

ساج کمپنی لمیٹڈ
لاہور۔ راولپنڈی۔ کراچی (پاکستان)

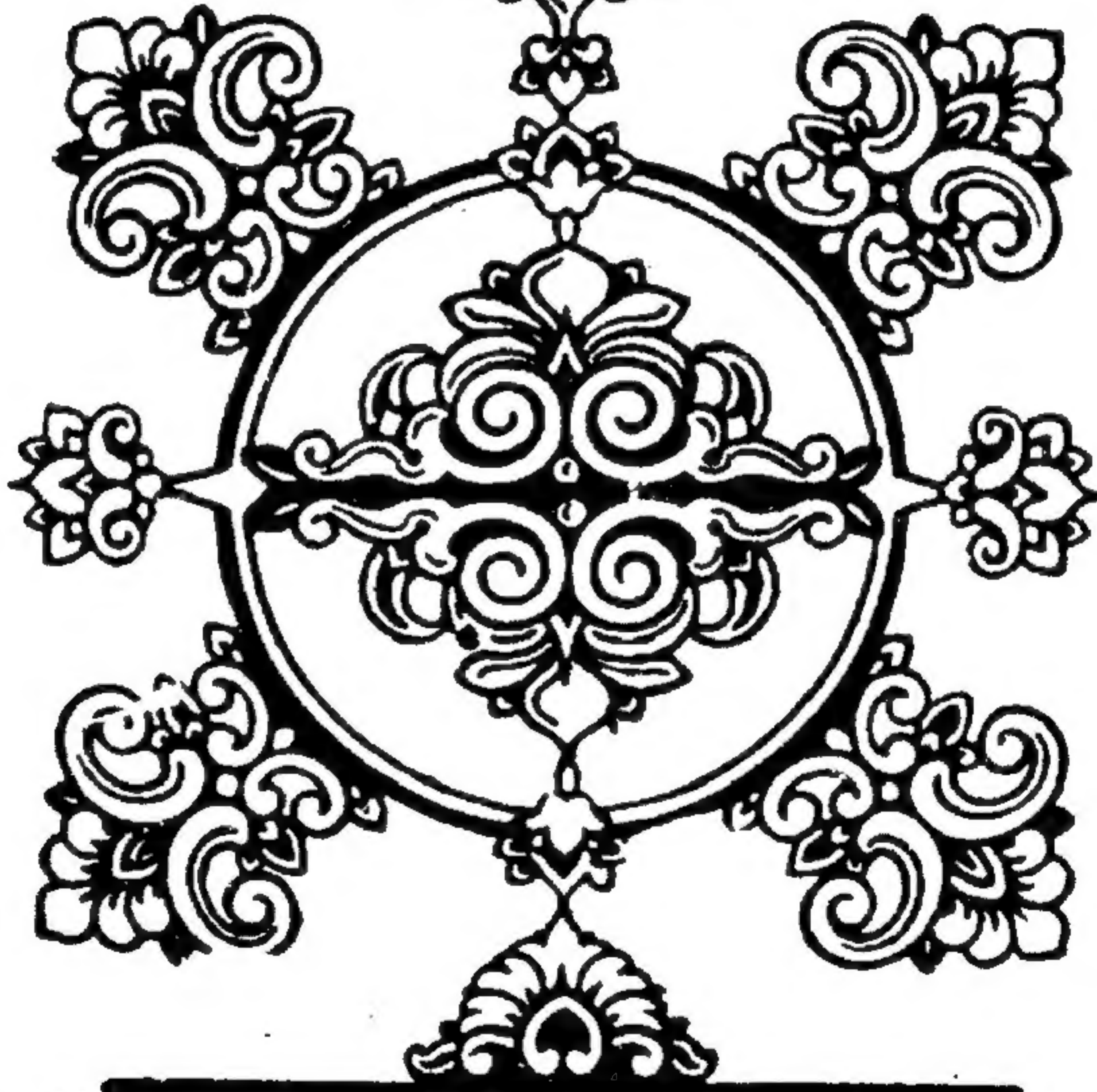

قرآن مجید

مترجمہ فارسی
حضرت امام شاہ ولی اللہ محدث دہلوی رحمۃ اللہ علیہ

تاج کھینی لیٹڈ - کراچی - لاہور

وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا هَذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا

پیغمبر خواہد گفت کہ پروردگار ای شک قوم ما این قرآن را گذاشته بود

ف پیغمبر خدا رحمت کند بر من و سلام) در روز قیامت پیش خدا تعالی شکایت
خواهند کرد، کہ پروردگار قوم ما قرآن را گذاشته بود و گذاشتن بچند طور است یکے انکار اورا
نی قصد و برحقین کنند بچنین مسان غرور و فکر نہ نمایند و اورا نفی نہ نمایند کہ این نیز گذاشتن
قرآن است بر زمین اوٹل کردن و از آن چیز پاک او را گذاشتن و منکر خود را پاک نی و اورا نیز
گذاشتن قرآن است همچنان از قرآن و فکر دیندن در دیگر چیز لستے بہودہ مشغول ہوں چون خواندن
قصہ لے دینے و نادانہا و دیرانہا و در سخنیات بہودہ باز یہاںے یکا و صرف ہوں این ہر کلمہ گذاشتن
قرآن است حیث بر آن کہ امر و مسلمانان از قرآن بہ طور فاعل ماند و خواندن قرآن ہمیدہ آن
از غرور و فکر و ان توجہ نہ نمایند و نہ از خیر این پند لے او فائدہ می گیرند و این فعل ہر امر گذاشتن قرآن است
خدا تعالی ہر مسلمانان را توفیق بخشد کہ بر تلاوت قرآن فرغت شود و از فائدہش بہر مند باشند
و بر زمینش عمل کردہ کامرانی و دہ جہان حاصل کنند۔

سُورَةُ الْفَاتِحَةِ بِكَرَامَةِ سَمْعِ آيَاتِ

سُورَةُ فَاتِحَةٍ وَرُكْعَةٍ نَازِلٍ شَدِيدٍ مِنْ مَهْفُوتِ آيَاتِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ بِخَشَايِنْدِهِ مَهْرِيَانِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ① الرَّحْمَنِ

تَآيِشِ خُدَايَ اسْتِ بِرُورِ دُكَارِ عَالَمِيَا ط بِخَشَايِنْدِهِ

الرَّحِيمِ ② مُلِكِ يَوْمِ الدِّينِ ③ إِيَّاكَ

مَهْرِيَانِ خُدَاوَنْدِ رُورِ جِزَا تَرَا

نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ④ اهْدِنَا الصِّرَاطَ

مِي پَرِستِيمِ وَ اَز تُو مَدُومِي طَلَبِيمِ بِنَا مَارَا رَاه

الْمُسْتَقِيمَ ⑤ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ ⑥

رَاسْتِ رَاهِ آهَانَكِه اَكْرَامِ كَرُودِه بَرَايِشَانِ

غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ⑦

بِجَزِ آهَانَكِه شَتَمِ كَرُودِه شَدِ بَرَايِهَا وَ بِجَزِ آهَانِ ط

ف
منزه بزم گوید بر معنی عالم
انس و عالم جن و
سج عالم ملائکه و
علی هذا القیاس
فتح الرحمن
ف
منزه بزم گوید بر اولاد
آنانکه اکرام کرده شد
بر آنها ببار فرقه اند
نهیستند و صدیقین شهادت
و صالحین و مراد
از آنانکه شتم گرفته شد
بر آنها بهود اند و از
اگر این انصاری است
یعنی قبول کرد عین ماری
فتح الرحمن

سورة البقرة هي سبعمائة وستة وثلاثون آية

سورة البقرة در مدینه نازل شد و آن در مدینه شش و شصت آیه است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بسم خداوند بخشنده مهربان

الَمْ ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى

این کتاب هیچ شبهه نیست و راه - راهنماست

لِّلْمُتَّقِينَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ

پرهیزگاران را آنانکه ایمان می آورند به نادیده و برپا می دارند

الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ وَالَّذِينَ

نماز را و از آنچه ایشان را روزی داده ایم خرج می کنند و آنانکه

يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ

ایمان می آورند آنچه فرود آورده شده بوسه تو و آنچه فرود آورده شده پیش از تو

و بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ أُولَٰئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن

و آخرت ایشان یقین دارند - ایشانند بر هدایت از جانب

رَبِّهِمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا

پروردگار خویش و ایشانند رستگان - هر آینه آنانکه کافر شدند

سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أُنْذِرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ

برای است برایشان که ترسانی ایشان را یا نه ترسانی ایشان را ایمان نیارند

خَتَمَ اللَّهُ عَلَىٰ

مهر نهاد خدا

قُلُوبِهِمْ وَعَلَىٰ سَمْعِهِمْ وَعَلَىٰ أَبْصَارِهِمْ

دلها را ایشان و بر شنوایی ایشان و بر چشمهای ایشان

غَشَاوَةٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝ وَمِنَ النَّاسِ

پرده ایست و ایشان را است عذاب بزرگ - و از مردمان کس هست

مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَا

که می گوید ایمان آوردیم بخدا و بروز باز پسین نیستند

هُمْ بِمُؤْمِنِينَ ۝ يُخَدِّعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ آمَنُوا

ایشان مومنان - فریب می دهند خدا را و مومنان را

وَمَا يَخْدَعُونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ۝

و تحقیقت نمی فریبند مگر خود را و آگاه نمی شوند

فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا وَلَهُمْ

درد دل ایشان بیماری است پس افزون داد ایشان را بیماری و ایشان را است

عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ ۝ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ

عذاب درد دهنده بسبب آنکه دروغ می گفتند - و چون گفته شود ایشان را

لَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ قَالُوا إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ ۝

تباہ کاری نکنید در زمین ، گویند جز این نیست که ما اصلاح کاریم

وَقَالَ

وَقَالَ

أَلَا أَنَّهُمْ الْمُفْسِدُونَ وَلَكِنْ لَا يَشْعُرُونَ ۝۱۳ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ

آگاه شو به تحقیق ایشانند تباه کاران - ولیکن آگاه نمی شوند - و چهل گفته شود ایشان را

أَمِنُوا كَمَا آمَنَ النَّاسُ قَالُوا أَنْتُمْ كَمَا آمَنَ السُّفَهَاءُ أَلَا أَنَّهُمْ

که ایمان آرید چنانکه ایمان آوردند مردمان گویند آیا ایمان آریم چنانچه ایمان آوردند بخردان؛ آگاه شو به تحقیق

هُمْ السُّفَهَاءُ وَلَكِنْ لَا يَعْلَمُونَ ۝۱۴ وَإِذَا قَالُوا الَّذِينَ آمَنُوا كَمَا

ایشانند بے خردان ولیکن نمی دانند - و وقتی که ملاقات می کنند با اهل ایمان گویند ایمان آورده ایم

وَإِذَا خَلَوْا إِلَىٰ شُيَاطِينِهِمْ قَالُوا إِنَّا مَعَكُمْ إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِءُونَ ۝۱۵

وچون تنها شوند با شیاطین خود گویند هر آینه ما با شما ایم جز این نیست که ما مستخر می کنیم -

اللَّهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ وَيَمُدُّهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ۝۱۶ أُولَٰئِكَ

خدا مستخر می کند با ایشان و مهلت می دهد ایشان را و گمراهی خویش سرگشته شده - ایشان

الَّذِينَ اشْتَرُوا الضَّلَالَةَ بِالْهُدَىٰ فَمَا رَبِحَتْ تِجَارَتُهُمْ وَمَا كَانُوا

آنکسانند که خریدند گمراهی را عوض هدایت پس سود نیافت تجارت ایشان و راه یاب

مُهْتَدِينَ ۝۱۷ مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِي اسْتَوْقَدَ نَارًا فَلَمَّا أَضَاءَتْ

نشدند - داستان ایشان مانند داستان کسی است که آفرخت آتش را پس چهل روشن کرد

مَا حَوْلَهُ ذَهَبَ اللَّهُ بِنُورِهِمْ وَتَرَكَهُمْ فِي ظُلُمٍ لَا يَبْصُرُونَ ۝۱۸

آتش حوالی او را دور ساخت خدا نور این گروه را و بگذاشت ایشان را در تاریکی با هیچ بینند

صُمٌّ بُكْمٌ عُمْيٌ فَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ۝۱۹ أَوْ كَصَيْبٍ مِّنَ السَّمَاءِ

که مانند گنگانند کورانند پس ایشان باز نمی گردند یا داستان ایشان مانند باران بزرگست آید از آسمان

فِيهِ ظُلُمٌ وَّرَعْدٌ وَبَرْقٌ يَجْعَلُونَ أَصَابِعَهُمْ فِي آذَانِهِمْ

که باشد درو س تاریکی با و رعد و برق، در می آند انگشتان خود را در گوش خود

مِّنَ الصَّوَاعِقِ حَذَرَ الْمَوْتِ وَاللَّهُ مُحِيطٌ بِالْكَافِرِينَ ۝۲۰

بسبب آواز بے پر هول بترس مرگ - و خدا احاطه کننده است کافران را

يَكَادُ الْبَرْقُ يَخْطَفُ أَبْصَارَهُمْ كُلَّمَا أَضَاءَ لَهُمْ مَّشَوْا

نزدیک است که برق برباید چشمهای ایشان را - هرگاه روشنی دهد برق ایشان را راه روند

ف
یعنی رئیسان خود ۱۲

ف
مترجم گوید که حاصل مثل
آنست که اعمال منافقان
هم جبط شود چنانکه
روشنی آن جماعت دور

فِيهِ ۖ وَإِذَا أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَذَهَبَ

دران روشنی و چون تاریکی دهد برایشان بایستند - و اگر خواست خدا هر آینه برے

بَسَعَهُمْ وَأَبْصَارُهُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝۴

شنوائی ایشان را و دید هائے ایشان را - هر آینه خدا بر همه چیز توانا است ۴

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ

لے مردمان پرستید پروردگار خویش را آنکه آفرید شما را و کسانی را که

قَبْلَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ۝۵ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِرَاشًا

پیش از شما بوده اند، تا در پناه شوید - آنکه ساخت برائے شما زمین را بساطی

وَالسَّمَاءَ بِنَاءً ۖ وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ

و آسمان را سقفی و فرود آورد از آسمان آب پس بیرون آورد بسبب ۵

الشَّجَرَاتِ رِزْقًا لَّكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝۶

از انواع میوه باروری برائے شما - پس مقرر کنید همتایان برائے خدا دانسته -

وَأِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدٍ نَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّمَّنْ

و اگر هستید در شبهه از آنچه فرود آوردیم بر بندہ خود یعنی از قرآن پس بیارید یک سوره

مِثْلِهِ ۚ وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِمَّنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝۷

مانند آن و بخوانید مددگاران خود را بجز خدا اگر هستید راست گو -

فَإِنْ لَّمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا

پس اگر نکردید و البته نتوانید کردن پس حذر کنید از آن آتش که آتش انگیز دے

النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ ۚ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ۝۸ وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا

مردمان و سنگها باشند آماده کرده شده است برائے کافران و بشارت ۸ آنکس را که ایمان آورده اند

وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

و کردند کارهای شائسته بآنکه ایشان راست بوستانها میرود زیر آن جویها

كُلًّا رِزْقًا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رِزْقًا قَالُوا هَذَا الَّذِي رَزَقْنَا

هر گاه داده شوند از آنجا روزی گویند این همانست که داده شده بودیم

ف
مترجم گوید که حاصل شد -
آنست که منافقان
و ظلمات نفسانی آثار
اند و چون موعظه ای
شنوند فی الجمله ایشان
تنهیی می شود و قال
فانده نمکند مانند سلاطین
که شب تاریک و
ابر حیران باشند
و در برق و در تندم
بروند و باز ایستند
والله اعلم ۱۲

مِنْ قَبْلُ وَأُتُوا بِهِ مُتَشَابِهًا وَلَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ

پیش ازین و آورده شود بایشان آن روزی مانند یکدیگر و ایشان راست در انجام زنا ن پاک کرده شده

وَهُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٥﴾ إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي أَنْ يَضْرِبَ مَثَلًا

وایشان در اینجا جاویدند و هر آینه خدا شرم ندارد از آنکه بزند و استان

مَّا بَعُوضَةٌ فَمَا فَوْقَهَا فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا فَيَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ

پیش و بالاتر از آن اما آنانکه ایمان آورده اند میدانند که این داستان

الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَيَقُولُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ

راست است از پروردگار ایشان و اما آنانکه کافرند می گویند چه چیز خواسته است خدا

بِهَذَا مَثَلًا يُضِلُّ بِهِ كَثِيرًا وَيَهْدِي بِهِ كَثِيرًا وَمَا يُضِلُّ

باین داستان خدا گمراه میکند بسبب بیاری را و هدایت میکند بسبب بیاری را و گمراه نمی کند

بِهِ إِلَّا الْفَاسِقِينَ ﴿٢٦﴾ الَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ

بوسی مگر بدکاران را آن فاسقان که می شکنند پیمان خدا بعد

مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ

بستن آن و می برند آنچه خدا فرموده است پیوستن آن و تباہی می کنند

فِي الْأَرْضِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٢٧﴾ كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَ

په زمین - ایشانند - زیاں کاران - چگونه کافر شوید بخدا و

كُنْتُمْ أَمْوَاتًا فَأَحْيَاكُمْ ثُمَّ مِمَّنِّيكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٨﴾

حال آنکه بودید بے جان پس زنده گردانید شما را بعد از آن بمیراند شما را باز زنده گردانید شما را باز بسوخته و گردانیده شوید

هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ اسْتَوَىٰ إِلَىٰ

وے آنست که بیا فرید برآی شما هر چه در زمین است همه یکجا باز متوجه شد به سوخته

السَّمَاءِ فَسَوَّاهُنَّ سَبْعَ سَمَوَاتٍ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٩﴾ وَإِذْ

آسمان پس راست کرد آن هفت آسمان را و او به همه چیز داناست و یادکن

قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً ۖ قَالُوا

چون گفت پروردگار تو به فرشتگان که من آفریننده ام در زمین جا نشین را - گفتند

وقول الله

ف

یعنی غیب افق
مغروب هیچ ساعت
بخاطر ایشان نشیند
والله اعلم ۱۲
ف

کافران چون ذکر
ذیاب و تکلیف در
قرآن شنیدند طعن
کردند و گفتند که
خدا متعالی بذکر این
چیز های خفیه
چه اراده کرده است
این آیت نازل شد
والله اعلم ۱۲

ف

أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ

آیا می آفرینی در زمین کسی را که تباہی کند دروے و خونریزی کند و ما تسبیح می کنیم

بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ ۖ قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ۝۳۰ وَعَلَّمَ

بجود تو و به پاکی اقرار می کنیم برائے تو - فرمود هر آینه من میدانم آنچه شما نمی دانید و پیاموخت

أَدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَائِكَةِ فَقَالَ أَنْبِئُونِي

خدا آدم را نام های مخلوقات تمام آن باز پیش آورد آن چیزها را بر فرشتگان پس گفت خبر دهید مرا

بِأَسْمَاءِ هَؤُلَاءِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝۳۱ قَالُوا سُبْحَنَكَ لَا عِلْمَ لَنَا

بنام های این چیزها اگر راست گو هستید - گفتند به پاکی یاد می کنیم ترا هیچ دانش نیست ما را

إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ۝۳۲ قَالَ يَادُمْ أَنْبِئْهُمْ

مگر آنچه تو آموختی بما هر آینه تویی و انا با حکمت - فرمود ای آدم خبر ده فرشتگان را

بِأَسْمَائِهِمْ فَلَمَّا أَنْبَأَهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِنِّي

بنام های این ها - پس چون خبر داد ایشان را بر نام های این ها فرمود آیا نه گفته بودم شمارا که هر آینه

أَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَأَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا كُنْتُمْ

من میدانم پنهان آسمان ها و زمین و میدانم آنچه آشکارا می کنید و آنچه پوشیده

تَكْتُمُونَ ۝۳۳ وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ

می داشتید و چون گفتیم به فرشتگان سجد کنید آدم را - پس سجد کردند مگر ابلیس قبول نکرد

أَبَىٰ وَاسْتَكْبَرَ ۖ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ۝۳۴ وَقُلْنَا يَادُمْ اسْكُنْ أَنْتَ

و سرکشی نمود و گشت از کافران و گفتیم ای آدم بدان تو

وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ

و زوج تو در بهشت و بخورید از بهشت خوردن بسیار هر جا که خواهید و نزدیک مشوید باین

الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ ۝۳۵ فَازْلَهِبَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا فَاخْرَجَمَا

درخت که خواهید شد از گناهکاران - پس بفرزانیید هر دو را شیطان از آنجا پس برآورد

مِمَّا كَانَا فِيهِ وَقُلْنَا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي

اینان را از آن نعمتها که بودند در آن - و فرمودیم فروروید بعض شما دشمن باشد بعض را و شمارا هست

الْأَرْضِ مُسْتَقَرًّا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ ۝ فَتَلَقَىٰ آدَمُ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ

زمین آرام گاہ و بہرہ مندی تامدے۔ پس فراگرفت آدم از بہرہ و کار خود سخن چند

فَقَالَ رَبِّهِ إِنَّهُ هُوَ التَّوَابُّ الرَّحِيمُ ۝ قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا

پس باز گشت خدا بہر بانی بر وی۔ ہر آئینہ دوست باز گردندہ مہربان و فرمودیم فروریید از انجا ہمہ شما

فَأَمَّا يَٰٓأَتِيكُمْ مِّنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ

پس اگر بیاید بہ شما از من ہدایت پس ہر کہ پیروی کرد ہدایت مرا بے ترس نیست بر آن جماعہ

وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ۝ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ

و نہ ایشان اندوہ خورند۔ و کسانیکہ نگر ویدند و دروغ داشتند آیتہائے ما را ایشان اند باشندگان

النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۝ يٰٓبَنِي إِسْرَءِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي

دو رخ۔ ایشان در انجا جاویدند و اے فرزندان یعقوب یاد کنید آن نعمت مرا کہ

أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَوْفُوا بِعَهْدِي أُوفِ بِعَهْدِكُمْ وَإِيَّايَ

از زانی داشتہم بہ شما و وفا کنید پیمان مرا تا وفا کنم پیمان شما را و از من

فَارْهَبُون ۝ وَأَمِنُوا بِمَا أَنْزَلْتُ مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ وَلَا تَكُونُوا أَوَّلَ

برسید و ایمان آرید با آنچه فرود آورده ام باور کنندہ آنچه بہ شماست و مہاشید دشمنین

كَافِرٍ بِهِ وَلَا تَشْتَرُوا بِآيَتِي ثَمَنًا قَلِيلًا وَإِيَّايَ فَاتَّقُون ۝ وَلَا تَلْبِسُوا

منکر او و متانید عوض آیتہائے من بہائے اندک را و از من حذر کنید و خلط نکنید

الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُوا الْحَقَّ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ

راست را با نادرست و پنهان نکنید راست را و راستہ۔ و برپا دارید نماز را

وَاتُوا الزَّكَاةَ وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ ۝ أَتَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَ

و بدید زکوۃ را و نماز گذارید با نماز گذارندگان۔ آیا می فرمایند مردمان را بہ نیکی کاری و

تَنْسَوْنَ أَنْفُسَكُمْ وَأَنْتُمْ تَتْلُونَ الْكِتَابَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ۝ وَاسْتَعِينُوا

فراموش میکنید خوشیتن را و شما می خوانید کتاب یعنی تورات آیا نمی فهمید و مدد طلبید و

بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى الْخَاشِعِينَ ۝ الَّذِينَ

بر شکیبائی و نماز۔ و ہر آئینہ نماز دشوار است مگر بر فروتنی کنندگان آنانکہ

و آن کلمات است
و بجا آید آنست
و آن کہ گفتہ اند
و آن کہ گفتہ اند
و آن کہ گفتہ اند
و آن کہ گفتہ اند
و آن کہ گفتہ اند
و آن کہ گفتہ اند

مترجم گوید
خدا تعالیٰ بنی اسرائیل
را نعمتہائے خود
یاد داد و معجزہ ہا کہ
دریں قوم ظاہر شدہ
بود ذکر فرمود آنکہ
شبہات و منقولات
ایشان را رد کرد
بدلائل و ابرقہ
ممتد است تا قولہ
تعالیٰ و اذ ابکی
ایکراہیم کریم

یعنی در جمع
حاجات و
مصائب و اللہ
اعلم ۱۲

ع ۱۱

يُظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلْقُوا رَبَّهُمْ وَأَنَّهُمْ إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ﴿٤٦﴾ يَبْنِي إِسْرَءِيلَ

میدانند که ایشان ملاقات خواهند کرد با پروردگار خویش و آنکه ایشان بسوی من باز خواهند گشت - ای فرزندان یعقوب

اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٤٧﴾

یاد کنید آن نعمت مرا که ارزانی داشتم به شما و آنکه فضل و آدم شمارا بر همه عالم ها

وَاتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا

و حذر کنید از آن روز که کفایت نکند هیچکس از کس چیزی را و پذیرفته نشود از هیچ کس

شَفَاعَةٌ وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٤٨﴾ وَإِذْ

شفاعت و گرفته نشود از هیچ کس عوض و نه ایشان یاری داده شوند - یاد کنید نعمت من آنوقت

نَجَّيْنَاكُمْ مِّنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ يُذَبِّحُونَ

که را بنیدیم شمارا از کسان فرعون می رسانیدند بشما سخت ترین عذاب ذبح میکردند

أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَلِكُمْ بَلَاءٌ مِّنْ رَبِّكُمْ

پسران شمارا و زنده میگذاشتند و دختران شمارا و درین کار آزمائش بزرگ بود از پروردگار

عَظِيمٌ ﴿٤٩﴾ وَإِذْ فَرَقْنَا بِكُمْ الْبَحْرَ فَأَنْجَيْنَاكُمْ وَغَرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ

شما و آنوقت شکافیم برآی شما و ریاری پس خلاص کردیم شمارا و غرق ساختیم کسان فرعون را

وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿٥٠﴾ وَإِذْ وَعَدْنَا مُوسَىٰ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ثُمَّ

و شما میدیدید و آن وقت که میعاد مقرر کردیم با موسی چهل شب پس

اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ ﴿٥١﴾ ثُمَّ عَفَوْنَا عَنْكُمْ

گرفتید گو ساله را پس از رفتن موسی و شما ستمکار بودید پس در گذرانیدیم از شما

مِّنْ بَعْدِ ذَلِكَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٢﴾ وَإِذْ آتَيْنَا مُوسَىٰ الْكِتَابَ

بعد ازین تا بود که سپاسداری کنید و آنوقت که دادیم موسی را کتاب

وَالْفُرْقَانَ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿٥٣﴾ وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ يُقَوْمُ

و هجت تا بود که راه یابید و آن وقت که گفت موسی قوم خود را ای قوم من

إِنَّكُمْ ظَلَمْتُمْ أَنْفُسَكُمْ بِاتِّخَاذِكُمُ الْعِجْلَ فَتُوبُوا إِلَىٰ بَارِيكُمْ

هر آینه شما ستم کردید بر خوشتن بفرارفتن گو ساله پس باز آید بسوی آفریدگار خود

ف
یعنی عالمیان
آل زمان ۱۲

ف
مترجم گوید
سبب کشتن بنی اسرائیل
آل بود که کائنات
فرعون را خرداده
بودند که بنی اسرائیل
پس بریداشد
که باعث ارتداد
پادشاهی او گردید ۱۲

ف
مترجم گوید که
خدا موسی علیه السلام
را وعده داد که چهل
شب در طوموت غرق
شود تا او توبت عطا
فرمایم درین مدت
بنی اسرائیل با عوا
سامری گو ساله
پرستی اختیار کردند
خدا بنی اسرائیل بعد
عود موسی حکم فرمود
که بعض ایشان
بعض را بکشند
و این توبه ایشان
ست ۱۲

ف
یعنی معبود را خنثید

فَاَقْتُلُواْ اَنْفُسَكُمْ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ عِنْدَ بَارِئِكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ

بکشید خویشین را این بهتر است شمارا نزدیک آفریدگار شما پس خدا باز گشت مهربان بشما

اِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيْمُ ۵۴ وَاِذْ قُلْتُمْ يٰمُوسٰى لَنْ نُّوْمِنَ لَكَ

هراينده اوست باز گردنده مهربان و آن وقت كه گفتيد اے موسى هرگز باور نداريم ترا

حَتّٰى تَرٰى اللّٰهَ جَهْرَةً فَاَخَذَ ثَكْمُ الصُّعْقَةِ وَاَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ۵۵

تا آنكه ببينيم خدا را - پس گرفت شمارا صاعقه و شما ميديد

ثُمَّ بَعَثْنَاكَ مِنْ بَعْدِ مَوْتِكَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۵۶ وَظَلَّلْنَا

باز زنده گردانيديم شمارا پس از مردن شما - تا شما شکر گزاری کنید و سائبان

عَلَيْكُمْ الْغَمَامَ وَاَنْزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّاءَ وَالسَّلْوٰى طُكُلًا مِنْ

ساختيم بر شما ابر را و فرود آورديم بر شما من و سلوی را - گفتم بخوريد

طَيِّبٍ مَّا رَزَقْنٰكُمْ وَمَا ظَلَمُونَا وَلٰكِنْ كَانُوْا اَنْفُسُهُمْ

از پاكيزه هاى آنچه داديم شمارا - وايشان ستم نكردند بر ما وليكن بر خویش

يَظْلِمُونَ ۵۷ وَاِذْ قُلْنَا ادْخُلُواْ هَذِهِ الْقَرْيَةَ فَاَكُلُواْ مِنْهَا حَيْثُ

ستم ميکردند - و آن وقت كه گفتيم در آيند درين ديه و پس بخوريد از آنجا

سِئْتُمْ رَغَدًا وَاَدْخُلُواْ الْبَابَ سُجَّدًا وَّقُولُواْ حِطَّةٌ تُغْفِرُكُمْ

بافروني هر جا كه خواهيد خوردني گوارنده و در آيند به دروازه سجده كنال و بگويد سوال ما آمرزش است تا

خَطِيْكُمْ وَسَنَزِيْدُ الْمُحْسِنِيْنَ ۵۸ فَبَدَّلَ الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا قَوْلًا

بيامرزيم شمارا گناهان شما و زياده خواهيم داد نكو كاران را پس بدل كردند كسانيكه ستم گار بودند سخني

غَيْرَ الَّذِيْ قِيلَ لَهُمْ فَاَنْزَلْنَا عَلَى الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا رِجْزًا مِنْ

بجز آنچه فرموده شد ايشان را و پس فرود آورديم بر آن ستم گاران عذابي از

السَّمَاءِ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ يَفْسُقُونَ ۵۹ وَاِذْ اسْتَسْقٰى مُوسٰى لِقَوِّهِ

آسمان بسبب بدكار بودن ايشان - و آن وقت كه آب خواست موسى برائے قوم خود

فَقُلْنَا اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ فَانْفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ

پس گفتم بزن بعصاي خود سنگ را - پس رواي شد از سنگ دوازده

ط
مترجم گوید موسی
علیه السلام بفتاد
کس را از بنی اسرائیل
با خود برد تا با و
کلام الهی استماع
نمایند ایشان بعد
از شنیدن خواهان
رویت شدند و در
طلب آن پا از حد
ادب بیرون نهادند
خدا تعالی آن همه
را بصاعقه بسوخت
و باز بدعاى موسى
زنده ساخت ایشان
پس قصه است این

آیت ۱۲
و بنی اسرائیل
ماور شدند به جهاد
عمالقه و ایشان در آن
باب تغافل کردند پس
معاقب شدند
باقتلون در بیابان
چهل سال و آنجا چهل
آب و طعام و خیمها
مفقود شدند خداى
تعالی بدعاى موسى
علیه السلام من و
سلوی نازل ساخت
و از سنگ دوازده چشمه
روان نمود بر اسائبان
گردانید قدر این نعمتها
نشناختند و کفران سح
نعمت کردند اشارت
بدین قصه است این
آیت ۱۲
یعنی دید که در زمان
حضرت موسی فتح شده
بود

عَيْنًا قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَّشْرَبَهُمْ كَلُوا وَاشْرَبُوا مِنْ رِزْقِ اللَّهِ

چشمہ - بدانست ہر قوم آب خورد و خورد و نوشید از روزی خدا

وَلَا تَعْتُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ۖ وَإِذْ قُلْتُمْ يَمُوسَىٰ لَنْ

و فساد مکنید در زمین - تباہی کنان - و آن وقت کہ گفتید اے موسیٰ ہرگز

تَصْدِرَ عَلَيَّ طَعَامٍ وَاحِدٍ فَادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُخْرِجْ لَنَا مِمَّا تُثْبِتُ

شکیبائی نہ کنیم بر یک طعام پس طلب برائے ما از پروردگار خود تا بیرون آرد برائے ما از ان جنس کہ میرویانمش

الْأَرْضِ مِنْ بَقْلِهَا وَقِثَّائِهَا وَفُومِهَا وَعَدَسِهَا وَبَصِلِهَا

زمین از تره وے و بادرنگ وے و گندم وے و عدس وے و پیاز وے -

قَالَ اسْتَبْدِلُونِ الَّذِي هُوَ اَدْنٰى بِالَّذِي هُوَ خَيْرٌ اِهْبِطُوا

گفت موسیٰ آیا بدل می کنید آنچه دے فروترست با آنچه دے بہترست - فرورید

مِصْرًا فَاِنْ لَكُمْ مَّا سَأَلْتُمْ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ وَالْمَسْكَنَةُ

بشرے پس ہر آئینہ باشد شمارا آنچه خواستید - زدہ شد و بر ایشان خوار و بے نوائی،

وَبَاءٌ وَغَضَبٌ مِّنَ اللَّهِ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ

و باز گشتند بخشم از خدا - این بسبب آنست کہ باور نمی داشتند آیات ہائے

اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيِّنَ بِغَيْرِ الْحَقِّ ذٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا

خدارا و می کشتند پیغامبران را بہ ناحق - این بسبب گناہ کردن ایشان است و آنکہ از حد

يَعْتَدُونَ ۚ اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوا وَالَّذِيْنَ هَادُوا وَالنَّصَارَىٰ وَ

در می گذشتند - ہر آئینہ آنانکہ مسلمان شدند و آنانکہ یہود شدند و ترسایان و

الصَّابِئِينَ مَن اٰمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُمْ

بے دینان، ہر کہ از ایشان ایمان آرد بخدا و بروز باز پسین و کرد کار شاکستہ پس

اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ۚ

ایشان راست مزد ایشان نزد یک پروردگار ایشان و نہ ترس بود بر ایشان و نہ ایشان اندوہ گین شوند و

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ

و آن وقت کہ گرفتیم پیمان شمارا و برداشتیم بالاے شما طہرا - گفتیم بگیرید آنچه دادہ ایم شمارا

و
یعنی بنی اسرائیل
دوازده قبیلہ بودند
برائے ہر قبیلہ یک
چشمہ معین شد
و اللہ اعلم ۱۲

و
یعنی فرود
آوردہ شد ۱۲

و
حاصل معنی
آیت آنکہ آدمی
در اصل از ہر فرقہ
باشد چون ایمان
آورد و از اہل نجات
بود خصوصیت فقرہ
معتبر نیست ۱۲

بِقُوَّةٍ وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ۝ ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ مِّنْ

باستواری و یاد دارید آنچه در آنست تا بود که در پناه شوید باز روگردانیدید بعد

بَعْدَ ذَلِكَ فَاذْكُرُوا فَضْلَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتَهُ لَكُنْتُمْ مِّنَ

از پس اگر نبود پس بخشایش خدا بر شما و مهربانی او هر آینه می شدید از

الْخٰسِرِيْنَ ۝ وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ الَّذِيْنَ اَعْتَدُوا مِنْكُمْ فِي السَّبْتِ

زیاں کاران - و هر آینه دانستید آن کسان که از حد در گذشتند از شما در شبانه

فَقُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خٰسِيْنَ ۝ فَجَعَلْنَاهَا نَكَالًا لِّلْبٰبِيْنَ

پس گفتیم ایشان را بوزن شوید - خوار شده پس ساختیم این قصه را عبرت برای آل

يَدِيْهَا وَمَا خَلْفَهَا وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِيْنَ ۝ وَاِذْ قَالَ مُوسٰى

قوم که پیش آن دید بودند و آن قوم که پس از ایشان آیند و پند و اندرز برای نگاران را و آنوقت که گفت موسی

لِقَوْمِيْۤ اِنَّ اللّٰهَ يٰمُرُكُمْ اَنْ تَذْبَحُوْا بَقَرَةً ۖ قَالُوْا اَتَتَّخِذُنَا

بقوم خود هر آینه خدا می فرماید شما را بکشتن گاوس - گفتند آیا ما را

هٰزِوًا ۖ قَالَ اَعُوْذُ بِاللّٰهِ اَنْ اَكُوْنَ مِنَ الْجٰهِلِيْنَ ۝ قَالُوْا اَدْعُ

مسخه می گیری؛ گفت پناه می گیرم بخدا از آنکه باشم از نادانان گفتند سوال کن

لِنَارِ بِكَ يٰبَيِّنُ لَنَا مَا هِيَ ۖ قَالَ اِنَّهٗ يَقُوْلُ اِنَّهَا بَقَرَةٌ ۙ لَا

برائے ما زهر و دردگار خود تا بیان کند برائے ما چیست آن گاؤ گفت هر آینه خدا می فرماید که گاوس است

فَارِضٌ وَّلَا يَكُرُّ عَوَانُ بَيْنَ ذَلِكَ ۖ فَافْعَلُوْا مَا تُؤْمَرُوْنَ ۝

نهی و نه نازا، میانه است در میان این و آن پس بکنید آنچه فرموده شدید -

قَالُوْا اَدْعُ لِنَارِ بِكَ يٰبَيِّنُ لَنَا مَا لَوْنُهَا ۖ قَالَ اِنَّهٗ يَقُوْلُ اِنَّهَا

گفتند سوال کن برائے ما زهر و دردگار خود تا بیان کند برائے ما چیست رنگ آن گاؤ گفت هر آینه خدا می فرماید که

بَقَرَةٌ صَفْرَاءُ فَاقْعُ لَوْنُهَا تُسْرِ النَّظْرِيْنَ ۝ قَالُوْا اَدْعُ لَنَا

دس گاویست زرد رنگ زرد است رنگ آن خوش میکند بینندگان را - گفتند سوال کن برائے ما

رَبِّكَ يٰبَيِّنُ لَنَا مَا هِيَ ۖ اِنَّ الْبَقَرَ تَشْبَهُ عَلَيْنَا وَاِنَّا اِنْ

از پروردگار خود تا بیان کند برائے ما چه کاره است آن گاؤ هر آینه گاوان مشتبه شدند بر ما، و هر آینه اگر

و

یعنی احکام

توریت ۱۲

و

یعنی شکار

کردند و شکار کردند

روز شنبه درین

بنی اسرائیل حرام

بود ۱۲

و

یعنی در آن

زمانه حاضر بودند

و

مترجم گوید شخصی

را از بنی اسرائیل

کشته یافتند و کشته

آن معلوم نبود

خداوند تعالی حکم

فرمود که گاوس را

فرج کنند و بعض

دس از آن مقتول را

برزند تا زنده شود

و از قاتلان خود خبر

و بد قصه گاوس را

مبلغ خطه خرید کردند

و بزود مقتول زنده

شد و پسران عم خود

را نام برد که ایشان

کشتند پس قاتلان

را بقصاص رسانیدند

از آن باز قاتل را

از میراث محروم

ساختند و البته علم

شَاءَ اللَّهُ لَهْتَدُونَ ﴿٧٠﴾ قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَّا ذُلُّ لَهَا

خواستہ است خدا راہ یافتگانیم گفت ہر آئینہ خدا میفرماید کہ وے گاویست نہ محنت کشند

تُشِيرُ الْأَرْضَ وَلَا تَسْقِي الْحَرْثَ مُسَلَّمَةٌ لَا شِيَةَ فِيهَا قَالُوا

کہ شوراند زمین را و نہ آب می دهد زراعت را سلامت ست بیج خال نیست در وے گفتند

الَّذِينَ جِئْتُمْ بِالْحَقِّ قَدْ بَخَّوْهَا وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ ﴿٧١﴾ وَإِذْ

الحال آوردی سخن درست پس بخرج کردند و نزدیک نبودند ازاں کہ کنند و آنوقت کہ

قَتَلْتُمْ نَفْسًا فَاذْرَءْثُمْ فِيهَا وَاللَّهُ مُخْرِجٌ مَّا كُنْتُمْ

کشتید شخصی را پس نزع کردید در وے و خدا بیرون آرندہ است چیزے را کہ پہناں

تَكْتُمُونَ ﴿٧٢﴾ فَقُلْنَا اضْرِبُوهُ بِبَعْضِهَا كَذَلِكَ يُحْيِي اللَّهُ

میکردید پس فرمودیم بزنید این شخص را بعضی سے از گاؤں این طور زندہ میکند خدا

الْمَوْتَى وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٧٣﴾ ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ

مردگان را و می نماید شمارا نشانہائے خود تا بود کہ دریا بید باز سخت شد دلہائے شما

مِّنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَهِيَ كَالْجَارَةِ أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً وَإِنَّ مِنَ

بعد ازین پس آنہا مانند سنگ ہند بلکہ زیادہ تر در سختی و ہر آئینہ از

الْجَارَةِ لَهَا يَتْفَجَرُ مِنْهُ إِلَّا نَحْرُهَا وَإِنَّ مِنْهَا لَمَّا يَشَقُّ فَيَخْرُجُ

سنگ ہا آنست کہ رواں می شود از وے جوئیہا و ہر آئینہ از سنگہا آنست کہ می شکافد پس بیرون

مِنْهُ الْمَاءُ وَإِنَّ مِنْهَا لَمَّا يَحْبُطُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَمَا

می آید از وے آب و ہر آئینہ از سنگہا آنست کہ فرو می افتد از ترس خدا و نیست

اللَّهُ يَخَافِلُ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٧٤﴾ أَفَتَطْمَعُونَ أَنْ يُؤْمِنُوا لَكُمْ

خدا بے خبر از آنچه می کنید اے مومنان آیا امید می دارید کہ یہود منقاد شوند شمارا

وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْهُمْ يَسْمَعُونَ كَلَامَ اللَّهِ ثُمَّ يُحَرِّفُونَهُ

و ہر آئینہ گروہے از ایشان می شنیدند کلام خدا را یعنی تورات را پس بدل میکردندش

مِنْ بَعْدِ مَا عَقَلُوهُ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٥﴾ وَإِذْ الْقَوَّالُ الَّذِينَ آمَنُوا

دانستہ بعد از آنکہ فہیدہ بودند اورا و چون ملاقات کنند با مومنان

قَالُوا امْكُتُوا وَادْخُلُوا بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ قَالُوا اتَّخَذْتُمْ تَوْنَهُمْ

گویند ایمان آوردیم، و چون تنها شوند بعض از ایشان با بعضی و گویند آیا خبر میدی ایشان را

بِمَافَتْهُمُ اللَّهُ عَلَيْكُمْ لِيُخَاجُّكُمْ بِهِ عِنْدَ رَبِّكُمْ أَفَلَا

با آنچه کشاده است خدا بر شما و تا مناظره کنند با شما بان دلیل نزد پروردگار شما آیا

تَعْقِلُونَ ٦٦ أَوْ لَا يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا

در نمی یابید - این جهولان آیا نمیدانند که خدا میداند آنچه پنهان می کنند و آنچه

يُعْلِنُونَ ٦٧ وَمِنْهُمْ أُمِّيُّونَ لَا يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ إِلَّا أَمَانِي

آشنا را می نمایند - و بعضی از ایشان ناخواندگان، نمی دانند کتاب را، لیکن میدانند آرزوهای باطل

وَأَن هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ ٦٨ قَوْلٌ لِلَّذِينَ يَكْتُوبُونَ الْكِتَابَ

نویسند مگر گمان کننده - پس وائے آنکسان را که می نویسند نوشته

بِأَيْدِيهِمْ ثُمَّ يَقُولُونَ هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ لِيُشْتَرَوْا بِهِ

بدست هائے خود، بازمی گویند این از نزدیکی خداست، تا بستانند عوض و

ثَمًا قَلِيلًا قَوْلٌ لَهُمْ مِمَّا كُتِبَتْ أَيْدِيهِمْ وَوَيْلٌ لَهُمْ

بهاائے اندک را - پس وائے ایشان را بسبب نوشتن بدست هائے ایشان و وائے ایشان را

مِمَّا يَكْسِبُونَ ٦٩ وَقَالُوا لَنْ تَمَسَّنَا النَّارُ إِلَّا أَيَّامًا مَعْدُودَةً

بسبب پیش گرفتن ایشان و گفتند نرسد بهما آتش دوزخ مگر چند روز شمرده شده

قُلْ اتَّخَذْتُمْ عِنْدَ اللَّهِ عَهْدًا فَلَنْ يُخْلِفَ اللَّهُ عَهْدَهُ

بگو آیا گرفتید از پیش خدا پیمانے تا هرگز خلاف نکند خدا پیمان خود را

أَمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ٧٠ بَلَى مَنْ كَسَبَ سَيِّئَةً

آیا می گویند بر خدا آنچه نمی دانید - آری هر که کرد کار بد

وَإِحَاطَتْ بِهِ خَطِيئَتُهُ فَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ

و بگرد آمده او را گناه او پس ایشان باشندگان دوزخ، ایشان

فِيهَا خَالِدُونَ ٧١ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ

در آنجا جاویدند - و کسانی که ایمان آوردند و کردند کارهای شایسته ایشانند

التفصيل

و

یعنی باریسان
خویش آن ریسان

و

یعنی نعمت
پیغمبر آخر الزمان ۱۲

و

مترجم گوید که
از عقاید باطله یهود
آن بود که می گفتند

یهود نباشند در
دوزخ مگر روزی چند
و این خطا است

زیر که دخول جنت
موقوف بر ایمان بخدا
و روز قیامت و

پیغمبر آخر زمان است
جنس یهود و غیر آن
اعتبار ندارد و اشارت

به این معنی است درین
آیت و الله اعلم ۱۳

أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿۸۷﴾ وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ

باشندگان بهشت - ایشان در آنجا جاویدند - و آنگاه که گرفتیم پیمان

بَنِي إِسْرَءِيلَ لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ ۖ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا

بنی اسرائیل که نه پرستید مگر خدا را و بوالدین تموی کنید

وَذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا

و باهل قرابت و یتیمان و بے نوا یان و بگوئید بر دماں سخن نیک

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْكُمْ

و برپا دارید نماز را و بدهید زکوة را - پس برگشتید روگردان شده مگر

وَأَنْتُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿۸۸﴾ وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ لَا تَسْفِكُونَ دِمَاءَكُمْ

انده که از شما - و آنگاه که گرفتیم پیمان شما را که مرزید خون یکدیگر را

وَلَا تَخْرُجُونَ أَنْفُسَكُمْ مِّنْ دِيَارِكُمْ ثُمَّ أَقْرَرْتُمْ وَأَنْتُمْ

و بیرون کنید قوم خویش را از خانه های خویش پس قبول کردید حاضر

تَشْهَدُونَ ﴿۸۹﴾ ثُمَّ أَنْتُمْ هَؤُلَاءِ تَقْتُلُونَ أَنْفُسَكُمْ وَتَخْرُجُونَ

آمده - باز شما آن گروهید که می کشید قوم خویش را و بیرون می کنید

فَرِيقًا مِّنْكُمْ مِّنْ دِيَارِهِمْ تَظْهَرُونَ عَلَيْهِم بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ ط

گروهی را از قوم خود از خانه های ایشان یکدیگر مددگار می شوید بر سر حق ایشان بگناه و تعدی

وَإِنْ يَأْتِوكُمُ اسْرِي تَقْدُواهُمْ وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيْكُمْ إِخْرَاجُهُمْ ط

و اگر اسیر شده بشما می آیند فد امید مهید عوض ایشان و حال آنکه حرام است بر شما بیرون کردن ایشان

أَفْتَوْمِنُونَ بِبَعْضِ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ فَمَا جَزَاءُ

آیا ایمان می آرید بپاره از کتاب و کافر می شوید بپاره - پس چیست جزا

مَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ مِنكُمْ إِلَّا خِزْيٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ

آنکه چنین کند از شما مگر خوار و در زندگانی دنیا روز

الْقِيَامَةِ يُرَدُّونَ إِلَىٰ أَشَدِّ الْعَذَابِ ۖ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿۹۰﴾

قیامت گردانیده شوند بسوء سخت ترین عذاب - و نیست خدا بے خبر از آنچه می کنید و

فل
یعنی منع کرده
شدند از کشتن
و جلا وطن کردن
و در ظلم مددگاری
نمودن و فرموده شد
بفدای اسیران
و ایشان ازین همه
احکام بفدای
اسیران عمل کردند
و پس زیر کلاه موافق
نفس ایشان افتاد
و این طاعت
نفس است
طاعت خدا
نیست ۱۲

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ فَلَا يَخَفُ

ایشان آنکسانند که خریدند زندگانی دنیا را عوض آخرت - پس سبک کرده نشود

عَنَّهُمُ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿۸۶﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ

از ایشان عذاب و نه ایشان یاری داده شوند - و هر آئینه دادیم موسی را کتاب

وَقَفَّيْنَا مِنْ بَعْدِهِ بِالرُّسُلِ وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ

و از پی در آوردیم بعد از او پیغمبران را و دادیم عیسی پسر مریم را نشانهای روشن

وَإِذْنَهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ أَفَكُلَّمَا جَاءَكُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَىٰ

و قوت دادیم او را روح القدس یعنی جبرئیل - آیا هر گاه آورد پیغامبر بچیزهایی که دوست ندارید

أَنفُسَكُمْ اسْتَكْبَرْتُمْ فَرِيقًا كَذَّبْتُمْ وَفَرِيقًا تَقْتُلُونَ ﴿۸۷﴾ وَ

نفسهای شما سرکشی کردید پس گروهی را دروغ و گلو داشتید و گروهی را کشتید و

قَالُوا قُلُوبُنَا غُلْفٌ ۚ بَلْ لَعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَقَلِيلًا مَّا يُؤْمِنُونَ ﴿۸۸﴾

گفتند دلهای ما در پرده است - بلکه نفرین کرده است ایشان را خدا بسبب کفر ایشان پس اندک ایمان آیند

وَلَمَّا جَاءَهُمْ كِتَابٌ مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِّمَا مَعَهُمْ وَلَا

و آن گاه که آمد بایشان کتاب از نزدیک خدا و باورکننده آنچه بایشان است

كَانُوا مِنْ قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَمَّا جَاءَهُمْ

پیش ازین طلب فتح می کردند بر مشرکان ، پس هر گاه آمد بایشان

مَا عَرَفُوا كَفَرُوا بِهِ فَلَعْنَهُ اللَّهُ عَلَى الْكٰفِرِينَ ﴿۸۹﴾ بِسْمَا اَشْتَرُوا بِهِ

آنچه میدانستند منکر شدند ویرا - پس لعنت خدا است بر آن کافران و بد چیز است آنچه فروختند

أَنفُسَهُمْ اَنْ يَكْفُرُوا بِمَا اَنْزَلَ اللَّهُ بَغْيًا اَنْ يَنْزِلَ اللَّهُ مِنْ

عوض دے خویشتن را که کافر شوند با آنچه فرود آورده است خدا و بسبب حسد بر آنکه فرود آورد خدا

فَضْلِهِ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ فَبَاءُوْا بِغَضَبٍ عَلَىٰ غَضَبٍ ط

بر حمت خود بر هر که خواهد از بندگان خود - پس باز گشتند بخشمی بالائے خشمی -

وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿۹۰﴾ وَاِذَا قِيلَ لَهُمُ امْنُوا بِمَا اَنْزَلَ

و کافران راست عذاب خوارکننده و چون گفته شود ایشان ایمان آرید آنچه فرود آورده است

و

مترجم گوید

و دیگر از تفاسیر

یهوآن بود که میگفتند

قُلُوبُنَا غُلْفٌ یعنی

در دین خود آلوده

استحکام داریم که

پیچ شب بیدار

راه نمی یابیم و این

خطا است که

سبب قبول

نکردن دین اسلام

حسد و جهل بود

تقوای زیر آنکه

آثار تقوای بیجا

از ایشان ظاهر

نمی شد و اشارت

بهین معنی است

درین آیات ۱۲

و یعنی قرآن ۱۳

و

تعریف است

بآن قصه که پیرو خیر

با غطفان جنگ

نکردند و نیت

می یافتند آخر دعا

کردند که به طفیل

محمد نبی امی که خروج

آورد آخر زمان

موعود دست مارا

نصرت ده بعد

از آن فتح یافتند

و

این قرآن ۱۳

اللَّهُ قَالُوا نُوْمِنْ بِمَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا وَيكْفُرُونَ بِمَا وَرَاءَهُ وَهُوَ

خدا، گویند ایمان می آوریم آنچه فرود آورده شد بر ما، و ایشان کافر می شوند با آنچه بجز و نیست حال

الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَهُمْ قُلْ فَلِمَ تَقْتُلُونَ أَنْبِيَاءَ اللَّهِ مِنْ

آنکه اوراست است باورکننده آنچه بایشان است - بگو پس چرا می کشتید پیغمبران خدا را پیش

قَبْلُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ۙ وَلَقَدْ جَاءَكُمْ مُوسَى بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ

ازین اگر مومن بودید - و هر آینه آمد به شما موسی به نشانهای روشن پس

اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ ۙ وَإِذْ أَخَذْنَا

گرفتید گوساله را پس از وی و شما ستمکار بودید - و آنگاه که گرفتیم

مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاسْمَعُوا

پیمان شما و برداشتیم بالای شما طور را، گفتیم بگیرد آنچه دادیم شما را بقوت و بشنوید -

قَالُوا اسْمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَأُشْرِبُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْعِجْلَ بِكُفْرِهِمْ

گفتند و شنیدیم و نافرمانی کردیم - و در خور کرده شد و در دلها ریختن ایشان دوستی گوساله را بسبب کافر

قُلْ بِسْمَايَا أَمْرَكُم بِهَا إِيْمَانُكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ۙ قُلْ إِنْ

بودن ایشان بگو بدین چیز است آنچه میفرماید شما را ایمان شما اگر هستید از اهل ایمان و بگو اگر

كَانَتْ لَكُمْ الدَّارُ الْآخِرَةُ عِنْدَ اللَّهِ خَالِصَةً مِّنْ دُونِ النَّاسِ

هست شما سرای باز پسین نزدیک خدا بتخصیص بجز از مردمان دیگر،

فَتَمَتُّوا الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ مُسْلِمِينَ ۙ وَلَنْ يَتَمَنَّوهُ أَبَدًا بِمَا قَدَّمَتْ

پس آرزو کنید مرگ را اگر مسلمان است گو - و هرگز آرزو نکنند ورا هیچگاه بسبب آنچه پیش

أَيْدِيهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ۙ وَلَتَجِدَنَّ أَجْرَ النَّاسِ

فرستاده است و پستهای ایشان و خدا دانا است به ستمکاران - و هر آینه بیای ایشان را حریص ترین مردم

عَلَى حَيَوٰةٍ ۙ وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا يَوَدُّ أَحَدُهُمْ لَوْ يُعَمَّرُ أَلْفَ

بر زندگانی و حریص تر از آنکه مشرک اند - دوست میدارد یکی از ایشان کاش عمر داده شود

سَنَةٍ ۙ وَمَا هُوَ بِزَحْرٰجٍ ۙ مِنَ الْعَذَابِ أَنْ يُعَمَّرَ ۙ وَاللَّهُ بَصِيرٌ

هزار سال و نیست زحمانده و از عذاب آنکه عمر داده شود و خدا بیناست

ف
یعنی بزبان حال

ف
و دیگر از تحریفات
یهود آن بود که میگفتند
که داخل نخواهد شد در
بهشت هیچکس مگر
یهود و این خطا است
زیرا که علامت بهشتی
مشتاق شدن بملاقات
خدا است و ایشان
از مرگ هراسان بودند
و اشارت بهمین معنی
است در این آیت ۱۲

عند المآل الآخِرین ۱۲

بِمَا يَعْمَلُونَ ۝ قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِلْجَبْرِيلِ فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَىٰ

قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَبُشْرَىٰ

لِلْمُؤْمِنِينَ ۝ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِلَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَرُسُلِهِ وَجِبْرِيلَ

وَمِيكَالَ فَإِنَّ اللَّهَ عَدُوٌّ لِلْكَافِرِينَ ۝ وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ آيَاتٍ

بَيِّنَاتٍ وَمَا يَكْفُرُ بِهَا إِلَّا الْفَاسِقُونَ ۝ أَوْ كَلَّمَآ عَهْدًا وَعَهْدًا

تَبَذَاهُ فَرِيقٌ مِّنْهُمْ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝ وَلَمَّا جَاءَهُمْ

رَسُولٌ مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِّمَا مَعَهُمْ نَبَذَ فَرِيقٌ مِّنَ

الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لِكِتَابِ اللَّهِ وَرَأَوْا ظُهُورَهُمْ كَأَنَّهُمْ

لَا يَعْلَمُونَ ۝ وَاتَّبِعُوا مَا تَتْلُوا الشَّيْطَانُ عَلَىٰ مَلِكٍ سُلَيْمٍ

وَمَا كَفَرُ سُلَيْمٍ وَلَكِنَّ الشَّيْطَانُ كَفَرٌ ۝ يَعْلَمُونَ النَّاسَ

السَّحَرَفَ وَمَا أَنْزَلَ عَلَى الْهَلَكَيْنِ بِبَابِلَ هَارُوتَ وَمَارُوتَ

وَمَا يَعْلَمُ مِنْ أَحَدٍ حَتَّى يَقُولَا إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ

ج

و

وغير از جمع
مفعول کلام بیهود
را گویند هر چه از دهن
بر آید ۱۲

ف

بهنوات بیهود
آن بود که جبرئیل را
دشمن میداشتند که
عذاب بر او میساخت
فروید آورد و این خطا
است که جبرئیل را
است از جناب
حق عزوجل ویران
اختیار ۱۲

ف

وغير از مفعولات
بیهود آن بود که سحر
میکردند و سلیمان
علیه السلام را سحر
می دانستند و این
افترای بود بر سلیمان
علیه السلام و
اشارت به همین
معنی است درین
آیت ۱۲

فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ ط وَاهُمْ

پس یاد می گیرند از ایشان انشوی که جدائی می افکند بسبب وے در میان مرد و زن او - و نیستند ایشان

بِضَارَيْنَ بِهِ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ

زیاں رساننده بسوی یکدیگر را - و ایشان می گردند آنچه زیاں میرساند ایشان را

وَلَا يَنْفَعُهُمْ ط وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْتَرَاهُ مَالُهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ

و سودند به ایشان را - و هر آینه دانسته اند هر که بستاند جادو نیست او را در آخرت

خَلْقٍ ط وَلَيْسَ مَا شَرَوْا بِهِ أَنْفُسَهُمْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿۸۶﴾

یہج بہرہ - و ہر آئینہ بد چیز نیست آنچه فروختند عوض دے خویشتن را - کاش می دانستند

لَوْ أَنَّهُمْ آمَنُوا وَاتَّقُوا لَشَوْبَةً مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ خَيْرٌ لَّوْ كَانُوا

و اگر ایشان ایمان می آوردند و تقوی می کردند ہر آئینہ ثواب از نزد یک خدا بہتر بودے - کاش

يَعْلَمُونَ ﴿۸۷﴾ يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقُولُوا رَاعِنَا وَقُولُوا انظُرْنَا

می دانستند اے مومنان گوئید راعنا و گوئید انظرنا

وَأَسْمِعُوا ط وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿۸۸﴾ مَا يَوْمُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ

و یک بشنود و کافران راست عذاب درد دہندہ و دوست نمیدارند آنانکہ کافر شدند از

أَهْلِ الْكِتَابِ وَلَا الْمُشْرِكِينَ أَنْ يُنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِّنْ خَيْرٍ مِّنْ

اہل کتاب و نہ مشرکان کہ فرود آورده شود بر شما یہج نیکی از

رَبِّكُمْ ط وَاللَّهُ يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَن يَشَاءُ ط وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ

پروردگار شما - و خدا مخصوص می کند بخشاکش خود ہر کہ خواهد - و خداوند فضل

الْعَظِيمِ ﴿۸۹﴾ مَا نُنْسخُ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُنْسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ مِّنْهَا أَوْ

بزرگ است - ہر چه نسخ می کنیم از آیتے یا فراموش می گردانیم از آرم بہتر از وے یا

مِثْلَهَا ط أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿۹۰﴾ أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ

مانند وے - آیا ندانستہ کہ خدا بر ہمہ چیز تواناست و آیا ندانستہ کہ

اللَّهُ لَهُ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ ط وَمَا لَكُمْ مِّنْ دُونِ اللَّهِ

خدا راست بادشاہی آسمانہا و زمین - و نیست شمارا بجز وے

ط دیگر از نفوت
یہود آل بود کہ در
مجلس پیغامبر آمدہ
لفظ را عنای
گفتند و اس لفظ
را و معنی است
کیے آنکہ رعایت
کن مارا و شفقت
کن بر ما دیگر نفوت
دارند یعنی البرہ
قصدا ایشان سبت
ع بود حق سبحانہ
۱۲ مسلمانان را
ازین کلمہ نمی کرد
برائے سد باب
فساد و اشارت
بہمین معنی است
درین آیت ۱۲
ط مترجم گوید درین
آیت تفریض
است جواب
یہود کہ انکار نسخ
می کردند و انشد
اعلم ۱۲

مِنْ وَلِيِّيَ وَلَا تَجِدُ عَنْهُ سُلُوكًا ۝۱۷ أَمْ تَرِيدُونَ أَنْ تَسْأَلُوا رَسُولَكُمْ

پیامبر دوست و نه یاری دهنده - آیامی خواهید که سوال کنید پیغامبر خود را

كَمَا سَأَلَ مُوسَى مِنْ قَبْلُ وَمَنْ يَتَّبِعِ الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ

چنانکه سوال کرده شد موسی پیش ازین - و هر که بتاند کفر را عوض ایمان

فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ۝۱۸ وَكَثِيرٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يَرُّوكُمْ

پس هر آینه گم کرد راه میانرا - دوست داشتند بسیار از اهل کتاب که کافر گردانند شمارا

مِنْ بَعْدِ إِيْمَانِكُمْ كُفَّارًا ۝۱۹ حَسَدًا مِمَّنْ عِنْدَ أَنْفُسِهِمْ مِمَّنْ

بعد از ایمان شما ، بسبب حسد از نزدیک نفس خود ، پس

بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ فَاعْفُوا وَاصْفَحُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ

از آنکه واضح شد برایشان حق - پس در گزرا نیند و رو بگردانید تا آنکه آرد خدا

بِأَمْرِهِ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝۲۰ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَ

فرمان خود را و هر آینه خدا بر همه چیز توانا است - و بر پا دارید نماز را و

آتُوا الزَّكَاةَ وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ

بد بید زکوة را - و آنچه پیش می فرستید برای خویشتن از نیکوکاری خواهید یافت آنرا

اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝۲۱ وَقَالُوا لَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ

نزد خدا - هر آینه خدا آنچه می کنید بینا است - و گفتند هرگز به بهشت در نیاید

إِلَّا مَنْ كَانَ هُودًا أَوْ نَصْرًا تِلْكَ أَمَانِيُّهُمْ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ

مگر آنکه یهود باشد یا ترسا باشد - این آرزوهای باطله ایشانست - بگو آید دلیل خود را

إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝۲۲ بَلَىٰ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ

اگر راست گو - بلی هر که منقاد کرد روست خود را برای خدا و دوس

مُحْسِنٌ فَلَهُ أَجْرُهُ عِنْدَ رَبِّهِ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ

نیکوکار باشد پس او راست مزدا و نزد پروردگار خویش ، و نیست ترس برایشان و نه ایشان

يَحْزَنُونَ ۝۲۳ وَقَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَتِ النَّصْرُ عَلَىٰ شَيْءٍ وَ

اندوگین شوند و گفتند یهود نیستند ترسایان بر هیچ چیز ، و

ف
یعنی اگر کند مجاهد
ایشان و الله علم ۱۲
ف
و اگر از نفقات
اهل کتاب آن بود
که هر فرق از یهود
نصاری دیگر را
انکار می کرد و
اشارت به
همین معنی
است قرین
آیت ۱۲

۱۲

قَالَتِ النَّصْرَى لَيْسَتْ الْيَهُودُ عَلَى شَيْءٍ وَهُمْ يَتْلُونَ

گفتند ترسایان نیستند - یهود بر هیچ چیز و ایشان همه می خوانند

الْكِتَابِ كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ فَاللَّهُ

کتاب را - هم چنین گفتند آنانکه نمی دانند مثل قول ایشان - پس خدا

يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٣﴾ وَ

حکم کند میان ایشان روز قیامت در آنچه اختلاف می کنند در آن - و

مَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ مَّنَعَ مَسْجِدَ اللَّهِ أَنْ يُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ

کسیست شتمکارتر از آنکه منع کرد مسجد الهی را از آنکه یاد کرده شود نام خدا

وَسَعَىٰ فِي خَرَابِهَا أُولَٰئِكَ مَأْكَنٌ لَهُمْ أَنْ يَدْخُلُوهَا

دروغ و کوشش کرد و در ویرانی آنها - این گروه نمی سرزد ایشان را که در آیند بمسجدها

الْآخِافِينَ ۚ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ

مگر هراسان - ایشان راست در دنیا خواری و ایشان راست در آخرت عذاب

عَظِيمٌ ﴿١٤﴾ وَلِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ فَأَيْنَمَا تُولُوا فَثَمَّ وَجْهُهُ

بزرگ و خدا راست مشرق و مغرب - هر سو که رو کنید همه آنجا است روبرو

اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿١٥﴾ وَقَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحَنَ

خدا هر آینه خدا فراخ نعمت و داناست و گفتند گرفت خدا فرزند را، پاکی او راست

بَلْ لَّهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ كُلُّ لَّهُ قَانِتُونَ ﴿١٦﴾ بَدِيعُ

بلکه او راست آنچه در آسمانها و زمین است، هر کس بر او فرمانبرداری آفریننده

السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ

آسمانها و زمین است و چون می کند کار پس جز این نیست که می گوید او باشو

فَيَكُونُ ﴿١٧﴾ وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ لَوْلَا يُكَلِّمُنَا اللَّهُ أَوْ تَأْتِينَا

پس می شود - و گفتند آنانکه هیچ نمیدانند یعنی مشرکان چرا با ما سخن نمی گوید خدا یا نمی آید ما

آيَةٌ كَذٰلِكَ قَالَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِّثْلَ قَوْلِهِمْ تَشَابَهَتْ

نشانه - هم چنین گفتند کسانی که پیش از ایشان بودند مانند قول ایشان بیکدیگر مشابهت دارند

فل
یعنی مشرکان
گفتند ۱۲

فل
درین آیت
تعریض است
بکفار مکه و بشارت
است بظهور
شدن ایشان
والله اعلم ۱۲

فل
دیگر از صفوات
یهود آن بود که
چون استقبال
بیت المقدس
متمسک شدند
استهزا میکردند
اشارت بهمین
معنی است
درین آیت ۱۲

فل
دیگر از صفوات
اهل کتاب آن
بود که یهود و نصاری
را و نصاری علی
را پس خدا می
گفتند در روز
ایشان خدا را
تعالی این آیت
نازل نمود ۱۲

قُلُوبُهُمْ قَدْ بَيَّنَّا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿١٨﴾ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ

دلہائے ایشان ہر آئینہ بیان کردیم نشانہا برائے گروہے کہ یقین می کنند۔ ہر آئینہ ما فرستادیم ترا بر راستی

بَشِيرًا وَنَذِيرًا ۚ وَلَا تُسْأَلُ عَنْ أَصْحَابِ الْجَحِيمِ ﴿١٩﴾ وَلَنْ

مژده دہنده و بیم کننده۔ و پرسیده نخواہد شد ترا از اہل دوزخ۔ و ہرگز

تَرْضَىٰ عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَىٰ حَتَّىٰ تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ ۖ قُلْ

نوشنود نشوند از تو یہودان و نہ ترسایان تا آنکہ پیروی کنی کیش ایشان را۔ بگو

إِنَّ هُدَىٰ اللَّهِ هُوَ الْهُدَىٰ ۚ وَلَئِنْ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ بَعْدَ

ہر آئینہ ہدایت خدا ہمانست ہدایت۔ و اگر پیروی کردی آرزوہائے باطلہ ایشان را پس

الَّذِي جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ ۚ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٢٠﴾

از آنچه آمدہ است بتو از دانش نباشد ترا برائے خلاص از عذاب خدا هیچ دوست و نیاری دہندہ۔

الَّذِينَ اتَّخَذُوا الْكِتَابَ يَتْلُونَهُ حَقَّ تِلَاوَتِهِ أُولَٰئِكَ يُؤْمِنُونَ

آنانکہ دادیم ایشان را کتاب یعنی توریت آنانکہ میخوانند آراحتی خواندن آن ایشان باور میدارند

بِهِ ۚ وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ ۖ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٢١﴾ يٰٓبَنِي إِسْرَءِيلَ

ہدایت خدا را۔ و ہر کہ منکر وے باشد پس ایشانند زیان کاران و اے بنی اسرائیل

اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَىٰ

یاد کنید آن نعمت مرا کہ انعام کردہ ام بر شما و آنکہ فضل دادم شما را بر

الْعَالَمِينَ ﴿٢٢﴾ وَاتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يُقْبَلُ

بہر عالمہا و خدہ کنید از آن روز کہ کفایت نہ کند کسے از کسے چیزیرا و پذیرفتہ نشود

مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا تَنْفَعُهَا شَفَاعَةٌ ۚ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٢٣﴾ وَإِذْ ابْتَلَىٰ

از کسے بدل و سودندہ را و شفاعت و نہ ایشان یاری دادہ شوند و یاد کن

إِبْرَاهِيمَ رَبُّهُ بِكَلِمَتٍ فَأَتَمَّهُنَّ ۖ قَالَ إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا

چوں بیازمود ابراہیم را پروردگار و بسنخہ چند پس ابراہیم بانجام رسانید آنہا را گفت خدا ہر آئینہ من می گردم ترا پیشوا و مردمان

قَالَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي ۖ قَالَ لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ ﴿٢٤﴾ وَإِذْ

گفت ابراہیم باز اولاد من نیز پیشوایان پیدا کن۔ فرمود نہ رسد وحی من بظالمان و آنکہ

ول
یعنی آنانکہ
توریت را می
فہمند تصدیق
شریعت محمد
مکنند و آنانکہ
تصدیق نمی کنند
توریت را
نمی فہمند
ول
مترجم گوید
از بنی
تا سبقت از سفہ
خداست تعالی
اثبات می
فرماید نبوت
پیغمبر را صلی اللہ
علیہ وسلم از قصہ
و عا حضرت
ابراہیم کہ فرمود
مذکور است و
ترجم میدہد
ضیفیہ را کہ حضرت
پیغمبر برای آن
مبعوث اندود
مکنند قول بود
را کہ حضرت
یعقوب مارا بہ
یہودیت و نصیت
کردہ است و از
تفریق در انبیاء
نبی تمیز میدہد
معتقد بعضی باشد
و منکر بعضی ۱۲

جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَأَمْنًا وَاتَّخِذُوا مِن مَّقَامِ

ساختمیم کعبہ را مجمع مردمان محل امن - وبگیرید نمازگاہ از جائے

إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّیًّا وَعَیْهْدُنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ أَنَّ طَهَّرَا

قدم ابراہیم و وحی فرستادیم بسوئے ابراہیم واسماعیل کہ پاک سازید

بَيْتِي لِلطَّائِفِينَ وَالْعَاكِفِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ ۝ وَإِذْ قَالَ

خانہ پر گئے طواف کنندگان واعتکاف کنندگان و رکوع سجدہ کنندگان و آنگاہ کہ گفت

إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا بَلَدًا آمِنًا وَارْزُقْ أَهْلَهُ مِنَ الثَّمَرَاتِ

ابراہیم اے پروردگار من بساز این مکان را شہر با امن و روزی دہ ساکنان سے را از میوہ ہا

مَنْ أَمِنَ مِنْهُمْ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ قَالَ وَمَنْ كَفَرَ فَأُمِتِّعُ

و روزی دہ آنرا کہ ایمان آورد از ایشان بخدا و روز باز پسین فرمود خدا و کسی کہ کافر شود بہرہ مندرگذاشت

قَلِيلًا ثُمَّ أَضْطَرُّوهُ إِلَىٰ عَذَابِ النَّارِ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ۝

اندکے پس بہ بیچارگی برانم اورا بسوئے عذاب آتش و دے بد جائے است و

إِذْ يَرْفَعُ إِبْرَاهِيمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَإِسْمَاعِيلُ رَبَّنَا تَقَبَّلْ

آنگاہ کہ بلند می کردند ابراہیم واسماعیل بنیاد ہائے خانہ را گفتند اے پروردگار قبول کن

مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۝ رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ

ازما ہر آئینہ توئی شنو ادا نا اے پروردگار ما و بہن مارا فرماں بڑا خودت

وَمِنْ ذُرِّيَّتِنَا أُمَّةً مُّسْلِمَةً لَّكَ وَأَرِنَا مَنَاسِكَنَا وَتُبْ

و از اولاد ما بہن گرد ہے منقاد خودت و ہمارا طریق عبادت ہائے ما و بہر بانی باز آ

عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ۝ رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ

برما ہر آئینہ توئی باز آئندہ مہربان اے پروردگار ما بفرست در میان ایشان

رَسُولًا مِّنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ

پیغامبر سے از ایشان بخواند بر ایشان آیت ہائے تو و بیاموزد ایشان را کتاب و علم

وَيُزَكِّهِمْ ۝ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝ وَمَنْ يَّرْغَبْ عَنْ قِلَّةٍ

و پاک کند ایشان را - ہر آئینہ توئی توانا دانا و کیست کہ روبرو اندازد کیش

إِبْرَاهِمَ إِلَّا مَنْ سَفِهَ نَفْسَهُ وَلَقَدْ اصْطَفَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا

ابراہیم مگر آنکہ در احمق انگذ نفس خود را و ہر آئینہ برگزیدیم اورا دیریں سرانے

وَأَنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ ۝۱۳۱ إِذْ قَالَ لَهُ رَبُّهُ أَسْلِمْ

وہر آئینہ او در سرانے دیگر از شائستگان است - آنکاہ کہ گفت اورا پروردگار او کہ متقاد شو

قَالَ أَسْلَمْتُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ۝۱۳۲ وَوَحَّى بِهَا إِبْرَاهِيمُ بَنِيهِ

گفت متقاد شدم مر پروردگار عالمہارا - وصیت کرد ہایں کلمہ ابراہیم پیران خود را

وَيَعْقُوبُ يُبْنِي إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَى لَكُمُ الدِّينَ فَلَا تَمُوتُنَّ

و یعقوب نیز فرزندانش را اے فرزندان من ہر آئینہ بخلائیہر گزیدہ آئینہ شما ایں دین را پس ازین جہاں

إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ۝۱۳۳ أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ

نمیرید مگر مسلمان شدہ - آیا حاضر بودید آنکاہ کہ پیش آمد یعقوب را

الْمَوْتُ إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِنْ بَعْدِي قَالُوا نَعْبُدُ

موت آنکاہ کہ گفت فرزندان خود را چہ چیز را عبادت خواہید کرد بعد از من گفتند عبادت کنیم

إِلَهَكَ وَإِلَهَ آبَائِكَ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِلَهًا

معبود ترا و معبود پدران ترا کہ ابراہیم واسماعیل واسحق اند عبادت کنیم

وَاحِدًا ۝۱۳۴ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ۝۱۳۵ تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا

آں معبود یکانہ را و ما اورا متقادیم ایں گروہی است کہ درگذشتہ ہے راست آنچہ

كَسَبَتْ وَلَكُمْ مَا كَسَبْتُمْ وَلَا تُسْأَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝۱۳۶

کردند و شما راست آنچہ کردید - و شما پیرسیدہ نخواہید شد از آنچہ آں گروہ می کردند - و

قَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى تَهْتَدُوا قُلْ بَلْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ

گفتند شوید یہود یا ترسا تارہا بیاہید - بگو بلکہ پیروی می کنیم ملت ابراہیم کہ

حَنِيفًا ۝۱۳۷ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۝۱۳۸ قُولُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا

حنیف بود و نہ بود از اہل شرک بگوئید ایمان آوردیم بخدا و با آنچہ

أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ

فروہ آوردہ شدہ بسوئے ما و آنچہ فروہ آوردہ شدہ بسوئے ابراہیم واسماعیل واسحق و یعقوب

وَالْأَسْبَاطُ وَمَا أُوتِيَ مُوسَى وَعِيسَى وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِنْ

دوریت یعقوب و با آنچه داده شد موسی و عیسی را و آنچه داده شدند پیغمبران از

رَبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿۱۴﴾

پروردگار خویش تفویق نمی کنیم در میان هیچ کس از ایشان و ما برای حق عزوجل متقادیم

فَإِنْ أَنْوَابِمْثَلٍ مَا أَمَنْتُمْ بِهِ فَقَدْ اهْتَدَوْا وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا

پس اگر باور دارند اهل کتاب آنچه باور داشتید شما پس راه یافتند و اگر برگشتند پس جز این نیست

هُمْ فِي شِقَاقٍ فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿۱۵﴾

که ایشان در مخالفت اند پس زود باشد که کفایت کند خدا با انتقام تو ایشان را و او ست شنوای دانا

صِبْغَةَ اللَّهِ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً وَنَحْنُ لَهُ عِبْدُونَ ﴿۱۶﴾

قبول کردیم رنگ خدا را و کیست بهتر از خدا باعتبار رنگ و ما او را پرستندگانیم

قُلْ أَتُحِبُّونَنَا فِي اللَّهِ وَهُوَ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ وَلَنَا أَعْمَالُنَا وَ

بگو آیا مکاربوی کنید با ما و در باب خدا و او پروردگار ما و شماست و ما راست کردارهای ما و

لَكُمْ أَعْمَالُكُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُخْلِصُونَ ﴿۱۷﴾ أَمْ تَقُولُونَ

شما راست کردارهای شما - و ما او را با خلاص پرستندگانیم آیا می گوئید که

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ

برآئین ابراهیم و اسمعیل و اسحاق و یعقوب و بنیرگان او

كَانُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى قُلْ أَنْتُمْ أَعْلَمُ أَمِ اللَّهُ وَمَنْ

یهود بودند یا ترسا بودند بگو شما داناترید یا خدا و کیست

أَظْلَمُ مِمَّنْ كَتَمَ شَهَادَةً عِنْدَهُ مِنَ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ

ستمکار تر از آنکه پوشت آن گواهی را که نزدیک اوست از جانب خدا - و نیست خدا بے خبر

عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿۱۸﴾ تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ

از آنچه می کنید این گروهی است که درگذشت ویراست آنچه کردند

وَلَكُمْ مِمَّا كَسَبْتُمْ وَلَا تُسْأَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿۱۹﴾

و شما را است آنچه شما کردید و پرسیده نخواهید شد از آنچه ایشان می کردند

ف
یعنی دین اوست
ف
مترجم گوید چون
آنحضرت صلی الله
علیه وسلم به مدینه هجرت
فرمود شانه زده پاهای نهفته
ماه بطرف بیت المقدس
نماز میگزارد و آرزو میکند که
خدا تعالی کعبه را قبله
و سازد خدا تعالی
نازل کرد قدری قلب
الی آخره بعد از آن
جواب شبهه می آید پس
مسند نازل کرد میقول
السفهار و بعد از آن امر
فرمود به صبر بر مشاق
جهاد و در بسیاری
از احکام توحید و
قصاص و حج و صوم
و صدقه و نکاح و طلاق
که اهل جاهلیت تلغیف
کرده بودند یا رعایت
الصفات نمی کردند بیا
حقیقت حال فرمود
ورود و ابطال شبهات
مخالفین کرد و سواها
ایشان را جواب داد
این سیاق نهفته
است تا آخر آیه که
الی الذین غررنا
والله اعلم ۱۲

۱۶
ع
۱۷

سَيَقُولُ السُّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلَّهُمْ عَنْ قِبَلِهِمُ الَّذِي

وَلَا يَتَذَكَّرُونَ
وَلَا يَتَذَكَّرُونَ
وَلَا يَتَذَكَّرُونَ
وَلَا يَتَذَكَّرُونَ

كَانُوا عَلَيْهَا قُلُوبًا مَلَكُوتِيَّةً وَمِنْهُمْ مَن يَهْدِي اللَّهُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۝

بِرَأْيِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ
بِرَأْيِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ
بِرَأْيِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ
بِرَأْيِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا

بِسُورَةِ الرَّحْمَنِ
بِسُورَةِ الرَّحْمَنِ
بِسُورَةِ الرَّحْمَنِ
بِسُورَةِ الرَّحْمَنِ

شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا ۝ وَمَا

جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنْتَ عَلَيْهَا إِلَّا لِنَعْلَمَ مَن يَتَّبِعُ الرَّسُولَ

مَنْ يَتَّبِعُ الرَّسُولَ
مَنْ يَتَّبِعُ الرَّسُولَ
مَنْ يَتَّبِعُ الرَّسُولَ
مَنْ يَتَّبِعُ الرَّسُولَ

مِمَّنْ يَنْقَلِبُ عَلَى عَقْبَيْهِ ۝ وَإِنْ كَانَتْ لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى

الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ ۝ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ إِيْمَانَكُمْ ۝ إِنَّ اللَّهَ

بِالَّذِينَ هَدَى اللَّهُ ۝ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ إِيْمَانَكُمْ ۝ إِنَّ اللَّهَ

بِالَّذِينَ هَدَى اللَّهُ ۝ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ إِيْمَانَكُمْ ۝ إِنَّ اللَّهَ

بِالَّذِينَ هَدَى اللَّهُ ۝ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ إِيْمَانَكُمْ ۝ إِنَّ اللَّهَ

بِالَّذِينَ هَدَى اللَّهُ ۝ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ إِيْمَانَكُمْ ۝ إِنَّ اللَّهَ

بِالَّذِينَ هَدَى اللَّهُ ۝ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ إِيْمَانَكُمْ ۝ إِنَّ اللَّهَ

بِالَّذِينَ هَدَى اللَّهُ ۝ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ إِيْمَانَكُمْ ۝ إِنَّ اللَّهَ

بِالَّذِينَ هَدَى اللَّهُ ۝ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ إِيْمَانَكُمْ ۝ إِنَّ اللَّهَ

بِالَّذِينَ هَدَى اللَّهُ ۝ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ إِيْمَانَكُمْ ۝ إِنَّ اللَّهَ

بِالَّذِينَ هَدَى اللَّهُ ۝ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ إِيْمَانَكُمْ ۝ إِنَّ اللَّهَ

بِالَّذِينَ هَدَى اللَّهُ ۝ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ إِيْمَانَكُمْ ۝ إِنَّ اللَّهَ

بِالَّذِينَ هَدَى اللَّهُ ۝ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ إِيْمَانَكُمْ ۝ إِنَّ اللَّهَ

بِالَّذِينَ هَدَى اللَّهُ ۝ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ إِيْمَانَكُمْ ۝ إِنَّ اللَّهَ

بِالَّذِينَ هَدَى اللَّهُ ۝ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ إِيْمَانَكُمْ ۝ إِنَّ اللَّهَ

بِالَّذِينَ هَدَى اللَّهُ ۝ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ إِيْمَانَكُمْ ۝ إِنَّ اللَّهَ

بِالَّذِينَ هَدَى اللَّهُ ۝ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ إِيْمَانَكُمْ ۝ إِنَّ اللَّهَ

چون آنحضرت
صلی الله علیه وسلم
بمدینه هجرت فرمود
شانزده ماه یا هجده
ماه بطرف بیت المقدس
نمازی گذارد و آرزو
میکرد که خداوند تعالی
کعبه را قبله برای سائر
خداوند تعالی نازل کرد
قدری که قلب را آید
بعد از آن جواب شبهه
سفیهانین مسئله
نازل کرد و سیقول
السفیهان بعد از آن
امروزه در جبهه بدر
مشاق جهاد و در
سیاست از احکام
توحید و قصاص و
حج و صوم و صدقه و
نکاح و طلاق که اهل
جاهلیت تحریف
کرده بودند یا رعایت
انصاف نمی کردند بیان
حقیقت حال فرمود
و رد و ابطال شبهات
مخالفین کرد و رسول
هائے ایشان را جواب
داد و این سیاق تمت
است تا الم ترائی
الذین خرجوا ۱۲
و یعنی آنچه در
سابق علم الهی مقرر
شد آنست که قبله
امت محمد مصطفی
صلی الله علیه وسلم
کعبه باشد و توجوه
بیت المقدس یک
چندین بار حکمت
امتحان است ۱۲

أَنْتَ بِتَابِعِ قِبَلَتِهِمْ وَمَا بَعْضُهُمْ بِتَابِعِ قِبَلَةِ بَعْضٍ وَلَكِنْ

پیروی کننده قیبله ایشان را نیستند بعضی ایشان پیروی کننده قیبله بعض دیگر را و اگر

اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ إِنَّكَ إِذًا لَمِنَ

تو پیروی کنی خواهش های نفسانی ایشان را بعد آنچه آمده است بتواضعش بهر آئینه تو باشی

الظَّالِمِينَ ۱۵ الَّذِينَ اتَّيْنَهُمُ الْكِتَابُ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ

انگاه از ستمکاران کسانی که داده ایم ایشان را کتاب می شناسند ویرا چنانکه می شناسند فرزندان

ابْنَاءَهُمْ وَإِنْ فَرِيقًا مِنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ۱۶

خویش را و هر آینه گروهی از ایشان می پوشند حق را دانسته و

الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُسْتَرِينَ ۱۷ وَلِكُلِّ وُجْهَةٍ

این درست است از پروردگار تو پس مباش از رشک آرندگان و هر کس را جانبی هست

هُوَ مُوَلِّيْهَا فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمُ اللَّهُ

که می متوجه آنست پس شتاب کنید بسوی نیکی ها هر جا که باشید بیار و شمار خدا جمع

جَمِيعًا إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۱۸ وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ

ساخته بهر آئینه خدا بر همه چیز توانا است و هر جا که روی پس

قَوْلٍ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِنَّهُ لَلْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ ۱۹

متوجه کن روی خود را جانب مسجد حرام و هر آینه وے راست است

وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ۲۰ وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ

ان پروردگار تو نیست خدا بے خبر از آنچه می کنی و هر جا که روی پس متوجه کن

وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ

روی خود را جانب مسجد حرام و هر جا که باشید پس متوجه کنید روی

شَطْرَهُ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَيْكُمْ حُجَّةٌ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ ۲۱

خویش را جانب وے تا نباشد مردمان را الزام بر شما مگر آنانکه ستم کردند ازین جماعت

فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِي ۲۲ وَلَآتِيَنَّكُمْ نِعْمَتِي وَعَلَّامُ الْغُيُوبِ ۲۳

پس مترسید از ایشان و ترسید از من و تا تمام کنم نعمت خود را بر شما و تابو که راه یابید و

وَلَكِنْ

یعنی حقیقت
استقبال کعبه را

مترجم گوید
توریت مذکور
است که

از بنی اسرائیل
بیدار خواهد شد
که تعظیم کعبه

کند پس توجّه بخیرت
صلی الله علیه و سلم
به کعبه حجت باهره

است بر صدق
نبوت آنحضرت
صلعم نزدیک اجاب

پیود اگر چه سفهار
پیود طعن کنند که قبله
انبیاء گذشته است

والله اعلم
فتح الرحمن

كَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِّنكُمْ يَتْلُو عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا وَيُزَكِّيكُمْ

چنانکہ فرستادیم پیغامبرے درمیان شما از قوم شما میخواند بر شما آیت ہائے ما و پاک می سازد شما را

وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُعَلِّمُكُم مَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿۱۵۱﴾

و می آموزد شما را کتاب و حکمت و می آموزد شما را آنچه نمی دانستید

فَاذْكُرُونِي اذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُونِ ﴿۱۵۲﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ

پس یاد کنید مرا تا یاد کنم شما را و سپاس گوئید مرا و ناسپاسی من نکنید

أَمِنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿۱۵۳﴾

مدد جوئید در تحصیل ثواب آخرت به صبر و نماز و ہر آئینہ خدا یا صابران است

وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتٌ بَلْ أَحْيَاءٌ

و مگوئید کہ را کہ کشته شود در راہ خدا کہ ایشان مردگانند بلکہ ایشان زندہ اند

وَلَكِنْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿۱۵۴﴾ وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ

ولیکن شما آگاہ نمی شوید و ہر آئینہ بیا از ما تیم شما را به چیزے از ترس

وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ ﴿۱۵۵﴾

و گرنگی و نقصان مال و جان و میوہ ہا و

بَشِيرِ الصَّابِرِينَ ﴿۱۵۶﴾ الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ مُّصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا

بشارت دہ صابران را آنانکہ چون برسد بدیشان سختی گویند ہر آئینہ ما

لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاغِبُونَ ﴿۱۵۷﴾ أُولَٰئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِّن رَّبِّهِمْ

از ان خدا تیم و ہر آئینہ ما بسوی وی بلانہ خواہیم گردید ایں گروہ برایشان است درود ہا از پروردگار ایشان

وَرَحْمَةٌ مِّنَّا وَلَهُمْ مَغْفِرَةٌ ﴿۱۵۸﴾ إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ

و بخشاش و ایشانند راہ یافتگان ہر آئینہ صفا و مروہ

مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَبَّ الْبَيْتَ أَوَاعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ

از نشانہائے خدا است پس ہر کہ حج خانہ کند یا عمرہ بجا آرد پس بزه نیست

عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ

بروے در آنکہ طواف کند درمیان ایں ہر دو و ہر کہ نیکی بجا آرد پس خدا

۱۲ عن التاج

۱۲

فل بعض اہل اسلام صفا و مروہ را از شعائر طواف نیست گمان کردہ از ان و بازداشتند پس نازل شد ایں آیہ ۱۲

شَاكِرٌ عَلَيْهِمْ ۝ إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ

قبول کننده و انا است هر آینه آنانکه می پوشند آنچه فرو داده ایم از سخنان روشن

وَالْهُدَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ ۚ أُولَٰئِكَ

و هدایت بعد از آنکه بیان کردیم آنرا برای مردم در کتاب آن گروه

يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ وَيَلْعَنُهُمُ اللَّعْنُونَ ۝ إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا

لعنت می کند ایشان را خدا و لعنت میکند ایشان را لعنت کنندگان مگر کسانی که توبه کردند و نیکوکاری پیش گرفتند

وَيَسْئَلُونَكَ أَتُوبُ عَلَيْهِمْ ۚ وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ۝ إِنَّ

و بیان کردند پس ای گروه بهربانی باز می گردم بر ایشان و منم بازگردنده مهربان هر آینه

الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ ۚ أُولَٰئِكَ عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ

آنانکه کافر شدند و کافر مردند آن گروه بر ایشان است لعنت خدا

وَالْبَلَايَةُ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ۝ خَلِدِينَ فِيهَا لَا يُخَفَّفُ

و فرشتگان و مردمان همه یک جا همیشه باشند در آن لعنت بسبب کرده نشود

عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ۝ وَالْهَکْمُ لِلَّهِ وَاحِدٌ ۚ

از ایشان عذاب و نه ایشان مهلت داده شوند و معبود شما خدایگانه است

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ۝ إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ

نیست هیچ معبود بجز او بخشاینده مهربان است هر آینه در آفرینش آسمانها و زمین

وَإِخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْفُلْكِ الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ

آمدن شب و روز و آن کشتی که می رود در دریا

بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَا أَنزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَّاءٍ

با آنچه سود میدهد مردم را یعنی بتجارات و در آنکه فرو داده خدا از آسمان آب

فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ ۚ

پس زنده ساخت بسبب و در زمین را پس از مردن آن و پر آکنده ساخت در زمین هر نوع جنبنده

وَتَصْرِيفِ الرِّيْحِ وَالسَّحَابِ الْمُسْتَخَرِّ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ

و در گردانیدن بادها و در ابر را کرده شده میان آسمان و زمین

لَا يَتَّبِعُ الْقَوْمَ يَعْقِلُونَ ۝ وَمِنَ النَّاسِ مَن يُتَّخِذُ مِنْ دُونِ

هر آئینه نشانه است آن گروه را که در می یابند و از مردمان کسی هست که می گیرد بجز

اللَّهِ أَنَدَا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا

خدا همتایان را دوست میدارند ایشان را مانند دوستی خدا و کسانی که ایمان آوردند قوی تر اند در دوستی

لِلَّهِ وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا إِذْ يَرُونَ الْعَذَابَ أَنَّ الْقُوَّةَ

خدا و عجب کند بیننده اگر ببینند کسانی را که ستم کردند در آن حالت که معانیه کنند عذاب را بسبب آنکه

لِلَّهِ جَمِيعًا وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ ۝ إِذْ تَبَرَّأَ الَّذِينَ

توانائی خدا را است تمام آن و بسبب آنکه خدا صاحب سخت عقوبت است در آن حالت که بیزارشوند

اتَّبَعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا وَرَأَوْا الْعَذَابَ وَتَقَطَّعَتْ بِهِمْ

پیشوایان کفر از تابعال و بینند عذاب را و بریده شود به نسبت ایشان

الْأَسْبَابُ ۝ وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّأَ

همه اسباب یعنی وسیله ها و گویند پیروی کنندگان کاش ما را بازگشتی باشد تا بیزاری کنیم از آن

مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّءُوا مِنَّا كَذَلِكَ يُرِيهِمُ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ

پیشوایان چنانکه بیزار شدند ایشان از ما هم چنین بنماید خدا در نظر ایشان کردارهای ایشان را پشیمانی ها

عَلَيْهِمْ وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنَ النَّارِ ۝ يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا

بر ایشان و نیستند ایشان بیرون آیندگان از دوزخ و بخورید

مِمَّا فِي الْأَرْضِ حَلَالًا طَيِّبًا ۖ وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ

حلال پاکیزه را از آنچه در زمین است و پیروی نکنید گام های شیطان را

إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ۝ إِنَّمَا يَأْمُرُكُمْ بِالسُّوءِ وَالْفَحْشَاءِ وَ

هر آئینه او شما را دشمن آشکار است و جز این نیست که میفرماید شما را به بدکاری و بے حیائی و

أَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ۝ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا

بآنکه افترای کنید بر خدا آنچه نمی شناسید و چون گفته شود ایشان را پیروی کنید

مَا أَنزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوَلَوْ

آنرا که فرود آورد دست خدا گویند بلکه پیروی می کنیم چیز را که یافته ایم بر روی پدران خویش را آیا تقلید

و مترجم گوید اهل جاہلیت چیز را از نزد خویش حرام ساخته بودند بجز از سوی خدا و تعالی در روز ایشان نازل کرد ۱۲ فتح الرحمن

۲۰

كَانَ اَبَاؤُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ شَيْئًا وَلَا يَحْتَدُونَ ﴿١٦﴾ وَمَثَلُ الَّذِينَ

می کنند اگر چه پدران ایشان نمی فهمیدند چیزی را و راه نمی یافتند و داستان پند دادن

كَفَرُوا كَمَثَلِ الَّذِي يَنْعِقُ بِمَا لَا يَسْمَعُ اِلَّا دُعَاءً وَنِدَاءً ط

کافران مانند حال کسی است که بانگ میزند آن چیز را که نمی شنود مگر فی الجمله خواندن و آواز بلند کردن

صُمُّ بَكْمٌ عُمَىٰ فَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٧﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا

کافران کرانند گنگانند کورانند پس ایشان هیچ نمی فهمند ای مسلمانان بخورید

مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَاشْكُرُوا لِلَّهِ اِنْ كُنْتُمْ اِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿١٨﴾

از پاکیزه ها آنچه روزی دادیم شما را و سپاس گوید خدا را اگر او را می پرستید

اِنَّهَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخَنزِيرِ وَمَا اُهِلَّ

جنس نیست که حرام کرده است بر شما مردار را و خون را و گوشت خوک را و آنچه آواز بلند کرده شود

بِهٖ لِغَيْرِ اللَّهِ فَمَنْ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَلَا اِثْمَ عَلَيْهِ ط

در فرج و غیر خدا پس هر که بیچاره شود نه تعدی کننده و نه از حد درگذرنده پس گناه نیست بر وی

اِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٩﴾ اِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا اَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ

و هر آینه خدا آمرزنده مهربان است و هر آینه کسانی که می پوشند آنچه فرود آورده است خدا را

الْكِتَابِ وَيَشْتَرُونَ بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا اُولٰٓئِكَ مَا يَأْكُلُونَ فِي

کتاب و می تانند عوض و می بهائے اندک آن جماعه نمی خورند در

بُطُونِهِمْ اِلَّا النَّارَ وَلَا يَكْلَهُمْ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ ط

شکم های خود مگر آتش را و سخن نگوید با ایشان خدا روز قیامت و نه پاک کند ایشان را

وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿٢٠﴾ اُولٰٓئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلٰلَةَ بِالْهُدٰى

و ایشان راست عذاب درد دهنده ایشانند آنانکه خرید کردند گمراهی را عوض هدایت

وَالْعَذَابُ بِالْغُفْرَةِ فَمَا اَصْبَرَهُمْ عَلَى النَّارِ ﴿٢١﴾ ذٰلِكَ بِاَنَّ

و عذاب را عوض آمرزش پس چه شکیبایند ایشان بر دوزخ این همه سبب

اللَّهُ نَزَّلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ ط وَاِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِي الْكِتَابِ

آنست که خدا فرود آورد کتاب را راستی و هر آینه آنانکه اختلاف کردند در کتاب

و
یعنی در خوردن
آن چیزها ۱۲
و
مترجم گوید که اگر
گوئی که درین آیت
حصر کرده شد تحریم
را در اشیا مذکوره
حالا که در حدیث
سباع و حمار و مانند
آن را نیز حرام شمرده
است پس تطبیق چه
باشد گویم حصر اضافی
است به نسبت
بجائز و سوانب که
حرام می دانستند
پس در بهیمة الانعام
هیچ چیز حرام نیست
غیر اشیا مذکوره و
در قیاس و سباع
و مانند آن سخن نه
داشتند و الله اعلم ۱۳

لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ۚ لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُولُؤُوا وَجُوهَكُمْ قَبْلَ

ہر آئینہ در مخالفت و در انداز صواب نیست نیکوکاری آنکہ متوجه کنید روئے خود را بطرف

الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ

مشرق و مغرب و لیکن صاحب نیکوکاری آنست کہ باورد و خدا را اوروز قیامت

الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّنَ وَآتَى الْمَالَ عَلَى حُبِّهِ

را و فرشتگان را و کتاب و پیغمبران را و بدر مال باوجود دوست داشتن

ذَوِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَالسَّائِلِينَ

آل مال خداوندان خویش را و یتیمان را و فقیراں را و مسافراں را و سوال کنندگان را

وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ

و خراج کند در باب بردہا و برپا دارد نماز را و بدر زکوٰۃ را و وفا کنندگان بر عہد خویش

إِذَا عَاهَدُوا وَالصَّادِقِينَ فِي الْبُيُوتِ وَالضَّرَّاءِ وَحِينَ الْبَأْسِ

چون عہد کنند و صبر کنندگان و در تنگ دستی و سختی و بوقت کارزار

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ۚ يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ

ایشانند راست گو و ایشانند پرہیزگاراں اے مسلماناں

آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلِ الْحَرْبِ بِالْحَرْبِ وَالْعَبْدُ

لازم کردہ شد بر شما قصاص و در کشتگان و آزاد در مقابلہ آزاد است و بندہ

بِالْعَبْدِ وَالْأَنْثَىٰ بِالْأُنْثَىٰ فَمَنْ عُفِيَ لَهُ مِنْ أَخِيهِ شَيْءٌ

در مقابلہ بندہ و زن در مقابلہ زن پس کسی کہ در گذاشته شد اورا چیزے از خون برادرش و

فَاتَّبَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ وَأَدَّىٰ إِلَيْهِ بِالْحَسَنِ ۚ ذَٰلِكَ تَخْفِيفٌ

پس حکم او پیروی کردن است بہ نیکوئی و در رسانیدن خون بہا است بویے بخوش غنی این حکم سبک کردن است

مِّن رَّبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ ۚ فَمَنِ اعْتَدَىٰ بَعْدَ ذَٰلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ

انہروردگار شما و مہربانی است پس ہر کہ از حد گذرد بعد از این ویراست عذاب

أَلِيمٌ ۚ وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيٰوةٌ يَّأُولٰٓئِكَ الْبَابُ لَعَلَّكُمْ

درد دہندہ و شمارا بسبب قصاص زندگانی است اے خداوندان خرد تا باشیر کہ

و
یعنی توجہ

جہت مشرق و مغرب
چنانکہ یہود و نصاری
زعم می کنند نیکوکاری
نیست بلکہ مسوخ شد

است ۱۲
و یعنی صاحب آل
نیکوکاری کہ ملتہا و راں
اختلاف ندارند ۱۲ فتح

و یعنی در آزادی یا
خلاصی بندگان مکاتب ۱۲
و یعنی اعتبار ثالث
در کشتگان ۱۲

و یعنی مثل اوست ۱۲ حکم
و یعنی چیزے از خون
مسلمان مقتول ۱۲

و یعنی سے دم بہ
حسن معاملہ مطالعہ کنندہ
بہ درشتی ۱۲ یعنی قاتل بہ
خوش خوئی ادا نمایند
بہ صعوبت ۱۲

تَتَّقُونَ ۞ كُتِبَ عَلَيْكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ إِنْ تَرَكَ

پرویزگاری کنید و لازم کرده شد بر شما و قتیکه پیش آید کسی را از شما موت اگر مال

خَيْرًا ۝ الْوَصِيَّةُ لِلْوَالدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ بِالْمَعْرُوفِ ۚ حَقًّا

بگذارد وصیت کردن برائے پدر و مادر و نزدیکان به نیکوئی لازم شد

عَلَى الْمُتَّقِينَ ۞ فَمَنْ بَدَّلَهُ بَعْدَ مَا سَمِعَهُ فَإِنَّمَا أَثْمُهُ

این کار بر متقیان پس هر که بدل کند وصیت را بعد از آنکه شنیدش پس جزئی نیست

عَلَى الَّذِينَ يُبَدِّلُونَهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۞ فَمَنْ خَافَ

که گناه تبذیر بر آنکس است که بدل می کند آن وصیت را هر آینه خدا شنوای داناست پس هر که دریابد

مِنْ مُوَصٍّ جَنَفًا أَوْ أَثِمًا فَاصْلَحْ بَيْنَهُمْ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ ۚ

از وصیت کننده ظلمه یا گناه پس صلاح آورد در میان ایشان هیچ گناه نیست بر کسی

إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۞ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ

هر آینه خدا آمرزنده مهربان است و ای کسانی که ایمان آوردند لازم کرده شد بر شما

الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ۞

روزه داشتن چنانچه لازم کرده شد بر کسانی که پیش از شما بودند تا باشد که پرویزگاری کنید

أَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ ۚ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ

روزه داشتن روز چند شمرده شده پس هر که باشد از شما بیمار یا مسافر

فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ ۚ وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ

پس لازم است شمار آن از روزهای دیگر و لازم است بر آنکه میتوانند روزه داشتن یعنی و نمیدارند فدیة و آن که

مُسْكِينٍ ۚ فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ ۚ وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ

عبارت از خوراک یک درویش است پس هر که بجا آورد یکی این بهتر است او را و آنکه روزه دارید بهتر است

لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۞ شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ

شمارا اگر می دانید و آن ماه رمضان آن است که فرود آورده شد در او

الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَىٰ وَالْفُرْقَانِ ۚ فَمَنْ

قرآن راه نمائی برائے مردمان و سخنان روشن از هدایت و از جهل کردن حق و باطل پس هر که

اهل جاهلیت شریف را در مقابل وضع نمیکشند و در مقابل شریف چندس از وضع نمیکشند خدا تعالی نازل فرمود که حکم الهی باعتبار محالست است در اجناس نشنگان با معنی که احراز احکم جداست که بر حشر مثل حردیگر است در آن حکم و عبید را حکم جداست که بر حشر مثل عبید دیگر است زان حکم و زانرا حکم جداست که بر حشر مثل زان دیگر است در آن حکم و امتیاز زان است حکم و باب دیت است که در باب خود یعنی قصاص پس بر فری این اجناس مساوی است با فرد دیگر چند بعضی شریف باشد و بعضی وضع و بعضی جمیل و بعضی ذمیم بعضی مالدار و بعضی فقیر و سنت زیاده کرده است و جنس دیگر مسلم و در مقابل مسلمان است و کافور مقابل کافر پس اگر بعضی ورثه عفو کنند یا از کشتن گذشته خون بها قبول نمایند و دوم را باید که بحسن معادله مطالبه کنند بدشتی و قاتل را باید که بخوشخونی ادا کند نه بدخونی ۱۲ و حکم وصیت منسوخ است بابت موارث ۱۲ و مضمون این آیت تخیر است در صوم و فدیة این معنی منسوخ شد به آیت که متصل می آید (مسلم)

(مسئل از صفی سابقه)
ترجم گوید شاید که معنی
آیت چنین باشد که خدا
است بر آنکه میتواند
و او فدیه را دادن فدیه
که عبارت از طعام یک
در ویش است مراد
صدقه الفطر است و
سنت آنرا مقدر کرده
یک صاع غری یا نیم صاع
از گندم پس آیت محکم
باشد نه منسوخ و شایسته
که معنی آیت چنین باشد
و واجب است بر آنکه
میتوانند قضا کردن معنی
و قضا نکردند تا آنکه
رمضان و غیره در آمد
والله اعلم ۱۲
فدیه دادن که عبارت
از طعام یک مسکین
ست و آن مقدور است
بیک مد و این حکم مقول
است از قاسم و سعید
بن جبیر و همین است
مذهب شافعی و درین
صورت نیز محکم است
غیر منسوخ ۱۲

شَهِدَ مِنْكُمْ الشَّهْرَ فَلْيَصِبْنَهُ وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى

دریابد از شما آن ماه را پس البته روزه دار و آن را و هر که بیمار باشد یا

سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ

مسافر پس بروی لازم است شمار آنچه فوت شد از روزهای و غیر میخورد خدا به شما آسانی و نمی خواهد

بِكُمُ الْعُسْرَ وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَى مَا هَدَاكُمْ

بشما دشواری و میخورد که تمام کنید شمار را و بزرگی یاد کنید خدا را به شکر آنکه راه نمود شما را

وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۝ وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ

و تا باشد که شما شاکر شوید و چون استفسار کنند ترا بندگان من از حال من پس بر آئینه من نزدیک ام

أَجِيبْ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَا فَلَيْسَ تَجِيبُوا إِلَى وَلِيُؤْنِسُوا إِلَى

قبول می کنم دعوائی دعا کننده و قتی که دعا کند مرا پس باید که فرمانبرداری کنند بر من و باید که بگویند

لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ ۝ أَحَلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفَثُ إِلَى

تا باشد که راه یابند حلال کرده شد بر من شمار شب روزه مخالفت کردن

نِسَائِكُمْ هُنَّ لِبَاسٌ لَّكُمْ وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ لَّهُنَّ عَلِمَ اللَّهُ

با زنان خود ایشان منزل پوشش اند شما و شما بجای پوشش اید ایشان را و انست خدا که

أَنْتُمْ كُنْتُمْ تَخْتَانُونَ أَنْفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا عَنْكُمْ

شما خیانت می کردید در حق خوشتن پس بهر بانی باز گشت بر شما و در گذشت از شما

فَالَّذِينَ بَشَرُوا هُنَّ وَأَبْتَغُوا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا

پس الحال مخالفت کنید با زنان و طلب کنید آنچه مقدر کرده است خدا بر امتی شما یعنی اولاد و بخورید و بنوشید

حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ

تا آنکه روشن شود بر من شمار رشته سفید از رشته سیاه مراد از رشته سفید

الْفَجْرِ ثُمَّ أَتَمُّوا الصِّيَامَ إِلَى اللَّيْلِ وَلَا تُبَاشِرُوا هُنَّ وَأَنْتُمْ

فجر است پس اتم تمام کنید روزه را تا شب و محاسن نکنید زنان را در حالیکه

عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَقْرُبُوهَا ط كَذَلِكَ

محتلف باشید در مسجد ها این ها مہیات خدا است پس نزدیک نشوید با آنها همچنین

يُبَيِّنُ اللَّهُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٨٧﴾ وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ

بیان می کند خدا آیت های خود را برای مردم تا پرهیزکاری کنند و مخورید اموال خویش را

بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ وَتُدْءُوا بِهَا إِلَى الْحُكَّامِ لِتَأْكُلُوا فَرِيقًا مِّنْ

بناتقی و مریسانید اموال خود را به حاکمان یعنی برشوت تا بخورید پاره از

أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْإِثْمِ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨٨﴾ يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْاهْلَةِ

اموال مردم بآثمه دانسته می پرسند ترا از ماه های یعنی از شهر

قُلْ هِيَ مَوَاقِيتُ لِلنَّاسِ وَالْحُجَّةِ وَلَيْسَ الْبِرُّ بِأَنْ تَأْتُوا

چ بگوئید یا میعاداند برای مردم و برای حج و نیست نیکوکاری آنکه در آئید در خانه های دور

السُّبُوتِ مِنْ ظُهُورِهَا وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ اتَّقَى وَآتَى الْبُيُوتَ

حالت احرام از پس پشت آن ها و لیکن صاحب نیکوکاری آنست که پرهیزکاری کند و در آید در خانه ها

مِنْ أَبْوَابِهَا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٨٩﴾ وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ

از راه دروازه ها و خد کنید از خدا تا باشد که شمار شکار شوید و جنگ کنید در راه

اللَّهِ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ

خدا بآنکه جنگ می کنند با شما و از حد گذرید هر آینه خدا دوست نمی دارد

الْمُعْتَدِينَ ﴿٩٠﴾ وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ وَأَخْرِجُوهُمْ

از حد گذرندگان را و بکشید مشرکان را هر جا که بیا بید ایشان را و بیرون کنید ایشان را

مِّنْ حَيْثُ أَخْرِجُوكُمُ وَالْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا تُقَاتِلُوهُمْ

از آنجا که بیرون کردند شما را یعنی از آنکه و غلبه شرک سخت تر است از قتل و کارزار نکنید

عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ حَتَّى يُقْتَلَ فِيهِ فَإِنْ قَتَلُوكُمْ

با ایشان نزدیک مسجد حرام تا آنکه کارزار کنند با شما در آن جا پس اگر بکشند با شما پس

فَاقْتُلُوهُمْ كَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ ﴿٩١﴾ فَإِنْ انْتَهَوْا فَإِنَّ اللَّهَ

بکشید ایشان را هم چنین است برای کافران پس اگر باز مانند پس هر آینه خدا

غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٩٢﴾ وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ

آمرزنده مهربان است و بکشید با ایشان تا آنکه نابود شود شرک و شود

۲۳
ع
۷

فل
مترجم گوید ظاهر
نزدیک این بنده کل
ست که سوال کردند
از شهر حج که شوال و
ذی قعد و ذی الحجه
ذی الحجه باشد که آیا
حج موقت است
بانه یا نه و یک از
تحریفات جاهلیت
آن بود که در حالت
احرام از بابالای دیوا
جسته و یا از نقب
دیوار گذشته بخانه
آمدند و از راه دروازه
نمی آمدند پس مازل
شد این آیت ۱۲
و یعنی تا مردم
احرام حج بندگان در
آنها ۱۲ فتح الرحمن
و
یعنی در مقابل او
قتل جائز است ۱۲

الدِّينُ لِلَّهِ فَإِنْ أَنْتَهُوَ أَفْلَاكُ دُونَ أَنْ إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿١٩٣﴾

دین محض برائے خدا پس اگر باز ماند واپس نیست دست درازی مگر بر ستمگاران

الشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ وَالْحُرُمَتُ قِصَاصٌ ۖ فَمَنِ

ماه حرام   عوض ماه حرام است   و بزرگی ها بایک دیگر عوض می شود   پس هر که

اَعْتَدِيْ عَلَيْكُمْ فَاَعْتَدُوْا عَلَيَّ بِمِثْلِ مَا اَعْتَدِيْ عَلَيْكُمْ

تعدی کند بر شما پس دست درازی کنید بروے مانند دست دراز می وے بر شما

وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿١٩٤﴾ وَأَنْفِقُوا فِي

و حذر کنید از خدا و بدانید که خدا
 بایر هنر گاران است و
 و خرج کنید

سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ ۚ وَأَحْسِنُوا ۚ

در راه خدا و میفکند خویشتن را بسوی ملاکت و نیکوکاری کنند

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ۝ وَأَتِمُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ فَإِنْ

ہر آئینہ خدا دوست می دارد و نیکوکاراں را تمام کنید حج و عمرہ را برائے خدا پس

أُحْصِرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ وَلَا تَخْلِقُوا رُءُوسَكُمْ

اگر باز داشته شود لازم است   آنچہ سهل باشد از قربانی   و تراشید   سر پائے خود را

حَتَّى يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحَلَّهُ فَمِنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ بِهِ

تا آنکہ برسد قربانی بجائش د پس ہر کہ باشد از شما بیمار یا اورا سنجے

أَذَى مِّن رَّأْسِهِ فَغَدِيَّةٌ مِّنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ

باشد در سیر او فک پس لازم است عوض آن از روزه یا صدقه یا قربانی

فَإِذَا أَمِنْتُمْ فَمَنْ تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ فَمَا اسْتَيْسَرَ

پیس جوں ایمں شد   پیس ہر کہ ہرہ ور شد بسبب ادائے عمرہ و تاوقت رج   پیس لازم است آنچہ ہر شد

مِنَ الْهُدَىٰ فَمَنْ لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ وَ

از قربانی پس برکه نیاید پس لازم است روزه داشتن سه روزه در وقت حج و

سَبْعَةً إِذَا رَجَعْتُمْ تِلْكَ عَشْرَةٌ كَامِلَةٌ ذَٰلِكَ لِمَنْ لَّمْ يَكُنْ

ہفت روزہ قتلکے مارگروڈ   از سفر این یک دہ تمام ست   این حکم آن راست کہ نہ باشد

۱

یعنی از شرک ۱۲

5

حاصل این آیات
آنست که در مسجد حرام
و در شهر حرام ابتداء
قتال نباید کرد و چون
کافران ابتدا کشند
مقابلہ ایشان باید
جنگ کردن که این معنی

باجراست مسجد
و شهر نزاع ندارد
چنانکه ابتدا گشتن
مسلمانان و سبت
نیست و اگر خون
از اجنه نخت باشد

تقصاض میتوان گشت
و فقها بآن سبب تصریح
نکرده اند که اقامت
حرم بیان مکّه بعد فتح
مکّه بودنی نیست و الله

۱۲ علم
و کینین دج رحا حرقه
العقبه کشفه عینی دور
عمرو ارسعی بین الصفا
والمروه فاسغ شونده
مکه والله اعلم ۱۲

و یعنی پس بیا
داشته باشد و بایں
سبب خلق کندیش
از محل داشته علم ۱۲
و
لعمریه را هر منعمی

احرام بیره ورشد ۱۲

أَهْلُهُ حَاضِرِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ

قبیلہ سے باشندہ مسجد حرام وحذر کنید از خدا و بدانید کہ خدا

شَدِيدُ الْعِقَابِ ۱۹۶ الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَّعْلُومَاتٌ فَمَنْ فَرَضَ فِيْهِ

سخت عقوبت است و حج موقت است بمہ ماہ دانستہ شدہ و پس ہر کہ لازم کرد بر خود دین

الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ وَمَا تَفْعَلُوا

ماہ ہاج را یعنی احرام بست پس مخالفت زناں جائز نیست و نہ بدکاری و نہ باہم مناقشہ کردن در حج و ہر چہ

مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمُهُ اللَّهُ وَتَزُودُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَىٰ وَ

می کنید از نیکی میدانند اورا خدا و توشہ ہمراہ گیرید ہر آئینہ بہترین فوائد توشہ پرہیزگاری است یعنی

اتَّقُوا يَا أُولِيَ الْأَلْبَابِ ۱۹۷ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَبْتَغُوا

از سوال و زدوی و از من بترسید ای خداوندان خرد نیست شمارا گناہی در آنکہ طلب کنید

فَضْلًا مِّن رَّبِّكُمْ فَإِذَا أَفَضْتُمْ مِّنْ عَرَفَاتٍ فَاذْكُرُوا اللَّهَ

در موسم حج روزی از پروردگار خویش پس آنکہ کہ باز گردید از عرفات پس یاد کنید خدا را

عِنْدَ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ وَاذْكُرُوهُ كَمَا هَدَاكُمْ وَإِنْ كُنْتُمْ مِّنْ

نزدیک مشعر حرام و یاد کنید خدا را بہ شکر آنکہ راہ نمودہ است شمارا و ہر آئینہ بودید

قَبْلَهُ لِمَنِ الضَّالِّينَ ۱۹۸ ثُمَّ أَفِيضُوا مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ

پیش ازین از گمراہان پس باز گردید از آنجا کہ باز میگردند عامردمان و

وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۱۹۹ فَإِذَا قَضَيْتُمْ

و آمرزش طلب کنید از خدا ہر آئینہ خدا آمرزیدہ ہر بانست پس چوں ادا کردید

مِّنَاسِكُمْ فَاذْكُرُوا اللَّهَ كَذِكْرِكُمْ آبَاءَكُمْ وَأَشَدَّ ذِكْرًا فَمِنْ

از گمان حج خویش را پس یاد کنید خدا را یعنی در منی مانند یاد کردن شما پدران خویش را بلکہ زیادہ تر یاد کردن پس

النَّاسِ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا وَمَالَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ

از مردمان کہے ہست کہ می گوید اے پروردگار ما بدہ ما را در دنیا و نیست اورا در آخرت

خَلَاقٍ ۲۰۰ وَمِنْهُمْ مَّنْ يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي

ہمچہ نصیب و از مردمان کہے ہست کہ می گوید اے پروردگار ما بدہ ما را در دنیا نعمت و در

و
۲۴
درس آیت چند
حکم مذکور شدہ

است و جواب تمام
حج و عمرہ بعد از شروع
حکم احصار و کفارت
از کتاب امور ممنوعہ
احرام بہ عذر
مرض و ماہیت
تنہا و وجوب
قربانی بر متمتع و انکار
اعلم ۱۲

و
یعنی سوال و ذیقہ
و عشرہ ذی الحجہ ۱۲
و

مترجم گوید یعنی از
عرفات نہ از مزدلفہ
چنانکہ قریش تحریر
کرده بودند و انکار علم ۱۲

الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ۝ اُولٰٓئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ مِّمَّا

آخرت نعمت و محفوظ دار ما از عذاب دوزخ این گروه ایشان راست بهره از ثواب آنچه

كَسَبُوا وَاللّٰهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۝ وَاذْكُرُوا اللّٰهَ فِيْ اَيَّامٍ مَّعْدُوٰدٍ ە

بعل آوردند یعنی از ثواب آخرت و خدا زود کننده حساب است و یاد کنید خدا را چند روز شمرده شده یعنی ایام منی

فَمَنْ تَعَجَّلَ فِيْ يَوْمَيْنِ فَلَا اِثْمَ عَلَيْهِ ۚ وَمَنْ تَاَخَّرَ فَلَا اِثْمَ

پس کسی که شتاب کوچ کند در دو روز یعنی از منی پس گناه نیست بر او و آنکه دیر ماند پس گناه نیست

عَلَيْهِ لِمَنْ اتَّقٰى وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَعْلَمُوْا اَنَّكُمْ اِلَيْهِ تُحْشَرُوْنَ ۝

بروے مرا آنکه پر هیزگاری کند و بر سید از خدا و بداند که شما بسوئے و بر انگیزند خواهی شد

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُعْجِبُكَ قَوْلُهُ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَيُشْهَدُ

و از مردمان کسی هست که بشگفت می آرد ترا سخن او و ریاب زندگانی دنیا و گواه می آرد

اللّٰهَ عَلَىٰ مَا فِيْ قَلْبِهِ ۚ وَهُوَ الَّذِي الْخَصَامُ ۝ وَاِذَا تَوَلَّى سَعٰى

خدا را بر آنچه در دل و بیست حال آنکه او سخت ترین ستیزندگان است و چون ریاست پیدا کند

فِي الْاَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيْهَا وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ ۗ وَاللّٰهُ لَا

بشاید در زمین تا تباهی کند در اینجا و نابود سازد زراعت و مواشی را و خدا

يُحِبُّ الْفُسَادَ ۝ وَاِذَا قِيلَ لَهُ اتَّقِ اللّٰهَ اخَذَتْهُ الْعِزَّةُ بِالْاِثْمِ

دوست ندارد و تباه کاری را و چون گفته شود او را حذر کن از خدا حمل کندش تکبر بر گناه

فَحَسْبُهُ جَهَنَّمُ ۖ وَلِبِشِّ الْاِهَادِ ۝ وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْرِي

پس کفایت کننده دوزخ است و هر آئینه بد جایست و از مردمان کسی هست که میفروشد

نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللّٰهِ ۗ وَاللّٰهُ رَعُوْفٌ بِالْعِبَادِ ۝ يٰۤاَيُّهَا

خویش را برائے طلب رضامندی خدا و خدا مهربان است بر بندگان ای

الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا ادْخُلُوْا فِي السَّلَامِ ۚ كَافَّةً ۚ وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوٰتِ

کسانیکه ایمان آوردید در آئید با سلام همه یک جا و پیروی کنید گامهای

الشَّيْطٰنِ ۚ اِنَّهٗ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِيْنٌ ۝ فَاِنْ زَلَلْتُمْ مِنْۢ بَعْدِ مَا

شیطان را و او هر آئینه او شما را دشمن آشکارا هست پس اگر لغزیدید بعد از آنکه آمد

تقریر

فل
مترجم گوید بعد از این
خدا تعالی تصویر می
فرماید حال کافران
و مومن را و الله اعلم
فل
یعنی در اصول
مختلف می شوند ۱۲

جَاءَتْكُمْ الْبَيِّنَاتُ فَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۝۹۹ هَلْ يَنْظُرُونَ

به شما سخنان روشن پس بدانید که خدا غالب و داناست انتظار نمی کنند اهل عصیان

إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمُ اللَّهُ فِي ظُلَلٍ مِنَ الْغَمَامِ وَالْمَلَائِكَةُ وَ

گمرازان را که بیاید بایشان خدا یعنی بیاید غدا و در سائبان ها از ابر و بیانند فرشتگان و

قُضِيَ الْأَمْرُ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ۝۱۰۰ سَلُّ بَنِي إِسْرَءِيلَ

با انجام رسانیده شود کار و بسوخته خدا باز گردانیده میشوند کارها پسران از بنی اسرائیل

كَمْ اتَّبَعْتَهُم مِّنْ آيَةٍ بَيِّنَةٍ ۖ وَمَنْ يُبَدِّلْ نِعْمَةَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ

چه قدر دادیم ایشان را از نشانه های روشن و هر که بدل کند نعمت خدا را پس از آنکه

مَا جَاءَتْهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝۱۰۱ زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا

بیاید بوی یعنی کفر پیش گیر و تا نعمت مفقود گردد پس هر آینه خدا سخت عقوبت است آراسته کرده شده است کافران را

الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَيَسْخَرُونَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ اتَّقَوْا

زندگانی این جهان سخر می کنند با اهل ایمان - و کسانی که تقوی دارند

فَوْقَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۖ وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ۝۱۰۲

بالا تر از ایشان باشند روز قیامت و خدا روزی میدهد هر کرامی خواهد بے شمار یعنی بسیار

كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً ۖ فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّنَ مُبَشِّرِينَ

بودند مردمان یک گروه و پس فرستاد خدا تعالی پیغامبران را بشارت دهنده

وَمُنْذِرِينَ ۖ وَأَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِيَحْكُمَ بَيْنَ

و بهم کننده و فرود آورد بایشان کتاب به راستی تا حکم کند آل کتاب میان

النَّاسِ فِيمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ ۖ وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ إِلَّا الَّذِينَ أُوتُوهُ

مردمان در آنچه اختلاف کردند در آن و اختلاف کردند در آن مگر کسانی که داده شده

مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ ۚ فَهَدَى اللَّهُ

بایشان کتاب یعنی امت دعوت بعد از آنکه آمد بایشان نشانه ها از جهت حسد در میان خویش پس راه نمود

الَّذِينَ آمَنُوا لِمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِهِ ۖ وَاللَّهُ يَهْدِي

خدا مومنان را بآن حق که اختلاف کردند در آن و خدا راه می نماید

۲۵
۹

و
یعنی پیش از
آمدن هر پیغمبری
باشد متفق بودند با
یک دیگر در این
اختلاف نداشتند

مَنْ يَشَاءُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿۱۳﴾ أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُدْخَلُوا

کے لئے خواہد بسوئے رہ راست و آیا پنداشتید لے مردمان کہ در آئید

الْجَنَّةَ وَلَكِنَّا يَأْتِكُمْ مَثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ مَسَّتْهُمُ

بہشت حال آنکہ ہنوز پیش نیامده است شمار حالت آنانکہ گزشتند پیش از شما رسید بایشان

الْبُاسَاءُ وَالضَّرَاءُ وَزُلْزِلُوا حَتَّى يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا

سختی و محنت و جنبانیدہ شدند تا آنکہ می گفت پیغامبر و کسانیکہ ایمان آوردند

مَعَهُ مَتَىٰ نَصْرُ اللَّهِ إِلَّا أَنْ نَصْرَ اللَّهُ قَرِيبٌ ﴿۱۴﴾ يَسْأَلُونَكَ

باوے کے باشد یاری و اورین خدا آگاہ شوی کہ ہر آئینہ یاری و اورین خدا نزدیک است سوال می کنند ترا

مَاذَا يُنْفِقُونَ ﴿۱۵﴾ قُلْ مَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ خَيْرٍ فَلِلَّوَالِدَيْنِ وَ

کہ کدام نوع خرچ کردن خرچ کنند بگو آنچه خرچ کردید از مال پس ماور و پدر را باید و

الْأَقْرَبِينَ وَالْيَتَامَىٰ وَالْبَسِکِیْنَ وَابْنِ السَّبِیلِ ﴿۱۶﴾ وَمَا تَفْعَلُوا

خویشاوندان و یتیمان و دورویشان و مسافران را و آنچه کنید

مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِیمٌ ﴿۱۷﴾ کُتِبَ عَلَیْکُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ کُرْهُ

از نیکی پس ہر آئینہ خداوے داناست لازم رده شد بر شما جنگ و آل دشوار است

لَکُمْ وَعَسَىٰ أَنْ تَکْرَهُوا شَیْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَّکُمْ وَعَسَىٰ أَنْ تُحِبُّوا

شمارا و شاید کہ شما ناخوش دارید چیزی را حال آنکہ وے بہتر باشد شمارا و شاید کہ دوست دارید

شَیْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَّکُمْ وَاللَّهُ یَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿۱۸﴾ یَسْأَلُونَكَ

چیزی را حال آنکہ وے بد باشد شمارا و خدا میداند و شما نمی دانید سوال می کنند ترا

عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِیْهِ قُلْ قِتَالٌ فِیْهِ کَبِیرٌ وَصَدٌّ

از ماہ حرام از جنگ کردن در آن و بگو جنگ کردن در وے سخت کاسے است و

عَنْ سَبِیلِ اللَّهِ وَکُفْرٍ بِهِ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِخْرَاجُ أَهْلِهِ

بازداشتن از راہ خدا و ناگردیدن بخدا و بازداشتن از مسجد حرام و بیرون کردن اہل

مِنْهُ أَكْبَرُ عِنْدَ اللَّهِ وَالْفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا یُزَالُ

اِس مسجد از وے سخت تر است نزدیک خدا و فتنہ آگیزتن و سخت تر است از کشتن و ہمیشہ باشند

و حاصل آنست کہ سنتہ اللہ جاری شدہ است بآنکہ بعثت بعد پیغامبر و امت دعوت اختلاف و قعی شود از آن تنگدل نباید شد و اللہ اعلم ۱۲

یعنی رجب ذی القعدہ ذوی الحجہ و محرم کہ در شریعت حضرت ابراہیم جنگ دین باہ و حرام بود پس سوال کردند کہ در شریعت

محمدیہ حکم تحریم باقی ماند یا نہ و اللہ اعلم ۱۲

و یعنی تزویج شرک ۱۲

و حاصل جواب آنست کہ قتال کفار جائز است و تحریم قتال مسلمین مغلطہ میشود و اللہ اعلم ۱۲

يُقَاتِلُوَكُمْ حَتَّى يَرْدُّوكُمْ عَنْ دِينِكُمْ إِنْ اسْتَطَاعُوا وَمَنْ

که جنگ می کنند با شما تا آنکه بازگردانند شما را از دین شما یعنی از اسلام اگر توانند و هر که

يُرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَبِمَتْ وَهُوَ كَافِرٌ فَأُولَٰئِكَ حَبِطَتْ

برگردد از شما از دین خود پس کافر می شود آن گروه نابود شد

أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ

کارهای آن ایشان در دنیا و آخرت و ایشانند باشندگان دوزخ ایشان

فِيهَا خَالِدُونَ ۝ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَجَاهَدُوا

در اینجا جاویدند هر آینه آنانکه ایمان آوردند و آنانکه هجرت کردند و جهاد نمودند

فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ اللَّهِ وَاللَّهُ غَفُورٌ

در راه خداوند آن گروه امیدوارند بخشایش خدا را و خدا آمرزنده

رَحِيمٌ ۝ يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ

مهربان است سوال می کنند ترا از شراب و قمار بگوید پس هر دو گناه سخت است

وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَإِثْمُهُمَا أَكْبَرُ مِنْ نَّفْعِهِمَا ۖ وَيَسْأَلُونَكَ

و نفع هست مردمان را یعنی در دنیا و گناه این هر دو سخت تر است از نفع آنها و سوال می کنند ترا

مَاذَا يُنْفِقُونَ قُلِ الْعَفْوَ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ

چه چیز خرج میکنند بگو خرج کنید زیاد را و هم چنین بیان می کند خدا برای شما آیات را

لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ۝ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۖ وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ

تا باشد که تامل کنید در مصلحت دنیا و آخرت و سوال می کنند ترا از

الْيَتَامَىٰ قُلْ إِصْلَاحُهُمْ خَيْرٌ وَإِنْ تُخَالِطُوهُمْ فَآخِوَانُكُمْ

یتیمان بگو بصلاح آوردن کار ایشان بهتر است و اگر مشارکت کنید با ایشان پس ایشان برادران

وَاللَّهُ يَعْلَمُ الْمُفْسِدَ مِنَ الْمَصْلِحِ ۖ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَعْنَتَكُمْ

و خداوند می داند تباه کننده را از صلاح کار و اگر خدا خواسته سخت گرفته شما را

إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۝ وَلَا تَتَّبِعُوا الْبَشْرَ حَتَّىٰ يُؤْمِنَ

هر آینه خدا غالب استوار کار است و بزرگی نمی برد زنان شرک آورنده را تا آنکه ایمان آرند

ط
یعنی حرام اند
بر منافع النقات
باید کرد و الله اعلم
ط
یعنی از حاجت
ضروری ۱۲
ط
یعنی بغیر شرکت ۱۲

وَلَا مَـٰمَنَةَ خَيْرٌ مِّنْ مَّشْرِكَةٍ ۖ وَلَوْ اَعْجَبَتْكُمْ وَلَا تُشْكُوا

وہر آئینہ کینرک مسلمان بہتر است از زن شرک آورندہ اگرچہ شگفت آورده باشد شمارا و بزنی مدہید

الْمُشْرِكِينَ حَتَّىٰ يُؤْمِنُوا ۖ وَلَعَبْدٌ مُّؤْمِنٌ خَيْرٌ مِّنْ مُّشْرِكٍ

بہ مشرک تا آنکہ ایمان آرند یعنی زنان مومنہ را و ہر آئینہ بندہ مسلمان بہتر است از مشرک

وَلَوْ اَعْجَبَتْكُمْ ۖ اُولَٰئِكَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ ۖ وَاللّٰهُ يَدْعُو

اگرچہ بہ شگفت آورده باشد شمارا و گروه مشرک می خوانند بہ سوئے دوزخ و خدا می خواند

إِلَى الْجَنَّةِ ۖ وَالْمَغْفِرَةُ بِإِذْنِهِ ۚ وَيُبَيِّنُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ

بسوئے بہشت و بسوئے آفرینش بقدرت خود و بیان می کند آیتہائے خود را برائے مردمان

يَتَذَكَّرُونَ ۚ وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ ۖ قُلْ هُوَ اَذَىٰ

تا باشد کہ پند پذیر شوند و سوال می کنند ترا از حیض و بگو کہ وے نجاست است

فَاعْتَزِلُوا النِّسَاءَ فِي الْمَحِيضِ ۖ وَلَا تَقْرُبُوهُنَّ حَتَّىٰ

پس یکسو شوید از زنان در حال حیض و از نزدیکی کنید با ایشان تا آنکہ

يَطْهَرْنَ ۚ فَاِذَا تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ اَمَرَكُمُ اللّٰهُ

پاک شوند پس چون نیک پاک شوند پس نزدیکی کنید با ایشان از آن ہ کہ مباح کردہ است شمارا خدا

اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ ۚ نِسَاؤُكُمْ

یعنی از جانب قبل ہر آئینہ خدا دوست میدارد و توبہ کنندگان را و دوست میدارد پاک شوندگان را زنان شما

حَرَّتْ لَكُمْ ۖ فَاتُوا حُرَّتْكُمْ اَنَّىٰ شِئْتُمْ ۖ وَقَدْ مَوَّالَ اَنْفُسِكُمْ

کشت زار شما اند پس بیایید بہ کشت زار خویش ہر روش کہ خواهید و پیش فرستید یعنی اعمال ساعدا

وَاتَّقُوا اللّٰهَ ۖ وَاعْلَمُوا اَنَّكُمْ مُّلَقَوۡهُ ۖ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ۚ

برائے خوشتن و ترسید از خدا و بدانید کہ شما با وے ملاقات خواهید کرد و بشارت دہ مسلمانان را

وَلَا تَجْعَلُوا اللّٰهَ عُرْضَةً لِّاِيْمَانِكُمْ اَنْ تَبَرُّوا وَتَتَّقُوا ۚ وَ

وکنید نام خدا را دسمال برائے سوگند ان خویش برائے اجتناب از آنکہ نکوکاری کنید و پرہیزگاری

تُصْلِحُوا بَيْنَ النَّاسِ ۖ وَاللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۚ لَا يُؤَاخِذُكُمُ

نماید و صلاح آرید در میان مردمان و خدا شنوا داناست و مواخذہ نمی کند شمارا

و

یعنی ہر بندہ از بندگان خدا کہ مومن باشد و ہر وہ از وہاں خدا کہ مومنہ باشد بہتر است از مشرک و مشرکہ و اللہ اعلم ۱۲

و

یعنی غسل بجا آرند ۱۲

و

یعنی بہر صفت کہ جماع کنید شاید غلطانہ و از پس پشت و غیر آن بعد از آنکہ در قبل باشد ۱۲

و

یعنی سوگند برائے موقوف کردن کار نیک جائز نیست ۱۲

اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا كَسَبَتْ

خدا به بیهوده گوئی در سوگند های شما و لیکن مواخذه می کند

با آنچه که قصد کرده است

قُلُوبِكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ ۱۳۰

دل های شما و خدا آمرزنده بردبار است

مرا نکسان را که ایلامی کنند از زنان خویش

تَرْبِصُ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ فَإِنْ فَاءُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۱۳۱

انتظار کردن چهار ماه است

پس اگر باز گشتند یعنی از بی سوگند پس هر آینه خدا آمرزنده مهربانست

وَإِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۱۳۲

و اگر قصد کردند جدائی را

پس هر آینه خدا شنوا داناست

و آن زنان که

يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ ثَلَاثَةَ قُرُوءٍ وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ أَنْ يَكْتُمْنَ

طلاق داده شد ایشان را انتظار سه حیض یا سه طهر کنند خویششان را و جائز نیست ایشان را پوشیدن

مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي أَرْحَامِهِنَّ إِنْ كُنَّ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ

آنچه خدا آفریده است در رحم های ایشان یعنی ولد و حیض اگر ایام می آرند بخدا و روز

الْآخِرِ وَبُعُولَتُهُنَّ أَحَقُّ بِرَدِّهِنَّ فِي ذَلِكَ إِنْ أَرَادُوا إِصْلَاحًا

باز پسین و شوهران ایشان

سزاوارتر اند به باز آوردن ایشان در جهال خود در بی مدت اگر خواهند نیکوکاری

وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ

وزنان را هست مانند آنچه

بر زنان است بوجه پسندیده و مردان را هست برایشان

دَرَجَةٌ ۱۳۳ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۱۳۴

بلندی یعنی فرمانروائی و خدا غالب استوار کار است

طلاق رجعی دوبار است پس از آن یا نگاه داشتن است

أَوْ تَسْرِيَةً بِإِحْسَانٍ ۱۳۵ وَلَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَأْخُذُوا بَأَمْثَلِ تَيْمُوهُنَّ

بخوش خونی یا با کردن به نکوئی

و حلال نیست شما را که بگیرد چیزی را از آنچه داده اید زنان را و

شَيْئًا إِلَّا أَنْ يَخَافَا أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ فَإِنْ خِفْتُمَا أَلَّا تُقِيمَا

مرا نگاه که بر سنزد مرد و زن که بر پا نتوانند داشت احکام خدا را و پس اگر بر سیدای مسلمانان

حُدُودَ اللَّهِ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا فِيمَا افْتَدَتْ بِهِ ۱۳۶

از آنکه بر پا ندارند این هر دو احکام خدا را پس گناه نیست برایشان در آنچه عوض خود داد زن این

ف
یعنی لا والله و
بلی والله بغیر قصد
گوید غلط دانسته
سوگند خورد علی
اختلاف المذنبین
والله اعلم ۱۲

ف
یعنی قسم بخورند
که جماع نکنند ۱۲

ف
یعنی زنان را
بر مردان حق است
چنانچه مردان را
بر زنان حق است

ف
یعنی حلال
نیست که بدل
طلاق از هر یک ۱۲

ف
یعنی که در
معاشرت ۱۲

۱۳۰
۱۳۱
۱۳۲

حُدُودَ اللَّهِ فَلَا تَعْتَدُوهَا وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَأُولَٰئِكَ

حد با مقرر کرده خداست پس بیرون مروید از آنها و هر که بیرون رود از حد و خدا پس آن گروه

هُمُ الظَّالِمُونَ ۝ فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا تَحِلُّ لَهُ مِنْ بَعْدُ حَتَّىٰ

ایشانند ستمگاران پس اگر طلاق داد یعنی سوم بار پس هرگز حلال نمی شود این زن آن مرد را تا آنکه

تَنْكِحَ زَوْجًا غَيْرَهُ ۖ فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يَتَرَاجَعَا

در آید به نکاح شوهری دیگر یعنی اود دخول کند پس اگر طلاق داد و این شوهر دیگر پس گناه نیست بر آن

إِنْ ظَنَّا أَنْ يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ ۖ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ يُبَيِّنُهَا

هر دو در آنکه باز گردند بنکاح با هم اگر بدانند که برپا می توانند داشت احکام خدا را و این حدود خداست بیان

لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ۝ وَإِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمَّا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ

میکند آن حدود را برای قومی که میدانند و چون طلاق دادید زنان را پس رسیدند به میعاد خود و

فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ سَرِّحُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَلَا تُمْسِكُوهُنَّ

پس نگاه دارید ایشان را به نکستی یا رها کنید ایشان را به نکستی و نگاه دارید ایشان را

ضَرَارًا لِتَعْتَدُوا ۚ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَٰلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ ۖ وَلَا

برای ضرر رسانیدن تا ستم کنید و هر که این کند پس هر آینه ستم کرد بر خود و گیرید

تَتَّخِذُوا آيَاتِ اللَّهِ هُزُوًا ۚ وَادْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمَا أَنْزَلَ

آیت های خدا را تمسخر و یاد کنید نعمت خدا را بر خویش و آنچه فرود آرد

عَلَيْكُمْ مِنَ الْكِتَابِ وَالْحِكْمَةِ يَعِظُكُمْ بِهِ ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا

بر شما از کتاب و علم که پند میدهد شما را بآن و ترسید از خدا و بدانید

أَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۝ وَإِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمَّا بَلَغْنَ

که خدا به هر چیز داناست و چون طلاق دادید زنان را پس رسیدند

أَجَلَهُنَّ فَلَا تَعْضُلُوهُنَّ أَنْ يَنْكِحْنَ أَزْوَاجَهُنَّ إِذَا تَرَاضَوْا

به میعاد خود پس منع نکنید ایشان را از آنکه نکاح کنند با شوهران خویش و وقتی که بایکدی

بَيْنَهُمْ بِالْمَعْرُوفِ ۚ ذَٰلِكَ يُوعِظُ بِهِ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ يُؤْمِنُ

را می شدند در میان خویش به روش پسندیده این حکم پند داده میشود بآن هر کس را که مومن باشد از شما

ط
یعنی نزدیک
رسیدند با نقضاً
عدت ۱۲
ط
یعنی عدت
منقض شد ۱۲
ط
یعنی با شوهران
دیگر که با ایشان نیست
پیدا کردند ۱۲

تَتَّخِذُوا

بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكُمْ أَزْكَى لَكُمْ وَأَطْهَرُ ۖ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ

بخدا و روز قیامت و این کار خوشتر است و پاکیزه تر و خدای دانند

وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ۝ وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ

و شما نمی دانید و مادران باید که شیر دهند فرزندان خویش را دو سال

كَامِلَيْنِ لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُتِمَّ الرَّضَاعَةَ ۖ وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ

تمام این حکم آنراست که خواهد تمام کردن مدت شیر و بر پدر

رِشْقَهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ ۖ لَا تَكْلَفُ نَفْسٌ إِلَّا وُسْعَهَا

نصفه و پوشاک این زنان شیرده است بوجه پسندیده و واجب کرده نمی شود بر هیچ کس الا قدر توانائی

لَا تُضَارَّ وَالِدَةٌ بِوَلَدِهَا وَلَا مَوْلُودٌ لَهُ بِوَلَدِهِ ۖ وَعَلَى

او بیخ نباید داد مادر را بسبب فرزند و نه پدر را بسبب فرزند و لازم است

الْوَارِثِ مِثْلُ ذَلِكَ ۖ فَإِنْ أَرَادَ فِصَالًا عَنْ تَرَاضٍ مِنْهُمَا

بروصی مانند این پس اگر خواهند مادر و پدر از شیر باز کردن یعنی پیش از دو سال بعد رضامندی

تَشَاوُرٍ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا ۖ وَإِنْ أَرَدْتُمْ أَنْ تَسْتَزِجُوا

میان یکدیگر و مشورت کردن بایکدیگر پس هیچ گناه نیست بر ایشان و اگر خواهید که و ایستگیرید

أَوْلَادَكُمْ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِذَا سَلَّمْتُمْ مَا آتَيْتُم بِالْمَعْرُوفِ ۖ

برای فرزندان خویش پس هیچ گناه نیست بر شما چوں تمام تسلیم نمودید آنچه وانش مقرر کردید بخوش خونی

وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝ وَالَّذِينَ

و ترسید از خدا و بدانید که خدا با آنچه می کنید بیناست و کسانیکه

يَتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ

بمیرند از شما و بگذارند زنان را باید که انتظار کنند از زنان خویش را

أَشْهُرَ وَعَشْرًا ۖ إِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِي مَا

چهار ماه و ده روز پس چوں رسیدند به میعاد خویش پس گناه نیست بر شما در آنچه کردید

فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ ۖ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۝

در حق خویشتن بوجه پسندیده یعنی نکاح بطور شرع و خدا با آنچه می کنید آگاه است

وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِي مَا عَرَضْتُمْ بِهِ مِنْ خُطْبَةِ النِّسَاءِ

و نیست گناه بر شما در سخن که کنایت کردید بوی از خواستگاری زنان یعنی در میان

أَوْ أَكُنْتُمْ فِي أَنْفُسِكُمْ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ سَتَذْكُرُونَهُنَّ وَلَكِنْ

عدت یا پنهان داشتید در دلهاست خود و انست خدا که شما یا خواهید کرد این زنان را یعنی بترتیب بعد

لَا تُوَاعِدُوهُنَّ سِرًّا إِلَّا أَنْ تَقُولُوا قَوْلًا مَعْرُوفًا وَلَا تَعْزَمُوا

عدت و نیکین وعده ندیدید بایشان نکاح را مگر آنکه گوئید سخن پسندیده را یعنی بکنایت و قصد

عُقْدَةَ النِّكَاحِ حَتَّى يَبْلُغَ الْكِتَابُ أَجَلَهُ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ

کنید عقد نکاح را تا آنکه رسد میعاد مقررب نهایت خود و بدانید که خدای داند

مَا فِي أَنْفُسِكُمْ فَاحْذَرُوهُ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ

آنچه در دلهاست شماست پس بترسید از او و بدانید که خدا آمرزنده بردبار است

لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَمْسُوهُنَّ أَوْ

هیچ گناه نیست بر شما اگر طلاق دادید زنان را در آن وقت که هنوز دست نرسانیده

تَفَرَّضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً مِّمَّا مَتَّعُوهُنَّ عَلَى الْمَوْسِعِ قَدَرُهُ

اید بایشان یا معین نکرده اید برای ایشان مقدارے و و بهره دهید این چنین مطلقات را فل لازم است بر

وَعَلَى الْمَقْتَرِ قَدَرُهُ مَتَاعًا بِالْبَعْرِوْفِ حَقًّا عَلَى الْمُحْسِنِينَ

تو مگر مقدار حال او بهره در تنگ دست مقدار حال او بهره دادن بخوشحونی لازم شده بر نیکوکاران

وَإِنْ طَلَقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ وَقَدْ فَرَضْتُمْ

و اگر طلاق داده اید زنان را پیش از آنکه دست رسانید بایشان و معین کرده باشید

لَهُنَّ فَرِيضَةٌ فَنِصْفُ مَا فَرَضْتُمْ إِلَّا أَنْ يَعْفُونَ أَوْ يَعْفُوا

برای ایشان مقدارے پس لازم است نیمه آنچه معین کردید مگر آنکه بخشند زنان یا در گذارد

الَّذِي بَيْنَهُمَا عَقْدٌ إِلَّا أَنْ تَعْفُوا أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ وَ

کسیکه بدست اوست عقد نکاح یعنی زوج حق خود گذاشته تمام دهد و آنکه در گذارد نزدیک تر است بر پرهیزکاری

لَا تَنْسُوا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

و فراموش نکنید احسان کردن در میان خویش هر آینه خدا با آنچه می کنید بیناست

۳۰
۱۴

و
یعنی مهر را ۱۲
و
یعنی پوشاک
بدهید ۱۲

حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَىٰ وَقُومُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ ﴿۲۳﴾

تقید کنید بر همه نمازها و بر نماز میانه یعنی خصوصاً بر نماز عصر و بایستید بر آن خدا فرمانبردار شده

فَإِنْ خِفْتُمْ فِرْجَالًا أَوْ رُكْبَانًا فَإِذَا أَمِنْتُمْ فَأَذْكُرُوا اللَّهَ كَمَا

پس اگر ترسیدید یعنی از عدو و مانند آن پس رواں بر پا یا سواره پس چو امن شوید پس

عَلَيْكُمْ مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿۲۴﴾ وَالَّذِينَ يُتَوَقَّونَ مِنْكُمْ وَ

یاد کنید خدا را چنانکه آموخته است شما را آنچه نمی دانستید و آنانکه قبض روح ایشان کرده شود از شما و

يَذَرُونَ أَزْوَاجًا وَصِيَّةً لِأَزْوَاجِهِمْ مَّتَاعًا إِلَى الْحَوْلِ غَيْرِ إِخْرَاجٍ

بگذارند زنان را لازم کرده شد بر ایشان وصیت کردن بر آن زنان خویش بآنکه بهره دهند ایشان را تا یکسال غیر بر

فَإِنْ خَرَجْنَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِي مَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ مِنْ

آوردن یعنی بے غیر بر آوردن پس اگر بیرون روند پس گناه نیست بر شما در آنچه کردند در حق خویششان از کار

مَعْرُوفٍ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿۲۵﴾ وَلِلطَّلَقِ مَتَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا

پسندیده یعنی نکاح بطور شرع و خدا غالب استوار کار است و طلاق داده شد کار لازم است بهره منداختن

عَلَى الْمُتَّقِينَ ﴿۲۶﴾ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿۲۷﴾ أَلَمْ

بخوشحونی یعنی نفقه و سکنی لازم کرده شد بر پروردگار آن همچنین بیان میکند خدا بر آن شما احکام خود را تا باشد که شما بفهمید

تَرَأَى الَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَهُمْ أُلُوفٌ حَذَرَ الْمَوْتِ فَقَالَ

آیا ندیدی که بگریه بسوزانند که بیرون آمدند از خانه های خویششان هزاران بودند به بیم مرگ پس

لَهُمُ اللَّهُ مَوْتُوا قَدْ تَوَلَّوْا حَيَاهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَ

گفت ایشان را خدا بمیرید باز زنده گردانید ایشان را هر آینه خدا صاحب بخشایش است بر مردمان و

لَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿۲۸﴾ وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَاعْلَمُوا

لیکن اکثر ایشان سپاس نمی کنند و جنگ کنید در راه خدا و بدانید

أَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿۲۹﴾ مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا

که خدا شنوا و آناست کیست آنکه وام دهد خدا را وام دادن نیک

فِيُضْعِفَهُ لَهُ أَضْعَافًا كَثِيرَةً وَاللَّهُ يَقْبِضُ وَيَبْصُطُ وَإِلَيْهِ

پس دو چند سازد خدا آن مال را بر آن او بر اتب بسیار و خدا تنگ می سازد و گشاده می کند روزی را و

و مترجم گوید این
آیت نزدیک جهنم
منسوخ است
بآیه اربعه اشهر و
عشر اوله علم ۱۲
و مترجم گوید ایشان
قوی از بنی اسرائیل
بودند که از ترس
و با بصورت قند
و آنجا بغضب
۵ الهی یک باره
هلاک شدند و باز
بدعا حزقیل نزد گلی
یافتند و الله اعلم ۱۲

تَرْجِعُونَ ۚ أَلَمْ تَر إِلَى الْمَلَا مِنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ مِنْ بَعْدِ مُوسَى

بسوئے او بازگردانیدہ شوید آیا ندیدی بسوئے جماعت از بنی اسرائیل بعد از موسی

إِذْ قَالَ النَّبِيُّ لَهُمْ ابْعَثْ لَنَا مَلِكًا نُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۖ قَالَ

چوں گفتند مر پیغامبر خویش را کہ بر پا کن برائے ما بادشاہے تا جنگ کنیم در راہ خدا گفت پیغامبر

هَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ أَلَّا تُقَاتِلُوا ۖ قَالُوا وَمَا

آیا نزدیک ہستید اگر واجب کردہ شود بر شما جنگ این کہ جنگ نکنید گفتند و چہ

لَنَا إِلَّا نُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَدْ أُخْرِجْنَا مِنْ دِيَارِنَا وَ

شده است ما را کہ جنگ نہ کنیم در راہ خدا و تحقیق بیرون کردہ شدیم از خانہ ہائے خویش و جدا کردہ

أَبْنَانَا فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ تَوَلَّوْا إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ ۖ وَ

شدیم از فرزندان خویش پس انگاہ کہ واجب کردہ شد بر ایشان جنگ رو گردانیدند مگر اندکے از ایشان و

اللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ۚ وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ

خدا دانا است بہ ستمکاران و گفت مر ایشان را پیغامبر ایشان ہر آئینہ خدا بادشاہ مقرر کردہ

لَكُمْ طَالُوتَ مَلِكًا قَالُوا أَنَّى يَكُونُ لَهُ الْمُلْكُ عَلَيْنَا وَنَحْنُ أَحَقُّ

است برائے شما طالوت را گفتند چگونہ باشد اورا بادشاہی بر ما و ما سزاوار

بِالْمُلْكِ مِنْهُ وَلَمْ يُؤْتَ سَعَةً مِّنَ الْمَالِ ۖ قَالَ إِنْ اللَّهُ اصْطَفٰهُ

تریم بہ بادشاہی ازوے و دادہ نشدہ است سے را فراخی از مال گفت ہر آئینہ خدا برگزیدہ است

عَلَيْكُمْ وَزَادَهُ بَسْطَةً فِي الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ ۖ وَاللَّهُ يُؤْتِي مُلْكًا

اور بر شما و دادہ است اورا فراخی در دانش و افزونی در بدن و خدای بخشد بادشاہی

مَنْ يَشَاءُ ۖ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ۙ وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ آيَةَ مُلْكِهِ

خود را بہر کہ خواہد و خدا جواد دانا است و گفت ایشان را پیغامبر ایشان ہر آئینہ نشان

أَنْ يَأْتِيَكُمُ التَّابُوتُ فِيهِ سَكِينَةٌ مِّنْ رَبِّكُمْ وَبَقِيَّةٌ مِّمَّا تَرَكَ

پادشاہی او آنست کہ بیاید بہ شما صندوقے کہ در آن آرام دلست از پروردگار شما و بقیہ از تبرکاتے کہ گذاشتندش

الْمُوسَىٰ وَالْهَارُونَ تَحْمِلُهُ الْمَلَائِكَةُ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لَّكُمْ

آل موسی و آل ہارون بر میدارند اورا فرشتگان ہر آئینہ در پس صورت نشانہ است

۳۲

إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ۖ فَلْيَا فُصِّلْ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ

شمارا اگر باور دارنده اید پس چوں جدا شد یعنی از وطن طالوت بالشکر ہا گفت ہر آئینہ

مُبْتَلِيكُمْ بِنَهَرٍ فَمَنْ شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ مِنِّي وَمَنْ لَمْ يَطْعَمْهُ

خدا آزمائش کنندہ است شمارا بجھئے پس ہر کہ بنوشد از آن جوئے پس نیست از آن من و ہر کہ نخشد آزا

فَإِنَّهُ مِنِّي إِلَّا مَنْ اغْتَرَفَ غُرْفَةً بِيَدِهِ فَشَرِبُوا مِنْهُ إِلَّا قَلِيلًا

پس او از آن من است الا آنکہ بردار دیک کف آب بدست خود پس آشامیدند از آن جوئی مگر اندکے

مِنْهُمْ فَلْيَا جَاوَزَهُ هُوَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا

از ایشان پس انگاہ کہ گذشتند از جوئے طالوت و مومنان ہمراہ او گفتند نوشندگان نیست توانائی ما را امروز

الْيَوْمَ بِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ ۖ قَالَ الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلْقُوا

بمقابلہ جانوت و لشکر ہائے او گفتند آنانکہ می دانستند کہ ایشان ملاقات

اللَّهِ لَكُمْ مِنْ فِتْنَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةٌ كَثِيرَةٌ بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ

خواہند کرد با خدا بسا گروہ اندک کہ غالب شد برگروہ بسیار بارادۂ خدا و خدا با

الصَّادِرِينَ ۖ وَلْيَا بَرُّنُوا الْجَالُوتَ وَجُنُودَهُ قَالُوا رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا

شکیبا یا نیست و انگاہ بر میدان آمدند برائے جنگ جانوت و لشکر ہائے مے ایں صالحان گفتند

صَبْرًا وَثَبَّتْ أَمْنًا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ۖ فَهَزَمُوهُمْ

پروردگار ما بریز بر ما شکیبائی و محکم کن قدم ہائے ما را و غلبہ دہ ما را برگروہ ناکردیدگان پس شکست

بِإِذْنِ اللَّهِ وَقَتَلَ دَاوُدُ جَالُوتَ وَاتَّهَ اللَّهُ الْمُلْكَ وَالْحِكْمَةَ وَ

دادند آل کفار را بتوفیق خدا و کشت داوود جانوت را و داد خداے تعالی داوود را بادشاہی و علم

عَلَيْهِ مِمَّا يَشَاءُ ۖ وَلَوْلَا دَفَعُ اللَّهُ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ

و بیا موخت او را از آنچه میخواست و اگر بنودے دور کردن خدا مردمان را اگر ہبے را بدست گروہے

لَفَسَدَتِ الْأَرْضُ وَلَكِنَّ اللَّهَ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ۖ

ہر آئینہ تباہ شدے زمین ولیکن خدا صاحب بخشش است بر عالم ہا

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ۖ

ایں ہا آیات خداست میخوانیم آنرا بر تو اے محمد برستی و ہر آئینہ تو از پیغامبران

وقف الایم
الحجۃ الثالث

تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ مِنْهُمْ مَنْ

ایں پیغامبران فضل دادیم بعضے را از ایشان بر بعضے از ایشان کسے ہست

كَلَّمَ اللَّهُ وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍ ۖ وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ

کہ باو سخن گفت خدا و بلند کرد بعضے را در مرتبہ ہا و دادیم عیسیٰ پسر مریم را

الْبَيْتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ ۖ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا اقْتَتَلَ الَّذِينَ

معهنہ ہا و قوت دادیم اورا بروح القدس و اگر خواستے خدا بایکدیگر نمی جنگیدند کسانیکہ

مِنْ بَعْدِهِمْ مَنْ بَعْدَ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ وَلَكِنْ اخْتَلَفُوا

بعد از پیغامبران بودند پس از آنکہ آمد بایشان حجت ہا ولیکن اختلاف کردند

فَمِنْهُمْ مَنْ آمَنَ وَمِنْهُمْ مَنْ كَفَرَ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا اقْتَتَلُوا

پس از ایشان کسے ہست کہ ایمان آورد و از ایشان کسے ہست کہ کافر شدہ و اگر خواستے خدا بایکدیگر نمی

وَلَكِنْ اللَّهُ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ ۖ يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِمَّا

جنگیدند ولیکن خدا میکند آنچه می خواهد اے مسلمانان خرچ کنید از آنچه روزی دادیم

رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا بَيْعَ فِيهِ وَلَا خُلَّةٌ وَلَا

شمارا پیش از آنکہ بیاید روزے کہ خرید و فروخت نیست در آن روز و نہ دوستی و نہ

لَا شَفَاعَةَ ۖ وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ ۖ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ

سپارش و کافران ایشانند ظالمان خدا هیچ معبود نیست بجزوے

الْحَيُّ الْقَيُّومُ ۚ لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ ۚ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ

زندہ تدبیر کنندہ عالم نمی گیرد اورا پینکی و نہ خواب اوراست آنچه در آسمانہا ہست

وَمَا فِي الْأَرْضِ ۚ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ ۚ يَعْلَمُ

و آنچه در زمین است کیست آنکہ شفاعت کند نزدیک اولا بحکم او میداند

مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ ۚ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ

آنچه پیش دست ایشان است و آنچه پس پشت ایشان است و در نمیگردد مردمان از

عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ ۚ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ ۚ وَ

معلومات حق چیزے را مگر با پنچہ وے خواستہ است و آگرفته است پادشاہی او آسمان ہا و زمین را و

لَا يُوَدُّهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ۝ لَا كَرَاهَ فِي

گراں نمی شود بر وی نگهبانی این هر دو و او بلند مرتبه بزرگ قدر است

نیست جبر کردن

الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ

برائے دین و بر آئینه ظاهر شده است راه یابی از گمراهی پس هر که منکر بت شود

وَيُؤْمِنُ بِاللَّهِ فَقَدْ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انْفِصَامَ

وایمان آورد بخدا پس بر آئینه چنگ زده است بدست آویزی محکم که نیست گسستن

لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝ اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُمُ

آزا و خدا شنو ادا نا است خدا کار ساز مومنان است بیرون می آرد ایشانرا

مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أُولَئِهِمُ الطَّاغُوتُ

از تاریکی ها بسوئے روشنی و آنانکه کافرانند کار سازان ایشان بتانند

يُخْرِجُونَهُم مِّنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ

بیرون می آرد ایشانرا از روشنی بسوئے تاریکی ها این جماعه باشند گان دوزخند ایشان

فِيهَا خَالِدُونَ ۝ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِي حَاجَّ إِبْرَاهِيمَ فِي رَبِّهِ أَنْ

در آنجا جاویدند آیا ندیدی بسوئے کسی که مکابره کرد با ابراهیم در باب پروردگار او

أَنَّهُ اللَّهُ الْمَلِكُ إِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّيَ يُحْيِي وَيُمِيتُ

در مقابل آنکه داد او را خدا بادشاهی یعنی نمرد چون گفت ابراهیم پروردگار من آنست که زنده میکند و میراند

قَالَ أَنَا أَحْيِي وَأُمِيتُ ۖ قَالَ إِبْرَاهِيمُ فَإِنَّ اللَّهَ يَأْتِي بِالشَّمْسِ

گفت آن کافر من زنده می کنم و می رانم گفت ابراهیم پس بر آئینه خدای آرد آفتاب را

مِّنَ الْمَشْرِقِ فَأْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ فَبُهِتَ الَّذِي كَفَرَ

از مشرق پس تو بیا آنرا از طرف مغرب پس مغلوب شد کافر

وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ۝ أَوْ كَالَّذِي مَرَّ عَلَىٰ قَرْيَةٍ

و خدا راه نمی نماید گروه ستم گاران را یا ندیدی این شخص را که گذشت بر نیجه

وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا قَالَ أَنَّىٰ يُحْيِي هَذِهِ اللَّهُ بَعْدَ

دوے افتاده بود بر سقفهای خود گفت چگونه زنده کند این را خدا بعد

و

یعنی حجت اسلام
ظاهر شد پس گویا جبر
کرون نیست اگر چه
فی الجمله به صبر باشد
والله اعلم ۱۲

و

یعنی شتم مستحق
کشتن را می گزارم و
کسی را که مستحق کشتن
نیست می کشم والله
اعلم ۱۲

و

مترجم گوید آن
شخص عزیز بود ۱۲

مَوْتِهَا فَأَمَاتَهُ اللَّهُ مِائَةَ عَامٍ ثُمَّ بَعَثَهُ ۖ قَالَ كَمْ لَبِثْتَ ۖ

موتن این پس مردہ کرد اور خدا کے تعالیٰ صد سال بعد ازاں برا بھلا بخش گفت چہ قدر درنگ کردی

قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ ۖ قَالَ بَلْ لَبِثْتَ مِائَةَ عَامٍ

گفت درنگ کردم یک روز یا پارہ از روز گفت بلکہ درنگ کردی صد سال

فَانْظُرْ إِلَى طَعَامِكَ وَشَرَابِكَ لَمْ يَتَسَنَّهْ ۖ وَانْظُرْ إِلَى حِمَارِكَ

پس بہیں بسوئے طعام خود و آشامیدنی خود کہ متغیر نشدہ و بہیں بسوئے دراز گوش خود

وَلِنَجْعَلَكَ آيَةً لِلنَّاسِ ۖ وَانْظُرْ إِلَى الْعِظَامِ كَيْفَ نُنْشِزُهَا

و می خواہیم گردانیم ترا نشانہ برائے مردمان و بہیں بسوئے استخوانہا چگونہ جنبش می دہیم آن را بعد ازاں

ثُمَّ نَكْسُوها لَحْمًا ۖ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ ۖ قَالَ أَعْلَمْتُ أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ

شیءٍ قَدِيرٌ ۚ وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ ارْنِي كَيْفَ تُحْيِي الْمَوْتَىٰ ۖ

می پوشانیم بر آن گوشت را پس چوں واضح شدش این حال گفت بے یقین می دانم خدا بر ہمہ چیز

تَوَّاسِتٌ ۖ وَانْكَاهُ كَگفت ابراہیم لے پروردگار من بنما مرا چگونہ زندہ می کنی مردگان را

قَالَ أَوَلَمْ تُؤْمِنُ ۖ قَالَ بَلَىٰ وَلَٰكِنْ لِّيَطْمَئِنَّ قَلْبِي ۖ قَالَ فَخُذْ

گفت خدا آیا باور نداشتہ گفت آری باور داشتہ ام لیکن می خواہم کہ آرام گیرد دل من و گفت

أَرْبَعَةَ مِّنَ الظِّئْرِ فَصُرْهُنَّ إِلَيْكَ ۖ ثُمَّ اجْعَلْ عَلَىٰ كُلِّ جَبَلٍ

خدا پس بگیہ چہارتن از پرندگان پس ہمہ اوہم را نزدیک خود بعد ازاں بگذار

مِنْهُنَّ جُزْءً ۖ ثُمَّ ادْعُهُنَّ يَأْتِينَكَ سَعْيًا ۖ وَاعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ

از ایشان بعد ازاں ندامن ایشان البتہ بیایند پیش تو شتابان و بدان کہ خدا غالب

حَكِيمٌ ۖ مَّثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ

استوار کار است صفت آنانکہ خرچ می کنند اموال خود را در راہ خدا مانند

حَبَّةٍ أَنْبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلَ فِي كُلِّ سُنبُلَةٍ مِّائَةُ حَبَّةٍ ۖ

صفت یک دانہ است کہ برویانند ہفت خوشہ را در ہر خوشہ صد دانہ است

وَاللَّهُ يُضْعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ۖ الَّذِينَ

و خدا دو چندی دہد ہر کرا خواہد و خدا جواد و انا است آنانکہ

فل
یعنی عین یقین
میگویم و استدلال

۳۵

يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ لَا يُتْبِعُونَ مَا أَنْفَقُوا

خرج مے کنند اموال خود را در راہ خدا باز از پیئے آل انفاق نمی آرند

مَنْ أَوْ لَا أَذَى لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ

نہادون را و نہ انداز سایندن را ایشانراست مزد ایشان نزدیک پروردگار ایشان نیست ترس بر ایشان

وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿۱۰﴾ قَوْلٌ مَّعْرُوفٌ وَمَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِّنْ

و نہ ایشان اندوگمین شوند سخن ملائم گفتن و در گزشتن و بہتر است از ان

صَدَقَةٍ يَّتَّبِعُهَا أَذَى ۖ وَاللَّهُ غَنِيٌّ حَلِيمٌ ﴿۱۱﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ

خیرات کہ از پیئے آل آزرده کردن باشد و خدا بے نیاز بر دباراست لے مومنان

أَمَنُوا لَا تَبْطُلُوا صَدَقَتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْأَذَى كَالَّذِي يُنْفِقُ

تباه نکند خیرات خود را بہ منت نہادون و آزرده کردن بچو کسیکہ خرج می کند

مَالَهُ رِئَاءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَمَثَلُهُ

مال خود را برائے نمودن مردمان و ایمان ندارد بخدا و روز قیامت پس صفت او

كَمَثَلِ صَفْوَانٍ عَلَيْهِ تُرَابٌ فَأَصَابَهُ وَابِلٌ فَتَرَكَ صُدًّا ۖ

مانند صفت سنگ صاف ست کہ بروے باشد اندک خاک کے پس رسید بوسے بارانے عظیم پس گذاشت

لَا يَقْدِرُونَ عَلَى شَيْءٍ مِّمَّا كَسَبُوا ۗ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ

اور اسخت و صاف ماندہ توانائی ندارند اہل ریا بر چیزے از آنچه عمل کردند و خدا راہ نمی نماید گروه

الْكَافِرِينَ ﴿۱۲﴾ وَمَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ

کافران را و صفت آنانکہ خرج می کنند مال بے خویش را از جہت طلب

اللَّهِ وَتَشْبِيهِتَ مَنْ أَنْفُسِهِمْ كَمَثَلِ جَنَّةٍ بِرَبْوَةٍ أَصَابَهَا وَابِلٌ

رنا مندی خدا و بسبب اعتقادنا شے از بول خویش مانند صفت باغیست بمکان بلند کہ رسید بوسے

فَاتَتْ أَكْثَهَا ضَعْفَيْنِ ۖ فَإِنْ لَّمْ يُصِبْهَا وَابِلٌ فَطُلَّتْ ۗ وَاللَّهُ بِمَا

بارانی عظیم پس آورد و مہوہائے خود را دو چندان و اگر نمی رسید اورا باران عظیم پس شبنم کفایت میکرد

تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿۱۳﴾ أَيُّوْدُ أَحَدُكُمْ أَنْ تَكُونَ لَهُ جَنَّةٌ مِّنْ

و خدا بآنچہ می کنید بیناست و آیا دوست میدارد یکے از شما کہ باشد او را باغی از درختان

و
از پی ادنی سائل
و

و ترجمہ گوید حاصل
این مثل آنست کہ
از عمل منان و مرفی
در دنیا می نماید و عمل
است و در آخرت
حبط میشود و هیچ
فائدہ نمی دہد چنانکہ
بر شے خاک افتادہ
باشد و بظاہر چنان
می نماید کہ قابل
زراعت است و

چون باران بارد
خوش شود و اندک خاک

و
ترجمہ گوید حاصل
این مثل آنست
کہ عمل اہل اخلاص
فائدہ ہمیدہ اند
سابقین باشند یا
از اصحاب یمن ۱۳

تَخِيلُ وَأَعْنَابٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لَهُ فِيهَا مِنْ

خرما و انگور می رود زیر آں جو نیہا مرا در است در آن باغ

كُلِّ الشَّجَرِ وَأَصَابَهُ الْكِبَرُ وَلَهُ ذُرِّيَّةٌ ضُعَفَاءُ فَأَصَابَهَا

ہر جنس از میوہا و رسیدہ باشد اورا کلاں سالی و باشد اورا اولاد ناتوان پس دریں

إِعْصَارٌ فِيهِ نَارٌ فَاحْتَرَقَتْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ

حالت رسید آن باغ را گرد بادی کہ در آن آتش است پس پاک بسوخت ہمچنین واضح می سازد خدا برائے شما آیہا

لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ۱۳۶ يٰۤاَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا انْفِقُوا مِنْ طَيِّبَاتِ

تا باشد کہ تامل کنید و اے مومنان خرج کنید از پاکیزہ ہا

مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَلَا تَيَمَّمُوا

آنچه شما پیدا کردید و از پاکیزہ ہا آنچه بیرون آوردیم برائے شما از زمین و قصد کنید

الْخَبِيثَاتِ مِنْهُ تُنْفِقُونَ وَلَسْتُمْ بِآخِذِيهِ إِلَّا أَنْ تُغْنِصُوا

رندی را از آن خرج نمیکنید آن را و نیستند گیرندہ آن مگر وقتیکہ چشم پوشی کنید در

فِيهِ ۱۳۷ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ ۱۳۸ الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ

گرفتن آن و بداند کہ خدا بے نیاز ستودہ است شیطان وعده میدہد بہ شما

الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُمْ بِالْفَحْشَاءِ ۱۳۹ وَاللَّهُ يَعِدُكُم مَّغْفِرَةً مِنْهُ

تندستی را و می فرماید بہ بے حیائی و خدا وعده می کند بہ شما آمرزش را از جانب خود

وَفَضْلًا ۱۴۰ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ۱۴۱ يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ ۱۴۲

و نعمت دادن را و خدا جواد دانا است میدہد دانش ہر کرا خواهد

وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا ۱۴۳ وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا

و ہر کہ دادہ شد اورا دانش پس ہر آئینہ دادہ شد نیکوئی بسیار و پند پذیر نہ می شوند

أُولَ الْأُلْبَابِ ۱۴۴ وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ نَفَقَةٍ أَوْ نَذَرْتُمْ مِنْ

مگر خدا و ندان خرد و آنچه خرج کردید از خیرات و یا لازم کردید بر خود از

نَذْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ ۱۴۵ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ۱۴۶

ندرس پس ہر آئینہ خدا میداند آنرا و نیست ستمگاران را ہیچ یاری دہندہ اگر

۳۶
ع
۴

ف
حاصل این مثل آن
ست کہ عمل مہمان
مائی در وقت شدت
احتیاج جہط شود
چنانکہ بوستان این
شخص در وقت
شدت احتیاج
بہ سوخت ۱۲

يُبْدُوا الصَّدَقَاتِ فَنِعِمَّا هِيَ ۚ وَإِنْ تُخْفُوهَا وَتُوتُوهَا الْفُقَرَاءَ

آشکارا کنید خیرات را پس نیکو چیز است آن و اگر پنهان کنید آنرا و بدرمید آن را فقیران

فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَيُكَفِّرُ عَنْكُمْ مِّنْ سَيِّئَاتِكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ

پس این بهتر است شما را و دور ستازد از شما بعضی گناهان شما را و خدا با آنچه می کنید

خَيْرٌ ۚ لَيْسَ عَلَيْكَ هُدَاهُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ ۚ

آگاه است لازم نیست بر تو اے محمد هدایت ایشان و لیکن خدا هدایت می کند هر کرا می خواهد

وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَا تُنْفِسْكُمْ ۚ وَمَا تُنْفِقُونَ إِلَّا ابْتِغَاءَ

و آنچه خرج کردید از پس مال نفع برائے ذات شما است و لائق نیست که خرج کنید مگر برائے طلب

وَجْهِ اللَّهِ ۚ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ يُؤْتِ الْيَتَامَىٰ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ ۚ

روئے خدا و آنچه خرج کردید از مال به تمام رسانیده شود بسوئے شما یعنی ثواب او و شما ستم کرده نخواهید شد

لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أُحْصِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ

خیرات برائی آن فقیرانست که بند کرده شدند در راه خدا و نمی توانند سفر کردن

ضَرْبًا فِي الْأَرْضِ يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعَفُّفِ ۚ

در زمین تو نگری پندارد و ایشان را نادان بسبب طمع نه کردن

تَعْرِفُهُمْ لِسِيئَتِهِمْ لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ الْخَافَا ۚ وَمَا تُنْفِقُوا

تومی شناسی ایشان را به قیافه ایشان سوال نمی کنند از مردمان بالبحاج و آنچه خرج کنید

مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ۚ الَّذِينَ يَنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ

از مال پس هر آینه خدا با آن داناست کسانیکه خرج می کنند اموال خویش

بِالْإِيلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۚ

شب و روز پنهان و آشکارا پس ایشان راست مزد ایشان نزدیک

وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ۚ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا

پروردگار ایشان و نیست ترس بر ایشان و نه ایشان اندوختن شوند کسانیکه میخورند سود را

لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ

بر نه خیزند یعنی از گور مگر چنانکه بر می خیزد کسی که دیوانه ساخت او را شیطان به سبب آسیب

و
یعنی ایصال مطلوب
الی الله ۱۲
و
یعنی بسبب اشتغال
بجها و کسب کردن
نمی تواند و الله اعلم ۱۲

۳۷
ع
۳۷

وَقَدْ نَزَّلَ

وقال

الْمَسِّ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبَا وَأَحَلَّ

رسانیدن این بسبب آنست که سود خواران گفتند جز این نیست که سود آگری مانند سود است و حال آنکه حلال

اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا فَمَنْ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ

کرده است خدا سود آگری و حرام ساخته سود را پس کسی که آمد بوسیله پند از جانب پروردگار او

فَانْتَهَى فَلَهُ مَا سَلَفَ وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ وَمَنْ عَادَ فَأُولَٰئِكَ

پس باز ماند ازین کار پس او راست است آنچه گذشت و کار او مفوض است بخدا و هر که باز گشت بسود خوارى

أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۝ يَمْحَقُ اللَّهُ الرِّبَا وَيُزِيلُ

و پس آن گروه باشندگان دوزخ اند ایشان در آنجا جاویدند نابود می سازد خدا برکت سود را و افزون

الصَّدَقَاتِ ۝ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ كَفَّارٍ أَثِيمٍ ۝ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا

می سازد برکت خیرات را و خدا دوست ندارد هر ناپسند گنهگار را هر آینه کسانی که ایمان

وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ۝ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ لَهُمْ

آورده اند و کردند کارهای شایسته و برپا داشتند نماز را و دادند زکوة را ایشان راست

أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۝ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ۝

مزد ایشان نزدیک پروردگار ایشان نیست ترس برایشان و نه ایشان اندوگین شوند

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَذَرُّوا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبَا إِن

ای کسانی که ایمان آوردید حذر کنید از خدا و ترک کنید آنچه مانده است از سود اگر

كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ۝ فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِنَ اللَّهِ

هستید از اهل ایمان پس اگر نه کردید پس بخوار باشید به جنگ از طرف خدا

وَرَسُولِهِ ۝ وَإِنْ تُبْتُمْ فَلَكُمْ رُءُوسُ أَمْوَالِكُمْ لَا تَظْلِمُونَ

و رسول او و اگر توبه کردید پس شمار است اصل مالهای شما شما ستم کنید

وَلَا تَظْلِمُونَ ۝ وَإِنْ كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَىٰ مَيْسَرَةٍ ۝

و نه بر شما ستم کرده شود و اگر باشد منطقی پس لازم است مهلت دادن تا توانگری

وَأَنْ تَصَدَّقُوا خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝ وَاتَّقُوا يَوْمًا

و آنکه خیرات کنید بهتر است شمارا اگر هستید داننده و حذر کنید از آن روز

و
یعنی سودی که قبل
آیت تحریم گرفته
باز گردانیدنش لازم
نیست والله اعلم
و
یعنی بعد از تحریم ۱۲

تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ تُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَ

کہ بازگردانیدہ شوید و در آن بسوی خدا پس تمام داده شود ہر شخصے را آنچه عمل کرده است و

هُم لَا يُظْلَمُونَ^(۸۱) يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اِذَا تَدٰىنْتُمْ بَدِيْنَ

۳۸ ج ۲

ایشان ستم کردہ نہ شوند اے مومنان اگر معاملہ کنید با یکدیگر بہ وام دادن

اِلَىٰ اَجَلٍ مُّسَمًّى فَاكْتُبُوْهُ وَلْيَكْتُبَ بَيْنَكُمْ كَاتِبٌ بِالْعَدْلِ

تا ميعاد مقرر پس بنویسید آن را و باید کہ بنویسد میان شما نویسندہ با انصاف

وَلَا يٰۤاَبَ كَاتِبٌ اَنْ يَّكْتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ اللّٰهُ فَلْيَكْتُبْ وَلْيَمْلِكِ

و سر باز نزد نویسندہ از آنکہ نویسندہ چنانچہ آموختہ است اور خدا پس باید کہ دے بنویسد و انشا

الَّذِيْ عَلَيْهِ الْحَقُّ وَلِيَتَّقِ اللّٰهُ رَبَّهُ وَلَا يَبْخَسُ مِنْهُ شَيْْءًا

کند آنکہ وام بذمہ دے است و باید کہ برسد از خدا پروردگار خود نقصان نکند از آن وام چیزی را

فَاِنْ كَانَ الَّذِيْ عَلَيْهِ الْحَقُّ سَفِيْهًا اَوْ ضَعِيْفًا اَوْ لَا يَسْتَطِيْعُ

پس اگر باشد کسیکہ وام بذمہ دے است بے خرد یا ناتوان یا نمی تواند انشا کردن

اَنْ يَّمْلِكَ هُوَ فْلْيَمْلِكْ وَلِيْلَهُ بِالْعَدْلِ وَاسْتَشْهِدُوا

پس باید کہ انشا کند کار گزار او با انصاف و گواہ گیرد

شَهِيدَيْنِ مِنْ رِّجَالِكُمْ فَاِنْ لَّمْ يَكُنَا رَجُلَيْنِ فَرَجُلٌ

دو شاہد را از مردمان خویش و پس اگر نہ باشند دو مرد پس یک مرد

وَ اِمْرَاَتَيْنِ مِمَّنْ تَرْضَوْنَ مِنَ الشُّهَدَاءِ اَنْ تَضِلَّ اِحْدَاهُمَا

و دو زن کفایت است از کسانیکہ رضامند باشید از گواہان و تا اگر فراموش کند یک زن

فَتَدْكُرْ اِحْدَاهُمَا الْاُخْرٰى وَلَا يٰۤاَبَ الشُّهَدَاءُ اِذَا مَا دُعُوْا

یاد دہانند یکے دیگر را و باید کہ سر باز نہ زنند گواہان انگاہ کہ طلبیدہ شوند

وَلَا تَسْمُوْا اَنْ تَكْتُبُوْهُ صَغِيْرًا اَوْ كَبِيْرًا اِلَىٰ اَجَلٍ ذٰلِكُمْ

و مانده مشوید از آنکہ نویسید حق را اندک باشد یا بسیار تا ميعاد دے این با انصاف تر

اَقْسَطُ عِنْدَ اللّٰهِ وَاَقْوَمُ لِلشَّهَادَةِ وَاَدْنٰى اَلَّا تَرْتَابُوْا اِلَّا

است نزدیک خدا و درست تر برائے گواہی و قریب تر از آنکہ در شک نشوید مگر

ف
یعنی از مسلمانان
ف
یعنی از مسلمانان
این متقی ۱۲

أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً حَاضِرَةً تُدِيرُونَهَا بَيْنَكُمْ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ

وقتیکہ باشد آل معاملہ سوداگری دست بدست کہ دستگردان می کنند آل را میان خویش پس نیست بر شما

جُنَاحُ الْإِثْمِ بَيْنَهُمَا وَأَشْهَدُ وَإِذَا تَبَايَعْتُمْ وَلَا يُضَارَّ

گناه در آنکه نه نویسد آن را   دگواه گیرید   هرگاه که خرید و فروخت کنید   و باید که رنج داده

كَاتِبٌ وَلَا شَهِيدٌ وَإِنْ تَفْعَلُوا فَإِنَّهُ فُسُوقٌ بِكُمْ وَاتَّقُوا

نشود نویسنده و نگواه   و اگر بکنید این کار   پس هر آینه این گناه است شمارا و برسد از

اللَّهُ وَيُعَلِّمُكُمُ اللَّهُ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٥٦﴾ وَإِنْ كُنْتُمْ

خدا و می آموزد شما را خدا و خدا بهر چیز و انا است و اگر مسافر باشید

عَلَى سَفَرٍ وَلَمْ تَجِدْ وَكَاتِبًا فَرِهْنِ مَقْبُوضَةً فَإِنْ أَصْبَحَ

و نیاید نوینده را پس لازم است گرو بدست آورده شده پس اگر امین داند

بَعْضُكُمْ بَعْضًا فليؤدِّ الَّذِي أُوتِيَ مِنْ أَمَانَتِهِ وَلِيَتَّقِ اللَّهَ

گروہ ہے از شما گروہ ہے را پس باید کہ او کند آن کس کہ امین دانسته شد امانت خود را و باید کہ بہ ترسد از خدا

رَبِّهِ ۖ وَلَا تَكْتُمُوا الشَّهَادَةَ ۚ وَمَنْ يَكْتُمْهَا فَإِنَّهُ إِثْمٌ قَبْلَهُ ۚ

پروردگار خود و پنهان نکنید گواہی را و هر که پنهان کند آں را پس بر آئینہ گناہگار است دل او

وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ۝٤٠

و خدا بآپنجه می‌کنید آگاه است خدا راست‌آپنجه در آسمان‌هاست و آپنجه در

الْأَرْضِ وَإِنْ تُبَدِّلْ مَا فِي أَنْفُسِكُمْ أَوْ تَخَفُوهُ يُحَاسِبْكُمْ بِهِ

زمین است و اگر آشکارا کنید آنچه در دل شما است و یا پنهان دارید آنرا البته حساب آن

اللَّهُ ۖ فَيَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ عَلَىٰ

بگیر از شما خدا پس بیا مزد کسے را کہ خواہد و عذاب کند کسے را کہ خواہد و خدا بر ہمہ

كُلِّ شَيْءٌ قَدِيرٌ ﴿٢٤﴾ أَمَّا الرُّسُلُ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ

چیز تو اناست باور داشت پیغامبر آنچه فرو آورده شد بسوئے آواز

وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللّٰهِ وَمَلٰئِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ

پروردگار او مومنان نیز ہمہ ایمان آوردند بخدا و فرشتگان او و کتاب ہائے او پیغمبران او

و
یعنی از قسم نفاق و
اخلاق و حدود
نصیحت و مثل آن
نه از قسم حدیث
نفس و الله اعلم ۱۲

۲۹
۳۲
۷

لَا تَفْرَقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْ رُّسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا

گفتند فرق نمی کنیم میان هیچ کس از پیغامبران او و گفتند شنودیم و فرمانبرداری کردیم -

غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ۝ لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا

میخواهیم آمرزش تو اے پروردگار ما و بسوئے تست بازگشت خدا واجب نمی کند بر هیچ کس الا مقدار

وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا

طاقت او مرا و راست آنچه عمل کرد بروی باشد آنچه گناه کرد گفتند اے پروردگار ما بعقوبت

إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا أَصْرًا كَمَا

نگیر ما را اگر فراموش کنیم یا خطا کنیم اے پروردگار ما و منه بر سر ما بار گران چنانکه نهادی

حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لِطَاقَةِ

آنها بر کسانیکه پیش از ما بودند اے پروردگار ما و منه بر سر ما آنچه برداشت آن

لِنَابِهِ وَاعْفُ عَنَّا وَاعْفُ رَحْمَتَنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا

نیست ما را و در گزار از ما و بیامرز ما را و به بخشائی بر ما توئی خداوند ما پس غلبه ده

عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ۝

ما را بر گروه کافران

سُوْرَةُ الْاٰنْجِلِ ۝ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ۝

سوره آل عمران در زیر نازل شد و آن بنام خداوند بخشننده مهربان دو صد آیت و بیست رکوع است

الْمَلٰٓئِكَةُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ ۝ نَزَّلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ

خدا نیست هیچ معبود مگر او زنده تدبیر عالم کننده است فرود آورد بر تو کتاب را

بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَأَنزَلَ التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ ۝

بر راستی باورد و درنده آنچه پیش دست وے است و فرود آورد تورات و انجیل را

مِن قَبْلُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَأَنزَلَ الْفُرْقَانَ ۝ إِنَّ الَّذِينَ

پیش ازین برائے راه نمودن بمرودان و فرود آورد معجزه را هر آینه کسانیکه

كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ۝ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو

کافر شدند بآیات خدا ایشانراست عذاب سخت و خدا غالب صاحب

ف
یعنی بعض را معتقد
و بعض را منکر می
باشیم ۱۲

اِنْتِقَامٍ ۝ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَخْفٰى عَلَيْهِ شَيْءٌ فِى الْاَرْضِ وَلَا

انتقام است ہر آئینہ خدا پوشیدہ نمی شود بروے چیزے در زمین و نہ

فِى السَّمَاءِ ۝ هُوَ الَّذِیْ یُصَوِّرُکُمْ فِى الْاَرْحَامِ کَیْفَ یَشَآءُ ۝

در آسمان او آنست کہ صورت می بندد شما را در رحم چنانچہ خواهد

لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْعَزِیْزُ الْحَکِیْمُ ۝ هُوَ الَّذِیْ اَنْزَلَ عَلَیْکَ الْکِتٰبَ

نیست هیچ معبود بجز او غالب استوار کار است او آنست کہ فرود آورد بر تو کتاب

مِنْهُ اٰیٰتٌ مُّحْکَمٰتٌ هُنَّ اُمُّ الْکِتٰبِ وَ اٰخَرُ مُتَشٰبِهٰتٌ ۝

بعضے از آیت ہائے واضح است آنچہ اصل کتاب است و بعضے دیگر محتمل معانی باہم مشتبہ

فَاَمَّا الَّذِیْنَ فِیْ قُلُوْبِهِمْ زَیْغٌ فِیَتَّبِعُوْنَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ

پس اما کسانیکہ و ردل ایشان کجی است پیروی می کنند آنرا کہ مانند یکدیگر شد از آن

اِبْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَ اِبْتِغَاءَ تَاْوِیْلٍ ۝ وَ مَا یَعْلَمُ تَاْوِیْلَہٗ اِلَّا

کتاب برائے طلب فتنہ و برائے طلب مراد آن و نمیدانند مراد آن مگر

اللّٰهُ ۝ وَ الرَّاسِخُوْنَ فِی الْعِلْمِ یَقُوْلُوْنَ اَمَّا بِہٖ کُلٌّ مِّنْ عِنْدِ

خدا و ثابت قدمان در علم می گویند ایمان آوردیم بایں متشابه این ہمہ از نزدیک

رَبِّنَا ۝ وَ مَا یَذَّکَّرُ اِلَّا اُولُو الْاَلْبَابِ ۝ رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوْبَنَا بَعْدَ

پروردگار ما ست و پند پذیر نمی شوند مگر خداوندان خرد می گویند ای پروردگار ما کج مکن دلہائے

اِذْ هَدٰیْتَنَا وَ هَبْ لَنَا مِنْ لَّدُنْکَ رَحْمَةً ۚ اِنَّکَ اَنْتَ الْوَهَّابُ ۝

ما را بعد از آنکہ راہ نمودی ما را و عطا کن برائے ما از نزد خود نعمت ہر آئینہ تو فی عطا کننده

رَبَّنَا اِنَّکَ جَامِعُ النَّاسِ لِیَوْمٍ لَا رَیْبَ فِیْہِ ۚ اِنَّ اللّٰهَ لَا یُخْلِیْ

ایے پروردگار ما ہر آئینہ تو جمع کننده مردمانے در آن روز کہ هیچ شک نیست در آن ہر آئینہ خدا خلاص

اَلْمِیْعَادَ ۝ اِنَّ الَّذِیْنَ کَفَرُوْا لَنْ تَغْنٰی عَنْہُمْ اَمْوَالُہُمْ وَ

نمیکنند وعدہ را ہر آئینہ آنانکہ کافر شدند دفع نکنند از ایشان اموال ایشان و نہ

لَا اَوْلَادُہُمْ مِّنْ اِلٰہِ شَیْءًا ۚ وَاُولٰٓئِکَ ہُمْ وَقُوْدُ النَّارِ ۝

اولاد ایشان از عذاب خدا نجاتی چیزی را و ایشانند آتش انگیز و دوزخ

وقف النبی
صلی اللہ علیہ وسلم
وقف منزل

وقف

كَذَّابٍ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ ۖ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا

حال ایشان مانند حال کسان فرعون است و آنانکه پیش از ایشان بودند دروغ داشتند آیات ما را

فَاَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ ۖ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝ قُلْ

پس گرفت ایشان را خدا بسبب گناهان ایشان و خدا سخت عقوبت است

لِلَّذِينَ كَفَرُوا اسْتَغْلِبُونَ وَتُحْشَرُونَ إِلَىٰ جَهَنَّمَ ۖ وَبِئْسَ

کافران را که مغلوب خواهند شد و برانگیخته خواهند شد بسوی دوزخ و بدجائگاه

الْمِهَادُ ۖ قَدْ كَانَ لَكُمْ آيَةٌ فِي فِئَتَيْنِ الْتَقَتَا فِئَةٌ تُقَاتِلُ

است او تحقیق هست شما را نشانه در آن دو قوم که بهم آمدند و یک گروه جنگ میکرد

فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۖ وَآخَرَىٰ كَافِرَةٌ يَرَوْنَهُمْ مِّثْلَيْهِمْ رَأَىٰ الْعَيْنُ

در راه خدا و گروه دیگر کافر بودند می دیدند مسلمانان آن کافران را دو برابر خویش

وَاللَّهُ يُؤَيِّدُ بِنَصَرِهِ مَن يَشَاءُ ۖ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَعِبْرَةً لِّأُولِي

ویدان بچشم و خدا قوت میدهد به نصرت خود هر که خواهد هر آینه در این واقعه پند هست خداوندان

الْأَبْصَارِ ۝ زَيْنٌ لِّلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ

چشمهاری آراسته کرده شده است برای مردمان دوستی آرزوهای نفس از زنان و فرزندان

وَالْقَنَاطِيرُ الْمُقَنْطَرَةُ مِنَ الذَّهَبِ ۖ وَالْفِصَّةُ وَالْخَيْلُ الْمُسَوَّمَةُ

و خزانها و جمع ساخته از زر و سیم و اسپان نشانمند ساخته

وَالْأَنْعَامُ وَالْحَرْثُ ۖ ذَٰلِكَ مَتَاعُ الدُّنْيَا ۖ وَاللَّهُ عِنْدَهُ

و چهار پایا و زراعت این است بهره زندگی دنیای و خدا نزدیک است

حُسْنُ الْبَابِ ۝ قُلْ أَوْفَيْتُكُمْ بِمَخِيرٍ مِّنْ ذَٰلِكُمُ الَّذِينَ اتَّقَوْا

بازگشت نیک بگو ای محمد آیا خبر دهم شما را آنچه بهترین است از این مرتقیان را

عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّتْ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۖ

باشد نزدیک پروردگار ایشان بوستانها می رود از زیر آن جویها جاوید باشند گاه در آن و

أَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللَّهِ ۖ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ۝

باشند زنان پاکیزه و باشد خوشنودی از خدا و خدا بیناست به بندگان

و
یعنی روز بدر
والله اعلم ۱۳

الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا إِنَّكَ أَمَّا غُفْرُكَ لَنَا ذُنُوبَنَا وَقِنَا عَذَابَ

آنانکہ می گویند اے پروردگار ماہر آئینہ ما ایمان آوردیم پس بیامرز ما را گناہان ما و نگاہدار ما را از

النَّارِ ۱۶ الصَّادِقِينَ وَالْقَنِتِينَ ۱۷ وَالْمُنْفِقِينَ ۱۸

عذاب آتش شکیب کنندگان و راست گویندگان و فرمانبردارندگان و خراج کنندگان و

الْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ ۱۹ شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَا

آمرزش خواهندگان در اوقات سحر و گواہی داد خداوند آنکہ نیست هیچ معبود مگر او

وَالْمَلِكُ ۲۰ وَأُولُوا الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ ۲۱ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ

و گواہی دادند فرشتگان و خداوندان دانش در حال کہ خدا تدبیر کنندہ عالم است بعد نیست هیچ معبود

الْحَكِيمُ ۲۲ إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ ۲۳ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ

مگر او غالب استوار کار است ہر آئینہ دین معتبر نزدیک خدا اسلام است و اختلاف نہ کردند یعنی در قبول اسلام

أَوْتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مَنْ بَعْدَ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ ۲۴

اہل کتاب مگر بعد از آنکہ آمد بایشان دانش و از روی حسد در میان خویش

وَمَنْ يَكْفُرْ بِآيَاتِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۲۵ فَإِنْ

و ہر کہ کافر باشد بآیت ہائے خدا پس ہر آئینہ خدا نزود کنندہ حساب است پس

حَاجُّوكَ فَقُلْ أَسْلَمْتُ وَجْهِيَ لِلَّهِ وَمَنِ اتَّبَعَنِ ۲۶ وَقُلْ

اگر مکارہ کنند یا تو یا محمد پس بگو منقاد ساختم روئے خود را برائے خدا و ہر کہ پیروی من کرد نیز منقاد ساخت

لِلَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْأَقِيمِينَ ۲۷ أَسْلَمْتُمْ فَإِنْ أَسْلَمُوا فَقَدِ

و بگو باہل کتاب و بنا خوانندگان آیا اسلام آوردید پس اگر اسلام آوردند

اهْتَدَوْا ۲۸ وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاءُ ۲۹ وَاللَّهُ بِصِيرِ الْعِبَادِ

بہ تحقیق راہ یافتند و اگر روئے گردانید پس جزایس نیست کہ لازم بر تو پیغام رسانید نیست و خدا بینا است

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيَّ بِغَيْرِ حَقٍّ ۳۰

بہندگان ہر آئینہ کسانی کہ کافر شدند بآیتہائے خدا و می کشند پیغامبران را بناحق

وَيَقْتُلُونَ الَّذِينَ يَأْمُرُونَ بِالْقِسْطِ مِنَ النَّاسِ فَبَشِّرْهُمْ

و می کشند آنان را کہ بعد می فرمایند از مردمان پس خبر دہ ایشانرا

و
مترجم گوید از اینجا
خداے تعالی شروع
می فرماید در مناظره
اہل کتابین و رد
شبهات ایشان
تعداد تحریفات
ایشان و این قہ
ممتد است تا قولہ
و از غدوت من
اہل کتاب ۱۲

و
یعنی آشکار
ساخت ۱۳
و
یعنی حقیقت حال
دانستند ۱۴

۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰

بِعَذَابِ الْيَمِّ ۚ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا

بعذاب درد دہندہ این گروہ آنند کہ نابود شد عمل ہائے ایشان درد دنیا

وَالْآخِرَةِ ۚ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ۚ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا

وآخرت و نیست ایشان را یاری دہندہ آیا ندیدی بسوئے آنانکہ دادہ شدند

نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ يُدْعَوْنَ إِلَىٰ كِتَابِ اللَّهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ

یک ہارد از علم کتاب خواندہ می شوند بسوئے کتاب خدا تا حکم کند میان ایشان

يَتَوَلَّىٰ فَرِيقٌ مِّنْهُمْ وَهُمْ مُّعْرِضُونَ ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَن

پس رومی گرداند گروہی از ایشان اعراض کنان این بسبب آنست کہ ایشان گفتند

تَمْسَنَا النَّارُ إِلَّا أَيَّامًا مَّعْدُودَاتٍ ۚ وَغَرَّهُمْ فِي دِينِهِمْ مَا كَانُوا

ہرگز نرسد بہ آتش و نوزخ مگر روزے چند شمرده شدہ و فریفت ایشان را در دین ایشان آنچه

يَفْتَرُونَ ۚ فَكَيْفَ إِذَا جُمِعْتُمْ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ ۚ وَوَقِيتُ

افترا می کردند پس چگونه بود حال و قتیکہ جمع کنیم ایشان را در روزے کہ هیچ شک نیست در آن

كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ۚ قُلِ اللَّهُمَّ مَلِكُ

و تمام دادہ شود ہر شخصے را جزا بہ آنچه عمل کرد و ایشان ستم کردہ نشوند بگو بار خدایا اے خداوند

الْمَلِكُ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَن تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّن تَشَاءُ وَ

بادشاہی میدہی بادشاہی ہر کرا خواہی و بازی گیری بادشاہی از ہر کہ خواہی و

تُعِزُّ مَن تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَن تَشَاءُ ۚ بِيَدِكَ الْخَيْرُ إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ

ارجمندی سازی ہر کرا خواہی و خواری سازی ہر کرا خواہی بدست تست نیکی ہر آئینہ تو بر ہمہ

شَيْءٍ قَدِيرٌ ۚ تُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَتُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ

چیز توانائی در می آری شب را در روز و در می آری روز را در شب

وَتُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَتَرْزُقُ مَن

و بیرون می آری زندہ را از مرده و روزی میدہی ہر کرا

تَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ۚ لَا يَتَّخِذُ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ

می خواہی بے شمار و باید کہ دوست نگیرند مسلمانان کافران را بجز

و
مرجم گوید کہ
در امر این دعا
بشارت است
بمغلوب شدن
کافران۔

مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي

اہل ایمان وہ کہ ایسے کند پس نیست در چیزے از آن خدا و مگر

شَيْءٍ إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاتَهُ وَيُحَذِّرُكُمْ اللَّهُ نَفْسَهُ ط

آنکہ دفع شر ایشان کنید بنوعی از حذر کردن و میترساند شما را خدا از خود و

إِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ قُلْ إِنْ تَخَفُوا مَا فِي صُدُورِكُمْ أَوْ تُبْدُوهُ

بسوئے خدا باز گشت است بگو اگر پنهان کنید آنچه در سینہ ہائے شماست یا آشکارا

يَعْلَمُهُ اللَّهُ وَيَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ط وَاللَّهُ عَلَى

کنیدش می داند آن را خدا و میداند آنچه در آسمان ہاست و آنچه در زمین است و خدا

كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ط يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ

بر ہمہ چیز توانا است آن روزیکہ حاضر یا بد ہر کس آنچه عمل کرده است از

مُحْضَرًا ط وَبَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ تَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ أَدَا

نیکی و آنچه کرده است از بدی دوست دارد کہ کاش بودے در میان مے و در میان آن بدی

بَعِيدًا ط وَيُحَذِّرُكُمْ اللَّهُ نَفْسَهُ ط وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ ط قُلْ

مسانفے دور و می ترساند شما را خدا از خود و خدا بسیار مہربان است بر بندگانش محمد بگو

إِنْ كُنْتُمْ تَحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ط

اگر دوست می دارید خدا را پس پیرو من کنید تا دوست دارد شما را خدا و بیامزد شما را آنگاہان

وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ط قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ ط فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ

شما و خدا آمرزندہ مہربان است بگو فرمان برید خدا را و پیغمبر را پس اگر روگردانند

اللَّهُ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ ط إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ آدَمَ وَنُوحًا وَآلَ

پس ہر آئینہ خدا دوست ندارد کافران را و ہر آئینہ خدا برگزید آدم را و نوح را و کسان

إِبْرَاهِيمَ وَآلَ عِمْرَانَ عَلَى الْعَالَمِينَ ط ذُرِّيَّةٌ بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ ط

ابراہیم را و کسان عمران را در حالتیکہ این جماعہ نسلے بودند بعضے آل بیدا

وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ط إِذْ قَالَتِ امْرَأَتُ عِمْرَانَ رَبِّ إِنِّي نَذَرْتُ

شده از بعضے و خدا شنوا دانا است انکاہ کہ گفت زن عمران اے پروردگار من ہر آئینہ من نیاز تو

ف

یعنی در عمد خدا

نیست

ف

مترجم گوید کہ

با حضرت پیغمبر

صلعم و باب ثانی

علیہ السلام تم فتنو

کردند حق سبحانہ

این آیات نازل

ساخت بعد از نزول

این آیات انصاری را

بماہر دعوت کردند

عاجز شدہ جزئی قبول

نمودند ۱۳

لَكَ يَا فِي بَطْنِي فَحَرَّرًا فَقَبَّلْ مِنِّي إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿۶۷﴾

کردم آنچه در شکم من است آزاد کرده و پس قبول کن از من ہر آئینہ توئی شنو ادا نا است

فَلَمَّا وَضَعَتْهَا قَالَتْ رَبِّ ارْنِي وَضَعْتُهَا أُنْثَىٰ ۖ وَاللَّهُ أَعْلَمُ

پس چون بزاود دختر را گفت ای پروردگار من ہر آئینہ زادم این دختر را و خدا داناست

بِمَا وَضَعْتُ ۖ وَلَيْسَ الذَّكَرُ كَالْأُنْثَىٰ ۖ وَإِنِّي سَمِيتُهَا مَرْيَمَ وَ

بآنچه میں نے بزاود نام کیا کہ ذکر کی نسبت فرزند مانند دختر و ہر آئینہ نام کردم از مریم و

إِنِّي أُعِيزُهَا بِكَ وَذُرِّيَّتُهَا مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ۖ فَتَقَبَّلَهَا

ہر آئینہ من سپناہ توئی کنم اور و نسل اور از شیطان ملعون پس قبول کرد

رَبُّهَا بِقَبُولٍ حَسَنٍ ۖ وَأَنْبَتَهَا نَبَاتًا حَسَنًا ۖ وَكَفَّلَهَا زَكَرِيَّا ۖ

مریم پروردگار او بہ قبول نیک و بالیدہ ساخت اور بالیدن نیک و خبر گیر ساخت برینے ذکر اور

كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا ۖ قَالَ

ہر گاہ داخل شدے ذکر یا بر مریم در مسجدے یافتے نزدیک اور روزی رات گفت

يَهْرِيمُ ۖ أَتَىٰ لَكَ هَذَا ۖ قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ ۖ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ

ای مریم از کجا است ترا ای روزی گفت او از نزدیک خداست ہر آئینہ خدای دہد

مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ۖ هُنَالِكَ دَعَا زَكَرِيَّا رَبَّهُ ۖ قَالَ رَبِّ

روزی ہر کرامی خواہد بے شمار آن وقت طلب کرد ذکر یا از پروردگار خود گفت ای پروردگار

هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً ۖ إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ ۖ فَنَادَتْهُ

من عطا کن مرا از نزد خود نسل پاک ہر آئینہ تو شنو ادعائی پس ندا کردند

الْمَلَكُ ۖ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فِي الْمِحْرَابِ ۖ أَنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكَ

اور فرشتگان و او ایستادہ بود نمازی گزارد در عبادت گاہ کہ خدا بشارت می دہد ترا

بِخَبْرٍ مُّصَدِّقٍ ۖ فَإِنْ كُنْتَ مِنْ الَّذِينَ لَا بَأْسَ بَإِيمَانِهِمْ ۖ فَاتَّبِعْنَاهُمْ

بہ یکجائی باشد باور دارندہ فیض خدا و سرور و بے رغبت بہ زنان و پیغمبرے

مِّنَ الصَّالِحِينَ ۖ قَالَ رَبِّ ائْتِنِي بِدَلِيلٍ ۖ قَالَ رَبِّ ائْتِنِي بِدَلِيلٍ ۖ قَالَ رَبِّ ائْتِنِي بِدَلِيلٍ

از نیکوکاران گفت ای پروردگار من چگونہ پیدای شود برائے من فرزندے و رسیدہ

ط
یعنی از خدمت
والدین معاف شدہ

ط
یعنی دختر خدمت
بیت المقدس رانمی

ط
شاید ۱۲
یعنی میوہ درستان
در تالستان میوہ

ط
تابستان در
زمستان ۱۲

ط
یعنی عیسی را باور
دارد ۱۲

الْكِبَرُ وَأَمْرًا تِي عَاقِرٌ قَالَ كَذَلِكَ اللَّهُ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ① قَالَ

است مرا کلاں سالی وزن من نازا هست گفت همچنین خدا می کند آنچه می خواهد گفت

رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً ② قَالَ آيَتُكَ أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ

ای پروردگار من معین کن برائے من نشانی و فرمود که نشان تو آنست که سخن نه توانی گفت با مردمان

إِلَّا رَمْزًا ③ وَادْكُرْ رَبَّكَ كَثِيرًا ④ وَسَبِّحْ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ ⑤

سه روز مگر با اشارت و یاد کن پروردگار خود را بسیار و تسبیح بگو به شام و صبح

وَإِذْ قَالَتِ الْمَلِكَةُ يَمْرُؤُا إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاكِ وَطَهَّرَكِ

و انگاه که گفتند فرشتگان ای مریم هر آینه خدا برگزید ترا و پاک ساخت ترا

وَاصْطَفَاكِ عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِينَ ⑥ يَمْرُؤُا اقْنُتِي لِرَبِّكِ وَ

و برگزید ترا بر زنان عالمها ای مریم فرمانبرداری کن پروردگار خود را

السُّجُودِ ⑦ وَارْكَبِي مَعَ الرَّاكِعِينَ ⑧ ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ

و سجده کن و نماز کن با نماز کنندگان ای محمد ایس از خبرهای غیب است و می

نُوحِيهِ إِلَيْكَ ⑨ وَكَأَنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ يَقُولُونَ أَقْلَامُهُمْ آيُهُمْ

کردیم آنرا بسوخته تو و تو نبودی نزدیک آن قوم چوں می انداختند قلمهای خویش را و تا کدام کس از

يَكْفُلُ مَرْيَمَ ⑩ وَكَأَنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ يَخْتَصِمُونَ ⑪ إِذْ قَالَتِ

ایشان خبر گیر مریم شود و نبودی نزدیک ایشان انگاه که با هم گفتگو می کردند آنگاه که گفتند

الْمَلِكَةُ يَمْرُؤُا إِنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ مِنْهُ اسْمُهُ الْمُسِيءُ

فرشتگان ای مریم هر آینه خدا بشارت می دهد ترا به فیضی از جانب خود که نام او سیع است

عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ وَجِيهًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ⑫

عیسی پسر مریم است به آبرورد دنیا و آخرت و از نزدیکان حضرت عزت

وَيُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا ⑬ وَمِنَ الصَّالِحِينَ ⑭ قَالَتْ رَبِّ

و سخن گوید به مردمان در گهواره و وقت معمری و باشد از صالحان گفت ای پروردگار

أَنِّي يَكُونُ لِي وَلَدٌ وَلَمْ يَمَسِّنِي بَشَرٌ ⑮ قَالَ كَذَلِكَ اللَّهُ

من چگونه شود مرا فرزند و دست نرسانیده است بمن هیچ آدمی فرمود همچنین خدا

ع

و
یعنی نشان حمل
آن فرزند ۱۲
و
یعنی قرصه
انداختند ۱۳

يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿١٧﴾

پیدا می کند هر چه می خواهد چوں سرانجام می کند کارے پس جز این نیست که میگوید او را که بشوئین میشود

وَيُعَلِّمُهُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ ﴿١٨﴾ وَرَسُولًا

و بشارت دلو که از مود او را خدا کتاب و دانش و توریت و انجیل و گرداند او را

إِلَىٰ بَنِي إِسْرَءِيلَ ۚ أَنِّي قَدْ جِئْتُكُمْ بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ ۖ أَنِّي

پیغامبرے بسوئے بنی اسرائیل باین دعویٰ که آورده ام پیش شما نشانه از پروردگار شما تا آنکه

أَخْلَقُ لَكُمْ مِّنَ الطَّيْرِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ فَأَنْفَخُ فِيهِ فَيَكُونُ

من می سازم برائے شما از گل مانند شکل پرندہ پس دم می زنم در آن پس باشد

طَيْرًا بِإِذْنِ اللَّهِ ۚ وَأُبْرِئُ الْأَكْمَهَ وَالْأَبْرَصَ وَأُحْيِي الْمَوْتَىٰ

پرند بہ حکم خدا و بہ می کنم کور مادرزاد را و برص دار را و زنده می سازم مردگان

بِإِذْنِ اللَّهِ ۚ وَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا تَأْكُلُونَ وَمَا تَدْخُرُونَ فِي بُيُوتِكُمْ

را بہ حکم خدا و خبر می دهم شما را با آنچه می خورید و آنچه ذخیره می کنید در خانه های خود

ۖ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لَّكُمْ إِن كُنتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿١٩﴾ وَمُصَدِّقًا لِّمَا

ہر آئینہ در این کار نشانه است شما را اگر باور دارند گانید و آمدہ ام باور دارندہ

بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَةِ وَلِإِحْلَ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي حُرِّمَ

آپنج پیش دست من است از توریت و آمدہ ام تا احوال گردانم برائے شما بعض آنچه حرام شدہ بود

عَلَيْكُمْ وَجِئْتُكُمْ بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا

بر شما و آوردم نزویک شما نشانه از پروردگار شما پس برسید از خدا و فرمان من برید

إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ فَاعْبُدُوهُ ۚ هَٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ ﴿٢٠﴾ فَلَمَّا

ہر آئینہ خدا پروردگار من و پروردگار شما است پس پرستش کنید او را این است راہ راست و پس

أَحْسَ عِيسَىٰ مِنْهُمْ الْكَفَرُ قَالَ مَن أَنصَارِي إِلَى اللَّهِ ط قَالَ

انگاہ کہ دریافت عیسیٰ از قوم خود کفر را گفت کیستند یاری دہندگان من بسوئی خدا گفتند

الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنصَارُ اللَّهِ ۖ آمَنَّا بِاللَّهِ وَاشْهَدْ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿٢١﴾

حواریاں ماہم یاری دہندگان خدا را ایمان آوردیم بخدا و گواہ باش کہ ما فرمانبرداریم

ل
القصہ این بشار
در حق عیسی علیہ
السلام متحقق شد و
بدین خود دعوت

رَبَّنَا امْنَامَا اَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ ۵۰

اے پروردگار ما ايمان آورديم يا پنجه فرو د آوردي و پيروي كرديم پيغمبر را پس بنويس مارا با شا هداں و

مَكُرُوا وَمَكَّرَ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ ۵۱ اِذْ قَالَ اللَّهُ يٰعِيسَى ابْنِي

و بدسگاليدند كافراں و بدسگاليد خدا و خدا قوی تر است از همه بدسگالان انگاه كه گفت خدا اے عيسى

مُتَوَفِّيكَ وَرَافِعُكَ اِلَىٰ وَمُطَهِّرُكَ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَ

بر آيينه من برگيرنده توام و بردارنده توام بسوئے خود و پاك كننده توام از صحبت كسانيكه كافر شدند

جَاعِلُ الَّذِينَ اتَّبَعُوكَ فَوْقَ الَّذِينَ كَفَرُوا اِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَمَةِ ۵۲

و گرداننده و تابعان توام بالاى كافراں و تا روز قيامت

ثُمَّ اِلَىٰ مَرْجِعِكُمْ فَاَحْكُمُ بَيْنَكُمْ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ۵۳

باز بسوئے من است باز گشت شما پس داوى مى كنم ميان شما در آنچه اختلاف مى كرديد اندراں

فَاَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَاَعِدَّ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فِى الدُّنْيَا

اما كافراں پس عذاب كنم ايشان را به عذاب سخت در دنيا

وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَّاصِرِينَ ۵۴ وَاَقَامَ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا

و آخرت و نيست ايشان را يارى دهنده و اما كسانيكه ايمان آوردند و كردند

الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ اُجُورَهُمْ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ۵۵

كارهاى شائسته پس تمام دهد خدا ايشان را مزد ايشان و خدا دوست نعى دارد ظالمان را

ذٰلِكَ نَتْلُوهُ عَلَيْكَ مِنَ الْآيَاتِ وَالذِّكْرِ الْحَكِيمِ ۵۶ اِنْ مَثَلُ عِيسَىٰ

اين را مى خوانيم يا محمد بر تو كه آيات و كتاب حكيم است بر آيينه حال عيسى

عِنْدَ اللَّهِ كَمَثَلِ اٰدَمَ خَلَقَهُ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

نزد يك خدا مانند حال آدم است آفريد او را از خاك باز گفت او را بشو پس شد و

الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُنْ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ۵۷ فَمَنْ حَاجَّكَ فِى

اين سخن راست است از پروردگار تو پس مباش از شك آرندگان پس هر كه مكابره كند با تو

مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ اَبْنَاءَنَا وَابْنَاءَكُمْ

در باب عيسى بعد از آنچه آمد بتو از دانش پس بگو بياييد ما بخوانيم فرزندان خود را و فرزندان شما را

۵۰

۵۱
يعنى در زمره
شهادت كه كمال است
اندر الله اعلم ۱۲

۵۲
يعنى باں كافراں

۵۳
يعنى از اين جهان

۵۴
يعنى غالب بر
ايشان ۱۳

۵۵
يعنى انسان شده

وَنِسَاءَنَا وَنِسَاءَكُمْ وَأَنْفُسَنَا وَأَنْفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتَهِلُ فَنَجْعَلُ

وزنان خود را و زنان شما را و ذات های خود را و ذات های شما را پس همه بزراری دعا کنیم پس

لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَى الْكَذِبِينَ إِنَّ هَذَا هُوَ الْقَصَصُ الْحَقُّ وَ

لعنت خدا گوئیم بر دروغگوها را و هر آینه این است خبر راست و

مَا مِنْ إِلَهٍ إِلَّا اللَّهُ وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ فَإِنْ تَوَلَّوْا

نیست هیچ معبود بجز خدا و هر آینه خدا غالب استوار کار است پس اگر روگردانید

فَإِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِالْمُفْسِدِينَ قُلْ يَاهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى

پس خدا وانا است بگو ای اهل کتاب بیایید بسوئے سخنی

كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ

مسلم میان ما و شما که نه پرستیم بجز خدا و شریک نسازیم با کسی

شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا

چیزی را و هر دروغ کار نگیرد بعض از ما بعض دیگر را بجز خدا پس اگر روئے

فَقُولُوا الشَّهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ يَاهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تُحَاجُّونَ

گردانیدند پس بگوئید که گواه باشید ما مسلمانیم ای اهل کتاب چرا مکاره می کنید

فِي إِبْرَاهِيمَ وَمَا أُنْزِلَتِ التَّوْرَةُ وَالْإِنْجِيلُ إِلَّا مِنْ بَعْدِهِ

در باب ابراهیم و فرود آورده نشده است تورات و انجیل الا بعد ابراهیم

أَفَلَا تَعْقِلُونَ هَآأَنْتُمْ هَآأَنْتُمْ هَآأَنْتُمْ هَآأَنْتُمْ هَآأَنْتُمْ هَآأَنْتُمْ هَآأَنْتُمْ هَآأَنْتُمْ

آیا نمی فهمید آگاه شوید شما ای قوم مکاره کردید در آنچه شما را بوسه دانش است پس

تُحَاجُّونَ فِيمَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ

چرا مکاره می کنید در آنچه شما را بوسه دانش نیست و خدا می داند و شما نمی دانید و

مَا كَانَ إِبْرَاهِيمُ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلَكِنْ كَانَ حَنِيفًا

نه بود ابراهیم یهود و نه ترسان و لیکن بود حنیف

مُسْلِمًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِإِبْرَاهِيمَ

مسلمان و نه بود از شرک آندگان و هر آینه نزدیک ترین مردم با ابراهیم

ف
یعنی بعض گفتند
یهودی بود بعض
گفتند نصرانی
بود ۱۳

ف
یعنی در مسائل منصوصه
در تورات اختلاف
کردید تا بغیر منصوصه
چه رسد ۱۴

ف
منه جم گوید حنیف آرا
می گفتند که استقبال
کعبه کنونی حج گذارد
خنده نماید و از جنابت
غسل کند حاصل آنکه
نام کسی بود که بشریت
ابراهیمی متدین باشد ۱۵

لَّذِينَ اتَّبَعُوهُ وَهَذَا النَّبِيُّ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاللَّهُ وَلِيُّ

آن کسان بودند که پیروی او کردند یعنی در زمان او و این پیغمبر و مومنان و خدا کارساز

الْمُؤْمِنِينَ ۶۸ وَذَتْ طَائِفَةٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يُضِلُّوكُمْ

مومنان است آرزو کردند طائفه از اهل کتاب که گمراه سازند شما را

وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ۶۹ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ

وگمراه نمی سازند مگر خویششان را و آگاه نیستند ای اهل کتاب

لَمْ تَكْفُرُوا بِالْآيَةِ اللَّهِ وَأَنْتُمْ تَشْهَدُونَ ۷۰ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ

چرا کافر می شوید بآیه های خدا و آنست که شما شهادت می دهید ای اهل کتاب

لَمْ تَكِلْسُونَ الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَأَنْتُمْ

چرا خلط می کنید حق را به باطل و چرامی پوشید حق را

تَعْلَمُونَ ۷۱ وَقَالَتْ طَائِفَةٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ آمِنُوا بِالَّذِي

دانسته و گفتند گروهی از اهل کتاب ایمان آرید با آنچه

أُنْزِلَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَجَهَ النَّهَارِ وَاكْفُرُوا آخِرَهُ

فروود آورده شده است بر مسلمانان اول روز و انکار کنید آخر آن روز

لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ۷۲ وَلَا تَتُومِنُوا إِلَّا لِمَنْ تَبِعَ دِينَكُمْ قُلْ

تا شاید که مسلمانان برگردند و منقاد مشوید مگر کسی را که پیروی دین شما کند بگو

إِنَّ الْهُدَى هُدَى اللَّهِ أَنْ يُؤْتَى أَحَدٌ مِّثْلَ مَا أُوتِيْتُمْ

یا محمد هر آئینه هدایت همانست که هدایت خداست گفتند باور کنید آنکه داده شود و هیچکس مانند آنچه داده

أَوْ يُحَاجُّوكُمْ عِنْدَ رَبِّكُمْ قُلْ إِنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ

شده اید شما یا اگر چه الزام دهند شما را نزدیک خدا بگو نعمت بدست خداست می دهد آن را به هر که

مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ۷۳ يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ

خواهد و خدا فراخ نعمت و داناست مخصوص می کند به بخشایشش خود هر که خواهد

وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ۷۴ وَمِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ إِنْ

و خدا صاحب فضل عظیم است و از اهل کتاب کسی هست که اگر

ط
یعنی با یکدیگر
ط
یعنی در شک
افتند ۱۲

تَأْمَنُ بِقِنطَارِ يُودَّةَ إِلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَنْ إِنْ تَأْمَنُ بِدِينَارٍ

امین داری اور انجزانہ بازو ہر اور اتو و از ایشال کسے ہست کہ اگر امین داری اور ایک

لَا يُودَّةَ إِلَيْكَ إِلَّا مَا دُمْتَ عَلَيْهِ قَائِمًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا

دینار باز نہ ہر آنرا اتو مگر تا وقتیکہ باشی بر سر او ایستادہ و این خیانت بسبب آنست کہ گفتند

لَيْسَ عَلَيْنَا فِي الْأُمِّينِ سَبِيلٌ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبُ

نیست بر ما در باب ناخواندگان هیچ راه دل و دروغ می گویند بر خدا دانسته آری

وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٥﴾ بَلَى مَنْ أَوْفَى بِعَهْدِهِ وَاتَّقَى فَإِنَّ اللَّهَ

مواخذہ خواہد بود ہر کہ وفا کند بعهد خود و پرہیزگاری کند پس ہر آئینہ خدا

يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٧٦﴾ إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ

دوست میدارد پرہیزگاران را کسانیکہ می ستانند عوض پیمانے کہ بخدا بستند و عوض سوگندال

ثُمَّ قَلِيلًا أُولَئِكَ لَا خَلَاقَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ وَلَا يَكْلَهُمُ

خویش بہائے اندک را آل گروہ هیچ نصیب نیست ایشان را در آخرت و سخن نگوید بایشان خدا

اللَّهُ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ

و نگاہ نہ کند بسوئے ایشان روز قیامت و پاک نہ سازد ایشان را و ایشان راست

عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٧﴾ وَإِنَّ مِنْهُمْ لَفَرِيقًا يَلْوُنَ السِّنْتَهِمْ بِالْكِتَابِ

عذاب درد دہندہ و ہر آئینہ از اہل کتاب گروہی ہستند کہ می پیچند زبان خویش را بہوشہ

لِتَحْسِبُوهُ مِنَ الْكِتَابِ وَمَا هُوَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَقُولُونَ هُوَ

تا گمان کنند کہ آل از کتاب است و نیست آل از کتاب دل و می گویند کہ

مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ

این نزد یک خدا است و نیست آل از نزدیک خدا و دروغ می گویند بر خدا

الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٨﴾ مَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُؤْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ

دانستہ سزاوار نیست هیچ آدمی را کہ عطا کند اور ان خدا

وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ ثُمَّ يَقُولُ لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادًا لِي مِنْ

کتاب و علم و نبوت باز گوید بہ مردمان بندگال شوید مرا

و

یعنی مارا ہر مال
عرب کہ ہم دین ما
نمیستند مواخذہ خواهد
شد ۱۲

ف

یعنی بہ تکلف از
خود چیزے نوشتہ بر
کتاب غلط ساختہ
می خوانند ۱۲

دُونَ اللَّهِ وَلَكِنْ كُونُوا رَبَّانِيِّينَ بِمَا كُنْتُمْ تُعَلِّمُونَ الْكِتَابَ

بدون خدا ولیکن مثل این شخص می گوید که باشید ربانی و بسبب آموختن کتاب

وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ ۱۰ وَلَا يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَتَّخِذُوا الْمَلَائِكَةَ

و خواندن آن و سزاوار نیست که فرمایید شمارا که پروردگار گیرید فرشتگان

وَالنَّبِيِّينَ أَرْبَابًا أَيَأْمُرُكُمْ بِالْكَفْرِ بَعْدَ إِذْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ۱۱

و پیغامبران را آیا بکفر فرمایید شمارا بعد از آنکه مسلمان شده باشید

وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ لَمَا آتَيْتُكُمْ مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ

و آنگاه که گرفت خدا تعالی پیمان پیغامبران و آنکه آید شما را از کتاب و علم

ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ وَلَتَنْصُرُنَّهُ ۱۲

باز بیاید به شما پیغامبر می آورد کننده آنچه با شماست البته ایمان آرید با او و البته یاری دهید او را

قَالَ أَأَقْرَضْتُمْ وَآخَذْتُمْ عَلَيَّ ذَلِكُمْ أَصْرِي ۱۳ قَالُوا أَقْرَبْنَا

فرمود خدا آیا اقرار کردید و گرفتید بر این کار عهد مرا گفتند اقرار کردیم

قَالَ فَاشْهَدُوا ۱۴ وَأَنَا مَعَكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ۱۵ فَمَنْ تَوَلَّى

فرمود پس گواه باشید و من باشما از گواهانم پس هر که برگردد

بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ۱۶ أَفَغَيْرِ دِينِ اللَّهِ يَبْغُونَ

بعد از این پس آن گروه ایشانند بدکاران آیا این کافران و رانمای دین خدا می

وَلَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَإِلَيْهِ

طلبند و خدا را منقاد شده اند آنانکه در آسمان ها و زمین اند بخواهی یا ناخوشی و بسوی او

يُرْجَعُونَ ۱۷ قُلْ آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ

گردانیده شوند بگوایمان آوردیم بخدا و آنچه فرود آورده شده است بر ما و آنچه فرود آورده شده

عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَآلِ إِبْرَاهِيمَ ۱۸

بر ابراهیم و اسمعیل و اسحاق و یعقوب و نبیرگان و

وَمَا أُوتِيَ مُوسَى وَعِيسَى وَالنَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ

و آنچه داده شد موسی و عیسی و پیغامبران را از پروردگار ایشان فرق نمی کنیم

۱۰

یعنی مرشد خلق
شوید ۱۲

یعنی از بنی آدم
پیمان گرفت برائے
پیغمبران ۱۳

یعنی قبول کردید ۱۴
یعنی بر یکدیگر ۱۵

بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿١٤﴾ وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ

میان هیچ یک از ایشان و ما خدا را و ما خدا را متقادیم و هر که طلب کند و راستی

الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ ۚ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ

اسلام دین دیگر را پس هرگز قبول کرده نخواهد شد از او و او در آخرت از

الْخَسِرِينَ ﴿١٥﴾ كَيْفَ يَهْدِي اللَّهُ قَوْمًا كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ

زیرا کارا است چگونه راه نماید خدا گروهی را که کافر شدند بعد اسلام خود

وَشَهِدُوا أَنَّ الرُّسُولَ حَقٌّ ۖ وَجَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ ۖ وَاللَّهُ لَا

بعد از آنکه شناختند که پیغمبر درست است و بعد از آنکه آمد بایشان حجت و خدا

يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٦﴾ أُولَٰئِكَ جَزَاءُ وَّهُمْ أَنَّ عَلَيْهِمْ

راه نمی نماید گروه ستم گاران را این گروه ستم گاران ایشانی آنست که باشد بر ایشان

لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١٧﴾ خَلِدِينَ فِيهَا

نفرین خدا و فرشتگان و مردمان همه ایشان جاویدال در آن لعنت

لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ ۖ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿١٨﴾ إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا

سبک کرده نه شود از ایشان عذاب و نه ایشان مهلت داده شوند الا آنانکه توبه کردند

مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ وَأَصْلَحُوا ۚ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٩﴾ إِنَّ

بعد از این و توبه کاره نمودند پس هر آینه خدا آمرزنده مهربان است هر آینه

الَّذِينَ كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ ثُمَّ أَزَادُوا كُفْرًا ۚ لَنْ تُقْبَلَ

کسانی که کافر شدند بعد اسلام خویش باز زیادتی کردند در کفر هرگز قبول کرده نشود

تَوْبَتُهُمْ ۚ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الضَّالُّونَ ﴿٢٠﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَ

توبه ایشان و آن گروه ایشانند گمراهان و هر آینه آنانکه کافر شدند و

هُمْ كُفَّارًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْ أَحَدِهِمْ مِلٌّ عَالِ الْأَرْضِ ذَهَبًا وَلَا سِ

کافر بودند هرگز قبول کرده نخواهد شد از هیچ یک ایشان مقدار پیری زمین از زر و اگر

افْتَدَى بِهِ ۚ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۚ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٢١﴾

عوض خود دهد آن را آن گروه ایشانراست عذاب درد دهنده و نیست ایشان را هیچ یاری دهنده

الجزء الرابع

لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ ۚ وَمَا تُنْفِقُوا

هرگز نیابید نموکاری را تا آنکه خرج کنید از آنچه دوست می دارید و هر چیزی که

مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ۙ كُلُّ الطَّعَامِ كَانَ حَلَالًا

خرج کنید خدا بوی داناست همه طعام حلال بود

لِبَنِي إِسْرَءِيلَ إِلَّا مَا حَرَّمَ إِسْرَءِيلُ عَلَى نَفْسِهِ مِنْ

بر بنی اسرائیل مگر آنچه حرام کرده بود یعقوب بر خویشتن پیش

قَبْلَ أَنْ تُنْزَلَ التَّوْرَةُ ۚ قُلْ فَأْتُوا بِالتَّوْرَةِ فَاتْلُوهَا إِن

از آنکه توریت نازل کرده شود بگو بیارید توریت پس بخوانید آن را اگر

كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۚ فَمَنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ مِنْ بَعْدِ

هستید راست گوئی پس هر که دروغ بگوید بر خدا بعد ازین

ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ۙ قُلْ صَدَقَ اللَّهُ فَاتَّبِعُوا

پس آن گروه ایشانند ستم گاران بگو راست گفت خدا پس پیروی کنید

مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا ۚ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۙ إِنَّ

ملت ابراهیم را حنیف کیش شده و نه بود از مشرکان هر آینه

أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبْرَكًا وَهُدًى

اول خانه که مقرر کرده شد برای مردم آن است که در مکه است برکت داده شده و

لِلْعَالَمِينَ ۚ فِيهِ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ مَّقَامُ إِبْرَاهِيمَ ۖ وَمَنْ دَخَلَهُ

برایت مردم و در آن خانه نشان های روشن است از آن جمله جائی ایستادن ابراهیم و هر که در آید

كَانَ آمِنًا ۚ وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ

آنجای امن بود و حق خداست بر مردم آن حج خانه کعبه هر که توانائی دارد رفتن

إِلَيْهِ سَبِيلًا ۚ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ ۙ

بسوی آن جهت اسباب راه و هر که کافر شود پس هر آینه خدا بے نیاز است از عالم های

قُلْ يَٰ أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ ۖ وَاللَّهُ شَهِيدٌ

بگو اهل کتاب چرا کافر می شوید بآیات خدا و خدا حاضر است

و

مترجم گوید پیوسته حضرت پیرا صلی الله علیه و آله و سلم طعن می کردند که شما دعوی ملت ابراهیم می کنید و آنچه در خانه ابراهیم نمی خوردند مانند گوشت شتر و غیر آن می خوردید حق تعالی جواب داد که چه چیز حلال بود پیش از نزول توریت الا گوشت و شیر شتر و تحریم گوشت و شیر شتر ملت ابراهیم نیست خاصه بنی اسرائیل بوسیله تحریم حبه ایشان و الله اعلم ۱۲ و

یعنی نقشه که در سنگ ظاهر شده ۱۳

عَلَىٰ مَا تَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾ قُلْ يَٰ أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَصُدُّونَ عَن

بر آنچه می کنید بگو اهل کتاب چرا بازمی دارید از

سَبِيلِ اللَّهِ مَن أَمَنَ تَبِعُونَهَا عَوجًا وَأَنْتُمْ شُهَدَاءُ ۚ وَ

راه خدا کس را که ایمان آورد می طلبد بر آن راه کسی و شما با خبرید

مَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾ يَٰ أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَطِيعُوا

نیست خدا به خبر از آنچه می کنید ای مسلمانان اگر فرمان برید گویید

فَرِيقًا مِّنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ يَرُدُّوكُم بَعْدَ إِيمَانِكُمْ

از اهل کتاب کافر گردانند شما را بعد از اسلام

كُفْرِينَ ﴿١٧﴾ وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ وَأَنْتُمْ تُثَلِّىٰ عَلَيْكُمْ آيَاتُ اللَّهِ وَ

شما چگونه کافر شوید و خوانده می شود بر شما آیات خدا و

فِيكُمْ رَسُولُهُ ۚ وَمَن يَعْتَصِم بِاللَّهِ فَقَدْ هُدِيَ إِلَىٰ صِرَاطٍ

در میان شما هست پیغامبر خدا و هر که چنگ استوار کرد بخدا پس بر آئینه راه نموده شد بسوی

مُسْتَقِيمٍ ﴿١٨﴾ يَٰ أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا

راه راست ای مسلمانان ترسید از خدا حق ترسیدن از او و

تَمُوتُوا إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٩﴾ وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا

نمیرید مگر مسلمان شده و چنگ زنیید بر سن خدا و جمع آمد

وَلَا تَفَرَّقُوا ۚ وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً

و پراکنده مشوید و یاد کنید نعمت خدا را که بر شماست چون بودید دشمن یکدیگر و

فَالْتَفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا ۚ وَكُنْتُمْ

پس الفت داد میان دل های شما پس شدید به نعمت خدا برادر با یکدیگر و بودید

عَلَىٰ شَفَا حُفْرَةٍ مِّنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُم مِّنْهَا كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ

بر کناره مفاک از آتش پس رسانید شما را از آن بهمنین بیان می کند

اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿٢٠﴾ وَلَتَكُن مِّنكُمْ أُمَّةٌ

برای شما نشان های خود را تا باشد که راه یابید و باید که باشد از شما گروهی که

ف
یعنی شبهاتی
آید تا نزد مردمان
ظاهر شود که حق است
ف
به دین خدا ۱۲
ف
یعنی اوس و خزرج
و عرب مدینه یمنیه
و عرب و عجم با یک
دیگر دشمنی داشتند
ف
یعنی تفرق در
اصول دین حرام
است که جمعی معتزلی
باشد و جمعی شیعه و
علی بن ابی طالب ۱۲

يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ

بخوانند بسوئے نیکی و بفرمایند به کار پسندیده و منع کنند از

الْمُنْكَرِ ۚ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۝ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ

ناپسندیده و آن گروه ایشانند رستگاران و مباحثید مانند کسانی که پراگنده شدند

تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُولَٰئِكَ

وخلات با یکدیگر کردند بعد از آنکه آمد بایشان حجت با و آن گروه

لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝ يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ

ایشان راست عذاب بزرگ و آن روز که سفید شود یک پاره و رویشان سیاه گردد یک پاره و آن

فَأَمَّا الَّذِينَ اسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ أَكْفَرْتُمْ بَعْدَ إِيْمَانِكُمْ

اما آنکه سیاه گشت رویشان ایمنان بدیشان گفته شود آیا کافر شدید بعد از اسلام خویش

فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ۝ وَأَمَّا الَّذِينَ

پس بچشید عذاب بسبب کافر شدن خویش و اما آنکه

أَبْيَضَّتْ وُجُوهُهُمْ ففِي رَحْمَةِ اللَّهِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۝

سفید شد رویشان پس در رحمت خدا باشند ایشان در آنجا جاویدند

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ ۖ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظَلَمًا

این آیات خداست می خوانیم آن را بر تو بر راستی و نمی خواهد خدا ستم کردن

لِلْعَالَمِينَ ۝ وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۖ وَإِلَى اللَّهِ

بر مردمان و خدا راست آنچه در آسمان است و آنچه در زمین است و بسوئے خدا

تَرْجَعُ الْأُمُورُ ۚ كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ

باز گردانیده می شود همه کارها به سید شما بهترین امتی که بیرون آورده شدت برای مردم می فرمایید بکار

بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَوْ آمَنَ

پسندیده و منع می کنید از ناپسندیده و باور میدارید خدا را و اگر ایمان نمی آوردند

أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ مِنْهُمْ الْمُؤْمِنُونَ وَأَكْثَرُهُمْ

اهل کتاب هر آینه بهتر بودند از ایشان را بعضی از ایشان مسلمانند و اکثر ایشان

ف
یعنی واجب
بالکفایه است که جمعی
بامر معروف و نهی از
منکر قیام نمایند ۱۲
ف
یعنی مانند سیود
نصاری شوی که مفسد
و چند فرقه گشتند ۱۳
ف
یعنی مقرر کرده شد ۱۴

۱۱
۱۲
۱۳
۱۴

الْفٰسِقُوْنَ ۝ لَنْ يَضُرَّكُمْ اِلَّا اَذٰى ط وَاِنْ يُقَاتِلُوْكُمْ يُؤْلَوْكُمْ

بدکارانند هرگز زیان نرسانند به شما مگر اندک رنج و اگر کارزار کنند با شما پشت بسوی

الْاَدْبَارِ تَقَاتِلُوْهُمْ لَا يَنْصُرُوْكُمْ ۝ ضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذَّلٰتُ اَیْنَ مَا ثَقِفُوْا

شما کنند باز نصرت داده نه شوند زده شد بر ایشان خواری هر جا که یافته شوند

اِلَّا بِحَبْلِ مِّنَ اللّٰهِ وَحَبْلِ مِّنَ النَّاسِ وَبَاْءُ وِیَغْضِبِ مِّنَ

مگر بدست آویزی از خدا و دست آویزی از مردمان و باز گشتند بخشمی از

اللّٰهِ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الْمَسْكَنَةُ ط ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَانُوْا يَكْفُرُوْنَ

خدا زده شد بر ایشان ناداری این بسبب آنست که کافر می بودند

بَاٰیٰتِ اللّٰهِ وَيَقْتُلُوْنَ الْاَنْبِیَآءَ بِغَيْرِ حَقِّ ط ذٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَاٰیٰتِ

بآیات خدا و می کشتند پیغمبران را بناحق و این بسبب گناه کردن ایشان است

كَانُوْا يَعْتَدُوْنَ ۝ لَیْسُوْا سَوَآءٌ مِّنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ اُمَّةٌ قٰیِمَةٌ

و بسبب آنکه از حد می گزشتند نیستند همه برابر از اهل کتاب گروهی هست ایستاده و گوی

يَتْلُوْنَ اٰیٰتِ اللّٰهِ اَنۡآءَ الْیَلِ وَهُمْ یَسْجُدُوْنَ ۝ یُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ

خوانند آیات خدا را در اوقات شب و ایشان سجده می کنند باور میدارند خدا را

وَالْیَوْمِ الْاٰخِرِ وَاَمُرُوْنَ بِالْمَعْرُوْفِ وَیَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَاَمُرُوْنَ

و روز قیامت را و می فرمایند بکار پسندیده و منع می کنند از ناپسندیده و

یُسَارِعُوْنَ فِی الْخَیْرِ ط وَاُولٰٓئِكَ مِنَ الصّٰلِحِیْنَ ۝ وَاٰیٰتِ اللّٰهِ

شتابی کنند و در نیکی ها و ایشان از شایسته کارانند و آنچه کنند

مِنْ خَیْرٍ فَلَنْ یُّكْفَرُوْهُ ط وَاللّٰهُ عَلِیْمٌ بِالصّٰدِقِیْنَ ۝ اِنَّ الَّذِیْنَ

از نیکی پس نا قدر شناسی کرده نه شود بایشان به نسبت آن عمل و خدا داناست به پرهیز گاران هر آینه

كَفَرُوْا لَنْ تُغْنِیَ عَنْهُمْ اَمْوَالُهُمْ وَلَا اَوْلَادُهُمْ مِّنَ اللّٰهِ

کسانیکه کافر شدند دفع نکند از ایشان مال ایشان و اولاد ایشان از عذاب خدا

شَیْءًا ط وَاُولٰٓئِكَ اَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِیْهَا خٰلِدُوْنَ ۝ مَثَلُ مَا

چیزی را و ایشانند باشندگان دوزخ ایشان در آنجا جاویدند صفت آنچه

ف
یعنی بسبب زبان
و از می ۱۳
ف
یعنی بگریزند ۱۳
ف
یعنی مگر بعد از ۱۳
ف
یعنی راست کردار ۱۲
ه
یعنی آنانکه از
ایشان مسلمان شده
اند مانند عیسی و
ابن مسلام ۱۲

يُنْفِقُونَ فِي هَذِهِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَثَلِ رِيحٍ فِيهَا صِرٌّ أَصَابَتْ

خرج می کنند در این زندگانی دنیا مانند صفت باد نیست که در آن سرما سخت

حَرْثَ قَوْمٍ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَأَهْلَكَتْهُمُ وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَ

است بر سید زراعت گرسنه را که ستم کردند بر خویشانش پس نابود ساخت آن را و ستم نه کرد بر ایشان خدا و

لَكِنْ أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١٧﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا

لیکن بر خویشانش ستم می کردند ای مسلمانان دوست پنهانی نگیرید

بِطَانَةٍ مِّنْ دُونِكُمْ لَا يَأْلُونَكُمْ خَبَالًا وَدُّوا مَا عَنِتُّمْ قَدْ

از غیر خویش و تقصیر نمی کنند به نسبت شما در قنیه انگیزی دوست داشتند رنج شما را

بَدَتِ الْبَغْضَاءُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ وَمَا تَخَفَىٰ صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ

هر آئینه ظاهر شد دشمنی از دهان ایشان و آنچه پنهان کرده است سینه ایشان سخت

قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ إِن كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٨﴾ هَآنَتْ أَوْلَآئُكَ تَحِبُّونَهُمْ

تر است هر آئینه بیان کردیم برای شما نشانه ها اگر و انما هستید آگاه شوید شما ای قوم که دوست میدارید ایشان را

وَلَا يُحِبُّونَكُمْ وَتُؤْمِنُونَ بِالْكِتَابِ كُلِّهِ وَإِذَا الْقُتُوبُ قَالُوا

و ایشان دوست نمی دارند شما را و ایمان می آرید به همه کتاب الهی و ایشان چون ملاقات کنند با شما گویند

أَمَّا أَنتُمْ بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ وَإِذَا أَخْلَوْا عَلَيْكُمْ سَبَخُوا عَلَىٰ خُلُوفِ أَيْدِيهِمْ

ایمان آوردیم و چون تنها بشوند بگزیند بر شما انگشتان خود را از خشم

مُوتُوا بَغِظِكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١٩﴾

بمیرید بسبب خشم خویش هر آئینه خدا دانا است آنچه در سینه است اگر پس

تَسْسَلُوكُمْ حَسَنَةً تَسْأَلُهُمْ وَإِنْ تَصِبُّكُمْ سَيِّئَةً يَفْرَحُوا بِهَا

به شما نعمت ناخوش کند ایشان را و اگر رسد به شما سختی خوش دل شوند بآن

وَإِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا لَا يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ بِمَا

و اگر شکیب کنید و پرهیزگاری نمائید هیچ زیان نه رساند بشما بکار ایشان هر آئینه خدا

يَعْمَلُونَ خَيْرٌ ﴿٢٠﴾ وَإِذْ غَدَوْتَ مِنْ أَهْلِكَ تُبَوِّئُ الْمُؤْمِنِينَ

با آنچه می کنید در گیرنده است و یاد کن آنگاه که بگاه بیرون آمد از میان اهل خانه خود می نشاندی

و حاصل آنست که صدقات ایشان جبط می شود ۱۲ و یعنی از غیر مسلمانان ۱۲ و در غزوة احد اهل نفاق میل کردند با آنکه در شهر متحصن شوند و اصحاب خواستند که بیرون آمده جنگ کنند بعد از آنکه هزیمت واقع شد منافقان این محل طعن گرفتند و وقت حرب حضرت پیغامبر شرعی جماعت را مقید ساختند که ازین تابعینند چون آثار فتح ظاهر شد گرفت آن جماعت در پی غارت افتادند و عصیان پیغمبر کردند بشوی این عصیان هزیمت بر مسلمان افتاد و همه فرار کردند الا ما شاء الله در خبر شهادت حضرت پیغامبر شایع شد منافقان قصد قتال کردند پس در جواب طعن منافقان و عتاب خلاف امر کنندگان و تشنیع بیوفایان حق سبحانه تبارک و تعالی ۱۲

مَقَاعِدَ لِلْقِتَالِ ۖ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝۱۲۱ اِذْ هَمَّتْ طَائِفَتٌ

مسلمانان را در جائی با برائے جنگ و خدا شنوا دانا است آنگاه که خواستند دو فرقه

مِنْكُمْ أَنْ تَفْشَلَا ۖ وَاللَّهُ وَلِيُّهُمَا طَوْعًا وَكَرْهًا ۖ وَاللَّهُ فَالِقَ الْكَوْكَبِ

از شما که بزدلی کنند و خدا کار ساز ایشان بود و بر خدا باید که توکل کنند

الْمُؤْمِنُونَ ۝۱۲۲ وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِبَدْرٍ وَأَنْتُمْ أَذِلَّةٌ ۖ فَاتَّقُوا

مسلمانان و و هر آینه خدا فتح داد شما را روز بدر و شما خوار بودید پس بترسید

اللَّهُ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۝۱۲۳ إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ أَلَنْ يَكْفِيَكُمْ

از خدا تا بود که شکر کنید چوں می گفتی به مسلمانان آیا کفایت نه خواهد کرد شما را

أَنْ يُبَدِّلَ لَكُمْ رَبُّكُمْ بِثَلَاثَةِ آلَافٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُنْزِلِينَ ط ۝۱۲۴

که امداد کند پروردگار شما به سه هزار کس از فرشتگان فرود آورده شده

بَلَىٰ إِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا وَيَأْتُوكُمْ مِنْ فُورِهِمْ هَذَا يُمْدِدْكُمْ

بله اگر صبر کنید و بپرهیز گاری نمایید و بیایند کافران بسوی شما باین جوش خود امداد کند شما را

رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ آلَافٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُسَوِّمِينَ ۝۱۲۵ وَمَا جَعَلَهُ

پروردگار شما به پنج هزار کس از فرشتگان نشان مندر کرده و نه ساخت

اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُمْ بِهِ ط وَمَا النَّصْرُ إِلَّا

خدا را که تعالی این مدد را مگر برای مرده دادن شما و برای آنکه آرام گیرد دل شما بآن و نیست فتح مگر

مِنْ عِنْدِ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ۝۱۲۶ لَيَقُطَعَنَّ طَرَفًا مِّنَ الَّذِينَ

از نزدیک خدا غالب استوار کار چنین کرد تا هلاک کند طائفه را از

كَفَرُوا أَوْ يَكْتَبُهُمْ فَيَنْقَلِبُوا خَائِبِينَ ۝۱۲۷ لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ

کافران یا مغلوب سازد ایشان را پس باز گردند به مرادنا رسیده نیست ترا از این کار چیزی

شَيْءٌ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ أَوْ يُعَذِّبَهُمْ فَإِنَّهُمْ ظَالِمُونَ ۝۱۲۸

یا بمهربانی باز گردد بر ایشان یا عذاب کند ایشان را زیرا که ایشان ستم کارند و

لِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ يُغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ ۖ وَاللَّهُ

خدا راست آنچه در آسمان باست و آنچه در زمین است می آمرزد هر که خواهد و

ط
یعنی بنی سلمه و
بنی حارثه که داعیه
فرار بخاطر ایشان
گرفته بودند باز خدا
تعالی ایشان را از
جهن محفوظ داشت

يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ١٢٩ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ

عذاب می کند هر که خواهد و خدا آمرزنده مهربان است ای کسانی که

آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا الرِّبَا أَضْعَافًا مُضَاعَفَةً وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ

مخوید سود را و چندان تو بر تو و بر رسید از خدا تا باشد که

تُقْلِحُونَ ١٣٠ وَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ١٣١ وَأَطِيعُوا اللَّهَ

رستگار شوید و پناه گیرید از آتش که آماده کرده شده است برای کافران و فرمان برید خدا را

وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ١٣٢ وَسَارِعُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ

و پیغما بر را تا باشد که بر شما مهربانی کرده شود و شتاب کنید بسوی آمرزش از پروردگار

وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمُوتُ وَالْأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ ١٣٣ الَّذِينَ

خویش و بسوی بهشتی که پهنائی او مانند آسمان ها و زمین است آماده کرده شده است برای مومنان آنانی که

يُنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالصَّرَّاءِ وَالْكَاطِبِينَ الْغِيْظِ وَالْعَافِينَ

خرج می کنند در آسایش و سختی و فرود خورندگان خشم و عفو کنندگان

عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ١٣٤ الَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا

تقصیر از مردمان و خدا دوست می دارد نیکوکاران را و آنانی که چون کار زشت کنند

فَاحْشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ

یا ستم کنند بر خود یا و کنند خدا را پس آمرزش خواهند برای گناهان خود

وَمَنْ يَغْفِرِ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَى مَا فَعَلُوا وَ

و کیست که بپامزد گناهان را مگر خدا و پیوسته نباشند بر آنچه کردند و

هُمْ يَعْلَمُونَ ١٣٥ أُولَٰئِكَ جَزَاءُ هُم مَّغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَجَنَّاتُ

ایشان دانسته آن گروه بادش ایشان آمرزش است از پروردگار ایشان و بوستانها

تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَنِعْمَ أَجْرُ الْعَمِلِينَ ١٣٦

می رود زیر آن جویهای جاویدان در آن جا و نیک است اجر طاعت کنندگان

قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ سُنَنٌ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا

هر آینه گذشته است پیش از شما واقعه های پس سیر کنید در زمین و ببینید

كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿١٧﴾ هَذَا بَيَانٌ لِلنَّاسِ وَهُدًى

چگونگی بود آخر کار دروغ دارندگان این واضح کردن است برای مردم و راه

وَمَوْعِظَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ ﴿١٨﴾ وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمْ

نمودن و پند دادن برای پرهیزگاران و سست مشوید و اندوهناک مباشید و شما تپید

الْأَعْلُونَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٩﴾ إِنْ يَسْأَلْكُمْ قَوْمٌ فَقَدْ

غالب اگر مسلمان هستید اگر پرسد شما را زخمی پس رسیده است

مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ مِّثْلُهُ وَتِلْكَ الْأَيَّامُ نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ

جماعت کافران را زخمی مانند آن و این حادثه های گردانیم آن را در میان مردمان برای

وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَتَّخِذَ مِنْكُمْ شُهَدَاءَ وَاللَّهُ لَا

فوائد بسیار و تا تمیز سازد خدا مومنان را و شهید گرداند بعضی را از شما و خدا دوست

يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٢٠﴾ وَلِيُخَيِّصَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَمْحَقَ

نمی دارد ستمگاران را و تا کامل عیار کند مسلمانان را و نابود سازد

الْكُفْرَيْنِ ﴿٢١﴾ أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُدْخِلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ

کافران را آیا گمان کردید که در آیند بهشت و هنوز متمیز نه ساخته است

الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَيَعْلَمَ الصَّابِرِينَ ﴿٢٢﴾ وَلَقَدْ كُنْتُمْ تَمَنَّوْنَ

خدا مجاهدان را از شما و پیش از آنکه جدا کنند صابران را و هر آینه شما آرزوی کردید

الْمَوْتَ مِنْ قَبْلِ أَنْ تُلْقَوْهُ فَقَدْ رَاسَتْكُمْ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿٢٣﴾

مرگ را پیش از آنکه ملاقات آن کنید پس معائنه کردید آن را و شما می نگریستید

وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِنْ كُنَّا

و نیست محمد مگر پیغمبر هر آینه گذشته اند پیش از وی پیغامبران آیا اگر بمیرد

أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَى عَقْبَيْهِ

یا گشته شود برگردد بر پاشنه های خود و هر که برگردد بر پاشنه های خود پس

فَلَنُيْضِرَّ اللَّهُ شَيْئًا وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ ﴿٢٤﴾ وَمَا كَانَ

هیچ زیان نرساند خدا را و خدا ثواب خواهد داد شکرگزاران را و نیست هیچ

و

یعنی در بدر ۱۲

و

یعنی ذنوب ایشان

را محو کند ۱۲

و

یعنی شهادت را ۱۳

و

یعنی مرتد شوید ۱۲

ع ۱۴

لِنَفْسٍ أَنْ تَمُوتَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ كَتَبَ مُوَجَّلًا وَمَنْ يُرِدْ

شخصه را که میرد الا بارادہ خدا نوشته شده است مقید بقدر وقت و ہر کہ خواہد

ثَوَابَ الدُّنْيَا نُؤْتِيهِ مِنْهَا وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الْآخِرَةِ نُؤْتِيهِ

جزائے دُنیا بدہمیش از ثواب دُنیا و ہر کہ خواہد جزائی آخرت بدہمیش از ثواب

مِنْهَا وَسَنَجْزِي الشَّاكِرِينَ ﴿١٤﴾ وَكَأَيِّنْ مِنْ نَبِيِّ قُتِلَ مَعَهُ

آخرت و نزدیک است کہ جزائی نیک و ہم شکر گزاران را و بسا پیغمبر کہ قتال کردند با کفار

رَبُّيُونَ كَثِيرٌ فَمَا وَهَنُوا لِمَا أَصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَا

ہمراہ او خدا پرستان بسیار پس سستی نہ کردند بسبب مصیبتہ کہ ایشانرا رسید در راہ خدا و

ضَعُفُوا وَمَا اسْتَكَانُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ ﴿١٥﴾ وَمَا

ناتوانی نہ کردند و بیچارگی نہ نمودند و خدا دوست می دارد صابران را و ہنود

كَانَ قَوْلُهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَإِسْرَافَنَا

سخن این خدا پرستان بجز آنکہ گفتند اے پروردگار ماہمانان را گناہان ماہمانان را و سرگزشتن ما

فِي أَمْرِنَا وَثَبَّتْ أَقْدَامُنَا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿١٦﴾

در کار خود و استوار بکن پایہ ماہمانان و نصرت دہ ماہمانان بر قوم کافران

فَاتَاهُمُ اللَّهُ ثَوَابَ الدُّنْيَا وَحُسْنَ ثَوَابِ الْآخِرَةِ وَاللَّهُ

پس عطا کرد خدا ایشان را جزائے نیک در دُنیا و جزائی نیک در آخرت و خدا

يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٧﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَطِيعُوا الَّذِينَ

دوست می دارد نیکو کاران را اے مومنان اگر فرماں برداری کافران

كُفَرُوا يُرَدُّوكُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خَسِرِينَ ﴿١٨﴾ بَلِ اللَّهُ

کنند باز گردانند شما را بر پاشنہ ماہمانان پس باز گردید زریان کار شدہ بلکہ خدا

مَوْلَاكُمْ وَهُوَ خَيْرُ النَّاصِرِينَ ﴿١٩﴾ سَنُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ

یاری دہندہ شما است داد بہترین یاری دہندگان است خواہیم انداخت در دل کافران بزدلی

كُفَرُوا الرُّعْبَ بِمَا أَشْرَكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزَّلْ بِهِ سُلْطَانٌ وَ

بسبب آنکہ شریک مقرر ساختند با خدا چیزے را کہ بہیج حجت فرو نہ آورده است قدر اہلے او

مَا أُولَهُمُ النَّارُ وَبِئْسَ مَثْوًى لِلظَّالِمِينَ ﴿۱۵۱﴾ وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ

و جانی ایشان دوزخ است و او بد اقامت گاه ستمکاران است و ہر آئینہ راست کرد خدا

اللَّهُ وَعَدَهُ إِذْ تَحْسُونَهُمْ بِإِذْنِهِ حَتَّى إِذَا فِشَلْتُمْ وَ

در حق شما وعده خود را چوں می کشید کافران را بحکم خدا تا وقتیکہ بزولی کردید و

تَنَازَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَعَصَيْتُمْ مِمَّنْ بَعْدَ مَا أَرَاكُمْ فَاتَّبِعُونَهُ

نزاع کردید در کار خویش و نافرمانی کردید بعد از آنکہ نمود بہ شما آنچه می خواستید

مِنْكُمْ مَّنْ يُرِيدُ الدُّنْيَا وَمِنْكُمْ مَّنْ يُرِيدُ الْآخِرَةَ ثُمَّ

از شما کسی بود کہ می خواست دنیا را و از شما کسی بود کہ می خواست آخرت را آنگاہ باز

حَرَفَكُم عَنْهُمْ لِيَبْتَلِيَكُمْ وَلَقَدْ عَفَا عَنْكُمْ وَاللَّهُ ذُو

گردانید شما را از ایشان و تا امتحان کند شما را و ہر آئینہ در گزرانید از شما و خدا

فَضْلٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ ﴿۱۵۲﴾ إِذْ تَصْعَدُونَ وَلَا تَلُونَ عَلَى

صاحب رحمت است بر مؤمنان آنگاہ کہ دور می رفتید در گریختن و متوجہ نمی شدید

أَحَدٍ وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ فِي أَخْرَاكُمْ فَأَتَابَكُمْ غَمًّا بُغِمَ

بر پیچ کس و پیغامبری خواند شما را در جماعہ کہ پس پشت شما بود پس جزا داد شما را باندوہے

لِكَيْ لَا تَحْزَنُوا عَلَى مَا فَاتَكُمْ وَلَا مَا أَصَابَكُمْ وَاللَّهُ خَبِيرٌ

بالا اندہے ایس پنہر دان برائے آنست تا اندوہناک نشوید بر آنچه از دست شمارفت و نہ بر آنچه رسید بشما و

بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿۱۵۳﴾ ثُمَّ أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِّنْ بَعْدِ الْغَمِّ أَمْنَةً

خدا با خبر است بآنچه می کنید باز فرود آورد بر شما پس از اندوہ ایمنی کہ

نُعَاسًا يَغْشَى طَآئِفَةً مِّنْكُمْ وَطَآئِفَةٌ قَدْ أَهَمَّتْهُمْ

پینکی بود می پوشید گروهی را از شما و گروهی بودند کہ اندوہناک ساختہ بود ایشان

أَنْفُسُهُمْ يَظُنُّونَ بِاللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ يَقُولُونَ

را فکر خویشتن گمان می کردند بخدا ناحق گمان کفر را می گفتند

هَلْ لَّنَا مِنَ الْأَمْرِ مِنْ شَيْءٍ قُلْ إِنَّ الْأَمْرَ كُلَّهُ لِلَّهِ

آیا ہست ما را از این کار از چیزے و بگو کار بہ تمام خدا را ہست

و
یعنی فرار کردید ۱۲
و

یعنی درین کار را
را اختیار نیست و
بہ تدریج یا کاری کنند ۱۲

يُخْفُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ مَا لَا يُبْدُونَ لَكَ يَقُولُونَ لَوْ كَانَ

پنهان می دارند در دل خویشتن آنچه آشکارا نمی کنند برائے تو می گویند اگر بودی

لَنَا مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ مَا قَتَلْنَاهُمْ نَأْطِقُ لَوْ كُنْتُمْ فِي

ما را از این کار چیزی کشته نمی شدیم درین جا بگو اگر می بودید در

بُيُوتِكُمْ لَبَرَزَ الَّذِينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ إِلَى مَضَاجِعِهِمْ

خانه های خویش هر آینه بیرون می آمدند کسانی که مقدر شده است برایشان کشته شدن بسوی کشته گاه

وَلِيَبْتَلِيَ اللَّهُ مَا فِي صُدُورِكُمْ وَلِيُبَحِّصَ مَا فِي قُلُوبِكُمْ

خویش و تا باز ماید خدا آنچه در سینه شما است و تا کامل عیار سازد آنچه در دل شما است

وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ۝۵۱ إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِثْلَكُمْ

و خدا دانا است آنچه در سینه ها است هر آینه کسانی که روگردانیدند از شما

يَوْمَ التَّقَىٰ أَجْمَعِينَ إِنَّهُمْ اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا ۖ

روز روزه که بهم آمدند هر دو جماعه و جز این نیست که لغزاید ایشان را شیطان بشومی بعضی آنچه کردند

وَلَقَدْ عَفَا اللَّهُ عَنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ۝۵۲ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ

و هر آینه عفو کرد خدا از ایشان هر آینه خدا آمرزنده و باراست ای مومنان

آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ كَفَرُوا وَقَالُوا لِإِخْوَانِهِمْ إِذَا ضَرَبُوا

مباشید مانند آنانکه کافر شدند و گفتند در حق برادران خویش و قتیکه سفر کنند

فِي الْأَرْضِ أَوْ كَانُوا غُرًى لَّوْكَانُوا عِنْدَنَا مَا تَوَأَّمُوا وَمَا قَتَلُوا

در زمین یا باشند بجهاد بیرون آمده و اگر می بودند ایشان نزدیک ما نمی مروند و کشته نمی شدند

لِيَجْعَلَ اللَّهُ ذَٰلِكَ حَسْرَةً فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ يُحْيِي وَيُمِيتُ

تا گرداند خدا این سخن را در پیخ و در دل ایشان و خدا زنده می کند و می میراند

وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝۵۳ وَلَئِنْ قُتِلْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

و خدا با آنچه می کنید بینا است و اگر کشته شدید و در راه خدا

أَوْ مُتُّمْ لِمَغْفِرَةٍ مِّنَ اللَّهِ وَرَحْمَةٍ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ ۝۵۴

یا مردید هر آینه آمرزشی از خدا و بخشاشی بهتر است از آنچه جمع می کنند و

و
و این کار برائے آن
کرده شد که در علم الهی
مقدر بود ۱۲

و
یعنی کافران
و مسلمانان ۱۲
و

و
یعنی چوں بمیرند
درین حالت ۱۲

لَئِنْ مُتُّمْ أَوْ قُتِلْتُمْ لَإِلَى اللَّهِ تُمْشَرُونَ ﴿۵۸﴾ فَبِمَا رَحْمَةٍ مِّنَ

واگر مروید یا کشته شدید البته بسوی خدا برانگیخته خواهید شد پس به سبب مهربانی از

اللَّهِ لَئِنْ لَمْ يَشَأْ لَقَدْ كُنْتُمْ فِئًا غَلِيظًا الْقَلْبُ لَا تَفْضُوا

خدا نرم شدی برای ایشان و اگر می شدی درشت خوشخت دل پراکنده می شدند

مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي

از حوالی تو پس درگزار از ایشان و آمرزش خواه برای ایشان و مشورت کن با ایشان

الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ ﴿۵۹﴾

درین کار پس آنگاه که قصد محکم کردی پس اعتماد کن بر خدا هر آینه خدا دوست می دارد توکل کنندگان را

إِنْ يَنْصُرْكُمُ اللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ وَإِنْ يَخْذُكُمْ فَمَنْ ذَا الَّذِي

اگر نصرت دهد شما را خدا هیچکس غالب نیست بر شما و اگر بجزا کند شما را پس کیست که نصرت

يَنْصُرْكُم مِّن بَعْدِهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿۶۰﴾ وَمَا

دیده شما را بعد از او و علی الله که توکل کنند مسلمانان و

كَانَ لِنَبِيِّ أَنْ يَغْلُطَ وَمَنْ يَغْلُطْ يَأْتِ بِمَا غَلَّ يَوْمَ الْقِيَمَةِ

هرگز خیانت از نبی نمی آید و هر که خیانت کند خواهد آورد آن چیز را که خیانت کرده است بروز قیامت

ثُمَّ تَوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿۶۱﴾ أَفَمَن

و پس تمام داده شود هر شخصی را جزای آنچه کرده است و ایشان ستم کرده نه شوند آری کسیکه

اتَّبَعَ رِضْوَانَ اللَّهِ كَمَنْ هَبَاءٍ بِسَخَطٍ مِّنَ اللَّهِ وَمَا لَهُ جَهَنَّمُ

در پی خوشنودی خدا رفت می باشد مانند کسی که بازگشت بخشم خدا و جائی او دوزخ است

وَبِئْسَ الْبَصِيرُ ﴿۶۲﴾ هُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ بِصِيرٍ بِهَا

و بدجائے است ایشان بر مراتب اندزد یک خدا و خدا بیناست با آنچه

يَعْمَلُونَ ﴿۶۳﴾ لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا

می کند هر آینه نعمت فراوان داد خدا بر مومنان آنگاه که فرستاد در میان ایشان

مِّنْ أَنفُسِهِمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ

پیغمبری از قوم ایشان می خواند بر ایشان آیات خدا و پاک سازد ایشان را و می آموزد ایشان را

ف
یعنی پیغمبر داشته ۱۳
ف
مترجم گوید چون
حضرت صلی الله علیه
وسلم متصرف بودند
غنیمت این آیت
نازل شد تا کسی
گمان خیانت نکند ۱۴

لن تنالوا

وَالْحِكْمَةُ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ۝۱۶۱

کتاب و علم و هر آینه بودند پیش ازین در گمراهی آشکارا آیا چون

أَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةٌ قَدْ أَصَبْتُمْ مِثْلَيْهَا قُلْتُمْ أَنَّى هَذَا قُلْ

رسید به شما مصیبتی که بدست آورده بودید و چند از آن گفتید از کجا آمد این مصیبت بگو که

هُوَ مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝۱۶۲

آن از نزد یک نفس شما است هر آینه خدا بر همه چیز توانا است و آنچه رسید

أَصَابَكُمْ يَوْمَ التَّغْيِ الْجَمْعِ فَبِإِذْنِ اللَّهِ وَلِيَعْلَمَ الْمُؤْمِنِينَ ۝۱۶۳

به شما روزیکه بهم آمدند و گروه پس باراده خدا بود و تا تمیز سازد مؤمنان را

وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ نَافَقُوا ۝ وَقِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا قَاتِلُوا فِي سَبِيلِ

و تمیز سازد آنان را که منافق شدند و گفته شد ایشان را بیایند به جنگ در راه

اللَّهِ أَوْادْفَعُوا قَالُوا لَوْ نَعْلَمُ قِتَالًا لَا اتَّبَعْنَاكُمْ هُمْ لِلْكَفَرِ

خدا یا دفع کنید کافران را و گفتند اگر می دانستیم جنگ کردن و هر آینه پیروی شما می کردیم این گروه بسوء

يَوْمَئِذٍ أَقْرَبُ مِنْهُمْ لِلْإِيمَانِ يَقُولُونَ بِأَفْوَهِهِمْ مَا لَيْسَ

کفر آن روز نزدیک تر بودند به نسبت ایشان بجانب ایمان می گویند بدانان خویش آنچه نیست

فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَ ۝۱۶۴

در دل ایشان و خدا دانای راست با آنچه می پوشند آنانکه خود از جنگ باز نشسته

وَقَعْدُوا أَلَّا يَرْجَعُوا إِلَى الْأَرْضِ قُلْ فَادْرَءُوا عَنْ أَنْفُسِكُمْ

گفتند در حق برادران خویش که اگر فرمان ما می برند کشته نمی شوند بگو دفع کنید از خویشتن

الْبُوتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝۱۶۵ وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي

مرگ را اگر هستید راست گو و مرده گمان نکن کسانی را که کشته

سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءُ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ ۝۱۶۶

شدند در راه خدا بلکه زنده اند نزدیک پروردگار خویش روزی داده می شوند شادان

بِمَا أَتَاهُمْ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا

با آنچه عطا کرده است خدا ایشان را از فضل خود و خوش وقت می شوند بسبب آنانکه با ایشان نپیوسته اند

ف
یعنی از بلاد خویش
ف
یعنی مصیبت می
و نستیم ۱۳

بِهِمْ مَنْ خَلَفَهُمُ الْأَخَوْفُ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٧﴾

از پس ایشان به سبب آنکه هیچ ترس نیست بر ایشان و نه ایشان اندوهناک شوند

يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةِ اللَّهِ وَفَضْلٍ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ

خوش وقت می شوند به نعمت خدا و فضل او و بآنکه خدا ضائع نمی کند

أَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٨﴾ الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَا

مزد مومنان را و کسانی که قبول کردند حکم خدا و رسول را بعد از آنکه رسیده بود

أَصَابَهُمُ الْقَرْحُ الَّذِينَ أَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَاتَّقُوا أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٩﴾

بایشان زخم برآید آنانکه ازین جماعت نیکوکارے و تقوا کرده اند مزد بزرگ است

الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ

آنانکه گفتند بایشان مردمان که کافران لشکر جمع کرده اند برآید شما پس به ترسید از آن

فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ﴿٢٠﴾ فَانْقَلَبُوا بِنِعْمَةِ

لشکر پس زیاده کرد این سخن ایمان ایشان را و گفتند بس است ما را خدا و نیک کار گزار است پس باز گشتند

مِّنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ لَّمْ يَمْسَسْهُمْ سُوءٌ وَاتَّبَعُوا رِضْوَانَ اللَّهِ

این مسلمانان به نعمتی از خدا و فضل او نه رسید بایشان هیچ سختی و پیروی خوشنود می خدا کردند

وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ ﴿٢١﴾ إِنَّمَا ذَلِكُمُ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ

و خدا صاحب فضل بزرگ است جز این نیست که این خبر دهنده شیطان است می ترساند

أَوْلِيَاءَهُ فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُوا إِن كُنتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٢٢﴾

و دوستان خود را و پس شما مترسید از کافران و به ترسید از من اگر مومن هستید

وَلَا يَحْزَنُكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ إِنَّهُمْ لَن يَضُرُّوْا

و اندوهناکین نه کنند ترا یا محمد آنانکه می شتابند در نصرت کفر هر آینه ایشان هیچ زیان

اللَّهُ شَيْءًا يُرِيدُ اللَّهُ أَلَّا يَجْعَلَ لَهُمْ حِطًّا فِي الْآخِرَةِ وَلَهُمْ

نه رسانند خدا را و می خواهد خدا که نه دهد ایشان را هیچ بهره در آخرت و ایشان راست

عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٢٣﴾ إِنَّ الَّذِينَ اشْتَرُوا الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ لَن

عذاب بزرگ هر آینه آنانکه خریدند کفر را با ایمان کفر را عوض ایمان هیچ

کافران

۱۷

و

مترجم گوید در احد مسلمانان و

کفار با هم عهد بستند که وعده گاه قتال

میان ایشان سال آینده سوق بدر باشد

چون موسم سوق بدر رسید کفار شخصی را

فرستادند تا جمعیت ایشان بیان کرده

مسلمانان را در چیز توقف اندازد با وجود

آن جماعت از مسلمانان همراه آنحضرت برآمدند

و بدر رسیدند و در تجارت سود پایافتند

و هیچ یک از کفار نترسیدند ایشان نشدند این غرضه

را بدر صغری میگویند خدا در میج ایشان

می فرماید ۱۲

یعنی ضعیف اسلام

۱۲ یعنی دین اورا

یعنی اختیار کردند

يَخْضِرُوا اللَّهَ شَيْئًا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝ (۷۷) وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ

نریاں نہ رسانند خدا را و ایشان راست عذاب درد دهنده و گمان نہ کنند کافران کہ

كَفَرُوا أَنَّمَا نُمَلِّئُ لَهُمْ خَيْرٌ لِّأَنفُسِهِمْ إِنَّمَا نُمَلِّئُ لَهُمْ لِيَزْدَادُوا

مہلت و اون ما ایشان را بہتر است در حق ایشان جز این نیست کہ مہلت می دہیم ایشان را تا زیادہ شوند و

إِنَّمَا وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ۝ (۷۸) مَا كَانَ اللَّهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ

گناہکاری و ایشان راست عذاب خوار کننده و ہرگز نہ گذارد خدا مسلمانان را

عَلَىٰ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ حَتَّىٰ يَمِيزَ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ ۚ وَمَا كَانَ

بر آنچه الحال شما ہستید بر آن تا آنکہ جدا کند ناپاک را از پاک و ہرگز مطلع

اللَّهُ لِيُطْلِعَكُمْ عَلَى الْغَيْبِ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَجْتَبِيٰ مِنْ رُّسُلِهِ

نہ کند خدا شما را بر غیب و لیکن خدا برمیگزیند از پیغامبران

مَنْ يَشَاءُ ۚ فَاٰمِنُوْا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهِ ۚ وَاِنْ تُؤْمِنُوْا وَتَتَّقُوْا فَلَكُمْ

خود ہر کہر خواہد پس ایمان آرید بخدا و پیغامبران او و اگر ایمان آرید و تقوی کنید شما را باشد

اَجْرٌ عَظِيْمٌ ۝ (۷۹) وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخُلُوْنَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ

مزد بزرگ و باید کہ گمان نکنند آنانکہ بخل می کنند با پنچہ عطا کردہ است

مِنْ فَضْلِهِ ۚ هُوَ خَيْرٌ لَّهُمْ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَّهُمْ سَيُطَوَّقُونَ

خدا ایشان را از فضل خود این بخل را بہتر برای خویش بلکہ او بدست برائے ایشان نزدیک است کہ بر شکل طوق

مَا يَخْلُوْا بِهِ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۚ وَلِلّٰهِ مِيرَاثُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۚ

پوشانیدہ شود ایشان را آنچه بخل کردہ اند بآن روز قیامت و خدا راست پس گذارشتہ اہل آسمانہا و زمین

وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرٌ ۝ (۸۰) لَقَدْ سَمِعَ اللّٰهُ قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوْا

و خدا با پنچہ می کند و انا است ہر آئینہ شنید خدا سخن آنانکہ گفتند کہ

اِنَّ اللّٰهَ فَقِيْرٌ وَنَحْنُ اَغْنِيَاۗءُ سَنَكْتُبُ مَا قَالُوْا وَقَتْلَهُمْ

خدا فقیر است و ما تو نگرییم و ما تو نگرییم و آنچه گفتند و ہنویسیم

الْاَنْبِيَاۗءَ بِغَيْرِ حَقٍّ ۚ وَنَقُوْلُ ذُوْقُوْا عَذَابَ الْحَرِيْقِ ۝ (۸۱) ذٰلِكَ

کشتن ایشان بیغیر حق و بگوئیم بچشد عذاب سوزندہ این

و
یعنی آن مال را
بصورت مار کردہ و
گردن ایشان اندازند
و
یعنی چون یہود
شدیدند اقرضہ کنند
گفتند ما غنی ایم و
خدا فقیر است و شد
اعلم ۱۲

یٰۤاَیُّهَا الَّذِیْنَ
آمَنُوا

بِمَا قَدَّمْتُمْ آيِدِيكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ ٩٠

عذاب بسبب عملی است که پیش فرستاده است دست های شما و بسبب آنست که خدا ستم کننده نیست

الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ عٰهَدَ إِلَيْنَا الْآلِهَ الْأُنُوْمِ مِنْ لِرَسُولٍ حَتَّىٰ

بر بندگان آنانکه گفتند که خدا حکم فرستاده است بسوئے ما که ایمان نیاوریم بپیغامبر تا آنکه

يَأْتِينَا بِقُرْبَانٍ تَأْكُلُهُ النَّارُ قُلْ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ

پیامد ما قربانی که بخورد او را آتش و گوار آوردند نزدیک شما پیغامبران پیش

قَبْلِي بِالْبَيِّنَاتِ وَبِالَّذِي قُلْتُمْ فَلِمَ قَتَلْتُمُوهُمْ إِنْ كُنْتُمْ

از من معجزه ها و آن را نیز که شما گفتید پس چرا کشتید ایشان را اگر هستید

صٰدِقِينَ ٩١ فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ رُسُلٌ مِّنْ قَبْلِكَ

راست گو پس اگر بدروغ نسبت کردند ترا بدروغ نسبت کرده شده بود پیغامبران پیش از تو آوردند

جَاءُوا بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ٩٢ كُلُّ نَفْسٍ ذٰٓئِقَةُ

حجت ها و صحیفه ها و کتاب روشن را هر نفسی چشنده

الْمَوْتِ وَإِنَّمَا تُؤْفَوْنَ أَجُورَكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فَمَنْ زُحِرَ عَنْ

موت است و جز این نیست که تمام داده خواهید شد مزد خویش را روز قیامت پس هر که دور داشته

النَّارِ وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ وَمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعٌ

شمار از دوزخ و در آورده شد به بهشت پس هر آئینه برادر سید و نیست زندگانی دنیا مگر بهره

الْغُرُورِ ٩٣ لَتُبْلَوْنَ فِيْٓ أَمْوَالِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ وَلَتَسْمَعُنَّ مِّنَ

فریبنده البته آزمائش کرده خواهد شد شما در اموال شما و جان شما و خواهید شنید از

الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا أَذًى

آنانکه کتاب داده شده اند پیش از شما و از مشرکان سرزنش

كَثِيرًا وَإِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ ذٰٓلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ٩٤

بسیار و اگر صبر کنید و پرهیزگاری نمایید هر آئینه این خصلت از کارهای مقصود است

وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَتُبَيِّنُنَّهُ لِلنَّاسِ

و یاد کن چون گرفت خدا عهد اهل کتاب که البته بیان کنید کتاب را برائے مردمان

و
یعنی گو سفند
که از غیب آتش او
را بردارد ۱۲

وَلَا تَكْتُمُونَهُ ۖ فَنَبَذُوهُ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ وَاشْتَرَوْا بِهِ ثَمَنًا

و نہ پوشید آں را پس بانداختند آں عہد را پس پشت خویش گرفتند عوض دے

قَلِيلًا ۖ فَبِئْسَ مَا يَشْتَرُونَ ﴿۸۷﴾ لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَفْرَحُونَ

بہائے اندک پس بد چیزے است کہ می ستانند پسندار کسانے را کہ شادمان می شوند

بِمَا آتَوْا وَيُحِبُّونَ أَنْ يُحْمَدُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا ۖ فَلَا تَحْسَبَنَّهُمْ

بآنچه کردند و دوست میدارند کہ ستوده شوند بآنچه نہ کرده اند پسندار ایشان را

بِمَفَازَةٍ مِنَ الْعَذَابِ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿۸۸﴾ وَلِلَّهِ مُلْكُ

در خلاص از عذاب و ایشان راست عذاب درد دہندہ و خدا راست

السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿۸۹﴾ إِنَّ فِي

پادشاہی آسمان ہا و زمین و خدا بر ہمہ چیز توانا است ہر آئینہ

خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَا آيَاتٍ

در آفرینش آسمان ہا و زمین و آمد و شد شب و روز نشان ہاست

لِلأُولَى الْأَلْبَابِ ۚ الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا ۖ وَ

خداوندان نبرد را آنانکہ یاد می کنند خدا را ایستادہ و نشستہ و

عَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ

بر پہلوئے خویش خفتہ و تامل می کنند در آفرینش آسمان ہا و زمین

رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا ۖ سُبْحَنَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿۹۰﴾

ای گویندے پروردگار ما نیا فریدہ ایں را باطل و پاکست ترا پس نگاہ دار ما را از عذاب آتش

رَبَّنَا إِنَّكَ مَنْ تَدْخِلُ النَّارَ فَقَدْ أَخْزَيْتَهُ ۖ وَمَا لِلظَّالِمِينَ

ای پروردگار ما ہر آئینہ تو ہر کرا در آری بہ دوزخ بہ تحقیق رسوا کردی او را و نیست ستم گاران را

مِنْ أَنْصَارٍ ﴿۹۱﴾ رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ

یہج یاری دہندہ ای پروردگار ما ہر آئینہ شنیدیم ندا کنندہ را باواز بلند میخواند بسوئے ایمان کہ

آمِنُوا بِرَبِّكُمْ ۖ فَآمَنَّا ۖ رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا

ایمان آرید بہ پروردگار خویش پس ایمان آوردیم ای پروردگار ما پس بیا مژگنا ہاں ما را و دور کن از ما

۱۹
ع
۱۰

و
یعنی بغیر تدبیر
واللہ اعلم ۱۲

وَتَوْفَنَامَ الْأَبْرَارَ ۝ رَبَّنَا وَاتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَى رُسُلِكَ وَ

بدیہائے مارا و میران مارا بانیکو کاران اسے پروردگار ما و بدہ مارا آنچه وعدہ کردہ بہ ما بزبان رسولان خود

لَا تَخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَمَةِ ۝ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْوَعْدَ ۝ فَاسْتَجَابَ

و رسوا کن مارا روز قیامت ہر آئینہ تو خلاف وعدہ نمی کنی پس قبول کرد

لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أُضِيعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِّنْكُمْ مِّمَّنْ ذَكَرُوا

دعائے ایشان را پروردگار ایشان بآنکہ من ضائع نمی سازم عمل هیچ عمل کننده از شما از مردیازن

أَنْتُمْ بَعْضُكُمْ مِّنْ بَعْضٍ ۝ فَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَأُخْرِجُوا مِّنْ

بعضے شما از جنس بعض است پس آنانکہ ہجرت کردند و بیرون کردہ شدند

دِيَارِهِمْ وَأُودُوا فِي سَبِيلِي وَقَتْلُوا وَكُفِرُوا الْكَفَرِ عَنْهُمْ

از خانہ ہائی خویش ورنجانیدہ شدند در راہ من و جنگ کردند و کشتہ شدند البتہ دورکنم

سَيَاتِهِمْ وَلَدْخَلْتَهُمْ جَنَّتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

از ایشان گناہان ایشان را و البتہ در آرام ایشان را در باغ ہا کہ می رود زیر آن جوئے ہا

ثَوَابًا مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ ۝

پاداش از نزدیک خدا و خدا نزدیک اوست پاداش نیک

لَا يَغُرُّكَ تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي الْبِلَادِ ۝ مَتَاعٌ قَلِيلٌ

باید کہ نہ فریبد ترا آمد و شد کافران در شہر ہا این بہرہ مندی اندک

ثُمَّ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ ۝ وَبِئْسَ الْإِهَادُ ۝ لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا

است بعد از آن جائے ایشان دوزخ باشد و وے بد جائے است لیکن آنانکہ ترسیدند از

رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنَّتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا

پروردگار خود ایشان راست بوستان ہا می رود زیر آن جوئے ہا جاویدان در آنجا

نُزُلًا مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ لِلْأَبْرَارِ ۝ وَإِنْ

تحفہ از نزدیک خدا و آنچه نزدیک خداست بہتر است نیکوکاران را و ہر آئینہ

مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ

از اہل کتاب کسانیکہ ایمان می آرند بخدا و آنچه فرود آورده شد

وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ خَشَعِينَ لِلَّهِ لَا يَشْتَرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ

بسوی شما و با پنجم فروود آورده شد بسوی ایشان فروتنی کنندگان برائے خدا نمی ستانند عوض آیتہائے

ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَٰئِكَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ

خدا بہائے اندک آن گروه ایشان راست فروایشان نزدیک پروردگار ایشان ہر آئینہ خدا

الْحِسَابِ ۙ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا

زود حساب کنندہ است اے مومنان صبر کنید و محنت کشید و برائے جہاد آمادہ باشید

وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۝

و ترسید از خدا باشد کہ رستگار شوید

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝ سَبْعُونَ أَرْبَعَةَ عَشَرَ

سورہ نساء درین نازل شد و آن بمصدق افتاد بنام خدا بخشاینده مہربان ہفت آیت و بیست و چہار کوع است

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ

اے مردمان بہ ترسید از آن پروردگار خویش کہ بیا فرید شمار از یک

وَاحِدَةٍ ۖ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَ

کس و آفرید از آن یک کس زن اورا و منتشر ساخت ازین دو کس مردمان بسیار و

نِسَاءً ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ

زنان بشمار و ترسید از آن خدا کہ از یکدیگر بہ نام او سوال می کنید و ترسید از قطع قبیلہ داری ہر آئینہ

كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ۚ وَآتُوا الْيَتَامَىٰ أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَتَبَدَّلُوا

خدا ہست نگاہبان بر شما و بدہید بہ یتیمان اموال ایشان و بدل نکنید

الْخَبِيثَاتِ بِالطَّيِّبَاتِ وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَهُمْ إِلَىٰ أَمْوَالِكُمْ إِنَّهُ كَانَ

نا پاکیزہ را بہ پاکیزہ و مخورید اموال ایشان بہم آورده باموال خویش ہر آئینہ این

حُبًّا كَبِيرًا ۝ وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَىٰ فَانكِسُوا

گناہ بزرگ ست دل و اگر دانید کہ عدل نتوانید کرد در حق دختران یتیمہ پس نکاح کنید

مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مِثْنَىٰ وَثُلَاثَ وَرُبْعًا ۚ فَإِنْ خِفْتُمْ

آنچہ خوش آید شمارا از سائر زنان دو و دو سہ سہ و چہل و چہار پس اگر دانید

نہ

فل

در جہا ہست

اولیائے دختران

یتیمان مانند ایشان

اعمال ایشان را

بنکاح خود می آورند

و ایضا حق نکاح

نمی کردند خداوند تعالیٰ

آیت فرستاد ۱۲

الَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَلَّا

که درین صورت نیز عدل نتوانید کرد پس نکاح کنید یک زن را یا سریه گیرید آنرا که مالک او شد و ستمهای

تَعُولُوا ۝ وَآتُوا النِّسَاءَ صَدُقَاتِهِنَّ نِحْلَةً ۚ فَإِنْ طِبْنَ لَكُمْ

شما این نزدیک تر است بآنکه جور نکنید و بدید زن را مهر ایشان بخوشدلی و اگر زنان درگزیند بخوشدلی

عَنْ شَيْءٍ ۖ وَمِنْهُ نَفْسًا فُكِّلَتْ هُنَا مَرْيَمَ ۚ وَلَا تُؤْتُوا

برای شئی و از بعضی هر پس بخورید آن را سازگار و خوشگوار و مدید

السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ قِيَامًا وَارْزُقُوهُمْ

بے خردان را اموال خود که کرده است خدا آن را سبب استقامت معیشت برای شما و بخورانید

فِيهَا وَاكْسُوهُمْ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَّعْرُوفًا ۝ وَابْتَلُوا الْيَتَامَىٰ

و بیپوشانید ایشان را از اموال و بپوشید بایشان سخن نیکو و امتحان کنید یتیمان را و

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ ۚ فَإِنْ أَنْسَمْتُمْ مِنْهُمْ رُشْدًا فَادْفَعُوا

تا آنگاه که رسیده حد نکاح و پس اگر در یافتید از ایشان حسن تدبیر پس برسانید

إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ ۚ وَلَا تَأْكُلُوهَا إِسْرَافًا وَبِدَارًا أَنْ يَكْبَرُوا ۚ

بایشان اموال ایشان را و مخورید آن اموال را با سراف و شبانی از ترس آنکه بزرگ شوند

وَمَنْ كَانَ غَنِيًّا فَلْيَسْتَعْفِفْ ۚ وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ

و هر که باشد تو نگر پس باید که پر هیز گاری کند و هر که فقیر باشد پس باید که بخورد

بِالْبَعْرُوفِ ۚ فَإِذَا دَفَعْتُمْ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ فَأَشْهَدُوا

بوجه پسندیده پس چون رسانید بایشان اموال ایشان را گواه گیرید

عَلَيْهِمْ ۚ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ حَسِيبًا ۝ لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ

برایشان و برایست بحقیقت خدا حساب کننده مردان را حصه هست از آنچه بگذارند

الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبُونَ ۚ وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدِينَ

پدر و مادر و خویشان و زنان را نیز حصه هست از آنچه بگذارند پدر و

وَالْأَقْرَبُونَ مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ ۚ نَصِيبًا مَّفْرُوضًا ۝ وَإِذَا

مادر و خویشان از آنچه کم باشد از مال یا بسیار حصه مقرر کرده شده و چون

ف

یعنی بر سفها بجز باید کرد و اموال ایشان که بحقیقت همه مسلمانان بآن منتفع اند بے واسطه یا بواسطه بدست ایشان داده ضائع نباشد و الله اعلم ۱۲

ف

یعنی و برایم صبا ۱۲

ف

یعنی بالغ شوند ۱۲

ف

یعنی و صغیر ایشان ۱۲ یعنی و صغیر اگر تو نگر باشد از اموال یتیم چیزی نگیرد ۱۲

ف

یعنی مردان و زنان هر دو حصه دارند از هر مال که باشد کم بود یا بسیار درین روایت بر اهل جاهلیت که زنان را حصه نمی دادند

حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُو الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينُ فَأَرْزُقُوهُمْ

حاضر شوند نزدیک قسمت میراث خویشان و یتیمان و گدایان پس بدیید ایشانرا

مِّنْهُ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَّعْرُوفًا ۝ وَلْيَخْشَ الَّذِينَ لَوْ تَرَكَوْا

چیزے از آن و بگوئید بایشان سخن نیکو و باید که بترسند از خدا آنانکه اگر نزدیک شوند

مِنْ خَلْفِهِمْ ذُرِّيَّةً ضِعَافًا خَافُوا عَلَيْهِمْ ۚ فَلْيَتَّقُوا اللَّهَ

از آنکه بگزارد بعد خود اولاد ناقوان را خائف باشند برایشان که ضائع شوند پس باید که از خدا بترسند

وَلْيَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ۝ إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ

و باید که بگویند سخن استوار و هر آینه آنانکه میخورند اموال یتیمان

ظُلُمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا ۖ وَسَيَصْلُونَ سَعِيرًا ۝

بظلم جزئیس نیست که میخورند در شکم خویش آتش را و در آیند به دوزخ

يُوصِيكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ لِلَّذِ كَرِمِثْلُ حَظِّ الْأُنثَىٰ

حکم می کند خدا در حق اولاد شما که مرد را هست مانند حصه دوزن

فَإِنْ كُنَّ نِسَاءً فَوْقَ اثْنَتَيْنِ فَلَهُنَّ ثُلُثَا مَا تَرَكَ ۖ وَإِنْ

اگر اولاد میت همه دختران باشند زیاده از دو پس ایشان راست و سوم حصه از آنچه میت

كَانَتْ وَاحِدَةً فَلَهَا النِّصْفُ ۚ وَلَا يُولِيهِ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا

گذاشته است و اگر زرتیش یک دختر باشد پس او راست نیم ترکه و هست پدر و مادر میت را هر یک

السُّدُسُ مِمَّا تَرَكَ إِنْ كَانَ لَهُ وَلَدٌ ۚ فَإِنْ لَّمْ يَكُنْ لَهُ وَلَدٌ

را از ایشان ششم حصه از آنچه بگذاشته است اگر باشد میت را فرزند پس اگر نباشد او را فرزند

وَوَرِثَهُ أَبَوَاهُ فَلِأُمِّهِ الثُّلُثُ ۚ فَإِنْ كَانَ لَهُ إِخْوَةٌ فَلِأُمِّهِ

و وارث او پدر و مادر او شوند پس هست مادرش را سوم حصه و پس اگر باشند میت را برادران

السُّدُسُ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصِي بِهَا أَوْ دَيْنٍ ۚ آبَاؤُكُمْ وَ

هست مادرش را ششم حصه و این تقسیم بعد امانی و هیتی است که میت بآن فرموده یا بعد امانی

أَبْنَاؤُكُمْ لَا تَدْرُونَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ لَكُمْ نَفَعًا ۖ فَرِيضَةٌ مِّنْ

دین و پدران شما و پسران شما نمیدانید که کدام یک از ایشان نزدیک تر است در نفع رسانیدن حقه معین کرده شد

و
یعنی خویشان

غیر وارث ۱۲

و
یعنی بطریق استحباب ۱۳

و
یعنی آنانکه اولاد داشته

باشند بوجه وصیت

کنند که اولاد را ضرر

نرسد و این مقدم است

در شرع بسم حقه مال

یکم از آن و الله اعلم ۱۲

و
مترجم گوید حکم دو

دختر نیز نشان است

والله اعلم ۱۲

و
یعنی مابقی بر آن

پدر است ۱۲

و
یعنی برادران و

خواهران حصه مادر را

ناقص می سازند اگر چه

خود چیزے نیابند و یک

برادر و یک خواهر ناقص

نمی سازد و الله اعلم ۱۲

و
یعنی اگر وصیت باشد

نخست اولی وصیت

کنند و اگر دین باشد

نخست ادائے دین کنند ۱۳

اللَّهُ إِنْ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝ وَلَكُمْ نِصْفُ مَا تَرَكَ

از جانب خدا ہر آئینہ ہست خدا وانا استوار کار و شمارا ہست نیمہ آنچه بگذاشته اند

أَزْوَاجَكُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُنَّ وَلَدٌ فَإِنْ كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ فَلَكُمْ

زنان شما اگر نباشد ایشان را فرزندے پس اگر ایشان را فرزندے باشد شمارا است

الرُّبْعُ مِمَّا تَرَكَنَ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصِيْنَ بِهَا أَوْ دِينَ

چهارم حصہ از آنچه بگذاشته اند بعد اولے وصیتے کہ ہاں فرمودہ باشند یا بعد اولے دین

وَلَهُنَّ الرُّبْعُ مِمَّا تَرَكَتُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَكُمْ وَلَدٌ فَإِنْ كَانَ

وزنان راست چہارم حصہ از آنچه شما بگذاشتید اگر نہ باشد پس اگر باشد

لَكُمْ وَلَدٌ فَلَهُنَّ الثُّمُنُ مِمَّا تَرَكَتُمْ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ

شمارا فرزندے پس زنان راست ہشتم حصہ از آنچه بگذاشتید بعد اولے وصیتے کہ

تُوصُونَ بِهَا أَوْ دِينَ وَإِنْ كَانَ رَجُلٌ يُورِثُ كَلَّةً أَوْ

ہاں فرمودہ باشند یا اولے دین و اگر مرد مردہ کہ از وی میراث می خواہند یا

امْرَأَةً وَلَهُ أَخٌ أَوْ أُخْتٌ فَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا السُّدُسُ فَإِنْ

زن مردہ کلالہ باشد و او را برادرے ہست یا خواہرے و پس ہر یک از ایشان راست ششم

كَانُوا أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ فَهُمْ شُرَكَاءُ فِي الثُّلُثِ مِنْ بَعْدِ

حصہ پس اگر انخیانیاں زیادہ ازیں باشند پس ایشان با ہم شریک اند در سوم حصہ بعد اولے

وَصِيَّةٍ يُوصِيْ بِهَا أَوْ دِينَ غَيْرِ مُضَارٍّ وَصِيَّةً مِّنَ اللَّهِ ط

وصیتے کہ ہاں فرمودہ شد یا بعد اولے دین بغیر آنکہ ضرر رسانندہ باشد حکم کردہ

وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ ۝ تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ

شدہ است از جانب خدا و خدا وانا بردبار است این ہمہ حد ہا مقرر کردہ خداست و ہر کہ فرمانبرداری کند خدا

يَدْخُلْهُ جَنَّتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَ

و رسول اورا در آردش بہ بہشت ہا کہ می رود زیر آن جہے ہا جاویداں در انجا و

ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۝ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ

این ست مطلب یا بی بزرگ و ہر کہ نافرمانی کند خدا و رسول اورا و تجاوز کند از

ف
و معنی کلالہ است
کہ پدر و فرزند
ندارد ۱۲
و
یعنی انخیانی ۱۲
و
یعنی وصیتے کردہ
از ثلث بود اعتبار
ندارد و اللہ اعلم ۱۲

حُدُودَهُ يَدْخُلُهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ ٤

حد های مقرر کرده او در آتش با آتش جاوید آنجا و او راست عذاب رسوا کننده

وَالَّذِي يَأْتِيَنَّ الْفَاحِشَةَ مِنْ نِسَائِكُمْ فَاسْتَشْهِدُوا عَلَيْهِنَّ

و از زنان شما آنانکه زنا می کنند پس گواه طلبید برایشان

أَرْبَعَةً مِّنْكُمْ فَإِنْ شَهِدُوا فَأَمْسِكُوهُنَّ فِي الْبُيُوتِ حَتَّىٰ

چهار مرد از جنس خویش و پس اگر گواهی دادند محبوس کنید ایشان را در خانه ها تا آنکه

يَتَوَقَّهِنَّ الْبُيُوتُ أَوْ يُجْعَلَ اللَّهُ لَهُنَّ سَبِيلًا ٥ وَالَّذِينَ يَأْتِيَنَّهَا

عمر ایشان را تمام کند مرگ یا مقرر کند خدای تعالی برای ایشان راهی و آن دو کس که زنا

مِنْكُمْ فَأَذُوهُمَا فَإِنْ تَابَا وَأَصْلَحَا فَأَعْرِضُوا عَنْهُمَا إِنَّ اللَّهَ

می کند از شما پس آزار دهید ایشان را پس اگر توبه کردند و نیکو کاری پیش گرفتند پس اعراض کنید از تعذیب ایشان

كَانَ تَوَّابًا رَّحِيمًا ٦ إِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ

هر آینه خدا هست باز گردنده هرمان و جز این نیست که وعده قبول توبه لازم بر خداست برای آن کسان که می کنند

السُّوءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ فَأُولَٰئِكَ يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ

معصیت به نادانی بعد از آن توبه کنند در نزدیکی و پس آن گروه بر حمت بازمی گردد و خدا بر ایشان

وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ٧ وَلَيْسَتِ التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ

و هست خدا و انا استوار کار و نیست وعده قبول توبه آن کسان را که می کنند معاصی

حَتَّىٰ إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ إِنِّي تُبْتُ الْإِنِّ وَلَا الَّذِينَ

تا آنگاه که پیش آید کسی را از ایشان مرگ گفت هر آینه من توبه کردم الحال و آن کسان را

يُمُوتُونَ وَهُمْ كُفَّارٌ أُولَٰئِكَ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ٨ يَأْتِيهَا

ست که کافر بمیرند این گروه آماده ساختیم برای ایشان عذاب درد دهنده

الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَرِثُوا النِّسَاءَ كَرْهًا وَلَا تَعْضُلُوهُنَّ

مومنان حلال نیست شما را آنکه میراث گیرید زنان را و ایشان ناخوش باشند و منع نکنید

لِتَذْهَبُوا بِبَعْضِ مَا آتَيْتُمُوهُنَّ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَاحِشَةٍ مُّبِينَةٍ ٩

ایشان را و تا بدست آرید بعض آنچه داده اید ایشان را و لیکن وقتی که کنند کار بد آشکارا

۱۳

و
یعنی از مسلمانان ۱۳

و
بعد از آیت خدای

و
تعالی را به مقرر کرد و

و
آن رحم شیب جلدیگر

و
است پس الحال حکم

و
حبس نیست و الله اعلم ۱۳

و
این آیت مجمل است

و
و در احادیث مذکور شد

و
که بر حرر از خانه

و
باید و شیب حرر از چاه

و
کرد و عبود را بچاه

و
تا زیاده و الله اعلم ۱۳

و
یعنی پیش از حضور

و
مرگ ۱۳

و
اهل جاهلیت زنان

و
را نیز از جمله میراث می دانستند و بی میت اگر خواسته بجز و نکاح خود می آورد و اگر خواستی منع میکرد که با جبهه نکاح تا آنکه هر دو حاضر و حاضر

و
این آیت فرستاد ۱۳

و
یعنی از نکاح هر که

و
خواهند ۱۳ و

و
یعنی کاین که قریب

و
ایشان داده است

و
والله اعلم ۱۳

وَعَاثِرُوهُنَّ بِالْعُرُوفِ فَإِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ فَعَسَى أَنْ تَكُونُوا شِيعًا

میتوان اینداد و زندگانی کنید با زنان بوجه پسندیده زیرا که اگر ناپسند کنید ایشان را پس شایسته آنست

وَيَجْعَلُ اللَّهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا ۱۹ وَإِنْ أَرَدْتُمْ اسْتِبْدَالَ زَوْجٍ مَكَانَ

کنید چیزی را و پیدا کنید خدای تعالی در آن چیز خیر بسیار و اگر خواهید بدل کردن زن بجای زن

زَوْجٍ ۲۰ وَاتَّيْتُمْ أَحَدَهُنَّ قَطْرًا فَلَا تَأْخُذْ وَامِنْهُ شَيْئًا ۲۱ أَتَأْخُذُونَ

و داده باشید یکی را از ایشان قطره پس باز نگیرید از آن مال چیزی را آیامی گیرید

بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُبِينًا ۲۲ وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُ وَقَدْ أَفْضَى بَعْضُكُمْ إِلَى

آن را به ستم و تعدی آشکارا و چگونه گیرید آن را حال آنکه رسیده است بعضی شما به بعضی

بَعْضٍ ۲۳ وَآخُذْنَ مِنْكُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ۲۴ وَلَا تَنْكِحُوا مَا نَكَحَ آبَاؤُكُمْ

و گرفتند زنان از شما عهد محکم را و نکاح نکنید کسی را که نکاح با او کرده

مِّنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ ۚ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَمَقْتًا ۚ وَسَاءَ

باشند پدران شما از زنان لیکن آنچه گذشت عفو است بر آئینه این بهت کار بد و مغضوب و این بد را همی است

سَبِيلًا ۲۵ حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وَأَخَوَاتُكُمْ وَعَمَّاتُكُمْ وَخَالَاتُكُمْ

حرام کرده شدند بر شما مادران شما و دختران شما و خواهران شما و پدران شما

وَبَنَاتُ الْأَخِ وَبَنَاتُ الْأُخْتِ وَأُمَّهَاتُكُمُ اللَّاتِي أَرْضَعْنَكُمْ وَأَخَوَاتُكُم مِّنَ

و خواهران مادران شما و دختران خواهر و آن مادران شما که شیر داده اند شما را و خواهران شما

الرِّضَاعَةِ وَأُمَّهَاتُ نِسَائِكُمْ وَرَبَائِبُكُمُ اللَّاتِي فِي حُجُورِكُم مِّن نِّسَائِكُمُ

از جهت شیرخوارگی و مادران زنان شما و دختران زنان شما که در کنار شما پرورش می یابند از طبق

الَّتِي دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَإِنْ لَّمْ تَكُونُوا دَخَلْتُم بِهِنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ

آن زنان شما که وطی کردید بایشان پس اگر وطی نکرده باشید بایشان پس هیچ گناه نیست بر شما

وَحَلَائِلُ أَبْنَائِكُمُ الَّذِينَ مِنْ أَصْلَابِكُمْ وَأَنْ تَجْمَعُوا بَيْنَ

و زنان پسران شما که از پشت شما باشند و حرام کرده شد آنکه جمع کنید میان

الْأَخْتَيْنِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ۲۶

دو خواهر لیکن آنچه گذشت عفو است بر آئینه خدا هست آمرزنده مهربان

و
یعنی مال بسیار
در هر داده باشد ۱۲
و
یعنی مباشرت
کردید ۱۲
و
یعنی ایجاب
قبول بحضور شهوت
در میان آمد ۱۲
و
یعنی و اینها ۱۲
و
یعنی پسر خوانده
نه باشد ۱۲

وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ كِتَابَ

وحرآم کرده شدند زنان شوهر دار مگر آنچه مالک او شده است دست شما لازم

اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَأُحِلَّ لَكُمْ مَّا وَرَاءَ ذَٰلِكُمْ أَنْ تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ

ساخته است خدا بر شما و حلال کرده شد شما را مساوی این همه محرمات حلال کرده شد طلب نکاح کنید با اموال

فُحْشَيْنِ غَيْرِ مُسَافِحِينَ فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ

نوش عفت طلب کنان نه شهوت را نندگان و پس کسی که لذت گرفتید با و از زنان

فَاتَوْهُنَّ أَجُورَهُنَّ فَرِيضَةً وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا تَرَاضَيْتُمْ

بدید ایشان را مهر ایشان مقرر کرده شده و نیست بر شما گناه در آنچه با یکدیگر راضی

بِهِ مِنْ بَعْدِ الْفَرِيضَةِ إِنْ اللَّهُ كَانَ عَلَيْكُمْ حَكِيمًا ۝۱۰

شدید بعد مقرر و هر آینه خدا هست دانا استوار کار و هر که

لَمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا أَنْ يَنْكِحَ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ فَمِنْ

ن تواند از شما از جهت تو نگری که نکاح کند زنان آزاد مسلمانان را پس باید که

مَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِنْ فَتَيَاتِكُمُ الْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِأَيْمَانِكُمْ

نکاح کند از آنچه مالک او شده است دست جنس شما را و کنیزکان شما اند که مسلمان باشند و خدا دانا تر است

بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ فَإِنْ كُوهُنَّ بِأَذْنِ أَهْلِهِنَّ وَآتَوْهُنَّ

بایمان شما بعضی شما از جنس بعضی است و پس نکاح کنید کنیزکان را بدستوری خداوند ایشان و بدید

أَجُورَهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ مُحْصَنَاتٍ غَيْرِ مُسَفَّحَاتٍ وَلَا مُتَّخَذَاتِ

ایشان را مهر ایشان بخوش خوی در حالیکه عقیقه باشند نه زنا کننده نه دوست پنهانی

أَخْدَانٍ فَإِذَا أَحْصَيْنَ فَإِنْ أَتَيْنَ بِفَاحِشَةٍ فَعَلَيْهِنَّ

گیرنده و پس چوں در جهالت زوجه آمدند اگر زنا کنند پس بر ایشان است

نِصْفُ مَّا عَلَى الْمُحْصَنَاتِ مِنَ الْعَذَابِ ذَٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ

نیم مقدار آنچه بر زنان آزاد است از عقوبت و نکاح کنیزکان کسی راست

الْعَنَتِ مِنْكُمْ وَأَنْ تَصْبِرُوا خَيْرٌ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝۱۱

که برسد از گناه از شما و آنکه صبر کنید بهتر است شما را و خدا آمرزنده مهربان است

والمحصنته

و
یعنی اگر زن را از
دار الحرب اسیر کرده اند
نکاح و تسری او صحیح بود
هر چند آنجا زوج داشته
باشد و الله اعلم ۱۲

و
یعنی نکاح صحیح آن
ست که با مهر باشد و
مهر باید باشد بحسب ظاهر
زیرا که چون حاجت جماع
همیشه است احصان که
بدون عقد موید حاصل
نشود و الله اعلم ۱۲

و
یعنی جماع تمام مهر
لازم میشود و الله اعلم ۱۲
و
یعنی بعد مقرر کردن اگر
براضی زیاد یا کم کنید
باک نیست و الله اعلم ۱۲

و
یعنی کنیزکان نیز بنات
آدم اند و الله اعلم ۱۲
و
فک فاروق در نکاح
استخاذان شرط شهود
است در احصان و سفاح
موند بودن عقد بحسب
ظاهر و الله اعلم ۱۲ و
یعنی پنجاه تا زیاد و اگر در
جهالت زوجه باشد نیز
عقوبت او پنجاه تا زیاد
است زیرا که ذکر این قید
بجهت نفی احتمال زیاد
است و این معنی در حدیث
مبین شده ۱۲ و الله اعلم

يُرِيدُ اللَّهُ لِيُبَيِّنَ لَكُمْ وَيَهْدِيَكُمْ سُنَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ

می خواهد خدا که بیان کند برای شما و بنماید شمارا راه های کسانی که پیش از شما بودند

وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ٢٦ وَاللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَتُوبَ

و برحمت باز گردد بر شما و خدا دانا است و خدا می خواهد که برحمت باز گردد

عَلَيْكُمْ ٢٧ وَيُرِيدُ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الشَّهَوَاتِ أَنْ تَمِيلُوا مَيْلًا

بر شما و می خواهند آنانکه پیروی شهوات کنند که کجروی کنید کجروی

عَظِيمًا ٢٨ يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ وَخُلِقَ الْإِنْسَانُ

عظیم می خواهد خدا که سبک کند از شما و انسان ضعیف آفریده

ضَعِيفًا ٢٩ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ

شده است ای مومنان مخورید اموال خود را در میان خویش

بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ تَرَاضٍ مِنْكُمْ ٣٠ وَ

بناحق و لیکن بخورید و قتیکه آن دادستید تجارت باشد بعد رضامندی یکدیگر از شما و

لَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ٣١ وَمَنْ يَفْعَلْ

مکشد خویشتن را هر آئینه خدا هست به شما مهربان و هر که چنین کند

ذَلِكَ عَدُوٌّ إِنَّا وَظَلَمْنَا فُسُوفَ نُصْلِيهِ نَارًا ٣٢ وَ كَانَ ذَلِكَ

به تعدی وستم و در آتش به دوزخ و این

عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ٣٣ إِنْ تَجْتَنِبُوا كَبِيرَ مَا تُنْهَوْنَ عَنْهُ نُكَفِّرْ

بر خدا آسان است اگر اجتناب کنید از کبائر مہیات تا بود سازیم از شما

عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَنُدْخِلَكُمْ مُدًّا خَلَا كَرِيمًا ٣٤ وَلَا تَتَمَنَّوْا

صغائر شمارا و در آرم شمارا بجل گرامی و تمنا نکنید

مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ

مرتبه را که خدا می تعالی بآن بزرگی داده بعض را از شما بر بعض مردان را هست بهره از آنچه

مِمَّا اكْتَسَبُوا وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِمَّا اكْتَسَبْنَ ٣٥ وَسَأَلُوا اللَّهَ

حاصل کرده اند و زنان را هست بهره از آنچه حاصل کرده اند و سوال کنید

و
یعنی مال یکدیگر
بناحق نباید خورد

و

گناه کبیره آنست که

برای حد مشروع شریعت

و عده دوزخ کرده آمد

یا بفرستی شد در آن

یا سنت صحیح و هر که از

کبائر اجتناب کند

صغائر او را نماز روز و

و صدقه تا بود می سازد

والله اعلم ۱۲

مَنْ فَضَّلَهُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ۝ وَلِكُلِّ جَعَلْنَا

بجانب خدا از بخشایش او هر آئینه خدا هست به همه چیز وانا و مقرر کردیم

مَوَالِيَ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ ۝ وَالَّذِينَ عَقَدَتْ أَيْمَانُكُمْ

وارثان برائے ہر چیز سے از آنچه گذاشته اند پدر و مادر خویشان و کسانی که ایشان را مربوط ساخته است

فَأَتَوْهُمْ نَصِيبُهُمْ ۝ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ۝

عہد شما پس بدید ایشان را بہرہ ایشان ہر آئینہ خدا هست بر ہمہ چیز حاضر و

الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى

مردان تدبیر کار کننده مسلط شدہ اند بر زنان بہ سبب آنکہ فضل نہادہ است خدا بعض آدمیاں را بر

بَعْضٍ ۝ بِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ ۝ فَالصَّالِحَاتُ قَانِتٌ ۝ حَافِظَاتٌ

بعض و بسبب آنکہ خرچ کردند از اموال خویش پس زنان نیکو کار فرمانبردار زندگاہ دارندہ

لِلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللَّهُ ۝ وَالَّتِي تَخَافُونَ نُشُوزَهُنَّ فَعِظُوهُنَّ

اند و در غیبت زنج بہ نگاہ داشت خدا و آن زنان کہ معلوم کنید سرکشی ایشان پس پند و ہدایت

وَاهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ وَآخِرُ يَوْمِهِنَّ فَإِنْ اطَّعَكُمْ فَلَا تَبْغُوا

ایشان را و ترک کنید ایشان را در خواب گاہ و و بزنید ایشان را پس اگر فرمانبرداری شما کردند پس

عَلَيْهِنَّ سَبِيلُ اللَّهِ ۝ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا كَبِيرًا ۝ وَإِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ

تجسس کنید بر ایشان را ہی را و ہر آئینہ خدا هست بلند مرتبہ بزرگ قدر و اگر معلوم کردید ای حاکمان

بَيْنَهُمَا فَاِغْتَابُوا حَكَمًا مِّنْ أَهْلِهِ وَحَكَمًا مِّنْ أَهْلِهَا ۝ إِنَّ

مخالفت میان زن و شوہر پس معین کنید صلح کارے از خویشان مرد و صلح کارے از خویشان زن اگر ایس

يُرِيدُ إِصْلَاحًا يُّوفِّقِ اللَّهُ بَيْنَهُمَا ۝ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا خَبِيرًا ۝

صلح کاران نخواہند صلح را البتہ موافقت کند خدا میان ایشان ہر آئینہ خدا دانا آگاہ

وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا ۝ وَالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا

و بہ پرستید خدا را و شریک او مقرر نکنید چیزی را و بہ پدر و مادر نیکو کاری کنید

وَبِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالسَّكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ

و بخویشان و یتیمان و گدایان و ہمسایہ و خویشاوند

۵۸۲

و

یعنی حلیف را رعایت کردن یا وصیت کردن میتواند ایشان را و میراث دخل نیست و میراث برائی اقربا مقرر کردہ شد و اللہ اعلم ۱۲

و

یعنی سبب آنکہ مردان در اصل جلدت بہر انداز زنان ۱۲

و

یعنی مال و آبرو را و

و

در این آیت بیان فرمود کہ مرد فرمان روا است بسبب فضل جلی و بسبب انفاق و زن صالحہ است کہ فرمانبرداری کند و حفظ مال نماید و اللہ اعلم ۱۲

و

یعنی مباشرت نکنید ۱۲

و

یعنی جلد زدن و ادن تجسس نکنید و اللہ اعلم ۱۲

و

وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنبِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ

به همسایه اجنبی و به هم نشین و به پهلونشته و به مسافرو با پنجه دست شما

أَيْمَانُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًا^(۳۶) الَّذِينَ

مالک اوست و هر آینه خدا دوست ندارد کسی را که باشد متکبر خود ستاننده دوست

يَخْلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ وَيَكْتُمُونَ مَا آتَاهُمُ

ندارد آنان را که بخل می کنند و مردمان را به بخل می فرمایند و می پوشند آنچه خدا داده است

اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ^ج وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا^ج

ایشان را از فضل خود و آماده ساخته ایم برای کافران عذاب رسوا کننده

وَالَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ رِئَاءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُونَ

و آنان را که خرج می کنند اموال خود را برای نمودن مردمان و معتقد نیستند

بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَنْ يَكُنِ الشَّيْطَانُ لَهُ قَرِينًا

بخدا و روز قیامت و هر که شیطان یار او باشد پس

فَسَاءَ قَرِينًا^ج وَمَا ذَا عَلَيْهِمْ لَوْ آمَنُوا بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ

وی بد یار است و چه زیان بود بر ایشان اگر ایمان می آوردند بخدا و روز آخر

وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقَهُمُ اللَّهُ وَكَانَ اللَّهُ بِهِمْ عَلِيمًا^ج إِنَّ اللَّهَ

و خرج می کردند آنچه خدا داده است ایشان را و هست خدا بایشان دانا و هر آینه خدا

لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ^ج وَإِنْ تَكَ حَسَنَةً يَضْعَفْهَا وَيُؤْتِ

ستم نمی کند و زین ذره و اگر آن عمل نیکی باشد و دوچندان کندش و بدهد

مِنْ لَدُنْهِ أَجْرًا عَظِيمًا^ج فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ

از نزدیک خود از هر قوم پس چه حال باشد انگاه که بیاوریم

بَشِيرٍ وَنَذِيرٍ عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا^ج يَوْمَ يَوْمِ يَوْمِ الَّذِينَ

گواه را و بیاوریم ترا گواه برای است آن روز آرزو کنند آنانکه

كَفَرُوا وَعَصَوُا الرُّسُولَ لَوْ تَسَوَّى بِهِمُ الْأَرْضُ وَلَا يَكْتُمُونَ

کافر شدند و نافرمانی پیغمبر کردند کاش برایشان زمین را هموار کرده شود و نه پوشند

و
یعنی غلامان و
کنیزگان ۱۲
و
یعنی از ایشان نامی
و نشانی نمائند ۱۲

وقف النبي عليه السلام

اللَّهُ حَدِيثًا ۱۱ يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنْتُمْ

از خدا هیچ سخن اے مومنان به نماز نزدیک مشوید حال آنکه شما

سُكَارَى حَتَّى تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ وَلَا جُنْبًا إِلَّا عَابِرِي سَبِيلٍ

مست باشید تا آنکه بفهمید آنچه بربان می گویند و به نماز نزدیک مشوید در حال جنابت

حَتَّى تَغْتَسِلُوا وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَوْ عَلَى سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ

تا آنکه غسل کنید مگر آنکه مسافر باشید و اگر بیمار باشید یا مسافر یا بیاید

مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ أَوْ لِمَسْتُمُ النِّسَاءِ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً

کسی از شما از جایی ضرور یا مباشرت زنان کنید و نیاید آب را

فَتَيْمَسُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوْهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ إِنَّ

پس قصد کنید به زمین پاک پس مسح کنید بروی خویش و دست های خویش هر آینه

اللَّهُ كَانَ عَفُوًّا غَفُورًا ۱۲ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا

بهست خدا عفو کننده بخشاینده و آید اندیدی کسانی که داده شده اند بهره

مِّنَ الْكِتَابِ يَشْتُرُونَ الضَّلَالَةَ وَيُرِيدُونَ أَنْ تَضِلُّوا

از کتاب یعنی یهودی ستانند گمراهی را و می خواهند که شما گم کنید

السَّبِيلَ ۱۳ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِأَعْدَائِكُمْ وَكَفَى بِاللَّهِ وَلِيًّا ۱۴ وَ

راه را خدا دانای تراست به دشمنان شما و خدا دوست پس است و

كَفَى بِاللَّهِ نَصِيرًا ۱۵ مِنَ الَّذِينَ هَادُوا يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ

خدا یاری دهنده پس است از یهود قومی هست که تغییر می کنند کلمه ها را

عَنْ مَوَاضِعِهِ وَيَقُولُونَ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَاسْمِعْ غَيْرَ

از جائی آن را و می گویند شنیدیم و عاصی شدیم و می گویند اسمع

مُسْمِعٍ وَرَاعِنَا لِبِئْسَ لِسَانِهِمْ وَطَعْنًا فِي الدِّينِ ط وَلَوْ

غیر مسمع و راعنای بیچانند سخن را بزبان خویش و طعن می زنند در دین و اگر

أَنَّهُمْ قَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَاسْمِعْ وَانْظُرْنَا لَكَ خَيْرًا

ایشان گفتند شنیدیم و فرمانبرداری کردیم و بجای اسمع غیر مسمع می گفتند و بجای

لَهُمْ وَأَقْوَمًا وَلَكِنْ لَعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ

را عینا نظرنا ہر آیتہ بودے بہتر ایشان را و درست تر و لیکن لعنت کردہ ست ایشان را خدا بسبب کفر ایشان

إِلَّا قَلِيلًا ۝ يَأَيُّهَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ آمِنُوا بِمَا نَزَّلْنَا مُصَدِّقًا

پس ایمان نمی آرند مگر اندکے و اے اہل کتاب ایمان آئید با آنچه فرود آوریم

لِبَاءِ حَكْمٍ مِّن قَبْلُ أَنْ تَطْغَسَ وُجُوهًا فَنُرْذَهَا عَلَىٰ أَدْبَارِهَا

باور کنندہ آنچه ہاشماست پیش از آنکہ محو کنیم صورت روی ہارا پس برگردانیمش بر شکل پشت

أَوْ نَلْعَنَهُمْ كَالْعَنَاءِ أَصْحَابِ السَّبْتِ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا ۝

روئی ہا یا لعنت کنیم ایشان را چنانکہ لعنت کردیم اہل شنبہ را و ہست ارادہ خدا کردہ شدہ

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ

ہر آیتہ خدا نمی آمرزد کہ اورا شریک مقرر کردہ شود و می آمرزد غیر آل ہر کرا

يَشَاءُ ۚ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ افْتَرَىٰ إِثْمًا عَظِيمًا ۝

خواہد و ہر کہ شریک خدا مقرر کند ہر آیتہ افترا کردہ است بگناہ بزرگ آیا

تَرَىٰ إِلَى الَّذِينَ يَزْكُونَ أَنْفُسَهُمْ ۖ بَلِ اللَّهُ يُزَكِّي مَن يَشَاءُ وَ

ندیدی بسوئی کسیانیکہ ستایش می کنند خود را بلکہ خدا ستایش می کند ہر کرا خواہد و

لَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا ۝ أَنْظِرْ كَيْفَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ

ستم کردہ نخواہند شد مقدار رشتہ بہیں چگونہ می بندند بر خدا و رفع را

وَكَفَىٰ بِهِ إِثْمًا مُّبِينًا ۝ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا

و این گناہ آشکارا بس است و آیا ندیدی بسوئی کسیانیکہ بہرہ از کتاب

مِّنَ الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ بِالْجُبَّتِ وَالطَّاغُوتِ وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ

دادہ شدند معتقد می شوند بت و معبود باطل را و می گویند در حق

كَفَرُوا هَؤُلَاءِ أَهْدَىٰ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا سَبِيلًا ۝ أُولَٰئِكَ

مشرکان کہ ایشان را ہابندہ تر اند از مسلمانان و ایشان آل گروہ اند

الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ ۖ وَمَنْ يَلْعَنِ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ نَصِيرًا ۝

کہ لعنت کرد ایشان را خدا و ہر کہ لعنت کندش خدا پس نخواہی یافت مراد را یاری دہندہ

فل
مترجم گوید پیچانید
سخن است کہ سبب
را چنان در کلام غلط
کنند کہ کسی نشناسد
و اسمع غیر مسمع و معنی
وارد یکے آنکہ بشنود در
حالتیکہ معظم و محرمی و
کسی باتو خلاف مرضی
تو نتواند گفت دیگر آنکہ
بشنود در حالتیکہ محرمی
و کسی باتو سخن نمی گوید
و را عینا نیز معنی دارد
یکی آنکہ رعایت کن ما
را دیگر احمق رعایت
دارند غرض ایشان
سبب بود کلمہ محتمل
معنی می گفتند
ع ۱۲ و اللہ اعلم ۱۲
فل

یعنی می گویند کہ بنی
اسرائیل برگزیدگان
خدا آیند و ایشان را
عذاب نخواہد شد مگر
چند روز ۱۲ فل
دریں آیت تعویض
است بال کہ یہود
روز از عذاب مدد گاہ
مشرکان شدند ۱۲

أَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ مِّنَ الْمُلْكِ فَإِذْ الْأَيُّوتُونَ النَّاسَ نَقِيرًا ۝٥٣

آیا ایشان را هست بهره از بادشاهی پس آں هنگام ندمند مردان مقدار نقرے و

أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَىٰ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ فَقَدْ

آیا حسد می کنند بر مردمان بر آنچه ایشان را اللہ تعالیٰ داده است از فضل خود پس هر آئینه

اتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَآتَيْنَهُمْ مَّا عَظَمُوا

ما دادیم کسان ابراهیم را کتاب و دانش و دادیم ایشان را پادشاهی بزرگ

فِيهِمْ مِّنْ أَمْنٍ بِهِ وَمِنْهُمْ مَّنْ حَصَدَ عَنْهُ وَكَفَىٰ بِجَهَنَّمَ

پس از کفار کسے هست که ایمان آورد بآن کتاب و از ایشان کسے هست که باز ایستاد از وی و کفایت هست

سَعِيرًا ۝٥٤ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا سَوْفَ نُصْلِيهِمْ نَارًا كَلِمًا

دو سخ آتش افروخته هر آئینه کسانے که کافر شدند بآیات ما در آرم ایشان را بآتش هر گاه که

نَضِجَتْ جُلُودُهُمْ بَدَّلْنَاهُمْ جُلُودًا غَيْرَهَا لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ

پخته گردد پوستهای ایشان بعضی پیرا کنیم برای ایشان پوستهای دیگر بجز آن تا بچشد عذاب را

إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا ۝٥٥ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

هر آئینه خدا هست غالب استوار کار و کسانیکه ایمان آوردند و کارهای شائسته کردند

سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا

زود در آرم ایشان را به بوستانها که می رود زیر آن جویها جا و پدران آنجا همیشه

أَبَدًا ۝٥٦ أَلَمْ يَكُن فِيهَا آزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا ظِلِيلًا ۝٥٧

ایشان راست آں جازنان پاک کرده شده و در آرم ایشان را بسایه نیک یعنی راحت تمام

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَتَ إِلَىٰ أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ

هر آئینه خدا می فرماید شما را که ادا کنید امانت ها بسوی اهل آن و میفرماید که حکم برستی

بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ ۝٥٨ إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ

کنید چون حاکم شوید میان مردمان هر آئینه خدا نیکو چیز نیست که بآن پند میدهند شما را

إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا ۝٥٩ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اطِيعُوا اللَّهَ

هر آئینه خدا هست شنواین و اے مومنان فرمانبرداری کنید خدا را

و
تقریر گوی است که
بر پشت خسته خرم
می باشد ۱۲
و

دریں آیت اشاره
است بقصه عثمان
حجی که مفتاح کعبه
از دستش گرفتند
و مردمان آن را از
حضرت پیغامبر صلی
اللہ علیہ وسلم طلب
کردند آنحضرت
قبول نموده بثمان
رد فرمود ۱۲

وَاطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِيَ الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ

و فرمانبرداری کنید پیغمبر را و فرمان رویان را از جنس خویش پس اگر اختلاف کنید در

چیزی پس راجع کنید او را بسوی خدا و پیغمبر اگر اعتقاد می دارید بخدا

وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ٥٩ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ

و روز آخر این بهتر است و نیکوتر باعتبار عاقبت و آیا ندیدی بسوی

کسانیکه گمان می کنند که ایمان آورده اند آنچه بسوی تو نازل کرده شده است و آنچه پیش

قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَمَكَّنُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا ٦٠

از تو نازل کرده شد می خواهند که قضایای خویش رفع کنند بسوی سرکش و حالانکه فرموده شد

ایشان را که نامعتقد می شوند و می خواهند شیطان را گمراه سازد ایشان را گمراهی دور

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتُ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُودًا ٦١ فَكَيْفَ إِذَا أَصَابَهُمُ

و چون گفته شود بایشان بیایید بسوی آنچه نازل کرده است خدا و بسوی پیغمبر منی

آن منافقان بازمی ایستند از تو باعرض پس چه حال است آنگاه که برسد

مُصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ ثُمَّ جَاءُوكَ يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ ٦٢ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا أَحْسَنًا وَتَوْفِيقًا ٦٣ أُولَئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ مَا

بایشان مصیبت بسبب آنچه پیش فرستاده است دست ایشان پس بیایند نزدیک تو قسم می خورند

بخدا که نخواسته بودیم مگر نیکوکاری و موافقت کردن و این گروه آنند که می دانند خدا آنچه در دل

فِي قُلُوبِهِمْ فَأَعْرَضَ عَنْهُمْ وَعِظُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ ٦٤ قَوْلًا بَلِيغًا ٦٥ وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ

ایشان است پس اعراض کن از ایشان و پند ده ایشان را و بگو بایشان سخن مؤثر

در دل ایشان و نه فرستادیم هیچ پیغمبر را مگر بر آنکه فرمانبرداری کرده شود بحکم خدا

و
مردم ضعیف الاصل
در خلاف هوا می نفس
بحکم شرع راضی نمی شد
و گاهی بکا همتان
رئیسان کفر رجوع می
کردند چون آنحضرت
ایشان را بر این معنی تعزیر
یا تهدید فرموده بودند
خوردند که مخالف
آن حضرت مقصود ما
نیست خدا می تعالی
درین باب آیات
فرستاد ۱۲

و
یعنی در میان خصوم
و
یعنی از قتل ایشان

وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ

وَأُكْرِمُوا جَمَاعَةً وَقَتِيكَةً سَمِعُوا كَرَمًا
وَأَكْرَمُوا جَمَاعَةً وَقَتِيكَةً سَمِعُوا كَرَمًا
پس آمرزش طلب کردند

وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا ۖ فَلَا

از خدا و طلب آمرزش کردی برائے ایشان پیغمبر
هر آینه یافتند که خدا را برحمت باز آئنده مهربان پس

وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِي مَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ

قسم پروردگار تو که ایشان مسلمان نباشند
تا آنکه حاکم کند ترا در اختلافی که واقع شد میان ایشان

ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا

باز نیابند در دل خویش تنگی
از آنچه حکم فرمودی و قبول کنند

تَسْلِيمًا ۖ وَلَوْ أَنَّا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ أَنْ اقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ أَوْ

با نقیاد و اگر ما می نوشتیم که بر ایشان
که بکشند خویشانشان را

اخْرُجُوا مِنْ دِيَارِكُمْ مَا فَعَلُوهُ إِلَّا قَلِيلٌ مِنْهُمْ وَلَوْ أَنَّهُمْ

بیرون شوید از خانه های خویش نمی کردند این را
مگر اندک از ایشان و اگر می کردند

فَعَلُوا مَا يُوعَظُونَ بِهِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَأَشَدَّ تَثْبِيتًا ۖ

آنچه بآں پند داده می شوند
هر آینه بهتر بود بر ایشان را و محکم تر در استواری دین

وَإِذْ آلَا تَيْنَاهُمْ مَنْ لَدُنَّا أَجْرًا عَظِيمًا ۖ وَلَهْدَيْنَاهُمْ صِرَاطًا

و آنگاه البته می دادیم ایشان را
از نزد خویش مزد بزرگ و دلالت می کردیم ایشان را

مُسْتَقِيمًا ۖ وَمَنْ يَطْعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ

براه راست و هر که فرمان برد
خدا و رسول را پس این جماعت همراه آن کسانی

أَنعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ

که انعام کرده است خدا بر ایشان
از پیغمبران و صدیقان و شهیدان

وَالصَّالِحِينَ ۚ وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا ۖ ذَٰلِكَ الْفَضْلُ مِنَ

و صالحان و نیکو رفیق اند
ایشان این بخشایش از خدا است

اللَّهِ ۖ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ عَلِيمًا ۖ يَٰ أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اخذُوا حِذْرَكُمْ

و بس است خدا و آنا و
ای مسلمانان بگیرید سلاخ خود را

و
یعنی واجب میکردیم
دل متوجه گوید مردم
ضعیف الاسلام
در اول اسلام که
جهاد فرض نشده بود
و موت اسلام قبول
نمودند و چون جهاد
فرض شد از آن تقاضا
کردند و از بعض
کلمات منافقان سر بر
می زد بعض با منافقین
همزمان شده خلافت
مضی آن حضرت را می
میزدند خدا بی تعالی پس
باب آیات فرستاد ۱۲

م

فَانْفِرُوا ثُبَاتٍ أَوْ اَنْفِرُوا جَمِيعًا ۖ وَإِنَّ مِنْكُمْ لَمَنْ لَيُبَطِّئَنَّ

پس بیرون روید گروه گروه شده یا بیرون روید همه جمع آمده و هر آئینه بعض از شما آنست که در جنگ

فَإِنْ أَصَابَكُمْ مُمْصِبَةٌ ۖ قَالَ قَدْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيَّ إِذْ لَمْ

می کند پس اگر برسد به شما مصیبتی بگوید انعام کرد خدا بر من چون

أَكُنْ مَعَهُمْ شَهِيدًا ۖ وَلَئِنْ أَصَابَكُمْ فَضْلٌ مِّنَ اللَّهِ

بنو دم حاضر باشان و اگر به رسد به شما نعمتی از خدا

لَيَقُولَنَّ كَأَن لَّمْ تَكُنْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ مَوَدَّةٌ تَلَيْتَنِي كُنْتُ

بگوید گویا هرگز نبود میان شما و میان و من دوستی کاش بودم باشان

مَعَهُمْ فَأَفُوزَ فَوْزًا عَظِيمًا ۖ فَلْيُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ

پس یافتنی مطلب بزرگ را پس باید که جنگ کنند در راه خدا آن مومنان

يَشْرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ ۖ وَمَنْ يُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ

که می فروشند زندگی دنیای دنیا را بآخرت و هر که جنگ کند در راه

اللَّهِ فَيُقْتَلْ أَوْ يَغْلِبْ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ۖ وَ

خدا پس کشته شود یا غالب آید بدو همیشه و

مَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ

چیسست شما که جنگ نمی کنید در راه خدا و برای مظلومان از

الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا

مردان و زنان و کودکان و آنانکه می گویند ای پروردگار بیرون

مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ أَهْلُهَا ۖ وَاجْعَلْ لَّنَا مِن لَّدُنكَ وَلِيًّا

آرام از این دیه که ستمکارانند اهل آن و مقرر کن برای ما از نزدیک خود کارساز

وَاجْعَلْ لَّنَا مِن لَّدُنكَ نَصِيرًا ۖ الَّذِينَ آمَنُوا يُقَاتِلُونَ

و مقرر کن برای ما از نزدیک خود یاری دهند مومنان کارزار می کنند

فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ الظَّالِمِينَ

در راه خدا و کافران می جنگند در راه مظلومان

فل
یعنی گرفتاران
بدست کفار ۱۲

فَقَاتِلُوا أَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا ۝٧٦

پس جنگ کنید بادوستان شیطان ہر آئینہ حیلہ شیطان سست است

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ

آیا ندیدی بسوئے کسانیکہ گفتہ شد ایشان را بازدارید دست خود و برپا کنید نماز را

وَاتُوا الزَّكَاةَ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ

و بدید زکوٰۃ را فلپس چون نوشتہ شد برایشان جنگ ناگاہ گروہی از ایشان

يَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللَّهِ أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً وَقَالُوا رَبَّنَا

می ترسند از مردمان مانند ترسیدن از خدا یا زیادہ تر و گفتند ای سرور و گدای

لِمَ كُتِبَ عَلَيْنَا الْقِتَالُ لَوْلَا أَخَّرْتَنَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ ط

ما چرا نوشتی بر ما کارزار چرا ازندہ نگذاشتی ما را تا وقتے نزدیک

قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيلٌ وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لِّمَنِ اتَّقَى وَ

بگو بہرہ مندگی دنیا اندک است و آخرت بہتر است کسے را کہ پرہیزکاری کند

لَا تُظْلَمُونَ فَتِيلًا ۝٧٧ أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَدْرِكَكُمُ الْمَوْتُ وَلَوْ كُنْتُمْ

ستم کردہ نخواہید شد مقدار رشتہ ہر جا کہ باشید در یاد شمار مرگ و اگرچہ باشید

فِي بُرُوجٍ مُّشِيدَةٍ وَإِنْ تُصِبْهُمْ حَسَنَةٌ يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ

در محل ہائے محکم و اگر برسد بایشان نعمتی گویند این از

عِنْدَ اللَّهِ وَإِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ عِنْدِكَ ط

نزدیک خدا است و اگر برسد بایشان شدتے گویند یا محمد این از نزدیک تست

قُلْ كُلٌّ مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ فَمَالِ هَؤُلَاءِ الْقَوْمِ لَا يَكَادُونَ

بگو ہمہ از نزدیک خدا است پس چہ حال است این قوم را نزدیک نیستند

يَفْقَهُونَ حَدِيثًا ۝٧٨ مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَمَا

کہ بفہمند سخن را آنچه رسید بہ تو از نعمت پس از خدا است و آنچه

أَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنَ نَّفْسِكَ وَأَرْسَلْنَاكَ لِلنَّاسِ رَسُولًا

رسید بہ تو از محنت پس از نزدیک نفس تست و فرستادیم ترا برائے مردمان پیغامبرے

۱۰۷

فل
یعنی جنگ کنید
فل
یعنی پس قبول کروند

وَكُفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ۝ ۷۹ مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ

و پس است خدا حاضر هر که فرمانبرداری کند پیغمبر را پس هر آینه فرمانبرداری خدا

وَمَنْ تَوَلَّىٰ فَبَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِظًا ۝ ۸۰ وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ

کرد و هر که اعراض کرد پس نفرستادیم ترا برایشان نگهبان و می گویند و در دل ما

فَإِذَا بَرِزُوا مِنْ عِنْدِكَ بَيَّتَ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ غَيْرَ الَّذِي

فرمانبرداریست پس چون بیرون روند از نزدیک تو گروهی از ایشان بوقت شب را می زنند غیر

تَقُولُ ۝ وَاللَّهُ يَكْتُبُ مَا يُبَيِّتُونَ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَىٰ

آنچه تو می فرمائی و خدا می نویسد یعنی در نامه اعمال آنچه شب می گویند پس اعراض کن از ایشان و توکل نما بر

اللَّهُ ۝ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ۝ ۸۱ أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ

خدا و خدا کار سازنده پس است آیات مامل نمی کنند قرآن را و اگر بودی

مِنْ عِنْدِ اللَّهِ لَوْ جَدُّوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا ۝ ۸۲ وَإِذَا جَاءَهُمْ

از نزدیک غیر خدا البته یافتند در او اختلاف بسیار و وقتی که بیاید نزدیک

أَمْرٌ مِنَ الْأَمْنِ أَوِ الْخَوْفِ أَذَاعُوا بِهِ وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ

ایشان خبری از امنی یا ترس مشهور سازند آن را و اگر راجع میگردد اند آن را بسوی

وَإِلَىٰ أُولَى الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلَّهُ الَّذِينَ يَسْتَنبِطُونَهُ مِنْهُمْ

پیغمبر و بسوی فرمان روایان از اهل اسلام هر آینه یافتند مصلحت آن خبر را آنکه از ایشان میتوانند بر

وَلَوْ لَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَاتَّبَعْتُمُ الشَّيْطَانَ إِلَّا

آوردن مصلحت آن و اگر نبود بخشایش خدا بر شما و رحمت او بالتقریری می گردید شما شیطان را مگر

قَلِيلًا ۝ ۸۳ فَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا تُكَلَّفُ إِلَّا نَفْسَكَ وَحَرِّضْ

اندک پس جنگ کن یا محمد در راه خدا بر تو مواخذه نیست مگر از جان تو و رغبت ده

الْمُؤْمِنِينَ ۝ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَكُفَّ بَأْسَ الَّذِينَ كَفَرُوا ۝ وَاللَّهُ

مسلمانان را و نزدیک است که موقوف سازد خدا جنگ کافران را و خدا

أَشَدُّ بَأْسًا وَأَشَدُّ تَنْكِيلًا ۝ ۸۴ مَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً حَسَنَةً يَكُنْ

سخت تر است باعتبار جنگ و سخت تر است باعتبار عقوبت هر که شفاعت کند شفاعتی نیک باشد او را بهر

و

یعنی این کلمه حق است
که خیر از جانب خدا
است و شر از جانب
بند لیکن مقصود این
مردم از این کلمه درست
نیست و آن آن
ست که جهاد با جمیع
قبائل عرب معقول
نیست پس اگر فتح
باشد پس نعمتی غیر
مترقب است و اگر
هزیمت باشد موفقی
حال این تدبیر است
و چون جهاد با امر الهی
همه خیر است عقل را
در انجام دل دادن
صحیح نباشد والله
اعلم ۱۲

و

یعنی بر تو رغبت
و دوست و پس اگر
زناقت نکنند بر تو
مواخذه نیست والله
اعلم ۱۲

لَهُ نَصِيبٌ مِّنْهَا وَمَن يَشْفَعْ شَفَاعَةً سَيِّئَةً يَكُنْ لَّكَفْلٌ

از ثواب آن و هر که شفاعت کند شفاعتی بد باشد او را حصه از عذاب

مِنْهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُّقِيتًا ۝۸۵ وَإِذَا حُيِّيتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا

آن و هست خدا بر همه چیز توانا و چون تعظیم کرده شوید بر سلامی پس

بِأَحْسَنِ مِنْهَا أَوْ رُدُّوهَا إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَسِيبًا ۝۸۶

تعظیم کنید بکلمه بهتر از آن یا همان کلمه جواب دهید هر آینه هست خدا بر همه چیز حساب کننده

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لِيَجْزِيَكَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ

بجز خدا نیست هیچ معبود البته بهم آورد شمار به روز قیامت هیچ شک نیست در آن

وَمَن أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا ۝۸۷ فَمَا لَكُمْ فِي الْمُنَافِقِينَ

و کیست راست گوتر از خدا در سخن و پس چیست ای مسلمانان شمار در باب

فِتْنَتَيْنِ وَاللَّهُ أَرْكَسَهُم بِمَا كَسَبُوا أَلْتُرِيدُونَ أَن تَهْدُوا مَن

تخلق کنندگان دو گروه شدید و خدا نگوئید ساز ساخت ایشان را بشوئی آنچه کردند آیامی خواهید که راه نمائید

أَضَلَّ اللَّهُ وَمَن يَضِلَّ اللَّهُ فَلَن تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا ۝۸۸ وَذُوقُوا

یعنی از جمله راه یابان شمارید کسی را که گمراه ساخت او را خدا و هر که گمراه کند نیابی برای او هیچ راهی این تخلق

لَوْ تَكْفُرُونَ كَمَا كَفَرُوا فَتَكُونُونَ سَوَاءً فَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ

کنندگان آرزو کردند که شما نیز کافر شوید چنانچه ایشان کافر شدند پس برابر باشید پس دوست بگیرید هیچکس را

أَوْلِيَاءَ حَتَّى يُهَاجِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَخُذُوا مِنْهُمْ

از ایشان تا آنکه هجرت کنند در راه خدا و پس اگر اعراض کردند یعنی از اسلام و

وَأَقْتُلُوهُمْ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ وَلِيًّا ۝۸۹

هجرت پس اسیر گیرید ایشان را و بکشید هر جا که یابید ایشان را و دوست و یار نگیرید کسی را از ایشان

لَا نَصِيرًا ۝۹۰ إِلَّا الَّذِينَ يَصِلُونَ إِلَى قَوْمِ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ

اسیر گیرید و بکشید مگر آنان را که پیوند دارند با گروهی که میان شما و میان ایشان

مِيثَاقٌ أَوْ جَاءُوكُمْ حَصْرَتْ صُدُورُهُمْ أَنْ يَقَاتِلُوكُمْ أَوْ يَمُوتُوا

عهد است یا بیایند نزدیک شما حال آنکه تنگ آمده است سینه های ایشان از آنکه بجنگند با شما یا بجنگند

النصف

و

یعنی مثل سپارش گدائی به تو گمراهی او را بدین نیک است سپارش سارق نادرست او نه ببرد درست نیست ۱۲

و

مترجم گوید خدا تعالی بیان می فرماید که تخلق کفار را محذور نباید کرد ۱۱

و

یعنی بعضی تخلق و نفقه شدند و بعضی نشدند و می بالست که همه با اتفاق فریقه نمی شدند و الله اعلم ۱۲

و

یعنی مسلمان شوند و هجرت کنند ۱۲

قَوْمَهُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَسَلَّطَهُمْ عَلَيْكُمْ فَلَقَاتِلُوكُمْ فَإِنْ

باقوم خویش و اگر خواسته خدا برآیند مسلط ساخته ایشان را بر شما پس قتال میکردند با شما پس

اعْتَزَلُوكُمْ فَلَمْ يُقَاتِلُوكُمْ وَالْقَوَّالِيكُمْ السَّلَامَ فَمَا جَعَلَ

اگر ایس فریق یکسو شوند از جانب شما و قتال نکنند با شما و بیفکنند بسوی شما پیغام صلح را پس نکرده است

اللَّهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيلًا ۝ سَتَجِدُونَ أَخْرَيْنَ يُرِيدُونَ أَنْ

خدا ایتعالی شما را برای ایشان راه و نخواهید یافت قومی را که می خواهند این

يَأْمَنُوكُمْ وَيَأْمَنُوا قَوْمَهُمْ كُلًّا رُدُّوْا إِلَى الْفِتْنَةِ أُرْكَسُوا فِيهَا

شوند از شما و این شوند از قوم خود هرگاه باز گردانیده می شوند بسوی فتنه انگیزی مگونسار انداخته

فَإِنْ لَمْ يَعْتَزِلُوكُمْ وَيُلْقُوا إِلَيْكُمْ السَّلَامَ وَيَكْفُوا أَيْدِيَهُمْ

شوند در آن و پس اگر یکسو شوند از جنگ شما و نیفکنند بسوی شما پیغام صلح را و باز ندارند دست خویش را

فَخِذُّوْهُمْ وَأَقْبِلُوْهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ وَأُولَئِكَ جَعَلْنَا لَكُمْ

پس اسیر گیرید ایشان را هر جا که یابید ایشان را و این جماعت داده ایم شما را

عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا مُّبِينًا ۝ وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ أَنْ يَقتُلَ مُؤْمِنًا إِلَّا

برایشان محبت ظاهر و نه نزد مسلمانان را که بکشد مسلمانان را لیکن قتل واقع میشود بخطأ

خَطَاً وَمَنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَاً فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَدِيَّةٌ

یعنی بغیر قصد و هر که بکشد مسلمان را بخطأ پس لازم است آزاد کردن برده مسلمان و خون

مُسْلِمَةٍ إِلَى أَهْلِهَا إِلَّا أَنْ يَصَّدَّقُوا فَإِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ عَدُوٍّ

بها رسانیده شده به کسان مقتول مگر آنکه ابراهامیند پس اگر باشد مقتول از گروه دشمنان

لَكُمْ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَإِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ

شما و او مسلمانست پس لازم است آزاد کردن برده مسلمان و اگر باشد مقتول از قومی که

بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ فَدِيَةٌ مُسْلِمَةٌ إِلَى أَهْلِهِ وَتَحْرِيرُ

میان شما و ایشان عهد است و پس لازم است خون بها رسانیده شده به کسان او و آزاد

رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ

کردن برده مسلمان پس هر که نیابد برده را پس لازم است روزه داشتن دو ماه پهل

ف

مترجم گوید و کسی که ایمان آورد و هجرت نکند حکم او بطریق اولی فهمیده شد و الله اعلم ۱۲

ف

یعنی اگر اسلام آرند و هجرت کنند ایشان را دوست باید گرفت و اگر اسلام نیارند می باید کشت مگر آنکه معا بداند و ثبات از بر عهد و صفای معا بداند را هیچ راه توان ایذا داد و الله اعلم ۱۲

ف

صلح می کنند و باز نقض عهد می نمایند و الله اعلم ۱۲

ف

مترجم گوید خدا ایتعالی احکام قتل خطایان می فرماید و آنکه کف از کسیکه به کلمه اسلام مشکم شد واجب است و فضل مجاهدان و وجوب هجرت از دار کفر بدار اسلام و کیفیت نماز سفر و نماز خوف بیان می کنند و الله اعلم ۱۲

ف

یعنی مقتول مسلمان اگر از سائنان و از الحرب باشد دیت لازم نیست و الله اعلم ۱۲

ف

یعنی و او مؤمن باشد ۱۲

تُوبَةً مِّنَ اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝ وَمَن يَقْتُلْ مُّؤْمِنًا

مشرع در کفارت بجهت قبول توبه است از جانب خدا و هست خدا و انا استوار کار دل و هر که به کشتن مسلمان را

مُتَعَدِّدًا فَجْرًا وَهُوَ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَ

بقصد پس جزائے او دوزخ است جاوید آنجا و خشم گرفته است بر او خدا و لعنت

لَعَنَهُ وَاعْدَلَهُ عَذَابًا عَظِيمًا ۝ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا ضَرَبْتُمْ

مکر و اورا و آماده ساخت برائے او عذاب بزرگ ای مسلمانان چون سفر کنید

فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَتَبَيَّنُوا وَلَا تَقُولُوا لِمَن أَلْقَى إِلَيْكُمُ السَّلَامَ

در راه خدا یعنی برائے جهاد پس تفحص کنید و گوئید کسی را که بسوی شما سلام انداخته است

لَسْتُ مُّؤْمِنًا تَبْتَغُونَ عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَعِندَ اللَّهِ مَغَانِمُ

نیستی مسلمان می طلبید متاع زندگانی دنیا پس نزدیک خدا غنیمت

كَثِيرَةٌ ۚ كَذَلِكَ كُنْتُم مِّن قَبْلُ فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فَتَبَيَّنُوا إِنَّ

بائے بسیار است هم چنین بودید پیش ازین پس انعام کرد خدا بر شما پس تفحص کنید هر آینه

اللَّهُ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ۝ لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِمَّن

خدا هست با آنچه می کنید آگاه برابر نیستند نشینندگان غیر مغرور

الْمُؤْمِنِينَ غَيْرَ أُولِي الضَّرَرِ وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

از مسلمانان و جهاد کنندگان در راه خداست تعالی

بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَ

به مال خویش و جان خویش فضل داده است خدا مجاهدان را به مال و

أَنْفُسِهِمْ عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً ۖ وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ وَ

جان خویش بر نشینندگان در مرتبه و هر یک را وعده نیک کرده است خدا

فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ۝ دَرَجَتٍ

و افزون داده است خدا مجاهدان را به نسبت نشینندگان مزد بزرگ و افزون داده است

مِّنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً ۖ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ۝ إِنَّ الَّذِينَ

مرتبه ها از جانب خویش و آمرزش و بخشایش و هست خدا آمرزنده مهربان هر آینه آنانکه

ول

جهان مفسرین تصور

وان کان من قوم

بینکم و بینهم میثاق و

مقتول کافر و دندبه

ملاحظه آنکه توارث

در میان مومن و کافر

منقطع است و سبیل

دیت سبیل میراث

است و بنده ضعیف

می گوید تمهید مسئله با

کان لم یؤمن ان یقتل

مومن الا اخطا و تقید

و مومن در نظر حق

قیه ظاهر است در آنکه

اینجا قید ایمان معتبر

است و لزوم دیت

بجهت و فایده است

نه سبیل میراث و نه

وجوب هرست در مسئله

مومن از قوم متعاهدین

در سوره متحده و الله

اعلم ۱۲

ط

فائده قید غیر اولی

الفرای نسبت که در

اولی الفرای حکم

مطرون نیست بلکه جمعی

باشند از اولی الضرر

که نیت صحیح دارند

ثواب عمل کامل یابند

والله اعلم ۱۳

ع

۱۰

تَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ قَالُوا كُنَّا

فرشتگان قبض ارواح ایشان کردند در حالتیکه ستمکار بودند بر خویششان و فرشتگان بایشان گفتند در چه حال

مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةً

بودید شما گفتند بودیم بندگان در زمین گفتند آیا فراخ نبود زمین خدا

فَتَهَاجَرُوا فِيهَا قَالُوا لَكَ مَاؤُهُمْ جَهَنَّمُ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ۝

تا هجرت می کردند در آن پس آن جماعت جائی ایشان دوزخ است داد بد جائی است

إِلَّا الْبُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ لَا يَسْتَطِيعُونَ

مگر آنانکه بحقیقت بیکاره اند از مردان و زنان و کودکان هیچ چاره

حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا ۝ قَالُوا لَكَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَعْفُو

نمی توانند و هیچ راه نمی یابند پس آن جماعت نزدیک است که خدا عفو

عَنْهُمْ ۝ وَكَانَ اللَّهُ عَفُوًّا غَفُورًا ۝ وَمَنْ يُهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

کنند از ایشان و هست خدا عفو کننده آمرزنده و هر که ترک وطن بکند در راه خدا

يُجِدْ فِي الْأَرْضِ مُرْغَبًا كَثِيرًا وَسَعَةً ۝ وَمَنْ يُخْرِجْ مِنْ بَيْتِهِ

بیابد در زمین اقامت گاه بسیار فراخی معیشت و هر که بیرون رود از خانه خود

مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ

هجرت کنان بسوی خدا و پیغامبر او پس در یابد او را موت و پس تحقیق ثابت شد

عَلَى اللَّهِ ۝ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ۝ وَإِذَا ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ

مزد او بر خدا و هست خدا آمرزنده مهربان و چون سفر کنید در زمین

فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ ۝ إِنْ خِفْتُمْ

پس نیست بر شما گناه در آنکه کوتاه سازید قدری از نماز اگر به ترسید

أَنْ يَفْتِنَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا ۝ إِنَّ الْكَافِرِينَ كَانُوا أَلَكُمُ عَدُوًّا مُبِينًا ۝

از آنکه در پلا افکنند شمارا کافران هر آینه کافران هستند شمارا دشمن آشکارا

وَإِذَا كُنْتَ فِيهِمْ فَأَقِمْ لَهُمُ الصَّلَاةَ فَلْتَقُمْ طَافَةً مِنْهُمْ

و چون باشی در میان مومنان پس بر پا کردی برای ایشان نماز پس باید بایستد گریه از ایشان

و
یعنی ترک هجرت از
دارالحرب بدار اسلام
و به تکیه سواد کفار و شر
اعلم ۱۲

و
یعنی در راه قبل و مول
بمقصد ۱۲

و
مترجم گوید مشهور آن
ست که این آیت
در صلوة مسافر نازل
شده است و خوف
قید اتفاقی است و
آنچه نزدیک این بنده
و حجتان یافته است
آنست که این آیت
در صلوة خوف نازل
شده است و سفر
قید اتفاقیست و
مراد از قصر در کیفیت
رکوع و سجود است
که با یک رکعت و یا
کردن در رکعت
رکعات و الله
اعلم ۱۲

و
یعنی وقت خوف ۱۲

ط

یعنی مقابل عدد ۱۲

ط

و حذر خود و زره و کلاه

را گویند ۱۲ ط

مترجم گوید این را صورتی

است یک آنکه امام در

بار نماز گذارد یک بار

باجماعت و دیگر بار

بآن جماعت دیگر آنکه امام

بایک جماعت یک رکعت

گزارد و در قیام توقف

کند تا آنکه رکعت دیگر

خوانده مقابل عدد و

آنجماعت دیگر آمده

اقتدا کنند امام رکعت

دیگر باجماعت خواند

در قعدہ چنداں توقف

کند که از رکعت دوم فارغ

شوند آنکه بایشان سلام

دهد این بر دو صورت است

و دیگر همه صحیح شده و همه

محمّل آنست ۱۲ و الله

اعلم ۱۲ ط

یعنی بطریق نماز امن باشد

اعلم و مترجم

گوید مردم ضعیف السلام

اگر کسی را از ایشان

مترکب گناه شدی

در دوزخ جیل با آنکه

پیش آنحضرت بودی

آنهار میگردند که برات

بخاطر مبارک

رسیده و با یکدیگر

خلوت کرده راز ما

بخلاف رضی تریف

در میان آوردند

خدا تعالی آیات فرستاد

مَعَكَ وَلِيَأْخُذُوا أَسْلِحَتَهُمْ فَإِذَا سَجَدُوا فَلْيَكُونُوا مِنْ وَرَائِكُمْ

باتو و باید که بگیرند سلاح خویش پس چون به سجده روند پس آن گروه دیگر باید که پیش از

وَلَتَأْتِ طَائِفَةٌ أُخْرَى لَمْ يُصَلُّوا فَلْيُصَلُّوا مَعَكَ وَلِيَأْخُذُوا

ایشان باشند و باید که بپای آن گروه دیگر که هنوز نماز نکرده پس نماز کنند باتو و باید که بگیرند حذر

حِذْرَهُمْ وَأَسْلِحَتَهُمْ وَذَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ تَغْفُلُونَ عَنْ

و سلاح خود را آرزو کردند کافران کاش غافل شوید از سلاح

أَسْلِحَتِكُمْ وَأَمْتِعَتِكُمْ فَيَمِيلُونَ عَلَيْكُمْ مَيْلَةً وَاحِدَةً وَ

خویش و متاع خویش پس حمل کنند بر شما یک باره و

لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ كَانَ بِكُمْ أَذًى مِنْ مَطَرٍ أَوْ كُنْتُمْ مَرْضَى

ببیماری گناه نیست بر شما اگر باشد شما را رنج از باران یا بیمار باشید در آن که

أَنْ تَضَعُوا أَسْلِحَتَكُمْ وَخُذُوا حِذْرَكُمْ إِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ

برهمنید سلاح خویش را و البته بگیرید حذر خود را هر آینه خدا آماده کرده است

عَذَابًا مُهِينًا ۱۰۱ فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَادْكُرُوا اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا

برای کافران عذاب رسوا کننده است پس چون نماز تمام کردید پس یاد کنید خدا را ایستاده و نشسته

وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ فَإِذَا اطْمَأْنَنْتُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ

و بر پهلوئے خویش پس چون آرامیدید برپا کنید نماز را و هر آینه هست نماز

كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا ۱۰۲ وَلَا تَهِنُوا فِي ابْتِغَاءِ الْقَوْمِ

بر مومنان فرض وقت معین کرده شده و سستی نکنید در جستجوی کفار

إِنْ تَكُونُوا تَأْلِفُونَ فَإِنَّهُمْ يَأْلِفُونَ كَمَا تَأْلِفُونَ وَتَرْجُونَ مِنْ

اگر شما در دمنده می شوید پس ایشان نیز در دمنده می شوند چنانکه شما می شوید و شما امید دارید از

اللَّهِ مَا لَا يَرْجُونَ ۱۰۳ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ۱۰۴ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ

خدا آنچه ایشان را امید نیست و هست خدا داناست استوار کار و هر آینه ما فرود آوردیم

الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرَاكَ اللَّهُ ۱۰۵ وَلَا تَكُنْ

بسوی تو کتاب را بر راستی تا حکم کنی میان مردمان با آنچه شناسا ساخته است ترا خدا و مباحث خلوت

لِلْخَائِنِينَ خَصِيمًا^{۱۰۵} وَاسْتَغْفِرِ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا

کننده برای حمایت خیانت کنندگان و آمرزش خواه از خدا هر آینه هست خدا آمرزنده

رَحِيمًا^{۱۰۶} وَلَا تُجَادِلْ عَنِ الَّذِينَ يَخْتَانُونَ أَنْفُسَهُمْ إِنَّ اللَّهَ

مهربان و خصومت مکن از جانب آنانکه خیانت می کنند باجنس خویش هر آینه

لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ خَوَانًا أَثِيمًا^{۱۰۷} يَسْتَخْفُونَ مِنَ النَّاسِ وَ

خدا دوست ندارد آنرا که باشد خیانت کننده گنهگار پنهان می کنند از مردمان و

لَا يَسْتَخْفُونَ مِنَ اللَّهِ وَهُوَ مَعَهُمْ إِذْ يُبَيِّتُونَ مَا لَا يَرْضَى

پنهان نمی کنند از خدا و او با ایشان است انگاه که بر شب مشورت میکنند آنچه خدا نمی

مِنَ الْقَوْلِ^{۱۰۸} وَكَانَ اللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ حَاطًا^{۱۰۹} هَآكَذَا

پسند و از تدبیر و هست خدا با آنچه میکنند در گیرنده آگاه باشید

هَؤُلَاءِ جَادَلْتُمْ عَنْهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَمَنْ يُجَادِلُ اللَّهَ

شما ای قوم که خصومت کردید از طرف خیانت کنندگان در زندگی دنیا پس که خصومت خواهد کرد با خدا

عَنْهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَمْ مَنْ يَكُونُ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا^{۱۱۰} وَمَنْ يَعْمَلْ

از طرف ایشان روز قیامت یا کیست که باشد برایشان کار سازنده و هر که بکند

سُوءًا أَوْ يَطْلَمْ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهُ يَجِدِ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا^{۱۱۱}

کار بد یا ستم کند بر خویش باز آمرزش طلبد از خدا بیابد خدا را آمرزنده مهربان

وَمَنْ يَكْسِبْ إِثْمًا فَإِنَّمَا يَكْسِبُ عَلَى نَفْسِهِ^{۱۱۲} وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا

و هر که بکند گناه پس جز این نیست که می کند آل را بر جان خویش و هست خدا دانای

حَكِيمًا^{۱۱۳} وَمَنْ يَكْسِبْ خَطِيئَةً أَوْ إِثْمًا ثُمَّ يَرْمِ بِهِ بَرِيئًا فَقَدِ

استوار کار و هر که بکند خطائی یا گناهی باز تهمت کند بآل بیگناهی را پس

احْتَمَلَ بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُبِينًا^{۱۱۴} وَلَوْ لَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ

بر خود برداشت افترا و گناه ظاهرا و اگر نبودی فضل خدا بر تو و بخشایش او

لَهَمَّتْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ أَنْ يُضِلُّوكَ^{۱۱۵} وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ

قصد کرده بودند گروهی از ایشان که گمراه کنند ترا و گمراه نمی کنند مگر خویشین را

وَمَا يَضُرُّوْكَ مِنْ شَيْءٍ ۚ وَانْزَلَ اللّٰهُ عَلَيْكَ الْكِتٰبَ وَالْحِكْمَةَ

وپیچ زریاں نہ رسانند بہ تو وفود آورده است خدا بہ تو کتاب و دانش

وَعَلَيْكَ الْمَثَرُ تَكُنْ تَعْلَمُ ۚ وَكَانَ فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكَ عَظِيْمًا ۝۱۳

وآموختہ است ترا آنچه نمی دانستی و بہت فضل خدا بہ تو بزرگ

لَا خَيْرَ فِيْ كَثِيْرٍ مِّنْ تَّجَوُّلِهِمْ اِلَّا مَنۢ اَمَرَ بِصَدَقَةٍ اَوْ مَعْرُوْفٍ

نیست خوبی در بسیار سے از مشورت پنہانی ایشان لیکن خوبی در مشورت کسی است کہ فرماید بصدقہ یا بکار

اَوْ اِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ ۚ وَمَنْ يَفْعَلْ ذٰلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضٰتِ

پسندیدہ یا بہ صلاح کار سے میان مردمان و ہر کہ این کند بہ طلب خوشنودی

اللّٰهِ فَسَوْفَ نُوْتِيْهِ اَجْرًا عَظِيْمًا ۝۱۴ وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُوْلَ مِنْ

خدا بد ہمیش مزد بزرگ و ہر کہ مخالفت پیغامبر کند بعد

بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدٰى وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيْلِ الْمُؤْمِنِيْنَ تُوَلِّهٖ

از آنکہ معلوم شد اور اہدایت و پیروی کند سوائے راہ مسلمانان متوجہ

مَا تَوَلٰى وَنُصِّلْہٖ جَهَنَّمَ ۚ وَسَآءَتْ مَصِيْرًا ۝۱۵ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَغْفِرُ

بجہنمیش آنچه میگردد فل و در آتش بدو رخ و او بد جائی ست فل ہر آئینہ خدا نمی آفرمزد آنکہ

اَنْ يُشْرَكَ بِہٖ وَيَغْفِرُ مَا دُوْنَ ذٰلِكَ لِمَنْ يَّشَآءُ ۚ وَمَنْ يُشْرِكْ

شریک با و مقرر کردہ شود و می آفرمزد غیر شرک ہر کہ خواهد و ہر کہ شریک خدا

بِاللّٰهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلٰلًا بَعِيْدًا ۝۱۶ اِنْ يَّدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِہٖ

مقرر کند پس گمراہ شد گمراہی دور مشرکان نمی پرستند بجز خدا مگر بتائے را کہ بنام

اِلَّا اِنشَاءً وَاِنْ يَّدْعُوْنَ اِلَّا شَيْطٰنًا مَّرِيْدًا ۝۱۷ لَعَنَ اللّٰهُ وَاَقَالَ

و دختران مسمی کردہ اند و نمی پرستند مگر شیطان دور رفتہ از حد لعنت کرد اور خدا و

لَا تَخِذْنَ مِنْ عِبَادِكَ نَصِيْبًا مَّفْرُوْضًا ۝۱۸ وَلَا ضَلٰتٌ لَّہُمْ وَاَلَمْ يَنْبِئْہُمْ وَاَلَمْ يَنْبِئْہُمْ

گفت شیطان مجرم از بندگان تو حصہ کہ در علم ازلی معین شدہ و البتہ گمراہ کنم ایشان را و

لَا مَنِيْبَیْہُمْ وَاَلَمْ يَنْبِئْہُمْ فَلْيَبْتَکُنْ اِذَا نَ الْاَنْعَامِ وَاَلَمْ يَنْبِئْہُمْ

البتہ در آرزوی باطل اگنم ایشان را و البتہ بہ فرمایم ایشان را تا بہ شگافند گوش چہارہ پایان را و البتہ بفرمایم

الذکر

ف
مترجم گوید یعنی قوت
دل بنفرت ۱۲
ف
مترجم گوید از اینجا
تغلیط تحریم شرک می
فرماید ۱۲

وقف

فَلْيُغَيِّرَنَّ خَلْقَ اللَّهِ وَمَنْ يَتَّخِذِ الشَّيْطَانَ وَلِيًّا مِّنْ دُونِ

ایشان را تا تغییر دهند آفرینش خدا را و هر که دوست گیرد شیطان را

بجز خدا

اللَّهُ فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا مُّبِينًا ۖ يَعِدُهُمْ وَيُمَنِّيهِمْ ۖ وَمَا

پس نریان کار شد نریان ظاهر وعده می دهد ایشان را و آرزوی می اندازد ایشان را و

يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ الْآغْرُورًا ۚ أُولَٰئِكَ مَا لَهُمْ جَهَنَّمُ وَلَا

و وعده نمی کند ایشان را شیطان الافریب آل جماعت جائے ایشان و نرخی است و

يَجِدُونَ عَنْهَا مَحِيصًا ۚ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

نیابند از آن مخلصی و آنانکه ایمان آورند و کارهای شایسته کردند

سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا

در آریم ایشان را به بوستانها می رود نریان آن جوتها جاویدان آنجا

أَبَدًا ۖ وَعْدَ اللَّهِ حَقًّا ۖ وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ قِيلًا ۚ لَيْسَ

همیشه وعده کرده است خدا راستی و کیست راست گوتر از خدا در سخن نیست کار

بِأَمَانِيكُمْ وَلَا أَمَانِي أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ يَعْمَلْ سُوءً يُجْزِيهِ وَلَا

بوفق آرزوی شما و نه بوفق آرزوی اهل کتاب هر که بکند کار بد جزا داده خواهد شد بآن و

لَا يَجِدُ لَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ۚ وَمَنْ يَعْمَلْ

و نیابد برای خود بجز خدا هیچ دوستی و نیاری دهنده و هر که بکند

مِنَ الصَّالِحَاتِ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنثَىٰ وَهُوَ مَوْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ

از کارهای شایسته مرد باشد یا زن و او مسلمان است پس آن جماعت در آیند

الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ نَقِيرًا ۚ وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِّمَّنْ أَسْلَمَ

به بهشت و تتم کرده نشوند مقدار نقیرے و کیست نیکوتر باعتبار دین از کسی که منقاد

وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا ۚ وَاتَّخَذَ

ساخت روی خود را برای خدا و او نیکو کار است پیروی کرد ملت ابراهیم را در حالتی که حنیف بود و خدا

اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا ۚ وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۚ

دوست گرفت ابراهیم را و خدا راست آنچه در آسمان هست و آنچه در زمین هست

ف

مترجم گوید یعنی مانند
خصی کردن و سوزن
زدن بر بدن تا سوخت
یا کبود گردانند و الله
اعلم ۱۲

وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطًا ۝ وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ قُلْ

وہست خدا بہم چیز درگیرند و طلب فتویٰ می کنند از تو در باب زنان و بگو

اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِيهِنَّ ۚ وَمَا يُثَلِّي عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ فِي يَتِمِّي

خدا فتویٰ میدہد ہر شمار اور باب زنان و آنچه خواندہ می شود بر شما در کتاب نازل شدہ است در حق آن

النِّسَاءِ الَّتِي لَا تَوْتُوْنَهُنَّ مَا كُتِبَ لَهُنَّ وَتَرْغَبُونَ أَنْ

زنان یتیمہ کہ نمی دہید ایشان را آنچه فرض کردہ شدہ است برای ایشان و رغبت می کنید کہ نکاح کنید

تَنْكِحُوْهُنَّ ۚ وَالْمُسْتَضْعِفَيْنِ مِنَ الْوُلْدَانِ ۚ وَأَنْ تَقُومُوا

با ایشان و و نازل شدہ است در باب بیچارگان از کودکان و حکم است

لِلْيَتَمَى بِالْقِسْطِ ۚ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِهِ

آنکہ تعہد حال یتیمان کنید بانصاف و آنچه می کنید از نیکی ہست خدا بان

عَلِيمًا ۝ وَإِنْ امْرَأَةٌ خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا نُشُوزًا أَوْ إِعْرَاضًا

و انان اگر زن معلوم کند از شوہرش سرکشی یا روگردانی

فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يُصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا وَالصُّلْحُ خَيْرٌ ۚ

پس گناہ نیست بر ایشان در آنکہ صلح آرند در میان خویش نوعی از صلح و صلح کاری بہتر است

وَأُحْضِرَتِ الْأَنْفُسُ الشُّحَّ ۚ وَإِنْ تُحْسِنُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ

و حاضر کردہ شدہ اند نفوس نزدیک شغل و اگر نیکی کاری و بہرہ گیری کنید پس ہر آئینہ خدا

كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ۝ وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ

ہست با آنچه می کنید و انان و نہ توانید ہرگز عدل کردن میان زنان اگر چہ نہایت رغبت کنید

النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ فَلَا تَمِيلُوا كُلَّ الْمِيلِ فَتَذَرُوهَا

پس بارے کمی نکنید تمام کمی تا آنکہ بگذارید آن زنان را

كَالْمُعَلَّقَةِ ۚ وَإِنْ تُصْلِحُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ۝

مانند معلقہ و اگر اصلاح کنید و بہرہ گیری نمایند پس ہر آئینہ خدا ہست آمرزندہ ہر بان

وَأِنْ يَتَفَرَّقَا يُغْنِ اللَّهُ كُلًّا مِنْ سَعَتِهِ ۚ وَكَانَ اللَّهُ وَاسِعًا

و اگر مرد و زن از یکدیگر جدا شوند کفایت کند خدا لے ہر یک را از تو نگیری خود ہست خدا جواد

۱۸
ع
۱۵

و

یعنی چہ نوع با ایشان
معاملہ باید کرد و اللہ اعلم ۱۲

و

در نکاح زنان یتیمہ
رغبت می کردہ بسبب

براعت جمال و حدیث
سن و ادا لے نفقہ و

تقصیرے می خورد و اللہ اعلم ۱۲

و

از باب این استفادہ
تفصیل داشت پس

و انان لے بعض مسائل
حوالہ فرمود بر آیات سابقہ

و انان لے تحریر عظیم
بنامی النساء است

و بعض را اینجا باری
و انان لے نشوز و تحریر

میل کل بیک زن و
اعراض از زن دیگر و

طلاق و صورت ضرورت
و اللہ اعلم ۱۲

و

یعنی از محل غائب
غی شوزہ و آل لغی گزارند

و اللہ اعلم ۱۲

و

مانند معلقہ نیست
بہ باشد و نہ باشد

و اللہ اعلم ۱۲

حَكِيمًا ۱۳۰ وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَلَقَدْ وَصَّيْنَا

استوار کار خدا راست آنچه در آسمان هست و آنچه در زمین است و هر آینه حکم فرمودیم

الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَإِيَّاكُمْ أَنْ اتَّقُوا اللَّهَ وَإِنْ

آنان را که داده شدند کتاب پیش از شما و شما را نیز که بر سید از خدا و اگر

تَكْفُرُوا فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ

کافر شوید پس هر آینه خدا راست آنچه در آسمان هست و آنچه در زمین است و هست خدا

غَنِيًّا حَمِيدًا ۱۳۱ وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَى

تو نگر ستوده شده و خدا راست آنچه در آسمان هست و آنچه در زمین است و خدا

بِاللَّهِ وَكِيلًا ۱۳۲ إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ أَيُّهَا النَّاسُ وَيَأْتِ بِآخَرِينَ

کار ساز پس است اگر خواهد و در کند شمارا ای مردمان و بوجود آورد دیگران را

وَكَانَ اللَّهُ عَلَى ذَلِكَ قَدِيرًا ۱۳۳ مَنْ كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا

و هست خدا بر این کار توانا هر که باشد طالب جزای دنیا یعنی جزای عمل در دنیا

فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا بَصِيرًا ۱۳۴

طلب کند پس نزد یک خدا است ثواب دنیا و آخرت و هست خدا شنواینا و

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ لِلَّهِ

ای مسلمانان متعهد انصاف باشید اظهار حق کنندگان برائے خدا

وَلَوْ عَلَى أَنْفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبِينَ إِنْ يَكُنْ غَنِيًّا

و اگر چه بر ضرر خویشتن یا پدر و مادر و خویشاوندان باشد اگر آنکه حق بروی ثابت میشود

أَوْ فَقِيرًا فَاللَّهُ أَوْلَىٰ بِهِمَا فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَنْ تَعْدِلُوا

تو نگر باشد یا فقیر بهر حال خدا مهربان تر است برایشان پس پیروی خواهش نفس نکنید اعراض کنان از عدل

وَإِنْ تَلَوْا أَوْ تَعْرَضُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ۱۳۵

و اگر بچایند سخن را یا روگردانید پس هر آینه خدا هست آنچه می کنید آگاه

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي

ای مسلمانان ایمان آرید بخدا و پیغامبر او و آن کتاب که

ف
یعنی پس چنانچه طالب
هر دو باشید و الله
اعظم ۱۲

نَزَلَ عَلَى رَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي أَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ وَمَنْ

فرو فرستاده است بر پیغمبر خود و آن کتاب که فرستاده است پیش ازین و هر که

يَكْفُرُ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَقَدْ

کافر شود بخدا و به فرشتگان او و کتاب های او و پیغمبران او و روز آخر پس هر آینه

ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ۱۳۰ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ

گمراه شد گمراهی دور و آنانی که ایمان آوردند باز کافر شدند باز

آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ أَرَادُوا كُفْرًا لَمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيَغْفِرْ لَهُمْ

ایمان آوردند باز کافر شدند باز زیادت کردند در کفر هرگز نیافزود خدا بقیالی ایشان را

وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ سَبِيلًا ۱۳۱ بَشِيرِ الْمُنَافِقِينَ بِأَنَّ لَهُمْ عَذَابًا

و هرگز ننماید ایشان را راهی و خبر دهنده منافقان را آنکه ایشان را باشد عذاب درد

أَلِيمًا ۱۳۲ الَّذِينَ يَتَّخِذُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ

دهنده آن منافقان که کافران را دوست بگیرند بجز مومنان

أَيُّتَعُونَ عَنْهُمْ الْعِزَّةَ فَإِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا ۱۳۳ وَقَدْ نَزَّلَ

آیا نزد یک ایشان از جندی می طلبند پس هر آینه از جندی خدا راست همه یکجا و هر آینه فرو

عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ آيَاتَ اللَّهِ يَكْفُرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَأُ

فرستاده است خدا بر شما در قرآن که توهین بشنوید بآیت های خدا انکار نموده می آید و تمسخر کرده

بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ ۱۳۴

میشود با آنها پس نشینید با ایشان تا آنکه شروع کنند در سخنی بجز آن

إِنَّكُمْ إِذَا امْتَلَأْتُمْ أَنَّ اللَّهَ جَامِعُ الْمُنَافِقِينَ وَالْكَافِرِينَ فِي جَهَنَّمَ

هر آینه شما انگاه بنشینید مانند آن کافران باشید هر آینه خدا بهم آورده است منافقان و کافران را همه یک جادر

جَمِيعًا ۱۳۵ الَّذِينَ يَتَرَبَّصُونَ بِكُمْ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ فِتْنَةٌ مِنَ اللَّهِ

دو رخ آن منافقان که انتظار شما می کشند پس اگر باشد شمار فتنه از جانب خدا

قَالُوا أَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ وَإِنْ كَانَ لِلْكَافِرِينَ نَصِيبٌ قَالُوا أَلَمْ

گویند آیا نبودیم با شما و اگر باشد کافران نصیب گویند

ف
مترجم گوید مراد آنست
که هر که در ملت اسلامی
داخل شد و راه تفصیل
تصدیق این چیز را
باید کرد ۱۲

ف
یعنی امرار کردند و الله
اعلم ۱۲

ف
مترجم گوید از اینجا عید
منافقان بیان می
فرماید ۱۲

ف
یعنی از زمره شما ایم
والله اعلم ۱۲

نَسْتَحُودُ عَلَيْكُمْ وَنَمْنَعُكُمْ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ۖ وَاللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ

یعنی بکافران آیات غالب نہ شدیم بر شما فل و آیا باز نہ داشتیم شمارا از ضرر مسلمانان فل پس خدا حکم خواهد کرد میان شما

يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا ۚ

روز قیامت و ہرگز کشادہ نہ گرداند خدا کافران را بر مسلمان را ہے فل

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ يُخَدِّعُونَ اللَّهَ وَهُوَ خَادِعُهُمْ وَإِذَا قَامُوا إِلَى

ہر آئینہ منافقان فریب می کنند با خدا و خدا نیز فریب می کند بایشان و چون منافقان

الصَّلَاةِ قَامُوا كَسَالَىٰ يُرَاءُونَ النَّاسَ وَلَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ

بسوی نماز برخیزند کسالی می نمایند بر مردمان و یاد نمی کنند خدا را

إِلَّا قَلِيلًا ۚ مَذْبُوبِينَ بَيْنَ ذَلِكَ ۖ لَا إِلَىٰ هَؤُلَاءِ وَلَا إِلَىٰ

مگر اندکے متروک و آن در میان این و آن نہ بسوی اینانند و نہ بسوی

هَؤُلَاءِ ۖ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا ۚ يَأَيُّهَا

آنان و ہرگز گمراہ کند خدا پس نیابی اورا ہیج را ہے اے

الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ ۚ

مسلمانان دوست مگیرید کافران را بجز مومنان

أَتُرِيدُونَ أَنْ تَجْعَلُوا لِلَّهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا مُبِينًا ۚ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ

آیا می خواهید کہ ثابت کنند برائے خدا بر خویشین الزام ظاہر ہر آئینہ منافقان

فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا ۚ إِلَّا الَّذِينَ

در طبقہ زیر ترین انداز آتش و نیابی ایشان را ہیج یاری دہندہ مگر آنانکہ

تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَاعْتَصَمُوا بِاللَّهِ وَأَخْلَصُوا دِينَهُمْ لِلَّهِ فَأُولَٰئِكَ

توبہ کردند و صلاح پیش گرفتند و چنگ زدند بخدا و خالص گردانیدند دین خود را برائے خدا پس آنچنانکہ

مَعَ الْمُؤْمِنِينَ ۖ وَسَوْفَ يُؤْتِي اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ۚ مَا

ہمراہ مومنانند و زود بہر خدا مومنان را نزد بزرگ

يَفْعَلُ اللَّهُ بِكُمْ إِنِّ شَكَرْتُمْ وَأَمْنْتُمْ ۖ وَكَانَ اللَّهُ شَاكِرًا عَلِيمًا ۚ

کار کند خدا بے عذاب شما اگر سپاسداری کنید و ایمان آرید و ہست خدا قدر شناس دانا

فل
یعنی خواہ مخواہ شمارا
مصلحت دادیم کہ با
مسلمانان بچنگید و نہ
گذاشتیم کہ بصلحت
دیگر عمل کنید واللہ اعلم
فل
یعنی سعی کردیم کہ ضرر
مسلمانان بشما نہ رسد
واللہ اعلم
فل
یعنی نشود کہ اسلام
را متاصل گردانند
واللہ اعلم

لَا يُحِبُّ اللَّهُ الْجَهْرَ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا مَنْ ظَلَمَ وَ

دوست نمی دارد خدا بلند گفتن سخن بد مگر سخت گفتن مظلوم که

كَانَ اللَّهُ سَمِيعًا عَلِيمًا ۝۱۸۸ إِنَّ تَبْدُ وَآخِرًا أَوْ تُخَفُّهُ أَوْ

عفو است و هست خدا شنوا دانا اگر آشکارا کنید کار نیک را یا پنهان کنید آن را یا

تَعْفُوا عَنْ سُوءٍ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُوًّا قَدِيرًا ۝۱۸۹ إِنَّ الَّذِينَ

عفو کنید از ظلم پس هر آینه هست خدا عفو کننده توانا هر آینه کسانی که

يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَ

کافر می شوند بخدا و پیغامبران او و کسانی که می خواهند که تفرقه کنند در میان خدا و

رُسُلِهِ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ لَا يُرِيدُونَ

پیغامبران او و کسانی که می گویند ایمان می آوریم به بعضی پیغامبران و نماند مقدس شویم بعضی را و می خواهند که

أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا ۝۱۹۰ أُولَٰئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ

را می گیرند در میان این و آن آن جماعت ایشانند کافران

حَقًّا وَاعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُّهِينًا ۝۱۹۱ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ

بحق و آماده ساخته ایم برای کافران عذاب رسوا کننده و کسانی که ایمان آورده و بخدا

وَرُسُلِهِ وَلَمْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ أُولَٰئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ

و پیغامبران او و تفرقه نکردند در میان هیچ یکی از ایشان آن جماعت خواهد داد خدا ایشان را

أَجْرَهُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ۝۱۹۲ يَسْأَلُكَ أَهْلُ الْكِتَابِ

مزد ایشان و هست خدا آمرزنده مهربان و در خواست می کنند از تو اهل کتاب

أَنْ تُنْزِلَ عَلَيْهِمْ كِتَابًا مِنَ السَّمَاءِ فَقَدْ سَأَلُوا مُوسَىٰ أَكْبَرَ

که فرود آری بر ایشان کتاب از آسمان یعنی بیک دفعه پس سوال کرده بودند از موسی بزرگ

مِنْ ذَلِكَ فَقَالُوا أَرَنَا اللَّهُ جَهْرَةً فَأَخَذَتْهُمْ الصُّعِقَةُ بَظُلُمِ

سخت تر از این گفتند خدا را بنما بما آشکارا پس گرفت ایشان را صاعقه بسبب گناه ایشان

ثُمَّ اتَّخَذُوا الْعُجْلَ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ فَعَفَوْنَا عَنْ

باز معبود گرفتند گویا ساله را بعد از آنکه آمد بایشان معجزه ها پس در گذشتیم

ف
یعنی بخدا ایمان آرند
و به پیغامبران ایمان
نیارند و نقد اعظم ۱۲
ف
مترجم گوید این جا
خدا بفرموده رو شبه
یهود میکند که قرآن
چرا یک دفعه مثل الواح
موسی بارل فرستاد
این سخن مبتدع است
تا یا اهل کتاب
۱۱ تعفوا ۱۲

ذَٰلِكَ ۖ وَآتَيْنَا مُوسَىٰ سُلْطٰنًا مُّبِينًا ۖ وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ الطُّورَ

ازین جریمہ و دادیم موسیٰ را غلبہ ظاہر و برداشتیم بالائے ایشان طور را

بِمِيثَاقِهِمْ وَقُلْنَا لَهُمْ ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُلْنَا لَهُمْ

برائے گرفتن عہد ایشان و گفتیم ایشان را در آئید بہ دروازہ سجدہ کنان و گفتیم ایشان را

لَا تَعْدُوا فِي السَّبْتِ ۚ وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ۖ فِيمَا

تجاوز کنید در روز شنبہ و گرفتیم از ایشان عہد محکم پس

نَقَضِهِمْ مِيثَاقَهُمْ ۖ وَكُفِّرْهُمْ بِآيَاتِ اللَّهِ وَقَتْلِهِمُ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ

بسبب شکستن ایشان عہد خود را و بسبب کفر ایشان بآیات خدا و کشتن ایشان انبیاء

حَقٍّ وَقَوْلِهِمْ قُلُوبُنَا غُلْفٌ ۚ بَلْ طَبَعَ اللَّهُ عَلَيْهَا بِكُفْرِهِمْ

بناحق و گفتن ایشان کہ دل ما در پردہ است نہ بلکہ مہر نہادہ است خدائے تعالیٰ بر دل ایشان

فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا ۖ وَبِكُفْرِهِمْ وَقَوْلِهِمْ عَلَىٰ مَرْيَمَ بُهْتَانًا

بسبب کفر ایشان پس ایمان نیارند مگر اندکے و بسبب کفر ایشان و گفتن ایشان بر مریم بہتانے

عَظِيمًا ۖ وَقَوْلِهِمْ إِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَىٰ ابْنَ مَرْيَمَ رَسُولَ

بزرگ و بسبب گفتن ایشان ہر آئینہ ما کشتیم مسیح عیسیٰ پسر مریم را کہ فی الواقع پیغامبر

اللَّهُ وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ وَلَٰكِنْ شُبِّهَ لَهُمْ ۚ وَإِنَّ

خدا بود و نہ کشتہ اند اورا و بردار نہ کردہ اند اورا و لیکن مشتبہ شد بر ایشان و ہر آئینہ

الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ ۚ مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ

کسانیکہ اختلاف کردند در باب عیسیٰ در شک انداز حال او و نیست ایشان را آن یقینہ

إِلَّا اتِّبَاعَ الظَّنِّ ۚ وَمَا قَتَلُوهُ يَقِينًا ۖ بَلْ رَفَعَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ ۚ

لیکن پیروی ظن میکنند و بہ یقین نہ کشتہ اند اورا بلکہ برداشت اورا خدائے تعالیٰ بسوی خود

وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ۖ وَإِنْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلَّا

وہست خدا غالب استوار کار و نباشد هیچ کس از اہل کتاب الا

لَيُؤْمِنَنَّ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ ۚ وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ

البتہ ایمان آورد بعیسیٰ پیش از مردن عیسیٰ و روز قیامت باشد عیسیٰ گواہ

و

یعنی فذوف بڑا

و

مترجم گوید یعنی یہودی

کہ حاضر شوند نزول

عیسیٰ را البتہ ایمان آید

واللہ اعلم ۱۲

شَهِيدًا ۱۵۹ فَيُظْلَمُ مِنَ الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ

برایشان پس به سبب ظلمیکه به ظهور آمد از یهود حرام ساختیم برایشان

طَيِّبَاتٍ أُحِلَّتْ لَهُمْ وَبِصَدِّهِمْ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ كَثِيرًا ۱۶۰

چیزهای پاکیزه که حلال بودند برایشان را و بسبب بازداشتن ایشان مردمان بسیار از راه خدا

وَ أَخَذِهِمُ الرِّبَا وَقَدْ نُهُوا عَنْهُ وَأَكْلِهِمْ أَمْوَالَ النَّاسِ

و گرفتن ایشان سود را و حال آنکه منع کرده شده اند از آن و خوردن ایشان اموال مردمان را

بِالْبَاطِلِ ۱۶۱ وَاعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ۱۶۲ لَكِن

بنای باطل ۱۶۱ و آماده کردیم برای کافران از ایشان (یعنی معتزلان بر کفر) عذاب دردناک و لیکن

الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ مِنْهُمْ وَالْمُؤْمِنُونَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنْزِلَ

ثابت قدمان در علم از اهل کتاب و مؤمنان که ایمان می آرند آنچه فرو فرستاده شده

إِلَيْكَ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ وَالْمُقِيمِينَ الصَّلَاةَ وَالْمُؤْتُونَ

است بسوی تو و آنچه فرو فرستاده شده است پیش از تو و مدح می کنیم بر بادارانندگان نماز را و هم چنین

الزَّكَاةَ وَالْمُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أُولَٰئِكَ سَنُؤْتِيهِمْ

و دهندگان زکوة را و ایمان آورندگان بخدا و روز آخر این جماعه نزد ما هستیم ایشانرا

أَجْرًا عَظِيمًا ۱۶۳ إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَىٰ نُوحٍ

مزد بزرگ ۱۶۳ هر آینه ما وحی فرستادیم بسوی تو چنانکه وحی فرستادیم بسوی نوح

وَالْيَسَّىٰ مِنَ بَعْدِهِ ۱۶۴ وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَ

و پیغامبران پس از وی و چنانکه وحی فرستادیم بسوی ابراهیم و اسمعیل و

إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ وَعِيسَىٰ وَأَيُّوبَ وَيُونُسَ وَ

اسحاق و یعقوب و بنیادگان و عیسی و ایوب و یونس و

هَارُونَ وَسَلِيمَانَ ۱۶۵ وَاتِّبَادَاوُدَ زَبُورًا ۱۶۶ وَرُسَلًا قَدْ قَصَصْنَاهُمْ

هارون و سلیمان ۱۶۵ و چنانکه داوود را زبور ۱۶۶ و چنانکه فرستادیم پیغامبران را که

عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ ۱۶۷ وَرُسَلًا لَمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ ۱۶۸ وَكَلَّمَ اللَّهُ

قصه ایشان گفته ایم بر تو پیش از این و پیغامبران را که قصه ایشان نه گفته ایم بر تو و گفت خدا با موسی

و
مترجم گوید اگر کسی از کفار
عیسی بعد از نوح
کرده بودند و تحریم نمود
اول و تحریم ذی ظفر و
توریت مذکور بود پس
چگونه جزای انکار عیسی
باشد گویم نزدیک است
بنده ظاهر است
از تحریم طیبات بر تو
داشتن نعمت است
که سابقا ایشانرا داده
بودند از بادشاهی
و نبوت و نصرت و
غیر آن و این مشاهد
آن است
ضربت علیهم الذلة
و المسکنة الا برئیت
و حرام علی قریة المکذبا
و جنته جمیع کلام با هم
مربوط باشد و الله اعلم

مُوسَى تَكْلِيمًا ١٦٤ رُسُلًا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِّئَلَّا يَكُونَ

سخن فرستادیم پیغامبران خدوه دهندگان و بیم کنندگان تانہ باشند

لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ١٦٥

مردمان را بر خدا الزام بعد فرستادن پیغامبران و هست خدا غالب استوار کار

لَكِنَّ اللَّهَ يَشْهَدُ بِمَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ أَنْزَلَهُ بِعِلْمِهِ وَالْمَلَكُ

لیکن خدا اظهار می فرماید در حق آنچه فرو فرستاده است بسوی تو که فرو فرستاده آن را به علم خود و فرشتگان

يَشْهَدُونَ وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ١٦٦ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا

نیز گواهی می دهند و بس است خدا گواه هر آینه کسانی که کافر شدند بازداشتند

عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ قَدْ ضَلُّوا ضَلَالًا بَعِيدًا ١٦٧ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا

یعنی مردمان را از راه خدا به تحقیق گمراه شدند گمراهی دور هر آینه کسانی که کافر شدند

وظَلَمُوا لَمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيُغْفِرْ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ طَرِيقًا ١٦٨

و ستم کردند هرگز نیامرز و ایشان را خدا و نه نماید ایشان را راهی

إِلَّا طَرِيقَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ

گمراه و دوزخ جاویدان آنجا همیشه و هست این آسان

يَسِيرًا ١٦٩ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ الرَّسُولُ بِالْحَقِّ مِنْ رَبِّكُمْ

بر خدا لے مردمان بر آینه آمد بر شما پیغامبر راستی از جانب پروردگار شما

فَاْمِنُوا خَيْرًا لَكُمْ وَإِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ

پس ایمان آرید تا ایمان آوردن بهتر باشد برای شما و اگر کافر شوید پس بر آینه خدا را است آنچه در آسمانها

وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ١٧٠ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا

و زمین است و هست خدا و انا استوار کار و لے اهل کتاب از حد نگذرید

فِي دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ إِنَّا الْمَسِيحُ عِيسَى

در دین خود و نگوئید بر خدا مگر سخن راست جز این نیست که عیسی

ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللَّهِ وَكَلِمَتُهُ أَلْقَاهَا إِلَى مَرْيَمَ وَرُوحُ

پسر مریم پیغامبر خداست و فیض اوست انداخت آن را بسوی مریم و روحی است

و
یعنی تانہ گویند که تقصیر
مانیست هیچ پیغمبر
نزدیک مانیامد و الله
اعلم ۱۲

و
مترجم گوید از اینجا شروع
می فرماید در ردش
نصایع و الله اعلم ۱۲

مِّنْهُ فَأَمِنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ۖ وَلَا تَقُولُوا ثَلَاثَةٌ ۚ إِنَّتَهُوَ خَيْرٌ

از جانب خدا پس ایمان آرید بخدا و پیغامبران او و مگویند خدایان سه اند باز مانند ازین قسم گفتار تا این باز

لَكُمْ ۚ إِنَّمَا اللَّهُ إِلَهُ وَاحِدٌ ۖ سُبْحَنَهُ أَنْ يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ ۚ مَا

ماندن بهتر باشد شمار از این نیست که خدا معبود یگانه است یا کیست خدا را از ان که باشد اورا فرزند سے مراد

فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۚ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ۚ

راست آنچه در آسمان با و آنچه در زمین است و بس است خدا کار سازنده

لَنْ يَسْتَنْكِفَ الْمَسِيحُ أَنْ يَكُونَ عَبْدًا لِلَّهِ وَلَا الْمَلَائِكَةُ

ننگ ندارد عیسی از آنکه باشد بنده خدا و نه فرشتگان

الْمُقَرَّبُونَ ۚ وَمَنْ يَسْتَنْكِفْ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيَسْتَكْبِرْ فَسَيَحْشُرُهُمْ

مقرب ننگ دارند و هر که ننگ کند از بندگی او و سرکشی کند پس خواهد برانگیخت

إِلَيْهِ جَمِيعًا ۚ ۞ فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ

ایشان را از نزدیک خویش همه یکجا پس اما کسانی که ایمان آوردند و کارهای شایسته کردند پس تمام دہد ایشان را

أَجُورَهُمْ وَيَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ ۚ وَأَمَّا الَّذِينَ اسْتَنَكَفُوا

مزد ایشان و زیاده دہد ایشان را از فضل خود و اما کسانی که ننگ داشتند

وَأَسْتَكْبَرُوا فَيُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ۚ وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ

و سرکشی کردند پس عذاب کند ایشان را عذاب درد دہنده و نیابند برائے خویش

مِّنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ۚ ۞ يَأَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ

بخدا هیچ دوست و هیچ یاری دہے ای مردمان بہ تحقیق آمد نزدیک

بُرْهَانٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ نُورًا مُّبِينًا ۚ ۞ فَأَمَّا الَّذِينَ

شما دلیله از پروردگار شما و نازل کردیم بسوی شما روشنی آشکارا اما کسانی که

آمَنُوا بِاللَّهِ وَاعْتَصَمُوا بِهِ فَسَيُدْخِلُهُمْ فِي رَحْمَةٍ مِّنْهُ

ایمان آوردند بخدا و چنگ زدند با او پس نود در آرد ایشان را در رحمت و

وَفَضْلٍ ۚ وَيَهْدِيَهُمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۚ ۞ يَسْتَفْتُونَكَ

فضل از نزدیک خود و بہ نماید ایشان را بسوی خود راہ راست طلب فتوی میکنند از تو

وقف الہم

قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلَّةِ ۖ إِنَّ امْرُؤًا هَلَكَ لَيْسَ لَهُ وَلَدٌ

بگو فتوی میدهد شمارا در باب میراث کیسه والد و ولد ندارد اگر مردی بمیرد که فرزندش نیست (یعنی و نه والد)

وَلَهُ أُخْتُ فَلَهَا نِصْفُ مَا تَرَكَ ۚ وَهُوَ يَرِثُهَا إِنْ لَمْ يَكُنْ

و اورا خواهری باشد و پس خواهرش راست نیمه آنچه گذاشته است و اگر این خواهر مردی آن برادر وارث باشد

لَهَا وَلَدٌ ۖ فَإِنْ كَانَتَا اثْنَتَيْنِ فَلَهُمَا الشُّلُّنِ مِمَّا تَرَكَ ۖ وَإِنْ

اگر نباشد آنرا فرزند پس اگر خواهران دو باشند پس ایشان راست دو سوم حصه آنچه گذاشته است

كَانُوا إِخْوَةً رِّجَالًا وَنِسَاءً فَلِلَّذِي كَرِمِثْلُ حَظِّ الْأُنثَيَيْنِ ۖ

و اگر ایشان جماعه باشند مردان و زنان پس مرد راست مانند حصه دو زن

يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ أَنْ تَضِلُّوا ۗ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۝

بیان می کند خدا برای شما تا گمراه نشوید و خدا به همه چیز داناست

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝ وَبَشِّرِ الصَّالِحِينَ الَّذِينَ إِذَا أُذُنُوا

بسم الله الرحمن الرحيم بخشاینده مهربان بگو به صالحین که اگر شنیدند

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ ۖ أُحِلَّتْ لَكُمْ بَهِيمَةُ

ای مومنان وفا کنید بعهده (یعنی عهدی که با خدا بسته اید در التزام احکام او تعالی حلال کرده شده است)

الْأَنْعَامِ إِلَّا مَا يُشْلَىٰ عَلَيْكُمْ غَيْرَ مُحِلِّي الصَّيْدِ وَأَنْتُمْ حُرْمٌ

برای شما چهار پا یان از قسم انعام مگر آنچه خوانده خواهد شد بر شما و نه حلال دارند شکار و حرام است که محرم باشید

إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ ۝ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحِلُّوا شَعَائِرَ

ای مسلمانان هتک حرمت نکنید نشانه های

اللَّهِ وَلَا الشَّهْرَ الْحَرَامَ وَلَا الْهَدْيَ وَلَا الْقَلَائِدَ وَلَا آمِينَ

خدا را و نه ماه حرام را و نه قربانی را و نه آنچه در گردن او قلاده می اندازند و نه قصد کنند گان

الْبَيْتِ الْحَرَامِ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّن رَّبِّهِمْ وَيَرْضَوْنَ ۖ وَإِذَا

بیت الحرام را که می طلبند فضل از پروردگار خویش و خوشنودی از سر و دل و چو

حَلَلْتُمْ فَاصْطَادُوا ۖ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ قَوْمٍ ۖ أَنَّ صَدُّكُمْ

احرام کشادید پس شکار نکنید و حمل نکند شمارا دشمنی گروهی بسبب آنکه بازداشتند

و
منزجم گو یعنی عیانی
و اگر نباشد عیانی قائم
مقام عیانی بود ۱۲

و
یعنی شتر و گاو و گوسفند
و این سه قسم را انعام
گویند حلال است
مگر میوه و توتوز و
آنچه باید بر الله
اعلم ۱۲

و
یعنی قتال و حجب
و ذبیحه و ذی الحجب
و محرم نباید کرد
والله اعلم ۱۲

و
یعنی تعرض حاجیان
و معتمران مسلمانان
نباید کرد و نقطه انسان
نباید گرفت و الله اعلم ۱۲

عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ أَنْ تَعْتَدُوا وَمَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَ

شمارا از مسجد الحرام و بر تجاوز کردن از حد و بایکدیگر مدد کنید بر نیکی کاری و

التَّقْوَى وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ

پرهیزکاری و بایکدیگر مدد کنید بر گناه و دشمنی و ترسید از خدا بر آئینه و قسم

اللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ٥ حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ وَالدَّمُ وَ

خدا سخت است عقوبت او و حرام کرده شد بر شما مردار و خون یعنی خون سفوح و

لَحْمُ الْخِنْزِيرِ وَمَا أَهَلَ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ وَالْمُنْخَنِقَةُ وَالْمَوْقُوذَةُ

گوشت خوک آنچه نام غیر خدا بوقت ذبح او یاد کرده شود و آنچه خفه کردن مرده باشد و آنچه بنگس یا بعضا مرده باشد و آنچه از

وَالْمُتَرَدِّيةُ وَالنَّطِیْحَةُ وَمَا أَكَلَ السَّبْعُ إِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ وَ

جائز بلند افتاده بمیرد و آنچه بر شلخ زدن مرده باشد و آنچه درنده خورده باشد الا آنچه بعد آفتها ذبح کرده باشد و

مَا ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ وَأَنْ تَسْتَقْسِمُوا بِالْأَزْلَامِ ذَٰلِكُمْ فُسْقٌ

حرام است آنچه ذبح کرده باشد بر نشان مانع معبود باطل و و حرام کرده شد آنکه طلب کنید معرفت و تیرائی قال این همه

الْيَوْمَ يَكْفُرُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ و

فسق است امروز نا امید شدند کافران از دین شما پس ترسید از ایشان و ترسید

اخْشَوْنَ الْيَوْمَ أَكَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَقِمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي

از من امروز کامل کردم برائے شما دین شما و تمام کردم بر شما نعمت خود را

وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا فَمَنِ اضْطُرَّ فِي مَخْصَصَةٍ غَيْرِ

و اختیار کردم اسلام را دین برائے شما پس هر که ناچار شود در گرسنگی

مُتَجَانِفٍ لِإِثْمٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ٦ يَسْأَلُونَكَ مَاذَا

غیر مائل به گناه پس هر آئینه خدا آمرزنده هر بان است و سوال می کنند ترا چه چیز حلال کرده

أَحَلَّ لَهُمْ قُلُوحُ لَكُمْ الطَّيِّبَاتُ وَمَا عَلَّمْتُمُ مِنَ الْجَوَارِحِ

شد برائے ایشان بگو حلال کرده شد برائے شما پاکیزه ها و آنچه آموخته باشید او را از جانوران

مُكَلِّبِينَ تَعْلَمُونَهُنَّ مِمَّا عَلَّمَكُمُ اللَّهُ فَكُلُوا مِمَّا أَمْسَكْنَ

شکاری در حالتیکه شکار تعلیم کنند می آموزید این ها را بعضی آنچه الله تعالی شما را آموخته است پس بخورید از آنچه

وَقُلْ

و قل یعنی پیش از فتح مکه پیش از آنکه مسلمان شوند و الله اعلم ١٢

و قل

مترجم گوید حکم تعلیف تحریم قتال و زنا شهر حرم مخصوص

است بمسلمین بجز آیت سوره بقره و تحریم تعرض حاجیان نیز بمسلمین آیت سوره بر ابرت و این آیات آخر ما نزل است منوش

داشتن آنها چنانکه علامه مفسرین گویند است نمی آید و الله اعلم ١٢

و قل

مترجم گوید یعنی بر صورت قبر و الله اعلم ١٢

و قل

مترجم گوید یعنی در مخصوص خوردن مردار جائز است و نزدیک ابی حنیفه فائده لفظ غیر مائل بگناه آنست که

زیاده از ضرورت بخورد و نزدیک مالک و شافعی آنست که قطع طریق و سارق را رخصت نیست و این آیت آخر آیت قرآنست بعد از این هیچ آیت نازل

نشد و الله اعلم ١٢

و قل

آنچه عرب پاکیزه دانند و الله اعلم ١٢

عَلَيْكُمْ وَادْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۖ إِنَّ اللَّهَ

نگاہداشتند برائے شما و یاد کنید نام خدا را بر آن و
و بر سید از خدا و بر آئینہ خدا

سَرِيعُ الْحِسَابِ ۚ ۴ الْيَوْمَ أُحِلَّ لَكُمْ الطَّيِّبُ وَطَعَامُ الَّذِينَ

زود حساب کننده است امروز حلال کرده شد برائے شما پاکیزه و طعام اہل کتاب

أُوتُوا الْكِتَابِ حَلَّ لَكُمْ وَطَعَامُكُمْ حَلَّ لَهُمْ وَالْمُحْصَنَاتُ

حلال است برائے شما و طعام شما حلال است برائے ایشان و حلال کرده شد برائے شما

مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابِ مِنْ

محصنات از زنان مسلمانان و محصنات از زنان کسانیکہ کتاب داده شدند

قَبْلِكُمْ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أَجُورَهُنَّ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ

پیش از شما چوں بدید ایشان را ہر ایشان عفت طلب کنان نہ شہوت رانان

وَلَا مُتَّخِذِي أَخْدَانٍ ۖ وَمَنْ يَكْفُرْ بِالْإِيمَانِ فَقَدْ حَبِطَ

و نہ دوست پنہان گیرندگان و ہر کہ نامعتقد اسلام باشد پس نابود شد

عَمَلُهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَسِرِينَ ۝ ۵ يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

عمل او و او در آخرت از زیان کاران است و ای مسلمانان

إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى

چوں برخیزید بسوئے نماز پس بشوئید روئے خود را و دست ہائے خود را

الْمِرْفَاقِ وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ ۖ وَإِنْ

تا آرنج مسح کنید سر خود را و بر شوئید پایہائے خود را تا شتالنگ و اگر

كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطْهَرُوا ۚ وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ أَوْ

باشید با جنابت پس غسل کنید و اگر باشید بیمار یا مسافر یا

جَاءَ أَحَدٌ مِّنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ أَوْ لَبَسَ ثَمَّ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا

بیاید یکے از شما یا مساس کرده باشید زنان را و پس نیابید

مَاءً فَتَيَسَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوْهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ

آب پس قصد کنید خاک پاک را پس مسح کنید از آن خاک بر روئے خود و دست خود

و

مترجم گوید یعنی بخورد
و نہ ریدہ باشند برائے
خوردن خود و اللہ اعلم

و

مترجم گوید یعنی نزدیک
ارسال جانوران کاری
و اللہ اعلم

و

مترجم گوید یعنی آنچه
بر اہل کتاب حلال بود
بر شما حلال است مثل

گوشت و گوشت و آنچه بر
شما حلال کرده شد
کسیکہ از ایشان مسلمان شد

حالات مثل شتر و
ذی ظفر و قبیله
یہود و نصاری
دریں باب اعتبار
نیست و اللہ اعلم

و

مترجم گوید محصنات
اینجا نزدیک امامانی
حنیفہ یعنی پارس است

و نزدیک شافعی یعنی
آزاد و از غیر مسلمانین
شدہ نکاح متعہ درست

نیست از ولا متخذه
اخذان مفهوم شدہ نکاح
بترست نیست

و اللہ اعلم و
مترجم گوید یعنی جماع کرده
باشید و نزدیک شافعی

دست رسانیدن زنان
ناقص وضو است
و اللہ اعلم

مِنْهُ مَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ وَلَكِنْ يُرِيدُ

دوست خود نہ می خواهد خدا که مشروع کند بر شما دشمنی و لیکن می خواهد

لِيُطَهِّرَكُمْ وَلِيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۷

که پاک سازد شما را و تمام کند نعمت خود را بر شما تا شود که شکرگزاری کنید و

اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمِيثَاقَهُ الَّذِي وَاثَقَكُمْ بِهِ ۸

یا یاد کنید نعمت خدا را بر خویش و پیمان خدا را که عهد بسته است با شما بآن پیمان

اذْ قُلْتُمْ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ

آنگاه که گفتید شنیدیم و فرمان برداری کردیم و بترسید از خدا هر آینه خدا داناست با آنچه

الصُّدُورِ ۹ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ لِلَّهِ شُهَدَاءَ

در سینه ها باشد ای مسلمانان مستعد حق الله باشید گواهی دهنندگان باشید

بِالْقِسْطِ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَا نُ قَوْمٍ عَلَىٰ آلَا تَعْدِلُونَ ۱۰

براستی و حمل نکند شما را دشمنی قومی بر ترک عدل عدل کنید

إِعْدِلُوا أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ ط إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ

عدل نزدیک تر است به پرهیزگاری و بترسید از خدا هر آینه خدا آگاه است

بِمَا تَعْمَلُونَ ۱۱ وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

با آنچه می کنید وعده کرده است خدا به کسانی که ایمان آورند و کارهای شایسته کردند

لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ۱۲ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا

باین مضمون که ایشان راست آمرزش و مزد بزرگ و کسانی که کافر شدند و بدو دفع نسبت کردند آیات را

أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ۱۳ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَتَ

ایشانند اهل دوزخ ای مومنان یاد کنید نعمت

اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ هُمْ قَوْمٌ أَنْ يَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ فَكَفَ

خدا را بر خوشتن آنگاه که قصد کردند قومی که دراز کنند دست خود را بسوی شما پس باز

أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ ط وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ۱۴

داشت دست هائی ایشان را از شما و بترسید از خدا و بر خدا باید که توکل کنند مومنان و

و

یعنی عهد کرد وقت بیعت
بستید و الله اعلم ۱۲

و

یعنی قتال کنند و الله
اعلم ۱۳

و

این معجزه چند نوبت
متحقق شد از آن جمله
آنست که آن حضرت
صلی الله علیه وسلم
به تقریبی بمکه میروید
بودند شخصی از ایشان
خواست که شکلی بالائی

آنحضرت با گفتند
خدا را تعالی دست
آن شخص بند کرد
از آن جمله آنست
که کفار قریش در حدیبیه
از جنگ باز ایستادند
بعد از آنکه داعیه جنگ
داشتند و از آن جمله
آنست که یکبار
یاران سینه گذاشت
دست درازی خواست
خدا را تعالی دست
او را بخت ساخت ۱۴

پ

وَلَقَدْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَءِيلَ وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ

وهر آئینه گرفت الله تعالی پیمان بنی اسرائیل و معین ساختیم از ایشان

اثْنَيْ عَشَرَ نَقِيبًا وَقَالَ اللَّهُ إِنِّي مَعَكُمْ لَئِنْ أَقَمْتُمُ الصَّلَاةَ

دوازده سردار و گفت خدا هر آئینه من باشم امام مضمون پیمان آنکه اگر بر پا داشتید نماز را

وَاتَيْتُمُ الزَّكَاةَ وَآمَنْتُمْ بِرُسُلِي وَعَزَّرْتُمْهُمْ وَأَقْرَضْتُمُ

و دادید زکوة را و معتقد شدید پیغمبران مرا و تقویت کردید ایشان را و قرض دادید

اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا لَّا أَكْفِرَنَّ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَلَا دُخِلْكُمْ

خدا را قرض نیک و البته نالود سازم از شما گناهان شما را البته در آرم شما را

جَنَّتِ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ فَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ مِنْكُمْ

به بوستانها میرود زیر آن جویها پس هر که کافر شود از شما بعد ازین

فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ۝ فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِيثَاقَهُمْ

پس گم کرد راه راست را پس به سبب شکستن ایشان پیمان خویش را

لَعَنَهُمْ وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ قَسِيَةً يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ

لعنت کردیم ایشان را و سخت گردانیدیم دل ایشان را تغییر میکنند کلمات را از

مَوَاضِعِهِ ۚ وَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ وَلَا تَزَالُ تَطَّلِعُ

مواضع آن ها و فراموش کردند حصه از آنچه بآنها پند داده شدند و همیشه هستی که آگاه

عَلَى خَائِنَةٍ مِنْهُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ فَأَعْفُ عَنْهُمْ وَاصْفَحْ

میشوی برخیز از ایشان مگر اندکی از ایشان پس در گذر کن از ایشان و اعراض کن

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ۝ وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصْرِي

هر آئینه خدا دوست میدارد نیکوکاران را و فرستیم از کسانی که گفتند ما نصاری ایم

أَخَذْنَا مِيثَاقَهُمْ فَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ فَأَغْرَيْنَا بَيْنَهُمُ

پیمان ایشان را پس فراموش کردند حصه از آنچه بآنها پند داده شدند پس پیوسته ساختیم

الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَسَوْفَ يُنَبِّئُهُمُ

در میان فرقه های نصاری دشمنی و کینه تا روز قیامت و خبر خواهد داد ایشان را

و
یعنی در جهاد صرف
کردید بتوقع ثواب
آخرت والله اعلم ۱۲

اللَّهُ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ۝ يَاهُلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ

خدا آنچه می کردند برای اهل کتاب هر آئینه آمد به شما

رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ كَثِيرًا مِمَّا كُنْتُمْ تُخْفُونَ مِنَ الْكِتَابِ

پیغامبر ما بیان می کند برای شما بسیاری از آنچه پنهان می داشتید از کتاب یعنی از کتاب الهی

وَيَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ ۝

و او در گذر میکند از تقصیرات بسیار برای اهل کتاب هر آئینه آمد بشما از جانب خدا نور و کتاب روشن یعنی قرآن

يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ وَيُخْرِجُهُمُ

بسبب آن دلالت می نماید خدا کس را که طلب رضای او کرد بسوی راه های نجات و بیرون می آورد ایشان را

مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ

از تاریکی بسوی روشنی با اذن خود و دلالت می کند ایشان را بسوی

مُسْتَقِيمٍ ۝ لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ

راه راست هر آئینه کافر شدند کسانی که گفتند که خدا همون مسیح پسر

مَرْيَمَ قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ أَنْ يُهْلِكَ

مريم است و بگو که می تواند از خدا چیزی را (از انتقام) اگر بخواد که هلاک کند

الْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّهُ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَلِلَّهِ

همین پسر مريم را و مادرش را که مريم است و آنان را که در زمین اند همه یکجا و خدا راست

مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا يُخْلِقُ مَا يَشَاءُ وَاللَّهُ

بادشاهي آسمان ها و زمین و آنچه در میان این هردو است می آفریند هر چه میخواهد و خدا

عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝ وَقَالَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى نَحْنُ

بر همه چیز توانا است و گفتند یهود و ترسانان ما پسران خدا ایم و

أَبْنَاءُ اللَّهِ وَأَحْبَاؤُهُ قُلْ فَلِمَ يُعَذِّبُكُمْ بِذُنُوبِكُمْ بَلْ أَنْتُمْ

دوستان او ایم و بگو پس چرا عذاب می کند شما را بگناهان شما بلکه شما

بَشَرٌ مِّمَّنْ خَلَقَ يُغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ

آدمیانید از جنس آنچه پیدا کرده است می آمرزد هر که را خواهد و عذاب می کند هر که را خواهد و خدا را

و
یعنی حلول کرده است
در وی و الله اعلم ۱۲
و
مترجم گوید یعنی خدا را
پدر خود می گفتند و الله
اعلم ۱۲

مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ١٨

است بادشاهی آسمان ها و زمین و آنچه در میان این هر دو باشد و بسوی اوست رجوع

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ عَلَى فَتْرَةٍ

ای اهل کتاب هر آئینه آمده است بشما پیغمبر ما بیان می کند برای شما در حالت

مِّنَ الرُّسُلِ أَنْ تَقُولُوا مَا جَاءَنَا مِنْ بَشِيرٍ وَلَا نَذِيرٍ

انقطاع آمدن پیغمبران و تا گوئید که نیامد نزدیک هیچ شروه دهنده و بیم کننده

فَقَدْ جَاءَكُمْ بَشِيرٌ وَنَذِيرٌ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ

آری هر آئینه آمده است بشما شروه دهنده و بیم کننده و خدا بر همه چیز

قَدِيرٌ ١٩ وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يُقَوْمِرْكُمْ وَإِنَّمَا اللَّهُ

توانا است و یاد کن چون گفت موسی قوم خود را ای قوم من یاد کنید نعمت خدا را

عَلَيْكُمْ إِذْ جَعَلْ فِيكُمْ أَنْبِيَاءَ وَجَعَلَكُمْ مُلُوكًا وَآتَاكُمْ

بر خویش چون پیدا کرد در میان شما پیغمبران را و بادشاه ساخت شما را و داد به شما

مَّا لَمْ يُؤْتِ أَحَدًا مِّنَ الْعَالَمِينَ ٢٠ يَقَوْمِرْكُمْ ادْخُلُوا الْأَرْضَ

آنچه نداد به هیچ کس از عالمیان و ای قوم من در آید به زمین

الْمُقَدَّسَةَ الَّتِي كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَرْتَدُّوا عَلَى أَدْبَارِكُمْ

پاک که مقرر ساخته است آن را خدا برای شما و روگردان مشوید بر سمت پشت خود

فَتَقَلَّبُوا خِسِرِينَ ٢١ قَالُوا يَمُوسَى إِنَّ فِيهَا قَوْمًا جَبَّارِينَ

انگاه زیا ناکار گردید یعنی فرار نکنید گفتند ای موسی هر آئینه آنجا گروهی هستند زور آور

وَإِنَّا لَنَدْخُلُهَا حَتَّى يَخْرُجُوا مِنْهَا فَإِنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا

و هرگز ما داخل نشویم آنجا تا آنکه ایشان بیرون آیند از آنجا پس اگر ایشان از آن جا

فَإِنَّا دَاخِلُونَ ٢٢ قَالَ رَجُلٌ مِّنَ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَنْعَمَ اللَّهُ

بیرون شوند هر آئینه ما در آئیم گفتند دو مرد از اهل تقوی که انعام کرده بود خدا بر ایشان و

عَلَيْهِمَا ادْخُلُوا عَلَيْهِمُ الْبَابَ فَإِذَا دَخَلْتُمُوهُ فَانْكُرْ

در آید ای قوم بر این جماعت از راه دروازه چون در آمدید به دروازه پس هر آئینه شما

و
یعنی بعد از موسی
پیغمبر ما
مبعوث نشد
در میان ایشان
پانصد و هفت
سال بود و الله اعلم
و
یعنی معجزات عظیمه
از قلمی بحروف طوله
والله اعلم
و
یعنی یوشع و کالب

غَلِبُونَ ۚ وَعَلَى اللَّهِ فَتَوَكَّلُوا إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿۳۶﴾ قَالُوا

غالب باشید و بر خدا توکل کنید اگر مسلمان هستید گفتند

يُؤْتِي إِيَّاكَ لَنْ تَدْخُلَهَا أَبَدًا مَّا دَامُوا فِيهَا فَاذْهَبْ أَنْتَ

ای موسی ما هرگز در آئیم درین زمین هیچگاه مادام که ایشان در آنجا اند پس تو و پروردگار

وَرَبُّكَ فَقَاتِلَا إِنَّا هَهُنَا قَاعِدُونَ ﴿۳۷﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّي لَا أَمْلِكُ

تو بروید و جنگ کنید هر آینه ما این جا نشسته گانیم گفت (موسی) ای پروردگار من قادر

إِلَّا نَفْسِي وَآخِي فَأَفْرُقْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿۳۸﴾

نیستم الا بر خود و برادر خود (یعنی مارون) پس فیصل کن میان ما و میان گروه گناهکاران

قَالَ فَإِنَّهَا مُحَرَّمَةٌ عَلَيْهِمْ أَرْبَعِينَ سَنَةً يَتِيهُونَ فِي

گفت خدا پس آن زمین حرام کرده شده است بر ایشان چهل سال سرگردان می شوند

الْأَرْضِ فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿۳۹﴾ وَاتْلُ عَلَيْهِمْ

در زمین پس اندوهناک مباش بر گروه ستمکاران و بخوان بر قوم خود خبر

نَبَأِ ابْنِ آدَمَ بِالْحَقِّ إِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا فَتُقْبِلَ مِنْ أَحَدِهِمَا

دو پسر آدم راستی چون نیاز حق کردند قربانی را پس قبول کرده شد از یکی

وَلَمْ يُتَقَبَلْ مِنَ الْآخَرِ ط قَالَ لَا قُبُلُكَ ط قَالَ إِنَّمَا يُتَقَبَلُ

و قبول کرده نشد از دیگری گفت قابیل البته بشتم ترا بائیل گفت جز این نیست که خدا

اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴿۴۰﴾ لَئِنْ بَسَطْتَ إِلَى يَدِكَ لِتَقْتُلَنِي مَا

قبول می کند از متقیان اگر دراز کنی بسوی من دست خود را تا بکشی مرا من

أَنَا بِبَاسِطِ يَدِي إِلَيْكَ لِأَقْتُلَكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ

هرگز دراز ننم بسوی تو دست خود را تا بکشم ترا هر آینه من می ترسم از خدا

الْعَالَمِينَ ﴿۴۱﴾ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ تَبُوءَ بِإِثْمِي وَإِثْمِكَ فَتَكُونَ مِنْ

پروردگار عالمها هر آینه من می خواهم که بهی گناه مرا و گناه خود را پس باشی

أَصْحَابِ النَّارِ وَذَلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ ﴿۴۲﴾ فَطَوَّعَتْ لَهُ نَفْسُهُ

از اهل دوزخ و این جزای ستمکاران است پس نفس او سهل ساخت

ف
یعنی حکم کردیم که آن
زمین منتفع نشوند
چهل سال
ف
یعنی بایست نیکوترین
گوسفند به نیاز
بر دوزخ آتش
ظاهر شد و بخورد
و قابیل بدترین گنیم
پیش آورد و آتش
نیازش را قبول نکرد
و این سبب حسد
و انتقام

قَتَلَ أَخِيهِ فَقَتَلَهُ فَأَصْبَحَ مِنَ الْخَاسِرِينَ ۝ فَبَعَثَ اللَّهُ

در نظر او کشتن برادرش را پس بکشت او را و شد از زیان کاران و پس فرستاد خدا

غُرَابًا لِّيَحْتِ فِي الْأَرْضِ لِيرِيَهُ كَيْفَ يُوَارِي سَوَاةَ أَخِيهِ

زاغے را کہ میگوشت در زمین تا بنمایدش چگونه پیوشد تن مردار برادر خود را

قَالَ يُوَيْلَتِي اعْجَزْتُ أَنْ أَكُونَ مِثْلَ هَذَا الْغُرَابِ فَأُوَارِيَ

گفت ای وای بر من! آیا عاجز شدم از آنکہ باشم مانند این زاغ پس پیوشیدم

سَوَاةَ أَخِي فَأَصْبَحَ مِنَ الْخَاسِرِينَ ۝ مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ

تن مردار برادر خود پس شد از پشیمان شدگان بسبب این حادثہ

كَتَبْنَا عَلَى بَنِي إِسْرَءِيلَ أَنَّهُ مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ

عالم کردیم بر بنی اسرائیل کہ ہر کہ بکشد کسی را بغیر عوض کسی

أَوْ فسادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَانَتْ قَتْلَ النَّاسِ جَمِيعًا وَمَنْ أَحْيَاهَا

و بغیر فساد در زمین (یعنی قطع طریق وارتداد پس چنانست کہ کشته است مردمان را ہمہ یکجا و ہر کہ سبب

فَكَانَتْ أَحْيَا النَّاسِ جَمِيعًا وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا بِالْبَيِّنَاتِ

زندگانی کسی شد پس چنانست کہ زندہ ساخت مردمان را ہمہ یکجا و ہر آئینہ آمدند بہ بنی اسرائیل پیغامبران ما بہ

ثُمَّ إِنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ بَعْدَ ذَلِكَ فِي الْأَرْضِ لَكُسْرُفُونَ ۝ إِنَّكُمْ

نشان ہائے روشن باز بسیارے از ایشان بعد ازین در زمین شجاور کنندگانند و جز این نیست

جَزَاءُ الَّذِينَ يُحَارِبُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ

جزائے کسانی کہ جنگ می کنند با خدا و رسول او و می کشانند در زمین

فَسَادًا أَنْ يُقَتَّلُوا أَوْ يُصَلَّبُوا أَوْ تُقَطَّعَ أَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ

بقصد فساد یعنی قطع طریق می کنند آنست کہ کشته شوند یا بر دار کردہ شوند یا بریدہ شود دست ہا و پا بہائے

مِنْ خِلَافٍ أَوْ يُنْفَوْا مِنَ الْأَرْضِ ذَلِكَ لَهُمْ خِزْيٌ فِي الدُّنْيَا

ایشان از جانب مخالف و یا دور کردہ شوند از وطن این رسوائی است ایشان را در دنیا

وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝ إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ قَبْلِ

و ایشان راست در آخرت عذاب عظیم مگر کسانی کہ توبہ کردند پیش از آنکہ

و بعد کشتن ندانست کہ چگونہ دفن کند جتنہ او را بر پشت نہاد میگشت و اللہ اعلم ۱۲
فل یعنی چون از قایل رستم قتل پیدا شد ہر قسمی کہ در جہان واقع شود او را بدلا مواخذہ کنند و پچنین فرمودہ کہ ہر کہ کشتن نوکے کند حکم من سن سنہ صبیحہ کان کہ قتل نہادہ در قتلہ کہ بعد از وی آمد شرکتے پیداے نمایند پس این جا من اجل ذلالت بجائے علی قیاس ذلک واقع شدہ است و اللہ اعلم و علی
یعنی دست راست و پاستے چپ اللہ اعلم ۱۲

أَنْ تَقْدِرُوا عَلَيْهِمْ فَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۴۹ يٰۤاَيُّهَا الَّذِينَ

دست یابید برایشان پس بدانید که خدا آمرزنده مهربان است و برای مسلمانان

آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ

بترسید از خدا و به طلبید قرب بسوی او و جهاد کنید در راه او تا شنگاه

تُقْلِحُونَ ۵۰ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ أَنَّ لَهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا

شوید اگر باشد بدست ایشان آنچه در زمین است همه یک جا

وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَيَفْتَدُوهُ مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْقِيَمَةِ مَا تُقْبَلُ

و همراه او مانند او میبارد آنکه عوض خود دهند آن را از عذاب روز قیامت هرگز قبول کرده

مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۵۱ يُرِيدُونَ أَنْ يُخْرِجُوا مِنَ النَّارِ

نه شود از ایشان و ایشان را است عذاب درد دهنده بخواهند که بیرون روند از دوزخ

وَمَا هُمْ بِمُخَارِجِينَ مِنْهَا وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ۵۲ وَالسَّارِقُ

و نیستند بیرون رفتگان از دوزخ و ایشان را است عذاب دائم و مرد دزد

وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا جَزَاءً بِمَا كَسَبَا نَكَالًا مِّنْ

وزن دزد و برید دست ایشان را جزای آنچه به عمل آورده اند عبرتی از

اللَّهِ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۵۳ فَمَنْ تَابَ مِنْ بَعْدِ ظُلْمِهِ وَأَصْلَحَ

طرف خدا و خدا غالب و داناست پس هر که توبه کرد بعد ستم خود و کارش آسته بعمل آورد

فَإِنَّ اللَّهَ يَتُوبُ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۵۴ أَلَمْ تَعْلَمُوا أَنَّ

پس هر آینه خدا برحمت باز میگرد و بروی هر آینه خدا آمرزنده مهربانست آیا ندانسته که

اللَّهُ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَيَغْفِرُ

خدا را و راست بادشاهی آسمان ها و زمین عذاب می کند هر که خواهد و می آمرزد

لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۵۵ يٰۤاَيُّهَا الرَّسُولُ

هر که خواهد و خدا بر همه چیز تواناست و ای پیغمبر! بگو

لَا يَحْزَنُكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ مِنَ الَّذِينَ قَالُوا

نه کند ترا کسانی که سعی می کنند در کفر از آنانکه گفتند

۵۹

ط

یعنی حد ساقط است و حقوق آدمیان ساقط نیست والله اعلم ۱۲

ط

مرجم گوید در توبه است رجیم زانی نازل شده بود و یهود تحریف کرده زانی را سیاه کردن و چند تازیانه زدن قرار دادند و در زمان آن حضرت در میان ایشان زنا واقع شد زانی را پیش آن حضرت بدست منافقان و ذمیان فرستادند بقرآن که اگر جلد فرمایند بکنیم و اگر رجیم فرمایند بکنیم آن حضرت مسلم حقیقت رجیم اظهار فرمودند و رجیم کردند درین آیات اشاره است بدان قصه ۱۲

عند المائدة ۱۳

امَّا يَافُوَاهُمْ وَلَمْ تُؤْمِنْ قُلُوبُهُمْ وَمِنَ الَّذِينَ هَادُوا

بدان خویش ایمان آوردیم و ایمان نیاورده است دل ایشان و از قوم یهود نیز ایشان

سَمِعُونَ لِلْكَذِبِ سَمْعُونَ لِقَوْمٍ آخَرِينَ لَمْ يَأْتُوكَ يُحَرِّفُونَ

شنوند گانند سخن دروغ را و شنوند گانند برای گروه دیگران که هنوز پیش تو نیامده اند و تحریف

الْكَلِمَ مِنْ بَعْدِ مَوَاضِعِهِ يَقُولُونَ إِنْ أُوتِيتُمْ هَذَا فَخُذُوهُ

می کنند کلمات (بعد از ثبوت آنها) در موضع خویش می گویند اگر داده شود این حکم محرف قبول کنید

وَإِنْ لَمْ تُؤْتَوْهُ فَاحْذَرُوا وَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ فِتْنَتَهُ فَلَنْ

و اگر آن را داده نه شوید پس احتراز نمائید و هر که خدا ضلالت او را اراده کرده است نه توانی

تَمْلِكَ لَهُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا أُولَئِكَ الَّذِينَ لَمْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يُطَهِّرْ

برای او از خدا چیزی از هدایت ایشان آنانند که نخواسته است خدا که پاک کند

قُلُوبَهُمْ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ

دل ایشان را ایشان راست در دنیا رسوائی و ایشان راست در آخرت عذاب

عَظِيمٌ ۝ سَمِعُونَ لِلْكَذِبِ أَكْثُونَ لِلسُّحْتِ فَإِنْ جَاءُوكَ

بزرگ ایشان شنوند گانند سخن دروغ را و خوردند گانند حرام را (یعنی رشوت را) پس اگر بیایند

فَاحْكُم بَيْنَهُمْ أَوْ أَعْرِضْ عَنْهُمْ وَإِنْ تُعْرِضْ عَنْهُمْ فَلَنْ

پیش تو حکم کن میان ایشان یا اعراض کن از ایشان و اگر اعراض کنی از ایشان هیچ

يُضْرُوكَ شَيْئًا وَإِنْ حَكَمْتَ فَاحْكُم بَيْنَهُم بِالْقِسْطِ إِنَّ

زیان نه رسانند به تو و اگر حکم کنی پس حکم کن میان ایشان با انصاف هر آینه

اللَّهُ يُحِبُّ الْقِسْطِينَ ۝ وَكَيْفَ يُحْكِمُونَكَ وَعِنْدَهُمُ

خدا دوست میدارد عدل کنندگان را و چگونه حکم می کنند ترا و نزد یک ایشان

التَّوْرَةَ فِيهَا حُكْمُ اللَّهِ ثُمَّ يَتَوَلَّوْنَ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَمَا

توریت است که در آن حکم خدا است باز اعراض می کنند بعد ازین و نیستند

أُولَئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ ۝ إِنَّا أَنْزَلْنَا التَّوْرَةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ

ایشان معتقدان و هر آینه ما فرود آوردیم توریت را در روی هدایت و روشنی است

یعنی معتقدان شده اند
یعنی جاسوسان حقیقی
اند و الله اعلم
مترجم گوید یعنی ای
اگر قضیه خویش با ما
رفع کنند اگر خواه حکم کند
و اگر خواه بر عیال ایشان
مفوض نماید و الله اعلم
یعنی اگر عرض ایشان طلب
رضائی خدا آید
بوسیله بر توریست عمل
میکردند لیکن عرض
فاسد داشتند

يَحْكُمُ بِهَا النَّبِيُّونَ الَّذِينَ أَسْلَمُوا لِلَّذِينَ هَادُوا وَالرَّكَابِيُّونَ

حکم می کنند بآن پیغامبران که منقاد حکم الهی اند برائے یهود و حکم می کنند

وَالْأَحْبَارُ بِمَا اسْتُحْفِظُوا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ وَكَانُوا عَلَيْهِ شُهَدَاءَ

خدا پرستان و احبار ایشان هر حکم میکردند آنچه حفظ آن گردانیده شده اند از کتاب خدا و بر آن گواه بودند

فَلَا تَخْشَوُا النَّاسَ وَاخْشَوْنَا وَلَا تَشْتَرُوا بِآيَاتِنَا ثَمَنًا

پس نفرتیم ترسید از مردمان و ترسید از من و خرید نکنید بآیت های من

قَلِيلًا ۖ وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ

بہائے اندک و هر که حکم نکند آنچه فرو فرستاده است خدا پس ایشانند

الْكٰفِرُونَ ۝ وَكُتِبْنَا عَلَيْهِمْ فِيهَا أَنَّ النَّفْسَ بِالنَّفْسِ وَالْ

نامتقدان و لازم ساختیم بر یهود در تورات که شخص به عوض شخص است یعنی

الْعَيْنَ بِالْعَيْنِ وَالْأَنْفَ بِالْأَنْفِ وَالْأُذُنَ بِالْأُذُنِ وَالْ

بعض او باید کشت و چشم عوض چشم است و بینی عوض بینی است و گوش عوض گوش است و

السِّنَّ بِالسِّنِّ وَالْجُرُوحَ قِصَاصٌ ۖ فَمَنْ تَصَدَّقَ بِهِ فَهُوَ

دندان عوض دندان و حکم زخم با اعتبار مماثلت است پس هر که عفو کند آن زخم پس

كَفَّارَةٌ لَهُ ۖ وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ

این عفو کفارت است ویرا و هر که حکم نکند آنچه خدا فرو فرستاده است پس ایشانند

الظَّالِمُونَ ۝ وَقَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَارِهِم بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ

ستمگاران و از پس فرستادیم بر پیکر این پیغمبران عیسی پسر مریم را

مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ وَآتَيْنَاهُ الْإِنْجِيلَ

باوردارنده آنچه پیش او بود که تورات است و دادیمش انجیل

فِيهِ هُدًى وَنُورٌ ۖ وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ

در وی هدایت و روشنی است و باوردارنده آنچه پیش او بود که تورات باشد

وَهُدًى وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ۖ وَلِيَحْكُمَ أَهْلُ الْإِنْجِيلِ

وهدایت و موعظه و پند و تقیان را و فرمودیم باید که حکم کنند اهل انجیل

ف
یعنی قطع معلوم کرده
بودند که حکم الهی است
والله اعلم ۱۳

بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فِيهِ وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَٰئِكَ

بآنچه فرو فرستاده است خدا تے در وی و هر که حکم نکند

بآنچه فرو فرستاده است خدا پس

هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٤٧﴾ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا

ایشانند بدکاران و فرو فرستادیم بسوئی تو کتاب را برستی باوردارنده

لِّمُتَابِعِينَ يَدِيهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمُهِمِّنَا عَلَيْهِ فَأَحْكُمْ بَيْنَهُمْ

آنچه پیش می است از کتاب و نگهبان بروی و پس حکم کن در میان ایشان

بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ هُمْ عِبَادُكَ مِنَ الْحَقِّ ط

بآنچه فرو آورده است خدا و پیروی نکن خواهش ایشان را اعراض کنان از آنچه آمد بتو از حکم الهی

لِكُلِّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَا جَاوِلُونَ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ

برائے هر گروهی از شما مقرر ساختیم شریعتی و راهی و اگر خواسته خدا گردانیده شما را

أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ لِّيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ ط

یک امت و لیکن خواست که بپایزاید شما را در آنچه بشمار داده است پس شتابانی کنید بسوی نیکی کاری و

إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٤٨﴾

بسوئی خدا رجوع شماست همه یک جا پس خبر دهد شما را بآنچه در آن اختلاف می کردید

وَأَنْ أَحْكُمَ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ هُمْ وَ

و فرمودیم که حکم کن میان ایشان بآنچه فرو آورده است خدا و پیروی نکن خواهش ایشان را

أَحْذَرُهُمْ أَنْ يَفْتِنُوكَ عَنْ بَعْضِ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكَ ط فَإِنْ

ترس از ایشان از آنکه گمراه کنند ترا از بعضی آنچه فرو فرستاده است خدا بسوئی تو پس اگر

تَوَلَّوْا فَاَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ يُرِيدُ أَنْ يُصِيبَهُمْ بِبَعْضِ ذُنُوبِهِمْ ط

اعراض کنند پس بدان می خواهد خدا که عذاب کند ایشان را به سبب بعضی گناهان ایشان

وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ لَفَاسِقُونَ ﴿٤٩﴾ أَفَحُكْمَ الْجَاهِلِيَّةِ يَبْغُونَ ط

و هر آینه بسیاری از مردمان بدکارانند آیا حکم جاهلیت می خواهند؟

وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ حُكْمًا لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٥٠﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ

و کیست خوب تر از خدا باعتبار حکم برائے قومی که یقین دارند و ای کسانی که

۶۷

وَقَدْ غَرَّبَ
وَقَدْ غَرَّبَ
وَقَدْ غَرَّبَ

أَمْوَالًا تَتَّخِذُهَا الْيَهُودُ وَالنَّصَارَىٰ أَوْلِيَاءَ

دوست بگیرند . یهود و نصاری را بعض ایشان دوست بعض

بَعْضٌ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي

اند و هر که از شما دوست دارد ایشان را پس هر آینه او از جمله ایشانست هر آینه خدا راه نمی

الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ۝ فَتَرَى الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يُسَارِعُونَ

نماید گروه ستمگاران را پس می بینی کسانی را که در دل ایشان بیمار نیست یعنی نفاق

فِيهِمْ يَقُولُونَ نَخْشَىٰ أَنْ تُصِيبَنَا آيَةٌ ۖ فَعَسَىٰ اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَ

سعی می کنند در دوستی یهود و نصاری می گویند می ترسیم از آنکه برسد مایان را میبسته و پس نزدیک است که خدا

بِالْفَتْحِ أَوْ أَمْرٍ مِّنْ عِنْدِهِ فَيُصْبِحُوا عَلَىٰ مَا أَسْرَوْا فِي أَنْفُسِهِمْ

بیمار فتح را یا چیزی دیگر را از نزدیک خود پس بشیمان شوند بر آنچه پنهان داشتند در دل

نَادِمِينَ ۝ وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا أَهَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمُوا

خوش و گویند مومنان (یعنی روز قیامت آیا ایشانند) آنانکه قسم خورده بودند

بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ إِنَّهُمْ لَبَعْلَكُمْ حَبِطَتِ

سخت ترین سوگند بانی خویش که البته ایشان همراه شما اند امروز نابود شد عملهای ایشان

أَعْيُنُهُمْ ۖ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ

پس گشتند زیان کار ای مومنان هر که از شما برگردد از دین خود

فَسَوْفَ يَأْتِيَ اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ

پس خواهد آورد خدا گروهی را که دوست می دارد و ایشان را و ایشان دوست می دارند و از امتواضع اند بر آن

أَعِزَّةٍ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ

مومنان در شت طبع اند بر کافران جهاد می کنند در راه خدا و نمی ترسند از ملامت

لَوْمَةً لَا يُحِمْ ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ

ملامت کننده - این بخشایش خداست میدهد آن را بهر که خواهد و خدا جواد

عَلِيمٌ ۝ إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ

دانا است و فل جز این نیست که دوست شما خداست و رسول او و مومنانی که برای می دارند

و
مترجم گوید یعنی احتمال
دارند که هرگز نیست بر
اهل اسلام افتد پس
موافقت با حریان
مصلحت است ۱۲
و
مترجم گوید این وعده
در زمان حضرت ابوبکر
صدیق متحقق شد
و مهاجران و انصاریان
و تابعان ایشان
با مردان جهاد کردند
والله اعلم ۱۲

الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ ٥٥ وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ

نماز را و می دهند زکوٰۃ را و ایشان پیوسته نماز گزارند و هر که دوستی کند با خدا

وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ ٥٦

و بار رسول او و با مؤمنان پس هر آئینه گروه خدا همونست غالب

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَكُمْ هُزُوءًا وَ

ای مسلمانان دوست مگیرید کسانی را که تسخرو بازی گرفته اند دین شما را

لِعِبَادٍ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَالْكَافِرِ الْأُولِيَاءِ

از کسانی که داده شده ایشان را کتاب پیش از شما و نه سائر کافران را

وَ اتَّقُوا اللَّهَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ٥٧ وَإِذَا نَادَيْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ

و ترسید از خدا اگر مسلمان هستید و چون ندا کنید بسوئی نماز

اتَّخِذُوا هَٰهُنَا وَلِعِبَادِ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ٥٨ قُلْ

تسخرو بازی گیرند آن را و این بسبب آنست که ایشان گرویده هستند که هیچ نمی فهمند بگو

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ هَلْ تَنْقِبُونَ مِنَّا إِلَّا أَنْ آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ

ای اهل کتاب غیب نمی گیرید بر ما مگر آنکه ایمان آوردیم بخدا و آنچه فرو فرستاده

إِلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلُ ٥٩ وَأَنْ أَكْثَرُكُمْ فَسِقُونَ ٥٩ قُلْ هَلْ

شده است بر ما و آنچه فرو فرستاده است پیش ازین و مگر آنکه بیشتر از شما بدکارانند بگو آیا

أَنْتُمْ بِشَرِّ مَنْ فِي ذَٰلِكَ مَثُوبَةٍ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ لَعْنَةِ اللَّهِ وَ

خبرده ایم شما را به بدتر از این و اعتبار جزاء نزد یک خدا آن بدتر کسی است که لعنت کرد

غَضِبَ عَلَيْهِ وَجَعَلَ مِنْهُمْ الْفِرْدَ وَالْخَنَازِيرَ وَعَبَدَ الطَّاغُوتَ

او را خدا و خشم گرفت بر وی و گردانید از ایشان بوزندگان و خوکان و کسیکه پرستید معبود باطل را

أُولَٰئِكَ شَرٌّ مَكَانًا وَأَضَلُّ عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ ٦٠ وَإِذَا جَاءَ قَوْمٌ

این گروه بدتر اند باعتبار جائے و همراه تر اند از راه راست و چون بیایند پیش شما

قَالُوا آمَنَّا وَقَدْ دَخَلُوا بِالْكَفْرِ وَهُمْ قَدْ خَرَجُوا بِهِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ

گویند ایمان آوردیم حال آنکه با کفر درآمدند و با کفر بیرون رفتند و خدا داناتر است

٥٦

ف

مترجم گوید یعنی باذان
استنہار کنند و اللہ اعلم

ف

مترجم گوید یعنی بدتر
از ان عیب دار که شما
بیان کردید ١٢

بِمَا كَانُوا يَكْتُمُونَ ۖ وَتَرَىٰ كَثِيرًا مِّنْهُمْ يُسَارِعُونَ فِي الْإِثْمِ

بآپنجہ می پوشیدند وحی بینی کہ بسیار سے از ایشان سعی می کنند در گناہ

وَالْعُدْوَانَ ۚ وَأَكْلِهِمُ السُّحْتَ ۖ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۖ لَوْلَا

وتعدی وحرام خوردن خویش ہر آئینہ بد چیز بیست کہ بہ عمل آوردند چرا

يَنْهَاهُمُ الرَّبَّانِيُّونَ وَالْأَحْبَارُ عَنْ قَوْلِهِمُ الْإِثْمَ وَأَكْلِهِمُ

منع نمی کنند ایشان را خدا پرستان و دانشمندان از دفع گفتن ایشان و حرام

السُّحْتَ ۖ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ۖ وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللَّهِ

خوردن ایشان ہر آئینہ بد چیز بیست کہ می کنند و گفتند یہود دست خدا بگرون

مَغْلُوبَةٌ ۖ غَلَّتْ أَيْدِيهِمْ وَلَعُنُوا بِمَا قَالُوا ۖ بَلْ يَدُهُ مَبْسُوتَةٌ

بستہ است و بگرون بستہ باد دست ہائے ایشان و لعنت کردہ شد ایشان را بسبب آنچه گفتند بلکہ دو دست

يُنْفِقُ كَيْفَ يَشَاءُ ۖ وَلِيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِّنْهُمْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ

او کشادہ است خرچ می کند چنانچہ بپنج خواہد و البتہ بیفزاید و حق بسیار سے از ایشان آنچه فرو فرستادہ شد بسوی تو

مِّن رَّبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا ۚ وَالْقَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ

از پروردگار تو نافرمانی و کفر را و افکندیم در میان فرقہ ہائے یہود دشمنی و ناخوشی

إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ۖ كُلَّمَا أَوْقَدُوا نَارًا لِلْحَرْبِ أَطْفَأَهَا اللَّهُ ۚ

تا روز قیامت ہر گاہ کہ برمی افروزند آتش را برائے جنگ فرو می نشاندش خدا

وَيَسْعُونَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا ۚ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ۖ

وحی شتابند در زمین برائے فساد و خدا دوست نمی دارد مفسدان را

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْكِتَابِ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَكَفَرْنَا عَنْهُمْ سِيَائِهِمْ

و اگر اہل کتاب ایمان می آوردند و پرہیزگاری میکردند نابود ساختہ از ایشان گناہان ایشان را

وَلَا دَخَلَتْهُمْ جَنَّتِ النَّعِيمِ ۖ وَلَوْ أَنَّهُمْ أَقَامُوا التَّوْرَةَ

و در آورد می ایشان را بہ بوستان ہائے نعمت و اگر ایشان برپای داشتند حکم تورات

وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ مِّن رَّبِّهِمْ لَأَكْلُوا مِن فَوْقِهِمْ

و انجیل را و آنچه فرو آورده شدہ است بسوی ایشان از پروردگار ایشان و بخوردند سے از بالاسے

تَقْلِيدُ

و

یعنی بخل دارو

و

یعنی چون می خواهند کہ با عدائے خود کہ متبرین بہ یہودیت نیستند جنگ کنند متغور و مغلوب می شوند ۱۲

و

یعنی ساکت و تبسابقہ

وَمِنْ تَحْتَ أَرْجُلِهِمْ أُمَمٌ مُّقْتَصِدَةٌ وَكَثِيرٌ

خود و از زیر پاهای خود از ایشان گروهی هستند میانه رو و بسیاری

مِنْهُمْ سَاءَ مَا يَعْمَلُونَ ﴿٦٦﴾ يٰٓأَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ

از ایشان بد چیز است که می کنند و ای پیغامبر برسان آنچه فرود آورده شده است

ع ۱۳

مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَّمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ

بسوی تو از جانب پروردگار تو و اگر نکردي و خدا نگاهد از تو

مِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٦٧﴾ قُلْ يٰٓأَهْلَ

از مردمان هر آینه خدا راه نمی نماید گروه کافران را بگو

الْكِتَابِ لَسْتُ مُسْتَمِرٌّ عَلَى شَيْءٍ حَتَّى تُقِيمُوا التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَ

اهل کتاب - نیستید بر چیزی تا آنکه برپا کنید حکم تورات و انجیل و

مَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِّنْهُم مَّا أُنْزِلَ إِلَيْكَ

آنچه فرود فرستاده شده است بسوی شما از پروردگار شما و البته بیفزاید در حق بسیاری از ایشان آنچه فرود

مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٦٨﴾

فرستاده شده است بسوی تو از جانب پروردگار تو یعنی قرآن طغیان و کفر پس اندوختن مشورت قوم کافران و

الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِقُونَ وَالنَّصَارَىٰ مَنْ

هر آینه مسلمانان و جهودان و مجنوسان است حال ستاره پرستان و ترسایان هر که

أَمِنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَ

ایمان آورد از ایشان بخدا و روز آخر و کرد کار شایسته هیچ ترس نیست بر ایشان و

لَهُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٩﴾ لَقَدْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَءِيلَ وَارْسَلْنَا

ایشان اندوختن نه شوند و هر آینه گرفتیم عهد بنی اسرائیل و فرستادیم

إِلَيْهِمْ رَسُولًا كُلًّا جَاءَهُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَىٰ أَنْفُسُهُمْ فَرِيقًا

بسوی ایشان پیغمبران را هر گاه آمد بسوی ایشان پیغامبر بآنچه دوست نمی داشت نفس ایشان گروهی را

كَذَّبُوا وَفَرِيقًا يَقْتُلُونَ ﴿٧٠﴾ وَحَسِبُوا أَلَّا تَكُونَ فِتْنَةٌ فَعَمُوا

به دروغ نسبت کردند و گروهی را می کشتند و پنداشتند که هیچ عقوبت نخواهد بود پس کور شدند

فل
مترجم گوید حال آن
است که اگر برپای
داشتند حکم تورات و
انجیل را پیش از نزول
قرآن و پیش از آنکه
حضرت پیغامبر صلی الله
علیه وسلم مبعوث شود
برکت فراوان نصیب
ایشان می شد لیکن
مخالفت کردند پس
بانواع بلا مبتلا گشتند
والله اعلم ۱۳

فل
یعنی اگر یک آیت هم
نرساندی والله اعلم ۱۴

فل
مترجم گوید یعنی قرآن سائر
کتاب سابقه ۱۵ و
مترجم گوید حال آنست
که بر وفق قول خود مردم
می شوند زیرا که التزام
شرعی میکنند و حسب
آن نمی روند قطع نظر
از انکار قرآن و الله اعلم ۱۶
و یعنی در اصل از
هر فرق که باشد چون
ایمان آورد از اهل نجات
است و خصوصیت فرق
را اعتبار نیست والله
اعلم ۱۷

وَصَلُّوا ثُمَّ تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ ثُمَّ عَمُوا وَصَلُّوا كَثِيرٌ مِنْهُمْ

وگشتند پس باز گشت برحمت خدا بر ایشان و پس باز گور شدند و گشتند بسیار از ایشان

وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿٧١﴾ لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ

و خدا بیناست آنچه می کنند هر آئینه کافر شدند کسانی که گفتند الله همان است

الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ ط وَقَالَ الْمَسِيحُ يَبْنِي إِسْرَءِيلَ عِبُدُوا

عیسی پسر مریم و گفته بود عیسی ای بنی اسرائیل پرستید

اللَّهُ رَبِّي وَرَبَّكُمْ إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ

خدا را پروردگار من و پروردگار شما هر آئینه کسی که شریک خدا مقرر می کند حرام کرده است خدا

عَلَيْهِ الْجَنَّةُ وَمَأْوَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿٧٢﴾

بهشت را بر او و جایی او دوزخ است و نیست ستمکاران را هیچ یاری دهنده و

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ ثَلَاثُ ثَلَاثٍ وَمَا مِنْ إِلَهٍ

هر آئینه کافر شدند کسانی که گفتند که خدا سوم سه کس است و هیچ اله نیست

إِلَّا إِلَهُ وَاحِدٌ وَإِنْ لَمْ يَنْتَهُوا عَمَّا يَقُولُونَ لَيَمَسَّنَّ الَّذِينَ

مگر اله یگانه و اگر باز نمانند از آنچه می گویند خواهد رسید کافران را

كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابُ الْيَمِّ ﴿٧٣﴾ أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى اللَّهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ

از ایشان و عذاب درود دهنده آید رجوع نمی کنند بسوی خدا و آمرزش نمی طلبند از او

وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٧٤﴾ مَا الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ

و خدا آمرزنده مهربان است نیست عیسی پسر مریم مگر پیغمبری گزشته اند پیش از او

مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ وَأُمُّهُ صِدِّيقَةٌ كَانَا يَأْكُلَنِ الطَّعَامَ انْظُرْ

پیغمبران و مادر او و لیه بود هر دو می خوردند طعام را بهرین

كَيْفَ نُبَيِّنُ لَهُمُ الْآيَاتِ ثُمَّ انْظُرْ أَنَّى يُؤْفَكُونَ ﴿٧٥﴾ قُلْ

چگونه بیان می کنیم برای ایشان نشان ها باز بهرین چگونه گردانیده می شوند و

اتَّبِعُونِ مَنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَكُمْ مِنْهُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا وَاللَّهُ

آیا عبادت می کنید بخیر خدا چیز را که نمی تواند برای شما زیانی و نه سودی و خدا

و
بنی محمد صلی الله
علیه وسلم را فرستاد
والله اعلم ۱۲

و
اعتقاد طولی نو
از شرک است ۱۲

و
یعنی در مرتبه
الو هیت سه کس
هستند یکی خدا
و دیگر عیسی و سوم
روح القدس و الله اعلم ۱۲

و
یعنی اهل اصرار را از
ایشان ۱۲

و
یعنی از معرفت حق ۱۲

هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿۷۶﴾ قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ

ہمان است شنو انا بگو اہل کتاب از حد مزیید در دین خود

غَيْرَ الْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعُوا أَهْوَاءَ قَوْمٍ قَدْ ضَلُّوا مِنْ قَبْلُ وَ

بناحق و پیروی مکنید خواہش نفس قومی را کہ گمراہ شدند پیش ازین و

أَضَلُّوا كَثِيرًا وَضَلُّوا عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ ﴿۷۷﴾ لُعِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا

گمراہ کردند مردمان بسیار را و گمروی کردند از راہ راست و لعنت کردہ شد کافران را

مِنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ عَلَى لِسَانِ دَاوُدَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذَلِكَ بِمَا

از بنی اسرائیل بر زبان داود و عیسی پسر مریم این بسبب

عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿۷۸﴾ كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ

آنست کہ نافرمانی میکردند و از حد میگذشتند یک دیگر را منع نمی کردند از ان عمل زشت کہ مرتکب آن

لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿۷۹﴾ تَرَى كَثِيرًا مِنْهُمْ يَتَوَلَّوْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا

شدند ہر آئینہ بد چیزے است کہ میکردند نمی بینی کہ بسیاری از ایشان دوستی میکنند با کافران یعنی

لَبِئْسَ مَا قَدَّمَتْ لَهُمْ أَنْفُسُهُمْ أَنْ يَخِطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَفِي

بامشرکان ہر آئینہ بد چیز نیست کہ پیش فرستادہ است برائے ایشان نفوس ایشان آن چیز خشم گرفتن خداست

الْعَذَابِ هُمْ خُلِدُوا وَن ﴿۸۰﴾ وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالنَّبِيِّ وَمَا

برایشان و ایشان در عذاب جاوید اند و اگر ایمان آوردند بے سجد و پیغمبر (یعنی پیغمبر خود) و آنچه فرستاد

أُنْزِلَ إِلَيْهِ مَا اتَّخَذُوا لَهُمْ أَوْلِيَاءَ وَلَكِنْ كَثِيرًا مِنْهُمْ فَسِقُونَ ﴿۸۱﴾

فرستادہ شدہ است بسوی وی البتہ دوست نہ گرفتند مشرکان را ولیکن بسیاری از ایشان فاسقانند

لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ آمَنُوا الْيَهُودَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا

ہر آئینہ بیانی سخت ترین مردمان در عداوت مسلمانان یہود و مشرکان را

وَلَتَجِدَنَّ أَقْرَبَهُمْ مَوَدَّةً لِلَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصْرِي

و ہر آئینہ بیانی نزدیک ترین مردمان در دوستی مسلمانان کسانے را کہ گفتند ما نصاری ایم

ذَلِكَ بِأَنَّ مِنْهُمْ قِسِيَسِينَ وَرُهْبَانًا وَأَنَّهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿۸۲﴾

این بسبب آنست کہ از جنس ایشان ہستند دانشمندان و گوشہ نشینان و بسبب آنست کہ ایشان نمیکنند

ل
یعنی پیشوایان یہود
و نصرا نیہ کہ برائے
ایشان مذہب قرار
داوہ اند و اللہ اعلم ۱۲

وَإِذَا سَمِعُوا مَا أُنْزِلَ إِلَى الرَّسُولِ تَرَىٰ أَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ

وچوں بشنوند آنچه فرو فرستاده شده بر پیغامبر به بینی چشم هائے ایشان اشک میریزد

مِنَ الدَّمْعِ مِمَّا عَرَفُوا مِنَ الْحَقِّ يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا فَاكْتُبْنَا

به سبب آنچه شناختند از حق می گویند ای پروردگار ما ایمان آوردیم پس

مَعَ الشَّاهِدِينَ ۱۲ وَمَا لَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا جَاءَنَا مِنَ

بنویس مارا با شاهدان و چیست مارا که ایمان نیاریم بخدا و آنچه آمده است بما از

الْحَقِّ وَنُظْمَةُ أَنْ يُدْخِلَنَا رَبُّنَا مَعَ الْقَوْمِ الصَّالِحِينَ ۱۳

دین راست و چیست مارا که طمع نه کنیم که داخل کند مارا پروردگار ما را با قوم صالحان

فَآثَبَهُمُ اللَّهُ بِمَا قَالُوا جَدَّتْ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

پس جزا داد ایشان را خدا بر آن مقوله که گفتند بوستانها میرود زیر آن جویها

خَالِدِينَ فِيهَا ۱۴ وَذَلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ ۱۵ وَالَّذِينَ كَفَرُوا

جاویدان آنجا و این است جزای نیکوکاران و کسانی که کافر شدند

وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ۱۶ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

و بدو غ نسبت کردند آیات مارا ایشانرا اهل دوزخ ای مومنان

لَا تَحَرِّمُوا طَيِّبَاتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا ۱۷ إِنَّ اللَّهَ

حرام مکنید لذت آنچه خدا حلال ساخته است شما را و از حد نگذرید هر آینه خدا

لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ۱۸ وَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا

دوست نمیدارد از حد گذرندگان را و بخورید آنچه روزی داده است شما را خدا حلال پاکیزه

وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ ۱۹ لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ

و ترسید از آن خدا که شما بوسی ایمان آوردید و بازخواست نمی کند از شما خدا

بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا عَقَّدْتُمُ الْأَيْمَانَ

به لغو در سوگند هائے شما ولیکن بازخواست می کند از شما بسبب محکم کردن سوگند هائے

فَكَفَّارَتُهُ إِطْعَامُ عَشْرَةِ مَسْكِينٍ مِنْ أَوْسَطِ مَا تَطْعَمُونَ

پس کفارت یمن منعقد طعام دادن ده مسکین راست از جنس میانه از آنچه می خورانید

وَاللَّغْوِ

۱۲ یعنی جماعت که اکل امت باشند و الله اعلم

۱۳ یعنی به بهشت

۱۴ مترجم گوید در آیات مذکوره اشارت است به فضیلت قومی از نصاری جیش که هر چه جعفر طیار سجده مت آنحضرت کرده مسلمان شدند و الله اعلم

۱۵ یعنی ترک نکاح یا ترک اکل کم و امثال آن در سنت نیست و الله اعلم

۱۶ مترجم گوید یعنی به لغو کفارت واجب نیست چنانکه از دوزخ به بند و نظر گوید که والله زید است زید نباشد و بر یمن منعقد اگر حاشا شود کفارت واجب است چنانکه گوید والله است این طعام نخورم یا درین خانه نه در آیم و علی بن ابی طالب و الله اعلم

اهْلِيكُمْ اَوْ كَسَوْتُهُمْ اَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ ۖ فَمَنْ لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ

اہل خود را یا پوشش دادن ایشان را یا آزاد کردن برده پس ہر کہ نہ پاد لازم است روزہ

ثَلَاثَةِ اَيَّامٍ ۚ ذٰلِكَ كَفَّارَةُ اَيْمَانِكُمْ اِذَا حَلَفْتُمْ ۚ وَاحْفَظُوا

داشتن سہ روز اینست کفارت سوگند ہائے شما چون سوگند خورید یعنی وحالت شوید و نگاہدارید سوگند ہائے

اَيْمَانِكُمْ ۚ كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ اٰيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿۸۹﴾

خود را و کذین بیان می کند خدا برائے شما آیتہائے خود را تا بود کہ شما شکر کنید

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَنْزَالُ

اے مسلمانان جزاین نیست کہ خمر و قمار و نشانیہائے معبودان باطل و تیرہائے فال

رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطٰنِ فَاجْتَنِبُوْهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿۹۰﴾ اِنَّمَا

پلید است از کردار شیطان است پس احتراز کنید از وسعے تا بود کہ شمار متکا شوید جزاین

يُرِيْدُ الشَّيْطٰنُ اَنْ يُّوْقِعَ بَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ

نیست کہ می خواہد شیطان کہ بیند از دور میان شما دشمنی و ناخوشی بسبب خمر

وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللّٰهِ وَعَنِ الصَّلٰوةِ ۚ فَكُلُّكُمْ نٰثِقُونَ ﴿۹۱﴾

و قمار و بازدارد شما را از یاد خدا و از نماز پس آیا الحال شما باز ایستادید

وَاطِيعُوا اللّٰهَ وَاطِيعُوا الرَّسُوْلَ وَاحْذَرُوا اِن تَوَلَّيْتُمْ فَاَعْلَمُوْا

و فرمانبرداری کنید خدا را و فرمانبرداری کنید پیغمبر را و ترسید پس اگر روگردانید پس

اِنَّمَا عَلٰی رَسُوْلِنَا الْبَلٰغُ الْمُبِيْنُ ﴿۹۲﴾ لَيْسَ عَلٰی الَّذِينَ اٰمَنُوا وَا

بدانید کہ بر پیغمبر ما نیست مگر پیغام رسانیدن آشکارا نیست بر کسانیکہ ایمان آوردند و

عَمِلُوا الصَّٰلِحٰتِ جُنَاحٌ فِيمَا طَعِمُوْا اِذَا مَا اتَّقَوْا وَاٰمَنُوْا وَا

عمل ہائے شائستہ کردند گناہے در آنچه خوردند و چون پرہیزکاری کردند و ایمان آوردند و

عَمِلُوا الصَّٰلِحٰتِ ثُمَّ اتَّقَوْا وَاٰمَنُوْا ثُمَّ اتَّقَوْا وَاَحْسَنُوْا ۗ وَاللّٰهُ يُحِبُّ

کار ہائے شائستہ کردند باز پرہیزکاری کردند و ایمان آوردند باز پرہیزکاری کردند و نیکوکاری نمودند خدا

الْمُحْسِنِيْنَ ﴿۹۳﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِيَبْلُوَكُمُ اللّٰهُ بِشَيْءٍ مِّنَ

دوست میدارد نیکوکاران را و اے مسلمانان ہر آئینہ می آزماید شما را پروردگار شما بہ چیزے از شکار ہر سہ

ف یعنی تا مقدور حاش نہ شوید و اللہ اعلم ۱۲

ف یعنی قبل از تحریم ۱۲

ف مترجم گوید یعنی آنچه قبل از تحریم خوردند

غفواست چون در تقوی رسوخ پیدا کرد

و این سخن بدان ماند کہ کسی گوید تا احسان

کنم و باز تا احسان کنم یعنی آنکہ پیوستہ

احسان کنم واللہ اعلم ۱۲

الصَّيْدِ تَنَالَهُ أَيْدِيكُمْ وَرِمَا حُكْمُ لِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ يَخَافُ بِالْغَيْبِ

بآن دستهای شما و نیزه های شما تا تمیز کند خدا کسی را که غائبانه از وی ترسد

فَمَنْ اعْتَدَىٰ بَعْدَ ذَلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۙ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

پس هر که تعدی کند بعد ازین اورا است عذاب دردناک و ای مسلمانان

لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ وَأَنْتُمْ حُرْمٌ ۖ وَمَنْ قَتَلَهُ مِنْكُمْ مُتَعَمِّدًا

مکشید صید را چوں احرام بسته باشید و هر که بکشد او را از شما بقصد پس

فَجَزَاءُ مِثْلُ مَا قَتَلَ مِنَ النَّعَمِ يَحْكُمُ بِهِ ذَوَا عَدْلٍ مِّنكُمْ

واجب است جزا و آن جزا مانند چیز نیست که او را کشته است از جنس چهار پایان حکم کند بآن دو صاحب

هَدًى أَوْ بِلِغَةِ الْكُعْبَةِ ۖ أَوْ كَفَّارَةٌ طَعَامُ مَسْكِينٍ أَوْ عَدْلٌ ذَلِكَ صِيَامًا

عدالت از شما باشد آن چهار پایه قربانی رسیده بعبه یا آن جزای کفارت است طعام فقیران یا برابر آن روزه

لِيَذُوقَ وَبَالَ أَمْرِهُ ۚ عَفَا اللَّهُ عَنْكَ سَلَفٌ ۖ وَمَنْ عَادَ فَيَنْتَقِمُ

تا بچشد جزای خود را خود عفو کرده است خدا از آنچه گذشت و هر که دیگر بار کند انتقام گیرد

اللَّهُ مِنْهُ ۗ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ ۙ أَحِلَّ لَكُمْ صَيْدَ الْبَحْرِ وَطَعَامَهُ

از وی خدا و خدا غالب صاحب انتقام است و حلال کرده شد برائے شکار دریا و خوردن آن

مَتَاعًا لَّكُمْ وَلِلْجَارَةِ ۖ وَحُرِّمَ عَلَيْكُمْ صَيْدُ الْبَرِّ مَا دُمْتُمْ

تا منفعت باشد برائے شما و برائے قافله و حرام کرده شد بر شما شکار بیابان تا وقتی که احرام بسته

حُرْمًا ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ۙ جَعَلَ اللَّهُ الْكُعْبَةَ

باشید و بر سید از آن خدا که بسوی وی حشر کرده خواهید شد گردانید خدای تعالی کعبه را

الْبَيْتَ الْحَرَامَ قِيَمًا لِلنَّاسِ وَالشَّهْرَ الْحَرَامَ وَالْهَدْيَ وَالْقَلَائِدَ

که خانه بزرگوار است سبب انتظام امور مردمان و ماه حرام را و قربانی را و آنچه در گردش قلاد

ذَلِكَ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَنَّ

اندازند این بیان برائے آنست که تابانید که خدا میداند آنچه در آسمانهاست و آنچه در زمین است و

اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۙ اَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ وَأَنَّ

تابانید که خدا بهمہ چیز دانا است بدانید که خدا سخت است عقوبت او و آنکه

ول

ترجم گوید جزای صید
یک از سه چیز تواند بود
ماثل صید در حرام
ذبح کند و مماثلت
نزدیک شافع خلقت
و بیت است نزدیک
ابی حنیفه به قیمت یا
ب قیمت صید طعام
خرید نماید بمسکینان
و هر روز یک شافع هر
مسکین را می و نزدیک
ابی حنیفه هر مسکین را نیم
صاع از گندم یا یک صاع
از جو یا بشمار مسکینان
علی اختلاف مذہبین
روزه دارد و الله اعلم

اللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۙ مَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ ۚ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ

بدانید که خدا آمرزنده مهربان است نیست بر پیغامبر مگر رسانیدن پیغام و خدا می داند آنچه شما کار می کنید

وَمَا تَكْتُمُونَ ۙ قُلْ لَا يَسْتَوِي الْخَبِيثُ وَالطَّيِّبُ وَلَوْ أَعْجَبَكَ كَثْرَةُ

و آنچه پنهان می کنید بگو ای محمد برابر نیست پلید و پاک و اگر چه در عجب آرد ترا بسیاری

الْخَبِيثِ فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۙ يٰٓأَيُّهَا

پلید پس بترسید از خدا ای خداوندان خرد و راست گار شوید ای

الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءَ إِنْ تُبَدِّلَكُمْ تَسْأَلُونَ وَإِنْ

مسلمانان سوال نکنید از آن چیزها که اگر ظاهر کرده شود حقیقت آنها پیش شما نمائین کنند شما را

تَسْأَلُوا عَنْهَا حِينَ يُنْزِلَ الْقُرْآنُ تُبَدِّلْ لَكُمْ عَفَا اللَّهُ عَنْهَا ۚ وَاللَّهُ

و اگر سوال کنید از آن وقتی که فرود آورده می شود قرآن البته ظاهر کرده شود پیش شما عفو کرد الله تعالی از آن سوالات و

غَفُورٌ حَلِيمٌ ۙ قَدْ سَأَلَهَا قَوْمٌ مِّنْ قَبْلِكُمْ ثُمَّ أَصْبَحُوا بِهَا

خدا آمرزنده بردبار است و هر آینه سوال کرده بودند از مثل آن چیزها قومی پیش از شما باز کافر شدند بآنها و

كُفِرِينَ ۙ مَا جَعَلَ اللَّهُ مِنْ بَحِيرَةٍ وَلَا سَائِبَةٍ وَلَا وَصِيلَةٍ وَلَا

مشروع نکرده است خدا تعالی هیچ بجه و نه سائبه و نه وصيله و

لَا حَامٍ ۙ وَلَكِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَكَثُرُهُمْ

نه حام را ولیکن کافران دروغ بر خدا می بندند و بسیاری

لَا يَعْقِلُونَ ۙ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ

از ایشان در نمی یابند و چون گفته شود ایشان را بیایند بسوی آنچه فرود فرستاده است خدا و بسوی پیغامبر

قَالُوا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا وَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

گویند بس است ما را آنچه بر آن یافتیم پدران خود را و اگر چه پدران ایشان هیچ نمی دانستند

شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ۙ يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ لَا يَضُرُّكُمْ

و هیچ راه نمی یافتند ای مسلمانان محافظت کنید خوشتن را ضرر نمی رساند

مَنْ ضَلَّ إِذَا اهْتَدَىٰ ثُمَّ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُكُمْ

شمارا کسی که گمراه شد چون شمارا راه یاب شدید بسوی خداست رجوع شما همه یک جا پس خبر دهد شما را

و

مترجم گوید یعنی مال حرام و مال حلال برابر نیست اگر چه حرام بسیار جمع می شود و الله اعلم ۱۳

و

مترجم گوید بعضی مردم از آنحضرت بغیر ضرورت سوال میکردند که گفت پدر من کیست و دیگر گفت که مرجع من بهشت است یا دوزخ درین باب نازل شد ۱۲

و

مترجم گوید اهل جاهلیت احکامی چند اختراع کرده بودند و در آنها قبول اسلاف خود تمسک مینمودند از آنجمله بجه و آن ماده شتر است که

او را برای بنان مقرر میکردند و شیر او بکسی نمیدادند و سائبه که برای بنان جانور

را میگزاشتند و بایر و اشتد او نمی نهادند و وصيله و آن ماده شتر است که اول بار

در اول عمر شتر ماده زاییده از آن غیر فصل دیگر بار

ماده زاییده پس از برای بنان میگزاشتند و بعد از آنکه از

محله چند بجه گرفتند و او را معاف داشتند و از

بر کوب جز آن او را عام گفتند و خدا تعالی

این همه را فسخ فرمود و آیت فرستاد ۱۲

ف

یعنی اگر شما صلاح کردید و شرط معروف بجا آوردید مخالفت مخالفان ضرر نمی کند ۱۲ و الله اعلم ف ایضا مترجم گوید مسلمانان را اتفاق سفر افتاد و در جایی که هیچ مسلمان نبود مخفی شدند ناچار روزی را ترک نمودند و برویت خود گواه خست ایشان از آن ترک جام نقره را خیانت کردند و چون ایستادند از ایشان مطالبه نمودند قسم خوردند که با آن اطلاع نداریم بعد از آن آن جام نزدیک صواغی پدید آمد گفت که این دو قسمی است من فروختند درین باب آیت نازل شد و دو کس از اولیایست قسم خورده آن جام را گرفتند ۱۳ ف یعنی گواه حق که خدا با آن قسم خورد و الله اعلم ۱۴ ف یعنی دروغ گواهی دادند و دروغ قسم خوردند ۱۵ و ف یعنی اگر کسی داند که بعد از سوگند من سوگند مدعی نخواهد بود سوگند دروغ خورد و اگر بداند که چون کذب ظاهر شود مدعیان سوگند دهنده حق به سوگند ایشان ثابت شود از سوگند دروغ احتیاط کند ۱۶ ف مترجم گوید تاویل آیت بمنزله شافعیان است که از شهادت صحت است و از منکر من اقرار بکردار دشمن برای احتیاط و قسم دادن بجهت مدعا علیه بودن درین دعوی که خیانت کرده اند و تعیین صلوة عصر بجهت تغلیظ عین و اختیار دشمن برای اخراج و اقامت اولیان بجهت مدعا علیه بودن بر ایشان در دعوی که بجهت خد خود تقریر میکنند چنانچه در صورت منزل ۲ مذکور دعوی اشتراک کرده بودند و آن از عظم غان عشر باقی بر صفحه آینده

بما كنتم تعملون ﴿۱۳﴾ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا شَهَادَةُ بَيْنِكُمْ اِذَا حَضَرَ

با آنچه عمل می کردید و ای کسانی که ایمان آورده اید شهادت در میان شما وقت وصیت چوں برسد

اَحَدُكُمْ الْمَوْتُ حِيْنَ الْوَصِيَّةِ اِثْنَيْنِ ذُوْا عَدْلٍ مِّنْكُمْ اَوْ اٰخَرَيْنِ

به یکی از شما موت دو کس اند که صاحب عدالت باشند از شما یا دیگران

مِنْ غَيْرِكُمْ اِنْ اَنْتُمْ خَرَبْتُمْ فِي الْاَرْضِ فَاصْلَابَتْكُمْ مُّصِيبَةٌ

از غیر شما اگر شما سفر کرده باشید در زمین پس رسد به شما مصیبت

الْمَوْتُ تَحْسِبُوْنَهَا مِنْ بَعْدِ الصَّلٰوةِ فَيُقْسِمْنَ بِاللّٰهِ اِنْ

موت اگر شک داشته باشید باز دارید ایشان را بعد از نماز یعنی نماز عصر پس قسم خورند بخدا

اَرَبْتُمْ لَا نَشْتَرِيْ بِهٖ ثَمَنًا وَّلَوْ كَانَ ذَا قُرْبٰى ۚ وَلَا تَكُنْمْ شَهَادَةً

که خرید نمی کنیم عوض سوگند خدا بهمانی و اگر چه کسی که برای نفع او گواهی میدهم صاحب قرابت باشند و نهان

اِلٰهٍ اِنَّا اِذَا لِمَنِ الْاَشْيَاءُ ۚ فَاِنْ عُدْتُمْ عَلٰى اَنْهٖمَا اسْتَحَقَّا اِثْمًا

نمی کنیم گواهی خدا را و هر آینه آنگاه از گناهکاران باشیم پس اگر اطلاع واقع شد بر آنکه این دو گواه حاصل کردند گناه

فَاٰخَرٰنِ يَقُوْمُنْ مَّقَامَهُمَا ۚ مِنَ الَّذِيْنَ اسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْاَوَّلٰنِ

و پس بایستند دو کس دیگر که قرابت قریبه داشته باشند بجای آنها از جماعت که مال را حق خود ساخت هر یک از دو گواه

فَيُقْسِمْنَ بِاللّٰهِ لَشَهَادَتُنَا اَحَقُّ مِنْ شَهَادَتِهِمَا وَاَعْتَدْنَا

دروغ بزرگداشتی بر ایشان و پس سوگند خورند بخدا که گواهی ما درست تر است از گواهی آن دو و از هتاجاد نکرده ایم

اِنَّا اِذَا لِمَنِ الظُّلُمٰتِ ۚ ذٰلِكَ اَدْنٰى اَنْ يَّاتُوْا بِالشَّهَادَةِ عَلٰى

هر آینه آنگاه از گناهکاران باشیم این اسلوب نزدیک تر است بآنکه بیارند گواهی را

وَجِهَهَا اَوْ يَخَافُوْا اَنْ تُرَدَّ اِيْمَانُ بَعْدَ اِيْمَانِهِمْ وَاتَّقُوا اللّٰهَ

و چنان یعنی بر وجهیکه باید در گواهی دادن یا بر سنده از آنکه رد کرده شود سوگند یا بعد سوگند های ایشان و بترسید از خدا

وَاَسْمِعُوْا ۗ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفٰسِقِيْنَ ﴿۱۴﴾ يَوْمَ يَجْمَعُ اللّٰهُ

و بشنود علم او را و خدا راه نمی نماید گروه فاسقان را و ای کسان آن روز که جمع کند خدا

الرُّسُلَ فَيَقُوْلُ مَاذَا اُحْبَبْتُمْ ۖ قَالُوْا لَا اَعْلَمُ لَنَا اِنَّكَ اَنْتَ عَلٰمُ

پیغامبران را پس بگوید چه جواب داده شد شما را گویند هیچ دانش نیست ما را هر آینه توئی داننده

و اقامت اولیان بجهت مدعا علیه بودن بر ایشان در دعوی که بجهت خد خود تقریر میکنند چنانچه در صورت منزل ۲ مذکور دعوی اشتراک کرده بودند و آن از عظم غان عشر باقی بر صفحه آینده

الْغُيُوبِ ۝۹ إِذْ قَالَ اللَّهُ يٰعِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ اذْكُرْ نِعْمَتِي عَلَيْكَ وَ

ام پرہانے و آن وقت کہ گوید خدا تعالیٰ اے عیسیٰ پسر مریم یاد کن نعمت مرا بر خویش و

عَلَىٰ وَالِدَتِكَ إِذْ أَيَّدْتُكَ بِرُوحِ الْقُدُسِ ۚ قَفْ تَكَلَّمَ النَّاسُ فِي

بر والدہ خویش بچوں قوت دادم ترا بروح القدس یعنی برکات خطیرۃ القدس سخن می گفتی بامروان و

الْمُهدِ وَكَهْلًا ۚ وَإِذْ عَلَّمْتُكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَةَ

گوارہ و در حالت عمری و چون آموختم ترا کتاب و دانش و تورات

وَالْإِنْجِيلَ ۚ وَإِذْ تَخْلُقُ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ بِأِذْنِي فَتَنفُخُ

و انجیل و چون پیدای کردی از گل مانند شکل مرغ بہ حکم من پس دم می زدی بروی پس می شد

فِيهَا فَتَكُونُ طَيْرًا بِأِذْنِي وَتُبْرِئُ الْأَكْمَهَ وَالْأَبْرَصَ بِأِذْنِي ۚ

مرغی بہ حکم من و بہ میکروی کور مادرزاد را و برص دار را بہ حکم من

وَإِذْ تُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ بِأِذْنِي ۚ وَإِذْ كَفَفْتُ بَنِي إِسْرَءِيلَ عَنْكَ إِذْ

و چون بیرون می آوردی مردگان را بحکم من و چون بازداشتی بنی اسرائیل را از تو

جَعَلْتَهُمْ بِالْبَيْتِ فَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ إِنْ هَذَا إِلَّا

انگاہ کہ آوردی نزدیک ایشان معجزہ ہا پس گفتند کافران از ایشان نیست این

سِحْرٌ مُّبِينٌ ۝۱۰ وَإِذْ أَوْحَيْتُ إِلَىٰ الْحَوَارِيِّينَ أَنْ آمِنُوا بِي وَ

مگر سحر آشکارا و چون الہام فرستادم بسوی حواریان کہ ایمان آرید بہ من و

بِرِسُولِي قَالُوا أَمْ نَأْمُرُكَ بِأَنْتَ مَسْلُومٌ ۝۱۱ إِذْ قَالَ

پسنا ہر من گفتند ایمان آوردیم و گواہ باش یا عیسیٰ بر آنکہ ما مسلمانیم چون گفتند

الْحَوَارِيُّونَ يٰعِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ هَلْ يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ أَنْ يُنْزِلَ

حواریان اے عیسیٰ پسر مریم آیا می تواند پروردگار تو کہ فرود فرستد

عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ ۚ قَالَ اتَّقُوا اللَّهَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ۝۱۲

برا خوائے از آسمان گفت عیسیٰ تبرید از خدا اگر مومن ہستید و

قَالُوا نُرِيدُ أَنْ نَأْكُلَ مِنْهَا وَتَطْبِخَ قُلُوبُنَا وَنَعْلَمَ أَنْ قَدْ

گفتند می خواہیم کہ بخوریم از آن خوان و آرام گیر و دل ہائے ما و بدانیم کہ راست گفتی

نہج

(مسل)

اشارت است توجہ عوامی
کے و بجز مہربانی ضیف
مانند آن است مگر آنکہ
تعیین صلوات و محبت
آنست کہ قضات در
محکمہ عین وقت می
نشدند پس گویا کہ
گفتہ شد در محکمہ قضا
واللہ اعلم ۱۲

و

یعنی نخست از خضر
و نیایش ایشان گویند
در برابر توبہ و نسبت
و انش مارا ہیچ و انش
بعد از آن گواہی دہند
بر است خویش واللہ

اعلم ۱۲

یعنی از کور زنده بری
آوردی واللہ اعلم ۱۲

و

حاصل این است کہ
الہام فرستادم بسوی
حواریان در آن مدت
کہ معجزہ طلب کردند
بر حسب مراد دیدند ۱۲

صَدَقْتَنَا وَنَكُونُ عَلَيْهَا مِنَ الشَّاهِدِينَ ۝ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ

باما وباشیم برزول آن از گواهان گفت عیسیٰ پسر مریم

اللَّهُمَّ رَبَّنَا أَنْزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ تَكُونُ لَنَا عِيدًا

بار خدا یا ای پروردگار ما فرو د آر بر ما خوانی پُر از طعام از آسمان تا باشد عیدے برای ما و برای

لِأَوَّلِنَا وَآخِرِنَا وَآيَةً مِنْكَ ۚ وَارْزُقْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ۝

او اهل امت ما و آخر امت ما و معجزه از جانب تو و روزی ده ما را و تو بهترین روزی دهنده گانے

قَالَ اللَّهُ إِنِّي مُنَزِّلُهَا عَلَيْكُمْ فَمَنْ يَكْفُرْ بَعْدُ مِنْكُمْ فَإِنِّي أُعَذِّبُهُ

گفت خدا من فرو د آورنده ام آن را بر شما پس هر که از شما کافر شود بعد از این پس من تعذیب کنم او را

عَذَابًا لَا أُعَذِّبُهُ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ ۝ وَإِذْ قَالَ اللَّهُ لِعِيسَى ابْنِ

عذابیکه تعذیب نہ کنم بآن هیچ یک را از اهل عالم و یاد کن آن وقت که گوید خدا ای عیسیٰ

مَرْيَمَ أَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي وَأُمَّيَّ الْهَيْنِ مِنْ دُونِ

پسر مریم آیا تو گفتی به مردمان که خدا گیرید مرا و مادر مرا و مادر مرا بجز

اللَّهُ قَالَ سُبْحَنَكَ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقٍّ ۖ إِن كُنْتُ

الله تعالیٰ و گفت به پاکی یا دمی کنم ترانه سرودم را که بگویم آنچه لائق من نیست اگر گفته باشم این قول پس تو

قُلْتُمْ فَقَدْ عَلِمْتُمْ تَعْلَمُونَ مَا فِي نَفْسِي وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ

آن را دانسته می دانم آنچه در ضمیر من است و نه می دانم آنچه در ضمیرت است

إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ۝ مَا قُلْتُ لَهُمْ إِلَّا مَا أَمَرْتَنِي بِهِ أَنْ

هر آینه تو داننده امور پنهانی نه گفته ام بایشان مگر آنچه فرموده بودی مرا بآن که

اعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ وَكُنْتُمْ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَّا دُمْتُمْ فِيهِمْ

پرستید خدا را پروردگار من و پروردگار شما و بودم بر ایشان نگاهبان مادامی که در میان ایشان بودم

فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِي كُنْتُ أَنْتَ الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ

پس وقتی که برگرفتی مرا و تو بودی نگاه بان بر ایشان و تو بر همه

شَيْءٍ شَهِيدٌ ۝ إِنَّ تُعَذِّبُهُمْ فَإِنَّهُمْ عَبْدُكَ ۚ وَإِنْ تَغْفِرْ لَهُمْ

چیز نگاه بانے اگر عذاب کنی ایشان را پس ایشان بندگان تواند و اگر بیا مزی ایشان را

۵۳

۵۴

۵۵

۵۶

۵۷

۵۸

۵۹

۶۰

۶۱

۶۲

۶۳

۶۴

۶۵

فَإِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝ قَالَ اللَّهُ هَذَا يَوْمُ يَنْفَعُ الصَّادِقِينَ

پس توفی غالب استوار کار گوید خدا این که روز نیست که نفع کند در آن راست گویان را

صِدْقُهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا

راستی ایشان ایشان را باشد بوستانها میرود زیر آن جویها جاویدان آنجا

أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ۚ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۝

همیشه خوشنود شد خدا از ایشان و خوشنود شد از ایشان از خدا این ست رستگاری بزرگ - خدا

مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا فِيهِنَّ ۚ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝

راست بادشاهی آسمان ها و زمین و آنچه در آن هست و او بر همه چیز توانا است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝ خَمْسُونَ مِائَةً وَخَمْسِينَ أَلْفًا

سوره انفاء در مکه نازل شد و آن یکصد بخشاینده مهربان شصت و پنج یا شش آیت نیست کوچک است

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ

ستایش آن خداست که آفرید آسمان ها و زمین و پدید آورد تاریکی ها

وَالنُّورِ ۚ ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ ۝ هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ

و روشنی باز کافران با پروردگار خویش برابر می کنند او ست آنکه بیا فرید شما را

مِنْ طِينٍ ثُمَّ قَضَىٰ أَجَلًا ۖ وَأَجَلٌ مُّسَمًّى عِنْدَهُ ۚ ثُمَّ أَنْتُمْ

از گل باز مقرر کرد وقت مرگ را و مدت تعیین هست نزدیک او و باز شما شک

تَتَرَوْنَ ۖ وَهُوَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَفِي الْأَرْضِ ۖ يَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَ

می کنید و او ست خداست در آسمان ها و در زمین می داند پنهان شما و

جَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا تَكْسِبُونَ ۝ وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ

آشکار شما و میداند آنچه عمل می کنید و نمی آید به کافران هیچ نشانه از نشانه های

رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ۝ فَقَدْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ

پروردگار ایشان الا ازاں روگردان شدند پس ثابت شد که ایشان بدروغ نسبت کردند

فَسَوْفَ يَأْتِيهِمْ أَنْبَاءُ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ۝ أَلَمْ يَرَوْا كَمْ

چون بیامد ایشان پس خواهد آمد ایشان جزای آنچه بوسی تسخر میکردند و آیانیده اند که چه قدر

۱۵۵

و

یعنی معبودان باطل را ۱۲

و

یعنی برای قیام قیامت ۱۳

و

یعنی متصرف و فرمانروا ۱۴

و

یعنی با صدق آن خبردار

و الله اعلم ۱۵

أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِّنْ قَرْنٍ مَّكَّثُوهُمْ فِي الْأَرْضِ مَا لَمْ نُمْكِنْ

ہلاک کردہ ایم پیش از ایشان از امتہا کہ استقرار دادہ بودیم ایشان را در زمین آنقدر کہ استقرار ندادہ ایم

لَكُمْ وَأَرْسَلْنَا السَّمَاءَ عَلَيْهِمْ مِدْرَارًا وَجَعَلْنَا الْأَنْهَارَ تَجْرِي

شمارا و فرستادہ بودیم باران بر ایشان پے در پے ریزندہ و پیدا کردیم جویہا میرفت

مِنْ تَحْتِهِمْ فَأَهْلَكْنَا مِمَّنْ بَدَّوْهُمْ وَأَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا

ز پرایشان و پس ہلاک کردیم ایشان را بگناہان ایشان و پیدا کردیم بعد از ایشان امتی دیگر یعنی مردمان

آخَرِينَ ۝ وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلَيْكَ كِتَابًا فِي قِرْطَاسٍ فَلْيُسْوِهْ بِآيَاتِهِمْ

دیگر و اگر فرد فرستادیم بر تو نوشتہ در ورقے پس ساس میکردند آن را بدست خود

لَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ۝ وَقَالُوا لَوْلَا أُنْزِلَ

گفتند کافران نیست این مگر سحر ظاہر و گفتند کافران چرا نہ فرود آوردہ

عَلَيْهِ مَلَكٌ ۖ وَلَوْ أَنْزَلْنَا مَلَكًا لَّقُضِيَ الْأَمْرُ ثُمَّ لَا يُنْظَرُونَ ۝

شد بر پیغامبر فرشتہ و اگر فرد فرستادیم فرشتہ را البتہ با انجام رسانیدہ شدہ کار باز مہلت دادہ نہ شوند و

لَوْ جَعَلْنَاهُ مَلَكًا لَّجَعَلْنَاهُ رَجُلًا وَلَلَبَسْنَا عَلَيْهِمْ مَا يَلْبِسُونَ ۝

اگر میکردیم آن فرستادہ را فرشتہ لازم می شد کہ کنیمش مردی یعنی شکل مردی و ہر آئینہ مشتبہ میکردیم ایشان بر آنچہ الحال اشتباہ

وَلَقَدْ اسْتَهْزَأُ بِرُسُلٍ مِّنْ قَبْلِكَ فَحَاقَ بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُمْ

میکند و ہر آئینہ تمسخر کردہ شد بہ پیغامبران پیش از تو پس فرود آمد بہ تمسخر کنندگان از ایشان

مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ۝ قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ ثُمَّ انظُرُوا

جزائے آنچه بآن تمسخر می کردند و بگردید در زمین باز نظر کنید

كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ۝ قُلْ لِّمَنُ قَالِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

چگونہ شد آخر کار و فرسخ دارندگان بگو کہ راست آنچه در آسمان ہا و زمین است

قُلْ لِلَّهِ كُتِبَ عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةُ لِيَجْمَعَ كُتُبُكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ

بگو خدا را راست لازم کرد بر خود مہربانی البتہ جمع کند شمارا در روز قیامت

لَا رَيْبَ فِيهِ ۖ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝ وَلَهُ

بیہ شک نیست در آن آنانکہ زیان کردند در حق خویشتن پس ایشان ایمان نمی آرند و او راست

و

یعنی زیر مساکین ایشان

و

یعنی تعصب ایشان

ست کہ اگر نزول کتاب را بحس ظاہر بیند نیز انکار کنند ۱۲

و

یعنی بوجہ کہ ما آنرا بحس ظاہر بنیم و اللہ اعلم ۱۲

و

یعنی ظہور ملائکہ باین وجہ مستلزم ہلاک ایشان است بحکمت الہی و اللہ اعلم ۱۲

و

یعنی جزائی کہ بطریق سخریہ باینہا می گفتند ۱۲

و

یعنی جزائی کہ بطریق سخریہ باینہا می گفتند ۱۲

مَا سَكَنَ فِي اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۝ قُلْ اَغَيْرُ

آپنے ساکن شد در شب و روز واوست شنوا دانا بگو آیدستی

اللَّهِ اتَّخَذُ وَلِيًّا فَاَطِرُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ يُطْعِمُهُ وَلَا يُطْعَمُ

گیرم بجز خداست یار کننده آسمان و زمین و او رزق میدهد و رزق داده نمی شود

قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ

بگو هر آینه امر کرده شده است مرا که باشم نخستین مسلمان یعنی ازین امت و فرموده شد که مباش از شریک مقرب

الْمُشْرِكِينَ ۝ قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ

کنندگان بگو هر آینه من می ترسم اگر نافرمانی پروردگار خود کنم از عذاب روز بزرگ

عَظِيمٍ ۝ مَنْ يُصِرْ عَنْهُ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمَهُ وَذَلِكَ الْفَوْزُ

بزرگ عذاب باز داشته شود از وی آن روز پس مهربانی کرد خدا بر وی و اینست مطلب یابی

الْمُبِينُ ۝ وَإِنْ يَمْسَسْكَ اللَّهُ بِخُرْ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ وَ

ظاهر و اگر سختی رساند خدا بتو هیچ دفع کننده نیست آن را مگر او

إِنْ يَمْسَسْكَ بِخَيْرٍ فَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝ وَهُوَ الْقَاهِرُ

اگر نعمت رساند بتو پس او بر همه چیز توانا است و اوست غالب

فَوْقَ عِبَادِهِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ۝ قُلْ أَمَى شَيْءٍ أَكْبَرُ شَهَادَةً

بالا سته بندگان خود و اوست دانا آگاه بگو چه چیز برتر است در باب شهادت و

قُلْ اللَّهُ شَهِيدٌ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَأُوحِيَ إِلَيَّ هَذَا الْقُرْآنُ لِأُنْذِرَكُمْ

بگو خداست و شاهد حق کننده است میان من و میان شما و وحی کرده شد بسوی من این قرآن تا بیم کنم

بِهِ وَمَنْ يُلْغُ أَيُّكُمْ لَتَشْهَدُنَّ أَنَّ مَعَ اللَّهِ الْهَةَ أُخْرَى قُلْ

شمارا آبان و بیم کنم آن را نیز که قرآن باد برسد آ شما اثبات می کنید که خدا هستند خدایان دیگر بگو

لَا أَشْهَدُ قُلْ إِنَّمَا هُوَ إِلَهُ وَاحِدٌ وَإِنِّي بَرِيٌّ عَنْ مِمَّا تُشْرِكُونَ ۝

من اثبات نمی کنم بگو جز این نیست که او خداست یگانه است و هر آینه من بیزارم از آنچه شما شریک مقرر میکنید

الَّذِينَ اتَّيْنَهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ ۝ الَّذِينَ

آنانکه ایشان را کتاب داده ایم می شناسند حقیقت این قول را و چنانکه می شناسند پسران خود را

و
یعنی اظهار حق کردن و الله
اعلم ۱۲

و
یعنی کلمه توحید ۱۲

وَقَالُوا لَا تَنْفِرْ

وَقَالُوا لَا تَنْفِرْ

خَيْرُ وَا انْفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۲۰ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ

آنانکه زریان کار شدند در حق خویشتن ایشان ایمان نمی آرند و کیست ستمگارتر از کسی که بر بست

عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ إِنَّهُ لَا يُغْنِيهِمُ الظَّالِمُونَ ۲۱ وَيَوْمَ

بر خدا دروغ را یا بدروغ نسبت کرد آیات او را هر آینه رستگار نمی شوند ستمگران و یاد کن

نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا إِنَّا سُرَّكَاؤُكُمْ الَّذِينَ

آن روز که حشر کنیم ایشان را همه یک جا بازگویم شرکان را کجا اندان شریکان شما که ایشان را ظن

كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ۲۲ ثُمَّ لَمْ تَكُنْ فَتِنَتُهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا وَاللَّهِ رَبُّنَا

اثبات می کردید بعد از آنکه نه باشد عذر ایشان مگر آنکه گویند قسم بخدا پروردگار ما

مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ ۲۳ أَنْظِرْ كَيْفَ كَذَبُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ

که مشرک نه بودیم بنگر چگونه دروغ گفتند بر خویشتن و گم گشت از ایشان

مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ۲۴ وَمِنْهُمْ مَّنْ يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ وَجَعَلْنَا عَلَىٰ

آپسخر افترا می کردند و از ایشان کسی هست که گوش می دهد بسوی تو و پدید آورده ایم

قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِنْ يَرَوْا كَلًّا

بر دل ایشان پرده ای تا نه فهمند آن را و در گوش ایشان گرانی را و اگر به بینند هر چه

آيَةً لَا يُؤْمِنُوا بِهَا حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوكَ يُجَادِلُونَكَ يَقُولُ الَّذِينَ

ایمان نیارند بآن تا وقتیکه بیایند پیش تو مکاره کنان با تو گویند این

كَفَرُوا وَإِنْ هَذَا إِلَّا آسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ۲۵ وَهُمْ يَنْهَوْنَ عَنْهُ وَ

کافران نیست این مگر قصبائے پیشینان و ایشان منع میکنند از آن و دور می شوند

يَنْتَوْن عَنْهُ وَإِنْ يُهْلِكُونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ۲۶ وَلَوْ

از متابعت او و هلاک نمی کنند مگر خویشتن را و نمی دانند و

تَرَىٰ إِذْ وَقَفُوا عَلَى النَّارِ فَقَالُوا يَلَيْتُنَا نَرُدُّ وَلَا نَكْذِبَ بِآيَاتِ

تعجب کنی اگر به بینی ایشان را وقتیکه باز داشته شوند نزدیک آتش پس گویند ای کاش ما باز گردانیده شویم پس

رَبَّنَا وَنَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ۲۷ بَلْ يَدْعُ الْهَمُّ مَا كَانُوا يُخْفُونَ

بدروغ نسبت نکنیم آیات پروردگار خویش را و شویم از مسلمانان بجهل ظاهر شد ایشان را جزای آنچه می پوشیدند

مِنْ قَبْلُ وَلَوْ رُدُّوا لَعَادُوا لِبَآئِهِمْ وَعَنْهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٣٨﴾

پیش ازین یعنی جزائی عقائد باطله را اگر بازگردانیده شوند البته رجوع کنند بسوی آنچه منع کرده می شدند و هر آئینه

وَقَالُوا إِن هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ ﴿٣٩﴾ وَلَوْ

ایشان دروغگو یانند و گفتند نیست هیچ حیات مگر زندگانی این جهانی ما و نیستیم ما را بندگان و تعجب کنی اگر

تَرَىٰ إِذْ وَقَفُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ قَالِ الْيَسَّ هَذَا بِالْحَقِّ قَالُوا بَلَىٰ وَ

به بینی انگاه که باز داشته شوند بحضور پروردگار خویش گویند خدا آیا این درست نیست گویند آری درست است

رَبَّنَا قَالِ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٤٠﴾ قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ

قسم پروردگار ما گوید بچشید عذاب را بسبب آنکه کافر بودید به تحقیق زیان کار شدند

كَذَّبُوا بِإِيقَاعِ اللَّهِ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَتْهُمْ السَّاعَةُ بَغْتَةً قَالُوا مِحْسَرَتُنَا

آنانکه بدروغ نسبت کردند ملاقات خدا را تا انگاه که بیاید بایشان قیامت ناگهان گویند ایسپیمانی ما

عَلَىٰ مَا فَرَّطْنَا فِيهَا وَهُمْ يَحْمِلُونَ أَوْزَارَهُمْ عَلَىٰ ظُهُورِهِمْ أَلَا

بر تقصیر ما در باب قیامت و ایشان بردارند بارهای خویش را و بر پشتهای خویش آگاه شوید

سَاءَ مَا يَزُرُونَ ﴿٤١﴾ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَعِبٌ وَلَهُمْ وَلِلدَّارِ

بد چیز نیست آنچه بر میدارند و نیست زندگانی دنیا گم بازی و لهو و هر آئینه

الْآخِرَةُ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يَتَّقُونَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٤٢﴾ قَدْ نَعْلَمُ إِنَّهُ لِيَحْزَنَكَ

سزائی آخرت بهتر است متقیان را آیا در نمی یابید هر آئینه میدانیم که اندوهگین

الَّذِي يَقُولُونَ فَإِنَّهُمْ لَا يَكْذِبُونَكَ وَلَكِنَّ الظَّالِمِينَ بِآيَاتِ اللَّهِ

میکند ترا آنچه ایشان می گویند پس هر آئینه ایشان بدروغ نسبت نمی کنند ترا فقط و لیکن این ستمکاران آیات خدا را

يَجْحَدُونَ ﴿٤٣﴾ وَلَقَدْ كَذَّبْتَ رَسُولٌ مِّن قَبْلِكَ فَصَبِرْ وَاعْلَىٰ مَا

انکاری کنند و هر آئینه بدروغ نسبت کرده شد پیغامبران را پیش از تو پس صبر کرد و نبرد بر تکذیب خویش

كَذَّبُوا وَأَوْدُوا حَتَّىٰ أَتَاهُمْ نَصْرُنَا وَلَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ

و در سنجانیده شدن خویش تا آنکه بیامد بایشان نصرت ما و نیست هیچ تغیر دهنده وعده های خدا را

وَلَقَدْ جَاءَكَ مِنْ نَّبَائِ الْمُرْسَلِينَ ﴿٤٤﴾ وَإِنْ كَانَ كِبْرُكَ عَلَيْكَ

و هر آئینه آمد به تو بعض خبر پیغامبران و اگر گران شده باشد بر تو

ج

ق

یعنی منکر خسراند و الله اعلم ۱۲

ق

یعنی گناهان خویش را ۱۳

ق

یعنی عمل بد بشکل خیر نهایت رشتی و ناخوشی شده بر پشت او نهاده

إِعْرَاضُهُمْ فَإِنْ اسْتَطَعَتْ أَنْ تَبْتَغِيَ نَفَقًا فِي الْأَرْضِ أَوْ سُلٰمًا

روگردانی ایشان پس اگر می توانی که بجویی سوراخه در زمین یا رودخانه

فِي السَّمَاءِ فَتَاتِيهِمْ بِآيَةٍ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَمَعَهُمْ عَلَى الْهُدٰى

در آسمان پس بیماری پیش ایشان معجزه دل و اگر خواسته خدا جمع ساختن ایشان را بر هدایت

فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْجَاهِلِينَ ۝۳۵ إِنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ يَسْمَعُونَ

پس مباش از جاهلان جز این نیست که قبول میکنند و آنانکه می شنوند

وَالْمَوْتٰى يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ ثُمَّ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ۝۳۶ وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ

و مردگان یعنی کافران برانگیزد ایشان را خدا باز بسوی او گردانیده شوند و گفتند چرا نه فرود آورده شد

عَلَيْهِ آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ قُلْ إِنَّ اللَّهَ قَادِرٌ عَلَى أَنْ يُنْزِلَ آيَةً وَ

برینجا مبر نشانه از جانب پروردگار او دل بگوهر آئینه خدا قادر است بر آنکه فرود فرستد آیه

لَكِن أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۝۳۷ وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا ظَیْرٍ

لیکن اکثر ایشان نمی دانند و نیست هیچ جانوری در زمین و نه هیچ پرند که

يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ إِلَّا أُمَمٌ أَمْثَالُكُمْ مَا فَرَطْنَا فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ

می پرورد و بازوے خود مگر ایشان جماعت مانند شما فرو گذاشت نکرده ایم در کتاب یعنی لوح محفوظ

ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ ۝۳۸ وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا صُمُّ وَبُكْمٌ

هیچ چیزے را باز بسوے پروردگار خود حشر کرده خواهند شد و کسانی که بدروغ نسبت کردند آیات ما را که انکار کنند و گفتارند

فِي الظُّلُمٰتِ ۝۳۹ مَن يَشَأِ اللَّهُ يُضِلَّهُ ۖ وَمَن يَشَأِ يُجْعَلْ عَلَىٰ صِرَاطٍ

در تاریکی باند هر که خواهد خدا گمراه کندش و هر که خواهد

مُسْتَقِيمٍ ۝۴۰ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ اللَّهِ أَوْ أَتَتْكُمُ السَّاعَةُ

گرداندش بگو آیا دیدید اگر بیاید شما عذاب خدا یا بیاید شما قیامت آیا

أَغَيْرَ اللَّهِ تَدْعُونَ إِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِينَ ۝۴۱ بَلْ إِيَّاهُ تَدْعُونَ

بغیر خدا تضرع می کنید اگر راست گو هستید نه بلکه خاص بجناب او دعای کنید

فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ إِنْ شَاءَ وَتَتَسَوَّنَ مَالِ الشُّرَكُوٓنَ ۝۴۲ وَلَقَدْ

پس دفع می کند آنچه دعای کنید برائے دفع آن اگر خواهد و فراموش می کنید آن چیز را که او را شریک مقرر کردید و

وَقَدْ

وَقَدْ

وَقَدْ

وَقَدْ

وَقَدْ

وَقَدْ

وَقَدْ

وَقَدْ

وَقَدْ

وَقَدْ

وَقَدْ

وَقَدْ

وَقَدْ

أَرْسَلْنَا إِلَى أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ فَآخَذْنَاهُمْ بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ لَعَلَّهُمْ

بهر آئینه فرستادیم بسوئی امتان پیش از تو فل پس در گرفت کردیم ایشان را به تنگی معیشت و بیماری

يَتَضَرَّعُونَ ۚ فَلَوْلَا إِذْ جَاءَهُمْ بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا وَلَكِنْ قَسَتْ قُلُوبُهُمْ

تأزاری کنند پس چرا نه زاری کردند و قتیکه آمد بایشان عذاب ما و لیکن سخت شد دل ایشان

وَزَيْنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۚ فَلَبَأَسْوَأَ مَا ذُكِّرُوا بِهِ

وزینت داد در نظر ایشان شیطان آنچه می کردند پس چون فراموش کردند آنچه پند

فَتَحْنَاهُمْ عَلَيْهِمْ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ حَتَّى إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا

داده شد ایشان را بآن کشاده ساختیم بر ایشان در هائی همه چیز و تا آن هنگام که شادمان گشتند آنچه داده شد

أَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ ۚ فَقَطَّعَ دَائِرَ الْقَوْمِ الَّذِينَ

ایشان را در گرفت کردیم ایشان را ناگهان پس شدند نا امید شوند پس بریده شد بیخ کرده

ظَلَمُوا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۚ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَخَذَ اللَّهُ

ستم گاران و سپاس خدا را است پروردگار عالمها بگو آیا دیدید اگر باز گیرد خدا

سَمْعَكُمْ وَأَبْصَارَكُمْ وَخَتَمَ عَلَى قُلُوبِكُمْ مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرِ اللَّهِ

شنوایی شما را و چشم های شما را و مهر کند بر دل های شما کیست خدا غیر الله تعالی

يَأْتِيَكُمْ بِهِ أَنْظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ ثُمَّ هُمْ يَصْذَقُونَ ۚ

که آزا بیارد به شما به بین چگونه گوناگون بیان می کنیم آیت ها باز ایشان را و گردان می شوند

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ اللَّهِ بَغْتَةً أَوْ جَهْرَةً هَلْ

بگو آیا دیدید اگر بیاید به شما عذاب خدا ناگهان یا آشکارا آیا هلاک

يُهْلِكُ إِلَّا الْقَوْمَ الظَّالِمُونَ ۚ وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا

کرده شوند و مگر قوم ستم گاران و نمی فرستیم پیغامبران را مگر

مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ ۚ فَمَنْ آمَنَ وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ

بشارت دهنده و بیم کننده پس هر که ایمان آورد و نیکو کاری کرد پس هیچ ترس نبود بر ایشان

وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ۚ وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا يَمْسُهمُ الْعَذَابُ

و نه ایشان اند و نگرین شوند و کسانی که دروغ نسبت کرده اند آیات ما را برسد بایشان

ول

یعنی پیغامبران ما ۱۲

ول

یعنی با ستم راج

نعمت های فراوان

دادیم و شد اعلم ۱۲

ول

یعنی هلاک کرده نشوند ۱۲

يَمَّا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿١٩﴾ قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ

عذاب بسبب فاسق بودن ایشان بگوئی گویم بشما که نزد من است خزینههای خدا

وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ إِنْ أَتَيْتُمُونِي

وَنَزِمْتُمُونِي غَيْبِ رَاوَنَمِ گویم بشما که من فرشته ام پیروی نمیکنم مگر چیزے را که وحی کرده شد بسوئے

إِلَى قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ أَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٠﴾

من بگو آریا بر میشود نابینا و بینا آیا تامل نمیکنید

أَنْذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَنْ يُحْشَرُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ لَيْسَ لَهُمْ

بترسان بقرآن یعنی پندره بقرآن کسانے را که می ترسند از آنکه حشر کرده شوند بسوئی پروردگار خویش نباشد ایشانرا

مِنْ دُونِهِ وَلِيَ لَا شَافِعَ لَهُمْ يُتَّقُونَ ﴿٢١﴾ وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ

بجز خدا هیچ دوستی و نه سفارش کننده تا پر هیز گاری کنند و دور رکن کسانے را که

يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ مَا عَلَيْكَ

مناجات می کنند پروردگار خویش بانداد و مسا می طلبند روی او را نیست بر تو

مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ

از حساب ایشان چیزی نیست از حساب تو بر ایشان چیزی

فَتَطْرُدَهُمْ فَتَكُونَ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٢٢﴾ وَكَذَلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ

تا برانی ایشان را که انگاه باشی از ستم گاران و همچنین امتحان کردیم بعضی مردمان را

لِيَقُولُوا أَهَؤُلَاءِ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنْ بَيْنِنَا أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ

بعض تا گویند آیا این جماعه انعام کرده است خدا را ایشان از میان ما خداست تعالی فرمود آیا نیست خدا

بِالشَّاكِرِينَ ﴿٢٣﴾ وَإِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِنَا فَقُلْ سَلَامٌ

و اناتر بشکر کنندگان و چون بیایند پیش تو کسانیکه ایمان آورده اند بآیتهای ما پس بگو

عَلَيْكُمْ كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَىٰ نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ أَنَّهُ مَنْ عَمِلَ مِنْكُمْ

سلام علیکم لازم کرده است پروردگار شما بر خود مهربانی را لازم کرده است که هر که بکند

سُوًّا بِمِجْهَالَةٍ ثُمَّ تَابَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَصْلَحْ فَأَنزَغُوا رَحِيمَ

از شما کار بد به نادانی باز توبه کرد بعد از آن و نیکوکاری نمود پس خدا آمرزنده مهربان است

۲۵۹

وَكَذَلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ الْآيَاتِ وَلِتُسْتَبِينَ سَبِيلُ الْمُجْرِمِينَ ۝٤

و همچنین تفصیل می کنیم نشان بار و تا ظاهر شود راه ستمکاران و

قُلْ إِنِّي نُهَيْتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ قُلْ

بگو هر آینه منع کرده شدم که عبادت کنم آن کسان را که شما می پرستید بجز خدا بگو

لَا أَتَّبِعُ أَهْوَاءَكُمْ قَدْ ضَلَلْتُ إِذًا وَمَا أَنَا مِنَ الْبُهْتَامِينَ ۝٥

پیروی نمی کنم آرزوهای شما را گمراه شده باشم از نگاه و نه باشم از راه یافتگان

قُلْ إِنِّي عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَكَذَّبْتُمْ بِهِ مَا عِنْدِي مَا

بگو هر آینه من حجتم از پروردگار خود و بدفع داشتید آن دلیل را نیست

تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ إِنْ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ يَقْضُ الْحَقُّ وَهُوَ خَيْرُ

نزدیک من آنچه شما بزودی می طلبید آن را و نیست حکم مگر خدا را بیان می کند دین درست را و او بهترین

الْفَاصِلِينَ ۝٦ قُلْ لَوْ أَنَّ عِنْدِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ لَقُضِيَ الْأَمْرُ

فصل کنندگان است بگو اگر بودی نزدیکی من آنچه بزودی می طلبیدش هر آینه با انجام رسانید

بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِالظَّالِمِينَ ۝٧ وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ

شده کار میان من و میان شما و خدا و انار است به ستمکاران و نزد او است کلیدهای غیب و

لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ

نمی داندش مگر او و میداند آنچه در میان و دریا است و نمی افتد هیچ برگ آ

إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٌ فِي ظِلْمٍ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٌ وَلَا يَابِسٌ إِلَّا فِي

من داندش و نمی افتد هیچ دانه در تاریکی های زمین و نه هیچ تری و نه خشکی الا ثبت

كِتَابٍ مُبِينٍ ۝٨ وَهُوَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُمْ بِاللَّيْلِ وَيَعْلَمُ مَا جَرَحْتُمْ

است در کتاب روشن و او است آنکه قبض روح شما می کند به شب و می داند آنچه کسب کردید

بِالنَّهَارِ ثُمَّ يَبْعَثُكُمْ فِيهِ لِيُقْضَىٰ أَجَلٌ مُسَمًّى ثُمَّ إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ

بروز باز بر می انگیزد شما را در روز تا با انجام رسانیده شود میعاد معین باز بسوئے او بازگشت شما است

ثُمَّ يُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ۝٩ وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَ

باز خبر دهد شما را آنچه می کردید و او است غالب بالا تنه بندگان خود و

و
ظاهر از و یک مرتبه آن
ست که این را و از آن
است مثل و از و تحت
الواها ۱۲

و
یعنی عقوبت و راضی
من نیست ۱۲

و
یعنی انواع علم غیب ۱۲
و
یعنی وقت نوم ۱۲

يُرْسِلُ عَلَيْكُمْ حَفَظَةً حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ

می فرستد بر شما ملائکہ نگاہبان تا وقتیکہ بیاید بہ کسی از شما مرگ قبض روح او کنند

رُسُلَنَا وَهُمْ لَا يُفَرِّطُونَ ﴿٦١﴾ ثُمَّ رُدُّوْا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقُّ ۖ أَلَا

فرستادگان ما و ایشان تقصیر نمی کنند باز گردانیدہ شوند مردگان بسوئے اللہ خداوند ایشان کہ حق

لَهُ الْحُكْمُ وَهُوَ أَسْرَعُ الْحَاسِبِينَ ﴿٦٢﴾ قُلْ مَنْ يُنَجِّيكُمْ مِّنْ

است مرا و راست حکم و او شتاب ترین حساب کنندگان است بگو کیست کہ می رها کند شمار از

ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ تَدْعُوْنَهُ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً لِّئِنْ أَنجَيْنَا مِنْ

تاریکی ہائے بیابان و دریا و مناجات می کنید بجناب او بزاری و نیاز پنهانی می گوئید اگر رہائی دہد مارا

هَذِهِ لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٦٣﴾ قُلِ اللَّهُ يُنَجِّيكُمْ مِنْهَا وَمِنْ

انہیں محنت ہر آئینہ باشیم از شکر کنندگان بگو خدا می رها کند شمار از ان محنت و از ہر

كُلِّ كَرْبٍ ثُمَّ أَنْتُمْ مُشْرِكُونَ ﴿٦٤﴾ قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَىٰ أَنْ يَبْعَثَ

اندوہے باز شما شریک او مقرر می کند بگو او است توانا بر آنکہ فرستد بر شما

عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِّنْ فَوْقِكُمْ أَوْ مِنْ تَحْتِ أَرْجُلِكُمْ أَوْ يَلْبَسَكُمْ

عذابے از بالائے شما یا از زیر پائے شما و جمع کند شمارا گروه گروه

شَيْعًا وَيُذِيقَ بَعْضَكُمْ بَأْسَ بَعْضٍ ۚ أَنْظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ

و پخشاند بعض شمارا جنگ بعض و بنگر چگونہ گوناگون می کنیم آیت ہارا

الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَفْقَهُوْنَ ﴿٦٥﴾ وَكَذَّبَ بِقَوْلِكَ وَهُوَ الْحَقُّ ۖ قُلْ

تا بہ فہمند و بہ دروغ نسبت کردند قرآن را قوم تو و آن راست است بگو

لَسْتُ عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ ﴿٦٦﴾ لِكُلِّ نَبِيٍّ مُّسْتَقَرٌّ وَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٦٧﴾

نیستم بر شما نگاہبان ہر خبر را میعاد نیست و نخواہید دانست

وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَتِنَا فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتَّىٰ

و چون ببینی آنان را کہ بحث شروع می کنند در آیت ہائے ما پس رو بگردان از ایشان

يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ ۚ وَإِمَّا يُنسِيكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدْ

تا وقتیکہ بحث شروع کنند در سخنی غیر وے و اگر فراموش گردانند ترا شیطان پس نشین

و

یعنی از مصیبت ہائے

بیابان و دریا ۱۲

و

یعنی چنانکہ سنگ بر

قوم لوط بارید ۱۲

و

یعنی چنانکہ قارون

زمین رفت ۱۲

و

یعنی افواج متعددی پیدا

شود و با یکدیگر جنگ

کنند ۱۲

بَعْدَ الذِّكْرِ مَعَ الْقَوْدِ الظَّالِمِينَ ﴿٦٨﴾ وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَتَّقُونَ

بعد یاد آوردن با گروه ستمگاران و نیست بر کسانی که پرہیزگاری کردند

مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَلَكِنْ ذِكْرِي لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٦٩﴾ وَذَرِ

از حساب کافران چیزے ولیکن بر ایشان لازم است پند دادن تا شود کہ پرہیزگاری کنند

الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لِبَآئِهِمْ لَعِبًا وَهَوًّا وَغَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَ

بگذاشتند کہ دین خود گرفتند بازی و لہو و فریفت ایشان را زندگی دنیوی و

ذِكْرِي أَنْ تَبْسَلَ نَفْسٌ بِمَا كَسَبَتْ ۖ لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ

پند دہ بقرآن برائے احتیاط از آنکہ بہلکہ گذاشتہ شود نفس را بسبب آنچه کردہ است نیست اورا بجز خدا

وَلِيٍّ وَلَا شَفِيعٍ ۚ وَإِنْ تَعْدِلْ كُلُّ عَدْلٍ لَا يُؤْخَذُ مِنْهَا ۚ أُولَٰئِكَ

یہج دوست و نہ شفاعت کنندہ و اگر عود خود دہد ہر فردائے کہ تواند گرفتہ نہ شود از دے آن جماعہ

الَّذِينَ أُبْسِلُوا بِمَا كَسَبُوا ۖ لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ

آنانند کہ بہلکہ گذاشتہ شدند بہ وبال آنچه کردند ایشان راست آتش میدہنے از آب جو شانیدہ و ایشان راست

يَمَّا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٧٠﴾ قُلْ أَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُنَا

عذاب در دہندہ بسبب آنکہ کافر بودند بگو آید ما نجات کنیم بجز خدا کسے را کہ نفع نہ دہد ما را و

لَا يَضُرُّنَا وَنُرَدُّ عَلَىٰ أَعْقَابِنَا ۚ بَعْدَ إِذْ هَدَيْنَا اللَّهَ كَالَّذِي اسْتَهْوَتْهُ

زبان نہ رساند ما را و باز گردانیدہ شویم بر پاشنہماے خود بعد از آنکہ راہ راست نمودہ است ما را خدا مانند کسے کہ

الشَّيْطَانُ فِي الْأَرْضِ حَيْرَانٌ ۚ لَهُ أَصْحَابٌ يَدْعُونَهُ إِلَىٰ

گمراہ کردہ باشند اورا بر بیان در زمین حیران ماندہ را اورا یارانند کہ می خوانندش بسوتے

الْهُدَىٰ ۖ اتَّبِعْنَا قُلْ إِنَّ هُدَىٰ اللَّهِ هُوَ الْهُدَىٰ وَأَمْرٌ بِالْإِسْلَامِ

راہ راست کہ بیا بسوتے ما بگو ہر آئینہ ہدایت خدا ایمان است ہدایت حقیقی و فرمودہ شدہ است

لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٧١﴾ وَأَنْ أَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَهُوَ الَّذِي إِلَيْهِ

ما را کہ منقاد شویم پروردگار عالمہارا و فرمودہ شد کہ بر پا دارید نماز را و برسید از خدا و اوست آنکہ بسوتے او حشر

تُحْشَرُونَ ﴿٧٢﴾ وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَيَوْمَ

کردہ خواهید شد و اوست آنکہ بیا فرید آسمانہا و زمین بتدبیر محکم و روزیکہ

الغالب

يَقُولُ كُنْ فَيَكُونُ ۖ قَوْلُ الْحَقِّ وَلَهُ الْمُلْكُ يَوْمَ يُنفَخُ فِي الصُّورِ

بفرماید و ک بشو پس می شود سخن او درست است و مراد راست بادشاهی روزیکه دمیده شود در صور

عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةُ ۖ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ۖ وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ

وایندۀ پنهان و آشکار است و اوست استوار کار آگاه و یادکن چون گفت ابراهیم

لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا اتَّخَذُ صَنَامًا إِلَهًا تَرَىٰ أَرَأَيْكَ وَقَوْمَكَ فِي ضَلَالٍ

بدر خود آزر را آیا خدا میگیری بتان را هر آینه من می بینم ترا و قوم ترا در گمراهی

مُبِينٍ ۖ وَكَذَلِكَ نُرَىٰ إِبْرَاهِيمَ مَلَكُوتَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلِيَكُونَ

ظاهر و بچنین می نمودیم ابراهیم را ملک آسمان ها و زمین تا او

مِنَ الْمُوقِنِينَ ۖ فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ رَأَى الْكُوكِبَ قَالَ هَذَا رَبِّي

از یقین کنندگان باشد و پس چون تاریک شد بر خیز شب دید ستاره گفت این است پروردگار من

فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَا أُحِبُّ الْآفِلِينَ ۖ فَلَمَّا رَأَى الْقَمَرَ بَازِعًا قَالَ هَذَا

پس وقتی که فرو رفت گفت دوست ندارم فرو روندگان را پس چون دید ماه را طلوع کرده گفت این است

رَبِّي فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَئِنْ لَّمْ يَهْدِنِي رَبِّي لَأَكُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ

پروردگار من پس وقتی که فرو رفت گفت اگر هدایت نکند مرا پروردگار من شوم از گروه

الضَّالِّينَ ۖ فَلَمَّا رَأَى الشَّمْسَ بَازِعَةً قَالَ هَذَا رَبِّي هَذَا أَكْبَرُ فَلَمَّا

گمراہان پس وقتی که دید آفتاب را طلوع کرده گفت این است پروردگار من این بزرگتر است

أَفَلَتْ قَالَ يَقَوْمِ إِنِّي بَرِيءٌ مِّمَّا تُشْرِكُونَ ۖ إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ

پس چون فرو رفت گفت ای قوم من هر آینه من بیزارم از آنچه شریک مقرر میکنید هر آینه متوجه ساختم روئی خود را

لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۖ وَ

بسوی کسیکه بیافرید آسمانها و زمین در حالتیکه حنیفم و نیستم از مشرکان و

حَاجَّةُ قَوْمِهِ ۖ قَالَ اتَّخَذُوا فِي اللَّهِ وَقَدْ هَدَيْنَا وَلَا آخَافُ

جدال کردند با او قوم او گفت آیا جدال می کنید با من در باب خدا و تحقیق هدایت کرده است مرا و نمی ترسم از آنچه شما

مَا تُشْرِكُونَ بِهِ إِلَّا أَن يُشَاءَ رَبِّي شَيْئًا وَسِعَ رَبِّي كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا

شریک مقرر می کنید با خدا و لیکن می ترسم از آنکه خدا اراده کند چیزی و احاطه کرده است پروردگار من به هر چیز از جهت

ف

یعنی چیزی را ۱۲

ف

یعنی چنانکه بر خیز ظاهر
کردیم که بتان لایق و بت
نیستند نیز ظاهر بر خیزیم
که ستاره و هر چه از آسمانها
است و زمین لایق و بت
نیست و واقع در و یکن
زائده است و الله اعلم ۱۲

ف

یعنی از انولع محنت ۱۲

أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ۝^{۸۱} وَكَيْفَ أَخَافُ مَا أَشْرَكْتُمْ وَلَا تَخَافُونَ أَنَّكُمْ

دانش آیدند نمی گیرید و چگونه ترسم از کسی که او را شریک مقرر می کنید و شما نمی ترسید از آنکه

أَشْرَكْتُمْ بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزَّلْ بِهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا فَأَمَّا الْفَرِيقَيْنِ

شریک خدا مقرر کردید چیزی را که فرو نه فرستاده است بر شما دلیل بر آن پس کدام یک ازین دو گروه

أَحَقُّ بِالْأَمْنِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝^{۸۲} الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا

سزاوارتر است با من بگویند اگر می دانید خداوند تعالی فرمود کسانیکه ایمان آوردند و دنیا می خستند

إِيْمَانَهُمْ يُظْلِمُونَ أُولَٰئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ ۝^{۸۳} وَتِلْكَ

ایمان خود را به شرک آن جماعه ایشان راست ایمنی و ایشانند راه یافتگان و این است

مُجْتَبَاً أَتَيْنَهَا ابْرَاهِيمَ عَلَىٰ قَوْمِهِ نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَّنْ نَّشَاءُ وَإِن

حجت ما و همیشه ابراهیم را بر قوم و بلندی می کنیم در مراتب هر کرامی خواهیم برآیند

رَبِّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ۝^{۸۴} وَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ كُلًّا هَدَيْنَا

پروردگار تو استوار کار دانا است و عطا کردیم ابراهیم را اسحاق و یعقوب هر یک را از ایشان هدایت

وَنُوحًا هَدَيْنَا مِنْ قَبْلُ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِ دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ وَأَيُّوبَ

کردیم و نوح را هدایت کردیم پیش ازین و از اولاد ابراهیم را همدوم و داود و سلیمان و ایوب

وَيُوسُفَ وَمُوسَىٰ وَهَارُونَ وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۝^{۸۵} وَزَكَرِيَّا

و یوسف و موسی و هارون را و هم چنین جزای دهم نیکوکاران را و هدایت کردیم

وَيَحْيَىٰ وَعِيسَىٰ وَإِلْيَاسَ كُلٌّ مِّنَ الصَّالِحِينَ ۝^{۸۶} وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ

زکریا و یحیی و عیسی و الیاس را هر یک از صالحان بود و هدایت کردیم اسمعیل و اسحاق

وَيُونُسَ وَلُوطًا وَكُلًّا فَضَّلْنَا عَلَى الْعَالَمِينَ ۝^{۸۷} وَمِنْ آبَائِهِمْ وَ

و یونس و لوط را و هر یک را فضل دادیم بر اهل زمان و هدایت کردیم بعضی را از پدران

ذُرِّيَّتِهِمْ وَإِخْوَانِهِمْ وَاجْتَبَيْنَاهُمْ وَهَدَيْنَاهُمْ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۝^{۸۸}

ایشان و اولاد ایشان و برادران ایشان و برگزیدیم ایشان را و دلالت کردیم ایشان را بسوختی راه راست

ذَٰلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَلَوْ أَشْرَكُوا

این است هدایت خدا و دلالت می کند بدان هر که خواهد از بندگان خویش و اگر شریک مقرر میکردند

لَحِيطَ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝ اُولَٰئِكَ الَّذِيْنَ اتَيْنَاهُمُ الْكِتٰبَ

نابود شدی از ایشان آنچه کرده بودند این جماعہ آنانند کہ دادیم ایشان را کتاب

وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ ۚ فَاِنْ يَكْفُرْ بِهَا هَؤُلَاءِ فَقَدْ وَكَلْنَا بِهَا قَوْمًا

وحکمت و پیغامبری پس اگر کافر شوند بآیات قرآن این کافران پس ما مقرر ساختیم برے ایمان بآنها

لَيَسُوْا بِهَا يَكْفِرِيْنَ ۝ اُولَٰئِكَ الَّذِيْنَ هَدٰى اللّٰهُ فَيَهْدِيْهِمْ

گروہے را کہ ہرگز کافر نہ شوند و این جماعہ انبیاء کسانے اند کہ ہدایت کرد ایشان را خدا پس بہ روش ایشان

اِقْتَدِهٖ قُلْ لَا اَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ اَجْرًا اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعٰلَمِيْنَ ۝

آقتدا کن بگو سوال نمی کنم از شما بیج مزد بر تبلیغ قرآن نیست این مگر بہند عالمہا را و

وَمَا قَدَرُوا اللّٰهَ حَقَّ قَدْرِهٖ اِذْ قَالُوْا مَا اَنْزَلَ اللّٰهُ عَلٰى بَشَرٍ مِّنْ

وصفت نکردند یہود خدا را حق صفت او چون گفتند فرو نہ فرستادہ است خدا بر بیج آدمی

شَيْءٍ ۚ قُلْ مَنْ اَنْزَلَ الْكِتٰبَ الَّذِيْ جَآءَ بِهٖ مُّوْسٰى نُورًا وَّ

چیزے بگو کہ فرو فرستاد کتابے کہ آورده است اورا موسی و روشنی و

هُدٰى لِّلنَّاسِ تَجْعَلُوْنَہٗ قَرَاطِيسَ تُبْدُوْنَہَا وَتُخْفُوْنَ کَثِيْرًا ۚ

ہدایت مردمان را می گردانید اوراد و قسم ورقہا آشکارا می کنید آن را و پنهان می کنید بسیاری را و آموختہ شدید

وَعَلِمْتُمْ کَالَمْ تَعْلَمُوْا اَنْتُمْ وَاَبَاؤُكُمْ قُلْ اللّٰهُ ثُمَّ ذَرْهُمْ فِی

یعنی در قرآن آنچه نمی دانستید شما و نہ پدران شما می دانستند و بگو خدا فرو آورد باز بگزار ایشان را

خَوْضِهِمْ يَلْعَبُوْنَ ۝ وَهٰذَا کِتٰبُ اَنْزَلْنٰہٗ مُبْرَکًا مُّصَدِّقُ الَّذِيْ

در بحث ایشان در حالیکہ بازی میکنند و این قرآن کتابیست کہ فرستادیم اورا بابرکت باور دارندہ آنچه پیش

بَيْنَ يَدَيْهِ وَلِتُنْذِرَ اُمَّ الْقُرٰی وَمَنْ حَوْلَهَا ۚ وَالَّذِيْنَ يُؤْمِنُوْنَ

ازوے بود و تا بیم کنی اہل مکہ را و کسانے را کہ گرد مکہ ساکن اند و معتقدان آخرت البتہ

بِالْآخِرَةِ يُؤْمِنُوْنَ بِہٖ وَهُمْ عَلٰى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُوْنَ ۝ وَمَنْ

ایمان می آرند بقرآن و ایشان بر نماز خود محافظت می کنند و کیست

اَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرٰی عَلٰی اللّٰهِ کَذِبًا ۚ اَوْ قَالَ اُوْحٰی اِلٰیَّ وَلَمْ یُوْحَ

ستمکار تر از کسی کہ برہست بر خدا دروغے و یا گفت وحی فرستادہ شدہ اسب بہ من

ف

یعنی ساجدین و انصار
ساز اخبار و اللہ اعلم
ف

یعنی چنانکہ انبیاء صبر
کردند بر این کفار تو
نیز صبر کن و اللہ اعلم
ف

یعنی کتمان آیات تورات
را قرآن اظہار کرد و
الاسابق بقیفین
نمی دانستند
ف

جہل آنست کہ
اگر یہود گویند کہ خدا
تعالی ابیج بغر وحی
نمی فرستد نقض کردہ
میشود بتوریت و
اگر وہینہ میفرستد
فرستادن قرآن مجرد
تعصب است پس
اذا قالوا بجلالہ
فقالوا لکنتہ ۱۲

ف

مترجم گوید اینہا اولاً
عرب را کہہ شد کہ ہاں
عربی می فہمید انبیاء صبر
اہل ارض را بواسطہ
ترجمہ پس این جا اقدار
اول مراد است مانند

آیت ہوالذی بعث
فی الامیین رسولاً
منہم نزلوا علیہم لایات
الایۃ ودرایت و ما
ارسلاک الارحمتہ
للعالمین از اولی
و ثانوی و اللہ اعلم
ف

یعنی اعتقاد کرد مثلاً
کہ بچی نرو سواتب از

مرا لہی است و اتفاق سلف دلیل بر آن است و اللہ اعلم

إِلَيْهِ شَيْءٌ وَمَنْ قَالَ سَأُنْزِلُ مِثْلَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ

و بحقیقت نفرستاده شده است بسوی او چیزی از کسی که گفت فرو خواهم آورد مانند آنچه فرو آورده خدا و تعجب

الظَّالِمُونَ فِي غَمَرَاتِ الْمَوْتِ وَالْمَلَائِكَةُ بَاسِطُوا أَيْدِيَهُمْ أَخْرِجُوا

کنند چون بنگری و قتی که ظالمان در شدائد مرگ باشند و فرشتگان دست خود را درازی کنند و می گویند بیرون آرید

أَنْفُسَكُمْ الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَقُولُونَ عَلَىٰ

روحهای خود را امروز جزا داده خواهیم شد عذاب رسوا کننده

اللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ وَكُنْتُمْ عَنْ آيَاتِهِ تَسْتَكْبِرُونَ ﴿٩٤﴾ وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا

بر خدا ناطق و بسبب آنکه از تصدیق آیات او سرکشی می کردید و گوئیم هر آینه آمدید پیش ما

فِرَادَىٰ كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَتَرَكْتُمْ مَا خَوَّلْنَاكُمْ وَرَاءَ ظُهُورِكُمْ

تنها چنانکه آفریده بودیم شما را اول بار و بگزاشتید آنچه عطا کرده بودیم شما را پس پشت خویش

وَمَا نَرَىٰ مَعَكُمْ شُفَعَاءَ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ أَنَّهُمْ فِيكُمْ شُرَكَاءُ

و نمی بینیم با شما شفاعت کنندگان شما را آنکه گمان می کردید که ایشان در تربیت شما شریکان خدا اند

لَقَدْ تَقَطَّعَ بَيْنَكُمْ وَصَلَّ عَنْكُمْ مَا كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٩٥﴾ إِنَّ اللَّهَ فَلِقُ

هر آینه بریده شده پیوند میان شما و گم شد از شما آنچه گمان می کردید هر آینه خدا شکافنده

الْحَيِّ وَالنَّوَىٰ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ

دانه نا و خسته هاست بیرون می آورد زنده را از مرده و بیرون آورده مرده است از زنده

ذِكْرُ اللَّهِ فَإِنِّي تُوفِّكُونَ ﴿٩٦﴾ فَالِقَ الْإِصْبَاحِ وَجَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا

این ست خدا پس از کجا برگردانیده می شوید شکافنده صبح است و گردانید شب را آرامگاه

وَالشَّمْسِ وَالْقَمَرِ حُسْبَانًا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٩٧﴾ وَهُوَ

گردانید آفتاب و ماه را معیار حساب این ست تقدیر خدای غالب و دانایا و اوست

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ النُّجُومَ لِتَهْتَدُوا بِهَا فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ

آنکه بیا فرید برای شما ستاره ها تا راه بیا یابید بسبب آنها در تاریکی های بیابان و دریا

قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٩٨﴾ وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ مِنْ

هر آینه به تفصیل بیان کردیم نشانه ها را برای کسانی که می دانند و اوست آنکه پدید آورد شما را

و
یعنی انشائے کتابی مثل
قرآن خواهم کرد و انشای
بطریق مشاکلت ازال
گفته شد ۱۲

و
یعنی میزنند و انشای علم ۱۳

۱۱
۱۷

نَفْسٍ وَاحِدَةٍ فَمُسْتَقَرٌّ وَمُسْتَوْدَعٌ قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ

از یک شخص پس شمارا قرار گاہے است و ودیعت جائے ہر آئینہ تفصیل بیان کرویم نشانہارا

يَفْقَهُونَ ۙ وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا مِنْ بَنَاتِ

برائے گروہ کہ می فہمند و اوست آنکہ فرود آورد از آسمان آبے پس بیرون آوردیم

كُلِّ شَيْءٍ فَأَخْرَجْنَا مِنْهُ خَضِرًا نُخْرِجُ مِنْهُ حَبًّا مُتَرَاكِبًا وَ

بسبب آن آب روئیدگی را از ہر قسم پس بیرون آوردیم ازان آب سبزہ بیرون می آریم ازان سبزہ دانہا یکے

مِنَ النَّخْلِ مِنْ طَلْعِهَا قِنْوَانٌ دَانِيَةٌ وَجَنَّاتٍ مِنْ أَعْنَابٍ

بروگیرے پیوستہ و از درختان خرما از شاخہائے او یک طائفہ شاخہا بزمین نزدیک شدہ است و بیرون آوردیم

وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ مُشْتَبِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ انْظُرُوا إِلَى ثَمَرِهِ

بوستانہا از درختان انگور و بیرون آوردیم زیتون و انار مانند یکدیگر و غیر مانند یکدیگر بگرد بنگرید بسوئے میوہ درخت

إِذَا أَثْمَرَ وَيَنْعِهِ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكُمْ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ۝ وَجَعَلُوا

چون میوہ آرد و بسوئے پختگی او ہر آئینہ در این نشانہا است گروہے را کہ ایمان دارند و مقرر کردند

لِلَّهِ شُرَكَاءَ الْجِنَّ وَخَلَقَهُمْ وَخَرَقُوا لَهُ بَنِينَ وَبَنَاتٍ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۚ

کافران برای خدا شریکان را کہ از قسم جن اند حال آنکہ خدا آفریدہ است ایشان را و بہ فترا ثابت کردند اورا فرزندان

سُبْحَنَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُصِفُونَ ۚ بَدِيعُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ اَنۡتَ

و خزان بغير دانش پاکست اورا و بلند است از آنچه بیان میکنند او آفرینندہ آسمانہا و زمین است چگونه

يَكُونُ لَهُ وَلَدٌ وَلَمْ تَكُنْ لَهُ صَاحِبَةً ۖ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ ۚ وَهُوَ

باشد اورا فرزندانے حال آنکہ نبود اورا زن و بیافرید ہر چیز را و او

بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۚ ذَٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ خَالِقُ كُلِّ

ہر چیز داناست اینست خدا پروردگار شما نیست هیچ معبود مگر او آفرینندہ

شَيْءٍ ۚ فَاعْبُدُوْهُ ۚ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ۚ لَا تَدْرِكُهُ

ہر چیز است پس ہر شتتش کند اورا و او بر ہر چیز کار ساز است در نمی یابد اورا

الْاَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْاَبْصَارَ وَهُوَ اللّٰطِيفُ الْخَبِيرُ ۚ قَدْ

چشم ہا یعنی در دنیا و او در می یابد چشم ہا را و اوست مہربان ناگاہ ہر آئینہ

و

یعنی در صورت درخت
و ثمر مانند یکدیگر است و
در طعم مختلف یک پارہ
شیرین و یک پارہ ترش
یا تلخ و اسد اعظم ۱۲

۱۲
۱۸

جَاءَكُمْ بِصَآئِرٍ مِنْ رَبِّكُمْ ۖ فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ عَمِيَ

آمدند شما دلیل ها از جانب پروردگار شما پس هر که بینا شد پس نفع او راست و هر که نابینا ماند

فَعَلَيْهَا ۚ وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ ۝۹۰ وَكَذَلِكَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ

پس زریان برویست بگو یا محمد و نیستم بر شما نگاهبان و همچنین گوناگون بیان می کنیم نشانه ها برائے امتراز

لِيَقُولُوا دَرَسْتَ وَلِنُبَيِّنَهُ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ۝۹۱ اتَّبِعْ مَا أُوحِيَ

از آنکه گویند که خوانده و تا بیان کنیم این دین را برائے گروهی که می دانند و یا محمد پیروی کن چیزی را

إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ ۚ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۖ وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ ۝۹۲

که وحی کرده شد بسوئی تو از جانب پروردگار تو هیچ معبود نیست مگر او و اعراض کن از مشرکان و

لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكُوا ۚ وَمَا جَعَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا ۚ وَمَا أَنتَ

اگر خواستی خدا شریک مقرر نمی کردند و نگردانیدیم ترا برایشان نگاهبان و نیستی تو

عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ۝۹۳ وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ

برایشان متعهد و ای مسلمانان دشنام مد مید کسانے را که مشرکان می پرستند بجز خدا

اللَّهِ فَيَسُبُّوا اللَّهَ عَدُوًّا وَابْغِضُوا ۚ كَذَلِكَ زَيَّلْنَا كُلَّ أُمَّةٍ عَمَلَهُمْ

زیرا که ایشان دشنام خواهند داد خدا را از روی ظلم بغیر دانش همچنین آراسته کردیم در نظر هر گروهی که در آن گروه

ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ مَرْجِعُهُمْ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝۹۴

باز بسوی پروردگار ایشان باشد رجوع ایشان پس خبر دهد ایشان را بواقبت حال آنچه می کردند و

أَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِنْ جَاءَتْهُمْ آيَةٌ لَيُؤْمِنُنَّ

سوگند خوردند کافران به سخت ترین سوگندان خویش که اگر بیاید بدیشان معجزه البته ایمان آرند

بِهَا ۚ قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَمَا يُشْعِرُكُمْ أَنَّهَا إِذَا جَاءَتْ

بآن بگو جز این نیست که معجزه ها نزدیک خداست و چه مطلع ساخته است شما را ای مسلمانان که نماندند که آن معجزه ها چون

لَا يُؤْمِنُونَ ۝۹۵ وَنُقَلِّبُ أَفْئِدَتَهُمْ وَأَبْصَارَهُمْ كَمَا لَمْ

بیایند ایشان ایمان نیارند و صرف کنیم دل ایشان را و چشم ایشان را چنانکه

يُؤْمِنُوا بِهِ ۚ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَنَذَرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ۝۹۶

ایمان نیاوردند بقرآن اول بار و بزاریم ایشان را در گمراهی خود سرگردان گشته

ول
ترجم گوید احتمال بود که کفار
گویند کتابهای سابقه
را خوانده و آنچه میگوئی بخود
از کتب سابقه است
و می آید پس خدا تعالی
قرآن را بوجهی نازل
ساخت و بوجهی گوناگون
بیان کرد که مجال این شبهه
نماند زیرا که این قسم بیان
از خواندن کتب سابقه
می آید بدون وحی الهی
والله اعلم ۱۲

وَلَوْ أَنَّنَا نَزَّلْنَا إِلَيْهِمُ الْمَلَكَةَ وَكَلَّمَهُمُ الْبَشَرَةَ لَوَاقِحُ السَّرَابِ

و اگر ما می فرستادیم بسوئی ایشان فرشتگان را و سخن می گفتند با ایشان مروغان و جمع میکردیم

عَلَيْهِمْ كُلَّ شَيْءٍ قَبْلًا مَا كَانُوا يَؤْمِنُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ

بر ایشان همه چیز گروه گروه هرگز ایمان نمی آوردند مگر وقتی که خواسته خدا

وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ يَجْهَلُونَ ۝۱۱۲ وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا

و لیکن بسیار از ایشان نادانی می کنند و همچنین پیدا کردیم برای هر پیغمبر دشمنان را

شَاطِئِينَ الْإِنْسِ وَالْجِنِّ يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ زُخْرُفَ

که شیاطین اند از آدمیان و از جن بطریق و سوسه القامی کنند بعضی ایشان بسوئی بعضی سخن بظاهر

الْقَوْلِ غُرُورًا وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ مَا فَعَلُوهُ فَذَرْهُمْ وَمَا

آراسته تا فریب دهند و اگر خواسته پروردگار تو نمی کردند این کار پس بگذار ایشان را

يَفْتَرُونَ ۝۱۱۳ وَلِتَصْغَى إِلَيْهِ أَفْئِدَةُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ

باختلای ایشان و اقوامی کنند سخن بظاهر آراسته تا میل کنند بسوی او دل های کسانی که ایمان ندارند

بِالْآخِرَةِ وَلِيُقْتَرَفُوا مَا هُمْ مُقْتَرِفُونَ ۝۱۱۴ أَفَغَيْرَ

بآخرت و تا پسند کنند او را و تا عمل کنند آنچه ایشان کننده اند آنچه لائق ایشانست بگو

اللَّهِ ابْتَغَى حَكْمًا وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ إِلَيْكُمُ الْكِتَابَ مُفَصَّلًا

آیا طلب کنم فیصله کننده بحج خدا و او است آنکه فرو فرستاد بسوی شما قرآن واضح کرده شده

وَالَّذِينَ اتَّيْنَهُمُ الْكِتَابَ يَعْلَمُونَ أَنَّهُ مُنْزَلٌ مِنْ رَبِّكَ

و کسانی که داده ایم ایشان را کتاب یعنی تورات می دانند که قرآن فرو فرستاده شده است از

بِالْحَقِّ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ۝۱۱۵ وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ صِدْقًا

جانب پروردگار تو راستی پس مباش از شک کنندگان و تمام است سخن پروردگار تو در راستی

وَعْدًا لَا مَبْدَلَ لِكَلِمَتِهِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۝۱۱۶ وَإِنْ

و انصاف هیچکس تغییر کننده نیست سخن های او و او است شنوای دانای و اگر

تُطْعَ أَكْثَرُ مَنْ فِي الْأَرْضِ يُخْلُوكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنْ

فرمانبرداری کنی بسیار از اهل زمین همراه کنند ترا از راه خدا

الْحَمْدُ لِلَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

و

یعنی یهودی دانند که نزول وحی میشود آدمی را خدا تعالی پیغمبر می سازد و در حضرت پیغمبر صلی الله علیه و سلم و در قرآن و اهل صدق موجود است ترجمه و در سوره های مکه مذکور شده است که یهود تصدیق میکنند قرآن را و در سوره های مدینه مذکور شده است که یهود تمذیب میکنند آنرا و چون تطبیق آن است که چون آنحضرت صلی الله علیه و سلم و یک بود هنوز دعوت یهود نکرده بود همه بصرف قرآن معترف بودند که حکم آن بر عرب لازم است و هیچکس از ایشان آنکه نکرده و چون جبر فرمود ایشان را دعوت کردند و در آمدند در سیرت این اسحاق چند قصه باین مضمون مذکور است و الله اعلم

يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿١١٧﴾ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ

پیروی نمی کنند مگر گمان را و نیستند مگر دروغ گویند و هر آینه پروردگار تو

أَعْلَمُ مَنْ يَضِلُّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿١١٨﴾ فَكُلُوا

وانا تراست بکسی که دور می شود از راه و اود انا تراست براه یافتگان پس بخورید

مِمَّا ذُكِّرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ بِآيَاتِهِ مُؤْمِنِينَ ﴿١١٩﴾ وَمَا

آنچه ذکر کرده شد نام خدا بر من است یعنی نزدیک فرج و اگر مومن هستید آیات خدا و چیست

لَكُمْ إِلَّا تَأْكُلُوا مِمَّا ذُكِّرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَقَدْ فَصَّلَ لَكُمْ

شمارا که نمی خورید از آنچه ذکر کرده شده است نام خدا بر من و حال آنکه تفصیل بیان کرده است

مَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ إِلَّا مَا اضْطُرُّتُمْ إِلَيْهِ وَإِنْ كَثِيرٌ لِيُضِلُّونَ

برای شما آنچه بر شما حرام ساخته است الا آنچه مضطر باشید بسوی او و هر آینه بسیار می گمراه می کنند

بَاهْوَاهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِينَ ﴿١٢٠﴾

بخواهش نفس خویش بغیر دانش و هر آینه پروردگار تو و انا تراست به ستم گاران

وَذُرُوا ظَاهِرَ الْأَثَمِ وَبَاطِنَهُ إِنَّ الَّذِينَ يَكْسِبُونَ الْأَثَمَ

و ترک کنید آشکارا گناه را و پنهانی او را و هر آینه کسانی که گناه می کنند جزا داده

سَيُجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا يَقْتَرِفُونَ ﴿١٢١﴾ وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يَذْكُرْ

خواهند شد بحسب آنچه میکردند و بخورید از آنچه یاد کرده شد نام خدا

اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَإِنَّهُ لَفِسْقٌ وَإِنَّ الشَّيْطَانَ لِيُؤْخَذَ إِلَىٰ

بر من و هر آینه خوردنش گناه است و هر آینه شیاطین و سوسه القامی کنند

أُولَئِهِمْ لِيُجَادِلُوكُمْ وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ ﴿١٢٢﴾

بسوی دوستان خویش تا خصومت کنند با شما و اگر فرمانبرداری ایشان کنید هر آینه شما مشرک باشید و

أَوْ مَنْ كَانَ مِثْلًا فَأَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَاهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي

آیا کسی که مرده بود پس زنده ساختیمش و پدید کردیم برای او نور که می رود با او میان

النَّاسِ كَمَنْ مَثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِنْهَا كَذَلِكَ

مردمان مانند کسی باشد که صفتش این است که در تاریکی باشد و از آن بیرون آید از آن همچنان

و
یعنی آنچه کافران در باب
تحریم و تحلیل اشیا
شبهات میگردند باطل
است و الله اعلم ۱۲

و
مترجم گوید یعنی حرام
است الا وقت ضرورت
تناول آن رخصت
است و الله اعلم ۱۲

و
مترجم گوید مراد ازین است
آنست که اهل جاهلیت
می گفتند چرا کشته خود را
بخوریم و کشته خدا را نخوریم
و الله اعلم ۱۲

و
یعنی کافر بود بدایت
کردن عیش ۱۲

زَيْنَ الْكَافِرِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿۱۳۲﴾ وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا فِي كُلِّ

آراستہ کردہ شدہ است در نظر کافران آنچه می کردند و همچنین پیدا کردیم در هر دینی

قَرْيَةٍ أَكْبَرُ جُرْمِهَا لَيْتُكُروا فِيهَا وَمَا يَمْكُرُونَ إِلَّا بِأَنْفُسِهِمْ

رعیسان فساق آن دین تافساد کنند در آن دین و بحقیقت ضرر نمی کنند مگر در حق خود نوشتن

وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿۱۳۳﴾ وَإِذَا جَاءَ تَهُمْ آيَةٌ قَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ حَتَّىٰ

و نمی دانند و چون بیاید بایشان نشان گویند ایمان نیاوریم تا وقتی که

نُؤْتِي مِثْلَ مَا أُوتِيَ رُسُلُ اللَّهِ ۚ اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ

داده شود ما را مانند آنچه داده شده است پیغامبران خدا را و خدا داننا تر است بجهل نهادن پیغامبری

رِسَالَتِهِ سَيُصِيبُ الَّذِينَ أَجْرَمُوا صَغَارٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعَذَابٌ

خود خواهد رسید این گناهکاران را رسوائی نزدیک خدا و عذاب

شَدِيدٌ بِمَا كَانُوا يَمْكُرُونَ ﴿۱۳۴﴾ فَمَنْ يَرِدِ اللَّهُ أَنْ يَكْهِنَ يَكْهِنْ

سخت بسبب آنکه بد می اندیشید پس هر که را خدا خواهد که بدایت کندش کساد

صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ وَمَنْ يَرِدْ أَنْ يُضِلَّهُ يَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقًا

کند سینه او را برای اسلام و هر که را خواهد که گمراه کندش تنگ کند سینه او را در نهایت

حَرَجًا كَأَنَّمَا يَصَّعْدُ فِي السَّمَاءِ ۚ كَذَلِكَ يَجْعَلُ اللَّهُ الرِّجْسَ

تنگی گویا بالا میرود در آسمان همچنین می اندازد خدا ناپاکی را

عَلَى الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿۱۳۵﴾ وَهَذَا صِرَاطُ رَبِّكَ مُسْتَقِيمًا قَدْ

کسانیکه ایمان نمی آورند و این اسلام راه پروردگار تست راست آمده هر آینه

فَصَلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَكْفُرُونَ ﴿۱۳۶﴾ لَهُمْ دَارُ السَّلَامِ عِنْدَ رَبِّهِمْ

تفصیل کردیم نشانها را برای کفری که پند پذیر میشوند ایشان راست مرا می سلامتی یعنی بهشت نزدیک

وَهُوَ وَلِيُّهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿۱۳۷﴾ وَيَوْمَ يُحْشَرُهُمْ جَمِيعًا

پروردگار ایشان را و او کار ساز ایشانست بسبب آنچه می کردند و روزی که حشر کند خدا ایشان را همه یک جا

يَعْشَرَ الْجَنِّ قَدْ اسْتَكْثَرْتُمْ مِنَ الْإِنْسِ وَقَالَ أَوْلِيَهُمْ

گوید ای گروه جن و تا بحال خود بسیار گرفتید از مردمان و گفتند دوستان ایشان

و

چنانکه سوسا کفار کردند نصرت کفر سعی می کردند و الله اعلم ۱۲

و

یعنی هر کس از جهل فرو آید و وحی نازل بشود و الله اعلم ۱۲

و

یعنی بفهماندش حقیقت اسلام و می آسان آن و الله اعلم ۱۲

و

یعنی هر چند می خواهند حقیقت اسلام و می آسان آن بفهمند نمی توانند و الله اعلم ۱۲

و

یعنی شیاطین ۱۲

مِّنَ الْإِنسِ رَبَّنَا اسْتَمْتَعَ بَعْضُنَا بِبَعْضٍ وَبَلَّغْنَا آجَلَنَا الَّذِي

از آدمیان و ای پروردگار ما بهره مند شد بعض ما از بعض و رسیدیم بمیعاد خویش که معین

أَجَلْتُ لَنَا قَالِ النَّارُ مَثْوَاكُمْ خَالِدِينَ فِيهَا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ

کرده بودی برائے ما که گوید خدا آتش جائے شماست جاویدان آنجا لیکن آنچه خدا خواسته است

إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ۝۲۹ وَكَذَلِكَ نُؤَيُّ بِبَعْضِ الظَّالِمِينَ

بود نیست و ای آئینه پروردگار تو استوار کار و اناست و همچنین مسلط می کنیم بعض ستمکاران را

بَعْضًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ۝۳۰ يَمْشُرُ الْجَنِّ وَالْإِنسِ أَلَمْ

بر بعض به شامت آنچه می کردند ای گروه جن و انس آیا نیامدند

يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنْكُمْ يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي وَيُنْذِرُونَكُمْ

به شما پیغمبران از جنس شما می خوانند بر شما آیات مرا و بیم می کردند شمارا

لِقَاءِ يَوْمِكُمْ هَذَا قَالُوا شَهِدْنَا عَلَى أَنْفُسِنَا وَغَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ

از ملاقات این روز شما گویند اعتراف کردیم بر خویشتن و فریب داده بود ایشانرا

الدُّنْيَا وَشَهِدُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ كَانُوا كَافِرِينَ ۝۳۱ ذَلِكَ

زندگانی دنیا و گواهی دادند بر خویشتن که ایشان کافر بودند و این

أَنَّ لَكُمْ يَكُنْ رَبُّكَ مُهْلِكُ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ وَأَهْلُهَا غَفِلُونَ ۝۳۲

ارسال رسل بسبب آنست که هرگز پروردگار تو هلاک کننده شهرها نباشد بجزای ظلم در حالیکه اهل آنها غافل باشند

وَلِكُلِّ دَرَجَةٍ مِّمَّا عَمِلُوا وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ۝۳۳

و ای هر شخص را مرتبه هست از آنچه کردند و نیست پروردگار تو بے خبر از آنچه به عمل می آرند

وَرَبُّكَ الْغَنِيُّ ذُو الرَّحْمَةِ ۝۳۴ إِنْ يَشَاءُ يُهْلِكْ هَبْكُمْ وَيَسْتَخْلِفْ مِنْ

و پروردگار تو غنی خداوند رحمت است اگر خواهد دور کند شمارا و جانشین سازد پس

بَعْدِكُمْ مَا يَشَاءُ كَمَا أَنْشَأَكُمْ مِنْ ذُرِّيَةِ قَوْمٍ آخَرِينَ ۝۳۵ إِنْ مَا

از شما هر که خواهد چنانکه پدید آورد شمارا از نسل قومی دیگر بهر آئینه

تُوعَدُونَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ۝۳۶ قُلْ يَقَوْمِ اعْمَلُوا

آنچه وعده کرده میشود شمارا البته آمدنی است و نیستید شما عاجزکنندگان بگو ای قوم من عمل کنید شما

و
یعنی تا بجان ایشان از کفایت

و
یعنی متبوعان خوشوقت

و
شدند بتابعان و تابعان مخلوط شدند

و
از متبوعان و الله اعلم

و
یعنی بر آن حساب ما پس در حق ما چه حکم است

و
یعنی در حق اهل نجات والله اعلم

و
مترجم گوید و او آن است که آیا نیامده اند از جموع

و
جن و انس و آن صافی است بهودن رسل از

و
انس معصوم بانس و جن والله اعلم

و
قبل محبت عقوبت نمی آید والله اعلم

ترجم گوید ایل جاہلیست
 احکامی چند اخراج کرده
 بودند از ان جمله آنست
 که از زراعت و مواشی پاره
 برای خدا مقرر می کردند
 پاره برای بتان و حصه
 خدا میساکین ضعیفان و
 سیکوند و حصه بتان با شش
 بتان برسانید پس اگر
 چیزی از حصه خدا در حصه
 بتان مخلوط میشد ترک
 می کردند که خدا حاجت
 نداشت و اگر انحصار
 در حصه خدا مخلوط
 می شد آن را جدا
 میکردند که بتان محتاج
 اند و از انجمله آنست که
 قتل دختران تجویز میکردند
 و پیشوایان ایشان بتی می
 فتوی داده بودند و از انجمله
 آنست که بعضی زراعت
 و مواشی را حرم میساختند
 که غیر سد بتان کسی
 نخورد و آنچه برای بتان
 ذبح میکردند نام خدا بر آن
 نمی گرفتند از انجمله آنست
 که چون بخار و سوا تب
 میراد ندانند که زنده بود
 مردان را حلال میدانستند
 زنان را اگر مرده بود
 همه را حلال میدانستند
 خدا تعالی را این مذاهب
 باطله فرمود و آنچه حکم حق
 است بیان فرمود
 حرمتی که برای ایل باطل
 بران متفق اند ذکر کرد
 و الله اعلم
 یعنی شایسته و سوسه
 کرده اند با پیشوایان
 مذہب قسار داده

عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَامِلٌ ۖ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ۚ مَنْ تَكُونُ لَهُ

بر حالت خویش بر آئینه من نیز عمل کننده ام زود باشد که بدانید کسی را که باشد او را

عَاقِبَةُ الدَّارِ ۚ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٣٧﴾ وَجَعَلُوا لِلَّهِ مِمَّا ذَرَأَ

عاقبت پسندیده در آخرت هر آینه رستگار نشوند ظالمان فل و مقرر کردند برای خدا از آنچه او

مِنَ الْحَرْثِ وَالْأَنْعَامِ نَصِيبًا فَقَالُوا هَذَا لِلَّهِ بِزَعْمِهِمْ وَ

پیدا کرده است از جنس زراعت و چهار پا یان حصه گفتند این حصه برای خداست بتمان خویش و

هَذَا الشُّرَكَاءُ فَمَا كَانَ لِشُرَكَائِهِمْ فَلَا يَصِلُ إِلَى اللَّهِ وَ

این حصه برای شرکا که مقرر کرده ایم پس آنچه بود برای شرکای ایشان نمی رسد به خدا و

مَا كَانَ لِلَّهِ فَهُوَ يَصِلُ إِلَىٰ شُرَكَائِهِمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٣٨﴾

آنچه باشد برای خدا میرسد به شرکای ایشان بد چیز نیست که مقرر می کنند

وَكَذَٰلِكَ زَيْنَ لِكَثِيرٍ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ قَتَلَ أَوْلَادَهُمْ شُرَكَاءُهُمْ

و همچنین آراسته کرده است در نظر بسیار از مشرکان قتل اولاد ایشان را شرکای ایشان فل

لِيُرِدُوهُمْ وَلِيَلْبِسُوا عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ ۖ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا

تا هلاک کنند ایشان را و تا مختلط کنند بر ایشان دین ایشان را و اگر خواسته خدا نکردند

فَعَلُوهُ ۚ فذَرَهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ ﴿٣٩﴾ وَقَالُوا هَذِهِ أَنْعَامٌ وَ

این کار پس بگذار ایشان را با مقتویات ایشان و گفتند این چهار پا یان و

حَرَّتُ حَجَرٍ ۖ لَا يَطْعَمُ إِلَّا مِنْ نَّشَأٍ بِزَعْمِهِمْ وَأَنْعَامٌ حُرِّمَتْ

زراعت حجر است نخورد آن را مگر آنکه ما خواهم بتمان خویش و چهار پا یان و غیر اند

ظُهُورُهَا وَأَنْعَامٌ لَا يَذْكُرُونَ ۖ اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا افْتِرَاءٌ عَلَيْهِ

که حرام کرده شده است سواری بر پشت آنها و چهار پا یان دیگر اند که نام خدا نمی گیرند نزدیک آن بسبب

سَيَجْزِيهِمْ بِمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٤٠﴾ وَقَالُوا مَا فِي بُطُونِ هَذِهِ

آنکه دروغ بسته اند بر خدا جزا خواهد داد ایشان را بقبایله آنچه افرامی کردند و گفتند آنچه در شکم این چهار پا یان باشد

الْأَنْعَامِ خَالِصَةٌ ۖ لِّذِكُورِنَا وَمُحَرَّمٌ عَلَىٰ أَزْوَاجِنَا وَإِنْ يَكُنْ

حلال است برای مردمان ما و حرام است بر زنان ما و اگر مرده باشد

مَيِّتَةً فَهُمْ فِيهِ شُرَكَاءُ سَيَجْزِيهِمْ وَصْفَهُمُ إِنَّهُ حَكِيمٌ

همه در آن شریک اند جزا خواهد داد به مقابل این بیان ایشان هر آئینه و استوار کار

عَلِيمٌ ۱۰ قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ قَتَلُوا أَوْلَادَهُمْ سَفَهًا بِغَيْرِ عِلْمٍ

دانا است هر آئینه زیان کار شدند آنانکه کشتند فرزندان خود را از جهمت بخردی بغیر دانش

وَحَرَّمُوا مَا رَزَقَهُمُ اللَّهُ افْتِرَاءً عَلَى اللَّهِ قَدْ ضَلُّوا وَمَا كَانُوا

و حرام کردند آنچه روزی داد ایشان را خدا به سبب دروغ بستن بر خدا به تحقیق گمراه شدند ایشان و نه شدند

مُهْتَدِينَ ۱۱ وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَ جَنَّاتٍ مَعْرُوشَاتٍ وَغَيْرِ مَعْرُوشَاتٍ

راه یافتگان و خدا آنست که پدید آورد بوستانهای برداشته شده بر پاهای و بوستانهای غیر برداشته

وَالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ مُخْتَلِفًا أَكْلُهُ ۖ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ مُتَشَابِهًا

شده بر پاهای و پدید آورد درختان خرما و زراعت را گوناگون میوه هاست هر یک و زیتون و انار را مانند یکدیگر

وَّغَيْرَ مُتَشَابِهٍ كُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَآتُوا حَقَّهُ يَوْمَ

و غیر مانند یکدیگر بخورید از میوه های آن چون میوه بیرون آورد و بدید زکوة او را روزی درودن

حَصَادِهِ ۖ وَلَا تَسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ السَّرْفِينَ ۱۲ وَمِنَ الْإِنْعَامِ

و س و اسراف نکنید هر آئینه خدا دوست ندارد اسراف کنندگان را و پدید آورد از چهار پایاں

حَبُولَةٍ وَفَرَشَاتٍ كُلُوا مِنْ ثَمَرِ مَا رَزَقَكُمْ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوتَ

بار بردارنده را و جانورهای آفرینش غلطانند بجهت فرج بخورید از آنچه روزی داده است خدا شمارا و پیروی نکنید

الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ۱۳ ثَلَاثِينَ ۱۴ أَزْوَاجٍ مِنَ الضَّأْنِ

گامهای شیطان را هر آئینه او شمارا دشمن ظاهراست آفرید هشت قسم را از گوسفند

اِثْنَيْنِ ۖ وَمِنَ الْبَعَرِ اِثْنَيْنِ ۖ قُلْ وَالَّذِي كَرِهُنَّ حَرَّمَ أَمِ الْاُنْثَيْنِ

دو قسم و از بز و دو قسم و بگو یا این دو نر را حرام کرده است خدا تعالی یا این

أَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْاُنْثَيْنِ نَبِّئُونِي بِعِلْمٍ إِنْ كُنْتُمْ

دو ماده را یا آن را که مشتمل شده است بر میوه رحمتی این دو ماده خبر دهید مرا به دانش و اگر هستید

صَادِقِينَ ۱۵ وَمِنَ الْاِبِلِ اِثْنَيْنِ ۖ وَمِنَ الْبَقَرِ اِثْنَيْنِ ۖ قُلْ

راست گو و پدید آورد از شتر و دو قسم و از گاؤ و دو قسم و بگو

فل
یعنی درختان انگور
و مانند آن
۱۲
والله اعلم
۱۳
فل
یعنی درختان کبک
ایستاده و الله اعلم
۱۴
فل
یعنی افراد هر
نوعی باعتبار صورت
مانند یک دیگر اند
و باعتبار مزه نه
والله اعلم
۱۵
فل
یعنی نر و ماده از هر
یک و الله اعلم
۱۶
فل
یعنی نقلی صحیح بیارید
از ابراهیم و اسمعیل
علیهم السلام و آن
کتاب الیه و الله اعلم

الَّذِينَ حَرَّمَ امْرَ الْاُنْثِيَيْنِ اَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ اَرْحَامُ

آیا این دو نر را حرام کرده است خدا یا این دو ماده را یا آنرا که شتمل شده است بر دوسه رحم هائے این

الْاُنْثِيَيْنِ اَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ اِذْ وَصَّيْكُمْ اللّٰهُ بِهٰذَا فَمَنْ اَظْلَمُ

دو ماده آیا حاضر بودید وقتی که حکم کرد شما را خدا بان پس کیست ستمگار تر

مِمَّنْ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا لِّيُضِلَّ النَّاسَ بِغَيْرِ عِلْمٍ اِنَّ اللّٰهَ

از کسی که بگوید بر خدا دروغ تا گمراه کند مردمان را بغیر دانش هر آینه خدا

لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ ۝۱۵ قُلْ لَا اَجِدُ فِيْ مَا اُوْحِيَ اِلَيَّ

راه نمی نماید قوم ستمکاران را بگوئی یا بم در آنچه وحی فرستاده شده بسوئی من

مُحَرَّمًا عَلَى طَاعِمٍ يَّطْعُمُهُ اِلَّا اَنْ يَّكُوْنَ مَيْتَةً اَوْ دَمًا مَّسْفُوحًا

هیچ چیز حرام بر خوردننده که بخورد آن را مگر آنکه باشد مردار یا خون ریخته شده

اَوْ لَحْمَ خَنْزِيْرٍ فَاِنَّهُ رَجْسٌ اَوْ فِسْقًا اٰهْلًا لِّغَيْرِ اللّٰهِ بِهِ فَمَنْ

یا گوشت خوک پس هر آینه حرام است یا آنچه فسق باشد که برائے غیر خدا آواز بلند کرده شود وقت فوج او

اضْطَرَّ غَيْرِ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَاِنَّ رَبَّكَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ۝۱۶ وَعَلَى

پس هر که در مانده شود بفری کشته و نه از حد گذرنده پس هر آینه پروردگار تو آمرزنده مهربان است و بر

الَّذِيْنَ هَادَوْا حَرَّمَ مَنَاكِلَ ذِي ظُفُرٍ وَمِنَ الْبَقَرِ وَالْغَنَمِ

یهود حرام ساختیم بر ایشان پیرایین دو قسم مگر بیهی که برداشته است پشت این دو قسم یا برداشته است آنرا

حَرَّمَ عَلَيْنَهُمْ شَعُوْمَهُمْ اِلَّا مَا حَبَلَتْ ظُهُورُهُمْ اَوِ الْحَوَايَا

حرام ساختیم بر ایشان پیرایین دو قسم مگر بیهی که برداشته است پشت این دو قسم یا برداشته است آنرا

اَوْ مَا اخْتَلَطَ بِعَظْمٍ ذٰلِكَ جَزِيْنُهُمْ بِغَيْرِهِمْ ۝۱۷ وَاِنَّا لَصٰدِقُوْنَ

رود یا آنچه متعلق شد باستخوان این طور جزا دادیم ایشان را بمقابل ستم ایشان و هر آینه ما راست گوئیم

فَاِنْ كَذَّبُوْكَ فَقُلْ رَبُّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ وَّاسِعَةٍ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُهُ

پس اگر به دروغ نسبت کنند ترا بگو که پروردگار شما خداوند مهربان بسیار است و رد کرده نمی شود عقوبت او

عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِيْنَ ۝۱۸ سَيَقُوْلُ الَّذِيْنَ اَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللّٰهُ

از قوم ستمکاران زود باشد که بگویند مشرکان اگر خواسته خدا

۱۷

ف

مراد حرام اضافی است

نسبت بیهیمة الانعام

وآن اصناف ثمانية

مذکور است سگ و خیر

ویناز و غیر آن اگر چه حرام

است از بهیمة الانعام

نسبت و در آن بحث

نداشتند و الله اعلم ۱۲

ف

یعنی مثل شتر و شتر

مرغ و الله اعلم ۱۲

مَا أَشْرَكْنَا وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَرَمْنَا مِنْ شَيْءٍ مِّثْلَ ذَلِكَ كَذَبَ

یعنی ضلالت و بوجہ شریک مقرر نمی کردیم و نه پدران ما می کردند و نه حرام میکردیم چیزهای را همچونین بدو فرغ نسبت

الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ حَتَّىٰ ذَاقُوا بَأْسَنَا قُلْ هَلْ عِنْدَكُمْ مِّنْ

کروند که پیش از ایشان بودند تا آنکه چشیدند عقوبت ما بگو آیا هست نزد یک شما

عِلْمٍ فَتُخْرِجُوهُ لَنَا إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ أَنْتُمْ إِلَّا

دانشی مگر تا بیرون آید آن را برای ما پیروی نمی کنید مگر شبهه را و نیستید شما مگر

تَخْرُصُونَ ﴿١٥٩﴾ قُلْ فَلِلَّهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ فَلَوْ شَاءَ لَهَدَاكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿١٦٠﴾

در دو غلط بگو خدا راست دلیل محکم پس اگر خواسته خدا هدایت کردی شما را هم یک جا

قُلْ هَلْ مِمَّ شُهَدَاءُ كُمُ الَّذِينَ يَشْهَدُونَ أَنَّ اللَّهَ حَرَّمَ هَذَا

بگو یا هر یک از علمای خود را تا آنکه گواهی میدهند که خدا حرام ساخته است این را

فَإِنْ شَهِدُوا فَلَا تَشْهَدُ مَعَهُمْ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ كَذَّبُوا

پس یا محمد اگر بغرض گواهی دهند تو معرفت مشو با ایشان و پیروی کن خواهش کسانی که بدو فرغ نسبت کردند

بِآيَاتِنَا وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَهُمْ بِرَبِّهِمْ يَحِيدُونَ ﴿١٦١﴾

آیات ما را و کسانی که اعتقاد ندارند بآخرت و ایشان با پروردگار خود برابر میکنند و

قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبِّي عَلَيْكُمْ أَلَّا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَ

بگو یا اینها بخوانم آنچه حرام کرده است پروردگار شما بر شما فرموده است که شرک او مقرر نکنید چیزی را

بِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ مِمَّنْ إِمْلَاقٍ نَحْنُ

و بوالدین نیکی کاری کنید و کشید اولاد خود را از ترس فقر ما روزی

نَرْزُقُكُمْ وَإِيَّاهُمْ وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا

میدهم شما را و ایشان را و نزدیک مشوید به بے حیائی ها و آنچه علانیه باشد از آن و آنچه

بَطْنٍ وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ ذَٰلِكُمْ

پوشیده باشد و کشید هیچ نفس را که حرام ساخته است خدا کشتنش الا بحق و این

وَصُكُّكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٦٢﴾ وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا

حکم فرموده است شما را تا بود که شما به فهمید و نزدیک مشوید به مال یتیم الا

ول
یعنی نقد از کتب الهی
والله اعلم
ول
یعنی معبود باطل را و الله اعلم
ول
یعنی زناده و اوست
ول
یعنی بقصاص و ش
آن ۱۲

بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّى يَبْلُغَ أَشُدَّهُ وَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْإِيزَانَ

بخشش که در سبک است تا آنکه رسد به جوانی خود و تمام کنید پیمان و ترازو را

بِالْقِسْطِ لَا تُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا وَ

بأنصاف تكليف نمی دهیم هیچکس را مگر قدر طاقت او و چون سخن گوید عدل پس رعایت

لَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ وَبِعَهْدِ اللَّهِ أَوْفُوا ذَٰلِكُمْ وَضَعَكُم بِهِ لَعَلَّكُمْ

انصاف بنماید و اگر چه آن محکوم علیه صاحب قرابت باشد و بعهد خدا وفا کنید این حکم فرموده است شما را

تَذَكَّرُونَ ﴿١٨٢﴾ وَأَنَّ هَٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا

تا پند پذیر شوید و خبر داده است که آنچه مذکور شد راه من است راست در سبک آید پس پیروی او کنید و پیروی نکنید

السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ذَٰلِكُمْ وَضَعَكُم بِهِ لَعَلَّكُمْ

راه های دیگر را که این راه را جدا کنند شما را از راه خدا این حکم فرموده است شما را تا هدایت یابید

تَتَّقُونَ ﴿١٨٣﴾ ثُمَّ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ تِبَابًا عَلَى الَّذِي أَحْسَنَ

کنید باری گویم که داده بودیم موسی را کتاب تا نعمت تمام کنیم بر هر که نیکو کار بود

وَتَفْصِيلًا لِّكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لَّعَلَّكُمْ يَلْقَآءُ رَبَّهُمْ

و بهمان کنیم هر چیز را و جهت هدایت و مهربانی تا ایشان بملاقات پروردگار خویش

يُؤْمِنُونَ ﴿١٨٤﴾ وَهَٰذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ فَاتَّبِعُوهُ وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ

ایمان آرند و این قرآن کتابیست که فرود ستادیش بابرکت پس پیروی او کنید و پرستش کنید

تُرْحَمُونَ ﴿١٨٥﴾ أَنْ تَقُولُوا إِنَّمَا أَنْزَلَ الْكِتَابَ عَلَى طَائِفَتَيْنِ مِنْ

تا مهربانی کرده شود بر شما فرستادیش تا نگوئید بجز این نیست که فرود آورده شد کتاب یعنی تورات و انجیل بر دو گروه

قَبْلِنَا وَإِنْ كُنَّا عَنْ دِرَاسَتِهِمْ لَغَفِيلِينَ ﴿١٨٦﴾ أَوْ تَقُولُوا إِنَّمَا

پیش از ما و به تحقیق بودیم ما از تلاوت ایشان به خبر یا گوئید اگر فرود آورده شد

أَنْزَلَ عَلَيْنَا الْكِتَابَ لَكُنَّا أَهْدَىٰ مِنْهُمْ فَقَدْ جَاءَكُمْ بَيِّنَةٌ

بر ما کتاب هر آینه بودیم راه یافته تراز ایشان پس آمده است به شما بینه

مِّن رَّبِّكُمْ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ بِآيَاتِ

از پروردگار شما و هدایت و بخشایش پس کیست ستمکار تر از کسی که بدروغ نسبت کند

ول
یعنی گواهی دهید یا حکم
کنید و انشاء علم ۱۲
ول
یعنی بنذر او
ت
ترجم گوید ظاهر نزدیک
این بنده آنست که حرام
گردانیدیم اشیائی مذکور
را در آزل بر قوم نوح و علم
جزا باز دادیم موسی را کتاب
و انشاء علم ۱۲

۱۹

اللَّهُ وَصَدَفَ عَنْهَا سَاجِدِي الَّذِينَ يَصْدِفُونَ عَنْ آيَاتِنَا

آیات خدا را و اعراض کند از آن جزا خواهم داد اعراض کنندگان را از آیات خویش

سُوءَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يُصَدِفُونَ ﴿٥٨﴾ هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ

بدترین عذاب بسبب آنکه اعراض می کردند آیات منتظر نیستند قرآن را

تَأْتِيَهُمُ الْمَلَايِكَةُ أَوْ يَأْتِي رَبُّكَ أَوْ يَأْتِي بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ يَوْمَ

که بیایند بر ایشان فرشتگان و یا بیاید حکم پروردگار تو و یا بیاید بعض نشانهای پروردگار تو روزی که

يَأْتِي بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ

بیاید بعض نشانهای پروردگار تو نفع ندهد نفسی را که ایمان نیاورده بود پیش ازین

أَمَنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا خَيْرًا قُلْ

ایمان او یا نفع ندهد نفسی را که کسب کرده بود در ایمان خود عمل خیر تو به او و

أَنْتُمْ مُنْتَظَرُونَ ﴿٥٩﴾ إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَ

انتظار کنید هر آینه مانیز منتظریم به تحقیق کسانی که پرانگنده کردند دین خود را و

كَانُوا شِيعًا لَسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى

گروه کرده شدند نیستی از ایشان در هیچ حساب و جز این نیست که کار ایشان گذاشته

اللَّهُ ثُمَّ يُنَادِيهِمْ يٰمَنْ كَانُوا يُفْعَلُونَ ﴿٦٠﴾ مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ

شده بسوئی خداست باز خبر دهد ایشان را بواقبت آنچه می کردند هر که آورد نیکی

فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى إِلَّا

پس او راست ده چندان و هر که آورد بدی جزا داده خواهد شد الا

مِثْلَهَا وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٦١﴾ قُلْ إِنِّي هَدَىٰ رَبِّي إِلَىٰ

مثل آن و ایشان ستم کرده نخواهند شد بگو هر آینه دلالت کرده است مرا پروردگار من بسوئی

صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ دِينًا قَبِيلاً مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَ

راه راست مرا می دارم دین درست کیش ابراهیم را حنیف شده و

مَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٦٢﴾ قُلْ إِنْ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَ

نبرد از مشرکان بگو هر آینه نماز من و حج من و

و
یعنی بر روی قبض
ارواح ۱۲

و
یعنی بر هلاک قوم ۱۲

و
یعنی طلوع شمس از
مغرب یا دایرة الارض
و الله اعلم ۱۲

و
یعنی آرزو تو به گنهگار
و ایمان کافر قبول نشود
و الله اعلم

و
یعنی از تو نخواهند خواهند
کرد و الله اعلم ۱۲

مَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝ لَا شَرِيكَ لَهُ ۝ وَ

قربانی من و زندگانی من و موت من همه برای خداست پروردگار عالمها هیچ شریک نیست مرا و

بِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ ۝ قُلْ أَغْيَرُ اللَّهُ

باین توحید فرموده شد مرا و من نخستین مسلمانانم بگو آیا طلب کنم پروردگاری غیر خدا

أَبْغَى رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ ۝ وَلَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ

واو است پروردگار همه چیز و عمل نمی کند هیچ کس مگر

إِلَّا عَلَيْهَا ۝ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى ۝ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ

بر ذات خود و بر ندارد هیچ بردارنده بار دیگر را باز بسوی پروردگار

مَرْجِعُكُمْ فَيَنْبِئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ۝ وَهُوَ

شمار جوع شما باشد پس خبردار کند شما را آنچه که در آن اختلاف می کردید و او

الَّذِي جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ

آنست که ساخت شما را بادشاهان زمین و بلند کرد بعضی را بالای بعضی درجه ها

دَرَجَاتٍ لِّيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ ۝ إِنَّ سَرَكَ سَرِيعُ الْعِقَابِ ۝

تا بیازماید شما را در آنچه داده است به شما هر آینه پروردگار توشتاب کننده عقوبت است

وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝

و هر آینه او آمرزنده مهربان است

سُورَةُ الْأَعْرَافِ مَكِّيَّةٌ ۝ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

سوره اعراف مدینه نازل شد و نام خدا بخشاینده مهربان شش آیت و بیست و چهار کلمه است

الْمَصِّ ۝ كِتَابٌ أَنْزَلَ إِلَيْكَ فَلَا يَكُنْ فِي صَدْرِكَ حَرَجٌ

این کتاب بیست که فرود آورده شد بسوی تو پس باید که نباشد در سینت تو هیچ تنگی

مِّنْهُ لِنُذِرَ بِهِ وَذِكْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ ۝ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ

از تبلیغ او فرود آورده شد تا بیم کنی بآن و برای پیرو مسلمانان را پیروی کنید آنرا که فرود آورد

إِلَيْكُمْ مِّنْ رَبِّكُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ قَلِيلًا مَّا

شد بسوی شما از جانب پروردگار شما و پیروی کنید بجز وی دوستان را و اندک

و
یعنی معبودان باطل که
دوست می گرفتند
والله اعلم ۱۲

تَفْصِيلٌ

تَذَكَّرُونَ ۳ وَكَمْ مِنْ قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا فَجَاءَهَا بَأْسُنَا بَيَاتًا أَوْ

پندہ پی پندیرید و بسا دیہ کہ ہلاک کردیمش پس آمد بوسے عقوبت ما و ایشان شبانگاہ آرمید

هُمْ قَائِلُونَ ۴ فَمَا كَانَ دَعْوَاهُمْ إِذْ جَاءَهُمْ بَأْسُنَا إِلَّا أَنْ

بودند یا وقتیکہ ایشان در خواب نیم روز بودند پس نبود قول ایشان چون بیا آمد ایشان عقوبت ما الا آنکہ

قَالُوا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ۵ فَلَنَسْئَلَنَّ الَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ وَ

گفتند ہر آئینہ ما ستمگار بودیم پس البتہ سوال خواهیم کرد آن کسانے را کہ پیغامبر فرستادہ شد بسوی

لَنَسْئَلَنَّ الْمُرْسَلِينَ ۶ فَلَنَقْصُصَ عَلَيْهِمْ بَعْلَهُمْ وَمَا كُنَّا

ایشان و البتہ سوال خواهیم کرد و پیغامبران را پس البتہ بیان خواهیم کرد بحضور ایشان و بدانش و نبودیم

غَافِلِينَ ۷ وَالْوَزْنُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ ۸ فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ

غائب و سنجیدن اعمال بانصاف آن روز بود نیست پس ہر کہ گران شد پلہ نیکی ہائے او

فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۸ وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَٰئِكَ

پس ایشانند رستگار و ہر کہ سبک شد پلہ نیکی ہائے او پس آنجماعہ

الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَظْلِمُونَ ۹ وَ

آنانند کہ زیان کردند در حق خویشتن بسبب آنکہ آیات ما انکاری کردند و

لَقَدْ مَكَّانَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ قَلِيلًا

ہر آئینہ استقرار دادیم شمارا در زمین و پیدا کردیم برائے شمارا سخا اسباب معیشت اندکے

مَا تَشْكُرُونَ ۱۰ وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ ثُمَّ قُلْنَا

شکری کنید و ہر آئینہ آفریدم شمارا یعنی پدر شمارا باز صورت بستیم شمارا یعنی پدر شمارا باز گفتیم

لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدْ وَابْتَاعُوا إِلَّا ابْلَيسَ لَمْ يَكُنْ مِنَ

بہ فرشتگان کہ سجدہ کنید آدم را پس سجدہ کردند مگر ابلیس نبود از

السَّاجِدِينَ ۱۱ قَالَ مَا مَنَعَكَ إِلَّا تَسْجُدَ إِذْ أَمَرْتُكَ قَالَ أَنَا خَيْرٌ

سجدہ کنندگان گفت خدا چہ چیز منع کرد ترا از آنکہ سجدہ کنی و وقتیکہ امر کردم ترا گفت من بہترم

مِنْهُ خَلَقْتَنِي مِنْ نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ۱۲ قَالَ فَاهْبِطْ

ازو آفریدہ مرا از آتش و آفریدہ او را از گل گفت پس فرود رو

مِنْهَا فَمَا يَكُونُ لَكَ أَنْ تَتَكَبَّرَ فِيهَا فَاخْرُجْ إِنَّكَ مِنَ

از آسمان زیرا که لائق نیست ترا که سرکشی کنی در آن پس بیرون شو هر آینه تو از

الصُّغْرَيْنِ ۱۳ قَالَ انْظُرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ۱۴ قَالَ إِنَّكَ

خوار شوی گاهی گفت بار خدا یا مهلت ده تا روزیکه آدمیان برانگیخته شوند گفت خدا هر آینه تو

مِنَ الْمُنْظَرِينَ ۱۵ قَالَ فَبِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأَقْعُدَنَّ لَهُمْ صِرَاطَكَ

از مهلت داده شد گاهی پس گفت بسبب آنکه گمراه کردی مرا البته به نشنیم برای آدمیان

الْمُسْتَقِيمَ ۱۶ ثُمَّ لَا تِيْتَهُمْ مِّنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ

براه راست تو یعنی تا ازان منع کنم پس البته بیایم بسوی ایشان از پیش ایشان و از پس پشت ایشان

وَعَنْ أَيْمَانِهِمْ وَعَنْ شَمَائِلِهِمْ وَلَا تَجِدُ أَكْثَرَهُمْ شَاكِرِينَ ۱۷

و از جانب راست ایشان و از جانب چپ ایشان و نیایی اکثر ایشان را شکر گذار

قَالَ اخْرُجْ مِنْهَا مَذْءُومًا مَّدْحُورًا لِّمَن تَبِعَكَ مِنْهُمْ لَأَمْلَأَنَّ

گفت بیرون رود از آسمان نکوهیده رانده شده بخدا هر که پیروی کند ترا از آدمیان البته بپرستم

جَهَنَّمَ مِنْكُمْ أَجْمَعِينَ ۱۸ وَيَا دَاوُدُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ

دو سرخ را از شما همه یکجا و گفتیم ای آدم ساکن شو تو و زن تو در بهشت

فَكُلَا مِنْ حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا

پس بخورید از هر جا که خواهید و نزدیک نشوید باین درخت که نخواهید شد

مِنَ الظَّالِمِينَ ۱۹ فَوَسَّوَسَ لَهُمَا الشَّيْطَانُ لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا

از ستمگران پس وسوسه داد ایشان را شیطان تا آشکارا گرداند برائے ایشان

وَرَى عَنْهُمَا مِنْ سَوءَاتِهِمَا وَقَالَ مَا نَهَاكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ هَذِهِ

آنچه پوشیده بود از نظر ایشان از شرمت گاه بآن ایشان و گفت منع نکرده است شما را پروردگار شما از این

الشَّجَرَةَ إِلَّا أَنْ تَكُونَا مَلَكَتَيْنِ أَوْ تَكُونَا مِنَ الْخَالِدِينَ ۲۰ وَ

درخت مگر برائے احتیاط از آنکه شوید دو فرشته یا شوید از جاوید باشندگان و

قَالَ سَهْوًا إِنِّي لَكُمَا لَمِنَ النَّاصِحِينَ ۲۱ فَدَلَّاهُمَا بِغُرُورٍ فَلَمَّا

قسم خورد برای ایشان که من از نصیحت کننده گانم شما را پس بسوی پستی انداخت ایشان از غریب

ذَاقَا الشَّجَرَةَ بَدَتْ لَهُمَا سَوَاتُهُمَا وَطَفِقَا يَخْصِفْنَ عَلَيْهَا

دادن پس چون چشیدند آن درخت را ظاهر شد ایشان را شرمگاه ایشان و شروع کردند که برگه بالائی برگه

مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ وَنَادَاهُمَا رَبُّهُمَا أَلَمْ أَنْهَكُمَا عَنْ تِلْكَمَا

می چسبیدند بر خویش از برگ درختان بهشت و ندا کرد ایشان را پروردگار ایشان که آیا منع نکردم بودم شما را

الشَّجَرَةَ وَقُلْ لَّكُمَا إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمَا عَدُوٌّ مُبِينٌ ۝۲۶ قَالَا

ازین درخت و نه گفته بودم به شما که هر آینه شیطان شما را دشمن آشکار است گفتند

رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا وَإِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ

ای پروردگار ما ستم کردیم بر خویش و اگر نیامزنی ما را و مهربانی نکنی بر ما البته از

الْخَاسِرِينَ ۝۲۷ قَالَ اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي

نیان کاران باشیم گفت خدا فرودید بعض شما بعضی را دشمن خواهد بود و شمارا در

الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ۝۲۸ قَالِ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَ

زمین استقرار و بهره مندی باشد تا وقتی معین تا مرگ گفت خدا در زمین زندگانی خواهید کرد

فِيهَا تَمُوتُونَ وَمِنْهَا تُخْرَجُونَ ۝۲۹ يَبْنِي أَدَمَ قَدْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ

در اینجا خواهید مرد و از اینجا بیرون آورده شوید ای فرزند آدم هر آینه ما فرود آوریم بر شما

لِبَاسًا يُوَارِي سَوَاتِكُمْ وَرِيشًا وَلِبَاسُ التَّقْوَىٰ ذَٰلِكَ خَيْرٌ

لباسی که پوشد شرمگاه شما را و فرود آوریم جامه های زینت را و لباس پرهیزگاری و سب از همه بهتر است

ذَٰلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ لَعَلَّكُمْ يَتَذَكَّرُونَ ۝۳۰ يَبْنِي أَدَمَ لَا يَفْتِنُكُمْ

این از نشانه های خداست تا ایشان پند گیر شوند ای فرزند آدم گمراه نکند شما را

الشَّيْطَانُ كَمَا أَخْرَجَ أَبَوَيْكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ يَنْزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا

شیطان چنانکه بیرون آورد پدر و مادر شما را از بهشت برمی کشید از ایشان جامه ایشان را

لِيُرِيَهُمَا سَوَاتِهِمَا إِنَّهُ يَرَاكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ مِنْ حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ

تا بنماید ایشان را شرمگاه ایشان هر آینه شیطان و قوم او می بیند شما را از آن جا که شما نمی بینید ایشان را

إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ۝۳۱ وَإِذَا فَعَلُوا

هر آینه ما ستمشیا طین را کارگذار کسانیکه ایمان ندارند و کارگذار آنانکه

فَاحْشَةً قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَا آيَةً نَاوَاللَّهُ أَمْرًا بِهَا قُلْ إِنْ

چون بکنند کار زشت گویند یافتیم برین کار پدران خود را و خدا فرموده است ما را بآن بگو هر آینه

اللَّهُ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ اتَّقُوا اللَّهَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ۲۸

خدا نمی فرماید بکار زشت آیاتی گوئید بر خدا آنچه نمی دانید

قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ وَأَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ

بگو هر آینه فرموده است پروردگار من با انصاف و فرموده است که راست کنید روی خود را در هر نماز

وَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ۚ كَمَا بَدَأَكُمْ تَعُودُونَ ۲۹

پرستید او را برای او خالص کرده عبادت را چنانکه آفرید شما را هم چنان دیگر بار خواهید شد

فَرِيقًا هَدَىٰ وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ إِنَّهُمْ اتَّخَذُوا

گروهی را راه نمود و گروهی را ثابت شد بر ایشان گمراهی هر آینه شیاطین را

الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهم مُّهْتَدُونَ ۳۰

دوست گرفتند بجز خدا و می پنداشتند که ایشان راه یافتگانند

يَبْنِي أَدْمَخَذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا

لے فرزندان آدم بگید زینت خود را در نزدیکی هر نماز و بخورید و بیاشامید

وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ۳۱ قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ

و از حد گذرید هر آینه خدا دوست نمیدارد از حد گذرندگان را بگو که حرام کرد زینت خدا را

الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ

که پیدا کرده است برای بندگان خود که حرام کرده است پاکیزه را از رزق بگو آن پاکیزه را از ملابس و

أَمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا خَالِصَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۚ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ

ما کمال برای مسلمانان است در زندگی دنیا و خالص شده برای ایشان روز قیامت همچنین بیان

الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ۳۲ قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّي الْفَوَاحِشَ مَا

می گویم نشانها برای آنکه می دانند بگو جز این نیست که حرام کرده است پروردگار من

ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطْنٌ وَالْأَثْمَ وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَأَنْ تُشْرِكُوا

بے حیائی را را آنچه علانیه باشد از آن و آنچه پوشیده و حرام کرده است گناه و تعدی ناحق و آنکه شریک خدا

و

یعنی بسوی کعبه ۱۲

و

یعنی سرو پا بر منته خفته

ناگفته محسوس شوید

والله اعلم ۱۲

و

یعنی لباس خود را ۱۲

و

یعنی لائق ایشانست

اگر چه دیگران نیز استعمال

کنند والله اعلم ۱۲

و

مترجم گوید درین

آیت اشارت

است بر مذنبان

یهود و نصاری و مجتنبین

عرب و توسع رند را کلمه

ملا بس کرده میداشتند

والله اعلم ۱۲

بِاللّٰهِ مَا لَمْ يُنَزَّلْ بِهِ سُلْطٰنًا وَّ اَنْ تَقُوْلُوْا عَلٰی اللّٰهِ مَا

مقرر کنید چیزی را که خدا هیچ دلیل بر آن نازل نکرده است و آنکه بگوئید برخدا آنچه

لَا تَعْلَمُوْنَ ۝۳۲ وَلِكُلِّ اُمَّةٍ اَجَلٌ ۚ فَاِذَا جَآءَ اَجَلُهُمْ لَا يَسْتَاخِرُوْنَ

نمی دانند و هر گروهی را میعاد نیست و پس چون بیايد و میعاد ایشان تاخیر نکنند

سَاعَةً وَّ لَا يَسْتَقْدِرُوْنَ ۝۳۳ يٰۤاِبْنٰی اٰدَمَ اِمَّا يٰۤاَتٰیۤكَمُ رُسُلٌ مِّنْكُمْ

یک ساعت و نه سبقت کنند و ای فرزندان آدم اگر بیايند به شما پیغامبران از جنس شما

يَقْضُوْنَ عَلَيْكُمْ اٰیٰتِيْ فَمَنْ اَتٰنِیْ وَاَصْلَہٗ فَلَا خَوْفٌ عَلَیْہُمْ

می خوانند بر شما آیات مرا پس هر که پر میزگاری کند و نیکوکاری نماید پس هیچ ترس نه باشد

وَلَا هُمْ یَحْزَنُوْنَ ۝۳۴ وَالَّذِیۡنَ کَذَّبُوْا بِآیٰتِنَا وَاسْتَكْبَرُوْا عَنْهَا

برایشان و نه ایشان اند و غمین شوند و کسانی که بد فریغ نسبت کردند آیات ما را و سرکشی کردند از قبول آنها

اُولٰٓئِکَ اَصْحٰبُ النَّارِ هُمْ فِیْهَا خٰلِدُوْنَ ۝۳۵ فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرٰی

ایشان بندگان دوزخ اند ایشان آسجا جاویدان اند پس کیست ستمگار تر از کسی که

عَلٰی اللّٰهِ کَذِبًا وَّ کَذَّبَ بِآیٰتِہٖ اُولٰٓئِکَ یَنَالُہُمْ نَصِیْبُهُمْ مِّنْ

بر بست برخدا در فریغ را یا بد فریغ نسبت کرو آیات او را آن جماعه برسد بایشان بهره ایشان از آنچه

الْکِتٰبِ حَتّٰی اِذَا جَآءَ تَہُمْ رُسُلُنَا یَتَوَفَّوْہُمْ قَالُوْا اَیْنَ مَا کُنْتُمْ

نوشته شد در لوح محفوظ و تا وقتیکه بیايند نزدیک ایشان فرستادگان تا قبض ارواح ایشان کنند گویند کجاست

تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ قَالُوْا ضَلُّوْا عَنَّا وَ شَہِدْ عَلٰی

آنچه شما می پرستید برخدا گویند گم شدند ایشان از ما و معرفت شدند

اَنْفُسِہُمْ اَنَّهُمْ کَانُوْا کٰفِرِیۡنَ ۝۳۶ قَالَ اَدْخُلُوْا فِیْۤ اُمَّیِّمٍ قَدْ خَلَتْ

بر خویش باین که ایشان کافر بودند حکم کند خدا که داخل شوید همراه امتای که گذشته

مِّنْ قَبْلِکُمْ مِّنَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ فِی النَّارِ کُلَّمَا دَخَلَتْ اُمَّةٌ لَّعْنَتْ

اند پیش از شما از جن و انس و آتش هرگاه که در آید قومی لعنت کند

اُخْتَهَا حَتّٰی اِذَا ارٰکُوْا فِیْہَا جَمِیْعًا قَالَتْ اٰخِرُہُمْ اَوَّلُہُمْ رَبَّنَا

قوم دیگر مانند خود را تا وقتیکه بر یکدیگر بریند و دوزخ بر یکدیگر بگردد و جمله تا آخر از ایشان در حق جماعه متقدم از ایشان پروردگار ما

یعنی وقتی معین است برای هلاک ایشان و الله اعلم ۱۲

یعنی نزدیک شود ۱۲

یعنی بر زبان حضرت آدم چنانکه در سورة بقره اشارت رفت و الله اعلم ۱۲

یعنی نعمت و نعمت که مفقود شود در دنیا بایشان برسد و الله اعلم

هَؤُلَاءِ أَضَلُّونَا فَاتِهِمْ عَذَابًا ضِعْفًا مِّنَ النَّارِ ۖ قَالَ لِكُلِّ

بایشان گمراه کردند ما را پس بده ایشان را عذاب دو چند از دوزخ فرماید خدا هر یک را

ضِعْفٌ وَلَٰكِنْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿۳۸﴾ وَقَالَتْ أُولَاهُمُ لِأَخْرَجَهُمْ فَمَا كَانَ

دو چند است ولیکن نمی دانید و گویند جماعه متقدم از ایشان جماعه متاخر را از ایشان پس

لَكُمْ عَلَيْكُمَا مِنْ فَضْلٍ فَذُوُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿۳۹﴾

نیست شما را هیچ بزرگی بنا پس بچشید عذاب را بسبب آنچه می کردید

إِنَّ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا لَا تُفَتَّهِ لَهُمْ أَبْوَابُ

هر آینه کسانی که بدو غ نسبت کردند آیات ما را و سرکشی کردند از قبول آن هرگز کشاده نه شود برای ایشان

السَّمَاءِ وَلَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّىٰ يَلِجَ الْجَمَلُ فِي سَمِّ الْخِيَاطِ ۖ

دروازه بانی آسمان و در نیایند بهشت تا وقتیکه داخل شود شتر در سوراخ سوزن و

وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُجْرِمِينَ ﴿۴۰﴾ لَهُمْ مِّنْ جَهَنَّمَ مِهَادٌ وَمِنْ

و همچنین جزا میدهم گناه کاران را ایشان را از دوزخ فرش بود و از بالای ایشان

فَوْقَهُمْ غَوَاشٍ ۖ وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿۴۱﴾ وَالَّذِينَ آمَنُوا

از دوزخ پوششها باشد و همچنین جزای و هم ستم کاران را و کسانی که ایمان آورده

وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ

و کارهای شایسته کردند تکلیف نمی دهیم هیچکس را مگر به قدر طاقت او آنجماعه باشندگان

الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿۴۲﴾ وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِّنْ

بهشت اند ایشان آنجا جاویدان باشند و بیرون آریم آنچه در سینه بانی ایشان بود از

غُلٍّ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ ۖ وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي

کینه و میرود زیر ایشان نهرا و گویند سپاس آن خداست که

هَدَانَا هَٰذَا ۖ وَبَاكُنَا لَهُ نَهْدًى لَّوَلَا أَن هَدَانَا اللَّهُ لَقَدْ جَاءَتْ

دلالة کرد ما را بسوی این بهشت و هرگز مستعد راه یافتن نبودیم اگر راه نه نموده ما را خدا هر آینه آمدند فرستادن

رُسُلٌ رَّبِّنَا بِالْحَقِّ وَنُودُوا أَنَّ تِلْكَ الْجَنَّةُ أَوْرَشُومُهَا يَٰ

پروردگار ما راستی و ندا کرده شوند که این بهشت داده شدید آن را

ع ۱۱

و

یعنی تا بعین را عذاب
کفر تقصیر و متوهمین را
عذاب ضلال و اضلال
و الله اعلم ۱۲

و

یعنی توالی است و الله
اعلم

و

یعنی توالی است و الله
اعلم
دل بهشتیان باشد
و گویند مثل آنچه بیان
عشمان و شیطان و غیر
و ناله رضی الله عنهم
و قد شهد الله اعلم ۱۳

كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿۱۳﴾ وَنَادَىٰ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابَ النَّارِ أَنْ قَدْ

بسبب آنچه می کردید و ندا کنند اهل بهشت اهل دوزخ را که مال است

وَجَدْنَا مَا وَعَدَنَا رَبُّنَا حَقًّا فَهَلْ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَ رَبُّكُمْ

یافتیم آنچه وعده کرده بود به ما پروردگار ما پس آیا شما هم راست یافتید آنچه به شما وعده کرده

حَقًّا قَالُوا نَعَمْ فَإِنَّ مُؤَذِّنًا بَيْنَهُمْ أَنْ لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى

بود پروردگار شما گفتند آری پس آواز کند آواز کننده در میان ایشان که لعنت خدا بر آن

الظَّالِمِينَ ﴿۱۴﴾ الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا

ستمکاران است که بازمی داشتند مردمان را از راه خدا و می خواستند بر آن راه

وَهُمْ بِالْآخِرَةِ كَافِرُونَ ﴿۱۵﴾ وَبَيْنَهُمَا حِجَابٌ وَعَلَى الْأَعْرَافِ

کمی دل و ایشان با آخرت اعتقاد نداشتند و در میان بهشت و دوزخ حجاب است و بر اعراف

رِجَالٌ يَعْرِفُونَ كُلًّا بِسِيمَاهُمْ وَنَادَوْا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ

مردمانی باشند که می شناسند هر یک را از اهل موضعین بقیافه ایشان و ندا کنند اهل اعراف اهل بهشت را که

سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَمْ يَدْخُلُوهَا وَهُمْ يَطْمَعُونَ ﴿۱۶﴾ وَإِذَا صُرِفَتْ

سلام علیکم هنوز به بهشت ندرآمدند و ایشان طمع آن دارند و چون گردانیده شود

أَبْصَارُهُمْ تِلْقَاءَ أَصْحَابِ النَّارِ قَالُوا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ

چشم اهل اعراف به طرف اهل دوزخ گویند ای پروردگار ما کن ما را همراه گروه

الظَّالِمِينَ ﴿۱۷﴾ وَنَادَىٰ أَصْحَابُ الْأَعْرَافِ رِجَالًا يَعْرِفُونَ نَاهُمْ بِسِيمَاهُمْ

ستمکاران و ندا کردند اهل اعراف مردمان که می شناسند ایشان را بقیافه ایشان

قَالُوا مَا أَغْنَىٰ عَنْكُمْ جَمْعُكُمْ وَمَا كُنْتُمْ تُتَكَبَّرُونَ ﴿۱۸﴾ أُولَٰئِكَ

گویند کفایت نه کرد از شما جمیعت شما و آنکه سرکشی می کردید آیا این جماع

الَّذِينَ أَقْسَمْتُمْ لَا يَنَالُهُمُ اللَّهُ بِرَحْمَةٍ أَدْخُلُوا الْجَنَّةَ لَا خَوْفٌ

اند آنکه شما قسم میخوردید که هرگز خدا نه رساند بایشان هیچ رحمت و گفته شد ایشان را که در آیند

عَلَيْكُمْ وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ ﴿۱۹﴾ وَنَادَىٰ أَصْحَابُ النَّارِ أَصْحَابَ

به بهشت هیچ ترس نیست بر شما و نه شما اندوختن شوید و ندا کنند اهل دوزخ اهل

یعنی می خواستند
به شبهات این راه
را باطل سازند ۱۲

و آن مسمی با عراف است
والله اعلم ۱۳

یعنی فقرائے مسلمین که
کافران از ایشان حساب
نمی گرفتند والله اعلم ۱۴

۱۲

الْجَنَّةِ أَنْ أَفِيضُوا عَلَيْكَ مِنَ الْمَاءِ أَوْ مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ قَالُوا

بهشت را که بریزید بر ما چیزے از آب یا از سائر آنچه روزی داده است شما را خدا

إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ مِمَّا عَلَى الْكُفْرَيْنِ ۚ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَهْوًا

گویند هر آینه خدا حرام ساخته است این هر دو را بر کافران آنانکه دین خود گرفته اند لهزی

وَلَعِبًا وَغَرَّتْهُمْ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فَالْيَوْمَ نَنسِفُهُمْ كَمَا نَسَوُا لِقَاءَ

ولهوا و فریب داد ایشان را زندگانی دنیا پس امروز فراموش کنیم ایشان را چنانکه ایشان

يَوْمَهُمْ هَذَا وَمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ۚ وَلَقَدْ جِئْتَهُمْ

فراموش کردند ملاقات این روز خویش را و چنانکه انکار میکردند آیات ما و هر آینه آوردیم برائے ایشان کتابے

بِكِتَابٍ فَصَّلْنَاهُ عَلَىٰ عِلْمٍ هُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ۚ

که مفصل کرده ایم آنرا بر دانش برای رهنمائی و بخشایش مومنان را

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا تَأْوِيلَهُ يَوْمَ يَأْتِي تَأْوِيلَهُ يَقُولُ الَّذِينَ

انتظار نمی کنند کفار مگر مصداق این وعده را روزیکه بیاید مصداق آن گویند کسانیکه

نَسُوهُ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَاءَتْ رُسُلٌ رَيْنَا بِالْحَقِّ فَهَلْ لَنَا مِنْ

فراموش کرده بودند آنرا پیش ازین هر آینه آمده بودند پیغامبران پروردگار ما راستی پس آیا هستند برای ما

شُفَعَاءَ فَيَشْفَعُوا لَنَا أَوْ نُرَدُّ فَنَعْمَلْ غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ

شفیعان تا شفاعت کنند برائے ما یا باز گردانیده شویم بسوی دنیا پس عمل کنیم غیر آنچه می کردیم و

قَدْ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ۚ إِنَّ

هر آینه زیان کردند در حق خویشتن و گم شد از ایشان آنچه افراستے کردند هر آینه

رَبُّكُمْ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ

پروردگار شما آن خدا است که آفرید آسمان ها و زمین را در شش روز باز

اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ تُغْشَى الْبُيُوتُ اللَّيْلُ النَّهَارُ يَطْلُبُهُ حَثِيثًا

مستقر شد بر عرش می پوشاند شب را بر روز و می طلبد شب روز را به شباب و

وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِ ۚ إِلَهُ الْخَلْقِ وَ

و آفرید آفتاب و ماه و ستارگان را رام شده بفرمان خدا آگاه شود و راست آفرین

و فراموش کردن خدا
ترک ایشان است
دفع و انداختن ۱۲

یعنی مسلمان شویم و
مبت را نه پرستیم ۱۲

یعنی گناهان جزا
شب را به لباس نه
پوشانیده در حساب
نهار می گرداند و انداختن ۱۲

یعنی آنچه در آمدن شب
بعد روز مشابیه است
که گویا کسی که راوان
و شبابان می طلبد ۱۲

۱۲

الْأَمْرُ تَبَرَّكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ۝۵۴ اُدْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَ

و فرمانروائی بغایت بزرگ است خدای پروردگار عالمها به پرستید پروردگار خود را زاری کنان و

خُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ۝۵۵ وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ

پوشیده از مردان هر آینه او دوست ندارد از حد گذرندگان را و فساد نکنید در زمین

بَعْدَ إِصْلَاحِهَا وَادْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ

بعد اصلاح آن و به پرستید او را به ترس و امید هر آینه بخشایش خدا

قَرِيبٌ مِّنَ الْمُحْسِنِينَ ۝۵۶ وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيحَ بُشْرًا

نزدیک است از نیکوکاران و اوست آنکه می فرستد بادها خروید و مژده

بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ ۝۵۷ إِذَا أَقْلَتْ سَحَابًا ثِقَالًا سُقْنَاهُ

پیش از رحمت خود و تا وقتیکه بردارد او بارگرا را روان کنم آن را بسوی

لِبَلَدٍ مَّيِّتٍ فَأَنْزَلْنَاهُ الْمَاءَ فَأَخْرَجْنَا بِهِ مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ ۝۵۸

پس فرود آوریم بواسطه آن آب را پس بیرون آوریم آن آب از جنس هر میوه

كَذَلِكَ نُخْرِجُ الْمَوْتَى لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ۝۵۹ وَالْبَلَدُ الطَّيِّبُ يَخْرُجُ

همچنین بیرون آوریم مردگان را تا بپند پذیر شوید و شهر پاکیزه برمی آید بفرمان

نَبَاتُهُ بِإِذْنِ رَبِّهِ وَالَّذِي خَبُثَ لَا يَخْرُجُ إِلَّا نَكِدًا ۝۶۰ كَذَلِكَ

پروردگار او و زمین ناپاکیزه بر نمی آید رستی او گرنا هموار بدیر روینده همچنین

نُصَرِّفُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَشْكُرُونَ ۝۶۱ لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَى قَوْمِهِ

گوناگون بیان می کنیم نشانها را برای قومی که شکر گذاری می کنند هر آینه فرستادیم نوح را بسوی قومی او

فَقَالَ يَقُومُوا عِبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِن إِلَهٍ غَيْرُهُ ۝۶۲ إِنِّي أَخَافُ

پس گفت ای قوم من عبادت کنید خدا را نیست شمار هیچ معبود بجز او هر آینه من ترسم

عَلَيْكُمْ عَذَابٌ يَوْمٍ عَظِيمٍ ۝۶۳ قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِهِ إِنِّي أَنذَرْتُكُمْ

بر شما از عقوبت روز بزرگ و گفتند اشراف از قوم او هر آینه ما

فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۝۶۴ قَالَ يَقَوْمِ لَيْسَ بِي ضَلَالَةٌ وَلَكِنِّي رَسُولٌ

می بینم ترا در گمراهی ظاهری گفت ای قوم من نیست با من هیچ گمراهی ولیکن من پیغامبرم

و

یعنی بسبب بعثت رسول الله صلی الله علیه وسلم ۱۲

و

یعنی پیش از باران ۱۳

و

یعنی از قبور بیرون کردیم ۱۴

و

مترجم گوید این مثل است برای پند و قلب سلیم و عدم تاثیر آن در غیر سلیم والله اعلم ۱۵

و

یعنی روز قیامت ۱۶

ج ۱۴

مَنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦١﴾ أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَأَنْصَحُكُمْ لَكُمْ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٢﴾ أَوْ عَجَبْتُمْ أَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلَى رَجُلٍ مِمَّنْ لِيُنْذِرَكُمْ وَلِتَتَّقُوا وَلَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٦٣﴾

از جانب پروردگار عالمها میرسانم بشما پیغام الهی پروردگار خود و نیک خواهی می کنم برای شما و

میدانم از حکم خدا آنچه نمی دانید آیا تعجب کردید از آنکه آمد به شما پند و

انجانب پروردگار شما فرود آمده بر زبان مرده از شما تا بیم کند شما را و تا پرهیزگاری کنید و تا هربانی کرده شود بر شما

فَكَذَّبُوهُ فَأَنْجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ وَأَغْرَقْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا عَمِينَ ﴿٦٤﴾ وَإِلَىٰ عَادِ أَخَاهُمْ

پس دروغ گفتند و او را نجات دادیم او را و کسانی را که با او بودند در کشتی و غرق ساختیم کسانی را

هُودًا قَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ

کرد و غ و داشته بودند آیات ما را هر آینه ایشان بودند گرویده نابینا و فرستادیم بسوی قوم عاد که

أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٦٥﴾ قَالَ الْهَلَّا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ إِنَّكَ أَنْتَ الْغَرِيبُ

برادر ایشان بودی گفت ای قوم من عبادت کنید خدا را نیست شمارا هیچ معبود غیر او

فِي سَفَاهَةٍ وَإِنَّكَ أَنْتَ الْغَرِيبُ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٦٦﴾ قَالَ يَقَوْمِ لَيْسَ

آیا پرهیزگاری نمی کنید گفتند اشراف کفار از قوم او هر آینه ما می بینیم ترا

بِي سَفَاهَةٍ وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٧﴾ أُبَلِّغُكُمْ

در بے خردی و هر آینه ما می بینم ترا از دروغ گویان گفت ای قوم من نیست

رِسَالَاتِ رَبِّي وَأَنَا لَكُمْ نَاصِرٌ أَمِينٌ ﴿٦٨﴾ أَوْ عَجَبْتُمْ أَنْ جَاءَكُمْ

با من هیچ بے خردی و لیکن من پیغامبرم از جانب پروردگار عالمها میرسانم بشما

ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلَى رَجُلٍ مِمَّنْ لِيُنْذِرَكُمْ وَأَذْكُرُوا

پیغام الهی پروردگار خود من برای شما نیک خواه بااتم آیا تعجب کردید از آنکه بشما پند و

إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ وَزَادَكُمْ فِي الْخَلْقِ

از جانب پروردگار شما فرود آورده بر مرده از شما تا بیم کند شما را و یاد کنید

نعمت الهی آن وقت که گردانید شما را جانشین بعد از قوم نوح و افزود برای شما در خلقت

بَصُطَةً ۚ فَادْكُرُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٦٩﴾ قَالُوا

قوت را پس یاد کنید نعمت های خدا را تا شمار ستگار شوید گفتند

أَجْمَعْتُمْ لِنَعْبُدَ اللَّهَ وَحْدَهُ وَنَذَرَ مَا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا

آیا آمده پیش ما تا عبادت کنیم خدا را تنها و بگذاریم آنچه می پرستیدند پدران ما پس بیار پیش ما

فَاتِنَا بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٧٠﴾ قَالَ قَدْ وَقَعَ

اینچه وعده می کنی و ما اگر هستی از راست گویمان گفت ثابت شد بر شما

عَلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ رِجْسٌ وَغَضَبٌ ۚ أَتُجَادِلُونَنِي فِي أَسْمَاءِ

از جانب پروردگار شما عقوبت و خشم آیا مبارزه می کنید با من در باب

سَمِّيْتُمْوهَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ مَا نَزَّلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ ۚ

نامهای چند که شما مقرر کرده اید آن را و پدران شما مقرر کرده اند و خدا آن را هیچ دلیل

فَأَنْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظَرِينَ ﴿٧١﴾ فَأَنْجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ

پس انتظار کنید هر آینه من نیز همراه شما از منتظرانم پس نجات دادیم او را و کسانی را

مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَقَطَعْنَا دَابِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَمَا كَانُوا

که با او بودند بهر بانی از جانب خویش و بریدیم پیچ آنانکه دروغ می داشتند آیات ما را و نه بودند

مُؤْمِنِينَ ۚ وَإِلَىٰ شُؤْدَدِ أَخَاهُمْ صَالِحًا قَالَ يَقُومِ اعْبُدُوا اللَّهَ

از مومنان و فرستادیم بسوی قوم شود برادر ایشان صالح را گفت ای قوم من عبادت کنید

مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ ۚ قَدْ جَاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِّنْ رَبِّكُمْ هَذِهِ

خدا را نیست شما را هیچ معبود غیر او هر آینه آمده به شما و این از جانب پروردگار شما این

نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةٌ فَذُرُوهَا تَأْكُلْ فِي أَرْضِ اللَّهِ وَلَا تَمَسُّوهَا

ماده شتر نیست پیدا کرده خدا نشانه برایتان شما پس بگذاریدش که هر دو زمین خدا و مرسانید او را هیچ

سُوءٍ فَيَأْخُذْكُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۚ وَادْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ

سختی که انگاه گیر و شمارا عقوبت درد دهنده و یاد کنید نعمت الهی آن وقت که گردانید شمارا

مِنْ بَعْدِ عَادٍ وَبَوَّأَكُمْ فِي الْأَرْضِ تَتَّخِذُونَ مِنْ سُهُولِهَا

جانشین بعد از قوم عاد و استقرار داد شمارا در زمین می سازید از نرم آن

ول
یعنی بیار عقوبت را ۱۳
ول
یعنی بهر اصل است ۱۴

وَالَّذِينَ

قُصُورًا وَتَنْحِتُونَ الْجِبَالَ بُيُوتًا ۖ فَادْكُرُوا الْآءَ اللَّهِ وَلَا تَعْشُوا

کوشکیا تراشیدہ خانہا می سازید کوه ہارا پس یاد کنید نعمت ہائی خدا را و تباہی نکنید

فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ۖ قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ

در زمین فساد افکنان گفتند اہل اشراف کہ سرکشی کردہ بودند از

قَوْمِهِ لِلَّذِينَ اسْتَضَعُّوا مِنْ أَمِنْ مِنْهُمْ اتَّعَلُّونَ

قوم او آنازا کہ ہر کسے ضعیف دانست ایشان را کہ ایمان آورده بودند از

أَنْ صُلِحًا مُرْسِلٌ مِّنْ رَبِّهِ ۖ قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلَ بِهِ مُؤْمِنُونَ ۖ

ایشان آیا میدانید کہ صالح فرستادہ شدہ است از جانب پروردگار خود گفتند اہل ایمان ہر آئینہ ما بشریعتی کہ دے

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا بِالَّذِي آمَنَّا بِهِ كَفِرُونَ ۖ

فرستادہ شدہ است بآن شریعت معتقد ایم گفتند سرکشان ہر آئینہ ما آنچه معتقد آن شدید کافر ایم

فَعَقَرُوا النَّاقَةَ وَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ وَقَالُوا يُصْلِحُ آئِنَا

پس کشتند آن مادہ شتر را و تجاوز کردند از فرمان پروردگار خویش و گفتند ای صالح بیار ما

بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ۖ فَآخَذَ لَهُمُ الرَّجْفَةُ

آپنج وعید می کنی اگر ہستی از پیغامبران پس در گرفت ایشان را زلزلہ

فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جثثين ۖ فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَاقَوْمِ

پس گشتند مردہ بزانو افتادہ در سرزمینی خویش پس صالح اعراض کرد از ایشان و گفت ای

لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رَسُولَ رَبِّي وَنَصَّيْتُ لَكُمْ وَلَكِنْ لَا تُحِبُّونَ

قوم من رسانیدم بہ شما پیغام پروردگار خود و نیک خواہی کردم برای شما ولیکن دوست نمی دارید

الْبَصِيحِينَ ۖ وَلَوْ طَا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ مَا سَبَقَكُمْ

نیک خواہی کنندگان را و فرستادمیم لو طرا آن وقت کہ گفت بقوم خود آیا می کنید آن بے حیائی کہ پیش از شما

بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِّنَ الْعَالَمِينَ ۖ إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً

نکرودہ است آنرا هیچ کس از عالمها ہر آئینہ شما میروید بشہوت بسوی مردمان

مِّنْ دُونِ النِّسَاءِ ۖ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ۖ وَكَانَ جَوَابَ

بجز زنان بلکہ شما کردہ مسرفانید و نہ بود جواب

قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَخْرِجُوهُمْ مِنْ قَرْيَتِكُمْ إِنَّهُمْ أَنْفُسُ

قوم او ^{إلا آنکہ گفتند} بیرون کنید ایشان را از دیہ خود کہ ہر آئینہ ایشان مردم

يَتَطَهَّرُونَ ۚ فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ ۝۸۳

پاکیزگی طلب کنندہ اند پس نجات دادیم اورا و اہل خانہ اورا مگر زنش را کہ بود از باقی ماندگان دلہنجا

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَأَنْظَرُكَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ ۝۸۴

و بارانیدم بر ایشان بارانے یعنی از سنگ پس بگر چگونہ بود آخر کار گناہکاران

وَالِی مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ يَقُومُوا عِبُدُ اللَّهِ مَا لَكُمْ

و فرستادیم بسوئی قوم مدین برادر ایشان شعیب را گفت ای قوم من بہ پرستید خدا را نیست شما

مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ قَدْ جَاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ فَأَوْفُوا الْكَيْلَ

یہج معبود بجز او ہر آئینہ آمدہ است بشما دلیلے از پروردگار شما پس تمام کنید پیمانے

وَالْمِيزَانَ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ

و ترازو را و ناقص نہ ہید بر دمان اشیائی ایشان را و فساد مکنید در زمین

بَعْدَ إِصْلَاحِهَا ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ۝۸۵ وَ

بعد اصلاح آن این کار کہ گفتیم بہترست شما را اگر باوردارند گانید

لَا تَقْعُدُوا بِكُلِّ صِرَاطٍ تُوعِدُونَ وَتَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ

نشینید بہرہ کہ بترسانید و بازدارید از راہ

اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِهِ وَتَبْغُوهَا عِوَجًا وَآذِكُرُوا إِذْ كُنْتُمْ قَلِيلًا

خدا کسی را کہ ایمان آوردہ است با و و بھوید برائی آن راہ کجی و یاد کنید آن وقت کہ شما اندک بودید

فَكَثَرَكُمْ وَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ۝۸۶ وَإِنْ كَانَ

پس بسیار گردانید شما را و بگرید چگونہ شد آخر کار مفسدان و اگر ہست

طَائِفَةٌ مِّنْكُمْ آمَنُوا بِالَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ وَطَائِفَةٌ لَّمْ يُؤْمِنُوا

گروہی از شما مومن با بچہ فرستادہ شد ہمراہ او و گروہی نامومن

فَاصْبِرْ وَاحْشِ يَحْكُمُ اللَّهُ بَيْنَنَا وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ۝۸۷

پس صبر کنید تا آنکہ فیصل کند خدا در میان ما و او بہترین حکم کنندگان است و

ول
یعنی واجب آن بود
کہ ہر متفق میشدند
برایمان و چون متفق
نشدند منتظر فیصل
کردہ باشند و اللہ اعلم

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَنُخْرِجَنَّكَ يَشْعِبُ

گفتند آن اشراف که سرکش کرده بودند از قوم او البته بیرون کنیم ترا از شعب

وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَكَ مِنْ قُرَيْبَتِكَ أَوْ لَتَعُودُنَّ فِي مِلَّتِنَا قَالَ

و کسانے را که همراه تو ایمان آوردند از دیر خود یا این است که باز گردید در دین ما گفت

أَوْ لَوْ كُنَّا كَارِهِينَ ۚ قَدْ افْتَرَيْنَا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا إِنْ عُدْنَا فِي

آیا عود کنیم اگر چه ما نخواستیم هر آینه بر بسته باشیم بر خدا دروغی اگر باز گردیم در

مِلَّتِكُمْ بَعْدَ إِذْ نَجَّيْنَا اللَّهَ مِنْهَا وَمَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَعُودَ

دین شما بعد از آنکه بر بایند خدا را از دین و هرگز لایق نیست ما را که عود کنیم در آن

فِيهَا إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّنَا وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا

مگر آنکه خواهد خدا پروردگار ما احاطه کرده است پروردگار ما به همه چیز از روی دانش

عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَ

بر خدا توکل کردیم ای پروردگار ما فیصل کن در میان ما و در میان قوم ما راستی و

أَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ ۚ وَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَئِنْ

تو بهترین فیصل کننده گانی و گفتند آن اشراف که کافر بودند از قوم او بیایان خود

اتَّبَعْتُمْ شُعَيْبًا إِنَّكُمْ إِذًا لَخَسِرُونَ ۚ فَأَخَذَ تَهُمُ الرِّجْفَةُ

از متابعت کنید شعیب را هر آینه شما آهنگام زیان کار باشید پس در گرفت ایشان را زلزله

فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جُثَمِينَ ۚ الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَانُوا

پس صبح کردند در سرزمین خویش مرده بر زانو افتاده آنانکه دروغی داشتند شعیب را گویا

لَمْ يَغْنَوْا فِيهَا الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَانُوا هُمُ الْخَاسِرِينَ ۚ

نبودند آنجا آنانکه دروغی داشتند شعیب را ایشان بودند زیان کار

فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَ قَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالِ رَبِّي وَنَحْتُ

پس بازگشت از ایشان و گفت ای قوم من رسانیدم به شما پیغام راست پروردگار خود و نیک خواهی کرد

لَكُمْ فَكَيْفَ أَسَى عَلَى قَوْمٍ كَافِرِينَ ۚ وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ

برائے شما پس چگونه اندوه خورم بر قوم کافران و نه فرستادیم در هیچ دیه

مِنْ نَبِيِّ إِلَّا أَخَذْنَا أَهْلَهَا بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَاءِ لَعَلَّهُمْ

پیغامبر سے را مگر گرفتار کر دیم اہل آزار پہنچی ورنہ تا بود کہ ایشان

يَضْرَعُونَ ۹۵ ثُمَّ بَدَّلْنَا مَكَانَ السَّيِّئَةِ الْحَسَنَةَ حَتَّى عَفَوا وَقَالُوا

زار می کنند باز دادیم بالیشان بجائے محنت راحت را تا آنکہ بسیار شدند و گفتند

قَدْ مَسَّ آبَاءَنَا الضَّرَّاءُ وَالسَّرَّاءُ فَأَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ

ہر آئینہ رسیدہ بود پدران ما سختی و راحت و پس گرفتیم ایشان را ناگہان و ایشان

لَا يَشْعُرُونَ ۹۶ وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ ائْتُواوَ اتَّقُوا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِمْ

خبر نہ داشتند و اگر اہل دیہہ ایمان آور دندے و پرہیز گاری کر دندے می کشادیم

بَرَكَاتٍ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَلَٰكِنْ كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُمْ بِمَا كَانُوا

برایشان برکت ہا از جانب آسمان و زمین ولیکن بہ دروغ نسبت کر دند پس گرفتیم ایشان را

يَكْسِبُونَ ۹۷ أَفَأَمِّنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَنْ يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا بَيَاتًا وَهُمْ

بوابال آہنچہ میگردند آیا ایمن شدند اہل دیہہ ہا از آنکہ بیاید عذاب ما بالیشان شبانگاہ و

نَائِمُونَ ۹۸ أَوْ أَمِّنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَنْ يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا ضُحًى وَهُمْ

ایشان خفتہ باشند آیا ایمن شدند اہل دیہہ ہا از آنکہ بیاید بالیشان عذاب ما وقت چاشت

يَلْعَبُونَ ۹۹ أَفَأَمِنُوا مَكْرَ اللَّهِ فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ

وایشان بازی میکنند آیا ایمن شدند از مکر خدا پس ایمن نمی شوند از مکر خدا مگر گروہ

الْخَاسِرُونَ ۱۰۰ أَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِينَ يَرِثُونَ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ

زریان کاران آیا واضح نہ شد بر آنانکہ وارث زمین می شوند بعد از

أَهْلِهَا أَنْ لَوْ نَشَاءُ أَصَبْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ وَنَطْبَعُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ

ہلاک ساکنان آن زمین کہ اگر خواستے عقوبت رسانیدے ایشان را بعوض گناہان ایشان و مہر می نیم

فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ۱۰۱ تِلْكَ الْقُرَىٰ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِهَا

بر دل ہائے ایشان پس ایشان نمی شنوند این دیہہ ہا ذکر می کنیم پیش تو بعض اخبار آن

وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا كَذَّبُوا

وہر آئینہ آمدہ بودند باہل آنہا پیغمبران ایشان با معجزا پس ہرگز ایمان نیاوردند با پنچہ تکذیب

و
یعنی عادت زمانہ است
کہ گاہے سختی و گاہے
راحت می باشد از
باب نواخذہ بر اعمال
نہود و انشا عظم ۱۲
و
یعنی از تدریج ہلاک
و انشا عظم ۱۳

مِنْ قَبْلُ كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِ الْكَافِرِينَ ﴿١٥﴾ وَمَا وَجَدْنَا

کرده بودند پیش از ان همچنین ہم می نهد خدا بر دل کافران و نہ یافتیم

لَا كَثَرَهُمْ مِنْ عَهْدٍ وَإِنْ وَجَدْنَا أَكْثَرَهُمْ لَفَاسِقِينَ ﴿١٦﴾ ثُمَّ

در اکثر ایشان وفا بعد و ہر آئینہ یافتیم اکثر ایشان را بدکار باز

بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَظَلَمُوا

فرستادیم بعد ایشان موسی را بہ نشان ہائے خویش بسوی فرعون و قوم او پس کافر شدند

بِهَا فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٧﴾ وَقَالَ مُوسَىٰ يُفْرِعُونَ

بآن نشانہا پس بنگر چگونه بود آخر کار مفسدان و گفت موسی اے فرعون

إِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٨﴾ حَقِيقٌ عَلَىٰ أَنْ لَا أَقُولَ عَلَىٰ

ہر آئینہ من پیغامبرم از جانب پروردگار عالمہا سزاوارم بآنکہ نہ گویم بر

اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ قَدْ جِئْتُكُمْ بِبَيِّنَةٍ مِّنْ رَبِّكُمْ فَأَرْسِلْ مَعِيَ

خدا مگر سخن راست آورده ام بہ شما نشانہ از جانب پروردگار شما پس بفرست با من

بَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿١٩﴾ قَالَ إِنْ كُنْتَ جِئْتَ بِآيَةٍ فَأْتِ بِهَا إِنْ

بنی اسرائیل را گفت اگر آوردہ معجزہ پس حاضر کن آن را اگر هستی

كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٢٠﴾ فَأَلْقَىٰ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ ﴿٢١﴾

از راست گویان پس انداخت عصا تی خود را پس ناگہان آن عصا اژدہ ہائے ظاہر شدہ

وَنَزَعَ يَدَهُ فَإِذَا هِيَ بَيْضَاءُ لِلنَّظَرِينَ ﴿٢٢﴾ قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِ

و بیرون آوردہ دست خود را پس ناگہان آن دست نورانی شد برای بینندگان گفتند اشراف از قوم فرعون

فِرْعَوْنَ إِنَّ هَذَا السَّحَرُ عَلِيمٌ ﴿٢٣﴾ يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ مِّنْ

با یکدیگر ہر آئینہ این شخص ساحر داناست می خواہد کہ بیرون کند شما را از

أَرْضِكُمْ فَمَاذَا تَأْمُرُونَ ﴿٢٤﴾ قَالُوا أَرْجِهْ وَأَخَاهُ وَأَرْسِلْ فِي

زمین شما پس چہ می فرمایید گفتند اے فرعون موقوف دار اورا و برادر اورا و بہ فرست در

الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ ﴿٢٥﴾ يَا تَوَكُّلْ بِكُلِّ سِحْرِ عَلِيمٍ ﴿٢٦﴾ وَجَاءَ السَّحَرَةُ

شہرہا نقیبان را تا بیارند پیش تو ہر ساحر دانارا و آمدند ساحران

فِرْعَوْنَ قَالُوا إِنَّ لَنَا لَأَجْرًا إِن كُنَّا نَمُحُّ الْغَلَبِينَ ﴿۱۱۳﴾ قَالَ نَعَمْ

پیش فرعون گفتند ہر آئینہ مارا فروغے می باید اگر ما غالب شویم گفت آری

وَإِن كُمْ لَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿۱۱۴﴾ قَالُوا يَمُوسَى إِمَّا أَنْ تُلْقَى وَإِمَّا

وہر آئینہ شما از مقرر بان باشید گفتند ای موسی یا این است کہ نخست تو اقلنی

أَنْ تَكُونَ نَحْنُ الْمُلْقِينَ ﴿۱۱۵﴾ قَالَ الْقُوَا فُلِبَّا الْقُوَا سَحَرُوا أَعْيُنَ

یا ما باشیم اندازندہ گفت موسی شما اقلیند پس آن ہنگام کہ اقلند نہ جادو

النَّاسِ وَاسْتَرْهَبُوهُمْ وَجَاءُوا بِسِحْرٍ عَظِيمٍ ﴿۱۱۶﴾ وَأَوْحَيْنَا إِلَى

بستند چشم ہائے مردمان را و برسانیدند ایشان را و آوردند جادوئے بزرگ را و وحی فرستادیم

مُوسَى أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ﴿۱۱۷﴾ فَوَقَّعَ

بسوی موسی کہ بیفتن عصاے خود را پس ناگهان آن عصا فرومی برد آہنچہ بدروع الظہار میکردند پس

الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿۱۱۸﴾ فَغَلَبُوا هَٰذَاكَ وَانْقَلَبُوا

ثابت شد حق و باطل شد آہنچہ ایشان می کردند پس قوم فرعون مغلوب شدند آنجا و خوار

صَغِيرِينَ ﴿۱۱۹﴾ وَالْقَى السَّحَرَةُ سُجَّدِينَ ﴿۱۲۰﴾ قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿۱۲۱﴾

گشتند و انداختہ شدند ساحران سجده کنان گفتند ایمان آوردیم بہ پروردگار عالمہا

رَبِّ مُوسَى وَهَارُونَ ﴿۱۲۲﴾ قَالَ فِرْعَوْنُ امْنُتُمْ بِهِ قَبْلَ أَنْ

خداے موسی و ہارون گفت فرعون آیا ایمان آوردید بسوی پیش از آنکہ

أَذِّنَ لَكُمْ إِنَّ هَٰذَا الْمَكْرُ مَكْرُتُهُ فِي الْمَدِينَةِ لَتُخْرِجُوا مِنْهَا

دستوری دہم شمارا ہر آئینہ این تدبیر نیست کہ اندیشیدہ اید آنرا درین شہر تا بیرون کنید ازین شہر

أَهْلَهَا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿۱۲۳﴾ لَا قُطْعَنَ أَيْدِيكُمْ وَأَرْجُلُكُمْ

ساکنان آنرا پس خواہید دانست البتہ برم دست ہائے شمارا و پائے ہائے شمارا

مِّنْ خِلَافٍ ثُمَّ لَأُصَلِّبَنَّكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿۱۲۴﴾ قَالُوا إِنَّا إِلَى رَبِّنَا

بخلاف یکدیگر و باز بردارنم شمارا ہمیک جا گفتند ہر آئینہ بسوی پروردگار

مُنْقَلِبُونَ ﴿۱۲۵﴾ وَمَا نَقُصُّ مِنْكَ إِلَّا أَنْ آمَنَّا بِآيَاتِ رَبِّنَا لَمَّا جَاءَنَا

خود جوع کنندگانیم و انکار نمی کنی بر ما مگر آنکہ ایمان آوردیم بہ نشاںہائے پروردگار خویش

و
یعنی دست راست
و پائے چپ و اللہ
اعلم ۱۲

رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَتَوَفَّنَا مُسْلِمِينَ^{١٢٤} وَقَالَ الْمَلَأُ مِنْ

چون بیا مد بیا لے پروردگار ما بریز بر ما شکیبائی و قبض ارواح ما کن در حالیکه مسلمان باشیم و گفتند اشراف از

قَوْمِ فِرْعَوْنَ أَتَذَرُ مُوسَى وَقَوْمَهُ لِيُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَ

قوم فرعون آیا می گذاری موسی و قوم او را تا فساد کنند در زمین و

يَذَرُكَ وَالْهَتَكَ^ط قَالَ سَنُقْتِلُ أَبْنَاءَهُمْ وَنَسْتَحْيِي نِسَاءَهُمْ^ج

تا بگذاریم و عبادت ترا و معبودان ترا گفت خواهیم کشت پسران بنی اسرائیل را و زنده خواهیم گذاشت دختران ایشان را

وَإِنَّا فَوْقَهُمْ قَاهِرُونَ^{١٢٥} قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ اسْتَعِينُوا بِاللَّهِ وَ

و ما بر ایشان غالبانیم گفت موسی بقوم خود مدد طلبید از خدا و

اصْبِرُوا إِنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ^ط يُورِثُهَا مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ^ط وَ

صبر کنید هر آینه زمین خداست و ارث او می کند هر که را خواهد از بندگان خویش و

الْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ^{١٢٦} قَالُوا أَوْذَيْنَا مِنْ قَبْلُ أَنْ تَأْتِيَنَا وَمِنْ

آخر کار برای پرهیزکاران است گفتند ایذا داده شدیم پیش از آنکه بیائی نزدیک ما و

بَعْدَ مَا جِئْتَنَا^ط قَالَ عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَنْ يُهْلِكَ عَدُوُّكُمْ

بعد از آنکه آمدی نزدیک ما گفت امید است که پروردگار شما بپاک کند دشمن شما را

وَيَسْتَخْلِفَكُمْ فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ^{١٢٧} وَلَقَدْ

و خلیفه گرداند شما را در زمین پس بنگرد چگونه عمل می کنید و هر آینه

أَخَذْنَا آلَ فِرْعَوْنَ بِالسِّنِينَ وَنَقْصٍ مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ

گرفتار کردیم کسان فرعون را بقطوع و به نقصان میوه ها تا شود

يَذْكُرُونَ^{١٢٨} فَإِذَا جَاءَتْهُمْ الْحَسَنَةُ قَالُوا النَّارُ هَذِهِ وَإِنْ

که ایشان پند پذیرند پس چون آمدی بایشان فراخی گفتند ای این لائق ماست و اگر برسد

تُصِبُّهُمْ سَيِّئَةٌ يَطَّيَّرُوا بِمُوسَى وَمَنْ مَعَهُ^ط إِلَّا نَمَّا ظَنُّهُمْ

بایشان سختی شگون بد گرفتند ب موسی و کسانیکه با وے بودند آگاه باش جز این نیست

عِنْدَ اللَّهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ^{١٢٩} قَالُوا مَهْمَا تَأْتِنَا

که شگون بد بایشان نزدیک خداست ولیکن بیشتر از ایشان نمی دانند و گفتند کسان فرعون لے موسی

١٢٤

و
یعنی نواخته اعمال بر
ایشان است والله
اعلم ١٣

١٢٥

بِهِ مِنْ آيَةٍ لِّتَسْحَرَنَّا بِهَا فَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿١٣٦﴾

ہر چہ بیاری آن را از نشانہا تا سحر کنی ما را بدان پس ما نیستیم ترا باور دارندہ

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الطُّوفَانَ وَالْجَرَادَ وَالْقُمَّلَ وَالضَّفَادَ

پس فرستادیم بر ایشان طوفان و مگ و کنہ و غوکھا

وَالدَّمَ آيَاتٍ مُّفَصَّلَاتٍ فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُّجْرِمِينَ ﴿١٣٧﴾

و خون نشان ہائے واضح کردہ شدہ پس سرکش کردند و بودند قوم گناہکاران

وَلَمَّا وَقَعَ عَلَيْهِمُ الرِّجْزُ قَالُوا يُوسَىٰ اذْعُرُّنَا رَبِّكَ بِمَا

و وقتی کہ فرود آمد بر ایشان عقوبت گفتند اے موسیٰ دعا کن بجناب پروردگار خود ہاں

عَهْدٍ عِنْدَكَ لَئِنْ كَشَفْتَ عَنَّا الرِّجْزَ لَنُؤْمِنَنَّ لَكَ وَلَنُرْسِلَنَّ

اسماء و ادعیہ کہ وحی کردہ است نزدیک تو اگر زائل کنی از ما عقوبت را البتہ معتقد شویم ترا و

مَعَكَ بَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿١٣٨﴾ فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ الرِّجْزَ إِلَىٰ

ہر فرستیم ہاتو بنی اسرائیل را پس چون زائل کردیم از ایشان عقوبت را تادم تے

أَجَلٍ هُمْ بِالْغَوَةِ إِذَا هُمْ يَنْكُثُونَ ﴿١٣٩﴾ فَانْتَقَبْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ

کہ ایشان رنند گانند ہاں ناگہان عمدے شکستند پس انتقام کشیدیم از ایشان پس غرق کردیم

فِي الْيَمِّ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿١٤٠﴾

ایشان را در دریا بسبب آنکہ ایشان دروغ میداشتند آیات ما را و بودند ازان بے خبر

وَأَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِينَ كَانُوا يُسْتَضْعَفُونَ مَشَارِقَ الْأَرْضِ

و میراث دادیم گروہے را کہ ضعیف شمرده می شدند مشارق و مغارب

وَمَغَارِبِهَا الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ الْحُسْنَىٰ

زمینے کہ برکت نہادیم در ان و راست شد وعدہ نیک پروردگار تو

عَلَىٰ بَنِي إِسْرَءِيلَ بِمَا صَبَرُوا وَدَمَّرْنَا مَا كَانَ يَصْنَعُ

بنی اسرائیل بسبب آنکہ صبر کردند و خراب کردیم آنچه ساختہ بود

فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُ وَمَا كَانُوا يَعْرِشُونَ ﴿١٤١﴾ وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَءِيلَ

فرعون و کسان او و آنچه بر می افراشتند و گذرانیدیم بنی اسرائیل را

ول
یعنی زمین شام با ایشا
دادیم چه بقعد ہائے
شرقیہ و چه بقعد ہائے
غربیہ و اللہ اعلم

الْبَحْرَ فَاتُوا عَلَى قَوْمٍ يَعْكُفُونَ عَلَى أَصْنَامٍ لَهُمْ قَالُوا

از دریا پس آمدند بر روضه که مجاورت می کردند بر بتان خویش گفتند

يُوسَى اجْعَلْ لَنَا إِلَهًا كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ قَالِ إِنَّا أَنْتُمْ قَوْمٌ

بنی اسرائیل ای موسی بساز برای ما معبودی چنانکه ایشان را هستند معبودان گفت هر آینه شما گروهی هستید

تَجْهَلُونَ^(۱۳) إِنَّ هَؤُلَاءِ مُتَّبِعُونَ مَا هُمْ فِيهِ وَبِطُلٌ قَالُوا يَعْمَلُونَ^(۱۴)

که نادانی می کنید هر آینه این جماعه باطل کرده شده است مذبحی که ایشان درازند و باطل است آنچه می کردند

قَالَ أَغَيْرَ اللَّهِ أَبْغِيكُمْ إِلَهًا وَهُوَ فَضَّلَكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ^(۱۵)

گفت موسی آیا غیر خدا طلب كنم برای شما معبودی و او فضل داده است شما را بر عالمها

وَإِذْ أَنْجَيْنَاكَ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكَ سُوءَ الْعَذَابِ

و یاد كنید نعمت ما چون نجات دادیم شما را از کسان فرعون می رسانیدند شما عقوبت سخت

يُقَتِّلُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَلِكُمْ بَلَاءٌ مِمَّنْ

می کشتند پسران شما و زنده می گذاشتند دختران شما و درین مقدمه آزمائش بزرگ بود

رَبِّكُمْ عَظِيمٌ^(۱۶) وَوَعَدْنَا مُوسَى ثَلَاثِينَ لَيْلَةً وَأَتَيْنَاهَا

از جانب پروردگار شما و وعده کردیم با موسی سی و سه شب و تمام کردیم آن

بِعَشْرِ فِتْنٍ مِيقَاتٍ رَبِّهِ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً وَقَالَ مُوسَى لِأَخِيهِ

میعاد را بدو شب پس کامل شد میعاد پروردگار او چهل شب و گفت موسی برادر خود

هَارُونَ اخْلُفْنِي فِي قَوْمِي وَأَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ^(۱۷)

هارون را جانشین من باش در قوم من و صلاح کاری کن و پیروی منما راه تباه کاران

وَلَمَّا جَاءَ مُوسَى لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ قَالَ رَبِّ انْظُرْ

و چون آمد موسی بوعده گاه ما و سخن گفت با او پروردگار او گفت ای پروردگار من بینا کن مرا

إِلَيْكَ قَالِ لَنْ تَرَانِي وَلَكِنْ انْظُرْ إِلَى الْجَبَلِ فَإِنِ اسْتَقَرَّ

خویش تا نظر كنم بسوی تو گفت خدا نخواهی دید مرا ولیکن نظر كن بسوی کوه پس اگر قرار گیرد

مَكَانَهُ فَسَوْفَ تَرَانِي فَلَمَّا تَبَلَ رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا

بجائی خود خواهی دید مرا پس و قتیکه ظهور کرد پروردگار او بران کوه اگر دانی آن کوه را زمین هموار

وَحَزَّ مُوسَىٰ صَعِقًا فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ سُبْحَنَكَ ثُبْتُ إِلَيْكَ

ساخته افتاد موسی بے هوش شده پس چون به هوش آمد گفت به پاکی یاد می کنم ترا باز گشتم بسوی تو

وَإِنَّا أَوَّلَ الْبُؤْسَيْنِ ۚ قَالَ يُوسَىٰ إِنِّي اصْطَفَيْتُكَ عَلَىٰ

و من اول و من اول مسلمانانم گفت ای موسی هر آینه من برگزیدم ترا بر

النَّاسِ بِرِسَالَتِي وَبِكَلَامِي فَخُذْ مَا آتَيْتُكَ وَكُنْ مِنَ

ردمان به پیغام های خود و به شنواییدن سخن خود پس بگیر آنچه عطا کردم ترا و باش از

الشَّاكِرِينَ ۚ وَكُتِبَ لَهُ فِي الْأَلْوَامِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْعِظَةٌ

شکر کنندگان و نوشتیم برای موسی در لوح ها هر جنس برای پند

وَتَفْصِيلًا لِّكُلِّ شَيْءٍ فَخُذْهَا بِقُوَّةٍ وَأْمُرْ قَوْمَكَ يَأْخُذُوا

و برای بیان هر چند پس گفتیم بگیر آنرا به قوت و به فرما قوم خود را تا عمل کنند

بِأَحْسَنِهَا سَأُرِيكُمْ دَارَ الْفَاسِقِينَ ۚ سَاحِرُفٌ عَنْ آيَتِي

به بهترین آنچه در دست و خواهم نمود شما را سرای گناه گاران و باز خواهم داشت از تامل در

الَّذِينَ يَتَكَبَّرُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَإِنْ يَرَوْا كُلَّ

آیات خود کسان را که تکبر می کنند در زمین ناحق و اگر به بینند هر نشانه

آيَةٍ لَا يُؤْمِنُوا بِهَا وَإِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الرُّشْدِ لَا يَتَّخِذُوهُ

که هست ایمان نیارند و اگر به بینند راه راستی و اگر بگیرند راه نگیرند

سَبِيلًا وَإِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الْغَيِّ يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا ذَٰلِكَ

آن را و اگر به بینند راه گمراهی را و اگر گیرند آن را این

بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ۚ وَالَّذِينَ

به سبب آن است که ایشان دروغ داشتند آیات ما را و از آن غافل ماندند و کسان را که

كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ هَلْ يُجْزَوْنَ

دروغ داشتند آیات ما را و دروغ داشتند ملاقات آخرت را تا بود شد عمل های ایشان جزا داده

إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۚ وَاتَّخَذَ قَوْمُ مُوسَىٰ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ

نه شوند الا آنچه می کردند و ساختند قوم موسی بعد رفتنش از

و
یعنی بعزیمت اولی خصمت

والله اعلم ۱۲

و
یعنی منازل فرعونیان
خراب شده خواهند دید

دید ۱۲

حَلِيَّتُهُمْ عَجَلًا جَسَدًا ۖ لَهُ خُورٌ ۖ الْمُرِيرُوا أَنَّهُ لَا يُكَلِّمُهُمْ

زیر قبطیان گوساله بدنه که او را آواز گاؤ بود آیدند دیدند که آن گوساله بایشان هیچ سخن نمی

وَلَا يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا ۖ اتَّخَذُوهُ وَكَانُوا ظَالِمِينَ ﴿١٤﴾ وَلَبَّأ

گفت و دلالت نمی کرد ایشان را به هیچ راه معبود گرفتند آن را و ایشان ستمکار بودند و چون

سُقِطَ فِي أَيْدِيهِمْ وَرَأَوْا أَنَّهُمْ قَدْ ضَلُّوا ۖ قَالُوا لَئِنْ لَمْ

ناداشدند و دیدند که ایشان گمراه شدند گفتند اگر مهربانی نکنند

يَرْحَمَنَا رَبُّنَا وَيَغْفِرَ لَنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿١٥﴾ وَلَبَّأ رَجَع

بر مایه پروردگار ما و نیامزد ما را البته باشیم از زیان کاران و چون باز آمد

مُوسَىٰ إِلَىٰ قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا ۖ قَالَ بِئْسَمَا خَلَفْتُمُونِي

موسی بسوی قوم خود خشمناک شده اند و پشیمان گشته گفت بدجا نشینی است جانشینی که روید

مِنْ بَعْدِي ۖ أَجَعَلْتُمْ أَمْرَ رَبِّكُمْ ۖ وَالْقَىٰ الْأَلْوَا حَ ۖ وَآخَذَ

پس از من آیا شتابی کردید از حکم پروردگار خویش و انداخت الواح را و گرفت

بِرَأْسِ أَخِيهِ يَجُرُّهُ إِلَيْهِ ۖ قَالَ ابْنَ أُمِّ الرَّانِ الْقَوْمِ اسْتَضَعِفُونِي

موسی سر برادر خود را می کشیدش بسوی خود گفت بارون ای پسر مادر من هر آینه این قوم ضعیف شمرند مرا

وَكَاذِبُوا يَقْتُلُونَنِي ۖ فَلَا تُشْمِتُ بِيَ الْأَعْدَاءَ ۖ وَلَا تَجْعَلْنِي مَعَ

و نزدیک بودند که بکشند مرا پس شاد کن بسبب امانت من دشمنان را و شمار کن مرا

الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿١٥﴾ قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِإِخِي ۖ وَادْخُلْنَا فِي

با گروه ستمکاران گفت موسی ای پروردگار من بپا مژمرا و برادر مرا و داخل کن ما را

رَحْمَتِكَ ۖ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿١٦﴾ إِنَّ الَّذِينَ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ

در بخشایش و تو بخشننده ترین بخشاشندگان خود هر آینه کسانی که معبود گرفتند گوساله را

سَيَنَالُهُمْ غَضَبٌ مِّنْ رَبِّهِمْ ۖ وَذَلَّةٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۖ وَكَذَلِكَ

خواهد رسید باین جماعت خشم از پروردگار ایشان و رسوائی در حیات دنیا و هم چنین

نَجْزِي الْمُفْتَرِينَ ﴿١٧﴾ وَالَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ ثُمَّ تَابُوا مِن

جزای دهم افترا کنندگان را و هر آینه کسانی که گناه ها کردند باز توبه نمودند

بَعْدَهَا وَامْنُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٧﴾ وَلَهَا

بعد از آن گناهان و ایمان آورند البته پروردگار تو بعد از توبه آمرزنده مهربان است و چون

سَكَتَ عَنْ مُوسَى الْغَضَبُ أَخَذَ الْأَلْوَاحَ وَفِي نُسخَتِهَا

ساکن شد خشم از خاطر موسی گرفت الواح را و در مکتوب وے

هُدًى وَرَحْمَةً لِلَّذِينَ هُمْ لِرَبِّهِمْ يَرْهَبُونَ ﴿٥٨﴾ وَاخْتَارَ مُوسَى

هدایت بود و بخشایش آنان را که ایشان از پروردگار خود می ترسند و اختیار کرد موسی

قَوْمَهُ سَبْعِينَ رَجُلًا لِمِيقَاتِنَا فَلَهَا أَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ قَالَ

از قوم خود هفتاد کس برای میعاد ما و پس و قتی که گرفت ایشان را زلزله گفت

رَبِّ لَوْ شِئْتَ أَهْلَكْتَهُمْ مِنْ قَبْلُ وَإِيَّايَ أَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ

موسی ای پروردگار من اگر می خواستی پیش ازین ایشان را و مرا هلاک می کردی و آیا هلاک می کنی ما را

السُّفَهَاءُ مِنَّا إِنْ هِيَ إِلَّا فِتْنَتُكَ تُضِلُّ بِهَا مَنْ تَشَاءُ وَ

بجزایم آنچه کردند بے خردان از قوم ما نیست این حادثه مگر امتحان تو که ای می کنی بآن هر که خواهی و

تَهْدِي مَنْ تَشَاءُ أَنْتَ وَلِيُّنَا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ

راه می نمایی بآن هر که خواهی تو کار ساز مائی پس بیا مر ما را و مهربانی کن بر ما و تو بهترین

الْغَافِرِينَ ﴿٥٩﴾ وَكُتِبَ لَنَا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَفِي الْآخِرَةِ

آمرزندگان و بنویس یعنی مقدر کن برای ما درین دنیا نیکی و در آخرت نیز نیکی

إِنَّا هُدْنَا إِلَيْكَ قَالَ عَذَابِي أُصِيبُ بِهِ مَنْ أَشَاءُ وَرَحْمَتِي

هر آینه ما رجوع کردم بسوی تو گفت خدا عذاب من می رسانمش بهر که خواهم و مهربانی من

وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ فَسَاكُنْهَا الَّذِينَ يَتَّقُونَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ

احاطه کرده است هر چیز را پس خواهیم نوشت رحمت کامله خود را و برائے کسانی که پر هیزگاری میکنند

وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِنَا يُؤْمِنُونَ ﴿٦٠﴾ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ

و زکوة میدهند و کسانی که ایشان بآیات ما معتقد میشوند و خواهند نوشت رحمت اخروی برائے آنان که پیروی

النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الَّذِي يُحْدِثُ لَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ

می کنند آن پیغمبر را که بی امی است آنکه می یابد نعت او نوشته نزدیک خویش در تورات

و

یعنی تا غدر گویند از عبادت گو ساله و این جماعت اگر چه عبادت نکرده بودند بر عبادت کنندگان انکار هم نکردند پس خدا تعالی بآنها ساخت و الله اعلم ۱۲

و

یعنی اگر در بنی اسرائیل هلاک می شدند تهمت قتل بر موسی نهاده اند و الله اعلم ۱۲

و

یعنی در آخرت ۱۲

و

یعنی فساکتها آنست که در آخر زمان رحمت خاص باشد بپستالجان نبی امی و الله اعلم ۱۲

وَالْأَنْجِيلُ يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ

وأنجیل می فرماید ایشان را بکار پسندیده و منع می کند ایشان را از ناپسندیده و

يُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ

حلال می سازد برائے ایشان پاکیزه ها و حرام می کند بر ایشان ناپاکیزه ها و ساقط می کند از ایشان

أَصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ

بارگران ایشان را و آن مشقت ها را که بود بر ایشان پس آنانکه ایمان آوردند با او تعظیم کردند

وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنْزِلَ مَعَهُ ۚ وَلَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٦٧﴾

اورا و یاری دادند او را و پیروی کردند نور را که همراه وے نازل کرده شده است ایشانند رستگاران و

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا ۚ الَّذِي لَهُ

بگوئید ای مردمان هر آینه من پیغامبر خدا ام بسوی شما همه یکجا آن خداوند است

مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ ۚ فَآمِنُوا

بادشاهی آسمان با زمین نیست هیچ معبود مگر او زنده می کند و می میراند پس

بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الَّذِي يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ

ایمان آرید بخدا و به پیغامبر او که نبی امی است آنکه تصدیق می نماید خدا را و سخنان او را

وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿٦٨﴾ وَمِنْ قَوْمِ مُوسَى أُمَّةٌ يَهْدُونَ

و پیروی کنید او را تا بود که شمارا راه یاب شوید و از قوم موسی گروهی هستند که دلالت میکند

بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ ﴿٦٩﴾ وَقَطَعْنَاهُمْ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ أَسْبَاطًا أُمَمًا ۚ

مردمان را بر راه راست و راستی حکم می کنند و متفرق ساختیم بنی اسرائیل را بر دوازده قسم قبیله قبیله گروه گروه و

أَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ إِذِ اسْتَسْقَاهُ قَوْمُهُ أَنِ اضْرِبْ بِعَصَاكَ

وحی فرستادیم بسوی موسی وقتی که آب خواستند از وی قوم وی که بزین عصا می خود

الْحَجَرَ فَانْبَجَسَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ

سنگ را پس روان شد از آن سنگ دوازده چشم بدانست هر گروه آب خور

مَشْرَبَهُمْ ۖ وَظَلَّلْنَا عَلَيْهِمُ الْغَمَامَ وَأَنزَلْنَا عَلَيْهِمُ الْمَنَّاءَ ۚ وَ

خود را و سایبان ساختیم بر ایشان ابر را و نازل کردیم بر ایشان من و

و

و

مترجم گوید ایشان را
دادن خداوند تعالی
حضرت موسی را و
به امت مرحوم و اول
دلیل است بر نبوت
آنحضرت و دلالت
می نماید بر الله اعلم

السَّلَوٰى كُلُّوْا مِنْ طَيِّبٰتِ مَا رَزَقْنٰكُمْ وَمَا ظَلَمُوْنَا وَلٰكِنْ كَانُوْا

سَلَوٰى رَا غَفِیْمٌ خُورِیْدَازِ یَا کِزِهَ یَا نِیْ اَبَخْهَ رُوزِی دَاوَه اَیْم شَمَارَا وَاِیْشَان بَر مَاسْتَم نَکَرْدَنْد وَلٰیکِنْ بَر

اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُوْنَ ۝۱۶۰ وَاِذْ قِيلَ لَهُمْ اَسْكُنُوْا هٰذِهِ الْقَرْیَةَ وَكُلُوْا

خُوشِیْتَن سَتَم مِی کَرْدَنْد وِیَا دَا کُن چَوْن گَفْتَه شَد اِیْشَان رَا کِه سَا کُن شَوِیْد دَرِیْن دِیَه وَخُورِیْد

مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ وَقُولُوْا حِطَّةٌ وَاَدْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا نَّغْفِرُ

اَزِیْن دِیَه هَر جَا کِه خُوَاسْتَه بَاشِیْد وَبِگُویِیْد حِطَّةٌ وَاَدْخُل شَوِیْد بَر دَرُوَا زِه سَجْدَه کُنَان تَا بَیَا مَزِیْم

لَكُمْ خَطِیْئَتِكُمْ سَنَزِیْدُ الْمُحْسِنِیْنَ ۝۱۶۱ فَبَدَّلَ الَّذِیْنَ ظَلَمُوْا مِنْهُمْ

بَرَا نِی شَمَا کُنَا بَا ن شَمَارَا زِیَاوَه خُوَ اَیْم وَا دَنُکُو کَا رَا ن رَا پَس بَدَل کَرْدَنْد سَتَم گَا رَا ن اَزِیْن اِسْرَآئِیْل

قَوْلًا غَیْرِ الَّذِیْ قِيلَ لَهُمْ فَاَرْسَلْنَا عَلَیْهِمْ رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ

سَخْنَه غَیْرِ اَبَخْهَ فَرْمُودَه شَد اِیْشَان رَا پَس فَرْسَا دِیْم بَر اِیْشَان عَقُوْبَتَه اَز اَسْمَا ن

بِمَا كَانُوْا يَظْلِمُوْنَ ۝۱۶۲ وَسُئِلَهُمْ عَنِ الْقَرْیَةِ الَّتِیْ كَانَتْ حَاضِرَةً

بِمَقَابِلِهِ اَنَّهُ سَتَم مِی کَرْدَنْد وَسُؤَال کُن یَا مُحَمَّدُ یَهُودِیَا اَز حَال دِیَه کِه بُوْد سَا کُن

الْبَحْرِ اِذْ یَعْدُوْنَ فِی السَّبْتِ اِذْ تَاْتِیْهُمْ حِیثَ اَنْهَمُ یَوْمَ سَبْتِهِمْ

بَر لَب وَرِیَا چَوْن اَز حَرَجِی گَزَشْتَن دَر رُوزِ شَنِبَه وَتَقِیْمَه مِی آدَمَا هِیَا ن اِیْشَان ظَا هِر شَدَه رُوزِ کِه اِیْشَان

لَشُرْعًا وَّیَوْمًا لَا یَسْبِتُوْنَ لَا تَاْتِیْهُمْ كَذٰلِكَ نَبْلُوْهُمْ بِمَا كَانُوْا

بِتَقْطِیْم شَنِبَه مُشْغُوْل مِی شَدَن دَر رُوزِ کِه تَعْقِیْم شَنِبَه نِی کَرْدَن نِی آدَمَا اِیْشَان بَخْشِیْس اَز مَوْدِیْم اِیْشَان رَا سَبَب

یَفْسُقُوْنَ ۝۱۶۳ وَاِذْ قَالَتْ اُمَّةٌ مِّنْهُمْ لِمَ تَعِظُوْنَ قَوْمًا لَا

اَنَّهُ فُسُق مِی کَرْدَنْد وِیَا دَا کُن چَوْن گَفْت گُروْه اَز اِیْل اَن دِیَه وَل چَرَا پَنْد مِی دِیْد گُروْه اَن کِه خُدا اَیْتَعَالَی

مُهْلِكُهُمْ اَوْ مَعَدَّ بِهِمْ عَذَابًا شَدِیْدًا قَالُوْا مَعْدَرَةٌ اِلٰی رَبِّكُمْ

هَلَاک خُوَ اَیْد کَر دَا اِیْشَان رَا یَا عَذَاب خُوَ اَیْد کَر دَا اِیْشَان رَا عَذَاب سَخْت گَفْتَن تَا مَا رَا عَذَسَه بَاشَد زَر دِیْک

وَلَعَلَّهُمْ یَتَّقُوْنَ ۝۱۶۴ فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوْا بِهِ اُنْجِیْنَا الَّذِیْنَ یَنْهَوْنَ

پَر وَرُود گَا ر شَمَا و تَا بَاشَد کِه اِیْشَان پَر هِیْن گَا رِی کُنَنْد پَس وَتَقِیْمَه کِه فَرَا مَوْش کَرْدَن دَا بَخْهَ بَا ن پَنْد دَاوَه شَد اِیْشَا نَا بَخْهَ

عَنِ السُّوْءِ وَاَخَذْنَا الَّذِیْنَ ظَلَمُوْا بِعَذَابٍ بَیْسٍ بِمَا كَانُوْا

وَا دِیْم کَسَا نَه رَا کِه مُنَع مِی کَرْدَن دَا ز کَا ر بَد وَگَر فَتَا ر کَر دِیْم سَتَم گَا رَا ن رَا بَ عَذَاب سَخْت بَر سَبَب اَنَّهُ فَا سَقِی

ف
مترجم گوید ایل دیه قسم
بودند قسمه شمار میکردند
وقتی ازان نمی می
کردند قسمه نشمار می
کردند و نه ازان منع
میکردند و الله اعلم ۱۲
ف
یعنی قسم ثالث نمی
کنند کما راو الله اعلم ۱۳

مَعَ

۱۴

يُفْسِقُونَ ﴿١٥﴾ فَلَمَّا عَتَوْا عَنْ مَا نُهُوا عَنْهُ قُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً

بودند پس چون تکبر کردند از ترک آنچه منع کرده شد ایشان را از آن گفتیم ایشانرا شوید

خَاسِرِينَ ﴿١٦﴾ وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكَ لِيُبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ

بوزنگان خوار شده و یاد کن چون آگاه گردانید پروردگار تو که البته بفرستد بر ایشان تار و زیامت

مَنْ يَسُومُهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ إِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعُ الْعِقَابِ ﴿١٧﴾

کسی را که برساند بایشان عقوبت سخت هر آینه پروردگار تو زود عقوبت کننده است و

إِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٨﴾ وَقَطَّعْنَاهُمْ فِي الْأَرْضِ أُمَمًا مِنْهُمْ

هر آینه او آمرزنده مهربان است و پراکنده کردیم بنی اسرائیل را در زمین گروه گروه بعضی از ایشان

الصَّالِحُونَ وَمِنْهُمْ دُونَ ذَلِكَ وَبَلَوْنَاهُمْ بِالْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ

شایسته کارانند و بعضی از ایشان سوائی آیند و امتحان کردیم ایشانرا بر نعمت و اوشقت با

لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿١٩﴾ فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ وَرِثُوا الْكِتَابَ

تا باز گردند یعنی بسوی راه راست پس انبئی درآمد بعد از ایشان جانشینان بد که وارث تورات شدند و

يَاخُذُونَ عَرَضَ هَذَا الْأَدْنَى وَيَقُولُونَ سَيُغْفَرُ لَنَا وَإِنْ

اختیار می کنند متاع این عالم خفیس را و می گویند آمرزیده خواهد شد برای ما و اگر

يَأْتِيَهُمْ عَرَضٌ مِثْلَهُ يَأْخُذُوهُ أَلَمْ يُؤْخَذْ عَلَيْهِمْ مِيثَاقُ

بباید متاع مانند آن البته بگیرند آن را و آیا گرفته نشده است بر ایشان آن عهد که در

الْكِتَابِ أَنْ لَا يَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ وَدَرَسُوا مَا فِيهِ ط

توریت است که نگویند بر خدا مگر سخن راست و خوانده اند آنچه در توریت است و

الدَّارُ الْآخِرَةُ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يَتَّقُونَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٢٠﴾ وَالَّذِينَ

سرای آخرت بهتر است بر هیز کاران را آیا فهم نمی کنید و آنانکه

يُكْسِبُونَ بِالْكِتَابِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ إِنَّا لَا نَضِيعُ أَجْرَ

تسک می کنند بکتاب و برپا داشتند نماز را هر آینه ما ضائع نمی سازیم

الْمُصْلِحِينَ ﴿٢١﴾ وَإِذْ نَتَقْنَا الْجَبَلَ فَوْقَهُمْ كَانَتْ ظِلَّةٌ وَظَنُّوا

مزداین نمیکو کاران را و یاد کن چون برداشتیم کوه را بالای ایشان گویا و سحابان است و گمان کردند

و

یعنی بنی اسرائیل را ۱۲

و

بعد ازین پیچ بادشاه
در بنی اسرائیل پیداشد
همیشه نیکو ببادشاهان
اسلام و نصاری و مجوس
می بودند و الله اعلم ۱۲

و

یعنی اخبار بنی اسرائیل ۱۲

و

یعنی مهرانند برافغان و
غیر نام اندازان و توبه
مصرف نمودم صحیح نیست
والله اعلم ۱۲

اِنَّهٗ وَاَقْرَبُ بِهِمَّ حٰذٍ وَاَمَّا اَتَيْنٰكُمْ بِقُوَّةٍ وَّاذْكُرُوْا مَا فِيْهِ لَعَلَّكُمْ

کہ ان کوہ خواہد افتاد برایشان گفتیم بگریہ آنچه دادیم شمارا بحد تمام و یاد کنید آنچه در دست تا بود کہ شما در پناہ

تَتَّقُوْنَ ۙ وَاِذْ اَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي اٰدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ

باشید از عذاب و یاد کن چون گرفت پروردگار تو از بنی آدم از پشت ایشان اولاد ایشان را و

وَاَشْهَدَهُمْ عَلٰۤی اَنْفُسِهِمْ اَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ ۖ قَالُوا بَلٰی شَهِدْنَا ۚ

و گواہ گردانید ایشان را بر ذات ایشان گفت آیا نیستیم پروردگار شما گفتند آری ہستی گواہ شدیم این شاہد

اَنْ تَقُوْلُوْا يَوْمَ الْقِيٰمَةِ اِنَّا كُنَّا عَنْ هٰذَا غٰفِلِيْنَ ۙ

گرفتن برای احترام از ان است کہ بگوئید روز قیامت ہر آئینہ ما بے خبر بودیم ازین توحید

اَوْ تَقُوْلُوْا اِنَّا اَشْرٰكٌ اَبَاوُنَا مِنْ قَبْلُ وَكُنَّا ذُرِّيَّةً مِّنْ

یا بگوئید کہ بجز این نیست کہ شرک آورده بودند پدران ما پیش از ما و ما نسلی بودیم آمدہ بعد

بَعْدِهِمْ ۚ اَفَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ الْمُبْطِلُوْنَ ۙ وَكَذٰلِكَ نَفْصَلُ

از ایشان و آیا ہلاک می کنی ما را بعقوبت آنچه بدکاران کردند و ہم چنین بیان می کنیم

الْاٰیٰتِ وَلَعَلَّهُمْ يَرْجِعُوْنَ ۙ وَاَتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَا الَّذِيْ اَتَيْنٰهُ

نشانہا و تا باز گردند و بخوان برایشان خبر کسی کہ داده بودیم او را

اٰتِنَا فَاَنسَلَخْ مِنْهَا فَاتَّبَعَهُ الشَّيْطٰنُ فَكَانَ مِنَ الْغٰوِيْنَ ۙ

علم آیات خود پس بیرون رفت از علم آن آیات و پس در پی او شد شیطان پس گشت از گمراہان و

وَلَوْ شِئْنَا لَرَفَعْنٰهٗ بِهَا وَلٰكِنَّهٗ اَخْلَدَ اِلَى الْاَرْضِ وَاتَّبَعَ

و اگر می خواستیم برداشتم او را و بہ سبب این آیات و لیکن میل کرد بسوی پستی و پیروی

هَوٰٓءِ فَمِثْلُہٗ ۙ كَمِثْلِ الْکَلْبِ اِنْ تَحِبَّ عَلَیْہٗ يَلْهَثُ اَوْ

خواہش خود کرد پس صفت او ماند صفت سگ است اگر مشقت اندازی بر دے و زبان از دہن

تَتْرٰكُہٗ يَلْهَثُ ۚ ذٰلِكَ مِثْلُ الْقَوْمِ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِاٰتِنَا ۙ

بیرون افکند و اگر معطل بگذری او را نیز بیرون افکند این صفت گروهیست کہ دروغ شمرند آیات ما را

فَاَقْصِصْ الْقَصَصَ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُوْنَ ۙ سَآءَ مَثَلًا لِّلْقَوْمِ

پس بخوان برایشان این ہند تا ایشان تامل کنند باعتبار صفت بداند این قوم

۲۱

و

یعنی روز میشاق از آدم

اولاد او را پیدا کرد از

ایشان اولاد ایشان را

بترتیبی کہ در خارج

مستحق شد و التدر

اعلم ۱۲

یعنی پس تقلید ایشان

کردیم ۱۲

یعنی تابع شہوات نفس

شد و تابع شہوات نفس

را عالم نہ توان گفت ۱۲

یعنی بلعم با عور کہ کتب

الہی خواندہ بود بعد از ان

باغولتے زن خود ایدائے

حضرت موسیٰ علیہ السلام

قصہ کرد و ملعون شد

واللہ اعلم ۱۲

یعنی منزلت او را

یعنی ہزن و دو اندن ۱۲

الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَانْفُسُهُمْ كَانُوا ظَالِمُونَ ﴿١٧٧﴾ مَنْ يَهْدِ

کدروغ شمردند آیات مارا و بر خوشتن ستم می کردند و هر که را تمایزش خدا

اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدَىٰ وَمَنْ يُضِلِّ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخٰسِرُونَ ﴿١٧٨﴾

همانست راه یابنده و هر که گمراه سازدش پس آن جماعه ایشانند زیان کاران

وَلَقَدْ ذَرَأْنَا لِجَهَنَّمَ كَثِيرًا مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ لَهُمْ قُلُوبٌ

و هر آینه بیافریدیم بر آئین دوزخ بسیار از جنیان و آدمیان ایشان را دلهاست

لَّا يَفْقَهُونَ بِهَا وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لَّا يُبْصِرُونَ بِهَا وَلَهُمْ أُذُنٌ

که نمی فهمند بآن و ایشان را چشم ها است که نمی بینند بآن و ایشان را گوشها

لَّا يَسْمَعُونَ بِهَا أُولَٰئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ أُولَٰئِكَ هُمُ

است که نمی شنوند بآن ایشان مانند چهار پایاںند بلکه ایشان گمراه تراند ایشان

الْغٰفِلُونَ ﴿١٧٩﴾ وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا وَذَرُوا

بے خبران و خدا راست نام با تے نیک پس بخوانید او را بآن نام ها و بگذارید

الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي أَسْمَائِهِ سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٨٠﴾

آنانرا که کجروی می کنند در نام های خدا و داده خواهد شد در ایشان را جزای آنچه میکردند

وَمِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةٌ يَّهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ ﴿١٨١﴾ وَالَّذِينَ

و از آن جماعه که پیدا کرده ایم گروهی هستند که دلالت می کنند بدین حق و بآن دین حق عدل می کنند و کسانی که

كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُم مِّنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨٢﴾ وَأُمَلِّ

دروغ داشتند آیات مارا پایه پایه بشیم ایشان را تا عمل بآلک از آن که ندانند و مهلت دهیم

لَهُمْ طَرِيقًا إِلَىٰ مَتْنٍ ﴿١٨٣﴾ أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِهِمْ

ایشان را هر آینه تدبیر من محکم است آیات امل نه کردند که نیست این هم نشین ایشانرا

مِّنْ جَنَّةٍ إِنَّ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿١٨٤﴾ أَوَلَمْ يَنْظُرُوا فِي مَلَكُوتِ

یہج دیوانگی نیست او مگر بیم کننده آشکارا آیا نظر نکردند به پادشاهی خدا

السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ ۚ وَأَنْ عَسَىٰ

در آسمان ها و زمین و در آنچه خدا پیدا کرده است از هر چیز و آیا نظر نکردند

ف
یعنی بوا المسیح و ابوالدنا که
می گفتند ۱۲ فتح

۲۲
۱۳

أَنْ يَكُونُ قَدْ اقْتَرَبَ أَجَلُهُمْ فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ﴿٨٥﴾

دران که شاید نزدیک شده باشد اجل ایشان پس بکدام سخن بعد قرآن ایمان خواهند آورد

مَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَلَا هَادِيَ لَهُ وَيَذَرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ

هر که گمراه سازدش خدا پس هیچ راه نماینده نیست او را و می گذارد ایشان را خدا در گمراهی خویش

يَعْمَهُونَ ﴿٨٦﴾ يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسُهَا قُلْ إِنَّمَا

سرگردان شده سوال می کنند ترا از قیامت که سوال می کنند ترا از قیامت که باشد استقرار او بگو جز این

عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّي لَا يُجَلِّيهَا لِوَقْتِهَا إِلَّا هُوَ ثَقُلَتْ فِي السَّمَوَاتِ

نیست که علم قیامت نزدیک پروردگار من است پدید نیارد او را در وقت او مگر خدا اگران شده است و در

وَالْأَرْضِ لَا تَأْتِيكُمُ إِلَّا بَغْةٌ يَسْأَلُونَكَ كَأَنَّكَ حَفِيٌّ عَنْهَا

آسمانها و زمین نیاید به شما مگر ناگهان سوال می کنند ترا از قیامت گویا تو کاوش کننده ازان

قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللَّهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٨٧﴾ قُلْ

بگو جز این نیست که دانش او نزدیک خداست ولیکن بسیار از مردمان نمی دانند

لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعًا وَلَا ضَرًّا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ وَلَوْ كُنْتُ

نمی توانم برای خود نفع رسانیدن و نه ضرر کردن مگر آنچه خدا خواسته است و اگر من دانستم

أَعْلَمُ الْغَيْبِ لَا سَتَكُنْتُ مِنَ الْخَيْرِ وَمَا مَسْنِيَ السُّوءُ

علم غیب را برآینده بسیار جمع کرده از جنس منفعت و نه رسیدن بمن هیچ سختی

إِنَّا أَنَا الْإِنذِيرُ وَبَشِيرٌ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٨٨﴾ هُوَ الَّذِي

نیستم من مگر بیم کننده و مژده دهنده برای گروهی که ایمان دارند او ست آنکه

خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا لِيَسْكُنَ

پیدا کرد شما را از یک شخص و پیدا کرد ازان یک شخص زانش را تا آرام گیرد

إِلَيْهَا فَلَمَّا تَغَشَّاهَا حَمَلَتْ حَمْلًا خَفِيفًا فَمَرَّتْ بِهِ فَلَمَّا

باری و پس چون جمع کرد در می بازین خود بار گرفت بارے سبک پس آمد و رفت کرد بان بار سبک بعد

أَثْقَلَتْ دَعَا اللَّهُ رَبَّهُمَا لَئِنْ آتَيْتَنَا صَالِحًا لَنُكَوِّنَنَّ مِنْ

ازان چون زن گران بار شد هر دو دعا کردند بجناب پروردگار خویش که اگر فرزندی شایسته بدی ما را بیاوریم از

وَقُلْتُ

یعنی مشکل شده است
والتسبیح قیامت ۱۲

یعنی عالمی بآن ۱۲

فما تغشها کلام علی و
است یعنی خدا تعلق
آدم و حوا را پیدا کرد
از ایشان نسل پیدا
پیدا آورد بعد ازان
تفصیل انتشار نسل
می فرماید ۱۲

۲۳
۱۳

الشَّكِرِينَ ﴿١٨﴾ فَلَمَّا أَتَاهُمْ صَالِحًا جَعَلَ لَهُ شُرَكَاءَ فِيمَا آتَاهُمَا

شکر کنندگان پس چون داد خدا تے تعالیٰ ایشان را فرزندے شائستہ مقرر کردند برائے او شریکان در آنچه

فَتَعَلَّى اللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١٩﴾ اَيْشُرْكُونَ مَا لَا يَخْلُقُ شَيْئًا وَهُمْ

دادہ بود بایشان پس بلند قدر است خدا از آنچه شریک مقرر میکنند و آیا این شرکان شریک مقرر می کنند چیزی را کہ

يُخْلِقُونَ ﴿٢٠﴾ وَلَا يَسْتَطِيعُونَ لَهُمْ نَصْرًا وَلَا أَنْفُسَهُمْ

بیج نمی آفرینند و خود این شریکان آفریدہ می شوند و نمی توانند برائے پرستندگان خود یاری دادن و نہ خود را

يُنْصِرُونَ ﴿٢١﴾ وَإِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَى لَا يَتَّبِعُوكُمْ

یاری نمی دهند و اگر بخوانید بتان را بسوئے راه ہدایت پیروی نکنند شمارا و

سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ أَدَعَوْتُمُوهُمْ أَمْ أَنْتُمْ صَامِتُونَ ﴿٢٢﴾ إِنَّ الَّذِينَ

برابر است بر شما آنکہ دعوت کنید ایشان را یا خاموش باشید بے شرکان ہر آئینہ کسانی کہ

تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ عِبَادُ أَمْثَالُكُمْ فَأَدْعُوهُمْ فَلْيَسْتَجِيبُوا

عبادت می کنید ایشان را بجز خدا بندگانند مانند شما پس بخوانید ایشان را و باید کہ قبول

لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٣﴾ أَلَهُمْ أَرْجُلٌ يَمْشُونَ بِهَا أَمْ

کنند دعائے شمارا اگر راست گو هستید آیا بتان را پائے ہا است کہ راہ می روند بآن آیا

لَهُمْ أَيْدٍ يَبْطِشُونَ بِهَا أَمْ لَهُمْ أَعْيُنٌ يُبْصِرُونَ بِهَا أَمْ

ایشان را دست ہا است کہ تناول میکنند بآن آیا ایشان را چشم ہا است کہ می بینند بآن

أَمْ لَهُمْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا قُلْ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ ثُمَّ كِيدُوا

آیا ایشان را گوش ہا است کہ می شنوند بآن بگوئے شرکان بخوانید شریکان خود را بعد از ان بدست گالی

فَلَا تُنْظَرُونَ ﴿٢٤﴾ إِنَّ وَلِيََّ اللَّهُ الَّذِي نَزَّلَ الْكِتَابَ وَهُوَ

کنید در حق من و مہلت مدہید مرا ہر آئینہ کار ساز من خدا است آنکہ فرود آورد کتاب را و

يَتَوَلَّى الصَّالِحِينَ ﴿٢٥﴾ وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ

کار سازی می کنند نیکو کاران را و آنانی کہ می خوانید ایشان را بجز خدا نمی توانند یاری

نَصْرَكُمْ وَلَا أَنْفُسَهُمْ يَنْصِرُونَ ﴿٢٦﴾ وَإِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَى

دادن شمارا و نہ خود را یاری نمی دهند و اگر دعوت کنید ایشان را بسوئی راه ہدایت

و

مترجم گوید این تصویر است

حال آدمی را کہ نزدیک

ثقل حمل نیت اخلاص

درست کند و چون

فرزند بوجود آید آن را

فراموش سازد و در

تسمیہ اشراک کند

منطبق بر حال جوانی کہ

در حدیث صحیح آمد کہ

خواجه شد شیطان

بدش و سواس

انداخت و چون فرزند

متولد شد نام او

عبدالحادث مقرر کرد

و چون وجود جمیع فیود

در امثال این مواضع

ضرورت نیست آدم از شو

شرک ہر باشد و این

آیت عظمت اورامداد

نکند کذا فہمت و ازینجا

دانستہ شد کہ شرک و

تسمیہ زہیبت از شرک

چنانکہ اہل زبان ما غلام

فلان و عبد فلان

نامی نہند ۱۲

و

یعنی اگر بگوئید بخورید

یا بیاشامید بیج کار

نکنند ۱۳

لَا يَسْمَعُوا وَتَرَاهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ وَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ﴿١٩٨﴾

نه شنوند سخن شمارا وای بیننده می بینی بتان را که نمی نگرند بسوئے تو و حال آنکه ایشان هیچ نمی بینند

خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ ﴿١٩٩﴾ وَإِنَّمَا

لازم آگیرد گذر را و بفرما بکار پسندیده و اعراض کن از نادانان و اگر

يَنْزَعُكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْعٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ سَمِيعٌ

باز دارد ترا و سوسه بازدارنده از جانب شیطان آمده پس پناه طلب کن از خدا بر آئینه او شنوا

عَلِيمٌ ﴿٢٠٠﴾ إِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا إِذَا مَسَّهُمْ طَائِفٌ مِّنَ الشَّيْطَانِ

دانا است و بر آئینه متقیان چون برسد ایشان را و سوسه از شیطان

تَذَكَّرُوا فَإِذَا هُمْ مُبْصِرُونَ ﴿٢٠١﴾ وَإِخْوَانُهُمْ يَمُدُّوْنَهُمْ فِي

یاد می کنند خدا را پس ناگهان ایشان بینا می شوند و برادران کافران و می کشند ایشان را در

الْغَى ثُمَّ لَا يَقْصِرُونَ ﴿٢٠٢﴾ وَإِذَا لَمْ تَأْتِهِمْ بَايَةٌ قَالُوا لَوْلَا

گمراهی و هرگز باز نمی ایستند یا محمد و چون نمی آری نزدیک ایشان آیت می گویند چرا از طرف

اجْتَبَيْتَهَا قُلْ إِنَّمَا أَتَّبِعُ مَا يُوحَىٰ إِلَىٰ مِن رَّبِّي هَذَا بَصَائِرُ

خود نشانه نمی کنی او را بگو جز این نیست که پیروی می کنم بآینده فرود آورده شده است بسوئے من از پروردگار من

مِّن رَّبِّكُمْ وَهَدَىٰ وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠٣﴾ وَإِذَا

این قرآن نشان ها است آمده از پروردگار شما و هدایت و بخشایش است مرقوم مومنان را و چون

قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٢٠٤﴾

خوانده شود قرآن پس گوش نهید بسوئے آن و خاموش باشید تا مهربانی کرده شود بر شما

وَإِذْ كُنَّا فِي نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَخِيفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ

و یاد کن پروردگار خود را در ضمیر خود بزاری و ترسکاری و یاد کن پروردگار خود را به کلام پست تر از

الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْأَصَالِ وَلَا تَكُن مِّنَ الْغَافِلِينَ ﴿٢٠٥﴾ إِنَّ

بلند آوازی بامداد و شبانگاه و مباش از غافلان بر آئینه

الَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيُسَبِّحُونَهُ

کسانی که نزدیک پروردگار تو اند و گردن کشی نمی کنند از عبادت او و بیای می کنند او را

و
یعنی قرنیان ایشان
از شیاطین و الله
اعلم ۱۲
و
یعنی ملا را علی ۱۲

سورة الانفال
الجزء الثالث
الجزء الثالث

ط

وَلَهُ يَسْجُدُونَ ۝

و بتخصیص اور اسجدہ می کنند

سُورَةُ الْاَنْفَالِ مَكِّيَّةٌ ۝ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ۝ خَمْسٌ وَّعِشْرُونَ آيَةً ۝

سورہ انفال در مدینہ نازل شد و آن بنام خدا بخشاینده مهربان ہفتاد و پنج آیت دہ رکوع است

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْاَنْفَالِ ۖ قُلِ الْاَنْفَالُ لِلّٰهِ وَالرَّسُولِ ۚ فَاتَّقُوا

مے پرسن ترا از غنیمت ہا ط بگو غنیمت ہا خدا و رسول راست ط پس برترسید

اللّٰهَ وَاَصْلِحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ ۖ وَاَطِيعُوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُ ۚ إِن كُنْتُمْ

از خدا و بہ صلاح آرید صحبتی را کہ میان شما است و فرمانبرداری کنید خدا و رسول اورا اگر

مُؤْمِنِينَ ۝ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللّٰهُ وَجِلَتْ

مسلمان ہستید جز این نیست کہ مومنان آنانند کہ چون یاد کردہ شود خدا برترسد

قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تَلَّيْتْ عَلَيْهِمْ آيَةً زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَىٰ رُسُلِهِمْ

دل ایشان و چون خوانندہ شود برایشان آیات خدا زیادہ سازند آن آیات ایمان ایشان را

يَتَوَكَّلُونَ ۝ الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ۝

و بر پروردگار توکل میکنند آنکہ برہامی دارند نماز را و از آنچه روزی دادہ ایم ایشان را خرچ میکنند

أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا ۖ لَهُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَ

این جماعت ایشانند مومنان تحقیق ایشان راست مرتبہ ہا نزدیک پروردگار ایشان و

مَغْفِرَةٌ ۖ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ۝ كَمَا أَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِنْ بَيْتِكَ بِالْحَقِّ

آمرزش و روزی نیک چنانکہ بیرون آورد ترا پروردگار تو از خانہ تو بہ تدبیر درست

وَأَنَّ فَرِيقًا مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ لَكَرِهُونَ ۖ يُجَادِلُونَكَ فِي الْحَقِّ

و ہر آئینہ گروہی از مسلمانان ناخوشنود بودند و خصومت میکردند با تو در سخن راست

بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ كَانْتُمْ يُسَاقُونَ إِلَى الْمَوْتِ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ۝

بعد از آنکہ ظاہر شد گویا راندہ می شوند بسوی مرگ و ایشان در آن می نگرند

وَإِذْ يَعِدُكُمُ اللّٰهُ أَحَدَى الطَّائِفَتَيْنِ أَنَّهَا لَكُمْ وَتَوَدُّونَ

و یاد کن نعمت الہی را آن گاہ کہ خدا شما یکی از دو گروہ وعده می داد کہ وے شما را باشد و دوست میداشتید

سورة انفال در قصیدہ
فرو داده است و آیات
این سورة اشارت بقائع
این غزوہ واقع شد و از آن
جملہ آنست کہ مسلمانان
در غنیمت مباحثہ میکردند
آنانکہ غارت کردہ بودند
نخواستند کہ تنہا بر آن تصرف
شوند دیگران خواستند
کہ علی السویہ قسمت شود
خدا تعالیٰ نازل ساخت
کہ متصرف و مختار در غنائم
خدا و رسول اوست و
دیگرے را درین باب دخل
نیست و آنچه اہل جاہلیت
می کردند از استیلا و غارت
کنندہ بغنیمت باطل
است بعد از آن حکم فرمود
کہ غنیمت را بچہ قسم باید کرد
چهار قسم در میان غانمان
قسمت کنند و یکہ مد
بیت المال نگاہداشتہ
تصرف آن بربانند و این
تصرف حق است و عطای
اوست بغير دخل غارت
کنندگان پس آیہ انفال
بندہ رسول محکم است غیر
منسوخ ۱۲ و ط
یعنی متصرف در غنائم
ایشانند و کسی دیگر را
اختیار نیست و اگر علم ۱۲
و ط مترجم گوید یعنی کار و
قسمت بروفق حکم خدا
ست نہ موافق آرزوئی
نفوس چنانکہ بیرون آوردنی
بہ تدبیر درست بودند و یک
خدا برخلاف ارادہ قوم و اشد علم ۱۲

أَنَّ غَيْرَ ذَاتِ الشُّوْكَةِ تَكُونُ لَكُمْ وَيُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُحَقِّقَ الْحَقَّ

که غیر فوج

جنگی شمارا بود

وحی خواست خدا که ثابت کند دین حق را

بِكَلِمَتِهِ وَيَقْطَعُ دَابِرَ الْكَافِرِينَ ۷ لِيُحَقِّقَ الْحَقَّ وَيُبْطِلَ

به فرمان هائے خویش و ببرد

بنیاد کافران را

می خواست تا ثابت کند دین حق را و بر طرف

الْبَاطِلِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ۸ إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ

کند دین باطل را اگر چه ناخوشنود باشند گناهکاران و آنگاه که فریاد می کردید در جناب پروردگار خویش پس

لَكُمْ أَنِّي مُبْدِكُمْ بِأَلْفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُرْدَفِينَ ۹ وَمَا جَعَلَهُ

قبول کرد و عائے شمارا که من مددکننده شما ام هزار کس از فرشتگان از پس خود آمده جماعه دیگر را آورده و دست

اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ وَلِتَطْمَئِنَّ بِهِ قُلُوبُكُمْ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ

خدا این مدد را مگر برائے مژده و تا آرام گیرد

بآن دل شما

و نیست فتح مگر از

عِنْدَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۱۰ إِذْ يُغَشِّيكُمُ النُّعَاسَ أَمَنَةً

نزدیک خدا هر آینه خدا غالب با حکمت است

آنگاه که می پوشید شمارا به پینکی بجهت ایمنی از نزدیک

مِّنْهُ وَيُنْزِلُ عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لِّيُطَهِّرَ كُفْرًا بِهِ وَ

خود و فرود می آورد بر شما

از آسمان آب باران

تا پاک کند شمارا بآن

يُذْهِبَ عَنْكُمُ رِجْزَ الشَّيْطَانِ وَلِيَرْبِطَ عَلَىٰ قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ

بروز از شما

آلودگی شیطان

و تا به بندد بر دل شما یعنی ثابت دارد دلها را و محکم

بِهِ الْأَقْدَامَ ۱۱ إِذْ يُوحِي رَبُّكَ إِلَى الْمَلَائِكَةِ أَنِّي مَعَكُمْ فَثَبَّتُوا

کند بآن هائے ما را و آنگاه که وحی می فرستاد پروردگار تو بسوی فرشتگان که با من شما ام پس

الَّذِينَ آمَنُوا سَالِقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ

استوار سازید مسلمانان را

رعب خواهم افکند

در دل کافران پس

فَاخْرِبُوا فَوْقَ الْأَعْنَاقِ وَاضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ ۱۲

بزنید ای مسلمانان بالای گردن ها

و بزنید از ایشان هر طرف دست

و پائی را

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۚ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ وَ

این بسبب آنست که ایشان خلاف کردند با خدا و رسول او

و هر که خلاف کند با خدا و

و

ف

مترجم گوید درین آیات
تعریض است بآن قصه
که آنحضرت صلی الله علیه
وسلم در غزوه بدر برائے
غارت کردن کاروان
قریش متوجه شدند و این
خبر بکاروان رسید و راه
ساحل اختیار نمودند
خلاص شدند از جهل که
بمدد ایشان بالشکرگران
از کعبه آمده بود و مقابل
آنحضرت شدند بعضی اصحاب
سپیل بغارت کردن
کاروان کردند و بعضی
۱۵ قصد کارزار لشکر
نمودند و رضی آنحضرت
جنگ بالشکر بود ۱۲

ف

یعنی بکنیز آوردند بعد از آن
سده از گشتن و بعد از آن
پنجاه ارشدند و الله اعلم

ف

مترجم گوید درین آیات
تعریض است بآن قصه
که روز بدر مسلمانان تشنه
بودند و وحشت بودند از آب
نداشتن و ازین جهت
دوسوسه شیطان به خاطر
ایشان راه می یافت
خدا تعالی بآنان
فرستاد و پینکی را بر چشم
ایشان مسلط کرد
تا اضطراب دل ایشان
برطرف شد ۱۲

رَسُولُهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝۱۳ ذَلِكُمْ فَذُوقُوهُ وَأَنَّ

رسول او پس خدا سخت عقوبت است این را بچشید و بدانید که

لِلْكَافِرِينَ عَذَابُ النَّارِ ۝۱۴ يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ

کافران راست عذاب آتش اے مومنان چون بهم آئید

الَّذِينَ كَفَرُوا زَحَفًا فَلَا تُولَوْهُمْ الْآذِبَارَ ۝۱۵ وَمَنْ يُؤْلِهِمْ

با کافران انبوه کرده پس مگردانید بسوی ایشان پشت را و هر که برگرداند بسوی ایشان

يَوْمَئِذٍ دُبْرَهُ إِلَّا مُتَحَرِّفًا لِّقِتَالٍ أَوْ مُتَحَيِّزًا إِلَىٰ فِتْنَةٍ فَقَدْ

آن روز پس خود را مگر رجوع کنان برائے جنگ یا پناہ جو یان بسوی گرفتے پس بر آئینہ

بَاءَ بِغَضَبٍ مِّنَ اللَّهِ وَمَا وَهُ جَهَنَّمُ وَيَسَّ الْمَصِيرُ ۝۱۶

باز گشت بخشم از خدا و جائے او جہنم است و بد جائے است

فَلَمْ تَقْتُلُوهُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ قَتَلَهُمْ وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ

پس شما نہ کشتہ اید این جماعہ و لیکن خدا کشت ایشان را و تو یا محمد نیا فکندی و وقتیکہ افکندی

وَلَكِنَّ اللَّهَ رَحِيمٌ وَلِيُبَلِّىَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْهُ بَلَاءٌ حَسَنًا إِنَّ

و لیکن خدا افکند تا عطا کند مسلمانان را از نزدیک خویش عطائے نیکو ہر آئینہ

اللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝۱۷ ذَلِكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ مُوهِنٌ كَيْدَ الْكَافِرِينَ ۝۱۸

خدا شنوا دانا است و حال این ست و بدانید کہ خدا سست کننده است حیلہ کافران را

إِنْ تَسْتَفْتِحُوا فَقَدْ جَاءَكُمْ الْفَتْحُ وَإِنْ تَنْتَهُوا فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ

اے کافران اگر طلب فتح می کردید پس آمد بہ شما فتح و اگر باز ایستید پس آن بہتر است شما را

وَإِنْ تَعُودُوا نَعُدْ وَلَكِنْ تُغْنِي عَنْكُمْ فِئَتُكُمْ شَيْئًا وَلَوْ كَثُرَتْ

و اگر باز گردید یعنی بنا فرمائی باز گردیم و دفع نکنم از شما جماعت شما هیچ چیز اگر چه بسیار باشد

وَأَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ ۝۱۹ يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اطِيعُوا اللَّهَ

و بدانید کہ خدا با مسلمانان است و اے مسلمانان فرمانبرداری کنید خدا

وَرَسُولَهُ وَلَا تَوَلَّوْا عَنْهُ وَأَنْتُمْ تَسْمَعُونَ ۝۲۰ وَلَا تَكُونُوا

در رسول اورا و روی مگردانید از وی و حال آنکہ شما می شنوید و مشوید مانند کسانی کہ

و

یعنی مُشْت خاک ۱۲

و

مترجم گوید تعریض است

بأن قصه کہ آن حضرت

صلی اللہ علیہ وسلم روز

یہ یک شت سنگ ریزہ

بسوی کفار انداخت

پس پیکس از ایشان

نہو کہ چہ از آن بہ

چشمش داخل نشد

استقلال تازہ بہ خاطر

مسلمانان ظاہر شد

این تا ئید طبیی بود ۱۲

و

یعنی بجز ادا دن ۱۲

و

مترجم گوید تعریض است

بأن قصه کہ ابو جہل روز

غزوہ بدر در خاک کرد کہ بار

خدا یا ہر کہ از میان این

ہر دو گرہ قاطع رحم

است دین باطل پیش

گرفته است و اہل ہاک

کن و بہ حقیقت تصف

باین صفات ابو جہل و

قوم او بودند ۱۲

۲۱۶

كَالَّذِينَ قَالُوا سَمِعْنَا وَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ۚ إِنَّ شَرَّ

گفتند شنیدیم و ایشان نمی شنوند و هر آئینه بدترین

الدَّ وَآبٍ عِنْدَ اللَّهِ الصُّمُّ الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ۚ وَ

جنبدگان نزدیک خدا کرانند گنگانند و آنانکه در نمی یابند و

لَوْ عَلِمَ اللَّهُ فِيهِمْ خَيْرًا لَّأَسْمَعَهُمْ وَلَوْ أَسْمَعَهُمْ لَتَوَلَّوْا

اگر دانسته خدا در ایشان نیکی البته شنوایان ایشان را و اگر شنوایان ایشان را روی میگردانیدند

وَهُمْ مُعْرِضُونَ ۚ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَ

اعراض کنان ای مسلمانان قبول کنید خواندن خدا و

لِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ ۚ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ

رسول را چون بخواند شما را برای آنکه زنده دل سازد شما را و بدانید که خدا حائل می شود در میان

بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ ۚ وَأَنَّهُ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ۚ وَاتَّقُوا فِتْنَةً

مرد و دل او و بدانید که بسوی او برانگیخته خواهد شد و به پریشانی فتنه

لَا تُصِيبُ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً ۚ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ

که نه رسد بآنانکه ستم کردند از شما به تخصیص و بدانید که هر آئینه خدا

شَدِيدُ الْعِقَابِ ۚ وَاذْكُرُوا إِذْ أَنْتُمْ قَلِيلٌ مُسْتَضْعَفُونَ

سخت عقوبت کننده است و یاد کنید ای مهاجران نعمت الهی را آن وقت که شما اندک بودید

فِي الْأَرْضِ تَخَافُونَ أَنْ يَتَخَطَّفَكُمُ النَّاسُ فَآوَاكُمْ وَ

ناتوان شمرده در زمین یعنی در مکه می ترسید از آنکه بر بایند شما را مردمان پس جائی داد شما را یعنی د

أَيْدَكُمْ بِنَصْرِهِ وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۚ

درین وقت داد شما را به نصرت خود و روزی داد شما را از چیز طیبی تا شکر کنید که سپاسداری کنید

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا

ای مسلمانان خیانت مکنید با خدا و رسول و خیانت مکنید

أَمْثَلَكُمْ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۚ وَاعْلَمُوا أَنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَ

امانت هائے یک دیگر را دانسته و بدانید که مال هائی شما و

و
یعنی مانند اهل کتاب
که تورات خوانند و به
زبان معترف شدند
و بر آن عمل نکردند ۱۲
و
یعنی لیکن ندانست ۱۲
و
یعنی عزیمت او سر می
کند ۱۲
و
یعنی بلکه عام بود و شایسته
او و الله اعلم ۱۲
و
و آن فتنه ظهور عقوبت
بدعت است تا ترک
نهی مکر و الله اعلم ۱۲

أُولَادُكُمْ فِتْنَةً ۖ وَأَنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ۚ ﴿٢٨﴾ يَا أَيُّهَا

و فرزندان شما آزمائش بزرگ است و آنکه خدا نزدیک اوست مزد بزرگ

الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَتَّقُوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانًا وَيُكَفِّرْ عَنْكُمْ

مسلمانان اگر بترسید از خدا پدید آید بر لای شما فتنه را و در گذارد از شما

سَيِّئَاتِكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ۗ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ۚ ﴿٢٩﴾ وَ

گناهان شما را و بیامزد شما را و خدا صاحب فضل بزرگ است و

إِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُثْبِتُوكَ أَوْ يَقْتُلُوكَ أَوْ يُخْرِجُوكَ ۚ

یا و کن نعمت الهی یا محمد آنگاه که بد سگالی می کردند در حق تو کافران تا حبس کنند ترا یا بکشند ترا یا جدا وطن کنند ترا

وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ اللَّهُ ۗ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ ۚ ﴿٣٠﴾ وَإِذَا تُتْلَىٰ

و ایشان بد سگالی می کردند و خدا بد سگالی می کرد یعنی با ایشان و خدا بهترین بد سگالی کننده گانست و چون خوانده

عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا قَالُوا قَدْ سَبَعْنَا لَوْ نَشَاءُ لَقُلْنَا مِثْلَ هَذَا ۖ

شود برین جماعه آیات ما گویند شنیدیم اگر خواهم بگوئیم مانند این نیست

إِنْ هَذَا إِلَّا آسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ۚ ﴿٣١﴾ وَإِذْ قَالُوا اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ

این مگر افسانه پیشینان و آنگاه که گفتند یا خدا یا اگر هست این

هَذَا هُوَ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِكَ فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَابًا مِنَ السَّمَاءِ

قرآن راست از نزدیک تو پس ببار بر ما سنگ را از آسمان

أَوْ آتِنَا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ۚ ﴿٣٢﴾ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ

یا ببار بر ما عذاب دردناک را و نیست خدا که عذاب کند ایشان را و تو

فِيهِمْ ۚ وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ۚ ﴿٣٣﴾ وَمَا لَهُمْ

میان ایشان باشی و هرگز نیست خدا عذاب کننده ایشان و ایشان استغفار می کنند و چیست

أَلَّا يُعَذِّبَهُمُ اللَّهُ وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ

را ایشان را که عذاب نکند ایشان را خدا حال آنکه ایشان باز میدارند یعنی مردمان را از مسجد الحرام

وَمَا كَانُوا أَوْلِيَاءَ ۚ إِنْ أَوْلِيَاءُ إِلَّا الْمُتَّقُونَ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ

و نیستند سزاوار آنجا نیستند سزاوار آنجا مگر متقیان و لیکن بیشترین ایشان

۲۹
۱۷

ف
تعریف است آن قصه
که کفار در کتب جمع شده این
را می خوانند ۱۲

ف
یعنی سنت الله است
که تا پیغام برور میان قوم
باشد عذاب عام نمی کند
و همچنین تا آنکه ایشان
استغفار می کنند عذاب
نمی آید ۱۳

لَا يَعْلَمُونَ^(۳۱) وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ إِلَّا مُكَاءً وَ

نمی دانند و نیست نماز ایشان نزدیک خانه کعبه بجز صفیر کردن و

تَصَدِیْقَةً فَبَدَّلُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ^(۳۲) إِنَّ

دشمن زدنی پس بچشیدای کافران عذاب را بسبب کافر شدن خود هر آینه

الَّذِينَ كَفَرُوا يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ لِيَصُدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ

کافران خرج می کنند اموال خود را تا باز دارند مردمان را از راه خدا

فَسَيُنْفِقُونَهَا ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً ثُمَّ يُغْلِبُونَ^(۳۳)

پس زود باشد که خرج کنند آنرا باز باشد آن خرج کردن پشیمانی بر ایشان باز مغلوب شوند

وَالَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ يُحْشَرُونَ^(۳۴) لِيَمِيزَ اللَّهُ الْخَبِيثَ

و کافران بسوی دوزخ رانده شوند تا جدا سازد خدا ناپاک را

مِنَ الطَّيِّبِ وَيَجْعَلَ الْخَبِيثَ بَعْضُهُ عَلَىٰ بَعْضٍ فَيَرْكَبُ^(۳۵)

از پاک و بنهد ناپاک را بعض آن را بر بعض پس توده

جَمِيعًا فَيَجْعَلُهُ فِي جَهَنَّمَ^(۳۶) أُولَٰئِكَ هُمُ الْخٰسِرُونَ^(۳۷) قُلْ

سازد آنهم را یکجا پس در آردش در دوزخ این جماعه ایشانند زیراکاران و بگو

لِلَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَنْتَهُوا يُغْفَرْ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ^(۳۸)

کافران را اگر باز ایستند آمرزیده شود ایشان را آنچه گذشته است

وَإِنْ يَعُودُوا فَقَدْ مَضَتْ سُنَّتُ الْأَوَّلِينَ^(۳۹) وَقَاتِلُوهُمْ

و اگر عود کنند پس هر آینه گذشته است روش پیشینیان و کارزار کنید

حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ^(۴۰) فَإِنْ

ای مسلمانان با ایشان تا آنکه نه باشد هیچ فتنه یعنی غلبه کفر باشد دین همه برای خدا پس

انْتَهُوا فَإِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ^(۴۱) وَإِنْ تَوَلَّوْا

اگر باز ایستند از شرک یعنی مسلمان شوند هر آینه خدا آنچه میکنند بینا است و اگر رو برگردانند و

فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَوْلٰكُمْ نِعْمَ الْمَوْلٰی وَنِعْمَ النَّصِيرُ^(۴۲)

پس بدانید که خدا مددگار شما است نیک مددگار است و نیک یاری و پندره است

و
یعنی بعد از هجرت حضرت
سید الشهدا میان ایشان
و
یعنی اصل استحقاق عذاب
دارند لیکن بودن پیغامبر
در میان ایشان
مانع بود و الحال مانع
برخاست ۱۲
و
مترجم گوید و این تصویر
است حال کسی را که می
خواهد جزو کل چیزی را
باطل سازد و دفع کند ۱۳
و
یعنی از اسلام ۱۴

وَاعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُ وَلِلرَّسُولِ

و بدانید که آنچه غنیمت یافتید از کافران از هر جنس پس پنجم حصه اش خدا را است و پیغمبر را

وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالسَّكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ إِن

و خویشاوندان را و یتیمان و درویشان و مسافران را اگر

كُنْتُمْ أَمْنْتُمْ بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا يَوْمَ الْفُرْقَانِ

ایمان آورده اید بخدا و آنچه فرو فرستادیم بر بنده خویش روزی که جدا شد حق از

يَوْمَ التَّقَىٰ الْجَمْعِ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝۱۱

باطل روزیکه بهم آمدند و گروه و خدا بر همه چیز تواناست و اگر ایمان

بِالْعُدُوَّةِ الدُّنْيَا وَهُمْ بِالْعُدُوَّةِ الْقُصْوَىٰ وَالرَّكْبِ أَسْفَلَ

آوردید با آنچه فرو فرستادیم بر بنده خود آنگاه که شما بکناره نزدیک آمدید و ایشان بکناره دور تر و کاروان پائین تر از شما

مِنْكُمْ وَلَوْ تَوَاعَدْتُمْ لِاخْتَلَفْتُمْ فِي الْمِيعَادِ وَلَكِنْ لِيَقْضَىٰ

یعنی بجانب دریا و اگر بایکدیگر وعده جنگ مقرر می کردید البته اختلاف می نمودید در وعده لیکن جمع کرد تا با انجام

اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا لِّيَهْلِكَ مَنْ هَلَكَ عَنْ بَيِّنَةٍ وَ

رساند خدا کار را که کردنی بود تا هلاک شود کسی که هلاک شده است بعد قیام حجت و

يَحْيَىٰ مَنْ حَيَّ عَنْ بَيِّنَةٍ ۚ وَإِنَّ اللَّهَ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝۱۲

زنده ماند کسی که زنده شده بعد قیام حجت و هر آینه خدا شنوا داناست و آنگاه

يُرِيكُمُ اللَّهُ فِي مَنَامِكُمْ قَلِيلًا وَلَوْ أَرَاكُمْ كَثِيرًا لَّفَشَلْتُمْ وَ

که به نمود خدا ایشان را به تودر خواب تواند که و اگر به نمودی بتو ایشان را بسیار البته بزودی میگردید و

لَتَنَازَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَلَكِنَّ اللَّهَ سَلَّمَ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ

بایکدیگر نزاع می نمودید در کار و لیکن خدا سلامت داشت یعنی از بزودی هر آینه می داناست با آنچه و

الصُّدُورِ ۝۱۳ وَإِذْ يُرِيكُمُوهُمْ إِذِ التَّقِيْتُمْ فِي أَعْيُنِكُمْ قَلِيلًا

سینه ها است و آنگاه که به نمود به شما ایشان را چون رو برو شدید در چشم شما اند که

وَيُقَلِّلُكُمْ فِي أَعْيُنِهِمْ لِيَقْضَىٰ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا ۚ وَ

و کم نمود شمارا در چشم آنان تا با انجام رساند خدا کار را که کردنی بود و

و اعلموا

و
یعنی خویشاوندان و یتیمان
و اگر نبی یا ششم نبی مصطفی
اند ۱۲

و
یعنی ایمان آورده اند تا آنکه
بروز بدر نصرت نازل
فرموده

و
ترجمه گوید چهار خمس
خانمان را باید داد یک
خمس در بیت المال بنه
بر پنج حصه یا سه حصه
قسمت بایک دیگر علی
اختلاف المذاهب و
اعلم ۱۲

و
مراد از هلاک اصرار بر کفر
است و از حیات
مسلمان شدن و این که
ایمان آورده اید با آنچه
فرو فرستادیم بر بنده خود

إِلَى اللَّهِ تَرْجَعُ الْأُمُورُ^(٤١) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قُيِّمْتُمْ فِئَةٌ

بسوی خدا باز گردانیدہ شوند کار ہا
اے مسلمانان
چون در بر و شوید با گروہے

فَاتَّبِعُوا وَادْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٢٩﴾ وَأَطِيعُوا اللَّهَ

پس ثابت باشید و یاد کنید خدا را بسیار بود که شما رستگار شوید و فرمانبردار می کنید خدا

وَرَسُولُهُ لَا تَنَازَعُوا فِيهِ فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ وَاصْبِرُوا

و رسول اورا و با یکدیگر نزاع گفتند کہ درین صورت بزدل شوید و برود دولت (وقت شما) و شکیبائی در نزد

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٤٦﴾ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ

هر آینه خدا باشکيبا يان است و مباشد مانند کسانیکه بيرون آمدند از

دِيَارِهِمْ بَطْرًا وَرِثَاءَ النَّاسِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ

خانہناتنی خود از روے سرکشی و خود نمائی بردمان و باز میدارند از راه خدا

وَاللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿٤٧﴾ وَإِذْ زَيْنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ

می کنند در گیرنده است و / و انگاه که شیطان بپا است براتی این کافران

أَعْمَالُهُمْ وَقَالَ لَا غَالِبَ لَكُمْ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَإِنِّي

ردارهای ایشان را و گفت هیچ کس از مردمان غلبه کننده نیست بر شما امروز و هر آینه من

جَارُكُمْ فَلَمَّا تَرَأَتِ الْفِئَتَيْنِ نَكَصَ عَلَى عَقَبَيْهِ وَقَالَ

روکننده ام شما را پس چون رو برو شدند ہر دو گروہ باز گشت شیطان پیا شنہائے خود و گفت

إِنِّي بَرِيءٌ مِّنْكُمْ إِنِّي أَرَى مَا لَا تَرَوْنَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ

بر آئینه من بی لعلم از شما   بر آئینه من می بینم آنچه شما نمی بینید   بر آئینه من می ترسم از خدا

وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٤٨﴾ اِذْ يَقُولُ الْمُنْفِقُونَ وَالَّذِينَ

خداست عفویت است آنگاه که می گفتند منافقان و آنانکه

فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ غَرَّهُوا إِلَٰهَ دِينِهِمْ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ

وہ کہ بولکل لکھ

عَلَى اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤٩﴾ وَلَوْ تَرَى إِذِ اتَّوَفَى الَّذِينَ

خدا ہر آئینہ خدا غالب در سمت کار است و عجب می رودی الرمی دیدی کے بیندہ

ول
دیرین حال ابو جمل و
تابعان اوست ۱۲

كَفَرُوا بِاللَّيْكَ يُضْرِبُونَ وُجُوهُهُمْ وَأَذْبَارَهُمْ وَذُقُوا

چون فرشتگان قبض ارواح کافران می کنند میزنند بر روی ایشان و بر پشت ایشان و می گویند بچشید

عَذَابَ الْحَرِيقِ ۵۰ ذَلِكِ بِمَا قَدْ مَتَّأَيْدِيكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ

عذاب سوزان این به سبب آن کردار است که پیش فرستاده است دست شما و بسبب آنست

بِظُلَامٍ لِلْعَبِيدِ ۵۱ كَذَّابٍ إِلِ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ

که خدا ظلم کننده نیست بر بنده گان مانند عادت قوم فرعون و آنانکه پیش از ایشان بودند

كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ فَآخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ

کافر شدند بآیات خدا پس گرفتار کرد خدا ایشان را بگناهان ایشان هر آینه خدا توانا

شَدِيدُ الْعِقَابِ ۵۲ ذَلِكِ يَأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِعْمَةً

سخت عقوبت است این بسبب آنست که خدا هرگز نیست تغیر دهنده هیچ نعمتی که

أَنْعَمَهَا عَلَى قَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُ مَا بِأَنْفُسِهِمْ وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ

انعام کرده باشد آنرا بر قومی تا آنکه ایشان بدل کنند حال را که در ذات ایشانست و بسبب

عَلِيمٌ ۵۳ كَذَّابٍ إِلِ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَّبُوا

آنست که خدا شنوا دانا است مانند حال کسان فرعون و آنانکه پیش از ایشان بودند و دروغ شمرند

بِآيَاتِ رَبِّهِمْ فَأَهْلَكَهُمْ بِذُنُوبِهِمْ وَأَغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ

آیات پروردگار خویش را پس هلاک ساختیم ایشان را بگناهان ایشان و غرق ساختیم کسان فرعون را

وَكُلُّ كَانُوا ظَالِمِينَ ۵۴ إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الَّذِينَ

و هر یک ستمگار بودند هر آینه بدترین جنندگان نزدیک خدا آنانند

كَفَرُوا فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۵۵ الَّذِينَ عَاهَدَتْ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنْقُضُونَ

که کافر شدند پس ایمان نمی آرند آنانکه عهد بسته بایشان باز می شکنند

عَهْدَهُمْ فِي كُلِّ مَرَّةٍ وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ ۵۶ فَمَا تَتَّقَتَهُمْ

عهد خود را در هر مرتبه و ایشان پر میز نمی کنند و پس اگر بیای ایشان را

فِي الْحَرْبِ فَشَرِّدْ بِهِمْ مَنْ خَلْفَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَدَّكُرُونَ ۵۷

در جنگ متفرق ساز به سبب کشتن ایشان آنان را که پس پشت ایشان باشند بود که پند پذیر شوند

ل
یعنی شکر را کفران نعمت
و طاعت را معصیت

ل
مترجم گوید تعریف است
بقبائل یهود که آنحضرت
صلی الله علیه وسلم
بایشان صلح کرده بودند
و ایشان وقت بعد از
غدر می نمودند و التماس

وَأَمَّا تَخَافَنَّ مِنْ قَوْمٍ خِيَانَةً فَانْبِذْ إِلَيْهِمْ عَلَى

واگر ترسی از گروهی خیانت را پس بازگردان بسوی ایشان عهد ایشانرا

سَوَاءٌ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْخَائِنِينَ^{۵۸} وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ

بنوعی که همه برابر شوند و هر آئینه خدا دوست نمیدارد خیانت کنندگان را و باید که نه پندارند که افرا که ایشان

كَفَرُوا وَسَبْقُوا إِلَهُكُمُ لَا يُعْجِزُونَ^{۵۹} وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ

پیش دستی کرده اند هر آئینه ایشان عاجز نتوانند ساخت و همیاسازید برای مسلمانان برای ایشان

مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ

آپچه توانید از توانائی و از آماده داشتن اسبان ترسانید بآن دشمن خدا را و دشمن خویش را

وَأَخْرَيْنَ مِنْ دُونِهِمْ^{۶۰} لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ^{۶۱} وَمَا

و قومی دیگر را نیز بجز ایشان شما نمی دانید ایشان را خدا می داند ایشانرا و آنچه

تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ

خرج کنید از هر چه باشد در راه خدا تمام داده شود به شما و شما

لَا تُظْلَمُونَ^{۶۲} وَإِنْ جَنَحُوا لِلسَّلَامِ فَاجْنَحْ لَهَا وَتَوَكَّلْ عَلَى

ستم کرده نه شوید و اگر میل کنند بصلح تو هم میل کن بسوی آن و توکل کن بر

اللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ^{۶۳} وَإِنْ يُرِيدُوا أَنْ يَخْدَعُوكَ

خدا هر آئینه و شنو دانا است و اگر خواهند که فریب دهند ترا

فَإِنَّ حَسْبَكَ اللَّهُ هُوَ الَّذِي آتَاكَ بِقُوَّتِهِ^{۶۴} وَبِالْمُؤْمِنِينَ^{۶۵}

پس کفایت کننده است ترا خدا به نیست آنکه قوت داد ترا بیاری دادن خود و به مسلمانان

وَأَلْفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ^{۶۶} لَوْ أَنْفَقْتَ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا

و به نیست آنکه الفت او میان دلهاست ایشان اگر خرج می کردی در زمین است همه یک جا

مَا أَلْفَتْ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ^{۶۷} وَلَكِنَّ اللَّهَ أَلْفَ بَيْنَهُمْ إِنَّهُ عَزِيزٌ

الفت نمودی میان دل های ایشان ولیکن خدا الفت افکند میان ایشان هر آئینه و

حَكِيمٌ^{۶۸} يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَسْبُكَ اللَّهُ وَمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ^{۶۹}

غالب با حکمت است ای پیغمبر کفایت کننده است ترا خدا و کفایت کنند ترا آنکه پیروی تو کرده اند از مسلمانان

ج ۷

ول
یعنی ملاست نفخش عهد
بر شما لازم نیاید
والله اعلم ۱۲

ول
یعنی استعمال آلات
جنگ مثل تبر و زین و غیره
والله اعلم ۱۲

ول
یعنی اهل تفاق را
والله اعلم ۱۲

ول
یعنی ثواب او
والله اعلم ۱۲

ول
مترجم گوید این امر بر
اباحت است
والله اعلم ۱۲

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَرِّضَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ إِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ

ای پیغمبر رغبت ده مسلمانان را اگر باشند از شما

عَشْرُونَ صَابِرُونَ يَغْلِبُوا مِائَتِينَ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ

بیست کس صبرکننده غالب شوند بر دوی صد کس و اگر باشند از شما

مِائَةٌ يَغْلِبُوا أَلْفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ۝۶۵

صد کس غالب شوند بر هزار کس از کافران بسبب آنکه ایشان گروهی هستند که نمی فهمند و

الَّذِينَ خَفَّفَ اللَّهُ عَنْكُمْ وَعَلِمَ أَنَّ فِيكُمْ ضَعْفًا فَإِنْ يَكُنْ

آنکس سبک ساخت خدا از شما و دانست که در میان شما ضعفی هست پس اگر باشند

مِنْكُمْ مِائَةٌ صَابِرَةٌ يَغْلِبُوا مِائَتِينَ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ

از شما صد کس شکیبا آیند بر دوی صد کس و اگر باشند از شما

أَلْفٌ يَغْلِبُوا أَلْفِينَ بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ۝۶۶

هزار کس غالب آیند بر دوی هزار کس به فرمان خدا و خدا با صابران است

مَا كَانَ لِنَبِيِّ أَنْ يَكُونَ لَهُ أَسْرَىٰ حَتَّىٰ يَتَّخِذَ فِي الْأَرْضِ

نزدادار نه بود پیغمبر را که بدست وے اسیران باشند تا آنکه قتل بسیار بوجود آورد در زمین

ثُرِيدُونَ عَرَضَ الدُّنْيَا وَاللَّهُ يُرِيدُ الْآخِرَةَ ۝۶۷ وَاللَّهُ

می خواهید مال دنیا را و خدا می خواهد مصلحت آخرت را و خدا

عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۝۶۸ لَوْلَا كِتَابٌ مِّنَ اللَّهِ سَبَقَ لَمَسَّكُمْ فِي مَا

غالب با حکمت است و اگر نبود حکم خدا پیش گرفته و میرسید به شما در آنچه

أَخَذْتُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝۶۹ فَكُلُوا مِنْهَا غَنِمَتُمْ حَلَالًا طَيِّبًا ۝۷۰

گرفتید عذاب بزرگ پس بخورید از آنچه غنیمت گرفتید حلال پاکیزه

وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝۷۱ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ

و ترسید از خدا هر آینه خدا آمرزنده مهربان است شما را ای پیغمبر بگو

لِمَنْ فِي أَيْدِيكُمْ مِنَ الْأَسْرَىٰ إِنْ يَعْلَمِ اللَّهُ فِي قُلُوبِكُمْ

آنان را که در دست شما اند از اسیران اگر داند خدا در دل شما

ف

ترجم گوید چون این آیت نازل شد واجب گشت ثبات پاوه چندان از کفار بعد از آن منسوخ شد بوجوب ثبات در مقابل و چندان و الله اعلم ۱۲

ف

ترجم گوید صحابه از اسیران بدر فرار کردند با جهاد خویش و مرضی نزدیک خدای تعالی لاقول اینجا بود لیکن چون نص میج منوع نشده بود عفو فرمود و این آیت نازل شد ۱۲

ف

یعنی بعض غیر منصوص و الله اعلم ۱۲

ع

خَيْرَ اَيُّوتِكُمْ خَيْرًا مِّمَّا اخَذَ مِنْكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ

نیکی البتہ بدہد شمارا بہتر از آنچه گرفته شد از شما و پیاورد شمارا و خدا

غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۷۰) وَاِنْ يُرِيدُ وَاخِيَانَتَكَ فَقَدْ خَانُوا اللَّهَ

آمرزندہ مہربان است و اگر خواهند خیانت با تو پس ہر آئینہ خیانت کردہ بودند

مِنْ قَبْلُ فَاَمْكَنْ مِنْهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۷۱) اِنَّ الَّذِيْنَ

باز داشتہ پیش ازین پس قدرت داد بر ایشان و خدا دانا با حکمت است ہر آئینہ آنانکہ

اٰمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ

ایمان آوردند و ہجرت کردند و جہاد نمودند بمال خود و جان خود در راہ

اللَّهِ وَالَّذِيْنَ اٰوَوْا وَنَصَرُوا اُولٰٓئِكَ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَاءُ بَعْضٍ

خدا و آنانکہ جاے دادند و نصرت کردند این جماعہ بعض ایشان کارسازان بعض اند

وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوا وَلَمْ يُهَاجِرُوا مَا لَكُمْ مِنْ وَلَا يَتَّهِمُ مِّنْ

و آنانکہ ایمان آوردند و ہجرت نہ کردہ اند نیست شمارا از کار سازی ایشان هیچ

شَيْءٍ حَتّٰى يُهَاجِرُوا وَاِنْ اُسْتَنْصَرُوكُمْ فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمْ

چیز تا آنکہ ہجرت کنند و اگر مدد طلب کنند از شما در کار دین پس لازم است

النَّصْرُ اِلَّا عَلَىٰ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِّيثَاقٌ وَاللَّهُ بِمَا

بر شما یاری کردن مگر بر جماعہ کہ میان شما و میان ایشان عہد باشد و خدا با آنچه

تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۷۲) وَالَّذِيْنَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ اَوْلِيَاءُ بَعْضٍ

می کنند بینا است و آنانکہ کافر شدند بعض ایشان کارسازان بعض اند

اِلَّا تَفْعَلُوهُ تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْاَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ ۷۳) وَاِذَا

اگر نہ کنید ای مسلمانان این کار را فتنہ در زمین و فساد بزرگ

الَّذِيْنَ اٰمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِيْنَ

آنانکہ ایمان آوردند و ہجرت کردند و جہاد نمودند در راہ خدا و آنانکہ

اٰوَوْا وَنَصَرُوا اُولٰٓئِكَ هُمُ الْبٰغِيُّونَ حَقًّا لَهُمْ مَّغْفِرَةٌ وَّ

جاے دادند و نصرت کردند این جماعہ ایشانند مومنان بہ حقیقت ایشان راست آمرزش و

ف
تقریب است
بجاس من المطلب

ف
یعنی مهاجرو نصرت
بایکدیگر باید کہ نصرت
دهند و مواخات
کنند ۱۲

ف
یعنی کار سازیرا
بایکدیگر ۱۳

رِنُقُ كَرِيمٌ ۖ وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْ بَعْدُ وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا

در روزی نیک و آنانکه ایمان آوردند پس ازین و هجرت نمودند و جهاد کردند

مَعَكُمْ فَأُولَٰئِكَ مِنْكُمْ وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ

همراه شما این گروه نیز از شماست و خداوندان قرابت بعض ایشان را نزدیک تراند

فِي كِتَابِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۖ

به بعضی در حکم خدا و بر آئینه خدا همه چیز دانا است و

سُورَةُ التَّوْبَةِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ ثَمَانِيَةٌ وَتِسْعٌ وَعِشْرُونَ آيَةً وَتِسْعَتَا عَشْرًا رُكُوعًا

سوره توبه در مدینه نازل شده و آن یکصد و بیست و نه آیت و شانزده رکوع است

بَرَاءَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ ۚ

قطع معامله است از جانب خدا و رسول او بسوی آنانکه عهد بسته بودید بایشان از مشرکان

فَسِيحُوا فِي الْأَرْضِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ

پس سیر کنید ای مشرکان در زمین چهار ماه و بدانید که شما نه عاجز کننده خدا

مُعْجِزِي اللَّهِ ۚ وَأَنَّ اللَّهَ مُخْزِي الْكَافِرِينَ ۚ وَأَذَانٌ مِّنَ اللَّهِ

باشید و بدانید آنکه خدا رسوا کننده کافران است و خبر رساننده است از جانب

وَرَسُولِهِ إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ أَنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ

خدا و رسول او بسوی مردمان روز حج بزرگ که خدا بیزار است

مِّنَ الْمُشْرِكِينَ ۚ وَرَسُولُهُ ۚ فَإِنْ تُبْتُمْ فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَإِنْ

از مشرکان و رسول او نیز بیزار است پس اگر توبه کنید آن بهتر باشد شما را و اگر

تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَبَشِّرِ الَّذِينَ

رو می برگردانید پس بدانید که شما نه عاجز کننده خداید و خبر ده کافران را

كَفَرُوا بِعَذَابِ الْيَمِّ ۚ إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ

به عذاب در دهنده مگر آنانکه بایشان عهد بسته بودید از مشرکان

ثُمَّ لَمْ يَنْقُصُوا شَيْئًا وَلَمْ يُظَاهِرُوا عَلَيْكُمْ أَحَدًا فَأَتُوا

باز گمی نکردند و شما در چیزی مدد ندادند و بر شما کسی را پس نوافسانید

توبه

ف

یعنی صد و توارشیدان

اهل قرابت که اصحاب

فروض و محبات

اند لازم است

والله اعلم ۱۲

ف

مترجم گوید سال

نهم حضرت پیغمبر

صلی الله علیه وسلم

علی رضی را در

نهم حج فرستاد

تا نمود مشرکان

را بر اندازد و الا جهاد

ماه ایشان را

فرستاد و تا آن خود

تامل کنند کرد و فرق بنی

ضمرة و بنو کنانه که خبیثات

در عهد کرده بودند پس

خدا بفرموده ایشانش را

تا میعاد آن مقروء شد

و تا ندانند که بعد ازین

و هیچ مشرک بچ نیاید

و هیچ بر من طواف کعبه

نکند و او آن سوره برآید

بر ایشان بخواند و الله

اعلم ۱۲

إِلَيْهِمْ عَهْدُهُمْ إِلَىٰ مَدَّتِهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ④

بسوی ایشان عہد ایشان را تا مدت ایشان را ہر آئینہ خدا دوست می دارد پرہیزگاران را

فَإِذَا انْسَلَخَ الْأَشْهُرُ الْحُرُمُ فَاقْتُلُوا الشُّرَكَائِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ

پس چون آخر شوند ماه ہائے حرام دل بشید مشرکان را ہر جا کہ بیابید

وَخُذُوهُمْ وَأَحْصُرُوهُمْ وَأَقْعُدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصِدٍ ⑤ فَإِنْ

وگیریید و بند کنید ایشان را و بنشینید برائے ایشان ہر کین گاہ پس

تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ ⑥ إِنَّ

اگر توبہ کنند و برپا دارند نماز را و دہند زکوٰۃ را پس بگذارید راہ ایشان را ہر آئینہ

اللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ⑦ وَإِنْ أَحَدٌ مِنَ الشُّرَكَائِينَ اسْتَجَارَكَ

خدا آرزندہ مہربان است و اگر کسی از مشرکان طلب امان کند از تو امان بدہ اورا

فَأَجْرُهُ حَتَّىٰ يَسْمَعَ كَلِمَ اللَّهِ ثُمَّ ابْلِغْهُ مَأْمَنَهُ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ

تا بشنود قرآن باز برسان اورا بجا آئے ایمنی و سے و این بسبب آنست

قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ ⑧ كَيْفَ يَكُونُ لِلشُّرَكَائِينَ عَهْدٌ عِنْدَ

کہ ایشان گروہے ہستند کہ نمیدانند و چگونه بود مشرکان را عہد نزدیک

اللَّهِ وَعِنْدَ رَسُولِهِ إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ

خدا و نزدیک رسول او الا آنانکہ عہد بستہ بودید با ایشان نزدیک مسجد

الْحَرَامِ فَمَا اسْتَقَامُوا لَكُمْ فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ

حرام دل پس مادام کہ بر عہد ثابت باشند برائے شما نیز ثابت باشید براتی ایشان ہر آئینہ خدا دوست میدار

الْمُتَّقِينَ ⑨ كَيْفَ وَإِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ لَا يَرْقُبُوا فِيكُمْ

پرہیزگاران را چگونه بود مشرکان را عہد و اگر غالب آیند بر شما نگاہ ندارند در باب شما حق

إِلَّا وَلَا ذِمَّةٌ ⑩ يُرْضَوْنَ كَمَا بِأَفْوَاهِهِمْ وَتَأْبَىٰ قُلُوبُهُمْ وَ

خویشی را و نہ عہد رضامندی سازند شما را بدہان خویش و قبول نمی کنند دل ایشان و

أَكْثَرُهُمْ فَاسِقُونَ ⑪ اشْتَرَوْا بِآيَاتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَصَدُّوا

بیشترین ایشان فاسقاند خرید کردند بآیت ہائے خدا بہائے اندک دل پس باز داشتند

د یعنی آن چہار ماہ کرایشان را فرستادند ۱۲

د ترجمہ گوید آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم با کفار قریش صلح کردہ بودند و ایشان در مقام عذر آمدہ بر کشتن جنات آنحضرت اعانت نمودند و این صورت سبب فتح مکہ شد خدا بآیت علی برائے ترغیب برگزیدہ فتح آیات فرستاد ۱۳

د یعنی قریش کہ در حدیبیہ با ایشان صلح واقع شد ۱۴

د یعنی تابع شہوات نفس شدند ایمان از ترک گرفتند ۱۵

عَنْ سَبِيلِهِ ۖ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ⑩ لَا يَرْقُبُونَ

مردمان را از راه خدا هر آینه ایشان بدکاری است که نمی کردند نگاه نمی دارند

فِي مُؤْمِنٍ إِلَّا وَلا ذِمَّةَ ۖ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُبْعَدُونَ ⑪ فَإِنْ

در باب هیچ مسلمانی حق خویشی را و نه عهد را و آن جماعه ایشانند از حد درگزشتگان پس

تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ فَأَخَوَانَكُمْ فِي الدِّينِ ۖ

اگر توبه کنند و بر پا دارند نماز را و بدهند زکوة را پس ایشان برادران شما اند در دین

وَنُفِصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ⑫ وَإِنْ تَكْثُرُوا أَيْمَانَهُمْ

و واضح می سازیم آیات را برای گروهی که می دانند و اگر بشکنند سوگند ان خویش را

مَنْ بَعْدَ عَهْدِهِمْ وَطَعْنُوا فِي دِينِكُمْ فَقَاتِلُوا أَيْمَةَ الْكُفْرِ ۖ

پس از عهد بستن خویش و طعنه زنند در دین شما پس کارزار کنید با پیشوایان کفر

إِنَّهُمْ لَا أَيْمَانَ لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَنْتَهُونَ ⑬ أَلَا تُقَاتِلُونَ قَوْمًا

هر آینه سوگند نیست ایشان را بود که ایشان باز مانند آیا جنگ نمی کنید با گروهی که

تَكْثُرُوا أَيْمَانَهُمْ وَهَبُوا بِأَخْرَاجِ الرُّسُولِ وَهُمْ بَدَءُكُمْ وَأَوَّلَ

شکستند سوگندان خویش را و قصد کردند جلا وطن ساختن پیغامبر را و ایشان ابتدا کردند نقض عهد

مَرَّةٍ ۖ اتَّخَذْتُمْهُمْ فَلِلَّهِ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَوْهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ⑭

باشما اول مرتبه آیا می ترسید از ایشان پس خدا سزاوارتر است بآنکه ترسید از وی اگر مسلمانی

قَاتِلُوهُمْ يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ وَيُخْزِهِمْ وَيَنْصَرُّكُمْ عَلَيْهِمْ وَ

جنگ کنید با ایشان تا عذاب کند ایشان را بخدا بدست شما و رسوا سازد ایشان را و فتح دهد شمار را ایشان و

يَشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُّؤْمِنِينَ ⑮ وَيَذْهَبُ غِيظَ قُلُوبِهِمْ ۖ

شفابخشد سینه های گروهی که ایمان دارند و دور کند اندوه دل ایشان را

وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ⑯ أَمْ

و برحمت باز گردد و خدا دانایست و استوار کار است آیا

حَسِبْتُمْ أَنْ تُتْرَكُوا وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ

گمان کردید که گراشته شوید و هنوز تمیز نه ساخته است خدا آنان را که جهاد کرده اند از شما

و
یعنی تکلیف جهاد نشود

وَلَمْ يَتَّخِذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَا رَسُولِهِ وَلَا الْمُؤْمِنِينَ

و نگرفته اند بجز خدا و بجز پیغمبر و بجز مومنان هیچ دوست

وَلِيَّةٌ ۖ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ۝^{۱۶} مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ

پنهانی و خدا داناست آنچه می کنید روان باشد مشرکان را که

أَنْ يَعْبُرُوا مَسْجِدَ اللَّهِ شَاهِدِينَ عَلَى أَنْفُسِهِم بِالْكَفْرِ ۖ

آباد سازند مسجد هائی خدا را اعتراف کرده بر خود به کفر

أُولَئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ ۖ وَفِي النَّارِ هُمْ خَالِدُونَ ۝^{۱۷} إِنَّمَا

آن جماعه باطل شد عمل هائی ایشان و در آتش هم باشند گانند و جز این نیست

يَعْبُرُ مَسْجِدَ اللَّهِ مَنْ أَمِنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَقَامَ

که عمارت می کند مسجد هائی خدا را کسی که ایمان آورده است بخدا و روز آخر و بر پا داشته است

الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا اللَّهَ فَعَسَىٰ أُولَئِكَ

نماز را و داده است زکوة را و نه ترسیده است مگر از خدا پس توقع است که این جماعه

أَنْ يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ۝^{۱۸} أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَعِمَارَةَ

از راه یافتگان باشند آیا کردید آب نوشانیدن حاجیان را و آباد

الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ أَمِنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَجَاهِدَ

ساختم مسجد حرام را مانند عمل کسی که ایمان آورده است بخدا و روز آخر و جهاد کرده

فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَوُونَ عِنْدَ اللَّهِ ۖ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي

است در راه خدا برابر نیستند نزدیک خدا و خدا راه نمی نماید

الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ۝^{۱۹} الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي

گروه ستمکاران را و آنانکه ایمان آوردند و هجرت کردند و جهاد نمودند در

سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ أَكْثَرُ دَرَجَةٍ عِنْدَ

راه خدا باموال خویش و جان خویش بزرگ تراند در مرتبه

اللَّهِ ۖ وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ۝^{۲۰} يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ

نزدیک خدا و این جماعه ایشانند مطلب یا بان مژده می دهد ایشان را بر روزگار ایشان بر رحمت

ف
ترجم گوید تعویض است
به جواب افتخارت قریش
بهارت مسجد حرام ۱۲

مِنْهُ وَرِضْوَانٍ وَجَنَّتْ لَهُمْ فِيهَا نَعِيمٌ مُّقِيمٌ ۝۲۱ خُلِدِينَ

از نزدیک خود و بخشودگی و بهرستانها که ایشان را در آنجا نعمت دائم بود باشندگان

فِيهَا أَبَدًا إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ۝۲۲ يَأَيُّهَا الَّذِينَ

آنجا همیشه هر آینه خدا نزدیک اوست مزد بزرگ و ای مسلمانان

أَمْنُوا لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ وَإِخْوَانَكُمْ أَوْلِيَاءَ إِنْ اسْتَحْبَبُوا

دوست نگیرید پدران خود را و برادران خود را اگر اختیار کنند

الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ ۝ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ

کفر بر ایمان و هر که از شما دوستی دارد با ایشان آن جماعه ایشانند

الظَّالِمُونَ ۝۲۳ قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ

ستمگاران بگو اگر هستند پدران شما و پسران شما و برادران شما و

أَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ

زنان شما و خویشاوندان شما و آن مالهای که کسب کرده اید آن را و تجارتی که می رسید

تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسْكِنٌ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ

از بے رواجی آن و منزل یا که پسندی کنید آن را دوست تر نزدیک شما از خدا

وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرٍ

و رسول او و از جهاد در راه او پس منتظر باشید تا آنکه بیاورد خدا عقوبت خود را

وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ۝۲۴ لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي

و خدا راه نمی نماید گروه فاسقان را و هر آینه فتح داد شما را خدا و در جابجایی

مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ ۝ وَيَوْمَ حُنَيْنٍ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ

بسیار و روز حنین نیز چون به شکست آورد شما را بسیاری شما پس

تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْئًا وَصَاقَتْ عَلَيْكُمْ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ

دفع نکرد آن بسیاری از شما چیزی را و تنگ شد بر شما زمین با وجود فراخی آن پس

وَلَيْتُمْ مُدْبِرِينَ ۝۲۵ ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَ

برگشتید پشت داده باز فرو فرستاد خدا تعالی تسکین خود را بر پیغمبر خود و

و
ترجم گوید بعد از غزو
فتح و غیب
یجاد مشرکین اهل
کتاب نازل شد ۱۲

و
ترجم گوید در غزو
حنین شکست
بمسلمین داده
بود بعد از آن
خدا تعالی
نصرت و امداد
تسکین فرستاد
آیات قرشاد ۱۲

ع ۹

عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَنْزَلَ جُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا وَعَذَّبَ الَّذِينَ

بر مومنان و فرد فرستاد لشکرهایی که شما ندیدید ایشان را و عقوبت کرد

كَفَرُوا وَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ ۝ ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ مِنْ بَعْدِ

کافران را و این است جزای کافران باز برحمت باز گردد خدا بعد ازین

ذَلِكَ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝ يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

بر هر که خواهد و خدا آمرزنده مهربان است ای مسلمانان جز این

إِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ فَلَا يَقْرَبُوا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ بَعْدَ

نیست که مشرکان پلیداند پس باید که نزدیک نشوند به مسجد حرام بعد

عَامِهِمْ هَذَا وَإِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً فَسَوْفَ يُغْنِيكُمُ اللَّهُ مِنْ

ازین سال و اگر می ترسید از درویشی پس تو نگار خواهید ساخت شمارا خدا

فَضْلِهِ إِنْ شَاءَ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝ قَاتِلُوا الَّذِينَ

از فضل خود اگر خواهد هر آینه خدا دانائی درست کارست و جنگ کنید با آنانکه

لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ

ایمان نمی آرند بخدا و نه به روز آخر و حرام نمی شمرد آنچه حرام کرده است

اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَلَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا

خدا و پیغامبر را و اختیار نمی کنند دین درست را از اهل

الْكِتَابِ حَتَّى يُعْطُوا الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ وَهُمْ صَاغِرُونَ ۝

کتاب تا آنکه بدهند جزیه را از دست خود خوار شدگان

وَقَالَتِ الْيَهُودُ عُزَيْرُ ابْنُ اللَّهِ وَقَالَتِ النَّصَارَى الْمَسِيحُ

و گفتند یهود که عزیر پسر خداست و گفتند نصاری که مسیح

ابْنُ اللَّهِ ذَلِكَ قَوْلُهُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ يُضَاهَوْنَ قَوْلَ الَّذِينَ

پسر خداست این قول ایشان است بدان خود و مشابهت کرده اند با سخن قومی که کافر

كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ قَاتِلْهُمْ اللَّهُ أَتَى يَوْفَكُونَ ۝ اتَّخَذُوا

شدند پیش ازین و لعنت کرد ایشان را خدا چگونه برگردانیده می شوند و خدا گرفتند

و
یعنی توفیق اسلام دهد
هر که خواهد از کافران ۱۲
والله اعلم
و
یعنی بسبب انقطاع
سودگران و الله اعلم ۱۲
و
ترجم گوید خدا بی غایت
در باب جهاد این کتاب
و گرفتن جزیه از ایشان
می فرماید ۱۲
و
یعنی اصلی ندارد ۱۲
و
یعنی مشرکان که ملائکه را
بنات الهی گویند ۱۲
و
یعنی از راه صواب ۱۲

أَحْبَارُهُمْ وَرُهْبَانُهُمْ أَرْبَابًا مِّنْ دُونِ اللَّهِ وَالْمَسِيحَ ابْنَ

مَرْيَمَ وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَهًا وَاحِدًا لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ

سُبْحَنَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣١﴾ يُرِيدُونَ أَن يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ

بِأَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَى اللَّهُ إِلَّا أَن يُتِمَّ نُورَهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿٣٢﴾

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ

عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ ۚ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٣٣﴾ يَٰ أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

إِنَّ كَثِيرًا مِّنَ الْأَحْبَارِ وَالرُّهْبَانِ لِيَآكُلُونَ أَمْوَالَ النَّاسِ

بِالْبَاطِلِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ

الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يَنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ

بِعَذَابِ الْيَوْمِ ۚ ﴿٣٤﴾ يَوْمَ يُحْمَىٰ عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ فُتُكْوَىٰ

بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ هَٰذَا مَا كُنْتُمْ لَا نَفْسَ كُمْ

فَذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْنِزُونَ ﴿٣٥﴾ إِنَّ عَذَابَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ أَثَنًا

و
یعنی بشبهات تقریری
کنند در ابطال این و الله
اعظم ۱۲
و
یعنی زکوة نمی دهند ۱۳
و
یعنی دمیده شود ۱۴
و
مترجم گوید در دین حضرت
ابراهم مقرر بود که در
محرم و رجب ذیقعد
و ذی الحجه بایک دیگر
جنگ نکنند اهل
جاهلیت این حکم را تحریف
کرده گاهی صفر را محرم می
ساختند و محرم را صفر
علی هذا القیاس و این را
نسی می گفتند خدا تعالی
اصل این حکم را باقی داشت
باینوجه که جنگ ناقص هیچ
گاه درست نیست و
درین ماه با حرمت آن
مغلظ میشود و جنگ با
کافران همه وقت درست
است و فی تحریف ایشان
فرموده ۱۵

عَشْرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ مِنْهَا

ماہ است در کتاب خدا روزے کہ آفرید آسمان ہا و زمین ہا ازان جملہ

أَرْبَعَةٌ حُرْمٌ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ فَلَا تَظْلِمُوا فِيهِنَّ

چہار ماہ حرام است اینست دین درست پس ستم مکنید در ان چہار ماہ

أَنْفُسَكُمْ وَقَاتِلُوا الْبُشْرِكِينَ كَافَّةً كَمَا يُقَاتِلُونَكُمْ كَافَّةً

برخویشتن و جنگ کنید با مشرکان ہمہ ایشان چنانکہ ایشان جنگ می کنند با شما ہمہ شما

وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ۝ إِنَّا النَّاسُ زِيَادَةٌ فِي

و بدانید کہ خدا با متقیان است جزاین نیست کہ نشی زیادتی است

الْكُفْرِ يُضِلُّ بِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا يُحِلُّونَهُ عَامًا وَيُحَرِّمُونَهُ

در کفر گمراہ گردانیدہ می شوند بآن کافران حلال می شمردن آن ماہ را یک سال و حرام می شمردن آن را

عَامًا لِيُؤْاطُوا عِدَّةَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ فَيَحِلُّوا مَا حَرَّمَ اللَّهُ زَيْنٌ

سال دیگر تا موافقت کنند با شمار آنچه حرام ساخته است خدا پس حلال سازند چیزے را کہ حرام ساخته است خدا

لَهُمْ سُوءُ أَعْمَالِهِمْ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ۝

آراستہ کردہ شدہ است برای ایشان کردار ہائی بد ایشان و خدا راہ نمی نماید قوم کافران را و

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمْ أَنْفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ

ای مسلمانان چیست شمارا کہ چون بر شما گفتہ می شود بیرون آئید در راہ خدا

أَتَأْتَلُمُ إِلَى الْأَرْضِ أَرْضَيْتُمْ بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ

گران شدہ میل می کنید بسوی زمین آیا رضامند شدید بہ زندگانی دنیا عوض آخرت

فَمَا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ ۝ إِلَّا تَنْفَرُوا

پس نیست متاع زندگانی دنیا در برابر آخرت مگر اندک اگر بیرون نیائید

يُعَذِّبُكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ۝ وَيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَنْصُرُوهُ

عذاب کند شما را عذابے درد دہندہ و بدل شما را قومی را بجز شما و پیچ زیان نہرسانید

شَيْئًا وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝ إِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ

خدا را و خدا بر ہمہ چیز توانا است اگر نصرت نہ میدہید مگر را چہ پاک ہر آنینہ

و

یعنی بقتل ناحق ۱۲

و

مترجم گوید آنحضرت صلی

اللہ علیہ وسلم در وقت

عسرت و گری ہوا متوجہ

غزوہ تبوک شدند

بسیار از صحت

موانعت کردند و اند

مسلمین کہ کس بے

عذر شغف کردند و توبہ

ایشان بعد پنجاہ روزہ

قبول افتاد و از منافقان

کلمات نفاق سر برزد

خدا تعالی در مح اینان

دزم آنان و عفو از آن

کس آیات فرستاد ۱۲

اللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِيَ اثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ

نصرت داده است او را خدا تعالی آنگاه که بیرون کردندش کافران دوم و کس آنگاه که این دو کس در غار بودند

إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ

آنگاه که می گفت یار خود را و آنده خود هر آینه خدا با ما است پس فرو فرستاد خدا

سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَمْ تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ

تسکین خود را بر پیغامبر و قوت دادش به لشکرهای که ندیدید آن را و فرد تر ساخت

الَّذِينَ كَفَرُوا السُّفْلَى وَكَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا وَاللَّهُ عَزِيزٌ

سخن کافران را و سخن خدا هموست بلند و خدا غالب

حَكِيمٌ ① أَنْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ

درست کار است بیرون آید سبک بار و گرانبار و جهاد کنید بمال خود و جان خود

فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ② لَوْ كَانَ

در راه خدا این بهتر است شما را اگر می دانید اگر بودی

عَرَضًا قَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا لَا تَبْعُوكَ وَلَكِنْ بَعْدَتْ

آنچه بان دعوت می کنی نفع قریب الحصول و سفری آسان پیروی می کردند ترا ولیکن دور نمود

عَلَيْهِمُ الشُّقَّةُ ③ وَسَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَوِ اسْتَطَعْنَا لَخَرَجْنَا

ایشان را مسافت راه و سوگند خواهند خورد بخدا که اگر می توانستیم بیرون می آمدیم

مَعَكُمْ يُهْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ④

باشما هلاک می کنند خویش را و خدا می داند که ایشان دروغ گویند

عَفَا اللَّهُ عَنْكَ لِمَ أَذِنْتَ لَهُمْ حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكَ الَّذِينَ

عفو کند خدا از تو چرا دستوری دادی ایشان را منع اذن تا آنوقت بود که هویدا شوند راست گویان

صَدَقُوا وَتَعْلَمَ الْكَاذِبِينَ ⑤ لَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ

و بدانی دروغ گویان را دستوری نمی طلبند از تو آنانکه ایمان آورده اند

بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ

بخدا و روز آخر در تحلف از آنکه جهاد کنند باموال خویش و جان خویش

و
یعنی ابوبکر صدیق را

و
یعنی در حالیکه
اسباب چشم بسیار
دارید یا بجز
ضروری در شما
نیامده یا این
تکم باشد غیر مستحق
و اینرا علم ۱۲

و
یعنی بسوگند دروغ

۱۳

وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ﴿٤١﴾ إِنَّمَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ

و خدا داناست بمتقیان جز این نیست که دستوری می طلبند از تو آنکه ایمان نمی آرند

بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَارْتَابَتْ قُلُوبُهُمْ فَهُمْ فِي رُيُوسِهِمْ

بخدا و روز آخر و شک آورده است دل ایشان پس ایشان در شک خود

يَتَرَدَّدُونَ ﴿٤٢﴾ وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ لَأَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً وَلَكِنْ

سرگردان می شوند و اگر خواستند بیرون آمدن میهای کردند برای آن سفر سامان را ولیکن ناپسند

كَرِهَ اللَّهُ انبِعَاثَهُمْ فَثَبَّطَهُمْ وَقِيلَ اقْعُدُوا مَعَ الْقَاعِدِينَ ﴿٤٣﴾

داشت خدا برانگیختن ایشان پس از حرکت باز داشت ایشان را و گفته شد بنشینید با نشینندگان و

لَوْ خَرَجُوا فِيكُمْ مَا زَادُوكُمْ إِلَّا خَبَالًا وَلَا أَوْضَعُوا خِلَافَكُمْ

اگر بی آمدند میان شما نمی افزودند در حق شما مگر فساد و البته در کتب می ناختند میان شما

يَبْغُونَكُمُ الْفِتْنَةَ وَفِيكُمْ سَمْعُونُ لَهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ

فتنه جوین در حق شما و میان شما سخن شنوانند از ایشان و خدا داناست

بِالظَّالِمِينَ ﴿٤٤﴾ لَقَدْ ابْتَغُوا الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلُ وَقَلَّبُوا لَكَ الْأُمُورَ

به ستمگران هر آینه طلب کرده بودند فتنه را پیش ازین و برگردانید برای تو مصلحت ها

حَتَّى جَاءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ كَرِهُونَ ﴿٤٥﴾ وَمِنْهُمْ

تا آنکه بیامد نصرت حق و غالب شد کار خدا و ایشان ناخواهان بودند و از ایشان کسی است که

مَنْ يَقُولُ أَئِذَنْ لِي وَلَا تَفْتِنِي ۗ أَلَا فِي الْفِتْنَةِ سَقَطُوا ۗ

می گوید دستوری ده مرا و در فتنه مینداز مرا و آگاه شو که در فتنه افتاده اند و

إِنْ جَهَنَّمَ لَمْ يَحِيطْهُ بِالْكَافِرِينَ ﴿٤٦﴾ إِنْ تُصِيبَكَ حَسَنَةٌ فَبُشِّرْهُمْ

هر آینه دوزخ درگیرنده است کافران را اگر برسد به تو نعت ناخوش کن در ایشان را

وَإِنْ تُصِيبَكَ مُصِيبَةٌ يَقُولُوا قَدْ أَخَذْنَا أَمْرًا مِنْ قَبْلُ

و اگر برسد به تو مصیبت گویند بدست آورده ایم مصلحت خود پیش ازین و

وَيَتَوَلَّوْا وَهُمْ فَرِحُونَ ﴿٤٧﴾ قُلْ لَنْ يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ

و برگردند بخشادمان شده بگو هرگز نرسد بنا مگر آنچه نوشته است خدا

و این تصویر است از تقاضای عزم مختلف را در خاطر ایشان ۱۲

و یعنی سعی در فتنه میکردند و

و یعنی سخن ایشان قبول میکنند ۱۳

و یعنی مرا در بلاد و مردم میرسد که جمال و میان دیدن فتنه خواهیم شد و خدا عالم ۱۴

و یعنی پنهان باشد انقضای کرده ایم یا آن سفر مختلف نموده ایم یا هیچ باک نیست و خدا عالم ۱۵

لَنَا هُوَ مَوْلَانَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾ قُلْ هَلْ

برای ما دوست کار ساز ما و پر خدا باید که توکل کنند مسلمانان بگو انتظار

تَرْبِصُونَ بِنَا إِلَّا أَحَدَى الْحُسَيْنِيِّينَ ۖ وَنَحْنُ نَتَرَبَّصُ بِكُمْ

نمی برید در حق ما بلکه یکی از دو خصلت نیک را و ما انتظار می کشیم در حق شما

أَنْ يُصِيبَكُمْ اللَّهُ بِعَذَابٍ مِنْ عِنْدِهِ أَوْ يَأْتِيَنَا فَتَرْبِصُوا

که برساند خدا به شما عذاب را از نزدیک خود یا بدست ما پس انتظار کشید

إِنَّا مَعَكُمْ مُتَرَبِّصُونَ ﴿٥٢﴾ قُلْ أَنْفِقُوا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا لَنْ يُتَقَبَلَ

هر آینه ما نیز با شما منتظرانیم بگو ای منافقان خرج کنید بخوشی یا ناخوشی هرگز قبول کرده نخواهد

مِنْكُمْ ۖ إِنَّكُمْ كُنْتُمْ قَوْمًا فَسِقِينَ ﴿٥٣﴾ وَمَا مَنَعَهُمْ أَنْ تُقْبَلَ

شما از شما هر آینه شما هستید قوم فاسقان و بازداشت ایشان را ازان که قبول کرده

مِنْهُمْ نَفَقَتُهُمْ إِلَّا أَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَلَا يَأْتُونَ

شود از ایشان خرج ایشان الا آنکه ایشان کافر شدند بخدا و رسول او و نمی آیند

الصَّلَاةَ إِلَّا وَهُمْ كُسَالَىٰ وَلَا يُنْفِقُونَ إِلَّا وَهُمْ كَرِهُونَ ﴿٥٤﴾

به نماز مگر کاهلی کنان و خرج نمی کنند مگر ناخواهان

فَلَا تُعْجِبُكَ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ ۖ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ

پس به شگفت نیار و ترا مال ایشان و نه فرزندان ایشان جز این نیست می خواهد خدا که

لِيُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَتَرْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ

عذاب کند ایشان را با آنکه در زندگی دنیا و بر آید جان ایشان و ایشان

كَافِرُونَ ﴿٥٥﴾ وَيَخْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنَّهُمْ لَمِنْكُمْ ۖ وَمَا هُمْ بِمِنْكُمْ

کافر باشند و سوگندی خوردند بخدا که ایشان از جرگه شما اند و نیستند ایشان از شما

وَلَكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَفْرَقُونَ ﴿٥٦﴾ لَوْ يَجِدُونَ مَلْجَأًا أَوْ مَخْرَجًا

ولیکن ایشان جماعه هستند که می ترسند اگر بیابند پناهی را یا غار بار

أَوْ مَدَّ خَلًّا لَوَلُّوا إِلَيْهِ وَهُمْ يَجْحَدُونَ ﴿٥٧﴾ وَمِنْهُمْ مَنْ

یا جائی در آمدن را متوجه شوند بآن شتاب کنان و از ایشان کسی هست

وَل

یعنی فتح یا شهادت ۱۲

وَل

یعنی مشقت جمع مال و

حفظ اولاد و تأسف بر

آنچه فوت شود و التماس

يَكْمِزُكَ فِي الصَّدَقَاتِ ۚ فَإِنْ أُعْطُوا مِنْهَا رَضُوا وَإِنْ لَمْ

که عیب می کند ترا در قسمت صدقات پس اگر داده شود ایشان را از آن خوشنود شوند و اگر داده

يُعْطُوا مِنْهَا إِذَا هُمْ يَسْخَطُونَ ۝ وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا مَا آتَاهُمُ

نه شوند از آن ناگهان ایشان خشم می گیرند و اگر ایشان رضامندی شدند بآنچه

اللَّهُ وَرَسُولُهُ ۚ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ سَيُؤْتِينَا اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ

داده است ایشان را خدا و رسول او و می گفتند بس است ما را خدا خواهد داد ما را خدا از فضل خود

وَرَسُولُهُ ۚ إِنَّا إِلَى اللَّهِ رَاغِبُونَ ۝ إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ

و رسول او و هر آینه ما بسوی خدا توجع دارند گانیم بهتر بود جز این نیست که صدقهها برای فقیران است

وَالْمَسْكِينِ وَالْعَبْدِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةُ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ

و بے نوایان و کارکنان بر جمع صدقات و آنانکه الفت داده می شود دل ایشان را و بپای خراج

وَالْغَارِمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ ۖ فَرِيضَةً مِّنْ

کردن در آزادی برد یا و برای دام داران و برای خراج کردن در راه خدا و برای مسافران است حکم ثابت شده از

اللَّهُ ۖ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝ وَمِنْهُمْ الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ وَ

نزدیک خدا و خدا دانای درست کار است و از ایشان آنانکه می دهند آزار پیغامبر را و

يَقُولُونَ هُوَ أذُنٌ ۖ قُلْ أذنٌ خَيْرٌ لَّكُمْ يَوْمَئِذٍ بِاللَّهِ وَيَوْمَئِذٍ

می گویند و بگوید سبک گوش است و بگوید سبک گوش نیکوست برای شما با و می کند گفته خدا را و قبول می کند

لِلْمُؤْمِنِينَ وَرَحْمَةً لِّلَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ

مشورت مسلمانان را و رحمت است برای اهل ایمان از شما و آنانکه ایذا می دهند

رَسُولَ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝ يَخْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ

پیغامبر خدا را ایشان را سبب عذاب درد دهنده سوگند می خورند بخدا برای شما

لَيَرْضَوْكُمْ وَاللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَقُّ أَنْ يُرْضَوْهُ إِنْ كَانُوا

تأثر رضامند کنند شما را و خدا و رسول او سزاوارتر اند بآنکه رضامند سازند آن را اگر

مُؤْمِنِينَ ۝ أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّهُ مَنِ يُحَادِدِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَأَنَّ

مسلمان اند آیا نمیدانند که هر که خلاف کند با خدا و رسول او پس هر آینه

۷
۱۳

و
یعنی ضعیف الاسلام ۱۳
و
یعنی جهاد ۱۲
و
یعنی هر چه کسی گوید قبول می کند ۱۲

وَالَّذِينَ

لَهُ نَارُ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا ذَلِكَ الْخِزْيُ الْعَظِيمُ ۝ يَحْذَرُ

اوراست آتش دوزخ جاویدان آنجا این است رسوائی بزرگ می ترسند

الْمُنَافِقُونَ أَنْ تُنْزَلَ عَلَيْهِمْ سُورَةٌ تُنَبِّئُهُمْ بِمَا فِي

منافقان از آنکه فرود آورده شود بر مسلمانان سورتیکه خبر دهد ایشان را بآنچه در دل

قُلُوبِهِمْ قُلْ اسْتَهِزْءُوا إِنْ أَلَّاهُ مَخْرُجًا كَمَا تَحْذَرُونَ ۝

منافقان است بگو مسخره کنید هر آینه خدا پدید آورنده است چیزی را که می ترسید

وَلَيْنِ سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ قُلْ

و اگر سوال کنی ایشان را گویند جز این نیست که ما در نعل بازی می نمودیم و بازی می کردیم بگو

أَيَا اللَّهِ وَآيَتِهِ وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِءُونَ ۝ لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ

آیا بخدا و آیت های او و پیغامبر او مسخره می کردید قدر نمودید هر آینه شما

كُفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ إِنْ نَعْفُ عَنْ طَآئِفَةٍ مِنْكُمْ

کافر شدید بعد از ایمان خود و اگر گذردیم از سر گروهی از شما

نُعَذِّبُ طَآئِفَةً يَأْتُهُمْ كَانُوا فَجُورِيْنَ ۝ الْمُنَافِقُونَ وَ

البته عذاب کنیم گروهی را بسبب آنانکه گناهکار بودند مروان منافق و

الْمُنَافِقَاتُ بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمُنْكَرِ وَ

زنان منافق بعضی ایشان از جنس بعضی اند می فرمایند بکار ناپسندیده و

يَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ وَيَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ نَسُوا اللَّهَ

منع می کنند از کار پسندیده و می بندند دستهای خود را فراموش کردند خدا را

فَنَسِيَهُمْ إِنْ الْمُنَافِقِينَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ۝ وَعَدَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ

پس خدا فراموش ساخت ایشان را هر آینه منافقان ایشانند فاسقان وعده داده است خدا مروان منافق را

وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْكُفَّارِ نَارُ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا هِيَ حَسْبُهُمْ

و زنان منافق را و کافران را آتش دوزخ همیشه باشندگان آنجا دوزخ بس است ایشانرا

وَلَعَنَهُمُ اللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ۝ كَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ

و لعنت کرد ایشان را خدا و ایشان راست عذاب دائم مانند آنانکه پیش از شما بودند

و

یعنی ایمان بر زبان نمود

۱۱۴

تلف لایم

كَانُوا أَشَدَّ مِنْكُمْ قُوَّةً وَ أَكْثَرَ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا فَاسْتَبْتَعُوا

زیاده تر از شما در قوت و بیشتر در اموال و اولاد پس بهره مند شدند

بِخَلَاْقِهِمْ فَاسْتَمْتَعْتُمْ بِخَلَاْقِكُمْ كَمَا اسْتَمْتَعَ الَّذِينَ

بهنصیبہ خویش و پس شما نیز بهره مند شدید بنصیبہ خویش چنانکہ بهره مند شدند آنانکہ

مِنْ قَبْلِكُمْ بِخَلَاْقِهِمْ وَخُضْتُمْ كَالَّذِي خَاضُوا أُولَٰئِكَ

پیش از شما بودند بنصیبہ خویش و شروع در ریزل کردید چنانکہ ایشان شروع در ریزل کردند آن جماعہ

حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ

نابودند عمل بانی ایشان در دنیا و آخرت و آن جماعہ ایشانند

الْخٰسِرُونَ ﴿٦٩﴾ أَلَمْ يَأْتِهِمْ نَبَأُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمِ نُوحٍ

زیران کاران آیا نیامده است بایشان خبر آنانکہ پیش از ایشان بودند قوم نوح

وَعَادٍ وَثَمُودَ وَقَوْمِ إِبْرٰهِيْمَ وَأَصْحٰبِ مَدْيَنَ

و عاد و ثمود و قوم ابراهیم و اهل مدین

وَالْمُؤْتَفِكٰٓتِ ۖ أَتَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنٰتِ ۖ فَمَا كَانَ اللّٰهُ

و اهل موتفکات آمدند بایشان پیغامبران ایشان بنشان بانی روشن پس هرگز نشد کہ خدا

لِيُظْلِمَهُمْ وَلٰكِنْ كَانُوا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُوْنَ ﴿٧٠﴾ وَالْمُؤْمِنُوْنَ

ظلم کند برایشان ولیکن ایشان بر خویشتن ظلم می کردند و مردان مسلمانان

وَالْمُؤْمِنٰتُ بَعْضُهُمْ اَوْلِيٰٓاُ بَعْضٍ يٰۤاْمُرُوْنَ بِالْمَعْرُوفِ

و زنان مسلمانان بعض ایشان کار ساز بعض ماند می فرمایند بکار پسندیده

وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُوْنَ

و منع می کنند از کار ناپسندیده و برپا می دارند نماز را و می دهند

الزَّكٰوةَ وَيُطِيعُوْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ ۗ اُولٰٓئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللّٰهُ

زکوة را و فرمانبرداری می کنند خدا و رسول او را این جماعہ رحمت خواهد کرد برایشان خدا

اِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيْمٌ ﴿٧١﴾ وَعَدَ اللّٰهُ الْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنٰتِ

هر آئینه خدا غالب درست کار است و عده کرده است خدا مردان مسلمانان و زنان مسلمانان را

فل
یعنی از دنیا ۱۲

بعض

جَنَّتْ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَمَسْكَنٌ

بوستانها که میروند زیر آن جویها همیشه باشندگان آنجا و جایهای

طَيِّبَةً فِي جَنَّتِ عَدْنٍ وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللَّهِ أَكْبَرُ ذَلِكَ

پاکیزه در بهشت هائی همیشه ماندن و خوشنودی خدا بزرگ تر است از همه این است

هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۖ يَأْتِيهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ

فیروزی بزرگ ای پیغمبر جهاد کن با کافران و

وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ وَمَا بِهِمْ جَهَنَّمَ وَبِئْسَ

و جهاد کن با منافقان و درشتی کن بر ایشان و جای ایشان دوزخ است و و

الْبَصِيرُ ۖ يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ مَا قَالُوا وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ

بدجائی است سوگند می خورند بخدا که نه گفته اند و هر آینه گفته اند سخن

الْكُفْرِ وَكَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ وَهُمْ يُبَالِغُونَ

کفر و کافر شده اند بعد اسلام خویش و قصد کردند آنچه نیاقتند و

وَمَا نَقَمُوا إِلَّا أَنْ أَغْنَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ مِنْ فَضْلِهِ

و انکار نکردند مگر بر آنکه تو مگر ساخت ایشان را خدا و رسول او از فضل خود و

فَإِنْ يَتُوبُوا إِلَيْكَ خَيْرٌ لَّهُمْ وَإِنْ يَتَوَلَّوْا يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ

پس اگر توبه کنند بهتر باشد ایشان را و اگر برگردند از توبه عذاب کند ایشان را خدا

عَذَابًا أَلِيمًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ فِي الْأَرْضِ

به عذاب درد دهنده در دنیا و آخرت و نیست ایشان را در زمین

مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ۖ وَمِنْهُمْ مَّنْ عٰهَدَ اللَّهَ لَئِنْ

پیچ کار ساز و هیچ یاری دهنده و از ایشان کسی هست که عهد بسته است با خدا البته

أَتَيْنَا مِنْ فَضْلِهِ لَنَصَّدَّقَنَّ وَلَنَكُونَنَّ مِنَ الصَّالِحِينَ ۖ

اگر بدید ما را از فضل خود صدقه دهیم و باشیم از نیکوکاران

فَلَمَّا آتٰهُم مِّنْ فَضْلِهِ بَخِلُوا بِهِ وَتَوَلَّوْا وَهُمْ

پس وقتی که بداد ایشان را از فضل خود بخلی کردند بآن و برگشتند

۱۵

و

یعنی بسیف ۱۲

و

یعنی بزبان ۱۲

و

یعنی ایذا می بخشد ۱۲

و

و این نوع از تحکم است

والله اعلم ۱۲

مُعْرِضُونَ ۷۶ فَأَعْقَبَهُمْ نِفَاقًا فِي قُلُوبِهِمْ إِلَى يَوْمِ يَلْقَوْنَ

اعراض کنان پس خدا تعالی عاقبت حال ایشان ساخت نفاق را در دل ایشان تا روزی که ملاقات کنند

بِمَا أَخْلَقُوا اللَّهَ مَا وَعَدُوهُ وَبِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ ۷۷ أَلَمْ

بایستی و بشامت آنکه خلاف کردند با خدا آنچه وعده کرده بودند با او و بشامت آنکه دروغ می گفتند آیا

يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ وَأَنَّ اللَّهَ عَلَّامُ

نزد است آنکه خدا می داند سخن پنهان ایشان را و راز گفتن ایشان را و آنکه خدا داننده

الْغُيُوبِ ۷۸ الَّذِينَ يَلْبِزُونَ الْمُطَّوِّعِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

غیب هاست آنانکه غیب می کنند در راه خدا رغبت کنندگان را از مسلمانان

فِي الصَّدَقَاتِ وَالَّذِينَ لَا يَجِدُونَ إِلَّا جَهْدَهُمْ فَيَسْخَرُونَ

در صدقات و غیب می کنند آنان را که نمی یابند مگر شقت خود را پس تسخر می کنند

مِنْهُمْ يَسْخَرُ اللَّهُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۷۹ اسْتَغْفِرْ لَهُمْ

بایشان تسخر و خدا بآن تسخر کند گان و ایشان را است عذاب درد دهنده آمرزش طلب کن

أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ إِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ

برای ایشان یا آمرزش طلب کن برای ایشان و اگر آمرزش خواهی برای ایشان هفتاد بار هرگز

يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ۸۰ وَاللَّهُ

نیامرز و ایشان را خدا این بسبب آنست که ایشان کافر شدند بخدا و رسول او و خدا

لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ۸۱ فَرَحَ الْمُخَلَّفُونَ بِمَقْعَدِهِمْ

راه نمی نماید گروه فاسقان را شادمان شدند و پس گذشتگان به نشستن خویش

خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ وَكَرِهُوا أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ

بر خلاف پیغمبر خدا و ناپسند کردند که جهاد کنند با اموال خویش و به جان خویش

فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ

در راه خدا و گفتند باید که بیرون روید در گرمی بگو آتش دوزخ

أَشَدُّ حَرًّا لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ ۸۲ فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلًا وَلْيَبْكُوا

سخن تراست در گرمی اگر درمی یافتند چینی نگرند پس باید که بخندند اندک و بگریند

و
یعنی بزودی چینه
پیدا می کنند و صدقه میدهند
و
یعنی هر روز و هر وقت یکسان
است ۱۲

كثِيرًا جَزَاءً يَمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٦﴾ فَإِنْ رَجَعَكَ اللَّهُ إِلَى

بسیاری سزائی آنچه سے کردند و پس اگر باز آورد تا خدا بخواهد

طَائِفَةٍ مِنْهُمْ فَاسْتَأْذِنُواكَ لِلْخُرُوجِ فَقُلْ لَنْ تَخْرُجُوا

بسیوئے گریه ایشان پس دستور می طلبند از تو برای بیرون آمدن و بگو بیرون نخواهید آمد با من هرگز

مَعِيَ أَبَدًا وَلَنْ تُقَاتِلُوا مَعِيَ عَدُوًّا إِنَّكُمْ رَضِيتُمْ

و جنگ نخواهید کرد همراه من با هیچ دشمنی هر آئینه شما رضا مند شدید

بِالْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ فَاقْعُدُوا مَعَ الْخَالِفِينَ ﴿٨٧﴾ وَلَا تَصِلْ عَلَى

به نشستن اول بار پس بشینید با پس ماندگان و یا محمد نمازگذار برای

أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَى قَبْرِهِ إِنَّهُمْ كَفَرُوا

یکی از ایشان یکمیرود هرگز و بایست بر گور می هر آئینه ایشان کافر شدند

بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَاتُوا وَهُمْ فَسِقُونَ ﴿٨٨﴾ وَلَا تَعْجَبْ أَمْوَالُهُمْ

بخدا و رسول او و مردند و ایشان فاسق بودند و بشگفت نیارود تا اموال ایشان

وَأُولَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الدُّنْيَا

و نه فرزندان ایشان جز این نیست که می خواهد خدا که عقوبت کند ایشان را بآن در دنیا

وَتَرْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٨٩﴾ وَإِذَا أَنْزَلْتُ سُورَةَ أَنْ

و بیرون شود روح ایشان و ایشان کافر باشند و چون فرود آورده شود سورتی باین مضمون

أَمِنُوا بِاللَّهِ وَجَاهِدُوا مَعَ رَسُولِهِ اسْتَأْذِنَكَ أُولُوا الطَّلُوفِ

که ایمان آرید بخدا و جهاد کنید همراه رسول او دستور می می طلبند از تو خداوندان و سمعت

مِنْهُمْ وَقَالُوا ذَرْنَا نَكُنْ مَعَ الْقُعْدِيِّينَ ﴿٩٠﴾ رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا

از ایشان و گویند بگذار ما را تا باشیم با نشستهگان راضی شدند بآنکه باشند

مَعَ الْخَوَالِفِ وَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٩١﴾

با نمان پس مانده و مهر نهاده شد بر دل ایشان پس ایشان فهم نمی کنند

لَكِنَّ الرُّسُولَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ جَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ

لیکن پیغامبر و آنانکه ایمان آوردند با او جهاد کردند با اموال خود

و
مرجم گوید مراد خبرست
با محمد در دنیا خواهند
خندید و در آخرت
خواهند گریست ۱۲
و
یعنی برای احراز نعمت ۱۳

وَأَنْفُسُهُمْ وَأُولَٰئِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٨٨﴾

و جان های خود و این جماعه ایشان راست نیکی ها و این جماعه ایشان در ستیگران

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ

آماده ساخته است خدا برای ایشان بوستانها میروند زیر آن چوینها جاویدان

فِيهَا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٨٩﴾ وَجَاءَ الْمُعَذِّرُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ

آینجا این است فیروزی بزرگ و آمدند اهل عذر از صحرا نشینان

لِيُؤْذَنَ لَهُمْ وَقَعَدَ الَّذِينَ كَذَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ سَيُصِيبُ

تا دستوری داده شود ایشان را و نشنیدند آنانکه دروغ گفتند با خدا و رسول او یعنی در آنها را اسلام

الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٩٠﴾ لَيْسَ عَلَى الضَّعَفَاءِ

خواهد رسید بکافران از ایشان عذاب دردد بنده نیست بر ناتوانان

وَلَا عَلَى الْمَرْضَى وَلَا عَلَى الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يَنْفِقُونَ

و نه بر بیماران و نه بر آنانکه نمی یابند آنچه خرج کنند

حَرْجٌ إِذَا نَصَحُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِنْ

هیچ گناهی چون نیک خواهی کنند با خدا و رسول او نیست بر نیکوکاران هیچ

سَبِيلٍ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٩١﴾ وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا اتَّوَكَّلُوا

راه عتاب و خدا آمرزنده هر بان است و نه بر آنانکه چون بیایند پیش تو

لِتَحْمِلَهُمْ قُلْتَ لَا أَجِدُ مَا أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ تَوَلَّوْا وَأَعْيُنُهُمْ

تا سواری دهنی ایشان را گویی نمی یابم آنچه سوار کنم شما را بران باز گردند و چشم ایشان

تَفِضُ مِنَ الدَّمْعِ حَزَنًا أَلَّا يَجِدُوا مَا يَنْفِقُونَ ﴿٩٢﴾ إِنَّمَا

روان باشد با شک بجهت اندوه که نمی یابند آنچه خرج کنند جز این نیست

السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ وَهُمْ أَغْنَاءُ رَضُوا بِأَنْ

که راه عتاب بر آنان است که دستوری می طلبند از تو و ایشان توانگرانند راضی شدند بآنکه

يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطَبَعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٩٣﴾

باشند بازتوان پس مانده و مهر نهاد خدا بر دل ایشان پس ایشان نمی فهمند

بجز خدا و رسول

يَعْتَذِرُونَ إِلَيْكُمْ إِذَا رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ قُلْ لَا تَعْتَذِرُونَ

عذر خواهی کنند پیش شما چون باز آئید بسوی ایشان بگو عذر خواهی نکنید

لَنْ تُؤْمِنَ لَكُمْ قَدْ نَبَأَ اللَّهُ مِنْ أَخْبَارِكُمْ وَسَيَرَى اللَّهُ

باور نکنیم سخن شما هر آینه آگاه ساخته است خدا ما را به بعض خبرهای شما و خواهد دید خدا

عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَىٰ عِلْمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ

و رسول او عمل شما را یعنی در دنیا باز گردانیده شود بسوی داننده نهان و آشکارا

فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۚ سَيُخْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ إِذَا

پس خبر دهد شما را آنچه می کردید سوگند خواهیم نمود بخدا پیش شما چون

أَنْقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ لَتُعَرِّضُوا عَنْهُمْ فَأَعْرِضُوا عَنْهُمْ ۚ إِنَّهُمْ

باز آئید بسوی ایشان تا برگردانید از ایشان پس شما را برگردانید از ایشان هر آینه ایشان

رَجَسٌ وَمَا وَلَهُمْ جَهَنَّمَ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ۚ يَخْلِفُونَ

پلیداند و جانی ایشان دوزخ است جزای آنچه می کردند سوگند

لَكُمْ لَتَرْضُوا عَنْهُمْ فَإِنْ تَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَىٰ

میخورند برای شما تا رضامند شوید از ایشان پس اگر رضامند شوید از ایشان هر آینه خدا رضامند نشود

عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ۚ الْأَعْرَابُ أَشَدُّ كُفْرًا وَنِفَاقًا وَأَجْدَرُ

از گروه فاسقان صحرانشینان سخت تر اند در کفر و نفاق و سزاوارتر اند

أَلَّا يَعْلَمُوا حُدُودَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ ۚ وَاللَّهُ عَلِيمٌ

آنکه ندانند احکام شریعت را که نازل کرده است خدا و خدا وانا

حَكِيمٌ ۚ وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ مَغْرِبًا وَيَتْرَبُّ

درست کار است و از اعراب کس هست که تاوان می شمارد چیزی را که خرج می کند و انتظار می کشد

بِكُمُ الدَّوَابِّ عَلَيْهِمْ ذَايِرَةُ السَّوْءِ ۚ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۚ

در حق شما مصائب را بر ایشان باد مصیبت بد و خدا شنوا وانا است

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيَتَّخِذُ مَا

و از اعراب کس هست که ایمان می آورد بخدا و روز آخر و می شمارد چیزی را

يُنْفِقُ قُرْبَتِ عِنْدَ اللَّهِ وَصَلَوَاتِ الرَّسُولِ إِلَّا إِنْهَا قُرْبَةٌ لَهُمْ

که خرج می کند سبب قربت نزدیک خدا و وسیله دعائی نیک پیغامبر آگاه باش هر آینه دعای تو سبب قربتست

سَيُدْخِلُهُمُ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۱۱ وَالسَّابِقُونَ

ایشان را داخل خواهد کرد ایشان را خدا در رحمت خود هر آینه خدا آمرزنده مهربان است و سبقت کنندگان

الْأُولُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ

نخستینان از مهاجران و انصار و آنانکه پیروی ایشان کردند به نیکوکاری

رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي

خوشنود شد خدا ازین جماعه و ایشان خوشنود شدند از فی و آماده ساخت برائی ایشان بوستانهایی که

تحتها الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۱۲ وَ

پیرودن زیر آن جوئیها جاویدان آنجا همیشه این است فیروزی بزرگ

مَنْ حَوْلَكُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ مُنْفِقُونَ ۱۳ وَمِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ

از آنانکه حوالی شما اند از اعراب منافقانند و بعضی اهل مدینه

مَرَدُوا عَلَى الْبَيْتِ لَا تَعْلَمُهُمْ نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ سَنُعَذِّبُهُمْ

خوگر شده اند به نفاق تو نمی دانی ایشان را ما میدانیم ایشان را عذاب خواهیم کرد ایشانرا

مَرَّتَيْنِ ثُمَّ يُرَدُّونَ إِلَى عَذَابٍ عَظِيمٍ ۱۴ وَآخَرُونَ اعْتَرَفُوا

دو بار و بازگردانیده شوند بسوی عذاب بزرگ و دیگران هستند که اقرار کردند

بِذُنُوبِهِمْ خَلَطُوا عَمَلًا صَالِحًا وَآخَرُ سَيِّئًا ۱۵ عَسَى اللَّهُ أَنْ

بگناهان خود آمیخته اند عمل نیک را با عمل دیگر که بدست نزدیک است

يَتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۱۶ خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً

که خدا بر حمت متوجه شود بر ایشان هر آینه خدا آمرزنده مهربانست بگیر از اموال ایشان زکوة

تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيَهُمْ بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ

تا پاک سازی ایشان را و بابرکت کنی ایشان را بآن و دعائی خیر کن بر ایشان هر آینه دعائی تو سبب آرام است

لَهُمْ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۱۷ أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ

ایشان را و خدا شنوا داناست آیا ندانسته اند که خدا همون توبه قبول می کند

۱۲

۱۳

یعنی در میان مسلمانان
و پس از شهادت و در اموال
و اولاد آنانکه سبقت دارند

۱۴
۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

عَنْ عِبَادِهِ وَيَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ۝

از بندگان خود و میگیرد صدقات را و آنکه خدا مهربانست توبه پذیرنده مهربان

وَقُلْ أَعْمَلُوا فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ ۖ

و بگو عمل کنید پس خواهد دید خدا و رسول او و مومنان عمل شما را و

سَتُرَدُّونَ إِلَىٰ عِلْمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

گردانیده خواهد شد بسوی داننده پنهان و آشکارا پس خبر دهد شما را با آنچه می کردید

وآخَرُونَ مُرْجُونَ لَأَمْرِ اللَّهِ إِمَّا يُعَذِّبُهُمْ وَإِمَّا يَتُوبُ عَلَيْهِمْ ۖ

و دیگران اند موقوف داشته شده بر فرمان خدا یا این است که عذاب کند ایشان را یا برحمت متوجه شود بر ایشان

وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا ضِرَارًا وَكُفْرًا

و خدا و انا درست کار است و از ایشان آنانکه ساخته اند مسجدی برای زیان رسانیدن و کفر

وَتَفْرِيقًا بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ وَارْصَادًا لِّمَنْ حَارَبَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ

و برای تفرقه افکندن میان مسلمانان و کین گاه ساختن برای آنانکه جنگ کرده اند با خدا و رسول او

وَمَنْ قَبْلُ وَلِيُخْلِفَنَ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا الْحُسْنَىٰ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ

پیش ازین و البته سوگند خورند که نخواسته ایم مگر خصلت نیک را و خدا گواهی میدهد که ایشان

كَذِبُونَ ۝ لَا تَقُمْ فِيهِ أَبَدًا لَّسْبُدُّ أَسْسَ عَلَى التَّقْوَىٰ مِنْ

دروغگو یانند مایست آنجا هرگز بر آئینه مسجدی که بنیاد نهاده شده است بر نیت تقوی

أَوَّلِ يَوْمٍ أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ فِيهِ فَمِنْ رِجَالٍ يُحِبُّونَ أَنْ يُطَهَّرُوا ۖ

از اول روز بهتر است که ایستاده شوی آنجا آنجا مردانند که دوست میدارند که پاک شوند

وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَهَّرِينَ ۝ أَفَمَنْ أَسْسَ بُنْيَانَهُ عَلَى تَقْوَىٰ

و خدا دوست میدارد پاک باشندگان را آیا کسی که بنیاد نهاده عمارت خود را بر ترسگاری

مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٍ خَيْرٌ أَمْ مَنْ أَسْسَ بُنْيَانَهُ عَلَىٰ شَفَا

از خدا و خوشنودی او بهتر است یا کسیکه بنیاد نهاده است عمارت خود را بر کناره زمین

جُرْفٍ هَارٍ فَأَنْهَارُ بِهِ فِي نَارٍ جَهَنَّمَ ۖ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ

رود خورده مستعد افتادن پس افتاد با صاحب خود در آتش و خدا راه نمی نماید گروه

و

مترجم گوید مجاز از منافقان
مسجدی ساخته بودند
نیت فاسد تا تفریق مسلمانان
باشد و کین گاه کافران
خدا بپایان دهد آن امر
فرمود و الله اعلم ۱۲

الظالمين ۹) لَا يَزَالُ بُنْيَانُهُمُ الَّذِي بَنَوْا رِيبَةً فِي قُلُوبِهِمْ

ستمگران را فل همیشه باشد عمارت ایشان که بنا کرده اند فل سبب شک در دل ایشان

إِلَّا أَنْ تَقْطَعَ قُلُوبُهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۱۰) إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَىٰ

مگر آنکه پاره پاره کرده نشود دل ایشان را و خدا داناست درست کار است هر آنکه خدا خرید کرده است

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنْ لَهُمُ الْجَنَّةُ

از مسلمانان جان ایشان و مال ایشان را بعضی آنکه ایشان را باشد بهشت

يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ وَعْدًا عَلَيْهِ

جنگ می کنند در راه خدا پس می کشند و کشته می شوند و عده که لازم است

حَقًّا فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْقُرْآنِ وَمَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِ مِنَ

بر خدا به تحقیق در توریت و انجیل و قرآن و کیست وفا کننده تر بعد خویش از

اللَّهِ فَاسْتَبْشِرُوا بِبَيْعِكُمُ الَّذِي بَايَعْتُمْ بِهِ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ

خدا پس شادمان باشید باین فروختن خود که معامله کردید بآن و این است فروزی

الْعَظِيمُ ۱۱) التَّائِبُونَ الْعَمَدُونَ الْحَامِدُونَ السَّائِحُونَ الرَّاكِعُونَ

بزرگ ایشان توبه کنندگان عبادت کنندگان حمد گویندگان سفر در راه خدا کنندگان رکوع

السَّاجِدُونَ الْأَمْرُونَ بِالْبَعْرُوفِ وَالنَّاهُونَ عَنِ الْمُنْكَرِ

و سجده کنندگان و فرماندهان بکار پسندیده و منع کنندگان از ناپسندیده

الْحَافِظُونَ لِحُدُودِ اللَّهِ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ۱۲) مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالْ

نگاه دارندگان احکام خدا و نذر و مرده ده مسلمانان را روان بود پیغامبر را

الَّذِينَ آمَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلشَّرِكِينَ وَلَوْ كَانُوا أُولَىٰ قُرْبَىٰ

نه مسلمانان را که طلب آمرزش کنند برای شرکان اگر چه خداوندان خویشی باشند

مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّ اللَّهَ اصْطَبَأَ الْحَيِّمَ ۱۳) وَمَا كَانَ اسْتِغْفَارُ

بعد از آنکه ظاهر شد ایشان را که آن گروه باشندگان دوزخ اند و نبود آمرزش خواستن

إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ إِلَّا عَنْ مَوْعِدَةٍ وَعَدَهَا إِيَّاهُ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ

ابراهم برای پدر خود مگر از جهت و عده که کرده بودش با و پس چون روشن شد

و
عمارت ساختن بر
اساس تقوی کثرت
است از اخلاص
در اعمال و عمارت
ساختن بر کثرت
رود خورده کنایت
از ریا و عجب اعمال
و الله اعلم
و
یعنی مسجد فخر ۱۲

أَنَّهُ عَدُوٌّ لِلَّهِ تَبَرَّأْمِنَهُ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ ۝۱۳ وَمَا كَانَ

برای ابراهیم که دے دشمن خداست بیزارشدا ز دے ہر آئینہ ابراهیم دردمند برود بار بود و ہرگز نیست

اللَّهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَهُمْ حَتَّىٰ يُبَيِّنَ لَهُمْ مَا يَتَّقُونَ ۝۱۴

کہ خدا گمراہ کند قومے را دل بعد از آنکہ راہ نموده باشد ایشان را تا آنکہ واضح سازد برایشان آنچه از

إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۝۱۵ إِنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

وہمہیز کند ہر آئینہ خدا بہر چیز داناست و ہر آئینہ خدا ویراست باد شاہی آسمان ہا و زمین

يُحْيِي وَيُمِيتُ ۝۱۶ وَمَا لَكُمْ مِّنْ دُونِ اللَّهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ۝۱۷

زندہ می کند و می میراند و نیست شمارا بجزوے هیچ کار سازے و یاری دہندہ

لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ الَّذِينَ

ہر آئینہ بر رحمت متوجہ شد خدا بر پیغامبر و آن ہاجران و انصار کہ

اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ مِنْ بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبُ فَرِيقٍ

پیروی فے کردند در وقت تنگ دستی بعد از آنکہ نزدیک بود کہ از جانی برود دل گروے

مِنْهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ إِنَّهُ بِهِمْ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ۝۱۷ وَعَلَى الثَّلَاثَةِ

از ایشان باز بر رحمت متوجہ شد بر ایشان ہر آئینہ دے برایشان بخشاینده ہر آن است و ہر آن سہ کس کہ

الَّذِينَ خَلَفُوا حَتَّىٰ إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ

موقوف داشتہ شدند تا آنکہ تنگ شد برایشان زمین با وجود فراخی آن

وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ أَنْفُسُهُمْ وَظَنُّوا أَنَّهُ لَا مَلْجَأَ مِنَ اللَّهِ إِلَّا

و تنگ شد برایشان جان ایشان و دانستند کہ پناہے نیست از خدا مگر

إِلَيْهِ ۝۱۸ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ۝۱۹

بسیارے او باز خدا بر رحمت متوجہ شد برایشان تا ایشان رجوع کنند و ہر آئینہ خدا توبہ پذیرندہ ہر آن است

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ ۝۱۹ مَا كَانَ

اے مسلمانان بر سید از خدا و باشید باراست گویان لایق نبود

لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ أَنْ يَتَخَلَّفُوا

اہل مدینہ و آنانہ کہ حوالی ایشانند از اعراب کہ باز پس مانند

و
یعنی در حساب گران نمی
شمارد قوی را ۱۲

و
یعنی تا پیغامبر نیاید تبلیغ
کنند معذرت اند ۱۲ فتح

و
یعنی بمقام قریب ۱۲

۱۱
۱۲

عَنْ رَسُولِ اللَّهِ وَلَا يَرْغَبُوا بِأَنْفُسِهِمْ عَنْ نَفْسِهِ ذَلِكَ

از برای رسول خدا و نه آنکه رغبت کنند در حفظ خویش اعراض کرده از ذات رسول خدا این

بِأَنْفُسِهِمْ لَا يُصِيبُهُمْ ظُلْمٌ وَلَا انْصَابٌ وَلَا مَخْصَصَةٌ فِي سَبِيلِ

بسبب آنست که نمی رسد بایشان تشنگی و نه رنج و نه گرسنگی و نه راه

اللَّهُ وَلَا يَطُوتُونَ مَوْطِئًا يَغِيظُ الْكُفَّارَ وَلَا يَنَالُونَ مِنْ عَدُوِّ

خدا و نه سپردند جائی که بخشم آورد کافران را و بدست نمی آرند از دشمن

نَيْلًا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ بِهِ عَمَلٌ صَالِحٌ إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ

هیچ دست برده مگر نوشته شود برایشان بعلت آن عمل صالح هر آینه خدا ضایع نمی کند

الْمُحْسِنِينَ ۝ وَلَا يَنْفِقُونَ نَفَقَةً صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً

مزد نیکوکاران را و خرج نمی کنند هیچ خرج را اندک و نه بسیار

وَلَا يَقْطَعُونَ وَادِيًا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا

و طے نمی کنند هیچ میدانه را مگر نوشته شود برایشان عمل صالح تا جزا دهد ایشان را خدا و تقابل نیکو توین

كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝ وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنْفِرُوا كَافَّةً فَلَوْلَا

آنجو می کردند و ممکن نیست مومنان را که برآیند همگی جا پس چرا

نَفَرَمِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَ

بیرون نیارند از هر جمعی از ایشان چند کس تا دانشمند شوند در دین

لِيُنْذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ ۝ يَا أَيُّهَا

تا بیم کنند قوم خود را چون باز آیند بسوی ایشان بود که ایشان بترسند

الَّذِينَ آمَنُوا قَاتِلُوا الَّذِينَ يَلُونَكُمْ مِنَ الْكُفَّارِ وَلْيَجِدُوا فِيكُمْ

مسلمانان جنگ کنید با آنکه نزدیک شما اند از کافران و باید که کافران بیابند

غُلَظَةً وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ۝ وَإِذَا مَا أَنْزَلَتْ سُورَةٌ

در شما درشتی را و بدانید که خدا با متقیان است و چون فرود آورده شود سورتی

فَيَنْهَمُ مَنْ يَقُولُ أَيْكُمُ زَادَتْهُ هَذِهِ آيَاتُنَا فَأَمَّا الَّذِينَ

پس از منافقان کسی هست که می گوید در حق کدام یک از شما افزون کرده است این سورت ایمان را اما اهل ایمان

و
یعنی به طلب علم ۱۲

و
یعنی طلب علم دین فرض
کفای است ۱۲

أَمْ نُوَفِّدُ أَفْرَادَهُمْ إِيَّانَا وَهُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿١٢٤﴾ وَأَمْ أَلَّا الَّذِينَ

پس بہ تحقیق زیادہ کر دیا ہے کہ حق ایشان ایمان را و ایشان شادمان می شوند و اما آنانکہ

فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ فَزَادَتْهُمْ رِجْسًا إِلَى رِجْسِهِمْ وَمَاتُوا

دردل ایشان بیمار نیست پس زیادہ کر دیا ہے کہ حق ایشان پلیدی را ہمراہ پلیدی ایشان و مردند

وَهُمْ كَفَرُونَ ﴿١٢٥﴾ أُولَٰئِكَ يَرْوُونَ أَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ فِي كُلِّ عَامٍ مَّرَّةً

و ایشان کافر بودند آیاتی بینند کہ ایشان عقوبت کرده می شوند در ہر سال یک بار

أَوْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ وَلَا هُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٢٦﴾ وَإِذَا مَا أُنزِلَتْ

یاد و بار و باز تو بہ نمی کنند و نہ ایشان ہندی گیری و چون فرود آورده

سُورَةٌ تَنْظُرُ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ هَلْ يَرِيكُمْ مِنْ أَحَدٍ ثُمَّ

سورتے نظر کنند بعض ایشان بعضے از ہمت شرمندگی و گوید آیا می بیند هیچ کس شما را

انْصَرَفُوا صَرَفَ اللَّهِ قُلُوبَهُمْ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿١٢٧﴾

پس باز گردند باز گردانیدہ است خدا دل ایشان را بسبب آنکہ ایشان گروہی ہستند کہ نمی دانند

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ

اے مسلمانان آمدہ است بہ شما پیغمبرے از قبیلہ شما دشوارست بروے رنج شما

حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿١٢٨﴾ فَإِنْ تَوَلَّوْا

حرصیں ست بر ہدایت شما مسلمانان بخشاینده مہربان ست پس اگر باز گردند

فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ

گو بسست مرا خدا هیچ معبود نیست بجز وہے بروے توکل کردم و او خداوند

الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿١٢٩﴾

عرش بزرگ است و بزرگ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١٣٠﴾ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ

سورہ یونس در مکہ نازل شد و آن صمد بنام خدا بخشاینده مہربان نہایت و بیازدہ رکوع است

الَّذِي أَنْزَلَ الْكِتَابَ الْحَكِيمَ ﴿١٣١﴾ أَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا أَنْ

این آیت ہائے کتاب با حکمت است آیا عجیب شد مردمان را کہ

و
یعنی با امراض و مصائب ۱۲

و
یعنی سورتے کہ فرستہ بیان

و
نفاق ایشان باشد ۱۲

و
یعنی بجا نہائے خود ۱۲

و
یعنی چنانکہ قادرست عرش

و
را نگاہ می دارد و ترا نیز

و
نگاہ می دارد و شرکان

و
و منافقان ۱۲

۱۲

وقف النبی
صلی اللہ علیہ وسلم
المنزل الثالث

أَوْحَيْنَا إِلَى رَجُلٍ مِّنْهُمْ أَنْ أَنْذِرِ النَّاسَ وَبَشِّرِ الَّذِينَ

وحی فرستادیم بسوئے مردے از ایشان کہ بیم کن مردمان را و بشارت ده

آمَنُوا أَنَّ لَهُمْ قَدْ مَصَدَّقَ وَعْدُ رَبِّهِمْ قَالُوا الْكُفْرُونَ

مسلمانان را بآنکه ایشان را هست پایہ درست نزد پروردگار ایشان گفتند کافران

إِنَّ هَذَا السِّحْرُ مُبِينٌ ۚ إِنَّ رَبَّكُمْ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ

ہر آئینہ این شخص جادوگر آشکارا است ہر آئینہ پروردگار شما خدا نیست کہ آفرید آسمان ہا

وَالْأَرْضِ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ يُدِيرُ

وزمین را در شش روز باز مستقر شد بر عرش تدبیر می کند

الْأَمْرَ مَا مِنْ شَفِيعٍ إِلَّا مِنْ بَعْدِ إِذْنِهِ ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ

کار را نیست هیچ شفاعت کننده مگر بعد دستوری سے این ست خدای پروردگار شما

فَاعْبُدُوهُ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ۚ إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا وَعَدَ اللَّهُ

پس بہ پرستید اورا آیا پند نمی گیرید بسوئے اوست رجوع شما ہمہ یک جا وعدہ کردہ است خدا

حَقًّا إِنَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا

وعدہ درست ہر آئینہ سے اول بار کند آفرینش را باز دیگر بار کندش تا جزا دہد آنان را کہ ایمان آورده اند

عَمَلُوا الصَّالِحَاتِ بِالْقِسْطِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِّنْ

وکار ہائے شائستہ کردہ اند و آنانکہ کافر شدند ایشان را است آشامیدنی

حَمِيمٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ لِّمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ۚ هُوَ الَّذِي جَعَلَ

از آب گرم و عقوبت درد دہندہ بسبب آنکہ کافر بودند او آنست کہ ساخت

الشَّمْسُ ضِيَاءً وَالْقَمَرُ نُورًا وَقَدَرَهُ مَنَازِلَ لِتَعْلَمُوا عَدَدَ

آفتاب را درخشندہ و ماہ را روشن و معین کرد برائے ماہ منزل ہا را تا بدانید شمار سال ہا را

السِّنِينَ وَالْحِسَابَ ۚ مَا خَلَقَ اللَّهُ ذَلِكَ إِلَّا بِالْحَقِّ يُفَصِّلُ

تا بدانید حساب را نیافریدہ است خدای تعالیٰ این را مگر بہ تدبیر درست بیان می کند

الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ۚ إِنَّ فِي اخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا

نشانہا برائے گرفتہ کہ میدانند ہر آئینہ در آمد و رفت شب و روز و در آنچه

خَلَقَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَّقُونَ ⑥ إِنَّ

آفریده است خدا در آسمان و زمین نشانه‌هاست گرفته برای کسانی که می‌ترسند هر آینه

الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا وَرَضُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاطْمَأَنَّنُوا

آنانکه امید ندارند ملاقات ما را و خوشنود شده اند به زندگانی دنیا و آرام گرفته اند

بِهَا وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ آيَاتِنَا غُفْلُونَ ⑦ أُولَٰئِكَ مَا لَهُمْ النَّارُ

بآن و آنانکه از نشانه‌های ما بی‌خبرند این جماعت جائی ایشان آتش است

بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ⑧ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

به سبب آنچه عمل می‌کردند هر آینه آنانکه ایمان آورده اند و کارهای شایسته کرده اند

يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ بِآيَاتِهِمْ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ فِي

راه نماید ایشان را پروردگار ایشان بسبب ایمان ایشان یعنی بمقامات نجات می‌رود زیر ایشان جوی‌ها در

جَنَّتِ النَّعِيمِ ⑨ دَعْوُهُمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَتَحِيَّتُهُمْ

بوستا نهانست نعمت دعای ایشان در آنجا سبحانک اللهم باشد یعنی پاکی تراست یا خدا یا دعای غیر

فِيهَا سَلَامٌ ⑩ وَآخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ⑪

ایشان یا یکدیگر سلام بود و نهایت دعای ایشان این است که حمد خداست راست که پروردگار عالمها

وَلَوْ يُعَجِّلُ اللَّهُ لِلنَّاسِ الشَّرَّ اسْتِعْجَالَهُمْ بِالْخَيْرِ لَفَضَّلَ إِلَيْهِمْ

و اگر زود رسانیده خدا آتی برای مردم را سختی را مانند آنکه زود می‌طلبت نعمت را باخام رسانیده شدی در

أَجَلُهُمْ فَتَذَرُ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ⑫

حق ایشان اجل ایشان پس نمی‌گذاریم آنان را که امید ملاقات ما ندارند سرگردان شده و سر بر می‌خوابند

وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ الضُّرُّ دَعَانَا لِجَنبَةٍ أَوْقَاعًا أَوْ قَائِبًا

و چون رنج برسد بآدمی دعا کند بجانب ما خفته بر پهلوئی خود یا شسته یا ایستاده

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ غُصَّةَ مَرَكَّانٍ لَّمْ يَدْعُنَا إِلَى ضُرِّ مَسَّهُ كَذٰلِكَ

پس آنگاه که برداشتیم از وی رنج و غم را پروردگوارا نخوانده بود ما را بدفع کردن رنجی که رسیدش

زَيْنَ الْمُسْرِفِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ⑬ وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ مِنْ

همچنین آراسته کرده شد از حد گذرندگان را آنچه می‌کردند و هر آینه ملامت کرده ایم قرن‌ها را

قَبْلِكُمْ لِمَا ظَلَمُوا ۖ وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ وَمَا كَانُوا

پیش از شما چون ستم کردند و آمدند بایشان پیغامبران ایشان بانشان ہائے روشن و ہرگز مستعدان نہ بودند

لِيَوْمٍ مِّنْوَاطِكُذِّكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ۝۱۳ ثُمَّ جَعَلْنَاكُمْ

کہ ایمان آرند ہم چنین سزائی دہیم گروہ گناہ کاران را باز جانشین ساختیم شما را

خَلِيفَ فِي الْأَرْضِ مِنْ بَعْدِهِمْ لِنَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ۝۱۴ وَإِذَا

در زمین پس از ایشان تا بہ بنیم چگونه کار می کنید و چون

تُثَلِّ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا انْتِ

خواندہ شود برایشان آیات ما واضح آمدہ گویند آنانکہ امید ملاقات ما ندارند بیار

بِقُرْآنٍ غَيْرِ هَذَا أَوْ بَدِّلْهُ ۖ قُلْ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَبَدِّلَهُ مِنْ

قرآنے بجز این یا تغیر کن اور و ل گہوروا نہودرا کہ تغیر کنش از

تِلْقَائِي نَفْسِي إِنْ أَتَيْتُهُ إِلَّا مَا يُوْحِي إِلَيَّ ۖ إِنِّي أَخَافُ إِنْ

جانب خود پیروی نمی کنم الا با پنجم وحی فرستادہ شد بسوئے من ہر آئینہ من می ترسم اگر

عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابٌ يَوْمٍ عَظِيمٍ ۝۱۵ قُلْ لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا تَلَوْتُمْ

نافرمانی پروردگار خود کنم از عذاب روز بزرگ بگو اگر خواستہ خدا نخواندے آن را بر شما

عَلَيْكُمْ وَلَا أَدْرَاكُمْ بِهِ ۖ فَقَدْ لَبِثْتُ فِيكُمْ عُمُرًا مِّنْ قَبْلِهِ

و خبر دار نہ کردے خدا شما را آن ہر آئینہ ماندہ ام میان شما عمرے پیش از وے

أَفَلَا تَعْقِلُونَ ۝۱۶ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ

آیا در نمی یابید پس کیست ستم کارتر از کسی کہ بر بندہ بر خدا دروغ را یا

كَذَّبَ بِآيَاتِهِ ۚ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْمُجْرِمُونَ ۝۱۷ وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ

دروغ شمر آیات وے را ہر آئینہ سخنی نیست کہ شنگاری نمی شوند گناہ گاران وحی پرستند بجز خدا چیزے

اللَّهُ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شُفَعَاؤُنَا

کہ ضرر نہ کند ایشان را و سود نہ رساند ایشان وحی گویند ایشان شفاعت کنندگان ما اند

عِنْدَ اللَّهِ ۖ قُلْ اتَّبِعُونِ اللَّهَ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي

نزدیک خدا بگو یا خبر داری کنیدی خدا را با پنجم نمی داند در آسمان ہا و

و
یعنی تا موافق عقائد باطلہ
ایشان باشد ۱۲

الْأَرْضِ سُبْحَنَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ۱۸ وَمَا كَانَ النَّاسُ

زمین پائی وے راست و برتر است از آنکه شرک مقرر می کنند

و نبودند مردمان

إِلَّا أُمَّةٌ وَاحِدَةٌ فَاخْتَلَفُوا وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ

مگر یک امت و پس اختلاف کردند و اگر نبود کلمه که سابق صادر شده است از پروردگار تو

لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ فِيمَا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ۱۹ وَيَقُولُونَ لَوْلَا أُنْزِلَ

فیصل کرده شده میان ایشان در آنچه اندران اختلاف دارند و می گویند چرا فرود فرستاده شده

عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَقُلْ إِنَّمَا الْغِيبُ لِلَّهِ فَانْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ

است بر این پیغامبر نشان از پروردگار می گویم جز این نیست که علم غیب خدا را است پس انتظار بکنید هر آینه من باشم

مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ ۲۰ وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً مِّنْ بَعْدِ ضَرَاءٍ

از منتظرانم و چون بخشانیم مردمان را رحمت پس از سختی که رسیده بود

مَسَّتْهُمْ إِذِ الْهَمُّ مَكْرُوفٌ فِي آيَاتِنَا قُلِ اللَّهُ أَسْرَعُ مَكْرًا إِنَّ

بایشان ناگهان ایشان را بداندیشی باشد و در نشان هائی ماف بگو خدا زودتر است در بداندیشی هر آینه

رُسُلَنَا يَكْتُبُونَ مَا تَمْكُرُونَ ۲۱ هُوَ الَّذِي يُسَيِّرُكُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ ط

فرستادگان ما می نویسند آنچه بداندیشی می کنید و او است آنکه روان می کند شما را در خشکی و در دریا

حَتَّىٰ إِذَا كُنْتُمْ فِي الْفُلِكِ وَجَرِينَ بِحَمْلِهِمْ طَبَّيْتُمْ وَفَرَحُوا بِهِمَا

تا وقتی که باشید در کشتی ها و روان شدند کشتی ها با سواران خود بهاد خوش و شادمان شدند ایشان

جَاءَ تَهَارِثُهُمْ عَاصِفٌ وَجَاءَهُمُ الْمَوْجُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَظَنُوا

بأن باد توافق ناگاه برسد آن کشتی ها باد می تند و بیاید بایشان موج از هر جا و بدانند که

أَنَّهُمْ أُحِيطَ بِهِمْ دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ۚ لَئِنْ أَنجَيْتَنَا

از هر جهت گرفتار گشتند و عا کنند بجناب خدا خالص کرده برای او عبادت را که اگر خلاص کنی ما را

مِنْ هَذِهِ لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ ۲۲ فَلَمَّا أَنجَاهُمْ إِذَا هُمْ يَبْغُونَ

ازین بلا باشیم پس هرگاه خلاص ساخت ایشان را ناگهان از شکر کنندگان

فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ يَأْتِيهَا النَّاسُ إِنَّمَا بَغْيُكُمْ عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ مَتَاءٌ

ایشان بیراهی می کنند در زمین ناحق لے مردمان جز این نیست که بیراهی شما نریان بر جان شماست یا فقیه

و
یعنی بر توحید و ملت

۱۲
و
یعنی بسبب عروین
لحی ۱۲

و
یعنی بکفران نعمت ۱۲

و
ترجمه گوید بعد از آنکه خدا را تعالی
بیان میفرماید کیفیت مکر
و کفران نعمت را و الله اعلم ۱۲

الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٣﴾

بهره زندگانی دنیا باز بسوزن ما رجوع شماست پس خبردار کنیم شما را با آنچه می کردید

إِنَّمَا مَثَلُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَاءٍ أَنْزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ فَاخْتَلَطَ بِهِ

جز این نیست که صفت زندگانی دنیا مانند آب است که فرود آوردیمش از آسمان پس در هم آمیخت بسبب وی

نَبَاتُ الْأَرْضِ مِمَّا يَأْكُلُ النَّاسُ وَالْأَنْعَامُ حَتَّى إِذَا أَخَذَتِ

روئیدگی زمین از آنچه می خورند مردمان و چهارپایان تا وقتی که بدست آورد زمین

الْأَرْضُ زُخْرُفَهَا وَازِيدَتْ وَظُنَّ أَهْلُهَا أَنَّهُمْ قَدَرُونَ عَلَيْهَا

پیرایه خود را و آراسته شد و گمان کردند ساکنان آن زمین که ایشان توانا اند بر ارتفاع

أَنَّهُمْ آمِنُونَ أَلَيْسَ لَنَا نَهَارًا فَجَعَلْنَاهَا حَصِيدًا كَأَن لَّمْ تَغْنِ

از آن ناگهان بیامد بزمین فرمان ما در شب یا در روز پس گردانیدیم آن را مثل زراعت از بیخ بریده گویا نبود

بِالْأَمْسِ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٤﴾ وَاللَّهُ يَدْعُوا

دیر روز همچنین بیان می کنیم نشان هارا برای گروهی که تامل می کنند و خدا می خواند

إِلَى دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٢٥﴾ لِلَّذِينَ

بسوزن سران سلامت و دلالت می کند هر که خواهد بسوزن راه راست آنان را

أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ قَتَرٌ وَلَا ذِلَّةٌ

که نیکوکاری کردند حالت نیک باشد و زیادت و بران و نه پوشد روی ایشان را هیچ سیاهی و نه هیچ خواری

أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٦﴾ وَالَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ

این جماعه اهل بهشت اند ایشان آسجا جاوید باشند گانند و آنان را که عمل آوردند کردار هائے بد

جَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٍ لِّبِئْسَ مَا لَهُم مِّنَ اللَّهِ مِنْ

جزائے بدی مثل آنست و پوشد ایشان را خواری نباشد ایشان را از خلد هیچ

عَاصِمٍ كَأَنَّمَا أُغْشِيَتْ وُجُوهُهُمْ قِطْعًا مِّنَ اللَّيْلِ مُظْلِمًا

پناه دهنده گویا پوشانیده شده است و مانند ایشان را به پاره هائے شب تاریک آمده

أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٧﴾ وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ

این جماعه اهل آتش اند ایشان آسجا جاوید باشند گانند و نیز سید از روزیکه برانیزیم ایشان را همه یکجا

و

یعنی برودت خدا تعالی ۱۲

نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا مَكَانَكُمْ أَنْتُمْ وَشُرَكَاءُكُمْ فَزَيَّلْنَا بَيْنَهُمْ

بازگوئیم مشرکان را با یستید بجائے خود شما و آنکه شما ایشان را شریک خدا ساخته اید پس تفرقه اندازیم

وَقَالَ شُرَكَاءُهُمْ مَا كُنْتُمْ إِلَّا نَارَ تَعْبُدُونَ ۖ فَكُفُّوا بِاللَّهِ شَهِيدًا

میان ایشان و گویند شریکان ایشان که شما مارا نمی پرستید پس بس است خدا گواه

بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ إِنْ كُنَّا عَنْ عِبَادَتِكُمْ لَغْفِيلِينَ ۖ هُنَالِكَ تَبْلُو

میان ما و میان شما هر آینه ما بودیم از پرستش شما بے خبر آنجا در یابید

كُلُّ نَفْسٍ مَّا أَسْلَفَتْ وَرُدُّوْا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقُّ وَضَلَّ عَنْهُمْ

هر شخص آنچه پیش فرستاده بود و گردانیده شوند بسوئے خدا مالک حقیقی ایشان و گم شد از ایشان

مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ۖ قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمَّنْ

آنچه افرازی کردند بگو که روزی می دهد شما را از جانب آسمان و زمین آیا

يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ

کیست که خداوند باشد گوش و چشم را و کیست که بیرون آورد زنده را از مرده و بیرون آید

الْمَيِّتِ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يُدْبِرُ الْأَمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقُلْ

مرده را از زنده و کیست که تدبیر کند کار را خواهند گفت آن الله است بگو

أَفَلَا تَتَّقُونَ ۖ فَذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ الْحَقُّ فَبَآذِ ابَعْدَ الْحَقِّ إِلَّا

آیا حذر نمی کنید پس این است خدا پروردگار تحقیق شما پس چیست بعد راستی مگر

الضَّلَالِ فَإِنِّي تُصَرِّفُونَ ۖ كَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى

گمراهی پس از کجا برگردانیده می شوید هم چنین ثابت شد قضائے پروردگار تو برین

الَّذِينَ فَسَقُوا أَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۖ قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ

فاستقام که ایشان ایمان نیابند بگو آیا هست از شریکان شما

مَنْ يَبْدُو الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ قُلِ اللَّهُ يَبْدُو الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ

کسی که نو کند آفرینش را باز دوباره کندش بگو خدا نوی کند آفرینش را باز دوباره کندش

فَأَنِّي تُوفِّكُونَ ۖ قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ

پس از کجا برگردانیده می شوید بگو آیا هست از شریکان شما کسی که راه نماید بسوئے حق

و
یعنی خالق گوش چشم
باشد
ت
یعنی حیوان را از
نطفه و نطفه را از حیوان

قُلِ اللَّهُ يَهْدِي لِلْحَقِّ أَفَمَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ أَنْ يُتَّبَعَ

گمراہوں راہ میں نہایت ہدایت دینا حق پس کسے کہ راہ نماید بسوئے حق لائق تر است بآنکہ پیروی کردہ شود

أَمْ مَنْ لَا يَهْدِي إِلَّا أَنْ يَهْدِيَ فَبِالْكُمُ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿٣٥﴾

یا کسیکہ خود راہ نمی یابد مگر آنوقت کہ راہ نموده شود پس چہست شمارا چگونه حکم می کنید

وَمَا يَتَّبِعُ أَكْثَرُهُمْ إِلَّا ظَنًّا إِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا

و پیروی نمی کنند بیشتر از ایشان گمراہی را ہر آئینہ وہم کفایت نمی کند از معرفت حق چیزے را

إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٣٦﴾ وَمَا كَانَ هَذَا الْقُرْآنُ أَنْ

ہر آئینہ خدا وانا است آنچه می کند و نیست این قرآن افترا

يُفْتَرَى مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ تَصْدِيقُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ

بنیہ حکم خدا ولیکن ہست باوردارندہ آنچه پیش از وے است

وَتَفْصِيلَ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٧﴾ أَمْ يَقُولُونَ

و بیان شریعتے است کہ نوشته شد بر مردمان هیچ شبہ نیست دران از پروردگار عالم ہا است آیا می گویند

افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِّنْ

بر بستہ است آن را بگو پس بیارید سورتے مانند آن و بخوانید ہر کہ تواند

دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٨﴾ بَلْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا

بجز خدا اگر مستید راست گویان بلکہ دروغ شمرده اند چیزے را کہ فرانسیدہ اند

بِعِلْمِهِ وَلَمَّا يَأْتِهِمْ تَأْوِيلُهُ كَذَلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ

بر دانش وے و ہنوز نیامدہ است مصداق وعدہ وے ہم چنین دروغ داشتند آنا کہ پیش از ایشان بودند

فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ﴿٣٩﴾ وَمِنْهُمْ مَّنْ يُّؤْمِنُ بِهِ

پس بنگر چگونه شد عاقبت بستم کاران و از ایشان کسے ہست کہ ایمان می آرد

وَمِنْهُمْ مَّنْ لَا يُؤْمِنُ بِهِ وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِالْمُفْسِدِينَ ﴿٤٠﴾ وَإِنْ

بوسے و از ایشان کسے ہست کہ ایمان نمی آرد بوسے و پروردگار تو دانا تر است بمفسدان و اگر

كَذَّبُوا فَقُلْ لِّيْ عَمَلِي وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ أَنْتُمْ بَرِيءُونَ مِمَّا أَعْمَلُ

بر دروغ نسبت کنند ترا پس بگو مراست عمل من و شماراست عمل شما آنا کہ پیش از من می کنم

وَأَنَابَرِيٌّ مِّمَّا تَعْمَلُونَ ④۱ وَمِنْهُمْ مَّنْ يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ أَفَأَنْتَ

ومن بے تعلقم از آنچه شما می کنید و از ایشان کسی هست که گوش می دهد بسوئے تو آیا تو

تُسْمِعُ الصُّمَّ وَلَوْ كَانُوا لَا يَعْقِلُونَ ④۲ وَمِنْهُمْ مَّنْ يَنْظُرُ إِلَيْكَ

می شنوای کران را اگر چه در نمی یافتند و از ایشان کسی هست که می نگرد بسوئے تو

أَفَأَنْتَ تَهْدِي الْعُمْى وَلَوْ كَانُوا لَا يَبْصُرُونَ ④۳ إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ

آیا تو راه می دهی کوران را اگر چه نمی دیدند و هر آینه خدا هیچ ستم نمی کند

النَّاسَ شَيْئًا وَلَكِنَّ النَّاسَ أَنْفُسُهُمْ يَظْلِمُونَ ④۴ وَيَوْمَ يُحْشَرُهُمْ

بر مردمان و لیکن مردمان بر خویشین ستم می کنند و روزی که برانگیخته و خدا

كَانَ لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا سَاعَةً مِّنَ النَّهَارِ يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمْ قَدْ

ایشان را گویا که درنگ نکرده بودند الا ساعتی از روز شناسا باشند با یک دیگر

خَسِرَ الَّذِينَ كَذَبُوا بِقَاءِ اللَّهِ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ④۵ وَإِنَّمَا

زریان کار شدند آنانکه در فرع داشتند ملاقات خدا را و نه بودند راه یافتگان و اگر

نُرِيكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ تَوَفِّيكَ ④۶ وَالْيَنَّا مَرْجِعُهُمْ

بنمایم ترا بعض آنچه وعده می کنیم بایشان یا بمرانیم ترا بهر حال بسوئے ما رجوع ایشان است

ثُمَّ اللَّهُ شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ ④۷ وَلِكُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولٌ فَإِذَا

باز خدا مطلع است بر آنچه می کنند و برای امتی را پیغام بر می هست پس

جَاءَ رَسُولُهُمْ قُضِيَ بَيْنَهُم بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ④۸ وَ

چون آمد پیغامبر ایشان فیصل کرده شود میان ایشان بانصاف و بر ایشان ستم کرده نه شود و

يَقُولُونَ مَتَىٰ هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ④۹ قُلْ لَا أَمْلِكُ

می گویند که باشد این وعده اگر هستید راست گو بگوئی توانم

لِنَفْسِي خَرًّا وَلَا نَفْعًا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ إِذَا جَاءَ

برائے خود زیان و نه سود مگر آنچه خواسته است خدا هر گز نمی تواند معادله هست چون

أَجَلُهُمْ فَلَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ⑤۰ قُلْ

بیاید معاد ایشان توقف نه کنند ساعتی و نه سبقت کنند بگو

ط

یعنی ایشان مانند کران
و کورانند ۱۲

ط

یعنی رسول اتباع ایشان
نجات یابند و کافران
هلاک شوند ۱۳

أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُهُ بَيَاتًا أَوْ نَهَارًا مَّاذَا يَسْتَعْجِلُ مِنْهُ

خبر دهید مرا اگر بیاید به شما عذاب او شبانگاه یا روز

الْمُجْرِمُونَ ۵۰ أَلَمْ إِذْ مَأْوَقَعًا مِمَّنْ بِهِ ط الْإِنِّ وَقَدْ كُنْتُمْ بِهِ

ازان عذاب این گناه کاران بعض وقتی که متحقق شود یا ایمان آرید بآن آنگاه گفته شود یا اکنون ایمان آورید و پیش ازین

تَسْتَعْجِلُونَ ۵۱ ثُمَّ قِيلَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ

بهشتاب می طلبید بدان راول باز گفته شود ستمکاران را به چشید عذاب جاوید

هَلْ تَجْزُونَ إِلَّا بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ۵۲ وَيَسْتَنْبِئُونَكَ أَحَقُّ هُوَ

جزا داده نمی شوید الا آنچه می کردید ستمکاران را و می پرسند ترا آیا درست است

قُلْ إِي وَرَبِّي إِنَّهُ لَحَقٌّ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ۵۳ وَلَوْ أَنَّ

این وعده بگو آری قسم پروردگار من هر آینه درستی است و شما عاجز کننده نیستید و اگر باشد

لِكُلِّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ مَا فِي الْأَرْضِ لَافْتَدَتْ بِهِ ط وَأَسْرُوا

هر نفس ستم کننده را آنچه در زمین است البته فدیه خود دهد آن را و در ضمیمه خود

النَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ ۵۴ وَفُصِّلَ لَهُمْ بِالْقِسْطِ وَهُمْ

دارند پشیمانی چون بینند عذاب را و فیصل کرد نمود میان ایشان بعد از ایشان

لَا يُظْلَمُونَ ۵۵ إِلَّا إِنْ يَلَهُ مَا فِي السَّمُوتِ وَالْأَرْضِ ط إِلَّا إِنْ

ستم کرده نشود آگاه باش هر آینه خدا را راست آنچه در آسمان ها و زمین است آگاه باش

وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۵۶ هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ

هر آینه وعده خدا راست است ولیکن بیشترین ایشان نمی دانند او زنده می کند و می میراند

وَالِيهِ تُرْجَعُونَ ۵۷ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ

و بسوخته می گردانیده شوید ای مردمان آمده است به شما پند از پروردگار شما

رَبِّكُمْ وَشِفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ ۵۸

و شفای آن علت را که در سینه ها است و راه نمودنی و بخشایش مسلمانان را

قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَلِكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِمَّا

بگو به فضل خدا و برحمت او باین چیز باید که شادمان شوئید آن بهتر است از آنچه

وَقَالَتِ الْيَهُودُ

وَقَالَتِ الْيَهُودُ

لَ يَعْنِي بَاسْتَهْزَاؤٍ وَكَذِبٍ ۱۲

يَجْمَعُونَ ۵۸ قُلْ ارْءَيْتُمْ مَّا اَنْزَلَ اللّٰهُ لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ فَجَعَلْتُمْ

جمع می کنند بگو آیا دیدید چیزی را که فرود آورده است خدا برائے شما از جنس روزی پس ساختید

مِنْهُ حَرَامًا وَحَلٰلًا قُلْ اللّٰهُ اٰذِنَ لَكُمْ اَمْ عَلَى اللّٰهِ تَفْتَرُونَ ۵۹

بعض آن را حرام و بعض آن را حلال بگو آیا خدا - اذن داده است شما را یا بر خدا دروغ می بندید و

مَا ظَنُّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ اِنَّ

چیست گمان آنانکه افترا می کنند بر خدا و روز قیامت و هر آینه

اللّٰهُ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلٰكِنْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ۶۰ وَمَا

خدا خداوند فضل است بر مردمان ولیکن بیشتر از ایشان سپاسداری نمی کنند و

تَكُونُ فِيْ شَأْنٍ وَمَا تَتْلُو مِنْهُ مِنْ قُرْاٰنٍ وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ

نمی باشی در هیچ شغلی و نمی خوانی هیچ آیتی را از طرف خدا آمده و نمی کنید هیچ

عَمَلٍ اِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا اِذْ تُفِيضُونَ فِيْهِ وَمَا يَعْزُبُ

کاری مگر هستیم بر شما مطلع چون در می آید در آن کار و پوشیده نمی شود

عَنْ رَبِّكَ مِنْ مِّثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْاَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَلَا

از هر در ذرات و هم سنگ ذره در زمین و نه در آسمان و نیست

اَصْغَرَ مِنْ ذَلِكَ وَلَا اَكْبَرَ اِلَّا فِيْ كِتٰبٍ مُّبِيْنٍ ۶۱ اَلَا اِنَّ اَوْلِيَاءَ

خرد تر از آن و نه بزرگ تر الا نوشته شده است در کتاب روشن آگاه باش هر آینه دوستان

اللّٰهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ۶۲ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَكَانُوا

خدا هیچ ترس نیست بر ایشان و نه ایشان اند و نگران شوند آنانکه ایمان آوردند و تقوی

يَتَّقُونَ ۶۳ لَهُمُ الْبُشْرٰى فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَفِي الْاٰخِرَةِ لَا

می کردند ایشان راست بشارت در زندگانی دنیا و در آخرت نیست هیچ

تَبْدِيْلٍ لِّكَلِمَتِ اللّٰهِ ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ ۶۴ وَلَا يَحْزَنُكَ

تبدیل مر سخنان خدا را این بشارت به نیست فیروزی بزرگ و نگران کننده ترا

قَوْلُهُمْ اِنَّ الْعِزَّةَ لِلّٰهِ جَمِيْعًا هُوَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ۶۵ اَلَا اِنَّ لِلّٰهِ

سخن ایشان هر آینه غلبه خدا را است همه یک جا او مست شنوا و آگاه باش هر آینه

۶۱

ف

یعنی خدا با ایشان چه خواهد کرد در روز قیامت ۱۲

ف

یعنی بر دین صالح و بشارت ۱۲

و قف

مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَتَّبِعُ الَّذِينَ يَدْعُونَ

خدا راست ہر کہ در آسمان ہاست و ہر کہ در زمین است و پیروی نہ می کنند آنانکہ ہستش مے کنند

مِنْ دُونِ اللَّهِ شُرَكَاءُ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا

بجز خدا شریکان را بحقیقت پیروی نمی کنند مگر وہم را و نیستند مگر

يَخْرُصُونَ ۞ هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ

در رخ گو اوست آنکہ ساخت برائے شما شب را تا آرام گیرید در آن و ساخت روز را

مُبْصِرًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ۞ قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ

روشن ہر آئینہ دیرں نشان ہاست گر ہمہ را کہ مے شنوند گفتند کافران فرزند گرفتہ

وَلَدًا سُبْحَنَهُ هُوَ الْغَنِيُّ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ إِنْ

است خدا پاک اور است اوست بے نیاز اور است آنچه در آسمان ہاست و آنچه در زمین ہست نیست

عِنْدَكُمْ مِّنْ سُلْطٰنٍ بِهٰذَا اتَّقُوا لَوْلَا تَعْلَمُونَ ۞

نزدیک شما ہیچ حجتہ بریں آیائے گوید بر خدا آنچه نمی دانید

قُلْ إِنْ الَّذِينَ يَفْتُرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكُذِبَ لَا يُفْلِحُونَ ۞

گو ہر آئینہ آنانکہ برے بندند بر خدا دروغ را رستگار نمی شوند

مَتَاعٌ فِي الدُّنْيَا ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ نَذَرُهُمُ الْعَذَابَ

ایشان را باشد بہرہ مندی در دنیا باز بسوئے ماست باز گشت ایشان پس بچشانیم ایشان را عذاب

الشَّدِيدِ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ۞ وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ نُوحٍ إِذْ قَالَ

سخت بسبب آنکہ کفر مے کردند و بخوان بر ایشان خبر نوح را چون گفت

لِقَوْمِهِ يٰقَوْمِ إِن كَانَ كَبُرَ عَلَيْكُمْ مَّقَامِي وَتَذَكِيرِي بِآيَاتِ

بر قوم خود ای قوم من اگر دشوار شدہ باشد بر شما قیام من و پند دادن من بآیت ہائے

اللَّهِ فَعَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْتُ فَأَجْبِعُوا أَمْرَكُمْ وَشُرَكَاءُكُمْ ثُمَّ لَا يَكُنْ

خدا پس بر خدا توکل کروم پس عزیمت درست کنید در کار خود ہمراہ شریکان خویش پس نہ باشد

أَمْرَكُمْ عَلَيْكُمْ غُمَّةٌ ثُمَّ اقْضُوا إِلَيَّ وَلَا تُنْظِرُونِ ۞ فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ

کار شما پوشیدہ بر شما باز برسانید بسوئے من و مہلت مدہید مرا پس اگر اعراض کردید

فل
یعنی از گفتہ من چہ بیان ۱۲

۷
۶
۵
۴
۳
۲
۱

فَمَا سَأَلْتَكُمْ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَامْرَأَتُ أَنْ

پس نخواسته بودم از شما هیچ مزد نیست مزد من مگر خدا و فرموده شد مرا که

أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٧٦﴾ فَكَذَّبُوهُ فَتَبَعْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي

باشم از مسلمانان پس دروغ داشتندش پس خلاص ساختیم او را و آنان را که با وے

الْفُلْكِ وَجَعَلْنَاهُمْ خَلِيفَ وَأَغْرَقْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا

بودند و کشتی و گردانیدیم ایشان را جانشین و غرق کردیم کسانی را که دروغ داشتند آیات ما را

فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٧٧﴾ ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِ

پس بنگر چگونه شد آخر کار بیم کرده شدگان باز فرستادیم بعد نوح

رُسُلًا إِلَى قَوْمِهِمْ فَجَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِهَا

پیغامبران را بسوئے قوم ایشان پس آوردند پیش ایشان نشان های روشن را پس هرگز مستعد آن نه بودند که

كَذَّبُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ كَذَلِكَ نَطْبَعُ عَلَى قُلُوبِ الْمُعْتَدِينَ ﴿٧٨﴾

ایمان آنند یا آنچه دروغ داشته بودند آن را پیش ازین هم چنین مهر می نیم بر دل از حد گذرندگان

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِم مُوسَى وَهَارُونَ إِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ

باز فرستادیم بعد از ایشان موسی و هارون را بسوئے فرعون و قوم وے

بِآيَاتِنَا فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُجْرِمِينَ ﴿٧٩﴾ فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ

بانشان های خوش پس تکبر کردند و بودند قوم گنه گاران پس چون آمد بایشان

مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا إِنَّ هَذَا السِّحْرُ مُبِينٌ ﴿٨٠﴾ قَالَ مُوسَى اتَّقُوا اللَّهَ

سخن درست از نزدیک را گفتند هر آینه این سحر ظاهر است گفت موسی آیا چنین می گوئید

لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَكُمْ أَسِحْرُ هَذَا أَوْ لَا يُفْلِحُ السَّاحِرُونَ ﴿٨١﴾ قَالُوا

سخن درست را چون بیامد به شما آیا سحر است این و رستگار نمی شوند ساحران گفتند

أَجْتَنَّا لِتُلْقِنَا عَمَّا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا وَتَكُونَ لَكُمُ الْكِبْرِيَاءُ

آیا آمده پیش ما تا باز داری ما را از دینی که یافتیم بران پدران خود را و تا باشد شما را ریاست

فِي الْأَرْضِ وَمَا نَحْنُ لَكُمُ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٨٢﴾ وَقَالَ فِرْعَوْنُ أَتُسَوُّونِي

در زمین و نیستیم ما شما را دوست در دین و گفت فرعون بیاید پیش من

بِكُلِّ سِحْرٍ عَلِيمٍ ۷۹ فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالَ لَهُمُ مُوسَى الْقُوا

هر ساحر وانا پس وقتی که آمدند ساحران گفت ایشان را موسی گفتند

مَا أَنْتُمْ مُلْقُونَ ۸۰ فَلَمَّا الْقُوا قَالَ مُوسَى مَا جِئْتُمْ بِهِ لَا

آنچه شما افکنده اید پس چون افکندند گفت موسی آنچه آورده اید

السَّحَرُ إِنَّ اللَّهَ سَيُبْطِلُهُ إِنَّ اللَّهَ لَا يُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ ۸۱

سحر است هر آینه خدا باطل خواهد ساخت آن را هر آینه خدا راست نمی آرد کار مفسدان را

وَيُحَقِّقُ اللَّهُ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ۸۲ فَمَا أَمَنَ لِمُوسَى

و ثابت خواهد کرد خدا سخن درست را به فرمان خود اگر چه ناخوش دارند گناهکاران پس ایمان نه آوردند

إِلَّا ذُرِّيَّةً مِّنْ قَوْمِهِ عَلَى خَوْفٍ مِّنْ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِمْ

به موسی مگر جماعه از قوم و س با وجود خوف از فرعون و از اشراف قببط

أَن يَفْتِنَهُمْ وَإِنَّ فِرْعَوْنَ لَعَالٍ فِي الْأَرْضِ وَإِنَّهٗ لَمِنَ

که عقوبت کند ایشان را و هر آینه فرعون سرکش بود در آن زمین و هر آینه و س

الْمُسْرِفِينَ ۸۳ وَقَالَ مُوسَى يَقَوْمِ إِن كُنْتُمْ اٰمَنْتُمْ بِاللّٰهِ

از حد گزندگان بود و گفت موسی ای قوم من اگر ایمان آورده اید بخدا

فَعَلَيْهِ تَوَكَّلُوا إِن كُنْتُمْ مُّسْلِمِينَ ۸۴ فَقَالُوا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا

پس بر وی توکل کنید اگر مسلمانان هستید پس گفتند بر خدا توکل کردیم

رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِّلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ۸۵ وَنَجِّنَا بِرَحْمَتِكَ

ای پروردگارا ما را لکدوب قوم ستمکاران و خلاص کن ما را بر رحمت خود

مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ۸۶ وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ وَأَخِيهِ أَنْ تَبَوَّآ

از گروه کافران و وحی فرستادیم بسوی موسی و برادر وی که ساکن کنید

لِقَوْمِكُمَا بِمِصْرَ بُيُوتًا وَاجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ قِبْلَةً وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ

قوم خود را به شهر مصر در خانه ها و بسازید آن خان ها را خود را قبله رول و بر پا دارید نماز را

وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ۸۷ وَقَالَ مُوسَىٰ رَبَّنَا إِنَّكَ اٰتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَ

و بشارت ده مومنان را و گفت موسی ای پروردگارا هر آینه تو داده فرعون و

۸۴
۱۳

ف
یعنی مساجد البیت
بنافکند ۱۲

مَلَكَ زِينَةً وَأَمْوَالًا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا رَبَّنَا لِيُخْلُصُوا عَنْ

قبیلہ اور ازینت و مال ہائے بسیار در زندگانی دنیا اے پروردگار ما تاکہ راہ کنند عالم را

سَبِيلِكَ رَبَّنَا اطْمِسْ عَلَى أَمْوَالِهِمْ وَاشْدُدْ عَلَى قُلُوبِهِمْ

از راہ تو اے پروردگار ما مسح کن مال ایشان را و مہر کن بر دل ایشان

فَلَا يُؤْمِنُوا حَتَّى يَرَوْا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ۝۸۸ قَالَ قَدْ أُجِيبْتُ

کہ ایمان نیاورند تا بہ بینند عذاب درد دہندہ گفت خدا ہر آئینہ قبول کردہ شد

دَعْوَتُكُمْ فَاسْتَقِيمُوا وَلَا تَتَّبِعِينَ سَبِيلَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ۝۸۹

دعائے شما پس ثابت باشید و پیروی نکنید راہ جاہلان را

وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَءِيلَ الْبَحْرَ فَاتَّبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَجُنُودُهُ

و گذرانیدیم اولاد یعقوب را از دریا پس در عقب ایشان شدند فرعون و لشکر او

بَغْيًا وَعَدُّوا طَحْيًى إِذَا أَدْرَكَهُ الْغُرْقُ قَالَ أَمَنْتُ بِاللَّهِ

از راہ ستم و تعدی تا وقتیکہ رسیدش مشقت غرق گفت باورد ایشتم کہ نیست هیچ معبود مگر

إِلَّا الَّذِي آمَنْتُ بِهِ بَنُو إِسْرَءِيلَ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ ۝۹۰

آنکہ ایمان آورده اند بہ دے بنی اسرائیل و من از مسلمانانم

الَّذِينَ وَقَدُ عَصَيْتَ قَبْلُ وَكُنْتَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ۝۹۱ فَالْيَوْمَ

گفتہ شد آ یا اکنون ایمان آرمی تا فرمانی کردہ بودی پیش ازین و بودی از مفسدان پس امروز ہر مکان

نَجَّيْكَ بِكَ نِكَ لَتَكُونَ لِمَنْ خَلْفَكَ آيَةً ۝۹۲ وَإِنْ كَثِيرًا مِّنْ

بلند آفیم ترا و بہ همان جسد تو یعنی بغیر تغیر تا باشی نشانہ آنان را کہ پس از تو آیند و ہر آئینہ بسیارے از

النَّاسِ عَنِ آيَتِنَا لَغَفُلُونَ ۝۹۳ وَلَقَدْ بَوَّأْنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ مَبَوتًا

مردمان از نشان ہائے ما بے خبر اند و ہر آئینہ جاد اویم بنی اسرائیل را بہ مقام

صَدَقٍ وَزَرَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ فَمَا اخْتَلَفُوا حَتَّى جَاءَهُمُ

نیک روزی و آدم ایشان را از پاکیزہ ہا پس اختلاف نکردند تا آنکہ آمد بایشان

الْعِلْمُ ۝۹۴ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا

دانش یعنی قرآن ہر آئینہ پروردگار تو حکم کند میان ایشان روز قیامت در پانچ

فل
یعنی بردی آب آئینہ ترا

۹۴

فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ۙ فَإِنْ كُنْتَ فِي شَكٍّ مِّمَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ فَسْئَلِ

اختلاف میں داشتند پس اگر در شک از آنچه فرود فرستادیم بسوئے تو پس پرس

الَّذِينَ يَقْرَأُونَ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكَ لَقَدْ جَاءَكَ الْحَقُّ مِنْ

آنان را که می خوانند کتاب پیش از تو که هر آینه آمده است پیش تو وحی درست

رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُسْتَرِينَ ۙ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الَّذِينَ

از پروردگار تو پس مشو از شک آرندگان و مباش از آنکه

كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ فَتَكُونَنَّ مِنَ الْخُسْرَى ۙ إِنَّ الَّذِينَ حَقَّتْ

دروغ داشتند آیات خدا را آنگاه شوی از زیان کاران هر آینه آنکه ثابت شد

عَلَيْهِمْ كَلِمَتُ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ ۙ وَلَوْ جَاءَتْهُمْ آيَةٌ

بر ایشان حکم پروردگار تو ایمان نیاورند اگر چه بیاید بایشان هر نشانه

حَتَّى يَرَوْا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ۙ فَلَوْلَا كَانَتْ قُرْبَى أَمَنْتَ

تا آنکه بر بینند عذاب درد دهنده پس چرا نه شد دیکه که ایمان آوردی

فَنَفَعَهَا إِيْمَانُهَا إِلَّا قَوْمَ يُونُسَ ۙ لَمَّا آمَنُوا كَشَفْنَا عَنْهُمْ

پس سود کندش ایمان و س مگر قوم یونس چون ایمان آوردند برداشتیم از ایشان

عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَىٰ حِينٍ ۙ

عقوبت رسولی در زندگانی دنیا و بهره مند ساختیم ایشان را تا مدتی

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَأَمَنَّ مَنْ فِي الْأَرْضِ كُلَّهُمْ جَمِيعًا ۚ أَفَأَنْتَ

و اگر خواستی خدا ایمان آوردندے آنکه در زمین اند همیشه ایشان یک جا آیات تو

تُكَرِّهُ النَّاسَ حَتَّىٰ يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ۙ وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ

جبر توانی کرد مردمان را تا مسلمان شوند و روان بود هیچ شخصه که

تُؤْمِنَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۙ وَيَجْعَلُ الرَّجْسَ عَلَى الَّذِينَ

ایمان آورد مگر بخواست خدا و می اندازد پلیدی را بر آنکه

لَا يَعْقِلُونَ ۙ قُلْ انْظُرُوا مَاذَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَمَا

در نمی یابند بگو بر بینید چه چیز است در آسمان و زمین و فائده

ف
یعنی تا ظاهر شود که برانگیز
سابق نیز وحی نازل میشد
والله اعلم
ف
یعنی نزدیک نزول
عذاب ۱۲

تُغْنِي الْآيَاتُ وَالنُّذُرُ عَنْ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠﴾ فَهَلْ

مے کنند نشان ہا وترسانندگان گرفتہ را کہ باور نمی کنند پس انتظار نمی کشند

يَنْتَظِرُونَ إِلَّا مِثْلَ أَيَّامِ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِهِمْ قُلْ

مگر مانند مصیبت ہائے آنانکہ گذشتند پیش از ایشان بگو

فانتظروا إني معكم مِنَ الْمُنْتَظَرِينَ ﴿١١﴾ ثُمَّ نُنَجِّي رُسُلَنَا

انتظار کشید ہر آئینہ من نیز باشما از منتظرانم باز خلاص کنیم پیغامبران خود را

وَالَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ حَقًّا عَلَيْنَا نَحْمِلُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٢﴾ قُلْ يَٰ أَيُّهَا

و آنان را کہ ایمان آوردند ہمچنین خلاص کنیم مسلمانان را وعدہ دادہ ایم وعدہ درست لازم بر خود بگوئے

النَّاسُ إِن كُنْتُمْ فِي شَكٍّ مِنْ دِينِي فَلَا أَعْبُدُ الَّذِينَ

مردمان اگر ہستید در شبہ از دین من پس بشنوید کہ عبادت نمی کنم آن را

تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ أَعْبُدُ اللَّهَ الَّذِي يَتَوَفَّكُمُ

کہ شمای پرستید بخدایا ولیکن عبادت می کنم آن خدا را کہ قبض ارواح شما می کند

وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٣﴾ وَأَنْ أَقِمَّ وَجْهَكَ

و فرمودہ شد مرا کہ باشم از مسلمانان و فرمودہ شد آنکہ راست کن روئے خود را

لِلدِّينِ حَنِيفًا وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٤﴾ وَلَا تَدْعُ مِنْ

برائے دین حنیف شدہ و مباحش از مشرکان و بخوان

دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ فَإِنْ فَعَلْتَ فَإِنَّكَ إِذَا مِنْ

بخدای چیزے را کہ سود نکند ترا و زیان نہ رساند بہ تو پس اگر کنی باشی آنگاہ

الظَّالِمِينَ ﴿١٥﴾ وَإِنْ يَمْسَسْكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ وَإِنْ

از ستمکاران و اگر برساند خدا بتو بضر پس نیست بر دارندہ آن را مگر او و اگر

يُرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ يُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ

خواہد در حق تو نیندازد پس نیست هیچ دفع کنندہ فضل او را میرساندش بہر کہ خواہد از بندگان خود

وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٦﴾ قُلْ يَٰ أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ الْحَقُّ مِنْ

واوست آمد زندہ ہر بان بگوئے مردمان آمدہ است بہ شما وحی راست از

رَبِّكُمْ فَمِنْ اهْتَدَىٰ فَاتَّبَعَ اهْتَدَىٰ لِنَفْسِهِ ۚ وَمَنْ ضَلَّ

پروردگار شما پس هر که راه یافت جز این نیست که راه یافت برائے خود و هر که گمراه شد

فَاتَّبَعَ ضَلُّ عَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٌ ۝۱۸ وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ

جز این نیست که گمراه می شود بزبان خود و نیستم من بر شما نگهبان و یا محمد پیروی کن چیزے را

إِلَيْكَ وَاصْبِرْ حَتَّىٰ يَخُصِمَ اللَّهُ ۚ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ۝۱۹

که وحی فرستادیم بتو و شکیبائی آور تا آنکه فیصل کند خدا و او بهترین فیصل کنندگان است

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ۝ ثَلَاثُ عَشْرَةَ ۝ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ

سوره هود در مکه نازل شد و آن یکصد و پنجاه و یک آیه است بخشاینده مهربان بنام خدا بیست و سه آیه و ده رکوع است

الرَّفِيقُ ۝ أَحْكِمَتْ آيَتُهُ ثُمَّ فُصِّلَتْ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ خَبِيرٍ ۝۱

این کتاب بیست و یک آیه است و آیه ها از او باز واضح کرده شد آمده از نزدیک خدائے درست کار خبردار

الَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ ۖ إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ ۝۲ وَإِنْ

آن مضمون که پیغمبر گوید عبادت کنید مگر خدا را هر آینه من شما را از جانب او بیم کننده و بشارت دهنده ام و آنکه آمرزش

اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ يُمَتِّعْكُمْ مَتَاعًا حَسَنًا

طلب کنید از پروردگار خود باز رجوع کنید بسوئے من تا بهره مند سازد شما را به بهره نیک

إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ۖ وَيُؤْتِ كُلَّ ذِي فَضْلٍ فَضْلَهُ ۖ وَإِنْ

تا ميعاد معلوم و تا بدد هر صاحب بزرگی را جزائے بزرگی او و اگر

تَوَلَّوْا فَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ كَبِيرٍ ۝۳ إِلَىٰ اللَّه

روگردان شوید پس هر آینه من می ترسم بر شما از عذاب روز بزرگ بسوئے خداست

مَرْجِعُكُمْ ۖ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝۴ إِلَّا أَنَّهُمْ يَشْكُرُونَ

باز گشت شما و او بر هر چیز توانا است آگاه باش این کافران می پیچند

صُدُّوهُمْ لِيَسْتَخَفُّوا مِنْهُ ۚ الْأَحْيَنَ يَسْتَخَفُّونَ ثِيَابَهُمْ ۝۵

سینه های خود را و او می خواهند که پنهان شوند از خدا آگاه باش چون بر سر می کنند جام های خود را

يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ۚ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ۝۶

میداند آنچه پنهان می دارند و آنچه آشکار می کنند هر آینه او داناست بسترکیه مالک سینه هاست و

۱۱
ع
۱۶

ف

یعنی اعراض می کنند ۱۲

ف

معجم گوید میتوان گفت

پیچیدن سینه عبارت

از آنست که فکر هائے

نا صواب کند و شبهات

و امید دل خود را طمینان

دهد و عقاید حق را فراموش

سازد زیرا که صدور از نجا

بمعنی علوم صدر آمده است ۱۳

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا وَيَعْلَمُ

وہیست ہر جانور زمین پر خداست روزی او وہی داند

مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا كُلٌّ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ① وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ

جائے ماندن اور او جائے نگاہ داشتن اور ہر ایک در کتاب روشن ست دل دادست آنکہ آفرید

السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ

آسمان وزمین را در شش روز و بود عرش او بر آب آخر کار

لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَلَئِنْ قُلْتُمْ إِنَّكُمْ مُقْبِعُونَ مِنْ

آفریدن شما آنکہ تا بیا ز ما بد شما کہ کدام کس از شما نیکوتر است از جہت عمل و اگر گوئی کہ ہر آئینہ شما بر آئینہ خود بعد

بَعْدِ الْمَوْتِ لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ ②

موت گویند کافران نیست این سخن مگر جادوئے ظاہر

وَلَئِنْ أَخْرَجْنَاهُمْ عَنِ الْعَذَابِ إِلَى أُمَّةٍ مَعْدُودَةٍ لَيَقُولَنَّ مَا

و اگر باز داریم از ایشان عقوبت را تا مدتہ شمرده شدہ گویند چہ چیز

يَحْبِسُهُ ③ أَلَا يَوْمَ يَأْتِيهِمْ لَيْسَ مَصْرُوفًا عَنْهُمْ وَحَاقَ بِهِمْ

باز می دارد آنرا آگاہ باش روزیکہ بیا ید ایشان نہ باشد باز داشته شدہ از ایشان و فراگرد ایشان را

مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ④ وَلَئِنْ أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً ثُمَّ

آنچہ استہزائی کردند بآن و اگر بچشانیم آدمی را از نزدیک خود باز برگیریم

نَزَعْنَاهَا مِنْهُ إِنَّهُ لَكَيْفُوسٌ كَفُورٌ ⑤ وَلَئِنْ أَذَقْنَاهُ نِعْمَةً بَعْدَ ضَرَاءٍ

آن را از وی ہر آئینہ دے نا امید و ناسپاس است و اگر بچشانیم آدمی را رفایمتہ بختی کہ رسیدہ باشد

مَسَتْهُ لَيَقُولَنَّ ذَهَبَ السَّيِّئَاتُ عَنِّي إِنَّهُ لَفَرِحٌ فَخُورٌ ⑥ إِلَّا الَّذِينَ

بوسہ گوید برفتند سختی ہا از من ہر آئینہ دے شادمان خود ستا یندہ است مگر آنانکہ

صَبَرُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ⑦ أُولَٰئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ⑧

شکیبائی نمودند و کارہائے شائستہ کردند آن جماعہ ایشان راست آمرزش و مزد بزرگ

فَلَعَلَّكَ تَارِكٌ بَعْضُ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَضَائِقٌ بِهِ صَدْرُكَ أَنْ

پس شاید تو ترک کنی بعض آنچہ وحی فرستادہ می شود بسوی تو و تنگ می شود بآن سببہ تو دل از جہت

ف

یعنی در لوح نوشتہ شدہ
مرجم گوید مستودع جائی
است کہ بغیر احتیاج را و آنجا
نگاہ داشتہ بودند مانند صلب
و مرجم و مستقر جایست
کہ با احتیاج خود می ماند
مثل خانہ ۱۲

ط

یعنی ترک کن و شکل
مشو ۱۲

يَقُولُوا أَوْلَا أَنْزَلَ عَلَيْهِ كُنُوزًا وَجَاءَ مَعَهُ مَلَكَ إِنَّمَا أَنْتَ نَذِيرٌ

آنکه می گویند چرا نه فرو آورده شد بروی منجی یا چرا نه آمد همراه او فرشته جز این نیست که تو بیم کننده

وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ۝۱۱ أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا

و خدا بر هر چیز نگهبان است آیاتی گویند بر بسته است قرآن را بگو پس بیارید

بِعَشْرِ سُوْرٍ مِّثْلِهِ مُفْتَرِيْتٍ ۝۱۲ وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِّنْ دُونِ

ده سوره را مانند این بر بافته و بخوانید هر که را توانید بجز

اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِيْنَ ۝۱۳ قَالُوا لَيْسَ جِيبُوا لَكُمْ فَاَعْلَمُوا أَنَّمَا

خدا اگر راست گو هستید پس اگر قبول نکنند آن کافران سخن شمارا بدانید که قرآن نازل

أَنْزَلَ يَعْلَمُ اللَّهُ وَأَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَهَلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ۝۱۴

کرده شده است بعلم خدا و بدانید که هیچ معبود نیست مگر من پس آید شما مسلمان هستید

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا نُوَفِّ إِلَيْهِمْ أَعْمَالَهُمْ

هر که خواسته باشد و تجمل آن تمام رسانیم بسوی این جماعه جزای اعمال ایشانرا

فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ ۝۱۵ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي

در دنیا و ایشان در دنیا نقصان داده نه شوند و این جماعه آنانند که نیست ایشانرا در

الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَبِطُلٌ ۝۱۶ أَكَاثِرُ يَعْمَلُونَ

آخرت مگر آتش و باطل شد در آخرت آنچه کرده بودند و نابود است آنچه به عمل می آوردند

أَفَمَنْ كَانَ عَلَىٰ بَيْنَةٍ مِّنْ رَبِّهِ وَيَتْلُوهُ شَاهِدٌ مِّنْهُ وَمِنْ

آیا کسی که باشد بر حجت از جانب پروردگار خود و متصل وی می آید گواهی از جانب

قَبْلِهِ كَتَبَ مُوسَىٰ إِمَامًا وَرَحْمَةً ۝۱۷ أُولَٰئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ ۝۱۸

پروردگار او و پیش از قرآن گواه می بود کتاب موسی و بخشایشی مثل دیگران باشد این جماعه ایمان می آرند و

مَنْ يَكْفُرْ بِهِ مِنَ الْأَحْزَابِ فَالنَّارُ مَوْعِدُهُ ۝۱۹ فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ

هر که کافر شد بآن از گروه ها پس آتش وعده گاه و نیست پس مباش در شبهه از نزول

مِّنْهُ إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ۝۲۰

قرآن هر آینه درستی است آمده از پروردگار تو ولیکن بیشتر مردمان ایمان نمی آرند

و

ترجمه گویند نخست سوره هود
تحدی واقع شد چون
از ان عاجز شدند یک
سوره تحدی فرمود ۱۲

و

یعنی بر اسلام ثابت باشد
و

و

یعنی ثواب صدقه و صلح
که از کفار بوجوه می آید و
دنیا میدهند بکسی که رزق
و صحت بدن ۱۲

و

یعنی دلیل عقلی ۱۲
و یعنی قرآن ۱۳

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أُولَٰئِكَ يُعْرَضُونَ

وکیست ستمگارتر از کسی که بر بست برخدا دروغ را این جماع آورده شوند

عَلَىٰ رَبِّهِمْ وَيَقُولُ الْأَشْهَادُ هَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ

پیش پروردگار خویش و گویند گواهان و ایشانند آنانکه دروغ بستند بر پروردگار خویش

أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ ۝۱۸ الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ

آگاه باش لعنت خداست بر ستمگران بر آنانکه بازمی دارند مردمان را از راه

اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَفَرُونَ ۝۱۹ أُولَٰئِكَ لَمْ

خدا و میخواهند بر آن راه کجی را و ایشان با آخرت کافران این جماع

يَكُونُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ

نه باشند عاجز کننده در زمین و نه باشد ایشان را بجز خدا از

أَوْلِيَاءٍ يُضَعِّفُ لَهُمُ الْعَذَابَ مَا كَانُوا يَسْتَطِيعُونَ السَّعْيَ وَ

دوستان و چند کرده شود ایشان را عذاب نمی توانستند شنودن یعنی بسبب شدت ناخوشی و

مَا كَانُوا يُبْصِرُونَ ۝۲۰ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَضَلَّ

نمی دیدند و این جماع آنانند که زیان کردند در حق خویش و گم شد

عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ۝۲۱ لَأَجْرَمَ أَنَّهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمْ

از ایشان آنچه بر می یافتند بیشک این جماع در آخرت ایشانند

الْآخِسِرُونَ ۝۲۲ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَآخَبَتُوا

زریان کار هر آینه آنانکه ایمان آوردند و عمل های شایسته کردند و قریوتی کردند متوجه شده بسوی

إِلَىٰ رَبِّهِمْ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۝۲۳ مَثَلُ

پروردگار خویش ایشان اهل بهشت اند ایشان آنجا جاوید اند صفت این

الْفَرِيقَيْنِ كَالْأَعْمَىٰ وَالْأَصْمَىٰ وَالْبَصِيرِ وَالسَّمِيعِ هَلْ يَسْتَوِينَ

دو فریق این است مانند کور و کر و بینا و شنوا آیا هر دو برابر اند

مَثَلًا أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ۝۲۴ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ إِنِّي لَكُمْ

در صفت آیا پند نمی گیرید و هر آینه فرستادیم نوح را بسوی قوم او گفت هر آینه من

و
یعنی کراماتین

و

ترجم گوید میتوان گفت که بجز استقامت انکاری مخدوف است یعنی آیه نمی توانستند شنید و آیه نمی دیدند

نَذِيرٌ مُّبِينٌ ۲۵) أَنْ لَا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ

برائے شما ہم کنندہ آتشکارا ام باین مضمون کہ پرستید مگر خدا را ہر آئینہ من می ترسم بر شما از عذاب

يَوْمِ الْيَوْمِ ۲۶) فَقَالَ الْبَلَاءُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا نَرِيكَ إِلَّا

روز و روز دہندہ پس گفتند جماعتی کہ کافر بودند از قوم او نمی بینیم ترا مگر

بَشَرًا مِثْلَنَا وَمَا نَرِيكَ اتَّبَعَكَ إِلَّا الَّذِينَ هُمْ أَرَادُوا أَنْ يُبَادِيَ

آدمی مانند خویش و نہ می بینیم کہ پیروی تو کردہ باشند بتا مل سرسری مگر آنکہ ایشان کہینہ ہائے

الرَّأْيِ وَمَا نَرِي لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ بَلْ نَظُنُّكُمْ كَاذِبِينَ ۲۷)

مانند و نمی بینیم شما را هیچ بزرگی برخود بلکہ می پنداریم شما را دروغگویان

قَالَ يَقَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّنْ رَبِّي وَآتَانِي

گفت ای قوم من آیا خبر دہید ہا آنکہ اگر باشم بر حجتی از پروردگار خود و دادہ باشد

رَحْمَةً مِّنْ عِنْدِهِ فَعُتِبْتُ عَلَيْكُمْ أَنْ لَزِمْتُكُمُوهَا وَأَنْتُمْ لَهَا

بمن بخشاشے از نزدیک خود پس پوشانیدہ شد حقیقت آن بر شما آیا جبر کنیم شما را بران دشمنان خود ہا ان

كَرْهُونَ ۲۸) وَيَقَوْمِ لَا تَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مَا لَالِ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ

باشید و ای قوم من طلب نمی کنم از شما بر این پیغام رسانیدن مال را نیست مزد من مگر بر

اللَّهِ وَمَا أَنَا بِطَارِدِ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّهُمْ مُّلتَقُوا رَبَّهُمْ وَلَكِنِّي

خدا نیستم یکسو کنندہ مسلمانان یعنی از صحبت خود ہر آئینہ ایشان ملاقات کنندگانند با پروردگار خویش

أَنتُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ ۲۹) وَيَقَوْمِ مَنْ يَنْصُرُنِي مِنَ اللَّهِ إِنْ

و لیکن من می بینم شما را قوی کہ جہالت می کنید و ای قوم من کہ نصرت دہد از عقوبت خدا اگر

طَرَدْتَهُمْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ۳۰) وَلَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ

برانم ایشان را آیا پند نمی گیرید و نمی گویم بر شما کہ نزدیک من خزانہ ہائے

اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبُ وَلَا أَقُولُ إِنِّي مَلَكٌ وَلَا أَقُولُ لِلَّذِينَ

خداست و نہ آنکہ میدانم غیب را و نمی گویم کہ من فرستہ ام و نمی گویم آنان را

تَزُدَّرِي أَعْيُنُكُمْ لَنْ يُؤْتِيَهُمُ اللَّهُ خَيْرًا اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا فِي

کہ بخواری می تگرد بدیشان چشم شما کہ نخواہد داد خدا بدیشان هیچ نعمتی خدا دانایتر است با پنجه

أَنْفُسِهِمْ إِيَّائِي إِذَا لِمَنِ الظَّالِمِينَ ۖ قَالُوا لِلنَّاسِ قَدْ جَاءَ لَتَنَا

در ضمیر ایشان است هر آینه من از نگاه از ستم کاران باشم گفتند ای نوح مکاره کردی باما

فَاكْثَرْتَ جَدَّ النَّاسِ فَأَتَيْنَا بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ۖ

پس بسیار کردی مکاره مارا پس بیا آنچه وعده می کنی اگر هستی از راست گویان

قَالَ إِنَّمَا يَأْتِيَكُمْ بِهِ اللَّهُ إِنْ شَاءَ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ۖ وَ

گفت جز این نیست که بیاورد آن را به شما خدا اگر خواهد و شما عاجز کننده نیستید و

لَا يَنْفَعُكُمْ نَصْحِي إِنْ أَرَدْتُ أَنْ أَنْصِيَ لَكُمْ إِنْ كَانَ اللَّهُ

سود نمی کند شما را نصیحت من اگر خواهم که نصیحت کنم شما را اگر خدا خواسته باشد

يُرِيدُ أَنْ يُغْوِيَكُمْ هُوَ رَبُّكُمْ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ۖ أَمْ يَقُولُونَ

که گمراه کند شما را او ست پروردگار شما و بسوی او بازگردانیده شوید یا محمد آیاتی گویند

أَفْتَرَاهُ قُلْ إِنْ أَفْتَرَيْتُهُ فَعَلَىٰ إِجْرَائِي وَأَنَا بِرَبِّي عَزِيمٌ ۖ

بر بسته است قرآن را بگو اگر بر بسته ام پس بر من ست گناه من و من بے تعلق هستم از

تُجْرِمُونَ ۖ وَأَوْحَىٰ إِلَىٰ نُوحٍ أَنَّهُ لَنْ يُؤْمِنَ مِنْ قَوْمِكَ

گناه کردن شما را و وحی فرستاده شد بسوی نوح که ایمان نخواهد آورد از قوم تو

إِلَّا مَنْ قَدْ آمَنَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۖ وَأَصْنَعِ

الا آنکه مومن شده است پس اندوه مخور بسبب آنچه می کردند و به ساز

الْفُلْكَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحَيْنَا وَلَا تَخَاطَبُنِي فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا

کشتی را بحضور ما و بفرمان ما و سخن بگو با من در باب آنانکه ستم کردند

إِنَّهُمْ مُغْرَقُونَ ۖ وَيَصْنَعُ الْفُلْكَ وَكَلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ فُلًا مِّنْ

هر آینه ایشان غرق کرد گانند و می ساخت نوح کشتی را و هرگاه که گذشته بران کشتی جماعه

قَوْمِهِ سَخِرُوا مِنْهُ ۖ قَالَ إِنْ تَسْخَرُوا مِنَّا فَإِنَّا نَسْخَرُ مِنْكُمْ

از قوم او تمسخر میکردند با ما گفت اگر تمسخر می کنید باما پس هر آینه ما تمسخر خواهیم کرد با شما

كَمَا تَسْخَرُونَ ۖ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ۖ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ

چنانچه شما تمسخر می کنید پس خواهید دانست آن را که بیایدش عذاب که رسوا کندش

ط

ترجم گوید این جمله
زیاده کرده متروک
وسط قصه قوم نوح
تا تنبیه باشد بر
تطبیق حال
مشترکین بحال
قوم حضرت نوح
والله اعلم

وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ۝ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ

و فرود آید بر من عقوبت دائم در پیس محال بود تا وقتی که آمد فرمان ما و بگوشید

التَّنُورَ قُلْنَا احْمِلْ فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَأَهْلَكَ

تنور و گفتیم برادر در کشتی از هر جنسه دو تن زوداده را و هر از کسان

الْأَمَنَ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ وَمَنْ آمَنَ وَمَا آمَنَ مَعَهُ

خود مگر آنکه سبقت کرده است بر من قضاوت و هر از مسلمانان را و ایمان نیاوردند با و

إِلَّا قَلِيلٌ ۝ وَقَالَ ارْكَبُوا فِيهَا بِسْمِ اللَّهِ فَجَرَبْهَا وُجُوهًا

مگر اندک گفت (نوح) سوار شوید در کشتی بسم خداست روان شدن من و ایستاده کردن من

إِنِّي رَبِّي لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ۝ وَهِيَ تَجْرِي بِهِمْ فِي مَوْجٍ كَالْجِبَالِ

هر آینه پروردگار من آمرزنده مهربانست و آن کشتی می برد ایشان را در موج مانند کوه ها

وَنَادَىٰ نُوحٌ ابْنَهُ وَكَانَ فِي مَعْزِلٍ يُبْنَىٰ ارْكَبْ مَعَنَا

و آواز داد نوح پسر خود را و او بود در کرانه ای پسر سوار شو با ما

وَلَا تَكُنْ مَعَ الْكَافِرِينَ ۝ قَالَ سَاوِي إِلَىٰ جَبَلٍ يَعْصِمُنِي

و مباش با کافران گفت پناه خواهم گرفت بسوی کوهی که نگاه دارد مرا

مِنَ الْمَاءِ ۖ قَالَ لَا عَاصِمَ الْيَوْمَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِلَّا مَنْ رَحِمَ

از آب گفت نوح هیچ نگاه دارنده نیست امروز از عذاب خدا و لیکن معصوم کسی باشد که خدا رحم کرده است بر او

وَحَالٌ بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ فَكَانَ مِنَ الْمَغْرُقِينَ ۝ وَقِيلَ يَا أَرْضُ

و حایل شد موج میان ایشان پس شد از غرق شدگان و گفته شد ای زمین

ابْلَعِي مَاءَكِ وَيَسْمَاءُ أَقْلَعِي وَغِيضَ الْمَاءِ وَقُضِيَ الْأَمْرُ

فرود بر آب خود را و ای آسمان بازمان و کرم کرده شد آب و سرانجام نمود شد کار

وَاسْتَوَتْ عَلَى الْجُودِيِّ وَقِيلَ بُعْدَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ۝ وَ

و قرار گرفت کشتی بر کوه جودی و گفته شد هلاک باد قوم ستمکاران را و

نَادَىٰ نُوحٌ رَبَّهُ فَقَالَ رَبِّ إِنَّ ابْنِي مِنْ أَهْلِي وَإِنَّ وَعْدَكَ

آواز داد نوح پروردگار خود را پس گفت ای پروردگار من هر آینه پسر من از اهل من است و هر آینه وعده تو

و در بعضی بقرآن المیزان و التلخیص

و
یعنی تنور و غضب الهی
و
یعنی زین نوح و کشتی
پسر نوح
و
یعنی از باران

الْحَقُّ وَأَنْتَ أَحْكَمُ الْحَكَمِينَ ﴿۴۵﴾ قَالَ يُونُسُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ

راست است تو بہترین حکم کنندگان گفت اے یوح ہر آئینہ وی نیست از کسان تو

إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ ۖ فَلَا تَسْأَلْنِ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ ۗ

ہر آئینہ ہے خداوند کارنا شائستہ است پس سوال کن تو مرا از چیزے کہ نیست ترا دانش آن

إِنِّي أَعْطُكَ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿۴۶﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ

ہر آئینہ من پند میدہم ترا برائے احتراز از آنکہ باشی از جاہلان گفت اے پروردگار من ہر آئینہ من خواہم پناہ

أَنْ أَسْأَلَكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ ۖ وَالْأَتَغَفَّرُ لِي وَتَرْحَمَنِي أَكُنْ مِنَ

بہ تو از آنکہ بہرسم از تو آنچہ نیست مراد دانش آن اگر نیامری مرا و رحمت نہ کنی بر من باشم از

الْخَيْرِينَ ﴿۴۷﴾ قِيلَ يُونُسُ اهْبِطْ بِسَلَامٍ مِنَّا وَبَرَكَاتٍ عَلَيْكَ وَعَلَى أُمَمٍ

زبان کاران گفتہ شد اے یوح فرود آ بہرہ سلامتی از جانب ما و بہرہ برکت ہا فرود آمدہ بہ تو و برامت ہائی

مِمَّنْ مَعَكَ ۖ وَأُمَمٌ سَمِعَتُهُمْ ثُمَّ يَمْسُحُ بِمَنَاقِبِ أَبِي الْإِيمِ ﴿۴۸﴾ تِلْكَ

کہ پیدا شوند از ہرمان تو و امت ہائے دیگر اند کہ بہرہ مند می کشیم ایشان را در دنیا باز برسد با ایشان از جانب ما غلبہ در دہند

مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهَا إِلَيْكَ ۖ مَا كُنْتَ تَعْلَمُهَا أَنْتَ وَلَا قَوْمُكَ

این قصہ را اخبار غیب است وحی میفرستیم آن را بسوئے تو نمی دانستی آن را تو و نہ قوم تو

مِنْ قَبْلُ هَذَا ۖ فَاصْبِرْ إِنَّ الْعَاقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ ﴿۴۹﴾ وَإِلَى عَادٍ أَخَاهُمْ

پیش ازین پس صبر کن ہر آئینہ عاقبت مرتقیان راست و فرستادیم بسوئے عاد برادر

هُودًا ۖ قَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَهِ غَيْرُهُ ۖ إِنْ أَنْتُمْ

ایشان ہود را گفت اے قوم من عبادت کنید خدا را نیست شما را هیچ معبودے بجز منے نیستید شما

إِلَّا مُفْتَرُونَ ﴿۵۰﴾ يَقَوْمِ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا ۖ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى

مگر افترا کنند اے قوم من نمی طلبم از شما بر این پیغام مزدے را نیست مزد من مگر بر آنکہ

الَّذِي فَطَرَنِي أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿۵۱﴾ وَيَقَوْمِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ

آفریدہ است مرا آیدرنے یا بید اے قوم من آمرزش طلبید از پروردگار خود باز

تُوبُوا إِلَيْهِ يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا ۖ وَيَزِدْكُمْ قُوَّةً إِلَى

رجوع کنید بسوئے او تا بفرستد بار بار بر شما ریزان گشتہ و بیافزاید شما را قوتے بہرہ قوت شما

وَجَعَلَ مِنَ الْقُرْآنِ آيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ

قُوَّتِكُمْ وَلَا تَتَوَلَّوْا جُرْمِيْنَ ۝۵۶ قَالُوا يَهُودُ مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ وَمَا

درو گردان مشرید گنہگار شدہ گفتند اے یہود نیاوردی ہمارے لیے دہشتیم یا

نَحْنُ بِتَارِكِي الْهَيْتَانَا عَنْ قَوْلِكَ وَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِيْنَ ۝۵۷

ترک کنندہ معبودان خود را بکفشتہ تو دہشتیم یا ترا باوردارندہ

إِنْ تَقُولُ إِلَّا اعْتَرَاكَ بَعْضُ الْهَيْتَانَا بِسُوءٍ ۖ قَالَ إِنْ شِئْتُمْ

نہی گوئیم الا آنکہ رسانیدہ اند بہ تو بعض معبودان ما ضررے گفت ہر آئینہ من گواہ

اللَّهُ وَاشْهَدُوا أَنِّي بَرِيٌّ ۖ فَمَا تَشْرِكُونَ ۝۵۸ مِنْ دُونِهِ فَكَيْدُ وُنِي

می سازم خدا را و شما گواہ باشید کہ من بے تعلقم از آنچه شما شریک می گیرید بخیر وے پس بدسگالی کنید در حق

جَمِيعًا ثُمَّ لَا تُنْظَرُونَ ۝۵۹ إِنِّي تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ رَبِّي وَرَبِّكُمْ ۖ

من ہمہ یک جا باز مملت مدد میدرا ہر آئینہ من توکل کردم بر خدا پروردگار من و پروردگار شما

مَا مِنْ دَابَّةٍ إِلَّا هُوَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا ۖ إِنَّ رَبِّي عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۝۶۰

نیست هیچ جنبندہ مگر خدا بدست گرفته است نوے پیشانی او را و ہر آئینہ پروردگار من براہ راست ست و

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ مَا أُرْسِلْتُ بِهِ إِلَيْكُمْ ۖ وَيَسْتَخْلِفُ رَبِّي

پس اگر رو گردان شوید ضررے بمن مانند نیست ہر آئینہ رسانیدم بہ شما پیغامے را کہ فرستادہ شدم ہمراہ آن بسوی

قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّوْنَهُ شَيْئًا ۖ إِنَّ رَبِّي عَلَى كُلِّ شَيْءٍ

شما و جانشین سازد پروردگار من قومے را بجز شما و هیچ زیان نتوانید رسانیدن خدا را ہر آئینہ پروردگار من بر ہمہ چیز

حَفِظٌ ۝۶۱ وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا هُودًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ

نگہبان است و چون آمد عذاب ما خلاص ساختیم ہود را و آنان را کہ ایمان آوردند

بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَنَجَّيْنَاهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ ۝۶۲ وَتِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ

باوے رحمتے از جانب خود و برہانیدیم ایشان را از عاقبت سخت و این ست سرگذشت عاد انکار

بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَعَصَوْا رُسُلَهُ وَاتَّبَعُوا أَمْرَ كُلِّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ۝۶۳

کردند آیات پروردگار خود را و نافرمانی نمودند پیغامبران او را و پیروی کردند فرمان ہر سرکش ستیزندہ را

وَاتَّبَعُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً ۖ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ ۖ إِلَّا إِنْ عَادُوا

و از پے ایشان فرستادہ شد در دنیا لعنتے و روز قیامت نیز آگاہ باش ہر آئینہ عاد

و
یعنی مالک است ۱۲
و
یعنی حکیم است ۱۳

كَفَرُوا رَبَّهُمْ اَلَا بَعْدَ الْعَادِ قَوْمٌ هُوْدٌ ۝٦٠ وَاِلَىٰ ثَمُوْدَ اَخَاهُمْ

کافر شدند بر پروردگار خود آگاه باش نفوس باو عاودا که قوم هود بودند و فرستادیم بسوی ثمود برادر ایشان

صَلِحًا قَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِّنْ اِلٰهٍ غَيْرُهُ هُوَ اَنْشَأَكُمْ

صلح را گفت ای قوم من عبادت کنید خدا را نیست شمارا هیچ معبودی جز او او پیدا کرد شمارا

مِّنَ الْاَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيْهَا فَاسْتَغْفِرُوْهُ ثُمَّ تَوْبُوا اِلَيْهِ ۝٦١

از زمین و گردانید شمارا باشند در زمین پس طلب آمرزش کنید از او باز رجوع کنید بسوی او

اِنَّ رَبِّيْ قَرِيْبٌ مُّجِيْبٌ ۝٦٢ قَالُوا يٰصَلِحُ قَدْ كُنْتَ فِينَا مَرْجُوًّا قَبْلَ

هر آئینه پروردگار من نزدیک است پذیرنده دعا است گفت ای صلح بودی تو در میان ما امید داشتیم که پیش

هٰذَا اَتَتْهٰنَا اَنْ تَعْبُدَ مَا يَعْبُدُ اٰبَاؤُنَا وَاِنَّا لَفِيْ شَكٍّ مِّمَّا تَدْعُوْنَآ

از این آیین می گویی ما را از آنکه عبادت کنیم معبودانی را که عبادت میکردند پدران ما و هر آئینه ما در شبهه قومی ایم از آنچه میخوانی ما را

اِلَيْهِ مُّرِيْبٌ ۝٦٣ قَالَ يَقَوْمِ اَرَأَيْتُمْ اِنْ كُنْتُ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِّنْ

بسوی آن گفت ای قوم من آیا دیدید اگر باشم بر حجتی از

رَبِّيْ وَاتَّبَعْتُمْ مِنْهُ رَحْمَةً فَمَنْ يَنْصُرُنِيْ مِنَ اللّٰهِ اِنْ عَصَيْتُمْ

پروردگار خود و عطا کرده باشد من از جانب خود بخشایش پس که نصرت دهد مرا از عقوبت خدا اگر نافرمانی او کنم

فَمَا تَزِيْدُوْنِيْ غَيْرَ تَخْسِيْرٍ ۝٦٤ وَيَقَوْمِ هَذِهِ نَاقَةُ اللّٰهِ لَكُمْ اٰیَةٌ

پس زیاده نمی کنید در حق من مگر زیان کاری را و ای قوم من اینست ماده شتر است که خدا فرستاده است

فَذُرُوْهَا تَاْكُلْ فِيْ اَرْضِ اللّٰهِ وَلَا تَسْوَوْهَا سُوًى فَيَاْخُذَكُمْ

برای شما نشانه پس بگذاریدش تا بخورد در زمین خدا و مسا کنید بوی هیچ ضرری که آنگاه بگیرد شمارا

عَذَابٌ قَرِيْبٌ ۝٦٥ فَعَقَرُوْهَا فَقَالَ تَمَتَّعُوا فِيْ دَارِكُمْ ثَلَاثَةَ

عقوبتی نزدیک پس بے زدن آن را پس گفت صلح بهره مند باشید در سرای خود سه

اَيَّامٍ ذٰلِكَ وَعَدُّ غَيْرُ مَكْنُوْبٍ ۝٦٦ فَلَمَّا جَاءَ اَمْرُنَا بَنَجْنَا صَلٰحًا

روز این وعده هست غیر دروغ پس وقتی که آمد فرمان ما خلاص ساختیم صلح را

وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا وَمِنْ خِزْيٍ يَوْمَئِذٍ اِنَّ

و آنان را که ایمان آوردند بمره و ب بخشایشی از جانب خود و برانیدیم از رسوائی آن روز هر آئینه

رَبِّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ۶۶ وَأَخَذَ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةَ فَأَصْبَحُوا

پروردگار تو بهیچست توانا غالب و در گرفت ستمکاران را پس صبح کردند

فِي دِيَارِهِمْ جُثَيَيْنَ ۶۷ كَانَ لَمْ يَغْنَوْا فِيهَا أَلَا إِنَّ شَوْدًا

در سرایان تو در شده گویا هرگز نه بودند آن جا آگاه باش هر آینه نمود انکار

كَفَرُوا رَبَّهُمْ أَلَا بُعْدَ الشُّوَدَ ۶۸ وَلَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ

کردند پروردگار خود را هر آینه دوری باد نمودند و هر آینه آمدند فرستادگان ما پیش ابراهیم

بِالْبُشْرَى قَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ فَبَالَيْتَ أَنْ جَاءَ بِعَجَلٍ

به بشارت سلام گفتند ابراهیم جواب سلام داد پس توقف کرد در آنکه آورد گویا

حَنِينٍ ۶۹ فَلَمَّا رَأَى أَيْدِيَهُمْ لَا تَصِلُ إِلَيْهِ نَكَرَهُمْ وَأَوَّجَسَ

بریان پس چون دید که دست ایشان نمی رسید بآن بدید از ایشان و سخط آورد

مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَى قَوْمِ لُوطٍ ۷۰ وَأَمْرًا

از ایشان ترس گفتند ترس هر آینه ما فرستادیم به قوم لوط و امر آن

قَائِمَةً فَضِيعَتٌ فَبَشِّرْنَاهَا بِالسُّقُوتِ ۷۱ وَمِنْ وَرَاءِ السُّقُوتِ يَعْقُوبُ ۷۲

ابراهیم ایستاده بود پس بخندید و پس خنده داد پیش تو لوط و بعد اسحق و یحیی و یعقوب

قَالَتْ يُونُكُنِي أَلِدُ وَأَنَا عَجُوزٌ وَهَذَا بَعْلِي شَيْخًا إِنَّ هَذَا

گفت ای یونس من آید خواهم زاد و من پیرم و این شوهر من است کهن سال شده هر آینه این

لَشَيْءٌ عَجِيبٌ ۷۳ قَالُوا اتَّعَجِبِينَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ رَحِمَتُ اللَّهِ وَ

چیزی عجیب است فرشتگان گفتند آما تعجب می کنی از قدرت خدا بخشایش خدا و

بَرَكَتُهُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ إِنَّهُ حَمِيدٌ مَجِيدٌ ۷۴ فَلَمَّا ذَهَبَ

برکات او بر شماست ای اهل این خانه هر آینه خدا ستوده بزرگوار است پس چون رفت

عَنْ إِبْرَاهِيمَ الرَّوْعُ وَجَاءَتْهُ الْبُشْرَى يُجَادِلُنَا فِي قَوْمِ

از ابراهیم خوف و آمدش بشارت شروع نمود جدال کردن با ما در باب

لُوطٍ ۷۵ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَحَلِيمٌ أَوَّاهٌ مُنِيبٌ ۷۶ يَا إِبْرَاهِيمُ أَعْرِضْ

قوم لوط هر آینه ابراهیم برادر ترسناک جوع کننده بخدا بود گفتیم ای ابراهیم بگردان

و
ترجمه گوید یعنی بسبب
خوش و غمی از پاک قوم
لوط ۱۲

عَنْ هَذَا إِنَّكَ قَدْ جَاءَ أَمْرُ رَبِّكَ وَإِنَّهُمْ لِیُھْمُ عَذَابِ

جدال ہر آئینہ حال اینست آمد عقوبت پروردگار تو و ہر آئینہ این جماعہ آئندہ است بالیشان عقوبت

غیر مردود ۷۶) وَلَئِنَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِیِّئًا وَمِنْ وَضَاقَ

کہ باز گردانیدہ نشود و چون آمدند فرستادگان ما پیش لوط اند و گھین شد بسبب ایشان و تنگدل شد

بِهِمْ ذُرْعًا وَقَالَ هَذَا یَوْمٌ عَصِیْبٌ ۷۷) وَجَاءَهُ قُوَّةٌ یُھْرَعُونَ

بہ سبب ایشان و گفت این روز نیست سخت و آمدند پیش لوط قوم او شتابان

إِلَیْهِ وَمِنْ قَبْلُ كَانُوا یَعْمَلُونَ السَّیِّئَاتِ ط قَالَ یَقَوْمِ هَؤُلَاءِ

بسوئے او و پیش از ان میکردند کار ہائے زشت لوط گفت ای قوم من این

بَنَاتِی هُنَّ أَطْھَرُ لَكُمْ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَلَا تَخْزَوْنِ فِی ضِیْفِی ط

دختران من اند یعنی نکاح کنید این با پاکیزہ ترانہ ہر شہسوار سوار کنید مرا در باب ہمانان من

أَلِیْسَ مِنْكُمْ رَجُلٌ رَّشِیْدٌ ۷۸) قَالُوا لَقَدْ عَلِمْتَ مَا لَنَا فِی

آیا نیست از شما هیچ مرد شائستہ گفتند ہر آئینہ تو دانستہ کہ نیست ما را در

بَنَتِكَ مِنْ حَقِّ وَإِنَّكَ لَتَعْلَمُ مَا نُرِیدُ ۷۹) قَالَ لَوَ أَن لِّی بِكُمْ

دختران تو حاجت و ہر آئینہ تو میدانی آنچه می خواہیم گفت اگر مرا بمقابله شما

قُوَّةٌ أَوْ آوِیَ إِلَى رُكْنٍ شَدِیْدٍ ۸۰) قَالُوا یَلُوطُ إِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ

تو تے بودے یا پناہ کرتے بہ قوم زور آور می کردیم آنچه می کردیم فرستندگان گفتند ای لوط ہر آئینہ ما فرستادگان پروردگار تو ایم

لَنْ یَّصِلُوا إِلَیْكَ فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِّنَ اللَّیْلِ وَلَا یَلْتَفِتْ مِنْكُمْ

نخواہند رسید بہ تو پس ہر کسان خود را بپارہ از شب و باید کہ واپس ننگرد و بچکس

أَحَدٌ إِلَّا أَمْرًا تَكُ إِنَّهُ مُصِیْبُھَا مَا أَصَابَھُمْ إِنْ مَوْعِدَھُمْ

از شما الا از آن تو کہ رسیدنی است اورا آنچه رسید باین قوم ہر آئینہ میعاد ایشان وقت

الصُّبْحِ أَلِیْسَ الصُّبْحُ بِقَرِیْبٍ ۸۱) فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا جَعَلْنَا عَالِیَهَا

صبح است آیا صبح نزدیک نیست پس چون آمد فرمان ما ساختیم زیر آن و بہ ہارا

سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَیْهَا جَارًا مِّنْ سِجِّیلٍ ۸۲) مِّنْضُودٍ ۸۳) مُسَوَّۃٌ

زیر آن و بارانیدیم بر آنجا سنگها از قسم سنگ گل تہ بہ و نشان مند

و

مترجم گوید یعنی ایشان ہا را خوش رفتے بودند

و عادت قوم معلوم بود

پس خوف فتنہ پیدا شد

واللہ اعلم ۱۲

و

یعنی پے در پے ۱۲

۶۷

عِنْدَ رَبِّكَ وَمَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ بِبَعِيدٍ ۝۸۳ وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ

ساختم شده نزدیک پروردگار تو و این سنگ ها نیستند دور از شما گاران و فرستادیم بسوی قوم مدین برادر ایشان

شُعَيْبًا ۝ قَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۖ وَلَا تَتَّقُوا

شعیب را گفت ای قوم من عبادت کنید خدا را نیست شما را هیچ معبودی مگر من و کم کنید

الْهَيْكَالَ وَالْمِيزَانَ ۚ إِنِّي آتِيكُمْ بِخَيْرٍ وَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ

پیمان و ترازو را هر آینه من می بینم شما را با سودگی و هر آینه من می ترسم بر شما

عَذَابٍ يَوْمٍ مُّحِيطٍ ۝۸۴ وَيَقَوْمِ أَوفُوا بِالْمِيزَانَ وَالْقِسْطَ

از عذاب روز درگیرنده و ای قوم من تمام کنید پیمان و ترازو را با انصاف

وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ۝۸۵

و کم مرسانید ب مردمان چیزهای ایشان را و تباه کاری نکنید در زمین فسادکنان

بَقِيتُ اللَّهُ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ مُّؤْمِنِينَ ۚ وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ

نفعی که خدا تعالی حلال ساخته است بهتر است شما را اگر باوردارند گانید و نیستم بر شما

بِحَفِيطٍ ۝۸۶ قَالُوا يَشْعَبُ أَصْلُكَ تَأْمُرُكَ أَنْ تَتْرَكَ مَا يَعْبُدُ

نگهبان گفتند ای شعیب آیا نماز تو میفرماید ترا که بگذاریم آنچه می پرستیدند

آبَاءُكُمْ أَوْ أَنْ تَفْعَلَ فِي أَمْوَالِنَا مَا نَشَاءُ إِنَّكَ لَأَنْتَ الْحَلِيمُ

پدران ما یا بگذاریم آنچه کنیم در مال خود هر چه خواهیم هر آینه تو مردور بارشانتی (معامله)

الرَّشِيدُ ۝۸۷ قَالَ يَقَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيْنَةٍ مِّنْ رَبِّي

و مقصود ایشان استنهای بودم گفت ای قوم من آیا دیدید اگر باشم بر حجتی از پروردگار خود

وَرَشَقْنِي مِنْهُ رَشْقًا حَسَنًا وَمَا أُرِيدُ أَنْ أُخَالِفَكُمْ إِلَىٰ مَا

و داده باشد من از جانب خود رزوی نیک و نمی خواهم که خلاف کنم با شما مآل شده بسوی آنچه

أَنْتُمْ عَنْهُ ۚ إِنْ أُرِيدُ إِلَّا الْإِصْلَاحَ مَا اسْتَطَعْتُ وَمَا تَوْفِيقِي

منع می کنم شما را از آن و نمی خواهم مگر صلاح کاری تا بتوانم و نیست توفیق من

إِلَّا بِاللَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ۝۸۸ وَيَقَوْمِ لَا يَجْرِمَنَّكُمْ

مگر به فضل خدا بر من توکل کردم و بسوی او رجوع می کنم و ای قوم من پهلایند در حق شما

یعنی بپاک کننده

یعنی حلال چگونگی سخن شما را

مترجم گوید یعنی نمی خواهم که بکار نیک بفرمایم و خود نکند و اندر علم ۱۲

شِقَاقِي أَنْ يُصِيبَكُمْ مِثْلُ مَا أَصَابَ قَوْمَ نُوحٍ أَوْ قَوْمَ هُودٍ

دشمنی من این خصلت را کہ برسد بشما مانند آنچه رسید بقوم نوح یا بقوم ہود

أَوْ قَوْمَ صَالِحٍ وَمَا قَوْمُ لُوطٍ مِنْكُمْ بِبَعِيدٍ ۝۹۰ وَاسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ

یا بقوم صالح و نیست قوم لوط دور از شما و طلب آمرزش کنید از پروردگار

ثُمَّ تَوْبُوا إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي رَحِيمٌ وَدُودٌ ۝۹۱ قَالُوا اإِشْعِيبُ مَا نَفَقَهُ

خود باز رجوع کنید بسوئے او ہر آئینہ پروردگار من مہربان دوستدار است گفتند ای شعیب

كثِيرًا مِمَّا تَقُولُ وَإِنَّا لَنَرِيكَ فِينَا ضَعِيفًا وَلَوْلَا رَهْطُكَ

بسیارے آنچه می گویی و ہر آئینہ ماحی بنیم ترا در میان خود ناتوان و اگر نہ ہودے قبیلہ تو

لَرَجَمَنَّكَ وَمَا أَنْتَ عَلَيْنَا بَعِزٌّ ۝۹۲ قَالَ يَقَوْمِ أَرَهْطِي أَعَزُّ عَلَيْكُمْ

سنگسار میکردیم ترا و نیستی تو پیش ما گرامی قدر گفت ای قوم من آیا قبیلہ من گرامی تر است

مَنْ اللَّهِ وَاتَّخَذُ تُمُوهُ وَرَأَى كَمْ ظَهَرِيًّا إِنَّ رَبِّي بِمَا تَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ۝۹۳

پیش شما از خدا و گرفتہ خدا را انداختہ پس پشت خویش ہر آئینہ پروردگار من با آنچه میکنید درگیرندہ است

وَيَقَوْمِ اعْمَلُوا عَلَى مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَامِلٌ سَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ

و ای قوم من عمل کنید بر طور خود ہر آئینہ من نیز عمل کنندہ ام زود خواہید دانست آن را کہ

يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَمَنْ هُوَ كَاذِبٌ وَارْتَقِبُوا إِنِّي مَعَكُمْ

بمایدش عذابے کہ رسوا کندش و آن را کہ دے دروغ گوئیست و انتظار برید ہر آئینہ من ہاشما

رَقِيبٌ ۝۹۴ وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا شُعَيْبًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ

منتظم و وقتی کہ آمد عذاب ما خلاص ساختیم شعیب را و آنان را کہ ایمان آوردند باوے بہ بخشاش

مِنَّا وَآخَذَتِ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْعَةَ فَاصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ

انزود و در گرفت ظالمان را آواز سخت پس گشتند در سرایانے خویش

جَثِمِينَ ۝۹۵ كَانُوا لَمْ يَغْنَوْا فِيهَا إِلَّا بَعْدَ الْمَدِينِ كَمَا بَعْدَتْ

مردہ افتادہ گویا ہرگز نہ بودند آنجا آگاہ باش دوری بادین را چنانکہ دور افتادند

ثَمُودَ ۝۹۶ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَى بِآيَاتِنَا وَسُلْطٰنٍ مُبِينٍ ۝۹۷ إِلَىٰ

ثمود ہر آئینہ فرستادیم موسے را بہ نشان ہائے خود و بہ دلیل روشن بسوئے

فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَاتَّبِعُوا أَمْرَ فِرْعَوْنَ وَمَا أَمْرُ فِرْعَوْنَ

فرعون و جماعه او پس پیروی کردند فرمان فرعون را و نه بود فرمان فرعون

بِرَشِيدٍ ۱۷ يَقْدُمُ قُوَّةً يَوْمَ الْقِيَمَةِ فَأُورِدَهُمُ النَّارَ وَبِئْسَ

براه راست پیشوا شود فرعون قوم خود را روز قیامت پس بیاورد ایشان را آتش و بد جایست

الْوَرْدُ الْمَوْرُودُ ۱۸ وَاتَّبِعُوا فِي هَذِهِ لَعْنَةُ وَ يَوْمَ الْقِيَمَةِ بِئْسَ

که وارد آن شدند و ورخ و از پی ایشان آورده شد لعنت بدین دنیا و روز قیامت نیز

الرِّفْدُ الْمَرْفُودُ ۱۹ ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْقُرَى نَقُصُّهُ عَلَيْكَ مِنْهَا

بدو طایفه است که داده شد آن لعنت این از اخباریه است که میخوانیم آن را بر تو بعضی ازان

قَائِمٌ وَحَصِيدٌ ۲۰ وَظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَمَا

باقیست و بعضی از پی بریده و ستم کردیم ایشان را ولیکن ظلم کردند بر خویشتن پس

أَغْنَتْ عَنْهُمْ آلِهَتُهُمُ الَّتِي يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ

بیشتر دفع کردند از ایشان معبودان ایشان که میخوانند بجز خدا و تنه که

شَيْءٍ لَّيْسَ بِجَاءِ أَمْرٍ رَيْكَ وَمَا زَادُوهُمْ غَيْرَ تَتْبِيبٍ ۲۱ وَكَذَلِكَ

آمد فرمان پروردگار تو و نه افزود ایشان را بجز ملایک و همچنین است

أَخَذُ رَيْكَ إِذَا أَخَذَ الْقُرَى وَهِيَ ظَالِمَةٌ إِنَّ أَخْذَهُ أَلْسِيمٌ

گرفتار کردن پروردگار تو چون در گرفت کند و به بار آید آنها ستمکار باشند هر آینه گرفت دسه در دهنند

شَدِيدٌ ۲۲ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِمَنْ خَافَ عَذَابَ الْآخِرَةِ ذَلِكَ

سخت است هر آینه درین سخن نشانه است کسی را که ترسیده است از عذاب آخرت آن روز

يَوْمَ تَجُوعُ لَدَاهُ النَّاسُ وَذَلِكَ يَوْمُ مَشْهُودٍ ۲۳ وَمَا تُؤَخِّرُونَ إِلَّا

روز نیست که جمع کرده شوند در آن مهل و آن روز روز است که همه حاضر شوند و روزی و موقوف نمی دارید آنرا

لِأَجَلٍ مُّعَدُّودٍ ۲۴ يَوْمَ لَا تَكَلَّمُ نَفْسٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ فَمِنْهُمْ

گرفتار مدت معین روزی که بیاورد سخن نموده هیچ کس نگوید استوری حق پس بعضی

شَقِيٌّ وَسَعِيدٌ ۲۵ فَأَمَّا الَّذِينَ شَقُوا فَيُنَادُونَ فِي النَّارِ لَهُمْ فَمَا زَوْدٌ

ایشان بد بخت باشند و بعضی نیک بخت آنگاه که بد بخت شدند پس در آتش باشند آنها مانند زیر ویم

وَشَهِيقٌ ۝ خَلِيدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا

خر باشد باشند جاویدان آنجا مدت بقائے آسمان ها و زمین غیر وقتی که

مَا شَاءَ رَبُّكَ إِنَّ رَبَّكَ فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيدُ ۝ وَأَمَّا الَّذِينَ سُعِدُوا

خواسته است پروردگار تو هر آینه پروردگار تو می کند آنچه می خواهد و اما آنانکه نیک بخت کرده

فَفِي الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا

شدند پس در بهشت باشند جاویدان آنجا تا مدت بقائے آسمان ها و زمین غیر

مَا شَاءَ رَبُّكَ عَطَاءٌ غَيْرُ مَجْدُودٍ ۝ فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِّمَّا يَعْبُدُ

و قتیکه خواسته است پروردگار تو بخشش غیر منقطع پس مباش در شبهه از آنچه می پرستند

هَؤُلَاءِ مِمَّا يَعْبُدُونَ إِلَّا كَمَا يَعْْبُدُ آبَاؤُهُمْ مِنْ قَبْلُ وَإِنَّا

این گروه نمی پرستند مگر چنانکه می پرستیدند پدران ایشان پیش ازین و ما البته

لَكُوفُوهُمْ نَصِيبُهُمْ غَيْرَ مَنْقُوصٍ ۝ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ

تمام رسانیده ایم بایشان حصه ایشان را ناکاهیده و هر آینه دادیم موسی را کتاب

فَاخْتَلَفَ فِيهِ وَلَوْ لَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ

پس اختلاف افتاد در این و اگر نه بودی سخنی سابقا صادر شده از پروردگار تو هر آینه فیصل کرده می شد میان

وَأَنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ ۝ وَإِنْ كُنَّا لَأَكْثَرُ فِيهِمْ رَبُّكَ

ایشان را ایشان در شبهه قوی اندازان و هر آینه هر کس وقت که برانگیخته شوند البته تمام خواهد

أَعْمَالُهُمْ أَنَّهُمْ يَفْعَلُونَ خَيْرٌ ۝ فَاسْتَقِمْ كَمَا أَمَرْتَ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ

داد ایشان را پروردگار تو جزای کردار ایشان هر آینه وی با آنچه میکنند و ناست پس استوار باش چنانچه فرموده شده تو و آنانکه

وَلَا تَطْغَوْا إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝ وَلَا تَرْكَبُوا إِلَى الَّذِينَ

توبه کرده اند همراه تو نیز و از حد گذرید هر آینه و با آنچه می کنید میناست و میل نکنید بسوی آنانکه

ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُم مِّنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ

ستم کردند که نگاه برسد به شما آتش و نیست شما جز بخدا دوستان

ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ۝ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفِي النَّهَارِ وَزُلْفًا مِّن

باز نصرت داده نه شوید و برپا کن نماز را از دو طرف روز و ساعتی چند از

و

منزجم گوید یعنی مدت ماندن در بهشت و دوزخ مانند مدت دوام آسمان ها و زمین است و در دنیا اگر زیادتی را که در مشیت خداست و در فهم کنی نمی گنجد اعتبار کند حاصل بیان دوام است باطن وجه و اشرا علم ۱۲ و

و

یعنی حصه ایشان از عذاب ۱۳

الْيَوْمَ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ ذَلِكَ ذِكْرَى لِلَّذِينَ أَكْرَبُوا ۝

شب ہر آئینہ طاعات دور میکنند گناہان را این پند سے ہست پند پذیران را

وَاصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ۝

وہشکبائی کن ہر آئینہ خدا ضائع نمی سازد مزد نیکوکاران را پس چرا نہ شدند

مِنَ الْقُرُونِ مِنْ قَبْلِكَ أُولُوا بَقِيَّةٍ يَنْهَوْنَ عَنِ الْفُسَادِ

ازان قرون کہ پیش از شما بودند اہل خرد کہ منع کنند از فساد

فِي الْأَرْضِ إِلَّا قَلِيلًا مِّمَّنْ أَنْجَيْنَا مِنْهُمْ وَاتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا

در زمین الا اندک یعنی آن جماعہ کہ خلاص ساختیم از میان ایشان و پیروی کردند ستمکاران چیزے را

مَا أُتْرِفُوا فِيهِ وَكَانُوا مُجْرِمِينَ ۝

کہ آسودگی دادہ شدند ہاں و بودند گناہ گاران و ہرگز نیست پروردگار تو کہ ہلاک کند ویہ ہارا

بِظُلْمٍ وَأَهْلُهَا مُصَلِحُونَ ۝

بہستم و اہل آن نیکوکار باشند و اگر خواستے پروردگار تو البتہ گردانیدے مردمان را

أُمَّةٌ وَاحِدَةٌ وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ ۝

یک ملت و ہمیشہ باشند مختلف الا آنکہ ہرے رحم کردہ است پروردگار تو

وَلِذَلِكَ خَلَقَهُمْ وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ

وہلے این اختلاف آفریدہ است ایشان را و تمام شد سخن پروردگار تو کہ البتہ پر کنم دوزخ را از

الْجَنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ۝

جن و مردمان ہمیک جا و ہر چیزے را بخوانیم بر تو از اخبار پیغامبران آن

الرُّسُلِ مَا نَشِئْتُ بِهِ فُؤَادَكَ وَجَاءَكَ فِي هَذِهِ الْحَقُّ وَ

چیزے را کہ ثابت ہے گردانیم ہاں دل ترا و آندہ است بہ تو درین سورہ سخن درست و

مَوْعِظَةٌ وَذِكْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ ۝

پند و یاد کردنی برائے مسلمانان و بگوآنان را کہ ایمان نمی آرند کارکنند

عَلَى مَكَانَتِكُمْ إِنَّا عَمِلُونَ ۝

بر طور خود ہر آئینہ مایز کار می کنیم و انتظار کشید ہر آئینہ مایز منتظرانیم و خدا تراست

وَأَنْتُمْ مُنْتَظَرُونَ ۝

و انتظار کشید ہر آئینہ مایز منتظرانیم و خدا تراست

و

یعنی ہذا از دنیا مشغول
شدند ۱۲

ف

مترجم گوید و معرفت آنست
را نسبت میکنند باہل

باطل نہ باہل حق و بقال
قال اہل الحق کذا و عاظم

فرق پس استثنای من
رحم بے تکلف صحیح شد

و انشا عظم ۱۲

غَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْيَهُ يُرْجَعُ الْأُمُورَ كُلَّهُ فَاَعْبُدْهُ

علم غیب آسمان و زمین و بسوی او باز گردانیده می شود کار همه آن پس عبادت کن

وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ۱۳

اورا توکل کن بر او و نیست پروردگار تو بے خبر از آنچه می کنی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۱۴ اِنَّا نُنَزِّلُ الْقُرْآنَ فَتْرَةً

بسمه یوسف که نازل شد و آن به نام خداست بخشنایند هر بان یکصد و یازده آیه و زده کوع است

الرَّفَقَتْ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ۱۵ اِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ

آرا این آیت ها آیات کتاب روشن است هر آینه ما فرستادیم آن را قرآن عربی ساخته باشد که

تَعْقِلُونَ ۱۶ نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَا أَوْحَيْنَا

شما را باید ما قصه میخوانیم بر تو بهترین قصه خواندن بوحی فرستادن خود

إِلَيْكَ هَذَا الْقُرْآنُ ۱۷ وَإِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِهِ لَمِنَ الْغَافِلِينَ ۱۸

بسوی تو این قرآن را و هر آینه حال این است که تو بودی پیش از آن از بے خبران

إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا

یا دکن چون گفت یوسف پدر خود را ای پدر من هر آینه من خواب دیدم یازده ستاره را و

الْقَمَرَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ ۱۹ قَالَ يَبْنَى لَا تَقْصُصْ

آفتاب و ماه را دیدم این ها را برای خود سجدہ کننده گفت ای پسر من بیان کن

رُءْيَاكَ عَلَى إِخْوَتِكَ فَيَكِيدُوكَ كَيْدًا إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ

خواب خود را پیش برادران خود که انگاه اندیشه کنند در حق تو حیلہ هر آینه شیطان آدمی را

عَدُوٌّ مُبِينٌ ۲۰ وَكَذَلِكَ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ تَأْوِيلِ

دشمن آشکار است و چنانکه خواب تو نمود همچنین برگزید ترا پروردگار تو و بیاموزد ترا از علم تاویل

الْأَحَادِيثِ وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَعَلَىٰ آلِ يَعْقُوبَ كَمَا اتَّهَمُوا

الاحادیث یعنی تعبیر روایات تمام کند نعمت خود را بر تو و بر فرزندان یعقوب چنانکه تمام کردند آن را

عَلَىٰ أَبَوَيْكَ مِنْ قَبْلِ إِبْرَاهِيمَ وَاسْتَخْلَفَ إِنْ رَبُّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۲۱

بر دو جد تو پیش ازین ابراهیم و اسحق هر آینه پروردگار تو داناستوار کار است

لَقَدْ كَانَ فِي يُوسُفَ وَإِخْوَتِهِ آيَاتٍ لِلْسَّائِلِينَ ۝۷ إِذْ قَالُوا

ہر آئینہ ہست در قصہ یوسف و برادران او نشان ہا سوال کنندگان را چون گفتند کہ

لِيُوسُفَ وَأَخُوهُ أَحَبُّ إِلَيْنَا مِمَّا نَحْنُ عُصْبَةٌ إِنَّ أَبَانَا

یوسف و برادر حقیقی او دوست تر اند نزدیک پدر ما از ما و ما جماعتے ایم ہر آئینہ

لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۝۸ اقْتُلُوا يُوسُفَ وَأَطْرَحُوهُ أَرْضًا يَخْلُ لَكُمْ

پدر ما در خطائے ظاہر است کشید یوسف را یا با گلندش بزمین غیر معلوم تا خالی شود

وَجْهَ أَبِيكُمْ وَتَكُونُوا مِنْ بَعْدِهِ قَوْمًا صَالِحِينَ ۝۹ قَالَ قَائِلٌ

برائے شما تو جہ پدر شما دتا باشید بعد ازین گروهے شائستہ یعنی توبہ کنید گفت گویندہ

مِنْهُمْ لَا تَقْتُلُوا يُوسُفَ وَالْقُوَّةُ فِي غَيْبَتِ الْجُبِّ يَلْتَقِطُهَا بَعْضُ

از ایشان کشید یوسف را و با گلندش در چاہ تاریک تا برگردد اورا بعض

السَّيَّارَةِ إِنْ كُنْتُمْ فَعِلِينَ ۝۱۰ قَالُوا يَا أَبَانَا مَا لَكَ لَا تَأْمَنَّا عَلَى

مسافران اگر کنند گانید گفتندے پدر ما چیست حال تو کہ امین نمی پذیری

يُوسُفَ وَإِنَّا لَهُ لَنَاصِحُونَ ۝۱۱ أَرْسَلَهُ مَعَنَا غَدًا يَرْتَعُ وَيَلْعَبُ

ما را بر یوسف و ہر آئینہ ما اورا نیک خواہیم بفرست اورا با ما فردا تا میوہ بسیار خورد و بازی کند

وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ۝۱۲ قَالَ إِنِّي لِيَحْزُنُنِي أَنْ تَذْهَبُوا بِهِ وَأَخَافُ

و ہر آئینہ ما اورا نگاہ با نیم گفت ہر آئینہ اندوہن می کند مرا آنکہ بریدش و می ترسم

أَنْ يَأْكُلَهُ الذِّئْبُ وَأَنْتُمْ عَنْهُ غٰفِلُونَ ۝۱۳ قَالُوا لَيْنَ أَكَلَهُ

از آنکہ بخورد اورا گرگ و شما از وی بے خبر باشید گفتند اگر بخورد اورا گرگ

الذِّئْبُ وَنَحْنُ عُصْبَةٌ إِنَّا إِذًا لَخٰسِرُونَ ۝۱۴ فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهِ وَ

و ما جماعتے ایم ہر آئینہ ما انگاہ زریان کار با شیم پس چون بریدش و

اجْمَعُوا أَنْ يَجْعَلُوهُ فِي غَيْبَتِ الْجُبِّ وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ لَتُنَبِّئَهُمْ

عزیمت کردند کہ با گلندش در چاہ تاریک و وحی فرستادیم بسوی او کہ البتہ خبردار خواہی

بِأَمْرِهِمْ هَذَا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ۝۱۵ وَجَاءَ وَآبَاهُمُ عِشَاءً وَبُكُونٌ

ساخت ایشان را باین ماجرائے ایشان و ایشان نہ شناسند و آمدند پیش پدر خود شبانگاہ گریان گریان

قَالُوا يَا بَنَا آدَمَ أَهْبِنَا نَسْتَبِقُ وَتَرَكْنَا يُوسُفَ عِنْدَ مَتَاعِنَا

گفتند اے پدر ما ہر آئینہ ما شروع کرویم در مسابقت و گذاشتیم یوسف را نزدیک رخت خویش

فَأَكَلَهُ الذِّئْبُ وَمَا أَنْتَ بِمُؤْمِنٍ لَّنَا وَلَوْ كُنَّا صَادِقِينَ ﴿١٧﴾

پس بخورد اور اگرگ و میتی تو باوردارندہ ما اگرچہ مستقیم راست گو

وَجَاءُوا عَلَى قَمِيصِهِ بِدَمٍ كَذِبٍ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ

و آوردند بالائے قمیص او خون دروغ را یعقوب گفت نے بلکہ آراستہ است

أَنْفُسُكُمْ أَفْراً فَصَبْرٌ جَمِيلٌ وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا تَصِفُونَ ﴿١٨﴾

پیش شما نفس شما تدبیرے را پس کار میں صبر نیک است و خدا مدد طلبیدہ می شود از روی برآیند شما بیان می کنید

وَجَاءَتْ سَيَّارَةٌ فَأَرْسَلُوا وَارِدَهُمْ فَأَدْلَى دَلْوَهُ قَالَ يَبُشْرَى

و آمد کاروانے پس فرستادند سقائے خود را پس انداخت دلو خود گفت اے شروه من

هَذَا غُلٌّ وَأَسْرَوْهُ بِضَاعَةً وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾ وَ

این نوحولے است و اہل قافلہ پہنان ساختند اور اسرا بیہ واریتہ و خدا داناست با پنچہ نے کردند

أَسْرَوْهُ بِثَمَنٍ بَخْسٍ دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ وَكَانُوا فِيهِ مِنَ الزَّاهِدِينَ ﴿٢٠﴾

برادران فروختندش بہ ہلکے ناقص درہمے چند شمردہ شدہ و بودند در باب یوسف از بے رغبتان

وَقَالَ الَّذِي اشْتَرَاهُ مِنْ مِّصْرَ لَا مِرَاتٍ أَكْرَهَى مَثْوًى عَسَى

و گفت شخصے کہ خرید کرد یوسف را از اہل مصر بزن خود گرامی دار جائے اورا شاید

أَنْ يَنْفَعَنَا أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا وَكَذَلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ

کہ نفع دہد مارا یا فرزند گیریم اورا و ہمچنین قرار دادیم یوسف را دران زمین

وَلِنُعَلِّمَهُ مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ وَاللَّهُ غَالِبٌ عَلَى أَمْرِهِ

و تا بیا آموزیم اورا از علم تاویل الاحادیث و خدا تواناست بر مراد خود

وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢١﴾ وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ آتَيْنَاهُ حُكْمًا

ولیکن اکثر مردمان نمیدانند و چون رسید یوسف نہایت قوت خود دادیم اورا

وَعِلْمًا وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٢٢﴾ وَرَأَوْنَاهُ الْيَتِيمَ هُوَ فِي

و انائی و علم و ہمچنین جزا میدہیم نیکوکاران را و گفت و شنید کرد با یوسف زرنے کہ اود

بَيَّتَهَا عَنْ نَفْسِهِ وَغَلَّقَتِ الْأَبْوَابَ وَقَالَتْ هَيْتَ لَكَ قَالَ

خاندانش بود تا بگذرد از حفظ خود (و این کنایت از طلب جماع است) و به بست در بار او گفت پیش آگفت

مَعَاذَ اللَّهِ إِنَّهُ رَبِّي أَحْسَنَ مَثْوَايَ إِنَّهُ لَا يُغْلِبُ الظَّالِمُونَ ﴿٣٦﴾

می پناهم بخدا این شخص صاحب من است نیکو ساخت جائے مرا و هر آینه رستگار نمی شوند ظالمان

وَلَقَدْ هَمَّتْ بِهٖ وَهَمَّ بِهَا لَوْلَا اَنْ رَّا بُرْهَانَ رَبِّهٖ كَذٰلِكَ

و هر آینه قصد کرد آن زن بسوی یوسف و قصد کرد یوسف بسوی او اگر نه آن بود که دیدی یوسف دلیل پروردگار خود را میشد

لِنَصْرِفَ عَنْهُ السُّوءَ وَالْفَحْشَاءَ إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُخْلَصِينَ ﴿٣٧﴾

آینچه میشد و چنین کردیم تا باز گردانیم از وی بدی و بی حیائی را هر آینه می از بندگان خالص کرده ما است

وَأَسْتَبَقَا الْبَابَ وَقَدَّتْ قَیْصَهُ مِنْ دُبُرٍ وَأَلْفَا سَيِّدَ هٰلِكَ ا

و با یکدیگر سبقت کردند بسوی دروازه و بدرید آن زن پیراهن یوسف را از پس پشت و یافتند شوهر زن را نزدیک

الْبَابِ قَالَتْ مَا جَزَاءُ مَنْ أَرَادَ بِأَهْلِكَ سُوءً إِلَّا اَنْ يُسْجَنَ اَوْ

دروازه گفت چیست جزای کسی که خواسته باشد باهل تو کار بد مگر آنکه بزند آن کرده شود یا

عَذَابٌ اَلِیْمٌ ﴿٣٨﴾ قَالَ هِيَ رَاوَدْتَنِي عَنْ نَفْسِي وَشَهِدَ شَٰهِدٌ

عقوبتی درد دهنده یوسف گفت این زن گفت و شنید کرد با من تا ناغافل کندم از محافظت نفس من و گواهی

مِّنْ اَهْلِهَا اِنْ كَانَ قَیْصُهُ قَدْ مِّنْ قَبْلِ فَصَدَقَتْ وَهُوَ

دادگو ای از قبیله زن که اگر هست پیراهن یوسف دریده از پیش پس این زن راست گفته

مِنَ الْكٰذِبِیْنَ ﴿٣٩﴾ وَاِنْ كَانَ قَیْصُهُ قَدْ مِّنْ دُبُرٍ فَكَذَّبَتْ

است و یوسف دروغ گویانست و اگر هست پیراهن او دریده از پشت پس این زن دروغ گفته است

وَهُوَ مِنَ الصّٰدِقِیْنَ ﴿٤٠﴾ فَلَمَّا رَا قَیْصَهُ قَدْ مِّنْ دُبُرٍ قَالَ اِنَّهٗ

و یوسف از راست گویان است پس شوهرش چون دید پیراهن را دریده از پس گفت این قضیه

مِّنْ كَيْدِ كُنَّ اِنَّ كَيْدَ كُنَّ عَظِیْمٌ ﴿٤١﴾ یُوسُفُ اَعْرَضُ عَنْ هٰذَا سَكَنَ

از کد شماست ای زنان هر آینه مگر شما ای زنان بزدگ است ای یوسف در گذر ازین ماجرا

وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ اِنَّكَ كُنْتَ مِنَ الْخٰطِیِّیْنَ ﴿٤٢﴾ وَقَالَ نِسْوَةٌ

و ای زن طلب آمرزش کن برائے گناه خود هر آینه تو بوده از خطا کنندگان و گفتند زنان چند

ف
یعنی خیانت از تو انجام کرد
ف
یعنی صورت یعقوب حاضر
شد انگشت را به دندان
گرفته ۱۲

۱۳

فِي الْمَدِينَةِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ تُرَاوِدُ فَتَاهَا عَنْ نَفْسِهِ قَدْ شَغَفَهَا

در شهر کزن عزیز گفت و شنید میکند بانو جوان خود تا غافل کند او را از حفظ نفس خود هر آئینه در ویش جا کرده است از

حُبِّهَا إِنَّا لَنَرِيهَا فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۝ فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ أَرْسَلَتْ

روئے دوستی هر آئینه مای بنیم او را در گمراهی ظاهر پس چون شنید زن عزیز غیبت ایشان از او فرستاد

النَّهْيَ وَأَعْتَدَتْ لَهُنَّ مُتَّكَأً وَآتَتْ كُلَّ وَاحِدَةٍ مِّنْهُنَّ سِكِّينًا

بسوئ ایشان و میا کرد برائے ایشان مجلسی و داد هر یک را از ایشان کار دے

وَقَالَتِ الْخُزْجَةُ عَلَيْهِنَّ ۝ فَلَمَّا رَأَيْنَهُ أَكْبَرْنَهُ وَقَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ

و گفت ای یوسف بیرون آبر این زنان پس چون دیدنش بزرگ یافتندش و بریدند دست خویش

وَقُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا هَذَا بَشَرًا إِنْ هَذَا إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ ۝ قَالَتْ

و گفتند آک است خدا نیست این نو جوان آدمی نیست این شخص مگر فرشته گرامی زن عزیز گفت

فَذَلِكِ الَّذِي بَنَيْنَا فِيهِ وَلَقَدْ رَاوَدْتُهُ عَنْ نَفْسِهِ

این است آنکه ملاست کرده بودید مرا در مشق و هر آئینه گفت و شنید کرد مباحثے تا غافل کنم او را از

فَاسْتَعْصَمَ وَلَئِنْ لَّمْ يَفْعَلْ مَا أُمِرْتُ لَيْسَجَنَّ ۝ وَلْيَكُونَا مِنَ

حفظ نفس و پس نگاه داشت خود را و اگر نکند آنچه فرمایم او را البته بزدان کرده شود و البته باشند از

الضَّاعِرِينَ ۝ قَالَ رَبِّ السِّجْنِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ

خوار شدند گان یوسف گفت ای پروردگار من زندان دوست تر است نزدیک من از آنچه میخوانند مرا بسوی

وَلَا أَتَصَرَّفُ عَلَيْكَ كَيْدُهُنَّ أَصْبُ إِلَيْنَّ وَأَكُنْ مِنَ الْجَاهِلِينَ ۝

آن و اگر تو باز نداری از من فریب این زنان را البته میل کنم بایشان و باشم از نادانان

فَاسْتَجَابَ لَهُ رَبُّهُ فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُنَّ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ

پس قبول کرد دعائے او را و دور کرد او را پس باز داشت از یوسف فریب ایشان را هر آئینه وے شنوا

الْعَلِيمُ ۝ ثُمَّ بَدَأَ الَّهُمَّ مِنْ بَعْدِ مَا رَأَوُا الْآيَاتِ لِيَسْجُنَّهٗ حَتَّىٰ

و اناست باز ظاهر شد آن جماعت بعد از آن که دیده بودند نشان ها که البته بزدان در آورند

حِينَ ۝ وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَيْنِ ۝ قَالَ أَحَدُهُمَا لِي أَرِنِي

اورا تا مدتے و داخل شدند بزدان همراه یوسف دو جوان یکی از ایشان گفت هر آئینه بخواب می بنیم خود را که

ط
یعنی مشورت کردند که
یوسف را بزدان باید کرد
تا نزدیک مردمان ببرد
نیز ظاهر شود ۱۲

أَعَصِرْ خُمْرًا وَقَالَ الْآخَرُ لِي أَرِنِي أَحْمِلُ فَوْقَ رَأْسِي خُبْرًا

می افشارم آب انگور و دیگر گفت که هر آینه بخواب می بینم خود را که برداشته ام بر سر خود نانے

تَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْهُ نَبَأٌ بَاطِلٌ وَإِنَّا نَرِيكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿۳۵﴾

که مرغان از آن میخوردند خبردار کن ما را به تعبیر این خواب هر آینه ما بینیم ترا از نیکوکاران

قَالَ لَا يَأْتِيَكُمَا طَعَامٌ تُرْزَقُنِيهِ إِلَّا نَبَأُكُمَا بِتَأْوِيلِهِ قَبْلَ أَنْ

گفت نخواهد آمد بشما هیچ طعامی که داده می شود آن را یعنی در خواب مگر خبر و اگر من شمارا به تعبیر آن پیش از آنکه بیاید

يَأْتِيَكُمَا ذَلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَنِي رَبِّي إِنِّي تَرَكْتُ مِلَّةَ قَوْمٍ

به شما مصداق تعبیر این تعبیر از آن قبیل است که آموخته است مرا پروردگار من هر آینه من ترک کردم کیش قومی که

لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿۳۶﴾ وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ

ایمان نمی آرند بخدا و ایشان باختر نامعتقدانند و پیروی کردم کیش

آبَاءِي إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ مَا كَانَ لَنَا أَنْ نَشْرِكَ

پدران خود را ابراهیم و اسحاق و یعقوب شاید ما را که شریک خدا

بِاللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ذَلِكُمْ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ عَلَيْنَا وَعَلَى النَّاسِ

تقر کنیم چیزی را این از فضل خداست بر ما و بر مردمان

وَلَكِنْ أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿۳۷﴾ يَصَاحِبِي السَّجْنَاءَ أَرْبَابُ

ولیکن بیشتر مردمان شکر نمی کنند لے دو باشند زندان آیا معبودان

مُتَفَرِّقُونَ خَيْرٌ أَمِ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿۳۸﴾ مَا تَعْبُدُونَ مِنْ

برگنده بهتراند یا خدا یکتائی غالب عبادت نمی کنید

دُونَهُ إِلَّا أَسْمَاءُ سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ مَا أَنْزَلَ

بجز خدا مگر نام های چند را که شما مقرر کرده اید آن را و پدران شما مقرر کرده اند نفرستاده است

اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ إِنْ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوا

خدا بر آنها هیچ دلیل نیست فرمانروائی مگر خدا را فرمود که عبادت نکنید

إِلَّا إِيَّاهُ ذَلِكُ الدِّينِ الْقَيِّمُ وَلَكِنْ أَكْثَرُ النَّاسِ

مگر خودش را این است کیش درست ولیکن بیشتر مردمان

لَا يَعْلَمُونَ ۝ يَصَاحِبِي السَّجْنِ أَمَّا أَحَدُكُمَا فَيَسْقِي رَبَّهُ

نمی دانند اے دو باشندہ زندان اما یکی از شما پس بنوشاند مولائے خود را

خَمْرًا ۝ وَأَمَّا الْآخَرُ فَيُصْلَبُ فَتَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْ رَأْسِهِ ۝

شراب و اما آن دیگر پس بر دار کرده شود پس بخورد مرغان از سر او

قُضِيَ الْأَمْرُ الَّذِي فِيهِ تَسْتَفْتِينَ ۝ وَقَالَ لِلَّذِي ظَنَّ أَنَّهُ

فصل کرده شد کارے که درمے سوال می کنید و گفت یوسف به شخصی که دانسته بود که

نَاجٍ مِّنْهُمَا اذْكُرْنِي عِنْدَ رَبِّكَ فَأَنَسَهُ الشَّيْطَانُ ذِكْرَ رَبِّهِ

خلاص بنده است از آن دو کس یاد کن مرا نزد یک مولائی خود پس شیطان فراموش گردانید از خاطره که یاد کندش

فَكَثَبَ فِي السَّجْنِ بِضْعَ سِنِينَ ۝ وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّي أَرَى سَبْعَ

مولائی خود پس ماند یوسف در زندان چند سال و گفت بادشاه بر آئینه من خواب می بینم که هفت

بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعُ عِجَافٍ وَسَبْعٌ سُتَبِلَاتٍ خُضْرٍ

گاؤ فرہ میخورند آن هارا هفت گاؤ لاغر و می بینم هفت خوشه سبز را

وَأُخْرَى سَبْتٌ يَأْتِيهَا الْمَلَأُ أَفْتُونٌ فِي رُؤْيَايَ إِن كُنْتُمْ

و هفت خوشه دیگر خشک را اے جماعه جواب من و امید در باب خواب من اگر خواب را

لِلرُّؤْيَا تَعْبُرُونَ ۝ قَالُوا أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ وَمَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ

تعبیرے گوئید گفتند این خوابهای شوریده است و ما نیستیم تعبیر خوابهایمان

الْأَحْلَامِ بِعِلْمَيْنِ ۝ وَقَالَ الَّذِي نَجَّاهُمَا وَادَّكَرَ بَعْدَ

شوریده و انا و گفت آنکه نجات یافته بود از آن دو کس و بیاد آورد بعد مدتی

أَمَّا أَنَا أَنْبَأُكُمْ بِتَأْوِيلِهِ فَأَرْسِلُونِ ۝ يُوسُفُ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ

من خبر دهم شما را به تعبیر این خواب پس بفرستید مرا و گفت اے یوسف اے راست گو

أَفْتِنَا فِي سَبْعِ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعُ عِجَافٍ وَسَبْعِ

جواب ده ما را درین خواب که هفت گاؤ فرہ میخورند ایشان را هفت گاؤ لاغر و هفت

سُنْبُلَاتٍ خُضْرٍ وَأُخْرَى سَبْتٌ لَّعَلِّي أَرْجِعُ إِلَى النَّاسِ

خوشه سبز و هفت خوشه دیگر خشک بود که من بازگردم بسوی مردم آن

۵۳۱

و

مترجم گوید پس بسوی
یوسف فرستادند
و ملاقات کردند و التماس

لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿۴۶﴾ قَالَ تَزْرَعُونَ سَبْعَ سِنِينَ دَأَبًا فَمَا

تا ایشان بدانند گفت زراعت کنید ہفت سال پہلے بر عادت خود پس اپنے

حَصَدُكُمْ فَذَرُوهُ فِي سُنْبُلِهِ إِلَّا قَلِيلًا مِّمَّا تَأْكُلُونَ ﴿۴۷﴾ ثُمَّ

بدر وید بکزاریدش در خوشہ آن نکرانہ کے ازا پنچہ بخورید باز

يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ سَبْعٌ شِدَادٌ يَأْكُلْنَ مَا قَدَّمْتُمْ

بیاید بعد ازان ہفت سال سخت بخورند آ پنچہ سابق ذخیرہ نہادہ بودید ہر لے

لَهُنَّ إِلَّا قَلِيلًا مِّمَّا تَحْصِنُونَ ﴿۴۸﴾ ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ

آہنا نکرانہ کے ازا پنچہ با احتیاط نگاہ دارید باز بیاید بعد ازان سالے کہ

عَامٌ فِيهِ يَغَاثُ النَّاسُ وَفِيهِ يَعْصَرُونَ ﴿۴۹﴾ وَقَالَ الْمَلِكُ

در وہ باران فرستادہ شود بر مردمان و در وہ ہا فشارند انگور و غیر آن و گفت بادشاہ بیارید

اَتُونِي بِهِ فَلَمَّا جَاءَهُ الرَّسُولُ قَالَ ارْجِعْ إِلَىٰ رَبِّكَ

پیش من یوسف را پس چون آمد نزدیک یوسف فرستادہ بادشاہ گفت باز گرد بسوئے مولائی خود

فَسَأَلَهُ مَا بَالُ النِّسْوَةِ الَّتِي قَطَعْنَ أَيْدِيَهُنَّ إِنَّ

پس سوال کن اور اچھیست حال آن زنان کہ بریدند دست خویش را ہر آئینہ

رَبِّي يَكِيدُ هُنَّ عَلِيمٌ ﴿۵۰﴾ قَالَ مَا خَطْبُكُنَّ إِذْ رَاوَدْتُنَّ يُوسُفَ

پروردگار من بچیلہ بازی ایشان داناست و گفت بادشاہ چہ حال بود حال شما وقتے کہ گفت و شنید کردید با یوسف

عَنْ نَفْسِهِ قُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا عَلِمْنَا عَلَيْهِ مِنْ سُوءٍ ط

تا بلغزاندش از احتیاط نفس گفتند ہاکی خدا راست ندانستیم بر یوسف بیچ گناہے

قَالَتِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ النَّ حَصْحَصَ الْحَقُّ أَنَا رَاوَدْتُهُ

گفت زن عزیز آنون ظاہر شد سخن راست کہ من گفت و شنید

عَنْ نَفْسِهِ وَإِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ ﴿۵۱﴾ ذَلِكَ لِيَعْلَمَ أَنِّي

کردم باوے تا بلغزانش از احتیاط نفس او و ہر آئینہ و از راست گویان است گفت یوسف این ہمہ برائے آنست

لَمْ أَخُنْهُ بِالْغَيْبِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي كَيْدَ الْخَائِنِينَ ﴿۵۲﴾

تا بدانند عزیز کہ من خیانت او نکرده ام غائبانہ و بدانند کہ خدا راہ نمی نماید خیانت کنندگان را

و

بادشاہ این تعبیر شنیدہ

مشتاق ملاقات

یوسف گشت و

یوسف علیہ السلام

مدتے توقف نمود تا برأت

ذراش ظاہر گردد و اللہ اعلم

و

یعنی شہادت بر اقرار یوسف

بہفت یوسف پوشیدہ

اندو اللہ اعلم ۱۲

وَمَا اَبْرِئُ نَفْسِي اِنَّ النَّفْسَ لَامَّارَةٌ بِالسُّوءِ اِلَّا مَا رَحِمَ

وہ پاک صفت ہی کہتم نفس خود را ہر آئینہ نفس بسیار فرمایندہ است بہ ہدی مگر آنوقت کہ ہر بانی کند

رَبِّي اِنَّ رَبِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ ۵۶ وَقَالَ الْمَلِكُ اَتُوتُنِي بِهٖ اسْتِخْلَاصُهُ

پروردگار من ہر آئینہ پروردگار من آمرزندہ مہربانست وگفت بادشاہ بسیار پیش پیش من تا مقرر کنمش خالص

لِنَفْسِي فَلَمَّا كَلَّمَهُ قَالَ اِنَّكَ الْيَوْمَ لَدَيْنَا مَكِينٌ اَيُّنَ ۵۷ قَالَ

برائے خدمت خود پس چون سخن گفت با یوسف وگفت اے یوسف ہر آئینہ تو امروز نزدیک صاحب قدر و کرامت طری

اجْعَلْنِي عَلَى خَزَائِنِ الْاَرْضِ اِنِّي حَفِيظٌ عَلِيمٌ ۵۸ وَكَذٰلِكَ

گفت مقرر کن مرا بر خزانہا من این سرزمین ہر آئینہ من محافظت کنندہ وانا ام و ہمچنین

مَكَّنَّا يُوْسُفَ فِي الْاَرْضِ يَتَّبِعُوْا مِنْهَا حَيْثُ يَشَاءُ نَصِيبُ

یعنی باین تقریب منزلت دادیم یوسف را در ان زمین قرار می گرفت ازان زمین ہر جا کہ میخواست می رسانیم

بِرَّحْمَتِنَا مَنْ تَشَاءُ وَلَا نُنْصِيْعُ اَجْرَ الْمُحْسِنِيْنَ ۵۹ وَلَا جُرْ

رحمت خود را بہر کہ خواہیم و ضائع نمی کنیم مزد نیکوکاران را و ہر آئینہ مزد

الْاٰخِرَةِ خَيْرٌ لِّلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَكَانُوْا يَتَّقُوْنَ ۶۰ وَجَاءَ اِخْوَةُ

آخرت بہترست آنان را کہ ایمان می آوردند و بہریزگاری می کردند و آمدند برادران

يُوْسُفَ فَدْخَلُوْا عَلَيْهِ فَعَرَفَهُمْ وَهُمْ لَهُ مُنْكَرُوْنَ ۶۱ وَلَمَّا

یوسف پس داخل شدند بروے پس بہ شناخت ایشان را و ایشان را ورا نا شناسا بودند و چون

جَهَّزَهُمْ بِجَهَّازِهِمْ قَالَ اَتُوتُنِيْ بِاَخِيْ لَكُمْ مِّنْ اٰبِكُمْ اِلَّا

ہمرا کرد برائے ایشان سامان ایشان را گفت بسیار بد پیش من برادر علانی خود را کہ از پدر شماست آیا

تَرُوْنَ اَنِّيْ اَوْفِي الْكَيْلِ وَاَنَا خَيْرُ الْمُنْزِلِيْنَ ۶۲ فَاِنْ لَّمْ تَأْتُوْنِيْ

می بینید کہ من تمام میدهم پیمانہ را و من بہترین جہان داری کنندگانم پس اگر نیاورید و اورا

بِهٖ فَلَا كَيْلَ لَكُمْ عِنْدِيْ وَلَا تَقْرُبُوْنَ ۶۳ قَالُوْا سَرُّوْا دُعَاةُ

پیش من پس ہرگز پیودن نہ باشد برائی شما نزدیک من و ہرگز نزدیک نشوید من گفتند گفت و شنید کنیم باہر

اٰبَاہُ وَاِنَّا لَفَاعِلُوْنَ ۶۴ وَقَالَ لِفَتٰیئِهٖ اجْعَلُوْا بِضَاعَتَهُمْ فِيْ

اوتاناز و دست باز دار و اما البتہ این کار کنندگانیم و گفت یوسف غلامان خود را بنہید سرمایہ ایشان را

و
یعنی قابلیت او شناخت
و
بعد از ان قوط افتاد در
جمع نواحی مصر و شام
اولاد یعقوب شد شفت
بسیار رسید بسوی
یوسف متوجہ شدند
و انصر اعلم ۱۲

رَحَالِهِمْ لَعَلَّهِمْ يَعْرِفُونَهَا إِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ لَعَلَّهِمْ

در خرچینهای ایشان شاند ایشان به شناسند آن را چون باز روند بابل خویش بوند که ایشان

يَرْجِعُونَ ﴿٦٦﴾ فَلَمَّا رَجَعُوا إِلَىٰ أَبِيهِمْ قَالُوا يَا أَبَانَا مُنِعَ مِنَّا الْكَيْلُ

باز آیند دل پس چون باز گشتند بسوی پدر خویش گفتند ای پدر ما منع کرده شد از ما پیمان

فَأَرْسِلْ مَعَنَا آخَانَا نَكْتَلُ وَإِنَّا لَهُ كَافِظُونَ ﴿٦٧﴾ قَالَ هَلْ

پس بفرست با ما برادر ما را تا پیمان گیریم و هر آینه ما نگهبان دے ایم گفت یعقوب امین

أَمِنْتُكُمْ عَلَيْهِ إِلَّا كَمَا أَمِنْتُكُمْ عَلَىٰ أَخِيهِ مِنْ قَبْلُ ۖ قَالَ اللَّهُ

نگیرم شما را بروی مگر چنانکه امین گرفته بودم شما را بر برادر من پیش ازین پس خدا

خَيْرُ حَافِظٍ ۖ وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّحِيمِينَ ﴿٦٨﴾ وَلَمَّا فَتَحُوا مَتَاعَهُمْ

بهترست نگاه دارنده و او مهربان ترین مهربانان است و چون بکشادند رخت خود

وَجَدُوا بِضَاعَتَهُمْ رُدَّتْ إِلَيْهِمْ قَالُوا يَا أَبَانَا مَا نَبْغِي هَذِهِ

یافتند سرماییه خود را باز گردانیده بایشان گفتند ای پدر ما می خواهیم پیش ازین این است

بِضَاعَتُنَا رُدَّتْ إِلَيْنَا وَنَمِيرُ أَهْلَنَا وَنَحْفَظُ أَخَانَا وَنَزِدُ بِكَ كَيْلَ

سرمایه ما باز گردانیده بسوی ما پس باز رویم به ملک و غله آوریم برای کسان خود نگهبانی کنیم برادر خود را و زیاده آریم

بَعِيرٍ ۚ ذَٰلِكَ كَيْلٌ يَسِيرٌ ﴿٦٩﴾ قَالَ لَنْ أُرْسِلَكَ مَعَكُمْ حَتَّىٰ تُؤْتُوا

پیمانه یک شتر و آنچه آورده ایم پیمانه اندک است گفت نه فرستم او را باشا تا آنکه دهمید را

مَوْثِقًا مِّنَ اللَّهِ لَتَأْتُنَّنِي بِهِ إِلَّا أَن يُحَاطَ بِكُمْ فَلَمَّا آتَوْهُ

عهد دے از خدا که البته باز آید او را بمن مگر آنکه گرفتار کرده شوید پس چون دادندش

مَوْثِقَهُمْ قَالَ اللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ﴿٧٠﴾ وَقَالَ يَبْنَئِي

عهد خویش یعقوب گفت خدا بر آنچه می گویم نگهبان است و گفت ای پسران من

لَا تَدْخُلُوا مِنْ بَابٍ وَاحِدٍ وَادْخُلُوا مِنْ أَبْوَابٍ مُّتَفَرِّقَةٍ ۖ

در میانید از یک دروازه و در آئید از دروازه های پراکنده و

وَمَا أُغْنِي عَنْكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ۚ إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ عَلَيْهِ

و دفع نمی کنم از سر شما چیزی را از قضای خدا نیست فرمانروائی مگر خدا را بر من

ل
یعنی بسبب این طعام
و گرفتن سرماییه دیگر بطبع
کنند و الله اعلم ۱۲
ل
یعنی تا چشم زخم زسد ۱۳

تَوَكَّلْتُ وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٧٦﴾ وَلَمَّا دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ

توکل کردم و بر روی باید که توکل کنند متوکلان و چون داخل شدند از ان راه که فرموده

أَمَرَهُمْ أَبُوهُمْ مَا كَانَ يُغْنِي عَنْهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا حَاجَةً

بود ایشان را پدر ایشان دفع نمی توانست کرد از سر ایشان چیزی را از قضاے خدا لیکن

فِي نَفْسٍ يَعْقُوبَ قَضَاهَا وَإِنَّكَ لَذُو عِلْمٍ لِّمَا عَلَّمْنَاهُ وَلَكِنَّ

سر انجام داد خطره را که در ضمیر و بود و هر آئینه او بود خداوند دانش با آنچه ما آموخته بودیم او را ولیکن

أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٧٧﴾ وَلَمَّا دَخَلُوا عَلَى يُوسُفَ أَوَى إِلَيْهِ

اکثر مردمان نمی دانند و چون داخل شدند بر یوسف جائے داد بسوئے خود

أَخَاهُ قَالَ إِنِّي أَنَا أَخُوكَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٧٨﴾ فَلَمَّا

برادر یعنی خود را گفت بر آئینه من برادر تو ام پس اندوختن مباش بسبب آنچه میکردند پس

جَهَّزَهُمْ بِجَهَّازِهِمْ جَعَلَ السِّقَايَةَ فِي رَحْلِ أَخِيهِ ثُمَّ أَذِنَ

وقتے کہ میا کرد برائے ایشان سامان ایشان نهاد آوند آب خوردن و در خرچین برادر خود بعد از ان آواز داد آواز

مُؤَذِّنٌ أَيُّهَا الْعَبْرِيُّ انْكُمْ لَسَارِقُونَ ﴿٧٩﴾ قَالُوا وَأَقْبَلُوا عَلَيْهِمْ مَاذَا

کننده که لے کاروان بر آئینه شما در دید گفتند رو بسوئی ایشان در آورده چیست آنچه

تَفْقَدُونَ ﴿٨٠﴾ قَالُوا نَفَقْدُ صَوَاءَ الْمَلِكِ وَلِمَنْ جَاءَ بِهِ حِمْلُ بَعِيرٍ

نمی یابید گفتند نمی یابیم پیمانہ بادشاہ را و کسی را کہ بیاوردش یک بارہ شتر باشد

وَأَنَا بِهِ زَعِيمٌ ﴿٨١﴾ قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ عَلِمْتُمْ فَا جُنَّا لِنَفْسِدَ فِي الْأَرْضِ

و من باین وعده ضامنم گفتند بخدا بر آئینه دانستہ اید کہ نیامده ایم تا فاساد کنیم در زمین

وَمَا كُنَّا سَارِقِينَ ﴿٨٢﴾ قَالُوا فَمَا جَزَاؤُهُ إِنْ كُنْتُمْ كَاذِبِينَ ﴿٨٣﴾ قَالُوا

و ہرگز دزد نہ بودہ ایم گفتند پس چیست جزائے این فعل اگر دروغ گو باشید گفتند

جَزَاؤُهُ مَنْ وَجَدَ فِي رَحْلِهِ فَهُوَ جَزَاؤُهُ كَذَلِكَ نَجْزِي

جزائے این فعل کسی است کہ یافتہ شود متاع در خرچین او پس ہمون شخص باشد جزائے اول ہچنین جزائے دوم

الظَّالِمِينَ ﴿٨٤﴾ فَبَدَأَ بِأَوْعِيَّتِهِمْ قَبْلَ وَعَاءِ أَخِيهِ ثُمَّ اسْتَخْرِجَهَا

ستم کاران را پس شروع کرد یوسف بفتح خرچینہائی ایشان پیش از خرچین برادر خود بعد از ان بر آورد

الحق

فل
یعنی اورا غلام گیرند
واللہ اعلم

مِنْ وَعَاءٍ أَخِيهِ كَذَلِكَ كِدْنَا لِيُوسُفَ مَا كَانَ لِيَأْخُذَ أَخَاهُ

پیمانہ را از خرمین برادر خود همچنین تدبیر کردیم برائے یوسف مستعد نہ ہو کہ اسیر گیرد برادر خود را

فِي دِينِ الْبَيْتِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مِمَّنْ نَشَاءُ وَ

در دین بادشاہ لیکن اسیر گرفتار نہ بشیئت خدا بلند می گردانیم در درجہا کسی را کہ خواهیم و

فَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ عَلِيمٌ ۖ قَالُوا إِنْ يَسْرِقْ فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ

بالائے ہر خداوند دانش دانائے ہست گفتند اگر زدی کند این شخص دور نیست کہ زدی کردہ بود

لَهُ مِنْ قَبْلُ فَاسْكُرْهَا يُوسُفُ فِي نَفْسِهِ وَلَمْ يُبْدِهَا لَهُمْ قَالَ

برادر او پیش ازین پس پنهان داشت یوسف این سخن را در ضمیر خود و آشکارا نہ کرد آن را پیش ایشان

أَنْتُمْ شُرَكَائِي وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَصِفُونَ ۖ قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ إِنَّ

گفت در دل خود شما بندہ در منزل خود و خدا داناست آنچه بیان می کنید و گفتند ای عزیز ہر آئینہ اورا بدرست

لَكَ آبَا شَيْخًا كَبِيرًا فَخُذْ أَحَدًا مِمَّا مَكَانَهُ إِنْ أَنْزَلْنَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ

پیر کلان سال پس بگیر یکی را از ما بجائے او ہر آئینہ مائے بنیم ترا از نیکوکاران

قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ أَنْ تَأْخُذَ إِلَّا مَنْ وَجَدْنَا مَتَاعَنَا عِنْدَهُ إِنَّا

گفت می پناہم از خدا از آنکہ بگیریم مگر کسی را کہ یافتہ ایم رخت خویش را نزد یک او آنگاہ

إِذَا الظَّالِمُونَ ۖ فَلَمَّا اسْتَأْيَسُوا مِنْهُ خَلَصُوا نَجِيًّا قَالَ كَبِيرُهُمْ

ستمکار با شیم پس چون نا امید شدند از دے تنہا رفتند بخلوت مشورت کنان گفت بزرگ ترین

أَلَمْ تَعْلَمُوا أَنَّ آبَاكُمْ قَدْ أَخَذَ عَلَيْكُمْ مَوَثِقًا مِنَ اللَّهِ وَمِنْ

ایشان آید آئینہ آید کہ پدر شما گرفته است بر شما عہد خدا و پیش

قَبْلُ مَا فَرَّطْتُمْ فِي يُوسُفَ فَلَنْ أَبْرَحَ الْأَرْضَ حَتَّى يَأْذَنَ لِي

ازین تفصیر کردہ بودید در حق یوسف پس جدا نخواہم شد ازین سرزمین تا وقتیکہ اذن دہد مرا

أَبِي أَوْ يُحْكَمَ اللَّهُ لِي ۖ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ۖ ارْجِعُوا إِلَى آبَائِكُمْ

پدر من یا حکم کند خدا مرا و او بہترین حکم کنندگان است لے برادران باز روید بسوی پدر

فَقُولُوا يَا أَبَانَا إِنَّ ابْنَكَ سَرَقَ وَمَا شَهِدْنَا إِلَّا بِمَا عَلَّمَنَا وَمَا

خویش پس بگوئید لے پدر ما ہر آئینہ ہر تو زدی کرد و گواہی نہ دادیم الا آنچه می دانستیم و نبودیم

و
حضرت یوسف پتے
از طلاء از آن بقدادگی
خود بدزدیدہ تا آنکہ
عبادت صنم باز ماند
یا مشایخ این قصہ چرکیہ
سبب تہمت او باشد
بدزدی بوقوع آمدہ
بود و اللہ اعلم

و
یعنی گفتند جز او نہ
من وجد فی رطل
فہو جز او نہ و اللہ اعلم

۱۱

لَنَا الْغَيْبُ حَفِظِينَ^{۸۱} وَسُئِلَ الْقَرْيَةُ الَّتِي كُنَّا فِيهَا وَالْعِيرُ

علم غیب را یاد دارنده و پیرس از جیبی که بودیم در آن و از کاروانی

الَّتِي أَقْبَلْنَا فِيهَا وَإِنَّا لَصَادِقُونَ^{۸۲} قَالَ بَلْ سَأَلْتُ لَكُمْ

که آمده ایم در آن و البته ما راست گوییم گفت یعقوب بلکه آراسته کرده است برای شما

أَنْفُسُكُمْ أَمْراً فَصَبْرٌ جَمِيلٌ^{۸۳} عَسَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَنِي بِهِمْ

نفس شما کار را پس حال من صبر نیک است امید آنست که خدا بیارد پیش من ایشان را

جَمِيعاً إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ^{۸۴} وَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَا سَعْدِي

همگی جا هر آینه او دانا با حکمت است و رو برگردانید از ایشان و گفت دایم اندوه من

عَلَى يُوسُفَ وَأَبِیْضَتُ عَيْنُهُ مِنَ الْحُزْنِ فَهُوَ كَظِيمٌ^{۸۵}

بر یوسف و سفید شدند و چشم او بسبب اندوه پس او پر شده بود از غم

قَالُوا تَاللَّهِ تَفْتَأُ تَذْكُرُ يُونُسَ حَتَّى تَكُونَ حَرَضًا أَوْ

گفتند بخدا همیشه هستی که یاد می کنی یوسف را تا آنکه شوی بیچاره یا

تَكُونَ مِنَ الْهَالِكِينَ^{۸۶} قَالَ إِنَّمَا أَشْكُوا بَثِّي وَحُزْنِي

شوی از هلاک شدگان گفت جز این نیست که بیان می کنم غم سخت خود را و اندوه خود را

إِلَى اللَّهِ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ^{۸۷} يَبْنِي أَذْهَبُوا فَتَحَسَّسُوا

به جناب خدا و می دانم از جانب خدا آنچه نمی دانید ای پسران من بروید پس تفحص کنید

مِنْ يُوسُفَ وَأَخِيهِ وَلَا تَأْيِسُوا مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِنَّهُ لَا يَأْسُ

از یوسف و برادر او و نا امید مباشید از رحمت خدا هر آینه غم نیست

مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ^{۸۸} فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَيْهِ قَالُوا

که نا امید نمی شوند از رحمت خدا مگر گروه کافران پس چون داخل شدند بر یوسف گفتند

يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ مَسْنَا وَأَهْلْنَا الضَّرُّ وَجِئْنَا بِضَاعَةٍ مُزْجَاةٍ

ای عزیز رسیده است بما و کسان ما سختی و آورده ایم سرمایه نامقبول یعنی اندک یا ناسره

فَأَوْفٍ لَنَا الْكَيْلَ وَتَصَدَّقْ عَلَيْنَا إِنَّ اللَّهَ يَجْزِي الْمُتَصَدِّقِينَ^{۸۹}

پس تمام ده ما را پیمان و صدقه ده بر ما هر آینه خدا جزای می دهد صدقه دهندگان را

قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ مَا فَعَلْتُمْ بِيُوسُفَ وَأَخِيهِ إِذْ أَنْتُمْ جَاهِلُونَ ﴿۹۰﴾

گفت آیا دانستید قح آنچه کردید به یوسف و برادرش و مقتی که شما نادان بودید

قَالُوا إِنَّكَ لَأَنْتَ يُوسُفُ قَالَ أَنَا يُوسُفُ وَهَذَا أَخِي قَدْ

معتقدند آیا به تحقیق تو یوسفی گفت من یوسفم و این برادر من است هر آینه

مَنْ اللَّهُ عَلَيْنَا إِنَّهُ مَنْ يَكْفِي وَيَصْدِرُ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ

انعام کرد خدا بر ما هر آینه سخن این است که هر که بر روی کار می کند و صبر نماید پس خدا ضایع نمی سازد مزد

الْمُحْسِنِينَ ﴿۹۱﴾ قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ أَثَرَكِ اللَّهُ عَلَيْنَا وَإِنْ كُنَّا

نیکی کاران را گفتند قسم خدا هر آینه فضل داده است ترا خدا بر ما و هر آینه ما خطا کننده

لِخَطِيئِينَ ﴿۹۲﴾ قَالَ لَا تَثْرِبَ عَلَيْكُمْ الْيَوْمَ يَغْفِرُ اللَّهُ لَكُمْ وَهُوَ

بودیم گفت هیچ سرزنش نیست بر شما امروز بیا مزد خدا شما را و او

أَرْحَمُ الرَّحِيمِينَ ﴿۹۳﴾ اذْهَبُوا بِقَمِيصِي هَذَا فَالْقُوهُ عَلَى وَجْهِ

مهربان ترین مهربانان است ببرد این پیرهن مرا پس با بگنیدش بر روی سر و پیرهن

أَبِي يَأْتِ بِصِدْرٍ أَ وَأُتُونِي بِأَهْلِكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿۹۴﴾ وَلَمَّا فَصَلَتِ

تا شود بپوشد و بیاید پیش من اهل خویش را هم یک جا و چون جدا شد کاروان

الْعِيرُ قَالَ أَبُوهُمْ إِنِّي لَأَجِدُ رِيحَ يُوسُفَ لَوْلَا أَنْ تُفِئِدُونِ ﴿۹۵﴾

یعنی از شهر گفت پدر ایشان هر آینه من می یابم بوئی یوسف را اگر به نقصان عقل نسبت نکنید را

قَالُوا تَاللَّهِ إِنَّكَ لَفِي ضَلَالِكَ الْقَدِيمِ ﴿۹۶﴾ فَلَمَّا أَنْ جَاءَ الْبَشِيرُ

گفتند بخدا هر آینه تو در خطائے قدیم خودی پس چون پیام پیش می مژده و بفرنده

أَقْبَهُ عَلَى وَجْهِهِ فَارْتَدَّ بِصِدْرٍ أَ قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِنِّي

انداخت قیص را بر روی و پس بر پشت گفت آیا نه گفته بودم به شما که

أَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿۹۷﴾ قَالُوا يَا بَنَا أَسْتَغْفِرُكَ إِنَّا ذُنُوبَنَا

هر آینه من میدانم از جانب خدا آنچه نمی دانید گفتند ای پسر ما آمرزش طلب کن برائے ما در حق گناهان ما

إِنَّا كُنَّا خَاطِئِينَ ﴿۹۸﴾ قَالَ سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ

هر آینه ما گناهکار بودیم گفت طلب آمرزش خواهم کرد برائے شما از پروردگار خود هر آینه او آمرزنده

الرَّحِيمُ ﴿٩٨﴾ فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَى يُوسُفَ أَوَى إِلَيْهِ أَبَوَيْهِ وَقَالَ

مہربان است پس چون درآمدند بر یوسف یعنی در خیمہ اش و او برائے استقبال برآمدہ بود جاتے و اوسوئی خود

ادْخُلُوا مِصْرَ اِنْ شَاءَ اللّٰهُ اَمِينٌ ﴿٩٩﴾ وَرَفَعَ أَبَوَيْهِ عَلَى

پدر و مادر خود را و گفت در آئید ہمراہ من شدہ اگر خدا خواست است و ہر داشت پدر و مادر خود را ہر تخت خود

الْعَرْشِ وَخَرُّوْا لَهُ سُجَّدًا وَقَالَ يَا بَنِيَّ هَذَا اَوَّلُ رُءُيَايَ

والیشان افتادند بسوئے او سجدہ کنان و گفت اے ہر من این ست تعبیر خواب من کہ پیش ازین

مِنْ قَبْلُ قَدْ جَعَلْتُ رَبِّي حَقًّا وَقَدْ أَحْسَنَ بِيْ اِذْ اَخْرَجَنِيْ

دیدہ بودم ہر آئینہ راست ساخت از اخلائے تعلیٰ و نعمت فراوان داد بمن چون بیرون آورد مرا

مِنَ السِّجْنِ وَجَاءَ بِكُمْ مِّنَ الْبَدْوِ مِنْ بَعْدِ اَنْ يَّزْعَ الشَّيْطٰنُ

از زندان و آورد شمارا از صحرا بعد از آنکہ خلاف افکند شیطان

بَيْنِيْ وَبَيْنَ اِخْوَتِيْ اِنَّ رَبِّيْ لَطِيفٌ لِّمَا يَشَاءُ اِنَّهٗ هُوَ الْعَلِيْمُ

میان من و میان برادران من ہر آئینہ پروردگار من تدبیر نیک سازندہ است چیزیرا کہ میخواہد ہر آئینہ اوست

الْحَكِيْمُ ﴿١٠٠﴾ رَبِّ قَدْ اَتَيْتَنِيْ مِنَ الْمُلْكِ وَعَلَّمْتَنِيْ مِنْ تَاْوِيْلِ

طانا با حکمت اے پروردگار من دادی مرا بادشاہی و آموختی مرا تاویل

الْاَحَادِيْثِ فَاطْرَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ اَنْتَ وَلِيٌّ فِى الدُّنْيَا

احادیث اے پیدا کنندہ آسمان و زمین توئی کار ساز من در دنیا

وَالْاٰخِرَةِ تَوَفَّنِيْ مُسْلِمًا وَّالْحَقْنِيْ بِالْصَّالِحِيْنَ ﴿١٠١﴾ ذٰلِكَ مِنْ

و آخرت مسلمان بمیران مرا و لاحق کن مرا بہ صالحان یا محمد این قصہ

اَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيْهِ اِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ اِذْ اَجْمَعُوْا

از اخبار غیب است وحی می کنیم آن را بسوئے تو و تو نہ بودی نزد یک ایشان چون عزم کردند

اَمْرَهُمْ وَهُمْ يَمْكُرُوْنَ ﴿١٠٢﴾ وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ خَرَصْتَ

بر مشورت خود بدستگالی کنان و مسلمان نیستند اکثر مردمان و اگر چہ حرص

بِمُؤْمِنِيْنَ ﴿١٠٣﴾ وَمَا تَسْأَلُهُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ اِنَّ هُوَ الْاَذْكُرُ

کنی و سوال نمی کنی از ایشان بر تبلیغ قرآن هیچ مزدی نیست این مگریند

لِّلْعَالَمِينَ^{۱۲} وَكَائِنٌ مِّنْ آيَةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَمُرُّونَ

عالمهارا و بسا نشان هاند در آسمان ها و زمین می گزرنند

عَلَيْهَا وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ^{۱۳} وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ

بران اعراض كننان از تامل دران و ایمان نمی آردن اكثر ایشان بخدا

إِلَّا وَهُمْ مُشْرِكُونَ^{۱۴} أَفَأَمِنُوا أَن تَأْتِيَهُمْ غَاشِيَةٌ مِّنْ

مگر شریک او مقرر کرده آیا ایمن شده اند از آنکه بیاید بایشان عقوبتی عام از

عَذَابِ اللَّهِ أَوْ تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ^{۱۵}

عذاب خدا یا بیاید بایشان قیامت ناگهان و ایشان آگاهانه باشند

قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ

بگو این راه من است می خوانم بسوی خدا با حجت ظاهر من و پیروان

اتَّبَعَنِي^{۱۶} وَسُبِّحَنَ اللَّهُ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ^{۱۷} وَمَا

من نیز میخوانم و پاکی خدا راست نیستیم من از شریک مقرر کنندگان و نه

أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا نُّوْحِي إِلَيْهِمْ مِنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ^{۱۸}

فرستاده ایم پیش از تو مگر مردانی را که وحی می فرستادیم بایشان از اهل دیهه ها

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ

آیا سیر کرده اند در زمین تا ببینند چگونه شد آخر کار آنانکه

مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ اتَّقَوْا أَفَلَا تَعْقِلُونَ^{۱۹}

پیش از ایشان بودند و هر آئینه برای آخرت بهتر است متقیان را آیا نمی فهمید

حَتَّىٰ إِذَا اسْتَأْذَنَ الرَّسُلُ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ قَدْ كُذِّبُوا

هنگامت دادیم تا وقتیکه نا امید شدند پیغامبران و گمان کردند قوم ایشان که بدروغ وعده کرده

جَاءَهُمْ نَصْرُنَا فَنُجِّيَ مَنْ نَّشَاءُ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُنَا عَنِ الْقَوْمِ

شده بایشان آمد بایشان نصرت ما پس خلاص کرده شد هر که خواستیم و دفعه کرده نمی شود عذاب ما از گروه

الْمُجْرِمِينَ^{۲۰} لَقَدْ كَانَ فِي قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِأُولِي الْأَلْبَابِ

ستمگاران هر آئینه هست در قصه پیغامبران پند خدایان خردوار

وقد انبى عليه الصلوة والسلام

مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرَىٰ وَلَٰكِن تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ

نیست قرآن سخنی که بدو رخ برافته شود ولیکن هست باوردارنده آنچه پیش از وی هست

وَتَفْصِيلَ كُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّلْقَوْمِ الْمُؤْمِنِينَ

و بیان کننده هر چیز و هدایت و بخشایش مسلمانان را

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سوره حمد در مرتبه نازل شد و آن بنام خداست بخشاینده مهربان چنانست و شش کلمه است

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنزَلَ إِلَيْكَ مِنَ الرِّبِّ الْحَقُّ

این با آیات قرآنند و آنچه فرد فرستاده شد از پروردگار تو راست است

وَلَٰكِن أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ۝ اللَّهُ الَّذِي رَفَعَ السَّمَوَاتِ

ولیکن اکثر مردمان ایمان نمی آرند خدا آنست که برداشت آسمانها را

بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرْوُنَهَا ۖ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ ۚ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ

بغیر ستون ها که بینید آن را بعد از آن مستقر شد بر عرش و رام کرد آفتاب

وَالْقَمَرَ ۖ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى ۖ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ يُفَصِّلُ

و ماه را هر یک سیر میکند بمعاوضه معین تدبیرکاری نماید بیان می کند نشان ها را

الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ بِلِقَاءِ رَبِّكُمْ تُوقِنُونَ ۖ وَهُوَ الَّذِي مَدَّ الْأَرْضَ

تا شما به ملاقات پروردگار خود یقین آرید و او آنست که گسترد زمین را

وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنْهَارًا ۚ وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ جَعَلَ

و آفرید در آنجا کوه ها و نهرا و از هر نوع میوه آفرید

فِيهَا زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ يُغْشَىٰ اللَّيْلَ النَّهَارُ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ

دو زمین (ترش و شیرین نفیس و حسیس) می پوشاند شب را روز هر آینه درین نشانهاست

لِّلْقَوْمِ يَتَفَكَّرُونَ ۖ وَفِي الْأَرْضِ قِطْعٌ مُّتَبَعْرَاتٌ ۖ وَجَنَّتْ مِنْ

قوم را که تفکر می کنند و در زمین قطعه ها مختلف است پیوسته بایکدیگر و بوستان ها از

أَعْنَابٍ وَزُرْعٍ وَنَخِيلٍ صُنُوفٍ ۖ وَغَيْرُ صُنُوفٍ يُسْقَىٰ بِمَاءٍ

درختان انگور و کشتزار است و خرماها بعض بسیار شاخ و بعض غیر آن سیراب کرده می شود از

وَاحِدٌ وَتُفَضِّلُ بَعْضَهَا عَلَى بَعْضٍ فِي الْأَكْلِ إِنَّ فِي ذَلِكَ

یک آب و فضل می دهیم بعض را بعض را و طعام میوه ها و هر آئینه در این

لَايَةٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ④ وَإِنْ تَعْجَبْ فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ ۚ إِذَا

نشانهاست قوسه را که می فهمند و اگر تعجب کنی پس عجب است سخن ایشان که آیا

كُنَّا تُرِبَاءً إِنَّا لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ ۚ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ

و قتی که خاک شویم آیا ما در آفرینش نو خواهیم بود ایشانند آنرا که نامتقد شدند به پروردگار خویش

وَأُولَٰئِكَ الْأَغْلَىٰ فِي أَعْنَاقِهِمْ وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ

و ایشانند باین صفت که طوق در گردن ایشان باشد و ایشانند اهل آتش ایشان

فِيهَا خَالِدُونَ ⑤ وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ وَقَدْ

آن جا جاویدان باشند و بهشتاب می طلبند از تو عقوبت پیش از راحت و هر آئینه

خَلَّتْ مِنْ قَبْلِهِمُ الْمَثَلُتُ وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ لِّلنَّاسِ

گذشته است پیش از ایشان عقوبت با و هر آئینه پروردگار تو خداوند آمرزش است مردمان را

عَلَىٰ ظُلْمِهِمْ ۚ وَإِنَّ رَبَّكَ لَشَدِيدُ الْعِقَابِ ⑥ وَيَقُولُ الَّذِينَ

با وجود شتمن گار بودن ایشان و هر آئینه پروردگار تو سخت عقوبت است و می گویند کافران چرا

كَفَرُوا ۖ أَوَلَا أَنْزَلَ عَلَيْهِ آيَةً ۚ مِّنْ رَبِّهِ ۚ إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ وَ

فرستاده نه شد بر این پیغمبر نشانه از پروردگار او یا محمد جز این نیست که تو بیم کننده

لِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ ⑦ اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنْثَىٰ وَمَا تَغِيضُ

و هر قوس را راه نماینده می باشد خدا می داند آنچه در شکم می آرد و هر نرینه و آنچه ناقص میکنند رحم با و آنچه زیاده

الْأَرْحَامُ وَمَا تَزِدُّهُ ۖ وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ ⑧ عَلِيمٌ

می گردانند و هر چیزی و نزدیک او باندازه است و داناست

الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْكَبِيرُ الْمُتَعَالِ ⑨ سَوَاءٌ مِنْكُمْ مَّنْ أَسْرَأَ

به پنهان و آشکارا بزرگ است بلند مرتبه است یکسان است از شما کسی که به پوشد

الْقَوْلِ وَمَنْ جَهَرَ بِهِ وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ بِاللَّيْلِ وَسَارِبٌ

سخن را و کسی که باواز بلند گوید آن را و کسی که در شب و کسی که او راه میرود

بِالنَّهَارِ ۱۰ لَهُ مُعَقِّبٌ مِّنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ يَحْفَظُونَهُ

در روز برای آدمی فرشتگانند از پیش و بعد و آئینده میان دودست او و پس پشت او نگاه میدارند و او

مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا

به حکم خدا هر آینه خدا بدل نمی کند حلاله که به قومی باشد تا وقتی که ایشان بدل کنند آنچه در

بِأَنفُسِهِمْ ۖ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوءً فَلَا مَرَدَّ لَهُ ۚ وَمَا لَهُمْ

ضمیر ایشان است و چون اراده کند خدا بقومی عقوبت پس باز گردانیدن نیست آن را و

مِّنْ دُونِهِ ۚ مَنْ قَالَ ۱۱ هُوَ الَّذِي يُرِيكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَ

نیست ایشان را بجز آنچه می بینید کار سازنده و دوست آنکه می نماید شما را برق بر آید بپیدا کردن ترس و

طَمَعًا وَيُنْشِئُ السَّحَابَ الثِّقَالَ ۱۲ وَيُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ

امید و بر میدارد ابر باری گران را و بهای یاد می کند رعد با ستایش او

وَالْمَلَائِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِ ۚ وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ فَيُصِيبُ بِهَا

و فرشتگان نیز از ترس او و می فرستد صاعقه ها پس میرساند آزار به هر که

مَنْ يَشَاءُ ۚ وَهُمْ يُجَادِلُونَ فِي اللَّهِ وَهُوَ شَدِيدُ الْحَكَمِ ۱۳ لَهُ

خواهد و کافران مکاره می کنند در باب خدا و او بسیار قوت است

دَعْوَةُ الْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَجِيبُونَ لَهُمْ

مرا و راست دعائی حق و آنانکه کافران ایشان را میخوانند بجز خدا قبول نمی کنند دعائے ایشان را

بَشَىٰءَ إِلَّا كِبَاسًا كَفِيًّا إِلَى الْمَاءِ لِيَبْلُغَ فَاهُ وَمَا هُوَ بِالْبَغِي ۚ وَ

بیج وجه مگر مانند کسی که بکشد و دوست خود را بسوزد آب تا برسد بدش و آن آب هرگز رسد نیست بدان او

مَا دَعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ۱۴ وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ

و نیست دعائے کافران مگر در بے فائدی و خدا را سجده می کند هر که در آسمان ها

وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَظِلَالُهُم بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ ۱۵ قُلْ

و زمین است خواهان و ناخواهان و سجده می کنند سایه های ایشان بوقت صبح و شام و

مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلْ اللَّهُ قُلْ أَفَاتُخَذَ تَمْرًا مِّنْ

کیست پروردگار آسمان ها و زمین بگو از طرف ایشان خداست بگو یا گرفتید بجز

و
یعنی او اینست که بجناب
او نیاز کنند و در طلبند
و او اجابت فرماید
والله اعلم ۱۲
و
کافران و منافقان
ناخواهان سجده می کنند
نزدیک شدت یا ترس
شمیر فرشتگان و
مسلمانان خواهان و ناخواهان
اعلم ۱۳

الطه

دُونِهِ أَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا قُلْ هَلْ

وے دوستانے کہ نمی توانند برائے خویشتن سودے و زیانے بگو آیا

يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ أَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُ

برابرست نابینا و بینا نے آیا برابرست تاریکی با روشنی

أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَابَهُ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ

آیا مقرر کرده اند خدا را شریکانے کہ آفریده باشند مانند آفریدن خدا پس مشتبه شده است آفرینش برایشان

قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ۝۱۶ أَنْزَلَ مِنَ

بگو خدا آفریننده ہر چیزست و اوست یگانہ غالب فرد فرستاد از

السَّمَاءِ مَاءً فَسَالَتْ أَوْدِيَةٌ بِقَدَرِهَا فَاحْتَمَلَ السَّيْلُ زَبَدًا

آسمان آب را پس روان شد درودها باندازہ خویش پس برداشت آب روان کفہ بر روی آب

زَابِيًا وَمِمَّا يُوقِدُونَ عَلَيْهِ فِي النَّارِ ابْتِغَاءَ حِلْيَةٍ أَوْ مَتَاعٍ

آیندہ و از آنچه میگزازندش در آتش بہ طلب پیرایہ یا بہ طلب رخت خانہ کفہ ہست

زَبَدٌ مِّثْلَهُ ۚ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْحَقَّ وَالْبَاطِلَ ۚ فَأَمَّا الزَّبَدُ

مانند کفہ آب ہمچنین بیان می کند خدا مثل حق و باطل اما آن کف

فَيَذْهَبُ جُفَاءً ۚ وَأَمَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَيَمْكُثُ فِي الْأَرْضِ ۚ

پس میرود ناچیز شدہ و اما آنچه سود میرساند بر مردمان نمی ماند در زمین

كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ ۝۱۷ لِلَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ الْحُسْنَىٰ

همچنین بیان می کند خدا مثل باران آنان را کہ قبول کردند سخن پروردگار خویشان را نیک است

وَالَّذِينَ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُ لَوْ أَنَّ لَهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا

و آنانکہ قبول نکردند سخن او را اگر باشند ایشان را آنچه در زمین است ہمہ یک جا و

مِثْلَهُ مَعًا لَافْتَدَوْا بِهِ ۚ أُولَٰئِكَ لَهُمْ سُوءُ الْحِسَابِ ۚ وَمَأْوَاهُمُ

مانند آن ہمراہ آن البتہ عوض خود دہندگان را آنجماع ایشان راست سختی حساب و جائے ایشان

جَهَنَّمَ ۚ وَبِئْسَ الْبِهَادُ ۝۱۸ أَفَمَنْ يَعْلَمُ أَنَّ أَنْزَلَ إِلَيْكَ مِنَ

دو نیخ است و آن بد جائی است آیا کسی کہ میداند کہ آنچه فرد فرستادہ شدہ بسوی تو از جانب

فل
مترجم گوید لا بدست کرد
ہر جنس خیر و شر باشد
ہمچنین لا بد است کہ
آو میسان نیکوکاران
و بدکاران باشند لیکن
نیکوکاران را مستقر میسازد
و کار ایشان را پیش برود
و بدکاران را ہلاک میکند
و لا بد علم ۱۶

و لا بد علم ۱۶

و لا بد علم ۱۶

رَبِّكَ الْحَقُّ كَمَنْ هُوَ أَعْمَىٰ ۖ إِنَّمَا يُتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ ۚ^(۱۹) الَّذِينَ

پروردگاری راست است مانند کسی باشد که در بینا است جز این نیست که پند پذیر میشوند خداوندان خرد آنانکه

يُوفُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَلَا يَنْقُضُونَ الْمِيثَاقَ^(۲۰) وَالَّذِينَ يَصِلُونَ

وفا می کنند بعد خدا و نه می شکنند عهد و آنانکه می پیوندند

مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ وَيَخَافُونَ سُوءَ

آنچه فرموده است خدا پیوند کردن آن و می ترسند از پروردگار خویش و می ترسند از

الْحِسَابِ^(۲۱) وَالَّذِينَ صَبَرُوا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ

سختی حساب و آنانکه شکیبائی کردند به طلب رفته پروردگار خویش و برپا داشتند نماز را

وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً وَيَدْرءُونَ بِالْحَسَنَةِ

و خرج کردند از آنچه ما روزی دادیم بایشان پنهان و آشکارا و دفع می کنند به نیکویی

السَّيِّئَةِ ۚ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عُقْبَى الدَّارِ^(۲۲) جَنَّتٌ عَدْنٌ يَدْخُلُونَهَا

بدی را این جماعه راست جزای آن سران بستانند همیشه ماندن در آینه آنگاه ایشان

وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّتِهِمُ الْمَلَائِكَةُ

و هر که نیکو کار باشد از پدران ایشان و زنان ایشان و اولاد ایشان و فرشتگان

يَدْخُلُونَ عَلَيْهَمْ مِنْ كُلِّ بَابٍ^(۲۳) سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ

داخل شوند بر ایشان از هر دروازه گویند سلامتی بر شماست بسبب صبر کردن شما

فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ^(۲۴) وَالَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ

پس نیک است جزای آن سران و آنانکه می شکنند عهد خدا را بعد

بَعْدَ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَ

استوار کردن آن و قطع می کنند آنچه فرموده است خدا پیوند کردن آن و

يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ ۚ أُولَٰئِكَ لَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ^(۲۵)

فساد می کنند در زمین آنجماعه ایشان راست لعنت و ایشان راست سختی آن سران

اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ ۚ وَفِرْحُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا

خدا گشاده می سازد روزی را بر آن هر که خواهد و تنگ می کند و کافران شادمان شدند به زندگی دنیای

ول
یعنی طلب رضای او

وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا مَتَاعٌ ۖ وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا

وہیست زندگانی دنیا بہ نسبت آخرت مگر متاع اندک دمی گویند کافران

لَوْلَا أَنْزَلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ قُلْ إِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَن

چرا نہ فرود آورده شد بر پیغامبر نشانہ از جانب پروردگار اول

يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَن أُنَابَ ۖ الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ

خواہد و راہ می نماید بسوئے خویش ہر کہ را رجوع کرد یعنی راہ می نماید بسوئے خود آنان را کہ ایمان آوردند و آنان را آرام

قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ ۖ الَّذِينَ

می گیرند دل ہائے ایشان بہ یاد خدا آگاہ شو بہ یاد خدا آرام می گیرند دل ہا آنان کہ

آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ طُوبَىٰ لَهُمْ وَحُسْنُ مَّآبٍ ۖ كَذَلِكَ

ایمان آوردند و کار ہائے نیک کردند حالت خوش باشد ایشان را و خوبی جایگاہ باشد بہمچنین

أَرْسَلْنَاكَ فِي أُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهَا أُمَمٌ لِّتَتْلُوَ عَلَيْهِمُ

فرستادیم ترا در امتی کہ گذشتند پیش از وی امت ہائے بسیار تا بخوانی برایشان

الَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَهُمْ يَكْفُرُونَ بِالرَّحْمَنِ قُلْ هُوَ رَبِّي

آنچہ وحی فرستادیم بسوئے تو و ایشان کافند بخدا بگو او پروردگار من است

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ مَتَابٌ ۖ وَلَوْ أَن قُرْآنًا

نہیست هیچ معبود مگر او بر وی توکل کردم و بسوئے او مت رجوع من و اگر بودے قرآن کہ

سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ أَوْ قُطِعَتْ بِهِ الْأَرْضُ أَوْ كَلِمَةٌ بِهٖ يُوقَىٰ بَل

روان کردہ می شد بسبب آن کوہ ہا یا شکافتہ می شد بہ سبب آن زمین یا بہ سخن آوردہ میشد بسبب آن و کان نیز

لِلَّهِ الْأَمْرُ جَمِيعًا أَفَلَمْ يَأْتِشَ الَّذِينَ آمَنُوا أَن تَوْشَّكَ اللَّهُ

ایمان نمی آوردند بیک خداست راست کار ہمہ یکجا آیا ندانستند کہ اگر خواستے خدا

لَهْدَى النَّاسَ جَمِيعًا وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا تُصِيبُهُم

راہ نموده مردمان را ہمہ یک جا و ہمیشہ کافران باین صفت باشند و میرسد بایشان

بِمَا صَنَعُوا قَارِعَةً أَوْ تَحُلُّ قَرْيًا مِّن دَارِهِمْ حَتَّىٰ يَأْتِيَ

بسبب آنچہ کردند قویتے سخت یا فرو می آید آن عقوبت نزدیک سزاہ ایشان و تا وقتہ کہ بیاید

و
ترجمہ گوید یعنی از قسے
کہ درخواست میکردند

و
ترجمہ گوید و آن کنایت
است از شدتے کہ
از وی خوف ہلاک
برایشان مستولی شد
بآخرت نجات یابند
واللہ اعلم

وَعَدُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْلِفُ الْمِيعَادَ^{۳۱} وَلَقَدْ اسْتَهْزَى بِرُسُلِ

وعدہ خدا ہر آئینہ خدا خلاف نمی کند وعدہ را و ہر آئینہ تمسخر کرده شد بپیغمبران

مَنْ قَبْلِكَ فَأَمْلَيْتُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ فَكَيْفَ

پیش از تو پس مہلت دادم کافران را باز گرفتار کردم ایشان را پس چگونه بود

كَانَ عِقَابِ^{۳۲} أَفَمَنْ هُوَ قَائِمٌ عَلَى كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ

عقوبت من آیا کسی کہ خبر گیرندہ است بر ہر کس بجزائے آنچه عمل کردہ است مثل این بتان بظہر

وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ قُلْ سَمُّوهُمْ أَمْ تُنَبِّئُونَهُ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي

و مقرر کردند کافران خدائی را شریکان بگو بیان کنید نامہائے ایشان را و آیا خبر میدہید خدا را آنچه نمیداند در

الْأَرْضِ أَمْ بِظَاهِرٍ مِنَ الْقَوْلِ بَلْ زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا

زمین یا فریفتہ می شود بپہن سرسری و بلکہ آراستہ کردہ شدہ است کافران را

مَكْرَهُمْ وَصَدُّوا عَنِ السَّبِيلِ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ

اندیشہ فاسد ایشان و باز داشته شدہ اند از راہ و ہر کہ گمراہ کندش خدا نیست او را

مِنْ هَادٍ^{۳۳} لَهُمْ عَذَابٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ

بیچ راہ نمایندہ ایشان راست عذاب در زندگانی دنیا و ہر آئینہ عذاب آخرت

أَشَقُّ وَمَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَّاقٍ^{۳۴} مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعِدَ

سخت ترست و نیست ایشان را از خدا هیچ نگاہ دارند صفت بہشتی کہ وعدہ کردہ شدہ است

الْمُتَّقُونَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ كُلُّهَا دَائِمٌ وَظِلُّهَا تِلْكَ

متقیان را اینست کہ میرود زیر آن جوئیہا میوہ ہائے او جاوید است و سایہ اش ہمچنین

عُقْبَى الَّذِينَ اتَّقَوْا وَعُقْبَى الْكَافِرِينَ النَّارُ^{۳۵} وَالَّذِينَ

اینست جزائے متقیان و جزائے کافران آتش است و آنانکہ

اتَّبَعُوا الْكُتُبَ يَفْرَحُونَ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمِنَ الْأَحْزَابِ

و ادیم ایشان را کتاب شاد میشوند با آنچه فرستادہ شد بسوی تو و ازین جماعت ہا

مَنْ يُنْكِرْ بَعْضَهُ قُلْ إِنَّمَا أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ وَلَا أُشْرِكَ

کسی است کہ انکاری کند بعض او را بگو جز این نیست کہ فرمودہ شد مرا کہ عبادت کنم خدا را و شریک او مقرر نہ کنم

۱۰

و ترجمہ گوید یعنی اوصاف ایشان را ذکر کنید تا با اوصاف خدا متقابلہ کردہ شود و قرین مماثلت ظاہر گردد و اللہ اعلم و
و ترجمہ گوید یا میکنید در سخن بے اصل و اللہ اعلم ۱۳

بِهِ إِلَيْهِ أَدْعُوا وَإِلَيْهِ مَآبٌ ۝ وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ حُكْمًا

بسوئے او میخوانم و بسوئے او هست مرجع من و همچنین فرد فرستادیم قرآن را کتابی

عَرِيبًا وَلَكِنْ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ بَعْدَ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ ۝

عربی و اگر پیروی کنی خواهش نفس ایشان را بعد از آنچه آمده است به تو از علم

مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا وَاقٍ ۝ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا

نیستی از عقوبت خدا هیچ کار سازنده و نه نگاه دارنده و هر آئینه فرستادیم پیغامبران را

مِّن قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَهُمْ أَزْوَاجًا وَذُرِّيَّةً ۝ وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ

پیش از تو و دادیم ایشان را زنان و فرزندان و نشاید هیچ پیغامبر را

أَنْ يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ ۝ يَمْحُوا اللَّهُ

که بیاورد هیچ نشانه مگر به حکم خدا هر قضائے موقت را نامه هست و نابود میسازد خدا

مَا يَشَاءُ وَيُثَبِّتُ ۝ وَعِنْدَهُ أُمُّ الْكِتَابِ ۝ وَإِنْ مَا نُرِيَنَّكَ

هر چه میخواهد و ثابت می کند هر چه خواهد و نزدیک است ام الكتاب یعنی لوح محفوظ و اگر به نمایم ترا

بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ نَتُوفِّيَنَّكَ فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاءُ

بعض آنچه وعده می کنیم یا ایشان را قبض روح تو کنیم بهر حال جز این نیست که بر تو بیغام

وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ ۝ أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا

را سائیدن است و بر ما است حساب آیات می بینند که ما قصد می کنیم باین سرزمین که ناقص می سازیم آنرا

مِنْ أَطْرَافِهَا ۝ وَاللَّهُ يَحْكُمُ لَا مُعَقِّبَ لِحُكْمِهِ ۝ وَهُوَ سَرِيعٌ

از جوانب آن و خدا حکم می کند نیست هیچ روکننده حکم او را و او زود

الْحِسَابُ ۝ وَقَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَئِنَّ الْمَكْرَ جَمِيعًا

حساب کننده است و هر آئینه بدسگالی بدند آنکه پیش از ایشان بودند پس خدا را است بدسگالی همه یکجا

يَعْلَمُ مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ ۝ وَسَيَعْلَمُ الْكُفْرُ لِمَنْ عُقِبِيَ

میداند آنچه به عمل می آرد هر نفسی و خواهند دانست این کافران که کرا باشد جزئی

الدَّارِ ۝ وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَسْتَ مُرْسَلًا قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ

آن سران می گویند کافران نیستی پیغامبر بگو بسست خدا

ع ۱۱

ف

یعنی چون قضائے الهی
بوجبه متحقق شود آن را
در عالم ملکوت ثبت
می کنند ۱۲

ط

مترجم گوید صورت حادثه
در عالم ملکوت خلق میفرماید
بعد از آن اگر خواهد محو کند
و اگر خواهد ثابت و ابد
شاید که معنی چنین باشد
که هر زمانه را شریعتی هست
نسخ می کند خدا تعالی آنچه
میخواهد و ثابت می گذارد
و آنچه خواهد نزدیک است
لوح محفوظ و الله اعلم ۱۳

ظ

یعنی روز بروز شکست اسلام
بیزین عرب متشرب میشود
و در اطراف آن عامه
مفسرین این آیه را میگویند
دانند و نزدیک ترجمه لا ادر
نیست که مدنی باشد و عموماً
از نقصان اسلام و تحارب
اسلام مسلم و غفار و
جینه و نرینه و قبال
این است پیش از
هجرت ۱۲

شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ ۖ وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ ۚ

گواه در میان من و شما و پس است کسیکه نزد یک اوست علم کتاب و

سُورَةُ اِبْرٰهِيْمَ الَّذِي اٰتٰنَاكَ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ۝ وَخَمْسًا اَيُّهَا الَّذِي اٰتٰنَاكَ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ۝

سوره ابرهیم که نازل شد و آن بنام خداست بخشاینده مهربان پنجاه و آیت هفت کوع است

الرَّفَقِ ۚ كِتَابٌ اَنْزَلْنَاهُ اِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى

این کتابیست که فرد فرستادیم آن را بسوئے تو تا بیرون آری مردمان را از تاریکی به سوئے

النُّوْرِ ۚ بِاِذْنِ رَبِّهِمْ اِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ۝ اللّٰهُ الَّذِي

روشنی بحکم پروردگار ایشان بسوئے راه خدا غالب ستوده بسوئے راه

لَهُ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ ۚ وَوَيْلٌ لِّلْكَافِرِيْنَ مِنْ

خداست که او راست آنچه در آسمان با است و آنچه در زمین است و وایست کافران را از

عَذَابٍ شَدِيْدٍ ۝ ۚ الَّذِيْنَ يَسْتَحِبُّوْنَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا عَلَى الْاٰخِرَةِ

عذاب سخت آنانکه اختیار می کنند زندگانی دنیا را بر آخرت

وَيَصُدُّوْنَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَيَبْغُوْنَهَا عَوَجًا ۚ اُولٰٓئِكَ فِى

و باز می دارند مردمان را از راه خدا و می طلبند در شے کجی و ایشانند

ضَلٰلٍ بُعِيْدٍ ۝ وَمَا اَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُوْلٍ اِلَّا بِلِسَانٍ قَوْمِهٖ

گمراهی دور و نه فرستادیم هیچ پیغامبر را مگر به زبان قوم او

لِيُبَيِّنَ لَهُمْ فَيُضِلُّ اللّٰهُ مَنْ يَّشَاءُ وَيَهْدِيْ مَنْ يَّشَاءُ ۚ

تا بیان کند برائے ایشان پس گمراه سازد خدا هر که خواهد و راه نماید هر که خواهد

وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيْمُ ۝ وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مُوْسٰى بِآيٰتِنَا اَنْ

و اوست غالب با حکمت و هر آئینه فرستادیم موسی را به نشان هائے خود محفتم که

اَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمٰتِ اِلَى النُّوْرِ ۚ وَذَكِّرْهُمْ بِآيٰتِنَا

بیرون آر قوم خود را از تاریکی به سوئے روشنی و پند ده ایشان را بر روزگاری

اللّٰهُ اِنَّ فِىْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُوْرٍ ۝ وَاِذْ قَالَ

خدا و! هر آئینه درین نشان با است هر شکیها شکر گذار را و یاد کن آنوقت که

۱۳

ل
یعنی ابرهیم و می دانند
که رسالت آن حضرت
صلی اللہ علیہ وسلم صحیح
است و انشاء ظم ۱۳
و
یعنی شہادت ثابت می
کنند که کج است ۲
و
یعنی بوقالتے کہ از
جانب او بودند ۱۴

مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ اِذْ اَنْجَاكُمْ مِنْ

گفت موسی قوم خود را یاد کنید نعمت خدا را چون خلاص کرد شما را از

اِلْ فِرْعَوْنَ يَسُومُ مَوْنَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ وَيُذِ بِحُورِ اَبْنَاءِكُمْ

کسان فرعون میسرانیدند به شما سختی عذاب و می کشتند پسران شما را

وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِيْ ذٰلِكُمْ بَلَاءٌ مِّنْ رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ ٤

و زنده می گذاشتند دختران شما را و درین حال آزمائش بزرگ بود از پروردگار شما

وَ اِذْ تَاَذِّنْ رَّبُّكُمْ لِيْنَ شَكَرْتُمْ لَازِيْدُ تَكْمُ وَلِيْنْ كَفَرْتُمْ

و آن وقت که خبر داری ساخت پروردگار شما که اگر شکر کنید زیاده دهم شما را و اگر ناسپاسی کنید

اِنَّ عَذَابِيْ لَشَدِيْدٌ ٥ وَقَالَ مُوسٰى اِنْ تَكْفُرُوْا اَنْتُمْ وَاَمِّنْ

هر آئینه عذاب من سخت است و گفت موسی اگر کافر شوید شما و هر که

فِي الْاَرْضِ جَمِيعًا لَا فَاِنَّ اللّٰهَ لَغَنِيٌّ حَمِيْدٌ ٥ اَلَمْ يَاْتِكُمْ نَبُؤُا

در زمین همه یک جا پس هر آئینه خدا تو نگارستوده شده است آیا نیامده است به شما

الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكُمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُوْدَ ٥ وَالَّذِيْنَ مِنْ

خبر آید پیش از شما بودند قوم نوح و عاد و ثمود و کسانی که

بَعْدَهُمْ لَا يَعْلَمُهُمْ اِلَّا اللّٰهُ جَا تَهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ

بعد از ایشان آمدند نمی دانند ایشان را اول نگر خدا آمدند بایشان پیغامبران ایشان بمعجزه ها

فَرَدُّوْا اَيْدِيَهُمْ فِىْ اَفْوَاهِهِمْ وَقَالُوْا اِنَّا كَفَرْنَا بِمَا اُرْسِلْتُمْ

پس باز آورند دست خود را در دهان خود و گفتند هر آئینه ما منکریم آنچه فرستاده شدید

بِهٖ وَاِنَّا لَفِىْ شَكٍّ مِّمَّا تَدْعُوْنَا اِلَيْهِ مُرِيْبٍ ٦ قَالَتْ رُسُلُهُمْ

و هر آئینه ما در شبهه قوی ایم از آنچه می خوانید ما را آن گفتند پیغامبران ایشان

اِنِّى اللّٰهُ شَكُّ فَا طِرِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ يَدْعُوْكُمْ لِيَغْفِرْ لَكُمْ

آیا در خدا شبهه است آفریننده آسمان ها و زمین میخواند شما را تا بیا برزوریزد شما

مِّنْ ذُنُوْبِكُمْ وَيُؤَخِّرَكُمْ اِلٰى اَجَلٍ مُّسَمًّى ٦ قَالُوْا اِنْ اَنْتُمْ

گناهان شما و موقوف دارد شما را تا مدتی معین گفتند نیستید شما

ع ۱۳

ل یعنی عدد و صفات ایشان را ۱۳
ط یعنی از نیت تعجب و انکار انگشت به دندان گزیدند و شدراطم ۱۳

ع ۱۴

إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا ط تُرِيدُونَ أَنْ تَصُدُّونَا عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ

مگر آدمی مانند ما میخواهید که باز آورید مارا از آنچه عبادت میکردند

أَبَاؤُنَا فَاتُّونَا بِسُلْطَنِ مُبِينٍ ۱۰ قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ إِنْ

پدران ما پس بیارید پیش ما محتمل ظاهر گفتند بایشان پیغامبران ایشان نیستیم

نَحْنُ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَمُنُّ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ مِنْ

ما مگر آدمی مانند شما ولیکن خدا نعمت فراوان میدهد بهر که خواهد از

عِبَادِهِ ط وَمَا كَانَ لَنَا أَنْ نَأْتِيَكُمْ بِسُلْطَنِ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ

بندگان خود نیست ممکن مارا که بیاریم محتمل مگر به حکم خدا

وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ۱۱ وَمَالَنَا إِلَّا نَتَوَكَّلَ عَلَىٰ

و بر خدا باید که توکل کنند مسلمانان و چیست مارا که توکل نکنیم بر

اللَّهِ وَقَدْ هَدَانَا سُبُلَنَا ط وَلَنَصْبِرَنَّ عَلَىٰ مَا أَدَيْتُمُونَا ط وَ

خدا و هر آینه نموده است مارا راه راستی ما و البته صبر خواهیم کرد بر آنچه شما و

عَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ ۱۲ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا

بر خدا باید که توکل کنند توکل کنندگان و گفتند کافران

لِرُسُلِهِمْ لَنُخْرِجَنَّكُمْ مِنْ أَرْضِنَا أَوْ لَتَعُودُنَّ فِي مِلَّتِنَا ط

پیغامبران خویش را البته اخراج کنیم شما را از زمین خود یا باز آیند در دین ما

فَأَوْحَىٰ إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ لَنُهْلِكَنَّ الظَّالِمِينَ ۱۳ وَلَنُسَكِّنَنَّكُمْ

پس وحی فرستاد بسوختی ایشان پروردگار ایشان که هلاک خواهیم کرد ستم گاران را و ساکن خواهیم ساخت شما را

الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِهِمْ ذَٰلِكَ لِمَنْ خَافَ مَقَامِي وَخَافَ

در زمین بعد از ایشان این وعده برائے کسی است که بترسد ایستادن بحضور من و بترسد از

وَعِيدِ ۱۴ وَاسْتَفْتَحُوا وَخَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ۱۵ مِنْ وَرَائِهِ

بیم کردن من و طلب فتح کردند پیغامبران و زیان کار شد هر گردن کش ستیزنده پیش و

جَهَنَّمَ وَيُسْقَىٰ مِنْ مَّاءٍ صَدِيدٍ ۱۶ يَتَجَرَّعُهُ وَلَا يَكَادُ يُسِغُهُ

دوزخ است و نوشانیده شود آب جنس زرداب جرعه جرعه فرو کشد و نزدیک نه بود از آنکه

وَيَأْتِيهِ الْمَوْتُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَمَا هُوَ بِمَيِّتٍ ط وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِ

بسموت در کشد آن را و بپایدش موت و از هر جائی و او مرده نبود و پیش من است

عَذَابٌ غَلِيظٌ ۱۷ مَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ أَعْمَالُهُمْ كَرَمَادٍ

عذاب سخت و آنانکه نامعتقد شدند پروردگار خویش این است اعمال ایشان مانند

اَشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ لَا يَقْدِرُونَ مِمَّا كَسَبُوا

خاکستر بود که سخت وزید بر او باد در روزی که باد تند دارد قدرت ندارند بر هیچ چیز از آنچه کسب

عَلَى شَيْءٍ ذَٰلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ ۱۸ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ خَلَقَ

کرده بودند این است گمراهی دور و آیانیدی که خدا آفرید

السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ ۱۹ إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ

آسمان ها و زمین و بتدبیر محکم اگر خواهد دور کند شما را و بپارد آفرینش

جَدِيدٍ ۲۰ وَمَا ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ۲۱ وَبَرَزُوا لِلَّهِ جَمِيعًا

نو و نیست این بر خدا و شوار و حاضر شوند پیش خدا همه یک جا

فَقَالَ الضُّعَفَاءُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ

پس گویند ضعیفان گردن کشان را یعنی تابعان پیش رو او را بر آئینه ما بودیم تابع شما پس آیا شما

أَنْتُمْ مُّغْنُونَ عَنْكُمْ عَذَابَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ۲۲ قَالُوا لَوْ هَدَانَا

رفع کننده هستی از ما پاره از عذاب خدا گویند اگر راه نموده

اللَّهُ لَهَدَيْنَاكُمْ سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَجْرُنَا أَمْ صَبْرُنَا مَا لَنَا مِنَ

ما را خدا راه نمائی می کردیم شمار برابرست بر ما که اضطراب کنیم یا شکیبائی در کنیم نیست ما را هیچ

مُحِصٍ ۲۳ وَقَالَ الشَّيْطَانُ لِمَ أَقْبَضُ الْأَمْرَ إِلَى اللَّهِ وَعَدَكُمْ

محصی و گفت شیطان و قتی که فیصل کرده شد کار و بر آئینه خدا و عدد و شمار

وَعَدَ الْحَقُّ وَوَعَدْتُكُمْ فَأَخْلَفْتُكُمْ وَمَا كَانَ لِيَ عَلَيْكُمْ مِنَ

وعدۀ راست و وعدۀ دادم شمار پس خلاف و وعدۀ کردم من باشما و نبود مرا بر شما

سُلْطَانٍ إِلَّا أَنْ دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِي فَلَا تَلُمُونِي وَلَوْلَا

تسلط لیکن بود آنکه بخوانم شمارا پس قبول کردید سخن مرا پس ملامت نکنید مرا و ولایت

و
یعنی اسباب موت
بیایدش ۱۲
و
یعنی اعمال ایشان هر
جست شوند و بدان منتفع
نگردند و شدرا علم ۱۲
و
مترجم گوید یعنی و گفته که
بهشتیار بهشت رستگار
آیند و در خیابان به دروغ
و انحراف ۱۲

۳۱۵

أَنفُسَكُمْ مَا أَنَا بِمُصْرِخِكُمْ وَمَا أَنْتُمْ بِمُصْرِخِي إِنِّي كَفَرْتُ

کنید خویش را نیستم فریاد رس شما و شما نیستید فریاد رس من ہر آئینہ میں بیزار شدم

بِمَا أَشْرَكْتُمْ مِنْ قَبْلُ إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ

از آنکہ مرا شرک مقرر کردید پیش ازین ہر آئینہ ستم گاران ایشان راست عذاب

الِيمٌ ۳۰ وَأَدْخِلَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي

در دہندہ و در آورده شدند آنانکہ ایمان آوردند و کار ہائے شائستہ کردند بہ بہشت ہامی رود

مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ تَحِيَّتُهُمْ فِيهَا

نیز آن جونیہا جاویدان در آن جا بہ حکم پروردگار خویش دعائے خیر ایشان با یکدیگر

سَلَامٌ ۳۱ أَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ

آنجا سلام است آیا ندیدی چگونہ پدید کرد خدا استائے را ساخت سخن پاکیزہ را مانند درخت

طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ ۳۲ تُوْتِي أَكْثَهَا كُلَّ

پاکیزہ کہ بیخش استوار باشد و شاخش در آسمان میدہد میوہ ہائے خود را

حِينَ يُبَازِنُ رَبُّهَا وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ

ہر فصلی بہ حکم پروردگار خویش و پدید آرد خدا مثل ہار ہائے مردمان تا بود کہ

يَتَذَكَّرُونَ ۳۳ وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ ۳۴ اجْتُثَّتْ

پند پذیر شوند و حال سخن ناپاکیزہ مانند درخت ناپاکیزہ است کہ برکنده شد

مِنْ فَوْقِ الْأَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ ۳۵ يَثْبُتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا

از بالائے زمین نیست اور ایچ استقرارے و استوار می سازد خدا مسلمانان را

بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَيُضِلُّ اللَّهُ

بہ سخن درست و زندقانی دنیا و در آخرت و گمراہ می سازد خدا

الظَّالِمِينَ ۳۶ وَيَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ ۳۷ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ بَدَّلُوا نِعْمَتَ

ستم گاران را و میکند خدا آنچه می خواهد و آیا ندیدی بسوء آنانکہ بدل کردند نعمت

اللَّهِ كُفْرًا وَآحَلُّوا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ ۳۸ جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا وَبِئْسَ

خدا را بنا سپاسی و فرود آوردند قوم خود را بہ سرانے ہلاکی کہ دوزخ است و آیند آنجا و آن بد

و

یعنی شریعت حق و سکوت

ثابت است در دنیا

روز و لیلے تازہ می یابد

و در دمان منتفع میشوند

ملت جاہلیت و سکوت

استقرار ندارد یک چند

در میان مردم شائع شود

باز بر ہم کرده آید و شد ظلم

و

یعنی وقت برگ توفیق

شهادت میدہد و وقت

سوال منکر و کفر بقول حق

گویا می سازد و شد ظلم

و

یعنی ناسپاسی کردند بگوئی

کن نعمت مغمور شدند پس

گو با نعمت دادند و کفر

خریدند و شد ظلم

الْقَرَارُ ۲۹) وَجَعَلُوا لِلَّهِ أَدَاةَ الْيُخْلُوعِ عَنْ سَبِيلِهِ قُلْ تَتَكَبَّرُونَ

قرار گاهيست و مقرر کردند خدا را همتايان تا گمراه کنند عالم را از راه او گمراه مندر شويد

فَإِنَّ مَصِيرَكُمْ إِلَى النَّارِ ۳۰ قُلْ لِعِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا يُقِيمُوا

هر آئينه باز گشت شما بسوی آتش است گمراهان بنندگان مرا که ايمان آورده اند بر پا دارند

الصَّلَاةَ وَيُنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً مِّنْ قَبْلِ أَنْ

نماز را و خرج کنند از آنچه ما روزی داديم ايشان را پنهان و آشکارا پيش از آنکه بيايد

يَأْتِي يَوْمٌ لَا بَیْعَ فِيهِ وَلَا خِلَافٍ ۳۱ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ

روزى که خريد و فروخت نيست در آن و نه بايکد گيرد و ستى بود خدا آست که آفريد آسمان ها

وَالْأَرْضِ وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَّكُمْ

و زمين را و فرو فرستاد از آسمان آب را پس بيرون آورد بان آب روزی برائى شما از قسم ميدها

وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفُلْكَ لِتَجْرِيَ فِي الْبَحْرِ بِأَمْرٍ ۳۲ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْأَنْهَارَ ۳۳

و رام ساخت برائى شما کشتى را تا برود و در دريا بگمراه و رام ساخت برائى شما جويها را و

سَخَّرَ لَكُمُ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبَيْنِ ۳۴ وَسَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ ۳۵

رام ساخت برائى شما آفتاب و ماه را هميشه روندگان و رام ساخت برائى شما شب و روز را

وَأَتَاكُمْ مِّنْ كُلِّ مَآسَاةٍ تَمُوتُ ۳۶ وَإِنْ تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا ۳۷

و داد شما را از هر چه خواستيد و اگر بشماريد نعمت خدا را احاطه نتوانيد کرد آن را

إِنَّ الْإِنْسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ ۳۸ وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا

هر آئينه انسان بنمگارش ناسپاس است و ياد کن چون گفت ابراهيم اى پروردگار من بکن

الْبَلَدَ آمِنًا وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ أَنْ نَعْبُدَ الْأَصْنَامَ ۳۹ رَبِّ إِنَّهُنَّ

اين شهر را جاتى امن و دور دراز مرا از آنکه عبادت بتان كنيم اى پروردگار من اين بتان

أَضَلَّنَ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ ۴۰ فَمَنْ تَبِعَنِ فَإِنَّهُ مِنِّي ۴۱ وَمَنْ

گمراه کرده اند بسيار را از مردمان پس هر که پيروى من کرد پس هر آئينه و از آن من است و هر که

عَصَانِي فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۴۲ رَبَّنَا إِنِّي أَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي

نافرمانى کردم را پس هر آئينه تو آمرزنده مهربانى اى پروردگار ما هر آئينه من ساکن ساختم بعض اولاد خود را

و
مترجم گويد يعنى پسران
بى واسطه و الله اعلم

يُؤَادٍ غَيْرِ ذِي زُرْعَةٍ عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ

بودنی بے زراعت نزدیک خانه محرم تو لے پروردگار ما تا بر پا دارند نماز را

فَجَعَلْ أَفِيدَةً مِّنَ النَّاسِ تَهْوِي إِلَيْهِمْ وَاسْرُقَهُم مِّنَ

پس بکن بچے چند را از مردمان رغبت کننده بسوی ایشان و روزی ده ایشان را از

الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ ﴿٣٩﴾ رَبَّنَا إِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِي وَمَا نُعْلِنُ

میوه ها تا بود که ایشان پیاسداری کنند لے پروردگار ما هر آنچه تو میدانی آنچه پنهان می داریم و آنچه

وَمَا يُخْفِي عَلَى اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ﴿٤٠﴾

آشکار می کنیم و پوشیده نمی شود بر خدا هیچ چیزی در زمین و نه در آسمان

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَهَبَ لِي عَلَى الْكِبَرِ إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِنَّ

پس آن خدای راست که عطا کرد ما را با وجود کمال سالی اسمعیل و اسحاق هر آینه

رَبِّي لَسَمِيعُ الدُّعَاءِ ﴿٤١﴾ رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي

پروردگار من شنونده دعا است لے پروردگار من بکن را بر پا دارند نماز و از اولاد من نیز

رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ ﴿٤٢﴾ رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ

لے پروردگار ما قبول کن دعائے مرا لے پروردگار ما بپا دارند مادر و پدر مرا و مسلمانان را روزی که قائم شود

الْحِسَابُ ﴿٤٣﴾ وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ إِنَّمَا

حساب و پندار خدا را بے خبر از آنچه می کنند متکبران جز این نیست

يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ ﴿٤٤﴾ مُهْطِعِينَ مُقْنِعِي

که موقوف میدارد ایشان را بر آن روزیکه خیره شوند دران چشم ها شتاب کنندگان سرخود بردارندگان

رُءُوسِهِمْ لَا يَرْتَدُّ إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ وَأَفْئِدَتُهُمْ هَوَاءٌ ﴿٤٥﴾ وَأَنْزِلْ

باز نمی گردد بسوی ایشان چشم ایشان و دلها بے ایشان بخالی است و برسان

النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا

مردمان را از روزی که بپاید بایشان عذاب پس گویند ظالمان لے پروردگار ما موقوف دار

إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ نَّجِبْ دَعْوَتَكَ وَتَتَّبِعِ الرُّسُلَ أُولَٰئِكَ تَكُونُوا

مالاتا میعاد بے نزدیک تا قبول کنیم خواندن ترا و پیروی کنیم رسولان را گفته شود بایشان آیا

اَقْسَمْتُ مَنْ قَبْلُ مَا لَكُمْ مِنْ زَوَالٍ ۝۱۴ وَسَكَنْتُمْ فِي مَسْكِينَ

قسم نمی خورید پیش ازین که نه باشد شمارا هیچ زوال و ساکن شدید در منازل

الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ وَتَبَيَّنَ لَكُمْ كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ وَضَرَبْنَا

آنانکه ستم کردند بر خویش و واضح شد شمارا که چگونه کردیم بایشان و پدید ساختیم

لَكُمْ الْأَمْثَالَ ۝۱۵ وَقَدْ نَكَّرُوا مَكْرَهُمْ وَعِنْدَ اللَّهِ مَكْرُهُمْ وَإِنْ

برای شما داستان ها و هر آئینه بدسگالی دهند بدسگالی خویش را و نزدیک است علم بدسگالی ایشان نیست

كَانَ مَكْرُهُمْ لِتَزُولَ مِنْهُ الْجِبَالُ ۝۱۶ فَلَا تَحْسِبَنَّ اللَّهُ يَخْلِفُ وَعْدَهُ

بدسگالی ایشان بدان مشابه که از جائی روند بسبب آن کوه ها و پس پندار خدا را خلاف کننده وعده خود

رُسُلَهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ ۝۱۷ يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ غَيْرَ الْأَرْضِ

بارسولان خود هر آئینه خدا غالب صاحب انتقام است روزی که بدل کرده شود این زمین بغیر این زمین

وَالسَّمَوَاتُ وَبَرَزُوا لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ۝۱۸ وَتَرَى الْمَجْرِمِينَ

و بدل کرده شوند آسمان ها و ظاهر شوند بخود خدا یگانه غالب و به پیش تو آن روز گناه گاران را

يَوْمَ مِمْدٍ مُقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ ۝۱۹ سَرَابِيلُهُمْ مِنْ قَطَرَانٍ وَتَعْنَتِي

دست و پا بهم بسته در زنجیرها لباس ایشان از قطران باشد و پوشد

وُجُوهُهُمْ النَّارُ ۝۲۰ لِيَجْزِيَ اللَّهُ كُلَّ نَفْسٍ تَمَا كَسَبَتْ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ

روزی ایشانرا آتش و تا جزا دهد خدا هر کس را بآنچه کرده است هر آئینه خدا نزود

الْحِسَابِ ۝۲۱ هَذَا بَلَاءٌ لِلنَّاسِ وَلِيُنذِرُوا بِهِ وَلِيَعْلَمُوا أَنَّهَا

حساب کننده است این قرآن خبر رسانیدن است مردمان را و تا بیم کرده شوند بآن و تا بدانند که جز این نیست

هُوَ إِلَهُ وَاحِدٌ وَلْيَذْكُرُوا الْأَلْبَابَ ۝۲۲

که وی خدا یگانه است و تا پند پذیر شوند خداوندان عقل

سُورَةُ الْحَجَرِ مَكِّيَّةٌ مكية بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ تَسْعَوَايَةِ وَتَسْعَوَايَةِ

سوره حجر در کنازل شده و آن به نام خداست بخشاینده هر زبان نو و نو آیت شش کوع است

الرَّحْمَنُ تِلْكَ آيَةُ الْكِتَابِ وَقُرْآنٍ مُبِينٍ ۝۱

این آیت هاست کتاب الهی و قرآن روشن ست

و
یعنی مکر ایشان ضعیف
است و الله اعلم ۱۲

و
قطران چیزیست سیاه
بدبودارست آتش را
زودست گرد و الله اعلم ۱۳

و
یعنی نازل کرده شده
است بر آنی تبیین ۱۴

رُبَمَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ ۝ ذُرَّهُمْ يَأْكُلُوا

بسیار که دوست دارند که اگر کافران کاش مسلمان بودند بجز از ایشان را تا بخورند

وَيَسْتَعِزُّوْا وَيُلْهِهِمُ الْأَمَلُ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ۝ وَمَا أَهْلَكْنَا

و بهره مند شوند و مشغول کنند ایشان را امید و آرزو پس خواهند دانست و هلاک نکردیم

مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا وَلَهَا كِتَابٌ مَّعْلُومٌ ۝ مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ

هیچ ویرانگره و هیچ نوشته بود معلوم سبقت نمی کند هیچ گروهی

أَجَلَهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ ۝ وَقَالُوا يَا أَيُّهَا الَّذِي نُزِّلَ عَلَيْهِ

از مدت خود و باز پس نمی مانند و گفتند کافران ای کسی که فرو داده شده است بر تو

الذِّكْرُ إِنَّكَ لَمَجْنُونٌ ۝ لَوْ مَا تَأْتِيَنَا بِالْمَلِكَةِ إِنْ كُنْتَ مِنَ

قرآن هر آینه تو دیوانه چرا نمی آری پیش ما فرشتگان را اگر هستی از

الضَّادِّقِينَ ۝ مَا نُنْزِلُ الْمَلِكَةَ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَا كَانُوا إِذَا

راست گویان فرو نمی فرستیم فرشتگان را مگر بتدریج و نه باشند آنگاه

مُنْظَرِينَ ۝ إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ۝ وَ

همه لغت داده شده هر آینه ما فرو فرستادیم قرآن را و هر آینه ما او را نگاه داریم

لَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي شَيْءٍ الْأَوَّلِينَ ۝ وَمَا يَأْتِيهِمْ

هر آینه پیغامبران را فرو فرستادیم پیش از تو و در فرقهای پیشینانی و نمی آید به ایشان

مِّنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ۝ كَذَلِكَ نَسُكُّهُ فِي

هیچ فرستاده مگر بودند باو تمسخرکنان همچنین در می آوریم استغرا را در

قُلُوبِ الْجَرِمِينَ ۝ لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ وَقَدْ خَلَتْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ ۝

دل گناه گاران یعنی کفار که ایمان نیارند بقرآن و هر آینه گذشت آئین پیشینانی

وَلَوْ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَابًا مِّنَ السَّمَاءِ فَظَلُّوا فِيهِ يَعْرَجُونَ ۝

و اگر بگشاییم بر ایشان درهای آسمان پس شوند باین صفت که درش به بالا می روند

لَقَالُوا إِنَّمَا سُكَّرَتْ أَبْصَارُنَا بَلْ نَحْنُ قَوْمٌ مَّسْحُورُونَ ۝

البته گویند جز این نیست که بنده کرده شد چشمهای ما بلکه ما قومی هستیم جادو شده

وَلَقَدْ جَعَلْنَا فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَزَيَّنَّاهَا لِلنَّاظِرِينَ ۙ وَحَفِظْنَاهَا

وہر آئینہ پیدا کرویم در آسمان برجا و بیار استیمش برائے بینندگان و نگاہداشتیمش

مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ رَّجِيمٍ ۙ إِلَّا مَنْ اسْتَرَقَ السَّمْعَ فَاتَّبَعَهُ

از ہر شیطان راندہ شدہ مگر آنکہ بزدی شنود پس در پے

شِهَابٍ مُّبِينٍ ۙ وَالْأَرْضُ مَدَدُ نُهَاءٍ الْقَيْنَا فِيهَا سَرَاسِی

وے افند آتش آشکارا و زمین گسترانیدیمش و انداختیم دران جا کوہ بار

وَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَّوْزُونٍ ۙ وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا

و رو یا نیدیم در انجا از جنس ہر چیز سنجیدہ و ساختیم برائے شما دران جا

مَعَايِشَ وَمَنْ لَسْتُمْ لَهُ بِرِزْقَيْنَ ۙ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا

اسباب معیشت و ساختیم برائے شما آنکہ نیستید اور روزی و ہندہ و نیست هیچ چیز مگر

عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ وَمَا نُنْزِلُ إِلَّا بِقَدَرٍ مَعْلُومٍ ۙ وَارْسَلْنَا الرِّيحَ

نزدیک ما خزانہائے اوست و فرو نمی آریم آن را مگر باندازہ مقرر و فرستادیم باد ہا

لَوَاقِحَ فَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَاسْقَيْنَاكُمُوهُ وَمَا أَنْتُمْ لَهُ

باردار کنندہ ابریس فرو دادیم از آسمان آب پس نوشانیدیم شما را آن آب و نیستید شما آن را

بِخَازِنِينَ ۙ وَإِنَّا لَنَحْنُ مُّحِيٌّ وَنُفِيتُ وَنَحْنُ الْوَارِثُونَ ۙ وَلَقَدْ

جمع کنندہ و ہر آئینہ مازندہ می سازیم و می میرانیم و ما تم وارث و ہر آئینہ

عَلِمْنَا الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنْكُمْ وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَأْخِرِينَ ۙ وَإِنَّا

دانستہ ایم پیشینیان را از شما و ہر آئینہ دانستہ ایم پسینیان را و ہر آئینہ

رَبُّكَ هُوَ يَحْشُرُهُمْ إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ۙ وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ

پروردگار تو ہمون برانگیز و ایشان را ہر آئینہ و استوار کار داناست و ہر آئینہ آفریدیم آدمی را

مِنْ صَلْصَالٍ مِّنْ حَبَآءٍ مُّسْنُونٍ ۙ وَالْجَانَّ خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ

از گل خشک از قسم لائے سیاہ بوئے گرفتہ و جان پیدا کردیمش پیش ازین

مِنْ نَّارِ السَّمُومِ ۙ وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا

از آتش سوزان و یاد کن چون گفت پروردگار تو فرشتگان را ہر آئینہ من آفرینندہ ام آدمی را

و
یعنی ہر نوع را صورت دے و
صفتی است کہ زبان جا
تجاوہ نمیکند ۱۲
ت
یعنی غلامان و جانوران
واللہ اعلم ۱۳

مِنْ صَلَٰلٍ مِّنْ حَمَإٍ مَّسْنُونٍ ۝۲۸ فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ

از گل خشک از قسم لائے سیاہ بوئے گرفته پس چون راست کنمش و بدم دروے

مِنْ رُوحِي فَقَعُوا لَهُ يٰ سٰجِدِيْنَ ۝۲۹ فَسَجَدَ الْمَلٰٓئِكَةُ كُلُّهُمْ اٰجَمُوْنَ ۝۳۰

روح خود را پس افتید پیش او سجدہ کنندگان پس سجدہ کردند فرشتگان تمام ایشان ہمیک جا

اِلَّا اِبْلِيسَ ۝۳۱ اَبٰی اَنْ يَّكُوْنَ مَعَ السَّٰجِدِيْنَ ۝۳۲ قَالَ يٰ اِبْلِيسُ

مگر ابلیس سر باز زد از آنکه باشد با سجدہ کنندگان گفت خدا ای ابلیس

مَا لَكَ اَلَّا تَكُوْنَ مَعَ السَّٰجِدِيْنَ ۝۳۳ قَالَ لَمَّا كُنْتُ لَّا سَجْدَ لِبَشَرٍ

چیسست ترا درین کہ نمی باشی با سجدہ کنندگان گفت ہرگز نیستم کہ سجدہ کنم آدمی را

خَلَقْتَهُ مِنْ صَلَٰلٍ مِّنْ حَمَإٍ مَّسْنُونٍ ۝۳۴ قَالَ فَاخْرِجْ مِنْهَا

کہ پیدا کردہ اور از گل خشک از قسم لائے سیاہ بوئے گرفته گفت پس بیرون شو از

فَاِنَّكَ رَجِيْمٌ ۝۳۵ وَاِنَّ عَلَيْكَ اللَّعْنَةَ اِلٰى يَوْمِ الدِّیْنِ ۝۳۶ قَالَ

بہشت ہر آئینہ تو را ندہ شدہ و ہر آئینہ برتست لعنت تا روز قیامت گفت

رَبِّ فَاَنْظِرْنِيْ اِلٰی يَوْمٍ يُبْعَثُوْنَ ۝۳۷ قَالَ فَاِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِيْنَ ۝۳۸

اے پروردگار من مہلت دہ مرا تا روزیکہ برآمیختہ شوند مردمان گفت ہر آئینہ تو از مہلت دادہ شد گانی

اِلٰی يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُوْمِ ۝۳۹ قَالَ رَبِّ بِمَا اَغْوَيْتَنِيْ لَآ اُزِيْنُ

تا روز آن وقت مقرر گفت اے پروردگار من بسبب آنکہ گمراہ کردی مرا البتہ بیالیم

لَهُمْ فِي الْاَرْضِ وَلَا اُغْوِيَنَّهُمْ اَجْمَعِيْنَ ۝۴۰ اِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمْ

معصیت را برائے ایشان در زمین و البتہ گمراہ سازم ایشان را ہمہ یک جا مگر بندگان خالص کردہ تو

الْمُخْلِصِيْنَ ۝۴۱ قَالَ هٰذَا صِرَاطٌ عَلٰی مُسْتَقِيْمٍ ۝۴۲ اِنَّ

از ایشان گفت خدا این اخلاص است راست کہ بر من می رسد ہر آئینہ

عِبَادِيْ لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطٰنٌ اِلَّا مَن اَتَّبَعَكَ مِنْ

بندگان من نیست ترا بر ایشان غلبہ لیکن غلبہ تو بر کسے باشد کہ پیروی تو کرد از

الْغٰوِيْنَ ۝۴۳ وَاِنَّ جَهَنَّمَ لَبُوعِدُهُمْ اَجْمَعِيْنَ ۝۴۴ لَهَا سَبْعَةُ

گمراہان و ہر آئینہ دوزخ وعدہ گاہ ایشان است ہمہ یک جا اور ہفت

۲۰۹

أَبْوَابٍ لِّكُلِّ بَابٍ مِنْهُمْ جُزْءٌ مَّقْسُومٌ ۚ إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي

در است هر در را از گمراهان حصه است جدا کرده شده هر آئینه پرینه کاران در

جَنَّتِ وَعُيُونٌ ۚ أَدْخُلُوهَا بِسَلَامٍ آمِينَ ۚ وَنَزَعْنَا مَا فِي

بوستان با چشمه ها باشند ایشان را گفته شود در آئینه درینجا سلامتی آمین شده و بیرون کشیم آنچه در

صُدُورِهِمْ مِنْ غَلٍّ إِخْوَانًا عَلَىٰ سُرُرٍ مُّتَقَابِلِينَ ۚ لَا يَسْمَعُ

سینه های ایشان بود از کینه برادر یکدیگر شده بر تخت ها و بر روی یکدیگر کرده نرسد به ایشان

فِيهَا نَصَبٌ وَمَا هُمْ مِنْهَا بِمُخْرَجِينَ ۚ نَبِيُّ عِبَادِيَ أَنِّي

آنجا هیچ رنج نیستند ایشان از اینجا بیرون کرده شده خبر دهندگان را که من

أَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ۚ وَأَنَّ عَذَابِي هُوَ الْعَذَابُ الْآلِيمُ ۚ

آمرزنده ام مهربانم و آنکه عذاب من همان عذاب درد دهنده است

وَنَبِّئُهُمْ عَنْ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ ۚ إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامٌ

و خبر ده ایشان را از همانان ابراهیم چون داخل شدند بروی پس سلام گفتند

قَالَ إِنَّمَا أَنْتُمْ بِمَنْزِلٍ ۚ قَالُوا لَا تَوْجَلْ إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ

ابراهیم گفت هر آئینه ما از شما ترسانیم گفتند مترس هر آئینه ما مرده میدهم ترا بفرزند

عَلِيمٍ ۚ قَالَ ابْشِرْ بِنُورٍ عَلَىٰ أَنْ مَسَّنِيَ الْكِبَرُ فِيمِ

وانا گفت آیا بشارت و اوید مرا با وجود آنکه رسیدن پیری پس

تُبَشِّرُونَ ۚ قَالُوا ابْشِرْكَ بِالْحَقِّ فَلَاتُكُنْ مِنَ الْقَانِطِينَ ۚ

بچه قسم بشارت میدهم گفتند مرده و اویم ترا راستی پس مباش از ناامیدان

قَالَ وَمَنْ يَقْنَطُ مِنْ رَحْمَةِ رَبِّهِ إِلَّا الضَّالُّونَ ۚ قَالَ فَمَا

گفت و کیست که نا امید شود از رحمت پروردگار خود گمراهان گفت پس

خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ۚ قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ۚ

چیسست خبر شما ای فرستادگان گفتند هر آئینه ما فرستاده شدیم بسوی قومی که گناهکاران

إِلَّا آلَ لُوطٍ إِنَّا لَمُجْرِمُهُمُ اجْمَعِينَ ۚ إِلَّا امْرَأَتَهُ قَدَّرْنَا

بجز کسان لوط هر آئینه ما البته نجات خواهیم داد ایشان را هم یک جا غیرش که مقرر کرده ایم

إِنَّهَا لَمِنَ الْغَيْرِينَ ۖ فَلَمَّا جَاءَ آلَ لُوطٍ الْمُرْسَلُونَ ۖ قَالَ

کہ ہر آئینہ سے از باز ماندگان است پس وقتیکہ آمدند بمسان لوط فرستادگان گفت

إِنكُمْ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ ۚ قَالُوا بَلْ جِئْنَاكَ بِمَا كَانُوا فِيهِ يَمْتَرُونَ ۚ

ہر آئینہ شما رقبہ نا آشناید گشتند بکہ آوردہ ایم پیش تو آپند در اس شبہ سے کردند

وَأَتَيْنَكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ۚ فَاسِرْ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِّنَ

یعنی مقبوت و آوردہ ایم پیش تو وعدہ راست را و ہر آئینہ ما البتہ راست گوئیم پس بیکسان خود را بہارہ از

الَّيْلِ وَاتَّبِعْ أَذْوَارَهُمْ وَلَا يَلْتِفِتْ مِنْكُمْ أَحَدٌ وَامْضُوا حَيْثُ

شب و توارپے ایشان رو و باید کہ پس نہ گرد از شما هیچکس و بروید آنجا کہ فرمودہ شد

تُمْ مَرُونَ ۚ وَقَضَيْنَا إِلَيْهِ ذَلِكَ الْأَمْرَ أَنَّ دَابِرَهُمْ لَاقِطُوعٌ

و آن زمین خام بود و وحی فرستادیم بسوئے لوط این سخن کہ تیغ ایشان بریدہ شود چون بوقت صبح

مُصْبِحِينَ ۚ وَجَاءَ أَهْلُ الْمَدِينَةِ يَسْتَبْشِرُونَ ۚ قَالَ إِنَّ

در آیند و آمدند اہل شہر خوش و فنی کنان گفت لوط ہر آئینہ

هَؤُلَاءِ ضِعْفَىٰ فَلَا تَفْضَحُون ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تُخْزَوْنَ ۚ

ایشان همان من اند پس سوا مکنید مرا و بر سید از خدا و خوار مکنید مرا

قَالُوا أَوَلَمْ نُنْهَكَ عَنِ الْعَالَمِينَ ۚ قَالَ هَؤُلَاءِ بَنَاتِي إِنْ

گفتند آیا منع نکردہ بودیم ترا از میزبانی غریبان گفت این ا دختران من اند اگر

كُنْتُمْ فَعِلِينَ ۚ لَعَنُوكَ إِنَّمُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ ۚ فَآخَذَتْهُمْ

ہستید کنندہ ہمارے و قسم بزند گالی تو کہ این کافران در گراتی خویش سرگردان میشوند پس در بیانت

الصَّيْحَةُ مُشْرِقِينَ ۚ فَجَعَلْنَا عَلَيْهِمْ سَافِلَهَا وَامْطَرْنَا عَلَيْهِمْ

ایشان را آواز ہونا کہ چون وقت شروق درآمد پس ساختیم مالے آن شہر باران بر آن و بارانیدیم بر ایشان

حِجَارَةً مِّنْ سِجِّيلٍ ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤَسِّسِينَ ۚ

سنگ از قسم سنگ گل و ہر آئینہ درین قیحدہ نشانماست عبرت گیرندگان را

وَإِنَّهَا لِبَسَبِيلٍ مُّقِيمٍ ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ۚ

و ہر آئینہ ہمہ برابر ہے ہستند کہ دایم آمد و رفت دارد ہر آئینہ در این نشاندہ است مومنان را

و

و

منی اگر فضا سے صحت
خواہید نکاح بنا
من اسب است
واللہ اعلم

و

این کلمہ در وسط
فقد حضرت لوط
زیادہ کرید شد تا
تنبیہ باشد بوجہ
حال مشرکین کہ بر
حال قوم لوط و مثال
ایشان واللہ اعلم

و

مرجہ وید عیسی کل کلمہ
مثل سبب متدہ

وَلَا كَانَ أَصْحَبُ الْأَيْكَةِ ظَالِمِينَ^{۷۸} فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ وَ

وہر آئینہ بودند اہل ایکہ از سنگاران پس انتقام کشیدیم از ایشان

إِنَّهُمَا لِبِأَمَامٍ مُّبِينٍ^{۷۹} وَلَقَدْ كَذَّبَ أَصْحَابُ الْحَجَرِ الْمُرْسَلِينَ^{۸۰}

تہرے قوم لوط و شہر ہائی ایکہ ہر دو راہ آشکار ہستند و ہر آئینہ دروغ شمر دند ساکنان حجر پیغامبران را

وَاتَّيَّهُمْ آتِنَا فَكَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ^{۸۱} وَكَانُوا يَنْحِتُونَ

ورسانیدیم ایشان آیت ہائے خود پس شدند از روگردان و بودند تراشیدہ می ساختند

مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا أَمِينِينَ^{۸۲} فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُصْبِحِينَ^{۸۳}

انہو با خانہ ہا امین شدہ پس گرفت ایشان را آواز سخت صبح کنان

فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ^{۸۴} وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ

پس دفع نکرد از ایشان آنچه کسب می کردند و نیافریدیم آسمان ہا

وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَإِنَّ السَّاعَةَ لَآتِيَةٌ فَاصْفَحِ

وزمین و آنچه ما بین این ہاست مگر بتدریج درست و ہر آئینہ قیامت آمد نیست پس در گذر

الصَّفْحَ الْجَمِيلَ^{۸۵} إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْخَلْقُ الْعَلِيمُ^{۸۶} وَلَقَدْ

یسی بے ادبیہائے ایشان در گذشتن نیکو ہر آئینہ پروردگار تو ہماست آفرینندہ دانایا و ہر آئینہ دادیم ترا

اتَيْنَاكَ سَبْعًا مِّنَ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ^{۸۷} لَا تَدْنَنَّ

مفت آیت آنچه در نماز مکرر خواندہ میشود و دادیم ترا قرآن بزرگ باز کس

عَيْنِكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَاهُ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ

دو چشم خود را بسوئے آنچه بہرہ مند ساختہ ایم آن جماعت ہا را از کافران و اندوہناک مشور بر ایشان

وَ اخْفِضْ جَا حَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ^{۸۸} وَقُلْ إِنِّي أَنَا النَّذِيرُ

دہست کس باندے خود را و برائے مسلمانان و بگو ہر آئینہ من بیم کنندہ

الْمُبِينِ^{۸۹} كَمَا أَنْزَلْنَا عَلَى الْمُقْتَسِمِينَ^{۹۰} الَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْآنَ

شکارم خود خواہیم آورد عذاب را مانند آنچه فرود آوردہ بودیم بر تقسیم کنندگان آنانکہ ساختند کتاب

عِصِينَ^{۹۱} فَوَرَبِّكَ لَنَسْأَلَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ^{۹۲} عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ^{۹۳}

الہی را پارہ پارہ و پس قسم بہ پروردگار تو البتہ سوال کنیم ایشان را ہمہ یک جا از آنچه میکردند

وَقَالُوا

وَقَالُوا
موسیٰ سورہ نوح
وَقَالُوا
بہی تو صحت کن
وَقَالُوا
مترجم کویدی بل
کہ بعض آیات علمی
کہندہ بعض نہ

فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ ۙ إِنَّا كَفَيْنَاكَ

پس آشکار کن آنچه فرموده میشود و اعراض کن از مشرکان هر آئینه ما بسند ایم

الْمُسْتَهْزِئِينَ ۙ الَّذِينَ يَجْعَلُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَسُوفَ

ترا از شر تمسخر کنندگان آنانکه مقرر میکنند بخدا معبود دیگر را پس زود

يَعْلَمُونَ ۙ وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّكَ يَضِيقُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُولُونَ ۙ

بدانند و هر آئینه ما می دانیم از حال تو که تنگ می شود سپند تو بسبب آنچه می گویند

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ ۙ وَاعْبُدْ رَبَّكَ

پس به پاکی یاد کن پروردگار خود را با ستایش او و باش از سجده کنندگان و عبادت کن پروردگار خود را

حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ ۙ

تا وقتی که برسد به تو مرگ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝ ثَمَانِ عَشْرًا ۝

سوره نحل در یک نازل شده آن بنام خداست بخشاینده مهربان یکصد و بیست و هشت آیه شانزده کوع است

إِنِّي أَمْرُ اللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلْهُ سُبْحَنَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ۙ

آید حکم خدا پس شتاب طلب مکنید آن را و پاک است خدا و بلند قدر است از آنچه شرک می کنند

يُنْزِلُ الْمَلَكَةَ بِالرُّوحِ مِنْ أَمْرِهِ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ

فرود می آورد فرشتگان را بوسی بارزده خود بر هر که خواهد از بندگان خود که

أَنۢ أَنْذَرُوا أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاتَّقُونِ ۙ خَلَقَ السَّمَوَاتِ

تا برسانید باین مضمون که خدا میفرماید که نیست هیچ معبود مگر من پس بترسید از من آفرید آسمان ها

وَالْأَرْضِ بِالْحَقِّ تَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ۙ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ

و زمین را به تدبیر درست بلند قدر است از آنکه شرک می کنند آفرید آدمی را از

نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُّبِينٌ ۙ وَالْأَنْعَامَ خَلَقَهَا لَكُمْ

منی پس ناگهان و سستیزنده آشکارا شد و چهارسایان را آفرید برائے شما

فِيهَا دِفْءٌ وَمَنَافِعُ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ۙ وَلَكُمْ فِيهَا جَالٌ حِينَ

از آنها پوششی و منفعت های دیگر است و بعض آنها را میخورید و شما را در آن ها آبروست

نحل

و

یعنی غلبه دین اسلام و
تغذیه کفار یقین شدنی
است چرا شتاب میکنند
و الله اعلم ۱۲

تُرِيحُونَ وَحِينَ تَسْرَحُونَ^٦ وَتَحْمِلُ أَثْقَالَكُمْ إِلَىٰ بَلَدٍ لَّكُمْ

چوں وقت شام از صحرای آری و چون بسوی صحرای سرسبز و بر میدارند بارشمالا بسوی شریک هرگز

تَكُونُوا بِلِغْيِهِ إِلَّا بِشِقِّ الْأَنْفُسِ إِنَّ رَبَّكُمْ لَرَوِّفٌ رَّحِيمٌ^٧

نمی رسید بدان مگر بمشقت جان یا هرگز نبیند پروردگار شما بخشاینده مهربان است

وَالْخَيْلِ وَالْبِغَالِ وَالْحَئِيرِ لَتَكْبُوها وَزِينَةً وَيَخْلُقُ مَا

و آفرید اسپان و اشترا را و خزان را تا سوار شود بران و بران آتش و می آفریند آنچه

لَا تَعْلَمُونَ^٨ وَعَلَى اللَّهِ قَصْدُ السَّبِيلِ وَمِنْهَا جَائِرٌ وَلَوْ شَاءَ

نمی دانید و بر خدا می رسد راه میان و بعضی راه با کج است و اگر خواسته

لَهْدَكُمْ أَجْمَعِينَ^٩ هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لَّكُمْ مِنْهُ

وے راه نموده شما را همه یک جا اوست آنکه فرو آورد از آسمان آب را بران شما از آن آب

شَرَابٌ وَمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ^{١٠} يُنْبِتُ لَكُمْ بِهِ الزَّرْعَ

آشامیدنی است و از آن آب بیشه درختان است که دران می چرانید میرواند بران شما بسبب آب زراعت را

وَالزَّيْتُونَ وَالنَّخِيلَ وَالْأَعْنَابَ وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ إِنَّ فِي

و زیتون را و درختان خرما و انگور و از هر جنس میوه ها هر آنینه درین

ذَلِكَ لَآيَةٌ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ^{١١} وَنَحْنُ نَكْنُزُ السَّحَابَ وَنُفِثُ فِيهِ الرِّيحَ

نشانه است که تفکر می کنند و می خرد بران شما شب و روز

وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِ رَبِّهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ

و آفتاب و ماه را و ستارگان مسخرانده فرمان وے هر آنینه درین

لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ^{١٢} وَمَا ذَرَأْنَا فِي الْأَرْضِ مُخْتَلِفًا

نشان است که درمی یابند و مسخر کرد آنچه آفرید بران شما در زمین گوناگون

أَلْوَانًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ^{١٣} وَهُوَ الَّذِي

رنگهای اول هر آنینه درین نشانه است که درمی یابند و اوست آن که

سَخَّرَ الْبَحْرَ لَتَأْكُلُوا مِنْهُ لَحْمًا طَرِيًّا وَتَسْتَخْرِجُ مِنْهُ حَبْلًا

مسخر ساخت دریا را تا بخورید از آن گوشت تازه یعنی ماهی و تا بیرون آرید از آن پیرایه که

ج

ف

یعنی از انواع حیوان
نبات ۱۲

تَلْبَسُونَهَا وَتَرَى الْفُلْكَ مَوَاجِرَ فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَ

که بپوشید آن را و می بینی کشتی را را رونده و در دریا و مسخر کرد دریا را تا طلب معیشت کنی از فضل او

لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۱۳ وَالْقَى فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ

و تا بود که شکر کنید و آنگاه در زمین کوه های محکم را تا از آنکه بجهان شما

وَأَنْهَارًا وَسُبُلًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ۱۴ وَعَلِمْتَ ۱۵ وَبِالنَّجْمِ هُمْ

و آفرید جویها و راه ها تا بود که راه یاب شوید و آفرید نشان ها و به ستارگان ایشان

يَهْتَدُونَ ۱۶ أَفَسَنْ يَخْلُقُ كَمَنْ لَا يَخْلُقُ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ۱۷

راه می یابند آیا کسی که نمی آفریند مانند کسی است که نمی آفریند آیا پسند نمی گیرید

وَأَنْ تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا إِنَّ اللَّهَ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ۱۸

و اگر به شمارید نعمت خدا را احاطه نکنید آن را هر آینه خدا آمرزنده مهربان است

وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ۱۹ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ

و خدا میداند آنچه پنهان میدارید و آنچه آشکارا میکنید و آنان که می پرستند کافران

دُونِ اللَّهِ لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ ۲۰ أَمْ وَاتَّخَذُوا

ایشان را بخود خدا نمی آفریند چیزی را و خودشان آفریده می شوند مردمانند

أَحْيَاءٍ وَمَا يُشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ ۲۱ إِلَهُكُمْ إِلَهُ وَاحِدٌ

نه زندگان و نمی دانند که برانگیخته خواهند شد معبود شما خداست یگانه است

فَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ قُلُوبُهُمْ مُنْكَرَةٌ وَهُمْ

پس آنانکه معتقد نمی شوند به آخرت دل ایشان ناشناس است و ایشان

مُسْتَكْبِرُونَ ۲۲ لَاجِرْمَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ط

سرکش اند بے شبه است خدا میداند آنچه پنهان میدارند و آنچه آشکار میکنند

إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْتَكْبِرِينَ ۲۳ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ مَاذَا أَنْزَلَ

پس او را دوست ندارد سرکشان را چون گفته شود ایشان را چیست آنچه فرو فرستاده

رَبُّكُمْ قَالُوا أَطِيرُ الْأَوَّلِينَ ۲۴ لِيَعْمَلُوا أَوْزَارَهُمْ كَالِئْتِمٍ يَوْمَ

پس شما را که شما را می بیند فسانه های پیشینان است کمال این گفتار آنکه بر دارند بار نهاده خویش تمام

الْقِيَمَةِ ۚ وَمِنْ أَوْزَارِ الَّذِينَ يُضْلِلُونَ ۖ بَغِيرِ عِلْمِ الْأَسَاءِ مَا

روز قیامت و بردارند نیز بعض بارهاست آنانکه گمراه می سازند ایشان را بغیر دانش آگاه شومید بد است

۳۴

يَزِرُونَ ۚ قَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَاَتَى اللَّهُ بُنْيَانَهُمْ مِنَ

آپند بر میدارند هر آئینه بداندیشی کردند آنانکه پیش از ایشان بودند پس بیامد فرمان خدا بسوی عمارت

الْقَوَاعِدِ فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ مِنْ فَوْقِهِمْ وَأَتَاهُمُ الْعَذَابُ

ایشان از جانب بنیادها پس افتاد بر ایشان سقف از بالا ای ایشان و آمد بدیشان عذاب

مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ۚ ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَمَةِ يُخْزِيهِمْ وَيَقُولُ

از آن جهت که نمی دانستند و باز روز قیامت رسوا کند ایشان را و گوید

إِنَّ شُرَكَاءِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تُشَاقِقُونَ فِيهِمْ قَالَ الَّذِينَ أُوتُوا

کجا اندان شرکیان من که مخالفت می کردید در حق ایشان گویند اهل علم

الْعِلْمِ إِنَّ الْخِزْيَ الْيَوْمَ وَالسُّوءَ عَلَى الْكَافِرِينَ ۚ الَّذِينَ تَتَوَكَّلُ

هر آئینه رسوائی و سختی امروز بر کافران است کما آنکه قبض ارواح ایشان

الْمَلِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ ۖ فَالْقُوا السَّلَامَ مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِنْ

میکردند فرشتگان حال آنکه ستم کار بودند بر خویش پس انداختند آن کافران پیغام انقیاد را ما هرگز نمی کردیم

سَوْءٍ بَلَىٰ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۚ فَادْخُلُوا أَبْوَابَ

بیج عمل بد گفته شود آری هر آئینه خدا داناست با آنچه می کردید پس در آیند بدروازهائی

جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَلْيَشْ مَثْوًى الْمُتَكَبِّرِينَ ۚ وَقِيلَ

دو رخ جاویدان آن جا پس بدست جائی سرکشان دو رخ و گفته شد

لِلَّذِينَ اتَّقَوْا مَاذَا أَنْزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا خَيْرٌ ۚ الَّذِينَ أَحْسَنُوا

متقیان را چیست آنچه فرو فرستاد پروردگار شما گفتند فرود آورده است بهترین سخن آنان که نیکوکاری کردند

فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ ۚ وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ وَلَنِعْمَ دَارُ

درین سرای حالت نیک است و هر آئینه سرائی آخرت بهتر است و هر آئینه نیکو

الْمُتَّقِينَ ۚ جَنَّاتٌ عَدْنٌ يَدْخُلُونَهَا يُجْرُونَ مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

سرای متقیان است آخرت بوستانهای همیشه ماندن در آیند آن جا میرود زیر آن جویها و

فل
و این تمثیل است افس
مکر ایشان را بالغ و جوی

لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ كَذَلِكَ يَجْزِي اللَّهُ الْمُتَّقِينَ ۝۳۱

ایشان راست دران ہرچہ خواہند ہمچنین جزائی دہندہ متقیان را آناکہ

تَتَوَفَّيْهُمْ الْمَلَائِكَةُ طَيِّبِينَ يَقُولُونَ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ ادْخُلُوا

فرشتگان قبض ارواح ایشان می کنند حالانکہ شادمان باشند گویند فرشتگان سلام بر شما باد درآئید

الْجَنَّةَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝۳۲ هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ

بہشت جزائے آنچه می کردید و انتظارے نمی کشند کافران الا آئکہ بیایند

الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ أَمْرُ رَبِّكَ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ

بایشان فرشتگان و یا بیاید فرمان پروردگار تو و ہم چنین کردند آناکہ پیش از ایشان بودند

وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ۝۳۳

و ستم نکرد برایشان خدا و لیکن بر خویش ستم می کردند

فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ

پس رسید بایشان جزائے گناہان از اعمال ایشان و فرو آمد بایشان آنچه بہن

يَسْتَهْزِئُونَ ۝۳۴ وَقَالَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا عَبَدْنَا

استہزار می کردند و گفتند مشرکان اگر خواستے خدا نمی پرستیدیم

مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ نَحْنُ وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَرَمْنَا مِنْ دُونِهِ

بجز وے هیچ چیز را نہ ما و نہ پدران ما و حرام نمی دانستیم بجز فرمان وے

مِنْ شَيْءٍ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَهَلْ عَلَى

هیچ چیز را و ہم چنین کردند آناکہ پیش از ایشان بودند پس این نیست

الرُّسُلِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ۝۳۵ وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا

بر پیغامبران بجز خبر رسانیدن آشکارا و ہر آئینہ فرستادیم در ہر گروہ پیغامبرے را

أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَى

کہ عبادت خدا کنید و اجتناب از بتان پس از ایشان کسے بود کہ راہ

اللَّهُ وَمِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ

نمودش خدا و از ایشان کسے بود کہ ثابت شد بر وے گمراہی پس سیر کنید در زمین

و

مترجم گوید خدای تعالی

این دو صورت را برآئے

بیان قال حال حال ابل

سعادت و اہل شقاوت

نازل فرمودہ و البتہ اعلم

و

یعنی برای قبض ارواح

و

یعنی غلب او

و

یعنی سلف اجماع

کرده اند و ان بدون رضا

خدا منعقد نمی شود

و البتہ اعلم

فَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٦﴾ اِنْ تَحْرَضْ عَلَىٰ

پس بنگرید چگونه شد آخر کار دروغ دارندگان اگر کوشش کنی بر

هٰذِهِمْ فَاِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي مَنْ يُخِلُّ وَمَا لَهُمْ مِنْ

هدایت ایشان چه سود هر آینه خدا راه نمی نماید آن را که گمراه میسازد و نیست ایشان را هیچ

نَصْرٍ ۚ ﴿٣٧﴾ وَاَقْسَمُوا بِاللّٰهِ جَهْدَ اَيْمَانِهِمْ لَا يَبْعَثُ اللّٰهُ مِنْ

یاری دهنده و قسم خوردند به خدا بحکم ترین سوگند هائے خود که بر نه انگیزد خدا

يَمُوتٌ بَلٰی وَعَدًا عَلَيْهِ حَقًّا وَلٰكِنْ اَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٨﴾

مردہ را آری بر انگیزد و وعدہ درست لازم شدہ برے ولیکن بیشترین مردمان نمی دانند

لِيُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي يُخْتَلِفُونَ فِيهِ وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا

آری بر انگیزد تا بیان کند برائے ایشان آنچه اختلاف می کنند در آن و تا بدانند که کافران که

اَنَّهُمْ كَانُوا كَذِبِينَ ﴿٣٩﴾ اِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَيْءٍ اِذَا ارَدْنَاهُ اَنْ نَّقُولَ

ایشان دروغی بودند نیست فرمان ما برائے چیزی چون خواهیم آفریدش مگر گوئیم

لَهُ اَنْ يَكُنْ فَيَكُونُ ۚ ﴿٤٠﴾ وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللّٰهِ مِنْ بَعْدِ مَا

او را بشویش بشود و آنانکه ترک دیار خود کردند برائے خدا بعد از آن که

ظَلَمُوا النَّبِيِّنَّ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً ۖ وَلاَ جَزَا لِّلْآخِرَةِ اَكْبَرُ

ستم کرده شد بر ایشان البته جامی و بهیم در دنیا برائے نیک و هر آینه مزد آخرت بزرگ تر است

لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾ الَّذِيْنَ صَبَرُوا وَعَلٰی رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٤٢﴾

اگر می دانستند آنانکه صبر کردند و بر پروردگار خویش توکل مینمایند و

وَمَا اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ اِلَّا رِجَالًا نُّوحِيْ اِلَيْهِمْ فَسَلُّوْا اَهْلَ

و نه فرستادیم پیش از تو مگر مردانی را که وحی فرستادیم بسوئے ایشان پس سوال کنید

الذِّكْرِ اِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٤٣﴾ بِالْبَيِّنٰتِ وَالزُّبُرِ ۚ وَاَنْزَلْنَا اِلَيْكَ

از اهل کتاب اگر نمی دانید و فرستادیم ایشان را بدلائل و کتاب ها و فرود آوردیم

الذِّكْرُ لِّيُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ اِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٤٤﴾

بسوئے تو کتاب تا بیان کنی برائے مردمان شریعتی را که فرود آورده شد بسوئے ایشان و تا بود که ایشان تفکر کنند

و این وعدہ متحقق شد
و هاجران را به مدینه
جائے داد ۱۲ و
یعنی پیغامبران سابق آمدی
- بودند فرشته نه بودند
والله اعلم ۱۳

أَفَأَمِنَ الَّذِينَ مَكَرُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ يَخْسِفَ اللَّهُ بِهِمُ الْأَرْضَ

آیا ایمن شده اند آنانکه اندیشیدند تدبیرهای بدول از آنکه فروبرد خدا ایشان را به زمین

أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ^{۴۵} أَوْ يَأْخُذُهُمْ

یا بیاید بایشان عذاب از آن جا که ندانند یا بگیرد ایشان را

فِي ثَقَلِيهِمْ فَيَأْخُذُهُمْ بِمُعْجِزَيْنِ^{۴۶} أَوْ يَأْخُذَهُمْ عَلَى تَخَوُّفٍ^ط

در آمد و شد ایشان پس نیستند عاجز کننده یا بگیرد ایشان را بعد ترس و

فَإِنَّ رَبَّكُمْ لَرَّءَوْفٌ رَحِيمٌ^{۴۷} أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى مَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ

پس هر آینه پروردگار شما لطف کننده بخشاینده است آیا ندیده اند بسوئے آنچه پیدا کرده است خدا

شَيْءٍ يَتَفَيَّوْا ظِلُّهُ عَنِ الْيَمِينِ وَالشَّمَائِلِ سُجَّدًا لِلَّهِ وَهُمْ

از هر چیز که میگردد سایه های او از جانب راست و از جانب چپ سجده کنان برائے خدا

دَاخِرُونَ^{۴۸} وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ

خوار شده و خدائے را سجده می کنند آنچه در آسمان است و آنچه در زمین است

مِنْ دَابَّةٍ وَالْمَلَائِكَةِ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ^{۴۹} يَخَافُونَ

از قسم جنبنده و فرشتگان نیز سجده می کنند و ایشان سرکشی نمی کنند می ترسند

رَبَّهُمْ مِمَّنْ فَوْقَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ^{۵۰} وَقَالَ

انہ پروردگار خود غالب شدہ بالائے ایشان و می کنند آنچه فرموده می شوند و گفت

اللَّهُ لَا تَتَّخِذْ مِنَ الْهَيْنِ اثْنَيْنِ إِنَّمَا هُوَ إِلَهُ وَاحِدٌ فَإِيَّايَ

خدا فراگیرید دو معبود جز این نیست که من معبود یگانه است پس ای من

فَارْهَبُونِ^{۵۱} وَلَهُ مَا فِي السَّمُوتِ وَالْأَرْضِ وَلَهُ الدِّينُ

به ترسید و مرا و راست است آنچه در آسمان و زمین است و مرا و راست عبادت

وَاصْبِرْ أَفْغِيرَ اللَّهُ تَتَّقُونَ^{۵۲} وَمَا يَكُم مِّنْ نِّعْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ

لازم شدہ آیا از غیر خدا می ترسید و آنچه با شما است از نعمت از جانب خدا است

ثُمَّ إِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فَإِلَيْهِ تَجْرُونَ^{۵۳} ثُمَّ إِذَا كُشِفَ الضُّرُّ

باز چون رسد بشما سختی پس بسوئے او می نایید باز چون بردارد سختی را

ط

یعنی در حق پیغامبران

دو نشان ۱۲

ط

یعنی بعد اقامت قرآن

ملک ۱۲

وَاللَّهُ يَخْتَارُ

عَنْكُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِّنْكُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ ۝۵۴ لِيَكْفُرُوا بِمَا

از شما تا گمان فریق از شما به پروردگار خود شریک مقرری کنند تا ناسپاسی کنند آنچه

آتَيْنَهُمْ فَمَتَّعُوا فُسُوفَ تَعْلَمُونَ ۝۵۵ وَيَجْعَلُونَ لِمَا لَا يَحْكُمُونَ

دادیم ایشان را پس بهره مند شود پس خواهند دانست و مقرر کردند برای چیزی که نمیدانند محقق

نَصِيبًا مِّمَّا رَزَقْنَاهُمْ تَاللَّهِ لَتُسْأَلُنَّ عَمَّا كُنتُمْ تَفْتَرُونَ ۝۵۶

آن یعنی برای آن بتان حصه از آنچه روزی دادیم ایشان را بخدا البته پرسیده خواهند شد از آن چه افترا می کردید

وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ الْبَنَاتِ سُبْحَنَهُ ۝۵۷ وَلَهُمْ مَا يَشْتَهُونَ ۝۵۸ وَإِذَا

و مقرر میکنند برای خدا دختران را پاک ست او و مقرر میکنند برای خویش آنچه رغبت نمایند

يُشِيرَ أَحَدُهُمْ بِالْأُنْثَىٰ ذُلًّا وَبِجْهٍ مُّسَوِّدٍّ ۝۵۹ وَهُوَ كَظِيمٌ ۝۶۰

و اگر خرده داده شود یکی را از ایشان بتولد دختر روستی اوسیه گردد و او پراز اندوه باشد

يَتَوَارَىٰ مِنَ الْقَوْمِ مِنْ سُوءِ مَا بُشِّرَبِهِ ۝۶۱ أَيُمْسِكُ ۝۶۲ عَلَىٰ

پنهان شود از قوم بسبب ناخوشی آنچه مرده داده شد بوی در تامل افتد که آیا

هُونَ أَمْرِ دُسَّةٍ فِي الثَّرَابِ ۝۶۳ أَلَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ۝۶۴

باقی گذاردش بخواری یاد آردش در خاک آگاه شود حکم ایشان ست این حکم

لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ مَثَلُ السُّوءِ ۝۶۵ وَلِلَّهِ الْمَثَلُ

آنان را که معتقد نمی شوند بآخرت صفت بدست و خدا راست صفت

الْأَعْلَىٰ ۝۶۶ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝۶۷ وَلَوْ يَوَّاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِظُلْمِهِمْ

بلند و او غالب با حکمت است و اگر گرفتار کند خدا مردمان را بسبب ستم ایشان

مَا تَرَكَ عَلَيْهَا مِنْ دَابَّةٍ وَلَكِنْ يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ۝۶۸

نه گزارد بر زمین هیچ جنبه و لیکن موقوف میدارد ایشان را تا وقتی مقرر

فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً ۝۶۹ وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ۝۷۰

پس چون برسد آن وقت مقرر ایشان باز نماند ساعتی و نه پیش روند

وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ مَا يَكْرَهُونَ وَتَصِفُ أَلْسِنَتُهُمُ الْكُذِبَ أَنَّ

و مقرر می کنند برای خدا آنچه ناپسندی دارند و بیان می کنند زبان ایشان سخن دروغ را

و

یعنی پسران را ۱۲

و

یعنی دختران را ۱۲

و

لَهُمُ الْحُسْنَىٰ ۖ لَاجِرَمَ ۖ إِنَّ لَهُمُ النَّارَ ۖ وَأَنَّهُمْ مُّفْرَطُونَ ﴿١٦﴾ تَاللَّهِ

که ایشان را باشد نیکویی و لاجرم نیست در آنکه ایشان را باشد آتش و آنکه ایشان پیش فرستادگانند بدو رخ قسم

لَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ فَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ

بخدا هر آئینه پیغامبران فرستادیم بسوئے امتنان که پیش از تو بودند پس بسیار است برائے ایشان شیطان کردارهای

فَهُوَ وَلِيُّهُمُ الْيَوْمَ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٧﴾ وَمَا أُنْزِلْنَا عَلَيْكَ

ایشان پس هموں یا این کافران است امروز ایشان راست عذاب درد دهنده و فرو نیاوردیم بر تو

الْكِتَابَ إِلَّا لَتُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي اخْتَلَفُوا فِيهِ وَهُدًى وَرَحْمَةً

کتاب را مگر به سبب آنکه بهمان کنی برائے ایشان آنچه در آن اختلاف کردند برائے راه نمودن و بخشاش

لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١٨﴾ وَاللَّهُ أَنَزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْيَاهُ

قومی را که می گردیدند و خدا فرو داد آورد از آسمان آب را پس زنده ساخت بآن

الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَّسْمَعُونَ ﴿١٩﴾

زمین را بعد مرگ آن هر آئینه درین نشانه است گروهی را که می شنوند

وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً ۖ نُسْقِيكُمْ مِمَّا فِي بُطُونِهِ مِن

و هر آئینه شمارا در چهارپایان پند میست می نوشانیم شمارا از جمله آنچه در شکم و سست

بَيْنَ فَرْثٍ وَدَمٍ لِّبَنًا خَالِصًا سَائِغًا لِلشَّارِبِينَ ﴿٢٠﴾ وَمِنْ

از میان سرگین و خون شیر خالص گوارا آشامندگان را و از

ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ تَتَّخِذُونَ مِنْهُ سَكَرًا وَرِزْقًا

میوه های درختان خرما و درختان انگور قسمی هست که میسازند از آن شراب مست کننده و میسازند

حَسَنًا ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٢١﴾ وَأَوْحَىٰ رَبُّكَ

ازان روزی حلال هر آئینه درین نشانه است گروهی را که درمی یابند و الهام فرستاد پروردگارتو

إِلَى النَّحْلِ أَنِ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا وَمِنَ الشَّجَرِ وَ

بسوئے زنبور شهید که بساز خانه ها از کوه ها و از درختان و

مِمَّا يَعْرِشُونَ ﴿٢٢﴾ ثُمَّ كُلِي مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ فَاسْلُكِي سُبُلَ

از آنچه مردمان بنامی کنند باز بخور از هر جنس میوه ها و بروراه های پروردگار خویش

رَبِّكَ ذُلًّا مَّا يَخْرِجُ مِنْ بُطُونِهَا شَرَابٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ فِيهِ

رام شده آن راه با که برمی آید از شکم این زنبوران آشامیدنی گوناگون رنگ هاست و

شِفَاءٌ لِلنَّاسِ ۖ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ۝۶۹ وَاللَّهُ

دران آشامیدنی شفاست مردمان را هر آئینه درین مقدمه نشاند است هر چه را که تفکر می کنند و خدا

خَلَقَكُمْ ثُمَّ يَتَوَفَّاكُمْ وَمِنْكُمْ مَّنْ يُرَدُّ إِلَىٰ أَرْدَلِ الْعُصْرِ

آفرید شما را باز بمیراند شما را و از شما کسی هست که عائد کرده میشود بخوارترین عمر آتش

لَكِنَّ لَا يَعْلَمُ بَعْدَ عِلْمٍ شَيْئًا ۖ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ قَدِيرٌ ۝۷۰ وَاللَّهُ

آنکه نه داند بعد دانستن چیزی را هر آئینه خدا دانا توانا است و خدا

فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ فَبِالَّذِينَ فَضَّلُوا

فضل داد بعض شما را بر بعض در روزی پس نیستند آنانکه افزونی

بِرَأْدِي رِزْقِهِمْ عَلَىٰ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فِيهِ سَوَاءٌ

واده شدند عائد کنندگان روزی خود را بر مملوکان خود تا همه ایشان در روزی برابر باشند

أَفَبِنِعْمَةِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ ۝۷۱ وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ

آیا نعمت خدا را انکاری نمایند و خدا آفرید برای شما از جنس شما

أَزْوَاجًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْزَلِكُمْ بَنِينَ وَحَفَدَةً وَ

زنان را و آفرید برای شما از زنان شما پسران و غیرگان را و

رَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَتِ اللَّهِ

روزی داد شما را از پاکیزه با آیه باطل معتقد می شوند و به نعمت خدا ایشان

هُمْ يَكْفُرُونَ ۝۷۲ وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ

ناپاسی مینمایند و می پرستند بجز خدا کسی را که نمی تواند برائے

لَهُمْ رِزْقًا مِنَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ شَيْئًا وَلَا يَسْتَطِيعُونَ ۝۷۳

ایشان چیزی را روزی دادن از آسمان با زمین چیزی را توانائی و قادر نمی شوند

فَلَا تَضْرِبُوا لِلَّهِ الْأَمْثَالَ ۖ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ

پس بیان نکنید برای خدا داستان با هر آئینه خدا می داند و شما

۹
ع
۱۵

و
یعنی هیچ کس نمی خواهد که
مملوکان خود را برابر خود
سازد و الله اعلم ۱۲

لَا تَعْلَمُونَ ۖ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا عَبْدًا مَمْلُوكًا لَا يَقْدِرُ عَلَىٰ

نئے و نبد بیان کرد خدا و استانی بندہ ملوکے کہ توانائی ندارد بر هیچ

شَيْءٍ ۚ وَمَنْ رَزَقْنَاهُ مِثْرًا رُّقًا حَسَنًا فَهُوَ يُنْفِقُ مِنْهُ سِرًّا

چیزے دے کہ داد از نزدیک خود روزی نیک پس وے خرچ میکند از آن روزی

وَجَهْرًا ۖ هَلْ يَسْتَوِي ۖ الْحَمْدُ لِلَّهِ ۖ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۖ

یہاں سے کہار با برمی شوند ہم ستایش خدا تر است بلکه اکثر ایشان نمی دانند

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلَيْنِ أَحَدُهُمَا آبَكُمُ لَا يَقْدِرُ عَلَىٰ

و میان از خدا استانی دیگر و مردیکه از ایشان گنگ است قدرت ندارد

شَيْءٍ ۚ وَهُوَ كَلٌّ عَلَىٰ مَوْلَاهُ أَيْنَمَا يُوَجِّههُ لَا يَأْتِ بِخَيْرٍ ۖ

بر چیزے و و گران است بر خواجہ خود ہر کجا فرستدش نیار و از آن جا ہیج نیکی

هَلْ يَسْتَوِي هُوَ وَمَنْ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ ۖ وَهُوَ عَلَىٰ صِرَاطٍ

آیا برابر است این شخص و کسی کہی فرماید مردمان را بعدل و خود شس بر را راست

مُسْتَقِيمٍ ۖ وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ وَمَا أَمْرُهُ

است و و خدا تر است علم پنهان آسمان با زمین و نیست کار

السَّاعَةِ إِلَّا كَلِمَةٍ الْبَصَرِ ۖ وَهُوَ أَقْرَبُ ۖ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ

قیامت یعنی نزدیک قدرت او مگر مانند چشم زدن بلکه از نزدیک تر است ہر آئینہ خدا

كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۖ وَاللَّهُ أَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ

ہمہ چیز توانا است و خدا بیرون آورد شمار از شکم مادران شما

لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا ۖ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ ۚ

نمی دانستید چیزے را و پیدا ساخت برائے شما شنوائی و چشم ہا و دل ہا

لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۖ أَلَمْ يَرْوِ إِلَى الطَّيْرِ مُسَخَّرَاتٍ فِي جَوْ

تا بود کہ شکر کنید آیا نہ دیدند بسوئے مرغیان رام شدہ در ہوائے

السَّمَاءِ ۖ مَا يُمَسِّكُهُنَّ إِلَّا اللَّهُ ۖ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ

آسمان نگاہ نمیدارد ایشان را مگر خدا ہر آئینہ درین نشانہا است کہ وہمہ را کہ

ف
منہم گوید حاصل
ہے و مثل آنست
کہ آید در عالم تصرف
مرد و خدا برابر
ہست چنانکہ ہر
مرد و تاون ۱۶
نہ و نہ برابر
ہست و چنانکہ
نیک بے نیاز صاحب
ہریت ہند و ہریت

يَوْمَئِذٍ ۖ وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُم مِّنْ بُيُوتِكُمْ سَكَنًا وَجَعَلَ

ایمان می آرند و خدا ساخت برائے شما از خانه های شما جائے سکونت و ساخت

لَكُمْ مِّنْ جُلُودِ الْأَنْعَامِ بُيُوتًا تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ ظَعْنِكُمْ

برائے شما از پوست چهارپایان خان های سبک می یابید آن را روز سفر خود

وَيَوْمَ إِقَامَتِكُمْ ۖ وَمِنْ أَصْوَافِهَا وَأَوْبَارِهَا وَأَشْعَارِهَا

و روز اقامت خود و ساخت از پشم های و دبر و موئی و

أَثَاثًا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ ۚ وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِمَّا خَلَقَ ظِلَالًا

اسباب خانه و بهره مندی تا وقت مقرر و خدا پیدا ساخت برائے شما از مخلوقات خود سایه ها

وَجَعَلَ لَكُم مِّنَ الْجِبَالِ الْكَانَاتِ ۖ وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ سَرَابِيلَ

و پیدا کرد برائے شما از کوه ها غار ها و ساخت برائے شما جامه ها که نگاه دارد

تَقِيَكُمْ الْحَرَّ وَسَرَابِيلَ تَقِيَكُمْ بَأْسَكُمْ ۚ كَذٰلِكَ يُتِمُّ نِعْمَتَهُ

شما را از گرمی و جامه های که نگاه دارد شما را از ضرر جنگ شما هم چنین تمام میدهد نعمت خود را

عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسْلِمُونَ ۚ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاءُ

بر شما تا بود که منقاد شوید پس اگر اعراض کنند جز این نیست که بر تو پیغام رسانید

الْمُبِينُ ۚ يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللَّهِ ثُمَّ يُنْكِرُونَهَا وَأَكْثَرُهُمُ

آشکارا است می شناسند نعمت خدا را باز انکار آن می کنند و بیشترین ایشان

الْكٰفِرُونَ ۚ وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا ثُمَّ لَا

کافرانند و آن روز که برای گیریم از هر گروه گواه را و باز بستوری

يُؤْذَنُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ۚ وَإِذَا رَأَوْا

داده نه شود کافران را و نه از ایشان رجوع بر ضیاء الهی طلب کرده نه شود و چون به بینند

ظُلُمُوا الْعَذَابَ فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ۚ

ستمگاران عذاب را اضطراب کنند پس سبک کرده نه شود از ایشان و نه ایشان مهلت ده شوند

وَإِذَا رَأَوْا الَّذِينَ أَشْرَكُوا شَرَّكَاءَ هُمْ قَالُوا رَبَّنَا هَؤُلَاءِ شُرَكَائُنَا

و چون به بینند مشرکان شریکان خود را و گویند ای رب ما را این ها شریکان ما

و یعنی روز سردی نیز
و و آن نبی آن قوم باشد
و و قدر عظم
و یعنی تا عند خود رسد

الَّذِينَ كُنَّا نَدْعُو مِنْ دُونِكَ فَأَلْقُوا إِلَيْهِمُ الْقَوْلَ إِنَّكُمْ

کمی پرستیدیم بجز تو پس شریکان پیغام اندازند بسوئے ایشان این

لَكَذِبُونَ ۝۸۶ وَأَلْقُوا إِلَى اللَّهِ يَوْمَ مِيقَاتِ السَّلَامِ وَضَلَّ عَنْهُمْ

سخن را که هر آئینه ایشان در غلو یا نند و این همه افکنند بسوئے خدا آن روز پیغام انقیاد را و گم گردد از ایشان

مَا كَانُوا يَفْقَهُونَ ۝۸۷ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ

آنچه افترا می کردند آنانکه کافر شدند و بازداشتند از راه خدا

اللَّهِ زِدْنَاهُمْ عَذَابًا فَوْقَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يُفْسِدُونَ ۝۸۸

افزون و بهم ایشان را عذاب بالاتر عذاب به سبب آنکه فساد می کردند

وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِمْ مِنْ أَنْفُسِهِمْ

و آن روز که بر انگیزیم در هر امتی گواهی بر ایشان از قبیله ایشان و

وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلَى هَؤُلَاءِ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ

و بیاریم ترا گواه بر این کافران و فرود آوریم بر تو کتاب

تَبْيَانًا لِكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَى لِلْمُسْلِمِينَ ۝۸۹

برائے بیان کردن هر چیز و برائے راه نمودن و بخشایش و شروه دادن مسلمانان را

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَايَ ذِي الْقُرْبَىٰ

هر آئینه خدا می فرماید بانصاف و نیکوکاری و عطا کردن بخویشاوندان

وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ

و منع می کند از بے حیائی و کار ناپسندیده و تعدی پند می دهد شما تا بوی که شما

تَذَكَّرُونَ ۝۹۰ وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ وَلَا تَنْقُضُوا

پند پذیر شوید و وفا کنید به عهد خدا چون عهد بندید و مشکند

الْأَيْمَانَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا

سوگند بار بعد محکم ساختن آنها و هر آئینه ساخته اید خدا را بر خویش نگاهبان و

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ۝۹۱ وَلَا تَكُونُوا كَالَّتِي نَقَضَتْ غَزَاهَا

هر آئینه خدا میداند آنچه می کنید و مباشید مانند زنی که گسست رشته خود را

الْقَوْلِ

و

یعنی مردمان را ۱۳

و

یعنی عذاب خدا را و اضمحلال ۱۴

و

مترجم گوید آن نبی ۱۵

آن قوم باشد ۱۶

و

یعنی نام او را در قسم مذکور ۱۷

کرده اید ۱۸

مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ أَنْكَاثًا تَتَّخِذُونَ أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ أَنْ

بعد از استواری پاره پاره ساخته می سازید سوگند های خویش را مکرر در میان خود تا

تَكُونُ اللَّهُ هِيَ أَرْبَى مِنْ أُمَّةٍ إِنَّمَا يَبْلُوكُمُ اللَّهُ بِهِ وَلِيُبَيِّنَ

افزون تر شود گرچه از گروهی جز این نیست که می آید خدا شما را بآن اخرونی و البته

لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ مَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ۝۹۲ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ

بیان کند برای شما روز قیامت آنچه در آن اختلاف می نمودید و اگر خواسته خدا

لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي

ساخته شما را یک گروه و لیکن گمراهی کند هر که خواهد و راه می نماید

مَنْ يَشَاءُ وَلَتُسْأَلُنَّ عَمَّا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝۹۳ وَلَا تَتَّخِذُوا

هر که خواهد و البته پرسیده خواهید شد از آنچه می کردید و مسازید سوگند های

أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ فَتَزِلَّ قَدَمٌ بَعْدَ ثُبُوتِهَا وَتَذُوقُوا

خود را دغا در میان خویش و انگاه بلغزد قدم و بچشید

السُّوءَ بِمَا صَدَدْتُمْ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَلَكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝۹۴

عقوبت بسبب بازداشتن از راه خدا و شما را باشد عذاب بزرگ و

وَلَا تَشْتَرُوا بِعَهْدِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا إِنَّمَا عِنْدَ اللَّهِ هُوَ

و متانید عوض عهد خدا بهائے اندک هر آینه آنچه نزدیک خداست

خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝۹۵ مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَمَا

بهتر است شما را اگر دانسته اید آنچه نزدیک شماست فانی شود و آنچه

عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ وَلَنَجْزِيَنَّهُ الَّذِينَ صَبَرُوا أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا

نزدیک خداست پابنده است و بدیم صابران را مزد ایشان بحسب نیکوترین

كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝۹۶ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنشَأَ وَهُوَ مُؤْمِنٌ

آنچه می کردند هر که عمل نیک کرد مرد باشد یا زن و او مسلمان است

فَلَنُحْيِيَنَّاهُ حَيَاةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا

هر آینه زنده کنیمش بزندگانی پاک و بدیم آن جماعه را مزد ایشان بحسب نیکوترین آنچه

و
یعنی برای منفعت دنیا
تا مال دنیا نزل زیاد
بدست آرد

و
مترجم گوید از تخریم بین
غیوس است و در اصل
کش آن است که حال
خود و جبهه نماید چنانچه
این زن عمل خود را به
روشنی و گویا اینجا
شاره است بآنکه
غیوس جبهه کند حال
است و تذکره

و
مترجم گوید یعنی در جهاد
عهد کرده و قسم خورده و غایب
کردن بسبب است
که کافران من بعد قول
ایشان را معتبرند و نهند
بایشان صحبت ندارند
بلکه مسلمانان در شبهه
افتند و تذکره

و
یعنی در دنیا نعمت نهند

يَعْمَلُونَ ﴿٩٧﴾ فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ

می کردند پس وقتی که خواهی قرآن خواندن پناه طلب کن بخدا از شیطان

الرَّجِيمِ ﴿٩٨﴾ إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَى

رانده شده هر آینه نیست شیطان را غلبه بر آنکه ایمان آوردند و بر

رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٩٩﴾ إِنَّا سُلْطَانُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَكَّلُونَ وَالَّذِينَ

پروردگار خود توکل میکنند جز این نیست که غلبه او بر آنست که دوستداری او میکنند و آنکه

هُمْ بِهِ مُشْرِكُونَ ﴿١٠٠﴾ وَإِذَا بَدَّلْنَا آيَةً مَكَانَ آيَةٍ وَاللَّهُ أَعْلَمُ

ایشان بخدا شریک مقرر می کنند و چون بدل کنیم آیت بجای آیت و خدا داننده ترست

بِمَا يَنْزِلُ قَالُوا إِنَّا أَنْتَ مُفْتَرٍ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٠١﴾

با آنچه فرود می آرد گویند جز این نیست که تو افترا کننده بلکه اکثر ایشان نمیدانند

قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ لِيُثَبِّتَ الَّذِينَ

بگو فرود آورده است اورا روح القدس از جانب پروردگار تو راستی تا مستقیم سازد خدا

آمَنُوا وَهُدًى وَبُشْرَى لِلْمُسْلِمِينَ ﴿١٠٢﴾ وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّكُمْ

مومنان را و برای راه نمودن و خشنود دادن مسلمانان را و هر آینه ما میدانیم که کافران

يَقُولُونَ إِنَّا نَعْلَمُهُ بِشَرِّ لِسَانٍ الَّذِي يُلْحِدُونَ إِلَيْهِ

می گویند جز این نیست که می آموزد این پیغامبر را آدمی زبان گسسته نسبت می کنند به او

أَجْمَعِي وَهَذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ مُبِينٌ ﴿١٠٣﴾ إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ

جمعی است و این قرآن زبان عربی واضح است هر آینه آنکه ایمان نمی آورند

بِآيَاتِ اللَّهِ لَا يَهْدِيهِمُ اللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠٤﴾ إِنَّا

بآیات خدا راه نه نماید ایشان را خدا و ایشان را باشد عذاب درد دهنده جز این نیست که

يَفْتَرِي الْكَذِبَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَأُولَٰئِكَ

افترا میکنند دروغ را آنکه ایمان ندارند بآیات الهی و ایشانند

هُمْ الْكَافِرُونَ ﴿١٠٥﴾ مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِهِ إِلَّا مَنْ

دروغیان هر که کافر شود بخدا بعد ایمان خود مگر آنکه مجرّم

۳۳۶

و
یعنی یک آیت بآیت
دیگر نسخ کنیم ۱۶

اَكْرَهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ وَلَكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ

شود برضے و دلش آرامیده باشد ایمان ولیکن کسی که سینہ کشاده کند بکفر یعنی

صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِّنَ اللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۱۶

راضی شود بر ایشان است عظم از خدا و ایشان راست عذاب بزرگ

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ اسْتَحَبُّوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ وَأَنَّ اللَّهَ

این عظم به سبب آنست که ایشان دوست داشتند زندگانی دنیا را بر آخرت و سبب آنست که خدا

لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ۱۷ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَىٰ

راه نمی نماید گروه کافران را ایشانند آن جماعه که مهر نموده است خدا بر

قُلُوبِهِمْ وَسَمِعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ ۱۸

دل هائے ایشان و برگوش ایشان و دیدہ هائے ایشان و ایشانند بے خبران

لَا جَرَمَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْخَاسِرُونَ ۱۹ ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ

شک نیست در آنکه ایشانند در آخرت زیان کاران باز پروردگار تو آنان را که

هَاجَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا فِتْنُوا ثُمَّ جَاهَدُوا وَصَبَرُوا إِنَّ رَبَّكَ

هجرت کردند بعد از آنکه عقوقت کرده شد ایشان را تا کلمه کفر بگویند باز جهاد کردند و صبر نمودند هر آنکس که پروردگار

مِن بَعْدِهَا الْغَفُورُ رَحِيمٌ ۲۰ يَوْمَ تَأْتِي كُلُّ نَفْسٍ تُجَادِلُ

تو بعد از این مقدمه آمرزگار مهربانست آن روز که بیاید هر شخصی جدال کنان

عَنْ نَفْسِهَا وَتُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ۲۱

از طرف ذات خود و تمام داده شود هر شخصی را جزائے آنچه کرده است و ایشان ستم کرده نشوند

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَرْيَةً كَانَتْ آمِنَةً مُّطْمَئِنَّةً يَأْتِيهَا

و بیان کرد خدا داستان دیس که بود آمین آرامیده می آمد

رُسُلُهَا رَغَدًا مِّن كُلِّ مَكَانٍ فَكَفَرَتْ بِأَنْعُمِ اللَّهِ فَأَذَاقَهَا

باد روزی او به کسادگی از هر جائے پس ناپسندی کرد به نعمت هائے خدا پس چشاندید او را

اللَّهُ لِبَاسٍ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ۲۲ وَلَقَدْ

خدا او را پوشش گرسنگی و ترس بسبب آنچه می کردند و هر آنکس

جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْهُمْ فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ

آمد پیش ایشان پیغامبر از جنس ایشان پس دروغ گفتندش پس گرفت ایشان بر عقوبت و ایشان

ظَالِمُونَ ﴿۱۳﴾ فَكُلُوا مِنْ ثَمَرِ رِزْقِ اللَّهِ حَلَالًا طَيِّبًا وَاشْكُرُوا نِعْمَتَ

ستمگار بودند پس بخورید از آن چه خدا روزی داد شما را حلال پاکیزه و شکر کنید بر نعمت خدا

اللَّهُ إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿۱۴﴾ إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْبَيْتَةَ وَ

اگر اورا می پرستید جز این نیست که حرام ساخته است خدا شما

الذَّمَّ وَلَحْمَ الْخِنْزِيرِ وَمَا أَهَلَ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ فَمَنْ اضْطُرَّ غَيْرٌ

مردار و خون و گوشت و خوک را و آنچه ذکر کرده شد به نام غیر خدا رنج و پس هر که بیچاره شد

بِأَعْيُنِهِمْ فَلَا عَادِ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿۱۵﴾ وَلَا تَقُولُوا لِمَا تَصِفُ

نه ستم کرده و نه از حد گذشته پس خدا آمرزگار مهربانست و گویند چیز را که بیان می کند

السُّنْتَكُمْ الْكُذِبَ هَذَا حَلَلٌ وَهَذَا حَرَامٌ لَتَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ

حکم اوزربان شما به دروغ که آن حلال است و این حرام است تا افترا کنید برخدا

الْكُذِبَ إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكُذِبَ لَا يُفْلِحُونَ ﴿۱۶﴾

دروغ را هر آینه آنانکه افترا می کنند برخدا دروغ را رستمگار نمی شوند

مَتَاعٌ قَلِيلٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿۱۷﴾ وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا

ایشان را بود بهره مند می اندک و ایشان را باشد عذاب دردمند و بر یهود حرام کرده بودیم

حَرَّمَ مَا قَصَصْنَا عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ

آنچه قصه خواندیم بر تو پیش ازین (یعنی در سوره انعام) و ستم نکردیم بر ایشان و لیکن

كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿۱۸﴾ ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ عَمِلُوا الشُّوْءَ

ایشان بر جان خویش ستم میکردند باز هر آینه پروردگار تو آنان را که کار بد کردند

بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ

به نادانی باز توبه کردند بعد از آن و شایسته کار شدند هر آینه پروردگار تو

بَعْدَ مَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿۱۹﴾ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ

بعد ازین توبه آمرزگار مهربانست هر آینه ابراهیم بود بزرگوار بر عبادت کننده بران خدا

ف

مترجم گوید این قصه اجمالی
انتزاع کرده شده است از
قصه های بسیار و منطبق
است بر واقعیت می باشد
و لهذا شایسته شده
در عبارت اوقات الهی
لباس الجمع و انخوف
جمع کرده شده است و
تشبیه در یک سیاق
و الله اعلم ۱۲

۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹

حَنِيفًا وَلَمْ يَكُ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۝ شَاكِرًا لِأَنْعُمِهِ ۝ اجْتَنِبْهُ ۝

حنیفی کیش و نه بود از شرکان و سپاس دارنده نعمت های خدا را برگزیدش خدا

هَدَاهُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۝ وَاتَّبِعْهُ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً ۝ وَإِنَّهُ

و دلالت نمودش بسوئے راه راست و عطا کردیش درین سرانمت و هر آینه

فِي الْآخِرَةِ لِمَنِ الصَّالِحِينَ ۝ ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ أَنْ اتَّبِعْ مِلَّةَ

در آخرت از شائسته حالان است بعد از آن وحی فرستادیم بسوئے تو که پیروی کن

إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا ۝ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۝ إِنَّمَا جُعِلَ

کیش ابراهیم را حنیف شده و نه بود از شرکان جز این نیست که لازم

السَّبْتُ عَلَى الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ ۝ وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ

کرده شد تعظیم شنبه بر آنکه اختلاف کردند در آن و هر آینه پروردگار تو حکم کند در میان ایشان

يَوْمَ الْقِيَمَةِ ۝ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ۝ أَدْعُ إِلَى سَبِيلِ

روز قیامت در آنچه اندر آن اختلاف میکردند و دعوت کن یعنی مردمان را

رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ ۝ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ

بسوئے راه پروردگار خویش به دانش و پند نیک و مناظر کن بایشان به طریقی که دئی

أَحْسَنُ ۝ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ ۝ وَهُوَ أَعْلَمُ

نیک است هر آینه پروردگار تو دانای تر است به کسیکه گمراه شد از راه او و او دانای تر است

بِالْمُهْتَدِينَ ۝ وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُمْ بِهِ ۝

براه یا بان و اگر مکافات کنید پس مکافات کنید به مثل آنچه با شما معامله کرده شد

وَلَكِنْ صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَيْرٌ لِلصَّابِرِينَ ۝ وَاصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا

و اگر صبر کنید هر آینه آن صبر بهتر است صابران را و شکیبائی کن و نیست شکیبائی تو مگر

بِاللَّهِ ۝ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُ فِي ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ ۝

به توفیق خدا و اندوه مخور بر ایشان و مباش ورتنگدلی از آنکه بدان شی می کنند

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ ۝

هر آینه خدا با پر هیز گاران است و آنکه ایشان نیکو کارانند

و
مترجم گوید حنیف آنرا
گویند که حج و ختنه و غسل
جنابت می کرده باشد
والله اعلم ۱۲

و
مترجم گوید یعنی یهود بحث
میکردند در شنبه طائفه
گفتند که خدایتعالی
روز شنبه را خلق فارغ
شد پس در شنبه عبادت
باید کرد و طائفه سکوت
کردند خدایتعالی تعظیم
روز شنبه باین سبب
بر ایشان واجب گردانید
والله اعلم ۱۲

الجزء الخامس عشر المجلد الرابع عشر

سُبْحَنَ الَّذِي ۱۵ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۱۶ اِنَّ يَوْمَ الْاِِسْرَاءِ لَكُنْزٌ عَظِيمٌ ۱۷

سوره الاسراء در کتب نازل شده و آن بنام خدا بخشاینده مهربان یکصد و یازده آیت و دوازده کلمه است

سُبْحَنَ الَّذِي ۱۵ اَسْرٰى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِّنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۱۶

پاک است آنکه برود بنده خود را شب از مسجد حرام

اِلَى الْمَسْجِدِ الْاَقْصَا الَّذِي بَرَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنَ اَيْتِنَا ۱۷ اِنَّهُ

بسوی مسجد اقصی که برکت نهادیم گرد آن تا بنماییمش بعض نشانهای خود بر آئینه

هُوَ السَّمِیْعُ الْبَصِیْرُ ۱۸ وَاَتَيْنَا مُوسٰى الْكِتٰبَ وَجَعَلْنٰهُ هُدًى

او است شنواینا و دادیم موسی را کتاب و ساختیمش هدایت

لِبَنِي اِسْرَآءِیْلَ اَلَّا تَتَّخِذُوْا مِنْ دُوْنِیْ وَكِیْلًا ۱۹ ذُرِّیَّةٌ مِّنْ

بنی اسرائیل را گفتیم که نمی گیرید بجز من کارساز را ای فرزندان

حَمَلْنَا مَعَهُ نُوْحًا ۲۰ اِنَّهُ كَانَ عَبْدًا شَكُوْرًا ۲۱ وَقَضٰیۤ اِلٰی بَنِیْ

قوس که برداشتیم ایشان را با نوح یعنی برشتی بر آئینه می بود بنده سپاسدار و وحی فرستادیم بسوی

اِسْرَآءِیْلَ فِی الْكِتٰبِ لَتَفْسِدُنَّ فِی الْاَرْضِ مَرَّتَیْنٍ وَلَتَعْلُنَّ

بنی اسرائیل را در توریت که البته فساد خواهید کرد در زمین دو بار و البته طغیان

عُلُوًّا کَبِیْرًا ۲۲ فَاِذَا جَآءَ وَعْدُ اُولٰٓئِهِمَا بَعَثْنَا عَلَیْکُمْ عِبَادًا نَّآ

خواهید کرد بفرستی بزرگ پس چون بیاید وعده نخستین بار از آن دو نفر ستیم بر شما بندگان خود را

اُولٰٓئِیْ بِاَیْسٍ شَدِیْدٍ فَجَآءُوْا خِلَالَ الدِّیَارِ وَكَانَ وَعْدُ اَمْفُوْلًا ۲۳

خداوندان کارزار سخت پس در آیند میان خانههای بعضی برای قتل و غلب و هست وعده خدا در حق

ثُمَّ رَدَدْنَا لَکُمُ الْکُرَّةَ عَلَیْهِمْ وَاَمَدَدْنٰکُمْ بِاَمْوَالٍ وَبَنِیْنٍ وَّ

باز ویم شما را غلبه بر ایشان و پیوسته ویم شما را اموال و فرزندان و

جَعَلْنٰکُمْ اَکْثَرَ نَفِیْرًا ۲۴ اِنْ اَحْسَنْتُمْ اَحْسَنْتُمْ لَۤانْفُسِکُمْ ۲۵

سازیم شما را بیشتر باعتبار لشکر و گوئیم اگر نیکوکاری کنید نیکوکاری کرده باشید برای جان خویش

وَ اِنْ اَسَآءْتُمْ فَلَهَا ۲۶ فَاِذَا جَآءَ وَعْدُ الْاٰخِرَةِ لَیْسُوْۤا وُجُوْهُکُمْ

و اگر بدکاری کنید پس آن بدی جان شما است پس چون بیاید وعده دیگر باز بفرستیم بندگان خود را ناخوش

و یعنی خدا تعالی در شب معراج پیش از صعود بر آسمان با آنحضرت صلی الله علیه و سلم را مسجد بیت المقدس رسانید ۱۷

و مترجم گوید و این وعده متحقق شد تسلیط جالوت بادشاه ملانکه ۱۲

و مترجم گوید و این معنی در خلافت حضرت داود ظاهر شد ۱۲

وَلْيَدْخُلُوا الْمَسْجِدَ كَمَا دَخَلُوهُ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَلْيُتَبَرَّوْا مَا عَمَلُوا

سازند و روزه شمارا و تاد آئین مسجد چنانچه در آمدہ بودند اول بار و تانہا با تکلند بر سرچہ

تَتَبَرَّوْا ۵ عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَنْ يُرَحِّمَكُمْ وَإِنْ عُدْتُمْ عَدُنَاٰمُ وَجَعَلْنَا

غالب شوند اکلند فی و گوئیم نزدیک است پروردگار شما از آنکہ رحم کند بر شما و اگر رجوع کنید بانا فرمانی ما رجوع کنیم

جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ حَصِيرًا ۶ إِنَّ هَٰذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي

بعقوبت مستقیم و نوح را برای کافران زندانی و ہر آئینہ این قرآن راہ می نماید بخصلتی کہ

هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ

او درست تر است و بشارت میدہد آن مسلمانان را کہ کار ہائے شائستہ می کنند بآن کہ

لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ ۷ وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ أَعْتَدْنَا

ایشانرا باشد مزد بزرگ و خبر میدہد کہ آنانکہ ایمان نیاوردہ اند بآخرت آمادہ کردہ ایم

لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۸ وَيَذَرُ الْإِنْسَانَ بِالْشَّرِّ دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ ۹

برای ایشان عقوقت درد دہندہ و دعا میکند آدمی بہ بدی و مانع دعائے نیکوئی

وَكَانَ الْإِنْسَانُ عَجُولًا ۱۰ وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ آيَتَيْنِ

و ہست آدمی شتاب کار و ساختیم شب و روز را دو نشانہ

فَمَكُونَا آيَةَ اللَّيْلِ وَجَعَلْنَا آيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً لِّتَبْتَغُوا فَضْلًا

پس بے نور ساختیم نشانہ شب را و ساختیم نشانہ روز را سبب دیدن اشیاء تا طلب کنید فضل را

مِّنْ رَبِّكُمْ وَلِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ ۱۱ وَكُلَّ شَيْءٍ

از پروردگار خود و تا بدانید شمار سال ہا را و بدانید حساب را و ہر چیز را

فَصَلْنَاهُ تَفْصِيلًا ۱۲ وَكُلَّ إِنْسَانٍ أَلْزَمْنَاهُ طَبْعَهُ فِي عُنُقِهِ ۱۳

بیان کردیم بتفصیل و ہر آدمی متصل ساختیم شامت عمل او را بہتہ در گردن او

وَمُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ كِتَابًا يَلْقَاهُ مَنشُورًا ۱۴ اقْرَأْ كِتَابَكَ

و بیرون آرم برای او روز قیامت نامہ کہ بیند آن را باز کشادہ گوئیم بخوان نامہ خود را

كُفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا ۱۵ مَن اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا

بس است نفس تو امروز بر تو حساب کنندہ بہر کہ راہ یاب شد جز این نیست کہ

بنا

و

مترجم گوید و این وعدہ
متحقق شد و فقیر حضرت
نوحی را کشتند پس
بجنت نصر مستط
ساخت ۱۲

و

مترجم گوید ایشان خود
کردند بفساد و تکذیب
حضرت عیسی و حضرت
پیغامبر جنگ کردند
با او پس خدا تعالی
خود فرمود بتحدیب
ایشان بمقتل و اسر
جزیرہ ۱۲

و

مترجم گوید یعنی در حالت
تنگدلی بر خود و بر اولاد
خود دعائے بد میکنند

يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَاِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا وَلَا تَزِرُ

راه یاب میشود برائے نفس خود و هر که گمراه شد پس جز این نیست که گمراه میشود بر ضرر خود و بر ندارد

وَاِزْرَةً وَّزُرْ اُخْرٰى ۝ وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِيْنَ حَتّٰى نُبْعَثَ رَسُوْلًا ۝

بیج بردارنده بار دیگر را نیستیم با عذاب کننده تا آنکه فرستیم پیاپی را

وَ اِذَا ارَدْنَا اَنْ نُّهْلِكَ قَرْيَةً اَمَرْنَا مُتْرَفِيْهَا فَفَسَقُوْا فِيْهَا

و چون خواهیم که هلاک کنیم دیه را می فرماییم به سرکشان آن جای می آید آنچه خواهیم پس نافرمانی

فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ فَدَمَّرْنَاهَا تَدْمِيْرًا ۝ وَ كَمْ اَهْلَكْنَا مِنْ

که زندانجا پس ثابت شد بر آن چه وعده عذاب پس بر هم زدیم ایشان را بر هم زدنی و بسا کس را هلاک کردیم از

الْقُرُوْنِ مِنْۢ بَعْدِ نُوْحٍ ۝ وَ كَفٰى بِرَبِّكَ بِذُنُوْبٍ عٰبِدِهٖ خَبِيْرًا

طبقات مردمان را بعد نوح و بس است پروردگار تو به گناه بندگان خود وانا

بَصِيْرًا ۝ ۱۷ مَنْ كَانَ يُرِيْدُ الْعٰجِلَةَ عَجَّلْنَا لَهٗ فِيْهَا مَا نَشَآءُ

بینا هر که خواسته باشد آسودگی دنیا بهشتاب دهیم ویرادران جا هر چه خواهیم

لِمَنْ نُّرِيْدُ ثُمَّ جَعَلْنَا لَهٗ جَهَنَّمَ يَصْلٰهَا مِنْۢ مَّوْمِنًا

هر که خواهیم باز مقهور کنیم برائے او دوزخ در آید آن نکوید

مَدَّ حُوْرًا ۝ ۱۸ وَمَنْ اَرَادَ الْاٰخِرَةَ وَسَعٰى لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ

رانده شده و هر که بخواد ثواب آخرت سعی کند برائے و سعی که لائق و است

مُوْمِنٌ فَاُولٰٓئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ مَّشْكُوْرًا ۝ كَلَّا تَمَدُّ هٰؤُلَاءِ

و او مسلمان باشد پس این جماعه هست سعی ایشان مقبول هر فرقه را پس در پی میزنیم

وَهٰؤُلَاءِ مِنْۢ عَطَاٰ رَبِّكَ ۝ وَمَا كَانَ عَطَاٰ رَبِّكَ مَحْظُوْرًا ۝

این فرقه را از بخشش پروردگار تو نیست بخشش پروردگار تو باز داشته شده

اَنْظُرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ ۝ وَلِلْاٰخِرَةِ الْكِبْرُ

به بین چگونه افزونی داده ایم بعض مردمان را بر بعض و هر آینه آخرت زیاده تر

دَرَجٰتٍ ۝ اَكْبَرُ تَفْضِيْلًا ۝ ۱۹ لَا تَجْعَلْ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ فَتَقْعَدَ

بود در تمیز درجات و بیشتر باشد در افزونی دادن مقرر کن با خدا معبود دیگر را آنگاه نشینی

مَنْ مَوْماً فَخَذْ وَلَا ۚ وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَ

نگو میده بے یار مانده و حکم کرد پروردگار تو که عبادت کنید مگر خودش را و

بِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا ۖ إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ

بکنید با پدر و مادر نیکو کاری اگر برسد نزدیک تو بکلاں سالی یکم از ایشان یا

كِلَهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أُفٍّ وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا

هر دو پس گوا ایشان را اف و نهانگ مزن بر ایشان و بگو با ایشان

كَرِيمًا ۚ وَخَفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ

سخن نیکو و پست کن برائے ایشان بازوے تواضع را از جهت مهربانی و بگو

رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيْنِي صَغِيرًا ۚ رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِي نُفُوسِكُمْ ۚ

ای پروردگار من بخشای بر ایشان چنانچه پرورش کردند مرا در خرد سالی پروردگار شما دانای تر است آنچه در ضمیر شما

إِنْ تَكُونُوا صَالِحِينَ فَإِنَّهُ كَانَ لِلْأَوَّابِينَ غَفُورًا ۚ وَآتِ

ست اگر باشید شایسته پس بر آئینه وے هست رجوع کنندگان را آمرزنده و بده

ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ وَالْيَسِيرَ وَالْإِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَلَا تَبْذُرْ تَبْذِيرًا ۚ

به خداوند قربت حق وے را و به درویش و به راه گذرے و اسراف مکن اسراف کردنی

إِنَّ الْمُبْذِرِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيْطَانِ ۖ وَكَانَ الشَّيْطَانُ

هر آئینه اسراف کنندگان هستند برادران شیاطین و هست شیطان

لِرَبِّهِ كَفُورًا ۚ وَإِمَّا تَعْرِضْ عَنْهُمْ ابْتَغَاءَ رَحْمَةٍ مِّنْ رَبِّكَ

به نسبت پروردگار خود ناپاس و اگر روگردانی ازین جماعه بانتظار رزقے از پروردگار خود

تَرْجُوها فَقُلْ لَهُمْ قَوْلًا مَّيْسُورًا ۚ وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً

که امیدوار آن باشی پس گوا ایشان را سخن ملائم و کن دست خود را بسته

إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَّحْسُورًا ۚ

با گردن خود و کشای آن را تمام کشادن که آنگاه بنشین ملاست کرده شده و در مانده گشته و

إِنَّ رَبَّكَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ ۚ إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ

هر آئینه پروردگار تو می کشاید و تنگ میکند روزی برائے هر که خواهد هر آئینه او به بندگان خود

و
یعنی در صورت سخیل ۱۲
و
یعنی در صورت اسراف ۱۲

خَيْرًا بَصِيرًا ۳۴ وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ خَشْيَةً إِمْلَاقٍ ۳۵ نَحْنُ

دانا بینا است و کشید اولاد خود را از ترس تنگ دستی ماروزی

نَرْزُقُهُمْ وَإِيَّاكُمْ إِن قَتَلْتَهُمْ كَانَ خِطَاً كَبِيرًا ۳۶ وَلَا تَقْرَبُوا

میدرهم ایشان را و شما را هر آئینه کشتن ایشان بهست گناه عظیم و نزدیک مشوید

الزَّانِيَ إِن كَانَ فَاحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا ۳۷ وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ

به زنا هر آئینه فی بے حیائی است و بد راه است و کشید نفسے را که

الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ ۳۸ وَمَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا

محرّم ساخته است خدا مگر بحق و هر که کشته شود بهستم پس داده ایم

لِوَلِيِّهِ سُلْطَانًا فَلَا يُسْرِفُ فِي الْقَتْلِ إِن كَانَ مَنصُورًا ۳۹

وارث او را قوتی و پس باید که زیاده نگیرد در کشتن هر آئینه فی بهست یاری داده شده

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّى يَبْلُغَ

و نزدیک مشوید بمال یتیم مگر به طریقے که او نیک است تا آنکه رسد

أَشَدَّهُ ۴۰ وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا ۴۱ وَأَوْفُوا

به نهایت قوت خود وفا کنید به عهد هر آئینه عهد پر سیده خواهد شد از او و تمام کنید

الْكَيْلَ إِذَا كَلْتُمْ وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ ۴۲ ذَلِكَ خَيْرٌ

پیمان را چون پیمایید و به سنجید به ترازوی راست این بهتر است

وَ أَحْسَنُ تَأْوِيلًا ۴۳ وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ

و نیکوتر است از جهت عاقبت و مروّجے چیزی که ترا دانش آن نیست هر آئینه گوش

والبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا ۴۴ وَلَا تَمْشِ

و چشم و دل هر یک از این ها پر سیده خواهد شد از او و مرد

فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّكَ لَن تَخْرِقَ الْأَرْضَ وَلَن تَبْلُغَ الْجِبَالَ

در زمین خرامان هر آئینه تو نخواهی شکافت زمین را و نرسی به کوه ها

طَوْلًا ۴۵ كُلُّ ذَلِكَ كَانَ سَيِّئُهُ عِنْدَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا ۴۶ ذَلِكَ مِمَّا

در درازی همه این خصلت ها است بد فعلی آن نزدیک هر دو کار تو ناپسندیده این از انجده است

أَوْحَىٰ إِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِ وَلَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا

که وحی فرستاده است بسوئے تو پروردگار تو از علم و مقرر کن با خدا معبود دیگر را

آخَرَ فَتُلْقَىٰ فِي جَهَنَّمَ مَلُومًا مَّدْحُورًا ۱۴۰ أَفَأَصْفُكُمْ رَبُّكُمُ

آنگاه انداخته شوی در دوزخ ملاست کرده شده رانده گشته آیا برگزیده شما را پروردگار شما

بِالْبَيْنِينَ وَاتَّخَذَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ إِنَاثًا ۱۴۱ إِنَّكُمْ لَتَقُولُونَ قَوْلًا

به پسران و خود فرآ گرفت از فرشتگان دختران را و هر آئینه شما می گویند

عَظِيمًا ۱۴۲ وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَذَا الْقُرْآنِ لِيَذَّكَّرُوا وَمَا يَزِيدُهُمْ

سخن گران و هر آئینه بهر نوع سخن گفتیم درین قرآن تا پند پذیر شوند و بی افزاید در حق ایشان

إِلَّا نِفُورًا ۱۴۳ قُلْ لَوْ كَانَ مَعَهُ آلِهَةٌ كَمَا يَقُولُونَ إِذًا لَّابْتَغَوْا

مگر میدان را بگو اگر بودند با خدا معبودان دیگر چنانکه می گویند آنگاه طلب کردند

إِلَىٰ ذِي الْعَرْشِ سَبِيلًا ۱۴۴ سُبْحَنَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوًّا

بسوئے خداوند عرش راه منازعت را پاک ست و ب بلند است از آنچه می گویند بلندی

كَبِيرًا ۱۴۵ تَسْبِيحُ لَهُ السَّمَوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ

عظیم به پاکی یاد می کنند او را آسمان های هفت گانه و زمین و هر که در میان اینهاست

وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ ۱۴۶

و نیست هیچ چیز مگر به پاکی یاد میکنند با ستایش او ولیکن شما فهم نمی کنید یاد کردن ایشان را

إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا ۱۴۷ وَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَ

هر آئینه و هست بردبار آمرزگار و چون میخوانی قرآن را میسازیم در میان تو

بَيْنَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ جَابًا مَّسْتُورًا ۱۴۸ وَجَعَلْنَا

و در میان آنانکه باور نمی دارند آخرت را پرده پوشیده و می نهیم

عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا ۱۴۹ وَإِذَا

بر دل ایشان پوششها تا نفهمندش و در گوش ایشان گرانی را و چون

ذَكَرْتَ رَبُّكَ فِي الْقُرْآنِ وَحْدَهُ وَلَوْ عَلَىٰ أَعْيُنِهِمْ فَغُورًا ۱۵۰

یاد کنی پروردگار خود را در قرآن تنهادر گردان شوند بر جانب پشت خود درمیده شده دل

و

و
مترجم گوید درین هر دو
آیت کنایت است از
عدم تفقاع ایشان بقرآن
مواظظ ۱۲

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَسْتَعِينُونَ بِهِ إِذْ يَسْتَعِينُونَ إِلَيْكَ وَإِذْ هُمْ

ما دانا تریم بہ چیزے کہ می شنوند بسبب آن ول وقتے کہ گوش می نہند بسوئے تو و وقتیکہ ایشان

نَجْوَى إِذْ يَقُولُ الظَّالِمُونَ إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَسْحُورًا ۴۷

رازگویمان باشند وقتے کہ می گویند این ستم گاران پیروی نمی کنید مگر مرد جادو کرده را

أَنْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا فَلَا يَسْتَطِيعُونَ

بنگر چگونه زدند داستان ہا برائے تو پس گمراہ شدند پس نمی توانند

سَبِيلًا ۴۸ وَقَالُوا إِذَا كُنَّا عِظَامًا وَرُفَاتًا إِنْنا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا

راہ یافتن و گفتند آہ چون شویم استخوانے چند و اعضائے بوسیدہ از ہم پاشیدہ آیا بر آئیم خستہ شویم

جَدِيدًا ۴۹ قُلْ كُونُوا حِجَارَةً أَوْ حَدِيدًا ۵۰ أَوْ خَلْقًا مِّمَّا يَكْبُرُ

آفرینش نو بگو سنگ شوید یا آهن شوید یا نوعی دیگر شوید از آنچه بزرگ

فِي صُدُورِكُمْ فَسَيَقُولُونَ مَنْ يُعِيدُنَا قُلِ الَّذِي فَطَرَكُمْ

نماید در خاطر شما پس خواهند گفت کہ باز پیدا کند ما را بگو کسی کہ آفرید

أَوَّلَ مَرَّةٍ فَسَيَنْغَضُّونَ إِلَيْكَ رُءُوسَهُمْ وَيَقُولُونَ مَتَى هُوَ

اول بار باز پس خواهند جنبانید بسوئے تو سر خود را فل و خواهند گفت کے باشند آن

قُلْ عَسَى أَنْ يَكُونَ قَرِيبًا ۵۱ يَوْمَ يَدْعُوكُمْ فَتَسْتَجِيبُونَ بِحَمْدِ

بگو شاید کہ نزدیک باشد روزے کہ خدا بخواند شما را پس قبول کنید خواندن امر

وَتُظَنُّونَ إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا ۵۲ وَقُلْ لِعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي

حمد گویند و گمان کنید کہ درنگ نہ کردہ بودید مگر اندکے و بگو بندگان مرا کہ بگویند کلمہ کہ آن

هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْزِعُ بَيْنَهُمْ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ

بہتر است یعنی با کفار ہر آئینہ شیطان نزاع می افکند میان مردمان ہر آئینہ شیطان

لِلْإِنْسَانِ عَدُوًّا مُبِينًا ۵۳ رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِكُمْ إِنَّ يَسَاءَ رِحْمَتُكُمْ

ہست آدمی را دشمن آشکارا و مرا ازین کلمہ نیست کہ پروردگار شما وانا ترست بحال شما اگر خواہد

أَوْ إِنَّ يَسَاءَ عَذَابِكُمْ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا ۵۴ وَرَبُّكَ

رحم کند شما را و اگر خواہد عذوبت کند شما را و نہ فرستادیم ترا یا محمد بر ایشان نگاہ بان فل و پروردگار تو

۴۷

و
یعنی بقصد استہزاء
و عیب جوئی ۱۲

و
یعنی ملزم خواہند شد
فل

مترجم گوید و این کلمہ پیش
از امر جہاد بود ۱۲

۵۲

أَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ وَلَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِيِّينَ

وَمَا تَرَسْتُ بِهِمْ دَرَّاسْمَانِ ۖ وَزَمِينِ ۖ وَبِهِمْ فَضْلٌ دَاوِيمٌ ۖ بَعْضُ بَعْضٍ مِمَّنْ لَا

عَلَىٰ بَعْضٍ ۖ وَآتَيْنَا دَاوُدَ زَبُورًا ۚ قُلْ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ

مِنْ دُونِهِ فَلَا يَمْلِكُونَ كَشْفَ الضُّرِّ عَنْكُمْ وَلَا تَحْوِيلًا ۚ

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ

وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ وَيَخَافُونَ عَذَابَ اللَّهِ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ

مَحْذُورًا ۚ وَإِنْ مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا نَحْنُ مُهْلِكُوهَا قَبْلَ يَوْمِ الْقِيَمَةِ

أَوْ مُعَذِّبُوهَا عَذَابًا شَدِيدًا ۚ كَانَ ذَٰلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا ۚ

وَمَا مَنَعَنَا أَنْ نُرْسِلَ بِالْآيَاتِ إِلَّا أَنْ كَذَّبَ بِهَا الْأَوَّلُونَ ۖ

وَآتَيْنَا ثَمُودَ النَّاقَةَ مُبْصِرَةً فَظَلَمُوا بِهَا ۚ وَمَا نُرْسِلُ بِالْآيَاتِ

إِلَّا تَخَوِيفًا ۚ وَإِذْ قُلْنَا لَكَ إِنَّ رَبَّكَ أَحَاطَ بِالنَّاسِ ۖ وَمَا جَعَلْنَا

الرُّعْيَا الَّتِي أَرَيْنَاكَ إِلَّا فِتْنَةً لِلنَّاسِ وَالشَّجَرَةَ الْمَلْعُونَةَ فِي

الْقُرْآنِ ۖ وَنُخَوِّفُهُمْ ۖ فَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا طُغْيَانًا كَبِيرًا ۚ وَإِذْ قُلْنَا

لِلَّذِينَ هُمْ عَنْ آلِ كَافِرِينَ ۖ فَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۚ

وَاتَّقُوا يَوْمَ تُدْعَوْنَ إِلَىٰ الْعَذَابِ ۖ فَمُتَّحِينَ ۚ فَتَقُولُ هَٰؤُلَاءِ نَارُ اللَّهِ الَّتِي يُشْعِلُهَا

بِشُجَرِهِ ۚ وَأَنزَلَ مِنْهَا مِزْرَارًا مَّنْجُوعًا ۚ وَمَا يَرْسِلُ مِنْ دُونِهَا

بِشُجَرِهِ ۚ وَأَنزَلَ مِنْهَا مِزْرَارًا مَّنْجُوعًا ۚ وَمَا يَرْسِلُ مِنْ دُونِهَا

بِشُجَرِهِ ۚ وَأَنزَلَ مِنْهَا مِزْرَارًا مَّنْجُوعًا ۚ وَمَا يَرْسِلُ مِنْ دُونِهَا

بِشُجَرِهِ ۚ وَأَنزَلَ مِنْهَا مِزْرَارًا مَّنْجُوعًا ۚ وَمَا يَرْسِلُ مِنْ دُونِهَا

بِشُجَرِهِ ۚ وَأَنزَلَ مِنْهَا مِزْرَارًا مَّنْجُوعًا ۚ وَمَا يَرْسِلُ مِنْ دُونِهَا

بِشُجَرِهِ ۚ وَأَنزَلَ مِنْهَا مِزْرَارًا مَّنْجُوعًا ۚ وَمَا يَرْسِلُ مِنْ دُونِهَا

بِشُجَرِهِ ۚ وَأَنزَلَ مِنْهَا مِزْرَارًا مَّنْجُوعًا ۚ وَمَا يَرْسِلُ مِنْ دُونِهَا

بِشُجَرِهِ ۚ وَأَنزَلَ مِنْهَا مِزْرَارًا مَّنْجُوعًا ۚ وَمَا يَرْسِلُ مِنْ دُونِهَا

بِشُجَرِهِ ۚ وَأَنزَلَ مِنْهَا مِزْرَارًا مَّنْجُوعًا ۚ وَمَا يَرْسِلُ مِنْ دُونِهَا

بِشُجَرِهِ ۚ وَأَنزَلَ مِنْهَا مِزْرَارًا مَّنْجُوعًا ۚ وَمَا يَرْسِلُ مِنْ دُونِهَا

و
یعنی چون کافران قصه
معراج شنیدند و گفتم
ان شجره الزقوم طعام الایم
بایشان رسید استبعاد
کردند محل طعن ساختند

لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدْ وَالْإِنسَانِ فَسَجَدَ إِلَّا إِبْلِيسَ قَالَ أَأَسْجُدُ لِمَنْ
و یاد کن چون گفتیم فرشتگان را سجده کنید بسوی آدم پس سجده کردند الا ابلیس گفت آیا سجده کنم کسی را

خَلَقْتَ طِينًا ۖ قَالَ أَرَأَيْتَكَ هَذَا الَّذِي كَرَّمْتَ عَلَيَّ لَئِنْ
که آفریده از گل باز گفت آیا دیدی این شخص را که فضل داده بر من اگر

أَخَّرْتَنِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَأَخْتِنَكَ ذُرِّيَّتَهُ إِلَّا قَلِيلًا ۖ قَالَ
موقوف گراری مرا تا روز قیامت البته از پنج برکنم اولاد او را الا اندک خدا فرمود

اذهبْ فَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ فَإِنَّ جَهَنَّمَ جَزَاءُكُمْ جَزَاءً مَوْفُورًا ۖ
برو پس هر کیسکه پیروی تو کند از ایشان پس دوزخ منزله همه شماست منزله کامل

وَأَسْتَفِزُّ مَنِ اسْتَطَعْتَ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ وَأَجْلِبْ عَلَيْهِمْ
و از جا بجنبان هر که توانی از ایشان با و از خود و آواز کن بر هلاک ایشان

بِخَيْلِكَ وَرَجُلِكَ وَشَارِكْهُمْ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ وَعِدْهُمْ
سواران خود را و پیادگان خود را و شریک شو با ایشان در اموال و فرزندان و وعده ده ایشان را

وَمَا يَعْزُدُهمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا ۖ إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ
و وعده نمی دهد ایشان را شیطان مگر به فریب و هر آئینه بندگان من نیست ترا بر ایشان

سُلْطَنٌ ۖ وَكَفَى بِرَبِّكَ وَكِيلًا ۖ رَبُّكُمْ الَّذِي يُزْجِي لَكُمُ الْفُلْكَ
هیچ قدرتی و بس است پروردگار تو کار ساز پروردگار شما آن است که روان میکند بر آبی شما شستی بار

فِي الْبَحْرِ لَتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ ۖ إِنَّهٗ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ۖ وَإِذَا
در دریا تا طلب معیشت کنید از فضل او هر آئینه اوست بر شما مهربان و چون

مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ تَدْعُونَ إِلَّا إِلَٰهًا فَلْيَاْمَنْجُكُمْ
برسد شما سختی در دریا کم شود هر که او را میخوانید مگر خدا پس چون خلاص ساخت

إِلَى الْبَرِّ أَعْرَضْتُمْ وَكَانَ الْإِنسَانُ كَفُورًا ۖ أَفَأَمِنْتُمْ أَنْ يُخْصِفَ
شمارا بسوی خشکی روگردان شدید و هست آدمی ناپسند آیا ایمن شده اید از آنکه فرو برد

بِكُمْ جَانِبَ الْبَرِّ أَوْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ثُمَّ لَا تَجِدُ وَالَكُمْ
شمارا به جانب از خشکی یا بفرستد بر شما باد تند که سنگ ریزه افکند باز نیابید بر آبی

و
 مترجم گوید و این تصویر
 است سعی شیطان را
 در گمراه کردن ایشان با و
 از فعل رئیس دزدان
 چون دیکه را غارت
 کند بر ایشان نعره میزند
 و سواران و پیادگان خود
 را آواز میدهد که ازین سو
 بگریز و از آن سو بگریز ۱۳

وَكَيْلًا ۖ أَمْ أَمِنْتُمْ أَنْ يُعِيدَكُمْ فِيهِ تَارَةً أُخْرَىٰ فَيُرْسِلَ

خود هیچ نگاهبانی آید ایمن شده اید از آنکه باز در آن در شما را

پس بفرستد

عَلَيْكُمْ قَاصِفًا مِّنَ الرِّيحِ فَيُغْرِقَكُم بِمَا كَفَرْتُمْ ثُمَّ لَا تَجِدُوا

بر شما از جنس باد باد تند را پس غرق گرداند شما را بسبب آنکه کافر شدید باز نیابید و

لَكُمْ عَلَيْنَا بِهِ تَبِيعًا ۖ وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ

خود هیچ مواخذه کننده بر ما بسبب آن غرق و هر آینه بزرگ ساختیم فرزندان آدم را و بر داشتیم ایشان را در

وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُمْ مِّنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَىٰ كَثِيرٍ مِّمَّنْ

بیا بان و در دریای و روزی دادیم ایشان را از پاکیزه و فضل دادیم ایشان را بر بسیاری از آنچه

خَلَقْنَا تَفْضِيلًا ۖ يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أُنَاسٍ بِإِمَامِهِمْ فَمَنْ

آفریده ایم فضل و ادنی روزی که بخوانیم هر فرقه را با پیشوای ایشان پس هر که

أَوْتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَأُولَٰئِكَ يَقْرَءُونَ كِتَابَهُمْ وَلَا يُظْلَمُونَ

واده شده نامه اعمال او بدست راستش پس آنجماع بخوانند نامه خود را و ستم کرده نه شوند

فَتِيلًا ۖ وَمَنْ كَانَ فِي هَذِهِ أَعْمَىٰ فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ أَعْمَىٰ

مقدار یک رشته و هر که باشد در دنیا کور در آخرت نیز کور است

وَأَضَلُّ سَبِيلًا ۖ وَإِنْ كَادُوا لَيَفْتِنُونَكَ عَنِ الَّذِي أَوْحَيْنَا

و خطا کنند تراست راه را و هر آینه نزدیک بودند که بغریب باز دارند ترا از آنچه وحی فرستاده ایم

إِلَيْكَ لِتَفْتَرِيَ عَلَيْنَا غَيْرَةً ۖ وَإِذَا لَا تَأْخُذُوكَ خَلِيلًا ۖ وَلَوْ لَا

بسوئی تو تا بر بندی بر ما غیر آن را و آنگاه دوست گرفتند ترا و اگر نه آن

أَنْ ثَبَّتْنَاكَ لَقَدْ كِدْتَ تَرْكُنُ إِلَيْهِمْ شَيْئًا قَلِيلًا ۖ إِذَا أَدْرَاكَ

بودی که ثابت داشتیم ترا نزدیک بودی که میل کنی بسوئی ایشان اندک میله آنگاه می چشاییدیم

ضَعْفَ الْحَيَاةِ وَضَعْفَ الْمَمَاتِ ثُمَّ لَا تَجِدُكَ عَلَيْنَا نَصِيرًا ۖ

ترا دو چند عذاب زندگانی و دو چند عذاب مرگ باز نمی یافتی بر ما مدد کننده بر ما

وَإِنْ كَادُوا لَيَسْتَفِزُّوكَ مِنَ الْأَرْضِ لِيُخْرِجُوكَ مِنْهَا وَإِذَا

و هر آینه نزدیک بودند که بلغزانند ترا از زمین تا جلا وطن کنند ترا از آنجا و آنگاه

لَا يَلْبُثُونَ خَلْفَكَ إِلَّا قَلِيلًا ۖ سُنَّةَ مَنْ قَدْ أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ

نمانند پس از تو مگر اندکے مانند روش آنانکه فرستاده ایم ایشان را پیش

مَنْ أَرْسَلْنَا وَلَا تَجِدُ لِسُنَّتِنَا تَحْوِيلًا ۖ أَقِمِ الصَّلَاةَ لِدُلُوكِ

از تو از پیغامبران خویش و نخواهی یافت روش ما را تبدیلی و برپا دار نماز را وقت نزول

الشَّمْسِ إِلَى غَسَقِ اللَّيْلِ وَقُرْآنَ الْفَجْرِ إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ

آفتاب تا هجوم تاریکی شب و لازم گیر قرآن خواندن فجر هر آینه قرآن خواندن فجر حاضر

مَشْهُودًا ۖ وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَّكَ عَسَىٰ أَنْ يَبْعَثَكَ

می شوند فرشتگان و بعضی شب بیدار باش به قرآن شب بخیزی زیاده شد برائے تو نزدیک است که ایستاده

رَبُّكَ مَقَامًا مِّمَّ هُودًا ۖ وَقُلْ رَبِّ أَدْخِلْنِيْ مُدْخَلَ صِدْقٍ وَ

کنند ترا پروردگار تو بمقامی پسندیده و بگو ای پروردگار من در آور مرا در آور دن پسندیده و

أَخْرِجْنِيْ مَخْرَجَ صِدْقٍ وَاجْعَلْ لِّيْ مِنْ لَّدُنْكَ سُلْطَانًا نَّصِيرًا ۖ

بیرون آر مرا بیرون آوردن پسندیده و ساز برائے من از نزدیک خود قوتی یاری دهنده و

وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا ۖ

و بگو آمد دین حق و نابود شد دین باطل و نابود شد دین باطل هر آینه باطل است نابود شوند

وَنُزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ

و فرود می آریم از قرآن آنچه شفا هست و رحمت است مسلمانان را و نمی افزاید در

الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا ۖ وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَ

حق ستمکاران مگر زیان را و چون انعام کنیم بر آدمی رو بگرداند و

نَاجِبَانِيَّةٍ ۖ وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ كَانَ يَؤُوسًا ۖ قُلْ كُلُّ يَعْمَلُ عَلَى

بیچاند باز می خورد و چون رسد بوی سختی نا امید باشد بگو هر کس کار میکند بر

شَاكِلَتِهِ فَرَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَنْ هُوَ أَهْدَى سَبِيلًا ۖ وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ

طریقه خود پس پروردگار شما داناست با کس یابنده تر بود راه را و سوال میکنند ترا

الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي وَمَا أُوتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِلَّا

از روح بگو روح از فرمان پروردگار من است و شما نموده شده اید از علم مگر

۸۷

و

مترجم گوید و این معنی روز
بدرستحقی شود و جمعی که
در پی آن حضرت
بودند مقتول شدند و آن
گاه و بجهت این گفته
شد که وقت نزول آیت
قصد لغزائیدن
داشتند و هنوز ملحق به
هجرت نکرده بودند و شد
اعلم ۱۲

و

یعنی مقام شفاعت ۱۲
و
یعنی در هر حال اعانت
کن در هر وقت دخول
در جاست چه وقت خروج
از اینجا ۱۲

۹۰

قَلِيلًا ۵۰ وَلَئِنْ شِئْنَا لَنَذْهَبَنَّ بِالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ ثُمَّ لَا تَجِدُ

انہ کے و اگر خواہیم ہر یکم آپ خود ہی فرستادہ ایم بسوئے تو باز نیابی برائے

لَكَ بِهِ عَلَيْنَا وَكِيلًا ۵۱ إِلَّا رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ إِنَّ فَضْلَهُ كَانَ

خود بہ سبب سے برا کار ساز سے لیکن باقی گناہ شمش سبب رحمان جانب پروردگار تو ہر آئینہ فضل سے برتر تو

عَلَيْكَ كَبِيرًا ۵۲ قُلْ لَّيْنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَىٰ أَنْ يَأْتُوا

بزرگ است ہمو اگر جمع شوند آدمیان و جن بر آئند بسیارند

بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ

مانند این قرآن ہرگز نہیادند مانند آن اگرچہ باشد بعض ایشان بعض را

ظَهِيرًا ۵۳ وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ

مدد دہندہ و ہر آئینہ گونا گوں بیان کردیم برائے مردمان درین قرآن از ہر داستانے

فَأَنبَىٰ أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا ۵۴ وَقَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتَّىٰ تَفْجُرَ

پس قبول نہ کردند بیشتر مردمان مگر ناپہاسی را و گفتند ہرگز باور نہ داریم ترا تا آنکہ جاری کنی

لَنَا مِنَ الْأَرْضِ يَنْبُوعًا ۵۵ أَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٌ مِّنْ نَّخِيلٍ وَ

برائے ما از زمین چشمہ یا باشد ترا بوستانے از خرما و

عِنَبٍ فَتَفْجُرَ الْأَنْهَارَ خِلَالَهَا تَفْجِيرًا ۵۶ أَوْ تُسْقِطَ السَّمَاءَ كَمَا

انگور پس روان کنی جوئہا در میان آن رواں کردنی یا فروآوری آسمان را چنان کہ

زَعَمْتَ عَلَيْنَا كِسْفًا أَوْ تَأْتِي بَالِئًا ۵۷ وَالْمَلِكَةِ قَبِيلًا ۵۸ أَوْ يَكُونَ

گمان میکنی بر ما بارہ بارہ یا بیماری خدا را و فرشتگان را رو بہ روی یا باشد

لَكَ بَيْتٌ مِّنْ زُخْرٍ أَوْ تَرْقَىٰ فِي السَّمَاءِ وَلَنْ نُؤْمِنَ بِرُقِيِّكَ

ترا خانہ از زر یا بالاروی در آسمان و باور نہ داریم بالارفتن ترا

حَتَّىٰ تَنْزِلَ عَلَيْنَا كِتَابًا نَقْرُؤُهُ ۵۹ قُلْ سُبْحَانَ رَبِّيَ هَلْ كُنْتُ إِلَّا

تا آنکہ فروآوری بر ما نوشتہ کہ بخوانیم آن را جمہو پاک ست پروردگار من نیستم من مگر

بَشَرًا مَّرْسُومًا ۶۰ وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ

آدمی فرستادہ شدہ و باز نہ داشت مردمان را از آنکہ ایمان آرند و حقے کہ آمد بایشان ہدایت

إِلَّا أَنْ قَالُوا ابْعَثْ اللَّهُ بَشَرًا رَسُولًا ۖ قُلْ لَوْ كَانَ فِي الْأَرْضِ

مگر آنکه گفتند آیا خدا نمی تواند بفرستد آدمی را پیغمبر فرستاده است بگو اگر می بودند در زمین

مَلَكَةٌ يَمْشُونَ مُطْمَئِنِّينَ لَنَزِلْنَا عَلَيْهِمُ مِنَ السَّمَاءِ مَلَكًا

فرشتگان که می رفتند آرمیده هر آئینه پیغمبر میفرستادیم بر ایشان از آسمان

رَسُولًا ۖ قُلْ كَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ

فرشته را بگو بس است خدا گواه میان من و میان شما هر آئینه و سبب بندگان خود

خَيْرٌ أَبْصِيرًا ۖ وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ وَمَنْ يُضِلْ فَلَنْ

وایابیناست و هر که راه نمودش خدا همون است راه یاب و هر که گمراه سازدش نیایی

تَجِدَ لَهُمْ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِهِ وَنَحْشُرُهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ عَلَى

برای ایشان دوستان بجز خدا و بر انگیزیم ایشان را روز قیامت

وُجُوهِهِمْ عُمْيَاءٌ وَبُكْمًا وَصُمًّا مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ كُلًّا خَبَتْ زُطُجُهُمْ

روان شده بر روی خویش نابینا و گنگ و کرساخته چاهای ایشان دوزخ است هر گاه فرو نشینند پیغمبر ایشان

سَعِيرًا ۖ ذَلِكَ جَزَاءُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا وَقَالُوا إِذَا كُنَّا

آتش را این است جزای ایشان بسبب آنکه کافر شدند بآیات نشان ما و گفتند یا چون شویم

عِظَامًا وَرُفَاتًا إِنْ أَلْمَعُوْثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا ۖ أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ

استخوانهای چند و اعضا از هم پاشیده آیا برانمیخته شویم آفرینش نو آیا ندیده اند که

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ قَادِرٌ عَلَى أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ

آن خدا که آفرید آسمان ها و زمین را تواناست که بپا فرماید مانند ایشان

وَجَعَلَ لَهُمْ أَجَلًا لَا رَيْبَ فِيهِ فَأَبَى الظَّالِمُونَ إِلَّا كُفُورًا ۖ قُلْ

و ساخته است برای ایشان میعاد که هیچ شبه نیست در آن پس قبول نه کردند شتم گاران مگر انکار را بگو

لَوْ أَنْتُمْ تَعْلَمُونَ خَزَائِنَ رَحْمَةِ رَبِّي إِذْ لَا أَمْسَکُكُمْ خَشِیَّةَ

اگر می بودید شما مالک خزانهای بخشش پروردگار را نگاه نیز بخیلی میکردید ترس آنکه

الْإِنْفَاقِ وَكَانَ الْإِنْسَانُ قَتُورًا ۖ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى تِسْعَ آيَاتٍ

همه را خرج کنید و هست آدمی بخل کننده و هر آئینه دادیم موسی را نه نشانه

لَبَّيْتُ فَسَلَ بَنِي إِسْرَءِيلَ إِذْ جَاءَهُمْ فَقَالَ لَهُ فِرْعَوْنُ

روشن پس پرس از بنی اسرائیل چون آمد بایشان پس گفت اورا فرعون

إِنِّي لَأَخْلُكُ يَمُوسَىٰ مَسْحُورًا ۝۱۰ قَالَ لَقَدْ عَلِمْتَ مَا أَنْزَلَ هَؤُلَاءِ

هر آئینه می پندارم ترا ای موسی جادو کرده شده گفت هر آئینه تو دانسته که نفرستاده این نشان ہارا

إِلَّا رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ بِصَاحِرٍ وَإِنِّي لَأَخْلُكُ يَفِرْعَوْنُ

مگر پروردگار آسمان و زمین دلیل با فرستاده است آن را و هر آئینه من می پندارم ترا ای فرعون

مَثْبُورًا ۝۱۱ فَأَرَادَ أَنْ يَنْتَفِرَهُمْ مِنَ الْأَرْضِ فَأَغْرَقْنَاهُ وَمَنْ

ہلاک شد پس خواست کہ بجنبد بنی اسرائیل را از ان زمین پس غرق ساختیم اورا و آنانرا

مَعَهُ جَمِيعًا ۝۱۲ وَقُلْنَا مِنْ بَعْدِهِ لِبَنِي إِسْرَءِيلَ اسْكُنُوا

کہ ہمراہ او بودند ہمہ یکجا و تقسیم پس از وی بنی اسرائیل را ساکن شوید

الْأَرْضَ فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ جِئْنَا بِكُمْ لَفِيفًا ۝۱۳ وَيَا حَقِّ

در زمین پس چون بیاید وعدہ آخرت بیاریم شما را در ہم آویخته و برستی

أَنْزَلْنَاهُ وَيَا حَقِّ نَزَلَ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ۝۱۴

فرو فرستادیم قرآن را و برستی فرو داده است و نہ فرستادیم ترا مگر مژده دہنده و ترسانندہ

وَقُرْآنًا فَرَقْنَاهُ لِتَقْرَأَهُ عَلَى النَّاسِ عَلَىٰ مُكْثٍ وَنَزَّلْنَاهُ تَنْزِيلًا ۝۱۵

و قرآن را بہ تفویق فرستادیم تا بخوانی آن را بر مردمان بدرنگ و بدفعات فرو فرستادیم آن را و فرو فرستادنی

قُلْ آمِنُوا بِهِ أَوْ لَا تُؤْمِنُوا إِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهِ إِذَا

بگو ایمان آرید بہ آن یا ایمان نیارید ہر آئینہ آنانکہ داده شد بایشان را علم پیش ازین چون

يَتْلَىٰ عَلَيْهِمْ يُخْرُونَ لِلْآذِقَانِ سُبْحًا ۝۱۶ وَيَقُولُونَ سُبْحَنَ رَبِّنَا

نخواندہ میشود برایشان می افتند بروی خود سجدہ کنان و گویند پاکی پروردگار ما راست

إِنْ كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولًا ۝۱۷ وَيَخْرُونَ لِلْآذِقَانِ يَبْكُونَ ۝۱۸

ہر آئینہ ہست وعدہ پروردگار ما کردنی و می افتند بروی خویش گریہ کنان و

يَزِيدُ هُمْ خَشُوعًا ۝۱۹ قُلْ ادْعُوا اللَّهَ أَدْعُوا الرَّحْمَنَ أَيًّا مَا

می افزاید قرآن در ایشان فروتنی را بگو بخوانید خدا را یا بخوانید رحمن را ہر کدام کہ

تَدْعُوا فَلَهُ الْأَسْبَاءُ الْحُسْنَىٰ وَلَا تَجْهَرُ بِصَلَاتِكَ وَلَا

بخوانید خوب باشد پس خدائے راست نام ہائے نیکو و این ہمہ بلند بخوان نماز خود را و این

تُخَافُتْ بِهَا وَابْتَغِ بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا ۝ وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي

ہمہمست بخوان آنرا و بجوی میان این و آن را ہے و گوشتائش خدائے راست کہ

لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ

بیچ فرزند نکرفته است و نیست اورا هیچ شریکے در بادشاہی و نیست اورا

لَهُ وَلِيٌّ مِّنَ الدِّينِ وَكَبِيرُهُ تَكْبِيرًا ۝

بیچ کار سازے بسبب ناتوانی و تعظیم یاد کن اورا تعظیم کردنی

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝ وَعِشْرِينَ أَتَىٰ الشَّامَ وَكَانَ

سُوءُ كَيْفٍ دُرِّمًا نَزَلَ فِيهِ بَنَامُ خَدَّائِ بَخْشَائِنْدِه مہربان و وہ آیت دوازده کی است

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَىٰ عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ

ہمہمستائش آن خدائے راست کہ فرو فرستاد بر بندہ خود کتاب و پیدا نہ کرد درے

عَوَجًا ۝ قِيمًا لِّبَنِّدَرٍ بِأَسَاسٍ يُّدْ أَمِنْ لَدُنْهُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ

بیچ کجی ساخت اورا راست تا برساند از عقوبت سخت آئندہ از نزدیک خدا و تا مزوہ و بدان مسلمانان را

الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ إِنَّ لَهُمْ أَجْرًا حَسَنًا ۝ مَا كَثُرْنَ فِيهِ

کہ می کنند کار ہائے شائستہ بآنکہ ایشانراست مزد نیک باشندگان درے

أَبَدًا ۝ وَيُنْذِرَ الَّذِينَ قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا ۝ مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ

ہمیشہ و تا ترسانند آن را کہ گفتند خدا فرزند گرفته است نیست ایشانرا بیچ

عِلْمٍ وَلَا لِأَبَائِهِمْ كِبَرٌ تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ إِنْ

والتش بآن و نہ بدان ایشان را بود سخت است این سخن کہ بر می آید از زبان ایشان

يَقُولُونَ إِلَّا كَذِبًا ۝ فَلَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسِكَ عَلَىٰ آثَارِهِمْ إِنْ لَمْ

نہ می گویند مگر دروغ پس مگر تو کشتہ نفس خود را بر پے ایشان اگر

يُؤْمِنُ بِهِ هَذَا الْحَدِيثُ أَسَفًا ۝ إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً

بیان نیارند باین سخن از ہمت اندوہ ہر آئینہ ما ساختہ ایم ہر چیزے را کہ بر زمین است

لَهَا لِنَبَلُوهُمْ إِيَّاهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ۖ وَإِنَّا لَجَاعِلُونَ مَا عَلَيْهَا

آراکش آن را تا امتحان کنیم ایشان را کدام کس از ایشان نیکوتر است در عمل و هر آینه ما البته معدوم نخواهیم ساخت

صَعِيدًا جُرُزًا ۝۸ أَمْ حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ

بر حیزه را که برویست میدان هوار بے گیاه مانده آید پنداشتی که اصحاب غار و نوشته و

كَانُوا مِنْ آيَاتِنَا عَجَبًا ۝۹ إِذْ أَوَى الْفِتْيَةُ إِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوا رَبَّنَا

از جمله نشان های ما عجب بودند چون آرام گرفتند جوانان چند بسوی غار پس گفتند ای پروردگار

آيَاتِنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا ۝۱۰ فَضَرْبَنَا عَلَى

ما به ما را از نزدیک خود بخشش و آماده ساز برای ما راه یابی را در کار ما پس پرده گذاشتیم

إِذْ أَنهَمُ فِي الْكَهْفِ سِنِينَ عَدَدًا ۝۱۱ ثُمَّ بَعَثْنَاهُمْ لِنَعْلَمَ أَيُّ

برگوش ایشان در غار یعنی خوابانیدیم سالهای شمرده شده باز برای بختیم ایشان را تا بدانیم

الْحَزْبَيْنِ أَحْصَى لَهَا لَيْثُوا أَمَدًا ۝۱۲ نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ نَبَأَهُمُ

کدام یک از دو گروه یاد داشته است مقداری را که درنگ کردند مدت از زمان ما میخوانیم بر تو خبر ایشان

بِالْحَقِّ أَنهَمُ فِتْيَةٌ آمَنُوا بِرَبِّهِمْ وَزِدْنَاهُمْ هُدًى ۝۱۳ وَرَبَطْنَا

بر راستی هر آینه ایشان جوانان چند بودند که ایمان آوردند به پروردگار خویش و زیاده دادیم ایشان را هدایت و

عَلَى قُلُوبِهِمْ إِذْ قَامُوا فَقَالُوا رَبُّنَا رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

رشته بستیم بر دل ایشان و چون ایستادند پس گفتند پروردگار ما همان پروردگار آسمان ها و زمین است

لَنْ نَدْعُو مِنْ دُونِهِ إِلَهًا لَقَدْ قُلْنَا إِذْ شَطَطًا ۝۱۴ هَؤُلَاءِ قَوْمُنَا

هر آینه نخواهیم پرستیدن بجز وی معبودی را هر آینه گفته باشیم نگاه سخن دروغ این قوم ما

اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً لَوْلَا يَاتُونَ عَلَيْهِمْ مُسْلِمُونَ ۝۱۵

خدایان گرفتند بجز خدا چرا نمی آید بر ثبوت آن خدایان و بیله واضح

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ۝۱۶ وَإِذْ اعْتَزَلْتُمُوهُمْ

پس کیست ستمگار تر از کسی که بر لبست بر خدا دروغ را و چون یکسو شوید ای یاران

وَمَا يَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ فَأَوَّاكَ إِلَى الْكَهْفِ يَنْشُرْ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ

ازین کافران و یکسو شوید از آنچه می پرستند ایشان بجز خدا پس آرام گیرید بسوی غار تا فراخ کند بر شما پروردگار

و
یعنی نوشته که بر دیوار غار
بود ۱۲
و
یعنی دل ایشان
را استوار ساختیم ۱۳

رَحْمَتِهِ وَيُخَيِّئُ لَكُمْ مِنْ أَمْرِكُمْ مَرْفَقًا ۝ وَتَرَى الشَّمْسَ إِذَا

شما بخشایش خود را و میا سازد برائے شما منفعت را در کار شما و ببینی آفتاب را

طَلَعَتْ تَزُورُ عَنْ كَهْفِهِمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَإِذَا غَرَبَتْ تَقَرُّبُهُمْ

وقتی که طلوع شود میل کند از غار ایشان بجانب راست و چون غروب شود تجاویز میکند از ایشان

ذَاتَ الشِّمَالِ وَهُمْ فِي فَجْوَةٍ مِنْهُ ۚ ذَٰلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ مَنْ

بجانب چپ و ایشان در کشادگی انداز غار این از نشانهای خداست هر که

يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ ۖ وَمَنْ يُضِلِلْ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ وَلِيًّا

راه نماید خدا همونست راه یابنده و هر که گمراه میکندش پس نیایی او را هیچ دوست

مُرْشِدًا ۝ وَتَحْسَبُهُمْ آيَاتًا وَهُمْ رُقُودٌ ۚ وَنُقَلِّبُهُمْ ذَاتَ

راه نماینده و به پنداری آینه ایشان را بیدار و ایشان خفته اند و گردانیم ایشان را جانب

الْيَمِينِ وَذَاتَ الشِّمَالِ ۖ وَكَلْبُهُمْ بِالْإِسْطِ ذِرَاعِيَّةً بِالْوَصِيدِ ۖ

راست و جانب چپ و سگ ایشان کشاده کرده است دو دست خود را بر عقبنه روزه

لَوْ أَطَّلَعْتَ عَلَيْهِمْ لَوَلَّيْتَ مِنْهُمْ فِرَارًا وَلَمُلِئْتَ مِنْهُمْ رُعبًا ۝

اگر اطلاع یابی بر ایشان البته روگردانی از ایشان بطریق گریختن و پرشویی از ایشان ترس و

وَكَذَٰلِكَ بَعَثْنَاهُمْ لِيَتَسَاءَلُوا بَيْنَهُمْ ۖ قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ كَمْ

و همچنین برانجهتیم ایشان را تا عاقبت با یکدیگر سوال کنند در میان خود گفت گوینده از ایشان چه قدر

لَيْسَتْمْ ۖ قَالُوا لَيْسَ يَوْمًا أَوْ بَعْضُ يَوْمٍ قَالُوا رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا

درنگ کردید گفتند درنگ کردیم یک روز یا بعضی روز باز گفتند پروردگار شما داناست

لَيْسَتْمْ فَأَبْعَثُوا أَحَدَكُمْ بِوَرِقِكُمْ هَذِهِ إِلَى الْمَدِينَةِ فَلْيَنْظُرْ

بمقدار درنگ کردن شما پس بفرستید یکی را از میان این خود باین نقره خود بسوی شهر پس باید که

أَيُّهَا أَزْكَى طَعَامًا فَلْيَأْتِكُمْ بِرِزْقٍ مِنْهُ وَلْيَتَلَطَّفْ وَلَا يُشْعِرَنَّ

تا مل کند کدام یک از طعام این شهر طعام پاکیزه ترست پس بیار و به شما قوتی از آن و باید که بسبکی آمد و رفت کند

بِكُمْ أَحَدًا ۝ إِنَّهُمْ إِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ يَرْجُبُوكُمْ أَوْ يُعِيدُوكُمْ

و خبردار کنند بجال شما هیچکس را هر آینه این کافران اگر قدرت یابند بر شما سنگسار کنند شما را یا باز دارند شما را

و

منزجم گوید بخاطر فائز میرسد که دیوار جنوبی کف القدر بلندست که سایه اصلی او تمام سال محل خفتن ایشان را می پوشاند و دیوار شرقی و غربی آن متصل دیوار

جنوبی بلند ترست و پایه به پایه منوط شده و

این جماعه سر بجانب

شمال یا بجانب جنوب

کرده خفته اند پس وقتی که

طلوع کند ضو آفتاب بر

دیوار غربی و بعضی صحن غا

افتند و چون ارتفاع زیاد

گردد بلندی دیوار شرقی از

وصول ضو بر ایشان مانع

آید و ضو جانب

راست ایشان منتقل

شود بجانب سکه

جهت شمال است

در وقت استواء بجز

سایه اصلی دیوار جنوبی

نمی افتد چون آفتاب

مایل بغروب شود ضو

آفتاب بر دیوار شرقی

افتد و همیشه بر سر

دیوار ارتفاع گردد و آن

جانب چپ ایشان است ۱۲

و

منزجم گوید و چون که خفتن

ایشان از نشان ساختیم ۱۳

فِي مِلَّتِهِمْ وَلَنْ تُفْلِحُوا إِذَا أَبَدًا ۝ وَكَذَلِكَ أَعْتَرْنَا عَلَيْهِمْ

در دین خود رستگار نہ خواہید شد آنگاہ ہرگز وہم چنین خبردار گردانیدیم مردمان را بحال

لِيَعْلَمُوا أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَأَنَّ السَّاعَةَ لَا رَيْبَ فِيهَا إِذْ

ایشان تا بدانند کہ وعدہ خدا راست است و آنکہ قیامت ہیچ شبہ نیست در آن وقتیکہ

يَتَنَازَعُونَ بَيْنَهُمْ أَمْرَهُمْ فَقَالُوا ابْنُوا عَلَيْهِم بُيُوتًا رَّبُّهُمْ

نزاع میکردند آن مردمان در میان خود در مقدمہ ایشان پس گفتند عمارت کنید بر غار ایشان خانہ پروردگار ایشان

أَعْلَمُ بِهِمْ قَالَ الَّذِينَ غَلَبُوا عَلَىٰ أَمْرِهِمْ لَنَتَّخِذَنَّ عَلَيْهِمُ

دانا تر است بحال ایشان پس گفتند آنکہ قدرت یافتند بر مقدمہ ایشان البتہ بہ سازیم بر غار ایشان

مَسْجِدًا ۝ سَيَقُولُونَ ثَلَاثَةٌ رَّابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ وَيَقُولُونَ خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ

مسجد مسجد جمع خواہند گفت اصحاب کہف کس اند و چہ نام ایشان سگ ایشان ست و جمع خواہند گفت کس اند

كَلْبُهُمْ رَجَاءُ بِالْغَيْبِ وَيَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَثَامِنُهُمْ كَلْبُهُمْ قُلْ رَّبِّي

ششم ایشان سگ ایشان ست چہ می گفتند غائبانہ و نیز می گویند ہفت کس اند و ہشتم ایشان سگ ایشان ست بگو پروردگار

أَعْلَمُ بِهِمْ يَعْلَمُهُمْ إِلَّا قَلِيلٌ ۝ فَلَا تُبَارِكُ فِيهِمُ إِلَّا مِرَاءً

من دانا تر ست بہ شمار ایشان نہ میداند ایشان را مگر اندک پس گفتگو کن در مقدمہ ایشان مگر گفتگوئی

ظَاهِرًا وَلَا تَسْتَفْتِ فِيهِمْ مِنْهُمْ أَحَدًا ۝ وَلَا تَقُولَنَّ لِشَايٍ إِنِّي

سہر سہری و سوال کن در باب ایشان ہیچ کس را از کافران و گو ہیچ چیز را کہ من البتہ خواہم کرد

فَاعِلٌ ذَلِكَ غَدًا ۝ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ ۝ وَاذْكُرْ رَبَّكَ إِذَا أَنْسَيْتَ وَقُلْ

آن را فرا مگر مقرون بہ ذکر مشیت خدا و یاد کن پروردگار خود را وقتیکہ فراموش کنی و بگو

عَسَىٰ أَنْ يَهْدِيَنِي رَبِّي لِأَقْرَبَ مِنْ هَذَا ارْشَادًا ۝ وَلَبِثُوا فِي كَهْفِهِمْ

بگو توقع است کہ دالت کند مرا پروردگار من بر آہے نزدیک تر باعتبار راستی از اینجہ کافران میگویند و درنگ

ثَلَاثَ مِائَةٍ سِنِينَ وَازْدَادُوا تِسْعًا ۝ قُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثُوا لَهُ

کردہ بودند در غار خود سہ صد سال افزودند نہ سال دیگر بگو خدا دانا تر است بمقدارے کہ درنگ کردند

غَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَبْصِرْ بِهِ وَأَسْمِعْ ۝ مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ

اور است علم غیب آسمان ہا و زمین چہ قدر بیناست و چہ قدر شنواست نیست ایشان را بجز منے

و
یعنی بگو خواہم کرد
انشاء اللہ تعالی
و
یعنی باز متنبہ شوی ۱۲

۳۵۸

مِنْ وَلِيِّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا ۖ ﴿٢٦﴾ وَأَتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنْ

یہج کار سازے و شریک نمی گیرد و حکم خود ہیچس را و بخوان آنچه وحی فرستاده شد بسوئے تو از

کِتَابِ رَبِّكَ لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ ۚ وَلَنْ تَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا ۖ ﴿٢٧﴾

کتاب پروردگار تو یہج کس تبدیل کننده نیست حکم ہائے وے را و نہ یابی بجز وے یہج پناہ ہے

وَاصْبِرْ نَفْسَکَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاوَةِ وَالْعَشِيِّ

و بند کن خود را با آنکہ یاد میکنند پروردگار خود را ب صبح و شام

يُرِيدُونَ وَجْهًا وَلَا تَعْدُ عَيْنُكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

میخواہند روئے اورا و باید کہ در گذرد چشم ہائے تو از ایشان طلب کنان آراش زندگانی دنیا را

وَلَا تُطِعْ مَنْ أَغْفَلْنَا قَلْبًا عَنْ ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ وَكَانَ أَمْرُهُ

و فرمان بر آن را کہ غافل ساختہ ایم دل اورا از یاد خویش و پیروی کردہ است خواہش خود را و ہست کار او

فُرُطًا ۖ ﴿٢٨﴾ وَقُلِ الْحَقُّ مِنْ رَبِّکُمْ فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِنْ وَمَنْ شَاءَ

از حد گذشتہ و بگو این سخن راست است آمدہ از پروردگار شما پس ہر کہ خواہد ایمان آورد و ہر کہ نخواہد

فَلْيُكْفُرْ إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ نَارًا أَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا وَإِنْ

کافر شود ہر آئینہ ما میا کردہ ایم برائے ستم گاران آتش را کہ در گیرد ایشان سراپردہ ہائے او و اگر

يَسْتَعْثِبُوا يَغَاثُوا بِمَاءٍ كَالْمُهْلِ يَشْوِي الْوُجُوهُ بِئْسَ الشَّرَابُ وَ

فریاد کنند بداد ایشان رسیدہ شود بہ نوشانیدن آبے مانند مس گداخته بریان کند روئے ہر آن بد آشنایی است

سَاءَتْ مُرْتَفَقًا ۖ ﴿٢٩﴾ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ إِنَّا لَا نُضِيعُ أَجْرَ

و دروخ بد آرام کا ہست ہر آئینہ نا آنکہ ایمان آوردند و کردند کار نیکے شائستہ ہر آئینہ ما ضائع نکنیم

مَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا ۖ ﴿٣٠﴾ أُولَٰئِكَ لَهُمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِہَا

مزد کسے کہ نیکو کردہ است کار را این جماعت ایشان راست بوستانہائے ہمیشہ مانند می رود زیر ایشان

الْأَنْهَارُ يُحَلَّوْنَ فِيہَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَيَلْبَسُونَ ثِيَابًا

نہا زبور دادہ شوند آنجا دستوارہا از زر و می پوشند جامہائے سبز

خَضْرَاءَ مِنْ سُنْدُسٍ وَاسْتَبْرَقٍ مُتَّكِنِينَ فِيہَا عَلَى الْأَرَائِكِ نَعْمَ

از دیہائے نازک و دیہائے لک تکیہ کنان آنجا بر تخت ہا این نیک

التَّوَابُ وَحَسُنَتْ مُرْتَفَقًا ۝۳۱ وَاصْرِبْ لَهُم مِّثْلًا رَّجُلَيْنِ جَعَلْنَا

جزا است و بہشت نیکو آرام گاہ است و بیان کن برائے ایشان داستان قصہ دو شخص کہ دادیم

لَا حِدَیْهُمَا جَنَّتَيْنِ مِنْ أَعْنَابٍ وَحَفَفْنَاهَا بِنَخْلٍ وَجَعَلْنَا

بہ یکہ از ایشان دو بوستان از درختان انگور و گرد آرد آن پیدا کردیم درختان خرما و پیداوار کردیم

بَيْنَهُمَا زَرْعًا ۝۳۲ كُلَّا الْجَنَّتَيْنِ اتَتْ أُكُلَهَا وَلَمْ تَظْلِمْ مِنْهُ شَيْئًا وَ

در میان این بوستانہا زراعت را ہر دو بوستان آوردند میوہ ہائے خود و بیج کم نہ کرد از میوہ و

فَجَرْنَا خِلْفَهَا نَهْرًا ۝۳۳ وَكَانَ لَهُ ثَمَرٌ فَقَالَ لِصَاحِبِهِ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ

جاری ساختیم میان آنہا جوئے آب بود اورا میوہ ہائے بسیار پس گفت ہم نشین خود را و گفتگوئے میکرد

أَنَا أَكْثَرُ مِنْكَ مَالًا وَأَعَزُّ نَفَرًا ۝۳۴ وَدَخَلَ جَنَّتَهُ وَهُوَ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ ۝۳۵

بآن ہم نشین من بیشترم از تو در مال و غالب ترم باعتبار چشم و درآمد بہ بوستان خود ستم کردہ بر خویش

قَالَ مَا أَظُنُّ أَنْ تَبِيدَ هَذِهِ أَبَدًا ۝۳۶ وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً وَ

گفت نمی بینم کہ ہلاک شود این بوستان بیج گاہ و گمان ندارم کہ قیامت متحقق شود و

لَئِنْ رُدِدْتُ إِلَىٰ رَبِّي لَأَجِدَنَّ خَيْرًا مِنْهَا مُنْقَلَبًا ۝۳۷ قَالَ لِصَاحِبِهِ

بالفرض اگر باز گردانیدہ شوم بسوئے پروردگار خود ہر آئینہ خواہم یافت باز شستہ بہتر ازین بوستانہا گفت اورا ہم نشین

وَهُوَ يُحَاوِرُهُ أَكَفَرْتَ بِالَّذِي خَلَقَكَ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ

او و گفتگو میکرد ہا وے آیا کافر شدی ہاں خدائے کہ پیدا کرد ترا از خاک باز از نطفہ باز ترا مرد ساخت

ثُمَّ سَوَّاهُ رَجُلًا ۝۳۸ لَكِنَّا هُوَ اللَّهُ رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِرَبِّي أَحَدًا ۝۳۹ وَلَوْ لَا

لیکن من اعتقاد دارم کہ اللہ پروردگار من است و شریک مقرر نمی کنم با پروردگار خود هیچکس را و

إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ قُلْتَ مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ ۝۴۰ إِنْ تَرَىٰ أَنَا

چون در آمدی بہ بوستان عمریہ رفتی آنچه خدا خواستہ است شد نیست ہمیت بیج توانائی نکرد ہمیت خدا اگر

أَقَلَّ مِنْكَ مَالًا وَوَلَدًا ۝۴۱ فَعَسَىٰ رَبِّي أَنْ يُؤْتِيَنِي خَيْرًا مِنْ جَنَّتِكَ

می بینی مرا کم تر از تو ام در مال و فرزند پس شاید کہ پروردگار من بدہد مرا بہتر از بوستان تو

وَيُرْسِلَ عَلَيْهَا حُسْبَانًا مِنَ السَّمَاءِ فَتُصْبَعُ صَعِيدًا ۝۴۲ أَوْ

و شاید کہ فرستد بر بوستان تو غلابہ از آسمان پس گردوزمین بے گیاه نغزانندہ ہا یا

يُصْبِحَ مَاؤُهَا غَوْرًا فَلَنْ تَسْتَطِيعَ لَهُ طَلَبًا ۝۱۱ وَأُحِيطَ بِثَمَرِهِ فَأَصْبَحَ

شود آب او فوراً پس نہ توانی آن را جستن و بقبوبت احاطہ کردہ شد میوه ہائے او

يُقَلِّبُ كَفِّهِ عَلَىٰ مَا انْفَقَ فِيهَا وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا وَيَقُولُ

پس با ہل کردی مایہ دو دست خود را جستن بر آنچه خرچ کرد در عمارت آن و آن بوستان افتادہ بر سقف ہائے

يَلِيَّتَنِي لَمْ أَشْرِكْ بِرَبِّي أَحَدًا ۝۱۲ وَلَمْ تَكُنْ لَكَ فِتْنَةٌ يَتَصَرَّوْنَ مِنْ

خود می گفت لے کاش شریک مقرر نکردے باہر و درکار خود ہیچکس را نہ بود اور ہیچ جماعتے کہ یاری دہندش

دُونِ اللَّهِ وَمَا كَانَ مُتَحِيرًا ۝۱۳ هُنَالِكَ الْوَلَايَةُ لِلَّهِ الْحَقِّ هُوَ خَيْرٌ

بجز خدا و نہ بود خود را متقام گیرند اینجا ثابت شد کہ کار سازی خدا سے ہمیشہ باشندہ راست ہے بہتر

ثَوَابًا وَخَيْرٌ عِقَابًا ۝۱۴ وَاضْرِبْ لَهُم مِّثْلَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَا

است از روئے ثواب و دین و سے بہتر است از روئے جزا و دین و بیان کن برائے ایشان داستانے زندگانی دنیا

أَنْزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ فَأَصْبَحَ هَشِيمًا

کہ وہی مانند آبیست کہ فرو فرستادیمش از آسمان پس در ہم پیچید بسبب سے رتنی زمین پس شد آخر کار

تَذَرُوهُ الرِّيمَ ۝۱۵ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ مُّقْتَدِرًا ۝۱۶ الْهَالِكُ وَالْبُتُونُ

در ہم شکستہ می پرانیدش باد و ہست خدا بر ہمہ چیز توانا مال و فرزندان

زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْبَاقِيَةُ الصَّالِحَةُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا

آتش زندگانی دنیا است و حسنات پایندہ شائستہ بہتر اند نزدیک خدا از ہمت

وَخَيْرٌ أَمَلًا ۝۱۷ وَيَوْمَ نُسَيِّرُ الْجِبَالَ وَتَرَى الْأَرْضَ بَارِزَةً ۝۱۸

ثواب و خوب تر اند از ہمت امید داشتن و آن روز کہ روان کنیم کوہ ہارا و بیینی زمین را ظاہر شدہ و

حَشَرْنَاهُمْ فَلَمْ نُغَادِرْ مِنْهُمْ أَحَدًا ۝۱۹ وَعَرَضُوا عَلَىٰ رَبِّكَ صَفًّا

جمع سازیم مردمان را پس نہ گزاریم از ایشان ہیچ کس را و رو برو آوردہ شوند پیش پروردگار تو صف کشیدہ

لَقَدْ جِئْتُمُونَا كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ بَلْ زَعَمْتُمْ أَلَّنْ نَجْعَلَ

گوئیم ہر آئینہ آمدید پیش ما چنانکہ آفریدہ بودیم شمارا اول بار بلکہ می پنداشتید کہ نہ خواہیم ساخت

لَكُمْ مَوْعِدًا ۝۲۰ وَوَضِعَ الْكِتَابُ فَتَرَى الْمُجْرِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا

برائے شما وعدہ گاہے و در میان نہادہ شود نامہ اعمال پس بیینی گناہ کاران را ترسان از انجام

فِيهِ وَيَقُولُونَ يَوَلِّتُنَا مَالِ هَذَا الْكِتَابِ لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا

دران ست و می گویند که وای بر ما چه حال است این نامه را نمی گزاریم هیچ معصیت خود را و نه

كَبِيرَةً إِلَّا أَحْصَاهَا وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا وَلَا يَظْلِمُ رَبُّكَ

بزرگ را اگر احاطه کرده است آن را و بیابند هر چه کرده بودند حاضر و ستم نکند پروردگار تو

أَحَدًا ۱۹ وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ ۲۰

بر هیچکس و یاد کن چون گفتیم به فرشتگان سجد کنید آدم را پس سجده کردند مگر ابلیس

كَانَ مِنَ الْبَاقِينَ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ أَفَتَتَّخِذُونَهُ وَذُرِّيَّتَهُ أَوْلِيَاءَ

بود از جن پس بیرون شد از فرمان پروردگار خود ای مردمان آیا دوست می گیرید او را و فرزند او

مِنْ دُونِي وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌّ بِئْسَ لِلظَّالِمِينَ بَدَلًا ۲۱ مَا أَشْهَدُ لَهُمْ

اورا بجز من و ایشان شمار دشمن اند شیطان بد عوض ست ستمکاران را حاضر نموده بودم ایشانرا

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَا خَلَقَ أَنْفُسَهُمْ وَمَا كُنْتُ مُتَّخِذَ

نزدیک آفریدن آسمان ها و زمین و نه نزدیک خود آفریدن ایشان و نیستم مددگار گیرنده

الْمُضِلِّينَ عَصِدًا ۲۲ وَيَوْمَ يَقُولُ نَادُوا شُرَكَائِيَ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ

گمراهان را و روزی که گوید خدای تعالی ای مشرکان نه کنید شریکان مرا که گمان

فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ مَوْبِقًا ۲۳ وَرَأَى الْمُجْرِمُونَ

می نمودید پس نه کردند آن جماعه قبول نکنند ندانند ایشان را و ساختیم در میان ایشان مملکت و به بینند

النَّارَ فَظَنُّوا أَنَّهُمْ مُوَاقِعُوهَا وَلَمْ يَجِدُوا عَنْهَا مَصْرِفًا ۲۴ وَلَقَدْ

گناهکاران آتش را و به فهمند که ایشان افتادگانند در فتنه و نه یابند از آن جائی بازگشتن و هر آینه

حَرَفْنَا فِي هَذَا الْقُرْآنِ لِلنَّاسِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ وَكَانَ الْإِنْسَانُ أَكْثَرَ

گوناگون بیان کردیم درین قرآن برای مردمان هر نوع داستان و هست آدمی بیشتر از همه

شَيْءٍ عَجَلًا ۲۵ وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ وَيَسْتَغْفِرُوا

چیز در خصوصت و باز نداشت مردمان را از آنکه ایمان آرند چون بیامد ایشان هدایت و از آنکه طلب

رَبَّهُمْ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ قُبُلًا ۲۶

آمرزش کنند از پروردگار خود مگر بانتظار آنکه بیاید ایشان روش پیشینیان یا بیاید ایشان عقوبت گوناگون شد

۴
ع
۱۸

و
یعنی وادی از وادیها
دو نرخ تا یکدیگر
تفاوت رسید ۱۲

۷
ع
۱۹

وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ وَيُجَادِلُ الَّذِينَ

وہی فرستیم پیغمبران را مکر بشارت دہندہ و ترسانندہ و خصومت میکنند

كَفَرُوا بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَمَا أُنذِرُوا

کافران بہ شبہ یہودہ تا بفرمانند بسبب آن سخن حق را و تسخر گرفتند آیات مرا و چیزے را کہ ہاں

هُزُوا ۵۶ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذَكَرَ بَايَاتِ رَبِّهِ فَأَعْرَضَ عَنْهَا وَنَسِيَ

ترسانندہ شوہند و کیست ستمگار تر از کسی کہ ہند دادہ شد آیات پروردگار خویش پس روگردان گشت

مَا قَدَّمَتْ يَدَهُ إِنَّا جَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي

از ان قلوبش بگرد آید ہمیشہ مستادہ است و دوستی سے ہم آئینہ یا ساختہ ایم پر دل ایشان پریدہ نہانہ فہمند قرآن را و ساختیم

أَذَانَهُمْ وَقُرْآنًا وَإِنْ تَدْعُهُمْ إِلَى الْهُدَى فَلَنْ يَهْتَدُوا إِلَّا ذُرِّيًّا ۵۷

در گوشہا سے ایشان گواہی و اگر بخوانی ایشان را بسوئے ہدایت راہ نہ یابند آنگاہ ہرگز

وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ لَوْ يُؤَاخِذُهُمْ بِمَا كَسَبُوا لَعَجَلَهُمْ

و پروردگار تو آمرزندہ خداوند رحمت است اگر مواخذہ کردے ایشان را بآنچہ کردہ اندشتاب فرستادے ہریشان

الْعَذَابَ بَلْ لَهُمْ مَوْعِدٌ لَّنْ يُجَدُّ وَامِنْ دُونِهِ مَوْيلًا ۵۸ وَتِلْكَ

عقوبت را بلکہ ایشان را موعادے ہست کہ نہ یابند این طرف از ان پناہے و این

الْقُرَى أَهْلُكُمْ لَمَّا ظَلَمُوا وَجَعَلْنَا لِكُلِّهَمْ مَّوْعِدًا ۵۹ وَإِذْ قَالَ

دیہہ ہارا ہلاک کردیم چون ستم کردند ہمیں کردیم برائے ہلاک ایشان موعادے و یاد کن چون

مُوسَى لِفَتْنِهِ لَاحِبْرُهُ حَتَّىٰ أَبْلُغَ مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ أَوْ أَمْضَىٰ حَقْبًا ۶۰

گفت موسیٰ نو جوان خود را ہمیشہ راہ میروم تا آنکہ برسم بمحل جمع شدن دو دریا یا بروم مدت ہائے دراز

فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنِهِمَا نَسِيَا حُوتَهُمَا فَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ

پس چون رسیدند بہ محل جمع شدن دو دریا فراموش کردند ماہی خود را پس راہ خود گرفت در دریا مانند

سَرَبًا ۶۱ فَلَمَّا جَاوَزَا قَالَ لِفَتْنِهِ اتَّخَذَ آءَانَا لَقِينًا مِنْ سَفَرِنَا

نقبے پس چون گزشتند گفت موسیٰ نو جوان خود را بیار برائے ما طعام چاشت مارا ہر آئینہ رنج

هَذَا نَصَبًا ۶۲ قَالَ أَرَأَيْتَ إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ الْحُوتَ

یافتیم ازین سفر خود گفت آیا دیدی چون آرام گرفتیم تمکینہ کردہ سنگے پس من فراموش کردم

وَمَا أُنْسِيهِ إِلَّا الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكُرَهُ وَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ

ماہی را یعنی آنجا و فراموش نساخت مرا از آنکہ یاد کنم قصہ آن شر شیطان در راہ خود گرفت

در دریا

عَجَبًا ۶۳ قَالَ ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبْغُ فَارْتَدَّ عَلَىٰ آثَارِهِمَا قَصَصًا ۶۴

بنہ عجیب گفت ہونے میں بود آنچه می جستیم پس باز گشتند بر نشان اقدام خود تفحص کنان

فَوَجَدَا عَبْدًا مِنْ عِبَادِنَا اتَيْنَاهُ رَحْمَةً مِّنْ عِنْدِنَا وَعَلَيْهِ مِنْ لَّدُنَّا

پس یافتند بندہ را از بندگان ما کہ دادیم اورا رحمتی از نزدیک خود و آموختیم اورا از نزدیک خود

عِلْمًا ۶۵ قَالَ لَهُ مُوسَىٰ هَلْ أَتَّبِعُكَ عَلَىٰ أَنْ تُعَلِّمَ مِنَّا عَلَمًا

علمے و گفت اورا موسیٰ آیا پیروی تو کنم بشرط آنکہ بیاموزانی مرا

از آنچه آموختہ شدی

رُشْدًا ۶۶ قَالَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ۶۷ وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلَىٰ مَا

از راہ یابی گفت ہر آئینہ تو نہ توانی بامن شکیبائی کردن و چگونہ شکیبائی کنی بر چیزیکہ

لَمْ تُحِطْ بِهِ خُبْرًا ۶۸ قَالَ سَتَجِدُنِي إِنِ شَاءَ اللَّهُ صَابِرًا وَلَا أَعْصِي

در گنجی آنرا از روی دانش گفت خواہی یافت مرا اگر خدا خواستہ است حکیمانہ و خلاف کنم باتو

لَكَ أَمْرًا ۶۹ قَالَ فَإِنِ اتَّبَعْتَنِي فَلَا تَسْأَلْنِي عَنْ شَيْءٍ حَتَّىٰ أُحْدِثَ

در ہیچ فرمانے گفت پس اگر پیروی من مے کنی پس سوال کن از من از ہیچ چیز تا آنکہ خود آغازم

لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا ۷۰ فَانْطَلَقَا ۷۱ حَتَّىٰ إِذَا رَكِبَا فِي السَّفِينَةِ خَرَقَهَا ۷۲ قَالَ

برائے تو از حال آن بیانے پس راہ رفتند تا وقتے کہ سوار شدند بر کشتی خضر شکاف کرد از آنرا گفت

أَخْرَقْتُهَا لِتُغْرِقَ أَهْلَهَا لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا إِمْرًا ۷۳ قَالَ أَلَمْ أَقُلْ

موسیٰ آیا شکافی کشتی را تا غرق کنی اہل آن را ہر آئینہ آوردی چیزے عظیم را

گفت آیا نہ گفتمہ بودم

إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ۷۴ قَالَ لَا تُؤَاخِذْنِي بِمَا نَسِيتُ وَ

کہ تو توانی بامن شکیبائی کردن گفت موسیٰ مواخذہ کن بامن بآنچه فراموش

لَا تُرْهِقْنِي مِنْ أَمْرِي عُسْرًا ۷۵ فَانْطَلَقَا ۷۶ حَتَّىٰ إِذَا الْقِيَامُ غُلِبَ فُتِلَهُ ۷۷

کردم و بر سر من مینداز در مقدمہ من سختی را پس راہ رفتند تا وقتے کہ بر خوردند بانوجوان خضر

قَالَ أَقْتَلْتَ نَفْسًا زَكِيَّةً بِغَيْرِ نَفْسٍ ۷۸ لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا نُكْرًا ۷۹

بکشت اورا گفت موسیٰ آیا کشتی نفس پاک را بغیر قصاص نفسی ہر آئینہ آوردی شے ناپسندیدہ

و
یعنی خضر را یافتند ۱۲

و
۱۱

قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ۖ قَالَ إِن

گفت آیا نه گفتم بودم با تو که هر آینه تو نتوانی با من شکیبائی کردن گفت موسی

سَأَلْتُكَ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَ هَٰذَا فَلَا تُصِيبْنِي ۚ قَدْ بَلَغْتَ مِنْ

اگر چه من ترا از چیزی بعد از این پس صحبت کن با من هر آینه رسیدی از جانب من

لَدُنِّي عَذْرًا ۖ فَانْطَلَقَا ۚ حَتَّىٰ إِذَا أَتَيَا أَهْلَ قَرْيَةٍ اسْتَطْعَمَا

بعد عذر پس راه رفتند تا وقتی که آمدند بآهل دیه طعام طلب کردند

أَهْلُهَا فَأَبَوْا أَنْ يُصَيِّفُوهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا يُرِيدُ أَنْ

از آهل آن دیه پس قبول نمودند اهل دیه که مهمانی کنند ایشان را پس یافتند در آنجا دیواری که میخواست یافتند

يَنْقُضَ فَأَقَامَهُ ۚ قَالَ لَوْ شِئْتُ لَتَخَذْتُ عَلَيْهِ أَجْرًا ۖ قَالَ

پس راست ساخت آنرا گفت موسی اگر میخواستی هر آینه می گرفتم بر تعمیر این دیوار من گفتم

هَٰذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنَكَ سَأُنَبِّئُكَ بِتَأْوِيلِ مَا لَمْ تَسْتَطِعْ

اینست جدائی در میان من و تو خبر خواهم داد ترا بسر آنچه نتوانستی برآ

عَلَيْهِ صَبْرًا ۖ أَمَّا السَّفِينَةُ فَكَانَتْ لِمَسْكِينٍ يَعْمَلُونَ فِي الْبَحْرِ

شکیبائی کردن اما کشتی پس بود از آن درویشان چندی که کار می کردند در دریا

فَارَدْتُ أَنْ أَعِيبَهَا وَكَانَ وَرَاءَهُمْ مَلِكٌ يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ

پس خواستم که معیوب کنم آنرا و بود پیش روی ایشان پادشاهی که می گرفت هر کشتی درست را

غَصَبًا ۖ وَأَمَّا الْغُلَامُ فَكَانَ أَبُوهُ مُؤْمِنًا فَخَشِينَا أَنْ يُرْهِقَهُمَا

بزر بدستی و اما آن نوجوان پس بودند پدر و مادر و مسلمانی پس ترسیدیم از آن که غالب آید بر ایشان

طُغْيَانًا وَكُفْرًا ۖ فَارَدْنَا أَنْ يُبَدِّلَهُمَا رَبُّهُمَا خَيْرًا مِنْهُ زَكَاةً وَ

دیر کشتی و کفر پس خواستیم که عوض ده ایشان را پروردگار ایشان بهتر از آن از روی پاکیزگی و

أَقْرَبَ رَحْمًا ۖ وَأَمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ فِي الْمَدِينَةِ

نزدیک تر از جهت شفقت و اما آن دیوار پس بود از دو نوجوان یتیم در شهر

وَكَانَ تَحْتَهُ كَنْزُ لَهُمَا وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا فَأَرَادَ رَبُّكَ أَنْ

و بود زیر آن گنجی از ایشان و بود پدر ایشان نیکوکار پس خواست پروردگار تو که

يَبْلُغَا أَشُدَّهُمَا وَيَسْتَخْرِجَا كَنْزَهُمَا رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ وَمَا

۱۰۴
فَعَلْتُهُ عَنِ أَمْرِ ذَٰلِكَ تَأْوِيلُ مَا لَمْ تَسْطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ۝۸۶

۱۰۵
وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْقُرْنَيْنِ ۖ قُلْ سَأَتْلُو عَلَيْكُم مِّنْهُ ذِكْرًا ۝۸۷

۱۰۶
إِنَّا مَكِّنَّا لَهُ فِي الْأَرْضِ وَاتَيْنَاهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ سَبَبًا ۝۸۸

۱۰۷
سَبَبًا ۝۸۹

۱۰۸
عَيْنِ حَمْدَةٍ ۖ وَوَجَدَ عِنْدَهَا قَوْمًا ۖ قُلْنَا يَذَّالِقُ الْقُرْنَيْنِ

۱۰۹
إِن تَعَذَّبَ وَإِنَّمَا أَنْ تَتَّخِذَ فِيهِمْ حُسْنًا ۝۹۰

۱۱۰
فَسَوْفَ نَعَذِّبُهُ ثُمَّ يُرَدُّ إِلَىٰ رَبِّهِ فَيُعَذِّبُهُ عَذَابًا نَّكَرًا ۝۹۱

۱۱۱
مَنْ أَمِنْ وَعَيْلٍ صَالِحًا فَلَهُ جَزَاءٌ الْحَسَنَىٰ وَنَقُولُ لَهُ

۱۱۲
مِنْ أَمْرٍ نَّاسِرًا ۝۹۲

۱۱۳
وَجَدَهَا تَطْلُعُ عَلَىٰ قَوْمٍ لَّمْ يَجْعَلْ لَهُم مِّن دُونِهَا سِتْرًا ۝۹۳

۱۱۴
كَذَٰلِكَ ۖ وَقَدْ أَحَطْنَا بِمَا لَدَيْهِ خُبْرًا ۝۹۴

۱۱۵
حَتَّىٰ

۱۱۶

۱۱۷

۱۱۸

۱۱۹

۱۲۰

۱۲۱

۱۲۲

و
یعنی بحسب نظر مردمان
و
مترجم گوید و این کنایت است
از قدرت او برین دو کار ۱۲

إِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ وَجَدَ مِنْ دُونِهِمَا قَوْمًا لَا يَكَادُونَ

رسید در میان سدها یافت این جانب سدها گرویده را که نزدیک نیستند

يَفْقَهُونَ قَوْلًا ۝ قَالُوا يَا الْقَرْنَيْنِ إِنَّ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ

از آنکه بفهمند سخنی گفتند ای اے ذوالقرنین هر آینه یاجوج و ماجوج

مُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ فَهَلْ نَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا عَلَى أَنْ

فاسد کنند در زمین پس آیا مقرر کنیم برائے تو باری بر شرط آنکه

تَجْعَلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ سَدًّا ۝ قَالَ مَا مَكْنِي فِيهِ رَبِّي خَيْرٌ فَأَعِينُونِي

بساز ای در میان ما و ایشان سدی گفت آنچه دوسترس داده است مراد راں پروردگار من بهتر است پس

بِقُوَّةٍ أَجْعَلُ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ رَدْمًا ۝ اتُّوْنِي زَبْرًا حديدًا حَتَّى

کنید زور را و تا بسازم میان شما و ایشان حجابی بمیارید پیش من پادشاه آهمن تا دیکه

إِذَا سَاوَى بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ قَالَ انْفُخُوا حَتَّى إِذَا جَعَلَهُ نَارًا

برابر ساخت مابین آل دود که گفت آتش بدمید تا آنکه آتش ساخت آل آهمن را

قَالَ اتُّوْنِي أَفْرِغْ عَلَيْهِ قِطْرًا ۝ فَبِأَسْطَعَا عُوًّا أَنْ يَظْهَرُوهُ وَ

گفت بیارید پیش من تا بریزم بالاسے این و تین گذارند را پس نتوانند یاجوج و ماجوج که بالاروند و آن

مَا اسْتَطَاعُوا لَهُ نَقْبًا ۝ قَالَ هَذَا رَحْمَةٌ مِنْ رَبِّي فَإِذَا جَاءَ

و نتوانستند او را سوراخ کردن گفت این صفت نعمتی است از پروردگار من پس بپول بیاید

وَعْدُ رَبِّي جَعَلَهُ دَكَّاءَ وَكَانَ وَعْدُ رَبِّي حَقًّا ۝ وَتَرَكْنَا

وعدہ پروردگار من کند آنرا هموار و هست وعدہ پروردگار من است و بگذاریم

بَعْضَهُمْ يَوْمَئِذٍ يَمُوجُ فِي بَعْضٍ وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَجَمَعْنَاهُمْ

بعض ایشان را آن روز که هم آمیزند بعض دیگر و دمیسه خود در صور پس هم آیم ایشان را هم آوردن

جَمْعًا ۝ وَعَرَضْنَا جَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ لِلْكَافِرِينَ عَرْضًا ۝ الَّذِينَ

هم بر آوردیم عرض را آل و پیش کافران روز آوردن آنرا که بود

كَانَتْ أَعْيُنُهُمْ فِي غِطَاءٍ عَنْ ذِكْرِي وَكَانُوا لَا يَسْتَطِيعُونَ

چشم ایشان در پرده از یاد من و نمی توانستند سخن شنیدن

و
یعنی نزدیک شود قیامت ۱۲

سَمْعًا ۱۱۱ أَفَحَسِبَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ يَتَّخِذُوا عِبَادِي مِنْ

یعنی از شدت بغض آیا پسنداشتند کافران که دوست گرفتن ایشان بندگان مرا بجز من

دُونِي أَوْلِيَاءُ إِنَّا أَعْتَدْنَا لَهُمُ لِلْكَافِرِينَ نَزْلًا ۱۱۲ قُلْ هَلْ

موجب عقوبت نباشد هر آینه ما آماده ساختیم دوزخ را برائے کافران جاتے فرو آمدن بگو آیا خبر

نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا ۱۱۳ الَّذِينَ ضَلَّ سَعْيُهُمْ فِي

دعیم شمارا بگمترین کاران ترین مردم انداز روی عمل انجام دهند که گم شد سعی ایشان در زندگانی

الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا ۱۱۴ أُولَٰئِكَ

دنیا و ایشان گمان می کنند که نیکو کاری می کنند در عمل اندک جماعه

الَّذِينَ كَفَرُوا يَأْتِي رَبَّهُمْ وَلِقَائِهِ فَحَبَّطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَلَا نُقِيمُ

آنهاست که کافر شدند آیات پروردگار خویش و ملاقات او پس نابود شد اعمال ایشان پس بر باد خواهم ساخت

لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَزَنًّا ۱۱۵ ذَلِكَ جَزَاءُ وَهُمْ جَهَنَّمُ بِمَا كَفَرُوا

برائے ایشان روز قیامت هیچ وزنی طاعت نیست جزای ایشان دوزخ باشد بسبب آنکه کافر شدند

وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَرُسُلِي هُزُوًا ۱۱۶ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

و گرفتند آیات مرا و پیغامبران مرا به تمسخر هر آینه آنها که ایمان آوردند و کارهای خالصه کردند

كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزْلًا ۱۱۷ خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَبْغُونَ

باشد ایشان را بوستانهای بهشت جلای مہمانی جاویدان آں جا باشندند طلبند انداخته

عَنْهَا حَوْلًا ۱۱۸ قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لَّكَلِمَاتِ رَبِّي لَنَفَذَ الْبَحْرُ

بارگشتن بگو اگر باشد دریا سیاهی برائے نوشتن سخنان پروردگار من البته خراج شود دریا

قَبْلَ أَنْ تَنْفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي وَلَوْ جَنَّا بِمِثْلِهِ مَدَدًا ۱۱۹ قُلْ إِنَّمَا أَنَا

پیش از آنکه آخر شوند سخنان پروردگار من اگر چه بیارم مانند آں دریا بطریق مدد بگو جز این نیست

بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَىٰ أِمَّا إِلَهُكُمْ إِلَهُ وَاحِدٌ فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ

که من آدمی ام مانند شما وحی فرستاده می شود بسوی من که معبود شما همان معبود یکتا است پس هر که توقع دیدن ملاقات

رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا ۱۲۰

پروردگار خود را باید که بکند کار پسندیده و شریک نیارد در عبادت پروردگار خویش هیچ کس را

فل
مترجم گوید و این کنایه است
از خواری و بنی قدری ۱۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ تَسْعَوَاتِ سِتِّ مِائَاتٍ

سورہ مہم در مکہ نازل شد و اس بنام خدا ہے بخشنا تندرہ مہربان نود و ہشت کیت و شش کوع است

كَهَيْعَصَ ① ذِكْرُ رَحْمَتِ رَبِّكَ عَبْدَهُ زَكِرِيَّا ② اِذْ نَادَى رَبَّهُ

ایں سمت بیان بخشایش پروردگار تو بر بندہ خود زکریا بچوں ندا کرد پروردگار خود را

نِدَاءً خَفِيًّا ③ قَالَ رَبِّ اِنِّیْ وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّیْ وَاسْتَعَلَ الرَّاسُ

بدعا تے پنهان گفت ای پروردگار من ہر آئینہ سست شدہ است استخوان ابدن من بزرگ آتش شعلہ زوہن

شَيْبًا وَلَمْ اَكُنْ بِدُعَائِكَ رَبِّ شَقِيًّا ④ وَاِنِّیْ خِفْتُ الْمَوَالِیَ

از ہمت سفید محو و بنوم و دعای تو ای پروردگار من بے بہرہ و ہر آئینہ من سے ترسم اذا قارب خود

مِنْ وَّرَآئِیْ وَكَانَتْ اُمْرَاتِیْ عَاقِرًا فَهَبْ لِّیْ مِنْ لَّدُنْكَ وَلِيًّا ⑤

بعد از خود و ہست زن من نازائی پس عطا کن مرا از نزدیک خود وراثے

یَرِثْنِیْ وَیَرِثُ مِنْ اِلٰی یَعْقُوبَ ⑥ وَاجْعَلْهُ رَبِّ رَضِيًّا ⑦ یٰزَکَرِیَّا

کہ میراث گیر از من و میراث گیر از اولاد یعقوب و بن اورا ای پروردگار من مرد پسندیدہ کفیم ای زکریا

اِنَّا نَبْشُرُكَ بِعِلْمٍ ۙ اِسْمُهُ یَحْیٰی ۙ لَمْ نَجْعَلْ لَهُ مِنْ قَبْلُ سَمِيًّا ⑧

ہر آئینہ ما بشارت میدہیم ترا بطفلی کہ نام ادیحی است پیدا نکردیم پیش از من بیچ نام اورا

قَالَ رَبِّ اِنِّیْ یَكُوْنُ لِّیْ غُلَمٌ وَكَانَتْ اُمْرَاتِیْ عَاقِرًا وَقَدْ بَلَغْتُ

بگفت ای پروردگار من چگونه پیدا شود برائے من طفلی و ہست زن من نازائی و ہر آئینہ رسیدہ ام

مِنَ الْکِبَرِ عِتِيًّا ⑨ قَالَ كَذٰلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلٰی هٰیئٍ وَّ قَدْ

از سبب کلاں عالی بہایت صنعت گفت ہمچنین است وعدہ گفت پروردگار تو این کار بر من آسان است و

خَلَقْتُكَ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ تَكُ شَيْئًا ⑩ قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِّیْ اٰیَةً

ہر آئینہ آفریدم ترا پیش از من و نہ بودی تو بہیترے گفت ای پروردگار من معین کن برائے من نشانی

قَالَ اٰیَتُكَ اَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلٰثَ لَیَالٍ سَوِيًّا ⑪ فَخَرَجَ عَلٰی قَوْمِهِ

فرز نشاندہ تو آنست کہ سخن نتوانی گفتن بامردمان سه شبانہ روز و بالیکہ صحیح المزاج باشی پس بیرون آمد بر قوم خود

مِنَ الْمُحَرَّابِ فَاَوْحٰی اِلَيْهِمْ اَنْ سَبِّحُوْا بِکَرَّةٍ وَّعَشِيًّا ⑫ یٰحٰی

از محراب عبادت پس اشارت کرد بہوئے ایشان کہ تسبیح گویند صبح و شام و کفیم ای یحیی

ف
متزجم گوید القصص چوں یحیی
متولد شد و دوسا گشت ۱۲

خُذِ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍ ۖ وَاتَّبِعْهُ الْحُكْمَ صَبِيًّا ۖ وَحَنَانًا مِّن لَّدُنَّا

گیر احکام کتاب را با استواری و داد پیش دانائی در مل کودکی و داد پیش شفقت از نزدیک خود

وَزَكَاةً ۖ وَكَانَ تَقِيًّا ۖ وَبَرًّا بِوَالَدَيْهِ ۖ وَلَمْ يَكُنْ جَبَّارًا عَصِيًّا ۖ وَ

و طهارت نفس و بود پرهیزگار و نیکو کردار به پدر و مادر خود و نبود گردن کش گنہگار و

سَلَامٌ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ وَيَوْمَ يَمُوتُ وَيَوْمَ يُبْعَثُ حَيًّا ۖ وَادْكُرْ

سلام باد بر وی روزیکه متولد شد و روزیکه بمیرد و روزیکه برانگیخته شود زنده گشته و یاد کن

فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ إِذِ اتَّيَدَتْ مِنْ أَهْلِهَا مَكَانًا شَرْقِيًّا ۖ فَاتَّخَذَتْ

در کتاب مریم را چون بیکسوش از کسان خود جائے بهمت برآمدن آفتاب پس گرفت

مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا ۖ فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا

از جانب از ایشان پروه پس فرستادیم بسوی او روح خود را پس صورت گرفت بچشم آدمی و دست

سَوِيًّا ۖ قَالَتْ إِنِّي أَعُوذُ بِالرَّحْمَنِ مِنْكَ ۖ إِنَّ كُنْتُ تَقِيًّا ۖ قَالَ إِنَّمَا

اندیشه گفت هر آینه من می پناهم بخدا از تو اگر پرهیزگار باشی گفت جز این

أَنَا رَسُولُ رَبِّكِ ۖ لِأَهَبَ لَكَ غُلَامًا زَكِيًّا ۖ قَالَتْ أَنَّى يَكُونُ لِي غُلَامٌ

نیست که من فرستاده پروردگار تو ام تا عطا کنم ترا طفلی پاکیزه گفت چگونه پیدا شود بر من طفل

وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ وَلَمْ أَكُ بَغِيًّا ۖ قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ

و دست نرسانیده است بمن هیچ آدمی و هرگز نبودم زنا کار گفت وعده حقیم چنین است فرمود پروردگار تو که این

عَلَىٰ هَيْئٍ وَلِنَجْعَلَكَ آيَةً لِلنَّاسِ وَرَحْمَةً مِنَّا ۖ وَكَانَ أَمْرًا

بر من آسان است و می خواهم که بکنیم این طفل را نشانه برای مردمان و بخشایش از جانب خود و دست این مقدمه کار

مَقْضِيًّا ۖ فَحَمَلَتْهُ فَانْتَبَذَتْ بِهِ مَكَانًا قَصِيًّا ۖ فَأَجَاءَهَا

مقرر کرده شده پس به شکم بار گرفت آن طفل را پس یکسوش مریم بسبب آن محل بجائے دور از مردم پس آوردش

الْمَخَاضُ إِلَىٰ جُذْعِ النَّخْلَةِ ۖ قَالَتْ يَلَيْتَنِي مِتُّ قَبْلَ هَذَا

در دوزخ بسوئے تنه خرم مریم گفت ای کاش مرده بودم پیش از این

وَكُنْتُ نَسِيًّا مَّنْسِيًّا ۖ فَنَادَاهَا مِنْ تَحْتِهَا أَلَا تَحْزَنِينَ قَدْ جَعَلَ

و شد می فراموشش از خاطر رفته پس آواز داد او را از فضل یا جبرئیل و الله اعلم از جانب یاقین او که اندوه مخور هر آینه

و

یعنی جبرئیل علیه السلام را

رَبُّكَ تَحْتَكَ سَرِيًّا ۝ وَهَزَى إِلَيْكَ بِمِجْدِ النَّخْلَةِ تَسْقُطُ عَلَيْكَ

پیدا کرده است پروردگار تو پائین تو جوی و بجهنمان بسوی خویش تنه خرا را تا با گند بر تو خراش آید

رُطْبًا جَنِيًّا ۝ فَكُلْ وَاشْرَبْ وَقَرِّ عَيْنًا ۝ فَاِمَّا تَرَيْنَ مِنَ

بالفعل از درخت چید پس خورد و بیاشام و آسوده چشم شو پس اگر بر بینی از آدمیان

الْبَشَرِ أَحَدًا فَقُولِي إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَنِ صَوْمًا فَلَنْ أُكَلِّمَ

کسی را پس بگو هر آینه من نذر کرده ام بر سر خدا روزه را پس سخن نخواهم گفت

الْيَوْمَ إِنْسِيًّا ۝ فَانْتَ بِهِ قَوْمُهَا تَحْلُهُ ۝ قَالُوا يَمْرُؤٌ لَّكَدْ جِئْتَ

امروز یا هیچ آدمی پس آورد عیسی را پیش قوم خود پرده شده گفتند ای مریم - هر آینه آوردی

شَيْئًا فَرِيًّا ۝ يَا خُتَّ هَرُونَ مَا كَانَ أَبُوكَ أَمْرًا سَوِيًّا وَمَا كَانَتْ

چیزی زشت را ای خواهر هارون نه بود پدر تو مرد بد و نه بود

أُمُّكَ بَغِيًّا ۝ فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ قَالُوا كَيْفَ نَكَلِّمُ مَنْ كَانَ فِي الْمَهْدِ

مادر تو زنا کننده پس مریم اشارت کرد بطفل خود گفتند چگونه سخن گوئیم با کسی که هست در گهواره

صَبِيًّا ۝ قَالَ إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ اتَّخَذَنِي الْكِتَابَ وَجَعَلَنِي نَبِيًّا ۝

در حال کودکی گفت عیسی من بنده خدا ام داده است مرا کتاب و ساخته است مرا پیغمبر

وَجَعَلَنِي مُبْرَكًا أَيْنَ مَا كُنْتُ وَأَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ مَا

و ساخت مرا خدایند برکت هر جا که باشم و حکم فرموده است مرا بر نماز و زکوة

دُمْتُ حَيًّا ۝ وَبَرًّا بِوَالِدَتِي وَلَمْ يَجْعَلْنِي جَبَّارًا شَقِيًّا ۝ وَالسَّلَامُ

ما ماندم که زنده باشم و ساخت مرا نیکو کار بر مادر خود و نکرده است مرا گردن کش بدبخت و سلام

عَلَيَّ يَوْمَ وُلِدْتُ وَيَوْمَ أَمُوتُ وَيَوْمَ أُبْعَثُ حَيًّا ۝ ذَلِكَ عِيسَى

بر من است روزیکه متولد شدم و روزیکه بمیرم و روزیکه برانگیخته شوم زنده شده اینست عیسی

ابْنُ مَرْيَمَ قَوْلَ الْحَقِّ الَّذِي فِيهِ يَمْتَرُونَ ۝ مَا كَانَ لِلَّهِ أَنْ

پسر مریم مراد میدادم سخن راست را که دروس مردمان اختلاف میکنند نیست لایق خدا آنکه بگوید

يَتَّخِذَ مِنْ وَلَدٍ سُبْحَنَهُ ۝ إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ

هیچ فرزند را پاکی او راست بگوں هر انجام کند کار بخواهین نیست که میگوید شوی

فَيَكُونُ ۞ وَإِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ فَأَعْبُدُوا هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ۞

پس می شود و گفت عیسیٰ هر آینه خدا پروردگار منست و پروردگار شما پس عبادت او کنید اینست راه راست

فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ مَّشْهَدٍ

پس اختلاف کردند جماعت میان خویش پس وای کافران را از حاضر شدن

يَوْمٍ عَظِيمٍ ۞ أَسْمِعْ بِهِمْ وَأَبْصِرْ يَوْمَ يَأْتُونا لَكِنَ الظَّالِمُونَ

روز بزرگ چه قدر شنوا باشند و چه قدر بینا باشند روزی که بیایند پیش ما لیکن این ستم گاران

الْيَوْمَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ۞ وَأَنْذَرُهُمْ يَوْمَ الْحُسْرَى إِذْ قُضِيَ

امروز در گمراهی ظاهر اند و ترسان ایشان را از روز پشیمانی چهل با نجام رسانیده شود

الْأَمْرُ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ وَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۞ إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي

کار و ایشان در غفلت اند و ایشان ایمان نمی آرند هر آینه ما وارث شویم

الْأَرْضَ وَمَنْ عَلَيْهَا وَإِنَّا يُرْجَعُونَ ۞ وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ

زمین را و هر کس را که بر زمین است و بسوی ما باز گردانیده شوند و یاد کن در کتاب

إِبْرَاهِيمَ إِذْ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا ۞ إِذْ قَالَ لِأَبِي يَأْتِ لِمَ تَعْبُدُ

ابراہیم را هر آینه و می بود راست کردار پیغمبر یاد کن چهل گفت پدر خود را ای پدر من چرا عبادت می کنی

مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ وَلَا يُغْنِي عَنْكَ شَيْئًا ۞ يَأْتِ إِيَّيْ قَدْ

چیز را که نمی شنود و نمی بیند و دفع نمی کند از تو چیزی را پدر من هر آینه آمده است

جَاءَنِي مِنَ الْعِلْمِ مَا لَمْ يَأْتِكَ فَاتَّبَعْنِي أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا ۞

پیش من از علم آنچه نیامده است پیش تو پس پیرو من کن تا دالت کنم ترا براه راست

يَأْتِ لَا تَعْبُدِ الشَّيْطَانَ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلرَّحْمَنِ عَصِيًّا ۞

ای پدر من عبادت مکن شیطان را هر آینه هست شیطان مرخصی را نافرمان

يَأْتِ إِيَّيْ أَخَافُ أَنْ يَمَسَّكَ عَذَابٌ مِنَ الرَّحْمَنِ فَتَكُونَ

ای پدر من می ترسم از آنکه برسد به تو عذوبتی از خدا پس باشی

لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا ۞ قَالَ أَرَأَيْتَ إِنْ تَرَكَتُكَ عَنْ الْهَيْتِ يَا إِبْرَاهِيمَ لَئِنْ

قرین شیطان گفت آیا رو گردانی تو از معبودان من ای ابراهیم اگر

لَمْ تَنْتَ لَارْجَمَتِكَ وَاهْجُرْنِي مَلِيًّا ۝۴۸ قَالَ سَلَامٌ عَلَيْكَ سَأَسْتَغْفِرُ

باز نہ ایستی البتہ شکستہ کہم ترا و ترک صحبت من کن مدتی واز گفت سلام علیک آمرزش منم طلبیدے تو

لَكَ رَبِّي إِنَّهُ كَانَ رَءِیُّ حَفِیًّا ۝۴۹ وَاعْتَزَّلْكُمْ وَمَا تَدْعُونَ مِنْ

از پروردگار خویش ہر آئینہ سے ہست ہر من ہریان و کنارہ گیرم از شما و از آنچه می پرستید ہجر

دُونِ اللَّهِ وَادْعُوا رَبِّي عَسَىٰ أَلَّا أَكُونَ بِدُعَاءِ رَبِّي شَقِیًّا ۝۵۰

خدا و خواہم عبادت کرد پروردگار خود را امید است کہ نباشم بسبب پرستش پروردگار خود بد بخت

فَلَمَّا اعْتَزَلَهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ

پس ہرول کنارہ گرفت از ایشان و از آنچه می پرستیدند ہجر خدا عطا کردیم وے را اسحق

وَيَعْقُوبَ ۝۵۱ وَكَلَّا جَعَلْنَا نَبِیًّا ۝۵۲ وَهَبْنَا لَهُمْ مِنْ رَحْمَتِنَا وَ

و یعقوب و ہر یکے را پیغامبر ساختیم و عطا کردیم ایشان را چیز را از بخشش خود و

جَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ صِدْقٍ عَلِیًّا ۝۵۳ وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مُوسَىٰ

ساختیم برآں ایشان ذکر جمیل بنہایت بزرگی و یاد کن در کتاب موسیٰ را

إِنَّهُ كَانَ مُخْلَصًا وَكَانَ رَسُولًا نَبِیًّا ۝۵۴ وَنَادَيْنَاهُ مِنْ جَانِبِ

ہر آئینہ وی بود خالص کردہ شدہ و بود فرستادہ پیغامبرے و ندا کردیم او را از جانب است

الطُّورِ الْأَيْمَنِ وَقَرَّبْنَاهُ نَجِیًّا ۝۵۵ وَهَبْنَا لَهُ مِنْ رَحْمَتِنَا أَخَاهُ

کوہ طور و نزدیک ساختیم او را از گویان و عطا کردیم او را از بخشش خود برادر را

هَارُونَ نَبِیًّا ۝۵۶ وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ

ہارون نبی ساختہ و یاد کن در کتاب اسمعیل را ہر آئینہ وے بود راست وعدہ

وَكَانَ رَسُولًا نَبِیًّا ۝۵۷ وَكَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَكَانَ

و بود فرستادہ پیغمبرے و می فرمود اہل خود را نماز و زکوٰۃ فرمود

عِنْدَ رَبِّهِ مَرْضِیًّا ۝۵۸ وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّهُ كَانَ صِدِّیقًا

نزدیک پروردگار خویش پسندیدہ و یاد کن در کتاب ابرہیم را ہر آئینہ وے بود راست کردار

نَبِیًّا ۝۵۹ وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِیًّا ۝۶۰ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ

پیغامبرے و برداشتیم او را بمکانے بلند یعنی بر آسمان اینچہ آمادہ کہ انعام کرد خدا بر ایشان

مِّنَ النَّبِيِّينَ مِنْ ذُرِّيَّةِ آدَمَ وَمِمَّنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ وَمِنْ

از زمره پیغامبران از فرزندان آدم و از نسل آناکه برداشتیم با نوح و از

ذُرِّيَّةِ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْرَءِيلَ وَمِمَّنْ هَدَيْنَا وَاجْتَبَيْنَا إِذِ اتَّخَذُوا

ذریعت ابراهیم و یعقوب از حمله آناکه را و راست نمودیم ایشان را و برگزیدیم چون نموده

عَلَيْهِمْ آيَاتِ الرَّحْمَنِ خَرُّوا سُجَّدًا وَقَبَّعُوا الْأُفُفَ ۚ فَخَلَفَ مِنْ بَعدِهِمْ

می شد بر ایشان آیات خدای افتاد سجده کنان و گردان پس جانشین شد بعد از ایشان

خَلَفَ أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهْوَاتِ فَسُوفَ يَلْقَوْنَ غِيَاثًا ۚ

نا خلفه چند که ترک کردند نماز را و پیروی کردند خواهش را پس خواهند یافت جزای گمراهی

الْأَمَنُ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ

لیکن هر که توبه کرد و ایمان آورد و کار شایسته بعمل آورد آنجماعه در آیند در بهشت

وَلَا يُظْلَمُونَ شَيْئًا ۚ جَنَّتٌ عَدْنٌ الَّتِي وَعَدَ الرَّحْمَنُ عِبَادَهُ

و هیچ ستم کرده نشود بر ایشان بستانهاست همیشه ماندن که وعده داده است خداوندگان خود را

بِالْغَيْبِ ۚ إِنَّكَ كَانَ وَعْدُهُ مَأْتِيًا ۚ لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا سُلَٰطًا

نا دیده هر آینه هست وعده او البته آینه نشنوند آنجا هیچ سخن بے هووه لیکن سلام شنوند

وَلَهُمْ فِيهَا مَنَاقِبُ ۚ وَعَشِيًّا ۚ تِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي نُورِثُ مِنْ

و ایشان را بود روزی ایشان آنجا صبح و شام اینست آن بهشت که عطا کنیم از

عِبَادِنَا مَنْ كَانَ تَقِيًّا ۚ وَمَا نَنْزِلُ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ لَهُ مَا بَيْنَ

بندگان خویش آن را که پر از کار بود و فرشتگان گفتند که فرو نمی آیم الا بحکم پروردگار تو اوراست علم آنچه

أَيْدِينَا وَمَا خَلَقْنَا وَمَا بَيْنَ ذَلِكَ وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا ۚ رَبُّ

پیش ما است و آنچه عقیب است و آنچه در میان اینست نیست پروردگار تو فراموش کار اوست پروردگار

السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ لِعِبَادَتِهِ هَلْ

آسمان و زمین و آنچه میان اینهاست پس عبادت او کن و شکیبایی باش بر عبادت و آیاتش

تَعْلَمُ لَهُ سَمِيًّا ۚ وَيَقُولُ الْإِنْسَانُ إِذَا مَا مِثُّ لَسُوفَ أُخْرِجُ

اورا امانی یعنی مانند میگوید آدمی یعنی آدمی کافر آیا چون میرم بیرون آورده نخواهم شد

السجدة

ف
یعنی قیامت ۱۲
ف

یعنی از ابتدای خلق
آسمان و زمین ۱۳

حَيًّا ۶۱) أَوْلَايْدُ كُرَّ الْإِنْسَانُ أَنَا خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ يَكُ شَيْئًا ۶۲)

زنده شده آیا یاد نمی کند آدمی که ما آفریدیم او را پیش ازین و نبود هیچ چیز

فَوَرَّبُّكَ لَنُخْشِرَنَّهُمْ وَالشَّيَاطِينَ ثُمَّ لَنُخْضِرَنَّهُمْ حَوْلَ جَهَنَّمَ جِثِيًّا ۶۳)

پس تسم پروردگار تو که بسته برانگیزیم این منکران لعنت را با شیاطین بازخضر کنیم ایشان را حوالی دوزخ بزانند آفتاب

ثُمَّ لَنُنْزِعَنَّ مِنْ كُلِّ شِيعَةٍ أَيُّهُمْ أَشَدُّ عَلَى الرَّحْمَنِ عِتِيًّا ۶۴)

باز بر کشیم از هر امتی آن را که از ایشان جزات کننده ترست بر خدا از روی عافیت

ثُمَّ لَنُخِّنُّ أَعْلَمُ بِالَّذِينَ هُمْ أَوْلَىٰ بِهَا صِلِيًّا ۶۵) وَإِنْ مِنْكُمْ أَلَا

باز ما دانای تریم بآنکه سزاوارترند بدر آمدن دوزخ نیست از شما هیچ کس مگر

وَارِدُهَا كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ حَتْمًا مَقْضِيًّا ۶۶) ثُمَّ نُنْجِي الَّذِينَ اتَّقَوْا وَ

گزرنده بر آن نیست از وعده لازم بر پروردگار تو مقرر کرده شد باز برانیم متقیان را و

نَذَرُ الظَّالِمِينَ فِيهَا جِثِيًّا ۶۷) وَإِذَا تَتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بِسُورَتٍ قَالِ

بگذاریم ظالمان را آنجا بزانند و آفتاب و چون خوانده شود بر ایشان آیات ما واضح آید گویند

الَّذِينَ كَفَرُوا وَالَّذِينَ آمَنُوا أَيُّ الْفَرِيقَيْنِ خَيْرٌ مَقَامًا وَ أَحْسَنُ

کافران مسلمانان را کدام یک ازین دو گروه بهترست در مرتبه و نیکوتر است از روی

نَدِيًّا ۶۸) وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هُمْ أَحْسَنُ أَثَانًا وَرِعْيًا ۶۹)

مجلس و بسیار لاک کردیم پیش از ایشان طبقه مردمان را که بهتر بودند با اعتبار خست و از روی نیکواری

قُلْ مَنْ كَانَ فِي الضَّلَالَةِ فَلْيَمْدُدْ لَهُ الرَّحْمَنُ مَدًّا حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا

بگو هر که باشد در گمراهی افزود میدهد او را خدا افزون ادنی تا وقتی که بینند

مَا يُوعَدُونَ إِمَّا الْعَذَابَ وَإِمَّا السَّاعَةَ فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ

آنچه ترسانیده شدند یا عقوبت را و یا قیامت را پس خواهند دانست کدام یک

شَرُّ مَكَانًا ۷۰) وَ أَضْعَفُ جُنْدًا ۷۱) وَيَزِيدُ اللَّهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا هُدًى ط

بدترست در مرتبه و ناتوان ترست با اعتبار لشکر و زیاده میدهد خدا راه یابان را هدایت

وَالْبَقِيَّةُ الصَّلَاحُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَ خَيْرٌ مَرَدًا ۷۲) أَفَرَأَيْتَ

و حسنات پاینده شایسته بهترند نزد یک پروردگار تو از روی جزا و نیکوترند از جهت بازگشت آیا دیدی

و
باعتزت دنیا مغرور شدند

الَّذِي كَفَرَ بآيَاتِنَا وَقَالَ لَا أُوتِيَنَّ مَالًا وَوَلَدًا ۖ أَطْلَعَهُ الْغَيْبُ

آن را که کافر شد بآیات ما و گفت البته داده شود مرا مال و فرزند آیا مطلع شد است بر غیب

أَمِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا ۖ كَلَّا سَنَكْتُبُ مَا يَقُولُ وَنَمُدُّ

یا گرفته است از نزد یک خدا عهده نه چنان بود خواهیم نوشت آنچه می گوید و افزون

لَهُ مِنَ الْعَذَابِ مَدًّا ۖ وَنُزِّلَتْهُ مَا يَقُولُ وَيَأْتِينَا فَرْدًا ۖ وَاتَّخَذُوا

و همیشه عقوبت افزون دادنی و بار ستانیم پس از وی آنچه می گوید و بیاید پیش ما تنها شد

مِنْ دُونِ اللَّهِ إِلَهًا لِّيَكُونُوا لَهُمْ عِزًّا ۖ كَلَّا سَيَكْفُرُونَ

و خدایان گرفتند بجز الله تا باشند ایشان را بسبب عزت نه چنان بود منکر خواهند شد

بِعِبَادَتِهِمْ وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ ضِدًّا ۖ أَلَمْ تَرَ أَنَّا أَرْسَلْنَا الشَّيَاطِينَ

۵۴۷

پرستش معبودان خود را و خواهند شد بر ایشان ستیزنده آیا ندیدی که می فرستیم شیاطین را

عَلَى الْكَافِرِينَ تَوَسَّوهُمْ أَزًّا ۖ فَلَا تَعْمَلُ عَلَيْهِمْ إِنَّبَاءُ لَهُمْ

بر کافران می جنبانیدند ایشان را جنبانیدنی پس کتاب کن بر ایشان جز این نیست که مدت می شماریم

عَدًّا ۖ يَوْمَ نَحْشُرُ الْمُتَّقِينَ إِلَى الرَّحْمَنِ وَفْدًا ۖ وَنَسُوقُ الْبَاطِلِينَ

برای ایشان شمار کردنی روزی که برای عزیزیم متقیان را بسوی رحمن همان آمده و روان کنیم گنه کاران را

إِلَى جَهَنَّمَ وَرْدًا ۖ لَا يَمْلِكُونَ الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَنِ اتَّخَذَ عِنْدَ

بسوی دوزخ تشنه گشته نتوانند شفاعت کردن الا کسی که گرفته است نزد یک

الرَّحْمَنِ عَهْدًا ۖ وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا ۖ لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْئًا

خدا عهده گرفت و گفتند فرزند گرفته است خدا فرمود ایشان را هرگز آفرید چیزی

إِذَا تَكَادُ السَّمَوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْهُ وَتَنْشَقُّ الْأَرْضُ وَتَخِرُّ الْجِبَالُ

رشتی نزدیک آمد آسمان که بشکافند ازین سخن و بشکافد زمین و میفتند کوه ها

هَدًّا ۖ إِنَّ دَعْوَةَ الرَّحْمَنِ وَلَدًا ۖ وَمَا يَنْبَغِي لِلرَّحْمَنِ أَنْ يَتَّخِذَ

پاره پاره شده بسبب آنکه اثبات کرد خدا را فرزند و نه نزد خدا را که فرزند گیرد

وَلَدًا ۖ إِنَّ كُلَّ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا آتِيَ الرَّحْمَنِ عَبْدًا ۖ

نیست هیچ یک از آنکه آسمان و زمین اند مگر آیند پیش رحمن بنده شده

ط
یعنی در قیامت ۱۲
ط

یعنی مسلمان شده و وعده
ثواب را مستحق گشته ۱۲

و قیامت
و قیامت

لَقَدْ أَحْصَاهُمْ وَعَدَّهُمْ عَدًّا ۖ وَكُلُّهُمْ أَتِيهِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ

هر آینه بعلوم و گرفته است ایشان را و شمار کرده است ایشان را شمار کردی و هر یک از ایشان آئند است پیش وی روز قیامت

فَرْدًا ۖ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ

تنها شد هر آینه آنانکه ایمان آوردند و کارهای شایسته کردند پدید خواهد کرد برای ایشان

الرَّحْمَنُ وَدًّا ۖ فَاِنَّمَا يَسِرُّهُ بِلِسَانِكَ لِتُبَشِّرَ بِهِ الْمُتَّقِينَ

خدا دوستی را و دل جز این نیست که آسان ساختهیم قرآن را بزبان تو تا خبر دهی بآن متقیان را

وَتُنذِرَ بِهِ قَوْمًا لَّدَّا ۖ وَكُمُ أَهْلَكُنَا قَبْلَهُمْ مِّنْ قَبْلِ هَٰذَا

و برسانی گروه ستیزندگان را و بسیار هلاک کردیم پیش از ایشان طبقات مردم

تَحِشُّ مِنْهُمْ مِّنْ أَحَدٍ أَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْزًا ۖ

آیامی بینی هیچ کس را از ایشان یا می شنوی از ایشان آواز تنگی

سُورَةُ طه ۱۰۰ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَتِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ

سوره طه در مکه نازل شده و آن بنام خداست بخشنده مهربان یکصد و سی و پنج آیه و هشت کلمه است

طه ۱۰۱ مَا أَنزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَى ۖ إِلَّا تَذَكُّرًا لِّمَن

فرو نه فرستادیم بر تو قرآن را تا رنج کنی لیکن فرو فرستادیم برای تذکره دادن کس را که

يَخْشَى ۖ تَنزِيلًا مِّنْ خَلْقِ الْأَرْضِ وَالسَّمَوَاتِ الْعُلَى ۖ الرَّحْمَنُ

ترسد فرو فرستادن از جانب کسیکه آفریده است زمین را و آسمانهای بلند را و بسیار

عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى ۖ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَ

بخشانده است بر عرش قرار گرفت او را است آنچه آسمانهاست و آنچه در زمین است و

مَا بَيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ الثَّرَى ۖ وَإِنْ تَجْهَرُ بِالْقَوْلِ فَإِنَّهُ يَعْلَمُ

آنچه در میان اینهاست و آنچه زیر خاک و نمناک است و اگر آشکارا کنی سخن را پس او می داند سخن

السِّرِّ وَأَخْفَى ۖ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى ۖ وَهَلْ

پنهان را و پنهان تر را خدا هیچ معبود نیست مگر او را در است نامهای نیک و آیا

أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى ۖ إِذْ رَأَىٰ نَارًا فَقَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي

آمده است تو خبر موسی بولید آتشی پس گفت ای دلخواهان من بمانید هر آینه من

الْقُرْآنِ

یعنی بایک دیگر دوست باشد

یعنی جبراً بطریق اولی می آید

وقف الهم

اَنْتُمْ نَارُ الْعَالَمِ اَتَيْكُمْ مِنْهَا بِقَبَسٍ اَوْ اَجْدُ عَلَى النَّارِ هُدًى ۱۰

ویدہ آگ آگنی اُمید دالم کہ بیارم پیش شما انال آتش شعلہ یا بیارم بر آں آتش راہ نمائی

فَلَمَّا آتَاهَا نُودًى يَمُوسَى ۱۱ اِنِّى اَنَا رَبُّكَ فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ اِنَّكَ

پس چون رسید نزد یک آتش آواز دادہ شد کہ موی ہر آئینہ من پروردگار تو ام پس از یا بیرون کن نعلین خود را ہر آئینہ تو

بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى ۱۲ وَاَنَا اخْتَرْتُكَ فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحى ۱۳

بمیدان پاکى طوى نام و من برگزیدم ترا پس گوش بند بسوئی آنچه وحی فرستادہ می شود

اِنِّى اَنَا اللّٰهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اَنَا فَاعْبُدْنِىْ وَاَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِىْ ۱۴

ہر آئینہ من خدایم نیست بجز معبود غیر من پس عبادت من کن و بر پا کن نماز را برائے یاد کردن من

اِنَّ السَّاعَةَ اَتَتْهُ اَكَادُ اخْفِيْهَا لَتُجْزى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا تَسْعى ۱۵

ہر آئینہ قیامت آمدنی است میخواہم کہ پنهان عالم وقت آن تا ہمزادادہ شود ہر شخصے بمقابلہ آنچه می کند

فَلَا يَصُدُّكَ عَنْهَا مَنْ لَّا يُؤْمِنُ بِهَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ فَتَرْدى ۱۶

پس باید باز ندارد و ترا از باور دگشتن آں کسے کہ ایمان ندارد بر آں پیروی کردہ است خواہش نفس خود را آنکہ ہلاک شوی

وَمَا تِلْكَ بِيَمِينِكَ يَمُوسَى ۱۷ قَالَ هِيَ عَصَاىْ اَتَوَكَّلُ عَلَيْهَا وَا

و چہیت این بدست راست تو لے موسی گفت این عصائے من است تکیہ می کنم بر آں و برگ میریزم

اَهْشَ بِهَا عَلَى غَمَمٍ وَاِىَّ فِيْهَا مَارِبٌ اُخْرى ۱۸ قَالَ اَلْقِهَا

ہاں برگوسفند ان خود و مرا در عصا کار بایستہ دیگر نیز هست گفت باطن آنرا

يَمُوسَى ۱۹ اَلْقِهَا فَاِذَا هِىَ حَيَّةٌ تَسْعى ۲۰ قَالَ خُذْهَا وَلَا تَخَفْ

لے موسی پس باگندش پس ناگہاں مارے شد دواں گفت بگیر این را و مترس باز نخواہم

سَنُعِيدُهَا سِيرَتَهَا الْاُولى ۲۱ وَاخْضَمُّ يَدَكَ اِلَى جَنَاحِىْ تَخْرُجُ

گردانید اورا بشکل نخستین او و ہم آروست خود را بسوی بغل خود تا بیرون آید

بِیَضَاءٍ مِنْ غَیْرِ سَوْءٍ اَیَّۃٍ اُخْرى ۲۲ لِنُرِيْكَ مِنْ اَیَّتِنَا الْكُبْرى ۲۳

سفید شدہ از غیر عیبے نشانی دیگر آمدہ میخواہیم کہ بنمایم ترا بعض نشانہائے بزرگ خویش

اِذْهَبْ اِلَى فِرْعَوْنَ اِنَّهٗ طَغى ۲۴ قَالَ رَبِّ اشرحْ لِىْ صَدْرِىْ وَا

برو بسوئے فرعون ہر آئینہ توے از حد گزشتہ است گفت لے پروردگار من کشادہ کن برائے من سینہ مرا و

يَسِّرْ لِي أَمْرِي ۖ وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِّن لِّسَانِي ۖ يَفْقَهُوا قَوْلِي ۖ

آسان کن برائے من کار مرا و بکشی کر از زبان من تا فہم کنند سخن من

وَاجْعَلْ لِّي زَيْرًا مِّنْ أَهْلِي ۖ هَارُونَ أَخِي ۖ اشْدُدْ بِهِ أَزْرِي ۖ

و مقرر کن برائے من وزیرے از کسان من ہارون برادر مرا محکم کن بہیب او توانائی مرا

وَاشْرِكْهُ فِي أَمْرِي ۖ كَيْ نُسَبِّحَكَ كَثِيرًا ۖ وَنَذْكُرَكَ كَثِيرًا ۖ إِنَّكَ

و شریک کن اورا و کار من تا تسبیح تو گوئیم بسیارے و یاد تو کنیم بسیارے ہر آیت تو

كُنْتَ بِنَا بَصِيرًا ۖ قَالَ قَدْ أُوتِيتَ سُؤْلَكَ يٰمُوسَىٰ ۖ وَلَقَدْ

ہستی باحوال ما بینا گفت ہر آیت تہ دادہ شدی درخواست خودے اے موسیٰ و ہر آیت تہ

مَنَّا عَلَيْكَ مَرَّةً أُخْرَىٰ ۖ إِذْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّكَ مَا يُوحَىٰ ۖ إِنَّ

نعمت فراواں دادیم بر تو یک بار دیگر پہل اہما فرستادیم بسوئے مادر تو آنچہ اہما کردنی بود کہ

اَقْنِ فِيهِ فِي التَّابُوتِ فَاقْنِ فِيهِ فِي الْيَمِّ فَلْيُلْقِ الْيَمُّ بِالسَّاحِلِ

با نغمن این طفل را در صندوق پس آنگن صندوق را در دریا تا افگند اورا دریا بکنارہ

يَاخُذْهُ عَدُوِّي وَعَدُوُّكَ وَالْقَبِيتُ عَلَيْكَ فَحَبَبَةٌ مِّنِّي ۖ وَلِتُصْنَعَ

بگیر و شش دشمن من و دشمن وے و با نغمند بر روی تو قبول از جانب خویش و خواستم کہ پروردہ شوی

عَلَىٰ عَيْنِي ۖ إِذْ تَمْشِي أَخْتُكَ فَتَقُولُ هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ مَن

بمحذور من پہل می رفت خواہر تو پس می گفت آیا دلالت کنم شمارا بر کسیکہ نگہبانی این

يَكْفُلُهُ ۖ فَرَجَعْنَاكَ إِلَىٰ أُمِّكَ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ ۖ وَوَقَّعْتَ

طفل کند پس باز آوردیم ترا بسوی مادر تو تا خشک شود چشم وے و اندوہ نین نہاشد و بکشتی

نَفْسًا فَنَجَّيْنَاكَ مِنَ الْغَمِّ وَفَتَّكَ فُتُورًا ۖ فَلَبِثْتَ سِنِينَ فِي

شخصے را پس خلاص ساختیم ترا از اندوہ و در محنت آفندیم ترا باز نمودن پس درنگ کردی سالہائے چند در

أَهْلِ مَدْيَنَ ۖ ثُمَّ جِئْتَ عَلَىٰ قَدَرٍ يٰمُوسَىٰ ۖ وَأَصْطَنَعْتُكَ

اہل مدین باز برآمدی موافق تقدیر الہی اے موسیٰ و ساختم ترا برائے

لِنَفْسِي ۖ إِذْ هَبْ أَنْتَ وَأَخُوكَ بِآيَتِي وَلَا تَنِيَا فِي ذِكْرِي ۖ

خویش برو تو و برادر تو بلا شاکہائے من وستی نکتید و زیاد من

اذهبَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ ۖ فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَّيِّنًا لَّعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ

بروید بسوئے فرعون ہر آئینہ سے از حد گذشتہ است پس بگوئید ہاوسے سخن نرم بود کہ پند پذیر شود

أَوْ يَخْشَىٰ ۚ قَالَا رَبَّنَا إِنَّنَا نَخَافُ أَنْ يُفْرِطَ عَلَيْنَا أَوْ أَنْ يَطْغَىٰ ۚ قَالَ

یا ترسد گفتندے پروردگار ما ہر آئینہ ما می ترسیم از آنکہ تعسفی کند بر ما یا از حد گزرد گفت

لَا تَخَافَا إِنِّي مَعَكُمَا أَسْمَعُ وَأَرَىٰ ۚ فَأْتِيَهُ فَقُولَا إِنَّا رَسُولَا رَبِّكَ

مترسید ہر آئینہ من باشماں می شنوم و می بینم پس بروید پیش و بگوئید ہر آئینہ ما فرستادہ

فَأَرْسِلْ مَعَنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ وَلَا تَعَذِّبْهُمْ قَدْ جِئْنَاكَ بِآيَةٍ

پروردگار تو ایم پس بفرست با ما بنی اسرائیل را و عذاب کن ایشان را ہر آئینہ آوردیم پیش تو نشانی

مِّنْ رَبِّكَ وَالسَّلَامُ عَلَيَّ مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَىٰ ۚ إِنَّا قَدْ أُوحِيَ إِلَيْنَا

از جانب پروردگار تو سلامتی کسی را کہ پیروی راہ هدایت کند ہر آئینہ وحی فرستادہ شد بسوئے ما

أَنَّ الْعَذَابَ عَلَىٰ مَنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ۚ قَالَ فَسَنُكَفِّيٰ مُوسَىٰ

کہ عذاب کسی را باشد کہ مفرغ شود و روگردان شود و فرعون گفت پس کیست پروردگار شما لے موسیٰ

قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَىٰ كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ ثُمَّ هَدَىٰ ۚ قَالَ فَمَنْ أَمَّا

گفت پروردگار ما آنست کہ داد ہر چیزے را صورت خالص او باز راہ نمودش بطلبش خودش گفت پس صحبت حال

الْقُرُونِ الْأُولَىٰ ۚ قَالَ عَلَيْهَا عِنْدَ رَبِّي فِي كِتَابٍ لَا يَضِلُّ رَبِّي

قرنہائے نخستین گفت علم آں نزد یک پروردگار من است و در کتابے کہ غلط نہ کند پروردگار من

وَلَا يَنْسَى ۚ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَوَسَّلَ لَكُمْ فِيهَا

و نہ فراموش سازد او آنست کہ ساخت بر لے شما زمین را فرشتے و رواں کرد بر لے شما در آنجا

سُبُلًا وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِّنْ ثَبَاتٍ

راہ و فرو فرستاد از آسمان آب را پس بیرون آوردیم بآں آب انواع مختلف از نباتات

شَيْءٍ ۚ كُلُوا وَارْعَوْا أَنْعَامَكُمْ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَبْصَارِ

گفتیم بخورید و بچرانید چہار پایان خود را ہر آئینہ دلیل مقدمہ نشانی است خلایق خود را

مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَىٰ ۚ

از زمین آفریدیم شما را و در زمین باز و در آیم شما را و از زمین بیرون کشیم شما را بار دیگر

وَلَقَدْ أَرَيْنَاهُ آيَاتِنَا كُلَّهَا فَكَذَّبَ وَأَبَى ۚ قَالَ أَجِئْتَنَا لِتُخْرِجَنَا

وہر آئینہ نمودیم فرعون را نشانہاں خورشید تمام آن پس دروغ بشمار قبول نکرد گفت آیا آید تا بیرون کنی ما را

مِنْ أَرْضِنَا بِسِحْرِكَ يٰمُوسَى ۚ فَلَنَأْتِيَنَّكَ بِسِحْرٍ مِّثْلِهِ فَاجْعَلْ

از زمین ما بجادوتی خود اے موسیٰ پس ہر آئینہ بیاریم پیش تو جادوئے مانند آن پس میں کن

بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ مَوْعِدًا لَا نُخْلِفُهُ نَحْنُ وَلَا أَنْتَ مَكَانًا سَوًى ۚ

میان ما و میان خود وعدہ گاہے کہ خلاف نکنیم آنرا ما و تو نہ بجائے میانہ شہر

قَالَ مَوْعِدُكُمْ يَوْمَ الزَّيْنَةِ وَأَنْ يُخْشِرَ النَّاسُ ضُحًى ۚ فَتَوَلَّى

گفت وعدہ گاہ شما روزا زینت است و آنکہ جمع کرد و دشمنان مردمان وقت چاش پس بجا

فِرْعَوْنُ فَجَمَعَ كَيْدَهُ ثُمَّ أَتَى ۚ قَالَ لَهُمُ مُوسَىٰ وَيْلَكُمْ لَا تَفْتَرُوا

باز گشت فرعون پس جمع کرد مکر خود را باز بیامد گفت موسیٰ ساحران را ولسے بر شما افترا کنید

عَلَى اللَّهِ كَذِبًا فَيُسْحِتْكُمْ بِعَذَابٍ وَقَدْ خَابَ مَنْ افْتَرَى ۚ

بر خدا دروغ را آنکہ ہلاک سازد شما را بعذاب و ہر آئینہ بمطلب سید ہر کہ افترا کرد

فَتَنَازَعُوا أَمْرَهُمُ بَيْنَهُمْ وَأَسْرُوا التَّجْوَىٰ ۚ قَالُوا إِنْ هَذَا

پس گفتگو کردند ساحران بشورت خود و میان خویش و پناہ گفتند راز را گفتہ البتہ ایں دو شخص

سِحْرَانِ يُرِيدَانِ أَنْ يُخْرِجَاكَ مِنْ أَرْضِنَا بِسِحْرِهِمَا وَيَذْهَبَا بِطَرِيقَتِكُمُ

ساحران اند می خواہند کہ بیرون کنند شما را از زمین شما بسحر خود می خواہند کہ دور کنند وین شانتہ

الْمُثَلَّىٰ ۚ فَاجْمَعُوا كَيْدَكُمْ ثُمَّ اتُّوَاصِفًا وَقَدْ أَفْلَحَ الْيَوْمَ مَن

شمارا پس ہم آرید اسباب سحر خود را باز بیامید صفت کشیدہ و ہر آئینہ دستگار شد امروز ہر کہ

اسْتَعْلَىٰ ۚ قَالُوا يٰمُوسَىٰ إِمَّا أَنْ تُلْقَىٰ وَإِمَّا أَنْ نَكُونَ أَوَّلَ

غالب آمد گفتند اے موسیٰ یا ایست کہ تو افکنی یعنی عصا را یا باشیم ما اول

مَنْ أُلْقَىٰ ۚ قَالَ بَلْ أَلْقُوا فَإِذَا حِبالُهُمْ وَعِصِيُّهُمْ يُخَيَّلُ

کسیکہ افکند گفت بکہ شما افکنید پس آنہاں رستہای ایشان و عصای ایشان نمودار شد

إِلَيْهِمْ مِنْ سِحْرِهِمْ أَنْهَا تَسْعَىٰ ۚ فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةُ مُوسَىٰ ۚ

پیش موسیٰ بسبب سحر ایشان کہ می روند پس یافت و درخیز خود موسیٰ ترسے را

قُلْنَا لَا تَخَفْ إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعْلَى ۖ وَأَلْقِ مَا فِي يَمِينِكَ تَلْقَفْ مَا

گفتم ترس بر آئینه قوی غالب و بیفکن آنچه در دست راست تست از خود و چیز را

صَنَعُوا إِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدٌ سِحْرٌ وَلَا يُفْلِحُ السَّحَرُ حَيْثُ أَتَى ۖ

کر سحران ملتزمند بر آئینه آنچه ساخته اند با دوسه جادو کننده است و دستکاری نمی شود سحر هر جا که رود اقتضای هم چنین شد

فَأَلْقَى السَّحَرَةُ سُجَّدًا قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ هَارُونَ وَمُوسَى ۖ قَالَ

پس انداختند سحران سجد کنان گفتند ایمان آوردیم به پروردگار هارون و موسی گفت

أَمِنْتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ أَدْنِ لَكُمْ إِنَّهُ لَكَبِيرُكُمُ الَّذِي عَلَيْكُمُ السَّحَرُ

فرعون آیا باور داشتید او را پیش از آنکه دستوری بدم شمارا بر آئینه و بزرگوار شاست که آموخته است شمارا سحر

فَلَا قُطْعَنَ أَيْدِيكُمْ وَأَرْجُلُكُمْ مِنْ خِلَافٍ وَلَا وُصِّلَتْكُمْ فِي

بر آئینه بر دست های شما و پایهای شما یکی از جانب راست و دیگر از جانب چپ و برادر کشم شمارا

جَذْوَةٍ النَّخْلِ وَلِتَعْلَمَنَّ إِنَّمَا أَشَدُّ عَذَابًا وَأَبْقَى ۖ قَالُوا لَنْ

بر نندازد خرا و البته خواهیم دید است که کدام یک از سخت تر است عذاب او و پاینده تر است گفتند ترجیح

نُؤْثِرُكَ عَلَى مَا جَاءَنَا مِنَ الْبَيْتِ وَالَّذِي فَطَرَنَا فَاقْضِ مَا أَنْتَ

نمایم ترا بر آنچه آمده است پیش ما از دلائل و ترجیح ندایم ترا بر فعلی که آفرید ما را پس حکم کن هر چه تو حکم کننده

قَاضٍ إِنَّمَا تَقْضِي هَذِهِ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ۖ إِنَّمَا آمَنَّا بِرَبِّنَا لِيَغْفِرَ لَنَا

باشی جز این نیست که حکم کنی درین زندگانی دنیا بر آئینه ایمان آوردیم به پروردگار خویش تا بپارزد

خَطِيئَتَنَا وَمَا أَكْرَهْتَنَا عَلَيْهٍ مِنَ السَّحَرِ وَاللَّهُ خَيْرٌ وَأَبْقَى ۖ إِنَّهُ

برائے ما گناهان ما را و آنچه جبر کردی ما را بر آنکه سحر کنیم و خدا بهتر است و پاینده تر است بر آئینه

مَنْ يَأْتِ رَبَّهُ مُجْرِمًا فَإِنَّ لَهُ جَهَنَّمَ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَى ۖ

هر که بیاید پیش پروردگار خویش گنہگار شده پس او راست دوزخ غیر و آنجا دانه زنده ماند

وَمَنْ يَأْتِهِ مُؤْمِنًا قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ فَأُولَٰئِكَ لَهُمُ الدَّرَجَاتُ

و آنکه بیاید پیش او مسلمان شده و عملهای شایسته کرده پس این جماعت ایشان راست درجه های

الْعُلَى ۖ جَنَّاتٌ عِدْنُ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا

بلند بوستانهای همیشه ماندن می رود زیر آں جوتها جادیدان آنجا

وَذَلِكَ جَزَاءُ مَنْ تَزَكَّى ۖ وَلَقَدْ أُوحِيَ إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنُ ائْتِرْ

وایست جزائے هر که پاک شود است و هر آینه وحی فرستادیم بسوئے موسی که وقت شب بر

بِعِبَادِي فَاضْرِبْ لَهُم مَّطَرِيقًا فِي الْبَحْرِ يَبَسًا لَا تَخَفُ دَرَكًا

بنندگان بر پس بساز بر لای ایشال راهی خشک در دریا مترس از دریا فتن دشمنی و دمواس

وَلَا تَخْشَى ۖ فَاتَّبِعْهُمْ فَرْعُونُ يَجُودُهُ فَعَشِيَهُمْ مِّنَ الْيَمِّ

نه کنی از غرق پس تعاقب ایشال کرد فرعون بالک کراتی خویش پس پوشانید ایشال را از دریا آنچه

مَا غَشِيَهُمْ ۖ وَأَضَلَّ فِرْعَوْنُ قَوْمَهُ وَمَا هَدَىٰ ۖ يَبْنِي

پوشانید ایشال را و گمراه کرد فرعون قوم خود را و راه نه نمود حقیقتی لای

إِسْرَءِيلَ قَدْ أَنْجَيْنَاكَ مِّنْ عَدُوِّكَمُ وَعَدْنَاكَ جَانِبَ الطُّورِ

بنی اسرائیل هر آینه نجات دادیم شمارا از دشمنان شما و وعده دادیم شمارا جانب راست طور

الْأَيْمَنِ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّاءَ وَالسَّلْوَىٰ ۖ كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ

و فرد فرستادیم بر شما من و سلوی حقیقتی بخورید از لذات

مَا رَزَقْنَاكُمْ وَلَا تَطْغَوْا فِيهِ فَيَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبِي وَمَن

آنچه روزی دادیم شمارا و از حد مگذید بعد باب آن روزی آنگاه ثابت شود بر شما خشم من و هر که

يَحِلَّ عَلَيْهِ غَضَبِي فَقَدْ هَوَىٰ ۖ وَإِنِّي لَغَفَّارٌ لِّمَن تَابَ وَ

ثابت شد بروئے خشم من البته پاک شد و هر آینه من آمرزنده ام کسی را که توبه کرد و

أَمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَىٰ ۖ وَمَا أَعْجَلَكَ عَنْ قَوْمِكَ

ایمان آورد و کار شایسته کرد باز راه راست یافت و چه چیز پشت تاب آورد و ترا غافل باز از قوم خود

يُوسَىٰ ۖ قَالَ هُمُ أَوْلَاءُ عَلَيَّ أَتَرَىٰ وَعَجِلْتُ إِلَيْكَ رَبِّ لِتَرْضَىٰ ۖ

لای موسی گفت قوم من ایشال اند بر پشیمان و شتابتم بسوئے تو لای پروردگار من تا خوشنود شوی

قَالَ فَإِنَّا قَدْ فَتَنَّا قَوْمَكَ مِنْ بَعْدِكَ وَأَضَلَّهُمُ السَّامِرِيُّ ۖ

گفت خدا هر آینه منم ماورایا افکنیم قوم ترا پس از تو و گمراه ساخت ایشال را سامری

فَرَجَعَ مُوسَىٰ إِلَىٰ قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا قَالَ يَقَوْمِ لِمَ بَعَدَكُمْ

پس باز گشت موسی بسوئے قوم خود خشم گرفته اندوه خود گفت لای قوم من آیا وعده ندا بود شما

۳۸۲

یعنی بدو این تور میت ۱۲

مترجم گوید چو موسی با هیئت کس از قوم خود بجانب طور متوجه شد حضرت موسی از عجز و سبقت خود خطاب رسید و الله اعلم ۱۲

رَبِّكُمْ وَعَدَّ احْسَنَٰهُ اَفْطَالَ عَلَیْكُمْ الْعَهْدُ اَمْ اَرَدْتُمْ اَنْ یَّحِلَّ عَلَیْكُمْ

پرووردگار شما وعده نیک آید و از شما بر شما مدت یا خواستید که واجب شود بر شما

غَضَبٌ مِّنْ رَبِّكُمْ فَاخْلَفْتُمْ مَّوْعِدِیْ ۙ قَالُوا مَا اَخْلَفْنَا مَوْعِدَكَ

عشمتی از پرووردگار شما پس خلافت کردید وعده مرا گفتند خلافت نکردیم وعده ترا

بِمَلِکِنَا وَلَکِنَّا حَمَلْنَا اَوْزَارًا مِّنْ زِينَةِ الْقَوْمِ فَقَدْ فَتَنَّا فَكَذٰلِكَ

باختیار خویش ولیکن ما را تکلیف کردند تا برداریم بارها از پیرایه قوم قبضه پس انگندیم آنرا و هم چنین

اَلْقَى السَّامِرِیُّ ۙ فَاخْرَجَ لَهُمْ عَجَلًا جَسَدًا اِلَهًا خَوَارُ فَقَالُوا

انگند سامری باز بیرون آورد برائے ایشان گوساله را بر آورد و کالبدی که او را آواز گاو بود پس گفتند

هٰذَا اِلٰهُكُمْ وَاِلٰهُ مُوسٰی هَٰ فَنَسِیَ ۙ اَفَلَا یَرَوْنَ اَلَّا یَرْجِعُ اِلَیْهِمْ

اتباع سامری نیست پرووردگار شما و پرووردگار موسی پس فراموش کرده است موسی آیا نمی دیدند این گوساله را که باز نمی گردد اندیشه ایشان

قَوْلًا ۙ وَلَا یَمِیْلُ لَهُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا ۙ وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هَارُونُ

سخن را و نمی تواند برائے ایشان هیچ زیانی و سودی دهد و هر آینه گفته بود ایشان را هارون

مِنْ قَبْلِ یَقُومِ اِنَّمَا فَتِنْتُمْ بِهِ ۚ وَاِنْ رَبِّکُمُ الرَّحْمٰنُ فَاتَّبِعُونِیْ

پیش از این ای قوم من جز این نیست که مبتلا شده اید باین گوساله و هر آینه پرووردگار شما خداست پس پیروی من کنید

وَاطِیْعُوا اَمْرِیْ ۙ قَالُوا لَنْ نَّبْرَحَ عَلَیْهِ عٰکِفِیْنَ حَتّٰی یَرْجِعَ اِلَیْنَا

و انقیاد حکم من نمایسد گفتند همیشه مجاور خواهیم بود باین گوساله تا وقتی که باز آید

مُوسٰی ۙ قَالَ یَهْرَوْنَ فَاَمْنَعُکَ اِذْ رَاَیْتَهُمْ ضَلُّوْا ۙ اَلَا تَتَّبِعُنَّ

موسی - موسی آمده گفت ای هارون چه چیز باز داشت ترا بچوای دیدی ایشان که گمراه شدند انا که پیروی من کنی

اَفَعَصٰیْتَ اَمْرِیْ ۙ قَالَ یٰۤاَبْنُوْهُمْ لَا تَاْخُذْ بِحِجَّتِیْ وَلَا بِرَاسِیْ

آیا خلافت حکم من کردی گفت ای پسر هارون من بگیر ریش مرا و نه موئیس مرا

اِنِّیْ خَشِیْتُ اَنْ تَقُوْلَ فَرَقْتُ بَیْنَ بَنِیْ اِسْرَآءِیْلَ وَلَمْ تَرْقُبْ

هر آینه من ترسیدم از آنکه گوی جسد ای الهی در میان فرزندان یعقوب و نگاه نداشته باشی

قَوْلِیْ ۙ قَالَ فَمَا خَطْبُکَ یٰۤاَسَامِرِیُّ ۙ قَالَ بَصُرْتُ بِمَا لَمْ یَبْصُرُوْا

سخن مرا گفت موسی پس چیست حال تو ای سامری گفت بینا شدم با آنچه سایر مردم بینا نشده

یعنی مدت مفارقت من ۱۱
یعنی در آنش ۱۲
یعنی بقتال اهل منلال ۱۳

بِهِ فَقَبَضْتُ قَبْضَةً مِّنْ أَثَرِ الرَّسُولِ فَنَبَذْتُهَا وَكَذَلِكَ سَوَّلْتُ

بأن پس گرفتم مشتے خاک از نقش پستے فرستاده یعنی جبرئیل پس انگندم آنرا مل و بہین صفت بیارت

لِي نَفْسِي ۙ قَالَ فَاذْهَبْ فَإِنَّ لَكَ فِي الْحَيَاةِ أَنْ تَقُولَ لَا مِسَاسَ

پیش من نفس من گفت پس برو ہر آئینہ ترا در زندگانی سزا نیست کہ کوئی دست برانیدن من نیست

وَإِنَّ لَكَ مَوْعِدًا لَّنْ تَخْلَفَنَّهُ ۚ وَانْظُرْ إِلَى إِلْهِكَ الَّذِي ظَلْتَ

وہر آئینہ ترا وعدہ دیگر امت کہ خلاف کردہ نشود در حق تو و بین بسوئے معبود خود کہ

عَلَيْهِ عَاكِفًا لَّنُحَرِّقَنَّهُ ثُمَّ لَنَنْسِفَنَّهُ فِي الْيَمِّ نَسْفًا ۙ إِنَّمَا

جماور شدہ بودی براں البتہ بسوزنیم آل را پس پراگندہ سازیم آل را در دریا پراگندہ ساختن جزا نیست

إِلْهُكُمْ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَسِعَ كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا ۙ كَذَلِكَ

کہ معبود شما اللہ است آنکہ نیست هیچ معبود بحق بخزاد فرا رسیدہ است ہر چیز از روعے دانش یا محمل و خشن

نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ مَا قَدْ سَبَقَ ۚ وَقَدْ آتَيْنَاكَ مِنْ لَدُنَّا

قصہ میخوانیم بر تو از اخبار آنچه گذشتہ است و ہر آئینہ دادہ ایم ترا از نزدیک خویش

ذِكْرًا ۙ مَنْ أَعْرَضَ عَنْهُ فَإِنَّهُ يَحْمِلُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وِزْرًا ۙ

پندے ہر کہ روگرداند از آل پس وسے بردارد در روز قیامت بارے را و

خَلِيلَيْنَ فِيهِ ۚ وَسَاءَ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ حِمْلًا ۙ يَوْمَ يُنْفَخُ فِي

جاوید ال در آل ہار کشیدن و وسے ہد بارے ست ایشان را روز قیامت ہار کشیدن روزے کہ دیدہ شود

الصُّورِ ۚ وَنَحْشُرُ الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ زُرْقًا ۙ يَتَخَفَتُونَ بَيْنَهُمْ

در صور و برانگیزیم گناہگار آل را آل روز کہو و چشم گشتہ پنہاں حرف زندہ در میان خویش

إِنْ لَّبِثْتُمْ إِلَّا عَشْرًا ۙ نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ إِذْ يَقُولُ أَمْثَلُهُمْ

کہ در گشت کردید یعنی در دنیا اگر دہش ہزار روز مادامہ تریم بحقیقت آنچه می گویند ہول گوید بہترین ایشان

طَرِيقَةً إِنْ لَّبِثْتُمْ إِلَّا يَوْمًا ۙ وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْجِبَالِ فَقُلْ

در روش در رنگ نکرده ایہ مگر یک روز می ہند ترا از کوہ ہا بگو پراگندہ کنند آل را

يَنْسِفُهَا رَبِّي نَسْفًا ۙ فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا ۙ لَا تَرَى فِيهَا

پروردگار من پراگندہ کردن پس بگذارد زمین را میدانے ہوار نہ بینی در آنجا هیچ

فل
یعنی در کالبدے کہ از درخت
بود بشکل گوسالہ ۱۲

فل
یعنی اگر یکے ہمیشہ شدے
ہر دور اتہا می گرفت ۱۲

فل
یعنی گناہے را ۱۲

۵۳۵
۱۴

عَوَجًا وَلَا أَمْتًا ۝ يَوْمَئِذٍ يَتَّبِعُونَ الدَّاعِيَ لَا عِوَجَ لَهُ وَخَشَعَتِ

کچی و نیز بچ بلندی آن روز از پیے آواز کننده رفتند پیچ کچی نباشد آن ابلع را و پست شوند

الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَنِ فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا ۝ يَوْمَئِذٍ لَا تَنْفَعُ

آواز برائے خدا پس نشنوی مگر آواز نرم آن روز نفع نہ دہد

الشَّفَاعَةُ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَنُ وَرِضِيَ لَهُ قَوْلًا ۝ يَعْلَمُ

شفاعت مگر برائے کسیک دستوری داده است خدا اور او پسند کردہ است اور از دوسے گفتار ک میداند

مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا ۝ وَعَنَتِ

آنچه پیش روئے آدمیان است و آنچه پس پشت ایشان است و آدمیان در گیرند خدا از دوسے دانش و نیایش کنند

الْوُجُوهُ لِلْحَيِّ الْقَيُّومِ ۝ وَقَدْ خَابَ مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا ۝ وَمَنْ

روانے مردمان برائے زنده خبر گیرنده ہر آئینہ بطلب نرسید ہر کہ برداشت ستم را و ہر کہ

يَعْمَلُ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا يَخَفُ ظُلْمًا وَلَا هَضْمًا ۝

بجا آورد کارهای شایسته و آدمون باشد پس سے نرسد از ستمی و نہ از نقصانی

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا وَصَرَّفْنَا فِيهِ مِنَ الْوَعِيدِ

و همچنین فرستادیم کتاب را قرآن عربی و گوناگون بیان کردیم اندر آن ترسانیدن را

لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ أَوْ يُحْدِثُ لَهُمْ ذِكْرًا ۝ فَتَعَلَّى اللَّهُ الْمَلُوكُ الْحَقُّ

تا بود کہ ہر بیزگار شوند یا پسند آید در حق ایشان پند را پس بلند قدرت خدا باد شاہ ثابت

وَلَا تَعْجَلْ بِالْقُرْآنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يُقْضَى إِلَيْكَ وَحْيُهُ وَقُلْ

و شتابانی مکن بخواندن قرآن پیش از آن کہ بانجام رسانیدہ شود بسوئے تو وحی او و بگو

رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا ۝ وَلَقَدْ عَهِدْنَا إِلَى آدَمَ مِنْ قَبْلِ فَنَسَى وَ

اے پروردگار من بفرما دانش و ہر آئینہ حکم فرستادیم بسوئے آدم پیش ازین پس فراموش کرد و

لَمْ يَجِدْ لَهُ عَزْمًا ۝ وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا

۱۱۵

نیائیم اور اقصہ محکم و یاد کن چوں گفتیم فرشتگان را کہ سجدہ کنند بسوئے آدم علیہ السلام پس

إِلَّا ابْلِيسَ ط ۝ فَقُلْنَا يَا دُمُرَانُ هَذَا عَدُوٌّ لَكَ وَلِزَوْجِكَ فَلَا

سجدہ کردند مگر ابلیس قبول نہ کرد پس گفتیم اے آدم ہر آئینہ دشمن است ترا و زن ترا پس

فل
یعنی القیادہ اسرائیل کنند ۱۱۶
فل
یعنی مسلمان باشند ۱۱۷

يُخْرِجُكُمَا مِنَ الْجَنَّةِ فَتَشْقَى ۝۱۱۷ إِنَّ لَكَ أَلَّا تَجُوعَ فِيهَا وَ

باید که بیرون نکند شما را از بهشت که آنجا هیچ گشتی هر آینه ترا هست در بهشت ای که گرسنه نشوی در آنجا

لَا تَعْرَى ۝۱۱۸ وَأَنَّكَ لَا تَظْمَأُ فِيهَا وَلَا تَصْحَى ۝۱۱۹ فَوْسَوْسَ إِلَيْهِ

برهنه نباشی و آنکه تشنه نباشی آنجا و گرمی آفتاب نیابی پس مسموم انداخت بسوی آدم

الشَّيْطَانُ قَالَ يَا دُمُ هَلْ أَدُلُّكَ عَلَى شَجَرَةٍ الْخُلْدِ وَمُلْكٍ لَّا يَبْلَى ۝۱۲۰

شیطان گفت ای آدم آیا دلالت کنم ترا بر درختی همیشه بودن و بر باد نرفتنی که گهنة نرود

فَاَكْلًا مِنْهَا فَبَدَّتْ لَهَا سَوَاتِيمُهَا وَطِفْئًا يَخْصِفْنَ عَلَيْهَا مِنْ

پس خورد از آن درخت پس ظاهر شد ایشان را شرمگاه ایشان را و در استخوانند که می چسباندند بر ایشان

وَرَقِ الْجَنَّةِ وَعَصَىٰ آدَمُ رَبَّهُ فَغَوَىٰ ۝۱۲۱ ثُمَّ اجْتَبَاهُ رَبُّهُ

از برگ درختان بهشت و نافرمانی کرد آدم پروردگار خود را پس گم کرد راه را باز برگزیدش پروردگار او پس

فَتَابَ عَلَيْهِ وَهَدَىٰ ۝۱۲۲ قَالَ اهْبِطَا مِنْهَا جَمِيعًا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ

برحمت بازگشت بر او و راه نمود گفت فرورويد شما هر دو ازین بهشت بعضی اولاد شما بعضی دیگر را

عَدُوٌّ فَأَتَايَا تِيغَمَ مِثْنِي هَدَىٰ ۝۱۲۳ فَمِنْ أَتْبَعَهُ هَدَايَ فَلَا يَضِلُّ

و دشمن باشند پس اگر بیایید شما از جانب من هدایتی پس هر که پیروی هدایت من کند گمراه نشود

وَلَا يَشْقَى ۝۱۲۴ وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَ

در هیچ نكشد و هر که روگردان شود از یاد کردن من پس او را بود زندگانی تنگ و

نَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَىٰ ۝۱۲۵ قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَىٰ وَقَدْ

نمایشنا بر انگیزیم او را روز قیامت گوید ای پروردگار من چرا نابینا برانگیختی مرا و هر

كُنْتُ بَصِيرًا ۝۱۲۶ قَالَ كَذَلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيتَهَا وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ

آینه پیش ازین بنمایدم گفت همچنین آمد تو نشانه های ما را پس تغافل کردی از آن و همچنین امروز

تُنْسَىٰ ۝۱۲۷ وَكَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ أَسْرَفَ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِآيَاتِ رَبِّهِ

تغافل کرده شود در حق تو و همچنین منرا می دهم آن را که اسراف گدشت و ایمان نیاورد بآیات پروردگار خود

وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشَدُّ وَأَبْقَىٰ ۝۱۲۸ أَفَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ كَمَا هَلَكَ نَاقِبَتُهُمْ

و دهر آینه عذاب آخرت سخت تر و پاینده تر است آیا راه نماند ایشان را آنکه بسیار پاک کردیم پیش ایشان

مَنْ الْقُرُونِ يَشُورُونَ فِي مَسْكِنِهِمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّأُولِي

از طبقات مردمان را می روند در منازل آن هلاک شدگان هر آینه درین مقدمه نشانه است خداوندان

النَّهْيِ ۱۱۸ وَلَوْ لَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَكَانَ لِزِمَامِ وَاجِلٍ مِّمَّا سُمِّيَ

خود را و اگر نبوده سخن که سابقاً صادر شد از پروردگار تو نبوده و قتی معین هر آینه عذاب لازم شده

فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ

پس صبر کن بر آنچه می گویند و تسبیح گو با حمد پروردگار خویش پیش از برآمدن آفتاب

وَقَبْلَ غُرُوبِهَا وَمِنْ آنَاةِ اللَّيْلِ فَسَبِّحْ وَأَطْرَافَ النَّهَارِ لَعَلَّكَ

و پیش از فرو شدن آن و بعضی ساعتها شب و اطراف روز تسبیح گو بود که

تَرْضَى ۱۱۹ وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَاهُ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ

نخستودی شوی و باز کشانی دو چشم خود را بسوی آنچه بهره مند ساخته ایم آن جماعت را از ایشان از تنم

زَهْرَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا لِنَفْثَتِهِمْ فِيهِ وَرِزْقُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَأَبْقَى ۱۲۰

آرایش زندگانی دنیا تا مبتلا کنیم ایشان را دال و روزی پروردگار تو بهتر است پابنده ترست

وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا لَا تَسْأَلُكَ رِزْقًا نَحْنُ

بفرما کسان خود را بنماز و شکیبایی کن بر او ای نمی طلبیم از تو روزی دادن ما روزی

نَزْرُقُكَ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَى ۱۲۱ وَقَالُوا لَوْلَا يَأْتِينَا بِآيَةٍ مِنْ رَبِّهِ

میدهم ترا و عاقبت خیر اهل تقوی راست و گفتند که چرا نمی آید پیش ما نشانه از جانب پروردگار خویش

أَوَلَمْ تَأْتِهِم بَيِّنَةٌ مَا فِي الصُّحُفِ الْأُولَى ۱۲۲ وَلَوْ أَنَّ أَهْلَكُنَّهُمْ

آیا نیامده است بایشان دلیل واضح از جنس آنچه در کتابهاست پیشین است و اگر ما هلاک کردیم ایشان را

بِعَذَابٍ مِنْ قَبْلِهِ لَقَالُوا رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَنَتَّبِعَ

بعقوبت پیش از فرستادن پنا بر گفتند ای پروردگار ما چرا نه فرستادی بسوی ما پیغمبری تا پیروی کنیم

آيَتِكَ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَذَلَّ وَنَخْزَى ۱۲۳ قُلْ كُلُّكُمْ رِجْسٌ فَتَرَبَّصُوا

تویی کردیم پیش از آنکه خوار شویم و رسوا گردیم بگو هر یک منتظر است پس شما نیز منتظر باشید

فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ أَصْحَابُ الصِّرَاطِ السَّوِيِّ وَمَنِ اهْتَدَى ۱۲۴

خواهید دانست کیانند اهل راه راست و که راه یافت

ط
یعنی قرآن مشتمل است بر قصص و
آن موافق کتب سابقه ۱۲

سُورَةُ الْأَنْبِيَاءِ مَكِّيَّةٌ فِي ثَمَانِ عَشْرَةَ آيَةً وَسَبْعٌ رُكُوعًا

سورة انبیاء در مکه نازل شد و آل یک صد و دوازده آیت و هفت رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مهربان

بخشنانده

بنام خدا

اقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ مُّعْرِضُونَ ۝

نزدیک شد بر مردمان حساب ایشان و ایشان در غفلت و گردانند

مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنْ رَبِّهِمْ مُحَدَّثٍ إِلَّا اسْتَمَعُوهُ وَ

نمی آید بایشان هیچ پند از جانب پروردگار ایشان نو پدید آورده مگر بشنوند آل را

هُمْ يَلْعَبُونَ ۝ لَاهِيَةً قُلُوبُهُمْ وَأَسْرُوا النَّجْوَى الَّذِينَ

بازی کنان غافل شده دل های ایشان و پنهان را از گفتند ایشان این

ظَلَمُوا هَلْ هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ أَفَتَأْتُونَ السَّحَرَاءَ أَنْتُمْ

ظالمان که نیست این شخص مگر آدمی مانند شما آیا اقبال می کنید بسحر و شما

تُبْصِرُونَ ۝ قُلْ رَبِّي يَعْلَمُ الْقَوْلَ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ

می بینید گفت پیغامبر پروردگار من می داند هر سخنی را که در آسمان و زمین باشد

وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۝ بَلْ قَالُوا أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ بَلْ

و او شنوا و داناست بلکه گفتند این قرآن خواب های پریشان است بلکه

اِفْتَرَاهُ بَلْ هُوَ شَاعِرٌ ۝ فَلْيَأْتِنَا بِالْآيَةِ كَمَا أُرْسِلَ الْأَوَّلُونَ ۝

می گویند پرستید است آنرا بلکه می گویند او شاعر است پس باید که بیارند پیش ما نشانه چنان که فرستاده شد بدان نخستینان و

مَا آمَنَتْ قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا أَفَهُمْ

ایمان نیاورده بود پیش از ایشان هیچ دینی که هلاک کردیم آن را آیا ایشان ایمان

يُؤْمِنُونَ ۝ وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ إِلَّا رِجَالًا نُوْحِي إِلَيْهِمْ

خواهند آورد و فرستادیم پیش از تو مگر مردمان را که وحی می فرستادیم

فَسُئِلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ۝ وَمَا جَعَلْنَاهُمْ

بایشان پس پرسید از اهل کتاب اگر شما نمی دانید و ما خاتم پیغمبران را

الجزء السابع عشر ۱۷

و
متترجم گوید مراد از نشانه هر چه است
عام می دانند مثل طوفان قوم
نوح و صرصر قوم هود و انذار قوم

جَسَدًا إِلَّا يَأْكُلُونَ الطَّعَامَ وَمَا كَانُوا خَالِدِينَ ۝ ثُمَّ

کالبد سے کہ بخورند طعام و نہ بودند جاوید باشندگان باز

صَدَقْنَاهُمُ الْوَعْدَ فَأَنْجَيْنَاهُمْ وَمَنْ نَشَاءُ وَأَهْلَكْنَا

راست کردیم در حق ایشان وعده را پس برانیدیم ایشان را و هر کرا خواستیم و هلاک کردیم

الْمُسْرِفِينَ ۝ لَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ كِتَابًا فِيهِ ذِكْرُكُمْ ۝

از حد گزندگان را ہر آیتہ فرد فرستادیم بسوئے شما کتابی کہ دروہست پند شما

أَفَلَا تَعْقِلُونَ ۝ وَكَمْ قَصَمْنَا مِنْ قَرْيَةٍ كَانَتْ ظَالِمَةً

آیا نمی فہمید و بسیار شکستیم از قسم و یہ کہ ستمگار بودند

وَأَنْشَأْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا آخَرِينَ ۝ فَلَمَّا أَحْسَوْا بِأُسْحَانِهِمْ

و نو پیدا ساختیم بعد آن گروہ دیگر را پس چوں دیدند عذاب ما ناگہاں ایشان

مِنْهَا يَرْكُضُونَ ۝ لَا تَرْكُضُوا وَارْجِعُوا إِلَى مَا أُتْرِفْتُمْ فِيهِ

از انجا می دویدند گفتیم مگر یزید و باز روید بسوئے مکانی کہ آسودگی دادہ شد شما را و آن

وَمَسْكِنِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۝ قَالُوا يَوَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ۝

و بسوئے خانہائی خویش تا بود کہ پرسیدہ شود گفتند ای وای ما را بر آیتہ ما بودیم ستمگار

فَمَا زَالَتِ تِلْكَ دَعْوَاهُمْ حَتَّى جَعَلْنَاهُمْ حَصِيدًا خَامِدِينَ ۝

پس ہمیشہ این بود گفتار ایشان تا وقتیکہ گردانیدیم ایشان را مثل زراعت درودہ شدہ مانند آتش فروزہ

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لِعَيْنٍ ۝ لَوَارِدْنَا

و نیا فریدیم آسمان و زمین را و آنچه در میان آنهاست بازی کنان اگر می خواستیم

أَنْ تَتَّخِذَ لَهُمْ آلًا تَتَّخِذُهُ مِنْ دُونِنَا ۝ إِنْ كُنَّا فَعِلِينَ ۝ بَلْ

کہ بسازیم بازی و ہر آیتہ می ساختیم آن را از نزدیک خویش اگر کنندہ می بودیم بلکہ

نَقُذِرُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ فَيَذِمُّهُ فَاذَا هُوَ زَاهِقٌ ۝ وَ

می افکنیم حق را بر باطل پس سرش می شکند پس ناگہاں باطل نابود شود و

لَكُمْ الْوَيْلُ مِمَّا تَصِفُونَ ۝ وَلَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۝

و ای شما راست ازاں چه بیان می کنید و او راست آنکہ در آسمان و زمین است

ج

یعنی بنحواری قوم احوال شما

پرسند ۱۲

و

یعنی زن و فرزند ۱۲

و

یعنی مجرد می بودند و این منافقہ

لطیفہ است حاصل آنکہ در اصل

این استبعاد جاری نیست کہ چرا

آدمی رسول باشد بلکہ آن را در حق

از زن و فرزند می آید تقریر کرد

کہ اگر خدا را زن و فرزند می بودند

دو اجب الوجود جامع اوصاف کمال

می بودند ۱۲

وَمَنْ عِنْدَهُ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَلَا يَسْتَحْسِرُونَ ①

و آنانکه نزد یک او نیندول سرکش نمی کنند از عبادت او و مانده نمی شوند

يُسَبِّحُونَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لَا يَفْتُرُونَ ② أَمْ اتَّخَذُوا إِلَهًا

تسبیح می گویند شب و روز سستی نمی نمایند آیا این چنین خدایان گرفته اند

مِّنَ الْأَرْضِ هُمْ يُنْشِرُونَ ③ لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ

از امتعه زمین و کرایشان را بعد موت باز برانگیختند و اگر بودی در آسمان و زمین خدایان چند

إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا ④ فَسُبْحَنَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ ⑤

غیر خدا هر دو تباہ گشتند پاکی خدا تراست خداوند عرش از آنچه صفت می کنند

لَا يُسْأَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْأَلُونَ ⑥ أَمْ اتَّخَذُوا مِن

پرسیده نمی شود خدا از آنچه می کند و ایشان پرسیده می شوند آیا معبودان گرفته اند

دُونِهِ إِلَهًا ⑦ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ ⑧ هَذَا ذِكْرُ مَنْ مَّعِيَ

بجز خدا بگو بیارید دلیل خود را اینست کتاب آنانکه با من اند

وَذِكْرُ مَنْ قَبْلِي ⑨ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ الْحَقَّ

و اینست کتاب آنانکه پیش از من بودند بلکه اکثر ایشان نمی دانند حق را

فَهُمْ مُّعْرِضُونَ ⑩ وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ

پس ایشان روگردانند و نه فرستادیم پیش از تو هیچ پیغمبری

إِلَّا نُوحِيَ إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ ⑪ وَقَالُوا اتَّخَذَ

الاوحی می فرستادیم بپس او که نیست هیچ معبودی غیر من پس پرستش من کنید و گفتند فرزندان

الرَّحْمَنِ وَلَكِنْ أَسْبَحْنَاهُ ⑫ بَلْ عِبَادٌ مُّكْرَمُونَ ⑬ لَا يَسْبِقُونَهُ

گرفته است خدا پاکی و تراست بلکه آنانکه در حق ایشان این عم دارندندگان گرامی اند پیش من می کنند

بِالْقَوْلِ وَهُمْ بِأَمْرِهٖ يَعْمَلُونَ ⑭ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ

بر خدا هیچ سخن و ایشان بفرمان می کار می کنند میدانند خدا آنچه پیش وی ایشانست

وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنْ ارْتَضَىٰ وَهُمْ مِّنْ

و آنچه پس پشت ایشانست و شفاعت نمی کنند الا برائے کسیکه خدا نخواست و ایشان

ط

یعنی ملا اعلیٰ ۱۲

ط

یعنی از ذهب و فضه ۱۲

ط

مراوازیں کلام درست بر عباد

اصنام ۱۲

خَشِيَتِهِ مُشْفِقُونَ ﴿۳۸﴾ وَمَنْ يَقُلْ مِنْهُمْ إِنِّي إِلَهٌ مِّنْ

از ترس خدا مضطربانند و هر که گوید از ایشان که من خدایم بجز الله

دُونِهِ فَذَلِكَ نَجْزِيهِ جَهَنَّمَ كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿۳۹﴾

سزا دایم او را دوزخ همچنین سزای دایم ستمکاران را

أَوْ لَمْ يَرَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا

آیا نه دیدند کافران که آسمان و زمین بسته بودند

رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا ۖ وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ ۖ

پس وا کردیم ایشان را و پدید کردیم از آب هر چیز زنده را

أَفَلَا يُؤْمِنُونَ ﴿۴۰﴾ وَجَعَلْنَا فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ تَمِيدَ

آیا ایمان نمی آرند و پدید کردیم در زمین کوه ها از برای استراحت

بِهِمْ وَجَعَلْنَا فِيهَا فِجَاجًا سُبُلًا لَّعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿۴۱﴾

از آنکه بجنابند ایشان را و پدید کردیم در آنجا کشاده راه ها تا بود که ایشان راه یابند

وَجَعَلْنَا السَّمَاءَ سَقْفًا مَحْفُوظًا ۖ وَهُمْ عَنْ آيَاتِهَا

و ساختیم آسمان را سقفی نگاه داشته شده و ایشان از نشان های آسمان

مُعْرِضُونَ ﴿۴۲﴾ وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ

روگردانند و اوست آنکه آفرید شب و روز را و آفتاب را

وَالْقَمَرَ ۚ كُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿۴۳﴾ وَمَا جَعَلْنَا لِلْبَشَرِ مِّنْ

و ماه را هر یک از ستارها در آسمانهای شنا می کنند و ندایم هیچ آدمی را پیش

قَبْلِكَ الْخُلْدَ ۖ أَفَأَمِنَ مِمَّنْ فَعَرَّضْنَاهُمْ لَخُلْدٍ ۖ كُلُّ نَفْسٍ

از تو همیشه بودن آیا اگر تو بگیری ایشان همیشه باشند گانند

ذَآئِقَةُ الْمَوْتِ وَنَبْلُوكُم بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً ۖ وَاللَّيْنَا

چشیده مرگ است و مبتلا می کنیم شما را بختی و آسودگی بطریق امتحان و بسوئے ما

تُرْجَعُونَ ﴿۴۴﴾ وَإِذَا رَأَوْا الْآيَاتِ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا

باز گردانیده شوید و چون ببینند ترا کافران نمی گیرند ترا مگر

فل
متزجم گوید واکرون آسمان ها
مازل کرون مطرست واکرون
زمین رویانیدن گیاه از وے

هَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ يَذْكُرُ إِلَهُتَكُمْ وَهُمْ بِذِكْرِ الرَّحْمَنِ

بمستخرمی گویند آیا این شخص یاد می کند یعنی با الهانت معبودان ما را و ایشان یاد خدا را

هُمْ كَفَرُونَ ۝ خُلِقَ الْإِنْسَانُ مِنْ عَجَلٍ سَأُورِيكُمْ آيَاتِي

مسخر اند آفریده شد آدمی از شتابی و خواهم نمود شمار انشاالله خویش

فَلَا تَسْتَعْجِلُونِ ۝ وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ

پس شتاب طلب کنید از من و می گویند کس خواهد بود این وعده اگر راست گو

صَادِقِينَ ۝ لَوْ يَعْلَمُ الَّذِينَ كَفَرُوا حِينَ لَا يَكْفُونِ عَنْ

بستید اگر بدانند کافران صورت حال آن وقت که باز نتوانند داشت

وُجُوهِهِمُ النَّارَ وَلَا عَنْ ظُهُورِهِمْ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ۝

از روی خویش آتش را و نه از پشت خویش و نه ایشان نصرت داده شوند چنانچه نه گفتند

بَلْ تَأْتِيهِمْ بَغْتَةً فَتَبْهَتُهُمْ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ رَدَّهَا وَ

بلکه بیاید با ایشان قیامت ناگهان پس حیران گردانند ایشان را پس نتوانند دفع کردن و

لَا هُمْ يُنظَرُونَ ۝ وَلَقَدْ اسْتَهْزَىٰ بِرُسُلٍ مِّن قَبْلِكَ

نه ایشان مهلت داده شوند و هر آینه مستخر کرده شد به پیغامبران پیش از تو

فَحَاقَ بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ۝

پس در گرفت با آنانکه مستخر کردند از ایشان آنچه بآن استهزای کردند

قُلْ مَن يَكْلَأُكُم بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ مِنَ الرَّحْمَنِ ۝ بَلْ هُمْ

بگو که نگهبانی می کند شمارا شب و روز از عقوبت خدا بلکه ایشان از

عَن ذِكْرِ رَبِّهِمْ مُّعْرِضُونَ ۝ أَمْ لَهُمْ آلِهَةٌ تَمْنَعُهُمْ مِّن

یاد پروردگار خویش روگردان اند آیا ایشان را معبودانند غیرا که نگاه می دارند ایشان را

دُونَنَا لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَ أَنفُسِهِمْ وَلَا هُمْ مِنَّا

از مصائب نمی توانند نصرت دادن خویش را و نه ایشان از عقوبت ما به جمعیت خود

يُصْحَبُونَ ۝ بَلْ مَتَّعْنَا هَٰؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ حَتَّىٰ طَالَ عَلَيْهِمُ

محفوظ مانند بلکه بهره مند ساختیم ایشان را و پدران ایشان را تا وقتیکه دراز شد برایشان

و
این کنایه است است از غلبه و تعجیل
بر آدمی و الله اعلم ۱۲

۱۲

الْعُمُرُ أَفْلا يَرَوْنَ أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا

مدت عمر آیان نمی بینند که ما در گرفت می کنیم زمین را از اطراف می کاهیم از جوانب آن

أَفَهُمُ الْغَالِبُونَ ﴿٤٤﴾ قُلْ إِنَّمَا أُنذِرُكُمْ بِالْوَحْيِ وَلَا يَسْمَعُ الصُّمُّ

آیا ایشان غلبه کنند گانند و بگو جز این نیست که می ترسانم بضمون وحی و نمی شنوند کراال آواز

الدُّعَاءَ إِذَا مَا يَنْذِرُونَ ﴿٤٥﴾ وَلَكِنْ مَسَّتْهُمْ نَفْحَةٌ مِّنْ

نخاندن را و چون ترسانیده می شوند و اگر رسد بایشان اندک از

عَذَابِ رَبِّكَ لَيَقُولُنَّ يَؤِيلُنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٤٦﴾ وَنَضَعُ

عقوبت پروردگار تو هر آینه گویند ای ما را هر آینه ما بودیم ستمکاران و در میان نهیم

الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَ

ترازوئی عدل را روز قیامت پس ستم کرده نشود بر هیچ کس هیچ شیئی و

إِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا وَكَفَى بِنَا

اگر باشد عمل هم سنگ دانه سپندال حاضر کنیم آن را و ما حساب کننده

حَاسِبِينَ ﴿٤٧﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى وَهَارُونَ الْفُرْقَانَ وَضِيَاءَ

بسیم و هر آینه دادیم موسی و هارون را کتاب فیصل کننده و روشنی

وَذِكْرَ الْوَلَدِ الْغَيْبِ وَهُمْ

و پند و پروردگار را آنانکه می ترسند از پروردگار خویش غایبان و ایشان

مِّنَ السَّاعَةِ مُشْفِقُونَ ﴿٤٨﴾ وَهَذَا ذِكْرٌ مُّبَرِّكٌ أَنزَلْنَاهُ

از قیامت ترسند گانند و این قرآن پند و است بابرکت فرو فرستادیم آن را

أَفَأَنْتُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ ﴿٤٩﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رُشْدَهُ

آیا شما بآن منکراید و هر آینه دادیم ابراهیم را راه یابی او

مِّنْ قَبْلُ وَكُتَابَهُ عَلِيمِينَ ﴿٥٠﴾ إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا

پیش ازین و بودیم باحوال او دانایان بچون گفت پدر خود را و قوم خود را

هَٰذِهِ التَّمَاثِيلُ الَّتِي أَنْتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ ﴿٥١﴾ قَالُوا

چیز است این صورت ها که شما بر آن مجاورت دارید گفتند

ف
یعنی یا سلام آسم و غفار پیش
از هجرت ۱۲

وَجَدْنَا آبَاءَنَا لَهَا عِبْدِينَ ﴿۵۶﴾ قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ أَنْتُمْ

یافتیم پدران خود را آن را پرستنده گفت ہر آئینہ بودید شما و

وَأَبَاؤُكُمْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿۵۷﴾ قَالُوا اجْئْنَا بِالْحَقِّ أَمْ أَنْتَ

پدران شما در گمراہی ظاہر گفتند آیا آوردی ہما سخن راست را یا تو

مِنَ اللَّعِينِينَ ﴿۵۸﴾ قَالَ بَلْ رَبُّكُمْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

از بازی کنندگان گفت بلکہ پروردگار شما خداوند آسمان و زمین است

الَّذِي فَطَرَهُنَّ وَأَنَا عَلَىٰ ذَلِكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿۵۹﴾ وَتَاللَّهِ

آنکہ آفرید این ہارا و من بر این سخن از گواہانم و بخدا

لَا كَيْدَ أَصْنَاكُمْ بَعْدَ أَنْ تُولَّوْا مُدْبِرِينَ ﴿۶۰﴾ فَجَعَلَهُمُ

کہالتہ بدسگال کنم بتان شما را بعد از آن کہ روگردانید پشت دادہ پس ساخت آنہارا

جُذَا ذَا إِلَّا كَبِيرًا اللَّهُمَّ لَعَلَّهُمْ إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ ﴿۶۱﴾ قَالُوا مَنْ

ریزہ ریزہ مگر بت بزرگ را از ایشان تا بود کہ بسوئے او ایشان باز گردند گفتند کہ

فَعَلَ هَذَا بِالْهَيْتَنِ إِنَّهُ لَمِنَ الظَّالِمِينَ ﴿۶۲﴾ قَالُوا سَمِعْنَا

کرد است این کار بخدایان ما ہر آئینہ سے از ستارگان ست بجاء گفتند شنیدیم

فَتَى يَذْكُرُهُمْ يُقَالُ لَهُ إِبْرَاهِيمُ ﴿۶۳﴾ قَالُوا فَاتُّوْا بِهِ عَلَىٰ

از جوانے کہ ذکر بتان میکرد یعنی عیب می کرد گفتہ می شود اورا ابراہیم گفتند بیارید اورا بحضور

أَعْيُنِ النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَشْهَدُونَ ﴿۶۴﴾ قَالُوا أَنْتَ فَعَلْتَ هَذَا

چشم مردمان تا بود کہ ایشان گواہی دہند گفتند آیا تو کردی این کار

بِالْهَيْتَنِ يَا إِبْرَاهِيمُ ﴿۶۵﴾ قَالَ بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ هَذَا فَاسْأَلُوهُمْ

بخدایان ما سے ابراہیم گفت بلکہ کردہ است آن را این بت بزرگ ایشان پس سوال کنید

إِنْ كَانُوا يَنْطِقُونَ ﴿۶۶﴾ فَرَجَعُوا إِلَىٰ أَنْفُسِهِمْ فَقَالُوا إِنَّكُمْ أَنْتُمْ

از بتان اگر سخن می گویند پس رجوع کردند بخویشتن پس گفتند بایکدیگر ہر آئینہ شما اید

الظَّالِمُونَ ﴿۶۷﴾ ثُمَّ نَكَسُوا عَلَىٰ رُءُوسِهِمْ لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَا هَؤُلَاءِ

ستمکار پس نگوشتار شدند بر سر خویش زوایں کہایت ست از ملزم شدن ہر آئینہ تو میدانی کہ ایشان سخن

يَنْطِقُونَ ﴿٦٥﴾ قَالَ أَفَتَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكُمْ

نہی گویند گفت آیا عبادت می کنید بجز خدا چیزے را که هیچ نفع نمی رساند بشما

شَيْئًا وَلَا يَضُرُّكُمْ ﴿٦٦﴾ أَفَلَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ

و زیان نکنند شما را ناخوشی ست بشما و با بجز شما می پرستید بجز خدا

أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٧﴾ قَالُوا حَرِّقُوهُ وَانصُرُوا آلِهَتَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ

آیا نمی فهمید بایکدیگر گفتند که بسوزانید او را و نصرت دهید خدایان خود را اگر

فَاعِلِينَ ﴿٦٨﴾ قُلْنَا يَنَارُ كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ ﴿٦٩﴾ وَ

کنند و اید و گفتیم آتش سرد شو و سلامتی باش بر ابراهیم و

أَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْآخِضِينَ ﴿٧٠﴾ وَنَجَّيْنَاهُ وَلُوطًا

خواستند با او فریب کردن پس ساختیم ایشان را زیان کار تر و برانیدیم ابراهیم را و لوط را

إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا لِلْعَالَمِينَ ﴿٧١﴾ وَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ

بسوئے زمینے کہ برکت نهادیم در آن عالم ہا را و عطا کردیم او را اسحاق

وَيَعْقُوبَ نَافِلَةً ﴿٧٢﴾ وَكَلَّا جَعَلْنَا صَالِحِينَ ﴿٧٣﴾ وَجَعَلْنَاهُمْ آيَةً

و عطا کردیم او را یعقوب کہ نبیہ ابراهیم بود و ہر یکے را ساختیم نیکو کار و پیشوا گردانیدیم ایشان را

يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِمْ فِعْلَ الْخَيْرَاتِ وَإِقَامَ الصَّلَاةِ

راہ می نمودند بفرمان ما و وحی فرستادیم بسوئے ایشان کردن نیکو تہا و ہر یکے را داشتیم نماز

وَإِيتَاءَ الزَّكَاةِ وَكَانُوا لَنَا عَابِدِينَ ﴿٧٤﴾ وَلُوطًا آتَيْنَاهُ حُكْمًا

و دادیم زکوة و بودند ما را عبادت کنندگان و لوط را دادیم حکمت

وَعِلْمًا وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ تَعْمَلُ الْخَبِيثَ

و علم و برانیدیم او را از دیہے کہ می کرد کارائے ناپاک ہر آئینہ

إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ فَسَقِينَ ﴿٧٥﴾ وَأَدْخَلْنَاهُ فِي رَحْمَتِنَا إِنَّهُ

ایشان بودند قوم بد گنہگار و دھ آوردیم او را بر رحمت خویش ہر آئینہ

مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٧٦﴾ وَنُوحًا إِذْ نَادَىٰ مِنْ قَبْلُ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ

و سے بود از صالحان و یاد کن نوح را بھول ندا کرد پیش ازین پس قبول کردیم دعای او را

و
القصہ در آتش انداختہ ۱۲
و
یعنی زمین شام ۱۲

فَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ۖ وَنَصَرْنَاهُ مِنَ

پس خلاص کر دیم اورا وکسان اورا از اندوه بزرگ و نصرت دادیم اورا

الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ فَأَغْرَقْنَاهُمْ

برقے کہ دروغ شمرند آیات مارا ہر آئینہ ایشال بودند گروہے بد پس غرق کریم ایشال

أَجْمَعِينَ ۖ وَدَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ إِذْ يَحْكُمَانِ فِي الْحَرْثِ إِذْ

ہمہ یکجا و یاد کن داؤد و سلیمان را چوں حکم کردند در باب زراعت چوں

نَفَسَتْ فِيهِ غَمُّ الْقَوْمِ ۖ وَكُنَّا لِحُكْمِهِمْ شَاهِدِينَ ۖ

بوقت شب چرا کرد دران گوسفندان گروہے و بودیم بر حکم ایشال حاضر

فَفَهَّمْنَاهَا سُلَيْمَانَ ۖ وَكُلًّا آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا ۖ وَسَخَّرْنَا مَعَ

پس فہمائیدیم طریق فیصل کردن خصوصیت سلیمان را و ہر یکے را دادہ بودیم حکمت و دانش و مسخر گردانیدیم با

دَاوُدَ الْجَبَّالَ يُسَبِّحُ وَكُنَّا فاعِلِينَ ۖ وَعَلَّمْنَاهُ

داؤد کوہ را کہ با او تسبیح می کردند و مرغان را نیز مسخر ساختیم و ما بودیم کنندہ و پیاموختیم اورا

صَنَاعَةَ لَبُوسٍ لَّكُمْ لَتُخَصِّنَكُم مِّنْ بَاسِكُمْ ۖ فَهَلْ أَنْتُمْ

ساختن لباسے برائے شما کہ نگاہ دارد شمارا از ضرر کارزار شفا پس آیا ہستید

شَاكِرُونَ ۖ وَلِسُلَيْمَانَ الرِّيمَ عَاصِفَةً تَجْرِي بِأَمْرِ إِلَى

شکر کنندہ و مسخر ساختیم برائے سلیمان باد تند و زندہ می رفت بفرمان وے بسوے

الْأَرْضِ الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا وَكُنَّا بِكُلِّ شَيْءٍ عَالِمِينَ ۖ

زمین کہ برکت نہادیم دران یعنی شام و بودیم بہر چیز دان و

مِنَ الشَّيْطَانِ مَنْ يَّغْوُصُونَ لَهُ وَيَعْمَلُونَ عَمَلًا دُونَ

مسخر ساختیم از دیوالی جماعہ را کہ غواہی می کردند برائے وے و می کردند کارے غیر آل

ذَلِكَ ۖ وَكُنَّا لَهُمْ حَافِظِينَ ۖ وَيُوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ أَنِّي

نیز بودیم ایشال را نگاہ دارندہ و یاد کن یوب را چوں ندا کرد بخواب پروردگار نوش

مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّحِيمِينَ ۖ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَكَشَفْنَا

بآنکہ مرا رسید است رنج و تو مہربان ترین مہربانانی پس قبول کر دیم دعائی اورا پس دور ساختیم

ف یعنی گوسفندان قوم در وقت
قوس دیگر بوقت شب آمدند
و چرا کردند داؤد و علیہ السلام حکم کرد
بلوین گوسفندان عوفی زراعت
و سلیمان حکم کرد این قوم را با اصلاح
زراعت و آل قوم را با اتفاع از
شیخ غنم تا وقتیکہ زراعت بحال
خود رسد و حکم سلیمان مہرب بود
واللہ اعلم ۱۲

ف
یعنی ساختن زرہ ۱۲

مَا يَه مِنْ ضَرٍّ وَاتَيْنَهُ أَهْلُهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً

آنچه باو سے بود از رنج و عطا کردیم اورا فرزندان او و مانند ایشان همراه ایشان بلسبب مهربانی

مَنْ عِنْدَنَا وَذَكَرَى الْعَبْدِينَ ۸۴) وَإِسْمَاعِيلَ وَإِدْرِيسَ

از نزدیک خویش و تا پند سے بود عبادت کنندگان را و یاد کن اسمعیل را و ادریس را

وَذَا الْكُفْلِ ط كُلٌّ مِّنَ الصَّابِرِينَ ۸۵) وَأَدْخَلْنَاهُمْ فِي رَحْمَتِنَا ط

و ذوالکفل را هر یک از صبر کنندگان بود و در آوردیم ایشان را در رحمت خود

إِنَّهُمْ مِّنَ الصَّالِحِينَ ۸۶) وَذَا النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغَاضِبًا فَظَنَّ

هر آئینه ایشان از نیکوکاران بودند و یاد کن ذوالنون را چوں رفت عشم خورده م پس گمان کرد

أَنْ لَّنْ نَّقْدِرَ عَلَيْهِ فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ

که تنگ نگیریم بر من پس ندا کرد در تاریکی با آن که هیچ معبود بحق نیست غیر تو

سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ ۸۷) فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَنَجَّيْنَاهُ

پاکی تراست هر آئینه من بودم از ستمکاران پس قبول کردیم دعائے او را و نجات او را

مِنَ الْغَمِّ وَكَذَلِكَ نُنْجِي الْمُؤْمِنِينَ ۸۸) وَزَكَرِيَّا إِذْ نَادَى رَبَّهُ

از غم و همچنین نجات می دهیم مسلمانان را و یاد کن زکریا را چوں ندا کرد بجنب پروردگار

رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ ۸۹) فَاسْتَجَبْنَا لَهُ

خود را پروردگار من نگذار مرا تنها و تو بهترین وارثانی پس قبول کردیم دعائی او را

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَاصْلَحْنَا لَهُ زَوْجَهُ إِنَّهُمْ كَانُوا يُسْرِعُونَ

در شنیدیم او را یحیی و نیکو ساختیم برای او زن او را هر آئینه این پیغامبران شتابی می کردند

فِي الْخَيْرَاتِ وَيَدْعُونَنَا رَغَبًا وَرَهَبًا ط وَكَانُوا لَنَا خَشِعِينَ ۹۰)

در نیکی با و می خوانند ما را بتوق و خوف و بودند بر ما نیازمند

وَالَّتِي أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهَا مِن رُّوحِنَا وَجَعَلْنَاهَا

و یاد کن زنی را که بعفت نگاه داشت خرمگاه خود را پس دمیدیم در آن روح خود را و ساختیم او را

وَابْنَهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ ۹۱) إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا

و پسر او را نشانه برای عالمها گفتیم هر آئینه اینست ملت شما ملت یکتا و من

ط یعنی بر قوم خود بغیر از من الهی اللہ اعلم
ط القصص حوت اورا بحق در شنید

رَبِّكُمْ فَاعْبُدُوْهُ ۚ وَتَقَطَّعُوا اَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ كُلُّ إِلَهٍ يَّارْجِعُونَ ۚ

پس در کار شما پس عبادت من کنید و متفرق شدن امت با در کار خود و در میان خویش هر یک بسوی مادر جمع کنندگان اند

فَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا كُفْرَانَ لِسَعْيِهِ

پس هر که بکند از جنس کارهای شایسته و اومومن باشد پس ناقبولی نه بود سعی او را

وَإِنَّا لَهُ كَاتِبُونَ ۚ وَحَرَّمَ عَلٰی قَرِيْبَةٍ أَهْلُكُنْهَا أَنَّهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ۚ

وهر آئینه برائے اومی نویسیم و محال است بر هر دیه که هلاک کردیم او را آنکه باز گردند یعنی بنیاد

حَتَّىٰ إِذَا فُتِحَتْ يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ وَهُمْ مِّنْ كُلِّ حَدَبٍ

تا وقتی که گشاده شود قید یا جوج و ما جوج و ایشان هر از هر بلندی

يَنْسِلُونَ ۚ وَاقْتَرَبَ الْوَعْدُ الْحَقُّ فَإِذَا هِيَ شَاخِصَةٌ أَبْصَارُ

بشتابند و نزدیک برسد وعده راست پس ناگهال حال نیست بالا دوخته شود چشم

الَّذِينَ كَفَرُوا يَوِيلُنَا قَدْ كُنَّا فِي غَفْلَةٍ مِّنْ هَذَا بَلْ كُنَّا

کافران گویند وای بر ما آئینه در غفلت بودیم از این حال بلکه بودیم

ظَالِمِينَ ۚ إِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ حَصْبُ جَهَنَّمَ

ستمکار هر آئینه شما و آنچه می پرستید بجز خدا یعنی بتان آتش آگیزه دوزخ باشید

أَنْتُمْ لَهَا وَارِدُونَ ۚ لَوْ كَانَ هَؤُلَاءِ إِلَهًا مَا وَرَدُوهَا وَ

شما بروی حاضر شوید اگر می بودند این با خدایان منعمی گشتند بر دوزخ و

كُلٌّ فِيهَا خَالِدُونَ ۚ لَهُمْ فِيهَا زَوْجٌ وَهُمْ فِيهَا لَا يَسْمَعُونَ ۚ

همه ایشان آنجا جاودیان باشند ایشان را آنجا ناله باشد و ایشان آنجا هیچ نه شنوند

إِنَّ الَّذِينَ سَبَقَتْ لَهُمْ مِنَّا الْحُسْنَىٰ أُولَٰئِكَ عَنْهَا مُبْعَدُونَ ۚ

هر آئینه آنانکه سابقا مقرر شد برائے ایشان از جانب ما نیکی است از دوزخ دور کرده شوند

لَا يَسْمَعُونَ حَسِيْسَهَا وَهُمْ فِي مَا اشْتَهَتْ أَنْفُسُهُمْ

نه شنوند آواز دوزخ را و ایشان در آنچه خواهد نفس ایشان

خَالِدُونَ ۚ لَا يَحْزَنُهُمُ الْفَزَعُ الْأَكْبَرُ وَتَتَلَقَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ

جاودانند اندوگین نه سازد ایشان را آن ترس بزرگ و پیش آید ایشان را فرشتگان

۴

و
یعنی اهل دین و احد است و مثلا
در فروع می باشد ۱۲
و
یعنی واصل می ۱۲

هَذَا يَوْمُكُمْ الَّذِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿١٤﴾ يَوْمَ نَطْوِي السَّمَاءَ

گویند نیست آن روز که شمارا وعده داده می شد روزیکه در پیچیم آسمان را مانند

كُتِبَ السَّيْلِ لِلْكِتَابِ كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ وَعْدًا

بیچیدن طومار وقت زشتن نامارارا چنانکه آغازیدیم اول آفرینش را دیگر باره کنیم آفرینش وعده لایق

عَلَيْنَا إِنَّا كُنَّا فَعَلِينَ ﴿١٥﴾ وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ

برما بر آئینه ما کننده ایم و بر آئینه نوشتیم در زبور بعد از توریت

الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ ﴿١٦﴾ إِنَّ فِي

که زمین وارث آن شوند بندگان شایسته مال بر آئینه

هَذَا الْبَلَاغِ الْقَوْمِ عِبْدِينَ ﴿١٧﴾ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً

در آنچه گفت شد کفایت است گروه عابدان را و در فرستادیم ترا مگر از روی مهربانی

لِّلْعَالَمِينَ ﴿١٨﴾ قُلْ إِنَّمَا يُوحِي إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ وَاحِدٌ

بر عالمها بگو جز این نیست که وحی فرستاده می شود بسوی من که معبود شما خداست یکاست

فَقُلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٩﴾ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ أَذْنُكُمْ عَلَى

پس آیا کردن نهی منتهی پس اگر اعراض کنند پس بگو خبردار ما ختم شمارا بر وجهی که همه برابر

سَوَاءٌ وَإِنْ أَدْرَى أَقْرَبُ أَمْ بَعِيدٌ مَّا تُوعَدُونَ ﴿٢٠﴾ إِنَّ

باشد و نمی داند که نزدیک است یا دور است آنچه وعده داده میشود بر آئینه

يَعْلَمُ الْجَهْدُ مِنَ الْقَوْلِ وَيَعْلَمُ مَا تَكْتُمُونَ ﴿٢١﴾ وَإِنْ

خدا می داند آشکارا از سخن و می داند آنچه پنهان می کنید و نمی دانم

أَدْرَى لَعَلَّهُ فِتْنَةً لَّكُمْ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ﴿٢٢﴾ قُلْ

شاید تاخیر موعود ابتلا باشد شمارا و بهر قسمی باشد تا مدتی بیغنا میرگفت

رَبِّ احْكُم بِالْحَقِّ وَرَبُّنَا الرَّحْمَنُ الْمُسْتَعَانُ عَلَىٰ

ای پروردگار من علم کن بر ماست و پروردگار ما بخشنده است از روی مدد طلب کرده می شود

مَا تَصِفُونَ ﴿٢٣﴾

بر آنچه بیان می کنید

ط
یعنی در آخر زمان پیغمبر می شود
شود و امت او بر هر زمین
غالب شود و الله اعلم ۱۲

الانسان

سُوْرَةُ الْحَجِّ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ ثَمَانٌ سَبْعُونَ آيَةً وَعِشْرُونَ كُوفَةً

سورة حج در مدینه نازل شد و آن هفتاد و هشت آیت و ده رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بسم خدا بخشنده مهربان

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّ كَمَا إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ ①

ای مردمان! بترسید از پروردگار خویش هر آنکه زلزله که نزدیک قیامت باشد چیزی بزرگ است

يَوْمَ تَرْوِيهَا تَدُنُّ هَلْ كُلُّ مُرْضِعَةٍ عَمَّا أَرْضَعَتْ وَتَضَعُ

روز که بهین سید آل را غافل شود هر شیر دهنده از طفلی که شیر می دهدش و بنهد

كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلُهَا وَتَرَى النَّاسَ سُكَارَى وَمَا هُمْ

هر زن باردار شکم خود را و بهیمنی مردمان را مست شده هستند

بِسُكَارَى وَلَكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ ② وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ

مست ولیکن عذاب خدا سخت است و از مردمان کسی هست که گفتگو می کند

فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّبِعُ كُلَّ شَيْطَانٍ مَّرِيدٍ ③ كُتِبَ عَلَيْهِ

در شان خدا بغیر دانش و پیروی می نماید هر شیطان متغیر را که در قضای الهی نوشته شده است

أَنَّهُ مِّنْ تَوَلَّاهُ فَأَنَّهُ يُضِلُّهُ وَيَهْدِيهِ إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ ④

بروے که هر که دوست داری او کند پس و گمراه کنش و راه نمایدش بسوی عذاب آتش

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِن كُنتُمْ فِي رَيْبٍ مِّنَ الْبَعْثِ فَإِنَّا خَلَقْنَاكُمْ

ای مردمان! اگر در شکاید از رستخیز پس هر آینه ما آفریدیم شما را

مِّنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِّنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ مِّنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ مِّنْ مُّضْغَةٍ

از خاک باز از نطفه باز از خون بسته باز از گوشت پاره

مُخَلَّقَةٍ وَغَيْرِ مُخَلَّقَةٍ لِّنُبَيِّنَ لَكُمْ وَنُقَرُّ فِي الْأَرْحَامِ مَا

صورت داده و غیر صورت داده می گردیم تا واضح سازیم بر شما و قرار می دهیم در رحمها چیزهای را

نَشَاءُ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ نُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لَتَبْلُغُوا أَشَدَّكُمْ

که خواهیم تا میعاد معین باز بیرون می آوریم شما را که بزرگ شده و تربیت می کنیم تا رسیدن به نهایت جوانی خود

وَمِنْكُمْ مَّنْ يُتَوَفَّىٰ وَمِنْكُمْ مَّنْ يُرَدُّ إِلَىٰ أَرْدَلِ الْعُمْرِ لِكَيْلَا

وازشما کسے بود کہ قبض ارواح او کرده آید و ازشما کسے بود کہ باز زندگانی شود بہ بدترین عمر ^۳ تا نماند

يَعْلَمُ مِنْ بَعْدِ عِلْمٍ شَيْئًا وَتَرَى الْأَرْضَ هَامِدَةً فَإِذَا

چیزے را بعد ازاں کہ می دانست و می بینی زمین را خشک شدہ پس وقتی کہ

أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ وَأَنْبَتَتْ مِنْ كُلِّ زَوْجٍ

فرود فرستادیم بر آن آب را جنبش کند و بپافزاید و برویاند از ہر قسم رونق دار

بِهَيْجَةٍ ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّهُ يُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَأَنَّهُ

این ہمہ بہ سبب آنست کہ اللہ ہموست ثابت و آنکہ می زندہ می کند مردگان را و آنکہ می

عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۚ وَأَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا ۚ

بر ہمہ چیز تواناست و آنکہ قیامت آمدنی است نیست ہیچ شبہ در آن

وَأَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ ۚ وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ

و آنکہ خدا برانگیزد آنہا را کہ در گور باشند و از مردمان کسے ہست کہ گفتگو می کند

فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُّنِيرٍ ۚ ثَانِي عَظِيمٍ

در شان اللہ بغير دانش و بغير ہدایت و بغير کتاب روشن ^۸ پیچندہ و بغير کردن

لِيُخَلِّصَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لُكَّاءَ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَنَذِيرٌ ۚ

خود را تا نگاہ کند از راه خدا و آنست در دنیا رسوائی و پشیمان اورا

يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَذَابُ الْحَرِيقِ ۚ ذَٰلِكَ بِمَا قَدَّمْتُمْ يَدَاكُمْ

روز قیامت عذاب سوختن گویم این بہ سبب آن اعمال است کہ فرستادش دوست

أَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ ۚ وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُعْبَدُ

تو بہ سبب آنست کہ خدا نیست ستم کننده بر بندگان و از مردمان کسے ہست کہ عبادت می کند خدا را

اللَّهُ عَلَىٰ حَرْفٍ فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ ۚ وَإِنْ أَصَابَتْهُ

بر کنارہ پس اگر برسد اورا نعمت آرام گیرد با آن عبادت و اگر برسد اورا بلائے

فِتْنَةٌ اِنْقَلَبَ عَلَىٰ وَجْهِهِ خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ

برگردود بر روی خود زیان کار شدہ در دنیا و آخرت اینست

و
یعنی تکبر کنناں ۱۲

الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ۝ يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُ وَمَا

زیان ظاہر بہ تیاریش می خواند بخیر خدا چیزے را کہ زیان نہ رساندش و

لَا يَنْفَعُهُ ذَلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ ۝ يَدْعُوا لِمَنْ ضَرُّهُ

سود نہ دہش نیست کمرائی دور میخواند کسے را کہ زیان او

أَقْرَبُ مِنْ نَفْعِهِ لَيْسَ الْهَوَىٰ وَلَيْسَ الْعَشِيرُ ۝ إِنَّ اللَّهَ

نزدیک ترست از سود او ہر آئینہ بد خداوندے ست و بدیائے ست ہر آئینہ خدا

يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ

در آرد آنراں را کہ ایمان آوردہ اند و کارے شائستہ کردہ اند در بوستانہا کہ می رود

تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۝ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ ۝ مَنْ كَانَ يَظُنُّ

زیر آں جوئہا ہر آئینہ خدا می کند آنچه می خواہد ہر کہ پنداشتہ باشد

أَنْ لَّنْ يَنْصُرَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فَلْيَمْدُدْ بِسَبَبٍ إِلَى

کہ نصرت نخواہد داد خدا پیغامبر را در دنیا و آخرت پس باید بیاویزد رسی

السَّمَاءِ ثُمَّ لِيَقْطَعْ فَلْيَنْظُرْ هَلْ يُذْهِبَنَّ كَيْدُهُ مَا يَغِيظُ ۝

بجانب بالا باز باید کہ خنجر شود پس درنگزد آیا دوری کند ایں تدبیر او چہیے را کہ بخشم آوردہ دل

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ وَأَنَّ اللَّهَ يَهْدِيَ مَنْ يُرِيدُ ۝

و چہین فرو فرستادیم قرآن را آیات روشن و بدانید کہ خدا راہ می نماید ہر کرا خواہد

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِغِينَ وَالتَّائِبِينَ

ہر آئینہ آنان کہ ایمان آوردند و آنانکہ یہود شدند و ستارہ پرستان و ترمایان

وَالْمَجُوسَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمُ

و گہران و مشرکان خداے تعالیٰ فیصل خواهد کرد میان ایشان

يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ۝ أَلَمْ تَرَ أَنَّ

روز قیامت ہر آئینہ خدا بر ہر چیز مطلع ست آیا ندیدی کہ

اللَّهُ يَسْجُدُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَالشَّمْسُ

سجدہ می کنند خداے تعالیٰ را آنانکہ در آسمان ہا اند و آنانکہ در زمین اند و آفتاب

و
یعنی اگر ازین غصہ میروید هیچ
ضرر نکند ۱۱

وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالْدَّوَابُّ وَكَثِيرٌ

و ماه و ستارگان و کوه ها و درختان و چهارپایان و بسیاری

مِّنَ النَّاسِ وَكَثِيرٌ حَقَّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ وَمَن يُهِنِ اللَّهُ

از مردمان و بسیار کس هستند که ثابت شده است برایشان عذاب و هر کس خوار کند خدا

فَبَالَهُ مِنْ مُّكْرِمٍ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ۝ هَذِينَ خَصَّ مِّنَ

پس نیست او را هیچ گرامی دارنده هر آینه خدا می کند آنچه می خواهد این دو فووق دشمنان یکدیگر اند

اُخْتَصَمُوا فِي رَيْبِهِمُ فَالَّذِينَ كَفَرُوا قُطِّعَتْ لَهُمْ ثِيَابٌ مِّنْ

خصوصیت کردند در شان پروردگار خویش پس آنانکه کافر شدند قطع کرده شد برائے ایشان جامها از

نَارٍ يُصَبُّ مِنْ فَوْقِ رُءُوسِهِمُ الْحَمِيمُ ۝ يُصْهَرُ بِهِ مَا فِي

آتش ریخته شود بالائے سر ایشان آب گرم گداخته گردد بآن هر چه در

بُطُونِهِمْ وَالْجُلُودُ ۝ وَلَهُمْ مَقَامِعٌ مِنْ حَدِيدٍ ۝ كُلَّمَا أَرَادُوا

خیم ایشان باشد و پوست نیز و برائے کوفتن ایشان مهتا باشند گویا از آهن هر گله که خواهند

أَن يَخْرُجُوا مِنْهَا مِنْ غَمٍّ أُعِيدُوا فِيهَا وَذُقُوا عَذَابَ

که بر آیند از دوزخ خلاص شوند از اندوه باز گردانیده شوند آنجا و گفته شود بچشید عذاب

الْحَرِيقِ ۝ إِنَّ اللَّهَ يَدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

سوغتن هر آینه خدا در می آرد آنان را که ایمان آوردند و کارهای شایسته کردند

جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ

در بوستانها می رود در زیر آن بویها پیرایه پوشانیده شوند آنجا و ستوانها از زر و

ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ ۝ وَهُدًى إِلَى الطَّيِّبِ

پوشانیده شوند مروارید و لباس ایشان آنجا ابریشم بود راه نمودن و ایشان را پاکیزه

مِنَ الْقَوْلِ وَهُدًى إِلَى صِرَاطٍ الْحَمِيدِ ۝ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا

از سخن و دلالت کرده شد ایشان را بر او خدا ستوده هر آینه آنانکه کافر شدند

وَيَصُدُّونَ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ الَّذِي جَعَلْنَاهُ

و بازمی دارند از راه خدا و از مسجد حرام که پیدا کرده ایم آن را

و

یعنی در دنیا ۱۲

و

لِلنَّاسِ سَوَاءٌ الْعَاكِفُ فِيهِ وَالْبَادِ وَمَنْ يُرِدْ فِيهِ بِإِلْحَادٍ

برائے مردمان یکساں آنجا متوطن و صحرائشین و ہر کہ خواہد آنجا بجزوی کردن

يُظْلِمُ نَفْسَهُ مِنْ عَذَابِ الْيَوْمِ ۚ وَاذْ بُوَانَا لِبُرْهِيْمَ مَكَانَ

بستمکاری بچشائیم اورا عذاب درد دہندہ و یاد کن چوں معین ساختیم بجائے ابراهیم موضع

الْبَيْتِ اَنْ لَا تُشْرِكَ بِي شَيْئًا وَطَهَّرَ بَيْتِي لِلطَّائِفِينَ وَ

خانہ کعبہ را این سخن گفتہ کہ شریک مقرر کن با من هیچ چیز را و پاک کن خانہ مرا برائے طواف کنندگان و

الْقَائِمِينَ وَالرُّكَّعَ السُّجُودَ ۚ وَادِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ

ایستادگان و رکوع کنندگان و سجود کنندگان و آواز دہ و در میان مردمان حج تا بیایند پیش تو

رِجَالًا وَعَلَى كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ ۚ

پیادہ و سوار بر ہر شتر لاغر بیایند این شتران لاغر از ہر راہ دور

لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فِي أَيَّامٍ مَّعْلُومَةٍ

تا حاضر شوند نزدیک فائدہ بابرائے خویش و یاد کنند نام خدا را در روزے چند دانستہ شدہ و

عَلَى مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطِيعُوا

و بعد از مے بر ذبح آنچہ خدا نے تمہارے روزی دادہ است ایشان را از مہم چارہ پان مویشی پس بخورید از ان و بخورائید

الْبَائِسَ الْفَقِيرَ ۚ ثُمَّ لِيَقْضُوا تَفَثَهُمْ وَلِيُوفُوا نَدْوَهُمْ

درماندہ درویش را باز باید کہ دور کنند چہرہ کین خود را و ہر وفارسانند نذرانے خود را

وَلِيَطُوفُوا بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ ۚ ذَٰلِكَ وَمَنْ يُعْظَمْ حُرْمَتِ اللَّهِ

و طواف نمایند باین خانہ قدیم و اینست حکم و ہر کہ تعظیم کند شعائر خدا را

فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ عِنْدَ رَبِّهِ ۖ وَأُحِلَّتْ لَكُمُ الْأَنْعَامُ إِلَّا مَا يُتْلَىٰ

پس این تعظیم کردن بہتر است اورا نزدیک پروردگارا و حلال کردہ شد برائے شما مویشی و مگر آنچہ خواندہ خواہد شد

عَلَيْكُمْ فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ

بر شما پس احتراز کنید از پلیدی بتان و احتراز کنید از سخن

الرُّؤُوسِ ۚ حُنْفَاءَ لِلَّهِ غَيْرَ مُشْرِكِينَ بِهِ ۚ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ

دروغ و حنفی دین شدہ برائے خدا غیر شریک مقرر کنند با من و ہر کہ شریک مقرر کند با خدا

۱۲

یعنی برائے نماز گزاران ۱۲

و

یعنی روز مخر ۱۲

و

یعنی کعبہ زیرا کہ اول بنا شد بعد از ان بیت المقدس ۱۲

و

یعنی شتر و گاؤ و بز و گوسفند ۱۲

و

یعنی میتہ و خون مسفوح ۱۲

و

یعنی گواہی دروغ ۱۲

فَكَانَهَا خَرَمًا مِنَ السَّمَاءِ فَتَخَفُّهُ الطَّيْرُ وَتَهْوِي بِهِ الرِّيحُ فِي

پس گویا که فرود افتاد از آسمان پس بریانید اورا مرغان مردار خوار یا فروانگند اورا باد

مَكَانٍ سَحِيْقٍ ۳۱ ذَٰلِكَ وَمَنْ يُعْظِمُ شَعَائِرَ اللَّهِ فَإِنَّهَا مِنْ

مکانی دور است اینست حکم و هر که تعظیم کند شعائر خدا را پس این تعظیم

تَقْوَى الْقُلُوبِ ۳۲ لَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ

از تقوای دلهاست شمارا در آن مواشی فائده است تا میعاد معین باز

مَحِلُّهَا إِلَى الْبَيْتِ الْعَتِيقِ ۳۳ وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنَاسِكَ لِيُذَكَّرُوا

جائے فرود آمدن آن بخانه قدیم است و هر امت را معین ساخته ایم طریق قربانی تا یاد کنند

اِسْمَ اللَّهِ عَلَىٰ مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ ۚ فَالْهُكْمُ لِلَّهِ

نام خدا بر آنچه داده است ایشان را از بهار پایان مواشی پس خدائے شافعده

وَإِحْدٌ فَلَهُ اسْلُبُوا وَبَشِّرِ الْخَبِيثِينَ ۳۴ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ

یکتاست پس اورا منقاد شوید و یا محمد بشارت ده نیایش کنندگان را آنان را که چوں یاد کرده شود

وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَالصَّابِرِينَ عَلَىٰ مَا أَصَابَهُمُ وَالْمُقِيمِي

خدا بر سدا دل ایشان و صبر کنندگان را بر آنچه برسد بایشان و برپا دارندگان

الصَّلَاةِ ۚ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ۳۵ وَالْبُدْنَ جَعَلْنَاهَا لَكُمْ

نماز را و آنان را که از آنچه رزق دادیم بایشان خرج می کنند و شتران قربانی را ساخته ایم برائے شما

مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ لَكُمْ فِيهَا خَيْرٌ ۚ فَادْكُرُوا اِسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا صَوَافٍ

از شعائر خدا شما را در آن نیکی است پس یاد کنید نام خدا را بر خیر آن بهار پائے استاده

فَإِذَا وَجَبَتْ جُنُوبُهَا فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطِيعُوا الْقَانِعَ وَالْمُعْتَرَّ

پس چوں بزمین افتد پهلوئے آن بخورید ازان و بخورانید درویش بے سوال را و سوال کننده را

كَذَٰلِكَ سَخَّرْنَاهَا لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۳۶ لَنْ يَنَالَ اللَّهُ لُحُومُهَا

همچنین رام گردانیدیم چهار پایاں را برائے شما بود که شکر کنید نمی رسد بخدا گوشت قربانی را

وَلَا دِمَآؤُهَا وَلَكِنْ يَنَالُهُ التَّقْوَىٰ مِنْكُمْ ۚ كَذَٰلِكَ سَخَّرَهَا لَكُمْ

و نه خون آن را ولیکن می رسد بوسے پر میزگاری از شما هم چنینی تا گردانیدیم قربانی را بر شما

فل
محل آنست که هلاک شد و بیهی
که امید نجات نماند ۱۲

لَتَكْبَرُ وَاللَّهُ عَلَى مَا هَدَيْكُمْ وَبَشِّرِ الْمُحْسِنِينَ ﴿٢٧﴾ إِنَّ اللَّهَ

تاب بزرگی یا دکنند خدا را بشکر آنکه راه خود شمارا و بشارت ده نیکوکاران را هر آئینه خدا

يُدْفِعُ عَنِ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ خَوَّانٍ كَفُورٍ ﴿٢٨﴾

دفع می کند از مسلمانان که هر آئینه خدا دوست نمی دارد هر خیانت کننده ناسپاس را

أَذِنَ لِلَّذِينَ يُقْتَلُونَ بِأَنَّهُمْ ظَلَمُوا وَإِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ

دستوری جهاد داده شد آنانرا که کفار با ایشان جنگ می کنند و هر آئینه خدا بر نصرت و اذن ایشان

لَقَدِيرٌ ﴿٢٩﴾ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ إِلَّا أَنْ يَقُولُوا

تواناست دستوری جهاد داده شد آنانرا که بیرون آورده شد ایشان را از خانه های ایشان بغير حق بجز آنکه بگویند

رَبُّنَا اللَّهُ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَفَسَدَتِ

پروردگار ما خداست و اگر نه دفع کردن خدا مردمان را بعضی را بدست بعضی ویران کرده می شد

صَوَامِعُ وَبَيْعٌ وَصَلَوَاتٌ وَمَسَاجِدُ يُذْكَرُ فِيهَا اسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا

خلوتگاه های رهبانان و عبادت خانه های نصاری و عبادت خانه های یهود و عبادت خانه های مسلمانان یاد کرده می شود در این مواضع

وَلَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٣٠﴾ الَّذِينَ

هم خدا یاریک و البته نصرت خواهد داد خدا کسی که نصرت می کند و هر آئینه خدا توانا غالب است نصرت خواهد داد آنانرا که

إِنْ مَكَانَهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَأَمَرُوا

اگر در مسرت هم ایشان را در زمین بر پا دارند نماز را و بدهند زکوة را و بفرمایند

بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَاللَّهُ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ ﴿٣١﴾ وَإِنْ

بکار پسندیده و منع کند از کار ناپسندیده و خدا راست نهایت همه کارهاست و اگر

يَكْذِبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَثَمُودٌ ﴿٣٢﴾ وَ

دروغ سخنند ترا پس هر آئینه دروغه مشهور بودند پیش از ایشان قوم نوح و عاد و ثمود و

قَوْمُ إِبْرَاهِيمَ وَقَوْمُ لُوطٍ ﴿٣٣﴾ وَأَصْحَابُ مَدْيَنَ وَكَذَّبَ مُوسَىٰ

قوم ابراهیم و قوم لوط و اهل مدین و دروغه شمرده شد موسی را

فَأَمَلَيْتُ لِلْكَافِرِينَ ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٣٤﴾ فَكَأَيِّنْ

پس مهلت دادم این کافران را باز گرفتار کردم ایشان را پس چگونه بود عقوبت من پس بسا

٢٨
٢٩
٣٠
٣١
٣٢
٣٣
٣٤

و
یعنی ضررا عدا را ایشان را ١٢

و
بسیب آنکه ایشان مظلوم شدند ١٣

و
در این آیت دلالت است بر صحت حج و خلافت خلفائے اربعه زیرا که

ایشان از مهاجرین اولین بودند و ممکن شد در زمین پس لام آید

که اقامت صلوة و ایستاد زکوة و امر معروف و نهی منکر از ایشان ظهور

و تمکین فی الارض چون باین اتصال جمع شود مملکت است خلافت نبوت ١٤

مِّنْ قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ فَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا

دیہے کہ ہلاک کر دیتے ہیں ان کو و وہی ستمگار بود پس سے افتادہ است بر سقف ہائے خود

وَبِئْرٍ مُّعْطَلَةٍ وَقَصْرِ مَشِيدٍ ۚ أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ

و بسیار چاہ بیکار ماندہ و بسا علی بلند خراب شدہ آیا سیر نکرده اند در زمین

فَتَكُونُ لَهُمْ قُلُوبٌ يَعْقِلُونَ بِهَا أَوْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا

تا بود ایشان را دلہا کہ فہم کنند بآں یا گوشہا کہ بشنوند بآں

فَإِنَّهَا لَا تَعْمَى الْأَبْصَارُ وَلَكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي

ہر آئینہ حل نیست کہ نابینائی شوند چہم با و لیکن نابینائی شوند آن دل کہ در

الْصُّدُورِ ۚ وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَنْ يُخْلِفَ اللَّهُ وَعْدَهُ

سینہ اند و زود می طلبند از تو عذاب را و ہرگز خلاف نخواہد کرد خدا وعدہ خود را

وَإِنَّ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّونَ ۚ وَكَأَيِّنْ

و ہر آئینہ یک روز نزدیک پروردگار تو مانند ہزار سال است از آنچه می شمردید و بسا

مِّنْ قَرْيَةٍ أَمْلَيْتُ لَهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ ثُمَّ أَخَذْتُهَا وَالَّتِي

کہ مہلت دادم آن را و آن ستمگار بود باز گرفتار کردم آنرا و بسوئے من است

الْمَصِيرُ ۚ قُلْ يَأَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ۚ

باز گشت

بگو ای مردمان جز این نیست کہ من برائے شما ترسانندہ آشکار ام

فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ ۚ وَرِزْقٌ

پس آنانکہ ایمان آوردند و کارہائے خالصہ کردند ایشان را است آمرزش و روزی

كَرِيمٌ ۚ وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعْجِزِينَ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ

نیک و آسان کہ سعی کردند در آیات ما عاجز کنان بزعم خود ایشان اند اہل

الْبُحَيْرِ ۚ وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ وَلَا نَبِيٍّ إِلَّا

دورخ و نہ فرستادیم پیش از تو هیچ فرستادہ نہیہج صاحب وحی الا

إِذَا تَمَنَّيَ الْفِتْنَى الشَّيْطَانُ فِي أُمْنِيَّتِهِ فَيَنسَخُ اللَّهُ مَا يُلْقِي

ہوں آرزوئے فتنہ شیطاں چہرے در آرزوئے وے پس دورخی کند خدا آنچه شیطان

فل
یعنی اگر خواہد ہزار سال در یک روز
تمام کند پس باین سبب عجز
نیست بلکہ بنا بر مصلحتی کہ ہر
اوس نمیداند ۱۲

الشَّيْطَانُ ثُمَّ يُحْكُمُ اللَّهُ إِلَيْهِ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٧﴾ لِيَجْعَلَ

انداخته است باز محکم می کند خدا آیات خود را و خدا دانا با حکمت است و تا بگرداند

مَا يُلْقَى الشَّيْطَانُ فِتْنَةً لِلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ وَالْقَاسِيَةِ

خدا آپنہ شیطان انگنہ بلائے درحق آنا کہ در دل ایشان بیماری است و آنان کہ سخت است

قُلُوبُهُمْ وَإِنَّ الْغَالِبِينَ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ۝ وَلَيَعْلَمَ الَّذِينَ

وہر آئینہ ستمگاران در مخالفت دور و دراز اند و تا بدانند آنال کہ

أَوْتُوا الْعِلْمَ إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَيُؤْمِنُوا بِهِ فَتُخْبِتَ لَهُ

فادہ شدہ امت ایشیال را علم کہ آں محض رحمت است از جانب پروردگار تو پس ایان آرند باں پس نیایش کنند را بے خدا

قُلُوبُهُمْ وَإِنَّ اللَّهَ لَهَادِ الَّذِينَ آمَنُوا إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥١﴾

دل‌الیشان و ہر آئینہ خدا راہ نمائندہ است مسلمانان را بسوئے راہ راست

وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي مِرْيَةٍ مِّنْهُ حَتَّى تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ

وہمیشہ باشند کافراں در شبہ ازاں وحی تا دقتیکہ بیاید بالیشال قیامت ناگہاں

بَغْتَةً أَوْ يَاتِيَهُمْ عَذَابٌ يَوْمٍ عَقِيمٍ ۝۵۵ أَلَمْ يَكُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ

یا بیاید بالشاں عقوبت روزے نہایت محسن بادشاہی آل روز خدا راست

بِحَاكُم بَيْنَهُمُ ۖ فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي جَنَّاتٍ

حکم کند میان ایشان پس آماں کہ ایمان آوردند و کارهای شائستہ کردند در پرتابناہائے

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا ۖ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ

نعمت باشند و آنانکه کافر شدند و دروغ شنیدند آیات ما را آن جماعه ایشان را باشد عذاب

مُّهَيِّنٌ ۝٤٧ وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ قُتِلُوا أَوْ مَاتُوا

خوارکننده و آناکه، محبت کردند در راه خدا پس گشته شدند یا بگردند

لِيُزِنَ قَنَّهُمُ اللَّهُ رِزْقًا حَسَنًا وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ خَيْرُ الرَّزَاقِينَ ﴿٥٩﴾

ہر آئینہ روزی دہد ایصال را خدا روزی نیکوٹ و ہر آئینہ خدا و سے بہترین روزی و ہنگام است

لِيُدْخِلَهُمْ مَّدْخَلًا يَرْضَوْنَهُ وَإِنَّ اللَّهَ لَعَلِيمٌ حَلِيمٌ ﴿٥٩﴾

البته در آردایشال را بموضع که خوشنود شوند ازانال و هر آینه خدا دانا بردبار ست

مترجم گوید مثلاً آنحضرت صلی الله
 علیه و سلم بخواب میزند که هجرت کرده اند
 بزمینه که نخل بسیار دارد پس و هم
 بخواب میامد و هجرت و دور نفس الامر
 مدینه بود مثلاً آنحضرت صلی الله علیه و سلم
 بخواب میزند که بجکه در آمد و انداخت
 و قصر میکنند پس و هم آمد که در میان
 سالی این معنی واقع شود و دور نفس الامر
 بعد از سالهاست چند متحقق شد و
 در امثال این صورت امتحان مخلصان
 و منافقان در میان می آید و الله اعلم

۲
یعنی در بهشت ۱۲

ذَلِكَ وَمَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عُوقِبَ بِهِ ثُمَّ بُغِيَ عَلَيْهِ

عالم این است و هر که در پی اینست کسی افتاد و بمانند آنکه ایداد او شده و بعد از آن تعدی کرده شد بر وی هر آینه

لَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ لَعَفُوفٌ غَفُورٌ ۝۹۰ ذَلِكِ يَاقَ اللَّهُ يُوَلِّجُ

نصرت خواهد داد و خدا هر آینه بخشاینده آمرزگار است این نصرت بسبب آنست که خدا درمی آرد

الَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُوَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ

شب را در روز و درمی آرد روز را در شب و بسبب آنست که خدا شنوا

بَصِيرٌ ۝۹۱ ذَلِكِ يَاقَ اللَّهُ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ

بیناست این نصرت بسبب آنست که خدا هموست ثابت و آنچه می خوانند کافران

دُونِهِ هُوَ الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ۝۹۲ أَلَمْ تَرَ أَنَّ

وے هموست باطل و بسبب آنست که خدا همون است بلند مرتبه بزرگ قدر آیدیدی که

اللَّهُ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَتُصْبِحُ الْأَرْضُ مُخْضَرَّةً ۝

خدا فرود آورد از آسمان آب را پس زمین سرسبز شود

إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ۝۹۳ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ

هر آینه خدا لطف کننده داناست او راست آنچه در آسمانهاست و آنچه در زمین است

وَأَنَّ اللَّهَ لَهُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ۝۹۴ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَاءَ

و هر آینه خدا هموست بے نیاز ستوده کار آیدیدی که خدا مسخر کرد برائے شما آنچه

فِي الْأَرْضِ وَالْفُلُكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ وَيُمْسِكُ السَّمَاءَ

در زمین است و مسخر ساخت کشتی ها می رود در دریا بفراوان او و نگاه میدارد آسمان را

أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَرَّءُوفٌ

از آنکه بینقد بر زمین مگر بستی او هر آینه خدا در حق مردمان بخشنانده

رَحِيمٌ ۝۹۵ وَهُوَ الَّذِي أَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ۝

مهربان است و اوست آنکه زنده کرد شما را باز میمیراند شما را باز زنده کند شما را

إِنَّ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ ۝۹۶ كُلُّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا نَسْكَاهُمْ نَاسِكُوهُ

هر آینه آدمی ناسپاس است برائے هر گروهی معین کرده ایم شریعتی را که ایشان را کند و اند

فَلَا يُنَازِعُكَ فِي الْأَمْرِ وَاذْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ إِنَّكَ لَعَلَىٰ هُدًى

برائ پس باید که نزاع نکنی تا تو درین کار و بخوال بسوی پروردگار خویش هر آینه تو بر راه

مُسْتَقِيمٌ ۚ وَإِنْ جَادَلُوكَ فَقُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ۝۶۸

راستی و اگر مکاره نمایند با تو بگو خدا دانا ترست با آنچه می کنی

اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ۝۶۹

خدا حکم خواهد کرد میان شما روز قیامت در آنچه اندکان اختلاف می کنید

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ط إِنَّ

آیا نه دانستی که خدا می داند هر چه در آسمان و زمین است هر آینه

ذَلِكَ فِي كِتَابٍ ط إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَىٰ اللَّهِ يَسِيرٌ ۝۷۰ وَيَعْبُدُونَ

این همه ثبت است در کتابی این همه بر خدا آسان است و عبادت می کنند

مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَمْ يَنْزِلْ بِهِ سُلْطَانٌ وَمَا لَيْسَ لَهُمْ

بخیر خدا چیزی را که فرو نفرستاده است خدا بختی بران و چیزی که نیست ایشان را بر شریعت

بِهِ عِلْمٌ ط وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ ۝۷۱ وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ

آل دانش و نیست ستمگران را هیچ یاری دهنده و چون خوانده می شود برایشان

آيَاتُنَا بَيِّنَاتٌ تَعْرِفُ فِي وُجُوهِ الَّذِينَ كَفَرُوا السُّكْرَ ط يَكَادُونَ

آیات ما واضح آمد می شناسی در روی این کافران ناخوشی نزدیک می شوند از آنکه

يَسْطُونَ بِالَّذِينَ يَتْلُونَ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا قُلِ أَفَأَنْتُمْ تُبْشِرُونَ

حمله کنند بر آنان که می خوانند برایشان آیات ما بگو آیا خبر دهم شما را بدینا خوشتر

مَنْ ذَٰلِكُمُ النَّارُ وَعَدَٰهُ اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ط وَبُشْرَىٰ

ازین آل دوزخ است وعده داده است خدا آل را بکافران و بے

الْمُصِيرُ ۝۷۲ يَا أَيُّهَا النَّاسُ ضُرِبَ مَثَلٌ فَاستَمِعُوا لَهُ ط إِنَّ

بدجائیت اے مردمان پدید آورده شد داستانی بس بشنوید آل را هر آینه

الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَنْ يَخْلُقُوا ذُبَابًا وَلَوْ اجْتَمَعُوا

آنانکه می خوانید بخیر خدا آفریدن نه توانند میسر را اگر چه جمع شوند بر آن آل

و
متنجم گوید در این آیت اشاره است
با آنکه اختلاف شرائع بسبب اختلاف
عصور است و همه شرائع حق است
و در زمان خود معمول به است پس
نزاع در حقیقت با آنها نباید کرد

۱۶

لَهُ وَإِنْ يَسْأَلُكَ الذُّبَابُ شَيْئًا لَا يَسْتَنْقِذْهُ مِنْهُ ضَعُفَ

و اگر بر باید از ایشان گس پیچیده خلاص نه نتوانست کرد آن را از گس ناتوان شد

الطَّالِبُ وَالْمَطْلُوبُ ۷۳ مَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِنَّ اللَّهَ

طالب و مطلوب و تعظیم نکردند خدا را حق تعظیم او هر آینه خدا

لِقَوِيٍّ عَزِيزٍ ۷۴ اللَّهُ يَصْطَفِي مِنَ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا وَمِنَ

توانا غالب است خدا بر میگزیند فرستاد از فرشتگان و از

النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ۷۵ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا

مردمان هر آینه خدا شنوا بیناست می داند آنچه پیش روی ایشان است و

خَلْفَهُمْ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ۷۶ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

و آنچه پس پشت ایشان است و بسوی خدا باز گردانیده می شوند کارها ای مسلمانان

ارْكَعُوا وَاسْجُدُوا وَاعْبُدُوا رَبَّكُمْ وَافْعَلُوا الْخَيْرَ لَعَلَّكُمْ

رکوع کنید و سجده بجا آرید و عبادت نمائید پروردگار خود را و بکنید کار نیکو امید است که

تُفْلِحُونَ ۷۷ وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ هُوَ اجْتَبَاكُمْ

و نیکو شویید و جهاد کنید در راه خدا حق جهاد که بر آن خدا باشد و برگزید شما را

وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ مِلَّةَ أَبِيكُمْ

و نه ساخت بر شما در دین هیچ سنگی مشروع کرد دین پدر شما

إِبْرَاهِيمَ هُوَ سَمَّاكُمُ الْمُسْلِمِينَ مِنْ قَبْلُ وَفِي هَذَا

ابراہیم خدا نام نهاد شما را مسلمان پیش ازین و در قرآن نیز

لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ وَتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى

تا باشد پیغامبر گواه بر شما و باشید شما گواه بر

النَّاسِ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاعْتَصِمُوا بِاللَّهِ هُوَ

مردمان پس برپا دارید نماز را و بدهید زکوة را و چسب زید بخدا

مَوْلَاكُمْ فَنِعْمَ الْمَوْلَى وَنِعْمَ النَّصِيرُ ۷۸

اوست خداوند شما پس نیکو خداوند است و نیکو مددگار است

الْحَجُّ الْقَاعِلُ وَالْحَجُّ الْقَاعِلُ

ف
یعنی عابد و معبود ۱۲
ف
یعنی در کتب سابقه ۱۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَثَمَانِ عَشْرًا اِنْ شَاءَ اللَّهُ

سورة مؤمنون در مکه نازل شد بنام خدا بخشانده مهربان و آن یکصد و سی و سه آیت و شش رکعت است

قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ۱ الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ ۲

هر آینه رستگار شدند مسلمانان آنانکه ایشان در نماز خویش نیایش کنندگان اند

وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ ۳ وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ

وآنان که ایشان از بیهوده روگردانند و آنان که ایشان زکوة را

فَاعِلُونَ ۴ وَالَّذِينَ هُمْ لِأُفْجَاهِهِمْ حَفِظُونَ ۵ إِلَّا عَلَى

ادا کنندگان و آنانکه ایشان شرمگاه خود را نگاه دارندگان مگر بر

أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ۶ فَمَنْ

زنان خویش یا بر کنیز گانه که ملک دست ایشان است پس هر آینه اینان نکو می دانستند پس

أَتَّبَعِي وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ۷ وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمْتِهِمْ

هر که طلب کند سوائے این آنجا از حد گزندگانند و آنان که ایشان امانت دهنده خود را

وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ ۸ وَالَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ حَافِظُونَ ۹ أُولَٰئِكَ

و عهد خود را رعایت کنندگان و آنانکه ایشان بر نماز دهنه خود محافظت کنندگان این جماعه

هُمُ الْوَارِثُونَ ۱۰ الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۱۱

ایشان نند آں ارثان که عاقبت کار بدست آرند بهشت را ایشان آنجا جاوید باشندگانند

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ سُلَالَةٍ مِّنْ طِينٍ ۱۲ ثُمَّ جَعَلْنَاهُ

و هر آینه آفریدیم آدمی را از خلصه گل باز ساختیم

نُطْفَةٍ فِيْ قَرَارٍ مَّكِينٍ ۱۳ ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ

آدمی را لطف در قرار گاو استوار باز ساختیم آں نطفه را خون بسته باز ساختیم آں خون بسته را

مُضْغَةً فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظًا فَكَسَوْنَا الْعِظَ لَحْمًا ثُمَّ

گوشت پاره پس ساختیم آن گوشت پاره را استخوانهاست چندان پس پوشانیدیم بر آن استخوانها گوشت را باز

أَنْشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ ۱۴ ثُمَّ أَنْشَأَكُمْ

آفریدیم او را آفرینشی دیگر و پس بزرگست خدا نیکوترین نگارندگان باز هر آینه شما

الجزء الثامن عشر

یعنی نفع روح و رویتدن
ناخن و موئی ۱۲

وقف الزمر

بَعْدَ ذَلِكَ لَنُكَيِّتُونَهُ^{۱۵} ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ تُنْعَمُونَ^{۱۶} وَلَقَدْ

بعد از این مرده شوید باز هر آینه شما روز قیامت برای نعمت گردید و هر آینه

خَلَقْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعَ طَرَائِقَ^{۱۷} وَمَا كُنَّا عَنِ الْخَلْقِ غَافِلِينَ^{۱۸}

آفریدیم بالا شما هفت آسمان و نبودیم ما از آفرینش بے خبر

وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَسْكَنَتْهُ فِي الْأَرْضِ^{۱۹} وَإِنَّا

و فرود فرستادیم از آسمان آب را اندازه پس جادادیم او را در زمین و هر آینه

عَلَى ذَهَابٍ بِهِ لَقْدَرُونَ^{۲۰} فَاشْتَأْنَا لَكُمْ بِهِ جَنَّتٍ مِّنْ تَحْتِ

برود کردن آن توانایم پس بیا فریدیم بر آن شما با آن آب بوستانها از درختان حرام

وَاعْنَابٍ لَّكُمْ فِيهَا فَاوَاكِهِ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ^{۲۱} وَشَجَرَةٍ

و انگور شمارا در آن بوستانها میوه های بسیار پیدا شود و بعضی آن را میخورند و آفریدیم

تَخْرُجُ مِنْ طُورِ سَيْنَاءَ تَنْبُتُ بِالدُّهْنِ وَصِبْغٍ لِلْأَكْلِينَ^{۲۲}

درختی که بیرون می آید از طور سینا یعنی درخت زیتون میروید و بویجه که حاصل شود درخت نان غرض طعام خوردگان را

وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً^{۲۳} نُسْقِيكُمْ مِمَّا فِي بُطُونِهَا وَلَكُمْ

هر آینه شمارا در چهار پایاں پیوسته هست می نوشانیم شمارا از آنچه در شکم ایشان است شمارا

فِيهَا مَنَافِعُ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ^{۲۴} وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ

در آن چهار پایاں منفعت های بسیار است و بعضی اینها را می خورد و بر چهار پایاں و بر کشتی با سوار کرده

تُحْمَلُونَ^{۲۵} وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا

می شوید و هر آینه فرستادیم نوح را بسوی قوم او پس گفت ای قوم من عبادت

اللَّهِ مَا لَكُمْ مِّنْ إِلَهِ غَيْرُهُ^{۲۶} أَفَلَا تَتَّقُونَ^{۲۷} فَقَالَ الْمُلُوكُ الَّذِينَ

خدا کینندیت شمارا هیچ معبودی غیر از آیا نمی ترسید پس گفتند کسانیکه

كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُرِيدُ أَنْ يَتَفَضَّلَ

کافر بودند از قوم او نیست این شخص مگر آدمی مانند شما می خواهد که ریاست پیدا کند

عَلَيْكُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَنْزَلَ مَلَائِكَةً^{۲۸} فَأَسْمِعْنَا هَذَا فِي أَبْصَارِنَا

بر شما و اگر خواسته خدا هر آینه فرستاده فرشتگان را نه شنیدیم این ماجرا را و دیدگان محبتین

وَقَالَ

یعنی بطریق قوت ۱۲

ع

الْأَوَّلِينَ ۝۲۱۱ إِنَّ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ فِيهِ جَنَّةٌ فَتَرَبَّصُوا بِهِ حَتَّىٰ

غلیش نیست لیل شخص مگر مردی که بسے عارضه دیوانگی است پس انتظار و سے کنید

حِينَ ۝۲۱۲ قَالَ رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كُنْتُ بُونٌ ۝۲۱۳ فَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ أَنْ

تا مدتی گفت ای پروردگار من نصرت ده مرا بسبب آنکه دروغ می‌گفتمند مرا پس وحی فرستادم بسوی من

اصْنَعِ الْفُلْكَ يَا عَيْنُنَا وَوَحِينَا فَإِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُّورُ ۝۲۱۴

که بساز کشتی بخنور ما و بفرمان ما پس بول آید فرمان ما و بپوش زند تنور غصب

فَاسْلُكْ فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَأَهْلَكَ إِلَّا مَنْ سَبَقَ

پس در آ در کشتی از هر جنسی دو عدد مرد و ماده را و در آ کسان خود را الا آنکه از ایشان سبقت کرده است

عَلَيْهِ الْقَوْلُ مِنْهُمْ وَلَا تُخَاطِبُنِي فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا إِنَّهُمْ

بر من گفته حق و سخن گو یا من بایست در آنما که ستم کردند هر آینه ایشان

مُغْرَقُونَ ۝۲۱۵ فَإِذَا السُّيُوفُ أُنْتُ وَمَنْ مَعَكَ عَلَى الْفُلْكَ فَقُلِ

غرق گردانند پس بول راست بشینی تو و هر که با تو باشد بر کشتی پس بگو

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي نَجَّيْنَا مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ۝۲۱۶ وَقُلْ رَبِّ

همه ستایش خداست راست آنکه نجات داد ما را از گروه ستمکاران و بگو ای پروردگار من

أَنْزِلْنِي مُنْزَلًا مُبَارَكًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ ۝۲۱۷ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ

فرود آر مرا در منزل مبارک و تو بهترین فرود آرندگان هر آینه در این ماجرا نشانه است

وَإِنْ كُنَّا لَبِيتَلِينَ ۝۲۱۸ ثُمَّ أَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا آخَرِينَ ۝۲۱۹

و هر آینه ما بودیم آهنگار کنندگان باز بیا فریدیم بعد ایشان قرنی دیگر را

فَأَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَهِ

پس فرستادیم میان ایشان پیغامبری را از قبیل ایشان که عبادت خدا کنید نیست شمارا هیچ معبود

غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ۝۲۲۰ وَقَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا وَ

بخز من آیینی ترسید و گفتند یسایان از قوم من آنما که کافر شدند و

كَذَّبُوا بِإِيقَاتِ الْآخِرَةِ وَاتَّرفَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا مَا هَذَا إِلَّا

دروغ می‌گفتند ملاقات سمرائی باز پس را و آسودگی داده بودیم ایشان را در زندگانی دنیا نیست این شخص مگر

بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ لَا يَأْكُلُ مِمَّا تَأْكُلُونَ مِنْهُ وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَبُونَ^{۳۶}

آدمی مانند شما می خورد از آنچه شما ازال می خورید و می آشامد از آنچه شما می آشامید

وَلَكِنْ أَطَعْتُمْ بَشَرًا مِثْلَكُمْ إِنَّكُمْ إِذَا الْخِيسِرُونَ^{۳۷} أَيْعِدُكُمْ أَنْتُمْ

و اگر فرمانبرداری کردید آدمی مانند خویش را هر آینه شما آنگاه زیال کلاباشید آیا وعده می دهید شما را

إِذَا مِتُّمْ وَكُنْتُمْ تُرَابًا وَعِظَامًا أَنْتُمْ تُخْرِجُونَ^{۳۸} هَهُنَا هَهُنَا

که شما چون بمیرید و بشوید خاک و استخوان چند بیرون آورده خواهید شد بعید است بعید است

لِمَا تُوْعَدُونَ^{۳۹} إِنَّ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا

آنچه وعده داده می شود شما را نیست زندگانی الا زندگانی این بهمان می میریم و زنده می شویم و میستیم

نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ^{۴۰} إِنَّ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا

برای بخت شده است نیست این شخص مکرر می که افترا کرده بر خدا دروغ را و

مَا نَحْنُ لَهُ بِمُؤْمِنِينَ^{۴۱} قَالَ رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كَذَبُونَ^{۴۲} قَالَ عِلْمًا

ما نیستیم او را تصدیق کننده گفت ای پروردگار من نصرت ده مرا بعلیه آن که دروغ می گویند گفت

قَلِيلٌ لِّیُصْبِحَ نَادِمِينَ^{۴۳} فَآخَذَتْهُمْ الصَّيْحَةُ بِالْحَقِّ فَجَعَلْنَاهُمْ

باندگ زمانه پشیمان خواهند شد پس گرفت ایشان را آوازه سخت بحسب وعده راست پس گردانیدیم ایشان را

غُثَاءً فَبَعْدَ اللَّقَوْمِ الظَّالِمِينَ^{۴۴} ثُمَّ أَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قُرُونًا

مثل غاشاک در هم شکسته پس دوری باد گروه ستمگاران را باز پیدا کردیم بعد ایشان قرنهای

آخِرِينَ^{۴۵} مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ^{۴۶} ثُمَّ

دیگر را سبقت نمی کند هیچ گروهی از مبعود خود نه باز پس میمانند باز

أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا تَتْرًا كُلًّا جَاءَ أُمَّةً رَسُولُهَا كَذَّبُوهُ فَاتَّبَعْنَا

فرستادیم پیغامبران خود را پی در پی هرگاه آمد بامته پیغامبر او بدشغ نسبت کردند او را پس آنچه درآوردیم

بَعْضَهُمْ بَعْضًا وَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ فَبَعْدَ الْقَوْمِ لَا يُؤْمِنُونَ^{۴۷}

بعض را عقب بعضی را بپشت و ساختیم امت ها را افسانه پس دوری باد گروهی را که ایمان نمی آرند

ثُمَّ أَرْسَلْنَا مُوسَى وَأَخَاهُ هَارُونَ^{۴۸} بِآيَاتِنَا وَسُلْطٰنٍ مُبِينٍ^{۴۹}

باز فرستادیم موسی و برادر او هارون را با نشانه های خویش و با دلیل ظاهری

و
یعنی بعض می میرد و بعض زنده
می شود ۱۲

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا عَالِينَ ﴿٤٧﴾ فَقَالُوا

بسوئے فرعون و جماعت او پس سرکشی کردند و بودند گروه تکبر کننده پس گفتند

أَنُؤْمِنُ بِبَشَرَيْنِ مِثْلِنَا وَقَوْمُهُمَا لَنَا عِبَدُونَ ﴿٤٨﴾ فَكَذَّبُوهُمَا

آیا ایمان آریم بدو آدمی مانند خویش و قوم ایشان را خدمت کنندگانند پس دروغ گفتند

فَكَانُوا مِنَ الْمُهْلَكِينَ ﴿٤٩﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ لَعَلَّهُمْ

ایشان را پس شدند از هلاک کردگان و هر آینه دادیم موسی را کتاب بود که ایشان

يَهْتَدُونَ ﴿٥٠﴾ وَجَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَامَّةً آيَةً وَأَوَيْنَهُمَا إِلَىٰ

راه یابند و ما عیسم پسر مریم را و مادرش را نشانه و جادادیم ایشان را بر زمین

رَبْوَةٍ ذَاتِ قَرَارٍ وَمَعِينٍ ﴿٥١﴾ يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ

بند خداوند استقرار و خداوند آب روال عقیقیم ای پیغامبران بخورید از اطعمه پاکیزه

وَاعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٥٢﴾ وَإِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ

و بکنید کار نیکو هر آینه من آنچه کنید دانایم و هر آینه ایست ملت شما

أُمَّةٌ وَاحِدَةٌ وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ ﴿٥٣﴾ فَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ

ملت یکتا و من پروردگار شما پس بترسید از من پس متفرق ساختند امثال کار خود را در میان خویش

زُبُرًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴿٥٤﴾ فَذَرَهُمْ فِي غَبَرَتِهِمْ حَتَّىٰ

پاره پاره هر گروهی آنچه نزد یک دوست شادمان است پس بگذارد ایم ایشان را در غفلت ایشان

حِينَ يُحْسِبُونَ أَنَّ نَارَهُمْ بِهِمْ مِنْ مَّالٍ وَبَنِينَ ﴿٥٥﴾ نُسَارِعُ

تلاطم آید پندارند که آنچه امدادی کنیم ایشان را بآل انمال و فرزندان سعی در نیکی ها

لَهُمْ فِي الْخَيْرَاتِ بَلْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٦﴾ إِنَّ الَّذِينَ هُمْ مِنْ خَشْيَةِ رَبِّهِمْ

می کنیم برائے ایشان بلکه نمی دانند هر آینه آنان که ایشان از

خَشْيَةِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ ﴿٥٧﴾ وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٨﴾

ترس پروردگار خویش مضطربانند و آنان که ایشان بآیات پروردگار خویش ایمان می آرند

وَالَّذِينَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَ ﴿٥٩﴾ وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَا اتَّوَاوُا

و آنان که ایشان پروردگار خویش شریک مقرر نمی کنند و آنان که میدهند آنچه میدهند و

۲۳

یعنی نعمت نیست بیکدیگر
رست درج است ۱۲

قُلُوبُهُمْ وَجِلَةٌ أَنَّهُمْ إِلَى رَبِّهِمْ رَاجِعُونَ ﴿۱۰﴾ أُولَٰئِكَ يُسَارِعُونَ

دل ایشان ترسانست بسبب آنکه ایشان بسوی پروردگار خویش باز خواهند گشت این جماعه سعی می کنند

فِي الْخَيْرَاتِ وَهُمْ لَهَا سَابِقُونَ ﴿۱۱﴾ وَلَا تُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا

در نیکی ها و ایشان بسوی آن سبقت کنندگان اند و تکلیف نمیدهم به هیچ کس را مگر بقدر طاقت او

وَلَدَيْنَا كِتَابٌ يَنْطِقُ بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿۱۲﴾ بَلْ قُلُوبُهُمْ

در نزدیک ما کتابیست که سخن می گوید بر راستی و برایشان ستم کرده نشود بلکه دل ایشان

فِي غَمْرَةٍ مِّنْ هَٰذَا وَلَهُمْ أَعْمَالٌ مِّنْ دُونِ ذَٰلِكَ هُمْ لَهَا

در غمخت است از این سخن و ایشان را عملهاست غیر از اینها ایشان آل را کننده اند و غفلت

عَمِلُونَ ﴿۱۳﴾ حَتَّىٰ إِذَا أَخَذْنَا مُتْرَفِيهِمْ بِالْعَذَابِ إِذَا هُمْ يَجْرُونَ ﴿۱۴﴾

خویش مانند سواد میگردانیم آسودگان ایشان را بعذاب ناگهانی ایشان فریاد می کردند

لَا تَجْعُرُوا وَالْيَوْمَ إِنَّكُمْ مِّنَّا لَا تُنصَرُونَ ﴿۱۵﴾ قَدْ كَانَتْ آيَاتِي تُشَلِّ

گفتیم فریاد نکنید امروز هر آینه شما از نصرت اده نخواهید شد دهر آینه خوانده می شد آیات ما

عَلَيْكُمْ فَكُنْتُمْ عَلَىٰ آعْقَابِكُمْ تُنْكَصُونَ ﴿۱۶﴾ مُسْتَكْبِرِينَ بِهِ سِرًّا

بر شما پس شما برپاشند پستی خود بازمی گشتید متکبر کمال بران قرآن بافشاء

تَهْجُرُونَ ﴿۱۷﴾ أَفَلَمْ يَكْبَرُوا الْقَوْلَ أَمْ جَاءَهُمْ مَا يَكْفُرُهُمْ

مشغول شده ترک می کردید آیات ما نکرند درین سخن یا آمده است بایشان آنچه نیا بود به پدران

الْأَوَّلِينَ ﴿۱۸﴾ أَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ فَهُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ ﴿۱۹﴾ أَمْ

پیشین ایشان آیا نشا خند پیغامبر خود را پس ایشان باو نا آشنا اند آیا

يَقُولُونَ بِهِ جِنَّةٌ بَلْ جَاءَهُم بِالْحَقِّ وَكَثُرَهُمُ لِلْحَقِّ

میگویند بوسی دیوانگی است بلکه آورده است پیش ایشان سخن است را و بیشترین ایشان سخن است را

كَرْهُونَ ﴿۲۰﴾ وَلَوْ اتَّبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ لَفَسَدَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ

ناخواهاند و اگر پیروی کرده خدای تعالی از زوایای ایشان را هر آینه بی نظام شدند آسمانها و زمین

وَمَنْ فِيهِنَّ بَلْ أَتَيْنَهُم بِذِكْرِهِمْ فَهُمْ عَنْ ذِكْرِهِمْ مُعْرِضُونَ ﴿۲۱﴾

و هر که در میان ایشان است بلکه آوردیم بدیشان تذکر ایشان را پس ایشان از تذکر خویش روگردانستگانند

دل
یعنی نامه اعمال ۱۲
دل
یعنی غیر انکار قرآن ۱۰

أَمْ تَسْأَلُهُمْ خَرْجًا فَخَارَجُ رَبِّكَ خَيْرٌ ۖ وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ۖ ﴿۷۳﴾

آیا میخواستی از ایشان خرج پس مزد پروردگار تو بهتر است و او بهترین روزی دهندگانست و

إِنَّكَ لَتَدْعُوهُمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۖ ﴿۷۴﴾ وَإِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ

هر آینه تو میخوانی ایشان را بسوئے راه راست و هر آینه آنانکه ایمان نمی آرند

بِالْآخِرَةِ عَنِ الصِّرَاطِ لَنَّا كِبُونَ ۖ ﴿۷۵﴾ وَلَوْ رَحِمْنَاهُمْ وَكَشَفْنَا مَا بِهِمْ

بافت از آن راه یکسو شوندگان اند و اگر رحم می کردیم بر ایشان بر میداشتیم

مِنْ خَيْرٍ لَّكَ جُؤَا فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ۖ ﴿۷۶﴾ وَلَقَدْ أَخَذْنَاهُمْ

آنچه ایشانست از سختی هر آینه پیوسته می شدند در پیرای خود سرگشته شدند و هر آینه گرفتار کردیم ایشان را

بِالْعَذَابِ فَمَا اسْتَكَانُوا لِرَبِّهِمْ وَمَا يَتَضَرَّعُونَ ۖ ﴿۷۷﴾ حَتَّىٰ إِذَا

ببذاب پس نیایش نکردند پروردگار خود را و زاری نمودند در غفلت خویش ماندند تا وقتیکه بشاریم

فَتَحْنَاهُمْ عَلَيْهِمْ بَابًا ذَا عَذَابٍ شَدِيدٍ إِذْ هُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ ۖ ﴿۷۸﴾

بر ایشان درے خداوند عذاب سخت تاگاهان ایشان در اینجا امید برندگانند

وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا

و اوست آنکه بیافرید برائے شما شنوائی و دیدار و دل اندک

مَا تَشْكُرُونَ ۖ ﴿۷۹﴾ وَهُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ۖ ﴿۸۰﴾

شکر گذاری می کنید و اوست آنکه پیدا کرد شما را در زمین و بسوئے او برانگیخته خواهم شد

وَهُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ وَلَهُ اخْتِلَافُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ ۖ

و اوست آنکه زنده می کند و میراند و او است آمد و شد شب و روز

أَفَلَا تَعْقِلُونَ ۖ ﴿۸۱﴾ بَلْ قَالُوا مِثْلَ مَا قَالَ الْأَوَّلُونَ ۖ ﴿۸۲﴾ قَالُوا إِذَا

آیا نمی فهمید بلکه گفتند مانند آنچه گفته بودند نخستینان گفتند آیا چون

مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا إِنَّا لَبَعُوثُونَ ۖ ﴿۸۳﴾ لَقَدْ وَعَدْنَاكَ خَيْرًا

بمیریم و شویم خاک و استخوانانے چند آیا ما برانگیخته نخواهیم شد هر آینه وعده داده شدیم سخن ما را

وَأَبَاؤُنَا هَذَا مِنْ قَبْلُ إِن هَذَا إِلَّا آسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ۖ ﴿۸۴﴾ قُلْ

و پدران ما پیش ازین نیست این مگر افسانه های پیشینیان بگو

لِمَنِ الْأَرْضُ وَمَنْ فِيهَا إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿۸۷﴾ سَيَقُولُونَ

براست زمین و آنچه در آنست بگویند اگر می دانید خواهند گفت این

لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿۸۸﴾ قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَ

خدا راست بگو آیا پندیر نمی شوید بگو کیست پروردگار آسمانهای هفت گانه و

رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿۸۹﴾ سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿۹۰﴾

پروردگار عرش بزرگ خواهند گفت این همه خدا راست بگو آیا نمی ترسید

قُلْ مَنْ مِنْ رُبِّهِ مَلَكَوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ

بگو کیست آنکه هست اوست بادشاهی هر چیز و او می پندیرد و بر او نی شود بر خلاف او

إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿۹۱﴾ سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ فَأَنَّى تُسْحَرُونَ ﴿۹۲﴾

بگویند اگر می دانید خواهند گفت این همه خدا راست بگو پس از کجا فریب داده می شوید

بَلْ أَتَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿۹۳﴾ مَا اتَّخَذَ اللَّهُ مِنْ وَلَدٍ

بلکه آورده ایم بایشان سخن راست را و هر آینه ایشان دروغ گویند هیچ فرزند نکرده است خدا و

وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنْ إِلَهٍ إِذَا الذَّهَبُ كُلُّهُ يَخْلُقُ وَ

نیست همراه او هیچ خدائی دیگر آں گاه برود هر خدائی چیزهائی که آفریده بود و هر آینه

لَعَلَّ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ سُبْحَنَ اللَّهِ عَمَّا يُصِفُونَ ﴿۹۴﴾

غالب آمدن بعضی ایشان بر بعضی بپاکی صفت می نمند خدائی را از آنچه تقرب می کنند

عَلِيمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَتَعَلَّىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿۹۵﴾ قُلْ رَبِّ إِمَّا

دانشده نهال و آشکار است برتر است از آنچه شرک می آرند بگو ای پروردگار من

تُرِيَنِي مَا يُوْعَدُونَ ﴿۹۶﴾ رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِي فِي الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿۹۷﴾

اگر بنمائی مرا آنچه ترسانیده می شوند ای پروردگار من پس داخل کن مرا در گروه ستمکاران

وَإِنِّي عَلَىٰ أَنْ تُرِيكَ مَا نَعِدُهُمْ لَقَدْ رُؤُونِ ﴿۹۸﴾ إِذْ فَعَرَ بِاللَّيْلِ هِيَ

و هر آینه ما بر آنکه بنمایم ترا آنچه وعده می دایم بایشان تو را ایم و مقابل کن بدی را بخلعتی

أَحْسَنُ السَّيِّئَةِ نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَصِفُونَ ﴿۹۹﴾ وَقُلْ رَبِّ أَعُوذُ بِكَ

که آن نیک است ما را تا ایم با آنچه بیان می کنند و بگو یا محمد ای پروردگار من

مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ ۙ وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَنْ يَحْضُرُونِ ۝

می پناهم تو از دغذغه های شیاطین می پناهم بتو ای پروردگار من از آنکه حاضر شوند پیش من

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ ۙ لَعَلِّي

دغفلت خویش باشند تا وقتی که بیاید کسی را از ایشان موت گوید بگوید پروردگار من بازگردان مرا

أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا وَمِنْ

کار نیکو کنم در مرگم که بگذشتش نه چنین باشد هر آینه ایل سخن است که فرستد گوینده آنست و

وَرَأَيْهِمْ يَرْجِعُونَ ۙ إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ ۙ فَاذْأَنْفَخُ فِي الصُّورِ فَلَا

پیش ایشان حمله باشد تا روزیکه برانگیخته شوند پس بول میدهند در صور پس

أَنْسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ وَلَا يَتَسَاءَلُونَ ۙ فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ

قرابت ها نباشد میان ایشان آن روز و نه بایکدیگر جواب سوال کنند پس هر که گراں آید پهلای ترازی

فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۙ وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَٰئِكَ الَّذِينَ

اوپس آن جماعت ایشانند شگواران و هر که سبک شد پهلای ترازی او پس آن جماعت آنانند

خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ فِي جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ۙ تَلْفَحُ وُجُوهُهُمْ

که زیان کردند در حق خویش در دوزخ جاوید باشند گانند می سوزد روی ایشان را

النَّارُ وَهُمْ فِيهَا كَالِحُونَ ۙ أَلَمْ تَكُنْ أَيْتِي تَتْلُوَ عَلَيْهِمْ فَكُنْتُمْ

آتش و ایشان آنجا روتش هستند گویم آیا خوانده نمی شد آیات من بر شما پس آن را

بِهَآئِكُمْ بُونَ ۙ قَالُوا رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا وَكُنَّا قَوْمًا ضَالِّينَ ۙ

دور می پنداشتید گفتند ای پروردگار ما غالب آمد بر ما بدبختی ما بودیم گمراه گمراه

رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا فَإِنْ عُدْنَا فَإِنَّا ظَالِمُونَ ۙ قَالَ اخْسَؤْا فِيهَا

ای پروردگار ما بیرون آر ما را از اینجا پس اگر عود کنیم بفرسوس هر آینه ماستمکار باشیم خدا فرماید بر سواتی در شوق ریختن

وَلَا تُكَلِّمُونِ ۙ إِنَّهُ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْ عِبَادِي يَقُولُونَ رَبَّنَا

و سخن مگوئید با من هر آینه بود گروهی از بندگان من می گفتند ای پروردگار ما

أَمَّا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّحِيمِينَ ۙ فَاتَّخَذَ تُمُوهُمْ

ایمان آوردیم پس بیا مرز ما و بخشای بر ما و تو بهترین بخشنندگان می گفتم گرفتند ایشان را

سُخْرِيَا حَتَّىٰ أَسْوَكَمُ ذِكْرِي وَكُنْتُمْ مِنْهُمْ تَضْحَكُونَ ﴿١٠﴾ إِيَّا

تا حدیکه فراموش گردانیدند یا دمر از دل شما و برای شما میخندیدید هر آینه

جَزَيْتُهُمُ الْيَوْمَ بِمَا صَبَرُوا أَنَّهُمْ هُمُ الْفَآئِزُونَ ﴿١١﴾ قُلْ كَمْ لَبِثْتُمْ

جزا دام ایشان را امروز بمقابله صبر ایشان بآنکه ایشانند بمراد رسد گوی خدا چند مدت درنگ کردید

فِي الْأَرْضِ عَدَدَ سِنِينَ ﴿١٢﴾ قَالُوا لَيْسَ إِلَّا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ فَسَلِّ

در زمین بحساب شمار سالها گفتند درنگ کردیم یک روز یا بعض روز پس پس از

الْعَادِينَ ﴿١٣﴾ قُلْ إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا لَّوْ أَن كُمْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٤﴾

شمار کنندگان گفت خدا تو وقت ندیده ای مگر آنکه کاش شما می دانستید

أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ ﴿١٥﴾

آیا پس داشتید که آفریدم شما را بے هوده و آنکه شما بسوی ما گردانیده نشوید

فَتَعَلَىٰ اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ ﴿١٦﴾

پس برترست خدا بادشاه ثابت نیست هیچ معبود غیر او پروردگار عرش گرامی قدر

وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ فَإِنَّمَا حِسَابُهُ

هر که بخواند با خدا معبود دیگر را هیچ حجتی نیست پرستنده بل بر توبت آل معبود جز این نیست که حساب او

عِنْدَ رَبِّهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ ﴿١٧﴾ وَقُلْ رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ

نزدیک پروردگار اوست هر آینه رستگار نمی شوند کافران و بگو ای پروردگار من بیامرز و بخشای

وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّحِيمِينَ ﴿١٨﴾

و تو بهترین بخشناندگان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾ وَتِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿٢﴾

سوره نور مدینه نازل شده ب نام خداست بخشنانده هر بیان و آن شصت و چهار آیت در رکوع است

سُورَةٌ أَنْزَلْنَاهَا وَفَرَضْنَاهَا وَأَنْزَلْنَا فِيهَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لَّعَلَّكُمْ

این سوره نیست که فرو فرستادیم آنرا و فرض ساختیم آنرا و فرود آوریم در آن آیات روشن بود که شما

تَذَكَّرُونَ ﴿٣﴾ الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا مِائَةً

پند گیرید زن زنا کننده و مرد زنا کننده پس بزنید هر یک را از ایشان

جَلْدَةٍ وَلَا تَأْخُذْكُمْ بِهِمَا رَأْفَةٌ فِي دِينِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ

مصدقوه و باید که در تنگی و شمار شفقت بر ایشان در جاری کردن شرع خدا اگر ایمان

تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلَيَشْهَدُ عَذَابُهُمْ آيَةٌ مِّنْ

آورده آید بخدا و روز آخر و باید که حاضر شوند بعقوبت ایشان جماعت از

الْمُؤْمِنِينَ ۝ الزَّانِي لَا يَنْكِحُ إِلَّا زَانِيَةً أَوْ مُشْرِكَةً ۖ وَالزَّانِيَةُ

مسلمانان مرد زنا کننده نکاح نمی کند مگر با زن زنا کننده یا شرک آورده و زن زنا کننده

لَا يَنْكِحُهَا إِلَّا زَانٍ أَوْ مُشْرِكٌ ۖ وَحُرِّمَ ذَلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ ۝

زنی نمی گیرد آنرا مگر مرد زنا کننده یا شرک آورده و حرام ساخته شده نکاح زانیه بر مسلمانان و

وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ

آنان که دشنام می دهند زنان پرهیزگارا باز نیادورند چهار گواه

فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا ۚ

بزنید ایشان را هشتاد و قبول نکنید گواهی ایشان را هیچ گاه

وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ۝ إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِن بَعْدِ ذَلِكَ وَ

و این جماعت ایشانند ناسق مگر آنکه توبه کردند بعد از این و

أَصْلَحُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝ وَالَّذِينَ يَرْمُونَ أَزْوَاجَهُمْ

بصلاح آورند کفار خود را پس هر آینه خدا آمرزنده مهربان است و آنکه دشنام می دهند زنان خود را

وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ شُهَدَاءُ إِلَّا أَنفُسُهُمْ فَشَهَادَةُ أَحَدِهِمْ أَرْبَعُ

و نباشد ایشان را گواهان مگر نفس خویششان پس مخلص گواهی یکی از ایشان است چهار بار

شَهَدَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ ۝ وَالْخَامِسَةُ أَنَّ لَعْنَتَ

شهادت که بخدا بر آئینده از راست گویان است و گواهی پنجمه باین صفت که لعنت

اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ۝ وَيَذَرُوا عَنْهَا الْعَذَابَ

خدا بر او باد اگر از دروغ گویان باشد و باز می گردانند از آن زن عقوبت را

أَنْ تَشْهَدَ أَرْبَعَ شَهَدَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ ۝

آنکه گواهی دهد چهار بار که بخدا بر آئینده این شوهر از دروغ گویان است و گواهی دهد

مترجم گوید از این آیت معلوم شد
که زانیه مقرونه زنا را نکاح
نقال کرده و هیچ است مذموب
حمد و تاول آیت نزد ابی حنیفه
شافعی آنست که حرام کرده شد
شرک و زنا بر مسلمان یا اگر کند
خاص است بقوم یا اگر کند مسوخ
در دفتر مافهر ۳

وَالْخَامِسَةَ أَنَّ غَضَبَ اللَّهِ عَلَيْهَا إِنْ كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ ①

پنجم بار بار این صفت که حشیم خدا باد بریں زن اگر شوهر از راست گویان باشد

وَلَوْ لَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ حَكِيمٌ ②

و اگر نمی بود فضل خدا بر شما و رحمت او و آنکه خدا توبه پذیر است چه چیز را نمی نمود

إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِآلِافِكَ عُصْبَةٌ مِّنْكُمْ لَا تَحْسَبُوهُ شَرًّا لَّكُم ③

هر آینه آنانکه آوردند تهمت را جماعتی اند از شما پندارید این تهمت را بدو حق خویش

بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ لِكُلِّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ مَا اكْتَسَبَ مِنَ الْإِثْمِ ④

بلکه آن بهتر است برایتان شما هر کس را از ایشان چیزیست که حاصل کرد از معصیت

وَالَّذِي تَوَلَّى كِبْرَهُ مِنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ ⑤

و آنکه سرانجام داد و عده آن تهمت را از ایشان او راست عذاب بزرگ است چرا نه شد که چون شنید

ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بِأَنفُسِهِمْ خَيْرًا وَقَالُوا هَذَا ⑥

آن را که گمان می کردند مردان مسلمان و زنان مسلمان در حق خویش نیکی را می گفتند این افتراست

إِفْكٌ مُّبِينٌ ⑦

ظاهرست چنانچه آوردند برای سخن چهار گواه پس بول نیاروند

بِالشُّهَدَاءِ فَأُولَٰئِكَ عِندَ اللَّهِ هُمُ الْكَذِبُونَ ⑧

گواهان را پس آن جماعت نزدیک خدا ایشانند دروغ گو و اگر نمی بود فضل خدا

اللَّهُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ لَمَسَّكُمْ فِي مَا ⑨

بر شما و رحمت او در دنیا و آخرت هر آینه میرسد شما مدین مقدمه که

أَفَضْتُمْ فِيهِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ⑩

گفت و شنید می کردید در آن عذاب بزرگ بول فرامی گرفتید آن را بر زبانهای خویش می گفتید

يَا قَوْمِ هَٰكُمْ مَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ وَتَحْسَبُونَهُ هَيِّنًا وَهُوَ عِندَ ⑪

بدان خویش سخنی که نه بود شما را بحقیقت آن آتش می پنداشتید آن را آسان و او نزدیک

اللَّهُ عَظِيمٌ ⑫

خدا بزرگ بود و چرا نه شد که بول شنیدید آن را می گفتید میرسد ما را که بزبان آریم

ف

منزوم گوید در غزوه بنی مصلح حضرت عائشه را متهم شده و منافقان و اشاعت بدی می کردند و جماعت را نوزاد و جماعت توقف نمودند و خداوند بر امت مدینه نازل ساخت و دوم منافقان مدح بر امت کنندگان و تهدید توقف کنندگان فرمود

ف

یعنی عبدالله بن ابی منافق

ف

یعنی جمعی که می گفتند فلاں غلام چنین میگوید و مانند کم و تحقیق نمی دانیم

تَتَكَلَّمُ بِهَذَا سُبْحَانَكَ هَذَا ابْهَتَانُ عَظِيمٌ ۱۶ يَعْظُمُ اللَّهُ

این سخن را بپاکی یاد می کنیم ترا خدایا این سخن افترای است بزرگ پند می دهد

أَنْ تَعُودُوا لِلْثَلَاثَةِ أَبَدًا إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ۱۷ وَيُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ

شمارا خدا تا باز بعل نیارید مانند این هرگز اگر مسلمان هستید و بیان می کند خدا برای شما

الْآيَاتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۱۸ إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ

آیات را و خدا دانا با حکمت است هر آینه آنان که دوست می دارند آنکه فاش شود

الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

تهمت بدکاری در مسلمانان ایشان راست عقوبت درد دهنده در دنیا و آخرت

وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ۱۹ وَلَوْ لَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَ

و خدا می داند و شما نه می دانید و اگر نبوده فضل خدا بر شما و

رَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ رَعُوفٌ رَحِيمٌ ۲۰ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

رحمت او و آنکه خدا بخشنده مهربانست چه چیز را که نمی شد ای مسلمانان از پس

لَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ وَمَنْ يَتَّبِعْ خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ

مرویید گامهای شیطان را و هر که پیروی گامهای شیطان کند

فَأِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَوْ لَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَ

پس هر آینه می فرماید بجهانی و کارنا پسندیده و اگر نبوده فضل خدا بر شما و

رَحْمَتُهُ لَآتَىٰ مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ أَبَدًا وَلَكِنَّ اللَّهَ يُزَكِّيٰ مَنْ يَشَاءُ

رحمت او پاک دهنده از شما هیچ کس هرگز ولیکن الله پاک می سازد هر که خواهد

وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۲۱ وَلَا يَأْتِلْ أُولُوا الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ

و خدا شنوا داناست و باید که سوگند بخورند خداوندان بزرگی و وسعت از شما

أَنْ يُؤْتُوا أُولَى الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

بر آنکه چیزهای ندمند خویش و ندان را و یتیمان را و غنایان ترک کنند گاه را در راه خدا

وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا أَلَا تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ

و باید که عفو کنند و درگذرند آیا دوست نمی دارید که بپارد خدا شمارا و خدا آمرزنده

و یوسف

رَحِيمٌ ۳۷ إِنَّ الَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ الْغَافِلَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ لَعُنُوا

مهرمان بهت و ہر آئینہ آنال کہ دشنام می دهند از بدکاری زنان پاک دامن را بیخبران ایمان آرندگان

فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۳۸ يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ

لعنت کرده شدند در دنیا و آخرت و ایشان راست عذاب بزرگ روزیکه گواهی دهند بر ایشان

السُّنَّتُهُمْ وَاَيْدِيُهُمْ وَاَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۳۹ يَوْمَئِذٍ

زیانهای ایشان دست راست ایشان و پاهای ایشان با پنجه می کردند آن روز

يُوفِيهِمُ اللَّهُ دِينَهُمُ الْحَقَّ وَيَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ ۴۰

تمام رساند به ایشان خدا تعالی جزای با انصاف ایشان را و بدانند که خدا هموست ثابت ظاهر

الْخَبِيثَاتِ لِلْخَبِيثِينَ وَالْخَبِيثُونَ لِلْخَبِيثَاتِ وَالطَّيِّبَاتِ لِلطَّيِّبِينَ

زنان ناپاک لائق اند مردان ناپاک و مردان ناپاک لائق اند زنان ناپاک و زنان پاک لائق اند مردان پاک

وَالطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَاتِ أُولَئِكَ مُبَرَّءُونَ مِنْهَا يَقُولُونَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ ۴۱

و مردان پاک لائق اند زنان پاک این جماعه بری اند از آنچه مردم می گویند ایشان راست آمرزش

وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ۴۲ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ

و روزی نیکو ای مسلمانان در میانید بخانهها غیر خانههای خویش

حَتَّى تَسْتَأْذِنُوا وَتُسَلِّمُوا عَلَى أَهْلِهَا ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ لَعَلَّكُمْ

تا آنکه دستوری طلبید و سلام کنید بر اهل آن این بهتر است شما را بود که

تَذَكَّرُونَ ۴۳ فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا حَتَّى يُؤْذَنَ

پند پذیر شوید پس اگر نیابید در آنجا هیچ کس را در میانید آنجا تا آنکه دستوری داده شود

لَكُمْ وَإِنْ قِيلَ لَكُمْ ارْجِعُوا فَارْجِعُوا هُوَ أَزْكَى لَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا

شمارا و اگر بشما گفته شود که باز گردید پس باید که باز گردید آن پاک ترست شمارا و خدا با پنجه

تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ۴۴ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ

می کنید و آنست نیست بر شما گناهی در آنکه در آئید بخانههای که مسکن

مَسْكُونَةٍ فِيهَا مَتَاعٌ لَكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ ۴۵

کسی نیست در آنجا منفعت باشد شمارا و خدا می داند آنچه آشکارا می کنید و پنهانی دارید

و درین تعریف است بابو بکر صدیق
قسم خورده بود که سطح را تیغ
ندید و کسی که از دشنام دهندگان
یعنی رباط وقت ۱۲

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَلِكَ

بگو مردان مسلمانان که بپوشند چشم خود را و نگاه دارند شرمگاه خود را این

أَزْكَى لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ۝ وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ

پاکیزه ترست ایشان را هر آینه خدا خبردارست آنچه می کنند و بگو زنان مسلمانان را که بپوشند

مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا

چشم خود را و نگاه دارند شرمگاه خود را و آشکار نکنند آرایش خود را مگر آنچه

ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ وَلَا يُبْدِينَ

ظاهر است از آن مواضع و باید که فرو گذارند از آن بستره خود را بر گردن بپوشانند و نه نمایند

زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ آبَاءِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ أَبْنَاءِهِنَّ

آرایش خود را الا بشوهران خویش یا پدران خویش یا پدران شوهران خویش یا پسران خویش

أَوْ أَبْنَاءِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي إِخْوَانِهِنَّ أَوْ خَوَاتِمَهُنَّ

یا پسران شوهران خویش یا برادران خویش یا پسران برادران خویش یا پسران خواهران خویش

أَوْ نِسَائِهِنَّ أَوْ مَمْلُوكَاتٍ إِمَّا نَهُنَّ أَوِ التَّابِعِينَ غَيْرِ أُولَى الْأَرْبَةِ

یا زنان خویش یا آنچه مالک او شده است دست ایشان یعنی غلامان یا طغیانیان که صاحب شهوت نباشند

مِنَ الرِّجَالِ أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَى عَوْرَتِ النِّسَاءِ

از مردان یا طفلانی که هنوز مطهر نشده اند بر شرمگاه زنان

وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِنْ زِينَتِهِنَّ وَتُوبُوا

و نزنند زمین را بپایه خویش تا دانسته شود آنچه پنهان می کردند از زینت خویش و رجوع کنید

إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا إِنَّهُ يَوْمًا يُفْلِحُونَ ۝ وَأَنْكِحُوا الْأَيَّامَ

بسوی خدا همه یک جا ای مسلمانان بود که رستگار شوید و بنکاح دهید زنان بی شوهر را

مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ

از قوم خویش و صالحان را از بندگان خویش و کینزگان خویش اگر درویش باشند تو نگر کند

يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ۝ وَلِيَسْتَعْفِفَ

ایشان را خدا از فضل خود و خدا بسیار دهنده داناست و باید که بر پاکدامنی تمیز باشند

ف

یعنی مواضع زبور ۱۲

ف

یعنی وجه و کفین ۱۲

ف

محل این آیت آنست که مواضع زینت و قسم است آنچه در ستر آن حرج است و آن وجه و کفین بود و آنچه در ستر آن حرج نیست مانند سر و گردن و کف دست و ذراع و باق پس ستر وجه و کفین از اجنبیان فرض نیست بلکه سنت است و ستر غیر آن از اجنبیان فرض است از محارم و انساکم ۱۲

الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا حَتَّى يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَالَّذِينَ

آنانکه نمی یابند اسباب نکاح تا آنکه تو نکر کنایشان را خدا از فضل خویش و آنانکه

يَبْتَغُونَ الْكِتَابَ مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ فَكَاتِبُوهُمْ إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ

می طلبند مکاتبت را از بندگانی که مالک آن شده است و دست شما پس مکاتب کنید آنها را اگر بدانید در ایشان

خَيْرًا وَأَتَوْهُمْ مِّنْ قَالِ اللَّهِ الَّذِي اتَّكُمُ وَلَا تَكْرَهُوا فِتْيَتَكُمْ

شائستگی و دهید مکاتبان را از مال خدا که بشما ارزانی داشته است و بجزر نکنید کنیزگان خود را

عَلَى الْبِغَاءِ إِنْ أَرَدْنَ تَحَصُّنًا لِّتَبْتَغُوا عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ

بر زنا اگر ایشان بر برهیزگاری خواهند تابست آید متاع زندگانی دنیا و

مَنْ يُّكْرِهُهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ مِنْ بَعْدِ الْكُرَاهِيَةِ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝۱۲

هر که بجزر کند ایشان را پس هر آینه خدا از آل کنیزگان را بجزر کردن ایشان آمرزنده مهربان است و هر آینه

أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ آيَاتٍ مُّبِينَاتٍ وَمَثَلًا لِّلَّذِينَ خَلَوْا مِن قَبْلِكُمْ

فروغ آوریم بجهت شما آیت های روشن را و فرود آوریم داستانی از حال آنانکه گذشته اند پیش از شما

وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ۝۱۳ اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ مِثْلُ نُورِهِ

و پند برای پرهیزگاران خدا نور آسمانهاست و زمین داستان نور و سوسه و طلب

كَشْكُوفَةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ الْيُصْبِاحُ فِي زُجَاجَةٍ الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا

مسلمانان اینست شیشه طاقی که در آل چرخ است و آل چرخ در شیشه است و آل شیشه گویا ستاره

كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُّبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ وَلَا

درخشنده است افروخته می شود از روشن درختی بابرکت که عبارت از درخت زیتون است سمت سمت مشرق و بیدون

غَرْبِيَّةٍ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضَيُّ وَكَوَلَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ نُّورٌ عَلَى نُورٍ

بجانب غرب بویید نزدیک است که زیتون بر روشنی بدهد اگر چه نرسیده باشد آتش روشنی بر روشنی است

يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَن يَشَاءُ وَيُضِرُّ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ

راه می نماید خدا به نور خدا هر که را خواهد و بیان می فرماید خدا داستان را بر آن مردمان

وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۝۱۴ فِي يُوتِ أذنَ اللَّهِ أَنْ تَرْفَعَهُ وَيُذَكِّرُ

و خدا بهر چیز داناست و در غایبانی که دستوری داده است خدا که بلند کرده شود آل را و یاد کرده شود

و
یعنی فقیله روشن است ۱۲

و
یعنی در قسید است ۱۳

و
حاصل این مثل تشبیه نور است
که بسبب مواظبت بر طهارت
و عبادت در دل مسلمانان
حاصل می شود بنور جلال که در
غایت درخشندگی باشد و بجهت
اشعار بآل مواظبت می فرماید ۱۴

فِيهَا اسْمُهُ يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ ۚ رِجَالٌ لَا تُلْهِيهِمْ

آنجا نام او بپاکی یاد می کنند خدا را آنجا صبح و شام مردانیکه باز ندادن ایشان را

تِجَارَةً وَلَا بَيْعَةً عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَاقَامِ الصَّلَاةَ وَآتَاءِ الزَّكَاةَ ۚ

سوداگری و نه خرید و فروخت از یاد کردن خدا و برپا داشتن نماز و دادن زکوة

يَخَافُونَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ ۚ لِيَجْزِيَ اللَّهُ

می ترسند از آن روز که مضطرب شوند دل و دید و تا جزا دهد ایشان را

أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَيَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ ۚ وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ

خدا بعضی بهترین آنچه کردند و زیاده دهد ایشان را خدا از فضل خویش و خدا روزی می دهد هر کرا خواهد

بِغَيْرِ حِسَابٍ ۚ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍ بِقِيعَةٍ يَحْسَبُ

بغیر شمار یعنی بسیار و آنانکه کافر شدند اعمال ایشان مانند سراب است بمیدانهای هموار می پندارند

الظَّمَانُ مَاءٌ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُ لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا وَوَجَدَ اللَّهَ عِنْدَهُ

تشنه آب تا وقتی که بیاید نزدیک آں نیابدش چیزی و یافت خدا را نزدیک آں پس تمام رسانید

فَوْقَهُ حِسَابُهُ ۚ وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۚ أَوْ كَظُلُمٍ فِي بَحْرٍ

بالاتر حساب و خداوند کننده حساب است و یا مانند تاریکی در دریای

لُجِّيٍّ يَغْشَاهُ مَوْجٌ مِّنْ فَوْقِهِ مَوْجٌ مِّنْ فَوْقِهِ سَحَابٌ ظُلُمٍ

عمیق می پوشد این کافران موج از بالاسر آں موج دیگر از بالاسر آں پس بود تاریکی است

بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ إِذَا أَخْرَجَ يَدَهُ لَمْ يَكْدِيرْهَا ۚ وَمَنْ لَّمْ يَجْعَلِ

بعض آں بالاسر بعض دیگر چون بیرون آورد دست خود نزدیک نیست که بریندیش و هر که نداد او را

اللَّهُ لَهُ نُورٌ فَمِالَهُ مِنْ نُورٍ ۚ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُسَبِّحُ لَهُ مَنْ فِي

خدا روشنی پس نیست او را هیچ روشنی و آیا ندیدی که خدا بپاکی یاد می کندش هر که در

السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالطَّيْرِ صَفَّيْتُ كُلُّ قَدْ عَلِمَ صَلَاتَهُ وَ

آسمانهاست و زمین است و مرغان بال کشاده هر یک دانسته است خدا دعا می دهد او را و

تَسْبِيحَهُ ۚ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ۚ وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

تسبیح او را و خدا داناست آنچه می کنند و خدا راست بادشاهی آسمانها و زمین

و
محل این مثل آنست که اعمال کافر
حبط شود و در آخرت آنرا هیچ
ثواب نباشد ۱۲

و
محل این مثل آنست که بیک کافر
ظلمات بهیبت مترکم شده است
و الوارثیت از او بکلی معدوم
است ۱۲

۵۵

وَالِىَ اللّٰهِ الْمَصِيرُ ۝۱۸۰ اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ يُزِجُ سَحَابًا ثُمَّ يُؤَلِّفُ بَيْنَهُ

و بسوسه خداست بازگشت آیدندى كه خدا رهاى مى كند ابر را باز جمع مى نمايد ميان آن

ثُمَّ يَجْعَلُهُ رُكَّامًا فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ وَيُنْزِلُ مِنْ

باز مى سازدش قهقرو پس مى بينى قطره را كه بيرون مى آيد از ميان آن و فرو مى آرد از

السَّمَاءِ مِنْ جِبَالٍ فِيْهَا مِنْ بَرَدٍ فَيُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَصْرِفُهُ

جانب بالا از كوه ها كه آنجاست زلاله را پس مى رساندش بهر كه خواهد و باز مى گرداندش

عَنْ مَنْ يَشَاءُ يَكَادُ سَنَا بَرْقِهِ يَذْهَبُ بِالْأَبْصَارِ ۝۱۸۱ يُقَلِّبُ اللّٰهُ

از هر كه مى خواهد نزديك است درخشندگى برق كه دال ابر بوده است دور كند چشمها مى گرداند خدا

الْأَيْلَ وَالتَّهَارُطَ ۚ إِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَعِبْرَةً لِّأُولِى الْأَبْصَارِ ۝۱۸۲ وَاللّٰهُ خَلَقَ

شب و روز را هر آينه درين مقدمه پند سهى هست خداوندان چشم را و خدا آفريد

كُلَّ دَابَّةٍ مِّنْ مَّاءٍ فَمِنْهُمْ مَّنْ يَمْشِى عَلَى بَطْنِهِ وَمِنْهُمْ مَّنْ

هر جانور را از آب پس از اينهاست آنكه مى رود بر شكم خود و از اينهاست كه

يَمْشِى عَلَى رِجْلَيْنِ وَمِنْهُمْ مَّنْ يَمْشِى عَلَى أَرْبَعٍ يَخْلُقُ اللّٰهُ

ميرود بر دو پاى و از اينهاست كه ميرود بر چهار پاى مى آفريند خدا هر چه خواهد

مَا يَشَاءُ إِنَّ اللّٰهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝۱۸۳ لَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ مُّبَيِّنَاتٍ

هر آينه خدا بر هر چيز تواناست هر آينه فرود آورديم آيات روشن را

وَاللّٰهُ يَهْدِى مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۝۱۸۴ وَيَقُولُونَ آمَنَّا

و خدا دلالت مى كند هر كه خواهد بسوسه راه راست دى گويند منانقال ايمان

بِاللّٰهِ وَبِالرَّسُولِ وَأَطَعْنَا ثُمَّ يَتَوَلَّى فَرِيقٌ مِّنْهُمْ مِّنْ بَعْدِ ذٰلِكَ

آورديم بخدا و رسول و فرمانبردارى نموديم و باز روى گردانند گروهى از ايشان بعد ازاى

وَمَا أُولَٰئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ ۝۱۸۵ وَإِذَا دُعُوا إِلَى اللّٰهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ

و نيستند ايشان مومنان و چون خوانده مى شوند بسوسه خدا و رسول او تا حكم فرمايد

بَيْنَهُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِّنْهُمْ مُّعْرِضُونَ ۝۱۸۶ وَإِنْ يَكُنْ لَهُمُ الْحَقُّ يَأْتُوا

ميان ايشان ناگهان جماعه از ايشان رو گردانند گانند و اگر باشد ايشان راجح بيايند

إِلَيْهِ مَذْعِنِينَ ۝۹۰ أَرَأَيْتُمْ قُلُوبَهُمْ مَرَضٌ أَمْ رَأَتْ أَبْصَارُهُمْ خَافُونَ

بسوئے او گردن نهاده آیا در دل ایشان بیمار است یا در بینش افتادند یا می ترسند

أَنْ يَحْيِفَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَرَسُولُهُ بَلْ أُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ۝۹۱ إِنَّمَا

از آنکه ستم کند بر ایشان خدا و رسول او بلکه این جماعت ایشانند ستمکاران جز این

كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ

نیست که می باشد قول مسلمانان چون خوانده می شود ایشان را بسوئے خدا و رسول او تا حکم کند میان ایشان

أَنْ يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا ۝۹۲ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۝۹۳ وَمَنْ يُطِيعِ

آنکه گویند شنیدیم و فرمانبرداری کردیم و این جماعت ایشانند ستمکاران و هر که فرمان برداری کند

اللَّهُ وَرَسُولَهُ وَيَخْشَ اللَّهَ وَيَتَّقَهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ۝۹۴

خدا و رسول او را و ترسد از خدا و خد کند از عذاب او پس این جماعت ایشانند پیروزندگان

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِنْ أَمَرْتَهُمْ لَيَخْرُجُنَّ قُلْ

و قسم خورند بخدا بموکه ترین قسمهای خود که اگر بفرمائی ایشان را البته بیرون روند از وطن خود بگو

لَا تَقْسِمُوا طَاعَةً مَعْرُوفَةً إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ۝۹۵ قُلْ

قسم مخورید فرمانبرداری پسندیده مطلوب است هر آینه خدا خبردار است آنچه می کنید بگو

أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ

فرمانبرداری خدا بکنید و فرمانبرداری پیغمبر کنید پس اگر رو بگردانید پس جز این نیست که بر پیغمبر آنچه بر او

وَعَلَيْكُمْ مَا حُمِّلْتُمْ وَإِنْ تُطِيعُوهُ تَهْتَدُوا وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا

لازم کرده شد بر شماست آنچه بر شما لازم کرده شد و اگر فرمانبرداری او کنید راه یابید نیست بر پیغمبر مگر پیغام

الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ۝۹۶ وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

رسانیدن آشکارا وعده داده است خدا آنرا که ایمان آوردند از شما و کردند عمل های شایسته

لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ

البته خلیفه سازد ایشان را در زمین چنانکه خلیفه ساخته بود آنها را که پیش از ایشان بودند

وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ

و البته محکم کند برائے ایشان دین ایشان را که پسندیده است ببلای ایشان و البته بدل کند درباره ایشان

تسبیح

و
یعنی چنانکه بنی اسرائیل را بعد
مخالفت پادشاه ساخت ۱۲

بَعْدَ خَوْفِهِمْ أَمَّا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا وَمَنْ كَفَرَ

بعد از ترس ایشان اینی را پرستش کنند مرا شریک مقرر کنند با من چیزی را و هر که ناپاستی کند

بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ۵۹ وَأَقِمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ

بعد از این پس آن جماعه ایشان اند فاسقان و برپا دارید نماز و بدید زکوة را

وَاطِيعُوا الرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ۶۰ لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا

و فرمانبردارى کنید پیغمبر را بگو که بر شما رحم کرده شود پسندار کافران را

مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ النَّارُ وَلَيْسَ الْمَصِيرُ ۶۱

عاجز کننده در زمین و جاسته ایشان آتش است و آن بد بازگشت است

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِيَسْتَأْذِنَكُمْ الَّذِينَ مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ وَالَّذِينَ

ای مسلمانان باید که دستوری طلبند از شما آنانکه مانکس ایشان شده است دست بسته شماست

لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ مِنْ قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ

و آنانکه نرسیده اند بحدا احتلام از شما سه نوبت پیش از نماز فجر

وَحِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُمْ مِنَ الظَّهْرِ وَمِنْ بَعْدِ صَلَاةِ

و وقتی که فرو می نهید جامه های خود را نیم روز و پس از نماز

الْعِشَاءِ ثَلَاثُ عَوْرَاتٍ لَكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ

عشا این سه ساعت خلوتست برلای شما نیست بر شما و نه بر ایشان هیچ بزه

بَعْدَ هُنَّ طَوَافُونَ عَلَيْكُمْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ

بعد ازینها در آیند گانند بر شما بعض از شما بر بعض دیگر همچنین بیان می کند

اللَّهُ لَكُمْ آيَاتٍ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۶۲ وَإِذَا بَلَغَ الْأَطْفَالُ مِنْكُمْ

خدا برلای شما آیات را و خدا داننده با حکمت است و چون رسند طفلان از شما

الْحُلُمَ فَلْيَسْتَأْذِنُوا كَمَا اسْتَأْذَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَٰلِكَ

بحدا احتلام باید که دستوری طلب کنند چنانکه دستوری می طلبیدند آنانکه پیش از ایشان بودند همچنین

يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۶۳ وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ

بیان می کند خدا برلای شما آیات خود را و خدا دانا با حکمت است و کلاں سال از زنان

۵۹

ط

یعنی چنانکه قائلان حضرت عثمان
کردند ترجم گوید تفسیر این آیت
در حدیث آمده آن خلافتی بعدی
شماره ۱۲

ط

یعنی غلامان و کنیزان ۱۲

ط

محل آن است که محارم و اطفال
نیز درین ساعات استیذان کنند
زیرا که مردمان طاهر درین ساعات ازین
می کشند و عروال می شوند محارم
آنست که محارم را و اطفال را عروال
دیدن در وقت نیست و الله اعلم ۱۲

الَّتِي لَا يَرْجُونَ نِكَاحًا فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ أَنْ يَضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ

کہ تہق نکاح ندارند نیست برایشان بڑھ در آنکہ فرو نہند جملہ ثیاب خود را

غَيْرُ مُتَبَرِّجَاتٍ بِزِينَةٍ وَأَنْ يَسْتَعْفِفْنَ خَيْرٌ لَهُنَّ وَاللَّهُ سَمِيعٌ

نہ ظاہر کنال آرائش را و اگر پرہیزگاری کنند بہترست ایشان را و خدا شنوا

عَلَيْهِنَّ ۖ لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا

وہاںست نیست بر نابینا گناہے و نہ بر لنگ گناہے و نیست

عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَنْفُسِكُمْ أَنْ تَأْكُلُوا مِنْ بُيُوتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ

بر بیمار گناہے و نہ بر ذاتِ شما گناہے و آنکہ بخورید از خانہائے خویش یا خانہائے

أَبَائِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أُمَّهَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ إِخْوَانِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَخَوَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ

پدرانِ خویش یا خانہائے مادرانِ خویش یا خانہائے برادرانِ خویش یا خانہائے خواہرانِ خویش یا خانہائے

أَعْمَامِكُمْ أَوْ بُيُوتِ عَمَّاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ إِخْوَالِكُمْ أَوْ بُيُوتِ خَالَاتِكُمْ أَوْ مَا

عمہائے خویش یا خانہائے عمہائے خویش یا خانہائے تنہائے خویش یا خانہائے خالہائے خویش یا

مَلَائِكَتِكُمْ مَّفَاتِحَ أَوْ صَدِيقِكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَأْكُلُوا جَمِيعًا

خانہ کہ بتصرفِ شماست کلیدانِ او یا خانہائے دوست نیست بر شما ایچ گناہے و آنکہ بخورید ہمہ یکجا

أَوْ أَشْتَاتًا فَإِذَا دَخَلْتُمْ بُيُوتًا فَسَلِّمُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ تَحِيَّةٌ مِمَّنْ عِنْدَ

یا متفرق یا پس چوں در آید بخانہا پس سلام گوئید بر قومِ خویش و معائے غیر بابرکت یا کبر و فروزند

اللَّهِ مُبْرَكَةٌ طَيِّبَةٌ ۖ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ۝

از نزدیک خدا بہین بیان می کند خدا برائے شما آیات را بود کہ بفہمید

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِذَا كَانُوا مَعَهُ عَلَى

جز این نیست کہ مسلمانان آنانند کہ ایمان آوردند بخدا و رسول او و چوں باشند باو برکاتے کہ

أَمْرٍ جَامِعٍ لَمْ يَذْهَبُوا حَتَّى يَسْتَأْذِنُوهُ ۚ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ

جمع کردن ایشان می طلبند فروختا آنکہ دستور می طلبند از پیغمبر ہر آئینہ آنانکہ دستور می طلبند از تو

أُولَئِكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِذَا اسْتَأْذَنُوكَ لِبَعْضِ

ایشان آنانند کہ ایمان آورده اند بخدا و رسول او پس اگر دستور می طلبند از تو بر بعض

یعنی نگاہبان و کلید حفظ اوست

یعنی اوست کہ از رسم و عادت
مفہوم است کفایت می کند و
وجاہت از این صریح نیست

شَانَهُمْ فَادْنُ لِمَنْ شِئْتَ مِنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ

کار خود دستوری ده هر که خواهی از ایشان و آمرزش طلب کن برائے ایشان از خدا هر آینه خدا

غَفُورٌ رَحِيمٌ ۱۷ لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا

آمرزده مهربانست مشاورید طلبیدن پیغامبر را در میان خویش مانند طلبیدن بعضی از شما بعضی دیگر را

قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ يَتَسَلَّلُونَ مِنْكُمْ لِوَاذٍ فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ

هر آینه می داند خدا آنان که بسوی بیرون می روند از شما پنهان پس باید که ترسند آنانکه خلاف

عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۱۸ أَلَا إِنَّ اللَّهَ

حکم پیغمبری کند از آنکه برسد بدیشان بلائی یا برسد بایشان عذاب دروهمنده آگاه شو هر آینه خداست

مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قَدْ يَعْلَمُ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ وَيَوْمَ يُرْجَعُونَ

آنچه در آسمانهاست و زمین است میدانند روشی را که شما بر آن هستید و روزیکه برگردانیده شوند

إِلَيْهِ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۱۹

بوسه و خبر ایشان را آنچه کرده اند و خدا به هر چیز دانا است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۲۰ وَبِشَاوَرَةِ مَلَائِكَةٍ مِنْ رَبِّهِ

سوره فرقان در آنکه نازل شده بسم خداست بخشننده مهربان و آن هفتاد و هفت آیت و شش کلمه است

تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا ۲۱

بسیار بابرکت است آنکه فرود آورد قرآن را بر بندۀ خویش تا باشد ترسانند عالم ها را

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ

آنکه او راست بادشاهی آسمان ها و زمین و هیچ فرزند نکرده و هیچ شریک

لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَرَهُ تَقْدِيرًا ۲۲

نیست او را در بادشاهی و بیافرید هر چیزی را پس اندازه کرد او را باندازه کردن

وَاتَّخَذَ مِنْ دُونِهِ آلِهَةً لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ وَ

و گرفتند کافران مجرانشان آل معبودان را که نمی آفرینند چیزی و خودشان آفریده می شوند و

لَا يَمْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا وَلَا يَمْلِكُونَ مَوْتًا وَلَا حَيَاةً

نمی توانند برائے خویش زیانی و نفعی و نمی توانند مرگ را و زنده گانی را

عند التلاخين ۱۸

وَلَا تُشُورًا ۵ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ هَذَا إِلَّا افْكٌ افْتَرَاهُ

وہ برائے جھگڑا دہندے کہتے ہیں کہ افک یعنی کھانا ہے اور افتراف یعنی کھانا پکانا ہے

وَأَعَانَهُ عَلَيْهِ قَوْمٌ آخَرُونَ فَقَدْ جَاءُوا ظُلُمًا وَزُورًا ۶ وَ

اور اس کی مدد کرنے والے ایک اور قوم آئے ہیں اور انھوں نے ظلم و زور سے آئے ہیں

قَالُوا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ۷ اَكْتَتَبَهَا فَهِ تُمْلَىٰ عَلَيْهِ بُكْرَةً ۸ وَ

کہتے ہیں کہ یہ پہلے کے افسانے ہیں ان کے لئے لکھا گیا ہے کہ تم اس پر پڑھو

أَصِيلًا ۹ قُلْ أَنْزَلَهُ الَّذِي يَعْلَمُ السِّرَّ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۱۰

پاکیزہ اور پاکیزہ ہے جو اس کے لئے آسمان و زمین کے راز کو جانتا ہے

إِنَّهُ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ۱۱ وَقَالُوا مَالِ هَذَا الرَّسُولِ يَأْكُلُ

بے شک وہ بخیر و برکت ہے اور اس کے لئے مال ہے اور اس کے لئے مال ہے

الطَّعَامَ وَيَمْشِي فِي الْأَسْوَاقِ لَوْلَا أَنْزَلَ إِلَيْهِ مَلَكٌ فَيَكُونُ

کھانا کھاتا ہے اور بازاروں میں چلتا ہے اگر اس کے لئے ایک فرشتہ بھی بھیجا جاتا تو

مَعَهُ نَذِيرٌ ۱۲ أَوْ يُلْقَىٰ إِلَيْهِ كَنزٌ أَوْ تَكُونُ لَهُ جَنَّةٌ يَأْكُلُ مِنْهَا ۱۳ وَ

اس کے ساتھ ایک نذیر ہو یا اس کے لئے ایک کھزانہ بھی بھیجا جاتا ہو یا اس کے لئے ایک جنت بھی بھیجا جاتا ہو

قَالَ الظَّالِمُونَ إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَسْحُورًا ۱۴ أَنْظِرْ كَيْفَ ضَرَبُوا

کہتے ہیں کہ اگر تم اس کے پیروی کرتے ہو تو تم لوگوں کو صرف ایک جادوگر دکھائے گا

لَكَ الْأَمْثَالُ فَضَلُوا فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا ۱۵ تَبَرَّكَ الَّذِي إِِنْ

تو اس کے لئے امثال ہیں اور اس کے لئے امثال ہیں اور اس کے لئے امثال ہیں

شَاءَ جَعَلَ لَكَ خَيْرًا مِمَّنْ ذَلِكِ جَنَّتِ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۱۶

جو چاہے اس کے لئے بہتر سے بہتر سے اس کے لئے بہتر سے بہتر سے

وَيَجْعَلُ لَكَ قُصُورًا ۱۷ بَلْ كَذَّبُوا بِالسَّاعَةِ ۱۸ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ

اور اس کے لئے قصور بھی بنائے گا بلکہ انھوں نے ساعۃ کی تکذیب کی اور ہم نے کافروں کے لئے

بِالسَّاعَةِ سَعِيرًا ۱۹ إِذَا رَأَتْهُمْ مِّنْ مَّكَانٍ بَعِيدٍ سَمِعُوا لَهَا تَغِيظًا

ساعۃ سے ساعۃ کی آواز سنی کہ وہ دور سے ان کے لئے تازیانی کی آواز ہے

و
یعنی تا یاد گیر و ۱۲

۱۸

وَزَفِيرًا ۱۶ وَإِذَا الْقَوَاغِبُ كَانَتْ مَكَانًا ضَيِّقًا مُقَرَّبِينَ دَعَا هُنَالِكَ ثُبُورًا ط

و غریبن و چون انداخته شوند از آن دوزخ بمکانی تنگ و پابسته بدعا کنند آنجا برخواستن بپلاک

لَا تَدْعُوا الْيَوْمَ ثُبُورًا وَاحِدًا وَادْعُوا ثُبُورًا كَثِيرًا ۱۷ قُلْ أَذِلَّكَ خَيْرٌ

و گوئیم بدعا کنی یک امروز بیک پلاک بدعا کنی بسیار بگو آیا این بهتر است

أَمْ جَنَّةُ الْخُلْدِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ ط كَانَتْ لَهُمْ جَزَاءً وَاصِيرًا ۱۸

یا بهشت جاوید آنکه وعده داده شده است متقیان را باشد ایشان را پاداش و جزای بارگشت

لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ خُلْدٍ ۱۹ كَانَ عَلَى رَبِّكَ وَعْدٌ مَسْئُولًا ۲۰

ایشان را است در آنجا آنچه می خواهند جاویدان هست پروردگار تو وعده طلبیده شده

وَيَوْمَ يُحْشَرُهُمْ وَيَايَعِدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَقُولُ عَأْنَتُمْ

و آن روز که جمع کند خدا ایشان را بآنکه می پرستند بجز خدا پس گوید آیا شما

أَضَلَلْتُمْ عِبَادِي هَؤُلَاءِ أَمْ هُمْ ضَلُّوا السَّبِيلَ ۲۱ قَالُوا اسْبِحْنِكَ

گمراه کردید این بندگان مرا یا ایشان خود غلط کرده اند راه را گویند بپاک یاری کنیم ترا

مَا كَانَ يَنْبَغِي لَنَا أَنْ نَتَّخِذَ مِنْ دُونِكَ مِنْ أَوْلِيَاءَ وَلَكِنْ

منزوار نباشد ما را که بیج دوست گیریم بجز تو ولیکن بهره مند ساختی

مَتَّعْتَهُمْ وَآبَاءَهُمْ حَتَّى نَسُوا الذِّكْرَ وَكَانُوا قَوْمًا بُورًا ۲۲ فَقَدْ

ایشان را و پدران ایشان را تا آنکه فراموش کردند پند و شدند گروهی هلاک شده گوئیم

كَذَّبُوكُمْ بِمَا تَقُولُونَ فَمَا تَسْتَطِيعُونَ صَرْفًا وَلَا نَصْرًا وَمَنْ

لای گروه کافران هر آینه دروغ داشتند شما را این معبودان و آنچه می گفتید پس نمی توانید دفع کردن عذاب و نیار طلبون

يُظْلِمُ مِنْكُمْ ذُنُوبَهُ عَذَابًا كَبِيرًا ۲۳ وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنْ

و هر که تم کرده باشد از شما پشیمانیم عذاب بزرگ و نه فرستادیم پیش از تو

الرُّسُلِينَ إِلَّا أَنَّهُمْ لَيَأْكُلُونَ الطَّعَامَ وَيَمْشُونَ فِي الْأَسْوَاقِ ط

پیغامبران مگر باین صفت که ایشان می خورند طعام و می رفتند در بازارها و

جَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً ۲۴ أَنْتَصِرُونَ وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيرًا ۲۵

ساختیم بعضی شما را در حق بعضی ابتلائی آیات پروردگار تو بینا

الحزب التاسع عشر ۱۹

وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا الْمَلِكَةُ

وگفتند آنانکه توقع ندارند ملاقات ما را چرا فرو فرستاده نشد بر ما فرشتگان را

أَوْ نَرَى رَبَّنَا لَقَدْ اسْتَكْبَرُوا فِي أَنْفُسِهِمْ وَعَتَوْهُ عَتَا كَبِيرًا ۝۲۱

یا چرا نمی بینیم پروردگار خود را هر آینه بزرگ شدند در عین خویش سرکشی کردند سرکشی بزرگ

يَوْمَ يَرُونَ الْمَلِكَةَ لَا بُشْرَى يَوْمَئِذٍ لِلْمُجْرِمِينَ وَيَقُولُونَ

روزے که ببینند فرشتگان را هیچ مرده نیست آن روز گناهکاران را و گویند که

حَجَرًا فَجُورًا ۝۲۲ وَقَدْ مَنَّا إِلَىٰ مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ

باز داشته شوند باز داشتن مگرد و متوجه شدیم بسوی آن چه کردند از کردار پس ساقیم آن را مانند

هَبَاءً مَنْثُورًا ۝۲۳ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ مُّسْتَقَرًّا وَأَحْسَنُ

ذره های پراکنده است اهل بهشت آن روز بهترند از جهت قرارگاه و نیکوترند باعتبار جائے

مَقِيلًا ۝۲۴ وَيَوْمَ تَشْقُقُ السَّمَاءُ بِالْغَمَامِ وَنُزِّلَ الْمَلِكَةُ تَنْزِيلًا ۝۲۵

استراحت و روزیکه بشکافد آسمان بسبب بارود فرو داده شوند فرشتگان فرود آردنی و

الْمَلِكُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ لِلرَّحْمَنِ وَكَانَ يَوْمًا عَلَى الْكَافِرِينَ عَسِيرًا ۝۲۶

بادشاهی حقیقی آن روز خدا راست و باشد آن روز بر کافران روز دشوار

وَيَوْمَ يَعْصُ الظَّالِمُ عَلَىٰ يَدَيْهِ يَقُولُ يَلِيَّتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ

و روزے که بگزد ستمکار دوست خود را گوید ای کاش من گرفته بودم همراه

الرَّسُولِ سَيِّئًا ۝۲۷ يُوَلِّتُنِي لِتَتَنِي لِمَا اتَّخَذْتُ فَلَا تَخْلِيلًا ۝۲۸

پیغامبر را ای ای وای بر من کاش که دوست نه گرفته بودم فلا را

لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنْسَانِ

هر آینه من گمراه کردم مرا از پند بعد از آنکه آمده بود بمن و بهت شیطان آدمی آرا در محنت

خَذُولًا ۝۲۹ وَقَالَ الرَّسُولُ يَرَبْ إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا هَذَا الْقُرْآنَ

تناه گزارنده وگفت پیغامبر ای پروردگار من هر آینه قوم من این قرآن را متروک

مَهْجُورًا ۝۳۰ وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ وَ

ساختند و همچنین ساخته ایم برائے هر پیغامبر دشمنان از گناهکاران و

و
یعنی ضبط کردیم ۱۲
و
یعنی آسمان بر هیئت مختار خود
باشد اما بر نگاه منشئ شود و الله اعلم ۱۲

كفى برّيك هادياً ونصيراً ٣١ وقال الذين كفروا ولولا نزل

پس ست برودوگا تو راه نما و نصرت دهنده و گفتند کافران چرا نه فرود آورده شد

عليه القرآن جُملَةً واحدة ٣٢ كذلك لِنُثَبِّتَ بِهِ فُؤَادَكَ وَ

بر پیغام قرآن یک دفعه همچنین بدفعات آوریم تا استوار سازیم بآن دل ترا و

رُكْنَهُ تَرْتِيلاً ٣٣ وَلَا يَأْتُونَكَ بِمَثَلٍ إِلَّا جُنُكٌ بِالْحَقِّ وَأَحْسَنَ

خواندیم آن را باهنگی دنیا زند کافران پیش تو هیچ داستای مگر بیاریم پیش تو بولبل راست و نیکوتر

تَفْسِيراً ٣٤ الَّذِينَ يُحْشَرُونَ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ إِلَىٰ جَهَنَّمَ أُولَٰئِكَ

در بیان آنانکه برای عیجه شوند اقبال بروی چهره خویش بر روی دوزخ این جماعه

شَرُّ مَكَانٍ وَأَضَلُّ سَبِيلًا ٣٥ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَ

بدترند باعتبار مکان غلط کننده ترند راه را و هر آینه داویم موسی را کتاب و

جَعَلْنَا مَعَ أَخَاهُ هَارُونَ وَزِيْرًا ٣٦ فَقُلْنَا أَذْهَبَا إِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ

ساختیم همراه او برادر او هارون را وزیر پس گفتیم بروید بسوی آن قوم که دروغ

كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَدَمَّرْنَاهُمْ تَدْمِيرًا ٣٧ وَقَوْمَ نُوحٍ لَمَّا كَذَّبُوا

شمرند آیات ما را پس هلاک ساختیم آن قوم را هلاک کردنی و قوم نوح چون دروغ می نمودند

الرُّسُلَ أَغْرَقْنَاهُمْ وَجَعَلْنَاهُمْ لِلنَّاسِ آيَةً ٣٨ وَأَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ

پیغامبران را غرق ساختیم این جماعه را و گردانیدیم ایشان را بر روی مردمان نشانه و مهیا کردیم برای ستمگاران

عَذَابًا أَلِيمًا ٣٩ وَعَادًا وَثَمُودًا وَأَصْحَابَ الرَّسِّ وَقُرُونًا بَيْنَ

عذاب درد دهنده و هلاک ساختیم عاد و ثمود و اهل رس را و طبقات بسیار را

ذَلِكَ كَثِيرًا ٤٠ وَكَلَّا خَرَبْنَا لَهُ الْأَمْثَالَ وَكَلَّا تَبَرَّنَا تَبِيرًا ٤١ وَ

در میان ایشان و برای هر یک بیان کردیم داستان و هر یکی را هلاک ساختیم هلاک کردنی و

لَقَدْ آتَوْنَا عَلَى الْقَرْيَةِ الَّتِي أُمِطِرَتْ مَطَرُ السَّوءِ أَفَلَمْ يَكُونُوا

هر آینه رسیدند کافران بدیجه که باران بد بر روی باران بد یعنی باران سنگ آید نمی دیدند

يَرَوْنَهَا بَلْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ نُشُورًا ٤٢ وَإِذَا رَأَوْكَ إِن يَتَّخِذُونَكَ

آن را بلکه توقع نمی داشتند برای عیجتن را و چون بینند ترا نمی گردند ترا

عند التفتين ١٢

٢٤

إِلَّا هُزُوا هَذَا الَّذِي بَعَثَ اللَّهُ رَسُولًا ④ إِنْ كَادَ لَيُضِلَّنَا عَنْ

الامسخره آيا اين شخص هست آنكه خداي تعالي پيغامبر فرستادش هر آينه نزديك بود كه گمراه كنند را

الْهَيْتَنَا لَوْ لَا أَنْ صَبَرْنَا عَلَيْهَا ⑤ وَسَوْفَ يَعْلَمُونَ حِينَ يَرُونَ

از پيشتش خيال اين ما اگر نه آن محضه كه شكيبائي كرديم برآں و خواهند دانست چگون بهمينند

الْعَذَابِ مَنْ أَضَلُّ سَبِيلًا ⑥ أَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ ⑦

عذاب را كيست غلط كننده تر راه را آيا ديدي آن را كه گرفته است خداي خود

أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًا ⑧ أَمْ تَحْسَبُ أَنَّ أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ

خواهش نفس خود را آيا تو ميشوي بر في نگهبان آيا مي پنداري كه بيشترين ايشان مي شنوند

أَوْ يَعْقِلُونَ إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا ⑨ أَلَمْ

يا مي فهمند نيمند ايشان الا مانند چهارپايان بلكه ايشان غلط كننده ترند راه را آيا

تَرَأَىٰ رَبَّكَ كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ ⑩ وَلَوْ شَاءَ لَجَعَلَهُ سَاكِنًا ثُمَّ جَعَلْنَا

نديدي بسوئي پروردگار خود چگونه دراز كرد سايه را و اگر خواسته گردانيد آن را آراميد باز بزرگداشتيم

الشَّمْسَ عَلَيْهِ دَلِيلًا ⑪ ثُمَّ قَبَضْنَاهُ إِلَيْنَا قَبْضًا يَسِيرًا ⑫ وَهُوَ

آفتاب را بروي راه غماط باز فرا گرفتيم سايه را بسوئي خويش فرا گرفتن آسمان و او است

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِبَاسًا وَالنَّوْمَ سُبَاتًا وَجَعَلَ النَّهَارَ

آنكه ساخته براي شما شب را پوششي و خواب را راحت و ساخت روز را وقت

نُشُورًا ⑬ وَهُوَ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ ⑭

برخاستن و او است آنكه فرستاد باد را مزده دهند پيش رحمت خويش

وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا ⑮ لِنُنْخِئَ بِهِ بَلْدَةً نَّيْتًا وَنُسْقِيَهُ

و فرود آورديم از آسمان آب پاك را تا نهند سازيم باں آب بهمرده را و تا نبوشا نميش

مِمَّا خَلَقْنَا أَنْعَامًا وَأَنْ آسَىٰ كَثِيرًا ⑯ وَلَقَدْ صَرَّفْنَاهُ بَيْنَهُمْ

از آنچه و آفريد ايم چهارپايان را و مردم بسيار را و هر آينه گوناگون بيان كرديم بيند درميان ايشان

لِيَذْكُرُوا فَأَبَىٰ أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا ⑰ وَلَوْ شِئْنَا لَبعَثْنَا فِي

تا نهند ياد بشوند پس قبول نكردند بيشترين مردمان مگر ناسپاسي را و اگر مي خواستيم مي فرستاديم در

ف

ف
يعني بعد اسفار قبل از طلوع آفتاب
ياد اول روز ١٢

ف
يعني بهر صفت كه آفتاب تقاضا
ميكند ميرود ١٢

كُلِّ قَرْيَةٍ تَذِيرًا ۝۵۱ فَلَا تُطِيعُ الْكَافِرِينَ وَجَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَبِيرًا ۝۵۲

هر دینچه ترساننده پس فرمان مبر کافران را و جهاد کن بر ایشان بحکم خدا جهاد بزرگ

وَهُوَ الَّذِي مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ هَذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ وَهَذَا امِلٌّ أَجَاظٌ ۝۵۳

و اوست آنکه در آمیخت دو دریا را این یک آب شیرین و این تشنگی ست و آن می شور و میز

وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا وَحِجْرًا مَّحْجُورًا ۝۵۴ وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنْ

و ساخت میان هر دو حجابی و سد مضبوط و اوست آنکه آفرید از

الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَصِهْرًا وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا ۝۵۵ وَيَعْبُدُونَ

آب آدمی را پس ساخت آن را خاندن نسب و خاوندی و قرابت و الهی هست پروردگار توانا و می پرستند

مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَلَا يَضُرُّهُمْ وَكَانَ الْكَافِرُ عَلَىٰ رَبِّهِ

بجز خدا چیزی را که نفع ندهد یا زیان مضرر رساند بدیشان و هست کافر بر مخالفت پروردگار

ظَهِيرًا ۝۵۶ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ۝۵۷ قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ

پشت پوشنده و در فرستادیم ترا مگر بشارت دهنده و بیم کننده بگو منی طلبم از شما بر تپیع قرآن

مِنْ أَجْرٍ إِلَّا مَنْ شَاءَ أَنْ يَتَّخِذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ۝۵۸ وَتَوَكَّلْ عَلَىٰ

هیچ مزدی لیکن خواهد که راه گیرد بسوی پروردگار خویش گو توکل کن

الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ وَسَبِّحْ بِحَمْدِهِ ط وَكَفَىٰ بِهِ بَذْنُكَ عِبَادَةً

بر آن زنده که هرگز نمیرد و بپای یاد کن همراه ستایش او پس ستی بگنا این بندگان خویش

خَيْرًا ۝۵۹ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ

آگاه آنکه بیافرید آسمانها و زمین و آنچه در میان آنهاست در شش روز

ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ الرَّحْمَنُ فَسَلِّ بِخَيْرٍ ۝۶۰ وَإِذَا قِيلَ

باز مستقر شد بر عرش اوست بخشنده پس بر سر از حال می دان آنرا و چون گفته میشود

لَهُمْ اسْجُدُوا لِلرَّحْمَنِ قَالُوا وَمَا الرَّحْمَنُ أَنَسْجُدُ لِمَا تَأْمُرُنَا وَ

بکافران که سجده کنید رحمن را گویند چیست رحمن آیا سجده کنیم چیزی را که تو میفرمائی ما

زَادَهُمْ نُفُورًا ۝۶۱ تَبَارَكَ الَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَجَعَلَ

و زیاده کرد این سخن حق ایشان بیدار را بزرگوار است آنکه بساخت در آسمان برجهارا و ساخت ملل چهار خارا

فِيهَا سِرْجًا وَقَهْرًا مُنِيرًا ۝ وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ خِلْفَةً

یعنی آفتاب را و ساخت ماه را روشن است آنکه ساخت شب و روز را جانشین یک دیگر

لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يَذَّكَّرَ أَوْ أَرَادَ شُكُورًا ۝ وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ

برائے کسیکه خواهد بندگرفتن یا خواهد شکرگزاری کردن و بندگان خدا آمانند

يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا

که میروند بر زمین با هستی و چون سخن گویند ایشان نادان گویند سلام

سَلَامًا ۝ وَالَّذِينَ يَبِيتُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَقِيَامًا ۝ وَالَّذِينَ

برشاماد و آمانکه شب می گذارند برائے پروردگار خویش سجدہ کنان و قیام کنان و آمانکه

يَقُولُونَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ

می گویند ای گویند اے پروردگار ما بازدار ازما عذاب دوزخ را هر آینه عذاب دوزخ لازم

غَرَامًا ۝ إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ۝ وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا

شوند است هر آینه دوزخ بد آرام گاه است و بد مقام است و آنکه بچل خرج کنند

لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا ۝ وَالَّذِينَ

اسراف نہ نمایند و تنگی نگیرند و باشد عطا لایزال میان جانشین معتدل و آمانکه

لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ

نمی پرستند با خدا معبود دیگر را و نمی کشند هیچ نفسی را که حرام کرده است

اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا ۝ يُضْعَفُ

خدا مگر بحق و نمانند و هر که بکند این کار بر خورد بر عقوبت دشوار دو چند کرده شود

لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَخْلُدُ فِيهِ مُهَانًا ۝ إِلَّا مَنْ تَابَ

اورا عذاب روز قیامت و جاوداند آغا خوار کرده شده مگر آنکه توبہ کرد

وَأَمِنْ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ

و ایمان آورد و عمل شایسته نمود پس آنجماع بدل سازد خدا بدیهای ایشان را نیکیا

وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ۝ وَمَنْ تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُ تَوْبَتُهُ

و هست خدا آمرزنده مهربان و هر که توبہ کند و کار شایسته بجا آورد پس هر آینه توبہ می کند

و
یعنی تواضع بر ایشان غالب است

إِلَى اللَّهِ مَتَابًا ٧١ وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الرُّورَ وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ

بجدا رجوع کردند و آنانکه گواهی دروغ نمی دهند و چون بگریزند بر پند بدهند

مَرُّوا كِرَامًا ٧٢ وَالَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَمْ يَخِرُّوا عَلَيْهَا

برویش بزرگان و آنانکه چون پند داده می شود ایشان را آیات پروردگار ایشان سرگردانند

صَبًا وَعُمِيَانًا ٧٣ وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا

بشیدن آل و آنانکه می گویند ای پروردگار ما بخش ما از زنان ما

وَذُرِّيَّتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا ٧٤ أُولَئِكَ

د از فرزندان ما روشنی چشم و بن ما پیشوای متقیان آل جماع

يُجْزَوْنَ الْغُرْفَةَ بِمَا صَبَرُوا وَيُلَقَّوْنَ فِيهَا تَحِيَّةً وَسَلَامًا ٧٥

جزا داده شود ایشان را محل بلند بر قباله آنکه صبر کردند و بر خورانیده شود ایشان را آنجا بدین خیر و سلام

خُلِدِينَ فِيهَا حَسُنَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ٧٦ قُلْ مَا يَعْبُؤُكُمْ

جاویدان آنجا بهشت نیک آرامگاه است و نیک مقام است بگو با قدر نمی شمار شمارا

رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ فَقَدْ كَذَّبْتُمْ فَسَوْفَ يَكُونُ لِزَامًا ٧٧

پروردگار من اگر نباشد عبادت شما پس هر آینه دروغ داشتید پس البته باشد جزای آل لازم

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ٧٨ سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ

سوره شریف در کمال نازل شده بنام خداوند بخشنده مهربان و کن و مدح بیست هفت آیه زیاده کوع است

طَسَمَ ١ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ٢ لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسًا أَلَّا

ایس آیات کتاب روشن است شاید تو هلاک کننده خویش را ببینی

يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ٣ إِنْ تَشَاءْ نُنْزِلْ عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ آيَةً فَظَلَّتْ

مسلمان نمی شوند اگر خواهی فرود آریم بر ایشان از آسمان نشانه پس شود گردن بانی

أَعْنَاقَهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ ٤ وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنَ الرَّحْمَنِ

ایشان پیش آل نیا تش کنند و نمی آید بدیشان هیچ پند از جانب پروردگار ایشان نوید

مُحَدَّثٍ إِلَّا كَانُوا عَنْهُ مُعْرِضِينَ ٥ فَقَدْ كَذَّبُوا فَسَيَأْتِيَهُمْ أَنْبَاءُ

آورده مگر می باشند از آن روگرداننده پس ثابت شد که ایشان دروغ شدند پس آید

فل
یعنی بلکه دیده و شنیده
سجده کنند ١٢

المنزل الخامس

مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ۖ أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الْأَرْضِ كَمْ أَنْبَتْنَا

با صدق وعده که بآل تمسخر می کردند آیا ندیده اند بسوئے زمین چه قدر رویانیدیم

فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ ۖ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ

در آنجا از هر جنس نیک هر آینه دریں ماجرانشانه است و نیستند بیشترین ایشان

مُؤْمِنِينَ ۖ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۖ وَإِذْ نَادَىٰ رَبُّكَ

مسلمانان و هر آینه پروردگار تو همان است غالب مهربان و آنگاه که آواز داد پروردگار تو

مُوسَىٰ أَنْ أَنْتَ الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ۖ قَوْمَ فِرْعَوْنَ ۖ أَلَا يَتَّقُونَ ۖ

موسی را که بیا پیشش گروه ستمکاران بیا پیش قوم فرعون آیا پرهیزکاری نمی کنند

قَالَ رَبِّ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ ۖ وَيَضِيقُ صَدْرِي وَلَا

گفت ای پروردگار من هر آینه من می ترسم از آنکه دروغ بگویند مرا و تنگ شود سینه من و جاری نمی گردد

يَنْطَلِقُ لِسَانِي فَأُرْسِلُ إِلَىٰ هَرُونَ ۖ وَلَهُمْ عَلَىٰ ذَنْبٍ فَأَخَافُ

زبان من پس بیجا مبری فرست بسوئے هارون قوم فرعون را بر من گناه است پس می ترسم که

أَنْ يَقْتُلُونِ ۖ قَالَ كَلَّا فَاذْهَبَا يَٰأَيَّتِنَا أَنْتَ وَمَعَكُمْ مُسْتَمِعُونَ ۖ

کشتند مرا گفت نه چنین باشد پس هر دو بروید با نشانهای ما هر آینه ما باشما شنوند ایم

فَاتِيَا فِرْعَوْنَ فَقُولَا إِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۖ إِنَّ أَرْسِلْ

پس بیا تید بفرعون پس بگو تید هر آینه ما فرستاده پروردگار عالمها ایم بایں پیام که بفرست

مَعَنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ ۖ قَالَ أَلَمْ تُرَبِّك فِينَا وَلِيدًا وَلَبِثْتَ

همراه ما بنی اسرائیل را گفت ای موسی آیا پرورش نکردیم ترا در میان اهل خویش و حال طفلی

فِينَا مِنْ عُمُرِكَ سِنِينَ ۖ وَفَعَلْتَ فَعْلَتَكَ الَّتِي فَعَلْتَ وَ

و در رنگ کردی در میان از عمر خود سالها و کردی آن کردار خود را که از تو بعمل آمد و

أَنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ ۖ قَالَ فَعَلْتُهَا إِذَا وَأَنَا مِنَ الضَّالِّينَ ۖ

تو از ناسپاس دارندگان گفت کردم آن کردار آنگاه و من از گمرازان بودم

فَقَرَرْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خَفَيتُكُمْ فَوَهَبَ لِي رَبِّي حُكْمًا وَجَعَلَنِي

پس گریختم از پیش شما چون ترسیدم از عقوبت شما پس عطا کرد مرا پروردگار من دانش و ساخت مرا

۱
ع
ه

و
یعنی بنده گرفتن بنی اسرائیل نعمت
نبود پس چنین پرورش کردن که
بآل ضرورت بود نعمت نباشد ۱۲

مِنَ الْمُرْسَلِينَ ٢١ وَتِلْكَ نِعْمَةٌ تَمُّهَا عَلَىٰ أَنْ عَبْدْتُ بَنِي

از پیغامبران و آیا این نعمتیست که منت می نهی بر من که بنده گرفتی بنی

إِسْرَءِيلَ ٢٢ قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعَالَمِينَ ٢٣ قَالَ رَبُّ السَّمَوَاتِ

اسرائیل را و گفت فرعون و چیست پروردگار عالمها گفت موسی پروردگار آسمانها

وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ ٢٤ قَالَ لِمَنْ حَوْلَهُ

و زمین و آنچه در میان اینهاست اگر یقین آورده اید گفت فرعون آنرا که حوالی او بودند

أَلَا تَسْتَعِينُونَ ٢٥ قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ ٢٦ قَالَ

آیا نمی شنوید گفت موسی پروردگار شماست و پروردگار پدران پیشین شماست گفت

إِنَّ رَسُولَكُمْ الَّذِي أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ لَمَجْنُونٌ ٢٧ قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ

فرعون هر آینه پیغامبری که فرستاده شده بسوئی شما دیوانه است گفت موسی پروردگار مشرق

وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ ٢٨ قَالَ لِمَنِ اتَّخَذْتُ

و مغرب و آنچه در میان اینهاست اگر درستی یا بید گفت اگر خدا گرفتی

الْهَٰ غَيْرِي لَأَجْعَلَكَ مِنَ السَّجُّونِينَ ٢٩ قَالَ أَوْ لَوْ جِئْتُكَ

غیر مرا البته بکنم ترا از زندانیان گفت آیا بزندان کنی اگر چه

بِشَيْءٍ مُّبِينٍ ٣٠ قَالَ فَأْتِ بِهِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ٣١

بیام پیش تو چیزی روشن را گفت بیار آن را اگر از راست گویانی

فَأَلْقَىٰ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ ٣٢ وَنَزَعَ يَدَهُ فَإِذَا

پس بانداخت عصای خود را پس ناگهان او از دهنش آشکار بود و بر آورد دست خود پس ناگهان او

هِيَ بَيْضَاءُ لِلْظَّالِمِينَ ٣٣ قَالَ لِلْمَلَأِ حَوْلَهُ إِنَّ هَٰذَا لَسِحْرُ

سفید بود برای بیندگان گفت فرعون بجماعتی که حوالی او بودند هر آینه این شخص جلوه گر است

عَلِيمٌ ٣٤ يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِ فَمَاذَا

و اما میخواهد که بیرون کند شما را از زمین شما بسحر خود پس چه

تَأْمُرُونَ ٣٥ قَالُوا أَرْجِهْ وَأَخَاهُ وَأَبْعَثْ فِي الْمَدَائِنِ خَشَرِينَ ٣٦

می فرمایید مرا گفتند موقوف دار او را و برادرش را و بفرست در شهرها نقیبال را

و
یعنی بنده گرفتن بنی اسرائیل نعمت
نبود پس همچنین پرورش کردن
که با آن ضرورت بود نعمت نباشد

يَأْتُوكَ بِكُلِّ سَحَابٍ عَلِيمٍ ۝ فَجِئَ السَّحَرَةُ لِبِيقَاتٍ يَوْمَ مَعْلُومٍ ۝

تا بیا رند پیش تو هر جادوگر فائز را پس جمع کرده شد ساحران را بمیعاد روزی معین

وَقِيلَ لِلنَّاسِ هَلْ أَنْتُمْ مُجْتَمِعُونَ ۝ لَعَلَّكُمْ أَنْتِبُ السَّحَرَةَ

وگفته شد بمرمان آیا شما جمع شونده اید بود که ما پیروئی ساحران کنیم

إِنْ كَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ ۝ فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالُوا لِفِرْعَوْنَ

اگر ایشان غالب شوند پس بچو حاضر شدند ساحران گفتند فرعون را

إِنَّا لَنَا لَاجِرٌ إِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ ۝ قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ

آیا ما را از من فرسوده بود اگر ما غالب شویم گفت آری و هر آینه شما

إِذَا لَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ۝ قَالَ لَهُمُ مُوسَى الْقَوَامَا أَنْتُمْ تُلْقُونَ

آننگاه از مقربان باشید گفت بایشان موسی باقلیند آنچه شما افکنده اید

فَالْقَوَامُ إِلَهُكُمْ وَعَصِيَّتُهُمْ وَقَالُوا بَعْدَ فِرْعَوْنَ إِنَّا لَنَحْنُ

پس انداختند رساله خود را و عصای خود را و گفتند قسم به بزرگی فرعون هر آینه ما البته

الْغَالِبُونَ ۝ فَالْقَىٰ مُوسَىٰ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ۝

غالبیم پس انداخت موسی عصای خود را پس ناگهان فرسوده فروید آنچه دغا بازی میکردند

فَالْقَىٰ السَّحَرَةُ سُجَّدًا ۝ قَالُوا امْكُتِبَ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝ رَبِّ

پس انداخته شد ساحران سجده کنان گفتند ایمان آوردیم پیروندگان عالمها پیروندگان

مُوسَىٰ وَهَارُونَ ۝ قَالَ امْنُتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ أَدْنِ لَكُمْ إِنَّهُ

موسی و هارون گفت فرعون آیا ایمان آوردید موسی پیش از آنکه دستور دهم شمارا

لَكِبِيرُكُمُ الَّذِي عَلَيْكُمْ السَّحَرُ فَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ۝ لَا قِطْعَنَ

هر آینه من بهتر شماست آنکه بیاورم شمارا جادو پس خواهید دانست البته بر من دستهای

أَيْدِيكُمْ وَأَرْجُلُكُمْ مِّنْ خِلَافٍ وَلَا وَصَلَبَكُمْ أَجْمَعِينَ ۝

شمارا و پاهای شمارا یکی از جانب راست و دیگر از جانب چپ و البته بر وار کنیم شمارا همه یکجا

قَالُوا لَا ضَيْرَ إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ ۝ إِنَّا نَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لَنَا

گفتند هیچ زیان نیست هر آینه ما بسوی پروردگار خویش رجوع کنیم هر آینه ما توقع داریم که بیامزد

رَبَّنَا خَطِينَا أَنْ كُنَّا أَوَّلَ الْمُؤْمِنِينَ^{٥١} وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ

برائے پیر و دو گار اگنا بان را بسبب آنکه بشدیم اول مسلمانان و وحی فرستادیم بسوئے موسیٰ

أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي إِنْكُمْ تُتَّبَعُونَ^{٥٢} فَأَرْسَلْ فِرْعَوْنَ فِي الْهَدَايَيْنِ

که وقت شب روان کن بندگان مرا هر آینه شما تعاقب کرده شوید پس فرستاد فرعون در شبها

حَشِيرَتَيْنِ^{٥٣} إِنَّ هَؤُلَاءِ لَشِرْذِمَةٌ قَلِيلُونَ^{٥٤} وَإِنَّهُمْ لَنَا

نقیبان هر آینه بنی اسرائیل گروهی اندک اند و هر آینه ایشان را

لَغَايِظُونَ^{٥٥} وَإِنَّا لَجَمِيعٌ حَازِرُونَ^{٥٦} فَأَخْرَجْنَاهُمْ مِنْ جَدَّتِ

بخشم آورده اند و هر آینه ما جماعته ایم سلاح پوشیده خدای فرماید پس بیرون کردیم قوم فرعون را از بوستانها

وَعُيُونٍ^{٥٧} وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ^{٥٨} كَذَلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا بَنِي

چشمها و تنجها و منزل نیک چنین کردیم و میراث دادیم این اشیا بنی

إِسْرَائِيلَ^{٥٩} فَاتَّبَعُوهُمْ مُشْرِقِينَ^{٦٠} فَلَمَّا تَرَاءَ الْجَمْعُ قَالَ

اسرائیل را پس تعاقب ایشان کردند وقت اشراق فرمود پس چهل یکدیگر را دیدند هر دو گروه گفتند

أَضْحَبُ مُوسَىٰ إِنَّا لَمُدْرِكُونَ^{٦١} قَالَ كَلَّا إِنَّ مَعِيَ رَبِّي

ما را بن موسیٰ هر آینه بما رسیدند گفت موسیٰ نه چنین است هر آینه بان پروردگار من است

سَيِّدِيْنَ^{٦٢} فَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْبَحْرَ

راه خواهد نمود مرا پس وحی فرستادیم بسوئے موسیٰ که بزنی عصای خود را در دریا

فَانْفَلَقَ فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالطَّوْدِ الْعَظِيمِ^{٦٣} وَأَزْلَفْنَا ثَمَّ

پس دریا بشکافت پس شد هر پاره مانند کوه بزرگ و نزدیک آوردیم آنجا

الْآخِرِينَ^{٦٤} وَأَنْجَيْنَا مُوسَىٰ وَمَنْ مَعَهُ أَجْمَعِينَ^{٦٥} ثُمَّ

آن دیگران را و خلاص ساختیم موسیٰ را و آنان را که همراهی بودند همه یک جا باز

أَغْرَقْنَا الْآخِرِينَ^{٦٦} إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً^{٦٧} وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ

غرق ساختیم آن دیگران را هر آینه درین ماجرا نشانه است و نبودند بیشترین ایشان

مُؤْمِنِينَ^{٦٨} وَإِنَّ رَبَّكَ لَهوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ^{٦٩} وَأَتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ

مسلمانان و هر آینه پروردگار تو مهمل است غالب مهربان و بخوال برایشان خبر

إِبْرَاهِيمَ ۖ إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا تَعْبُدُونَ ۖ قَالُوا نَعْبُدُ

ابراہیم بھوں گفت بہ پدر خود و قوم خود ہم چیز را ہے پرستید گفتند ہم پرستیم

أَصْنَامًا فَتَنَزَّلُ لَهَا عَكْفِيقٌ ۖ قَالَ هَلْ يَسْمَعُونَكُمْ إِذْ

بتاں را پس مے ہاشیم برایشال مجاورت کنندہ گفت آیا می شنوند آواز شما بھوں

تَدْعُونَ ۖ أَوْ يَنْفَعُونَكُمْ أَوْ يُضَرُّونَ ۖ قَالُوا بَلْ وَجَدْنَا آبَاءَنَا

مے خوانید یاسوے رسانند شما یا زیان میدہند گفتند بلکہ یا قسیم پدران خود را

كَذَلِكَ يَفْعَلُونَ ۖ قَالَ أَفَرَأَيْتُمْ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ ۖ إِنَّكُمْ

کہ چنین می کردند گفت آیا دیدید آنچه می پرستیدید شما و

أَبَاؤُكُمْ الْأَقْدَمُونَ ۖ فَإِنَّهُمْ عَدُوٌّ لِّيَ إِلَّا رَبَّ الْعَالَمِينَ ۖ

پدران پیشین شما پس ہر آئندہ آنها دشمنان من اند لیکن دوست می دارم پروردگار عالمہارا

الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ ۖ وَالَّذِي هُوَ يُطْعِمُنِي وَيَسْقِينِ ۖ

آنکہ بیا فرید مرا پس ہوں راہ نماید مرا و آنکہ او طعام میخورد مرا و می آشامید مرا

وَإِذَا مَرَضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ ۖ وَالَّذِي يُمِيتُنِي ثُمَّ يُحْيِينِ ۖ

و بھوں بیماری شوم پس ہوں شفا میدہد مرا و آنکہ بمیراند مرا باز زندہ گرداند مرا

وَالَّذِي أَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي يَوْمَ الدِّينِ ۖ رَبِّ هَبْ لِي

و آنکہ توقع دارم کہ بیا مرزد برلئے من گناہ من روز جزا پروردگار عطا کن مرا

مُحْكَمًا ۖ وَاجْعَلْنِي بِالصَّالِحِينَ ۖ وَاجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي

حکمت سولہ سخن کن مرا بشاں مستحکم و پدید آر برلئے من ذکر نیک در

الْآخِرِينَ ۖ وَاجْعَلْنِي مِنْ وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ ۖ وَاعْفُ عَنِّي

پسینیاں و بکن مرا از وارثان بہشت با نعمت و بیا مرزد پدر مرا

إِنَّهُ كَانَ مِنَ الصَّالِحِينَ ۖ وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ ۖ يَوْمَ لَا

ہر آئندہ حقے بود از گمراہان و رسوا کن مرا روزے کہ برا نیگفتہ شوند در مان روزے

يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ ۖ إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ۖ وَأَزْلَفْتُ

کہ فائدہ نہ دہد مال نہ فرزندان لیکن صاحب فائدہ آں بود کہ بیا در پیش خدا دل بے عیب و نہیک کردہ شود

الْجَنَّةِ الْمُتَّقِينَ^{۹۰} وَبُرِزَتِ الْجَحِيمُ لِلْغَوِينَ^{۹۱} وَقِيلَ لَهُمْ إِنَّمَا

بهشت برائے متقیان و ظاہر نمودہ آید دوزخ برائے گمراہان و گفتہ شود بالیشان کجاست

كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ^{۹۲} مِنْ دُونِ اللَّهِ هَلْ يَنْصُرُونَكُمْ أَوْ يَنْتَصِرُونَ^{۹۳}

آنچه می پرستیدید بخیر خدا آیا نصرت میدهند شما را یا خود انتقام می کشند

فَكَبِكُوا فِيهَا هُمْ وَالْغَاوُونَ^{۹۴} وَجُنُودُ إِبْلِيسَ أَجْمَعُونَ^{۹۵} قَالُوا

پس برو انداختہ شوند در آنجا بتان گمراہان و لشکر ہائے شیطان ہمہ یک جا گویند

وَهُمْ فِيهَا يَخْتَصِمُونَ^{۹۶} تَاللَّهِ إِنْ كُنَّا لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ^{۹۷} إِذْ

والیشان آنجا با یکدیگر مکارہ می کنند بخدا ہر آئینہ ما یودیم در گمراہی ظاہر چون

نَسُوَكُمْ رَبِّ الْعَالَمِينَ^{۹۸} وَمَا أَضَلَّنَا إِلَّا الْمَجْرُمُونَ^{۹۹} فَمَا لَنَا

برای می ساحتیم شمارا با پروردگار عالمها و گمراہ نکردند ما را مگر این بدکاران پس نیست

مِنْ شَافِعِينَ^{۱۰۰} وَلَا صَدِيقٍ حَمِيمٍ^{۱۰۱} فَلَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَكُونُ

مارا هیچ شفاعت کننده و نہ دوست مهربانی کننده پس کاش مارا یکبار رجوع باشد

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ^{۱۰۲} إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ^{۱۰۳} وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ

پس شویم از مسلمانان ہر آئینہ دریں ماجرا نشانہ هست نیستند بیشترین ایشان

مُؤْمِنِينَ^{۱۰۴} وَإِنْ رَبُّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ^{۱۰۵} كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ

مسلمانان و ہر آئینہ پروردگار تو همان هست غالب مہربان دروغی شمرند قوم نوح

الرُّسُلِينَ^{۱۰۶} إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ نُوحٌ أَلَا تَتَّقُونَ^{۱۰۷} إِنِّي لَكُمْ

پیغامبران را چون گفت بالیشان برادر ایشان نوح آیا نمی ترسید ہر آئینہ من

رَسُولٌ أَمِينٌ^{۱۰۸} فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا^{۱۰۹} وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ

برائے شما پیغامبران اہم پس ترسید از خدا و فرمانبرداری من کنید و سوال نمی کنم از شما بر تبلیغ رسالت هیچ

أَجْرٍ إِنْ أَجْرِي إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ^{۱۱۰} فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا^{۱۱۱}

مزدی نیست مزد من مگر بر پروردگار عالمها پس ترسید از خدا و فرمانبرداری من کنید

قَالُوا أَنْوُ مِنْ لَكَ وَاتَّبَعَكَ الْأَرْدَلُونَ^{۱۱۲} قَالَ وَمَا عَلَيَّ بِمَا

گفتند آیا ایمان آوردیم بر تو حالانکہ پیروی تو کردہ اند سفدگان گفت نوح و بچہ کارست انش من

كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١١٣﴾ إِنَّ حِسَابَهُمْ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّي لَوُتَشْعُرُونَ ﴿١١٤﴾ وَ

بآنچه می کردند نیست حساب ایشان مگر بر پروردگار من اگر بدانیس و

مَا أَنَا بِطَارِدِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٥﴾ إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿١١٦﴾ قَالُوا لَئِنْ

نیستم من دورکننده مسلمانان ایم من مگر ترساننده آشکارا گفتند اگر

لَمْ تَنْتَهِ يُونُسُ لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمَرْجُومِينَ ﴿١١٧﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّي قَوْمِي

باز نمائی تو ای یونس البته شوی از سگسار شدگان گفت ای پروردگار من هر آینه

كَذِبُونَ ﴿١١٨﴾ فَافْتَحْ بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ فَتْحًا وَنَجِّنِي وَمَنْ مَّعِيَ مِنَ

قوم من دروغ نمویز مرا پس فیصل کن میان من و میان ایشان فیصل کردن عظیم و خلاص کن مرا و آنرا که همراه من

الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٩﴾ فَأَنْجِنَهُ وَمَنْ مَّعَهُ فِي الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ ﴿١٢٠﴾ ثُمَّ

از مسلمانان پس نجات دادیم او را و آنرا که همراه او بودند در کشتی پُر کرده شده باز

أَغْرَقْنَا بَعْدَ الْبَقِيَّةِ ﴿١٢١﴾ إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ

غرق ساختیم بعد از باقی ماندگان را هر آینه دلیل ماجرانشان است و میستند اکثر ایشان

مُؤْمِنِينَ ﴿١٢٢﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٢٣﴾ كَذَّبَتْ عَادُ

مسلمانان و هر آینه پروردگار تو همان است غالب مهربان دروغ می گفتند

الرُّسُلَيْنِ ﴿١٢٤﴾ إِذْ قَالَ لَهُمُ أَخُوهُمْ هُودٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٢٥﴾ إِنْ لَكُمْ

قبیله عاد و یثرب را چون گفت بایشان برادر ایشان هود آیا نمی ترسید هر آینه من

رَسُولٌ آمِينَ ﴿١٢٦﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١٢٧﴾ وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ

برای شما پیغامی مگر با امانت پس ترسید از خدا و فرمانبرداري من کنید و سوال نمی کنم از شما بر تبلیغ رست

أَجْرٍ إِنْ أَجْرِي إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٢٨﴾ أَتَبْنُونَ بُكُلًّا رِيعَ

اینچیز من نیست مزد من مگر بر پروردگار عالمها آیا عمارت می کنید هر بنده

آيَةً تَعْبَثُونَ ﴿١٢٩﴾ وَتَتَّخِذُونَ مَصَانِعَ لَكُمْ تُخَلِدُونَ ﴿١٣٠﴾ وَإِذَا

علامتی بے فایده مشغول شد و نیسازید مصلحتی استوار گویا جاوید خواهید ماند و چون

بَطَشْتُمْ بَطَشْتُمْ جَبَّارِينَ ﴿١٣١﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١٣٢﴾ وَاتَّقُوا

دست می کشاید دست می کشاید ستمکار شده پس ترسید از خدا و فرمانبرداري من کنید و ترسید

النصف

۱۸

الَّذِي أَمَدَّكُمْ بِمَا تَعْلَمُونَ^{١٣٦} أَمَدَّكُمْ بِأَنْعَامٍ وَبَنِينَ^{١٣٧} وَجَنَّتِ^{١٣٨}

از کسی که امداد کرد شمارا با آنچه می دانید امداد کرده است شمارا با چهار پادشاهان و پسران و بوستانها

وَعُيُونٍ^{١٣٩} إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ^{١٤٠} قَالُوا سَوَاءٌ

و چشمها هر آینه من می ترسم بر شما از عذاب روز بزرگ گفتند یکسان است

عَلَيْنَا أَوْ عَظُتْ أَمْ لَمْ تَكُنْ مِنَ الْوَاعِظِينَ^{١٤١} إِنَّ هَذَا إِلَّا خُلُقُ

بر ما که پند دهمی یا نه باشی از پند دهنندگان نیست این مگر عادت

الْأَوَّلِينَ^{١٤٢} وَمَا نَحْنُ بِمُعَذِّبِينَ^{١٤٣} فَكَذَّبُوهُ فَأَهْلَكَنَّهُمْ^{١٤٤} إِنَّ فِي

پیشینیان نیستیم ما عذاب کرده شدگان پس دروغ داشتندش پس هلاک ساختیم ایشان را هر آینه

ذَلِكَ لَآيَةٌ^{١٤٥} وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ^{١٤٦} وَإِنَّ رَبَّكَ لَهوَ الْعَزِيزُ

درین ماجرا نشانه هست و نه بودند بیشترین ایشان مسلمانان و هر آینه پروردگار تو همان است غالب

الرَّحِيمُ^{١٤٧} كَذَّبَتْ ثَمُودُ^{١٤٨} بِرُسُلِهِ^{١٤٩} إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ صَالِحٌ^{١٥٠}

مهربان دروغ گفتند ثمود پیغامبران را چون گفت بایشان برادر ایشان صالح

أَلَا تَتَّقُونَ^{١٥١} إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ^{١٥٢} فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا^{١٥٣} وَ

آیا نمی ترسید هر آینه من برای شما پیغامبر امانم پس بترسید از خدا و فرمانبرداری من کنید و

مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجَرْتُ إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ^{١٥٤}

سوال نمی کنم از شما بر تبلیغ ریالت هیچ مزدی نیست مزد من مگر بر پروردگار عالمها

أَتُزَكُّونَ فِي مَا هُمْ بِأَمِينِينَ^{١٥٥} فِي جَنَّتِ وَعُيُونٍ^{١٥٦} وَزُرُوعٍ

آیا امین گذاشته خواهید شد در آنچه ایمنجاست در بوستانها و چشمها و کشتها

وَنَخْلٍ طَلَعُهَا هَضِيمٌ^{١٥٧} وَتَنَحُّونَ مِنَ الْجِبَالِ يَبُوتًا فَرِهِينَ^{١٥٨}

و غراستانه که شکوفه آن نازک است و می تراشید از کوه با خاند آشکار شده

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا^{١٥٩} وَلَا تُطِيعُوا أَمْرَ السُّرَفِيِّينَ^{١٦٠} الَّذِينَ

پس بترسید از خدا و فرمانبرداری من کنید و انقیاد ننمایید فرمان از حد گذرندگانرا آنانکه

يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يَصْلِحُونَ^{١٦١} قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ

فسادمی کننده در زمین و اصلاح نمی نمایند گفتند جز این نیست که تو از

الْمُسْكِرِينَ ۖ مَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا فَأْتِ بِآيَةٍ إِنْ كُنْتَ مِنَ

جادوزدگانی نیستی تو مگر آدمی مانند ما پس بیار نشانه اگر از

الصَّادِقِينَ ۖ قَالَ هَذِهِ نَاقَةُ لِهَاشِرِبٍ وَلَكُمْ شَرْبٌ يَوْمَ مَعْلُومٍ ۖ

راست گویانی گفت این ماده شیرینست مگر یک نوبت آب خوردن هست شمارا نوبت روز معین

وَلَا تَسْؤُوهَا بِسُوءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابُ يَوْمٍ عَظِيمٍ ۖ فَعَقَرُوهَا

و دست مرسانید اورا بالعقوبت که آنگاه درگیر و شمارا عذاب روز بزرگ پس پے زدند

فَأَصْبَحُوا نَادِمِينَ ۖ فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً ۖ وَ

آنها پس گشتند پشیمان پس در گرفت ایشان را عذاب هر آینه درین بجزا نشاند هست و

مَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ۖ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُو الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۖ كَذَبَتْ

بنمودند بیشترین ایشان مسلمانان و هر آینه پیرو در گذارتو همانست غالب مهربان دروغ

قَوْمُ لُوطٍ بِالْمُرْسَلِينَ ۖ إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ لُوطُ أَلَا تَتَّقُونَ ۖ

شمرند قوم لوط پیغامبران را بچون گفت ایشان برادر ایشان لوط آیا نمی ترسید

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ۖ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ۖ وَمَا أَسْأَلُكُمْ

هر آینه من برائے شما پیغامبر با امانتم پس ترسید از خدا و فرمان من برید و سوال نمی کنم

عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ۖ أَتَأْتُونَ الذُّكْرَانَ

از شما بر تبلیغ رسالت میجو مگر نیست مزد من مگر بر پروردگار عالمها آیا بقصد قضای شهوت میروید

مِنَ الْعَالَمِينَ ۖ وَتَذَرُونَ مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَلْ أَنْتُمْ

بسته مردان از اهل عالم می گذارید آنچه آفریده است برائے شما پروردگار شما از زنان شما بلکه شما

قَوْمٌ عَادُونَ ۖ قَالُوا لَيْنَ لَمُتْنَاهُ يَلُوطُ لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمُخْرَجِينَ ۖ

گروهی از حد گذشتید گفتند اگر بازمانی تو لے لوط هر آینه باشی از بیرون کردگان

قَالَ إِنِّي لِعَمَلِكُمْ مِنَ الْقَالِينَ ۖ رَبِّ نَجِّنِي وَأَهْلِي بِمَا يَعْمَلُونَ ۖ

گفت هر آینه من عمل شمارا از دشمنانم لے پروردگار نجات ده مرا و کسان مرا از وبال آنچه می کنند

فَنَجِّنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ ۖ إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَابِرِينَ ۖ ثُمَّ دَرَسْنَا

پس نجات دادیم اورا و کسان اورا همه یکجا مگر پیر زنی که بود از باقی ماندگان باز بلاک ساختیم

الْآخِرِينَ ۖ وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ ۖ

آن دیگران را و بارانیم بر ایشان باران پس بدست باران ترسانیدگان

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ۖ وَإِنَّ رَبَّكَ

هر آینه درین ماجرانشاء است و نبودند پیشترین ایشان مسلمانان و هر آینه پروردگار تو

لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۖ كَذَّبَ أَصْحَابُ لَيْكَةِ الْمُرْسَلِينَ ۖ إِذْ قَالَ

٩
١٣

همانست غالب مهربان دروغی شمرند بارشندگان ای که پیغامبران را بول گفت

لَهُمْ شُعَيْبٌ أَلَّا تَتَّقُونَ ۖ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ۖ فَاتَّقُوا اللَّهَ

بایشان شعیب آیا نمی ترسید هر آینه من برای شما پیغامبر امانتم پس ترسید

وَاطِيعُونَ ۖ وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجَرِيَ إِلَّا عَلَىٰ

از خدا و همان من برید و سوال نمی کنم از شما بر تبلیغ رسالت هیچ منزه نیست مزد من مگر بر

رَبِّ الْعَالَمِينَ ۖ أَوْفُوا الْكَيْلَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُخْسِرِينَ ۖ وَزِنُوا

پروردگار عالمها تمام پیمایند پیمان را و مباشید از زیان دهندگان و بسنجید

بِالْقِسْطِ أَيْسَ الْمُسْتَقِيمِ ۖ وَلَا تَبْخُسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَعْنُوا

به ترازوئی راست و ناسرو ندهید بمردهاں شیاو ایشان را و بیال نرودید

فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالْجِبِلَّ الْأُولَىٰ ۖ

در زمین فسادکنان و ترسید از خدا که آفرید شما را و غلات نخستین را

قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ ۖ وَمَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا وَإِنْ

گفتند جز این نیست که تو از جادو زوگان و نیستی تو مگر آدمی مانده و هر آینه می پنداریم

نَظْنُكَ لِمَنِ الْكَذِبُ بَيْنَ ۖ فَاسْقِطْ عَلَيْنَا كِسْفًا مِّنَ السَّمَاءِ إِنْ

ترا از دروغ گویان پس باغش بر ما باره از آسمان اگر

كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ۖ قَالَ رَبِّي يَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ۖ فَكَذَّبُوهُ

از راست گویان گفت پروردگار من داناترست آنچه می کنید پس دروغ

فَاَخَذَهُمْ عَذَابُ يَوْمِ الظُّلَّةِ ۖ إِنَّهُ كَانَ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ۖ

و داشتند پس گرفتار کرد ایشان را عذاب روز سائبان و هر آینه عذاب روز بزرگ

فل
یعنی آتش بشکل سائبان ظاهر شد
و هلاک ساخت ۱۴

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ۝ وَإِنَّ رَبَّكَ

ہر آیتہ دریں ماجرا نشانہ هست و نہ بودند بیشترین ایشان مسلمانان و ہر آیتہ پروردگار تو

لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۝ وَإِنَّا لَتَنْزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝ نَزَلَ بِهِ

ہمان ست غالب مہربان و ہر آیتہ قرآن فرود آورده پروردگار عالمہاست فرود آوردش

الرُّوحُ الْأَمِينُ ۝ عَلَى قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنْذِرِينَ ۝ بِلِسَانٍ

روح الامین یعنی جبریل بر دل تو ناسوی از ترسانندگان بزبان

عَرَبِيٍّ مُبِينٍ ۝ وَإِنَّهُ لَفِي زُبُرِ الْأَوَّلِينَ ۝ أَوَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ آيَةٌ

عربی روشن و ہر آیتہ خبری در صحیفہ ہست پیشینان است آیا نیست برائے ایشان نشانہ آنکہ

أَن يُعَلِّمَهُ عَلَيْهَا بِنِي إِسْرَءِيلَ ۝ وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلَى بَعْضِ

می انداختنیت قرآن را عالمان بنی اسرائیل و اگر فرود می آوردیم قرآن را بر بعض

الْأَعْجَمِينَ ۝ فَقَرَأَهُ عَلَيْهِمْ مَا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ ۝ كَذَلِكَ سَلَكْنَاهُ

عجمیان پس می خواندش بر ایشان ہر گز نمی شدند آنرا باور دارندگان ہمچنین در آوردیم

فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ۝ لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ حَتَّى يَرَوْا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ۝

انکار را در دلہای گنہگاران ایمان نمی آرند بقرآن تا آنکہ ببینند عذاب درد دہندہ

فِي آتِيهِمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ۝ فَيَقُولُوا هَلْ نَحْنُ مُنْظَرُونَ ۝

پس بیاید برایشان ناگہاں ایشان بے خبر باشند پس گویند آیا ما مہلت داده شویم

أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ ۝ أَفَرَأَيْتَ إِن مَّتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ ۝ ثُمَّ جَاءَهُمْ

آیا عذاب ما را اشتباہ می طلبند آیا دیدی کہ اگر بہرہ مند سازیم ایشان را سالہا باز بیاید ایشان

مَا كَانُوا يُوعَدُونَ ۝ مَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَمْتَعُونَ ۝ وَمَا أَهْلَكْنَا

آنچه ترسانیدہ می شدند چہ چیز را دفع کند از سر ایشان بہرہ مند بودن ایشان و ہلاک نکردیم

مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا لَهَا مُنْذِرُونَ ۝ ذِكْرَىٰ وَمَا كُنَّا ظَالِمِينَ ۝ وَمَا

یہیج دیر را الا اورا ہم کنندگان بودند نہایت پند دادن و بنودیم ستمکار و فرود

تَنْزَلَتْ بِهِ الشَّيْطَانُ ۝ وَمَا يَنْبَغِي لَهُمْ وَمَا يَسْتَطِيعُونَ ۝ إِنَّهُمْ

نیاوردند قرآن را شیطانان و نہاوار نیست ایشان را و نمی توانند ہر آیتہ شیطانان

عَنِ السَّمْعِ لَمْعَزُولُونَ ﴿٢١٦﴾ فَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَكُونَ

از شنیدن دور گرد گمانست فل پس بخوان با خدا معبود دیگر را آنگاه باشی از

مِنَ الْمُعَذِّبِينَ ﴿٢١٧﴾ وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ ﴿٢١٨﴾ وَاخْفِضْ

عذاب کردگان و بیم کن قبیلۀ نزدیک خود را و پست کن

جَنَاحَكَ لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢١٩﴾ فَإِنْ عَصَوْكَ فَقُلْ

بازوئے خود را فل برائے آنانکه پیروی تو کردند از مسلمانان پس اگر نافرمانی کنند ترا پس بگو

إِنِّي بَرِيءٌ مِّمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢٢٠﴾ وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ﴿٢٢١﴾ الَّذِي

هر آینه من بے تعلقی از آنچه شما می کنید و توکل کن بر غالب مهربان آنکه

يُرَاكَ حِينَ تَقُومُ ﴿٢٢٢﴾ وَتَقْلُبُكَ فِي السُّجُودِ ﴿٢٢٣﴾ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٢٢٤﴾

می بیند ترا چون برمی خیزی یعنی وقت سجده می بیند کشتن تو را و میان سجده کنندگان فل هر آینه من بے تعلقی است شما و انا

هَلْ أَنْتُمْ عَلَىٰ مَنْ تَنْزِلُ الشَّيْطَانُ ﴿٢٢٥﴾ تَنْزِيلٌ عَلَىٰ كُلِّ آفَاكٍ

آیا خبر دهم شما را بر چه کس خرومی آیند شیطانان فرود می آیند بر هر دو غلوئے

أَتَيْتُمْ ﴿٢٢٦﴾ يُلْقُونَ السَّمْعَ وَأَكْثُرُهُمْ كَاذِبُونَ ﴿٢٢٧﴾ وَالشُّعْرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ ﴿٢٢٨﴾

گنهگار می نهند گوش و بیشترین ایشان دروغ گویند و شاعران پیروی ایشان می کنند گمراهان

أَلَمْ تَرَأَهُمْ فِي كُلِّ وَادٍ يَهْمُونَ ﴿٢٢٩﴾ وَأَنْهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ ﴿٢٣٠﴾

آیا ندیدی که ایشان در هر میدانی سرگردان شوند و آنکه ایشان می گویند آنچه نمی کنند و

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَذَكَرُوا اللَّهَ كَثِيرًا وَانْتَصَرُوا مِنْ

گمراهان آنکه ایمان آوردند و عملهای شایسته کردند و ذکر خدا کردند بسیار و انتقام کشیدند

بَعْدَ مَا ظَلَمُوا وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ ﴿٢٣١﴾

بعد از آنکه مظلوم شدند و خواهند دانست ظالمان که کدام جا باد نخواهند گشت

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿٢٣٢﴾ وَتَسْبِيحًا لِلَّهِ الَّذِي

سوره نمل در نماز شده بنام خدا بخشنده مهربان و آن تودۀ سر آیت و هفت رکوع است

طَسَّ تِلْكَ آيَاتُ الْقُرْآنِ وَكِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٢٣٣﴾ هُدًى وَبُشْرَىٰ

این ها آیات قرآن و کتاب روشن است هدایت و مشوره است

فل
یعنی از شنیدن کلام ملائکه
فل
یعنی تواضع کن ۱۲
فل
یعنی از قیام بر کعبه و از
رکوع بسجود ۱۲
فل
یعنی نماز گذاران ۱۲
فل
یعنی مضمون مبالغه می کنند ۱۲

۱۱
۱۵

لِلْمُؤْمِنِينَ ۝ الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ

برائے مسلمان آتائے برپا میدارند نماز را می دهند زکوة را وایشان

بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ۝ إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ زَيَّنَّا لَهُمْ

آخرت یقین می آرند آتائے ایمان نمی آرند آخرت آراسته کردیم بآیاتشان

أَعْمَالَهُمْ فَمَنْ يَعْمَهُونَ ۝ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَهُمْ سُوءُ الْعَذَابِ وَهُمْ

کردار را آیتشان را پس ایشان هرگز ال می شود این جماعه آتائند بر آیتشان هست سختی عذاب و این جماعه

فِي الْآخِرَةِ هُمْ الْخَاسِرُونَ ۝ وَإِنَّكَ لَتَلْقَى الْقُرْآنَ مِنْ لَدُنْ

در آخرت ایشانند زیاں کار تر و هر آینه تو داده می شوی قرآن از نزدیک خدای

حَكِيمٍ عَلَيْهِ ۝ إِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِأَهْلِهِ إِنِّي آنَسْتُ نَارًا سَائِغًا

استوار کرد وانا یاد کن آنگاه که گفت موسی بآهل خود هر آینه من دیدم آتشی خوام آورد

مِنْهَا بِخَبَرٍ أَوْ آتِيكُمْ بِشَهَابٍ قَبَسَ لَكُمْ تَصْطَلُونَ ۝

از آنجا خبری یا خوام آورد مشعل که در پیمنه فرا گرفته باشد که شما گرمی حاصل کنید

فَلَمَّا جَاءَهَا نُودِيَ أَنْ بُورِكَ مَنْ فِي النَّارِ وَمَنْ حَوْلَهَا وَسُبْحَنَ

پس بچون رسید آتش آواز کرده آمد که برکت داده شد کسی را که در آتش هست و کسی را که حوالی آتش است

اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ۝ يٰمُوسَىٰ إِنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝

خدای راست پروردگار عالمها ای موسی هر آینه سخن نیست که من خدای غالب با علمتم

وَأَلْقِ عَصَاكَ فَلَمَّا رَآهَا تُهْتَزُّ كَانَهَا جَانٌّ وَلِي مُدَبَّرًا وَلَمْ يُعِقِّبْ

و پاشان عصای خود را پس بچون دید که عصای منبذ گویا فری مار است روگردانید پشت او و باز نه گشت

يٰمُوسَى لَا تَخَفْ إِنِّي لَا يَخَافُ لَدَيَّ الْمُرْسَلُونَ ۝ إِلَّا مَنْ ظَلَمَ

گفتم ای موسی ترس هر آینه نمی ترسند نزدیک من پیغامبران لیکن آنکه ستم کرد

ثُمَّ بَدَّلْ حَسَنًا بَعْدَ سَوْءٍ فَإِنِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝ وَأَدْخِلْ يَدَكَ

باز عوض آن کرد نیکی بعد از بدی پس هر آینه من آمرزنده مهربان و در آروست خود را

فِي جَيْبِكَ تَخْرُجُ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سَوْءٍ فِي تِسْعِ آيَاتٍ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ

بگرمای خود تا بیرون آید سفید شد از غیر عیب بایں ده نشانه که داخل اند در نه معجزه بر و بسوی فرعون

فَلَمَّا

فل
متزحم گردید کسیکه در آتش است
ملائکه که در آن نور مصور بصورت
آتش بودند ملائکه دیگر که فرو
از ایشان بودند و الله اعلم ۱۲

وَقُوَّةُ إِيَّاهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ۝ فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ آيَاتُنَا مُبْصِرَةً

وقوم او هر آينه ایشان بودند گروه فاسق پس آنگاه که آمد ایشان نشانه های مارتش شده

قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ ۝ وَجَدُوا بِهَا وَاسْتَيْقَنَتْهَا أَنْفُسُهُمْ ظُلُمًا

گفتند اين سحر ظاهر است و انكار آن كردند از روی ستمگاري و تكبر و باور داشته بودند آنرا

وَعُلُوًّا ط فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ۝ وَلَقَدْ آتَيْنَا

دل ایشان پس بنگر چگونه بود آخر کار مفسدان و هر آينه ما ديم

دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ عِلْمًا وَقَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي فَضَّلَنَا عَلَى

داود و سليمان را علم و گفتند ستايش آن خداي راست که فضل داد ما را بر

كَثِيرٍ مِّنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ ۝ وَوَرِثَ سُلَيْمَانُ دَاوُدَ وَقَالَ

بسيارے از بندگان مومن نويس و وارث شد سليمان داود را و گفت

يَا أَيُّهَا النَّاسُ عَلِمْنَا مَنَظِقَ الطَّيْرِ وَأُوتِينَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ إِنَّ

اے مردمان آموخته شد ما را گفتار مرغان و داده شد ما را از هر نعمتي هر آينه

هَذَا هُوَ الْفَضْلُ الْمُبِينُ ۝ وَحُشِرَ لِسُلَيْمَانَ جُنُودُهُ مِنَ الْجِنِّ

اين است فضل ظاهر و بهم آورده شد بر سر سليمان لشكر اے او از جن

وَالْإِنْسِ وَالطَّيْرِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ۝ حَتَّىٰ إِذَا اتَوَا عَلَىٰ وَادِ النَّمْلِ

و آدميان و مرغان پس اين جماعت بعض را تا رسيدن بعض التپاده کرده می شدند تا وقتیکه رسيدند بديان موران

قَالَتْ نَمْلَةٌ يَا أَيُّهَا النَّمْلُ ادْخُلُوا مَسْكِنَكُمْ لَا يَحْطِمَنَّكُمْ سُلَيْمَانُ

گفت مورچه اے مورچه گان در آييد بخانه هاي خود تا در هم نشكند شما را سليمان

وَجُنُودُهُ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ۝ فَتَبَسَّمَ ضَاحِكًا مِّنْ قَوْلِهَا وَقَالَ

و لشكر اے او نادانست پس خندان تبسم كرد از گفتار مورچه و گفت

رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ

اے پروردگار من الهام كن مرا كه شكر اين نعمت تو كنم كه الهام کرده بر من و بر پدر و مادر من

وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ

و الهام كن مرا كه بجا آرم كردار شائسته كه خود شنود شوي باي در آرم بر رحمت خود در زمره بندگان

الصَّالِحِينَ ۱۹ وَتَفَقَّدَ الطَّيْرَ فَقَالَ مَا لِيَ لَا أَرَى الْهُدًى أَمْ كَانَ

شائستہ نویسش و باز جست احوال مرغان پس گفت حیثیت بمن کہ نمی بینم ہد را یا ہست

مِنَ الْغَائِبِينَ ۲۰ لَاُعَذِّبُنَّكَ عَذَابًا شَدِيدًا أَوْ لَا أَذْبَحُكَ أَوْ لِيَأْتِيَنَّ

از غائب شدگان ہر آئینہ عقوبت کنم اورا عقوبت سخت یا ذبح کنم اورا یا اینست کہ یاد پیش من

بِسُلْطَنٍ مُّبِينٍ ۲۱ فَمَكَثَ غَيْرَ بَعِيدٍ فَقَالَ أَحَطْتُ بِمَا لَمْ تَحِطْ

جست ظاہر پس توقف کرد نہ مدت دور پس گفت در گفتم بچیزے کہ در نہ گرفتہ آں

بِهِ وَجِئْتُكَ مِنْ سَبَإٍ بَنِيَّائِقِينَ ۲۲ إِنِّي وَجَدْتُ امْرَأَةً تَبْلُغُهُمْ

و آوردم پیش تو از قبیلہ سبا خبرے تحقیق را ہر آئینہ من یافتم کہ زنے باو شاہی میکند بر ایشان

وَأُوتِيَتْ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ وَلَهَا عَرْشٌ عَظِيمٌ ۲۳ وَجَدْتُهُمَا وَقَوْمَهُمَا

و دادہ شدہ است اورا از جنس ہر نعمتہ داد اورا سختے ست بزرگ یافتم کہ او و قوم او

يَسْجُدُونَ لِلشَّمْسِ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَزَيْنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ

سجدہ می کنند آفتاب را بجز خدا و آراستہ است شیطان برائے ایشان کردارے ایشانرا

فَصَدَّاهُمْ عَنِ السَّبِيلِ فَهُمْ لَا يَهْتَدُونَ ۲۴ أَلَّا يَسْجُدُوا لِلَّهِ

پس بازداشت ایشانرا از راہ پس ایشانرا ہنہ نمی یابند بسوئے آں کہ سجدہ کنند آں خداے را

الَّذِي يُخْرِجُ الْخَبْءَ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ وَ

کہ بیرون می آورد پوشیدہ در آسمانہا و زمین و می داند آنچه پنهان می دارید

مَا تُعْلِنُونَ ۲۵ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ۲۶ قَالَ سَنَنْظُرُ

آشکارا می کنیم خداے نیست هیچ معبود بحق غیر او پروردگار عرش بزرگ است گفت سلیمان خواہم دید

أَصَدَقْتَ أَمْ كُنتَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ۲۷ إِذْ هَبْ بِيكُنْتِي هَذَا فَاَلْقِ إِلَيْهِمْ

آیا راست گفتی یا ہستی از دروغ گوایان ہر این نامہ را پس پند از آنرا بسوئے ایشان

ثُمَّ تَوَلَّ عَنْهُمْ فَانْظُرْ مَاذَا يَرْجِعُونَ ۲۸ قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ أَلَيْسَ الْإِنْفِ

باز و برگرداں از ایشان پس بگر چه جواب باز می دهند بلقیس گفت ایے جماعہ رئیسان ہر آئینہ انداختہ شد

إِلَى كِتَابٍ كَرِيمٍ ۲۹ إِنَّهُ مِنْ سُلَيْمَانَ وَإِنَّهُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۳۰

بسوئے من نامہ گرامی ہر آئینہ این نامہ از جانب سلیمان است و ہر آئینہ این نامہ بنام خدا بخشنادہ مہربان است

الْأَتَعْلُوا عَلَيَّ وَأُتُونِي مُسْلِمِينَ^{٣٦} قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ أَفْتُونِي فِي

بایں مضمون کہ تکبر کنند بر من بیاید پیش من مسلمان شدہ گفت بلقیس لے جماعت رئیسان جواب میدہد

أَمْرِي مَا كُنْتُ قَاطِعَةً أَمْرًا حَتَّى تَشْهَدُون^{٣٧} قَالُوا نَحْنُ أَوْلَا قُوَّةً وَ

در تدبیر من سیستم من منصل کنندہ یہیج کار را تا وقتیکہ شما حاضر نشوید پیش من گفتند ما خداوند توانائی ایم و

أَوْلَا بَأْسٌ شَدِيدٌ وَالْأَمْرُ لِلَّهِ فَانْظُرِي مَاذَا تَأْمُرِينَ^{٣٨} قَالَتْ إِنَّ

خداوند کاردار سختیم و تدبیر موقض بسوئے تست پس در مگر چه چیزی فرمائی گفت ہر آئینہ

الْمُلُوكِ إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا وَجَعَلُوا أَعِزَّةَ أَهْلِهَا أَذِلَّةً وَكَذَلِكَ

بادشاہان چون در آیند بدیہہ خراب کنند آنرا و سازند عزیزترین اہل آل را رسواتر و ہنجنین

يَفْعَلُونَ^{٣٩} وَإِنِّي مُرْسِلَةٌ إِلَيْهِمْ بِهَدِيَّةٍ فَنظُرْهُ بِمَرْجِعٍ

می کنند و ہر آئینہ من فرستندہ ام بسوئے ایشان تحفہ پس بنیم ہج چیز باز می آیند

الْمُرْسَلُونَ^{٤٠} فَلَمَّا جَاءَ سُلَيْمَنُ قَالَ اتَّبِدُونَنِي بِمَالٍ فَمَا آتَنِيَ اللَّهُ

فرستادگان پس چون آمد آل فرستادہ پیش سلیمان گفت سلیمان آیا امدوی کنید مرا بلے پس آنچه عطا کردہ است مرا

خَيْرٌ مِّمَّا أَتَيْتُكُمْ بَلْ أَنْتُمْ بِهَدِيَّتِكُمْ تَفْرَحُونَ^{٤١} ارْجِعْ إِلَيْهِمْ

خدا سے تعالیٰ بہتر است آنچه عطا کردہ است شمارا بلکہ شما تحفہ خویش شادمان می شوید باز رو بسوئے ایشان

فَلَمَّا آتَيْنَاهُمْ بِجُنُودٍ لَّا قِبَلَ لَهُمْ بِهَا وَلَخُرْجَتُهُمْ مِنْهَا أَذِلَّةً وَهُمْ

پس ہر آئینہ بیا تم بر ایشان لشکر را کہ طاقت نباشد ایشان را بمقابلہ آن ہر آئینہ بیرون گتم ایشان از وہم رسوا کردہ ایشان

صَاغِرُونَ^{٤٢} قَالِ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ أَيُّكُمْ يَأْتِينِي بِعَرْشِي قَبْلَ أَنْ يَأْتُونِي

خوار باشند و گفت سلیمان لے عزیزان کدام یک از شما می آورد پیش من تخت اورا پیش از آن کہ بیاوند نزدیک من

مُسْلِمِينَ^{٤٣} قَالَ عَفَرْتُ مِّنَ الْجِنَّ أَنَا أُنِيبُ إِلَيْكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ تَقُومَ مِنْ

مسلمان شدہ گفت تہمتی از جن من بیارش نزدیک تو پیش از آنکہ برخیزی از جاتے خود

مَقَامِكَ وَإِنِّي عَلَىٰ لَقْوَىٰ آمِنٌ^{٤٤} قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِّنَ الْكِتَابِ

و آئینہ من برآں عرش توانائے با اہم گفت فسخے کہ نزدیک او علم بود از کتاب الہی

أَنَا أُنِيبُ إِلَيْكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ فَلَمَّا رَآهُ مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ

من بیارش نزدیک تو پیش از آنکہ باز گردد بسوئے تو چشم تو پس چون سلیمان دید آنرا قرار گرفتہ نزدیک خویش

ف

من ترجم گوید سلیمان علیہ السلام
خواست کہ بلقیس را معجزہ نماید
و عقل و جمال اورا دراک فرماید تا اگر
مناسب اند بکلیح آورد پس تدبیر
ساخت ۱۲

قَالَ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي لِيَبْلُوَنِي ۖ أَشْكُرَ أَمْ أَكْفُرُ ۚ وَمَنْ شَكَرَ

گفت این خارق عادت از فضل پروردگار من است تا امتحان کند مرا آیا شکر گذاری می کنی یا ناسپاسی می نمایم و هر که شکر گذاری کند

فَأَنْتَ أَشْكُرُ لِنَفْسِكَ ۚ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّي غَنِيٌّ كَرِيمٌ ۝٤٠ قَالَ نَكُرُوا

پس جز این نیست که شکر گذاری میکنی براتنه نفس خویش را و هر که ناسپاسی کرد پس پروردگار من بجهت نیاز کرم کننده است گفت سلیمان متعجب شوید

لَهَا عَرْشَهَا نَنْظُرُ أَتَهْتَدِي أَمْ تَكُونُ مِنَ الَّذِينَ لَا يَهْتَدُونَ ۝٤١

برای امتحان این زن تخت اورا بنگریم آیا راه شناخت می یابد یا می شود از آنانکه راه نمی یابند

فَلَمَّا جَاءَتْ قِيلَ أَهَكَذَا عَرْشُكَ ۖ قَالَتْ كَأَنَّهُ هُوَ ۖ وَأُوتِينَا الْعِلْمَ

پس چون بیامد یقین گفت شد آیا چنین است تخت تو گفت گویا من همان هست و داده شد مرا دانش بجهت سلیمان

مِنْ قَبْلِهَا ۚ وَكُنَّا مُسْلِمِينَ ۝٤٢ وَصَدَّهَا مَا كَانَتْ تَعْبُدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ

پیش از من مقدمه و هستیم مسلمانان و باز داشت سلیمان آن زن را از آنچه عبادت می کرد بجز خدا

إِنَّمَا كَانَتْ مِنْ قَوْمٍ كَافِرِينَ ۝٤٣ قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ ۖ فَلَمَّا رَأَتْهُ حَسِبَتْهُ

هر آینه وی بود از گروه کافران گفت شد آن که در آتی باین گوشه پس چو بدید آنرا پنداشتش جز

لُجَّةً ۖ وَكَشَفَتْ عَنْ سَاقِيهَا ۖ قَالَ إِنَّهُ صَرْحٌ مُّمَرَّدٌ مِنْ قَوَارِيرَ ۖ قَالَتْ

آب و جامه برداشت از دو ساق خود گفت سلیمان این گوشه است بے نقش درختان ساخته شده از آب گینه گفت یقین

رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي ۖ وَأَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمَانَ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝٤٤

ای پروردگار من هر آینه من ستم کرده ام بر خویش و اسلا آوردم همراه سلیمان برائے خدا پروردگار عالمها

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَى ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ ۖ فَذَاهَمُ

و هر آینه فرستادیم بسوئے ثمود برادر ایشان صالح را عبادت کنید خدای را پس ناگهان

فَرِيقٌ يَخْتَصِمُونَ ۝٤٥ قَالَ يَقَوْمِ لِمَ تَسْتَعْجِلُونَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ

آن قوم دو گروه شدند با یکدیگر خصومت می نمودند گفت صالح ای قوم من چرا شتاب طلب می کنید سختی را پیش از

الْحَسَنَةِ ۖ لَوْلَا تَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ۝٤٦ قَالُوا طَائِرُ نَابِكَ وَ

راحت پیرانه طلب آمرزش می کنید از خدا بود که رحم کرده شود بر شما گفتند شگون بدگریم از تو

بِمَنْ مَعَكَ ۖ قَالَ طَائِرُكُمْ عِنْدَ اللَّهِ ۖ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ تُفْتَنُونَ ۝٤٧

از آنانکه همراه تواند گفت شگون بد شما نزدیک خداست و بلکه شما قومی هستید که امتحان کرده می شوید و

و
یعنی مصائب بروفتی قدر الهی
جاری می شود ۱۲

۱۲

كَانَ فِي الْمَدِينَةِ تِسْعَةُ رَهْطٍ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ ﴿٤٦﴾

بودند در آن شهر نه کس که فساد می کردند در زمین و اصلاح نمی نمودند

قَالُوا تَقَاسَمُوا بِاللَّهِ لَنُبَيِّتَنَّهُ وَأَهْلَهُ ثُمَّ لَنَقُولَنَّ لِوَلِيِّهِ مَا شَهِدْنَا

گفتند بایک دیگر قسم خدا خورده که البته بجهنم کنیم بر صالح و آل خانه او باز البته خواهیم گفت وارش او را خورده بودیم

مَهْلِكَ أَهْلِهِ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٤٧﴾ وَكَرُّوا مَكَرًا وَكَرْنَا مَكَرًا وَهُمْ

وقت بپاک شدن آل هر آینه ما راست گوئیم و بدسگالی کردند بنوعی از حیل و بدسگالی کردیم باز عاز حیل

لَا يَشْعُرُونَ ﴿٤٨﴾ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ مُكْرِهِمْ أَنَا دَقَّرْنَاهُمْ وَقَوْمَهُمْ

وایشان نمی دانستند پس بنگر چگونه بود سرانجام بدسگالی ایشان که بپاک کردیم ایشان را و قوم ایشان را

أَجْمَعِينَ ﴿٤٩﴾ فَتِلْكَ بَيُوتُهُمْ خَاوِيَةٌ بِمَا ظَلَمُوا إِن فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ

همه یک جا پس این است خانه های ایشان خالی مانده بسبب ستم کردند هر آینه در این ماجرا نشان هست حق را

يَعْلَمُونَ ﴿٥٠﴾ وَأَنْجَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٥١﴾ وَلَوْ طَآ إِذْ قَالَ

که میدانند و نجات دادیم آنان را که ایمان آوردند و بر همیز گاری می کردند و فرستادیم لوط را بچون گفت

لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ وَأَنْتُمْ تُبْصِرُونَ ﴿٥٢﴾ إِيَّاكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ

بقوم خود آیا بعمل می آرید کار بی حیائی را و شما می بینید آیا شما می آئید بمردان بپروا ده

شَهْوَةً مِّنْ دُونِ النِّسَاءِ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ ﴿٥٣﴾ فَمَا كَانَ جَوَابَ

شهوت بجز زنان بلکه شما قوم ناداناناید پس نه بود جواب

قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَخْرِجُوا آلَ لُوطٍ مِّنْ قَرْيَتِكُمْ إِنَّهُمْ أَنَاسٌ

قوم او مگر آنکه گفتند بیرون کنید آل خانه لوط را از دیه خویش هر آینه ایشان مردم

يَتَطَهَّرُونَ ﴿٥٤﴾ فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ قَدَّرْنَاهَا مِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٥٥﴾

پاکی طلبند پس نجات دادیم او را و آل او را مگر زنش که معین کردیم او را از باقی ماندگان

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ ﴿٥٦﴾ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ

و بارانیدیم بر سر ایشان بارانی پس بدست باران ترسانندگان بگو سپاس خداست راست

وَسَلَّمَ عَلَىٰ عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَىٰ اللَّهُ خَيْرًا مَّا يَشْكُرُونَ ﴿٥٧﴾

و سلام بر آن بندگان او که برگزیده است ایشان را یا آنچه شکر می آرند

اَمَّنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْاَرْضَ وَاَنْزَلَ لَكُمْ مِّنَ السَّمَاءِ مَاءً

نه بلکه می پرسم که بیافرید آسمانها و زمین و فرود آورد برلای شما از آسمان آبی

فَاَنْتَنَابِهِمْ حَدَّ اَيْقَ ذَاتَ بَهْجَةٍ مَّا كَانَ لَكُمْ اَنْ تُنْبِتُوا شَجَرَهَا

پس رویانیدیم به سبب آن بوستانها با تازگی ممکن نبود شمارا که برویانید درخت های آن

ءَالِهَ مَعَ اللّٰهِ بَلْ هُمْ قَوْمٌ يَعِدُلُونَ ۝۶۰ اَمَّنْ جَعَلَ الْاَرْضَ

آیا معبودی هست با خدا بلکه ایشان گویند که کج می روند نه بلکه می پرسم که ساخت زمین را

قَرَارًا وَجَعَلَ خِلْفَهَا اَنْهَارًا وَجَعَلَ لَهَا رَوَاسِيَ وَجَعَلَ بَيْنَ

قرارگاه و پیدا کرد در میان زمین جویها و بیافرید برلای زمین کوه ها و بیافرید میان

الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا ءَالِهَ مَعَ اللّٰهِ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۝۶۱

دو دریا حجاب را آیا معبودی دیگر هست با خدا بلکه بیشترین ایشان نمی دانند

اَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ اِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ وَيَجْعَلُكُمْ

نه بلکه می پرسم که قبول می کند از در مانده چو بخواندش و برطرف دخی و بسازد شمارا جاشین

خُلَفَاءَ الْاَرْضِ ءَالِهَ مَعَ اللّٰهِ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ۝۶۲

نخستینیاں در زمین آیا معبودی دیگر هست با خدا اندکے پند می پذیریید

اَمَّنْ يَهْدِيكُمْ فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَنْ يُرْسِلِ الرِّيحَ

نه بلکه می پرسم که راه می نماید شمارا در تاریک های بر و دریا و می فرستد بادها را

بَشَرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ ءَالِهَ مَعَ اللّٰهِ تَعَالَى اللّٰهُ عَمَّا

مخروده دهنده پیش پیش رحمت خود آیا معبودی هست با خدا برتر هست خدا از آنکه شریک

يُشْرِكُونَ ۝۶۳ اَمَّنْ يَبْدُو الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَمَنْ يَرْزُقُكُمْ

می گیرند نه بلکه می پرسم که نوپیدا می کند آفرینش باز و بیاوردش که روزی می دهد شمارا

مِّنَ السَّمَاءِ وَالْاَرْضِ ءَالِهَ مَعَ اللّٰهِ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ

از آسمان و زمین آیا معبودی هست با خدا بگو بیارید حجت خود را

اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝۶۴ قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْاَرْضِ

اگر راست گوئید بگو نمیداند هر که در آسمانها و زمین است

الْغَيْبِ إِلَّا اللَّهُ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ ﴿٦٥﴾ بَلْ أَذْرَكَ

غیب را مگر خدا و نمیدانند که برای کیخنده شوند بلکه چه در چه

عَلَيْهِمْ فِي الْآخِرَةِ بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِنْهَا بَلْ هُمْ

متوجه شد علم ایشان در باب آخرت و بلکه ایشان در شبه اند از آخرت بلکه ایشان

مِنْهَا عَمُونَ ﴿٦٦﴾ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِذَا كُنَّا تُرَابًا وَآبَاءُنَا أَيْتَانَا

از آخرت نابینا اند و گفتند کافران آیا چون شویم خاک و پدران ما نیز آیات ما

لَنُخْرَجُونَ ﴿٦٧﴾ لَقَدْ وَعَدْنَا هَذَا نَحْنُ وَآبَاءُنَا مِنْ قَبْلُ إِنْ

بیرون آورده گانیم یعنی از قبور هر آینه و عود داده شدای مقدمه ما و پدران ما پیش ازین نیست

هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٦٨﴾ قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا

این مگر افسانه های پیشینیان گو سیر کنید در زمین پس بگردید

كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ ﴿٦٩﴾ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُنْ

چگونه بود انجام کار گناهکاران و اندوه مخور بر ایشان و مباشش

فِي خَيْقٍ مِّمَّا يَكْفُرُونَ ﴿٧٠﴾ وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ

دروغ گوی از بد سگالیدن ایشان و می گویند که باشد این وعده اگر راست

صَادِقِينَ ﴿٧١﴾ قُلْ عَسَى أَنْ يَكُونَ رَدِفَ لَكُمْ بَعْضُ الَّذِي

گویند بگو شاید نزدیک شده باشد بشما بعض آنچه شتاب

تَسْتَعْجِلُونَ ﴿٧٢﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنْ

می طلبید و هر آینه پروردگار تو خداوند فضلست بر مردمان ولیکن

أَكْثَرُهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٧٣﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَعْلَمُ مَا تُكِنُّ

بیشترین ایشان شکر نمی کنند و هر آینه پروردگار تو میداند آنچه پنهان می کنند

صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٤﴾ وَمَا مِنْ غَائِبَةٍ فِي السَّمَاءِ

سینه های ایشان و آنچه ظاهری نمایند و نیست هیچ مقدمه پوشیده در آسمان

وَالْأَرْضِ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٧٥﴾ إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَقُصُّ عَلَىٰ

و زمین مگر نوشته است در کتاب روشن هر آینه این قرآن بیان می کند پیشش

۵۵۱

فل
یعنی نام آنکه منقطع گشت
فل
یعنی عصبه است یا ۱۲

بَنَى إِسْرَءِيلَ أَكْثَرَ الَّذِي هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ۖ وَإِنَّهُ

بنی اسرائیل بیشتر آنچه ایشان را اختلاف می کردند و هر آینه که

لَهْدَىٰ وَرَحْمَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ۖ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ

هدایت و رحمت است مسلمانان را هر آینه پیروزگار تو فیصل کند میان ایشان

بِحُكْمِهِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ۖ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ ۚ إِنَّكَ عَلَىٰ

بحکم خود وادست غالب دانا پس توکل کن بر خدا هر آینه تو بر

الْحَقِّ الْمُبِينِ ۖ إِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتَىٰ وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَاءَ

دین است روشن هستی هر آینه تو نمی توانی شنوای مردگان را و نمی توانی شنوای کران را آواز خواندن

إِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ ۚ وَمَا أَنْتَ بِهَادِي الْعُمَىٰ عَنْ ضَلَالَتِهِمْ

ووقتیکه روگردانند پشت داده و نیستی تو راه نمایند کران تا باز آیند از گمراهی خویش

إِنْ تُسْمِعُ إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ مُسْلِمُونَ ۚ وَإِذَا وَقَعَ

نمی شنوای مگر کسی را که ایمان آورده است بآیات ما پس این جماعت گردن نهنگانند و چون متحقق شود

الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَابَّةً مِّنَ الْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ أَنَّ

وعدۀ عذاب بر ایشان بیرون آوریم برای ایشان جانوری از زمین که سخن گوید بایشان بسبب

النَّاسِ كَانُوا بِآيَاتِنَا لَا يُوقِنُونَ ۚ وَيَوْمَ نَحْشُرُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ

آنکه مردمان بآیات ما یقین نمی آورند و آن روز که بر انگیزیم از هر امتی

فَوْجًا مِّمَّنْ يُكَذِّبُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ يُوزَعُونَ ۚ حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوكَ

طافه را از آنکه دروغ می شمردند آیات ما را پس از ایشان بعضی را سیدین ایستاده کرد و می شود تا وقتیکه حاضر آیند

قَالَ أَكَذَّبْتُمْ بِآيَاتِي وَلَمْ تَحِيطُوا بِهَا عِلْمًا ۖ أَمْ أَذَا كُنْتُمْ

گوید خدا کیا دروغ شمردید آیات مرا و در محروقتی بودید بآل از روی دانش یا چه کار

تَعْمَلُونَ ۚ وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ بِمَا ظَلَمُوا فَهُمْ لَا يَنْطِقُونَ ۚ

می کردید و ثابت شد و عدۀ عذاب بر ایشان بسبب ستم کردن ایشان پس آن جماعت سخن نگویند

أَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا اللَّيْلَ لَيْسَكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا

آیا ندیده اند که ما پیدا کرده ایم شب را تا آرام گیرند در آن و پیدا کرده ایم روز را روشن شده

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٨٦﴾ وَيَوْمَ يُنْفَخُ فِي

هر آینه درین مقدمه نشانه است قوس را که باور می دارند و یاد کن آن روز که دمیده شود در

الصُّورِ فَفَزِعَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ

صور پس مضطرب شوند آنانکه در آسمانها اند و آنانکه در زمین اند مگر کسکه

شَاءَ اللَّهُ وَكُلُّ أَتَوْهُ دَاخِرِينَ ﴿٨٧﴾ وَتَرَى الْجِبَالُ تَحْسَبُهَا جَاوِدَةً

خدا خواسته است و هر یک بیایند پیش خدا خوار شده و به بینی کوه را را پنداری آنرا بر پای ایستاده

وَهِيَ تَمْرُ مَرَّ السَّحَابِ طُصْنَعُ اللَّهِ الَّذِي أَتَقَنَ كُلَّ شَيْءٍ ط

و آن می رود مانند ترن ابر و دستکاری آن خداست که استوار ساخت هر چیز را

إِنَّهُ خَيْرٌ بِمَا تَفْعَلُونَ ﴿٨٨﴾ مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِّنْهَا

هر آینه و سبب خیر است آنچه می کنید هر که بیارد نیکی پس او را بهتر باشد ازان

وَهُمْ مِّنْ فَزَعٍ يَوْمَئِذٍ آمِنُونَ ﴿٨٩﴾ وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكُبَّتْ

و ایشان از اضطراب آن روز این باشند و هر که بیارد بدی نگونسار کرده شود

وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ هَلْ تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٠﴾

و سبب ایشان در آتش جزا داده نمی شوید مگر بوفت آنچه می کردید

إِنَّمَا أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ رَبَّ هَذِهِ الْبَلَدَةِ الَّذِي حَرَّمَهَا وَلَهُ

بگو یا محمد جز این نیست که فرموده شد مرا که عبادت کنم خداوند این شهر را یعنی مکه آنکه محترم ساخت آنرا و

كُلُّ شَيْءٍ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٩١﴾ وَأَنْ أَتْلُوا

تقرآن دست هر چیز و فرموده شد مرا که باشم از مسلمانان و فرموده شد آنکه

الْقُرْآنَ فَمِنْ أَمْتَدَى فَإِنِّي أَهْتَدِي لِنَفْسِي وَمَنْ ضَلَّ

بخوانم قرآن پس هر که راه یافت پس جز این نیست که راه می یابم برای نفی خوشتن و هر که گمراه شود

فَقُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ سِيرِكُمْ أَيْتِهِ

بگو جز این نیست که من از بیم کننده گانم و بگو سببش خداست راست خواهد نمود شما آیات خود

فَتَعْرِفُونَهَا وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٩٢﴾

پس بشناسید آن را و نیست پروردگار تو بے خبر از آنکه می کنید

سُورَةُ الْقَصَصِ مَكِّيَّةٌ فِي ثَمَانِ آيَاتٍ تَسْعُ رُكُوعًا

سورہ قصص در مکہ نازل شدہ و آن ہشتاد و ہشت آیت و نہ رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِنا م خدا تے بخشنا تہ

مہربان

طَسَّمَ ۱ تِلْكَ آيَةُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ۲ نَتْلُو عَلَيْكَ مِنْ

این آیت ہائے کتاب روشن ست بخوانیم بر تو بعض

نَبَأِ مُوسَى وَفِرْعَوْنَ بِالْحَقِّ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ۳ إِنَّ

خبر موسی و فرعون بہ راستی برائے قوم ہے کہ باور میدارند ہر آیت

فِرْعَوْنَ عَلَا فِي الْأَرْضِ وَجَعَلَ أَهْلَهَا شِيَعًا يَسْتَضِعُّ

فرعون تکبر کرد در زمین و ساخت اہل آن را گروہ گروہ زہل می گرفت

طَائِفَةً مِنْهُمْ يَتَّبِعُ أَبْنَاءَ هِمٍّ وَيَسْتَحْيِ نِسَاءَهُمْ إِنَّ

جماعت را از ایشان می کشت پسراں ایشان را و زندہ می گذاشت دختران ایشان را ہر آیت

كَانَ مِنَ الْمَفْسِدِينَ ۴ وَنَزِيدُكَ أَنْ تُكُونَ عَلَى الَّذِينَ اسْتَضَعُّوا

مے بود از مفسدان و می خواستیم کہ نعمت فراوان ہم بر آنان کہ زہل گرفتہ شدند

فِي الْأَرْضِ وَنَجْعَلُهُمْ أَبْنَاءَ وَنَجْعَلُهُمُ الْوَرِثِينَ ۵ وَ

در زمین و پیشوا سازیم ایشان را و وارث کنیم ایشان را و

نُكِّنَ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَنُرِي فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا

بسترس دہیم ایشان را در زمین و بنائیم فرعون را و ہامان را و لشکر ہائے ایشان را

مِنْهُمْ مَا كَانُوا يَحْذَرُونَ ۶ وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ أَنْ

از زہل گرفتگان آنچہ می ترسیدند و الہام فرستادیم بسوی مادر موسی

أَرْضِيهِ ۷ فَذَا خَفِيَ عَلَيْهِ فَالْقِيَهُ فِي الْيَمِّ وَلَا تَخَافِ

شیردہ اورا پس بچوں ترسی بروے بند از او را در دریا و مترس

وَلَا تَحْزَنِي ۸ إِنَّا رَادُّوهُ إِلَيْكَ وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ۹

و اندہ محور ہر آیت ما باز رسانندہ اویم بسوی تو و گردانندہ اویم از پیغامبران

فَالْتَقَطَهُ آلُ فِرْعَوْنَ لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًا إِنَّ

پس برگرفتند آن را اہل خانہ فرعون تا آخر کار شود برائے ایشان دشمن و سبب اندوه ہر آئینہ

فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا كَانُوا خَاطِبِينَ ۸ وَقَالَتِ امْرَأَتُ

فرعون و ہامان و لشکر ہائے ایشان خطا کنندہ بودند و گفت زن فرعون

فِرْعَوْنَ قُرْتُ عَيْنٍ لِّي وَلَكَ لَا تَقْتُلُوهُ ۚ عَسَىٰ أَنْ يَنْفَعَنَا

ایں طفل محکم چشم ست مرا و ترا ہمیشہ بود کہ نفع دہد ما را

أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ۹ وَأَصْبَحَ فُؤَادُ أَمِّ

یا فزند گیرم اورا و ایشان حقیقت حال نمی دانستند و گشت دل مادر

مُوسَىٰ فَرِغَاطٍ ۚ إِنَّكَ آتِيَةٌ بِنُورٍ ۚ لَوْ لَا أَنْ رَّبُّنَا عَلٰی

موسیٰ خالی از صبر ہر آئینہ نزدیک بود کہ آشکارا کند آن قدر را اگر ما نمی بستیم بر دل

قُلُوبِنَا لَتَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ۱۰ وَقَالَتِ لَأُخِيهِ قَصِيَّةٌ

اور شدت تا باشد از باور دارندگان و گفت خواہرش را بر پیہ او میرد

فَبَصَّرَتْ بِهِ عَنْ جُنُبٍ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ۱۱ وَحَرَّمْنَا عَلَيْهِ

پس بیدار او را از دور و قوم فرعون نمی دانستند و حرام ساختیم بر موسیٰ

الْبَرَاحِيصَ مِنْ قَبْلُ فَقَالَتْ هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ أَهْلِ بَيْتٍ

شیر و ایگان پیش از ہول خواہرش گفت آیا راہ نمایم شمارا بر اہل خانہ کہ خبر داری

يَكْفُلُونَهُ لَكُمْ وَهُمْ لَهُ نَاصِحُونَ ۱۲ فَرَدَدْنَاهُ إِلَىٰ آتِنَاهُ كِي

ایں طفل کنند برای شما و ایشان برائے او نیک خواهند و پس باز رسانیدیم او را بسوی مادر او

تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ ۚ وَلِتَعْلَمَ أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلٰكِنْ

تا خنک شود چشمش و اندوه نخورد و تا بداند کہ وعدہ خدا راست است و لیکن

أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۱۳ وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَاسْتَوَىٰ آتَيْنَاهُ

بیشترین مردان نمی دانند و چون رسید نہایت جوانی خود و درست اندام شد دایم او را

حُكْمًا وَعِلْمًا ۚ وَكَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۱۴ وَدَخَلَ

حکمت و دانش و ہمچنین جزا می دایم نیکوکاران را و در آمد

و
یعنی صبر نمی دایم ۱۲

الْمَدِينَةَ عَلَى حِينٍ غَفْلَةٍ مِّنْ أَهْلِهَا فَوَجَدَ فِيهَا

در شهر بروقت بنبی اهل آن پس یافت آنجا دو شخص کہ

رَجُلَيْنِ يَقْتُلَانِ هَذَا مِنْ شِيعَتِهِ وَهَذَا مِنْ عَدُوِّهِ فَاسْتَغَاثَهُ

با یکدیگر جنگ می کردند آن یک از قوم موسی بود و آن دیگر از دشمنان و سے پس مد طلب کرد

الَّذِي مِنْ شِيعَتِهِ عَلَى الَّذِي مِنْ عَدُوِّهِ فَوَكَرَهُ مُوسَى

مخفیہ کہ از قوم او بود بر آن دیگر کہ از دشمنانش بود پس مشت زد اورا موسی

فَقَضَىٰ عَلَيْهِ قَالِ هَذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ عَدُوٌّ مُّضِلٌّ

پس بکشتش گفت این از کار شیطان است ہر آئینہ شیطان دشمن گمراہ کنندہ

مُبِينٌ ۝ قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي فَغَفَرَهُ

اشکارا است گفت ای پروردگار من ہر آئینہ من بستم کردم بر خویش پس بیا مژمرا پس

إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ۝ قَالَ رَبِّ بِمَا أَنْعَمْتَ عَلَيَّ فَلَنْ

ہر آئینہ وے آمرزندہ مہربان است گفت ای پروردگار من بحسن انعام کردی تو بر من ہرگز

أَكُونَنَّ ظَهيرًا لِلْمُجْرِمِينَ ۝ فَأَصْبَحَ فِي الْمَدِينَةِ خَائِفًا

مخو اہم بود مددگار گنہگار ان پس باہد کرد در شهر ترسلا

يَتَرَقَّبُ فَإِذَا الَّذِي اسْتَنْصَرَهُ بِالْأَمْسِ يَسْتَصْرِخُهُ ۝ قَالَ

انتظار کنان پس ناگہاں مخفیہ کہ مد طلب کردہ بود دیروز باز فریاد می میخواندش گفت

لَهُ مُوسَىٰ إِنَّكَ لَغَوِيٌّ مُّبِينٌ ۝ فَلَمَّا أَنُ ارَادَ أَنْ يَبْطِشَ

بوسے موسی ہر آئینہ تو گمراہ آشکاری پس بھول خواست کہ دست دراز کند بہ مخفیہ

بِالَّذِي هُوَ عَدُوٌّ لَّهُمَا قَالِ يَمُوسَىٰ أَتُرِيدُ أَنْ تَقْتُلَنِي

کوسے دشمن موسی و دشمن فریاد کنندہ گفت فریاد کنندہ موسی آیا میخواہی کہ بخشی مل چنانکہ

كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًا بِالْأَمْسِ ۚ إِنَّ تُرِيدُ إِلَّا أَنْ تَكُونَ جَبَّارًا

کشتی مخفیہ را دیروز نمی خواہی مگر آنکہ باشی ستمگاری

فِي الْأَرْضِ وَمَا تُرِيدُ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْمُصْلِحِينَ ۝ وَ

در زمین و نمی خواہی کہ باشی از نیکوکاران م و

فل
یعنی بھول موسی اورا موسی
مبین گفت دانست کہ
غضب کردہ بر سر من
می آید ۱۲

جَاءَ رَجُلٌ مِّنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ يَسْعَىٰ قَالَ يٰمُوسَىٰ إِنَّ

آمد شخصی از آخر شهر شتابان گفت ای موسی

الْمَلَا يَأْتِرُونَ بِكَ لِيَقْتُلُوكَ فَاخْرُجْ إِنِّي لَكَ مِنَ

هر آینه رسان مشورت می کنند در حق تو تا بکشند ترا پس بیرون رو هر آینه من برائے تو از

الْصَّاحِبِينَ ۝ فَخَرَجَ مِنْهَا خَائِفًا يَتَرَقَّبُ قَالَ رَبِّ نَجِّنِي مِنَ

نیک خواهم پس بیرون آمد از آن شهر ترسان انتظار کنان گفت ای پروردگار من خلاص کن مرا

الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ۝ وَلَمَّا تَوَجَّهَ تِلْقَاءَ مَدْيَنَ قَالَ عَسَىٰ

از گروه ستمگاران و وقتی که متوجه شد بسوی شهر مدین گفت امیدوارم

رَبِّي أَن يَهْدِيَنِي سَوَاءَ السَّبِيلِ ۝ وَلَمَّا وَرَدَ مَاءَ مَدْيَنَ

از پروردگار خویش که دلالت کند مرا بر راه راست و وقتی که رسید آب مدین

وَجَدَ عَلَيْهِ أُمَّةٌ مِّنَ النَّاسِ يَسْقُونَ ۖ وَوَجَدَ مِنْ دُونِهِم

یافت بر آن آب طائفه از مردمان آب می نوشانیدند موافقی را و یافت آن طرف از ایشان

أَمْرَاتَيْنِ تَذُودُنِ قَالَ مَا خَطْبُكُمَا قَالَتَا لَا نَسْقِي حَتَّىٰ

دو زن که باز می دارند موافقی خود را گفت موسی بآن دو زن چیست حال شما گفتند آب نمی نوشانیم تا آنکه باز گردانند

يُصْدِرَ الرَّعَاءُ وَأَبُونَا شَيْخٌ كَبِيرٌ ۝ فَسَقَىٰ لَهُمَا ثُمَّ تَوَلَّىٰ إِلَىٰ

شمال موافقی را و پدر ما پیر کلان سال است پس موسی آب نوشانید برائے این هر دو باز آورد

الظِّلِّ فَقَالَ رَبِّ إِنِّي لِمَا أَنزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ ۝

بسیستمسای پس گفت ای پروردگار من آنچه فرود آوردی بسوی من از نعمت محتاجم

فَجَاءَتْهُ إِحْدَاهُمَا تَمْشِي عَلَىٰ اسْتِحْيَاءٍ قَالَتْ إِنَّ ابْنِي يَدْعُوكَ

پس آمد موسی یکی از این دو زن راه میرفت بشم گفت هر آینه پدر من میخواند ترا

لِيَجْزِيَكَ أَجْرَ مَا سَقَيْتَ لَنَا فَلَمَّا جَاءَهُ وَقَصَّ عَلَيْهِ

تا بنمود پدر مزد آنکه آب دادی برائے ما پس چون موسی بیامد نزد شعیب و تقریر کرد پیش او

الْقَصَصَ قَالَ لَا تَخَفْ نَجَوْتَ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ۝

قصه را گفت مترس خلاص شدی از قوم ستمگاران

قَالَتْ أَحَدُهُمَا يَبْتَ اسْتِاجِرْهُ إِنَّ خَيْرَ مَنِ اسْتِاجَرْتَ الْقَوِيُّ

گفت یکی ازین دو دختر لے پدر من مزدور بگیرا و ہر آئینہ بہترین کسیک مزدور گیری شخصے توانا

الْأَمِينُ ۳۶ قَالَ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُنْكِحَكَ إِحْدَى ابْنَتَيَّ هَاتَيْنِ

با امانت باشد گفت شعیب ہر آئینہ من میخوام کہ زنی بدہم ترا یکی ازین دو دختر خود بشرط آنکہ

عَلَى أَنْ تَأْجُرَنِي ثَمَنِي حَجْجَةً فَإِنْ أَتَمَمْتَ عَشْرًا فَمِنْ عِنْدِكَ

مزدورئی من کنی ہشت سال پس اگر تمام کنی دہ سال را پس آن تبرع است از نزدیک تو

وَمَا أُرِيدُ أَنْ أَمْسُقَ عَلَيْكَ سِتْرِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنْ

وہی خواہم کہ مشقت افگنم بر تو خواہی یافت مرا اگر خدا خواستہ است از

الصَّالِحِينَ ۳۷ قَالَ ذَلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ أَيُّهَا الْأَجْلَيْنِ قَضَيْتُ

شائستگی گفت موسی این ست عہد میان من و میان تو ہر کدام ازین دو مدت کہ ادا کنم

فَلَا عُدْوَانَ عَلَيَّ وَاللَّهُ عَلَى مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ۳۸ فَلَمَّا قَضَىٰ مُوسَىٰ

تسی نباشد بر من و خدا بر آنچه می گوئیم گواہ ست پس چوں ادا کرد موسی

الْأَجَلَ وَسَارَ بِأَهْلِهِ آنْسَ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ نَارًا ۳۹ قَالَ

آن میعاد را و روان شد بآل خود دید بجانب کوه طور آتش گفت

لأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا عَلَىٰ أَيْتِكُمْ مِنْهَا يَخْبَرُونَ

بآل خود توقف کنید ہر آئینہ دیدہ ام آتشی امیدوارم کہ بیارم از آنجا خبرے را یا

جَذْوَةٍ مِنَ النَّارِ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ ۴۰ فَلَمَّا أَتَاهَا نُودِيَ مِنْ

بیارم شعلہ از آتش بود کہ شما تحصیل گرمی کنید پس چون آمد نزدیک آتش آواز داد

شَاطِئِ الْوَادِ الْأَيْمَنِ فِي الْبُقْعَةِ الْمُبْرَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ أَنْ

از کرانہ راست میدان در جانبگاہ بابرکت از میان درخت کہ

يُؤْخَذُ مِنِّي أَنَا اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ۴۱ وَأَنْ أَلْقِ عَصَاكَ فَلَمَّا

لے موسی ہر آئینہ من خدایم پروردگار عالم ہ و آنکہ بانگن عصائے خود را پس

رَأَاهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ وَلَّىٰ مُدَبِّرًا لَّمْ يَعْقِبْ يُمُوسَىٰ أَقْبَلُ

چوں دید کہ عصا حرکت می کند گویے مار لیت رو بہ رانید ہشتاد و ہ باز نہ گشت گفتیم لے موسی پیش آنی

وَلَا تَخَفْ إِنَّكَ مِنَ الْآمِنِينَ ﴿۳۱﴾ أَسْأَلُكَ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ

دترس ہر آئینہ تو از ایمانی و در آروست خود را در گریبان خود

تَخْرِجُ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سَوَاءٍ ۖ وَأَخْمُمُ إِلَيْكَ جَنَاحَكَ مِنْ

تا بیرون آید سفید شدہ از غیر علیے و ہم آریسوی خود بازوئے خود را از

الرَّهْبِ فَذُنُوكَ بُرْهَانٌ مِنْ رَبِّكَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ

ترس و پس از ہر دوش نشان داند فرود آمدہ از جانب پروردگار تو بسوی فرعون و جماعت او

إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿۳۲﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّي قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا

ہر آئینہ ایشان بودند گروہ بدکاران گفت ای پروردگار من ہر آئینہ من کشتارم از ایشان شخصی

فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ ﴿۳۳﴾ وَأَخِي هَارُونُ هُوَ أَفْصَىٰ مِنِّي لِسَانًا

پس می ترسم کہ بکشند مرا و برادر من ہارون صبح تراست از من از بہت زبان

فَأَرْسِلْهُ مَعِيَ رِدْءًا يُصَدِّقُنِي ۚ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ ﴿۳۴﴾

پس بفرست او را ہمراہ من مدونکنندہ کہ او را در مرا ہر آئینہ من می ترسم از آنکہ دروغی بگویند مرا

كَأَلَيْسَ لَكَ عِزْدُكَ بِأَخِيكَ وَنَجْعَلُ لَكُمَا سُلْطٰنًا فَلَا

گفت خدا بحکم خواهیم کرد بازوئے ترا بر برادر تو و خواهیم داد شمارا غلبہ پس

يَصِلُونَ إِلَيْكُمَا بِآيَاتِنَا ۖ أَنْتُمْ وَمَنِ اتَّبَعَكُمَا الْغٰلِبُونَ ﴿۳۵﴾

نہ تواند رسید بقصد آید بسوی شما بسبب نشانہائے ما شما و آنکہ پیروئی شما کردہ اند غالب خواهند شد

فَلَمَّا جَاءَهُمْ مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا سِحْرٌ

پس چون آمد موسی نشانہائے ما را کہ واضح آمدہ گفتند نیست این مگر جادوئے

مُفْتَرًى ۖ وَمَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ ﴿۳۶﴾ وَقَالَ

برہتہ و نہ شنیدیم این را در پدران نخستین خویش و گفت

مُوسَىٰ رَبِّي أَعْلَمُ بِمَنْ جَاءَ بِالْهُدٰى مِنْ عِنْدِهِ وَمَنْ

موسی پروردگار من دانایترست بہر کہ آورده است ہدایت از نزدیکی او و بہر کہ

تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ ۚ إِنَّهُ لَا يُغْلِبُ الظَّالِمُونَ ﴿۳۷﴾ وَقَالَ

اوراست عاقبت پسندیدہ در آخرت ہر آئینہ ستمکار نمی شوند ستمکاران و گفت

ط
یعنی برائے دفع ترسے
کہ بسبب ظہور خوارق پیدا
شدہ ۱۲

ط
مترجم کہید ہم آوردن
دو بازو کنایت است
از جمع خاطر و شوش زدن
چنانکہ خفض جناح کنایت
است از تواضع ۱۲

مع
عذرا تا خزینہ ۱۲

فِرْعَوْنُ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ مَا عَلِمْتُ لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرِي فَأَوْقِدْ لِي

فرعون اے جماعہ نہالستہ ام برائے شاہی صبح خدا غیر من پس آتش برافروز

يُهَامِنُ عَلَى الظَّالِمِينَ فَاذْجَعِلْ لِي صَرْحًا لَعَلِّي أَطْلِعُ إِلَى

برائے من بے ایمان بر گنہگار یعنی خشت بساز پس بنا کن برائے من کو شکستہ نوذ کہ من دیدہ در شوم بسوئے

إِلَهٍ مُوسَى وَإِنِّي لأظنُّهُ مِنَ الْكَذِبِينَ ۝۸ وَاسْتَكْبَرَ هُوَ

معبود موسی و ہر آئندہ من سے پندارم اور از دماغ گویا و تکبر کرد فرعون

وَجُنُودُهُ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَظَنُّوا أَنَّهُمُ الْبَيِّنَاتُ

و لشکر ہائے او در زمین بغير حق و گمان کردند کہ ایشان بسوئے

لَا يَرْجِعُونَ ۝۹ فَآخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ فَاظْطَرُّ

باز گردانیدہ نشوند پس گرفتیم اور او و لشکر ہائے او را پس افکندیم ایشان را در دریا پس در گمر

كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ۝۱۰ وَجَعَلْنَاهُمْ آيَةً يُدْعُونَ إِلَى

چگونہ بود انجام ستمکاران و گردانیدیم ایشان را پیشوایان کہ میخوانند بسوئے

النَّارِ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ لَا يُنصَرُونَ ۝۱۱ وَاتَّبَعْنَاهُمْ فِي هَذِهِ

آتش و روز قیامت نصرت دادہ نشوند و از پی ایشان فرستایم مدد

الدُّنْيَا لَعْنَةُ ۝۱۲ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ هُمْ مِنَ الْمَقْبُوحِينَ ۝۱۳

دنیا لعنت را و بروز قیامت ایشان از دور ساجد گمان باشند

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِ مَا أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ

و ہر آئندہ داوید موسی را کتاب بعد ازان کہ ہلاک رسانیم قرنہائے

الْأُولَى بِصَافِرٍ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لَّعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ۝۱۴

نخستین را دلیل شدہ برائے مردمان و ہدایت و بخشایش تا بود کہ ایشان پند پذیر شوند

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الْغَرْبِيِّ إِذْ قَضَيْنَا إِلَى مُوسَى الْأَمْرَ

و تو نبودی بطرف غربی چون بانجام رسانیدیم بسوی موسی امر را

وَمَا كُنْتَ مِنَ الشَّاهِدِينَ ۝۱۵ وَلَكِنَّا أَنشَأْنَا قُرُونًا فَتَطَاوَلَ

و نبودی از حاضران ولیکن ما آفریدیم قرنہا را یعنی بعد موسی پس ہزار شد

عَلَيْهِمُ الْعُصْرُ وَمَا كُنْتَ تَأْوِيًا فِي أَهْلِ مَدْيَنَ تَتْلُوا

برایشان عمر و تو نبودی باشند در اهل مدین که می خواندی

عَلَيْهِمُ آيَاتُنَا وَلَكِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ﴿١٥﴾ وَمَا كُنْتَ بِمَجَانِبِ

برایشان آیات ما را ولیکن ما بودیم فرستنده و نبودی تو بیطرف

الطُّورِ إِذْ نَادَيْنَا وَلَكِنْ رَحْمَةً مِّنْ رَبِّكَ لِتُنْذِرَ قَوْمًا

طور چون آواز دادیم ولیکن رحمتی آمد از منم بخشاش برود کار تو تا ترسانی گروهی را

مَّا آتَاهُمْ مِّنْ نَّذِيرٍ مِّنْ قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿١٦﴾

که نیامده بود بدیشان هیچ ترساننده پیش از تو بود که ایشان پند پذیر شوند

وَلَوْ لَا أَن تَصِيبَهُمُ مُّصِيبَةٌ بِمَا قَدْ مَتَّيْنَاهُمْ فَيَقُولُوا

و اگر نه آن بودی که برسد بدیشان عقوبتی بسبب آنکه پیش فرستاده است دست ایشان پس گویند

رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَنُتَّبِعَ آيَاتِكَ وَنَكُونُ مِنَ

پروردگارا چرا فرستادی بسوی ما پیغامبر را تا پیروی آیات تو کنیم و باشیم از

الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٧﴾ فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِندِنَا قَالُوا لَوْلَا

مسلمانان پیغامبران را می فرستادیم پس چون آمد بایشان حق راست از نزدیک گفتند

أُوتِيَ مِثْلَ مَا أُوتِيَ مُوسَىٰ أَوَلَمْ يَكْفُرُوا بِمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ

چرا داده نشد این پیغامبر را مانند آنچه داده شد موسی آیا کافرانند آنچه داده شد موسی را

مِّنْ قَبْلُ قَالُوا سِحْرَانِ تَظَاهَرَا قَالُوا إِنَّا بِكَ لَكِلِ

پیش ازین گفتند دو سحرانه موافق یک دیگر شده است گفتند هر آینه ما بهر یک

كُفْرُونَ ﴿١٨﴾ قُلْ فَاتُوا بِلِكْتَبٍ مِّنْ عِندِ اللَّهِ هُوَ أَهْدَىٰ مِنْهُمَا

کافرانیم بگو پس بیارید کتابی از نزد یک خدا که سراسر هدایت تر باشد ازین دو کتابی

أَتَّبِعُهُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٩﴾ فَإِنْ لَّمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ

اگر راست گوئید پس اگر قبول نکنند سخن ترا پس بدان که جز این نیست

إِنَّا يَتَّبِعُونَ أَهْوَاءَهُمْ وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوَاهُ بِغَيْرِ

که پیروی می کنند خواهش نفس خود را و کیست گمراه تر از کسی که پیروی کند خواهش نفس خود کند بدون

و
یعنی توبیت قرآن ۱۲

هُدًى مِّنَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ۝ وَلَقَدْ

راه نمائی خدا هر آینه خدا راه نمی نماید گروه ستمکاران را و هر آینه ما

وَصَلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ۝ الَّذِينَ اتَيْنَهُمُ

پے درپے آوردیم برای ایشان این قرآن را تا بود که ایشان پند پذیرند آنانکه داده ایم ایشان را

الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِهِ هُمْ بِهِ يُؤْمِنُونَ ۝ وَإِذَا أُتِلَ عَلَيْهِمْ قَالُوا

کتاب پیش از قرآن ایشان بقرآن ایمان می آرند و چون قرآن خوانده میشود برایشان گویند

أَمْثَلُهَا إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّنَا إِنَّكُم مِّنْ قَبْلِهِ مُسْلِمِينَ ۝

ایمان آوردیم بآن هر آینه حق است از جانب پروردگار ما هر آینه ما پیش از نزول قرآن منقاد بودیم

أُولَٰئِكَ يُؤْتُونَ أَجْرَهُمْ مَّرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا وَوَدَّ رِءُوسُ الْكَافِرِينَ

این جماعه داده میشود ایشان را مزد ایشان دو بار بسبب آنکه صبر کردند و دفع می کنند

السَّيِّئَةِ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ۝ وَإِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ أَعْرَضُوا

بدی را و از آنچه رزقی داده ایم ایشان را خرج می کنند و چون بشنوند سخن بیهوده را رو برگردانند

عَنْهُ وَقَالُوا لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ

ازان و گویند ما راست کردار ماست و شما راست کردار ماست شما سلام بر شما باد

لَا نَبْتَغِي الْجَاهِلِينَ ۝ إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ

نمی خواهیم صحبت جاهلان را یا محمد هر آینه تو راه نمی نمائی هر که را دوست می داری و لیکن

اللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ۝ وَقَالُوا

خدا راه می نماید هر که را خواهد و او داناتر است بر او یافتگان و گفتند

إِنْ تَتَّبِعِ الْهُدَىٰ مَعَكَ نُتَخَفَّ مِنْ أَرْضِنَا أَوْ لَمْ نُمَكِّنْ

بعض ال که اگر پیروی هدایت کنیم با تو روده شویم از زمین خود ما آیا جا نه دادیم

لَهُمْ حَرَمًا مِّمَّا يُحِبُّ إِلَيْهِ شَرِّتْ كُلَّ شَيْءٍ رِّزْقًا مِّنْ لَّدُنَّا

ایشان را در حرمی با امن رسانیده میشود بسوی ما از هر جنس ریزی از نزدیک ما

وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۝ وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِكَ بَطْرًا

ولیکن بیشترین ایشان نمی دانند و بسا هلاک کردیم از قبالت که از حد در گذشتند

۵۰

القصص

ف
مترجم گوید یهود پیش از آنکه
آنحضرت صلعم بدین دعوت
کنند و نسخ یهودیت تشریح
فرمایند معتقد قرآن بودند و
می گفتند عجب از قرآن قرآن
لازم است ۱۲
ف
یعنی مردمان انحراف کنند

مَعِيشَتَهَا فَبِئْسَ مَسْكَنُهُمْ لَمْ تَسْكَنْ مِنْ بَعْدِهِمْ إِلَّا

در گذران خود پس انتهابست جائے ماندن ایشان مانده شد آنجا بعد از ایشان مگر

قَلِيلًا وَكُنَّا نَحْنُ الْوَارِثِينَ ﴿۵۸﴾ وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَى

اندک و بودیم ما بدست آرنده میراث ایشان و هرگز نیست پروردگار تو هلاک کننده دیه

حَتَّى يَبْعَثَ فِي أُمَمٍ رَسُولًا يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا وَمَا كُنَّا

تا آنکه بفرستد در قبیله آل پیغمبر که بخواند بر ایشان آیات ما و هرگز نیستیم

مُهْلِكِي الْقُرَى إِلَّا وَأَهْلُهَا ظَالِمُونَ ﴿۵۹﴾ وَمَا أَوْتِيتُمْ مِنْ

هلاک کننده دیه مگر در آن حال که اهل آنها ستمگر باشند و هر چه داده شد شمارا از

شَيْءٍ فَمَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَزِينَتُهَا وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ

هر نوع پس بهر مندی زندگانی دنیای و آرایش و زینت و آنچه نزدیک خداست بهتر و

وَأَبْقَى أَفْلا تَعْقِلُونَ ﴿۶۰﴾ أَفَمِنْ وَعْدِنَا وَعْدًا حَسَنًا فَهُوَ

پاینده ترست آیا نمی فهمید آیا کسیکه وعده دادیمش وعده نیک پس او

لَا قِيَّةَ كَمَنْ مَتَّعْنَاهُ مَتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيَمَةِ

در پاینده آنست مانند کسی است که بهر مندی ممتنعش بمتنعت زندگانی دنیا باز می روز قیامت

مِنَ الْمُخْضَرِّينَ ﴿۶۱﴾ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ

از حاضر کردگان ست و روزیکه آواز دهد ایشان را پس گوید کجا اند آن شرکیان من

الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿۶۲﴾ قَالَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ رَبَّنَا

که شما گمان می کردید گفتند همانکه ثابت شد بر ایشان حکم عذاب و

هَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَغْوَيْنَا أَغْوَيْنَهُمْ كَمَا غَوَيْنَا تَبَرَّأْنَا إِلَيْكَ

پروردگارا این جماعت اند که گمراه کردیم گمراه کردیم ایشان را چنانکه خود گمراه شدیم و بی تعلق می شویم از همه

مَا كَانُوا إِلَّا نِدَاءَ عَبْدٍ وَهُمْ إِذِ اعْتَدُوا لَكُمْ فَدَعَوْهُمْ

بسوی تو ایشان را را نمی پرستیدند و گفته شود بخوانید شرکیان خود را پس بخوانند ایشان را

فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ وَرَأَوُا الْعَذَابَ لَوْ أَنَّهُمْ كَانُوا يَحْشُدُونَ ﴿۶۳﴾

پس ایشان قبول نه کنند و عاے آنجماء و نه بینند عذاب و تمنّا کنند کاش ایشان راه یابی بودند

ف
یعنی در عذاب ۱۲
ف
یعنی رسیان کفر ۱۲
ف
یعنی بغیر آگاه ۱۲

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ مَاذَا أَجَبْتُمُ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٥﴾ فَعَبَّيْتُ

و روزیکہ آواز دہد خدا ایشان را پس گردید چه جواب دادید بیغامبران را پس مشتبه شود

عَلَيْهِمُ الْآثَاءُ يَوْمَئِذٍ فَهُمْ لَا يَتَسَاءَلُونَ ﴿١٦﴾ فَأَمَّا مَنْ تَابَ

بر ایشان خیر رائے آں روز پس ایشان با یک دیگر سوال نہ کنند پس آنکہ توبہ نمود

وَأَمِنْ وَعَمِلَ صَالِحًا فَعَسَىٰ أَنْ يَكُونَ مِنَ الْمُفْلِحِينَ ﴿١٧﴾

و ایمان آورد و کار شایسته کرد پس امیدست کہ باشد از رستگاران

وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ ۚ مَا كَانَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ سُبْحَانَ

و پروردگار تو می آفریند هر چه خواهد و برمیگزیند هر که خواهد نیست ایشان اختیار پائی خدا ترست

اللَّهِ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١٨﴾ وَرَبُّكَ يَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ

و بلند ترست نآنکہ مشرک می آرند و پروردگار تو میداند آنچه پنهان می دارد سینہ ہائے ایشان

وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿١٩﴾ وَهُوَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْحُجُودُ فِي الْأُولَىٰ

و آنچه آشکارا می کنند و اوست خدا نیست هیچ معبود کن غیر او اوراست ستایش در دنیا

وَالْآخِرَةِ ۚ وَلَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٠﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ

و آخرت و اوراست فرمانروائی و بسوی او باز گردانیدہ شوید بگو آیا دیدید کہ اگر گرداند

جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ اللَّيْلَ سَرْمَدًا إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ ۚ مَنْ

خدا رائے تعالیٰ بر شما شب را پایندہ تا روز قیامت کیست

أَلَا غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُم بَضِيءٌ ۚ أَفَلَا تَسْمَعُونَ ﴿٢١﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ

معبودے غیر حق کہ بیار و پشتر شما روشن را آیا نمی شنوید بگو آیا دیدید

إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ النَّهَارَ سَرْمَدًا إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ ۚ مَنْ

کہ اگر گرداند خدای تعالیٰ بر شما روز را پایندہ تا روز قیامت کیست

أَلَا غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُم بَلِيلٌ ۚ تَسْكُنُونَ فِيهِ ۚ أَفَلَا تَبْصُرُونَ ﴿٢٢﴾

معبودے غیر حق کہ بیار و پشتر شما شبے کہ آرام گیرید وصال آیا نمی بینید

وَمِنْ رَحْمَتِهِ جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ

و از رحمت خود ساخت برائے شما شب و روز تا آرام گیرید و در شب

ول
یعنی جواب با صواب
نہا بند ۱۲

وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلِعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٧٦﴾ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ

و تا روزی طلب کنید از فضل او و تا مشکر گزاری کنید و روزیکه آواز دهد ایشانرا

فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَاءِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٧٧﴾ وَنَزَعْنَا

پس گوید کجا اند آن شرکایان من که گمان می کردید و بیرون کشیم

مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا افْقَلْنَا هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ فَعَلِمُوا أَنَّ الْحَقَّ

از هر امتی گواهی را پس گوئیم قوم را بیارید دلیل خود پس بدانند که حق بجانب

لِلَّهِ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتُرُونَ ﴿٧٨﴾ إِنَّ قَارُونَ كَانَ مِنْ

خداست و گم کرده شود از ایشان آنچه افرا می کردند هر آینه قارون بود از

قَوْمِ مُوسَى فَبَغَى عَلَيْهِمْ وَآتَيْنَاهُ مِنَ الْكُنُوزِ مَا إِنَّ

قوم موسی پس تمندی کرد بر ایشان و عطا کرده بودیم او را از آنها آن قدر

مَفَاتِحَ لَلْنُّورِ بِالعُصْبَةِ أُولَى الْقُوَّةِ إِذْ قَالَ لَهُ قَوْمُهُ

که کلید است او گزانی می کرد جماعت صاحب توانائی را بچون گفت باو قوم او

لَا تَفْرَحْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْفَرِحِينَ ﴿٧٩﴾ وَابْتَغَ فِيمَا آتَاكَ

شاد مشو هر آینه خدا دوست نمی دارد شاد شوندگان را و بجو در آنچه خدا عطا کرده است ترا

اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ وَلَا تَنْسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا وَأَحْسِنْ

صلاح سرای آخرت و فراموش مکن حصه خود از دنیا و نیکوکاری کن

كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ وَلَا تَبْغِ الْفُسَادَ فِي الْأَرْضِ ط إِنَّ

چنانکه احسان کرده است خدا بر تو و بجو فساد در زمین هر آینه

اللَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ﴿٨٠﴾ قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَى عِلْمٍ

خدا دوست نمی دارد فساد کنندگان را گفت جز این نیست که داده شده است مرا

عِنْدِي ط أَوْ كَمْ يَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ قَدْ أَهْلَكَ مِنْ قَبْلِهِ مِنَ

مال فراوان بنابر آنست که نزدیک من است آیا ندانست که خدا هلاک کرد پیش از من از

الْقُرُونِ مَنْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةً وَ أَكْثَرُ جَمْعًا وَلَا يُسْئَلُ

قرنها آن قوم را که توانا بود از من و بیشتر بود در جمعیت و پرسیده نمی شوند

ط

یعنی در روز ۱۲

ط

یعنی بر پیغمبر

قوم خود گواهی دهد ۱۲

ط

یعنی در دنیا عمل صالح

بجا آرد ۱۲

عَنْ ذُنُوبِهِمُ الْمُجْرِمُونَ ﴿٧٨﴾ فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ فِي زِينَتِهِ ۖ

گنہ گاران از گناہان خویش و پس بیرون آمد بر قوم خود در آرایش خویش

قَالَ الَّذِينَ يُرِيدُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا لَيْتَ لَنَا مِثْلَ مَا

گفتند آنانکہ طلب می کردند زندگانی دنیا را لے کاش ما را باشد مانند آنچه داده شده است

أُوْتِيَ قَارُونُ إِنَّهُ لَذُو حَظٍّ عَظِيمٍ ﴿٧٩﴾ وَقَالَ الَّذِينَ

قارون را آئینہ فی خداوند نصیب بزرگ ست و گفتند آنانکہ

أُوتُوا الْعِلْمَ وَيُؤْتِيكُمْ ثَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ لِّمَن أَمَنَ وَعَمِلَ

داده شد ایشان را علم و آئے بر شما ثواب خدا بہتر ست مر آنکس را کہ ایمان آورد و کار

صَالِحًا وَلَا يُلْقِيهَا إِلَّا الصَّابِرُونَ ﴿٨٠﴾ فَخَسَفْنَا بِهِ

شاستہ کرد و قہرمن کردہ نمی شود پس سخن مگر صابران را پس فرو بردیم قارون را و سارے اورا

الْأَرْضَ فَمَا كَانَ لَهُ مِنْ فِئَةٍ يَنْصُرُونَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ

زمین پس نبود برائے او هیچ گروہی کہ نصرت دہند اورا غیر خدا

وَمَا كَانَ مِنَ الْمُنتَصِرِينَ ﴿٨١﴾ وَأَصْبَحَ الَّذِينَ تَمَتَّوْا مَكَانَهُ

و نبود خود ش از انتقام کشندگان و بامداد کردند آنانکہ آرزوی کردند منزلت اورا

بِالْأَمْسِ يَقُولُونَ وَيَكَانَ اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ

و بروز می گفتند لے عجب کہ خدا کشادہ می کند رزق را برائے ہر کہ خواہد

مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَوْ لَا أَن مِّنَ اللَّهِ عَلَيْنَا لَخَسَفَ بَنَاءُ

از بندگان خویش و تنگ می سازد و اگر نہ آن بودے کہ انعام کرد خدا بر ما بر آئینہ فرو برے ما را

وَيَكَانَ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ ﴿٨٢﴾ تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعَلُهَا

لے عجب کہ رستگار نمی شوند کافران این سرائی باز پسین مقرر می کنیم آن را

لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِي الْأَرْضِ وَلَا فِسَادًا ۗ وَالْعَاقِبَةُ

برائے آنانکہ نمی طلبند تکبر در زمین و نہ فساد و حسن عاقبت

لِلْمُتَّقِينَ ﴿٨٣﴾ مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِّنْهَا وَمَنْ جَاءَ

بر متقین ہر گز گاران ست ہر کہ بیارد نیکی پس اورا ست بہتر از آن و ہر کہ بیارد

ف
یعنی در صورت لزوم
پادشہ مجال عزت
واللہ اعلم ۱۲

۱۱

يَا سَيِّئَةٌ فَلَا يُجْزَى الَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ إِلَّا مَا كَانُوا

بدی پس جزا داده نمی شوند آنانکه بعمل آوردند خطایم الا بحسب آنچه

يَعْمَلُونَ ۱۹۹ إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لَرَأْدُكَ إِلَى

می کردند هر آینه خدای که نازل کرد بر تو قرآن را البته بازگرداننده است

مَعَادٍ قُلْ رَبِّيَ أَعْلَمُ مَنْ جَاءَ بِالْهُدَىٰ وَمَنْ هُوَ فِي

ترا بسوی بازگشت و گویند و در کار من انا تراست بر که آورد هدایت را و بهر که دسی در

ضَلَلٍ مُّبِينٍ ۲۰۰ وَمَا كُنْتَ تَرْجُو أَن يُلْقَىٰ إِلَيْكَ الْكِتَابُ

گمراهی ظاهرست و توقع نمی داشتی که فرود آورده شود بسوی تو کتاب

إِلَّا رَحْمَةً مِّنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ ظَهِيرًا لِّلْكَافِرِينَ ۲۰۱

لیکن فرو فرستاده شد بسبب رحمتی از پروردگار تو پس هرگز مشو مددگار کافران

وَلَا يَصُدُّكَ عَنْ آيَاتِ اللَّهِ بَعْدَ إِذْ أُنْزِلَتْ إِلَيْكَ وَادْعُ

و باز ندارند کافران ترا از تبلیغ آیات خدا بعد از آنکه فرود آورده شد بسوی تو و دعوت کن

إِلَىٰ رَبِّكَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۲۰۲ وَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ

بسوی پروردگار خویش و هرگز مباش از مشرکان و غوال با خدا

إِلَهًا آخَرَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ ۲۰۳

معبود دیگر را نیست هیچ معبود بحق غیر او هر چه یزد بپاک شوند است مگر روی او

لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ۲۰۴

مرا در است فرمانروائی و بسوی او باز گردانیده شوید

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۲۰۵

سوره عنکبوت در که نازل شده و آن بسم خدای بخشاینده مهربان شصت و نهمین آیت و هفتاد و یکم است

الَّذِينَ آمَنُوا أَهْلَ الْبَيْتِ ۲۰۶ أَلَمْ يَكُنْ لَهُمُ الْآيَاتُ أَن يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ

آیا پنداشتند مردمان که بگذشته شوند بمجد آنکه گویند ایمان آوردیم و ایشان

لَا يُفْتَنُونَ ۲۰۷ وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ

امتحان کرده نشوند و هر آینه امتحان کردیم آنانرا که پیش از ایشان بودند پس البته متمیز میکند

مل
یعنی آخرت ۱۲

و

و

اللَّهُ الَّذِينَ صَدَقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَذِبِينَ ۝۵ أَمْ حَسِبَ

خدا آنا را که راست گفتند و البته متمیز کند دروغ گویان را آیا گمان کردند

الَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ أَنْ يَسْبِقُونَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ۝۶

آنانکه بعمل آوردند خطاها که پیشترستی کنند بر ما بد چیز است که بدان حکم می کنند

مَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ اللَّهِ فَإِنَّ أَجَلَ اللَّهِ لَآتٍ وَهُوَ

هر که امید داشته باشد ملاقات خدا را پس هر آینه میعاد خدا البته آئینه است و اوست

السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۝۷ وَمَنْ جَاهِدْ فَإِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ

شنوا دانا هر که جهاد کند جز این نیست که جهاد میکند برلای نفع خویش

إِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ ۝۸ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا

هر آینه خدا بے نیازست از عالمها و آنانکه ایمان آوردند و کارهای

الصَّالِحَاتِ لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَحْسَنَ

شایسته کردند البته محو کنیم از سیرایشان خطایان ایشان را و البته جزا دهیم ایشان را

الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝۹ وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ

به نیکوترین آنچه می کردند و امر کردیم آدمی را به نسبت پدر و مادر

حُسْنًا وَإِنْ جَاهَدَاكَ لِتُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ

نیک معامله کردن و اگر گوشش کنند با تو لای انسان تا مشرک آری با من آنچه نیست ترا بحقیقت آن دانشی

فَلَا تُطِعْهُمَا إِلَىٰ مَرْجِعِكُمْ فَأَنبِئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝۱۰

پس فرمانبردار می ایشان من بسوی من است بازگشت شما پس خبر دهم شما را به آنچه می کردید

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِي الصَّالِحِينَ ۝۱۱

و آنانکه ایمان آوردند و کارهای شایسته کردند البته در آریم ایشان را در زمره شایستگان

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ فَإِذَا أُوذِيَ فِي اللَّهِ جَعَلَ

و از مردمان کسی هست که می گوید ایمان آوردم بخدا پس چون تصدیق داده شد او را در راه خدا

فِتْنَةً النَّاسِ كَعَذَابِ اللَّهِ وَلَئِنْ جَاءَ نَصْرٌ مِنْ رَبِّكَ

شمر و یار دادن مردمان را مانند عذاب خدا و اگر بیاید نصرتی از نزدیک پروردگار تو

لَيَقُولُنَّ إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ أَوْ لَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِمَا فِي صُدُورِ

گویند هر آینه شما با ما بودیم آیا نیست خدا دانای آنچه در سینه های

الْعَالَمِينَ ۱۰ وَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْمُنَافِقِينَ ۱۱

عالمهاست و البته ممتاز کند خدا آنان را که ایمان آوردند و البته ممتاز کند منافقان را

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا اتَّبِعُوا سَبِيلَنَا وَلْنَحْمِلْ

و گفتند کافران مسلمانان پیروی راه ما کنید و باید که ما بپردازیم گناهان

خَطِيئَتَكُمْ وَمَاهُمْ بِحَامِلِينَ مِنْ خَطِيئَتِهِمْ مِنْ شَيْءٍ إِنَّهُمْ

شما را نیستند ایشان بردارنده چیزهائی از گناهان آن جماعه هر آینه ایشان

لَكَذِبُونَ ۱۲ وَلَيَحْمِلُنَّ أَثْقَالَهُمْ وَأَثْقَالًا مَعَ أَثْقَالِهِمْ ۱۳

دروغگو یانند و البته بردارند بارهای خویش را و بارها را همراه بارهای خویش و

لَيَسْأَلَنَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَمَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ۱۴ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا

البته سوال کرده شود روز قیامت از آنچه افترا می کردند و هر آینه فرستادیم نوح را

إِلَى قَوْمِهِ فَلَبِثَ فِيهِمْ أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا فَأَخَذَهُمُ

بسوی قوم او پس وقت کرد در ایشان هزار سال مگر پنجاه سال پس در گرفت

الطُّوفَانُ وَهُمْ ظَالِمُونَ ۱۵ فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَصْحَابَ السَّفِينَةِ ۱۶

بایشان طوفان و ایشان ستمکار بودند پس نجات دادیم نوح را و اهل کشتی را و

جَعَلْنَاهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ ۱۷ وَإِبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اعْبُدُوا

ساعتیم کشتی را نشانه برای عالمها و فرستادیم ابراهیم را وقتی که گفت بقوم خود پرستش

اللَّهِ وَاتَّقُوهُ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۱۸ إِنَّمَا تَعْبُدُونَ

خدا کنید و ترسید از او ای بهترین است شما اگر می دانید جز این نیست که

مِنْ دُونِ اللَّهِ أَشْثَانًا وَتَخْلُقُونَ أَفْكَارًا ۱۹ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ

می پرستید بجز خدا بتان را و بری بندید دروغ را هر آینه آنانکه پرستش می کنند

مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا فَابْتَغُوا عِنْدَ اللَّهِ الرِّزْقَ

بجز خدا نمی توانند برای شما روزی دادن پس طلب کنید از نزدیک خدا روزی را

ح ۱
یعنی بارگرا شدن
و گمراه کردن بخارند
بارتبعان از سر ایشان
دفع کنند ۱۲

وَاعْبُدُوهُ وَاشْكُرُوا لَهُ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿۱۷﴾ وَإِنْ شَكَرْتُمْ يَزِدْكُمْ مِنْهُ فَكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَابْتَغُوا فِيهِ سُبُلَ الْوَسْطَىٰ ۚ

وپرستش او کنید و شکر او بجا آید بسوی او و باز گردانیده خواهید شد و اگر در مرغ می شمرید پس هر آینه

كَذَّبَ أُمَمٌ مِّنْ قَبْلِكُمْ وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿۱۸﴾

دو رخ شمرده بودند امت پیش از شما و نیست بر پیغمبر مگر بیاگان رسانیدن آشکارا

أَوَلَمْ يَرَوْا كَيْفَ يُبْدِئُ اللَّهُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى

آیا ندیدند چگونه نومی کند خدا آفرینش را باز دیگر بار کند آفرینش هر آینه این کار بر

اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿۱۹﴾ قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ بَدَأَ الْخَلْقَ

خدا آسان است بگو سیر کنید در زمین پس در نگرید چگونه نو کرد آفرینش را

ثُمَّ اللَّهُ يُنْشِئُ النَّشْأَةَ الْآخِرَةَ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿۲۰﴾

باز خدا پیدا کند آل پیدایش باز پس هر آینه خدا بر هر چیز تواناست

يُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَيَرْحَمُ مَن يَشَاءُ وَإِلَيْهِ تُقْلَبُونَ ﴿۲۱﴾

عذاب کند هر که را خواهد و رحم کند بر هر که خواهد و بسوی او باز گردانیده خواهید شد

وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَمَا لَكُم

و نیستید شما عاجز کننده در زمین و نه در آسمان و نیست شمارا

مَنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿۲۲﴾ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ

بجز خدا هیچ دوست و نه یاری دهنده و آنانکه کافر شدند بآیات

اللَّهِ وَلِقَائِهِ أُولَٰئِكَ يَكْسِبُونَ لِحُكْمِهِ وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ

خدا و ملاقات او آن جماع نا امید شدند از رحمت من و آن جماع ایشان راست

عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿۲۳﴾ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا اقْتُلُوهُ

عذاب درد دهنده پس نبود جواب قوم ابراهیم مگر آنکه گفتند بکشید او را

أَوْ حَرِّقُوهُ فَأَنْجَاهُ اللَّهُ مِنَ النَّارِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ

یا بسوزانید او را پس برانید خدا او را از آتش هر آینه درین ماجرا نشانه است برای قومی

يُؤْمِنُونَ ﴿۲۴﴾ وَقَالَ إِنَّمَا اتَّخَذْتُم مِّن دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا مَّوَدَّةَ

که باور میدارند و گفت ابراهیم جز این نیست که بت گرفته اید بجز خدا بجهت دوستی

بَيْنَكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُمْ

در میان خویش در زندگانی دنیا باز روز قیامت نامعتقد شود بعضی شما

بِبَعْضٍ وَيَلْعَنُ بَعْضُكُمْ بَعْضًا وَمَا أُولَٰئِكَ إِلَّا النَّارُ وَمَا

بعضی و لعنت کند بعضی شما بعضی را و بجهنم است دوزخ است نیست

لَكُمْ مِنْ نَحْسِرِينَ ۚ فَمَنْ لَهُ لُوطٌ وَقَالَ إِنِّي مُهَاجِرٌ

شمارا ای هیچ یاری دهمند پس باور داشت ابراهیم را لوط و گفت ابراهیم هر آینه من هجرت کننده ام

إِلَىٰ رَبِّي ۖ إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۚ وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَ

بسوی پروردگار خویش هر آینه غالب با حکمت است و عطا کردیم ادا اسحق و

يَعْقُوبَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِ النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ وَآتَيْنَاهُ

یعقوب و مقرر داشتیم در اولاد وستی پیغمبری و کتاب را و دادیم او را

أَجْرَهُ فِي الدُّنْيَا وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ ۚ

مزد او در دنیا و هر آینه هست در آخرت از شایسته گان است

وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ مَا

و فرستادیم لوط را و قتی که گفت بقوم خود هر آینه شما بعمل می آید کار بی حیائی را که

سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ ۚ إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ

پیش دستی نموده است بر شما بسوی آن هیچ کس از عالمها آیا شما بقصد شهوت می آید

الرِّجَالَ وَتَقْطَعُونَ السَّبِيلَ ۚ وَتَأْتُونَ فِي نَادِيَكُمُ

بر مردان و قطع طریق می کنید و بعمل می آید در مجلس خویش

الْمُنْكَرِ ۖ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا ائْتِنَا

کار ناپسندیده پس نه بود جواب قوم او مگر آنکه گفتند بیای پیش ما

بِعَذَابِ اللَّهِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ۚ قَالَ رَبِّ

عذاب خدا را اگر هستی از راست گویان گفت ای پروردگار من

انصُرْنِي عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِينَ ۚ وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا

نصرت ده مرا بر قوم مفسدان و وقتی که آوردند فرستادگان ما

إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَىٰ قَالُوا إِنَّا مُهْلِكُوا أَهْلَ هَذِهِ الْقَرْيَةِ

پیش ابراہیم مشرودہ را گفتند ہر آئینہ مہلاک کنندہ اہل این دیہیم

إِنَّ أَهْلَهَا كَانُوا ظَالِمِينَ ﴿۳۱﴾ قَالَ إِنَّ فِيهَا لُوطًا قَالُوا

ہر آئینہ اہل این دیہستمکار بودند گفت ابراہیم ہر آئینہ آنجلو لوط است گفتندما

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَنْ فِيهَا لَنُنَجِّيكَ وَأَهْلَكَ إِلَّا امْرَأَتَهُ

و انا تریم بہرکہ آنجاست البستہ خلاص کنیم اورا و اہل اورا الا زن وے

كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ ﴿۳۲﴾ وَلَمَّا أَنْ جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِيءَ

باشد از باقی ماندگان و وقتیکہ آمدند فرستادگان ما پیش لوط اندوہمیں کردہ شد

بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذُرْعًا وَقَالُوا لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ

بسبب ایشان و تنگدل شد بسبب ایشان و گفتند آن فرستادگان مترس و اندوہ مخور

إِنَّا مُنَجُّوكَ وَأَهْلَكَ إِلَّا امْرَأَتَكَ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ ﴿۳۳﴾

ہر آئینہ نجات دہندہ تو و اہل تو ایم مگر زن تو باشد از باقی ماندگان

إِنَّا مُنْزِلُونَ عَلَىٰ أَهْلِ هَذِهِ الْقَرْيَةِ رِجْزًا مِّنَ السَّمَاءِ

ہر آئینہ فروود آورندہ ایم بر اہل این دیہ عقوبتہ را از آسمان

بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿۳۴﴾ وَلَقَدْ تَرَكْنَا مِنْهَا آيَةً بَيِّنَةً لِّقَوْمٍ

بسبب آنکہ بدکاری می کردند و ہر آئینہ گذاشتیم از آن دیہ نشانہ واضح برائے قومیکہ

يَعْقِلُونَ ﴿۳۵﴾ وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا فَقَالَ يٰقَوْمِ اعْبُدُوا

درمی یابند و فرستادیم بسوئے مدین برادر ایشان شعیب را پس گفت ای قوم من عبادت

اللَّهِ وَارْجُوا الْيَوْمَ الْآخِرَ وَلَا تَعْبُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿۳۶﴾

خدا کنید و توقع دارید روز باز پسین را و ہر سو مگردید در زمین فسادکنان

فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جِثِيمِينَ ﴿۳۷﴾

پس دروغی داشتند اورا پس در گرفت ایشانرا زلزلہ پس بامداد کردند و خانہائے خویش مردہ افتادہ

وَعَادًا وَثُمُودًا وَقَدْ تَبَيَّنَ لَكُم مِّنْ مَّسْكِنِهِمْ وَزَيْنَ لَهُمْ

و ہلاک کردیم عاد و ثمود را و ہر آئینہ واضح شدہ است شمارا بعضی مسکن ایشان و آراستہ شدہ بود ہر ایشان

الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَكَانُوا مُصْتَبِرِينَ ۝

شیطان کردار کے ایشان را پس بازداشت ایشان را از راه و ایشان پناہ بودند

وَقَارُونَ وَفِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مُوسَى بِالْبَيِّنَاتِ

وہلاک کردیم قارون و فرعون و ہامان را و ہر آیت سہ آمدہ بود با ایشان موسیٰ با ایشان آواز

فَأَسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانُوا سَابِقِينَ ۝ فَكَلَّا أَخَذْنَا

پس تکبر کردند در زمین و نبودند سبقت کنندگان پس ہر یکے را گرفتار ستیم

بَذَنِيهِ فَمِنْهُمْ مَنْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِ حَاصِبًا وَمِنْهُمْ مَنْ

برہال گناہش پس از ایشان کسے بود کہ فرستادیم برکے باد سنگ بار و از ایشان کسے بود کہ

أَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ وَمِنْهُمْ مَنْ خَسَفْنَا بِهِ الْأَرْضَ وَمِنْهُمْ

کہ گرفت اورا آواز سخت و از ایشان کسے فرو بردیمش زمین و از ایشان کسے بود

مَنْ أَغْرَقْنَاهُ وَمَا كَانِ اللَّهُ لِيُظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ

کہ غرق ساختیم و ہرگز ممکن نبود کہ خدا ظلم کند بر ایشان ولیکن ایشان بر خویشتن

يُظْلِمُونَ ۝ مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ كَمَثَلِ

ستم می کردند داستان آنانکہ دوستان گرفتہ اند بغیر خدا ہجو داستان

الْعَنْكَبُوتِ ۚ اتَّخَذَتْ بَيْتًا وَإِنَّ أَوْهَنَ الْبُيُوتِ لَبَيْتُ

عنکبوت است کہ فرا گرفت خانہ و ہر آیت سست ترین خانہا خانہ

الْعَنْكَبُوتِ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ۝ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُدْعُونَ مِنْ

عنکبوت است اگر می دانستند ہر آیت خدا میداند حال چیزے کہ می پرستند

دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝ وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ

بجزوے از ہرچہ باشد و اوست غالب با حکمت و این داستان

نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ وَمَا يَعْقِلُهَا إِلَّا الْعَالِمُونَ ۝ خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ

بیان می کنیم آن را برائے مردمان و نمی فهمند آن را مگر دانایان آفرید خدا آسمان

وَالْأَرْضِ بِالْحَقِّ ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ۝

و زمین را بتدبیر درست ہر آیت درین کار نشاء است برائے مسلمانان

فل
متزجم گوید حال مثل
آنست کہ ایشان بہتان
پناہ بردہ اند و بتان ہیج
نفع نہ دہند چنانکہ
خانہ عنکبوت ہیج نامزد
نمی دہد ۱۲

أَتْلُ مَا أُوْحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ

بخوان یا محمد آنچه وحی فرستاده شد بسوی تو از کتاب و برپا دار نماز را هر آئینه نماز

تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ

منع میکند از کار بے حیائی و فعل ناپسندیده و هر آئینه یاد کردن خدا بزرگ تر است از همه و خدا

مَا تَصْنَعُونَ ۝ وَلَا تَجَادِلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ

میدانند آنچه میکنید و مکاره مکنید با اهل کتاب الا بخصیصتی که در

أَحْسَنُ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ وَقُولُوا آمَنَّا بِالَّذِي أُنْزِلَ

نیک است مگر آنانکه ستم کردند از ایشان و بگوئید ایمان آوردیم با آنچه فرود آورده شد

إِلَيْنَا وَأُنْزِلَ إِلَيْكُمْ وَالْهِنَا وَالْهَكْمُ وَاحِدٌ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ۝

بسوی ما و آنچه فرود آورده شد بسوی شما و معبود ما و معبود شما یکی است و ما و او را منقادیم

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ ۖ فَالَّذِينَ آتَيْنَهُمُ الْكِتَابَ

چنانکه کتاب هائی سابق فرود آورده بودیم همچنان فرود آوریم بسوی تو کتاب پس آنانکه دادیم ایشان از کتاب

يُؤْمِنُونَ بِهِ ۖ وَمِنْ هَؤُلَاءِ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ ۖ وَمَا يَجْحَدُ

ایمان می آرند بآن و از عرب کس است که ایمان می آورد بدان و انکار نمی کنند

بِآيَاتِنَا إِلَّا الْكُفْرُونَ ۝ وَمَا كُنْتَ تَتْلُوا مِنْ قَبْلِهِ مِنْ

آیات ما را مگر کافران و نمی خواندی پیش از نزول قرآن هیچ

كِتَابٍ وَلَا تَخْطُ بِيَمِينِكَ إِذَا لَارْتَابَ الْمُبْطِلُونَ ۝ بَلْ

کتاب را و نمی نوشتی بهیچ کتاب را بدست راست خود آنگاه در شک می افتادند این بدکیشان بلکه

هُوَ آيَاتُ بَيِّنَاتٍ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَمَا يَجْحَدُ

قرآن آیات روشن است محفوظ در سینه های آنانکه داده شد ایشان را علم و انکار نمی کنند

بِآيَاتِنَا إِلَّا الظَّالِمُونَ ۝ وَقَالُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَاتُ مَنْ

آیات ما را مگر ستمکاران و گفتند چرا نه فرستاده شد برین پیغمبر نشانها از

رَبِّهِ قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ ۝

جانب پروردگار من نیست که نشانها نزد یک پروردگار من است و جز این نیست که من ترساننده احکام

و
مترجم گوید بعضی مفسران
گفتند آنکه مراد از الذین کولوا
اسلم بر تنها ذات حق است
پیغامبر است فعلی از طبع
و سلم و الله اعلم

أَوَلَمْ يَكْفِهِمْ أَنَّا أَنزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ إِنَّ

آیا کفایت نکرده است ایشان را آنکه فرستادیم بر تو کتاب که خوانده میشود بر ایشان هر آینه

فِي ذَلِكَ لَرَحْمَةٌ وَذِكْرَىٰ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾ قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ

درین مقدره رحمت و هشدست برائے قومی که باور میدارند بگو بسست خدا

بَيِّنٌ وَبَيْنَكُمْ شَهِيدٌ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

گواه میان من و میان شما میداند آنچه در آسمان و زمین است

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِالْبَاطِلِ وَكَفَرُوا بِاللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ

و آنانکه ایمان آوردند بناحق و کافر شدند بخدا ایشان اند زیان کالان

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَوْلَا أَجَلٌ مُّسَمًّى لَّجَاءَهُمْ

و شتاب میکنند از تو عذاب را اگر نه بودی موعود معین البته آمد بدیشان

الْعَذَابُ وَلَيَأْتِيَنَّهُمْ بَغْةٌ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٢﴾ يَسْتَعْجِلُونَكَ

عذاب و هر آینه نیاید بدیشان ناگهان و ایشان ندانند شتاب طلب میکنند

بِالْعَذَابِ وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿٥٣﴾ يَوْمَ يَغْشَاهُمْ

از تو عذاب را و هر آینه درونخ درگیرنده است کافران را روزیکه پوشاند ایشان را

الْعَذَابُ مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ وَيَقُولُ ذُوقُوا

عذاب از بالای ایشان و از زیر پائے ایشان و بگوید خدا بچشید

مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٤﴾ يَعْبَادِي الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ أَرْضِي

جزائے آنچه میکردید و بندگان من هر آینه زمین من

وَاسِعَةٌ فَإِيَّايَ فَاعْبُدُونِ ﴿٥٥﴾ كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ

کشاده است پس را بخصوص عبادت کنید هر نفس چشده مرگ است

ثُمَّ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ﴿٥٦﴾ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

باز بسوی ما بازگردانده شوید و آنانکه ایمان آوردند و کارهای شایسته کردند

لَنُبَوِّئَنَّهُمْ مِنَ الْجَنَّةِ غُرَفًا تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

البته فرود آوریم ایشان را از بهشت به محل های بلند می رود زیر آن جویها

ط
منهم که بدو خدا می آید
ترغیب میفرماید به بهشت
عبدشود و ستمه باین
آیات ۱۲

خُلِدِينَ فِيهَا نِعَمَ أَجْرُ الْعَمِلِينَ ۝ الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ

جاویدان آنجا نیک است مزد این عمل کنندگان آنانکه صبر کردند و بر

رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ۝ وَكَأَيِّنْ مِنْ دَابَّةٍ لَا تَحْمِلُ رِزْقَهَا ۝

بروزگار خویش توکل میکنند و بسا جانور که بر نمی دارد روزی خود را

اللَّهُ يَرْزُقُهَا وَإِيَّاكُمْ ۝ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۝ وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ

خدا روزی میدهد او را و شما را نیز و اوست شنوا دانا و اگر سوال کنی ایشان را

مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَ سَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ

که کیست آنکه آفرید آسمان و زمین و رام گردانید آفتاب و ماه را

لَيَقُولَنَّ اللَّهُ فَاَنَّى يُؤْفِكُونَ ۝ اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ

البته گویند آن خدا است پس از چه جهت گردانیده میشود از او تو حید خدا فراخ میکند روزی برائے هر که

يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۝

خواهد از بندگان خویش و تنگ می سازد برای هر که خواهد بر آئینده خدا بهر چیز دانا است

وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْبَاهُ الْأَرْضَ

و اگر بپرسی ایشان را کیست آنکه فرو داد از آسمان آب را پس زنده ساخت بسبب آن

مَنْ بَعْدَ مَوْتِهَا لَيَقُولَنَّ اللَّهُ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ

زمین را بعد از مردن آن البته گویند آن خدا است بگو تا نشنایند راست بلکه بیش ترین ایشان

لَا يَعْقِلُونَ ۝ وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُوٌّ وَلَعِبٌ ۝

نمی فهمند و نیست این زندگانی دنیا تفریح و بازی و بیهوده و

إِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ۝ فَإِذَا

بر آئینده سرای آخرت هموست سرای زندگانی اگر می دانستند پس

رَكِبُوا فِي الْفُلْكِ دَعَا اللَّهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ۝ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ

ایشان چو سوار شوند در کشتی با دعا کنند به جناب خدا خالص کنای برائے دین و قبیله نجات

إِلَى الْبَرِّ إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ ۝ لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ وَلِيَتَمَتَّعُوا

و او ایشان را بسوی زمین خشک ناکسان ایشان شریک می آرند تا بپایان عطا کردیم ایشان را و تا بفرمودند و لذت

ول
یعنی بدوئی یکدیگر بسبب
اجتماع بر حرکت بهر همد
شوند ۱۲

وقف لازم

فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ۝ اَوْ لَمْ يَرَوْا اَنَّا جَعَلْنَا حَرَمًا مِّنَّا وَيَتَخَفَتُ

پس حقیقت حال را خواهند دانست آیا ندیدند که ما پدید آوردیم حرم با امن را در بوده میشوند

النَّاسُ مِنْ حَوْلِهِمْ ۝ اَفِالْبَاطِلُ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَةِ اللَّهِ

مردمان از حوالی ایشان آیا بجا اصل را باور می دارند و به نعمت خدا

يَكْفُرُونَ ۝ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ۚ اَوْ

ناسپاسی میکنند و کیست ستمکارتر از کسی که افترا کرد بر خدا دروغ را یا

كَذَّبَ بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُ ۚ اَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَشْوَی

دروغ داشت سخن راست را چون بیاید پیش او آیا نیست در دوزخ جائی

لِلْكَافِرِينَ ۝ وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا ۚ

کافران را و آنانکه جهاد کردند در راه ما البته دلالت کنیم ایشان را بر راه ما می نمود

وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ ۝

و هر آینه خدا بانیکوکاران است

سُورَةُ الرُّومِ مَكِّيَّةٌ مِّنْ ثَمَانِيَةِ اَيَّاتٍ مِّنْ ثَمَانِيَةِ اَيَّاتٍ

سوره روم دهم نازل شده و آن شصت آیت و شش رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام خداست بخشننده مهربان

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا ۚ وَمَا كُنَّا لِنَكُونَنَّ

الحمد لله که ما را هدایت نمود به این و ما را نیافرید

عَلَيْهِمْ سَيُغْلِبُونَ ۝ فِي يَضْعُ سِنِينَ ۚ اللَّهُ الْأَمْرُ مِنْ قَبْلُ

مغلوب شدن خود غالب خواهند آمد در چند سال خداست امر پیش ازین

وَمِنْ بَعْدُ ۚ وَيَوْمَئِذٍ يُفْرِحُ الْمُؤْمِنُونَ ۚ يَنْصُرُ اللَّهُ يَنْصُرُ

و پس ازین و آن روز شادمان شوند مسلمانان به نصرت خدا نصرت میدهد

مَنْ يَشَاءُ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۚ وَعَدَ اللَّهُ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ

هر که خواهد و او است غالب مهربان وعده کرده است خدا خلاف نمی کند خدا

و ترجمه گوید فارس بروم غالب شدند بعضی بلاد و سرحد را در تصرف نمود آوردند چون این خبر بمکه رسید اهل اسلام اندوختن شدند زیرا که ایشان اهل کتاب بودند و کفار شادمان گشتند زیرا که ایشان اهل فتنه ایمان بودند خداوند تعالی آیات نازل فرمود و بفرموده بر اهل فارس بشارت و بفرموده در چند سال بعد هجرت متحقق شد و این قصه یکسان در این است

یعنی در سرحد خود

وَعَدَهُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ① يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا

وعده خود را ولیکن اکثر مردمان نمی دانند می دانند ظاهر را

مِّنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ② وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غَفِلُونَ ③ أَوَلَمْ

از تدبیر زندگانی دنیا و ایشان از آخرت بے خبرانند آیا

تَفَكَّرُوا فِي أَنفُسِهِمْ مَا خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ

تا مائل نه کردند در ضمیر خود که نیافریده است خلأ آسمان با زمین را

وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى ④ وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ

و آنچه در میان آن هر دو راست مگر به تدبیر درست و به تعیین موعده ای مقرر و بهر آئینه بسیار از

النَّاسِ يُلْقَاوْنَ رَبَّهُمْ كُفْرًا ⑤ أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ

مردمان به ملاقات پروردگار خویش ناهم عقدا نند آیا سیر نه کردند در زمین

فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ كَانُوا أَشَدَّ

پس بنگرند چگونه شد عاقبت آنانکه پیش از ایشان بودند بودند توانا تر

مِنْهُمْ قُوَّةً وَآثَارُوا الْأَرْضَ وَعَمَرُوهَا أَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا

از ایشان دشوارانیدند زمین را و آباد کردند آن را بیشتر از آباد کردن ایشان آن بسیرا

وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ ⑥ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَكِن

و آمدند بدیشان پیغامبران ایشان بے مجزأ پس ممکن نه بود که خدا ستم کند بر ایشان ولیکن

كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ⑦ ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ اسَاءُوا

ایشان بر خویشتن ستم میکردند باز حال بد عاقبت آن کسان شد که

السُّوْءِ أَن كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَكَانُوا بِهَا يَسْتَرْزِعُونَ ⑧ اللَّهُ

بدی کردند بسبب آنکه دروغ داشتند آیات خدا را و بآن استهزا می کردند خدا

يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ⑨ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ

نوپیدانی کند آفرینش باز دوباره کندش باز بسوی او گردانیده شود و روزیکه قائم شود ساعه

يُبْلِسُ الْمُجْرِمُونَ ⑩ وَلَمْ يَكُن لَّهُمْ مِنْ شُرَكَائِهِمْ شُفَعَاءُ وَكَانُوا

مطمئن شده غافل و غافلانه گنگاران و نه اشد بر آنی ایشان از شریکان ایشان هیچ شفاعت کننده

يُشْرِكُ آبَهُمْ كَفَرِينَ ۝ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُومِدُ يَتَفَرَّقُونَ ۝

و باشند به شریکان خویش نامتقد در روزی که قائم شود قیامت آن روز بگذرانند شوند مردمان

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَمُمْ فِي رَوْضَةٍ يُحْبَرُونَ ۝

اما آنانکه ایمان آوردند و کردارهای شایسته کردند پس ایشان در بهشت خوشحال کرده شوند

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ فَأُولَٰئِكَ فِي

و اما آنانکه کافر شدند و دروغ داشتند آیات ما را و ملاقات آخرت را پس ایشان

الْعَذَابِ مُخَضَّرُونَ ۝ فَسُبْحَنَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ ۝

در عذاب حاضر گردانند پس به پاک یاد کنید خدا را وقتی که شام می کنید و وقتی که صبح در می آید

وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ ۝

و مراد است ستایش در آسمان ها و زمین و آخر روز و آنگاه که در وقت زوال در می آید و

يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَيُحْيِي

بر می آورد زنده را از مرده و بر می آورد مرده را از زنده و زنده می سازد

الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَكَذَٰلِكَ تُخْرَجُونَ ۝ وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ

زمین را بعد مردن آن و همچنین بر آورد مرده خواهی شد یعنی از قبور و از نشانهای خدا آن است

خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ ۝ وَمِنْ آيَاتِهِ

که آفرید شما را از خاک باز ناگهان شما مردم شدید جا بجا بگذرانده شده و از نشانهای خدا

أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ

آن است که بیافرید برای شما از جنس شما زنان را تا آرام گیرید بسوی ایشان متوجه شده و پیدا کرد

مَوَدَّةً وَرَحْمَةً ۝ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ۝ وَمِنْ

میان شما دوستی و مهربانی هر آینه درین کار نشانهاست برای کسی که تأمل میکنند و از نشانهای

آيَاتِهِ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَاخْتَلَفَ أَلْسِنَتِكُمْ وَالْأَوَانِ

اوست آفریدن آسمان ها و زمین و گوناگون بودن زبان ها و شما در گفتمانی شما

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْعَالَمِينَ ۝ وَمِنْ آيَاتِهِ مَنَامُكُمْ بِاللَّيْلِ

هر آینه درین کار نشانهاست و نش مندان را و از نشانهای اوست حقیقت شما در شب

و مترجم گوید مراد آنست که در هر وقت ازین اوقات دلائل تنزیل و از زلال و انصاف او بماند متجدد میگردد پس مأمور شدند بصلوة و الله اعلم ۱۲

وَالنَّهَارَ وَابْتَغَاوْكُمْ مِّنْ فَضْلِهِ إِن فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ

وروز و رزق طلب کردن شما از فضل او هر آینه درین کار نشان هست برای قومی که

يَسْمَعُونَ ﴿١٦﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ يُرِيكُمْ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا وَيُنْزِلُ

می شنوند و از نشانهای اوست که می نماید شما برق را برای ترسانیدن و رغبت دادن و فرود

مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَيُخْرِجُ بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَلِكَ

می آرد از آسمان آب را پس زنده میکند بسبب آن زمین را بعد مردن آن هر آینه درین کار

لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿١٧﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ

نشانهاست برای قومی که می فهمند و از نشانهای خداست که می ایستد آسمان و زمین

بِأَمْرِهِ ثُمَّ إِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِّنَ الْأَرْضِ إِذَا أَنْتُمْ تَخْرُجُونَ ﴿١٨﴾

به حکم او باز چون بخواند شما را یک بار خواندن تا گهاها شما از زمین برآیند

وَلَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلٌّ لَهُ قَانِتُونَ ﴿١٩﴾ وَهُوَ الَّذِي

و مراوراست آنچه در آسمان ها و زمین است هر یک برای او فرمانبردارند و اوست آنکه

يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ وَلَهُ الْمَثَلُ

نویسند آفرینش را باز و دوباره کندش و این دو باره کردن آسان ترست بر او و مراوراست صفت

الْأَعْلَىٰ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٠﴾ ضَرَبَ

بلندتر در آسمان ها و زمین و اوست غالب با حکمت بیان کرد

لَكُمْ مَثَلًا مِّنْ أَنْفُسِكُمْ هَلْ لَّكُمْ مِّنْ مَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ

برای شما و استانی از حال شما آیا هست برای شما از بندگانی که مالک ایشانست

مِّنْ شُرَكَاءَ فِي مَا رَزَقْنَاكُمْ فَأَنْتُمْ فِيهِ سَوَاءٌ تَخَافُونَهُمْ

دست شما هیچ شریکی در آنچه عطا کردیم شما را تا شما در آن یکسان باشید بترسید از ایشان

كَخِيفَتِكُمْ أَنْفُسَكُمْ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٢١﴾

مانند ترسیدن از قوم خویش همچنین بیان می کنیم نشانها برای قومی که می فهمند

بَلِ أَكْثَرُ الَّذِينَ ظَلَمُوا هُمْ يُغَيِّرُ عِلْمَ ۖ فَمَنْ يَهْدِي

بگمراهی کرده اند ستمکاران خواهش های خود را بغیر علم پس که راه نماید

و
حاصل نشل است که
ملوک با مالک برابر
نمی شود پس ملوک
خدا را شریک و توان
عفت ۱۲

بَرَاءة

مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ وَمَا لَهُمْ مِنْ تُحَرِّينَ ۖ فَأَقِمَّ وَجْهَكَ لِلدِّينِ

کسی را که گمراه کرد خدا و نیست ایشان را هیچ یاری دهنده پس راست کن رومی خود را برای

حَنِيفًا فِطَرَتَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ

عبادت حنیف شده پیروی کن دین خدا را که پیدا کرد مردمان را برقی بدل کردن نبود این

اللَّهُ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ۖ

دین خدا را این است دین درست ولیکن اکثر مردمان نمیدانند

مُنِيبِينَ إِلَيْهِ وَاتَّقُوهُ وَأَقِمُوا الصَّلَاةَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۖ

عبادت کنید رجوع کرده بسوی من و ترسید از من و برپا دارید نماز را و مباشید از مشرکان

مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِعَاعًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ

مباشید از آنانکه پراکنده ساختند دین خود را و شدند گروه گروه هر گروه آنچه نزد یکب دوست

فَرِحُونَ ۖ وَإِذَا مَسَّ النَّاسَ ضُرٌّ دَعَوْا رَبَّهُمْ مُنِيبِينَ

خورشند دست و چون برسد بر مردمان سختی بخوانند پروردگار خود را رجوع کرده

إِلَيْهِ ثُمَّ إِذَا أَفَقَهُمْ مِنْهُ رَحْمَةً إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ بِرَبِّهِمْ

بسوی من باز چون بخشاید ایشان را از جانب خود آسان شدی تا گمان طائفه از ایشان به پروردگار خود

يُشْرِكُونَ ۖ لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَهُمْ فَتَمْتَعُوا ۖ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ۖ أَمْ

شریک می آرند عاقبت حال ایشان آنکه ناسپاسی کنند آنچه عطا کردیم بدیشان پس بهره مند شوید و تحقیقت

أَنْزَلْنَا عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا فَهُوَ يَتَكَلَّمُ بِمَا كَانُوا بِهِ يُشْرِكُونَ ۖ وَإِذَا

حال خواهم دید و نست آیا فرود آوردم بر ایشان و بیای پس آن دلیل همان میکند برای ایشان آنچه با خدا شرک می کردند

أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً فَرِحُوا بِهَا وَإِنْ تُصِيبَهُمْ سَيِّئَةٌ يَوْمَ الْقَدَمَتِ

و چون بخشانیم مردمان را بخشایشی شادمان شوند بآن اگر برسد بدیشان سختی بسبب آنچه پیش فرستاده است

أَيُّدِيهِمْ إِذَا هُمْ يَقْنَطُونَ ۖ أَوْ لَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ

دست ایشان تا گمان ایشان نومیدی شوند آیا ندیدند که خدا گشاده میکند روزی را

لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ ۖ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ۖ قَاتِلِ

برای هر که خواهد و تنگ میکند برای هر که خواهد پس آئینه دین مقدمه نشانهاست بر آنکه کوی ایمان می کنند پس

ذَٰلِ الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ وَالْيَتَامَىٰ وَالسَّكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ ذَٰلِكَ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ

برده صاحب خویشی را حق قے مسکین را وره گذرے را این دادن بہترست برائے

يُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٢٨﴾ وَمَا آتَيْتُم

کسانیکہ فی طلبند روتے خدا را و این جماعہ ایشاندر رسنگاران و آنچه دادہ باشید

مِّن رَّبِّالَّذِينَ يُؤَاتُونَ فِي أَمْوَالِهِم مَّا يَرَبُّوا عِنْدَ اللَّهِ وَمَا

از سود و تاہیفزاید در اموال مردمان پس قے نے افزاید نزدیک خدا و آنچه

آتَيْتُم مِّن زَكَاةٍ تُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُضْعِفُونَ ﴿٢٩﴾

دادہ باشید از صدقہ طلب کنند روتے خدا را پس این جماعہ ایشاندر دوچند کنند و

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ هَلْ

خدا آنست کہ بہافرید شمارا باز روزی داد شمارا باز میراند شمارا باز زندہ گرداند شمارا آیا

مِن شُرَكَائِكُمْ مَّنْ يَّفْعَلُ مِنْ ذَٰلِكُمْ مِّن شَيْءٍ سُبْحَنَ وَتَعَالَىٰ

از شریکان شما کسے ہست کہ بکند ازین کار چیزیے ہاکی اور راست و بلندتر

عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣٠﴾ ظَهَرَ الْفُسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي

است از آنچه شریک می آند پیدا شد فساد در بہابان و در دریا بسبب آنچه بعمل آوردہ دست

النَّاسِ لِيَذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا أَلَمْ يَعْلَمُوا يَرْجِعُونَ ﴿٣١﴾ قُلْ

مردمان تاہمچشایند ایشان را جزاے بعض آنچه عمل کردند بود کہ ایشان باز گردند و

سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلُ

سیر کنید در زمین پس درنگرید چگونہ بود انجام آنانکہ پیش از ایشان بودند

كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُّشْرِكِينَ ﴿٣٢﴾ فَأَقِمَّ وَجْهَكَ لِلدِّينِ الْقَيِّمِ مِن

بودند بیشترین ایشان مشرکان پس راست کن روتے خود را برائے دین درست پیش

قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللَّهِ يَوْمَئِذٍ يُصَدِّقُونَ ﴿٣٣﴾

از آنکہ بہاید روزے کہ بازگشتن نیست آن را از جانب خدا آن روز متفرق شوند

مَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلَا نَفْسَهُم

ہر کہ کافر شد پس بر قے ہست ضرر کفر او و ہر کہ کردہ باشد کار پشانتہ پس اینجماعہ برائے خوشنیتان را نگاہ

ف
مترجم گوید مالے را کہ بشرط
زیادت میدہند رہا
نام ہزارہ شد ۱۲
ف
یعنی قحط و غرق و
سائر مصائب
جزائے قتل نبی آدم
می باشد ۱۲

يَهْدُونَ^{۴۸} لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْ فَضْلِهِ

راست می کنند تا جزا دهد آنان را که ایمان آوردند و کارهای شایسته کردند از فضل خود

إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ^{۴۹} وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ يُرْسِلَ الرِّيَّاحَ مُبَشِّرَاتٍ

هر آینه دوست نمیدارد کافران را و از نشانه های خدا آنست که می فرستد بادهای مژده دهنده برای

وَلِيَذِيقَكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَلِتَجْرِيَ الْفُلُكُ بِأَمْرِهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ

آنکه بچشاند شما را از رحمت خود یعنی باران دهد و برای آنکه جاری شوند کشتی ها بفرمان او و برای آنکه روزی

فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ^{۵۰} وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلًا

طلب کنید از فضل او و برای آنکه شما شکر کنید و هر آینه پیش از تو فرستادیم پیغامبران را بسوی

إِلَى قَوْمِهِمْ فَجَاءُوهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَاَنْتَقَمْنَا مِنَ الَّذِينَ أَجْرُوهَا

قوم ایشان پس آوردند پیش قوم خود نشان ها پس انتقام کشیدیم از آنانکه نافرمانی کردند

وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ^{۵۱} اللَّهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَّاحَ

و بود نصرت مسلمانان لازم بر ما خدا آن است که می فرستد بادهای

فَتُثِيرُ سَحَابًا فَيُبْسِطُهُ فِي السَّمَاءِ كَيْفَ يَشَاءُ وَيَجْعَلُ كِسْفًا

پس برانگیزاند ابر را پس خدا بگستراند آن ابر را در آسمان چنانکه خواهد و بگرداندش پاره پاره

فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ فَإِذَا أَصَابَ بِهِ مَنْ يَشَاءُ

پس می بینی که قطرات بیرون می آیند از میان آن پس چون بماندش بهر که خواهد

مِنْ عِبَادَةٍ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ^{۵۲} وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلِ

از بندگان خود تا که ایمان ایشان شادمان شوند و اگر چه بودند پیش از آن که

أَنْ يُنْزَلَ عَلَيْهِمْ مِنْ قَبْلِهِ لِبُلْسِينَ^{۵۳} فَانْظُرْ إِلَى آثَرِ رَحْمَتِ

فرو داده شود بر ایشان باران نا امید شوند پس درنگر بسوی آثار رحمت

اللَّهِ كَيْفَ يُمْحِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ ذَلِكَ لَمِنْ مَوَاقِعِ

خدا چگونه زنده میکند زمین را بعد مرده بودن آن هر آینه در البته زنده کننده مرگان است

وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ^{۵۴} وَلَئِنْ أَرْسَلْنَا رِيحًا فَرَأَوْهُ مُصْفَرًّا

و او بر همه چیز توانا است و اگر فرستیم بادهای پس به بینند آن کشت را

تَظَلُّوا مِنْ بَعْدِهِ يَكْفُرُونَ ۝ فَإِنَّكَ لَا تَسْمِعُ الْمَوْتَىٰ وَلَا تُسْمِعُ

زرد شده البته شوند بعد از آن ناسپاسی کنند پس هر آئینه تو نمی شنوای مردگان را و نمی شنوای

الضُّمِرِ الدُّعَاءُ إِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ ۝ وَمَا أَنْتَ بِمُحْدِثِ الْعُمَىٰ عَنْ

کران را آواز خواندن چون روگردانند پشت داده نیستی تو راه نماینده کران را از

ضَلَّتْهُمْ إِنْ تُسْمِعُ إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ مُسْلِمُونَ ۝

گمراهی ایشان نمی شنوای مگر کسی را که باور میدارد آیات ما پس آنجماع انقیاد کننده اند

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعِفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ ضَعِفٍ

خدا آنست که آفرید شما را از ابتدای ناتوانی باز داد و شما را بعد از ناتوانی

قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضُغْفًا وَشَيْبَةً يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ

توانائی باز داد و شما را بعد از توانائی ناتوانی و سپید موی می آفریند هر چه میخواهد

وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ ۝ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُقْسِمُ الْمُجْرِمُونَ

و اوست دانای توانا و روزی که قایم شود قیامت سوگند خورند گناهکاران که

مَا لَيْتُوا غَيْرَ سَاعَةٍ كَذَلِكَ كَانُوا يُفَكُّونَ ۝ وَقَالَ الَّذِينَ

توقف کردند یعنی در دنیا بجز ساعتی همچین از راه برگردانیده میشوند و گویند آنا که

أُوتُوا الْعِلْمَ وَالْإِيمَانَ لَقَدْ لَبِثْتُمْ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِلَى يَوْمِ الْبَعْثِ

علم و ایمان داده شده است ایشان را هر آئینه توقف کرده اید بر وفق کتاب خدا تا روز رستخیز

فَهَذَا يَوْمُ الْبَعْثِ وَلَكِنَّكُمْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ۝ فَيَوْمَئِذٍ لَا يُنْفَعُ

پس اینست روز رستخیز و لیکن شما نمی دانستید پس آن روز سود ندارد

الَّذِينَ ظَلَمُوا مَعَذِرَتُهُمْ وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ۝ وَلَقَدْ ضَرَبْنَا

ظالمان را غرض خواهی ایشان و نه ایشان توبه طلب کرده شوند و هر آئینه بیان کردیم

لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ وَلَكِنْ جِئْتَهُمْ بِآيَةٍ

برای مردمان درین قرآن هر داستانی را و آری باری پیش ایشان نشانه

لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُبْطِلُونَ ۝ كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ

گویند کافران نیستید شما مگر بے هووه گوی و همچنین مرقم نه خدا

۵۳

فل
یعنی چون عقوبات محله
معاند کردند دنیا را
به مشابعتی خیل
نمودند بر کس آنکه در
حیات دنیا را به مشابعتی
خلود خیال میکردند
والله اعلم ۱۳

عَلَى قُلُوبِ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ۝ فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَ

بر دل آنانکه نمیدانند پس صبر کن ہر آئینہ وعدہ خدا راست ست

لَا يَسْتَحْفِظُكَ الَّذِينَ لَا يُوقِنُونَ ۝

وسبکسار نہ کنند ترا آنانکہ یقین نہ آند

سُورَةُ لُقْمَنِ وَهِيَ آتٌ وَثَلَاثُونَ آيَةً وَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْكَ

سورۃ لقمان در سکہ نازل شدہ و آن سی و چہار آیت و چہار کورع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بہ نام خدا بخشنندہ مہربان

الْم ۝ تِلْكَ آيَةُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ ۝ هُدًى وَرَحْمَةً لِلْحَسَنِينَ ۝

این آیت ہائے کتاب با حکمت ست ہدایت و بخشاش برائے نیکوکاران

الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ

آنانکہ برپا میدارند نماز را و میدهند زکوۃ را و ایشان با آخرت

هُمْ يُوقِنُونَ ۝ أُولَٰئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ

یقین میدارند این جماعہ بر ہدایت اندامدہ از پروردگار خود و این جماعہ ایشانند

الْمُفْلِحُونَ ۝ وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ

رستگاران و از مردمان کسے ہست کہ می ستاند سخنے را کہ برائے بازیست

عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا أُولَٰئِكَ لَهُمْ

وہ تا گمراہ کند مردم را از راہ خدا بغیر علم و متخویرد راہ خدا را اینجماعہ ایشان رست

عَذَابٌ مُهِينٌ ۝ وَإِذَا تَلَّىٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا وَلَّىٰ مُسْتَكْبِرًا كَأَن

عذاب خوار کنندہ و چون خواندہ شود برین شخص آیات ما رو بہ گرداند تکبران گویا

لَمْ يَسْمَعْهَا كَأَن فِي أذُنِهِ وَقَرَأَ فَبِشْرَةِٰ عَذَابٍ أَلِيمٍ ۝

نہ شنیدہ است آن را گویا در ہر دو گوش وے گرائی ست پس خبردہ اورا بعذاب دردہندہ

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتُ النَّعِيمِ ۝ خَالِدِينَ

ہر آئینہ آنانکہ ایمان آوردند و کردار ہائے شائستہ کردند ایشان راست بہشت ہائے جاویدان

و
یعنی مثل قصہ رستم
و اسفندیار ۱۲

فِيهَا وَعَدَدَ اللَّهُ حَقًّا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝ خَلَقَ السَّمَوَاتِ

آسمان و عدد داده است خدا و عدد راست و راست غالب با حکمت آفرید آسمان ها

بَغْيٍ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا وَآلَتِي فِي الْأَرْضِ رَوَّاسِي أَنْ تُمِيدَ بِكُمْ

بغیر ستون ها بینید آنرا و آگند در زمین کوه ها برائے استرازا از آنکه بجنبانند شما را

وَبَكِّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ ۖ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَتْنَا

و بر آگنده کرد در زمین از هر نوع جانوران و فرود آوردیم از آسمان آب پس رویانیدیم

فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ ۝ هَذَا خَلْقُ اللَّهِ فَأَرُونِي مَاذَا خَلَقَ

در زمین از هر جنس نیک این است آفرینش خدا پس بنمایند مرا چه چیز آفریدند

الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ ۖ بَلِ الظَّالِمُونَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ۝ وَلَقَدْ

آنانکه بجز من اند بلکه ستمکاران در گمراهی ظاهرند و هر آینه

آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ أَنْ اشْكُرْ لِلَّهِ ۖ وَمَنْ يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ

عطا کردیم لقمان را حکمت گفتیم که شکر کن خدا را و هر که شکر کند پس جز این نیست

لِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ ۝ وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ

که شکر میکند برای نفع خود و هر که ناپسندی کند پس هر آینه خدا بے نیاز ستوده کار است و یاد کن چون گفت

وَهُوَ يَعْظُمُ يُبْنِي لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ ۖ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ ۝

لقمان به پسر خود و او پند میداد آن پسر را ای پسر من شرک مقرر کن با خدا هر آینه شرک ستمی بزرگ است

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهْنًا عَلَى وَهْنٍ وَ

و حکم فرمودیم آدمی را به نسبت پدر و مادر و در شکم برداشته است و سه بار مادر فرستاده حال سستی بالائی سستی میگردد

فَصَلِّ لَهُ فِي عَامَيْنِ أَنْ اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ إِلَى الْبَصِيرِ ۝ وَ

از شیر باز کردن او در دو سال است باین مضمون که شکر گزاری کن مرا و پدر و مادر خود را بسوی من بهت بازگشت

إِنْ جَاهَدَاكَ عَلَى أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا

اگر کوشش کنند با تو بر آنکه شرک مقرر کنی با من چیزی که نیست ترا بحقیقت آن دانش پس فرمانبرداری

وَصَلِّبُهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا ۖ وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَىٰ

ایشان مکن و صحبت دار با ایشان و در عیشت دنیا بوجه پسندیده و پیروی کن راه کسی که رجوع دارد بسوی من

ع

ف
یعنی هر وقت شکر
میشود و الله اعلم ۱۳

وَلِلَّهِ الشُّكْرُ

الصف

ثُمَّ إِلَىٰ مَرْجِعِكُمْ فَأُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿۱۵﴾ يَبْنِيٰ إِنَّهَا

باز بسوئے من است جو غشما پس بیاگاهانم شمارا بآنچه می کردید گفت لقمان اے

إِنْ تَكُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ فَتَكُنْ فِيَّ صَخْرَةً أَوْ فِي

پس اگر من هر آئینه خطیه اگر باشند هم سنگ دانه از سبندان پس باشند در میان سنگی یاد

السَّمَوَاتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ يَأْتِ بِهَا اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ﴿۱۶﴾

آسمان یا در زمین بهر حال حاضر کند آن را خدا هر آئینه خدا باریک بین خبردار است

يَبْنِيٰ أَقِمِ الصَّلَاةَ وَامْرُءٌ بِالْمَعْرُوفِ وَإِنَّهُ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأَصْبُرُ

اے پس اگر من بربادار نماز را و بفرما بکار پسندیده و منع کن از ناپسندیده و صبر کن

عَلَىٰ مَا آصَابَكَ إِنَّ ذَٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ﴿۱۷﴾ وَلَا تَصْعَقْ خَدَّكَ

بر هر چه برسد به تو هر آئینه این مقدمه از کارهای مقصود است و متعجب رخساره خود را

لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ

از طرف مردمان یعنی متعجب و در راه مرو در زمین خرامان هر آئینه خدا دوست نمیدارد هر نازنده

مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿۱۸﴾ وَاقْصِدْ فِي مَشْيِكَ وَاغْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ

خود متاننده را و میان روی کن در رفتار خود و فرو آواز خود را

إِنَّ أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِيرِ ﴿۱۹﴾ أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُم

هر آئینه بدترین آوازها آواز خران باشد آید دید که خدا را می گردانید برای شما

مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعَمَهُ ظَاهِرَةً وَ

آنچه در آسمان است و آنچه در زمین است و فرو آورد بر شما نعمت های خود را آشکارا و

بَاطِنَةً وَمِنَ النَّاسِ مَن يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى

پنهان و از مردمان کسی هست که مکاره میکند در باب خدا بغير دانش و بغير هدایت

وَلَا كِتَابٍ مُّنِيرٍ ﴿۲۰﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَنبَغُ

و بغير کتاب روشن و چون گفته شود بایشان که پیروی کنید چیزی را که فرو آورده خدا گویند بلکه

مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أُولَٰئِكَ كَانَ الشَّيْطَانُ يَدْعُوهُمْ إِلَىٰ عَذَابٍ

پیروی می کنیم چیزی را که یافتیم بران پدران خود را آیا پیروی میکنند اگر چه شیطان می خواند ایشان را بسوی عذاب

السَّعِيرُ ۲۱ وَمَنْ يُسَلِّمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدْ اسْتَمْسَكَ

دو رخ و هر که متوجه ساخت روئے خود را بسوئے خدا و فے نیکو کار است پس هر آئینه دست زداست

بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ ۖ وَإِلَى اللَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ ۲۲ وَمَنْ كَفَرَ فَلَا يَحْزُنكَ

بدست آویزنی محکم و بسوئی خداست باز گشت کارها و هر که کافر شود پس اندوگین نکند

كُفْرُهُ ۖ إِنَّا مَرْجِعُهُمْ فَنُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ

ترا کفر وی بسوئی ماست رجوع ایشان پس خبردار کنیم ایشان را آنچه میکردند هر آئینه خدا داناست به محصلتی

الضُّمُورِ ۲۳ نُمَتِّعُهُمْ قَلِيلًا ثُمَّ نَضْطَرُّهُمْ إِلَىٰ عَذَابٍ غَلِيظٍ ۲۴

که در سینه ها باشد بهره مندی سازیم ایشان را اندکے باز به بیچارگی برانیم ایشان را بسوئے عذاب سخت

وَلَكِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلْ

و اگر سوال کنی از ایشان کیست که بیافرید آسمان ها و زمین را البته بگویند خدا آفرید بگو

الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۲۵ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ

ستایش خداست راست بلکه اکثر ایشان نمی دانند خداست راست آنچه در آسمان ها و زمین است

إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ۲۶ وَلَوْ أَنَّ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَامٌ

هر آئینه خدا بهمانست بے نیاز ستوده و اگر آنچه در زمین است از درختان قلم باشند

وَالْبَحْرِ يَدُّهُ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ فَأَنْفَذَتْ كَلِمَتُ اللَّهِ إِنَّ

و دریا سیاهی بود زیاده میکند از بعد از زمین دریا هفت دریا دیگر به پایان نرسند سخنان خدا و

اللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۲۷ مَا خَلَقَكُمْ وَلَا بَعَثَكُمْ إِلَّا كُنُفُسٌ وَاحِدَةً ۖ إِنَّ

هر آئینه خدا غالب با حکمت است نیست آفریدن شما و نه برانگیختن شما الا مانند آفریدن و برانگیختن یکتن

اللَّهُ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ۲۸ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُؤَلِّجُ النَّهَارَ

هر آئینه خدا شنوا بیناست آینه دیدی که خدا درمی آرد شب را در روز و درمی آرد روز را

فِي اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ۖ وَ

در شب و رام کرد اندر آفتاب و ماه را هر یک میرود تا مدتی معین و

أَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۲۹ ذَلِكَ يَأْتِي اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَإِنَّ مَا

آیند دیدی که خدا آنچه می کنید خبردار است این کارها بسبب آن است که خدا بهوست ثابت و بسبب

و

یعنی معلومات ۱۲

۳۵۳۱

يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الْبَاطِلُ ۚ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ۝ أَلَمْ تَرَ

آنست که آنچه می پرستند بجزوے بے اصل است و بسبب آنست که خدا همونست بلند مرتبه بزرگ قدر

أَنَّ الْفُلْكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِنِعْمَتِ اللَّهِ لِيُرِيَكُمْ مِنْ آيَاتِهِ إِنَّ فِي

آیا نه دیدی که کشتی ها می رود در دریا بفضل خدا تا بنماید بعض نشانهای خویش هر آئینه

ذَلِكَ لآيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ۝ وَإِذَا غَشِيَ السَّحَابُ كَوْنَهُمْ كَالْظُلِّ دَعَوْا

درین مقدمه نشان هست هر صبر کننده سپاس ازنده را چون در کبر و ایشان را موج مانند سائبان ها بخوانند

اللَّهُ فَخَالِصِينَ لَهُ الدِّينَ ۚ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ فَمِنْهُمْ مُّقْتَصِدٌ وَمَا

خدا را خالص کرده برائے او عبادت پس آنگاه که نجات داد ایشان را بسوی بیابان پس بعض ایشان میانه رو

يَجِدُ بَيْنَنَا وَالْأَكْلُ خَتَارٌ كَفُورٍ ۝ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ وَاحْشَوْا

باشند و انکار نمی کنند آیات ما را مگر هر عهد شکننده ناسپاس دارند لے مردمان ترسید از پروردگار خویش

يَوْمًا لَا يَجْزِي وَالِدٌ عَنْ وَلَدِهِ ۚ وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَارِعٌ عَنْ وَالِدِهِ ۚ

و خدا کنیز از روزی که کفایت نکند هیچ پدر بجای پس خویش و نه فرزندے کفایت کننده باشد بجای پدر خود

شَيْءًا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّكُمْ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا ۚ وَلَا يَغُرَّكُمْ

چیزے را هر آئینه وعده خدا راست است پس فریب ندهد شمارا زندگانی دنیا و فریب ندهد شمارا

بِاللَّهِ الْغُرُورُ ۚ إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ وَ

در مقدمه خدا شیطان فریبنده هر آئینه نزدیک اوست علم قیامت و فرود میفرستد باران را و

يَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ ۚ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا وَمَا تَدْرِي

میداند آنچه در شکم حاملها باشد و نمیداند هیچ شخصی که چه کار خواهد کرد فردا و نمیداند

نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَبُوتُ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ۝

هیچ شخصی که بکدام زمین خواهد مرد هر آئینه خدا و ناخبر و راست

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ ۚ

بسمه سجده و رکعت نازل شد و آن ب نام خداست بخشاینده مهربان سی آیت و سه رکعت است

الْم ۚ تَنْزِيلُ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝ أَمْ يَقُولُونَ

فرود آوردن کتاب هیچ شبه نیست در آن از جانب پروردگار عالمهاست آیا می گویند

اَفْتَرَاهُ بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّا اَتَتْهُمْ مِنْ نَذِيرٍ

بر یافتہ است آنرا بلکہ وہی راست است آئندہ از جانب پروردگار تو تا ترسانی قومی را کہ نیامده است بایشان

مَنْ قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَحْتَدُونَ ۳ اَللّٰهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ ط

بیہج ترسانندہ پیش از تو تا بود کہ ایشان راہ یابند خدا آن است کہ آفرید آسمان ہا و زمین

وَاِتَّخَذَ مِنْهُمْ اٰیٰمًا يَّحْكُمُونَ ۴ اَللّٰهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ ط

و آنچه ما بین آنهاست در شش روز باز قرار گرفت بر عرش

مَا لَكُمْ مِّنْ دُوْنِهِ مِنْ وَّلِيٍّ ۚ وَلَا شَفِيعٍ ط اَفَلَا تَتَذَكَّرُوْنَ ۵ يُدَبِّرُ

نہیست شمارا بجزوے بیہج دوستی و شفاعت کنندہ آ پند پذیر نمی شود ہمدیگر میکند

الْاَمْرَ مِنَ السَّمَاءِ اِلَى الْاَرْضِ ثُمَّ يُعْرِجُ بِهٖ فِي يَوْمٍ كَانَ

کار را فرود آورده از آسمان بسوئے زمین باز بالا میرود آن کار بسوئے خدا در روزیکہ هست

مِقْدَارُهُ اَلْفَ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّوْنَ ۶ ذٰلِكَ عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ

مقدار آن ہزار سال از آن حساب کہ می شمارید و این است صفت دانندہ نہان و آشکارا

الْعَزِيزُ الرَّحِيْمُ ۷ الَّذِي اَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ وَبَدَا خَلْقَ

غالب مہربان آنکہ بہ نیک ترین وجہ ساخت ہر چیزے را کہ آفریدش و نو کرد آفرینش

الْاِنْسَانِ مِنْ طِينٍ ۸ ثُمَّ جَعَلَ نَسْلَهُ مِنْ سُلٰلَةٍ مِّنْ تَّاءٍ مُّهِينٍ ۹

آدمی را از گل بانہید کرد نسل او را از خلاصیم از آب خوار

ثُمَّ سَوَّاهُ وَنَفَخَ فِيْهِ مِنْ رُّوْحِنَا ۱۰ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْاَبْصَارَ

باز درست اندام کردش و دمید دروے روح خود را و پدید کرد برائے شما گوش و چشم ہا

وَالْاَفْءَادَةَ قَلِيْلًا مَّا تَشْكُرُوْنَ ۱۱ وَقَالُوا اِنَّا اِذَا ضَلَلْنَا فِي الْاَرْضِ

و دل ہا اندکے شکر نمی کنید و گفتند چون گم شویم در زمین

عَاِنَا لَفِيْ خَلْقٍ جَدِيْدٍ ۱۲ بَلْ هُمْ بِلِقَآئِ رَبِّهِمْ كَفِرُوْنَ ۱۳ قُلْ

آیا ما در آفرینش نو خواہیم بود بلکہ ایشان بہ ملاقات پروردگار خویش کافر اند گہو

يَتَوَفَّكُم مَّلٰكُ الْمَوْتِ الَّذِي وُكِّلَ بِكُمْ ثُمَّ اِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُوْنَ ۱۴

قبض روح شما می کند ملک الموت کہ گماشتہ شدہ است بر شما باز بسوئے پروردگار خویش گردانیدہ شود

ط

یعنی اگر مردمان نزول
ندہ پر و خروج لو تصور کنند
در کم از ہزار سال خیال
نمایند و آن ہمہ پیش
خداست تعالی در یک و
تمام می شود غرض آن
است کہ او ہام ایشان
بہ قدرت او نمی رسند
واللہ اعلم

وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الْمُرْمُوهَنَّا كِسُورَ رُءُوسِهِمْ عِنْدَ رَبِّكَ أَبْصَرْنَا

و تعجب کنی اگر درنگری وقتی که گناهکاران گنوسارکنده سرخویش باشند زرد و در دگار خویش گویند سرخ و زرد گارا

وَسَمِعْنَا فَأَرْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا إِنَّا مُوقِنُونَ ۝۱۲ وَلَوْ شِئْنَا لَآتَيْنَا

دیدیم و شنیدیم پس بازگردان ما را تا بکنیم کار شائسته هر آینه یاقین کننده ایم و اگر می خواستیم البته می دادیم

كُلَّ نَفْسٍ هُدَاهَا وَلَكِنْ حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّي لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ

هر شخصی را هدایت او ولیکن ثابت شده است وعده از جانب من که هر آینه پر کنم دوزخ را

الْجَنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ۝۱۳ فَذُوقُوا بَأْسَ نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ

از جنیان و آدمیان همه یک جا پس بچشید این عذاب بسبب آنکه فراموش کردید ملاقات این روز

هَذَا إِنَّا نَسِينَكُمْ وَذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ۝۱۴ إِنَّمَا

خود را هر آینه مانیز فراموش کردیم و بچشید عذاب دائم بسبب آنچه می کردید جز این نیست

يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا الَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِهَا خَرُّوا سُجَّدًا وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ

که ایمان می آرند آیات ما آنکه چون پند داده می شوند بان گنوسارافتند و بپاکی یاد کنند باستائش

رَبِّهِمْ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ۝۱۵ تَتَجَافَىٰ جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ

و تَجَافَىٰ

پرو و دگار خویش و ایشان نمکبر نمی کنند دور می ماند پهلوئی ایشان از خوابگاه

يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا ۝۱۶ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ۝۱۷ فَلَا تَعْلَمُ

میخوانند پروردگار خود را ترس و امید و آری و از آنچه روزی داده ایم ایشانرا خرج میکنند پس نمیداند

نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُمْ مِّنْ قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝۱۸

هیچ نفس چه چیز پنهان داشته شد برائے ایشان از خفای چشم پاداش داده شد بآنچه می کردند

أَفَمَن كَانَ مُؤْمِنًا كَمَن كَانَ فَاسِقًا لَّا يَسْتَوُونَ ۝۱۹ أَمَّا الَّذِينَ

و تَجَافَىٰ

آیا کسی که مؤمن باشد مانند کسی هست که فاسق باشد بگو بر بر سر نمی شوند اما آنانکه

أَمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ جَنَّاتُ الْمَأْوَىٰ نُزُلًا بِمَا كَانُوا

ایمان آوردند و کارهای شائسته کردند پس ایشان راست بهشت با جائے ماندن بطریق مهمانی بسبب

يَعْمَلُونَ ۝۲۰ أَمَّا الَّذِينَ فَسَقُوا فَبَأْوَاهُمُ النَّارُ كُلَّمَا أَرَادُوا أَن

آپچه میکردند و اما آنانکه فاسق بودند پس جائے ایشان دوزخ است هر گاه که خواهند که بیرون آیند

يَخْرُجُوا مِنْهَا أَعْيِدُوا فِيهَا وَقِيلَ لَهُمْ ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّتِي

از سجا بازگردانیده شوند در آن و گفته شود بایشان بچشید عذاب آتش که آن را

كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ۝ وَلَنْ يُقَاتِلَهُم مِّنَ الْعَذَابِ الْآدِنِي دُونَ

دروغ می داشتید و البته بچشائیم ایشان را عذاب نزدیک یعنی درد نیا

الْعَذَابِ الْأَكْبَرِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ۝ وَمَن أَظْلَمُ مِمَّنْ ذَكَرَ بآيَاتِ

این طرف از عذاب بزرگتر بود که ایشان باز گردند و کیست ستمگار تر از کسی که پند داده شده بآیات

رَبِّهِ ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَا إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنتَقِمُونَ ۝ وَلَقَدْ

پروردگار خویش باز روگردانید از آن هر آینه ما از گناه کاران انتقام کشنده ایم و هر آینه

اتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَلَا تَكُنْ فِي مِرْيَةٍ مِّنْ لِّقَائِهِ وَجَعَلْنَاهُ

دادیم موسی را کتاب پس مباش در شبهه از ملاقات آل و ساختیم موسی را

هُدًى لِّبَنِي إِسْرَءِيلَ ۝ وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ آيَةً يَّهْدُونَ بِأَمْرِنَا

هدایت برائے بنی اسرائیل و پیدا کردیم از ایشان پیشوایان که راه نمودند به فرمان ما

لِّمَا صَبَرُوا وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يُوقِنُونَ ۝ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ يُفَصِّلُ بَيْنَهُم

و قتی که صبر کردند و بآیات ما یقین می آوردند هر آینه پروردگار تو فیصل کند میان ایشان

يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ۝ أَوَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمْ

روز قیامت در آنچه اندر آن اختلاف میکردند آیا واضح نشد ایشان را که چه قدر

أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِّنَ الْقُرُونِ يَمْشُونَ فِي مَسْكِنِهِمْ إِنَّ

بلاک کردیم پیش از ایشان از قرونهای میروند ایشان در خانه های آن جماعه هر آینه

فِي ذَلِكَ لَآيَاتٌ أَفَلَا يَسْمَعُونَ ۝ أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَسُوقُ الْمَاءَ إِلَى

درین کار نشانه هست آیا نمی شنوند آیا نه دیدند که ما روان می کنیم آب را بسوی

الْأَرْضِ الْجُرُزِ فَخَرَجَ بِهِ زُرْعَاتُهَا كُلُّ مِنْهُ أَنْعَامُهُمْ وَأَنفُسُهُمْ

زمین بے گیاه تا بیرون آریم بسبب آن زراعت را میخورند از آن زراعت چهارسایان ایشان و

أَفَلَا يُبْجَرُونَ ۝ وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْفَتْحُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝

خود ایشان نیز آیا نمی بینند و میگویند که خواهد بود این فتح اگر راست گویند

۲۱۵

الْفَتْحُ

قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا اِيْمَانُهُمْ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ۝

قوله روز فتح سودمند بود کافران را ایمان آوردن ایشان و نه ایشان مهلت داده شوند

فَاَعْرِضْ عَنْهُمْ وَانْتَظِرِ اِنَّهُمْ مُنْتَضِرُونَ ۝

پس روگردان از ایشان و انتظار کن هر آینه ایشان نیز منتظرند

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ۝

سوره اخلاص می نازل شد و آن به نام خدا بخشاینده مهربان بمقتاد بر آیت نه سکون است

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ ۚ إِنَّ اللَّهَ

ای پیغمبر ایستاد و از خدا و فرمانبرداران کافران را و منافقان را هر آینه خدا

كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝۱ وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ ۚ إِنَّ اللَّهَ

مست داناست با حکمت و پیروی کن چیزی را که وحی فرستاده میشود بسوی تو از جانب پروردگار تو هر آینه

كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ۝۲ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا ۝۳

خدا هست آنچه میکنید خبردار و توکل کن بر خدا و خدا وکیل بس است

مَا جَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ مِّنْ قَلْبَيْنِ فِيْ جَوْفِهِ ۚ وَمَا جَعَلَ أَزْوَاجَكُمُ

نیافریده است خدا برای هر مردی دو دل در داخل بدن او و نه گردانیده است آن زنان شما را

الَّتِي تُظْهِرُونَ مِنْهُنَّ أُمَّهَاتِكُمْ وَمَا جَعَلَ أَدْعِيَاءَكُمْ أَبْنَاءَكُمْ ۚ

که ظهار میکنید بایشان مادران شما و نه ساخته است پسر خواندگان شما پسران شما

ذَٰلِكُمْ قَوْلُكُمْ بِأَفْوَاهِكُمْ ۚ وَاللَّهُ يَقُولُ الْحَقَّ وَهُوَ يَهْدِي السَّبِيلَ ۝۴

این سخن شماست که میگویید بدان خویش و خدا می گوید سخن راست و او هدایت میکند بر راه

أَدْعُوهُمْ لِأَبَائِهِمْ ۚ هُوَ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ ۚ فَإِنْ لَّمْ تَعْلَمُوا آبَاءَهُمْ

نسبت کنید پسر خواندگان را به پدران ایشان این راست ترست نزد یک خدا پس اگر ندانید پدران ایشان را

فَاُخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ وَمَوَالِيكُمْ ۚ وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا

پس برادران شما اند در دین و آژاد کردگان شما اند و نیست بر شما گناه در آنکه

أَخْطَأْتُمْ بِهِ ۚ وَلَكِنْ مَّا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ ۚ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ۝۵

خطا کرده باشید به تکلیف آن و لیکن گناه آن است که قصد کردید به آن شما و هست خدا آمرزنده مهربان

در حدیث

من ترجم گوید که درین آیات است
بر قول کافری که مظهر اول
اند و بر انچه اول با طبیعت
مقرر کرده بودند که مظهر
مثل مادر مرا موی می شود و
تعریف است بحجاب طعن کافران
و منافقان نسبت حضرت
صلی الله علیه وسلم چون نسبت
نزدیج فرمود که زن پس خوا
را بر سر گرفت

النَّبِيِّ أُولَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَأَزْوَاجُهُ أُمَّهَاتُهُمْ وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ مِنَ

پیغامبر سزاوارتر است بقصوف در امور مسلمین از ذات ہائے ایشان و زنان پیغامبر مادران ایشانند و

أُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ مِنَ

خداوندان قرابت بعض ایشان نزدیک تر اند به بعض در حکم خدا از

الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ إِلَّا أَنْ تَفْعَلُوا إِلَىٰ أَوْلِيَائِكُمْ مَعْرُوفًا كَانَ

سائر مسلمانان و ہجرت کنندگان لیکن آنکہ بکنید بسوی دوستان خود رعایتے جائز بود این

ذَلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا ۝ وَإِذَا أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ

حکم بہست در لوح محفوظ نوشتہ شد و یاد کن چون گرفتیم از پیغامبران عہد ایشان را و

مِنْكَ وَمِنْ نُوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰ ابْنِ مَرْيَمَ وَأَخَذْنَا

از تو گرفتیم و از نوح و ابراہیم و موسیٰ و عیسیٰ پسر مریم و گرفتیم

مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ۝ لِيَسْأَلَ الصَّادِقِينَ عَنْ صَدُقَتِهِمْ وَأَعَدَّ

از ایشان عہد محکم تا خداست تعالیٰ بہ پرسد آن راست گوہان را از راستی ایشان میسألہ است

لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا أَلِيمًا ۝ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ

برائے کافران عذاب درد دہندہ و ای مسلمانان یاد کنید نعمت خدا را

عَلَيْكُمْ إِذْ جَاءَكُمْ جُنُودُ فَارِسَئِيلَ عَلَيْهِمْ رِيحٌ وَجُنُودٌ لَمْ تَرَوْهَا

برخویش وقت کہ آمد بر شما لشکر ہا پس فرستادیم بر ایشان باد را و لشکر ہا و نہ دیدید آن را

وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ۝ إِذْ جَاءُوكُمْ مِنْ فَوْقِكُمْ وَمِنْ

و بہست خدا بآنچہ می کنید بینا چون آمدند بر شما از جانب بالائے شما و از

أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَإِذْ زَاغَتِ الْأَبْصَارُ وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ وَ

جانب پائیں شما و چون خیرہ ماندند دید ہا و برسید دل ہا بچنبر گردن و

تَظُنُّونَ بِاللَّهِ الظُّنُونًا ۝ هُنَالِكَ ابْتُلِيَ الْمُؤْمِنُونَ وَزُلْزِلُوا زِلْزَالًا

گمان میکردید بہ نسبت خدا گمان ہائے مختلف آنجا امتحان کردہ شد مسلمانان را و جنبہا بیدہ شد ایشان را

شَدِيدًا ۝ وَإِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ

جنبہا نیدر سخت و چون می گفتند منافقان و آنانکہ در دل ایشان بہمار بہست

و

یعنی در بیت نکاح ۱۲

و

یعنی صدار حرام واجب

است و توارث ہجرت

و اسلام منسوخ شد

ہر توارث بہ قرابت و

ارحام ۱۲

و

مترجم گوید کفار و

غزوہ احزاب ہر

مدینہ ہجوم کردند و

آن حضرت صلی اللہ علیہ

وسلم بہ خندق متحصن

شدند و از منافقان

سخنان نفاق سزد

مخلصان استقامت

در زبند و آخر فتح اسلام

واقع شد حدیث تعالیٰ

در حق انبان و بیخ آنان

و منت نہاد بر ایشان

نازل ساخت ۱۲

مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا ۝ وَإِذْ قَالَتْ طَائِفَةٌ مِّنْهُمْ

وعدہ نہ داد مارا خدا و رسول او مگر بطریق فریب دادن و چون گفتند طائفہ از ایشان

يَا أَهْلَ يَثْرِبَ لَا مُقَامَ لَكُمْ فَارْجِعُوا ۚ وَيَسْتَأْذِنُ فَرِيقٌ مِّنْهُمُ

اے اہل مدینہ سرسے ماندن نیست شمارا پس باز گردید و دستوری می طلبند گرچہ از ایشان

النَّبِيِّ يَقُولُونَ إِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ ۚ وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ إِن يُرِيدُونَ

از جناب پیغمبر می گویند ہر آئینہ خان ہائے ما نامضبوط است و نیستند آن خانہا نامضبوط سنے خواہند

إِلَّا فِرَارًا ۝ وَلَوْ دَخَلَتْ عَلَيْهِمْ مِّنْ أَقْطَارِهَا ثُمَّ سَبَلُوا

مگر گریختن و اگر درآمد میشد بر سر ایشان از نواحی آل پس طلب کردہ می شد

الْفِتْنَةَ لَا تَوْهَمَا وَمَا تَكَلَّبْتُمَا بَهَا إِلَّا يَسِيرًا ۝ وَلَقَدْ كَانُوا

از ایشان خانہ جنگی البتہ میدانند آل را و توقف نمی کردند در آن فتنہ مگر اندکے و ہر آئینہ

عَاهِدُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلُ لَا يُؤْلُونَ الْأَذْبَارَ ۚ وَكَانَ عَهْدُ اللَّهِ

عہد بہتہ بودند با خدا پیش ازین کہ برنگردانند پشت را و ہست عہد خدا

مَسْئُولًا ۝ قُلْ لَّنْ يَنْفَعَكُمُ الْفِرَارُ إِن فَرَرْتُمْ مِّنَ الْمَوْتِ أَوْ

پرسیدہ شدہ بگو سود نہ دہد شمارا گریختن اگر برگزید از مرگ یا

الْقَتْلِ وَإِذًا لَا تَمْتَعُونَ إِلَّا قَلِيلًا ۝ قُلْ مَن ذَا الَّذِي يَعْصِمُكُمُ

از کشتہ شدن و آن بہنگام بہرہ مند ساختہ نہ شوید مگر اندکے بگو کیست آنکہ نگاہ دارد شمارا

مِّنَ اللَّهِ إِن أَرَادَ بِكُمْ سُوءًا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ رَحْمَةً ۚ وَ

از تصرف خدا اگر بخواد در حق شما سختی یا بخواد در حق شما نعمت و

لَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِّنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ۝ قَدْ

نہ یابند ہرے خویش بجز خدا دوستے و نہ یاری دہندہ ہر آئینہ

يَعْلَمُ اللَّهُ الْمَعْقُوقِينَ مِّنْكُمْ وَالْقَائِلِينَ لِإِخْوَانِهِمْ هَلُمَّ

خدا میداند بازدارندگان را از شما و گویندگان را بہرادران خویش کہ بیایند

إِلَيْنَا ۚ وَلَا يَأْتُونَ الْبَاسَ إِلَّا قَلِيلًا ۝ أَشِحَّةً عَلَيْكُمْ ۚ فَإِذَا

بسوئے ما و حاضر نمی شوند بکارزار مگر اندکے بخل کنان بہ نسبت شما فل پس چون

عند النبیین ۱۲

ول

مترجم گوید حاصل عدم
آنست کہ در جہاد توقف
می کنند و اگر جنگ در
مقدمہ نفسانی می شد
توقف نمیکردند ۱۲

ول

یعنی در سوار شمارا ۱۲

جَاءَ الْخَوْفُ رَأَيْتَهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ تَدُورُ أَعْيُنُهُمْ كَالَّذِي

بیاید ترس بیینی کہ ایشان درمے نگرند بسوئے تو می گرد و چشم ہائے ایشان مانند کسی کہ

يُغْشَى عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ فَإِذَا ذَهَبَ الْخَوْفُ سَلَقُوكُمْ بِالسِّنَةِ

بیہوش کردہ شود از سختی موت پس چون بروز ترس زبان دلازی کنند بر شما

حَدَادِ اشْحَاءَ عَلَى الْخَيْرِ أُولَئِكَ لَمْ يُؤْمِنُوا فَأَحْبَطَ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ

بزبان ہائے تیز بخل کنناں بر مال این جماعہ ایمان نیاوردند پس نابود ساخت کردار ہائی

وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ۱۹ يَحْسَبُونَ الْأَحْزَابَ لَمْ

ایشان را وہست این کار بر خدا آسان مے پندارند کہ شکر ہائے کفار

يَذْهَبُوا وَإِنْ يَأْتِ الْأَحْزَابُ يَوَدُّوا لَوْ أَنَّهُمْ بَادُونَ فِي

نہ رفتہ اند و اگر بیایند لشکر ہا تمنا کنند کاش ایشان صحرا نشین بودند مے

الْأَعْرَابِ يَسْأَلُونَ عَنْ أَنْبَائِكُمْ وَلَوْ كَانُوا فِيكُمْ مَا قُتِلُوا

در میان اعراب سوال می کردند از اخبار شما و اگر باشند در میان شما کارزار نہ کنند

إِلَّا قَلِيلًا ۲۰ لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ

مگر اندک ہر آئینہ ہست شما را پیغمبر خدا پیروی نیک کسی را کہ توقع

كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ۲۱ وَلَمَّا رَأَى

می داشت ثواب خدا و توقع میداشت روز آخر و یاد کرد خدا را بسیار مے و چون دیدند

الْمُؤْمِنُونَ الْأَحْزَابَ قَالُوا هَذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَ

مسلمانان لشکر ہارا گفتند این ست آنچه وعده داده بود ما را خدا و پیغمبر او

صَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَمَا زَادَهُمْ إِلَّا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا ۲۲ مِنْ

درست گفت خدا و رسول او و این ماجرا نہ افزود در حق ایشان مگر باور داشتن و گردن نہادن از

الْمُؤْمِنِينَ رَجُلٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا وَاللَّهُ عَلَيْهِمْ فِيمَنْ مِّنْ

مسلمانان مردانند کہ راست کردند آنچه عہد بستہ بودند با خدا براں پس از ایشان

قَضَىٰ نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَّنْ يَنْتَظِرُ ۲۳ وَمَا بَدَلُوا أَبَدِيًّا ۲۴ لِيَجْزِيَ

کسی ہست کہ بانجام رسانید قرار داد خود را و از ایشان کسی ہست کہ انتظار می کند و بدل نکردند هیچ و بہ بدل کردن

و

یعنی از ہر آئینہ روزندہ ۱۲

و

یعنی شہید شدہ ۱۳

۲۲
۱۸

اللَّهُ الصَّادِقِينَ بِحُصْنِهِمْ وَيُعَذِّبُ الْمُنَافِقِينَ إِن شَاءَ

تا جزا دهد خدا راست گویان را در مقابل راستی ایشان و عذاب کند منافقان را اگر خواهد

أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ۝ وَرَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ

باجرمست باز گردود بر ایشان هر آینه خدا هست آمرزنده مهربان و بازگردانید خدا

كَفَرُوا ابْغِظْهُمْ لَمْ يَأْلُوا خَيْرًا ۝ وَكَفَى اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ ۝

کافران را باغشیم ایشان نیاقتند هیچ منفعتی و کفایت کرد خدا از طرف مسلمانان در مقدمه جنگ

وَكَانَ اللَّهُ قَوِيًّا عَزِيزًا ۝ وَأَنْزَلَ الَّذِينَ ظَاهَرُوهُمْ مِنْ أَهْلِ

و هست خدا توانا غالب و فرود آورد آنان را که مدد گاری این لشکر را کرده بودند

الْكِتَابِ مِنْ صِيَاصِيهِمْ وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ ۝ فَرِيقًا

از اهل کتاب و از قلعه های ایشان و افکند در دل ایشان خوف طائفه را

تَقْتُلُونَ وَتَأْسِرُونَ فَرِيقًا ۝ وَأَوْرَثَكُمُ أَرْضَهُمْ وَدِيَارَهُمْ وَ

سے کشتید و اسیری گرفتید طائفه را و ناقبت کار به شما داد زمین ایشان را و خانه های ایشان را و

أَمْوَالَهُمْ وَأَرْضًا لَمْ تَطَّوُّهَا ۝ وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ۝

مال های ایشان را و نیز ناقبت کار به شما داد زمینی را که نفر سوده اید آنرا و هست خدا بر همه چیز توانا و

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّأَزْوَاجِكَ إِن كُنْتُنَّ تُرِدْنَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا

ای پیغمبر ای زنایان خود اگر خواسته باشید زندگانی دنیا و آرایش آن

فَتَعَالَيْنَ أُمَتِّعْكُنَّ وَأَسَرِّحْكُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا ۝ وَإِن كُنْتُنَّ تُرِدْنَ

پس بیایند تا جامه و هم شما را و رها کنم شما را رها کردن نیک و اگر می خواهید خدا

اللَّهُ وَرَسُولَهُ وَالْآخِرَةَ فَإِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْمُحْسِنَاتِ مِنْكُنَّ أَجْرًا

و پیغامبر او را و مرا می آخرت را پس هر آینه خدا آماده ساخت برای زنایان نیکوکاری

عَظِيمًا ۝ يٰۤاَيُّهَا النَّبِيُّ مَنْ يَأْتِ مِنْكُنَّ بِفَاحِشَةٍ مُّبِينَةٍ

کننده از شما نزد بزرگ بای زنایان پیغامبر هر که به عمل آرد از شما بدکاری ظاهر و

يُضَعِفْ لَهَا الْعَذَابَ ضِعْفَيْنِ ۝ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ۝

دو چند کرد و شود و سه را عذاب و دو چندان و هست این مقدمه بر خدا آسان

ول
یعنی بنی قریظه را فرود آورد ۱۲

ول
یعنی خبر ۱۲

ول
مترجم گوید از دل آن حضرت چینی که نزدیک آن حضرت نه بود از زینت دنیا طلب می کردند

ع
خدا ای تعالی ایشان را پند و اندرز فرمود و احکام معاشرت

ع
با ایشان نازل ساخت و زینت بی تعالی عنما در عقیده بود و در دنیا

ع
ایشان ناسازگاری پیدا آمد و رفتند بطلاق بنزد شد و بعد انقضای عت

ع
خدا تعالی او را داخل از لوح طهارت گردانید منافقان نه بان لعن

ع
کشتا و مذکرین بر خود را بزی گرفت خدا تعالی در میان آنکه بر خود حکم

ول
مترجم گوید مراد این جا اینست پیغامبر است بزبان دوازده ۱۲

وَمَنْ يَقْنُتْ مِنْكُمْ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ وَتَعْمَلْ صَالِحًا نُؤْتِهَا

وہر کہ فرمانبرداری کند از شما مر خدا و پیغامبر او را و بکند کار نیک بدیم او را

أَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ ۖ وَاعْتَدْنَا لَهُمَا رِزْقًا كَرِيمًا ۝۳۱ يٰۤاَيُّهَا النَّبِيُّ لَسْتُ

مزد او دو بار و ہمیا کنیم برائے او روزی نیک اے زنان پیغامبر نیستید شما

كَأَحَدٍ مِّنَ النِّسَاءِ اِنْ اَتَقَيْتُنَّ فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ

مانند ہر کدام از سائر زنان اگر پرہیزکاری دارید پس ملائمت نکنید در سخن گفتن کہ آنگاہ

الَّذِي فِي قُلُوبِهِ مَرَضٌ ۚ وَقُلْنَ قَوْلًا مَّعْرُوفًا ۝۳۲ وَقَرْنَ فِي

طمع کند کسی کہ در دل او بیمارست و بگوئید سخن نیکو و بمانید در

بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَىٰ ۚ وَاَقِمْنَ

خانہائے خویش و اظہار تجمل نکنید مانند اظہار تجمل کہ در جاہلیت پیشین بود و بر پا دارید

الصَّلٰوةَ وَآتِينَ الزَّكٰوةَ وَاطِعْنَ اِلٰهَ وَرَسُولِهِ ۚ اِنَّهَا يُرِيدُ

نماز را و بدہد زکوٰۃ و فرمانبرداری خدا و رسول او کنید جز این نیست

اَللّٰهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ اَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ

کہ می خواهد خدا تا دور کند از شما پلیدی را اے اہل بیت و تا پاک کند شما را

تَطْهِيرًا ۝۳۳ وَاذْكُرْنَ مَا يُتْلٰى فِي بُيُوتِكُنَّ مِنْ اٰيَاتِ اللّٰهِ وَالْحِكْمَةِ

پاک کردن و یاد کنید آنچه خوانندہ می شود در خانہائے شما از آیات ہائے خدا و از حکمت

اِنَّ اللّٰهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا ۝۳۴ اِنَّ الْمُسْلِمِيْنَ وَالْمُسْلِمٰتِ

ہر آئینہ خدا هست لطف کننده خبردار ہر آئینہ مردان مسلمان و زنان مسلمان

وَالْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنٰتِ وَالْقَنَتِيْنَ وَالْقَنَتِيْنَ وَالصّٰدِقِيْنَ

و مردان باوردارندہ و زنان باوردارندہ و مردان اطاعت کننده و زنان اطاعت کننده و مردان

وَالصّٰدِقٰتِ وَالصّٰبِرِيْنَ وَالصّٰبِرٰتِ وَالْخٰشِعِيْنَ وَالْخٰشِعٰتِ

و راست گویندہ و زنان راست گویندہ و مردان خشکیابی کنندہ و زنان خشکیابی کنندہ و مردان فروتنی نمایندہ

وَالْمُتَصَدِّقِيْنَ وَالْمُتَصَدِّقٰتِ وَالصّٰامِيْنَ وَالصّٰامٰتِ وَالْحٰفِظِيْنَ

زنان فروتنی نمایندہ و مردان صدقہ دہندہ و زنان صدقہ دہندہ و مردان روزه دارندہ و زنان روزه دارندہ و مردان

فَرُوجَهُمْ وَالْحِفْظِ وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذِّكْرَ اَعَدَّ

محافظت کننده شرمگاه خود را و زنان محافظت کننده و مردان یاد کننده خدا را به بسیاری و زنان یاد کننده مهیا کرده

اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَّاجْرٌ اَعْظِيْبًا وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَّلَا

است خداوند تعالی برای ایشان آمرزش و مزد بزرگ و نیست هیچ مؤمن و هیچ

مُؤْمِنَةٍ اِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ اَمْرًا اَنْ يَكُوْنَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ

مومند را چون مقرر کند خدا و رسول او که می باشد ایشان را اختیار

مِنْ اَمْرِهُمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا

دران کار خویش و هر که نافرمانی کند خدا و رسول او پس هر که همراه شد گمراهی

مُبِينًا وَاِذْ تَقُوْلُ لِلَّذِي اَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَاَنْعَمْتَ عَلَيْهِ

ظاهر و یاد کن چون می گفتی باشخصی که انعام کرده است خدا بر تو و نیز انعام کرده تو بر وی

اَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ وَاتَّقِ اللَّهَ وَتُخْفِي فِي نَفْسِكَ مَا اللَّهُ

که نگاه دار بر خود زن خود را و ترس از خدا و پنهان میگردی در ضمیر خویش آنچه خدا

مُبْدِيهِ وَتَخْشَى النَّاسَ وَاللَّهُ اَحَقُّ اَنْ تَخْشَاهُ فَلَمَّا قَضَى

پدید آورنده اوست و می ترسیدی از مردمان و خدا را ترست بآنکه ترسی از وی پس و قتی که با شما

زَيْدٌ مِنْهَا وَطَرًا زَوْجُكَهَا لَكُمْ لَا يَكُوْنَ عَلَى الْمُؤْمِنِيْنَ حَرَجٌ

رسانید زید از زینب حاجت خود را یعنی طلاق داد برنی دادیم ترا زینب تان باشد بر مسلمان هیچ تنگی و

فِيْ اَزْوَاجٍ اَدْعَايُهُمْ اِذَا قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا وَّكَانَ اَمْرُ اللَّهِ

نکاح کردن زنان پس خوانندگان خویش چون بآخر رسانند از ایشان حاجت را و هست مراد

مَفْعُولًا مَا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ فَمَا فَرَضَ اللَّهُ لَهُ

البتہ کردنی و نیست بر پیغمبر هیچ تنگی در آنچه حلال ساخته است خدا بر او

سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِيْنَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَّكَانَ اَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا

مانند آئین خدا در حق آنانکه گذشتند و هست کار خدا را اندازه مقرر کرده شده و

مَقْدُورًا الَّذِيْنَ يَبْلُغُوْنَ رِسَالَتِ اللَّهِ وَيَخْشَوْنَ وَلَا يَخْشَوْنَ

از خود و مانند آئین خدا در حق آنانکه میرسانند پیغام را به خدا و نمی ترسند از

و
مترجم گوید درین آیت
تعلیل است بیان قصه
که آنحضرت صلی الله علیه
و سلم نخست زینب را
برای زید خطبه فرمود
آنرا زینب در برابرش
گروه داشتن و این نمی
مناسب حال ایشان
نبود و الله اعلم

و
مترجم گوید درین آیت
تعلیل است بیان قصه
که در خاطر مبارک آنحضرت
صلی الله علیه و سلم
گذشت که اگر در میان
زید و زینب مفارقت
واقع شود آنرا در سبک
از و اج طهارت داخل
نمایند لیکن برای برحق
مراسم نیکو خواهی حسن
معاشرت و دلالت
می فرمود

أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ ۖ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ حَسِيبًا ۝ مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّنْ

ہیچکس مگر از خدا و بس ست خدا حساب کننده نیست محمد پدر هیچ کس از

رِجَالِكُمْ وَلَٰكِن رَّسُولَ اللَّهِ ۖ وَخَاتَمُ النَّبِيِّينَ ۖ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ

مردان شما ولیکن پیغامبر خداست و مهر پیغامبران ست و هست خدا ہر

شَيْءٍ عَلِيمًا ۝ يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا ۝ وَ

چیز و انا ای مسلمانان یاد کنید خدا را یاد کردن بسیار و

سَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ۝ هُوَ الَّذِي يُصَلِّيٰ عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ

بہر پای بخوانید اورا صبح و شام اوست آنکہ رحمت میفرستد بر شما و انے رحمت میکنند بر شما فرشتگان او

لِيُخْرِجَكُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ ۖ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا ۝

تا بر آورید شما را از تاریکی با بسوئی روشنی و هست خدا بہ مسلمانان مہربان

تَحِيَّتُهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهُ سَلَامٌ ۖ وَأَعَدَّ لَهُمْ أَجْرًا كَرِيمًا ۝ يٰٓأَيُّهَا

و عانے خیر ایشان و روزیکہ ملاقات کنند بخدا سلام ست و آمادہ کردہ است برای ایشان مزد نیک ای

النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ۝ وَدَاعِيًا إِلَى

پیغامبر ہر آئینہ ما فرستادیم ترا گواہی دہندہ و مژدہ دہندہ و ترسانندہ و خوانندہ بسوئے

اللَّهِ بِأَذْنِهِ وَبِرَاجٍ مُّنِيرٍ ۝ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ بِأَنَّ لَهُم مِّنْ

خدا بحکم او و چراغ روشن و بشارت دہ مسلمانان را بآنکہ ایشان را باشد

اللَّهِ فَضْلًا كَثِيرًا ۝ وَلَا تَطْغِ الْكُفْرِينَ ۖ وَالْمُنَافِقِينَ وَدَعِ

از جانب خدا بخشایش بزرگ و فرمان مہر کافران را و منافقان را و از نظر

أَذْنَهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ ۖ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا ۝ يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ

اعتبار بگذار بر بخانیدن ایشان را و توکل کن بر خدا و بس ست خدا کار ساز ای مسلمانان

آمَنُوا إِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ طَلَقْتُمُوهُنَّ مِن قَبْلِ أَنْ

چون نکاح کنید زنان مؤمنان را باز طلاق دهید ایشان را پیش از آنکہ دست

تَمْسُوهُنَّ فَبِالْكُمْ عَلَيْهِنَّ مِن عَدَّةٍ تَعْتَدُونَ وَنَحَا فَبِتَّعُوهُنَّ

رسانید با ایشان پس نیست شما را بر این زنان هیچ عدتے کہ بشمارید آن را پس متعہ دهید این مطلقات را

۵۱۰

و

یعنی بعد از وی هیچ
پیغمبر نباشد ۱۲

و

یعنی از جانب خدا
و فرشتگان ۱۳

وَسِرْحُوهُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا ۝ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَعْلَلْنَا لَكَ أَزْوَاجَكَ

و بگذارید آن ها را گذاشتن نیک ای پیغامبر هر آئینه ما حلال کردیم برای تو اس زنان

الَّتِي آتَيْتَ أَجُورَهُنَّ وَمَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ مِمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَيْكَ

تو که داده هر ایشان و کنیز کانی که مالک ایشان شده است و دست تو از آنچه الله عاید ساخته

وَبَنَاتِ عَمِّكَ وَبَنَاتِ عَمَّتِكَ وَبَنَاتِ خَالَكَ وَبَنَاتِ خَلَّتِكَ

است بر تو و حلال کردیم دختران عم ت و دختران عمت ت و دختران خال ت و دختران خالت ت

الَّتِي هَاجَرْنَ مَعَكَ وَامْرَأَةً مُؤْمِنَةً إِنْ وَهَبْتَ نَفْسًا لِلنَّبِيِّ

آنانکه هجرت کرده اند با تو و حلال کردیم زن مسلمان اگر به بخش خود را بر آن پیغامبر

إِنْ أَرَادَ النَّبِيُّ أَنْ يَسْتَنْكِحَهَا خَالِصَةً لَكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ ۝

اگر خواهد پیغامبر بفرقی گیرد آن را خاص بر آن تو بجز مسلمانان

قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ فِي أَزْوَاجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ

هر آئینه دانستیم آنچه فرض ساخته ایم بر ایشان و در حق زنان ایشان و در حق کنیز کانی که مالک

يَكُنْ لَا يَكُونُ عَلَيْكَ حَرْجٌ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ۝ تَرْجِي

است او دست ایشان سهل کردیم تا نه باشد بر تو هیچ تنگی و هست خدا آمرزنده مهربان و موقوف داری

مَنْ تَشَاءُ مِنْهُمْ وَتُتَوَّى إِلَيْكَ مَنْ تَشَاءُ وَمَنْ ابْتَغَيْتَ

هر که خواهی از ایشان و جائی دهی نزدیک خویش هر که خواهی و اگر خواهش کنی زن را

مِمَّنْ عَزَلْتَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ ذَلِكَ أَدْنَى أَنْ تَقْرَأَ عَيْنَهُنَّ

از آنکه که بگریزیده آنها پس نیست هیچ گناهی بر تو این زحمت دادن قریب تر است از آنکه خنک شود چشم

وَلَا يَحْزَنَ وَيَرْضَيْنَ بِمَا آتَيْتَهُنَّ كُلُّهُنَّ وَاللَّهُ يَعْلَمُ

ایشان را و اندوه نخورند و خوشنود شوند آنچه بدی ایشان را همه ایشان و خدا می داند

مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَلِيمًا ۝ لَا يَحِلُّ لَكَ

آنچه در دل هائی شماست و هست خدا دانایا برودبار حلال نیستند ترا

النِّسَاءُ مِنْ بَعْدُ وَلَا أَنْ تَبَدَّلَ بِهِنَّ مِنْ أَزْوَاجٍ وَلَوْ

زنان بعد ازین و نه حلال است آنکه بدل کنی بجای ایشان زنان دیگر را و اگر

و
یعنی اگر کفار بتو رسانید
است ۱۲
و
یعنی بغیر مرد نکاح آید
و
یعنی در باب نکاح چیزی را
است که بر امت فرض
شده و بر آن حضرت ۱۲
و
یعنی بعد ازین و صنف
قرشیه مهاجره میروند یا آن
نفس غیر میوه ۱۲

أَجْعَبِكُ حُسْنُهُنَّ إِلَّا مَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ ۖ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ

پیشگفت آرد ترا حسن ایشان مگر آنچه مالک شد دست تو و هست خدا بر

كُلِّ شَيْءٍ رَّقِيبًا ۚ يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ

همه چیز نگهبان و اے مسلمانان در نیامید به خانهاے

النَّبِيِّ إِلَّا أَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ إِلَىٰ طَعَامٍ غَيْرِ نَبْزِينَ ۚ إِنَّهُ وَلَٰكِنْ

پیغامبر مگر وقتی که دستوری داده شود شمارا بر آن طعمای نه انتظار کنان بخته شدن طعام را

إِذَا دُعِيتُمْ فَأَدْخُلُوا ۚ وَإِذَا حُمِيتُمْ فَانْشِرُوا ۚ وَلَا مُسْتَأْنِسِينَ

و تسین چون خوانده شود شمارا و آید پس چون طعام خوردید پراگنده شوید و نه آرام گیران بر آن

لِحَدِيثٍ ۚ إِنَّ ذَلِكُمْ كَانَ يُؤْذَى النَّبِيَّ فَيَسْتَحْيِي مِنْكُمْ وَاللَّهُ

سخنن هر آینه این کار میرنجاند پیغامبر را پس شرم میداشت از شما و خدا

لَا يَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ ۚ وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَسْأَلُوهُنَّ مِنْ

شرم نمیداد از سخن راست و چون طلب کنید از زنان پیغامبر بختن پس طلب کنید از آنرا

وَرَاءَ حِجَابٍ ۚ ذَلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ ۚ وَمَا كَانَ لَكُمْ

پس پرده این خلعت پاک ترست بر آن دل شما و دل ایشان و سزاوار نیست شمارا

أَنْ تُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ ۚ وَلَا أَنْ تَنْكِحُوا أَزْوَاجَهُ مِنْ بَعْدِ أَبْدَانِ

که برنجانید پیغامبر خدا را و نه آنکه نکاح کنید زنان او را پس از فیه بجز

إِنْ ذَلِكُمْ كَانَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمًا ۚ إِنْ تُبَدُّوْا شَيْئًا أَوْ تَخْفَوْهُ

هر آینه این کار هست نزدیک خدا گناه بزرگ اگر آشکارا کنید چیزی را یا پنهان دارید آنرا

فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ۚ لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِي آبَائِهِمْ

پس هر آینه خدا هست بهر چیز دانای نیست هیچ بزه بر زنان و پرده نه پوشیدن

وَلَا أَبْنَاءَهُمْ وَلَا إِخْوَانَهُمْ وَلَا أَبْنَاءَ إِخْوَانِهِمْ وَلَا أَبْنَاءَ

پیش پدران خویش و نه پیش پسران خویش و نه برادران خویش و نه پسران برادران خویش و نه پسران

أَخَوْتِهِمْ وَلَا نِسَاءَهُمْ وَلَا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ

خواهران خویش و نه زنان هم جنس خویش و نه آنچه مالک آن شده دست ایشان و بر سیدلے زنان

۱۱۳

و
مترجم گوید که این آیت
ناسخ آیت سابقه است
و
یعنی غیر قوله ۱۲۵

إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ۝ إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ

از خدا سزائینه خدا هست بر همه چیز گواه سزائینه خدا و فرشتگان او

يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا

درود میفرستند بر پیغامبر   بے مسلماناں   درود فرستید برے و سلام گویند

تَسْلِيمًا ۝۶۱ إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي

سلام گفتنی   ہر آئینہ آنا کہ   می رنجاند خدا   و پیغامبر اور لعنت کرد خدا ایشان را در

الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأَعِدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُّهِينًا ﴿٥٧﴾ وَالَّذِينَ

دنیا و آخرت و مہیا ساخت برائے ایشان عذاب خوار کنندہ و آنا نکلہ

يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بَغَيْرِ مَا كَسَبُوا فَقَدْ احْتَمَلُوا

میرنجانند مردان مسلمان و زنان مسلمان را بغیر گناہی کہ بعمل آورده باشند ہر آئینہ برداشتند

بُهِتْنَا وَإِنَّمَا مِينَا ۝ يَأَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّأَزْوَاجِكَ وَبَنَتِكَ

ہارپستان را و گناہ ظاہرا
اسے پیغامبر
بگو بہ زنان خود
و دختران خود

وَنِسَاءَ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيقِهِنَّ ذَٰلِكَ

وہ بڑے مسلمانان کہ فروگذارند بر خود چادر ہائے خود را این

أَذْنِي أَنْ يُعْرِفَنَ فَلَا يُؤْذِينَ ۖ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ۝٥٩

نزدیک ترست بآنکه شناخته شوند پس ایشان را ایذا داده نه شود   هست خدا   آمرزیده مهربان فل

لَيْنَ لَمْ يَنْتَهِ السُّفِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْمُرْجُونَ

اگر باز نمانند   منافقان   و آنانکه   در دل ایشان بیماری است و خیرید

فِي الْمَدِينَةِ لَنُغْرِيَنَّكَ بِهِمْ ثُمَّ لَا يُجَاوِرُونَكَ فِيهَا إِلَّا

ش کندگان در مدینه و البته بر گمارم ترا بر ایشان باز هم سایه نه باشند با تو در مدینه مگر زمانه

قَلِيلًا ۞ مَّلْعُونِينَ ۞ اٰیٰنًا تُقِفُوْا اُخْذُوْا وَقَتِّلُوْا تَقْتِيْلًا ۞

آنکه و لعنت کرده شدگان بر حاکم یافته شوند اسیر گرفته شود ایشان را و کشته شود ایشانرا کشتن بسیار

سُئِلَ اللَّهُ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَلَكِنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ

امند و بشم خدا در آنا گند شتند پیش ازین و هرگز نه یابی روش خدا را تغیر

و
یعنی عفت ایشان
ظاهر شود و فاسق تعریف

ایشان نکند

والله اعلم

و
یعنی از کردار ہائے

خود

۴
یعنی حبلا وطن کرده شوند^{۱۳}

عبداللہ خاں

تَبْدِيلًا ۶۲ يَسْأَلُ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ

سوال می کنند ترا مردمان از قیامت بگو جز این نیست که معرفت آن

اللَّهُ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا ۶۳ إِنَّ اللَّهَ

نزدیک خداست و چه چیز خبر داد ترا شاید که قیامت موجود شود در زمان نزدیک هر آنکس خدا

لَعَنَ الْكَافِرِينَ وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا ۶۴ خَلِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۶۵

لعنت کرده است کافران را و آماده ساخته است برائے ایشان آتش جاویدان آنجا همیشه

لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ۶۶ يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِي

نریابند هیچ دوستی و نه یاری دهند روزی که گردانیده شود روضه ایشان در

النَّارِ يَقُولُونَ يَلَيْتَنَّا أَطَعْنَا اللَّهَ وَأَطَعْنَا الرَّسُولَ ۶۷ وَقَالُوا

آتش گویند ای کاش ما هر آنکس فرمان می بردیم خدا را و فرمان می بردیم پیغمبر را و گویند ای

رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكِبَرَاءَنَا فَأَضَلُّونَا السَّبِيلَ ۶۸ رَبَّنَا

پروردگارا ما هر آنکس فرمان بردیم بهترین خود را و بزرگان خود را پس گمراه ساختند ما را از راه ای پروردگارا

أَتَهُمْ ضَعْفَيْنِ مِنَ الْعَذَابِ وَالْعَنُومُ لَعْنًا كَبِيرًا ۶۹ يَأْتِيهَا

بدو ایشان را دو چند از عذاب و لعنت کن ایشان را لعنتی سخت ای

الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ أَذَوْا مُوسَى فَبَرَّاهُ اللَّهُ مِنْهَا

مسلمانان مباشید مانند آنانکه رنجانیدند موسی را پس پاک ساخت خدا تعالی

قَالُوا وَكَانَ عِنْدَ اللَّهِ وَجِيهًا ۷۰ يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا

اورا از آنچه گفته بودند و بود موسی نزدیک خدا با بر و ای مسلمانان بترسید

اللَّهُ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ۷۱ يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ

از خدا و بگوئید سخن استوار تا بصلاح آرند کردارهای شما و بپا مژد برائی شما

ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا ۷۲

کناهان شما را و هر که فرمان برد خدا و رسول او را پس هر آنکس مطیع یاب شد به فیروزی بزرگ

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ

هر آنکس ما آوردیم امانت را و بر آسمان ها و بر زمین و بر کوه ها پس قبول

۲۲

فل
من ترجم گوید یعنی موسی وقت
غسل میکرد جهان
بنی اسرائیل گفتند که او
آدرست روضه بحسب
اتفاق برکنار آب
غسل میکرد و جامه های
خود بر تنگ ننهاد
بود فرمان خدا تعالی
آن سنگ روان
شد موسی عقب
سنگ دوید تا آنکه مجامعت
از بنی اسرائیل عریان
دیدند و گفتند ادرست
ندارد و ادرست افتخار
خصیه را گویند و الله اعلم
فل
یعنی استعداد و تکلیف
بدو انرا و ای و الله اعلم

أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ

نه کردند که بردارند آن را و ترسیدند از آن را و برداشت آنرا آدمی هر آینه می هست

ظَلُمًا جَهُولًا ۷۶ لِيُعَذِّبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ

ستمکار نادان و تا شود آخر کار آنکه عذاب کند خدا بی تقاضی مردان منافق و زنان منافق را

وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ

و مردان مشرک و زنان مشرک را و برحمت رجوع کند بر مردان مسلمانان و زنان مسلمان

وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ۷۷

و هست خدا آمرزنده مهربان

سُورَةُ سَبَأٍ مَكِّيَّةٌ نَزَّلَ فِي رَجَبٍ مِنْ سَنَةِ ثَمِينٍ

سوره سباء در مکه نازل شده و آن پنجاه و چهار آیت و شش رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام خدا بخشنا کننده مهربان

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَلَهُ

همه ستایش خداست که بدست اوست آنچه در آسمان است و آنچه در زمین است و

الْحَمْدُ فِي الْآخِرَةِ ۷۸ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ۷۹ يَعْلَمُ مَا يَلْبِجُ فِي

مردان راست ستایش در آخرت و اوست با حکمت آگاه میداند آنچه درمی آید

الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ

زمین و آنچه برمی آید از زمین و آنچه فرو می آید از آسمان و آنچه بالا میرود

فِيهَا ۸۰ وَهُوَ الرَّحِيمُ الْغَفُورُ ۸۱ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا

در او و اوست مهربان آمرزنده و گفتند کافران

لَا تَأْتِينَا السَّاعَةُ ۸۲ قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتَأْتِيَنَّكُمْ عِلْمُ الْغَيْبِ ۸۳

خواهد آمد پیش ما قیامت بگو آری قسم پروردگار من البته خواهد آمد به شما پروردگار که داننده پوشیده

لَا يَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَ

است غائب نمی شود از او چیزی هموزن ذره در آسمان ها و نه در زمین و

و
یعنی بالفعل خداست و
علم ندارد و قابلیت آنها
دارد و الله اعلم ۱۲

لَا أَصْغَرُ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرُ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ۝^۳ لِيَجْزِيَ

نه خرد تر از آن و نه بزرگ تر مگر ثبت است در کتاب ظاهر تا جزا دهد

الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ

آنان را که ایمان آوردند و عمل های شایسته کردند آن جماعه ایشان راست است آمرزش و روزی

كَرِيمٌ ۝^۴ وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُجْرِمِينَ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ

گرامی و آنانکه سعی کردند در رد آیات ما مقابله کنند آن جماعه ایشان راست است

مِنْ رَّجْزٍ أَلِيمٍ ۝^۵ وَيَرَى الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ الَّذِي أُنْزِلَ

عذاب از عقوبت درد دهنده و می بینند آنانکه داده شده است ایشانرا علم چینه را که فرود آورده شد

إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ هُوَ الْحَقُّ وَيَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ۝^۶

از جانب پروردگار تو راست است و دلالت کننده بسوی راه خدای غالب ستوده کار

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ نَدُوكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ يَنْبَغِيكُمْ إِذَا

و گفتند کافران بایکدیگر آیا دلالت کنیم شما را بر مردی که خبر میدهد به شما که چون

مُرِّقْتُمْ كُلَّ مُمَرِّقٍ ۚ إِنَّكُمْ لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ ۝^۷ أَفَتَرَىٰ عَلَىٰ

پاره پاره کرده شوید تمام پاره پاره شدن هر آئینه شما را فریفتن نو باشید آیا بر بسته است

اللَّهِ كَذِبًا أَمْ بِهِ جِنَّةٌ بَلِ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ فِي

بر خدا دروغ را یا با و جنون هست بلکه آنانکه ایمان نمی آرند آخرت در

الْعَذَابِ وَالصَّلَىٰ الْبَعِيدِ ۝^۸ أَفَلَمْ يَرَوْا إِلَىٰ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ

عقوبت باشند و در گمراهی دور اند آیا ندیدند بسوی آنچه پیش روی ایشانست

وَمَا خَلْفَهُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّ تَشَاءُ نَحْشِفَ بِهِمْ

و آنچه پس پشت ایشانست از آسمان و زمین اگر خواهیم فرو بریم ایشان را

الْأَرْضَ أَوْ نُسْقِطُ عَلَيْهِمْ كِسْفًا مِنَ السَّمَاءِ ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ

بر زمین یا با قشیم بر ایشان پاره از آسمان هر آئینه دویس کار

لَايَةً لِّكُلِّ عَبْدٍ مُنِيبٍ ۝^۹ وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ مِنَّا فَضْلًا

نشانه است هر بنده رجوع کننده را و هر آئینه داوود را از نزدیک خود بزرگی

يُجْبَالُ أَوْ بِي مَعَهُ وَالطَّيْرُ وَالنَّالَهُ الْحَدِيدُ ⑩ إِنْ أَعْمَلُ

گفتیم اے کوه یا بزرگم تسبیح گویند همراه او و سحرش ساختیم مغال او نرم گردانیدیم برائے او این را فرمودیم که بسیار

سُيَغَتْ وَقَدَّرُ فِي السَّرْدِ وَأَعْمَلُوا صَالِحًا إِنْ بَاتَعْمَلُونَ

زرد هائے کشاده و اندازہ نگاه دارد در بافتن حلقه ها و اهل بیت داود به عمل آرید کردار شائسته هر آئینه من

بَصِيرٌ ⑪ وَلِسُلَيْمَنِ الرِّيمِ غَدُ وَهَاشْهُرُ وَرَوَاحُ شَهْرُ ⑫

با چشم بینید باینام و سحر ساختیم برای سلیمان باد را سیر اول روز او یکما هر راه بود و سیر آخر روز او نیز یکما هر راه بود

وَأَسْلُنَا لَهُ عَيْنَ الْقَطْرِ وَمِنْ الْجِنِّ مَنْ يَعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ

و روان ساختیم برائے او چشمه مس و سحرش ساختیم از دیوایاں کسے را که کار میکرد پیش او

بِإِذْنِ رَبِّهِ ط وَمَنْ يَزِغْ مِنْهُمْ عَنْ أَمْرِنَا نَذْرُهُ مِنْ عَذَابِ

به حکم پروردگار خوش و هر که گم کند از دیوایاں از حکم ما به چشمانیم او را پاره از عتوبت

السَّعِيرِ ⑬ يَعْمَلُونَ لَهُ مَا يَشَاءُ مِنْ تَحَارِيبٍ وَتَمَائِيلٍ وَجِفَانِ

دو رخ میساختند برائے او آنچه میخواست از قلعه ها و صورت ها و کاسه ها

كَالْجُؤَابِ وَقُدُورٍ رُسِيَّتٍ ⑭ اِعْمَلُوا آلَ دَاوُدَ شُكْرًا وَقَلِيلٌ مِّنْ

بقدر حوض ها و دیگ ها ثابت درجا هائے خود گفتیم به عمل آرید اے کسایاں داود سپاسداری را و اندک

عِبَادِي الشُّكُورُ ⑮ فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ مَا دَلَّهُمْ عَلَىٰ

کسے ست از بندگان من شکر گزارنده پس چون مقرر کردیم بروی مرگ دلالت نکرد

مَوْتِهِ إِلَّا دَابَّةَ الْأَرْضِ تَأْكُلُ مِنْسَأَتَهُ فَلَمَّا خَرَّ تَبَيَّنَتْ

موت او مگر کرم چوب خواره که بخورد عصائے سلیمان را پس چون بافتاد واضح شد

الْجِنُّ أَنْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ الْغَيْبَ مَا لَبِثُوا فِي الْعَذَابِ

پیش دیوایاں که اگر میدانستند غیب را درنگ نمی کردند در عذاب

الْمُهَيْنِ ⑯ لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِي مَسْكِنِهِمْ آيَةٌ ⑰ جَنَّاتُ عَنْ

خوار کننده هر آئینه بود قوم سبأ در جائے ماندن ایشان نشانه ایشان را بود و بوستان از

يَمِينٍ وَشِمَالٍ كُلُوا مِنْ رِّزْقِ رَبِّكُمْ وَاشْكُرُوا لَهُ بَلَدَةٌ

جانب راست و از جانب چپ گفتیم بخورید رزق پروردگار خوش و شکر گویند او را شما را شهر است

طِيبَةً وَرَبِّ غَفُورٌ ۱۵ ۞ فَأَعْرَضُوا فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرِمِ

پاکیزه و پروردگار آمرزنده پس روگردانیدند و پس فرستادیم بر ایشان سیلے تند

وَبَدَّلْنَاهُمْ بِجَنَّتَيْنِ ذَوَاتِیْ اُكْلٍ خَمْطٍ وَاَثَلٍ وَشَىءٍ

و عوض دادیم او شان را بجائے دو بوستان ایشان بوستانے دیگر خداوندیوه جائے بدزخه و خداوندی و دشت

مِّنْ سِدْرٍ قَلِيلٍ ۱۶ ۞ ذٰلِكَ جَزٰیْنَهُمْ بِمَا كَفَرُوْا وَاَوْهَلُ نُجَازٰی

و پیژے اندک از دوزخ گنار این سزا دادیم ایشان را بسبب ناسپاسی ایشان و منزلے بد نیدریم

اِلَّا الْكُفُوْرَ ۱۷ ۞ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقُرٰی الَّتِیْ بَرَكْنَا فِیْهَا

مگر ناسپاس را و پیدا کردیم میان ایشان و میان آن دیه ها که برکت نماده ایم در آن

قُرٰی ظَاهِرَةً وَّ قَدَّرْنَا فِیْهَا السَّیْرَ سِیْرًا فِیْهَا لَیَالِیْ وَاَیَّامًا

دیه با متصل بایکدیگر و مقرر کردیم در آن دیه ها آمد رفت را گفتیم سیر کنید درین دیه ها شب ها روز ها

اٰمِنِیْنَ ۱۸ ۞ فَقَالُوْا رَبَّنَا بَعْدَ بَیْنِ اَسْفَارِنَا وَظَلَمُوْا اَنْفُسَهُمْ

ایمن شده پس گفتند و ای پروردگار ما دوری پیدا کن در میان سفرهای ما و ستم کردند بر خویش

فَجَعَلْنَاهُمْ اَحَادِیْثَ وَّمَرَقْنَهُمْ كُلَّ مَرْقٍ اِنْ فِیْ ذٰلِكَ لَاٰیٰتٍ

پس گردانیدیم ایشان را افسانه ها و پاره پاره ساختیم ایشان را تمام پاره پاره ساختن هر آئینه درین ماجرا

لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُوْرٍ ۱۹ ۞ وَلَقَدْ صَدَقَ عَلَیْهِمْ اِبْلِیْسُ ظَنَّهُ

نشانهاست بر صبر کننده شکر گوینده را و هر آئینه راست یافت شیطان در حق ایشان اندیشه خود را

فَاتَّبَعُوْهُ اِلَّا فَرِیْقًا مِّنَ الْمُؤْمِنِیْنَ ۲۰ ۞ وَمَا كَانَ لَهُ عَلَیْهِمْ

پس پیروی او کردند مگر گروهی اندک از مسلمانان و نه بود شیطان را بر ایشان

مِّنْ سُلْطٰنٍ اِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ یُّؤْمِنُ بِالْاٰخِرَةِ مِمَّنْ هُوَ مِنْهَا

هیچ غلبه لیکن مبتلا گردانیدیم تا بدانیم کسے را که ایمان ے آرد تا آخرت از آن که و ے در شبه است

فِیْ شَكٍّ وَّرَبُّكَ عَلٰی كُلِّ شَیْءٍ حَفِیْظٌ ۲۱ ۞ قُلْ اَدْعُوا الَّذِیْنَ

از و ے و پروردگار تو بر هر چیز نگاهبان است بگو بخوانید آمان را

زَعَمْتُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ لَا یَمْلِكُوْنَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِی السَّمٰوٰتِ

که گمان میکنید بجز خدا مالک نیستند هم وزن یک ذره در آسمان ها

و

یعنی از شکر ۱۲

و

یعنی سیلے که پشت با

بند کرده بودند ۱۲

و

یعنی شام ۱۲

و

یعنی به زبان حال ۱۲

وَلَا فِي الْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ فِيهِمَا مِنْ شِرْكٍَ وَمَا لَهُمْ مِنْهُمْ

وَنَزَلَ مِنْهُمْ مِائَةٌ وَتِسْعُونَ نَبِيًّا يَخْبُرُونَ الْأَشْيَاءَ ۚ وَكَانُوا مِنْ أَشْيَاءٍ مُنْجَرِفِينَ ۖ وَحَتَّىٰ إِذَا أَتَوْا مُصَافًى يَجْعَلُونَ أَيْدِيَهُمْ أَسْفَلَ مِنْهَا خَلْفَ ظُهُورِهِمْ ذَلِكُمْ مِنْهُمْ لَبِئْسَ مَا يَفْعَلُونَ ۚ

یہج یاری دہندہ دسود کند در نحو است نزدیک خدائے تعالیٰ مگر برائے کسیکہ دستور می آید باشد بکے اوایل
اِذَا فِزَّعَ عَنْ قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ قَالُوا الْحَقُّ وَهُوَ

عَلَى الْكَبِيرِ ۚ قُلْ مَنْ يَدْرُقُكُمْ مِنَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلْ

اللَّهُ وَإِنَّا أَوْ إِيَّاكُمْ لَعَلَىٰ هُدًى أَوْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٢٤﴾ قُلْ

خدا میدد و هر آینه مایا سما بر بدو پیغمبر یاد و مروری ظاهر

لَا تَسْأَلُونَنَا عَنْ آثَرِنَا وَلَا نُسْأَلُ عَنْ أَعْمَالِنَا ﴿٢٥﴾ قُلْ يَجْمَعُونَ

شما را از آثاری که ما را بدو نرسد و ما را از اعمالی که شما را بدو نرسد

بَيْنَا رَبُّنَا ثُمَّ يَفْتِهِ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَهُوَ الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ ﴿٢٦﴾ قُلْ

ارونی الذین الحقتهم به شرکاء کلاب بل هو الله العزیز الحکیم

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ

النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾ وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ

مردمان! نمیدانند و می گویند که بوجوہ آید این وعده اگر شما

صِدِّقِينَ ﴿٢٩﴾ قُلْ لَكُمْ مِيعَادُ يَوْمٍ لَا تَسْتَأْخِرُونَ عَنْهُ سَاعَةً

راست گویند   بگو شما راست و عده روزی که   باز پس ننمایید   از آن ساعتی

وَلَا تَسْتَقْدِمُونَ ﴿٦٠﴾ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ نُؤْمِنَ بِهَذَا الْقُرْآنِ
وہ پیش دستی نہ کریں گے۔ اور کفار نے کہا کہ ہم اس قرآن پر ایمان نہیں لائیں گے۔

منزلہ

ول
یعنی اذن شفاعت ۱۲

١٥٩

وَلَا يَالِئِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ مَوْقُوفُونَ

وہ آن کتاب را کہ پیش ازوے بود و تعجب کنی لے بینندہ اگر بینی چون ستمکاران ایستاده کردہ

عِنْدَ رَبِّهِمْ يَرْجِعُ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ الْقَوْلُ يَقُولُ الَّذِينَ

شوند نزدیک بہ پروردگار خویش باز میگردانند بعض ایشان بسوئے بعض سخن را دل می گویند آنانکہ ناتوان

اسْتَضْعَفُوا الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا وَلَا أَنْتُمْ لَكُمْ مُؤْمِنِينَ ۚ قَالَ

گرفتہ شد ایشان را آنکہ سرکشی کردند اگر نمی بودید شما ہر آئینہ ما مسلمان می شدیم گفتند

الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا الَّذِينَ اسْتَضْعَفُوا أَنَحْنُ صَدَدُكُمْ عَنِ

سرکشان باناتوانان آیہ ما باز داشتیم شمار از

الْهُدَىٰ بَعْدَ إِذْ جَاءَكُمْ بَلْ كُنْتُمْ مُجْرِمِينَ ۚ وَقَالَ الَّذِينَ

ہدایت بعد از آنکہ آمدیشما بلکہ شما بودید گناہ کاران و گفتند

اسْتَضْعَفُوا الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا بَلْ مَكَرُ الْيَلِّ وَالنَّهَارِ إِذْ تَأْمُرُونَنَا

ناتوانان سرکشان را نہ بلکہ باز داشت ما را کہ شب و روز فرماں چون میفرمودید ما را

أَنْ نَّكْفُرَ بِاللَّهِ وَنَجْعَلَ لَهُ أَنْدَادًا ۖ وَأَسْرُ وَالنَّدَامَةَ لَمَّا سَرَّ أَوْ

کہ کافر شویم بہ خدا و مقرر کنیم برائے او ہمتایان را و در دل دارند ہمہ ایشان پشیمانی چون

الْعَذَابِ وَجَعَلْنَا الْأَغْلَلَ فِي آعْنَاقِ الَّذِينَ كَفَرُوا أَهْلُ يُجَزُونَ

بہ بینند عذاب را و باندازیم طوق ما در گردن کافران سزا دادہ نمی شوند

إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۚ وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيرٍ إِلَّا

مگر بوق آنچه می کردند و نہ فرستادیم در هیچ دیہی مگر ہم کنند را مگر

قَالَ مُتَرَفُّوهُمَا إِنَّا بِنَا أَرْسَلْتُمْ بِهِ كُفْرُونَ ۚ وَقَالُوا أَنَحْنُ أَكْثَرُ

گفتند منعمان آن دیہ ہر آئینہ ما با آنچه فرستادہ شدہ است ہمراہ آن نامعتقدیم و گفتند ما زیادہ تریم

أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا ۖ وَمَا نَحْنُ بِمُعَذِّبِينَ ۚ قُلْ إِنَّ رَبِّي يَبْسُطُ

باغبار اموال و اولاد و نیستیم ما عذاب کردہ شدہ بگو ہر آئینہ بہروردگار من کشادہ

الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ۚ وَ

میکند روزی را برائے ہر کہ خواهد و تنگ میکند برائے ہر کہ نخواہد ولیکن اکثر مردمان نمیدانند و

فل
یعنی جواب و سوال
کنند ۱۳
فل
یعنی مکر شما کہ پیوستہ
در معنی آن بودید ۱۲

بج ۱۰

مَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ بِالَّتِي تُقَرَّبُكُمْ عِنْدَ نَازِلُنَا إِلَّا مَنْ

نیست اموال شما و نه اولاد شما آن چیز که مقرب گرداند شما را نزد یک ما بمرتبه قربت لیکن مقرب

أَمَّنْ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ لَهُمْ جَزَاءُ الضَّعِيفِ بِمَا عَمِلُوا وَ

آنست که ایمان آورد و کردگار شایسته پس آن جماعه ایشان راست جزائے دو چند به مقابلہ آنکه عمل کردند و

هُمْ فِي الْغُرُفَاتِ آمِنُونَ^(۳۷) وَالَّذِينَ يَسْعَوْنَ فِي آيَاتِنَا مُعْجِزِينَ

ایشان در گوشه های بلند ایمن باشند و آنانکه سعی میکنند در آیات ما مقابلہ کنند

أُولَٰئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ^(۳۸) قُلْ إِنْ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ

آن جماعه در عذاب حاضر کرده شوند بگو هر آنکس که پروردگار من کشاده می کند روزی را

لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ^(۳۹) وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ

برائے هر که خواهد از بندگان خود و تنگ می سازد برائے هر که خواهد و هر که خرج کنید از هر جنس که باشد

فَهُوَ يَخْلِفُهُ^(۴۰) وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ^(۴۱) وَيَوْمَ يُحْشَرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ

پس خدا عوض آن دهد و او بهترین روزی دهندگان است و روزی که برانگیزد خدا ایشان را همه یکجا باز

يَقُولُ لِلْمَلِكَةِ أَهَؤُلَاءِ إِيَّاكُمْ كَانُوا يَعْبُدُونَ^(۴۲) قَالُوا سُبْحَانَكَ

بگوید به فرشتگان آیا ایشان شما را عبادت می کردند فرشتگان گویند یا کی بخت

أَنْتَ وَلَيْسَ مِنْ دُونِهِمْ بَلْ كَانُوا يَعْبُدُونَ الْجِنَّ أَكْثَرُهُمْ

تو کارساز مائی سوائے ایشان بلکه ایشان عبادت میکردند دیوان را و اکثر ایشان

بِهِمْ مُؤْمِنُونَ^(۴۳) فَالْيَوْمَ لَا يَمْلِكُ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ نَفْعًا وَلَا

به دیوان اعتقاد داشتند پس امروز نمی تواند بعضی شما برائے بعض سود

ضَرًّا وَنَقُولُ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّتِي كُنْتُمْ بِهَا

رسانیدن و نذریان کردن و فرماییم ستمکاران را بچشید عذاب آتشی که شما دروغ

تُكَذِّبُونَ^(۴۴) وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا

سیداشتید آن را و چون خوانده می شود بر ایشان آیات ما روشن آمده گویند یا یکدیگر نیست این

رَجُلٌ يُرِيدُ أَنْ يَصُدَّكُمْ عَمَّا كَانُ يَعْبُدُ آبَاؤَكُمْ وَقَالُوا مَا هَذَا إِلَّا

پیغامی که می خواهد باز دارد شما را از آنچه می پرستیدند پدران شما و گویند نیست این قرآن

ول
یعنی عبادت ملائکه که بخت
و سوره شیطا طین بود
پس گویند عبادت
شیاطین کردند ۱۳

إِلَّا إِنْكَ مُفْتَرٍ ۖ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ لَا إِنَّ

مکر و روغی بر بافته و گویند کافران سخن راست را چون بیامد بدیشان نیست

هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ۖ وَمَا آتَيْنَهُمْ مِنْ كُتُبٍ يَدْرُسُونَهَا وَمَا

این مکر و سحر ظاهر و ندادیم مشرکان عرب را کتاب ها که بخوانند آن را و نه

أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ قَبْلَكَ مِنْ نَذِيرٍ ۖ وَكَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۖ

فرستادیم بسوئی ایشان پیش از تو هیچ ترساننده و دروغ داشتند آنانکه پیش از ایشان

وَمَا بَلَغُوا مِئْثَارَ مَا آتَيْنَهُمْ فَكَذَّبُوا أَرْسِلْ فَمَا نَكِيرٌ ۖ

بودند و این مشرکان رسیدند به یک آنچه داده بودیم پیشینیان پس بدروغ نسبت کردند بفرمان مرا پس چگونه بود

قُلْ إِنَّمَا أَعِظُكُمْ بِوَاحِدَةٍ أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ مِثْلَ خِزْيَانٍ ۖ فَمَنْ

عقوبت من بگو جز این نیست که بپندمیدم شما را بیک کلمه که برخیزید برائے خداداد و گاه دو گاه و یک یک باز

تَتَفَكَّرُوا ۚ مَا بِصَاحِبِكُمْ مِنْ جِنَّةٍ ۖ إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَكُمْ بَيْنَ

تا امل کنید که نیست باین یا شما هیچ جنونی نیست او مگر بیم کننده برائے شما پیش از

يَدَى عَذَابٍ شَدِيدٍ ۖ قُلْ مَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ ۖ

آمدن عذاب سخت بگو آنچه سوال کرده باشم از شما جنس مزد پس آن شمار است

إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ۖ قُلْ

نیست مزد من مگر بر خدا و او بر همه چیز خبردار است بگو

إِنَّ رَبِّي يَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَآمُ الْغُيُوبِ ۖ قُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَمَا

بر آئینه پروردگار من برمی تابد از ظلم غیب و حق راست را آن پروردگار داناست پوشیده باست بگو آمد سخن راست

يُبْدِيُ الْبَاطِلَ وَمَا يَعْبُدُ ۖ قُلْ إِنْ ضَلَّكُمُ فَاتَّبِعُوا أَصْلَ

و آشکارا بنماید معبود باطل و نه دیگر را آفریند بگو اگر گمراه شدیم پس جز این نیست که

عَلَىٰ نَفْسِي ۚ وَإِنْ اهْتَدَيْتُمْ فِيمَا أُوحِيَ إِلَيَّ إِنَّهُ سَمِيعٌ

گمراه می شوم بر نفس خویش و اگر راه یابم پس بسبب آنست که وحی فرستد بسوئی من پروردگار من هر آینه و شنوا

قَرِيبٌ ۖ وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ فِرْعَوْنُ أَفْلَا فُوتَ وَأُخِذُ مِنْ مَّكَانٍ

نزدیک است و تعجب کنی اگر بینی چون مضطرب شوند پس نباشد از غلب خلاص شدن و گرفتار شوند از

قَرِيبٌ ۱۵۱ وَقَالُوا امْكَايْهِ ۚ وَانِی لَهُمُ التَّنَاوُشُ مِنْ مَّكَانٍ

هر جانب نزدیک و گویند آنگاه ایمان آوردیم بقرآن و از کجا بود ایشان را بدست آوردن ایمان از جایی

بَعِيدٍ ۱۵۲ وَقَدْ كَفَرُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ وَيَقْدِرُ فُؤُونٌ بِالْغَيْبِ مِنْ

دور یعنی محال شد و حال آنکه کافر بودند به قرآن پیش ازین و می اندازند و نا دیده از

مَّكَانٍ بَعِيدٍ ۱۵۳ وَحِيلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ كَمَا فُعِلَ

مکان دور و جدا می افکنده شد میان ایشان و میان آنچه می خواستند چنانچه کرده شد

بِأَشْيَاءِهِمْ مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا فِي شَكٍّ مُرِيبٍ ۱۵۴

بامثال ایشان پیش ازین هر آینه ایشان بودند در شک قوی

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ ۚ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۱۵۵ وَابْعَثْ لَنَا رَسُولًا

سبح فاطر و بزرگوار تو را و با حمد و ثنا به نام خدا بخشایند مهربان چهل و پنج آیت و پنج رکوع است

الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَاعِلِ الْمَلَكِةِ رُسُلًا

همه ستایش خداست راست آفریننده آسمان ها و زمین سازنده فرشتگان را پیغامبر سازنده

أُولَىٰ أَجْنَعَةٍ مِّثْنَىٰ وَثُلَاثَ وَرُبْعَ طَيْرٍ ۚ يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ ۚ

ایشان را خداوند را و بنا بر دوگان دوگان و سه گان سه گان و چهارگان چهارگان زیاده میکند در آفرینش هر چه خواهد

إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۱۵۶ مَا يَفْتَحُ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ

هر آینه خدا بر هر چیز تواناست آنچه گشاده سازد خدا بر لای مردمان از رحمت

فَلَا مُمْسِكَ لَهَا ۚ وَمَا يُمْسِكُ فَلَا مُرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِهِ ۚ وَ

پس هیچ بند کننده نیست آن را و آنچه بند کند پس هیچ گشاده سازنده نیست آن را بعد از من یعنی غیر من

هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۱۵۷ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ

و اوست غالب با حکمت ای مردم یاد کنید نعمت خدا را بر خویش

هَلْ مِنْ خَالِقٍ غَيْرُ اللَّهِ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ۚ

آیا هیچ آفریننده هست غیر خدا روزی میدد خدا شما را از جانب آسمان و زمین

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۚ فَاَنىٰ تُوَفَّكُونَ ۱۵۸ وَإِنْ يَكْذِبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ

نیست هیچ معبود مگر من پس از کجا آردانیده می شوید و اگر به دروغ نسبت کنند ترا پس هر آینه بدو مع نسبت

۱۵۴

ط

یعنی گرفته شوند با سالی

ط

یعنی بظن میگویند ۱۲

رُسُلٌ مِّنْ قَبْلِكَ ۖ وَ إِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ۚ ④ يَأْتِيهَا النَّاسُ رِجَالًا

کر رہے ہیں پھر ان پیش از تو و بسوئے خدا باز گردانیدہ میشود کار ہا اے مردمان ہر آنکھ

وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا فَلَا تُغْنِيكُمْ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا ۚ وَلَا يَغْنَثُكُمْ بِاللَّهِ

وعدہ خدا راست ست پس فریقہ نکند شمارا زندگانی دنیا و نہ فریب شمارا بہ نسبت خدا

الْغُرُورُ ۚ ⑤ إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا إِنَّمَا يَدْعُوا

شیطان فریب دہندہ ہر آنکھ شیطان شمارا ست دشمن پس دشمن گیرید اور جز این نیست کہ مے خواند

حِزْبَهُ لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ ۚ ⑥ الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ

تابعان خود را تا باشند اہل دوزخ آنا کہ کافر شدند ایشان راست عذاب

شَدِيدٌ ۚ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ

سخت آنا کہ ایمان آوردند کردند عمل ہائے شائستہ ایشان راست آمرزش و

كَبِيرٌ ۚ ⑦ أَفَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ فَرَاهُ حَسَنًا فَإِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ

مزد بزرگ آنا کہ کسی کہ راستہ کردہ شد برائے او عمل زشت او پس نیک دید از مثل مومن صالح باشد پس ہر آنکھ

مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ ۚ فَلَا تَذْهَبُ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ

خدا گمراہ می کند ہر کہ را خواهد و راہ مے نماید ہر کہ را خواهد پس باید کہ ہلاک نہ شود نفس تو بر ایشان

حَسْرَتٍ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ۚ ⑧ وَاللَّهُ الَّذِي أَرْسَلَ

از روئے دیر ہر آنکھ خدا داناست با پیغمبر می کنند و خدا آنست کہ فرستاد

الرِّيحَ فَتَثِيرُ سَكَابًا فَسُقْنَاهُ إِلَى بَلَدٍ مَّيِّتٍ فَأَحْيَيْنَاهُ

باد ہا پس بر انگیزت باد ہا پس بر انگیزت آن باد ہا بر اہل پس روان کردیم اہل بسوئے شہر مردہ پس

الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۚ كَذَلِكَ النُّشُورُ ۚ ⑨ مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ

زندہ ساختیم آن اہل زمین را بعد مردہ بودن آن ہمچنین خواهد بود بر انگیزتن مردگان ہر کہ خواهد از جندی پس

فِاللَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا ۚ إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ

خدا مے راست از جندی ہمہ یکجا بسوئے او بالا میرود سخن پاکیزہ و عمل صالح بلند می

يَرْفَعُهُ ۚ وَالَّذِينَ يَمْكُرُونَ السَّيِّئَاتِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ۚ

گرداندش خدا و آنا کہ می اندیشند فتنہ ہا ایشان راست عذاب سخت و

مَكَرُ أُولَئِكَ هُوَ يُبَوِّرُ ① وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ

وہاں نشی ایشان ہوں نابود شود و خدا آفرید شما را از خاک باز از لطف

ثُمَّ جَعَلَكُمْ أَنْزَاجًا وَآتَحَمِلُ مِنْ أَنْثَى وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ

پھر گردانید شما را جفت مرد و زن و در شکم برنیدار و بیج زنی و نمی زاید مگر بہ علم خدا

وَمَا يَعْمَرُ مِنْ مُعَمَّرٍ وَلَا يُنْقِصُ مِنْ عُمُرِهِ إِلَّا فِي كِتَابٍ إِنَّ

وزندگانی دادہ نمی شود بیج در از عمرے را و کم کردہ نمی شود از عمرے الا ثبت است در کتاب ہر آئینہ

ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ② وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرَانِ هَذَا عَذَبٌ فُرَاتٌ

این کار بر خدا آسان است و برابر نیستند و دریا این یک شیرین در نہایت شیرینی است

سَائِغٌ شَرَابُهُ وَهَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَمِنْ كُلِّ تَاكُلُونَ لَحْمًا طَرِيقًا

خوش گوار است آب او و آن دیگر شور بہلنی مائل است و از ہر یکے میخورید گوشت تازہ

وَتَسْتَخْرِجُونَ حَبْلَةً تَلْبَسُونَهَا وَتَرَى الْفُلْكَ فِيهِ مَوَاجِرَ

و بری آرید ز پورے کہ می پوشید آن را و می بینی کشتی ہارا در دریا شگافندہ

لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلِعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ③ يُؤَلِّجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ

آب تا روزی طلب کنید از فضل او و تا بود کہ شما شکر گویند در سے آرد شب را در روز

وَيُؤَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي

و در می آرد روز را در شب و رام ساخت آفتاب و ماہ را ہر یکے می رود

لِأَجَلٍ مُّسَمًّى ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ وَالَّذِينَ تَدْعُونَ

بمعادے معین اینست خدا پروردگار شما را است بادشاہی و آنانکہ می پرستید

مِنْ دُونِهِ مَا يَمْلِكُونَ مِنْ قِطْمِيرٍ ④ إِنْ تَدْعُوهُمْ لَا يَسْمَعُوا

بجزوے مالک نمی شنوند مقدار بہت خستہ اگر بخوانید ایشان را نہ شنوند

دُعَاءَكُمْ وَلَوْ سَمِعُوا مَا اسْتَجَابُوا لَكُمْ وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ يَكْفُرُونَ

خوانند شما و اگر فرض بہ شنوند قبول نہ کنند گفتہ شما و روز قیامت انکار شوند شریک مقرر

بَشْرِكُمْ وَلَا يُنَبِّئُكَ مِثْلُ خَبِيرٍ ⑤ يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ

کردن شما و خبر نہ بد ترا بیج کس مانند داناف لے مردمان شما نیست محتاج

و
یعنی یکساں نمی شوند
با اختلاف ۱۲
و
مترجم گوید لایینک مثل
خبیر بہتر مثل است چون
سخن طبع گویند تحقیق
بہایت رسانند این
کلمہ گویند ۱۲

۱۴

إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ۝١٥ إِنْ يَشَاءْ يُدْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ

لبسوئے خدا و خدا همونست بے احتیاج ستوده کار اگر خواهد نابود سازد شمارا - و بیارد

جَدِيدٍ ۝١٦ وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ۝١٧ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ

آفرینش نو و نیست این کار بر خدا دشوار و نمی بردارد هیچ بردارنده

أُخْرَىٰ وَإِنْ تَدْعُ مُثْقَلَةٌ إِلَىٰ جِلْهَا لَا يَحْمِلُ مِنْهُ شَيْءٌ وَلَوْ

بار دیگر را و اگر بخواند گران بار کس را لبسوئے بار خویش برداشته نه شود از آن بار چیزی اگر چه

كَانَ ذَا قُرْبَىٰ ۝١٨ إِنَّمَا تُنذِرُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ وَأَقَامُوا

آن کس خداوند خویشی باشد جز این نیست که بیم میکنند آنان را که می ترسند از پروردگار خویش غائبانه و

الصَّلَاةَ ۝١٩ وَمَنْ تَزَكَّىٰ فَإِنَّمَا يَتَزَكَّىٰ لِنَفْسِهِ ۝٢٠ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ۝٢١

بر پا داشته اند نماز را و هر که پاک شد پس جز این نیست که پاک میشود برائے نفع خویش و بسوئے خداست بازگشت

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ ۝٢٢ وَلَا الظُّلُمُتُ وَلَا النُّورُ ۝٢٣

و برابر نیستند نابینا و بینا و نه تاریکی با و نه روشنی و

لَا الظُّلُمُتُ وَلَا الْحُرُورُ ۝٢٤ وَمَا يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ وَلَا الْأَمْوَاتُ ۝٢٥

نه سایه و نه با گرم و برابر نمی شوند زندگان و مردگان هر آینه

اللَّهُ يَسْمَعُ مَنْ يَشَاءُ ۝٢٦ وَمَا أَنْتَ بِمُسْمِعٍ مَّنْ فِي الْقُبُورِ ۝٢٧ إِنْ أَنْتَ

خدا می شنواند هر که خواهد و نیستی تو شنواننده کسی را که در گور باشد و نیستی تو

إِلَّا نَذِيرٌ ۝٢٨ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا طَوْفًا ۝٢٩

مگر ترساننده هر آینه ما فرستاده ایم ترا بدین راست بشارت و هشدار و بیم کننده و نیست پیچ ایست

إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ ۝٣٠ وَإِنْ يَكْذِبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ

مگر گذشته است در آن بیم کننده و اگر به دروغ نسبت کنند ترا پس هر آینه دروغ داشته بودند

قَبْلَهُمْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ ۝٣١ وَيَا زُبَيْرُ ۝٣٢ وَالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ۝٣٣

آنانکه پیش از ایشان بودند آمدند بدیشان پیغامبران ایشان به نشانهای واضح و بنامه های الهی و کتاب روشن

أَخَذْتُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ۝٣٤ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ

باز گرفتار کردم کافران را پس چگونه بود عقوبت من آیا ندیدی که خدا فرود آورد

مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَآخَرُجْنَا بِهِ ثَمَرَاتٍ مُّخْتَلِفًا أَلْوَانُهَا وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ بَيَضٌ وَحُمْرٌ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَانُهَا وَغَرَابِيبُ سُودٍ ۝۲۷

از آسمان آب را پس برآوردیم بسبب آن میوه های گوناگون رنگ آب واز

کوه ها راه ها است گوناگون رنگ او طائفه سفید و طائفه سرخ و طائفه سیاه در نهایت سیاهی

وَمِنَ النَّاسِ وَالْذِّوَابِ وَالْأَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ كَذَلِكَ ۝۲۸

و از مردمان و جانوران و چهارپایان گوناگون است رنگ او همچنان

إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ ۝۲۹

جز این نیست که می ترسند از خدا عالمان از بندگان او هر آینه خدا غالب آمرزنده است

إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنْفَقُوا مِمَّا

هر آینه آنانکه تلاوت می کنند کتاب خدا و برپا داشته اند نماز را و خرج کرده اند از آنچه

رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً يَرْجُونَ تِجَارَةً لَّنْ تَبُورَ ۝۳۰ لِيُؤْفِقَهُمُ

روزی دادیم ایشان را پنهان و آشکارا امید دارند سوداگری را که هرگز هلاک نشوند تا تمام رساند

أَجُورَهُمْ وَيَزِيدَهُم مِّن فَضْلِهِ إِنَّهُ غَفُورٌ شَكُورٌ ۝۳۱ وَالَّذِي

بسوی ایشان افزاید و بپایان رساند از فضل خود هر آینه او آمرزنده قدردان است و آنچه

أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ ۝۳۲

وحی فرستادیم بسوی تو از قرآن همانست راست باوردارنده آنچه پیش از من است

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ خَيْرٌ بِصِيرٍ ۝۳۳ ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ

هر آینه خدا به بندگان خود خبردار بیناست باز میراث دادیم قرآن را بآنانکه

اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ وَمِنْهُمْ مُّقْتَصِدٌ

برگزیدیم ایشان را از بندگان خود پس بعضی ایشان ستمگر است بر نفس خود و بعضی ایشان میان رو

وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ يُأْذِنُ اللَّهُ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ۝۳۴

است و بعضی ایشان سبقت کننده است بسوی نیکی با حکم خدا این است فضل بزرگ بوستان

جَنَّتْ عَدْنٌ يَدْخُلُونَهَا يُعَلَّقُونَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَ

بوستان های همیشه ماندن در آنجا آزادانه شود ایشان را آنجا از قسم دستوان های طلا و زیور

فل
یعنی از پیغامبر صلعم است
محمد صید و الشرا عظم

لَوْلَا وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ ﴿۳۶﴾ وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ

داوہ شوند مروارید و لباس ایشان آنجا جائزہ بر شمی باشد و گفتند ہمہ ستایش خدائے راست کہ دور کرد از ما

عَنَّا الْحَزْنَ إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ ﴿۳۷﴾ الَّذِي أَحَلَّنَا دَارَ الْمُقَامَةِ

اندوہ را ہر آئینہ پروردگار ما آمرزندہ قدر شناس ست آنکہ فرو داد اور دمار بہ سرائے ہمیشہ ماندن

مِنْ فَضْلِهِ لَا يَسْتَأْذِنُ فِيهَا نَصَبٌ وَلَا يَسْتَأْذِنُ فِيهَا الْغُوبُ ﴿۳۸﴾

از فضل خود نہ رسد بآ آنجا ہیج رنجی و نہ رسد بآ آنجا ہیج ماندگی

وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ لَا يُقْضَىٰ عَلَيْهِمْ فَيَمُوتُوا وَ

و آنانکہ کافر شدند ایشان راست آتش دوزخ نہ حکم کردہ شود بر ایشان تا بمیرند و

لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِهَا كَذَلِكَ نَجْزِي كُلَّ كَافِرٍ ﴿۳۹﴾ وَهُمْ

نہ سبک کردہ شود از ایشان چیزے از عذاب دوزخ ہمچنین نہ رسد بر ہم ہر ناسپاس را و

يَصْطَرِخُونَ فِيهَا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا غَيْرَ الَّذِي كُنَّا

اہل دوزخ فریاد کنند در آنجا کہ لے پروردگار ما بیرون آر ما را تا بکنیم کار شائستہ بجز آن کہ

نَعْمَلْ أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُم مَّا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَنْ تَذَكَّرَ وَجَاءَكُمُ التَّنْذِيرُ

می کردیم گوئیم آیا زندگانی نہ دادیم شما را آنقدر کہ پند پذیر شود در آن ہر کہ پند پذیرفتن خواہد آمد شما ترسانند

فَذُوقُوا فَلَا لَظْلِمِينَ مِنْ تَصْدِيرِ ﴿۴۰﴾ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمُ غَيْبِ السَّمَوَاتِ

پس بچشید پس نیست ستم کاران را ہیج یاری دہندہ ہر آئینہ خدا دانند پنهان آسمان ہا

وَالْأَرْضِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿۴۱﴾ هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ

وزمین ست ہر آئینہ وے داناست بہ مکنون سینہ ہا وے آنست کہ گردانید شما را

خَلْقَ فِي الْأَرْضِ فَمَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ

جانشین در زمین پس ہر کہ کافر شود ضرر بروے ست کفر او و نہ افزاید در حق

كُفْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ إِلَّا مَقْتًا وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا

کافران کفر ایشان نزدیک پروردگار ایشان مگر غضب را و نمی افزاید در حق کافران کفر ایشان مگر

خَسَارًا ﴿۴۲﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ شُرَكَاءَ كُمُ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ

زریان را بگوئیا دیدید شرکیان مقرر کردہ خود را آنانکہ می پرستید بجز خدا

ارُونِی مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَوَاتِ أَمْ

به نمایند آنچه چیز آفریده اند از زمین آیا ایشانراست شرکته در آسمان ها نه بلکه

أَتَيْنَاهُمْ كِتَابًا فَهُمْ عَلَىٰ بَيِّنَتٍ مِّنْهُ بَلْ إِن يُبَدِّلُونِ الظَّالِمُونَ بَعْضُهُم

دادیم ایشان را کتاب پس ایشان بر حجت اند از ان بلکه وعده نمیدهند ستمکاران بعض از ایشان

بَعْضًا بِالْآخَرُونَ ۚ إِنَّ اللَّهَ يُبْسِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا

بعض را بگم بطریق فریفتن هر آینه خدا نگاه میدارد آسمان ها و زمین را از آنکه از جائی خود بفرزند

وَلَكِنْ زَالَتَا إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِّنْ بَعْدِهِ ۚ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا

و اگر بفرزند نگاه نه دارد این هر دو را هیچ کس بعد از خدا و هر آینه اوست بر دبار

غَفُورًا ۚ وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِنْ جَاءَهُمْ نَذِيرٌ

آمرزگار و قسم خوروند بخدا سخت ترین قسم هائے خود که اگر بیاید بایشان ترسانند

لَيَكُونَنَّ أَهْدَىٰ مِنْ أَهْدَىٰ الْأُمَمِ فَلَمَّا جَاءَهُمْ نَذِيرٌ كَانُوا أَكْثَرَ

البته خواهند بود راه یافته تر از هر یک است پس چون آمد بایشان ترسانند نه با و نه کرد

الْأَنفُورًا ۚ اسْتَكْبَارًا فِي الْأَرْضِ وَمَكْرُ السَّيِّئِ ۚ وَلَا يَحِيقُ الْمَكْرُ

در حق ایشان مکر میدان را بسبب سرکشی در زمین و زیاده نه کرد مگر بداندشمنی قبیح را و فرود نمی آید و بال بداندشمنی

السَّيِّئِ إِلَّا يَأْهُلُهَا ۚ فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا سُنَّتَ الْأَوَّلِينَ فَلَنْ تَجِدَ

قبیح مگر باهل او پس منتظر نیستند مگر آئین عقوبت پیشینیان را پس نخواهی

لِسُنَّتِ اللَّهِ تَبْدِيلًا ۚ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَحْوِيلًا ۚ أَوَلَمْ يَسِيرُوا

یافت آئین خدا را تبدیلی و نخواهی یافت آئین خدا را تغیری آیا سیر کرده اند

فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ وَكَانُوا

در زمین تا به بینند چگونه شد انجام کار آنانکه پیش از ایشان بودند و آنجا

أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً ۚ وَكَانَ اللَّهُ لِيُعْجِزَهُ مِن شَيْءٍ فِي السَّمَوَاتِ

بودند زیاده تر از ایشان در قوت و هرگز نیست که عاجز کند خدا را چیزی در آسمان ها

وَلَا فِي الْأَرْضِ ۚ إِنَّهُ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا ۚ وَلَوْ يُوَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ

و نه در زمین هر آینه او هست دانای توانا و اگر گرفتار کردی خدا مردمان را

ول
یعنی غیر از خدا ۱۴

بِمَا كَسَبُوا مَاتَرَكَ عَلَى ظَهْرهَا مِنْ دَابَّةٍ وَلَكِنْ يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ

به سزائے آنچه میکردند گذاشته بر پشت زمین هیچ جانور را و لیکن موقوف میدارد تا میعادے

مُسَمًّى ۱۴ فَاِذَا جَاءَ اَجَلُهُمْ فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِعِبَادِهِ بَصِيْرًا ۱۵

معین پس چون آمد میعاد ایشان پس هر آئینه خلل نیست به بندگان خود بینا

سُوْرَةُ یَسٍ ثَمَانِيْنَ اَيُّوْنًا ۱۶ وَخَمْسُوْنَ اَلْفًا ۱۷

سوره یس در کلمه نازل شده و آن هشتاد و سه آیت و پنج رکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

به نام خدا بخشاینده مهربان

یَس ۱۱ وَالْقُرْآنِ الْحَکِیْمِ ۱۲ اِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِیْنَ ۱۳ عَلٰی

صِرَاطٍ مُّسْتَقِیْمٍ ۱۴ تَنْزِیْلِ الْعَزِیْزِ الرَّحِیْمِ ۱۵ لَتُنذِرَ قَوْمًا

مِمَّا اُنْذِرَ اَبَاؤُهُمْ فَهُمْ غٰفِلُوْنَ ۱۶ لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ

عَلٰی اَكْثَرِهِمْ فَهُمْ لَا یُؤْمِنُوْنَ ۱۷ اِنَّا جَعَلْنَا فِیْ اَعْنَاقِهِمْ

اَغْلَاقًا فَهِيَ اِلَى الْاَذْقَانِ فَهُمْ مُّقْمَحُوْنَ ۱۸ وَجَعَلْنَا مِنْ

بَیْنِ اَیْدِیْهِمْ سَدًّا ۱۹ وَخَلْفَهُمْ سَدًّا ۲۰ فَاَعْشٰیْنَهُمْ

فَهُمْ لَا یُبْصِرُوْنَ ۲۱ وَسَوَاءٌ عَلَیْهِمْ اَنْذَرْتَهُمْ اَمْ لَمْ

تُنْذِرْهُمْ لَا یُؤْمِنُوْنَ ۲۲ اِنَّمَا تُنْذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَشِيَ

بیم کنی ایشان را ایمان نیارند جز این نیست که مے ترسانی کسی را که پیروی پند کند و ترسد

۵۳۱

و

یعنی در بنی اسرائیل هیچ پیغمبری مبعوث نشده بود ۱۳

و

متن ترجمه گویا این هر دو آیت تمثیل و تصویر است یا پس ایشان را از شناختن حق ۱۲

الرَّحْمَنِ بِالْغَيْبِ فَبَشِّرْهُ بِمَغْفِرَةٍ وَأَجْرٍ كَرِيمٍ ۝۱۱ إِنَّا نَحْنُ

از خدا غائبانه پس بشارت ده او را با مرزش و نزد گرامی هر آئینه ما

نَحْنُ الْمَوْتَىٰ وَنَكْتُبُ مَا قَدُمُوا وَآثَارَهُمْ وَكُلَّ شَيْءٍ

زنده می گردانیم مردگان را و می نویسیم آنچه پیش فرستادند و می نویسیم نقشی اقدام ایشان را و هر چه چسبید

أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ ۝۱۲ وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلًا أَصْحَابَ

احاطه کردیم در کتاب ظاهر و بیان کن برای ایشان داستان قصه

الْقَرْيَةِ إِذْ جَاءَهَا الْمُرْسَلُونَ ۝۱۳ إِذْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ

اهل دیه چون آمدند بان دیه پیغامبران آنگاه فرستادیم بسوی ایشان دو کس را

فَكَذَّبُوهُمَا فَعُزِّزْنَا بِثَالِثٍ فَقَالُوا إِنَّا إِلَيْكُم مُّرْسَلُونَ ۝۱۴ قَالُوا

پس دروغ نسبت کردند ایشان را پس قوت دادیم بسوی پس هر سه کس گفتند هر آئینه ما بسوی شما فرستادگانیم

مَا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا وَمَا أَنْزَلَ الرَّحْمَنُ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا

اهل دیه گفتند نیستید شما مگر آدمی مانند ما و نه فرو فرستاده است خدا هیچ چیز نیستید

أَنْتُمْ إِلَّا تَكْذِبُونَ ۝۱۵ قَالُوا رَبُّنَا يَعْلَمُ إِنَّا إِلَيْكُم لَمُرْسَلُونَ ۝۱۶

شما مگر دروغ گوید گفتند دروغ گار ما میدانند که هر آئینه ما بسوی شما فرستادگانیم

وَمَا عَلَيْنَا إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ۝۱۷ قَالُوا إِنَّا نَطِيرُكُمْ لَعِنْ لَمْ

و نیست بر ما مگر پیغام رسانیدن ظاهر گفتند هر آئینه ما شکون بدو کنیم به شما اگر باز

تَنْتَهُوا نَرْجِيكُمْ وَلِيَسَّ لَكُم مِّنَّا ذَابُ الْيَمِّ ۝۱۸ قَالُوا

نمانید سنگ ما را کنیم شما را و البته برسد به شما از جانب ما عقوبت درودهند گفتند

طَائِرُكُمْ مَعَكُمْ أَإِنْ ذُكِّرْتُمْ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ۝۱۹

شکون بد شما همراه شما است اگر پند داده شود شما را بر شکون بد حمل کنید بلکه شما گروهی از حد گذشته اید

وَجَاءَ مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَىٰ قَالَ يَاقَوْمِ اتَّبِعُوا

و آمد از دور ترین محل های آن شهر مردی شتابان گفت ای قوم من پیروی

الْمُرْسَلِينَ ۝۲۰ اتَّبِعُوا مَنْ لَا يَسْئَلُكُمْ أَجْرًا وَهُمْ مُّهْتَدُونَ ۝۲۱

کنید آن پیغامبران را پیروی کنید کسی را که نمی طلبد از شما هیچ مزدی و ایشان راه یافتگانند

و یقنت ۲۲

ول
یعنی از اعمال خیر و شر
ول
یعنی لوح محفوظ ۱۲

وَمَا لِيَ لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿۳۶﴾ أَمْ اتَّخَذُ مِنْ

دُونِهِ إِلَهًا إِنْ يُرِدْنِ الرَّحْمَنُ بِضُرٍّ لَا تُغْنِ عَنِّي شَفَاعَتُهُمْ

شَيْئًا وَلَا يُنْقِذُونِ ﴿۳۷﴾ إِنْ أَرَادْتُ الْفَيْ ضَلُّ مُبِينٌ ﴿۳۸﴾ إِنْ أَمِنْتُ

بِرَبِّكُمْ فَاسْمِعُونِ ﴿۳۹﴾ قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ قَالُوكَ يَكُنْ قَوْمِي

يَعْلَمُونَ ﴿۴۰﴾ بِمَا غَفَرْتُ لِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ ﴿۴۱﴾ وَمَا

أَنْزَلْنَا عَلَى قَوْمِهِ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ جُندٍ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا كُنَّا

مُنْزِلِينَ ﴿۴۲﴾ إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ خَامِدُونَ ﴿۴۳﴾

يَحْسِرَةُ عَلَى الْعِبَادِ مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ

يَسْتَهْزِئُونَ ﴿۴۴﴾ أَلَمْ يَرَوْا كَمَا أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ أَنْهَمُ

إِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿۴۵﴾ وَإِنْ كُلُّ لَبَّاسٍ لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ ﴿۴۶﴾ وَ

آيَةُ لَهُمُ الْأَرْضُ الْمَيْتَةُ أَحْيَيْنَاهَا وَأَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ

يَأْكُلُونَ ﴿۴۷﴾ وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِنْ تَحْتِهَا أَعْنَابٌ وَفَجْرْنَا

وَأَنْفُجُوا فِيهَا نَجَاتٍ وَأَنْفُجُوا فِيهَا نَجَاتٍ وَأَنْفُجُوا فِيهَا نَجَاتٍ

و
مترجم گوید اهل دیه آنرا
شهبید ساختند
وایشان علم ۱۲

وقف غفران ۱۲

۱۲

فِيهَا مِنَ الْعُيُونِ ۝ لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ ۚ وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ

در آن بوستان چشم‌ها تا بخورند از میوه آنچه مذکور شد و نه ساخته است میوه را دست ایشان

أَفَلَا يَشْكُرُونَ ۝ سُبْحَنَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا تُنْبِتُ

آیا پس شکر نمی‌کنند پاکست آنکه آفرید اجناس را تمام آن از آنچه میرویانندش

الْأَرْضِ وَمِنْ أَنْفُسِهِمْ وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ ۝ وَآيَةٌ لَهُمُ اللَّيْلُ

زمین و از جنس آدمیان و از آنچه ایشان نمی‌دانند و نشانه هست ایشانرا شب

نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ فَإِذَا هُمْ مُظْلِمُونَ ۝ وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا

مانند پوست می‌کشیم از روز روز را پس ناگهان ایشان در تاریکی آیند گمان باشند و آفتاب می‌رود بر آنست که

ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ۝ وَالْقَمَرُ قَدَرُهُ مَنَازِلَ حَتَّىٰ عَادَ

قرارگاه و نیست اینست اندازه خدایتعالی غالب و نام و ماه مقرر کردیم بر آنست او منزل‌ها تا آنکه

كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ ۝ لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ

باز گردد به شکل کهنه نه آفتاب می‌سردش که در یابد ماه را

وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ۝ وَآيَةٌ لَهُمُ

و نه شب سبقت کننده است بر روز و هر یک از آفتاب و ماه و ستارها در آسمان سیر میکنند و نشانه هست

أَنَّا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ ۝ وَخَلَقْنَا لَهُمُ مِنْ مِثْلِهِ

ایشانرا که ما برداشتیم قوم نبی آدم را در کشتی پر کرده شده و آفریدیم بر آنست ایشان مانند کشتی

مَا يَرْكَبُونَ ۝ وَإِنْ نَشَأْ نُغْرِقْهُمْ فَلَا صَرِيحَ لَهُمْ وَلَا هُمْ يُنْقَذُونَ ۝

آنچه سوار می‌شوند بر آن و اگر نخواهیم غرق کنیم ایشان را پس هیچ فریاد رس نه باشد بر آنست ایشان و نه ایشان

إِلَّا رَحْمَةً مِنَّا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ ۝ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا

بها کرده شوند لیکن رحمت کردیم از جانب خود و بهره مند سازیم تا مدتی و چون گفته شود بایشان که بترسید از

بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ۝ وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ

عقوبتی که پیش رود دست شما باشد و از عقوبتی که پس پشت شما باشد بود که بر شما رحم کرده شود و اعراض کننده

آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ۝ وَإِذَا قِيلَ

و نمی‌آید بایشان هیچ نشانه از پروردگار ایشان الا از آن روگردان باشند و چون گفته شود

و
یعنی پیش از انقضای
روز نمی‌آید ۱۲
و
یعنی شتر و گاو ۱۲

لَهُمْ أَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ قَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا الَّذِينَ آمَنُوا

بایشان که خرچ کنید از آنچه روزی داده است شما را خدا تعالی گویند این کافران به مسلمانان

أَنْطَعِمُ مَنْ لَوْ يَشَاءُ اللَّهُ أَطْعَمَهُ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ٥٧

آیا طعام و بهیم کسی را که اگر خدا تعالی می خواست طعام داده او را نیستید شما مگر در گمراهی ظاهری

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ٥٨ مَا يَنْظُرُونَ

و می گویند کافران که باشد این وعده اگر راست گویند انتظار نمی کشند

إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً تَأْخُذُهُمْ وَهُمْ يَخِصِّمُونَ ٥٩ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ

مگر یک نعره تنها که بگیرد ایشان را و ایشان خصومت کنان باشند پس نتوانند

تَوْصِيَةً وَلَا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ ٦٠ وَنَفَخَ فِي الصُّورِ فَإِذَا هُمْ

وصیت کردن و نه بآهل خود باز گردند و ویدیده شود در صور پس ناگهان

مِّنَ الْأَجْدَاثِ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يَنْسِلُونَ ٦١ قَالُوا يَا وَيْلَنَا مَن بَعَثَنَا مِن

ایشان از قبرها بسوئے پروردگار خویش بشتابند گویند وای بر ما که برخیزانید ما را

مَرْقَدِنَا هَذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ ٦٢ إِنْ كَانَتْ

از خواب گاه ما آری این همانست که وعده داده بود خدا تعالی و راست گفتند پیغمبران نباشد این

إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ جَمِيعٌ لَّدَيْنَا مُحْضَرُونَ ٦٣ قَالُوا

واقع مگر نعره تنده پس ناگهان ایشان جمع آورده نزد یک ما حاضر کرده شده باشند پس

لَا تَظْلِمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَلَا تَنْجِرُونَ ٦٤ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ٦٥ إِنَّ أَصْحَابَ

امروز ستم کرده نخواهد شد هیچ کس هیچ ستمی و جزا داده نه خواهد شد الا بحسب آنچه میگردید هر آینه اهل

الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِي شُغُلٍ فَاكِهُونَ ٦٦ هُمْ وَأَزْوَاجُهُمْ فِي ظِلِّ عَلَىٰ

بهشت امروز در کالای مستند شادانند ایشان و زنان ایشان در سایه با

الْأَرْبَابِ مُتَكُونَ ٦٧ لَهُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ وَلَهُمْ مَا يَدْعُونَ ٦٨

تخت ها نشینند ایشان راست در بهشت میوه و ایشان راست آنچه طلب کنند

سَلَامٌ قَوْلًا مِّن رَّبِّ رَحِيمٍ ٦٩ وَامْتَازُوا الْيَوْمَ أَيُّهَا الْمَرْمُومُونَ ٧٠

گفته شود سلام باد از جانب پروردگار مهربان و بگویم جدا شوید امروز ای گناه کاران

أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يَبْنَیْ أَدَمَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ لَكُمْ

آیا حکم نہ فرستادہ بودم بسوئے شما ای آدم کہ میرستید شیطان را ہر آئینہ و شمارا

عَدُوٌّ مُّبِينٌ ۚ وَإِنْ أَعْبُدُونِي هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ۖ وَلَقَدْ

دشمن آشکارا است و اگر میرستید را این سنت را راست و ہر آئینہ

أَضَلَّ مِنْكُمْ جِبِلًّا كَثِيرًا أَفَلَمْ تَكُونُوا تَعْقِلُونَ ۖ هَذِهِ جَهَنَّمُ

گمراہ ساخت شیطان از قوم شما طلق بسیار را آیا نمی دانستید این آن دوزخ

الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ۖ اصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ۖ الْيَوْمَ

ست کہ وعدہ دادہ می شد شمارا در آئینہ بان امروز بہ سبب کافر بودن خود امروز

نَخْتِمُ عَلَى أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا

فرہیم بر زبان ایشان سخن گوید با ما دست ہائے ایشان و گواہی دہد پا ہائے ایشان

كَانُوا يَكْسِبُونَ ۖ وَلَوْ نَشَاءُ لَطَمَسْنَا عَلَى أَعْيُنِهِمْ فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ

بآینہ می کردند و اگر خواہیم نابود کنیم چشم ایشان را پس سبقت کنند سوغی

فَأَنى يُبْصِرُونَ ۖ وَلَوْ نَشَاءُ لَمَسَخْنَاهُمْ عَلَى مَكَانَتِهِمْ فَمَا اسْتَطَاعُوا

راہ پس از گجا بہ بینند و اگر خواہیم مسخ کنیم ایشان را بر جائے ایشان پس نہ توانند گذشتن

مُضِيًّا وَلَا يَرْجِعُونَ ۖ وَمَنْ نُّعِذْهُ نُغِثْهُ فِي الْخَلْقِ أَفَلَا

ازان جا و باز نہ گردند و ہر کہ را عذر از میدہیم نگوئیم در آفرینش آما

يَعْقِلُونَ ۖ وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشُّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ

در نمے یا بند و نیا موعظیم این پیغام را شعر و لائق نیست اورا نیست این مگر بند

وَقُرْآنٌ مُّبِينٌ ۖ لِيُذْكَرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَيَحِقَّ الْقَوْلُ عَلَى

و قرآن آشکارا تا برساند ہر کہ زندہ باشد و ثابت شود حجت بر

الْكَافِرِينَ ۖ أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِنَّا أَنْعَامًا

کافران آبانہ دیدند کہ ما آفریدیم برائے ایشان از آنچه ساختہ است و سب ما چہما را پان را

فَهُمْ لَهَا مَالٌ كُونَ ۖ وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا

پس ایشان از ما مال کانند و رام ساختیم چہما را پان را برائے ایشان پس بعض ازان سوار می

وَقَدْ خَلَقْنَا

ول
یعنی صاحب فہم باشد ۱۲

وَقَدْ خَلَقْنَا

يَا كُلُّونَ ۖ وَلَهُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَمَشَارِبُ أَفَلَا يَشْكُرُونَ ۖ وَاتَّخَذُوا

ایشانست و بعض از ان میخورند و ایشانراست در چهار پایان منفعت ها و آشامیدنیها آیا شکر نمی گزارند و گرفتند

مِنْ دُونِ اللَّهِ إِلَهَةً لَّهُمْ يَنصُرُونَ ۖ لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ

سوائے خدا معبودان را تا بود که ایشان یاری داده شوند نه توانند یاری کردن ایشان

وَهُمْ لَهُمْ جُنْدٌ مُّحْضَرُونَ ۖ فَلَا يَحْزَنُكَ قَوْلُهُمْ إِنَّا نَعْلَمُ مَا

و این بتاں برائے ایشان لشکر حاضر کرده شده اند پس اندوه گین نکند ترا سخن ایشان هر آینه ما میدانیم

يُسِرُّونَ وَمَا يَعْلَمُونَ ۖ أَوَلَمْ يَرِ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ نُطْفَةٍ

آپند پنهان میکنند و آنچه آشکارا نمی نمایند آمانه دیده است آدمی که ما آفریدیم او را از نطفه

فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُّبِينٌ ۖ وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ ۖ قَالَ

پس ناگهان و خصومت کننده آشکارا شد و پدید آورد برای ما داستانی و فراموش کرد آفرینش خود را

مَنْ يُحْيِي الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ ۖ قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنشَأَهَا أَوَّلَ

گفت که زنده کند استخوان ها در حالتی که آن کهنه شده باشند بگوزند کندش آن که آفرید او را اول

مَرَّةٍ ۖ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ ۖ الَّذِي جَعَلَ لَكُم مِّنَ الشَّجَرِ

بار و او هر قسم آفرینش داناست آنکه پدید آورد برائے شما از درخت

الْأَخْضَرِ نَارًا فَإِذَا أَنْتُمْ مِّنْهُ تُوقِدُونَ ۖ أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ

سبز آتش را پس ناگهان شما از ان درخت آتش می افروزید آیا نیست آنکه آفرید

السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِقَدِيرٍ عَلَىٰ أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ بَلَىٰ ۖ وَهُوَ الْخَلَّاقُ

آسمان ها و زمین را توانا بر آنکه آفریند مانند ایشان بلی و همونست

الْعَلِيمُ ۖ إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ۖ

آفریننده و انا جز این نیست فرمان خدا چون بخواهد آفریند چیزی را این است که گویدش شود پس می شود

فَسُبْحَانَ الَّذِي بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ۖ

پس پاکست آنکه بدست اوست بادشاهی هر چیز و سبوت او باز گردانیده شوید

كُلُّ شَيْءٍ أَصْلًا لَّكَ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُحَانٍ أَسْفُودٍ ۖ فَتَكُونُ الْكَوْكَبُ

سوره صافات در مکه نازل شده و آن یک صد و هشتاد و دو آیت و پنج رکوع است

وقف از ان

وقف غفران

وقف

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام خدا بخشاینده مهربان

النزل السادس

وَالصَّفَّ صَفًّا ۱۱ فَالزُّجَرُ زَجْرًا ۱۲ فَالتَّلِيَّتِ ذِكْرًا ۱۳ إِنَّ إِلَهَكُمْ

قسم همه از آنکه که صف میکنند صف کشیدی و پس قسم همه عتبه که میرانند را ندانی و پس قسم جماعتی که تلاوت میکنند تلاوت کردنی هر

لَوَاحِدٍ ۱۴ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَبَيْنَهُمَا وَرَبُّ الْمَشَارِقِ ۱۵

آئینه مبعود شما یک است او پروردگار آسمان ها و زمین است و آنچه در میان این ها است و او پروردگار مشرق ها است

إِنَّا زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِزِينَةٍ الْكَوَاكِبِ ۱۶ وَحِفْظًا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ

هر آئینه ما آرایش دادیم آسمان دنیا را زینتی یعنی به ستارها و نگاه داشتیم از هر شیطان

مَّارِدٍ ۱۷ لَا يَسْمَعُونَ إِلَى الْمَلَأِ الْأَعْلَى وَيُقَذَّفُونَ مِنْ كُلِّ

سرکش مقصد آنکه گوش نه نهند شباهین بسوئی ملا را علی و انداخته میشود از هر

جَانِبٍ ۱۸ دُحُورًا وَلَكُمْ عَذَابٌ وَاصِبٌ ۱۹ إِلَّا مَنْ خِطَفَ الْخُطْفَةَ

جانب جهنم را ندان ایشان و ایشان راست عذاب دائمی مگر کسی که بر باید و

فَاتَّبَعَهُ شَهَابٌ ثَاقِبٌ ۲۰ فَاسْتَفْتِهِمْ أَهْمُ أَشَدُّ خَلْقًا أَمْ مَنْ

پس از پی او افتد شعله سوزنده پس استفسار کن از ایشان آیا ایشان سخت تر اند و آفرینش یا کسیکه

خَلَقْنَا إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِنْ طِينٍ لَازِبٍ ۲۱ بَلْ عَجِبْتَ وَيَسْخَرُونَ ۲۲

ما آفریده ایم و هر آئینه ما آفریدیم از گل چسبنده بلکه تعجب کردی و ایشان تمسخر میکنند

وَإِذَا ذُكِّرُوا لَا يَذْكُرُونَ ۲۳ وَإِذَا رَأَوْا آيَةً يَسْتَسْخَرُونَ ۲۴ وَقَالُوا إِنَّا

و چون پند داده شود ایشان را پند نمی گیرند و چون به بینند نشانه را تمسخر کنند و گفتند نیست

هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ ۲۵ إِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا إِنَّا لَبَعُوثُونَ ۲۶

این قرآن مگر سحر ظاهری آیا چون بمیریم و باشیم خاک و استخوان چه آید ما را برگشته شویم

أَوِ آبَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ ۲۷ قُلْ نَعَمْ وَأَنْتُمْ دَاخِرُونَ ۲۸ فَاِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ

آیا پدران نخستین ما را برگشته شوند بگو آری و شما خوار باشید پس جز این نیست

وَاحِدَةٌ ۲۹ فَإِذَا هُمْ يَنْظُرُونَ ۳۰ وَقَالُوا يَوْمَئِذٍ هَذَا يَوْمُ الدِّينِ ۳۱

که آن را برگشته یک نعره تنه باشد پس ناگهان ایشان بنگرند و گویند ای وای بر ما اینست روز جزا گفته شود

و مترجم گوید یعنی نزدیک پروردگار خود ۱۲

و مترجم گوید یعنی شباهین را و است اعلم ۱۳

و یعنی و مغرب باین ۱۴

و یعنی که را از کلمات ملا علی قاری بودن ۱۵

و یعنی ملائکه و جن و انس و غیر آن ۱۶

و یعنی از حال کافران ۱۷

هَذَا يَوْمُ الْفَصْلِ الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ^{۴۱} أَحْشَرُوا الَّذِينَ

این است روز فصل کردن قضا یا که آنرا به دروغ نسبت می کردید گفته شود بر انگیزید یا که

ظَلَمُوا وَأَزْوَاجَهُمْ وَمَا كَانُوا يَعْبُدُونَ^{۴۲} مِنْ دُونِ اللَّهِ فَاهْدُوهُمْ

ستمکاران را با همراہان ایشان و آنچه می پرستیدند بجز خدا پس دلالت کنید ایشان را

إِلَى صِرَاطِ الْحَنِيمِ^{۴۳} وَقَفُّهُمْ^{۴۴} إِنَّهُمْ مَسْئُولُونَ^{۴۵} مَا لَكُمْ

بسوئے راه دوزخ و بازدارید ایشان را بر آئینه ایشان سوال کرده خواهید شد چیست شمارا

لَا تَنَاصَرُونَ^{۴۶} بَلْ هُمْ الْيَوْمَ مُسْتَسْلِمُونَ^{۴۷} وَأَقْبَلْ بَعْضُهُمْ

با یکدیگر یاری نمی کنید بلکه ایشان امروز گردن نهادگاند و رو آوردند بعض ایشان

عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ^{۴۸} قَالُوا إِنَّكُمْ كُنْتُمْ تَأْتُونَنَا عَنِ الْيَمِينِ^{۴۹}

بر بعض با یکدیگر سوال کنان گویند بر آئینه شما می آمدید پیش ما از جانب راست و

قَالُوا بَلْ لَمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ^{۵۰} وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ

گویند بلکه شما نه بودید مسلمانان و نه بود ما را بر شما هیچ تسلط

بَلْ كُنْتُمْ قَوْمًا طَافِينَ^{۵۱} فَحَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ رَبِّنَا إِنَّ الَّذِينَ يَقُولُونَ^{۵۲}

بلکه شما بودید گریه از حد گذشته پس لازم شد بر ما سخن پروردگار ما که البته ما چشیده عذاب باشیم

فَأَغْوَيْنَاكُمْ إِنْ أَكُنَّا غَوِينَ^{۵۳} فَإِنَّهُمْ يَوْمَئِذٍ فِي الْعَذَابِ

پس گمراه کردیم شما را بر آئینه ما گمراه بودیم پس تحقیق همه ایشان آن روز در عذاب

مُشْتَرِكُونَ^{۵۴} إِنْ أَكُنَّا لِكَ نَفْعَلُ بِالْجُرْمِينَ^{۵۵} إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا

با هم شریک باشند بر آئینه ما همچنین می کنیم با گناه کاران بر آئینه ایشان چون

قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ^{۵۶} وَيَقُولُونَ إِنَّا لَنَتَّارِكُوا

گفته می شود بدیشان که نیست هیچ معبود مگر خدا سرکشی میکردند و می گفتند یا ما ترک کننده معبودان خود

إِلَهَتِنَا لَشَاعِرٌ فَجَنُّونَ^{۵۷} بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَّقَ الْمُرْسَلِينَ^{۵۸}

باشیم بر آئینه شاعر در روانه بلکه آورد پیغامبر سخن درست را و باور داشت سائر پیغامبران را

إِنَّكُمْ لَذَائِقُوا الْعَذَابِ الْأَلِيمِ^{۵۹} وَمَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ

بر آئینه شما چشیده عذاب درد دهنده باشید و جزا داده نخواهید شد مگر بحسب آنچه

۱
۵

۲

ول
یعنی با شبیه همین
والله اعلم
ول
یعنی از جانب پاپ
نیز بجهت گمراه کردن
والله اعلم

تَعْمَلُونَ^{۴۹} إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ^{۵۰} أُولَٰئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ

می گردید لیکن بندگان خالص ساخته خدا و این جماعت ایشان راست روزی

مَعْلُومٌ^{۵۱} فَوَاكِهُ وَهُمْ مُكْرَمُونَ^{۵۲} فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ^{۵۳} عَلَى

مقرر انواع میوه ها و ایشان نواخت گانند در بهشت های نعمت

سُرُرٍ مُّقْبِلِينَ^{۵۴} يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِكَأْسٍ مِنْ مَّعِينٍ^{۵۵} بَيْضَاءُ

نعمت بارو بر خسته بگنجد گردانیده می شود بر ایشان جامه از شراب جاری سفید رنگ

لَذَّةٍ لِلشَّرِيبِينَ^{۵۶} لَا فِيهَا غَوْلٌ وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنْزَفُونَ^{۵۷} وَ

لذت دهنده نوشندگان را نه در آن شراب تباه کاری باشد و نه ایشان از آن شراب مست شوند

عِنْدَهُمْ قُصِرَتِ الْأَعْيُنُ عَيْنٌ^{۵۸} كَأَنَّهُمْ بَيْضٌ مَكْنُونٌ^{۵۹}

نزدیک ایشان زنان فروانند از نده چشم باشند فراخ چشمان گویا ایشان بیضه های شتر مرغ در پرده پوشیده اند

فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ^{۶۰} قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ

پس رو مخ آمدند بعضی از بعضی های دیگر استفسار کنان گفت گوینده از ایشان

إِنِّي كَانَ لِي قَرِينٌ^{۶۱} يَقُولُ إِنَّكَ لَمِنَ الْمُصْذِقِينَ^{۶۲} إِذَا مِتْنَا

هر آینه بود مرا هم نشین که بازگاری گفت آیاتو از باور دارندگان شدی و آیا چون

وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا إِنَّكَ لَمُدُّيُونَ^{۶۳} قَالَ هَلْ أَنْتُمْ مُطَّلِعُونَ^{۶۴}

بمیریم و شویم خاک و استخوان چه از ما جز داده خواهم شد باز گفت آیا شما در می نگرید و

فَاطْلَعَهُ فَرَّاهُ فِي سَوَاءٍ الْجَحِيمِ^{۶۵} قَالَ تَاللَّهِ إِنْ كِدْتَ لَتُرْدِينَ^{۶۶}

پس در نظر هست پس دید آن هم نشین خود را در وسط دوزخ گفت بخدا هر آینه نزدیک بودی بآنکه

وَلَوْ لَا نِعْمَةُ رَبِّي لَكُنْتُ مِنَ الْمُحْضَرِينَ^{۶۷} أَفَمَا نَحْنُ بِمَبِيتِينَ^{۶۸}

بلاک نمی بود اگر نه بودی بخشایش پروردگار من هر آینه شده از حاضر دگان در عذاب البته نیستیم مامور

إِلَّا مَوْتَتَنَا الْأُولَىٰ وَمَا نَحْنُ بِمُعَدِّيْنَ^{۶۹} إِنَّ هَٰذَا هُوَ الْفَوْزُ

شونده مگر به موت نخستین خود و نیستیم ما عذاب کرده شده هر آینه این است فیوزی

الْعَظِيمُ^{۷۰} لِيُثْلَ هَٰذَا فَلْيَعْمَلِ الْعَامِلُونَ^{۷۱} أَذَلِكَ خَيْرٌ لَّكَ

بزرگ برائے این چنین نعمت پس باید که عمل کنند عمل کنندگان آیا آنچه تذکر شود نیکوتر است مهمانی

و
یعنی آنکه پاک ساخته
شدند از شرک و غیره

و
یعنی حشر را
و
یعنی دوزخیان را

أَمْ شَجَرَةُ الزَّقُّومِ ۚ إِنَّا جَعَلْنَاهَا فِتْنَةً لِلظَّالِمِينَ ۚ إِنَّمَا شَجَرَةُ

یاد رخت ز قوم ہر آئینہ ماسا ختیم ز قوم را عقوبتے برائے ستمکاران ہر آئینہ وی درختیست

تَخْرُجُ فِي أَصْلِ الْجَحِيمِ ۚ طَلْعُهَا كَأَنَّهُ رِئَوسُ الشَّيْطَانِ ۚ

کہ برمی آید در قعر دوزخ خوشہ آن مانند سرہائے شیاطین ست

فَإِنَّهُمْ لَا يَكُونُونَ مِنْهَا فَمَا يَكُونُونَ مِنْهَا الْبُطُونَ ۚ ثُمَّ إِنَّ لَهُمْ

پس ہر آئینہ دوزخیان بخورند از آن درخت پس پُر کنند از آن شکم ہارا پس ہر آئینہ ایشانرا

عَلَيْهَا شَوْبًا مِّنْ حَمِيمٍ ۚ ثُمَّ إِنَّ مَرْجِعَهُمْ لَا إِلَى الْجَحِيمِ ۚ

بران طعام آمیختنی باشد از آب گرم باز ہر آئینہ باز گشت ایشان بسوئے دوزخ بود

إِنَّهُمْ أَفْوَا أَبَاءَهُمْ ضَالِّينَ ۚ فَهُمْ عَلَىٰ أَثَرِهِمْ يُهْرَعُونَ ۚ وَلَقَدْ

ہر آئینہ ایشان گمراہ یافتند پدران خود را پس ایشان بچپے پدران خود بسرعت رانده میشوند

ضَلَّ قَبْلَهُمْ أَكْثَرُ الْأَوَّلِينَ ۚ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا فِيهِمْ مُّنْذِرِينَ ۚ

ہر آئینہ گمراہ شدہ بودند پیش از ایشان اکثر پیشینیان و ہر آئینہ فرستادیم در میان ایشان ترسانندگان

فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنْذِرِينَ ۚ إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ۚ

پس ببین چگونه شد انجام بیم کردگان مگر بندگان خالص ساخته خدا

وَلَقَدْ نَادَيْنَا نُوحَ ۖ فَلَنِعْمَ الْبُحْبُورُونَ ۚ وَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِّنَ

و ہر آئینہ آواز داد ما را نوح پس نیک قبول کننده دعائیم ما و رہانیدیم او را و کسان او را از

الْكُرْبِ الْعَظِيمِ ۚ وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُ هُمُ الْبَاقِينَ ۚ وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ

اندوہ بزرگ و ساختیم اولاد او را ایشان را فقط باقی مانده و گذاشتیم برے

فِي الْآخِرِينَ ۚ سَلَّمَ عَلَىٰ نُوحٍ فِي الْعُلَمِينَ ۚ إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي

شنائے نیک در پسینیان سلام باد بر نوح در عالم ہا ہر آئینہ ما بچینین جز امیدیم

الْمُحْسِنِينَ ۚ إِنَّهُ مِّنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ۚ ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخِرِينَ ۚ

نیکوکاران را ہر آئینہ آواز بندگان گرویدہ ماست باز غرق ساختیم دیگران را

وَإِنَّ مِّنْ شَيْعَتِهِ لِابْرَاهِيمَ ۚ إِذْ جَاءَ رَبَّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ۚ

و ہر آئینہ از اتباع نوح بود ابراہیم چون آمد پیش پروردگار خود بدیل مبرا از عیب

ول

یعنی بعد خوردن و نوشیدن ایشان را بدوزخ باز برند ۱۲

۵۳

وقف النور

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَاذَا تَعْبُدُونَ ﴿۸۵﴾ أَيْفَكَ إِلَهَةٌ دُونَ

چون گفت به پدر خود و بقوم خود چه چیز را عبادت می کنید آیا به راس فاسد خود معبودان

اللَّهِ تَرِيدُونَ ﴿۸۶﴾ فَمَا ظَنُّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿۸۷﴾ فَنَظَرَ نَظْرَةً فِي

را بجز خدا می جوئید پس چیست گمان شما به پروردگار عالم ها پس درنگریست ابراهیم

النَّجْمِ ﴿۸۸﴾ فَقَالَ إِنِّي سَقِيمٌ ﴿۸۹﴾ فَتَوَلَّوْا عَنْهُ مُدْبِرِينَ ﴿۹۰﴾ فَرَاغَ إِلَى

یکبار نگریستن در ستار ها پس گفت هر آینه من بیمار خواهم شد پس باز گشتن از وی پشت گردانده پس پنهان

إِلَهُتِهِمْ فَقَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ﴿۹۱﴾ مَا لَكُمْ لَا تَحْكُمُونَ ﴿۹۲﴾ فَرَاغَ عَلَيْهِمْ

متوجه شد بسوی معبودان ایشان پس گفت آیا چیزی نمی خورید چیست شما را که سخن نمی گوئید پس متوجه شد بر ایشان

ضَرْبًا بِالْيَمِينِ ﴿۹۳﴾ فَأَقْبَلُوا إِلَيْهِ يَزْفُونَ ﴿۹۴﴾ قَالَ اتَّعَبُدُونَ مَا

می زد زدن بی به قوت پس رو آوردند به ابراهیم شتاب کنان ابراهیم گفت آیای می پرستید

تَحْتُونَ ﴿۹۵﴾ وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ ﴿۹۶﴾ قَالُوا ابْنُوا لَهُ بُنْيَانًا

چیزی را که خود می تراشید و مصلح پیدا کرد شما را آنچه می کنید گفتند بایکدیگر بنا کنید برای ابراهیم عمارت

فَالْقُوَّةُ فِي الْحَيِيمِ ﴿۹۷﴾ فَإِذَا دُوِيَ بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَسْفَلِينَ ﴿۹۸﴾

پس با قلند او را در آتش بسیار پس قصد کردند با وی بد سنگالی را پس ساختیم ایشان را زیر تر

وَقَالَ إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَىٰ رَبِّي سَيَهْدِينِ ﴿۹۹﴾ رَبِّ هَبْ لِي مِنْ

وگفت ابراهیم که هر آینه من رونده ام بسوی پروردگار خود راه خواهد نمود مرا اسم پروردگار من عطا کن مرا

الصَّالِحِينَ ﴿۱۰۰﴾ فَبَشَّرْنَاهُ بِغُلَامٍ حَلِيمٍ ﴿۱۰۱﴾ فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ قَالَ

از مشاقتن کاران پس بشارت دادیم به نوجوانی به پروردگار پس چون رسید آن طفل بان سن که سعی تواند کرد

يَبْنِي إِنِّي أَرَىٰ فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَذْبَحُكَ فَانْظُرْ مَاذَا تَرَىٰ قَالَ

همراه والد خود ابراهیم گفت ای پسر من هر آینه من می بینم در خواب که من فح می کنم ترا پس درنگر تا چه چیز بخاطر تو میرسد

يَا بَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿۱۰۲﴾

گفت ای پسر من بکن آنچه فرموده میشود ترا خواهی یافت مرا اگر خدا خواسته است از شکیبائی کنندگان

فَلَمَّا اسْلَمَا وَلِلَّهِ الْبَحْيَيْنِ ﴿۱۰۳﴾ وَنَادَيْنَاهُ أَنْ يَا إِبْرَاهِيمُ ﴿۱۰۴﴾

پس چون منقاد شدند هر دو پدر با گفتن فرزند خود را بر جانب پیشانی و آواز دادیم ابراهیم را که ای ابراهیم هر آینه

صَدَقْتَ الرَّيَّاءُ إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۝۹۵ إِنَّ هَذَا لَهُوَ

راست کردی خواب را هر آینه ما جزا میدهم نیکوکاران را هر آینه این ماجرا

الْبَلَاءُ الْبَيِّنُ ۝۹۶ وَقَدْ يَنْهٰ بِذِي عَظِيمٍ ۝۹۷ وَتَرْكُنَا عَلَيْهِ فِي

امتحان ظاهر است و عوض او دادیم گو سپندے فیما برائے نوح بزرگ جثه و گذاشتیم بروی شای

الْآخِرِينَ ۝۹۸ سَلِّمْ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ ۝۹۹ كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۝۱۰۰

نیک در پسینیان سلام باد بر ابراهیم هم چنین جزای دهم نیکوکاران را

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ۝۱۰۱ وَبَشِّرْهُ بِأَسْحٰقَ نَبِيًّا مِّنَ

هر آینه من از بندگان گرویده است و بشارت دادیم او را اسحاق پیغامبر سے از

الطَّالِحِينَ ۝۱۰۲ وَبَرَكْنَا عَلَيْهِ وَعَلَىٰ إِسْحٰقَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِمَا مُحْسِنٌ

شائستگان و برکت دادیم بر ابراهیم و بر اسحاق و از اولاد ایشان بعض نیکوکار است

وَطَالِمٌ لِّنَفْسِهِ مَيْمِنٌ ۝۱۰۳ وَلَقَدْ مَنَّٰ عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهَارُونَ ۝۱۰۴

و بعض ستم کننده آشکارا است بر خویشان و هر آینه ما احسان کردیم بر موسی و هارون

وَنَجَّيْنَاهُمَا وَقَوْمَهُمَا مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ۝۱۰۵ وَنَصَرْنَاهُمْ فَاكُنُوا

و نجات دادیم ایشان را و قوم ایشان را از اندوه بزرگ و نصرت دادیم ایشان را پس

هُمُ الْغَالِبِينَ ۝۱۰۶ وَآتَيْنَاهُمَا الْكِتَابَ الْمُسْتَبِينَ ۝۱۰۷ وَهَدَيْنَاهُمَا

ایشان بودند غالبان و دادیم ایشان را کتابی واضح و دلالت کردیم ایشان را

الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ۝۱۰۸ وَتَرْكُنَا عَلَيْهِمَا فِي الْآخِرِينَ ۝۱۰۹ سَلِّمْ عَلَىٰ

براه راست و باقی گذاشتیم بر ایشان ثنائے نیک در پسینیان سلام باد

مُوسَىٰ وَهَارُونَ ۝۱۱۰ إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۝۱۱۱ إِنَّهُمَا مِنْ

بر موسی و هارون هر آینه ما همچنین جزا میدهم نیکوکاران را هر آینه ایشان

عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ۝۱۱۲ وَإِنَّ إِلْيَاسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ۝۱۱۳ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ

از بندگان گرویده مانند و هر آینه الیاس از فرستادگان بود چون گفت بقوم خود

أَلَا تَتَّقُونَ ۝۱۱۴ أَتَدْعُونَ بَعْلًا وَتَذَرُونَ أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ ۝۱۱۵ اللَّهُ

آیا پر هیزگاری نمی کنید پرستش می کنید بعل را (و بعل نام بتی است) و ترک میکنید نیکوترین آفرینندگان را

رَبِّكُمْ وَرَبَّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ ﴿۱۲۶﴾ فَكَذَّبُوهُ فَأَنَّهُمْ لَا مُحْضَرُونَ ﴿۱۲۷﴾

ترک می کنید خدا را پروردگار شما و پروردگار پدران نخستین شما پس دروغ می پنداشتند او را پس هر آینه آنجا

الْأَعْبَادُ لِلَّهِ الْمُخْلِصِينَ ﴿۱۲۸﴾ وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ﴿۱۲۹﴾

حاضر کردگانند و مگر بندگان خالص کرده خدا و گذاشتیم برای اس ثنائی نیک در پسینان

سَلَامٌ عَلَىٰ آلِ يَاسِينَ ﴿۱۳۰﴾ إِنَّا كَذَّلْنَاكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿۱۳۱﴾ إِنَّهُ

سلام باد برای یاس بر آئینه ما هم چنین جز امیدیم نیکوکاران را هر آینه

مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿۱۳۲﴾ وَإِنَّ لُوطًا لِّمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿۱۳۳﴾ إِذْ

وے بود از بندگان گرویده ما و هر آینه لوط بود از فرستادگان یاقین

نَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ ﴿۱۳۴﴾ إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَيْرِينَ ﴿۱۳۵﴾ ثُمَّ

چون نجات دادیم او را و اهل خانه او را همه یک جا مگر پیرزنی که بود از باقی ماندگان باز

دَمَرْنَا الْآخَرِينَ ﴿۱۳۶﴾ وَإِنَّا لَنَمُرُّونَ عَلَيْهِمْ مُصْبِحِينَ ﴿۱۳۷﴾ وَبِالْأَيْلِ

بلاک ساختیم آن دیگران را و هر آینه شما گذر میکنید بر ساقین آن قوم صبح کنان و بوقت شب نیز

أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿۱۳۸﴾ وَإِنَّ يُونُسَ لِمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿۱۳۹﴾ إِذْ أَبَقَ إِلَى

آباد در نمی یابید و هر آینه یونس بود از فرستادگان چون گریخت بسوی

الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ ﴿۱۴۰﴾ فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ ﴿۱۴۱﴾ فَالْتَقَمَهُ

کشتی پر کرده شد پس قرع انداخت بابل کشتی پس شد از مغلوبان پس فرو برد

الْحُوتُ وَهُوَ مُلِيمٌ ﴿۱۴۲﴾ فَلَوْلَا أَنَّا كَانُ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ ﴿۱۴۳﴾ لَكَيْتَ

اورا ماهی داوه کننده بود کاره را که موجب ملامت باشد پس اگر نه آنست که از تسبیح کنندگان می بود و البته

فِي بَطْنِهِ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿۱۴۴﴾ فَبَدَّلْنَاهُ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ سَقِيمٌ ﴿۱۴۵﴾

باقی می ماند در شکم ماهی تا روزیکه مردمان را بگریخته شوند پس بر تاقیم او را به زمین بے گیاه داو بیمار بود

وَأَنْبَتْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِّنْ يَقْطِينٍ ﴿۱۴۶﴾ وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَىٰ مِائَةِ أَلْفٍ

و رو بانیدیم بر سر او درختی از قسم کدو و فرستادیم او را بسوی صد هزار یا

أَوْ يَزِيدُونَ ﴿۱۴۷﴾ فَاٰمَنُوا فَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَىٰ حِينٍ ﴿۱۴۸﴾ فَاسْتَفْتِهِمُ الرِّبِّكَ

بیشتر از آن باشند پس ایمان آوردند پس بهره مند ساختیم ایشان تا آنکه استفسار کن از مشرکان

فل
یعنی در دنیا ۱۲

﴿۱۲۶﴾

﴿۱۲۷﴾

الْبَنَاتُ وَلَهُمُ الْبَنُونَ^(١٤٩) أَمْ خَلَقْنَا الْمَلَائِكَةَ إِنَاثًا وَهُمْ

آیا پروردگار ترادخترانست وایشان را پسران آیا دختر آفریدیم

شَاهِدُونَ^(١٥٠) إِلَّا أَنَّهُمْ مِّنْ إِفْكِهِمْ لَيَقُولُونَ^(١٥١) وَلَدَ اللَّهُ وَإِنَّهُمْ

حاضر بودند آگاه باش هر آئینه ایشان از دروغ گوئی خود می گویند که بزراد خداوند تعالی هر آئینه

لَكَذِبُونَ^(١٥٢) أَصْطَفَى الْبَنَاتِ عَلَى الْبَنِينَ^(١٥٣) مَا لَكُمْ كَيْفَ

ایشان دروغ گویند آیا اختیار کرد دختران را بر پسران چیست شمار چگونه

تَحْكُمُونَ^(١٥٤) أَفَلَا تَذْكُرُونَ^(١٥٥) أَمْ لَكُمْ سُلْطٰنٌ مُّبِينٌ^(١٥٦) فَاتُوا

حکم می کنید آیا اندیشه نمی نمائید آیا شما را حجتی واضح است پس بیایید

بِكُتُبِكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِينَ^(١٥٧) وَجَعَلُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجَنَّةِ نِجَافًا

کتاب خود را اگر هستید راست گو و مقرر کردند کافران میان خداوند تعالی و میان جنیان

وَلَقَدْ عَلِمَتْ الْجَنَّةُ إِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ^(١٥٨) سُبْحٰنَ اللَّهِ عَمَّا يُصِفُونَ^(١٥٩)

خوشی را و هر آئینه دانسته اند جنیان که ایشان البته حاضر گردانند و پاکست خدائی را از آن چه بیان میکنند

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ^(١٦٠) فَأَنكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ^(١٦١) مَا أَنْتُمْ

مگر بندگان خالص کرده خدا و پس هر آئینه شما را کافران و آنچه می پرستید و نیستید

عَلَيْهِ بِفَاتِنِينَ^(١٦٢) إِلَّا مَنْ هُوَ صَالِ الْجَحِيمِ^(١٦٣) وَمَا مَنَّا إِلَّا لَهُ

گمراه کننده برائے عبادت آن معبود باطل مگر کسی را که او در آئینه دروغ ست در علم الهی فرشتگان گفتند نیست

مَقَامٌ مَّعْلُومٌ^(١٦٤) وَإِنَّا لَنَحْنُ الصّٰفُّونَ^(١٦٥) وَإِنَّا لَنَحْنُ الْمُسَبِّحُونَ^(١٦٦)

همچس از ما مکرر ارجا نیست مقرر و هر آئینه ماصف کشند گانیم و هر آئینه ما تسبیح گویند گانیم

وَإِنْ كَانُوا لَيَقُولُونَ^(١٦٧) لَوْ أَنَّ عِنْدَنَا ذِكْرًا مِّنَ الْأَوَّلِينَ^(١٦٨)

و هر آئینه کافران عرب می گفتند اگر بودی پیش ما خبری از پیشینیان

لَكُنَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ^(١٦٩) فَكَفَرُوا بِهِ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ^(١٧٠)

البته شدیم بندگان خالص ساخته خدا باز کافر شدند بآن قرآن پس خواهند دانست عاقبت کار را

وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ^(١٧١) إِنَّهُمْ لَمِنَ الْمُنْصُورِينَ^(١٧٢)

و هر آئینه سابقا صادر شده و عده ما برائے بندگان فرستاده خویش هر آئینه پیروزان ایشانند نصرت و دکان

ول

یعنی برائے حساب و

عذاب ۱۲

و

یعنی بیان مخلصان

موافق واقع سبت ۱۲

و

یعنی بتان ۱۲

وَإِنْ جُنْدَنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ ﴿۷۴﴾ فَقُلْ عَنْهُمْ حَتَّى حِينٍ ﴿۷۵﴾ وَأَبْصِرْهُمْ

وہر آئینہ شکریا ہونست غالب پس روگردان از ایشان مدتی وہ تکر ایشان را

فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ ﴿۷۶﴾ أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿۷۷﴾ فَإِذَا أَنْزَلْ سَاحِطَهُمْ

پس ایشان نیز خواہند دید آیا این کافران عذاب را اشتباہ می طلبند پس چون فرو داید عذاب

فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ ﴿۷۸﴾ وَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّى حِينٍ ﴿۷۹﴾ وَأَبْصِرْ

بمیدان ایشان بد باشد روزان بیم کردگان و روگردان از ایشان تا مدتی و بگر

فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ ﴿۸۰﴾ سُبْحَنَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿۸۱﴾

پس ایشان نیز خواہند دید پاکی ست پروردگار ترا خدوند غلبہ از آنچه این جماعہ بیان می کنند

وَسَلِّمْ عَلَى الْمُرْسَلِينَ ﴿۸۲﴾ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿۸۳﴾

و سلام باد بر فرستادگان خدا و سپاس خدایے راست پروردگار عالم با

سُبْحَنَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿۸۴﴾ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿۸۵﴾

سبحون در کنایہ شدہ و آن بنام خدا بخشاینده مہربان نود و نہ آیت پنج رکوع است

ص وَالْقُرْآنِ ذِي الذِّكْرِ ﴿۸۶﴾ بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي عِزَّةٍ وَشِقَاقٍ ﴿۸۷﴾

قسم بقرآن خدوند پروردگار آن دعوت میکنی راست بلکه کافران در سر کشی و مخالفت اند

كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ فَنَادَ ذُؤَالَتٍ حِينَ مُنَاصٍ ﴿۸۸﴾

ہلاک کردیم پیش از ایشان قرنہا پس فریاد آوردند و نبود آن وقت خلاص و

عَجَبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ وَقَالَ الْكُفْرُونَ هَذَا سِحْرٌ كَذَابٌ ﴿۸۹﴾

تعجب کردند از آنکہ بیامد با ایشان بیم کننده از قوم ایشان و گفتند این کافران این شخص جاد و دروغگو نیست

أَجْعَلُ الْإِلَهَةَ إِلَهًا وَاحِدًا إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عُجَابٌ ﴿۹۰﴾ وَانْطَلَقَ الْمَلَأُ

آیا گردانید خدایان متعدد در ایک خدا ہر آئینہ این چیزے ست عجیب و رفتند اشراف

مِنْهُمْ أَنْ امْشُوا وَاصْبِرُوا عَلَى آلِهِتِكُمْ إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عُجَابٌ ﴿۹۱﴾

از ایشان ہایکدیگر گویان کہ بروید و شکیبائی کنید بر عبادت خدایان خود ہر آئینہ این دین نوافتنہ است کہ ارادہ

مَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي الْمِلَّةِ الْآخِرَةِ إِنْ هَذَا إِلَّا اخْتِلَافٌ ﴿۹۲﴾ أَوْ نَزَلَ

کرده شدہ است نہ شنیدیم این قول را در دین پسین و نیست این تکرار فرود آیا فرود

و
یعنی قرآن آخر کہ مآں
را در یافتیم و انشا علیہ السلام

عَلَيْهِ الذِّكْرُ مِنْ بَيْنِنَا بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِنْ ذِكْرِي بَلْ لَمَّا

آورده شد برین شخص قرآن میبان ما بلکه این کافران در شک انداز پند من بلکه هنوز

يَذُوقُوا عَذَابَ ۝۵۱ أَمْرٍ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَحْمَةِ رَبِّكَ الْعَزِيزِ الْوَهَّابِ ۝۵۲

پیشیده اند عذاب را آیا نزد یاب ایشانست از خزانه های رحمت پروردگار تو غالب بخشاشنده

أَمْلَأَهُمْ تِلْكَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَبَابِنَهُمَا فَلْيَزْتَقُوا فِي الْأَسْبَابِ ۝۵۳

آیا ایشانراست بادشاهی در آسمان با زمین و آنچه در میان آنهاست پس باید که بالاروند و آنچه بر پیمانه ها

وَجَدْنَا هُنَاكَ مَهْرُومًا مِنَ الْأَحْزَابِ ۝۵۴ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ

شکری هست اینجا هم آمده شکست داده شده از جمله گروه هامل و مرغ داشتند پیش از ایشان قوم نوح

وَعَادُ وَفِرْعَوْنُ ذُو الْأَوْتَادِ ۝۵۵ وَثَمُودُ وَقَوْمُ لُوطٍ وَأَصْحَابُ لَيْكَةِ

و عاد و فرعون خداوند مینها و ثمود و قوم لوط ساکنان ای که تکذیب کردند

أُولَئِكَ الْأَحْزَابُ ۝۵۶ إِنْ كُلُّ إِلَّا كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ عِقَابُ ۝۵۷

این جماعت با نیست هیچ کس از ایشان مگر دروغی داشت بیغایران را پس بوجود آمد عقوبت من

مَا يَنْظُرُهُمْ إِلَّا الصِّحَّةُ وَاحِدَةٌ مَّا لَهَا مِنْ فَوَاقٍ ۝۵۸ وَقَالُوا

و انتظار نمی برند کفار این عصر مگر یک نعره تند را یعنی نفخه قیامت که نه باشد از هیچ توقف و گفتند

رَبَّنَا عَجِّلْ لَنَا قِطْنًا قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ ۝۵۹ اصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ

ای رب ما را عجل کن از قطن پیش از روز حساب صبر کن بر آنچه میگویند

وَإِذْ كَرَّعَبْدٌ نَادَاوُدَ ذَا الْأَيْدِ إِنَّهُ أَوَّابٌ ۝۶۰ إِنَّا سَخَّرْنَا الْجِبَالَ مَعَهُ

و یاد کن بنده ما داود خداوند قوت را هر آینه و رجوع کننده بود وک هر آینه رام ساختیم همراه او کوه ها را

يُسَبِّحْنَ بِالْعِشِيِّ وَالْإِشْرَاقِ ۝۶۱ وَالطُّيُورُ مُحْشُورَةٌ كُلُّ لَهَا أَوَّابٌ ۝۶۲

تسبیح میکنند به وقت شام و صبح و رام ساختیم مرغها را هم آورده هر یک بر آبی او فرمانبردار بود

شَدُّ دَنَا مُلْكُهُ وَاتَيْنَهُ الْحِكْمَةُ وَفُضِّلَ الْخُطَابُ ۝۶۳ وَهَلْ أَمَّاكَ

و محکم گردید بادشاهی او را و دادیمش حکمت و سخن واضح و آیا آمده است

نَبِيُّ الْخَصَمِ إِذْ تَسَوَّرُوا الْمِحْرَابَ ۝۶۴ إِذْ دَخَلُوا عَلَى دَاوُدَ فَفَزِعَ مِنْهُمْ

پیش تو خبر گروه خصومت کننده با یکدیگر چون از دیوار حسته داخل شدند بمسجد چون درآمدند بر داود پس بر سید

و

یعنی بر پیمان آورده اند
نمی توانند که آسمان و زمین
کیف بادشاهی و انت
اعلم ۱۳

و

یعنی اجتناس کرده با که
با انبیا مخالفت کردند

و

یعنی بجهت یا به سبب
تکذیب می کردند

و

یعنی بسوی خدا ۱۲

و

مترجم گوید که داود علیه
السلام بود و ذریه نوح
مع نذازن دیگر که در خطبه
شخصه یاد زکاح او بود
درخواست کرد خداوند تعالی
فرشتگان را بجهت تنبیه
داود بشکل خصوص متمثل
ساخت اشارت باین
قصه است درین آیات
و الله اعلم ۱۳

توقف کردند

قَالُوا لَا تَخَفْ خَصْمُكَ بَغْيٌ بَعْضُنَا عَلَى بَعْضٍ فَاحْكُم بَيْنَنَا بِالْحَقِّ

از ایشان گفتند مترس ما در خصومت کننده ایم ستم کرده است بعضی ما بر بعضی پس حکم کن میان ما بر راستی

وَلَا تَشْطِطْ وَاهْدِنَا إِلَى سَوَاءِ الصِّرَاطِ ۝۲۱ إِنَّ هَذَا أَخِي لَهُ تِسْعٌ وَ

و جور کن و دلالت کن مارا بر راه راست این برادر من است بدست او است

تِسْعُونَ نَجَّةً وَلِي نَجَّةٌ وَاحِدَةٌ فَقَالَ أَكْفِلْنِيهَا وَعَزَّنِي فِي

نود و نه پیش و پیش من یک پیش است پس گفت این شخص بمن بسیار این یک

الْخُطَابِ ۝۲۲ قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَجَّتِكَ إِلَى نِعَاجِهِ وَإِنْ كَثُرَ

میش را و درستی کرد با من در سخن گفتن داود هر آئینه ستم کرد بر تو و خواستن پیش تو تا بهم آورد بهیسهائی خود و هر آئینه

مِّنَ الْخُلَطَاءِ لِيَبْغِيَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا

بسیار از شر یگان ستم می کنند بعضی ایشان بر بعضی مگر آنکه ایمان آوردند و کارهای

الصَّالِحَاتِ وَقَلِيلٌ مَّا هُمْ ۖ وَظَنَّ دَاوُدُ أَنَّهُ فَتَنَهُ فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَ

شایسته کردند و اندک اندک ایشان و شناخت داود که ما آزموده ایم او را پس طلب آمرزش کرد از

خَرَّ رَاكِعًا وَأَنَابَ ۝۲۳ فَغَفَرْنَا لَهُ ذَلِكَ وَإِنَّ لَهُ عِندَنَا لَزُلْفَىٰ وَ

پروردگار خود و برفتاد سجده کنان و بازگشت بخدا پس بیا مریدیم او را آن ذلت او و هر آئینه او را نزدیک ما

حُسْنِ مَّآبٍ ۝۲۴ يٰدَاوُدُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ فَاحْكُم بَيْنَ

قربت است و نیکو بازگشت است تقیم ای داود و هر آئینه ساختیم ترا بادشاه در زمین پس حکم کن میان

النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَىٰ فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ۚ إِنَّ

مردمان بر راستی و پیروی کن خواهش نفس را که آن گمراه کند ترا از راه خدا هر آئینه

الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا نَسُوا يَوْمَ

آنانکه گمراه می شوند ایشان راست عذاب سخت بسبب آنکه فراموش

الْحِسَابِ ۝۲۵ وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا ذِكْرَ

کردن روز حساب را و نیا فریدیم آسمان و زمین را و آنچه در میان این با است بیهوده این

الَّذِينَ كَفَرُوا قَوْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ النَّارِ ۚ أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ

گمان کافران است پس وای کافران را از عقوبت آتش آیا میسازیم آنان را که

اَمْ نُوَلِّهِمْ اَعْمَالَهُمُ الْفٰسِدٰتِ كَالْمُفْسِدِيْنَ فِي الْاَرْضِ اَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِيْنَ

ایمان آوردند کارهایشان را مانند فساد کنندگان در زمین آیا می سازیم پرہیزکاران را مانند

كَالْفٰجِرِ ۝ كَتَبْنَا نَزْلَهُ اِلَيْكَ مُبْرَكًا لِّذِكْرٍ وَّاٰتِيَةٍ وَلِيَتَذَكَّرَ اُولُو

بدکاران این قرآن کتابیست بابرکت که فرو دادیم اورا بسوئے تو تا مردمان تامل کنند در آیات

الْاَنْبِيَاۡ ۝ وَهَبْنَا لِدَاوُدَ سُلَيْمٰنَ نِعْمَ الْعَبْدُ اِنَّهٗ اَوَّابٌ ۝ اِذْ

او تدبیر کند خداوندان خرد و عطا کردیم داود را فرزندش سلیمان نام نیکو بنده بود سلیمان هر آئینه اورا رجوع کننده

عَرَضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ الصُّفِيَّتُ الْيٰحْيٰ ۝ فَقَالَ اِنِّيْ اَحْبَبْتُ حُبَّ

بود بخدا یاد کن چون نموده شد اورا وقت بگاہ اسمان تیز رو پس گفت هر آئینه دوستم ایتم پس ای

الْخَيْرِ عَنْ ذِكْرِ رَبِّيْ حَتّٰى تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ ۝ رُدُّوْهَا عَلٰى فُطُوقِ

از قبیل رغبت بمال اعراض کنان از ذکر پروردگار خود تا آنکه پنهان شد آفتاب در پرده و باز گردانید این اسرار

مَسْحًا بِالسُّوقِ وَالْاَعْنَاقِ ۝ وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمٰنَ وَالْقَيْنَ عَلٰى

بر من پس شروع کرد دوست رسانیدن بساقها و گردن بافت و هر آئینه آزمودیم سلیمان را و انداختیم بر تخت او

كُرْسِيِّهٖ جَسَدًا ثُمَّ اَنَابَ ۝ قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِيْ وَهَبْ لِيْ مُلْكًا لَّا

کالبدی باز رجوع کرد بخدا و گفت ای پروردگار من بپا من در و عطا کن مرا آن بادشاهی

يَتَّبِعُنِيْ لِاَحَدٍ مِّنْ بَعْدِيْ اِنَّكَ اَنْتَ الْوَهَّابُ ۝ فَسَخَّرْنَاهُ الْرِّيحَ

که راست نیاید هیچکس را غیر از من هر آئینه تویی بخشاینده پس مسخر گردانیدیم برای او

تَجَرِّيْ بِأَمْرِهِ رُخَاءً حَيْثُ أَصَابَ ۝ وَالشَّيْطٰنُ كُلُّ يَتْلُو

باد را میرفت به فرمان او با هستی روان شده هر جا که خواسته باشد و مسخر گردانیدیم دیوان را به عمارت بنا کنند و را

غَوَاصٍ ۝ وَّاٰخَرِيْنَ مُّقَرَّنِيْنَ فِي الْاَصْفَادِ ۝ هٰذَا عَطَاۡنَا فَاَمْنُنْ

و هر فرد و نده بدید و مسخر گردانیدیم دیوان دیگر را دست بیا هم بست در زنجیر ای فقیه این است بخشش ما

اَوْ اَمْسِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ۝ وَاِنۡ لَّهٗ عِنْدَنَا لُزْفٰى وَحُسْنُ مَّآبٍ ۝

پس عطا کن یا نگه دار بغیر آنکه با تو حساب کرده شود و هر آئینه او را نزدیک ما قربت است و نیکو بازگشت است

وَ اذْكُرْ عِدَّةَ نَارِ الْيُتُوْبِ اِذْ نَادٰى رَبُّهٗ اِنِّىْ مَسَّنٰى الشَّيْطٰنُ بِنَصْبٍ

و یاد کن بنده ما ایوب را چون نل کرد به پروردگار خود که دست رسانیده است مرا شیطان بر

ت
یعنی نماز عصر و شنبه

ت
یعنی نیکو و وسایق

آنها را بریز از بهمت

غیرت بر فکر خدای

ت
تعالی و الله اعلم

ت
حرم گو به سلیمان علیه السلام

خداوند خود منفر شد

بناظر آورد که مشب

بمسخری صحبت دارم

هرگز پس زانوی هر یک

شمار آید باشد جلا کند

مرا متعلق امر

ناتقد فرشته گفت

و شد الله بگو سلیمان

وَعَذَابٌ ۖ اَرْكَضُ بِرَجُلِكَ هَذَا مُغْتَسِلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٌ ۖ ۱۱

برنجوری در دهن غنیمت بزن زمین را به پائے خود تا گمان آن چشمه باشد که میبارانے غسل سرد بود و آشامیدنی باشد

وَهَبْنَا لَهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنَّا وَذِكْرَىٰ لِأُولَى الْأَلْبَابِ ۱۲

و عطا کردیم او را اهل خانه او و مانند ایشان همراه ایشان بخشاشی از نزدیک خود و پندے خداوندان خود را

وَحُذِّبِيكَ ضَعُفًا فَاضْرِبْ بِهِ وَلَا تَحْنُثْ ۖ إِنَّا وَجَدْنَاهُ صَابِرًا ۖ

و گفتیم بگیر بدست خود دستها پس بزن آن فل و خلاف سوگند نکن هر آینه ما او را یافتیم شکیب

نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ ۱۳ وَاذْكُرْ عَبْدَنَا إِبْرَاهِيمَ ۖ

نیک بنده بود او یوب هر آینه او رجوع کننده بخدا بود فل و یاد کن بندگان ما ابراهیم و اسحق و یعقوب را

أُولَى الْأَيْدِي وَالْأَبْصَارِ ۖ إِنَّا أَخْلَصْنَاهُمْ بِخَالِصَةٍ ذِكْرَى الدَّارِ ۱۴

خداوندان دست ها و چشم ها فل و چشم ها فل و هر آینه ما یکتا و ساغیم ایشان را برائے خصلت پاک که یاد کردن

وَأَنَّهُمْ عِندَنَا مِنَ الْمُصْطَفَيْنِ الْآخِيَارِ ۖ وَاذْكُرْ إِسْمَاعِيلَ ۖ

آخرت ست و هر آینه ایشان نزدیک ما از برگزیدگان نیکان بودند و یاد کن اسماعیل و الیسع

وَذَا الْكُفْلِ ۖ وَكُلٌّ مِّنَ الْآخِيَارِ ۖ هَذَا ذِكْرُنَا لِلْمُتَّقِينَ لِحُسْنِ

و ذوالکفل را و هر یک از نیکان بودند این قرآن پندے هست و هر آینه برگزیدگان را نیک

مَا ب ۖ جَنَّتْ عَدْنٌ مَّفْتَحَةٌ لَهُمُ الْأَبْوَابُ ۖ مُتَكِينِينَ فَمَا يَدْعُونَ

بازگشت ست بستانمانے و انهم ست کشاده کرده برائے ایشان دروازها بکلیه کنان در اینجا می طلبند

فِيهَا يَفَاكُهُ كَثِيرَةٌ وَشَرَابٌ ۖ وَعِنْدَهُمْ قَصْرِتُ الطَّرْفِ ۖ

آنجایم یوفه بسیار و شراب را و نزدیک ایشان باشند زنان فروقارنده چشم هم عمر

هَذَا مَا تُوْعَدُونَ لِيَوْمِ الْحِسَابِ ۖ إِنَّ هَذَا رِزْقُنَا مَا لَهُ مِنْ نَفَادٍ ۱۵

بایکدیگر این است آنچه وعده داده میشود شما را برای روز حساب هر آینه این رزق ماست نباشد آنرا هیچ زوال

هَذَا وَإِنَّ لِلطَّغْيِينَ لَشَرَّ مَا ب ۖ جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا فَيَسُّنُ الْبِهَادُ ۱۶

این ست جزا و هر آینه از حد گذشتگان را بد بازگشته باشد که دوزخ است در آینه آنجا پس بد آرام گاه

هَذَا أَفْلَيْدٌ وَقُوَّةٌ حَمِيمٌ وَغَسَّاقٌ ۖ وَآخِرُ مِنْ شَكْلِهِ أَزْوَاجٌ ۱۷ هَذَا

است این عذاب آب گرم ست و زرد آب ست پس بایکدیگر پیش از آنرا و غلبه دیگر ست مانند این النوع مختلف فل

فل

یعنی بزن خود را ۱۲

فل

یعنی ایوب علیه السلام

سوگند خورده بود که نین

خود را صد ضرب

بزند خدا نے تعالی برچے

سهل ساخت ۱۳

فل

یعنی علم و عمل هر دو یک

داشتند و الله اعلم ۱۴

فل

چون تا بجان خواهند که

بدوزخ در آید متبوعان

را گفته شود ۱۵

الطغیة

فَوَجَّ مُقْتَحِمًا مَّعَكُمْ لَا مَرْحَبًا بِهِمْ إِنَّهُمْ صَالُوا النَّارِ ۖ قَالُوا بَلْ أَنْتُمْ

این قوم نیستند لایند آتش همراه شما بنوعان گویند زمین کشاده مباد ایشان هر آینه ایشان در آیت بکان آتش اند

لَا مَرْحَبًا بِكُمْ أَنْتُمْ قَدْ مَتَمُّوهُ لَنَا فَبَسَّ الْقَرَارُ ۖ قَالُوا رَبَّنَا مَنْ

تا بعان گویند بلکه شما زمین کشاده مباد بر شما رسم قدیم ساختید کفر را برائے ما پس بدو از گلابی سست نوح گویند لای

قَدْ مَرَّلْنَا هَذَا فِرْدُهُ عَذَابًا ضَعُفًا فِي النَّارِ ۖ قَالُوا مَا لَنَا لَا نَرَى

پروردگار ما هرگز آئین قدیم ساخته باشد برائی ما کفر پس زیادہ کہن در حق او عقوبت در آتش و گفتند ابل و دوزخ

رَجَالًا كُنَّا نَعُدُّهُمْ مِنَ الْأَشْرَارِ ۖ أَخَذْنَا لَهُمْ سِخْرِيًا فَرَزَعْتُمْ عَنْهُمْ

چوبست ما را کہ نمی بینیم مردانے را نمی شمردیم ایشان را از بدان و آید خضره دیگر فیتیم ایشان را آری بر شمشیر است ایشان

الْأَبْصَارُ ۖ إِنَّ ذَلِكَ لَحَقٌّ تَخَاصُمُ أَهْلِ النَّارِ ۖ قُلْ إِنَّمَا أَنَا مُنذِرٌ وَ

میدانم هر آینه این راست است مراد از ان خصوصیت کردن اهل دوزخ است بایکدیگر و چون جز این نیست کہ من

مَا مِنْ إِلَهٍ إِلَّا اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ۖ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا

ترسانندہ ام و نیست هیچ معبود مگر خدا لای بیکانہ پروردگار آسمان با زمین و آنچه

بَيْنَهُمَا الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ ۖ قُلْ هُوَ نَبِيٌّ عَظِيمٌ ۖ أَنْتُمْ عَنْهُ مُعْرِضُونَ ۖ

میان این با ست غالب آمرزگار گویان خبری بزرگ است شما از وی روگردانندہ اید

مَا كَانَ لِي مِنْ عِلْمٍ بِالْمَلَائِكَةِ الْأَعْلَىٰ إِذْ يَخْتَصِمُونَ ۖ إِنَّ يُوحَىٰ إِلَىٰ

نیست مرا هیچ دانش بجال این جماعہ بلند قدر از فرشتگان چون بایکدیگر جواب و سوال میکنند روحی فرستاده

إِلَّا أَنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ ۖ إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلِكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا

نمی شود بسوئی من مگر آنکہ من ترسانندہ آشکارم و یاد کن چون گفت پروردگار تو به فرشتگان هر آینه من آفرینندم

مِنْ طِينٍ ۖ فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي فَقَعُوا لَهُ

آدمی را از گل پس چون راست کنم او را و دم در وی روح خود را پس در افتید او

سَجْدِينَ ۖ فَسَجَدَ الْمَلَكَةُ كُلُّهُمْ أَسْمَعُونَ ۖ إِلَّا ابْلِسَ ۖ اسْتَكْبَرَ

سجده کنان پس سجده کردند فرشتگان تمام ایشان همه یک جا مگر شیطان سرکش کرد

وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ۖ قَالَ يَا بَلِيسُ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ

و شد از کافران گفت خدا ای شیطان چه چیز باز داشت ترا از آنکہ سجده کنی چیزے را

یعنی فقرای مسکین

ول
یعنی فقرای مسکین

بِیَدَیْ اَسْتَکْبَرْتَ اَمْ کُنْتَ مِنَ الْعَالِیْنَ ﴿۷۵﴾ قَالَ اَنَا خَیْرٌ مِّنْهُ خَلَقْتَنِي

کہ آفریدش بدو دست خود یا آفرید کردی یا بحقیقت هستی از بلند قدران گفت من بہترم از تو آفریدی مرا از

مِنْ نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِیْنٍ ﴿۷۶﴾ قَالَ فَاخْرِجْ مِنْهَا فَاِنَّكَ رَجِیْمٌ ﴿۷۷﴾

آتش و آفریدی او را از گل گفت بیرون شو از بہشت ہر آئینہ تو را اندہ شدہ

وَ اِنَّ عَلَیْكَ لَعْنَتِیْ اِلٰی یَوْمِ الدِّیْنِ ﴿۷۸﴾ قَالَ رَبِّ فَاَنْظِرْنِیْ اِلٰی یَوْمٍ

و ہر آئینہ بر تو لعنت من باد تا روز جزا گفت ایستہ روزگار من پس مہلت دہ

یُبْعَثُونَ ﴿۷۹﴾ قَالَ فَاِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِیْنَ ﴿۸۰﴾ اِلٰی یَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ﴿۸۱﴾

مرا تا آن روز کہ بر آئینہ شومند و زمان گفت ہر آئینہ تو از مہلت یاد گارے تا روز آن وقت معین

قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَا اُغْوِیَنَّهُمْ اَجْمَعِیْنَ ﴿۸۲﴾ اِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمْ الْمُخْلِصِیْنَ ﴿۸۳﴾

گفت شیطان پس قسم بعزت تو کہ البتہ گمراہ کنم ایشان را ہمہ یک جا الا بندگان خالص کردہ تو از ایشان

قَالَ فَالْحَقُّ وَالْحَقُّ اَقُولُ ﴿۸۴﴾ لَا مَلٰٓئِكَ جَهَنَّمَ مِنْكَ وَ هُمْ تَبَعُكَ مِنْهُمْ

فرمود پس سخن راست است این سخن راست میگویم البتہ ہر کس پیروی تو کنند از تو و از آنانکہ پیروی تو کنند از

اَجْمَعِیْنَ ﴿۸۵﴾ قُلْ مَا اَسْأَلُكُمْ عَلَیْهِ مِنْ اَجْرٍ وَّ مَا اَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِیْنَ ﴿۸۶﴾

ایشان ہمہ یکجا بگو سوال نمیکنم بر تبلیغ قرآن پیچ مزد و نیستم از تکلف کنندگان و

اِنَّ هُوَ اِلَّا ذِکْرٌ لِلْعٰلَمِیْنَ ﴿۸۷﴾ وَ لَتَعْلَمُنَّ نَبَاہٗ بَعْدَ حَیْنٍ ﴿۸۸﴾

نیست قرآن مگر تذکرے عالم بار و البتہ خواہید دانست صدق آنرا بعد از مانی

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ﴿۸۹﴾ سُبْحٰنَکَ یَا دَیُّمُ

سُوہر در کمازل شدہ و آن بنام خدا بخشاینده مہربان بخندہ آیت بہشت کون است

تَنْزِیْلُ الْکِتٰبِ مِنَ اللّٰهِ الْعَزِیْزِ الْحَکِیْمِ ﴿۹۰﴾ اِنَّا اَنْزَلْنٰ اِلَیْكَ الْکِتٰبَ

قر و فرستادن این کتاب از جانب خدا نے غالب با حکمت است ہر آئینہ مافرو فرستادیم بسوی تو کتاب را

بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ اللّٰهَ مُخْلِصًا لِّلْدِیْنِ ﴿۹۱﴾ اِلَّا لِلّٰهِ الدِّیْنُ الْخَالِصُ ط

براستی پس عبادت کن خدا را خالص کردہ برائے او پرستش آگاہ باش مر خدا تر است و پرستش کردن

وَالَّذِیْنَ اتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِہٖ اَوْلِیَاءَ مَا نَعْبُدُھُمْ اِلَّا لِقُرْبُوْنَا اِلٰی

خالص و آنانکہ دوستان گرفتند بجز خدا و گفتند عبادت نمیکنیم ایشان را مگر برائے

فل
یعنی دعوی و حق کنیم غیر
تحقیق ۱۲

فل
یعنی مقبول نزدیک
اوست ۱۲

فل
یعنی بغیر شرک ۱۲

۵۵۱
۱۴

وہابی

اللّٰهُ زُلْفٰی اِنَّ اللّٰهَ یَحْکُمُ بَیْنَهُمْ فِیْ مَا هُمْ فِیْهِ یَخْتَلِفُوْنَ ؕ اِنَّ

ہم نزدیک سازند اور انجلا در مرتبہ قرب ہر آئینہ خدا حکم میکند میان ایشان در آنچه ایشان در ان اختلاف دارند ہر

اللّٰهُ لَا یَهْدِیْ مَنْ هُوَ کَذِبٌ کَفَّارٌ ۝ لَوْ اَرَادَ اللّٰهُ اَنْ یَّتَّخِذَ وَلَدًا

آئینہ خدا راہ نمی نماید کسی را کہ دروغگوئی ناسپاس است اگر خواستے خدا کہ فرزند گیرد البتہ

لَا صُطْفٰی مِمَّا یَخْلُقُ مَا یَشَآءُ سُبْحٰنَہٗ ۚ هُوَ اللّٰهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ۝

برگزیدے از انجند کہ خلق کردہ است چیزے را کہ میخواست پاکی اور است ہمنست خدا نے یکا نہ باقوت

خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ یُکُوِّرُ الَّیْلَ عَلَی النَّهَارِ وَیُکُوِّرُ

آفرید آسمان ہا وزمین بتدبیر درست نمی بچاند شب را برروز و نمی بچاند

النَّهَارَ عَلَی الَّیْلِ وَیَسْحَرُ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ کُلٌّ یَّجْرِیْ لِاَجَلٍ مُّسَمًّی ۝

روز را برشب و رام ساخت آفتاب و ماہ را ہر یکے میرود در زمان معین

اَلَا هُوَ الْعَزِیْزُ الْغَفَّارُ ۝ خَلَقَكُمْ مِّنْ نَّفْسٍ وَّاحِدَةٍ ثُمَّ جَعَلَ

آگاہ باش ہمنست غالب آمرزندہ آفرید شما را از یک شخص باز بیا فرید

مِنْہَا زَوْجَهَا وَاَنْزَلَ لَکُمْ مِّنَ الْاَنْعَامِ ثَمَنِیۃً اَزْوَاجًا یَخْلُقُکُمْ

از ان شخص زنش را و فرو فرستاد برائے شما از چہار پایان ہشت قسم و آنرا فرزند شما را

فِیْ بُطُوْنٍ اُمَّہِتِکُمْ خَلَقًا مِّنْۢ بَعْدِ خَلْقٍ فِیْ ظُلُمٰتٍ ثَلٰثٍ ۝

در شکم مادران شما یک نوع آفریدن بعد از آفریدن دیگر در تاریکی ہائے سہ گانہ و

ذٰلِکُمْ اللّٰهُ رَبُّکُمْ لَہٗ الْہٰکُ لَا اِلٰہَ اِلَّا ہُوَ فَآنِیْ تُصَرِّفُوْنَ ۝ اِنَّ

این است خدا پروردگار شما مرا و راست پادشاہی نیست هیچ معبود حق بگرا و پس از ہمارا و نیندہ میشود اگر

تَکْفُرُوْا فَاِنَّ اللّٰهَ غَنِیٌّ عَنْکُمْ وَلَا یَرْضٰی لِعِبَادِہٖ الْکُفْرَ وَاِنَّ

ناسپاسی کنید پس ہر آئینہ خدا بے نیاز است از شما و نمی پسندد در حق بندگان خود ناسپاسی را و اگر

تَشْکُرُوْا اَیْرَضَہٗ لَکُمْ وَلَا تَزِرُ وَازِرَہٗ وَّزْرًاۤ اٰخَرٰی ثُمَّ اِلٰی رَبِّکُمْ

سپاسداری کنید پسند کند برائے شما و بزدل رویچ بردارند بار دیگر ہا باز ہوتے پروردگار شما

مَرْجِعُکُمْ فِیْۤیَبۡتِکُمۡ بِمَا کُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ۚ اِنَّہٗ عَلِیْمٌ بِذٰلِ الصُّدُوْرِ ۝

باز گشت شما است پس خبر دہد شما را با پنجمی کردید ہر آئینہ او داناست بکنون سیدہ ہا

ط
یعنی نزد مادہ ہر شے کلاہ
و گو سفتند و بزوالند علم
ط
یعنی مشہور و رحم و بطن
واللہ اعلم ۱۲

وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَا رَبَّهُ مُنِيبًا إِلَيْهِ ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُ نِعْمَةً

و چون برسد آدمی را رنج و ناگوارى بپوشد و درگاه خود رجوع کرده بسوی او باز چون عطا کند

مِنْهُ نَسِيَ مَا كَانَ يَدْعُو إِلَيْهِ مِنْ قَبْلُ وَجَعَلَ لِلَّهِ أَنْدَادًا لِيُضِلَّ

نعمت از نزدیک خود فراموش سازد آنچه دعا میکرد و بجهت او پیش ازین و تفر کند بکس خدا همسران انا گناه کند

عَنْ سَبِيلِهِ قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ قَلِيلًا إِنَّكَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ ۝

از راه خدا بگو بهره مند باش بکفر خود اندک زمانه هر آینه تو از اهل دوزخی

أَمْ مَنْ هُوَ قَانِتٌ أَنْ آتَى الْقَبْلَ سَاجِدًا وَقَالُوا لَا تَنْزِلُ إِلَّا آخِرَةً وَيَرْجُوا

آیا آن ناسپاس مشرک بهتر است یا سیکه او عبادت کننده است رسا عثمائی از شب سجد کنان ایستاده شده نیز رسد آخرت

رَحْمَةً رَبِّهِمْ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ۝

و امید میدار در رحمت پروردگار خود را بگو آیا برابر میشوند آنانکه می دانند و آنانکه نمیدانند

إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ ۝ قُلْ يَعْبَادُ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا رَبَّكُمْ

جز این نیست که پند پذیر میشوند خداوندان خرد بگو یا محمد از طرف من ای بندگان من که ایمان آورده اید بترسید

لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَأَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةٌ إِنَّمَا

از پروردگار خود مر آنرا که نیکوکاری کردند درین دنیا حالت نیک باشد و زمین خدا کشاده است جز این

يُوفَى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ۝ قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ

نیست که تمام داده میشود صابران را مزد ایشان بشمار و بگو هر آینه فرموده شده مرا که عبادت کنم

اللَّهِ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ۝ وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ ۝ قُلْ

خدا را خالص ساخته برای او پرستش و فرموده شد مرا بآنکه باشم نخستین مسلمانان بگو

إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ۝ قُلْ اللَّهُ أَعْبُدُ

هر آینه من میترسم اگر نافرمانی پروردگار خود کنم از عذاب روز بزرگ بگو خدا را عبادت میکنم

مُخْلِصًا لِدِينِي ۝ فَأَعْبُدُوا مَا شِئْتُمْ مِنْ دُونِهِ قُلْ إِنَّ الْخَيْرَ لِنَ

خالص ساخته برای او پرستش خود را و پس عبادت کنید هر که خواهم بجز خدا بگو هر آینه زبان کاران

الَّذِينَ خَيْرٌ وَأَنْفُسُهُمْ وَأَهْلِيهِمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ ۝ أَلَا ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ

آنانکه در زبان دادند خویششان را و اهل خود را روز قیامت و آگاه باش این مقدمه

و
درین آیت تعویض است
بهجت جبهه ۱۲

و
یعنی از مشرک ۱۲
و

یعنی پاک کردند خود را
و اهل خانه خود را بصلوات
و اضلال ۱۲

الْمُبِينُ ۱۵ لَهُمْ مَنْ فَوْقَهُمْ ظُلُّ مَنْ النَّارِ وَمَنْ تَحْتَهُمْ ظُلُّ ذَلِكَ

بہا نسبت زیران ظاہر ایشان را از بالا سے ایشان سائبانہا باشد از آتش و از زیر ایشان نیز مثل سائبانہا

يُخَوِّفُ اللَّهُ بِهِ عِبَادَهُ يُعْبَادُ فَاتَّقُونَ ۱۶ وَالَّذِينَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ

این عذاب میرساند خدا از ان بندگان خود را سے بندگان من ترسید از من و آنانکہ احتراز کردند از بت از انکہ

أَنْ يَعْبُدُوهَا وَأَنْ أَبُولَ إِلَى اللَّهِ لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فَبَشِّرْ عِبَادَ ۱۷ الَّذِينَ

عبادت کنند اورا و رجوع کنند بسوئے خدا ایشانرا است مژده پس مژده ده آن بندگان را کہ

يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ

می شنوند سخن پس پیروی می نمایند نیکوترین آن را ایشانند آنانکہ ہدایت کردہ است ایشانرا

وَأُولَٰئِكَ هُمُ أُولُو الْأَلْبَابِ ۱۸ أَفَمَنْ حَقَّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ

خدا و ایشانند خداوندان پس کسی کہ ثابت شد بر فتنہ وعدہ عذاب

أَفَأَنْتَ تُنْقِذُ مَنْ فِي النَّارِ ۱۹ لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ غُرَفٌ مِّنْ

آیا تو خلاص توانی کردن دوزخی را لیکن آنانکہ ترسیدند از پروردگار خود ایشانرا است

فَوْقَهَا غُرَفٌ مَّبْنِيَّةٌ تُجْرَىٰ مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَعَدَ اللَّهُ لَا يَخْلِفُ

محل ہائے بلند بالائے آن محلہائے دیگر عمارت کردہ شدہ میرود زیر آن جوئیہا وعدہ کردہ است خدا خلاف

اللَّهُ الْمُبْعَادُ ۲۰ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَلَكَهُ يَنَابِيعُ فِي

نمی کند خدا وعدہ را آیا نہ دیدی کہ خدا فرو فرستاد از آسمان آبے پس در آورد آن را

الْأَرْضِ ثُمَّ يُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا مُّخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ ثُمَّ يَهِيمُ فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا

بچشمہ سار یا در زمین باز بر می آرد بسبب آن کشت را گوناگون اقسام او باز خشک میشود پس می بینی

ثُمَّ يَجْعَلُهُ حُطًا مَّا إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَذِكْرٍ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ۲۱ أَفَمَنْ

آنرا زرد شدہ باز میکند آنرا ریزہ ریزہ ہر آئینہ این مقدمہ ہست خداوندان خود را آیا کسی کہ

شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ فَهُوَ عَلَىٰ نُورٍ مِّنْ رَبِّهِ فَوَيْلٌ لِلْقَاسِيَةِ

کشادہ کردہ است خدا سینہ او را برائے دین اسلام پس او بر روشنی باشد از جانب پروردگار خود مانند

قُلُوبِهِمْ مِّنْ ذِكْرِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۲۲ اللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ

سخن دلائل است پس و آنرا کہ سخت است دل ایشان از یاد کردن خدا ایشانند و ذکر را ہی ظاہر خدا نازل ساخت

الحديث كتاباً متشابهاً مثاني تقشعُ رَمْنُهُ جلودُ الذين

بہترین سخن کتاب ہے کہ بعض او مانند دیگر است آیات و توکل موئے خیز میشود از شنیدن آن پوست آنانکہ

يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِيْنُ جُلُودُهُمْ وَقُلُوْبُهُمْ اِلَى ذِكْرِ اللّٰهِ

میترسد از بیرون درگاه خود بعد از آن نرم میشود پوست ایشان و دل ایشان نزدیک ذکر خدا

ذَلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَهُوَ

این است هدایت خدا   راه می نماید بآن   هر کرا خواهد   و هر کرا   گمراه کند خدایین نیست

مِنْ هَٰذَا ۖ أَفَمَنْ يَتَّقِي بِوَجْهِهِ سُوءَ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَقِيلَ

افو ایچ لاء نمایہ کیا کہ انٹرا می کنڈ برٹے خود از مختی غلاب روز قیامت و

لِلظَّالِمِينَ ذُقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٢٤﴾ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ

نفته شود و نم گران را چشید و بال آنچه میکردید بدو غ نسبت کردند آنرا که پیش از ایشان

فَأَتَتْهُمْ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ۖ فَآذَقَهُمُ اللَّهُ الْخِزْيَ

بودند پس بیامد بدیشان عذاب از آنجا که نمی دانستند پس چنانچه ایشان را خدا نوازی

فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾

در زندگانی دنیا و بر آئینه عقوبت آخرت سخت ترست اگر می دانستند

وَلَقَدْ خَرَّبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ لَعَلَّهُمْ

و ہر آئینہ بیان کردیم یا نے مردمان دین قرآن از ہر نوع داستان بود کہ

تَذَكَّرُونَ ﴿٢٧﴾ قُرْآنًا غَيْرَ ذِي عِوَجٍ لَّعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٢٨﴾ ضَرْبُ

ایشان پسند گیرند   فرود آوردیم قرآن عربی بے غیب   بود کہ ایشان پرہیزگاری کنند بیان کرد

لَهُ مِثْلًا رَّجُلًا فِيهِ شُرَكَاءُ مُتَشَاكِسُونَ وَرَجُلًا سَلَمًا لِّرَجُلٍ

خدا دانتاے بندہ کہ دروے شریکان مختلف اند و بندہ مسلم برائے مردے

فَلْيَسْتَوِينَ مَثَلًا الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٩﴾ إِنَّكَ مَيِّتٌ

آیا برابرند در صفت   ستایش خدا تر است   بلکه ایشان نمیدانند و یا محمد هر آینه تو

ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ ﴿٣٦﴾

خواهی مرد و زن آئینه نشان خواهند مرد باز البته شما و ز قیامت نزدیک پروردگار خویش بایکدیگر خصوصت خواهید کرد

و
یعنی وعده یا وعید
واندازیا بشارت ۱۲

ق
یعنی بجز روئے چیز سے
نیاید کہ عذاب را بآن
نگمہ وارد و مانند اہل نجات
باشد ۱۲

۳
 بیض بندہ کہ چند کس
 مالک او باشند
 ضائع شود ہم چنین
 کسے کہ معبودان بسیار را
 پرستش میکند ضائع
 ست و بندہ کہ خاص
 برائے یک کس ست
 ان یک کس متولی جمع
 امور او باشد ہمچنین کسیکہ
 موحد باشد و مخلص خدا
 کار ساز او ست و انرا علم

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللَّهِ وَكَذَبَ

پس کیست ستمگارتر از کسی که دروغ بر نیست بر خدا و دروغ داشت

بِالصِّدْقِ إِذْ جَاءَهُ ۚ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ ۝۳۶

دین راست را چون بیامیاد آیا نیست درد و نوح جائے کافران

وَالَّذِي جَاءَ بِالصِّدْقِ وَصَدَّقَ بِهِ ۖ أُولَٰئِكَ هُمُ

و آنانکه آورد دین راست را و آنانکه باور داشت آن را آنجماعه ایشانند

الْمُتَّقُونَ ۝۳۷ لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِندَ رَبِّهِمْ ۚ ذَٰلِكَ جَزَاُ

متقیان ایشان راست آنچه خواهند نزدیک پروردگار ایشان اینست جزای

الْمُحْسِنِينَ ۝۳۸ لِيُكَفِّرَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا

نیکیو کاران تا از کفر خدا از ایشان بدترین آنچه کردند

وَيَجْزِيَهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝۳۹

و بدد ایشان را مزد ایشان بحسب نیکیوترین آنچه می کردند

أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ ۚ وَيُخَوِّفُونَكَ بِالَّذِينَ مِنْ

آیا نیست خدا کار ساز بنده خود را و می ترسانند ترا بآنانکه غیر خدا

دُونِهِ ۚ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ۝۴۰ وَمَنْ يَهْدِ

آید و هر که گمراه کند خدا پس نیست او را هیچ راه نماینده و هر که راه نماید

اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُّضِلٍّ ۚ أَلَيْسَ اللَّهُ بِعَزِيزٍ ذِي انْتِقَامٍ ۝۴۱

خدا نیست او را هیچ گمراه کننده آیا نیست خدا غالب خداوندان انتقام کشیدن

وَلَٰكِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ

و اگر به پرسی ایشان را که آفرید آسمان با زمین البته بگویند

اللَّهُ ۚ قُلْ أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ أَرَادَنِيَ

خدا آفرید بگو وید آن را که می پرستید بجز خدا اگر خواهد در حق من

اللَّهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّهِ أَوْ أَرَادَنِي بِرَحْمَةٍ هَلْ

خدا می تعالی سختی را آیا این بتان دفع کننده سختی او هستند یا اگر خواهد در حق من بخشائی

هٰن مُسِيكُ رَحْمَتِهِ قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ

آیا این بتان باز دارند بخشایش او هستند بموسست مرا خدا بر حق توکل می کنند

الْمُتَوَكِّلُونَ ۵ قُلْ يَقَوْمِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَامِلٌ

توکل کنندگان بگو ای قوم من عمل کنید برویج خود هر آینه من نیز عمل کننده ام

فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ۶ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ

بروئج خود پس خواهید دانست کسی را که بیایدش عذاب که رسوا کندش و کسی را که فرود آید

عَذَابٌ مُّقِيمٌ ۷ إِنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ

بر حق عذاب دایم هر آینه ما فرود آوردیم بر تو کتاب را برای مردمان برستی

فَمَنْ اهْتَدَىٰ فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا

پس هر که راه یاب شد پس نفع او راست و هر که گمراه شد پس جز این نیست که گمراه شود

وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ۸ اللَّهُ يَتَوَفَّى الْأَنْفُسَ حِينَ

بهر مرد خود هستی برایشان نگهبان خدا تعالی قبض ارواح میکند نزدیک موت آن

مَوْتِهَا وَالَّتِي لَمْ تَمُتْ فِي مَنَامِهَا فِيمِمْسِكِ الَّتِي قَضَىٰ

و آن روح که زنده است قبض آن میکند نزدیک خواب آن پس نگاه میدارد آن را که حکم

عَلَيْهَا الْمَوْتَ وَيُرْسِلُ الْأُخْرَىٰ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ۹ إِنَّ

موت کرده است بر حق و می گزارد آن دیگر را تا وقتی معین هر آینه

فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ۱۰ أَمْ آتخذُوا مِنْ دُونِ

درین مقدم نشان هست برای قومی که تامل می کنند آیا شفاعت کنندگان گرفته اند

اللَّهِ شُفَعَاءَ قُلْ أُولَٰئِكَ لَا يَمْلِكُونَ شَيْئًا وَلَا يَعْقِلُونَ ۱۱

بجز خدا بگو ایشان را که گرفتید اگر چه نمی توانستند هیچ کاری و نمی دانستند

قُلْ لِلَّهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيعًا لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

بگو در اختیار خداست شفاعت همه یک جا مرا راست بادشاهی آسمان و زمین

ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ۱۲ وَإِذَا ذَكَرَ اللَّهُ وَحْدَهُ اشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ

باز بسوزد او گردانیده خواهد شد و چون یاد کرده شود خلاقیتها متعجب شود دل

الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ ۖ وَإِذَا ذُكِرَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ

آنانکه ایمان نمی آرند آخرت و چون یاد کرده شوند آنانکه بجا و هستند

إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ۖ قُلِ اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

ناگاه ایشان شادمان می شوند بگو بار خدایا ای پدیدکننده آسمان و زمین

عِلْمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ فِي مَا

داننده نهان و آشکارا تو حکم کنی میان بندگان خود در چیزیکه ایشان

كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ۖ وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مَا فِي الْأَرْضِ

در آن اختلاف میکردند و اگر باشد آنانرا که ستم کردند آنچه در زمین است

جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَافْتَدَوْا بِهِ مِنْ سُوءِ الْعَذَابِ يَوْمَ

همگی با و مانند آن همراه آن البته عوض خود و بهندان را بسبب سختی عذاب روزی

الْقِيَامَةِ ۖ وَبَدَّ اللَّهُ مَا لَهُمْ يَكُونُوا يَحْتَسِبُونَ ۖ

قیامت و ظاهر شود ایشان را از جانب خدا آنچه گمان نمی داشتند

وَبَدَّ اللَّهُ سَيِّئَاتٍ مَا كَسَبُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ

و ظاهر شود ایشان را جزائے بد آنچه کرده بودند و درگیرد ایشان را آنچه بدان

يَسْتَهْزِءُونَ ۖ فَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ عَانًا ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُ

استهزاء میکنند پس چون برسد آدمی را سختی بخواند مالا باز چون بدبیم او را

نِعْمَةً مِنَّا قَالَ إِنَّمَا أُوتِيْتُهَا عَلَىٰ عِلْمٍ بَلْ هِيَ فِتْنَةٌ

نعمتی از طرف خود گوید جز این نیست که داده شده است این نعمت مرا بنا بر دانستی که در غیبت بلکه این

وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۖ قَدْ قَالَهَا الَّذِينَ مِنْ

نعمت آزمائش است ولیکن اکثر ایشان نمی دانند هر آینه گفتند این کلمه آنانکه پیش از

قَبْلِهِمْ فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ۖ فَأَصَابَهُمْ

ایشان بودند پس دفع نکرد از ایشان بلا آنچه میکردند پس رسید بدیشان

سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا وَالَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ هَؤُلَاءِ سَيُصِيبُهُمْ

عقوبت های آنچه کردند و آنانکه ستم کردند ازین جماعه خواهد رسید بدیشان

سَيَاتُ مَا كَسَبُوا وَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ ۝ اَوَلَمْ يَعْلَمُوا اَنَّ

عقوبت ہائے آنچه کردند و نیستند ایشان عاجز کننده و آیات دانسته اند کہ

اللّٰهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ ۚ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ

خدا کشادہ میسازد رزق را برائے ہر کہ میخواہد و تنگ میکند برائے ہر کہ نخواہد ہر آئینہ در بین کار نشانہا است

لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ۝ قُلْ يُعْبَادِي الَّذِينَ اسْرِفُوا عَلٰۤى اَنْفُسِهِمْ

قومی را کہ ایمان می آورند بگو از طرف من اے آن بندگان من کہ تجاوز از حد کردند بر خود

لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَّحْمَةِ اللّٰهِ ۚ اِنَّ اللّٰهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا ۝

تا امید مشوید از رحمت خدا ہر آئینہ خدا می آرد گناہان را ہمہ یک جا

اِنَّهٗ هُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ۝ وَاَنْبِیَآءُ اِلٰی رَبِّكُمْ وَاَسْلِمُوْا لَهٗ

ہر آئینہ خدا ہموست آمرزگار مہربان و رجوع کنید بسوئے پروردگار خویش و منقاد شوید اورا

مِنْ قَبْلِ اَنْ يَّآتِيَكُمْ الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنْصَرُونَ ۝ وَاتَّبِعُوا

پیش از آن کہ بیاید بشما عقوبت باز مد کرده نہ شوید و پیروی کنید

اَحْسَنَ مَا اُنْزِلَ اِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَّآتِيَكُمْ

به نیکوترین آنچه فرستادہ شد بسوئے شما از جانب پروردگار شما پیش از آن کہ بیاید بہ شما عذاب

الْعَذَابُ بَغْتَةً ۚ وَاَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ۝ اِنْ تَقُولُ نَفْسٌ

تا گمان و شما خبردار نہ باشید (رجوع بخدا کنید و اتباع قرآن نمایند) بجهت ترس از آنکہ

يُحْسِرُنِيْ عَلٰی مَا فَرَطْتُ فِيْ جَنْبِ اللّٰهِ وَاِنْ كُنْتُ لِنِ

گوید شخصی دایم پشیمانی من بر تقصیر کردن من در حق خدا و ہر آئینہ من بودم از

السَّآخِرِيْنَ ۝ اَوْ تَقُولُ لَوْ اَنَّ اللّٰهَ هَدٰۤى سَبِيْلِيْ لَكُنْتُ مِنَ

متحرک کنندگان یا گوید اگر خدا ہدایت کردے مرا البتہ می شدم از

الْمُتَّقِيْنَ ۝ اَوْ تَقُولُ حِيْنَ تَرٰی الْعَذَابَ لَوْ اَنَّ لِیْ كَرْهًا

متقیان یا گوید وقتی کہ معاینہ کند عذاب را کاش مرا رجوعی باشد و

فَاَكُوْنُ مِنَ الْمُحْسِنِيْنَ ۝ بَلٰی قَدْ جَاءَتْكَ اٰیٰتِيْ فَكَذَّبْتَ

تا باشم از نیکوکاران آنگاہ خدا فرماید اے آمد پیش تو آیات من پس دروغ

بِهَا وَاسْتَكْبَرَتْ وَكُنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ ۝ وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ تَرَى

داشتی آنرا و تکبر کردی و شدی از کافران و روز قیامت بینی

الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى اللَّهِ وَجُوهُهُمْ مُسْوَدَّةٌ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ

آنان را که دروغ بستند بر خدا روئیشان سیاه شده است آیا نیست در دوزخ

مَثْوًى لِّلْمُتَكَبِّرِينَ ۝ وَيُنَجِّي اللَّهُ الَّذِينَ اتَّقَوْا بِمَفَازَتِهِمْ

جائے متکبران و نجات دهد خدا متقیان را قریب رستگاری خویش شده

لَا يَمَسُّهُمْ السُّوءُ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ۝ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ

نرسد بدیشان سختی و نه اندوه گین شوند خدا آفریننده هر چیزیست

وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ۝ لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَوَاتِ

و او بر هر چیزی خیرگیزنده است مراد راست کلیدهای آسمان ها

وَالْأَرْضِ ۝ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخٰسِرُونَ ۝

و زمین و آنانکه کافر شدند بآیات خدا این جماعت ایشانند زیان کاران

قُلْ أَفَغَيْرَ اللَّهِ تَأْمُرُونِي أَعْبُدُ أَيُّهَا الْجَاهِلُونَ ۝ وَلَقَدْ

آیامی فرماید بمن که پرستش کنم غیر خدا را ای نادان و جاهلین

أَوْحَى إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ لَئِنْ أَشْرَكَتَ لَيَحْبَطَنَّ

وحی فرستاده شد یا محمد بسوئے تو و بسوئے آنانکه پیش از تو بودند که اگر شرک کنی البته

عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخٰسِرِينَ ۝ بَلِ اللَّهُ فَاعْبُدْ وَكُنْ

ناپودر و درو عمل تو و البته شوی از زیان کاران بلکه خدا را فقط عبادت کن و بشو

مِّنَ الشَّاكِرِينَ ۝ وَما قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ ۝ وَالْأَرْضُ جَمِيعًا

از سپاسداران و نه شناختند خدا را حق شناختن او و زمین همگی جا

قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ ۝ وَالسَّمٰوٰتُ مَطْوِيٰتٌ بِيَمِينِهِ ۝ سُبْحٰنَهُ

در مشیت او باشد روز قیامت و آسمان ها پیچیده شوند در دست راست او پاک

وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ۝ وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي

او راست و برتر است از آنکه شرک او مقهور میکنند و میدهند در صور پس بمیرد هر که در

و
یعنی مختار و متصرف
اوست ۱۲

السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ نَفَخَ فِيهِ

آسمان را و هر که در زمین است مگر آنکه خدا خواسته است باز دمیده شود

أُخْرَىٰ فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ ۝ وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ

در صورتی دیگر پس ناگهان ایشان ایستادگانند و می‌نگرند و روشن شود زمین به نور پروردگار خود

رَبِّهَا وَوُضِعَ الْكِتَابُ وَجُمِلَ بِالْذِّبِّينَ وَالشُّهَدَاءُ وَقُضِيَ

و نهاده شود نامه اعمال و آورده شود پیغامبران را و گواهان را و حکم کرده شود

بَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ۝ وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا

میان آدمیان برستی و ایشان ستم کرده نشوند تمام داده شود هر شخص را جزای آنچه

عَمِلَتْ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَا يَفْعَلُونَ ۝ وَسَيُقَاسُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ

کرده است و خدا و ان ترست آنچه می‌کنند و روان کرده شود کافران را بسوی

جَهَنَّمَ زُمَرًا حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوهَا فَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ

دو رخ گروه گروه تا وقتی که بیایند نزدیک و درخ و آورده شود دروازه های آن و گویند ایشان را

خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِ رَبِّكُمْ

نگهبانان دو رخ آیا نیامده بودند به شما پیغامبران از جنس شما می‌خواندند بر شما آیات پروردگار شما را

وَيُنذِرُوكُم لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا قَالُوا بَلَىٰ وَلَكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ

و می‌ترسانیدند شما را از ملاقات این روز شما گفتند آری و لیکن متحقق شد عظم

الْعَذَابِ عَلَى الْكَافِرِينَ ۝ قِيلَ ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ

عذاب بر کافران گفته شود در آنجا به دروازه های دو رخ جاویدان

فِيهَا فِئَسٌ مَّثْوًى الْمُتَكَبِّرِينَ ۝ وَسَيُقَاسُ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ

در اینجا پس به جانی متکبران سست دو رخ و روان کرده شوند آنکه ترسیدند از پروردگار

إِلَى الْجَنَّةِ زُمَرًا حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوهَا وَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ

خویش بسوی بهشت گروه گروه تا وقتی که بیایند نزدیک بهشت و آورده شود دروازه های آن و گویند

لَهُمْ خَزَنَتُهَا سَلَامٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ ۝ وَقَالُوا

ایشان را نگهبانان بهشت سلام بر شما باد خوشحال شدید پس در آنجا بهشت جاویدان و گویند

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقَنَا وَعْدَهُ وَأَوْرَثَنَا الْأَرْضَ نَتَبَوَّأُ

پس خدا را راست که راست کرد ما و وعده خود و عطا کرد ما از زمین جانی میگیریم

مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ فَنِعْمَ أَجْرُ الْعَمِلِينَ ۝۷۱ وَتَرَى

از بهشت هر جا که خواهیم پس نیک مزد کار کنندگان است به بهشت - و به بینی

الْمَلَائِكَةَ حَافِينَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ ۝۷۲

فرشتگان را گرداگرد شده حوالی عرش تسبیح میگویند همراه ستایش پروردگار

وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَقِيلَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝۷۳

خویش و حکم کرده شود میان ایشان راستی و گفته شود ستایش خدا را راست پروردگار عالم با

سُورَةُ الْمُؤْمِنَاتِ ۝ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝ خَمْسٌ مِّنْ آيَاتِ تِلْكَ الْكِتَابِ

سوره مؤمنان در که نازل شود آن بسم نام خدا تسبیح شاننده مهربان هشتاد و پنج آیت در که است

حَمَّ ۝ تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ۝ غَافِرٌ

فرو فرستادن کتاب از جانب خدا را غافل و اناست آمرزنده

الذَّنْبِ وَقَابِلُ التَّوْبِ شَدِيدُ الْعِقَابِ ذِي الطَّوْلِ لَا إِلَهَ

گناه و پذیرنده توبه سخت کننده عقوبت خداوند تو گری نیست

إِلَّا هُوَ إِلَهُ الْمَصِيرِ ۝ مَا يُجَادِلُ فِي آيَاتِ اللَّهِ إِلَّا الَّذِينَ

هیچ معبود مگر او بسوی اوست باز گشت مکاره نمی کنند در آیت های خدا مگر

كَفَرُوا فَلَا يَغْرُرُكَ تَقْلِبُهُمْ فِي الْبِلَادِ ۝ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ

کافران پس غرر نکرد ترا آمد و رفت ایشان در شهرها دروغ داشتند پیش ایشان

نُوحٍ وَالْأَحْزَابُ مِنْ بَعْدِهِمْ وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ بِرَسُولِهِمْ

قوم نوح و جماعت های دیگر بعد از قوم نوح و قصد کرد هر جماعتی به پیغامبر خود

لِيَأْخُذُوهُ وَجَادِلُوا بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ فَأَخَذْتَهُمْ

تا بگیرند آنرا و مکاره کردند به شبهات پیورده تا ناپدید سازند بان سخن راست پس گرفتیم ایشان را

فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ ۝ وَكَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ

پس چگونه بود عقوبت من و هم چنین ثابت شد حکم پروردگار تو بر کافران که ایشان

تَرْجُح

و
یعنی در اختصاص
علی ۱۳

وقف النبي
صلى الله عليه وسلم

كَفَرُوا أَنَّهُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ

اہل دوزخ اند آناںکہ بر میدارند عرش و آناںکہ

حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ

گرداگر و غرض اند تسبیح میگویند همراه ستایش پروردگار خویش و ایمان می آرند با و آفرزش میخواهند

اٰمَنُوْا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَّحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ لِلَّذِيْنَ

برائی مومنان میگویند، هر فردگار را فراموشی همه چیز را به بخشایش و دانش پس بیامرز آنان را که توبه

تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿٧﴾ رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ

کردند و پیرونی راه تو نمودند و نگا پدار ایشان را از عذاب دوزخ ای پروردگار ما و در آری ایشان را

جَعَلْتُ عَذْرًا لِّلَّتِي وَعَدْتُهُمْ وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ الَّتِي فِيهَا يَدْخُلُونَ خَالِدِينَ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

بہ ہوستا نہائے ہمیشہ ماندن کہ وعدہ کردہ بالیشان و درآر نیز ہر کہ شائستہ کار باشد از پدران

اَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّتِهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝۸ وَقِهِمْ

ایشان وزنان ایشان و فرزندان ایشان برآیند توئی غالب با حکمت و نگاهدار ایشان را

السَّيَّاتِ وَمَنْ تَقَى السَّيَّاتِ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمْنَاهُ ۖ وَذَلِكَ

از عقوبت با و هرگز انگاداری از عقوبت با دران روز پس هر آئینه رحم کرده بروی و این مقدمه

هُوَ الْقَوْزُ الْعَظِيمُ ۚ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنَادُونَ لَبَقْتُ اللَّهَ

نگاه داشتن بهمانست مطلب یابی بزرگ هراتینه آنانکه کافر شدند آواز داده شود ایشان را که تحقیق دشمن

الْكِبَرُ مِنْ مَّقَاتِلِكُمْ أَنْفُسَكُمْ إِذْ تُدْعَوْنَ إِلَى الْإِيمَانِ فَتَكْفُرُونَ ﴿١٥﴾

داشتن خدا شما را وقتیکه خوانده می شد بدر دنیا بسوسه ایمان پس کافر می ماندید زیادتر است از دشمن

قَالُوا رَبَّنَا آمَنَّا اِثْنَيْنِ وَاٰحْيَيْنَا اِثْنَيْنِ فَاعْتَرَفْنَا بِذُنُوبِنَا

داشتن شما خود را گویند ای پروردگار ما مرده ساختی را دو بار زنده گردانیدی ما را دو بار پس اعتراف کردیم

فَهَلْ إِلَى خُرُوجٍ مِّنْ سَبِيلٍ ۖ ذَلِكُمْ يَأْتِيهِ إِذَا دُعِيَ اللَّهُ وَحْدَهُ

بہ گناہان خود پس آیا بسوئے بیرون رفتن را ہے بہت یعنی جیل بہت و این غلاب بسبب آنست

۱۲

الَّذِي يُرِيكُمْ آيَاتِهِ وَيُنَزِّلُ لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ رِزْقًا وَمَا يَتَذَكَّرُ

بلند قدر بزرگوار اوست که آن مینماید شما را نشانههای خود و فرو میفرستد برای شما از آسمان رزق را و پند نمیدهد

إِلَّا مَنْ يُنِيبُ ۖ فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ

نمی شود مگر کسیکه رجوع میکند بخدا پس یاد کنید خدا را یک جهت ساخته برای او عبادت را اگر چه ناخوش

الْكَافِرُونَ ۚ رَفِيعُ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ أَمْرِهِ

دارند کافران اوست بلند کننده مرتبه با خداوند عرش می اندازد روح را از فرمان خود

عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ لِيُنْذِرَ يَوْمَ التَّلَاقِ ۚ يَوْمَ هُمْ بَارِزُونَ

بر هر که خواهد از بندگان خود تا بترسانند آن بنده را از روز ملاقات فل روز که ایشان بیرون

لَا يَخْفَى عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ ۚ لِمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ لِلَّهِ الْوَاحِدِ

آیند پوشیده نباشد بر خدا از ایشان چیزی خدا فرماید که راست باد شاهی امروز باز خود جواب دهد

الْقَهَّارِ ۚ الْيَوْمَ تَجْزَى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ لَا ظُلْمَ الْيَوْمَ

خداست یگانه غالب را امروز پاداش داده شود هر شخص بجهت آنچه کرده است هیچ ستم نیست امروز

إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۚ وَأَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْأَزْفَةِ إِذِ الْقُلُوبُ

هر آینه خدا زود حساب کننده است و بترسان ایشان از روز قیامت آنگاه که دلها

لَدَى الْحَنَاجِرِ كَاطِئِينَ ۚ مَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ حَمِيمٍ وَلَا شَفِيعٍ

نزد بکت جنبه گردن باشند پیر شده از غم نیست ستمگاران را هیچ دوستی و نه شفاعت کننده که

يُطَاعُ ۚ يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ ۚ وَاللَّهُ

سخن او قبول کرده شود میداند خدایانیت چشم بار و آنچه پنهان میدارند سینه ها خدا

يَقْضِي بِالْحَقِّ ۚ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَقْضُونَ

حکم میکند راستی و آنانکه کافران می پرستند ایشان را بجز خدا حکم نمی کنند

بِشَيْءٍ ۚ إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّيِّعُ الْبَصِيرُ ۚ أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي

به چیزها هر آینه خدا هولناکست شنوایان آیا سیر نه کرده اند در

الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ كَانُوا مِنْ قَبْلِهِمْ

زمین تا بنگرند چگونه بود آخر کار آنانکه پیش از ایشان بودند

ط
یعنی از قبور

۲۷

كَانُوا هُمْ أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَآثَارًا فِي الْأَرْضِ فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ

زیادہ تر از ایشان بہ قوت و بہ نشان ہا در زمین و پس گرفتار کرد ایشانرا

بِذُنُوبِهِمْ وَمَا كَانَ لَهُم مِّنَ اللَّهِ مِنْ وَّاقٍ ۚ ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانَتْ

خدا گناہان ایشان و نہ بود ایشانرا از خدا هیچ پناہ دہندہ این عقوبت بسبب آن

تَأْتِيَهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَكَفَرُوا فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ إِنَّهُ قَوِيٌّ

بود کہ مے آمدند بایشان پیغامبران ایشان بہ نشان ہا پس ایشان کافر شدند پس گرفتار کرد ایشانرا خدا

شَدِيدُ الْعِقَابِ ۚ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا وَسُلْطٰنٍ مُّبِينٍ

بہ آئینہ خدا تو با سخت عقوبت ست و بہ آئینہ فرستادیم موسیٰ را بہ نشانی خویش و حجت ظاہر

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَقَارُونَ فَقَالُوا سِحْرٌ كَذَابٌ ۚ فَلَمَّا

بسوئے فرعون و ہامان و قارون پس گفتند جادو گے دروغ گو نیست پس چون آمد

جَاءَهُم بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا اقْتُلُوا أَبْنَاءَ الَّذِينَ آمَنُوا

بدیشان پیغام راست از نزد ہما گفتند بشید فرزندان آنانکہ ایمان آوردند

مَعَهُ وَاسْتَحْيُوا نِسَاءَهُمْ وَمَا كَيْدُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلٰلٍ ۚ

ہمراہ او و زہدہ گزارید دختران ایشانرا و نیست جید سازی کافران مگر در تباہی

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِي أَقْتُلْ مُوسَىٰ وَلْيَدْعُ رَبِّي إِنِّي أَخَافُ

و گفست فرعون ای یاران ہذا چہ مرا تا بشم موسیٰ را باید کہ دعائند جناب پروردگار خویش بہ آئینہ

أَن يُبَدِّلَ دِينَكُمْ أَوْ أَن يُظْهِرَ فِي الْأَرْضِ الْفُسَادَ ۚ وَقَالَ

می ترسم از آنکہ بدل کند دین شما یا بدید پروردگار در زمین فساد و گفست

مُوسَىٰ إِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ مِنْ كُلِّ مُتَكَبِّرٍ لَا يُؤْمِنُ

موسیٰ بہ آئینہ من پناہ کہ گفتم بہ پروردگار خود و بہ پروردگار شما از شر ہر متکبرے کہ باور نہ دارد

بِیَوْمِ الْحِسَابِ ۚ وَقَالَ رَجُلٌ مُّؤْمِنٌ مِّنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ

روز حساب را و گفست مردے مسلمان از نحویشان فرعون کہ چہ بیان میداشت

إِيمَانَهُ أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا أَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ وَقَدْ جَاءَكُمْ

ایمان خود را آیا می کشید مردے بسبب آنکہ میگوید پروردگار من خداست و بہ آئینہ آوردہ

و
یعنی محل ہا و قلعہ ہا
بسیار بنا کردند

۳
۴

بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ رَبِّكُمْ وَإِنْ يَكْذِبَ عَلَيْكُمْ كَذِبٌ وَإِنْ

است پیش شما نشانها از جانب پروردگار شما و اگر بفرض دروغگو باشد پس و بال بر او ست دروغگوئی

يَكُ صَادِقًا يُصِيبُكُمْ بَعْضُ الَّذِي يَعِدُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي

او و اگر راست گو باشد البته برسد به شما بعض آنچه وعده میدهد شما را هر آینه خدا راه نمی نماید

مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ ۝ يَقُومُ لَكُمْ الْمُلْكُ الْيَوْمَ ظَاهِرِينَ

کسی را که باشد از حد گذشته در رفع گو ای قوم من شمار است بادشاهی امروز غالب شده

فِي الْأَرْضِ فَمَنْ يَنْصُرُنَا مِنْ بَأْسِ اللَّهِ إِنْ جَاءَنَا فَقَالَ

در زمین پس که نصرت دهد ما را از عذاب خدا اگر بیاید بنا گفت

فِرْعَوْنُ مَا أُرِيكُمْ إِلَّا مَا أَرَىٰ وَمَا أَهْدِيكُمْ إِلَّا سَبِيلَ

فرعون مصلحت نمی دهم شما را مگر آنچه او را می بینم و دلالت نمی کنم شما را مگر براه

الرَّشَادِ ۝ وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَقُومُ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ مِثْلَ

راستی و گفت شخصی که ایمان آورده بود ای قوم من هر آینه من می ترسم بر شما از ماندن

يَوْمِ الْأَحْزَابِ ۝ مِثْلَ دَأْبِ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَالَّذِينَ

روز جماعت بستی پیشین مانند صورت حال قوم نوح و عاد و ثمود و آنانکه

مِنْ بَعْدِهِمْ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِلْعِبَادِ ۝ وَيَقُومُ إِنِّي أَخَافُ

بعد از ایشان بودند و خدا اراده ستم نمی کند بر بندگان و ای قوم من هر آینه من ترسم

عَلَيْكُمْ يَوْمَ التَّنَادِ ۝ يَوْمَ تَوَلَّوْنَ مُدْبِرِينَ مَا لَكُمْ مِنَ اللَّهِ

بر شما از روز آواز دادن با یکدیگر روز بچه روگردانید پشت داده نبود شما را از خدا

مِنْ عَاصِمٍ ۚ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ۝ وَلَقَدْ جَاءَكُمْ

یہج نگاه دارنده و بر گراگرد سازد خدا پس نیست او را یہج راه نمائنده و هر آینه آمده

يُوسُفُ مِنْ قَبْلُ بِالْبَيِّنَاتِ فَبَارِئُكُمْ فِي شَكٍّ مِمَّا جَاءَكُمْ بِهِ ۚ

بود پیش ازین بشما یوسف به نشان ها پس همیشه در شک بودید از آنچه آورده بود پیش شما آنرا

حَتَّىٰ إِذَا هَلَكَ قُلْتُمْ لَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ مِنْ بَعْدِهِ رَسُولًا كَذَلِكَ

تا وقتی که بمرد گفتید نخواهد فرستاد خدا بعد از من پیغمبر را همچنین

يُضِلُّ اللَّهُ مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ مُرْتَابٌ ۝ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي

گمراه میکند خدا هرگز است او از حد در گذرنده شک آورنده آنانرا که مکاره می کنند در

آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ حُجَّةٍ كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ

آیات خدا بغیر حجتی که آمده باشد پیش ایشان سخت ناپسند شد این مکاره ایشان نزدیک خدا

الَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى كُلِّ قَلْبٍ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٌ ۝

و نزدیک آنانکه ایمان آوردند همچنین مهر می نهد خدا بر هر دل متکبر سرکش

وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَهْأَمُّ ابْنُ لِي صَرْحًا لَعَلِّي أَبْلُغُ الْأَسْبَابَ

و گفت فرعون ای پسر من برای من کوشه تا باشد که برسم باین راه با

أَسْبَابَ السَّمَوَاتِ فَأَطَّلِعَ إِلَى إِلَهِ مُوسَى وَإِنِّي لَأَكْظُمُهُ كَاذِبًا وَكَذَلِكَ

راه های آسمان تا در گرم بسوسم پروردگار موسی و هر آینه دروغگو می پندارم و همچنین

زَيْنَ لِفِرْعَوْنَ سُوءُ عَمَلِهِ وَصُدَّ عَنِ السَّبِيلِ وَمَا كَيْدُ

آراسته شد در نظر فرعون عمل بد او و باز داشته شد از راه صواب و بود حیل سازنی

فِرْعَوْنَ إِلَّا فِي تَبَابٍ ۝ وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَقَوْمِ اتَّبِعُونِ

فرعون نکرد تنها می و گفت آنکه ایمان آورده بود ای قوم من پیروئی من کنید

أَهْدِكُمْ سَبِيلَ الرَّشَادِ ۝ يَقَوْمِ إِنَّمَا هِيَ الدُّنْيَا مَتَاعٌ

تا دالالت کنم شما را بر راه راستی ای قوم من جز این نیست که این زندگانی اندک بهره است

وَإِنَّ الْآخِرَةَ هِيَ دَارُ الْقَرَارِ ۝ مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُجْزَى

و هر آینه آخرت هموست سرای همیشه بودن هر که عمل آرد کار بد جزا داده نخواهد شد

إِلَّا مِثْلَهَا ۝ وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنشَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ

الا مانند آن و هر که بجا آرد کار شایسته خواه از جنس مرد خواه از جنس زن و او مؤمن بود

فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ يُرْزَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ ۝

پس در آیند آنجمعه به بهشت رزق داده شود ایشان را آن جا بغیر شمار و

يَقَوْمِ مَالِي أَدْعُوكُمْ إِلَى النَّجْوَىٰ وَتَدْعُونَنِي إِلَى النَّارِ ۝

ای قوم من چیسست مرا که میخوانم شما را بسوی نجات و شما میخوانید مرا بسوی دوزخ

تَدْعُونَنِي لِأَكْفُرَ بِاللَّهِ وَاشْرِكُ بِهِ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ وَأَنَا

میخوانید مرا بسوئے آن که کافر شوم بخلد و شریک او مقرر کنم چیزے که نیست مرا بحقیقت آن علم من

ادْعُوكُمْ إِلَى الْعَزِيزِ الْغَفَّارِ ۱۷ لَا جَرَمَ أَنَا تَدْعُونَنِي إِلَيْهِ لَيْسَ

میخوانم شما را بسوئے خدا غالب آمرزگار بے شبهه چیزے که شما میخوانید مرا بسوئے آن نیست آن

لَهُ دَعْوَةٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأَنَا مُرَدُّنَا إِلَى اللَّهِ وَأَنَا

چیز را قبول کردن دعا و دعا در دنیا و نه در آخرت و بے شبهه بازگشت ما بسوئے خداست

الْمُسْرِفِينَ هُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ۱۸ فَسَتَذْكُرُونَ مَا أَقُولُ لَكُمْ

و بے شبهه از حد گذشتگان ایشان اندا بل و فرسخ پس یاد خواهید کرد آنچه می گویم به شما

وَأُفَوِّضُ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ۱۹ فَوَقَّعَهُ

و من سپارم مقدمه خود را بخدا هر آینه خدا بیناست باحوال بندگان پس نگاہ داشت

اللَّهُ سَيِّئَاتِ مَا مَكُرُوا وَحَاقَ بِالْفِرْعَوْنَ سُوءُ الْعَذَابِ ۲۰

او را خدا از سختی بائی بدسگالی ایشان و فرو گرفت بخویشان فرعون عذاب سخت

النَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ ۲۱

در گرفت ایشان را آتش حاضر کرده میشوند بر آتش بگاه و شام و روزے که قائم شود قیامت گوئیم

أَدْخِلُوا آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ ۲۲ وَإِذْ يَتَحَايَوْنَ فِي النَّارِ

خویشان فرعون را در آئید در سخت ترین عذاب و یاد کن چون با هم مکابر میکنند و فرسخ

فَيَقُولُ الضُّعَفَاءُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ

پس گویند ناتوان سرکشان را هر آینه ما تابع بودیم شما را پس آیا شما

أَنْتُمْ مُعْتَنُونَ عَنَّا نَصِيبًا مِّنَ النَّارِ ۲۳ قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا

دفع کننده هستید از سر ما یک حصه از عقوبت آتش گویند سرکشان هر آینه ما

إِنَّا كُلٌّ فِيهَا إِنَّ اللَّهَ قَدْ حَكَمَ بَيْنَ الْعِبَادِ ۲۴ وَقَالَ الَّذِينَ

همه در آتشیم هر آینه خدا مقدمه فیصل کرده است در میان بندگان و گویند آنکه

فِي النَّارِ لَخِزْنَةٌ جَهَنَّمَ ادْعُوا رَبَّكُمْ يُخَفِّفْ عَنَّا يَوْمًا مِّنَ

در آتش اند نگاهبانان و فرسخ دعا کنید بجناب پروردگار خویش تا سبک کند از ما حصه یک روز

الْعَذَابِ ۴۹ قَالُوا أَوَلَمْ تَكُ تَأْتِيكُمُ رُسُلُكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا

از عذاب گویند نگاهبانان آیات نمی آمدند بشما پیغمبران شما به معجزه ها گویند آری

بَلَىٰ قَالُوا فَاذْعُوا وَمَا دُعَاؤُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ۵۰ إِنَّا

نگاهبانان گویند پس شما دعا کنید و نیست دعای کافران مگر در تباهی هر آئینه ما

لَنَنْصُرَ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ

نصرت دهیم پیغمبران خود را و آنان را که ایمان آوردند در زندگی دنیا و نیز روزی که قائم شوند

الْأَشْهَادُ ۵۱ يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعَذَرَتُهُمْ وَلَهُمُ اللَّعْنَةُ

گواهان و روزی که سودمند دهد ستمکاران را عذر آوردن ایشان و ایشان را است لعنت

وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ۵۲ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْهُدَىٰ وَأَوْثَقْنَا

و ایشان را است عقوبت آن سرشته و هر آئینه دادیم موسی را هدایت و وارث کتاب

بَنِي إِسْرَءِيلَ الْكِتَابَ ۵۳ هُدًى وَذِكْرَىٰ لِأُولَى الْأَلْبَابِ ۵۴

ساختیم بنی اسرائیل را برای راه نمودن و پند دادن خداوندان خرد و

فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ

پس صبر کن بر آئینه و وعده خدا راست است و آمرزش طلب کن بر گناه خود و تسبیح گوئی

رَبِّكَ بِالْعِشِيِّ وَالْإِبْكَارِ ۵۵ إِنَّ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ

با ستایش پروردگار خود به شام و بگاه بر آئینه آنانکه مبارزه میکنند در آیت های خدا

بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتَهُمُ إِلَّا فِي صُدُورِهِمْ إِلَّا كِبْرُ مَا هُمْ

بغیر حجتی که آمده باشد ایشان نیست در سینه ایشان مگر اراده غلبه که نیستند ایشان

بِبَالِغِيهِ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ۵۶ لَخَلِقُ

رسنده آن پس پناه طلب کن از خدا هر آئینه خدا همونست شنوایینا و بیننده آفریدن

السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَكْبَرُ مِنْ خَلْقِ النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ

آسمان ها و زمین بزرگ تر است از آفریدن آدمیان و لیکن اکثر

النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ۵۷ وَكَأَيُّسْتَوَى الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرَةُ وَالَّذِينَ

مردمان نمیدانند و برابر نیستند نابینا و بینا و برابر نیستند آنانکه

و
یعنی فرشتگان گواهی

دهند ۱۲

و

یعنی عاده ایشان ۱۱

امِنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَلَا الْمُسِيءَ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ﴿۵۸﴾

آوردہ اند و کار برائے شائستہ کردند باید کار اند کہے ہند پذیرے شومید

إِنَّ السَّاعَةَ لَآتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ

ہر آئینہ قیامت آمدنی ست نیست شک دران ولیکن اکثر مردمان

لَا يُؤْمِنُونَ ﴿۵۹﴾ وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ

باور نمیدارند و گفت پروردگار شما دعا کنید بجناب من تا قبول کنم دعائی شمارا ہر آئینہ

الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ ﴿۶۰﴾

آنا کند تکبر می کنند از عبادت من داخل خواہند شد بہ دوزخ خواہند شد

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا

خدا ہے آنست کہ آفرید برائے شما شب را تا آرام گیرید دران و آفرید روز را بوجہ کہ دران دیدن

إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ

یکدم گیر باشند ہر آئینہ خداوند فضل ست بر مردمان ولیکن اکثر مردمان

لَا يَشْكُرُونَ ﴿۶۱﴾ ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ مَّا لَا إِلَهَ إِلَّا

شکر نمی کنند اینست خدا پروردگار شما آفرینندہ ہر چیز نیست هیچ معبودے

هُوَ فَاقَىٰ تَوْفَكُونَ ﴿۶۲﴾ كَذَلِكَ يُؤْفَكُ الَّذِينَ كَانُوا بِآيَاتِ اللَّهِ

بجزوے پس از کجا برگردانیدہ میشود بچنین برگردانیدہ می شوند آنا کند آیات خدا

يَجْحَدُونَ ﴿۶۳﴾ اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ قَرَارًا وَالسَّمَاءَ

انکار می کردند خدا ہے آنست کہ ساخت برائے شما زمین را قرار گاہ و آسمان را

بِنَاءً وَصَوَّرَكُمُ فَأَحْسَنَ صُورَكُمْ وَرَزَقَكُم مِّنَ الطَّيِّبَاتِ ط

سقف و صورت بست شمارا پس نیکو ساخت صورت ہائے شما و روزی داد شمارا از پاکیزہا

ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ فَتَبَرَّكُ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿۶۴﴾ هُوَ الْحَيُّ لَا إِلَهَ

اینست خدا پروردگار شما پس بسیار بابرکت ست خدا ہے پروردگار عالمہا اوست زندہ نیست هیچ

إِلَّا هُوَ فَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ط الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ

معبود مکر او پس عبادت کنید او را یک جہت ساختہ برائے او عبادت ستائش خدا ہے پروردگار

الْعَالَمِينَ ﴿٥٦﴾ قُلْ إِنِّي نُهَيْتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ

عالمها بگوهر آئینه من منع کرده شدم از آنکه عبادت کنم آنان را که شما می پرستید

دُونِ اللَّهِ لَمَّا جَاءَنِي الْبَيِّنَاتُ مِنْ رَبِّي وَأُمِرْتُ أَنْ أُسْلِمَ

بجز خدا و قتیکه آمد بمن نشانها از جانب پروردگار من و فرموده شد مرا که منقاد شوم

لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٥٧﴾ هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ

پروردگار عالمها را اوست آنکه آفرید شما را از خاک باز از

نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوا

نطفه منی باز از خون بسته باز بیرون می آرد شما را کودک شده باز باقی میگذارد تا برسید

أَشَدَّكُمْ ثُمَّ لِتَكُونُوا شُيُوخًا وَمِنْكُمْ مَنْ يُتَوَفَّى مِنْ قَبْلُ

به نهایت قوت خود باز باقی میگذارد تا شوید پیر کمال سال و بعضی از شما کسی هست که قبض روح او کرده شود

وَلِتَبْلُغُوا أَجَلًا مُّسَمًّى وَلَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٥٨﴾ هُوَ الَّذِي يُحْيِي

پیش ازین و باقی میگذارد تا برسید مرگ معین و تا بود که بفهمید اوست آنکه زنده می کند

وَيُمِيتُ فَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٥٩﴾ أَلَمْ

زنده می زند چون پیدا کند چیزی را جز این نیست که می گویدش بشوئیس می شود آیا

تَرَىٰ إِلَىٰ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ أَنْ يَصْرَفُونَ ﴿٦٠﴾ الَّذِينَ

نه دیدی بسوی آنها که مکاره میکنند در آیات خدا از کجا گردانیده می شوند آنها که

كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَبِأَرْسُلِنَا بِهِ رَسُولًا فَهُمْ يَقُولُونَ ﴿٦١﴾

دروغ می گویند و کتاب را و آنچه فرستادیم بآن پیغامبران خود را نخواهند دانست حقیقت حال

إِذَا الْغُلُوفُ فِيْ أَعْنَاقِهِمْ وَالسَّلَاسِلُ يُسْحَبُونَ ﴿٦٢﴾ فِي الْحَمِيمِ

و قتیکه طوقها در گردن ایشان باشند و زنجیرها نیز کشیده شوند در آب گرم

ثُمَّ فِي النَّارِ يُسْجَرُونَ ﴿٦٣﴾ ثُمَّ قِيلَ لَهُمْ آيِنَ مَا كُنْتُمْ

باز در آتش بر تافته شوند باز گفته شود ایشان را کجا است آنچه شریک

تُشْرِكُونَ ﴿٦٤﴾ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا بَلْ لَمْ نَكُنْ نَدْعُوا

مقرر میکردید بجز خدا گویند که شدند از نظر ما بلکه هرگز نمی پرستیدیم

عند التائخرین ۱۲

مِنْ قَبْلُ شَيْئًا كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ الْكَافِرِينَ ﴿٧٥﴾ ذَلِكُمْ بِمَا كُنْتُمْ

پیش ازین چیز را همچنین گمراه میکند خدا کافران را این عقوبت بسبب

تَفْرَحُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا كُنْتُمْ تَمْرَحُونَ ۖ ادْخُلُوا

آنست که شادمان می شدید در زمین ناحق و بسبب آنست که می نازیدید و در آیدید

أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَبِئْسَ مَثْوًى الْمُتَكَبِّرِينَ ۖ

به دروازه های دوزخ جاویدان آنجا پس بد جائی متکبران است و دوزخ

فَأَصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ ۖ فَمَا تُرِيكَ بَعْضَ الَّذِي

صبر کن ای محمد هر آینه وعده خدا راست است پس اگر بنمایم ترا بعض آنچه

نَعِدُهُمْ أَوْ تَوَفِّيكَ ۖ فَالْيَنَّا يُرْجَعُونَ ۖ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا

وعددها به ایشان را به ما و اگر قبض روح تو کنیم پس بسوی ما بازگردانیده شوند کافران و هر آینه فرستادیم

رُسُلًا مِّن قَبْلِكَ مِنْهُمْ مَّن قَصَصْنَا عَلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَّن

پیغامبران پیش از تو از ایشان کسی هست که قصه اش خواند ایم بر تو و از ایشان

لَمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِآيَةٍ

کسی هست که قصه اش خواند ایم بر تو و نه بود هیچ پیغامبر که بیارد نشانه

إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ فَإِذَا جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ قُضِيَ بِالْحَقِّ وَخَسِرَ

مگر بفرمان خدا پس وقتی آمد فرمان خدا فیصل برده شود برستی و زیان کار شدند

هَٰذَاكَ الْمُبْطِلُونَ ۖ اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَنْعَامَ لَتَرْكَبُوا

آنها را برده و زیان خدا آنست که بهافرید بران شما مواشی را به سوار شوید

مِنْهَا وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ۖ وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَلِتَبْلُغُوا عَلَيْهَا

بعضی را و بعضی آنها را بخورید و شما را در چهارپایان منفعت است و تا به رسید

حَاجَةً فِي صُدُورِكُمْ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ ۖ

سوار شده بر آنها که مقصد است رسید شما مستقر شده است و بر چهارپایان و نیز بر کشتی ها بار داشته میشوند

وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ ۖ فَآيَ آيَاتِ اللَّهِ تُنْكِرُونَ ۖ أَفَلَمْ يَسِيرُوا

و خدا می نماید شما را نشانه های خود پس کدام یک را از نشانه های خدا انکار میکنید آیا سیر کرده اند

فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ

در زمین تا بنگرند چگونه بود آخر کار آنانکه پیش از ایشان بودند

كَانُوا أَكْثَرُ مِنْهُمْ وَأَشَدَّ قُوَّةً وَآثَارًا فِي الْأَرْضِ فَمَا أَغْنَىٰ

بودند بیشتر از ایشان و زیاده تر به قوت و به نشانها در زمین پس دفع نکرد

عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿۸۲﴾ فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ

از ایشان آنچه میکردند پس وقتی که آمدند پیغامبران ایشان با معجزه ها

فَرَحُوا بِمَا عِنْدَهُمْ مِنَ الْعِلْمِ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ

شادمان شدند با آنچه نزد یک ایشان بود از دانش و در گرفت ایشان را آنچه بآن

يَسْتَهْزِءُونَ ﴿۸۳﴾ فَلَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا قَالُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَحْدَهُ وَ

استهزاء می کردند پس وقتی که دیدند عقوبت ما گفتند باورد اشتیم خدای را تنها و

كَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ ﴿۸۴﴾ فَلَمْ يَكُ يَنْفَعُهُمْ إِيْمَانُهُمْ

منکر شدیم با آنچه آنرا شرک می کردیم پس بجز نفع نمیداد ایشان را ایمان ایشان

لَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا سُنَّتَ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ فِي عِبَادِهِ وَ

وقتی که دیدند عقوبت ما آئین خدا که گذشته است در بندگان او و

خَسِرَ هُنَا لِكَ الْكَافِرُونَ ﴿۸۵﴾

زبان کار شدند اینجا کافران

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿۸۶﴾ اَرْبَعٌ خَمْسُونَ آيَةً

سوره حمد در یک نازل شد و آن بنام خداست بخشناننده مهربان بجهاد و جهادیت و شش نوح است

حَمْدٌ تَنْزِيلٌ مِنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ كِتَابٌ فُصِّلَتْ آيَاتُهُ

این فرد فرستادن است از جانب خداست بخشناننده مهربان این کتاب بیست واضح ساخته شد آیات

قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ بَشِيرًا وَنَذِيرًا فَأَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ

او در حالیکه قرآن عربی است برای قومی که میدانند در حالیکه شریک شده و ترساننده است پس رو گردان

فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ وَقَالُوا اَقْلُوبُنَا فِي الْكِنَةِ مِمَّا تَدْعُونَا اِلَيْهِ

شدند اکثر مردمان پس ایشان نمی شنوید و گفتند دل باسته ما در پرده است از آنچه بخوانی ما را بسوی

و
یعنی علم معاش

و
۹۴

وَفِيْ اٰذَانِنَا وَقْرٌ وَمِنْ بَيْنِنَا وَبَيْنِكَ حِجَابٌ فَاَعْمَلْ اِنَّا

آن و در گوش ما آرائی ست و میان ما و میان تو حجابی ست پس کار کن بهر آئینه ما

عِبَلُونَ ۱۰ قُلْ اِنَّا اَنَابَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحٰى اِلٰى اِنَّا اِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ

کار کننده ایم و بگو جز این نیست که من آدمی ام مانند شما و وحی کرده میشود بسوئے من که پروردگار شما

وَاحِدٌ فَاسْتَقِمْوْا لِيَهْدِكُمْ سَبِيْلَ السَّوَابِ ۱۱ وَوَيْلٌ لِّلْمُشْرِكِيْنَ ۱۲

معبود یگانه است پس راست متوجه شوید بسوئی او و طلب آموزش کنید از او و وای آن مشرکان را

الَّذِيْنَ لَا يُؤْتُوْنَ الزَّكٰوةَ وَهُمْ بِالْاٰخِرَةِ هُمْ كٰفِرُوْنَ ۱۳ اِن

که که نمیدهند زکوة و ایشان با آخرت نامعتقدند بهر آئینه

الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصَّٰلِحٰتِ لَهُمْ اَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُوْنٍ ۱۴ قُلْ

آنانکه ایمان آوردند و کارهای شایسته کردند ایشانراست نمرود غیر مقطوع بگو

اَيْتَكُمْ لَتَكْفُرُوْنَ بِالَّذِيْ خَلَقَ الْاَرْضَ فِيْ يَوْمَيْنِ وَتَجْعَلُوْنَ

آیت شما تا معتقد می شوید به کسی که آفرید زمین را در دو روز و مقرر میکنید

لَهٗ اَنْدَادًا ۱۵ ذٰلِكَ رَبُّ الْعٰلَمِيْنَ ۱۶ وَجَعَلَ فِيْهَا رِءَاسٰى مِنْ

همسران را برائی او اینست پروردگار عالمها و پیدا کرد در زمین کوهها بالائی

فَوْقَهَا وَبُرُكٌ فِيْهَا وَقَدْ رَفِیْهَا اَقْوَاتَهَا فِيْ اَرْبَعَةِ اَيَّامٍ سَوَآءٍ

آن و برکت نهاد در آن و اندازده کرده اند راں قوت اهل آن را در رتبه چهار روز بمان و واضح کرده

لِّلْسَآبِلِيْنَ ۱۷ ثُمَّ اسْتَوٰى اِلَى السَّمَآءِ وَهِيَ دُخَانٌ فَقَالَ لَهَا وَ

شد برائی سوال کننده گان باز متوجه شد بسوئی آسمان و او دود مانند گفت او را و

لِلْاَرْضِ ائْتِيَا طَوْعًا اَوْ كَرْهًا قَالَتَا اَتَيْنَا طَٰعِيْنَ ۱۸ فَقَضٰهُنَّ

زمین را نیز بیا نید بخوشی یا ناخوشی و گفتند هر دو آمدیم بخوشی پس ساخت

سَبْعَ سَمٰوٰتٍ فِيْ يَوْمَيْنِ وَاَوْحٰى فِيْ كُلِّ سَمَآءٍ اَمْرًا وَزَيَّنَّا

هفت آسمان در دو روز دیگر و وحی فرستاد در هر آسمانی تدبیر آن را و بیاستیم

السَّمَآءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيْحٍ ۱۹ وَحِفْظًا ۲۰ ذٰلِكَ تَقْدِيْرُ الْعَزِيْزِ

آسمان دنیا را به چراغها و نگارداشتیم و اینست تدبیر خداوند غالب

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

عَلَّمَ

عَلَّمَ

عَلَّمَ

یعنی بطور خود ۱۲
یعنی منقاد حکم من شود
والله اعلم ۱۲
یعنی ستاره ۱۲
یعنی از شیاطین ۱۲

الْعَلِيمُ ۱۲ فَإِنْ أَعْرَضُوا فَقُلْ أَنْذَرْتُكُمْ صِيعَةً مِثْلَ صِيعَةِ

دانا پس اگر روگردان شوند بگو ترسانیدم شما را از عقوبت مانند عقوبت

عَادٍ وَثَمُودَ ۱۳ إِذْ جَاءَتْهُمْ الرُّسُلُ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ

عاد و ثمود و قتی که آمدند بدیشان پیغامبران از پیش روی ایشان و از

خَلْفِهِمْ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ ۚ قَالُوا لَوْ شَاءَ رَبُّنَا لَأَنْزَلَ مَلَائِكَةً

پس پشت ایشان که عبادت کنید مگر خدا را گفتند اگر خواسته بود پروردگار ما فرستاده فرشتگان را

فَأَنْتَابُوا لِغُلُوبِهِمْ ۚ أَفَتُكْفَرُونَ ۱۴ فَأَمَّا عَادُ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ

پس برآیند ما با آنچه فرستاده شد برآید آن نامعتقدیم اما قوم عاد پس تکبر کردند در زمین

بِغَيْرِ الْحَقِّ وَقَالُوا مَنْ أَشَدُّ مِنَّْا قُوَّةً ۚ أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ

ناحق و گفتند کیست زیاده تر از ما به قوت آیا ندیدند که آن خداست که

الَّذِي خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً ۚ وَكَانُوا بِلَايَتِنَا مَجْذُورِينَ ۱۵

بیا فرید ایشان را او زیاده ترست از ایشان به قوت و ایشان بایات ما انکار می کردند

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي أَيَّامٍ نَحْسَاتٍ لِنَنْظُرَهُمْ

پس فرستادیم بر ایشان باد سی تند در روزهای شوم تا بپوشانیم ایشان را

عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَخْزَى

عذاب رسوائی در زندگی دنیا و عذاب آخرت رسوا کننده ترست

وَهُمْ لَا يَنْصَرُونَ ۱۶ وَأَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَاهُمْ فَاسْتَحَبُّوا الْعَصَى

و ایشان نصرت داده نه شوند و اما ثمود پس راه نمودیم ایشان را پس اختیار کردند

عَلَى الْهُدَى فَآخَذَتْهُمْ صِيعَةُ الْعَذَابِ الْهُونِ بِمَا كَانُوا

نابینائی را بر راه یابی پس در گرفت ایشان را عقوبت سخت عذاب خواری بسبب آنچه

يَكْسِبُونَ ۱۷ وَنَجَّيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ۱۸ وَيَوْمَ يُحْشَرُ

میکردند و نجات دادیم آنان را ایمان آوردند و پر میترسیدند و آن روز که

أَعْدَاءُ اللَّهِ إِلَى النَّارِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ۱۹ حَتَّى إِذَا مَا جَاءُوهَا شَهِدَ

برائمتان شدند دشمنان خدا روان ساخته بسوی آتش پس ایشان باین صفت باشند و تا وقتی که بیایند

و
که بعضی آتای رسیدن
بعضی است ده کرده
می شود ۱۲

ع
۱۲

عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَأَبْصَارُهُمْ وَجُلُودُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٠﴾

نزدیک دوزخ گواهی دهد بر ایشان گوش ایشان و چشم ایشان و پوست ایشان بآنچه می کردند

وَقَالُوا الْجُلُودُ دِهْمٌ لَمْ شَهِدْ تُمْ عَلَيْنَا قَالُوا أَنْطَقْنَا اللَّهَ الَّذِي

و گفتند پوست های خود را چرا گواهی دادید بر ما گویند گویا کرد ما را آن خدائی که

أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١١﴾

گویا کرده است هر چیز را و او بیا فرید شما را اول بار و بسوی او باز گردانیده شوید

وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَرُونَ أَنْ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَا

و در پرده نهان نمی شدید که گواهی دهد بر شما گوش شما و

أَبْصَارُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ وَلَكِنْ ظَنَنْتُمْ أَنَّ اللَّهَ لَا يَعْلَمُ

چشم های شما و پوست های شما و لیکن پنداشتید که خدا نمیداند

كَثِيرًا مِمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٢﴾ وَذَلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذِي ظَنَنْتُمْ

بسیار از آنچه می کنید و این گمان شما که به غلط اندیشیده کردید در حق

بِرِّكُمْ أَرَدَكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ مِنَ الْخَيْرِينَ ﴿١٣﴾ فَإِنْ يَصْبِرُوا فَالنَّارُ

پرو رو کار خویش بآگ کرد شما را پس زیان کار گشتید پس اگر صبر کنند پس آتش

مَثْوًى لَهُمْ وَإِنْ يَسْتَعْتِبُوا فَمَا لَهُمْ مِنَ الْمُعْتَبِينَ ﴿١٤﴾ وَ

خواجگاه ایشان است و اگر عفو طلبند پس نیستند ایشان عفو کرده شده و

قَيِّضْنَا لَهُمْ قُرَنَاءَ فَزَيَّنُوا لَهُمْ قَابِئِينَ أَيْدِيَهُمْ وَمَا خَلْفَهُمْ

برگماشتیم برائے ایشان همنشینان و پس آراسته کردند آن همنشینان برائی ایشان آنچه پیش روئی

وَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أُمِّ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ

ایشان است و آنچه پس پشت ایشان است و ثابت شد بر ایشانست و عده غلاب داخل شد و در امتنانیکه

الْبَحْرِ وَالْأَنْسِ إِنَّهُمْ كَانُوا خَيْرِينَ ﴿١٥﴾ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا

پیش از ایشان گمراشته اند از جن و آدمیان بر آئینه ایشان زیان کار بودند و گفتند کافران

لَا تَسْمَعُوا هَذَا الْقُرْآنَ وَالْغَوَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٦﴾

شنوید این قرآن را و سخن بیوده گویند در اثنا خواندن آن بگو که شما غایب شوید

و

یعنی درین دار خوف آنگاه که

و

یعنی از شیاطین و انس

اعلم ۱۲

و

یعنی و سوسه انداختند که

دنیا قابل رغبت است

آخرت قابل رغبت

نیست و الله اعلم ۱۳

۱۷

فَلَنْ يُقَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا عَذَابًا شَدِيدًا وَلَنْ يُخْرِجَهُمْ

پس البته بچشانیم کافران را عذاب سخت و البته جزا بدیم ایشانرا

أَسْوَأَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣٧﴾ ذَلِكَ جزاءُ عَذَابِ اللَّهِ

بحسب بدترین آنچه می کردند این است جزا بد شمنان خدا که آتش است

النَّارُ لَهُمْ فِيهَا دَارُ الْخُلْدِ ﴿٣٨﴾ جزاءُ بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا

ایشان را در آتشی منزل علی الدوام باشد یاد آتش دادیم بر حسب آنکه آیات ما

يُجْحَدُونَ ﴿٣٩﴾ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا رَبَّنَا أَرِنَا الَّذِينَ

انکار میکردند و گویند کافران ای پروردگارا بنما ما را آن دو کس را

أَضَلَّنَا مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ بِجَعَلِهِمَا تَحْتَ أَقْدَامِنَا لِيَكُونَا

که گمراه ساختند ما را از جنس جن و از جنس انس تا در آیم آن هر دو را زیر قدم های خود تا شوند

مِنَ الْأَسْفَلِينَ ﴿٤٠﴾ إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبَّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا

از فروتر ماندگان هر آینه آنکه گفتند پروردگار ما خداست باز قائم ماندند

تَنْزِلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا

فرود می آیند بر ایشان فرشتگان م که ترسید و اندوه مخورید و خوش حال شوید

بِالْحَسَنَةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٤١﴾ نَحْنُ أَوْلَىٰكُمْ فِي

به بهشت که وعده داده می شدیم ما دوستان شما بودیم در

الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهُ أَنْفُسُكُمْ

زندگانی دنیا و در آخرت نیز و شما را است در اینجا آنچه بطلبید نفس شما

وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدْعُونَ ﴿٤٢﴾ نَزَّلْنَا مِنْ غَفُورٍ رَحِيمٍ ﴿٤٣﴾

و شما را است آنچه می طلبید و نازل کردیم از بخشنده و مهربان

مَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ

کسیست نیکوتر باعتبار سخن از همنصه که دعوت کرد مردمان را بسوی خدا و کار شایسته کرد و گفت

إِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٤٤﴾ وَلَا تَسْتَوِ الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ

هر آینه من از مسلمانانم و برابر نیست نیکی و بدی

مل
یعنی آن دو فریق ۱۲
مل
یعنی نزدیک موت ۱۳

۴۷

ادْفَعُ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ

جواب بازوہ بھلے کہ آن بہترست پس ناگاہ آن کس کہ میان تو و میان مے دشمنی ست

كَانَتْهُ وَلِيٍّ حَمِيمٌ ۳۶ وَمَا يُلْقِيهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَ

گویا مے کار سازے خویشاوند شدہ است و قرین کردہ نمی شوند بایں خصلت مگر آنانکہ صبر کردند و

مَا يُلْقِيهَا إِلَّا ذُو حَظٍّ عَظِيمٍ ۳۷ وَإِنَّمَا يَنزَغُكَ مِنَ

قرین کردہ نمی شود باین خصلت مگر صاحب نصیب بزرگ و اگر باز گردانند ترا و سوسہ باز گردانند

الشَّيْطَانِ نَزْعٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۳۸

آمدہ از جانب شیطان پس پناہ طلب کن بخدا ہر آئینہ خدا ہموست شنو و انا

وَمِنَ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ لَا تَسْجُدُوا

و از نشانیہائے اوست شب و روز و آفتاب و ماہ و سجده نکنید

لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدْ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ إِن

آفتاب را و نہ ماہ را و سجده کنید خدا را کہ آفرید این چیز را اگر

كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ۳۹ فَإِنِ اسْتَكْبَرُوا فَالَّذِينَ عِنْدَ

فقط اورا عبادت مے کنید پس اگر تکبر کنند کافران چہ پاک پس آنانکہ نزدیک

رَبِّكَ يُسَبِّحُونَ لَهُ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا يَسْمُونَ ۴۰

پروردگار تو اند بہ پاکی یاد می کنند اورا شب و روز و ایشان مانده نمی شوند

وَمِنَ آيَاتِهِ أَنَّكَ تَرَى الْأَرْضَ خَاشِعَةً إِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا

و از نشانیہائے او آنست کہ می بینی زمین نماز را فرسودہ پس وقتی کہ فرود آوریم

الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ إِنَّ الَّذِي أَحْيَاهَا لَمُجِي الْمَوْتِ إِنَّهُ

بر سر آن آب بہ جنبش آمد و بلند شد ہر آئینہ آنکہ زندہ کردہ است زمین را البتہ زندہ کند و مردگانست

عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۴۱ إِنَّ الَّذِينَ يُلْجِدُونَ فِي آيَاتِنَا

ہر آئینہ او بر ہمہ چیز توانا است ہر آئینہ آنانکہ کج روی میکنند در آیات ما

لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْنَا أَفَمَنْ يُلْقَى فِي النَّارِ خَيْرٌ أَمْ مَنْ يَأْتِي آمِنًا

پوشیدہ نیستند از ما آیا کسے کہ انداختہ شود در آتش بہترست یا کسے کہ بیاید امین شد

يَوْمَ الْقِيَمَةِ اَعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ ۱۰ اِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۱۱

روز قیامت بکنید هر چه خواهید هر آئینه خدا آنچه می کنید بیناست

اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَكَا جَاءَهُمْ ۱۲ وَاِنَّهُ لَكِتَابٌ عَزِيزٌ ۱۳

هر آئینه آنکه کافر شدند بقرآن و قبیله آمد بدیشان پوشیده نیستند از ما تحقیق آن کتاب بلیست

لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ ۱۴ تَنْزِيلٌ

گرامی قدر راه نمی یابد بدو باطل از پیش روی او و نه از پس پشت او فرستاده شده

مِّنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ ۱۵ مَا يُقَالُ لَكَ اِلَّا مَا قَدْ قِيلَ لِلرُّسُلِ

است از خداوند دانا ستوده یا محمد گفته نمی شود ترا مگر آنچه گفته شده بود پیغامبران را

مِنْ قَبْلِكَ ۱۶ اِنَّ رَبَّكَ لَذُوْ مَغْفِرَةٍ ۱۷ وَذُوْ عِقَابٍ ۱۸ اَلِيْمٍ ۱۹ وَلَوْ

پیش از تو هر آئینه پروردگار تو خداوند آمرزش ست و خداوند عقوبت در دهنده است و اگر

جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا اَعْجَبًا لِّقَالُوْا لَوْ لَا فَصَّلَتْ اٰیٰتُهُ ۲۰ اَعْجَبِيْ

می ساختیم این کتاب را قرآنی بزرگان عجم هر آئینه می گفتند کافران عرب چرا واضح کرده نه شذایات او را آیا

وَعَرَبِيٌّ ۲۱ قُلْ هُوَ لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا هُدًى وَشِفَاۗءٌ ۲۲ وَالَّذِيْنَ

قرآن مجسمی ست و مخاطب عربی بگو قرآن مسلمانان را هدایت و شفا است و آنرا آنکه

لَا يُؤْمِنُوْنَ فِيْ اٰذَانِهِمْ وَقُرْۢوْهُ ۲۳ وَهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى ۲۴ اُولٰٓئِكَ

ایمان نه دارند در گوش ایشان گرانی ست و قرآن بر ایشان کورلیست این جماعه

يُنَادُوْنَ مِنْ مَّكَانٍ بُعِيْدٍ ۲۵ وَلَقَدْ اَتَيْنَا مُوسٰى الْكِتٰبَ

بمشل چنانند که آواز داده میشوند از جائی دور و هر آئینه دادیم موسی را کتاب

فَاُخْتَلِفَ فِيْهِ ۲۶ وَلَوْ لَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضِيَ

پس اختلاف کرده شد در آن و اگر نه بودی کلمه که سابق صادر شده از پروردگار تو البته فیصل کرده

بَيْنَهُمْ ۲۷ وَاِنَّهُمْ لَفِيْ شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيبٍ ۲۸ مَنْ عَمِلْ صَالِحًا

شده در میان ایشان و هر آئینه ایشان در شک قوی اند از طرف قرآن هر که بکند کار نیک

فَلِنَفْسِهِ ۲۹ وَمَنْ اَسَاءَ فَعَلَيْهَا ۳۰ وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيْدِ ۳۱

پس نفع او راست و هر که بدکاری کند پس وبال بر ویست و نیست پروردگار تو ستم کننده بر بندگان

قرآن مجسمی ست و مخاطب عربی بگو قرآن مسلمانان را هدایت و شفا است و آنرا آنکه

بمشل چنانند که آواز داده میشوند از جائی دور و هر آئینه دادیم موسی را کتاب

الجزء الثاني من القرآن

إِلَيْهِ يُرَدُّ عِلْمُ السَّاعَةِ وَمَا تَخْرُجُ مِنْ ثَمَرَاتٍ مِنْ أَكْثَامِهَا وَ

بسنوتی خدا حواله کرده میشود معرفت قیامت و بیرون نمی آید اجناس میوه از غلاف های خود

مَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَى وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ إِبْنُ شَرَكَايَ

و در قسم بار نمی میرد هیچ زنی و نمی نهید بار هم را مگر بدانست خدا و روزی که خدا آواز دهد ایشان را که کجا آمد آنرا که

قَالُوا أَذُنُكَ لَمَامِنًا مِنْ شَهِيدٍ ۖ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَدْعُونَ

شریک من مقرر میکرد دید گویند خبر دادیم ترا که نیست از ما هیچ کس اثبات کننده شریکان که میوه از نظر ایشان آنچه می پرستیدیم

مِنْ قَبْلُ وَظَنُوا مَا لَهُمْ مِنْ مُخِصٍّ ۖ لَا يَسْمَعُ الْإِنْسَانُ مِنْ دُعَاءِ

پیش ازین و دانستند که نیست ایشان را هیچ مخفی مانده نمی شود آدمی از

الْخَيْرِ وَإِنْ مَسَّهُ الشَّرُّ فَيُوقِشْ قَنُوطٌ ۖ وَلَئِنْ أَذَقْنَاهُ رَحْمَةً مِنَّا

طلب خیر و اگر برسدش سختی پس نا امید مع برنده است و اگر بچشانیم او را بخشایش از جانب خود

مِنْ بَعْدِ ضَرَاءٍ مَسَّتْهُ لَيَقُولَنَّ هَذَا إِلَىٰ وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً

بعد از سختی که رسیده باشد بگوید که این برای من است و من نمی بینم که قیامت قائم شود

وَلَئِنْ رُجِعْتُ إِلَىٰ رَبِّي إِنَّ لِي عِنْدَهُ لَلْحُسْنَىٰ فَلَنُنَبِّئَنَّ الَّذِينَ

و اگر با فرض بازگردانید شود بسنوتی پروردگار من هر آینه نزدیک او حالت خوش باشد پس البته خبر دهیم

كَفَرُوا بِمَا عَمِلُوا وَلَنُذِيقَنَّهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ ۖ وَإِذَا أَنْعَمْنَا

کافران را آنچه میکردند و البته بچشانیم ایشان را از عقوبت سخت و چون انعام کنیم

عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَأَىٰ بِجَانِبِهِ وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ فَذُو دُعَاءٍ

بر آدمی زود بگرداند و دور شود بطرف خود رفته و چون برسدش بلائی پس خداوندی

عَرِيضٍ ۖ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ ثُمَّ كَفَرْتُمْ بِهِ مِنْ

بسیار است بگو آید دید که اگر باشد قرآن از جانب خدا باز کافر شوید آن

أَضَلُّهُمْ عَنْ هُوَ فِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ۖ سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْأَفَاقِ وَ

کیست گمراه تر از شخصی که باشد درین مخالفت دور از مواهب خواهم نمود ایشان را نشانه های خود در

فِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّ الْحَقَّ أَوْلَىٰ مِنْ كُفْرِهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ

اطراف عالم و در نفس ایشان نیز تا آنکه واضح شود بر ایشان که این سخن راست است آیا پس نیست پروردگار

ول
یعنی خاطر جمع کند و خوف
از دل او زایل شود و الله
اعلم ۱۳

اِنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ۝ اَلَا اِنَّهُمْ فِي مَرِيقَةٍ مِّنْ لِّقَاءِ

بس نیست آنکه او بر هر چیز مطلع است آگاه شوهر آئینه ایشان در شبه انداز طرف ملاقات

رَبِّهِمْ اَلَا اِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّخِيطٌ ۝

بر درو کار خویش آگاه شوهر آئینه خدا بر هر چیز درگیرنده است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ۝ وَتَسْبِيحٌ لِّلَّهِ عِندَ عِزِّهِ ۝

سوره شوری در مکه نازل شد و آن بنام خداست بخشایند مهربان پنجاه درایت و پنج رکوع است

حَمْدٌ ۝ عَسَىٰ ۙ اَنَّكَ يُوْحٰى اِلَيْكَ وَاِلَى الَّذِیْنَ مِنْ قَبْلِكَ

همچنین وحی میفرستد بسوی تو و بسوی آنکه پیش از تو بودند

اللّٰهُ الْعَزِیْزُ الْحَكِیْمُ ۝ لَهُ مَا فِی السَّمٰوٰتِ وَمَا فِی الْاَرْضِ وَهُوَ

خداست غاب با حکمت او راست آنچه در آسمانهاست و آنچه در زمین است و اوست

الْعَلِیُّ الْعَظِیْمُ ۝ تَكَادُ السَّمٰوٰتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْ فَوْقِهِنَّ وَالْمَلَائِكَةُ

بلند مرتبه بزرگ قدر نزدیک است که آسمان ها به شگافند از جانب بالائی خود و فرشتگان

یَسْبَحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَیَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِی الْاَرْضِ اَلَا اِنَّ

تسبیح میکنند بمراد حمد پروردگار خویش و آمرزش طلب می کنند برای آنکه در زمین اند آگاه شوهر آئینه

اللّٰهُ هُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِیْمُ ۝ وَالَّذِیْنَ اَتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ اَوْلِیَاءَ اللّٰهُ

خدا اوست آمرزگار مهربان و آنکه دوستان گرفتند بجز خدا خدا

حَفِیْظٌ عَلَیْهِمْ وَمَا اَنْتَ عَلَیْهِمْ بِوَكِیْلٌ ۝ وَكَذٰلِكَ اَوْحٰیْنَا

نگهبان است بر ایشان و نیستی تو بر ایشان متعهد و همچنین وحی فرستادیم

اِلَيْكَ قُرْاٰنًا عَرَبِیًّا لِّنُنذِرَ اُمَّ الْقُرٰی وَمَنْ حَوْلَهَا وَنُنذِرَ یَوْمَ

بسوی تو قرآنی عربی اهل مکه را و آنان را که گرد آن هستند و بترسانی از

الْجَمْعِ لَا رَیْبَ فِیْهِ فَرِیْقٌ فِی الْجَنَّةِ وَفَرِیْقٌ فِی السَّعِیْرِ ۝ وَلَوْ

روز قیامت هیچ شبه نیست در آن گروهی در بهشت باشند و گروهی در دوزخ و اگر

شَاءَ اللّٰهُ لَجَعَلَهُمْ اُمَّةً وَاحِدَةً وَّلٰكِنْ یُدْخِلُ مَنْ یَّشَآءُ فِی

خواستار خدا گردانید بر ایشان برای یک است ولیکن در می آورد هر که خواهد

بسم

و

یعنی از هیبت الهی
والله اعلم ۱۲

رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ مِنْ قَوْلِي وَلَا نَصِيرٍ ۝۹ أَمْ اتَّخَذُوا

بر رحمت خود و ستمکاران نیست ایشان را هیچ کار ساز و نه یاری دهنده آیات و داستان

مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ ۚ قَالَ اللَّهُ هُوَ الْوَلِيُّ وَهُوَ يُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَهُوَ عَلَىٰ

گرفتند بجز خدا پس خدا همونست کار ساز و همون زنده میکند مردگان را و او بر

كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝۱۰ وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهُ إِلَىٰ

هر چیز توانا است و آنچه اختلاف کردید در آن هر چه باشد پس فیصل کردن او حواله بخدا

اللَّهِ ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبِّي عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ۝۱۱ فَاطِرُ

ست این ست خدا پروردگار من بر او توکل کردم و بسوی او رجوع می کنم آفریننده

السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَمِنَ

آسمان ها و زمین ست پیدا کرد برای شما از جنس شما زنان را و پیدا کرد از

الْأَنْعَامِ أَزْوَاجًا يَذُرُّكُمْ فِيهِ لَكُمْ فِيهِ لَبَاسٌ وَمِنْهُ حُلٌّ وَهُوَ

جنس چهار پا را بایان اقسام چند پرانده میکند شما را باین نم بر نیست مانند او چیزی را و او ست

السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ۝۱۲ لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ يَبْسُطُ

شنوا بینا او راست کلید های آسمان ها و زمین کشاده میکند

الرِّسْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ ۚ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۝۱۳ شَرَعَ لَكُمْ

روزی را برای هر که خواهد و تنگ میکند برای هر که خواهد بر آئینه او هر چیزی را و او ست مقرر کرد برای شما

مِّنَ الدِّينِ مَا وَصَّىٰ بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا

آئین آنچه امر کرده بود با قامت آن نوح را و آنچه وحی فرستادیم بسوی تو و آنچه

وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰ أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَ

امر کردیم با قامت آن ابراهیم و موسی و عیسی را باین مضمون که قائم کنید دین را

لَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ ۚ اللَّهُ يَجْتَبِي

و متفرق نه شوید در آن دشوار آمد بر مشرکان آنچه میخوانی ایشان را بآن خدا برمیگزیند

إِلَيْهِ مَن يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَن يُنِيبُ ۝۱۴ وَمَا تَفَرَّقُوا إِلَّا

بسوی خود هر که خواهد و راه مینماید بسوی خود هر که رجوع میکند و برانگنده نه شدند از امتها

۲۵۵

فل
یعنی بسوی حق میآید
آن ست که انبیاء
علیهم السلام در صول
دین متفق اند و اختلاف
شرائع در فروع است
و بس و الله اعلم ۱۳

مَنْ بَعْدَ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَعْيًا لِبَيْنِهِمْ وَلَوْ لَكَلِمَةٌ سَبَقَتْ

مگر بعد از آن که آمد بدیشان دانش از روی حسد در میان خود و اگر نبوده سخن که سابقا

مَنْ رَّبِّكَ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى لِّقَضَىٰ بَيْنَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ أُورِثُوا

صادر شد از پروردگار تو که مهلت داده شوند تا زمانی معین البته فیصل کرده میشد میان ایشان و هر کینه

الْكِتَابِ مِنْ بَعْدِهِمْ لَغَىٰ شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٌ ۝۱۴ فَلِذَلِكَ فَادْعُ

آنرا که داده شد ایشان را کتاب بعد از انبیاء در شبه قومی اندازد پس بسوی زمین دعوت

وَأَسْتَقِمُّ كَمَا أُمِرْتُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ وَقُلْ أَمَنْتُ بِمَا أَنْزَلَ

کن و قائم باش بحسب آنکه فرموده شد ترا و پیروی نکن خواهش این کافران را و بگوایمان آوردم آنچه فرود

اللَّهُ مِنْ كِتَابٍ وَأُمِرْتُ لِأَعْدِلَ بَيْنَكُمُ اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ لَنَا

آورد خدا هر کتاب که هست و فرموده شد مرا که انصاف کنم میان شما خدا پروردگار ماست و پروردگار شماست

أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ لَا حِجَّةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ اللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا

ما را عملهای ماست و شما را عملهای شماست گفتگو نیست میان ما و میان شما خدا جمع کند میان ما و

وَالِلَّهِ الْمَصِيرُ ۝۱۵ وَالَّذِينَ يُحَاجُّونَ فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا

میان شما و بسوی او است بازگشت و آنرا که گفتگو نمی کنند در دین خدا بعد از آنکه قبول کرده

اسْتَجِيبَ لَهُمْ حُجَّتُهُمْ دَاحِضَةً عِنْدَ رَبِّهِمْ وَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ

شد فرمان او و مکاره ایشان باطل است نزدیک پروردگار ایشان و بر ایشان است عتاب

وَلَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ۝۱۶ اللَّهُ الَّذِي أَنْزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَالْمِيزَانَ

و ایشان را است عذاب سخت خدا آنست که فرود آورد کتاب را برستی و تراز و نیز

وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِيبٌ ۝۱۷ يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ

و چه چیز مطلع ساخت ترا بر حقیقت امر شاید که آمدن قیامت نزدیک باشد زود طلب میکنند قیامت را

لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا وَالَّذِينَ آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا وَيَعْلَمُونَ

آنرا که ایمان ندارند بدان و آنرا که باور داشته اند ترسانند از آن و میدانند که

أَنَّهَا الْحَقُّ ۚ الْآلَ إِنَّ الَّذِينَ يُمَارُونَ فِي السَّاعَةِ لَفِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ۝۱۸

آن راست است آگاه شو هر کینه آنرا که مکاره می کنند در آمدن قیامت هر کینه در گمراهی دور اند

ول
یعنی روز قیامت ۱۲
ول
یعنی جمعه در اسلام مصل
شهرت و الله اعلم ۱۲

اللَّهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ٤

خدا مهربان است بر بندگان خود روزی میدهد هر که خواهد و او ست توانا غالب

مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ وَمَنْ كَانَ

هر که خواسته باشد کشت آخرت بپذیرا تیمم بر آید او در کشت او و هر که خواسته

يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ ٥

باشد کشت دنیا بپذیرم او را بعض دنیا و نیست او را در آخرت هیچ نصیب

أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنْ بِهِ اللَّهُ ٦

آیا کافران را شریکان هستند که مقرر کردند برای ایشان از دین آنچه نه فرموده است آن را خدا

وَلَوْ لَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ لَفُضِيَ بَيْنَهُمْ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ

و اگر نه بود و وعده فیصل کردن البته فیصل کرده میشد میان ایشان و هر آئینه ستمکاران ایشان

عَذَابٌ أَلِيمٌ ٧ تَرَى الظَّالِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا وَهُوَ

راست عذاب درد دهنده به بینی ستمکاران را ترسان از جزای آنچه به عمل آورده اند و آن

وَاقِعٌ بِهِمْ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي رَوْضَةٍ

البته رسیده است بایشان و آنانکه ایمان آورده اند و کارهای شایسته کرده اند در سبزه زار

الْجَنَّةِ لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ٨

بوستان با باشند ایشان را باشد آنچه در خواست کنند نزد یک پروردگار خویش این است فضل بزرگ

ذَلِكَ الَّذِي يُبَشِّرُ اللَّهُ عِبَادَهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

این آن ثواب است که خدایم میدهد بندگان خود را که ایمان آورده اند و کارهای شایسته کرده

قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ وَمَنْ يَقْتَرِفْ

بگو من از شما بر تبلیغ قرآن هیچ مزدی نیکن باید که پیش گیرید دوستی در میان خویشان و ندان ولد هر که

حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ ٩ أَمْ

بکن نیکی بپذیرا تیمم بر آید او در آن نیکی حسن را هر آئینه خدا آمرزگار قدر شناس است آیا

يَقُولُونَ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا فَإِنْ يَشَأِ اللَّهُ يَخْتِمْ عَلَىٰ

میگویند پیغامبر افترا کرده است بر خدا و فرغ را پس اگر خواهد خدا بختند

٢٥٥

ول
یعنی با من صلوات رحم
کنید و ایذا رسانید

قَلْبِكَ وَيَمْحُ اللَّهُ الْبَاطِلَ وَيُحَقِّقُ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ

بر دل تو و نابودی سازد خدا بیہودہ را و اثبات می کند دین درست را بسخن ہائے خود ہر آئینہ

بِذَاتِ الصُّدُورِ ۲۴) وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَ

خدا داناست با آنچه در سینہ ہاست و اوست آنکہ قبول میکند توبہ را از بندگان خود

يَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ۲۵) وَيَسْتَجِيبُ الَّذِينَ

درے گذرد از جرہا و میداند آنچه می کنید و قبول می کند دعائے آنانکہ

آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَيَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ ۲۶) وَالْكَافِرُونَ

ایمان آورده اند و کار ہائے شائستہ کردہ اند و زیادہ میدہد ایشان از فضل خود و کافران

لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ۲۷) وَلَوْ بَسَطَ اللَّهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ لَبَغَوْا

ایشان را است عذاب سخت و اگر فراخ کردے خدا رزق را بر بندگان خود البتہ فساد

فِي الْأَرْضِ وَلَٰكِنْ يُنَزِّلُ بِقَدَرٍ مَّا يَشَاءُ إِنَّهُ بِعِبَادِهِ خَبِيرٌ

میکردند در زمین ولیکن فرو دے آرد باندازد آنچه خواهد ہر آئینہ خدا بر بندگان خود دان

بَصِيرٌ ۲۸) وَهُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَا قَنَطُوا وَيَنْشُرُ

بیناست و اوست آنکہ فرو دے آرد باران را بعد از آنکہ نا امید شدند و ہر آئینہ میسازد

رَحْمَتَهُ ۲۹) وَهُوَ الْوَلِيُّ الْحَمِيدُ ۳۰) وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَوَاتِ

رحمت خود را و اوست کار ساز ستودہ کار و از نشانہائے او آفریدن آسمان را

وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا مِنْ دَابَّةٍ ۳۱) وَهُوَ عَلَىٰ جَمْعِهِمْ

و زمین است و آفریدن آنچه بر آئینہ کردہ است در میان این ہر دو از جانوران و او بر ہم آوردن ایشان

إِذَا يَشَاءُ قَدِيرٌ ۳۲) وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فَمَا كَسَبَتْ

و قتیکہ خواهد توانا است و ہر چه برسد بہ شما از مصیبت ہا پس بسبب گناہ است

أَيْدِيكُمْ وَيَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ ۳۳) وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ ۳۴)

کہ بعمل آورد دستہائے شما و در میگزرد از سیارے و نیستید شما عاجز کننده در زمین

وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ۳۵) وَمِنْ آيَاتِهِ

و نیست شما را بجز خدا هیچ کار سارے و نہ نصرت دہندہ و از نشان ہائے او

الْجَوَارِ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ٣٦ إِنَّ يَشَاءُ يُسْكِنَ الرِّيحَ فَيَظْلَلْنَ

سختی با در دریا مانند کوه با اگر خواهد باز دارد باد را پس ایستاده شود

رَوَاكِدَ عَلَى ظَهْرِهِ ٣٧ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ٣٨

سختی با بر پشت دریا هر آئینه درین مقدمه نشانهاست هر صبر کننده شکر گذارنده را

أَوْ يُوبِقُهُنَّ بِمَا كَسَبُوا وَيَعْفُ عَنْ كَثِيرٍ ٣٩ وَيَعْلَمَ الَّذِينَ

یا اگر خواهد بکشد اهل سختی را با سبب آنچه کردند و در میگذرد از تقصیرات بسیار و تا انتقام کشد از ایشان متاثرند

يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِنَا مَا لَهُمْ مِنْ حِصِّ ٤٠ فَمَا أُوتِيتُمْ مِنْ

آنانکه خصومت می کنند در آیات ما که نیست ایشان را هیچ بخشش پس آنچه داده شد شمار از

شَيْءٍ فَمَتَاءُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَى لِلَّذِينَ

هر جنس که باشد اندک بهره ایست از دنیای دنیا و آنچه نزدیک خداست بهتر است و ماندگار تر است برای

أَمَنُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ٤١ وَالَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبِيرَ

آنانکه ایمان آورده اند و بر پروردگار خود توکل می کنند و برائے آنانکه پرهیز می کنند از گناهان

الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ وَإِذَا مَا غَضِبُوا هُمْ يَغْفِرُونَ ٤٢ وَالَّذِينَ

کبیره و از بے حیائی ها و چون بخشم می آید ایشان می آمرزد و آنانکه

اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَمْرُهُمْ شُرَىٰ بَيْنَهُمْ

قبول کردند فرمان پروردگار خود را و بر پا داشتند نماز و کار ایشان از سر مشورت باشد با یکدیگر

وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ٤٣ وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ

و از آنچه روزی دادیم ایشان را خرج می کنند و آنانکه چون برسد بد ایشان تعدی ایشان

هُمْ يَنْتَحِرُونَ ٤٤ وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا فَمَنْ عَفَا

انتقام می کشند و سزائے بدی بدی است مانند آن پس هر که درگذرد

وَأَصْلَحَ فَاجْرُهُ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ٤٥ وَلَمَنْ

و قضیه را با صلاح آورد پس نزد او بر خداست هر آئینه خدا دوست نمی دارد ظالمان را و هر آئینه

انْتَصَرَ بَعْدَ ظُلْمِهِ فَأُولَٰئِكَ مَا عَلَيْهِمْ مِنْ سَبِيلٍ ٤٦ إِنَّمَا

کسی که انتقام کشد بعد از مظلوم شدن خود پس آنجا نیست بر ایشان هیچ راهی است جز این نیست

و

مترجم گوید یعنی اگر بر ضعیف ظالم تعدی کند بزرگان قبیله متفق شوند و انتقام کشند و الله اعلم

اعلم ١٢

السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ

کہ راہِ باطلت پر ان جماعت است کہ ظلم می کنند مردمان را و فساد می طلبند در زمین

بِغَيْرِ الْحَقِّ ۖ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝۴۷ وَلَمَنْ صَبَرَ وَغَفَرَ

ناحق آن جماعت ایشان راست عذاب درودهند و هر که صبر کند و بیامزد

إِنَّ ذَلِكَ لَمِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ۝۴۸ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ

ہر آئینہ این صفت و از کار ہائے مقصود است و ہر کس گمراہ کند خدا پس نیست

مَنْ وَلِيٍّ مِّنْ بَعْدِهِ ۖ وَتَرَى الظَّالِمِينَ لَبَّاءُ وَالْعَذَابَ

اور ایچ کار سازے بعد ازوے و بہینے ستمکاران را چون معائنہ کنند عذاب را

يَقُولُونَ هَلْ إِلَىٰ مَرَدٍّ مِّنْ سَبِيلٍ ۝۴۹ وَتَرَاهُمْ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا

گویند آیا ہست بسوئے بازگشتن ایچ را ہے و بہینے ایشان را پیش آورده شوند

خُشَعِينَ مِّنَ الذُّلِّ يَنْظُرُونَ مِّنْ طَرَفٍ خَفِيِّ ۖ وَقَالَ الَّذِينَ

نزدیک و دُخ متواضع شدہ از خواری می نمایند بہ گوشہ چشم نیم کشادہ و گفتند اہل ایمان

أَمِنُوا إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيَهُمْ يَوْمَ

ہر آئینہ زیان کاران آنان کہ در زیان دادن خود خستین را و خویشاوندان خود را

الْقِيَامَةِ ۖ أَلَا إِنَّ الظَّالِمِينَ فِي عَذَابٍ مُّقِيمٍ ۝۵۰ وَمَا كَانَ لَهُمْ

روز قیامت آگاہ شو ہر آئینہ ستمکاران در عذاب دائم باشند و نہ باشند ایشان را

مِّنْ أَوْلِيَاءَ يَنْصُرُونَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ ۖ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ

کار سازان کہ نصرت دہند ایشان را بجز خدا و ہر کس گمراہ کند خدا

فَمَا لَهُ مِنْ سَبِيلٍ ۝۵۱ اسْتَجِيبُوا لِرَبِّكُمْ مِّنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ

نہست اور ایچ را ہے فرمان قبول کنید پروردگار خود را پیش از آنکہ بیاید روزیکہ

يَوْمَ لَا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللَّهِ ۖ مَا لَكُم مِّنْ مَّالٍ يَوْمَئِذٍ وَمَا لَكُم

بازگشت نیست آن را از جانب خدا نیست شما را ایچ پناہے آن روز و نیست برائے شما

مِّنْ تَكْوِيرٍ ۝۵۲ فَإِنْ أَعْرَضُوا فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِظًا ۖ إِنْ

ایچ بازخواست کنند پس اگر روگردانند پس نہ فرستادہ ایم ترا بر ایشان نگہبان نیست

و
مترجم گوید مغفرت است
حق خود عزیمت است
و انتقام رخصت و د
حق ضعیفان قوم انتقام
لازم است مگر آن کہ
ضعیفان در گذارند و الله
اعلم ۱۲

عَلَيْكَ إِلَّا الْبَلَاءُ وَإِنَّا إِذَا أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً فَوَرَّهَا

بر تو گمراہی نام رسانیدن و ہر آئینہ ما چون پشیمانیم آدمی را از جانب خود رحمتے شادان شود

وَإِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ يَبَاقِلْ مَتَّ أَيْدِيهِمْ فَإِنَّ الْإِنْسَانَ كَفُورٌ ۝

ہاں و اگر برسد بآدمیان مصیبتے بسبب آنچه پیش فرستادہ است دست ایشان پس آدمی ناسپاس است

لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يُخْلُقُ مَا يَشَاءُ يُهَبِّ لِمَنْ يَشَاءُ

خدا نے راست بادشاہی آسمان و زمین می آفریند ہرچہ خواہد عطا می کند و خیران ہرکرا خواہد

إِنَّا شَاءَ وَيَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ الذِّكْرَ ۝ أَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَإِنَّا شَاءَ

و عطا می کند پسراں ہرکرا خواہد یا جمع کند برائے ایشان پسراں و دختران

وَيَجْعَلُ مَنْ يَشَاءُ عَقِيْبًا إِنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ ۝ وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ

و میسازد ہرکرا خواہد نر آئینہ ہر آئینہ او دانا توانا است و ممکن نیست ہیچ آدمی را

أَنْ يُكَلِّمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحْيًا أَوْ مِنْ وَرَآئِ حِجَابٍ أَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا

کہ سخن گوید با او خدا گمراہی اشارت یا از پس پردہ یا بفرستد فرشتہ را

فَيُوحِي بِأُذُنِهِ مَا يَشَاءُ إِنَّهُ عَلَىٰ حَكِيمٍ ۝ وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا

پس نازل کند بحکم خدا آنچه خدا خواستہ است ہر آئینہ خدا بلند مرتبہ با حکمت است و ہمچنین وحی فرستادیم

إِلَيْكَ رُوحًا مِنْ أَمْرِنَا مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِيمَانُ

بسوئے تو قرآن را از کلام خود نمیدانستی کہ چیست کتاب و نمیدانستی کہ ایمان چیست

وَلَكِنْ جَعَلْنَاهُ نُورًا نَهْدِي بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا وَإِنَّكَ

ایمان و لیکن ساختہ ایم وحی را روشنی راہ مینمائیم ہاں ہرکرا میخواہیم از بندگان خویش و ہر آئینہ تو

لَتَهْدِي إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۝ صِرَاطِ اللَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي

ہدایت کنی بسوئے راہ راست راہ خدا کہ اورا است آنچه در

السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ إِلَّا إِلَى اللَّهِ تَصِيرُ الْأُمُورُ ۝

آسمان ہاست و آنچه در زمین است آگاہ شو بسوئے خدا باز میروند کارها

سُوْرَةُ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيْمُ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ

سُوْرَةُ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيْمُ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ

ف
ترجمہ گوید اشارت
عبارت از دیدنی آ
است و از آفاق علم
در خاطر بطریق اسام
و از پس پردہ عبارت از
آن است کہ آواز شود
و کہ را نہ بیند و سم
ثالث آنست کہ فرشتہ
بصورت آدمی متجسّم
شود و سخن گوید
واللہ اعلم

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام خداوند بخشنده مهربان

حَمْدٌ ۱۱ وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ۱۲ إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ

تَعْقِلُونَ ۱۳ وَإِنَّهُ فِي أُمِّ الْكِتَابِ لَدَيْنَا لَعَلٌّ حَكِيمٌ ۱۴ أَفَضْرِبُ

عَنْكُمُ الذِّكْرَ صَفْحًا أَنْ كُنْتُمْ قَوْمًا مُسْرِفِينَ ۱۵ وَكَمْ أَرْسَلْنَا

مِنْ نَبِيِّ فِي الْأَوَّلِينَ ۱۶ وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ نَبِيِّ إِلَّا كَانُوا بِهِ

يَسْتَهْزِئُونَ ۱۷ فَأَهْلَكْنَا أَشَدَّ مِنْهُمْ بَطْشًا وَمَضَى مَثَلُ الْأَوَّلِينَ ۱۸

وَلَكِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ خَلَقَهُنَّ

الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ۱۹ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ مَهْدًا وَجَعَلَ لَكُمْ

فِيهَا سُبُلًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ۲۰ وَالَّذِي نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً

نَقْدَرٍ فَأَنْشَرْنَا بِهِ بَلْدَةً مَيِّتًا كَذَلِكَ تُخْرَجُونَ ۲۱ وَالَّذِي

خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنَ الْفُلْكِ وَالْأَنْعَامِ مَا

تَرْكَبُونَ ۲۲ لَتَسْتَخِرُوا عَلَى ظُهُورِهِ ثُمَّ تَذْكُرُونَ نِعْمَةَ رَبِّكُمْ إِذَا

مَنْزِلٌ

مع
عن المثلث من ۱۲

و
مترجم گوید قسم خورشید
بر خیزد بر آنکه اثبات بها
چیز را لازم آنچیز که نیست
است بآنکه آنچه خود
دلیل خود است چنانکه
گویند قسم بلب میگویند
وزیف میگویند تو که تو
مسطوبی در مایه و اندر
اعلم ۱۲

و
یعنی عاود نمود که از
قریش قوی تر بودند
و
یعنی از قبور ۱۲

اُسْتَوِيْتُمْ عَلَيْهِ وَتَقُولُوا سُبْحَنَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا

راست نشستید بران و بگوئید پاکى خدا را که سحر ساخت براى ما اين مرکوب را و

كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ ۱۳۷ وَاِنَّا اِلٰى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ ۱۳۸ وَجَعَلُوا لَهُ مِنْ

نه بوديم بران توانا و هر آينه ما بسوى پروردگار خویش رجوع خواهيم کرد و مقرر کردند براى خدا

عِبَادَهُ جُزْءًا اِنْ الْاِنْسَانَ لَكَفُورٌ مُّبِينٌ ۱۳۹ اَمَّا تَتَذَكَّرُ اَمْ يَخْلُقُ

از بندگان با او اولاد را هر آينه آدمى ناسپاس ظاهريست آيا فراموش گرفت خدا از مخلوقات

بَنَاتٍ وَّاصْفَاكُمْ بِالْبَنِينَ ۱۴۰ وَاِذَا ابْتِشَرَ اَحَدُهُمْ بِمَا ضَرَبَ

دختران را و برگزيده است شمارا به پسران و چون خبر داده شود يكى از ايشان بتوليد آنچه مثل

لِلرَّحْمٰنِ مَثَلًا ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَّهُوَ كَظِيمٌ ۱۴۱ اَوْ مَنْ يُّنْشِئُ

ساخته است براى خداى روى او سياه گردد و او پسر از غم باشد آيا آنرا كه پرورده ميشود

فِي الْحُلِيِّ وَهُوَ فِي الْخِصَامِ غَيْرُ مُبِينٌ ۱۴۲ وَجَعَلُوا الْبَلٰىكَةَ

در زيور و او در صف خصوصيت ظاهريست گردد براى خدا ثابت کرده اند و دختران

الَّذِينَ هُمْ عِبْدُ الرَّحْمٰنِ اِنَّا كُنَّا اَشْهَادٌ وَاَخْلَقْنَاهُمْ سَتُكْتَبُ

مقرر کردند فرشتگان را كه بندگان خدا اند آيا حاضر بودند نزديك آفرينش ايشان نوشته

شَهَادَتُهُمْ وَيُسْأَلُونَ ۱۴۳ وَقَالُوا لَوْ شَاءَ الرَّحْمٰنُ مَا عَبَدْنَاهُمْ

خواهد شد اين گواهي ايشان و پرسيده خواهند شد و گفتند كه افران اگر خواسته خدا پرستش نميكرديم اين فرشتگان را

مَا لَهُمْ بِذٰلِكَ مِنْ عِلْمٍ اِنْ هُمْ اِلَّا يَخْرُصُونَ ۱۴۴ اَمَّا تَتَذَكَّرُ اَمْ يَكْتُمُ

نميست ايشان را با اين مقدمه دانش نميستند ايشان مگر دروغ گو آيا داده ايم ايشان را كتابي

مِّنْ قَبْلِهِ فَهُمْ بِهِ مُسْتَمْسِكُونَ ۱۴۵ بَلْ قَالُوا اِنَّا وَجَدْنَا اٰبَاءَنَا

پيش از قرآن پس ايشان بآن كتاب چنگ زده اند نه بله گفتند هر آينه ما يا فقيم پدران خود را

عَلٰى اُمَّةٍ وَّاِنَّا عَلٰى اَثَرِهِمْ مُّقْتَدُونَ ۱۴۶ وَكَذٰلِكَ مَا اَرْسَلْنَا مِنْ

بر دين و هر آينه ما بر پي ايشان راه يافتگانيم و همچنين نه فرستاديم

قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِّنْ تَذٰيُرِ الْاِلٰهٰلَ مُتَرْفُوْهَا اِنَّا وَجَدْنَا

پيش از تو در رنج و پي ترساننده را مگر گفتند نعمان آن ده هر آينه ما يا فقيم

۱۵

ول
يعني بتوليد دختره
والله اعلم ۱۲

أَبَاءَنَا عَلَى أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَى آثَرِهِمْ مُّقْتَدُونَ ﴿۳۶﴾ قُلْ أَوَلَوْ جِئْتَكُمْ

پدران خود را بر دین و هر آینه ما بر پی ایشان متابعت کنند گانیم گفت پیغامبر آیا بر متابعت

يَاهْدِي مَبًا وَجَدْتُمْ عَلَيْهِ آبَاءَكُمْ قُلُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ

پدران خود را مقررینما پیدا کرده ام بشما پیسن که زیاد تر راه نمائند است از پی پدران یافتید پدران خود را گفتند

بج

كُفْرُونَ ﴿۳۷﴾ فَانْتَقِمْنَا مِنْهُمْ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْكَاذِبِينَ ﴿۳۸﴾

هر آینه ما آنچه فرستاده شد شما همراه آن نامعتقدیم پس انتقام کشیدیم از ایشان پس در نظر چگونه بود عاقبت فریغ دارندگان

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ إِنَّنِي بَرَاءٌ مِّمَّا تَعْبُدُونَ ﴿۳۹﴾ إِلَّا

و یاد کن چون گفت ابراهیم پدر خود را و قوم خود را هر آینه من به تعلیم از آنچه شماستش می کنید الا

الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُ سَيَهْدِينِ ﴿۴۰﴾ وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي

آن کسی که بیافرید مرا پس هر آینه او هدایت خواهد کرد مرا و ساخت خدای تعالی کلمه تو حید را سخنی باقی مانده

عَقِبِهِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿۴۱﴾ بَلْ مَتَّعْتُ هَؤُلَاءِ وَأَبَاءَهُمْ حَتَّىٰ

در فرزندان او تا بود که کافران رجوع کنند بلکه بهره مند ساختیم ایشان را و پدران ایشان را تا وقتی که

جَاءَهُمُ الْحَقُّ وَرَسُولٌ مُّبِينٌ ﴿۴۲﴾ وَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ قَالُوا هَذَا

آمد بدیشان دین راست و پیغامبر ظاهر و آنگاه که آمد بدیشان دین راست گفتند این

سِحْرٌ وَإِنَّا بِهِ كَاذِبُونَ ﴿۴۳﴾ وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ هَذَا الْقُرْآنُ عَلَىٰ رَجُلٍ

جادوست و هر آینه ما بدان نامعتقدانیم و گفتند چرا نه فرو فرستاده شد این قرآن بر مردی بزرگ

مِّنَ الْقُرَيْتَيْنِ عَظِيمٍ ﴿۴۴﴾ أَهْمُ يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ مَنْ قَسِمْنَا

از اهل این دود و ای ایشان قسمت می کنند رحمت پروردگار ترا ما قسمت کرده ایم

بَيْنَهُمْ مَّعِيشَتُهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ

میان ایشان گزرا ن ایشان را در زندگی دنیا و بلند مرتبه ساختیم بعضی ایشان بر

دَرَجَاتٍ لِّيُخَذَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ سَخِرَآءٌ وَرَحِمَتْ رَبِّكَ خَيْرٌ مِّمَّا

بعضی تا تسخیر کرد بعضی ایشان بعضی را و رحمت پروردگار تو بهتر است

يَجْمَعُونَ ﴿۴۵﴾ وَلَوْلَا أَن يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً لَّجَعَلْنَا لِمَن

از آنچه جمع میکنند و اگر نه احتمال آن می بود که میشوند مردمان همه یک گروه البته ساختیم برای کسی که

و
یعنی انبیاء و اولیاد
اولاد حضرت ابراهیم
علیه السلام پیدا
شدند ۱۲
و
یعنی یکا از متمولان که
وظائف و انشاء علم ۱۲
و
یعنی چشم حقارت بگو
والله اعلم ۱۲

يَكْفُرُ بِالرَّحْمَنِ لِيُوتِرَهُمْ سُقْفًا مِّنْ فَضَّةٍ وَمَعَارِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ^{۱۷}

نامتقدست بخدا برائے خانہ ہائے ایشان سقفا از نقرہ و نرد باہنہ نیز کہ بران بالا پراشند

وَلِيُوتِرَهُمْ أَبْوَابًا وَسُرًّا عَلَيْهَا يَتَكُونُونَ^{۱۸} وَخُرُوجًا وَإِنْ كُنْ

و برائے خانہ ہائے ایشان دروازہ ہائیز از نقرہ و تحت ہا کہ بران تکبہ زردہ نشینند و می ساختیم چہل بسیار و نیست

ذَلِكَ لَهَا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ^{۱۹}

ہمہا کہ ترا نیک بہرہ مند می زندگانی دنیا و آخرت نزدیک پروردگار تو متقیان راست

وَمَن يَعْشُ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ نُقَيِّضْ لَهُ شَيْطَانًا فَهُوَ لِقَرِينٍ^{۲۰}

و ہر کہ غافل شود از یاد خدا برگماریم برائے او شیطانے پس آن شیطان اور ہم نشین بود

وَأَنَّهُمْ لِيَصَدَّ وَهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُم مُّقْتَدُونَ^{۲۱}

و ہر آئینہ شیاطین باز میدارند آدمیان را از راہ و آدمیان می پندارند کہ ایشان راہ یافتگانند

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَنَا قَالَ يَلَيْتَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بُعْدُ الْمَشْرِقَيْنِ فَيُشِ

تا آنوقت کہ آدمی بگوید یا شیطان خود راے کاش در میان من و در میان تو مسافت مشرق و مغرب بود

الْقَرَيْنِ^{۲۲} وَلَن يَنْفَعَكَ الْيَوْمَ إِذْ ظَلَمْتُمْ أَنتُمْ فِي الْعَذَابِ

پس ہر ہم نشینی تو و گوئیم سو دزدہ شمارا امروز از بس کہ ستم کردہ اید آنکہ شما در عذاب

مُشْتَرِكُونَ^{۲۳} أَفَأَنْتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ أَوْ تَهْدِي الْعُمْى وَمَن كَانَ

باہم شریک باشد یا محمد آیا تو میتوانی شنوایند کران را یا راہ میتوانی نمود کوران را و آن کس را کہ

فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ^{۲۴} فَأَمَّا نَذُّ هَبْنِ بِكَ فَأَنَا مِنْهُمْ مُّنتَقِمُونَ^{۲۵} أَوْ

گمراہی ظاہرست پس اگر ازین عالم ببریم ترا پس البتہ ما ازین جماعہ انتقام کشند گانیم یا

نُرِيكَ الَّذِي وَعَدْنَاهُمْ فَأَنَا عَلَيْهِمْ مُّقْتَدِرُونَ^{۲۶} فَاسْتَمْسِكْ

اینست کہ بنماییم ترا آنچه وعدہ دادیم بایشان پس ہر آئینہ ما بر ایشان توانا ایم پس چنگ زن

بِالَّذِي أَوْحَىٰ إِلَيْكَ إِنَّكَ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ^{۲۷} وَإِنَّ لَكَ لَأَكْثَ

بہ آنچه وحی فرستادہ شد بسوختی تو ہر آئینہ تو بر راہ راستی و ہر آئینہ قرآن پندست ترا

وَلِقَوْمِكَ وَسَوْفَ تُسْأَلُونَ^{۲۸} وَسُئِلَ مَن أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ

و قوم ترا و شما سوال کردہ خواہید شد و ہر کس احوال آنا کہ فرستادہ بودیم پیش از تو

۴۱

مِنْ رُسُلِنَا أَجْعَلْنَا مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ إِلَهَةً يُعْبَدُونَ ۚ وَلَقَدْ

از پیغامبران خود آریا ساختہ بودیم بجز خدا معبودان دیگر کہ پرستش کردہ شود انہارا و ہر آئینہ

أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَقَالَ إِنِّي رَسُولُ رَبِّ

فرستادیم موسی را بہ نشانہائے خود بسوئے فرعون و اشراف قوم او پس گفت ہر آئینہ من پیغامبر پروردگار

الْعَالَمِينَ ۙ فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِآيَاتِنَا إِذَا هُمْ مِنْهَا يَضْحَكُونَ ۙ وَمَا

عالمہا ام پس آن بہنگام کہ آمد بہ ایشان بان نشانہائے مانا گہان از ان نشانہائے خندیدند و

نَرِيهِمْ مِنْ آيَةٍ إِلَّا هِيَ أَكْبَرُ مِنْ أُخْتِهَا وَأَخَذْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ

نہ می نمودیم بایشان هیچ نشانہ مگر سے بزرگ تر بود از قرین خود و گرفتار کردیم ایشان را بہ عقوبت

لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ۙ وَقَالُوا يَا أَيُّهَا السَّحَرَادُ عُلَّامَاتُكُمَا عَمْدٌ عِنْدَكَ

بوی کہ ایشان رجوع کنند و گفتند ای جادو گرد و علان برای ما بہناب بیدزدگار خود بان اسما کہ وحی کردہ

إِنَّا لَمُهْتَدُونَ ۙ فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِذَا هُمْ يَنْكُشُونَ ۙ

است نزدیک تو ہر آئینہ مارہ یافتگانیم و پس آنہنگام کہ مگر کردیم از ایشان عقوبت ناگہان ایشان عہدی شکندہ

وَنَادَىٰ فِرْعَوْنُ فِي قَوْمِهِ قَالَ يَقُومِ الْيَسَ لِي مُلْكٌ مِصْرَ وَ

و آواز داد فرعون در میان قوم خود گفت ای قوم من آریا نیست بدست من بادشاہی مصر و

هَذِهِ الْأَنْهَارُ تَجْرِي مِنْ تَحْتِي أَفَلَا تُبْصِرُونَ ۙ أَمَّا أَنَا خَيْرٌ مِنْ

ایں جوئیہا می رود از زیر کوشک من آریا نمی بتید نے بلکہ من بہترم

هَذَا الَّذِي هُوَ مَحِينٌ ۚ وَلَا يَكَادُ يُبِينُ ۙ فَلَوْلَا أُلْقِيَ عَلَيْهِ أَسْوِرَةٌ

از این شخص کہ سے خوار است و نزدیک نیست کہ سخن واضح گوید و پس چہرہ فرود آوردہ شد برین

مِنْ ذَهَبٍ أَوْ جَاءَ مَعَهُ الْمَلِكَةُ مُقْتَرِنِينَ ۙ فَاسْتَخَفَّ قَوْمَهُ

شخص دستوانہا از زریا چہرانیانہ ہمراہ او فرشتگان مجتمع شدہ پس بے عقل کرد قوم خود را

فَأَطَاعُوهُ ۙ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ۙ فَلَمَّا أَسْفُونَا انْتَقَمْنَا

پس قبول کردند فرمان او را ہر آئینہ ایشان بودند گروہ فاسق پس آن بہنگام کہ بخشیم آوردند مارا انتقام

مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ ۙ فَجَعَلْنَاهُمْ سُلَفًا وَمَثَلًا لِّلْآخِرِينَ ۙ

کشیدیم از ایشان پس غرق ساختیم ایشان را ہمگیہا پس ساختیم ایشان را پیش رو و استانے پیشینیان و

فل یعنی مسلمان شویم ۱۲
فل یعنی زبان حضرت نبی علیہ السلام نکنت بود واللہ اعلم ۱۲
فل مترجم گوید بر این مسئلہ کہ ہیکس غیر خدا تعالیٰ معبود نیست شرکا ایراد کردہ اند کہ ترسایاں عیسے رامی پرستند و اگر سے نیز معبود نہ بود ماضی شدیم کہ اللہ مابا عیسے باشند و گمان کردہ کہ کجاست غالب آمدند خدا تعالیٰ کشف شبہ فرمود واللہ اعلم ۱۲

وَلَمَّا ضُرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا إِذَا قَوْمُكَ مِنْهُ يَصِدُّونَ ۝

وآنکاه کہ داستان شد بہ پسر مریم ناگہان قوم تو اندین داستان بخوشوقتی آواز بلندے کنند و

قَالُوا أَلِهَتُنَا خَيْرٌ أَمْ هُوَ مَا ضَرَبُوهُ لَكَ إِلَّا جَدَلًا بَلْ هُمْ قَوْمٌ

گفتند آیا معبودان ما بہترند یا عیسیٰ آن حرف نزدند ہا تو مگر بکاہرہ بکلمہ ایشان قومے

خَصِيصُونَ ۝ إِنَّ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ وَجَعَلْنَاهُ مَثَلًا لِّلْبَنِيِّ

خصوصیت کنندہ اند نیست عیسیٰ مگر بندہ کہ انعام کردہ ایم بر وی و ساحتیم اور انشاہی

إِسْرَءِيلَ ۝ وَلَوْ نَشَاءُ لَجْعَلْنَا مِنْكُمْ مَلَائِكَةً فِي الْأَرْضِ يَخْلُقُونَ

بنی اسرائیل و اگر میخواستیم البتہ کردے کہ بدل شما فرشتگان در زمین خلیفہ شوند

وَإِنَّهُ لَعِلْمٌ لِّلسَّاعَةِ فَلَا تَمُوتُنَّ بِهَا وَاتَّبِعُونْ هَٰذَا صِرَاطٌ

و ہر آئینہ عیسیٰ نشانہ است قیامت را پس شبہ مکنید در قیامت و بگو یا محمد پیروی من کنید اینست

مُسْتَقِيمٌ ۝ وَلَا يَصُدُّكُمْ الشَّيْطَانُ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ۝ وَلَمَّا

راہ راست و باز ندارد شمارا شیطان ہر آئینہ اور در حق شما دشمن ظاہرست و آنکاه

جَاءَ عِيسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ قَالَ قَدْ جِئْتُكُمْ بِالْحِكْمَةِ وَلِأُبَيِّنَ لَكُمْ

کہ آمد عیسیٰ بمعجزہ ہا گفت آورده ام بہ شما حکمت را و آمدہ ام تا بیان کنم برلئے

بَعْضَ الَّذِي تَخْتَلِفُونَ فِيهِ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ۝ إِنَّ اللَّهَ هُوَ

شما بعض آنچه اختلاف می کنید دران پس بترسید از خدا و فرمان من برید ہر آئینہ خدا

رَبِّي وَرَبَّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ۝ فَاخْتَلَفَ

پروردگار من و پروردگار شماست پس بہ پرستید اور این ست راہ راست پس اختلاف کردے

الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ عَذَابِ يَوْمٍ

جماعت ہا در میان خویش پس وئے آنان را کہ ستم کردند از عقوبت روز

الْيَوْمِ ۝ هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ

درود دہندہ آیا انتظار نمی کنند مگر قیامت را کہ بیاید بدیشان ناگہان و ایشان

لَا يَشْعُرُونَ ۝ الْأَخِلَّاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا

خبردارنہ باشند دوستان آنروز بعض ایشان با بعض دشمن باشند مگر

ع ۶

الْمُتَّقِينَ^{۱۷} يُعْبَادُ لَأَخَوْفُ عَلَيْكُمْ الْيَوْمَ وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ^{۱۸} الَّذِينَ

پرہیزگاران گفتہ شود اے بندگان من نیست هیچ ترس بر شما امروز و نہ شما اندوہیں شوید آج

أَمْنُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا مُسْلِمِينَ^{۱۹} ادْخُلُوا الْجَنَّةَ أَنْتُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ

بندگان من کہ ایمان آوردند آیات ہائے ما و مسلمان بودند گفتہ شود در آئید بہ بہشت شما و زنان شما

تَحْبِرُونَ^{۲۰} يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِصِافٍ مِّنْ ذَهَبٍ وَ أَكْوَابٍ وَفِيهَا

نوشحال ساختہ گردانیدہ شود بر ایشان کا سہائے بہن در از از زر و کوزہا نیز در بہشت باشد آہنہ

مَا تَشْتَهِيهِ الْأَنْفُسُ وَتَكْذُّ الْأَعْيُنُ وَأَنْتُمْ فِيهَا خَالِدُونَ^{۲۱} وَ

خواہش کند نفس و لذت گیر داز دیدن او چشم ہا و شما این جا جاویدان باشید و

تِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ^{۲۲} لَكُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ

این آن بہشت است کہ عطا کردہ شد شما را بسبب آنچه عمل می کردید شما را است این جا

كَثِيرَةٌ مِّنْهَا تَأْكُلُونَ^{۲۳} إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي عَذَابٍ مُّهِمٍّ خَالِدُونَ^{۲۴}

میوہ بسیار کہ از آن میخورید ہر آئینہ گنہگاران در عذاب دوزخ جاویدان اند

لَا يُفْتَرُ عَنْهُمْ وَهُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ^{۲۵} وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا

سست کردہ نہ شود از ایشان عقوبت و ایشان در ان عذاب نا امید شدہ خاموش باشند و ستم نکردیم بر

هُمْ الظَّالِمِينَ^{۲۶} وَنَادَىٰ أَيْمَلُكَ لِيَقْضَ عَلَيْكَ نَارُكَ قَالَ إِيَّكُمْ

ایشان و لیکن بودند ایشان ستمکار و آواز دہند کہ اے مالک باید کہ بجز حکم کند بر ما پروردگار تو مالک گوید

مَا كُنْتُمْ^{۲۷} لَقَدْ جُنَّكُمْ بِالْحَقِّ وَلَكِنْ أَكْثَرُكُمْ لِلْحَقِّ كَرْهُونَ^{۲۸}

ہر آئینہ شما ہمیشہ باشند گانید ہر آئینہ آوردیم بشما سخن راست را و لیکن اکثر شما سخن راست را نا خواہانید

أَمْ أَبْرَمُوا أَمْ أَفَانَا مَبْرُمُونَ^{۲۹} أَمْ يَحْسَبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَ

آیا عزم مصمم کردہ اند بر کالے پس ہر آئینہ مانیز عزم مصمم کنند گانیم آیا می پندارند کہ مانے شنویم سرگوشی

نَجْوَاهُمْ بَلَىٰ وَرُسُلُنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُبُونَ^{۳۰} قُلْ إِنْ كَانَ لِلرَّحْمَنِ

ایشان را آری مے شنویم و فرستادگان ما نزدیک ایشان مے نویسند بگو اگر بفرض باشد خدا را

وَلَدٌ فَأَنَا أَوَّلُ الْعَبْدِينَ^{۳۱} سُبْحَنَ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبِّ

فرزندے پس من نخستین عبادت کنندگان ہا شتم پاکست پروردگار آسمان ہا و زمین خداوند

الْعَرْشِ عِبَّائِصِفُونَ ﴿۸۶﴾ فَذَرُهُمْ يَخُوضُوا وَيَلْعَبُوا حَتَّى يُلَاقُوا

عرش از آنچہ بیان می کنند پس بگذار ایشان را تا در باطل بحث کنند و بازی پیش گیرند تا آنکہ

يَوْمَهُمُ الَّذِي يُوعَدُونَ ﴿۸۷﴾ وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَهٌُ وَفِي

ملقات کنند بآن روز خود کہ وعده داده میشود ایشان را و اوست آنکہ در آسمان فرمان رواست و در

الْأَرْضِ إِلَهٌُ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿۸۸﴾ وَتَبَارَكَ الَّذِي لَكَ الْمَلِكُ السَّمَوَاتِ

زمین فرمان روا و اوست با حکمت و انا و بسیار با برکت است آنکہ او راست بادشاهی

وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَعِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿۸۹﴾

آسمان ها و زمین و آنچه در میان ہر دو است و نزدیک اوست علم قیامت و بسوی او رجوع کردہ شوید

وَلَا يَمْلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَنْ شَهِدَ

و نمی توانند آنانکہ کفار ہستند شفاعت می کنند بجز خدا شفاعت کردن لیکن کسی کہ گواہی راست

بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿۹۰﴾ وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ

داده باشد و ایشان میدانند و اگر سوال کنی از ایشان کہ کدام کس ہما فرید ایشانرا البتہ گویند خدا

فَأَنِّي يُؤْفَكُونَ ﴿۹۱﴾ وَقِيلَ لَهُ رَبِّ إِنْ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿۹۲﴾ قَاصِفَةٌ

آفریدہ است پس از کجا برگردانیدہ میشوند و بسا عجبیست کہ ہر دو گارمن ہر آئینہ ایشان کہ ہستند کہ ایمان نمی آرد

عَنْهُمْ وَقُلْ سَلَامٌ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿۹۳﴾

فرمودیم اعراض کن از ایشان و بگو سلام و دواع پس خواهند دانست

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَنَحْمُكَ أَيُّهَا الْمَلِكُ

سورہ دخان و در تکرار نازل شد آن بنام خدای بخشنندہ مہربان پنجاہ و دو آیت و سر رکوع است

حَمْدٌ ۝ وَالْكِتَابُ الْمُبِينُ ﴿۹۴﴾ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ مُبَرَكَةٍ إِنَّا كُنَّا

قسم بہ کتاب واضح کہ ہر آئینہ ما فرود آوردیم این کتاب را در شب مبارک و ہر آئینہ ما فرود

مُنْذِرِينَ ﴿۹۵﴾ فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ ۝ أَمْرًا مِّنْ عِنْدِنَا إِنَّا كُنَّا

ترسانندہ در آن شب مبارک فیصل کردہ میشود ہر کار استوار فرود آوردیم آمدن و حی کردن از نزدیک بخش

مُرْسِلِينَ ﴿۹۶﴾ رَحْمَةً مِّنْ رَبِّكَ ۚ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿۹۷﴾ رَبِّ السَّمَوَاتِ

ہر آئینہ ما بودیم فرستندہ و بسبب بخشایش از نزدیک ہر دو گار تو ہر آئینہ اوست شنوا و انا ہر دو گار آسمانها

و
یعنی اہل توحید را
شفاعت کنند ۱۲
و
یعنی بیدار قدر ۱۲
و
یعنی پیغامبر را فرود
آوردیم آن را ۱۲

عند المقدس ۱۳

وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ ۝ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ

وزمین و آنچه در میان این هر دو است اگر یقین کننده اید نیست هیچ معبود مگر او زنده میکند و میمیرد

رَبِّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ ۝ بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ يَلْعَبُونَ ۝ فَارْتَقِبْ

پروردگار شماست و پروردگار پدران پیشین شماست بلکه کافران در شبهه اندازی می کنند پس منتظر

يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُخَانٍ مُبِينٍ ۝ يَغْشَى النَّاسَ هَذَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

باش روزی که بیاد آسمان دود سی ظاهر که فرو گیرد مردمان را این عذاب دردمند است

رَبَّنَا اكْشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ إِنَّا مُؤْمِنُونَ ۝ أَنَّى لَهُمُ الذِّكْرَى وَقَدْ

گویند ای پروردگار ما دور کن از ما عذاب هر آینه ما مسلمان میشویم چگونه بود ایشان را بعد گرفتن و تحقیق آمد

جَاءَهُمْ رَسُولٌ مُبِينٌ ۝ ثُمَّ تُوَلَّوْا عَنْهُ وَقَالُوا مُعَلَّمٌ مَجْنُونٌ ۝ إِنَّا

بود ایشان پیغامبر ظاهر باز رو گردانیدند از او و گفتند این شخص آموخته شده است دیوانه است هر آینه

كَاشِفُو الْعَذَابِ قَلِيلًا إِنَّكُمْ عَائِدُونَ ۝ يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ

ما دور کننده عذاب اندک هر آینه شما عود کننده اید در کفر روزی که در گرفت کنیم آن در گرفت

الْكُبْرَىٰ إِنَّا مُنتَقِمُونَ ۝ وَلَقَدْ فَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ وَجَاءَهُمْ

کردن بزرگ هر آینه ما انتقام کشنده ایم و هر آینه ما امتحان کردیم پیش از ایشان قوم فرعون را و آمد

رَسُولٌ كَرِيمٌ ۝ أَنْ أَذْوَ إِلَىٰ عِبَادِ اللَّهِ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ۝ وَ

بد ایشان پیغامبر گرامی قدر باین سخن که تسلیم کنید بمن بندگان خدا را و ای شما پیغامبر با ما هم

أَنْ لَا تَعْلُوا عَلَى اللَّهِ إِنِّي آتِيكُمْ بِسُلْطَنِ مُبِينٍ ۝ وَإِنِّي عُذْتُ

و سرکشی نکنید برخدا هر آینه من بیارم پیش شما حجت ظاهر را و هر آینه من پناه

بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ أَنْ تَرْجُبُونِ ۝ وَإِنْ لَمْ تُؤْمِنُوا لِي فَاَعْتَرِلُونِ ۝

گرفتم به پروردگار خود پروردگار شما از آنکه شکا کنید مرا و اگر باور نمی دارید مرا پس یکسو شوید از من

فَدَعَا رَبَّهُ أَنَّ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ مُّجْرِمُونَ ۝ فَأَسْرِ بِعِبَادِي لَيْلًا إِنَّكُمْ

پس دعا کرد بخدا پروردگار خود که این جماعت قوم گناهکارانند پس گفتیم به بندگان مرا وقت شب هر

مُتَّبِعُونَ ۝ وَاتْرِكِ الْبَحْرَ هَوًّا إِنَّهُمْ مُمْغَرَقُونَ ۝ كَمْ تَرَكُوا

آئینه شما را تعاقب کرده شود و بگذار دریا را آرمیده هر آینه این جماعت لشکر هست غرق شد بسیار که داشتند

وَالْأَرْضِ

وَل
مترجم گوید این دعا
متحقق شد خدا تعالی
در قیوش قضا نمود
تا آنکه از شمشیر جوع
یا از کشتن با خروج
همان دور نمود
و شد و ایشان
بجای تعالی رجوع
کردند خدا تعالی قضا را
دور فرمود باز کفر اصرار
کردند خدا تعالی رفته
از ایشان انتقام کشید
که هفت کس را از رؤساء
ایشان کشت و هفت
کس را اسیر ساخت
و الله اعلم
وَل
یعنی بنی اسرائیل را
بمن واکند و بند
نمود ۱۲

مِنْ جَدَّتِ وَعُيُونٌ^(٢٥) وَزُرُوعٌ وَمَقَامِرُ كَرِيمٍ^(٢٦) وَنَعْمَةٌ كَانُوا فِيهَا

از بوستان با چشمه ها و کشته ها و محل گرامی و گذران بارها هسته دوان

فَكَهَيْنَ^(٢٧) كَذَلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا قَوْمًا آخَرِينَ^(٢٨) فَمَا بَكَتُ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ

مخوف بودند همچنان شد و عطا کردیم این چیزها گروه دیگر را پس نگر نیست برین قوم فرعون

وَالْأَرْضُ وَمَا كَانُوا مُنْظَرِينَ^(٢٩) وَلَقَدْ بَعَثْنَا ابْنَ إِسْرَءِيلَ مِنْ

آسمان و زمین و نه شدند مهلت داده شده و هر آئینه ما خلاص کردیم بنی اسرائیل را از

الْعَذَابِ الْبُهِينِ^(٣٠) مِنْ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ كَانَ عَلِيًّا مِنَ الْمُسْرِفِينَ^(٣١)

عذاب نوار کننده که از جانب فرعون بود هر آئینه فرعون بود سرکش از تعدی کنندگان

وَلَقَدْ اخْتَرْنَاهُمْ عَلَىٰ عِلْمٍ عَلَى الْعَالَمِينَ^(٣٢) وَأَتَيْنَاهُم مِّنَ الْآيَاتِ

و هر آئینه برگزیدیم بنی اسرائیل را دانسته بر عالم ها و دادیم ایشان را از قسم معجزات

مَا فِيهِ بَلَاءٌ مُّبِينٌ^(٣٣) إِنَّ هَؤُلَاءِ لَيَقُولُونَ^(٣٤) إِن هِيَ إِلَّا مَوْتَتُنَا

آنچه دران امتحان ظاهر بود هر آئینه این جماعه می گویند که نیست عاقبت کار مگر همین

الْأُولَىٰ وَمَا نَحْنُ بِمُنْشَرِينَ^(٣٥) فَاتُوا يَا بَنِي آدَمَ أَنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ^(٣٦)

موت نخستین و نیستیم بر آنمیخته شده پس بیارید پدران ما اگر هستید راست گو

أَهُمْ خَيْرٌ أَمْ قَوْمُ تُبَّعٍ^(٣٧) وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ أَهْلُكُمْ أَهْلُكُمْ كَانُوا

آیا این جماعه بهتر اند یا قوم تبع حمیری و آنانکه پیش از ایشان بودند پاک ساختیم آنها را هر آئینه آنها

مُجْرِمِينَ^(٣٨) وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لِعِبَادِنَا^(٣٩) مَا

گناه کار بودند و نیا فریدیم آسمان با زمین را و آنچه در میان هر دو هست باری کنان

خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ^(٤٠) إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ

نیا فریدیم این هر دو را مگر بهر درست و لیکن اکثر ایشان نمیدانند هر آئینه روز قیامت

مِيقَاتِهِمْ أَجْمَعِينَ^(٤١) يَوْمَ لَا يُغْنِي مَوْلَىٰ عَنْ مَوْلَىٰ شَيْئًا وَلَا هُمْ

میعاد ایشانست هم یک جا روزی که دفع نه کند هیچ دوستی از دوست دیگر چیزی را و نه ایشان را

يُنْصَرُونَ^(٤٢) إِلَّا مَنْ رَحِمَ اللَّهُ إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ^(٤٣) إِنَّ شَجَرَتَ

نست داده شود مگر آنکه رحم کرد برود خدا هر آئینه خدا غالب مهربان است هر آئینه درخت

عن الصادق عليه السلام

الرَّزْقُ ^{۱۳} طَعَامُ الْأَشْيَمِ ^{۱۴} كَالْمُهْلِ يُغْلَى فِي الْبُطُونِ ^{۱۵} كَغَلِي

زقوم طعام گنهگار است مثل مس که اخته شده بجوشد در شکم مانند جوشیدن

الْحَمِيمِ ^{۱۶} خُذُوهُ فَأَعْتَلُوهُ إِلَى سَوَاءِ الْجَحِيمِ ^{۱۷} ثُمَّ صُبُّوا فَوْقَ

آب گرم گوئیم ای فرشتگان بگیرید این گنهگار را پس بهشتی بکشیدش بسوی میانه دوزخ باز بریزید

رَأْسِهِ مِنْ عَذَابِ الْحَمِيمِ ^{۱۸} ذُقْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ ^{۱۹} إِنَّ

بالله سر او از آب گرم که عقوبت است گوئیم بکشش هر آینه تویی بزرگوار گرامی قدر هر آینه

هَذَا مَا كُنْتُمْ بِهِ تَمْتَرُونَ ^{۲۰} إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ أَمِينٍ ^{۲۱}

این است آنچه در آن شبه می کردید هر آینه متقیان در جایگاه با امن باشند

فِي جَنَّتٍ وَعُيُونٌ ^{۲۲} يَلْبَسُونَ مِنْ سُندُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ

در بوستان با چشمه ها به پوشند از حریر نازک و حریر لک رو بر روی

مُتَقَبِّلِينَ ^{۲۳} كَذَلِكَ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِينٍ ^{۲۴} يَدْخُلُونَ فِيهَا

یکدیگر میگردانند این چنین باشد حال و که خدا کنیم ایشان را با حور کشاده چشم بطلبند آنها

بِكُلِّ فَاكِهَةٍ آمِنِينَ ^{۲۵} لَا يَذُوقُونَ فِيهَا الْمَوْتَ إِلَّا الْمَوْتَةَ

هر میوه را امین شده این چشند آنها مرگ لیکن چشیده بودند مرگ

الْأُولَى ^{۲۶} وَوَقَّعْنَاهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ^{۲۷} فَضْلًا مِّنْ رَبِّكَ ذَلِكَ

نخستین را و نگاه داشت ایشان را خدا از عذاب دوزخ بسبب بخشایش از جانب پروردگار تو

هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ^{۲۸} فَأَنبَأْ يَسْرَنَهُ بِلِسَانِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ^{۲۹}

این است فیروزی بزرگ جز این نیست که آسان ساختیم قرآن را بدان تو تا بگوید که ایشان پند گیرند

فَارْتَقِبْ إِنَّهُمْ مُّرْتَقِبُونَ ^{۳۰}

پس منتظر باش هر آینه ایشان نیز منتظر اند

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ^{۳۱} وَتِلْكَ آيَاتُ الْقُرْآنِ

سوره جاثیه در کتاب نازل شده و آن بنام خداست بخشنده مهربان سوره هفت آیت چهار کوه است

حَمْدٌ تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ^{۳۲} إِنَّ فِي السَّمَوَاتِ

فرو فرستادن این کتاب از جانب خداست غالب با حکمت است هر آینه در آسمانها

وَالْأَرْضِ لَآيَاتٌ لِلْمُؤْمِنِينَ ۝ وَفِي خَلْقِكُمْ وَمَا يَبُذُّ مِنْ دَابَّةٍ

وزمین نشانہا است ہاوردارندگان را و در آفرینش شما و در آفرینش آنچه پراکندہ میسازد از

آيَاتُ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ۝ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ

جانوران نشانہا است قومی را کہ یقین میکنند و در آمد شد شب و روز و در آنکہ فرود آورد خدا

مِنَ السَّمَاءِ مِنْ رِزْقٍ فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَتَصْرِيفِ

از آسمان روزی را اول پس زندہ کرد بسبب باران زمین بعد مرده بودن آن و در گردانیدن

الرَّيْحِ آيَاتٌ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ۝ تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ تَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ

باد با نشان ہا است قومی را کہ درمی یابند این نشانہا سے خداست میخوانیم آن را بر تو برستی

فِي آيٍ حَدِيثٍ بَعْدَ اللَّهِ وَآيَاتِهِ يُؤْمِنُونَ ۝ وَيُلْ لِكُلِّ أَكْأَدٍ أَشْيٍ ۝

پس بکدام سخن بعد ہند خدا و آیت ہائے او ایمان آرند و لے ہر دروغ گو سے گنہگار را

يَسْمَعُ آيَاتُ اللَّهِ تُتْلَى عَلَيْهِ ثُمَّ يُخَرِّمُ مُسْتَكْبِرًا كَانْ لَمْ يَسْمَعْهَا

نی شنود آیات خدا را کہ خوانند میشوند برے باز لازم سے گیر و کفر تکبر کردہ گویا نشنیدہ است آنرا

فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ۝ وَإِذَا عَلِمَ مِنْ آيَاتِنَا شَيْئًا اتَّخَذَ هَاهُنَا

پس خبر دہ اور اب عذاب درد دہندہ و چون واقف شد بر چیزی سے از آیات ما بہ تسخر گیر و آن را

أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ ۝ مِنْ وَرَائِهِمْ جَهَنَّمُ وَلَا يُغْنِي عَنْهُمْ مَا

آنجماع ایشان راست عذاب خوار کنندہ آن طرف ایشان دوزخ است و دفع کنند از ایشان

كَسَبُوا شَيْئًا وَلَا مَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝

آنچہ کسب کردند چیزی سے لا و دفع نہ کنند نیز آکہ دوستان گرفتہ اند بجز خدا و ایشانرا است عذاب بزرگ

هَذَا هُدًى وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَهُمْ عَذَابٌ مِنْ رَجْزِ أَلِيمٍ ۝

این قرآن ہدایت است و آنانکہ کافر شدند با آیات پروردگار خویش ایشانرا است عذاب درد دہندہ از جنس

اللَّهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمْ الْبَحْرَ لِتَجْرِيَ الْفُلُكُ فِيهِ بِأَمْرِهِ وَلِتَبْتَغُوا

عقوبت سخت فضل سے آنست کہ مسخر کرد برائے شما دریا را تا روان شود کشتی ہا در آن بفرمایند او و تا طلب

مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۝ وَسَخَّرَ لَكُمْ مَّا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي

معیشت کنید از فضل او و بود کہ شما شکر گذاری کنید و مسخر کرد برائے شما آنچه در آسمان ہا است و آنچه در

و
یعنی باران

۱۷

الْأَرْضَ جَمِيعًا مِنْهُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٥﴾ قُلْ لِلَّذِينَ

زمین است همه یکجا پدید آورده از جانب خود هر آینه درین مقدمه نشانهاست گروهی را که فکر میکنند بگو

أَمِنُوا يَغْفِرُوا الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ أَيَّامَ اللَّهِ لِيَجْزِيَ قَوْمًا بِمَا كَانُوا

مسلمانان را که در گذر کنند از آن جماعت که توقع روز هائے خدا دارند و تا سرزاد بد خدا آید بهیچ وجه را از ایشان

يَكْسِبُونَ ﴿١٦﴾ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا ثُمَّ

بمحاسب آنچه میکردند هر که بکند کار شائسته پس نفع او است و هر که بدکاری کند پس وبال بر اوست باز

إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ﴿١٧﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ

بسوی پروردگار خویش رجوع کرده خواهید شد و هر آینه دادیم بنی اسرائیل را کتاب و دانش مندی

وَالنُّبُوَّةَ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿١٨﴾

و پیغمبری و روزی دادیم ایشان را از نعمت هائے پاکیزه و فضیلت دادیم ایشان را بر عالم ها

وَآتَيْنَاهُمْ بَيِّنَاتٍ مِنَ الْأَمْرِ فَمَا اخْتَلَفُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمْ

و دادیم ایشان را نشانهاست واضح در باب دین پس اختلاف نکردند مگر بعد از آنکه آمد بدیشان

الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فِيمَا

دانش از روی تعدی بایکدیگر هر آینه پروردگار تو فیصل کند میان ایشان روز قیامت و آنچه

كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٩﴾ ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ مِّنَ الْأَمْرِ فَاتَّبِعْهَا

اختلاف می کردند در آن باز ساختیم ترا بر راه ظاهر از دین پس پیروی کن آنرا

وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٠﴾ إِنَّهُمْ لَن يَغْنُوا عَنْكَ مِنَ

و پیروی نکن خواهش آنها که نمیدانند هر آینه ایشان دفع نخواهند کرد از تو چیزی

اللَّهِ شَيْئًا وَإِنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٢١﴾

از عقوبت خدا و هر آینه ستمکاران بعضی ایشان کار سازان بعضی اند و خدا کار ساز متقیانست

هَذَا بَصَائِرُ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٢٢﴾ أَمْ حَسِبَ

این قرآن دلیل هائے واضح است مردمان را و هدایت است و بخشایش گروهی را که یقین می کنند آیا

الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ نَجْعَلَهُمُ كَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

پنداشتند آنرا که کردند حرمها که بنیم ایشان را مانند آنرا که ایمان آوردند و کارهای شائسته کردند

ول
یعنی معتقد نیستند که
حوادث جزئی احوال
ایشان باشد ۱۲

سَوَاءٌ قَحِيحُهُمْ وَمِمَّا تَهُمُّ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ^{۲۱} وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ

یکساں باشد زندگانی ایشان و مردن ایشان بد حکم ایشان است این حکم و آفرید خدا آسمان ها

وَالْأَرْضِ بِالْحَقِّ وَلِتُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ^{۲۲}

و زمین را بتدبیر درست و مانعاً قسبت کار جزا داده شود هر شخص بحسب آنچه عمل کرده است و بر ایشان ستم کرده نشود

أَفَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ وَأَضَلَّهُ اللَّهُ عَلَىٰ عِلْمٍ وَخَتَمَ عَلَىٰ

آیا دیدی کسی را که معبود خود گرفته است خواهش نفس خود را و گمراه کرد او را خدا با وجود دانش و مهر نهاد بر

سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ وَجَعَلَ عَلَىٰ بَصَرِهِ عَشَبَةً^{۲۳} فَمَنْ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ

گوش او و دل او و پیدا کرد بر چشم او پرده پس کیست که راه نماید او را بعد

اللَّهِ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ^{۲۴} وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا

خدا آما پند نمی گیرید و گفتند نیست زندگانی مگر همین زندگانی این جهانی ما می میریم و زنده

وَمَا يَهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ وَمَا لَهُم بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا

میشویم و هلاک نمی کنند ما را مگر زمانه و نیست ایشان را باین مقدم مرتب دانش نیستند ایشان مگر

يَظُنُّونَ^{۲۵} وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ مَّا كَانَ حُجَّتَهُمْ إِلَّا أَنْ

گمان کنند و چون خوانده شود بر ایشان آیت های ما واضح آمده نه بود شبهه ایشان مگر آنکه

قَالُوا اتُّوَابَا بَابِنَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ^{۲۶} قُلِ اللَّهُ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ

گویند بیا بیدار ما را اگر هستید راست گوئی بگو خدا زنده میکند شما را باز می میراند شما را

ثُمَّ يَجْمَعُكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَمَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ

باز جمع کند شما را بر روز قیامت هیچ شبهه نیست در آن ولیکن اکثر مردمان

لَا يَعْلَمُونَ^{۲۷} وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ

نمی دانند و خداست بادشاهی آسمان ها و زمین و روزی که قائم شود قیامت

يَوْمَئِذٍ يَخْسِرُ الْمُبْطِلُونَ^{۲۸} وَتَرَىٰ كُلَّ أُمَّةٍ جَائِثَةٍ^{۲۹} كُلُّ أُمَّةٍ

آن روز زیان کار شوند تباه کاران و بینی هر گروه را برانود آمده هر گروه را خوانده شود بسوی

تُدْعَىٰ إِلَىٰ كِتَابِهَا الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ^{۳۰} هَذَا كِتَابُنَا

نامه اعمال او یعنی برای جواب سوال میباشد گوئیم امروز جزا داده شود شما را بحسب آنچه میکردید گوئیم این نامه ما است

يَنْطِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ إِنْ كُنَّا نَسْتَنْسِخُ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾ فَأَمَّا

کراظہار حقیقت میکند بر شما راستی ہر آئینہ ما نے نوشتیم آنچه شما عمل می کردید پس اما

الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُدْخِلُهُمْ رَبُّهُمْ فِي رَحْمَتِهِ

آنانکہ ایمان آوردند و کارهای شائستہ کردند پس درآورد ایشان را در درگاہ ایشان در رحمت خود

ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْمُبِينُ ﴿٢٠﴾ وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا أَفَلَمْ تَكُنْ آيَتِي

اینست فیروزی ظاہر و اما آنانکہ کافر شدند ایشانرا آئینہ آیا خواند نمی شد

تُتْلَى عَلَيْكُمْ فَاسْتَكْبَرْتُمْ وَكُنْتُمْ قَوْمًا مُّجْرِمِينَ ﴿٢١﴾ وَإِذَا قِيلَ

بر شما آیات من پس تکبر کردید و قوم گنہگار بودید و چون گفتہ می شود

إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَالسَّاعَةُ لَا رَيْبَ فِيهَا قُلْتُمْ مَآ نَذَرِى مَا

کہ وعدہ خدا راست است و قیامت هیچ شبہ نیست در آن گفتید نمیدانیم چیست

السَّاعَةُ إِنْ نَظُنُّ إِلَّا ظَنًّا وَمَا نَحْنُ بِمُتَّقِينَ ﴿٢٢﴾ وَبَدَّ لَهُمُ

قیامت تصور نمی کنیم آن را مگر با احتمال ضعیف و نیستیم با یقین کنندہ و ظاہر شد ایشانرا

سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٢٣﴾ وَقِيلَ

عقوبت ہائے آنچه بآن عمل کرده بودند فرو گرفت ایشانرا آنچه بآن استہزای می کردند و گفتہ شود

الْيَوْمَ نَنسِفُكُمْ كَمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا وَمَا أَوْكُمُ النَّارُ وَ

امروز فراموش کنیم شما را چنانکہ فراموش کردید ملاقات این روز خود را و جائے شما دوزخ است و

مَا لَكُمْ مِّنْ نَّصِيرِينَ ﴿٢٤﴾ ذَلِكُمْ بِأَنكُمُ اتَّخَذْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ هُزُوًا وَغَرَّتْكُمُ

نیست شما را هیچ نصرت دہندہ این عذاب بسبب آنست کہ شما بہ تمسخر گرفتید آیات خدا را و فریفتہ

الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فَالْيَوْمَ لَا يُخْرِجُونَ مِنْهَا وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٢٥﴾

کرد شما را از زندگانی دنیا پس امروز بیرون کردہ نشوند از دوزخ و از ایشان رضامند ساختند خلا طلب کردہ شود

فَلِلَّهِ الْحَمْدُ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَرَبِّ الْأَرْضِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٦﴾ وَلَهُ

پس خدائے راست ستایش پروردگار آسمانها و پروردگار زمین پروردگار عالم با و اوراست

الْكِبْرِيَاءُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٧﴾

بزرگی در آسمان با و زمین و اوست غالب با حکمت

سُورَةُ الْاَحْقَافِ مَكِّيَّةٌ مِنْ خَمْسَةِ شَلَاثِينَ آيَةً وَارْبَعٌ وَرَكْعَةٌ عَلَيْكَ

سوره احقاف در مکه نازل شد و اکی سی و پنج آیت و چهار رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام خداوند بخشنده مهربان

حَمْدٌ تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ۝ مَا خَلَقْنَا

فرو فرستادن کتاب از جانب خداوند غالب با حکمت است نیا فریدیم

السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى ۝

آسمان ها و زمین و آنچه در میان هر دو است مگر به تدبیر درست و بمیاد معین

وَالَّذِينَ كَفَرُوا عَمَّا أُنذِرُوا مُّعْرِضُونَ ۝ قُلْ أَرَأَيْتُمْ قَاتِلُ دُونِ

و آنانکه کافر شدند بآنچه ترسانیده شده ایشان را روگردانند بگو یا دیدید آنچه می پرستید

مِنْ دُونِ اللَّهِ أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ

بجز خدا بنمایند مرا چه چیز آفریده اند از زمین یا ایشانرا شریکتست

فِي السَّمَوَاتِ أَيْتُونِي بِكِتَابٍ مِّنْ قَبْلِ هَذَا أَوْ أَثَرَةٍ مِّنْ عِلْمٍ

در آسمان ها بیارید بمن کتابی که آمده باشد پیش ازین یا بقیه از علم

إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝ وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ يَدْعُوا مِنْ دُونِ

اگر هستید راست گو و کیست گمراه تر از کسی که بخواند بجز

اللَّهِ مَنْ لَا يَسْتَجِيبُ لَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَهُمْ عَن دُعَائِهِمْ

خدا چیزی را که قبول نکند خواندنش تا روز قیامت و این معبودان باطل از خواندن

غَفِلُونَ ۝ وَإِذَا حُشِرَ النَّاسُ كَانُوا لَهُمْ أَعْدَاءً وَكَانُوا بِعِبَادَتِهِمْ

ایشان غافل اند و چون جمع کرده شوند مردمان باشند این معبودان ایشانرا دشمن و باشند عبادت

كَافِرِينَ ۝ وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا

ایشانرا منکر و چون خوانده شود بر ایشان آیات ما واضح آمد گویند این کافران

لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ هَذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ ۝ أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ

سخن درست را چون بیامد بدیشان این سحر ظاهر است بلکه میگویند بر بسته است از ما مبر

الجزء السادس والعشرون

إِنْ افْتَرَيْتُهُ فَلَا تَمْلِكُنْ لِىَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا ۚ هُوَ أَعْلَمُ بِمَا

بگو اگر بر بسته ام آنرا پس نه تو ایند شمارائے من از خدا چیزی خدا وانا ترست

تُفِيضُونَ فِيهِ ۚ كَفَىٰ بِهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ ۚ وَهُوَ الْغَفُورُ

بگفتگوئے شما در قرآن بس سبب خدا اظهار حق کننده در میان من و در میان شما و اوست آمرزگار

الرَّحِيمُ ۚ قُلْ مَا كُنتُ بِدْعًا مِّنَ الرُّسُلِ وَمَا أَدْرِي مَا يُفْعَلُ

مهربان بگویم من تو آمد از پیغامبران و نه دانم چه کرده خواهد شد

بِى وَلَا يَكُمُ إِنَّ أَكْبَرُ إِلَّا مَا يُوْحَىٰ إِلَىٰ وَمَا أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ۚ

با من و با شما یعنی در دنیا پیروی نمی کنید الا آنچه وحی فرستاده میشود بسوئے من و میستیم من مگر ترساننده آشکارا

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِّنْ عِندِ اللَّهِ وَكُفِّرْتُمْ بِهِ ۚ وَشَهِدَ

بگو آیا میدید اگر باشد قرآن از نزد یک خدا و منکر شوید بآن و گواهی داده

شَهِدٌ مِّنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ عَلَىٰ مِثْلِهِ فَأَمَنَ وَاسْتَكْبَرْتُمْ

باشد گواهی از بنی اسرائیل بر قرآن پس مطمئمان آورد و سرکشی کردید شما البته

إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ۚ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ

ستمگار باشید بر آئینه خدا راه نمی نماید گروه ستمکاران را و گفتند کافران در حق

أَمَنُوا لَوْ كَانَ خَيْرًا مَّا سَبَقُونَا إِلَيْهِ ۚ وَإِذْ لَمْ يَكُنْ لَهُ دَلِيلٌ فَسَبَقُوا لَوْن

مسلمانان اگر این دین بهتر بودی سبقت نکردند بر ما بسوئے آن و چون راه نیافتند بآن خواهند گفت

هَذَا آفَلَكُ قَدِيمٌ ۚ وَمِن قَبْلِهِ كُتِبَ مُوسَىٰ إِمَامًا وَرَحْمَةً ۚ

این دروغی است قدیم و پیش از قرآن کتاب موسی امامت و رحمت و پیشوا و بخشاش و

هَذَا كُتِبَ مُصَدِّقٌ لِّسَانًا عَرَبِيًّا لِّيُنذِرَ الَّذِينَ ظَلَمُوا ۚ وَبَشَرِ

این کتابیست باوردارنده زبان عربی آمده برائے آنکه ترساند ستمکاران را و برائے شروه دلائل

لِلْمُحْسِنِينَ ۚ إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا فَلَا خَوْفٌ

نیو کاران را بر آئینه آنکه گفتند پروردگار ما خداست باز قایم ماندند پس هیچ ترس

عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ۚ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ خَالِدِينَ

نیست بر ایشان و نه ایشان اندوه خوردن این جماعه اهل بهشت اند جاویدان آجا

فِيهَا جَزَاءٌ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝ وَحَسْبُنَا الْإِنْسَانُ بِوَالِدَيْهِ

پاداش دادہ شوند بحسب آنچه می کردند و امر کردیم آدمی را در حق پدر و مادر او

إِحْسَانًا حَمَلَتْهُ أُمُّهُ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا وَحَمَلُهُ وَفِصْلُهُ

نیکو کاری و شکم پر داشتن است او را مادر او به دشواری زاده است و او را به دشواری حمل است و از شیر باز کردن او

ثَلَاثُونَ شَهْرًا حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَبَلَغَ أَرْبَعِينَ سَنَةً لَا

سی ماه است و زنده ماند تا وقتیکه رسید بکمال قوت خود و رسید به چهل سال

قَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ

بعت ای پروردگار من الهام کن مرا تا شکر گویم در مقابل نعمت تو که انعام کرده بر من

وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَصْلِحْ لِي فِي

و بر پدر و مادر من و کار نیک کنم که خوشنود شوی از ان و صلاح پیدا کن برائے من و

ذُرِّيَّتِي ۖ إِنِّي تُبْتُ إِلَيْكَ وَإِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ۝ أُولَٰئِكَ

فرزندان من هر آینه رجوع کردم بسوی تو و هر آینه من از مسلمانانم این جماعه

الَّذِينَ نَتَقَبَّلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَنَتَجَاوَزُ عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ

آنند که قبول می کنیم از ایشان نیکوترین آنچه عمل کرده اند و در گذریم از جریمه های ایشان

فِي أَصْحَابِ الْجَنَّةِ وَعْدَ الصِّدْقِ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ ۝ وَالَّذِي

در اهل بهشت باشند به وفق وعده راستی که وعده داده می شوند و آن شخص که

قَالَ لِوَالِدَيْهِ أَفِ لَكُمَا اتَّعِدْتُمَنِي أَنْ أَخْرُجَ وَقَدْ خَلَّتِ الْقُرُونُ

گفت به پدر و مادر خود دل تنگ شدم به نسبت شما آیا وعده میدادید مرا که برآورده شوم و دهر

مِنْ قَبْلِي ۚ وَهَبَا لِتُغِيثِنِ اللَّهَ وَيْلَكَ آمِنْ ۖ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ

آئینه گذشته اند طبقه های مردم پیش از من و آن هر دو فریاد میکنند بجناب خدا میگویند و ای بر تو مسلمان

حَقٌّ ۖ فَيَقُولُ مَا هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ۝ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ

شوهر آئینه وعده خدا راست است پس گویند نیست این وعده مگر افسانه های پیشینیان این جماعه آنانند که

حَقٌّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أُمِّهِمْ ۖ وَلَهُمْ مِنْ قَبْلِهِمْ مَن

ثابت شد بر ایشان وعده عذاب از جمله امت ها که گذشته اند پیش از ایشان از

وَل

یعنی از قمر ۱۲

وَل

یعنی به یکس از ایشان

باز زنده شد و الله

اعلم ۱۲

الْبَحْنُ وَالْإِنْسُ إِنَّهُمْ كَانُوا خَيْرِينَ^{۱۸} وَلِكُلِّ دَرَجَةٍ مِمَّا عَمِلُوا

جنیان و آدمیان هر آینه ایشان بودند زیان کار و هر یک را مرتبه است بحسب آنچه عمل

وَلِيُؤْفِقَهُمْ أَعْمَالَهُمْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ^{۱۹} وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ

کردند و تا تمام در خدا ایشان را جزئی اعمال ایشان و نه ایشان ستم کرده نشوند و روزیکه پیش آورده

كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَذْهَبْتُمْ طَيِّبَاتِكُمْ فِي حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا وَاسْتَمْتَعْتُمْ

شوند کافران بر آتش گفته شود آیا ضائع کردید نعمت های خود را در زندگی دنیا و استمتاع

بِهَا فَالْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ فِي

شدید با آن پس امروز جزا داده شود شما را عذاب خواری بسبب آنکه تکبر می کردید در

الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا كُنْتُمْ تَفْسُقُونَ^{۲۰} وَاذْكُرْ أَخَاعَادِ إِذْ

زمین ناحق و بسبب آنکه بدکاری میکردید و یاد کن برادران قوم عاد را چون

أَنْذَرْتَهُمْ بِالْأَحْقَافِ وَقَدْ خَلَّتِ الذُّرُومُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَ

ترسانید قوم خود را بسرزمین احقاف و هر آینه گذشته بودند ترسانندگان پیش روئی و پس از

مِنْ خَلْفِهِ إِلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ

وے و عبادت نکنید مگر خدا را هر آینه من میترسم بر شما از عقوبت روز

عَظِيمٍ^{۲۱} قَالُوا أَجِئْتَنَا بِفَنَاءٍ أَمْ أَنْتَ الْإِلَهُ الْغَافِلُونَ^{۲۲} فَاتَّبَعُوا مَا تَتَّبِعُونَ

بزرگ گفتند آیا آمده پیش ما تا باری ما را از بس تشش معبودان خود پس بیا آنچه وعده میدادی

كُنْتُمْ مِنَ الصَّادِقِينَ^{۲۳} قَالَ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ وَأُبَلِّغُكُمْ مَا

مالا اگر هستی از راست گویان گفت جز این نیست که علم نزدیک خداست و میرسانم بشما

أُرْسِلْتُ بِهِ وَلَكِنِّي أَرَاكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ^{۲۴} فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا

آنچه فرستاده شدم بهیمن می بینم که شما گروهی هستید که نادانی میکنید پس چون دیدند آن

مُسْتَقْبِلًا أَوْ دَيْتَهُمْ قَالُوا هَذَا عَارِضٌ مُبْطِنٌ بَلْ هُوَ مَا

عقوبت بصورت بر می آورده به میدان های ایشان گفتند این ابر نیست باراننده بر ما بلکه بحقیقت آن

اسْتَعْجَلْتُمْ بِهِ رِيحٌ فِيهَا عَذَابٌ أَلِيمٌ^{۲۵} تُدْمِرُ كُلَّ شَيْءٍ بِأَمْرِ

ابر چیز نیست که شتاب طلب کردید آنرا باد نیست که در وے عقوبت در و دهنده است بر همه زنده هر چیزی را

و ترجمه گوید این تصویر است
حال سید و شقی پس
سجد حق خدا تعالی و
حق ابون بجای
آورد و با توابع هم
مخطوط میشود
در جمیع امور حق تعالی
رجوع میکند و شقی
جمع می کند میان کفو
حقوق و الدین و انکار
معاد و امور دینی
منطبق است بر حق
ابو که صدیق و غیر ایشان
نیز و الله اعلم
یعنی از هر جانب باین
مضمون ۱۲

رَبِّهَا فَاصْبَحُوا لَا يَرَى إِلَّا مَسْكِنُهُمْ كَذَلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ

بفرمان پروردگار خوش پس گشتند باین صفت که دیدہ نمی شد بجز خانہائی ایشان بچنین جزا

الْمُجْرِمِينَ ۚ وَلَقَدْ مَكَّنَّهُمْ فِيْمَا أَنْ مَكَّنَّاكُمْ فِيْهِ وَجَعَلْنَا

میدیم گروه گناہکاران را و هر آئینہ جادادہ بودیم قوم عاد را در آنچه جائے دادہ ایم شمارا دران و ساختہ بودیم

لَهُمْ سَمْعًا وَأَبْصَارًا وَافِدَّةٌ فَبَاغَيْنِي عَنْهُمْ سَمْعَهُمْ وَلَا

برائے قوم عاد گوش و چشمها و دل با پس دفع نکرد از ایشان گوش ایشان

أَبْصَارَهُمْ وَلَا أَفِدَتُهُمْ مِنْ شَيْءٍ إِذْ كَانُوا يَمْجُدُونَ بِآيَاتِ

و نہ چشمهای ایشان و نہ دلهای ایشان چیزی را از بسکہ انکار می کردند نشانیهای

اللَّهِ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ۚ وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا مَا

خدا و فرا گرفت بایشان آنچه بآن استهزای کردند و هر آئینہ ہلاک کردیم

حَوْلَكُمْ مِنَ الْقُرَىٰ وَصَرَفْنَا الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ۚ فَلََوْلَا

آنچه حوالی شماست از دیہا و گوناگون پدید آوردیم نشانیها بگو کہ ایشان باز گردند پس چرا

نَصْرُهُمُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ قُرْبَانًا آلِهَةً بَلْ ضَلُّوا

نصرت نہ داند ایشان را آنانکہ معبودی گرفتند بجز خدا قریب خدا جوین بلکہ تم شدند

عَنْهُمْ وَذَلِكَ أَفْكَهُمْ وَمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ۚ وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ

از نظر ایشان و ہمین سست دروغ ایشان و آنچه بر می یافتند فل و یاد کن چون متوجہ ساختیم بسوئے

نَفَرًا مِّنَ الْبَنِي إِسْرَٰءِيلَ يَسْتَمِعُونَ الْقُرْآنَ فَلَمَّا حَضَرُوهُ قَالُوا أَنْصَتُوا

تو جماعتی را از بنی اسرائیل شنیدند قرآن پس چون حاضر شدند پیش پیغمبر یا یکدیگر گفتند خاموش

فَلَمَّا قُضِيَ وَلَوْ إِلَىٰ قَوْمِهِمْ مُّنْذِرِينَ ۚ قَالُوا يَقَوْمُنَا إِنَّا

باشید پس چون تمام کردہ شد باز گشتند بسوئے قوم خود بیم کنان گفتند ای قوم ماہر آئینہ ما

سَمِعْنَا كِتَابًا أُنْزِلَ مِنْ بَعْدِ مُوسَىٰ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ

شنیدیم کتابی را کہ فرود آورده شد بعد از موسی باوردارندہ آنچه پیش از او بود

يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ وَإِلَى طَرِيقٍ مُّسْتَقِيمٍ ۚ يَقَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ

راہ می نماید بسوئے دین راست و بسوئے راہ راست ای قوم ما قبول کنید سخن

فل
ترجم گوید چند کس از
جن پیش آنحضرت
صلی اللہ علیہ وسلم
آمدند و آنحضرت صلعم
در آن حالت نماز فجر
می گذارد و در بطریق
قرآن متجمل کردند
چون باز گشتند قوم
خود را انداز نمودند
اشارت باین قصه
است این آیات

اللَّهُ وَآمِنُوا بِهِ يَغْفِرَ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُجِرَكُمْ مِنْ عَذَابِ

و موت کننده تبسوئے خدا و ایمان آرید بوسے تا بہا مرزد خدا برائے شما بعض گناہان شما را و ہمارا

الْيَوْمِ ۝ وَمَنْ لَا يُجِبْ دَاعِيَ اللَّهِ فَلَيْسَ بِعَجِزٍ فِي الْأَرْضِ وَ

از غلاب در رد ہند و ہر کہ قبول نکند دافعت خوانندہ بخلا پس نیست عاجز کننده در زمین و

لَيْسَ لَهُ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءُ أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ۝ أَوَلَمْ

نیست اورا بہر خدا دوستان آنجماعہ در گمراہی ظاہرند آیا ندیدند

يُرَوُّ أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ وَلَمْ يَعْصِ بِخَلْقِهِنَّ

خلقت کہ آفریدہ است آسمان ہا و زمین و مانده نہ شد در آفریدن

يُقَدِّرُ عَلَىٰ أَنْ يُمِجَّ السُّوٓفٰی بَلٰی اِنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝

اینہا کو اناست ہر آنکہ زندہ کند مردگان را آرے چنین ست ہر آئینہ او بر ہر چیز توانا ست

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَلَيْسَ هٰذَا بِالْحَقِّ ۝

و روزے کہ پیش آورده شوند کافران بر آتش گفتہ شود آیا نیست این وعدہ درست

قَالُوا بَلٰی وَرَبِّنَا قَالْ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ۝

گفتند آرے قسم بہ پروردگار ما درستست گفت پس بچشید عقوبت را بسبب آنکہ کافر می بودید

فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ اُولُو الْعِزْمِ مِنَ الرُّسُلِ وَلَا تَسْتَعْجِلْ لَهُمْ ۝

پس صبر کن چنانکہ صبر کردہ بودند خداوندان ہمت عالی از پیغامبران و شتاب طلب مکن عقوبت را

كَانَ يَوْمَ يَرَوْنَ مَا يُوعَدُونَ لَمْ يَلْبَثُوا اِلَّا سَاعَةً مِّنْ نَّهَارٍ ۝

برائے ایشان روزیکہ بہ بینند آنچه وعدہ دادہ میشود ایشانرا چنانستی کہ ایشان نماندہ بودند مگر یکساعہ

بَلٰغٌ فَعَلْ يَهْلِكُ اِلَّا الْقَوْمُ الْفٰسِقُونَ ۝

از روز این پیغام رسانیدن است پس ہلاک کردہ نخواہند شد مگر قوم بدکاران

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ۝ وَتِلْكَ اٰیٰتُ الرَّسُولِ ۝

سورہ محمد در مدینہ نازل شد و آل بنام خدا نے بخشاینده مہربان سی و ہشت آیت چہار رکوع است

الَّذِينَ كَفَرُوا وَاصْدُوْا عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ اَصْحٰبُ الْهَمِّ ۝

آنانکہ کافر شدند و بازداشتند مردمان را از راہ خدا جہت کرد خدا اعمال ایشانرا

و

یعنی در دنیا ۲

عج ۴

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَآمَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَهُوَ

وَأَنَّا نَكَلِّمُهُمْ وَإِنَّا لَمُطَّلِعُونَ فِي صُلُوحِهِمْ ۚ وَآمَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَهُوَ

الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ لَكُفْرًا عَنْهُمْ سِيَآتِهِمْ وَأَصْلَحَ بِاللَّهِمْ ۚ ذَٰلِكَ

بِأَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ وَأَنَّ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّبَعُوا

الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ ط كَذَٰلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ لِلنَّاسِ أَمْثَالَهُمْ ۖ فَإِذَا لَقِيتُمْ

الَّذِينَ كَفَرُوا فَضْرِبُوا الرِّقَابَ حَتَّىٰ إِذَا آخَذْتُمُوهُمْ فَشُدُّوا

الْوُثَاقَ ۚ فَمَا مَتَابَعِدُوا ۖ وَمَا فِدَاءٌ حَتَّىٰ تَضَعَ الْحَرْبُ أَوْزَارَهَا ۚ

ذَٰلِكَ ۖ وَلَوْ يَشَاءُ اللَّهُ لَانْتَصَرَ مِنْهُمْ وَلَٰكِن لِّيَبْلُوَ بَعْضَكُمْ

بِبَعْضٍ ۖ وَالَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَلَنْ يُضِلَّ أَعْمَالَهُمْ ۖ

سَيَهْدِيهِمْ وَيُصْلِحُ بِاللَّهِمْ ۖ وَيُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَفَهَا اللَّهُ ۖ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَنصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ ۖ

وَالَّذِينَ كَفَرُوا فَتَعْسًا لَهُمْ وَأَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ ۖ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا

مَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ۖ أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا

مَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ۖ أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا

مَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ۖ أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا

مَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ۖ أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا

مَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ۖ أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا

مَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ۖ أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا

مَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ۖ أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا

مَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ۖ أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا

و
یعنی جنگ و
شور و آفتاب
سلاح نمائند
والله اعلم
مَعَ
عَنِ التَّقْدِيرِ

كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ دَمَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلِلْكَافِرِينَ

چگونه بود انجام آنانکه پیش از ایشان بودند برهم زد و خلا بر ایشان و کافران را میشود

أَمْثَلُهَا ۝ ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ مَوْلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَأَنَّ الْكَافِرِينَ

مانند این عقوبت است این بسبب آنست که خدا کار ساز مسلمانان است و بسبب آنست که کافران را هیچ

لَا مَوْلَى لَهُمْ ۝ إِنَّ اللَّهَ يَدْخُلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

کار ساز نیست ایشان را هر آینه خدا و آورد آنان را که ایمان آورده اند و کارهای شایسته کرده اند

جَنَّتِ تَحْتِهَا مِنَ النَّهْرِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يَتَمَتَّعُونَ وَ

به بوستانها میرود زیر آن جوینها و آنانکه کافر شدند بهره بر میگیرند و

يَأْكُلُونَ كَمَا تَأْكُلُ الْأَنْعَامُ وَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ ۝ وَكَأَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ

میسوزند چنانکه میخورند چهار پایان و آتش جاست ایشانست و بسیار از دیه

هِيَ أَشَدُّ قُوَّةً مِنْ قَرْيَتِكَ الَّتِي أَخْرَجَتْكَ أَهْلَكَهُمْ فَلَا نَاصِرَ

که قوی تر بود از دیه تو که جلا وطن کرد ترا هلاک ساختیم ایشان را پس نیست

لَهُمْ ۝ أَفَمَنْ كَانَ عَلَىٰ بَيْنَةٍ مِنْ رَبِّهِ كَسِبَ زُنَاجًا لَهَا سُوءٌ عَمِلَ

هیچ نصرت دهنده بر آنست ایشان آیا هر که باشد بر طریقه روشن از پروردگار خویش مانده آن کس است که آراسته

وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ ۝ مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ فِيهَا أَنْهَارٌ

کرده شد در نظیر او بدکاری او را مانند آنانکه پیروی کردند خواهش خود را بصفت بهشت که وعده داده شد متقیان را نیست

مِنْ مَاءٍ غَيْرِ آسِنٍ وَأَنْهَارٌ مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهُ وَأَنْهَارٌ مِنْ

در آن بهشت جوینهاست از آب که بدیر ماندگی متغیر نشده و جوینهاست از شیر که مزه او بر نه گشته و جوینهاست

خَمْرٍ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ وَأَنْهَارٌ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّى وَلَهُمْ فِيهَا

از آن لذت دهنده آشامندگان را و جوینهاست از شهد صاف کرده شده و ایشانراست آن جا

مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ وَمَغْفِرَةٌ مِّنْ رَبِّهِمْ ۝ كَمَنْ هُوَ خَالِدٌ فِي النَّارِ

از هر جنس میوه ها و ایشانراست آمرزش از پروردگار ایشان آید انجامه مانند آنست که همیشه باشد در

وَسُقُوا مَاءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَاءَهُمْ ۝ وَمِنْهُمْ مَّنْ يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ

آتش و نوشانیده شوند آب گرم پس پاره پاره ساخت رود های ایشانرا و از مردمان کسی هست که گوش

ع

ف

مترجم گوید از این جاتا
آخر سوره دیار تنبیه
مردم ضعیف الایمان
نازل شد ۱۲

حَتَّى إِذَا خَرَجُوا مِنْ عِنْدِكَ قَالُوا لِلَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ مَاذَا قَالَ أَنْفًا

می بیند بسوئے تو تا وقتیکه بیرون روند از نزد یک تو گویند آنانکه عطا کرده شد ایشانرا علم چه چیز گفت

أُولَئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ ۚ وَالَّذِينَ

بهیغامبرالحال آنجماعه آنانند که مهر نهاده است خدا بر دل ایشان و پیروی می کردند خواهش نفس خود را

اهْتَدَوْا زَادَهُمْ هُدًى وَاتَّبَعُوا تَقْوَاهُمْ ۚ فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا

آنانکه راه باب شدند زیاده کرد خدا ایشانرا هدایت و مطا کرد بدیشان تقوی ایشانرا - پس منتظر نیستند مگر

السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً فَقَدْ جَاءَ أَشْرَاطُهَا فَأَنَّى لَهُمْ إِذَا جَاءَتْهُمْ

قیامت را که بیاید بدیشان ناگهان پس هر آینه آمده است علامات قیامت پس از کجا باشد برای

ذِكْرِهِمْ ۚ فَاعْلَمُوا أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ۚ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ

ایشان پسند گرفتن ایشان و قتیکه بیاید قیامت ایشان پس یقین کن که نیست هیچ معبود مگر خدا و آمرزش

وَالْمُؤْمِنَاتِ ۗ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مُتَقَلِّبَكُمْ وَمُتَوَكِّمَكُمْ ۚ وَيَقُولُ الَّذِينَ

طلب کن برای گناهان خود در حق مردان مسلمان و زنان مسلمان نیز خدا میداند جایی آمد و رفت شما و جایی ماندن شما و

أَمَنُوا لَوْلَا نَزَّلَتْ سُورَةٌ ۚ فَإِذَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ فَحُكْمٌ ۚ وَذَكَرَ فِيهَا

و میگویند مسلمانان چرا فرو فرستاده شد سورتی پس چون فرستاده شود سورتی واضح المعنی و ذکر کرد نشود در آن

الْقِتَالُ ۚ رَأَيْتَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ نَظَرَ

قتال بینی آنان را که در دل ایشان بیماری است می نگرند بسوئے تو مانند نظر کردن

الْمَغْشَى عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ فَأُولَئِكَ لَهُمْ طَاعَةٌ وَقَوْلٌ مَعْرُوفٌ ۚ

کسیکه او را بهیوشی رسیده باشد بسبب حضور موت پس و لای ایشانرا حال ایشان بحسب ظاهر فرمانبرداریست و

فَإِذَا عَزَمَ الْأَمْرُ فَلَوْ صَدَقُوا اللَّهَ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ ۚ فَهَلْ عَسَيْتُمْ

سخن بگو گفتن پس چون مصمم شود کار اگر وعده خود راست کردند بای خدا بهتر بود برای ایشان پس ای

إِنْ تَوَلَّيْتُمْ أَنْ تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَتُقَطِّعُوا أَرْحَامَكُمْ ۚ أُولَئِكَ

ضعیف ایمانان اگر متولی امور مردمان شوید البته نزدیک ایاز آنکه تباه کاری کنید در زمین و قطع قبیله داری نمائید

الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فَأَصَمَّهُمْ وَأَعَمَّى أَبْصَارَهُمْ ۚ أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ

ایمجماعه آنانند که لعنت کرد ایشانرا خدا پس کمر ساخت ایشانرا و کور کرد چشمهای ایشانرا آیا تامل نمی کنند

و

حاصل این آیت
آن شخص
است که مجلس
علم در آید و بفهم
حقیقت آن رسد
بسبب هجوم سوار
نفس بر دل او متوج
استفسار دیگران
گردد و تخفیف است
بقیامت مثل این
شخص را و الله اعلم

الْقُرْآنَ أَمْرٌ عَلَى قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا ۚ إِنَّ الَّذِينَ ارْتَدُّوا عَلَىٰ أَدْبَارِهِمْ

در قرآن با بر دل با قفل آن دل با بست هر آینه آنکه برگشتند بر جانب پشت خویش

مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ الشَّيْطَانُ سَوَّلَ لَهُمْ وَأَمْلَىٰ لَهُمْ ۚ

پس از آنکه ظاهر شد ایشان را راه هدایت شیطان آراسته کرده است بر آینه ایشان و هلبست داده است ایشان را

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لِلَّذِينَ كَرِهُوا مَا نَزَّلَ اللَّهُ سَطِيعُكُمْ فِي بَعْضِ

این همه بسبب آنست که ایشان گفتند که آنکه ناپسند کرده اند چیزی را که خدا فرستاده است و فرما بر داری شما

الْأَمْرِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَسْرَارَهُمْ ۚ فَكَيْفَ إِذَا تَوَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ يُضْرَبُونَ

نوا بیم کرد و در بعضی کار و خدا میداند سخن پنهان گفتن ایشان را پس چگونه باشد حال وقتی که فرشتگان ایشان را بزنند

وَجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ ۚ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ اتَّبَعُوا مَا اسْتَخَطَّ اللَّهُ وَكَرِهُوا

فرشتگان میزنند وقتی بانی ایشان را و پشتها می ایشان را پس عقوبت بسبب آنست که ایشان پیروی چیز را کردند که

رِضْوَانَهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ۚ أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ

بخشم آورد خدا را و ناپسند کردند خوشنودی او را پس فتنه ساختند اعمال ایشان را آنکه ناپسند کرده اند و در دلهای ایشان

أَن لَّنْ يُخْرِجَ اللَّهُ أَضْغَانَهُمْ ۚ وَلَوْ نَشَاءُ لَأَرَيْنَاكَهُمْ فَلَعَرَفْتَهُمْ

بیمار نیست که ما هر خواهیم کرد خدا کینههای ایشان را و اگر میخواهیم می نمودیم ایشان را و تو پس می شناسی خفتی ایشان را

بِسِيمَتِهِمْ وَلَتَعْرِفَنَّهُمْ فِي لَحْنِ الْقَوْلِ ۚ وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَعْمَالَكُمْ ۚ

هر قیافه ایشان و البته بشناسی ایشان را در اسلوب سخن و خدا میداند عمل شما را

وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ حَتَّىٰ نَعْلَمَ الْمُجْتَهِدِينَ مِنْكُمْ وَالضَّالِّينَ وَلَنُخَبِّرَنَّكُمْ

و البته امتحان کنیم شما را تا بشناسیم محابدان را از شما و ما بران را و بیماران را تا بشناسیم احوال شما را

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَشَاقُّوا الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ

هر آینه آنکه کافر شدند و باز داشتند از راه خدا و مخالفت کردند با پیغمبر بعد از آنکه

مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ لَنَ يُضِلُّوا اللَّهُ شَيْئًا وَسِعَتْ أَعْمَالَهُمْ ۚ

واقع شد ایشان را راه هدایت هیچ زیان نرساند خدا را و حبط خواهد کرد عملهای ایشان را

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ ۚ

ای مسلمانان فرمان برید خدا را و فرمان بسید پیغمبر را و باطل نکنید عملهای خود را

ف
یعنی منافقان یا پیوسته
ف
یعنی ظلمت نفاق
ج
بر پیغمبر ایشان
همویدای شدند و الله اعلم
ف
یعنی با نیت و دیر باد
سوره ۱۲

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَاصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ مَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ

هر آنکس که کافر شد و باز داشتند از راه خدا باز کردند و ایشان کافر بودند

فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ۖ فَلَا تَهْنُوا وَتَدْعُوا إِلَى السَّلَامِ وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ ۖ

پس هرگز ننحوا بد آمدن خدا ایشان را پس سستی نکنید و بسوی صلح بخوانید و شما اید غالب

وَاللَّهُ مَعَكُمْ وَلَنْ يَتْرُكُكُمْ أَعْمَالَكُمْ ۖ إِنَّهَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَبَهِلَةٌ وَلَهُوَ

و خدا با شماست و ضائع نخواهد ساخت عملهای شما را جز این نیست که زندگانی دنیا بازیچه و بیهودگی

وَأَنْ تَوْمِنُوا وَتَتَّقُوا يُوتِيكُمْ أَجُورَكُمْ وَلَا يَسْأَلْكُمْ أَمْوَالَكُمْ ۖ

است و اگر ایمان آرید و پرهیزکاری کنید بدید شما را مزد شما و نه طلبد از شما مال بای شما را و

إِنْ يَسْأَلْكُمْ عَنْهَا فَيُخْفِئْكُمْ تَبْخُلُوا وَ يُخْرِجْ أَمْوَالَكُمْ ۖ هَآئِثُمْ

اگر به طلبد از شما مال شما را پس مبالغه کند در سوال آنگاه بخل کنید و بر روی کار آرد آن بخل که بای شما را آگاه شوید

هَؤُلَاءِ تَدْعُونَ لِنُفِيقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَمِنْكُمْ مَنْ يَبْخُلُ وَ

شما ای جماعت که خوانده میشود شما را تا خرج کنید در راه خدا پس از شما کسی هست که بخل میکند

مَنْ يَبْخُلُ فَإِنَّمَا يَبْخُلُ عَنْ نَفْسِهِ ۖ وَاللَّهُ الْغَنِيُّ ۖ وَأَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ ۖ

و هر که بخل کند جز این نیست که بخل میکند از خویش و خدا تو را غنیست و شما محتاج اید

وَأِنْ تَوَلَّوْا يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُونُوا أَمْثَالَكُمْ ۖ

و اگر روگردان شوید بدل آرد گروهی دیگر را غیر شما باز نباشند آنجماعت مانند شما

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝ وَعِشْرِينَ آيَةً ۖ وَنُفِخَ فِي الصُّورِ ۖ

سوره فتح در مدینه نازل شد و آن بنام خداست بخشاشنده مهربان بیست و نایت و چهار رکوع است

إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا ۖ لِيَغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ

هر آنکس که حکم کردیم بر تو بفتح ظاهر و عاقبت فتح آنست که بیاورد ترا خدا آنچه که سابق گذشت از گناه تو

وَمَا تَأَخَّرَ ۖ وَيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَيَهْدِيكَ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ۖ

و آنچه پس ماند و تمام کند نعمت خود را بر تو و تا بنماید ترا راه راست و

يُنْصِرَكَ اللَّهُ نَصْرًا عَظِيمًا ۖ هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ

تا نصرت دهد ترا خدا به نصرت قوی اوست آنکه فرو داد آورد اطمینان را در دل

و

یعنی جمیع مال را

و

یعنی منفعت اتفاق

از خود یا از میراد ۱۲

و

مترجم گوید آنحضرت صلی

الله علیه و سلم جواب میداد

گویند آنحضرت یا اصحاب

در مکه داخل شدند و

با حنینان خاطر بکافران

مشغول اند پس آن

سال بقصص عمره توجه

شدند و چون بکعبه

کفار قریش از وصول

بکعبه مانع آمدند و بعد

تشویش بسیار با کفار

صلح کرده بغیر از وصول

بکعبه باز گشتند و آنجا

آن عمل از ایشان قبول

فرمود از آن بیعت که در

اثنای تشویش بجهت

آنکس که عمره آنحضرت

صلی الله علیه و سلم کرده

بودند راضی شدند و آن

آن عمل فتوح بسیار بود

ایشان گردانید تخصیص

فتح خبیره بعد ازین سفر

بلا تراخی واقع شد غنایم

خیبر را مخصوص بجاذران

بیعت گردانید و غیر ایشان

از آن غزوه منع نمود و بمکه

روید سال آیند بظهور

پس در باب فتح

در و شبه اتفاقی بسبب

توقیع معصوم روید

بیان حکمت توقیع و تمهید

متخلفان از سفر حدیبیه

الْمُؤْمِنِينَ لِيَزِدُوا إِيمَانًا مَعَ إِيْمَانِهِمْ ۖ وَلِلَّهِ جُنُودُ السَّمٰوٰتِ

مسلمانان تا زیادہ شود ایمان ایشان با ایمان سابق ایشان و خدائے راست لشکر آسمان با

وَالْأَرْضِ ۖ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝۴۱ لِيَدْخُلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ

وزمین و بہست خدا و انا با حکمت عاقبت نزول سکینہ آنست کہ در آمد مردان

جَنَّتِ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۖ وَيُكَفِّرُ عَنْهُمْ

مسلمانان و زنان مسلمانان بہستانہا میرود و زیر آن با جویہا جاویدان آنجا و زائل کند از ایشان

سَيِّئَاتِهِمْ ۖ وَكَانَ ذَلِكَ عِنْدَ اللَّهِ فَوْزًا عَظِيمًا ۝۴۲ وَيُعَذِّبُ الْمُنٰفِقِينَ

جرمہائے ایشان را و بہست این مقدمه نزدیک خلافی و زنی بزرگ و تا عذاب کند مردان منافق را

وَالْمُنٰفِقَاتِ وَالشُّرَكٰى وَالشُّرَكٰى الظَّالِمِينَ بِاللَّهِ ظَنُّ السَّوْءِ ۖ

و زنان منافق را و مردان شرک آئندہ را و زنان شرک آئندہ را کہ گمان کنندہ اند بر خدا گمان بد

عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ ۖ وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلَعَنَهُمْ وَأَعَدَّ لَهُمْ

بر ایشان باد مصیبت بد و بخشم آمد خدا بر ایشان و لعنت کرد ایشان را و آمادہ ساخت

جَهَنَّمَ ۖ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ۝۴۳ وَلِلَّهِ جُنُودُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ ۖ وَكَانَ

برائی ایشان دوزخ را و بد جائی ست دوزخ و خدائے راست لشکر آسمان با زمین و بہست

اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ۝۴۴ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَٰهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ۝۴۵

خدا غالب با حکمت ہر آئینہ ما فرستادیم ترا اظہار حق کنندہ و بشارت دہندہ و ترسانندہ

لَتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً ۖ

تا ایمان آید از مسلمانان بخدا و رسول او و تا نصرت و ہمدردی خدا را بہ بزرگی اعتقاد کنید و او را و بہانای یاد

أَصِيلًا ۝۴۶ إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ

کنید او را باد و ہنگام ہر آئینہ انا کہ بیعت میکنند با تو جز این نیست کہ بیعت میکنند با خدا و دست خدا ست

أَيْدِيهِمْ ۖ فَمَنْ سَكَتَ فَإِنَّمَا يَكُتُ عَلَىٰ نَفْسِهِ ۚ وَمَنْ أَوْفَىٰ بِمَا

بالائے دست ایشان پس ہر کہ سکند عہد پس جز این نیست کہ می سکند بضر نفس خود و ہر کہ تمام کند آنچه

عَمَدَ عَلَيْهِ اللَّهُ فَسَيُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ۝۴۷ سَيَقُولُ لَكَ الْمَخْلُقُونَ

بر آن با خدا عہد کردہ است پس خواہد داد او را مزد بزرگ خواہند گفت با تو پس گدازندگان

مِنَ الْأَعْرَابِ شَغَلَتْنَا أَمْوَالُنَا وَأَهْلُونَا فَاسْتَغْفِرُكَ يَا يَكُفِّرُونَ

از اعراب و مشغول کرد مال و اموال ما و فرزند و اهل ما پس طلب آمرزش کن بپای ما میگویند

يَا لَيْسَ نَزَمَ كَالَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ لَكُمْ مِنَ اللَّهِ

هزاران خود آنچه نیست در دل ایشان بگو که می تواند بپای شما از خدا

شَيْءٌ إِنْ أَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا بَلْ كَانَ اللَّهُ بِمَا

چیزی اگر خواهد زیان رسانیدن بشما یا خواهد در حق شما سود دادن بلکه هست خدا با آنچه

تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ۝ بَلْ ظَنَنْتُمْ أَنْ لَنْ يَنْقَلِبَ الرَّسُولُ وَالْمُؤْمِنُونَ

می کنید خبردار بپای شما که باز نخواهد گشت پیغامبر و مسلمانان

إِلَى أَهْلِيهِمْ أَبَدًا وَزِينَ ذَلِكَ فِي قُلُوبِكُمْ وَظَنَنْتُمْ ظَنَ السَّوْءِ

بسوئی اهل خانه خویش هرگز و آراستہ شد این ظن در دل شما و من کردید ظن بد

وَكُنْتُمْ قَوْمًا بُورًا ۝ وَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِنَّا أَعْتَدْنَا

و گشتید قومی بیکار و هر که ایمان نیاورد بخدا و پیغامبر او پس برای او آماده کردیم

لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا ۝ وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يُغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ

برای این کافران آتش را و خدا را است بادشاهی آسمان و زمین می آمرزد هر که خواهد

وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ۝ سَيَقُولُ الْمُخَلَّفُونَ

و عذاب میکند هر که خواهد و هست خدا آمرزگار مهربان خواهند گفت با تو پس گذشتگان

إِذَا انْطَلَقْتُمْ إِلَى مَغَائِمٍ لَتَأْخُذُوهَا ذُرُوءُنَا نَتَّبِعُكُمْ يُرِيدُونَ

و وقتی که روانه شوید بسوی غنیمت یا فتنه است آری ذریه ما را تا آنکه شما رویم میخواهند

أَنْ يُبَدَّلُوا كَلِمَ اللَّهِ قُلْ لَنْ تَكْفُرُوا كَذَلِكَ قَالَ اللَّهُ مِنْ قَبْلُ

که نخواهند گفت دعه خدا بگویم و می خواهید که ایمان بیاورید ازین

فَسَيَقُولُونَ بَلْ تَحْسُدُ عَلَيْنَا يَا لَيْسَ نَزَمَ كَالَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ لَكُمْ مِنَ اللَّهِ

پس خواهند گفت نه بلکه حسد میکنی با ما بپای شما از خدا

قُلْ لِلْمُخَلَّفِينَ مِنَ الْأَعْرَابِ سِتْرُ عَوْنٍ إِلَى قَوْمِهِمْ يَا لَيْسَ نَزَمَ كَالَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ لَكُمْ مِنَ اللَّهِ

بگو یا محمد پس گذشتگان را از اعراب که شما خواهند خواهم شد بسوی قومی که از شما خواهند

و
یعنی آنکه در سفر
حدیبیه موافق
نکردند و الله اعلم
و
یعنی غنیمت یا فتنه

شَدِيدُ تَقَاتِلُونَهُمْ أَوْ يُسْلِمُونَ فَإِنْ تُطِيعُوا يُؤْتِكُمُ اللَّهُ أَجْرًا

سخت و کجنگ کنید ایشان یا آنکه مسلمان شوند پس اگر فرمانبرداری کنید بدین خدا شما را

حَسَنًا وَإِنْ تَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِنْ قَبْلُ يُعَذِّبْكُمْ عَذَابَ الْإِيمَانِ

مزد و نیک و اگر روگردان شوید چنانکه روگردان شده بودید پیش ازین عقوبت کند شما را عذاب عقوبت در دین و

لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرْجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرْجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ

نیست بر نابینا گناهی و نه بر تنگ گناهی و نه بر بیمار

حَرْجٌ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا

گناهی و هر که فرمان برد خدا را و رسول او را در آردش به بوستانها می رود زیر آن

الْأَنْهَارِ وَمَنْ يَتَوَلَّ يَُعَذِّبْهُ عَذَابَ الْإِيمَانِ لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنْ

جوشها و هر که روگردان شود عقوبت کندش بعقوبت در دین و هر آینه خوشنود شد خدا از

الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يَبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ

مسلمانان و وقتی که بیعت میکردند با تو زیر درخت پس دانست آنچه در دل ایشانست

فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا وَمَغَانِمَ كَثِيرَةً

پس فرو داد آرامش بر ایشان و ثواب داد ایشان را فتحی نزدیک و غنیمت های بسیار که

يَأْخُذُونَ بِهَا وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا وَعَدَ اللَّهُ مَغَانِمَ كَثِيرَةً

بدست آرند آنرا و هست خدا غالب با حکمت و وعده داده است شما را خدا غنیمت های بسیار

يَأْخُذُونَ بِهَا فَعَجَلَ لَكُمْ هَذِهِ وَكَفَّ أَيْدِيَ النَّاسِ عَنْكُمْ وَلِتَكُونَ

که بدست آرید آنها را پس زود عطا کرد این غنیمت و باز داشت دست مردمان را از شما و تا باشند

آيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ وَيَهْدِيَكُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا وَأُخْرَى لَكُمْ تَقْدُرُونَ

این مقدمه نشانه مسلمانان را و تا هدایت شما را را و راست است و وعده داد خدا غنیمت های

عَلَيْهَا قَدْ أَحَاطَ اللَّهُ بِهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا

دیگر نیز که هنوز دست شما را هدایت بران و احاطه است و هست خدا بر همه چیز توانا

وَلَوْ كُنَّا كُفْرًا لَكُنَّا مِنَ الْكَاذِبِينَ كَفَرُوا بِالْوَلَاءِ بَارِئًا لِمَعْدُونٍ وَلِيَّائًا

و اگر جنگ میکردند با شما کافران البته بسوی شما میگردانیدند پشت را باز نمی داشتند کار سزاوارتی و

و

بینی فارس در دم و کلاه
معنی در زمان حضرت
ابوبکر و حضرت عمر
متعلق شده الله اعلم

و

بینی و مختلف از شیل
این سفر و الله اعلم

و

بینی غنایم غیر
۱۰ ذیو

و

بینی غنایم غیر
۱۱ ذیو

و

بینی کفار و پیغمبر و شیطان
که آنحضرت صلی الله علیه

و

و سلم را تطهیر و مسلمان
خدا است تعالی و دست

و

ایشان را از قتال باز
داشت و هم صلی الله علیه

و

بینی غنایم فارس در دم

لَا نَصِيرًا ۝ سُنَّةَ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلُ وَلَكِنْ تَحْدِثُ سُنَّةَ

نه نصرت و همند و مانند آئین خدا که گذشته است پیش ازین و خواهی یافت

اللَّهُ تَبْدِيلًا ۝ وَهُوَ الَّذِي كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ عَنْهُمْ

آئین خدا را تبدیلی و اوست آنکه بازداشت دست کافران را از شما و دست شما را از کافران

بِبَطْنِ مَكَّةَ مِنْ بَعْدِ أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ ۝ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا

در میان مکه بعد از آنکه فیروزمند ساخت شما را برایشان و هست خدا با آنچه

تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ۝ هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ

می کنند بینا و این کفار قریش آناند که کافر شدند و بازداشتند شما را از مسجد

الْحَرَامِ وَالْهَدْيَ مَعْكُوفًا أَنْ يَبْلُغَ حِمْلَهُ ۝ وَلَوْلَا رِجَالُ مُؤْمِنُونَ

حرام و بازداشتند قربانی را موقوف داشتند از آنکه برسد بجای خود و اگر نبودند مردان مسلمان

وَنِسَاءُ مُؤْمِنَاتٌ لَمْ تَعْلَمُوهُمْ أَنْ تَطَّوَّهُمْ فِتْصِبَكُمْ مِنْهُمْ

و زنان مسلمان که نمیدانید ایشان را اگر نبودند خوف آنکه بپوشانند سر ایشان پس برسد شما

مَعْرَةً بِغَيْرِ عِلْمٍ لِيَدْخُلَ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ لَوْ تَزَيَّلُوا

گناه بفرمانست و فتح را متوخر کرد خدا تا در آرد هر که خواهد بر رحمت خود اگر از هم جدا می بودند

لَعَذَّبْنَا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ۝ إِذْ جَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا

این هر دو فریق البته عقوبت میکردیم کافران را عقوبت درد دهنده آنگاه که مصمم کردند کافران

فِي قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ الْحَمِيَّةَ فَاُنْزِلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى

در دل خویش غیرت را از جنس غیرت جاہلیت پس فرود آورد خدا الطمینان خود را

رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ ۝ وَالزَّمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَىٰ وَكَانُوا أَحَقَّ

بر پیغامبر خود و بر مسلمانان و ثابت کرد بر ایشان سخن پر میزگاری و بودند سزاوارتر آن

بِهَا وَأَهْلُهَا ۝ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ۝ لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ

و اهل آن و هست خدا بهر چیز دانای و هر آئینه راست نمود خدا

رَسُولَهُ الرَّؤْيَا بِالْحَقِّ لَتَدْخُلَنَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ

پیغامبر خود را خواب مطابق واقع باین مضمون که البته داخل خواهید شد بمسجد حرام اگر خدا خواسته است

و

تقریب است آن قصه که بعد از آنکه هفتاد تن از او باش قریش خواستند که بجز بر صحنه بت ساخت آید صحابه همه را امیر کرده پیش آنحضرت صلی الله علیه و سلم آوردند آنحضرت عفو فرمود طایفه از یک بند ضعیف است صحیح است این آیت بشارت است بفتح مکه و آوردن لفظ حق از جهت تحقیق وقوع بشارت است و الله اعلم

و

یعنی تصدیق بویا بالفعل محقق شد و فتح عاجلاً میسر شد و الله اعلم

و

یعنی جماعه از مسلمانان این صلح را کابو بودند آخر الامر خدای تعالی الطمینان را بیدل ایشان انداخت تا بر حق آنحضرت صلی الله علیه و سلم رضا دادند و الله اعلم

أَمِينٌ مُّخَلِّقِينَ رُءُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ لَا تَخَافُونَ فَعَلِمَ مَا لَمْ

ایمن شده و تراشیده موئے سر خود را و بمقراض گرفته ترسان نه شده پس دانست آنچه

تَعْلَمُوا فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذَلِكَ فَتْحًا قَرِيبًا ۝۱۷ هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ

ندانستید شما پس میسر کرد پیش ازین فتحه نزدیک را اوست آنکه فرستاد پیغمبر خود را

بِالْهُدَىٰ وَدِينٍ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا ۝۱۸

به هدایت و دین راست تا غالب کندش بر ادیان همه آن و بس ست خدا اظهار حق کند و

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ

محمد صلعم پیغمبر خداست و آنانکه همراه اویند سخت اند بر کافران مهربان اند در میان خود

تَرَاهُمْ رُكْعًا سَجِدًا ابْتِغَاءَ فَضْلٍ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا لِّسِمَاهُمْ

می بینی ایشان را رکوع کننده و سجده نماینده می طلبند فضل را از خدا و خوشنودی را از ایشانشان صلاح ایشان

فِي وُجُوهِهِمْ مِّنْ أَثَرِ السُّجُودِ ۚ ذَٰلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَمَثَلُهُمْ

در روی ایشانست از اثر سجده آنچه مذکور میشود و ایشان ایشانست در تورات و ایشان ایشانست

فِي الْإِنْجِيلِ ۚ كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطَآءً فَازَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوَىٰ

در انجیل ایشان مانند زراعتی هستند که بر آورد گیاه سبز خود را پس قوی کرد آن را پس سطر شد پس باستان

عَلَىٰ سَوْقِهِ يُعْجَبُ الزُّرَّاعُ لِيُغِظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ

بر ساقهای خود بشگفت می آرد زراعت کنندگان را و بسبب دیدن ایشان کافران را و وعده داده است

أَمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ۝۱۹

خدا آنان را که ایمان آوردند و کارهای شایسته کردند ازین ست آمرزش و مزد بزرگ

سُورَةُ الْحَجَرَاتِ بِكَ نَبِيٍّ وَهُوَ ثَمَانِي عَشْرَةَ آيَةً وَفِيهَا رُكُوعَانِ

سوره حجرات در مدینه نازل شده و آن هیجده آیت و دو رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام خداوند بخشنده مهربان

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْدُوا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاتَّقُوا

و ای مسلمانان پیش دستی نکنید و بروی خدا و رسول او و بترسید

و حاصل مثل آنست که
اسلام در اول حال
ضعیف بود و مسلمانان
کم و در وقت صفت غالب
بسیار شدند عاقبت
حال قلبی اسلام آنست
که چشم آرد و حق تعالی
و
مترجم گوید خداوند تعالی
این سورت را برای تعلیم
آداب فرمود و ذکر آن
حضرت پیغمبر صلی الله
علیه و سلم در امر و نهی
پیشتر می گفتند تا آخر
آواز بلند خطاب کنند
و اگر کسی چیزی
گوید بفرستندش حال
امضا و بیت
و نمایند در صورت
که میان ایشان
خانه جنگی واقع
شود و اصلاح آن بجهت
قسم کنند و از استهزاء
با یکدیگر و لغبت نهاده
و غیبت کردن و
ظن بد مقرر کردن
و بعلو نسب بر
دیگران مقرر کردن منع کرد
و ضعیف الایمان را
بر ضعیف الایمان تنبیه
فرمود و الله اعلم ۱۲

اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝ يٰۤأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَابَكُمْ

از خدا هر آینه خدا شنوا و اناست لے مسلمانان بلند نکنید آواز ہائے خود را

فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ

بالائے آواز پیغمبر و بلند مگوئید با او سخن را مانند بلند گفتن بعضی شما با بعضی

أَنْ تَحْبُطَ أَعْيَالُكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ۝ إِنَّ الَّذِينَ يَغُضُّونَ

برائے احتراز از آنکه نابود شود عمل شما و شما خبر وارد نباشید هر آینه آنانکه پست میکنند

أَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ امْتَحَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ

آواز ہائے خود را نزدیک پیغمبر خدا آنہما امتحان کند کہ آزمودہ است خدا دل ایشان را برای ظهور

لِلتَّقْوَىٰ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ ۝ وَ أَجْرٌ عَظِيمٌ ۝ إِنَّ الَّذِينَ يُنَادُونَكَ مِنْ

تقویٰ ایشان است آمرزش و مزد بزرگ ہر آینه آنانکہ آواز میدهند ترا

وَرَاءَ الْحُجُرَاتِ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ۝ وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّىٰ

از پس حجاب اکثر ایشان فہم نمی کنند و اگر ایشان صبر کردند تا وقتی کہ

تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝ يٰۤأَيُّهَا الَّذِينَ

بیرون آئی بسوی ایشان بہتر بودے برائے ایشان و خدا آمرزگار مہربانست و لے مسلمانان

آمَنُوا إِنْ جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ فَتَبَيَّنُوا أَنْ تُصِيبُوا قَوْمًا بِمَهَالَةٍ

اگر بیارد پیش شما فاسق خبرے را پس تحقیق کنید برائے احتراز از آنکہ ضرر رسانید قومے را

فَتُصِيبُوا عَلَىٰ مَا فَعَلْتُمْ زِدَ مِینَ ۝ وَاعْلَمُوا أَنَّ فِيكُمْ رَسُولَ

بنادائی پس ایشان شود بر آئند عمل کردید و بدانید کہ در میان شما رسول خدا

اللَّهُ لَوْ يُطِيعُكُمْ فِي كَثِيرٍ مِّنَ الْأَمْرِ لَعَنِتُّمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ حَبِيبٌ إِلَيْكُمْ

است اگر فرمانبرد شما را در بسیارے الزام بار میزد و لعنتید ولیکن خدا دوست گرانید

الْإِيمَانِ وَزَيْنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ وَكَذَٰلِكَ الْيُكْفَرُ الْفُسُوقُ وَ

نزدیک شما ایمان را و آراستہ کرد آنرا در دلہائے شما و ناخوش گردانید پیش شما فسق و فسق را و

الْعُصْيَانُ أُولَٰئِكَ هُمُ الرَّشِدُونَ ۝ فَضَلَا مِّنَ اللَّهِ وَنِعْمَ

نافرمانی را این ہما و ایشانند راہ یافتگان با احسان از نزدیک خدا و بہ نعمت

فل
ترجمہ گوید این تعریض
است بحال قومے
از نبی تمیز کہ بہت
مستحق عتاب است
صلی اللہ علیہ وسلم کہ
چون در مسجد نماز کند
و نمیانستند کہ رکوع
جمہ و شریعت دارند
نزدیک جمہ و آواز
بلندند کردن شریعت
کردند و اللہ اعلم ۱۲

وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝ وَإِنْ طَائِفَتٌ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا

وخلدادان با حکمت است و اگر دو گروه از مسلمانان با یکدیگر جنگ کنند

فَأَصْلَحُوا بَيْنَهُمَا فَإِنْ بَغَتْ إِحْدَاهُمَا عَلَى الْأُخْرَىٰ فَقَاتِلُوا الَّتِي

پس صلح کنید میان ایشان پس اگر تعدی کرد یکی ازین دو گروه بر دیگری پس جنگ کنید از آن گروه که تعدی

تَبَغَّىٰ حَتَّىٰ تَفِيءَ إِلَىٰ أَمْرِ اللَّهِ فَإِنْ فَاءَتْ فَأَصْلَحُوا بَيْنَهُمَا

میکند تا آنکه رجوع کند بسوی حکم خدا پس اگر رجوع کرد صلح کنید میان ایشان

بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ۝ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ

با انصاف و داد دهید هر آینه خدا دوست میدارد داد و دهندگان را جز این نیست که مسلمانان

إِخْوَةٌ فَأَصْلَحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ۝

برادران یک دیگرند پس صلح کنید میان دو برادر خویش و ترسید از خدا تا بر شما رحم کرده شود

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِّنْ قَوْمٍ عَسَىٰ أَنْ يَكُونُوا خَيْرًا

ای مسلمانان تسخر نکنید گروهی را بر گروهی احتمال است که آن گروه بهتر باشد

مِّنْهُمْ وَلَا نِسَاءٌ مِّنْ نِّسَاءِ عَسَىٰ أَنْ يَكُنَّ خَيْرًا مِّنْهُنَّ وَلَا

از ایشان در نفس الامر و نه زنان تسخر کنند باز زنان دیگر احتمال است که آن زنان بهتر باشند از ایشان

تَلْهَوْا أَنْفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُوا بِالْأَلْقَابِ بِئْسَ الْأَسْمُ الْفُسُوقُ

و عیب کنید در میان خویش و یکدیگر را به لقب های بد بخوانید بدنامی است فاسقی

بَعْدَ الْإِيمَانِ وَمَنْ لَّمْ يَتُبْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ۝ يَا أَيُّهَا

بعد از ایمان آوردن و هر که توبه نکرد پس آنجماع ایشانند ستمگران و

الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ

مسلمانان احتراز کنید از بسیاری گمان بد هر آینه بعضی بدگمانی گناه است

وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبَ بَعْضُكُم بَعْضًا أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ

و جاسوسی نکنید و غیبت نکند بعضی شما بعضی را آیا دوست میدارد کسی از شما که

يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ

بخورد گوشت برادر خود که مرده باشد پس تنفر شوید از کسی که ترسد از خدا و ترسد از خدا

ع ۱۳

و

یعنی بگناه است که در جاهلیت کرده باشند بعد از اسلام نشان سندی باید ساخت

رَحِيمٌ ۱۲ يَٰ أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ

مهر بانست لے مردمان ہر آئینہ آفریدیم شمار از یک مرد و یک زن و سا محتم شمارا

شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا ۚ إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتَقَىٰكُمْ ۚ إِنَّ

جماعت با و قبیلہ پاتا با یدیکر شناسان شوید ہر آئینہ گرامی ترین شمار نزدیک خدا پرہیزگار ترین شماراست

اللَّهُ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ۱۳ قَالَتِ الْأَعْرَابُ امَّا قُلٌّ لَّهُ تَوَمُّنُوا وَلَكِنْ

ہر آئینہ خدا دانا خبردار است گفتند اعراب ایمان آوردیم کہنوا ایمان بحقیقت نیاوردید و لیکن

قُولُوا اسْلَمْنَا وَلَمَّا يَدْخُلِ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ وَإِنْ تُطِيعُوا

گوئید منقاد شدہ ایم و هنوز در نیامدہ است ایمان ہر دل ہائے شما و اگر فرمانبرداری

اللَّهُ وَرَسُولَهُ لَا يَلِتْكُمْ مِنْ أَعْمَالِكُمْ شَيْئًا ۚ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ

خدا و رسول او کنید کم نہ دہد شمارا از جزائے اعمال شما چیزی ہر آئینہ خدا آمرزگار

رَحِيمٌ ۱۴ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا

مهر بانست جز این نیست کہ مومنان بحقیقت آناند کہ ایمان آوردند بخدا و پیغامبر او باز شبہ نہ کردند

وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۚ أُولَٰئِكَ هُمُ

و جہاد نمودند با موال خود و جان خود در راہ خدا آنجماعہ ایشانند

الصَّادِقُونَ ۱۵ قُلْ أَتَعْلَمُونَ اللَّهُ بِذُنُوبِكُمْ ۚ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ

راست گوینان بگو آیا خبر داری کہنید خدا را بہ دین خود و خدا میداند آنچه در آسمانہاست

وَمَا فِي الْأَرْضِ ۚ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۱۶ يَمْشُونَ عَلَيْكَ أَنْ

و آنچه در زمین است و خدا بہر چیز داناست منت می نہند بر تو

اسْلَمُوا ۚ قُلْ لَا تَمُوتُوا عَلَىٰ إِسْلَامِكُمْ ۚ بَلِ اللَّهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ أَنْ

ہا کہ مسلمان شدہ اند بگو منت نہید بر من با سلام خود بلکہ خدا منت سے عہد بر شما ہا کہ

هَذَا كُمْ لِلْإِيمَانِ أَنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۱۷ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ غَيْبَ

برایت کرد شما را با ایمان اگر راست گو ہستید ہر آئینہ خدا میداند پنهان

السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَاللَّهُ بِصِيرٍ مَّا تَعْمَلُونَ ۱۸

آسمان با و زمین و خدا بیناست با آنچه می کنید

سُورَةُ قَدْ نَزَّلَ فِيهَا خَمْسٌ اَرْبَعُونَ آيَةً وَثَلَاثٌ مِائَتَا سِتَّةٌ
سوره ق در مکه نازل شد و آن چهل و پنج آیت و سه صد و شصت و شش است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ق وَالْقُرْآنِ الْمَجِيدِ ۱ بَلْ عَجِبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ
بسم الله الرحمن الرحيم
ق وَالْقُرْآنِ الْمَجِيدِ ۱ بَلْ عَجِبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ
قسم بقرآن با بزرگی که تو پیغامبر خدا می بلکہ تعجب کردند که کافران از آنکه آمد بدیشان ترساننده از قوم ایشان

فَقَالَ الْكُفَرُونَ هَذَا شَيْءٌ عَجِيبٌ ۲ إِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا
پس گفتند آن کافران این چیز است عجیب آیا چون بمیریم و خاک شویم حشر کرده شویم

ذَلِكَ جَعْلٌ بَعِيدٌ ۳ قَدْ عَلِمْنَا مَا تَنْقُصُ الْأَرْضُ مِنْهُمْ
این باز گردانیدن است دور از عقل بر آئینه دانسته ایم آنچه کم میکند زمین از ایشان و

عِنْدَنَا كِتَابٌ حَفِيزٌ ۴ بَلْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَهُمْ
نزدیک ماست بکتابیست نگاہدارنده و بلکه بدروغ نسبت کردند سخن راست را و قتیکه بیامد بدیشان

فِي أَمْرِ قَرِينٍ ۵ أَفَلَمْ يَنْظُرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَاهَا
پس ایشان در کارهای شوریده اند آیا ندیده اند بسوئے آسمان بالائی خود چگونه بنا کرده ایم آن را و

زَيَّنَّاهَا وَمَا لَهَا مِنْ فُرُوجٍ ۶ وَالْأَرْضُ مَدَدْنَاهَا وَالْقَيْنَا فِيهَا
آراسته کرده ایم آنرا و نیست در آن هیچ شکافی و زمین را گسترده ایم و افکنده ایم در آن

رَوَاسِيَ وَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ ۷ تَبَصَّرَةٌ وَذِكْرَى
کوه ها و رویانیدیم در آن از هر نوع خوش آئنده برائے راه نمودن و پند دادن

لِكُلِّ عَبْدٍ مُنِيبٍ ۸ وَنَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُبَارَكًا فَأَنْبَتْنَا بِهِ
هر بنده رجوع کننده را و فرود آوردیم از آسمان آب بابرکت پس رویانیدیم بسبب

جَنَّتِ وَحَبَّ الْحَصِيدِ ۹ وَالنَّخْلُ بَسَقَتْ لَهَا طَلْعُ نَضِيدٍ ۱۰ رِزْقًا
آن بوستانها و دانه که درو میکنند آن را و درختان خرما بلند بالا برآمده آرا میوه است تو بر تو روزی

لِلْعِبَادِ ۱۱ وَأَحْيَيْنَا بِهِ بَلْدَةً كَيْتًا كَذَلِكَ الْخُرُوجُ ۱۲ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ
برائے بندگان و زنده ساختیم بآن شهر مرده را همچنین باشد بر آمدن از گور بدروغ نسبت کردند

النزل السابع

ق
یعنی آنچه بخورد از جزو
ایشان ۱۲
ق
یعنی لوح محفوظ ۱۲

قَوْمُ نُوحٍ وَأَصْحَابُ الرَّسِّ وَثَمُودٌ ۝ وَعَادُ وَفِرْعَوْنُ وَإِخْوَانُ

پیش از ایشان قوم نوح و اهل رس و ثمود و عاد و فرعون و برادران

لُوطٍ ۝ وَأَصْحَابُ الْأَيْكَةِ وَقَوْمُ تُبَّعٍ كُلٌّ كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ

لوط و اهل ائیکه و قوم تبع هر یک بدین نسیب عداوت پیدا میفرمودند

وَعِيدٌ ۝ أَفَعَبْنَا بِالْخَلْقِ الْأَوَّلِ بَلْ هُمْ فِي لَبْسٍ مِّنْ خَلْقٍ

پس ثابت شد و عذاب من آید عاجز شده بودیم در آفرینش نخستین بلکه ایشان در شبهه اند از

جَدِيدٍ ۝ وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ وَنَعْلَمُ مَا تُوَسُّوهُ بِهِ نَفْسُهُ ۝

آفرینش نو و هر آنکه آفریدیم آدمی را و میدانیم چیزی که بخاطر میکند راندش نفس او

وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ ۝ إِذْ يَتَلَفَّى الْمُتَلَقِّينَ عَن

و ما نزدیک تریم به او از رگ جان آنگاه که یاد میگیرند و یاد گیرنده به پیوسته

الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ قَعِيدٌ ۝ مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ

راست نشیننده و به پیوسته چپ نشیننده و از زبان نمی آید آدمی سخنی مگر نزدیک او

رَقِيبٌ عَتِيدٌ ۝ وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ذَلِكَ مَا كُنْتَ

نگهبان نیست بهیافت و بیاد سختی موت برآستی اینست آنچه از آن

مِنْهُ تُحِيدُ ۝ وَنُفِخَ فِي الصُّورِ ذَلِكَ يَوْمُ الْوَعْدِ ۝ وَجَاءَتْ كُلُّ

کناره میگردی و دمیده شود در صور این است روز وعده عذاب و بیاد هر شخص

نَفْسٍ مَّعَهَا سَائِقٌ وَشَهِيدٌ ۝ لَقَدْ كُنْتَ فِي غَفْلَةٍ مِّنْ هَذَا

همراه او روان کننده است و گواهی دهنده و گویم هر آنکه بودی در بے خبری ازین مقدمه

فَكَشَفْنَا عَنْكَ غِطَاءَكَ فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ ۝ وَقَالَ قَرِينُهُ

پس بر داشتیم از تو پرده ترا پس چشم تو امروز تیز بین است و گفت فرشته بنشین

هَذَا مَالِي عَتِيدٌ ۝ أَلْقِيََا فِي جَهَنَّمَ كُلَّ كَفَّارٍ عَنِيدٍ ۝ مِّنْ

او اینست آنکه نزدیک من بود مکر کرده شده گویم با فکندگی در دوزخ هر ناسپاس سرکش را و

لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ مُّرِيبٌ ۝ الَّذِي جَعَلَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَأَلْقِيهِ فِي

هر امساک کننده مال را در گذرنده از حد را هر شک آورنده را آنکه مقرر کرد با خدا معبودی دیگر پس با فکندگی پس

م
یعنی گراما کاتبین و غیره
۱۲
م
یعنی اگر کلمه حق باشد فرشته
دست راست می نویسد
و اگر کلمه باطل باشد
فرشته دست چپ
می نویسد و الله اعلم
م
مراد جنس روان کننده
و گواهی دهنده است
م
مترجم گوید عادیست
بادشاها نیست که اسیر
پیش ایشان و کس
گرفتگی آنرا ازین جهت
دو فرشته را خطاب
شود ۱۲

الْعَذَابِ الشَّدِيدِ ۝ قَالَ قَرِينُهُ رَبَّنَا مَا أَطْغَيْتُهُ وَلَكِنْ كَانَ فِي

هر یک را در عذاب سخت گفت هم نشین اولی که بر در دگارش من همراه نکردم این شخص را

ضَلِيلٍ بَعِيدٍ ۝ قَالَ لَا تَخْتَصِمُوا لَدُنِّي وَقَدْ قَدَّمْتُ إِلَيْكُمْ

لیکن من بود در گمراهی دور فرمود خصوصیت کنید پیش من حالانکه پیش ازین فرستاده بودم بسوختی شما

يَا لَوْعِيدٍ ۝ مَا يُبَدِّلُ الْقَوْلُ لَدُنِّي وَمَا أَنَا بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ ۝ يَوْمَ

وعدۀ عذاب تغییر داده نمی شود و وعدۀ نزدیک من ویتهم من ستم کنندۀ بر بندگان روزی که

نَقُولُ لِيَجْهَنَّمَ هَلِ امْتَكَنَتْ وَتَقُولُ هَلْ مِنْ مَزِيدٍ ۝ وَأَنْزَلَتْ

بگوئیم روزی را آیا پر شدی و در رخ گوید آیا هیچ زیاده ازین هست و نزدیک

الْجَنَّةِ لِلْمُتَّقِينَ غَيْرِ بَعِيدٍ ۝ هَذَا مَا تُوْعَدُونَ لِكُلِّ أَوَّابٍ

گردانیده شود بهشت برای متقیان نه دور مانده گوئیم این است آنچه وعده داده میشد شما را نزدیک کرده

حَفِظٌ ۝ مَنْ خَشِيَ الرَّحْمَنَ بِالْغَيْبِ وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُنِيبٍ ۝

شده برای رجوع کننده ادب نگاها برانده و پنهانی هر کسی که نرسد از خدا نادیده و پیش آمد بدل متوجه شده

يَا دُخُلُوهَا سَلَامٌ ذَلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ ۝ لَهُمْ فِيهَا زَوْجَاتٌ وَلَدِينَا

گوئیم داخل شوید در بهشت همراه سلامتی اینست روز همیشه باشید این ایشا است آنچه خواهند در بهشت

مَزِيدٌ ۝ وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هُمْ أَشَدُّ مِنْهُمْ بَطْشًا

نزدیک ما زیاده است از آن و بسیار هلاک کردیم پیش ازین امت ها که قومی تر بودند از پنجمانه در دست نرازی

فَنَقَّبُوا فِي الْبِلَادِ هَلْ مِنْ مَّجِيسٍ ۝ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرًا

پس نفحص کردند در شهرها که هیچ گریز گاه هست هر آئینه درین مقدمه پند است

لِمَنْ كَانَ لَهُ قَلْبٌ أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ ۝ وَلَقَدْ خَلَقْنَا

کسی را که دل دارد یا گوش بند متوجه شده و هر آئینه آفریدیم

السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَمَا مَسَّنَا مِنْ لُغُوبٍ ۝

آسمان و زمین و آنچه در میان هر دو هست در شش روز و نرسید باینچ مانندی

فَاصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَ

پس صبر کن آنچه میگویند و بیای یا کن همراه ستایش پروردگار خویش پیش از برآمدن آفتاب

۲
۶۴
۱۶

یعنی از شیطانی از
انس و جن و انس و علم
یعنی هر چند در و اندازند
زیاده طلب کند
و الله اعلم ۱۲

قَبْلَ الْغُرُوبِ ۚ وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ ۚ وَأَدْبَارَ السُّجُودِ ۚ وَاسْتَمِعْ يَوْمَ

و پیش از فرو شدن و در بعض اوقات شب به یکی یا دو کن خدا را بحسب نمازین و بشنوائین فصد

يُنَادِ الْمُنَادِ مِنْ مَّكَانٍ قَرِيبٍ ۚ يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ ۚ ذَٰلِكَ

روزی که آواز دهد آواز دهنده از جای نزدیک و روزی که بشنوند نعره تند بغیر تردد و آن روز

يَوْمَ الْخُرُوجِ ۚ إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ ۚ وَالْيَنَّا الْمَصِيرَ ۚ يَوْمَ تَشَقَّقُ

روز برآمدن ایشانست هر آینه ما زنده می کنیم و می میرانیم و ماست بازگشت روزی که بشکافت

الْأَرْضُ عَنْهُمْ سَرَاعًا ۚ ذَٰلِكَ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرٌ ۚ نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ

زمین از سر ایشان بیرون آید شتابان این بر ما آسانست اما بر ما یسیر است آنچه می گویند

وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِجَبَّارٍ ۚ فَذَكِّرْ بِالْقُرْآنِ مَنْ يَخَافُ وَعِيدَ ۚ

و نیستی تو بر ایشان قهر کننده پس بپند ده به قرآن هر که از ترس از وعده عذاب من

سُورَةُ الذَّارِيَةِ مَكِّيَّةٌ فِي ثَلَاثِينَ آيَةً ۚ وَكَوْنُهَا

سوره ذاریات در مکه نازل شده و آن شصت آیت سه رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بناام خداوند بخشنده مهربان

وَالذَّارِيَةِ ذُرُوءًا ۚ فَالْحَمِلَتِ وَقْرًا ۚ فَالْجَرِيَتْ يُسْرًا ۚ فَالْمُقْسِمَتِ

قسم به باد هائے بر آگنده کننده خاک و جزان بر آگنده کردنی پس قسم باد به باد و از نده باد پس قسم بکشتی هائے روان

أَمْرًا ۚ إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَصَادِقٍ ۚ وَإِنَّ الدِّينَ لَوَاقِعٌ ۚ وَالسَّمَاءِ

شونده به سبب قسم بفرشتگان تقسیم کننده کار و هر آینه وعده کرده میشود بشما راست و هر آینه جزائے اعمال بپسیت

ذَاتِ الْحُبُكِ ۚ إِنَّكُمْ لَفِي قَوْلٍ مُخْتَلِفٍ ۚ يُؤْفَكُ عَنْهُ مَنْ

قسم با سمان خداوند راه یافت هر آینه شما در سخنی با هم اختلاف دارنده هستید باز گردانیده میشود از قرآن هر که

أُفِكَ ۚ قَتَلَ الْخَرَّاصُونَ ۚ الَّذِينَ هُمْ فِي غَمْرَةٍ سَاهُونَ ۚ

در علم الهی از خیر مصروف است لعنت کرده شد در غفلت و آنرا آنکه ایشان در بے خبری اند فراموش کننده الله

يَسْأَلُونَ أَيَّانَ يَوْمُ الدِّينِ ۚ يَوْمَ هُمْ عَلَى النَّارِ يُفْتَنُونَ ۚ

می پرسند که خوابد بود روز جزا آری آن روز که ایشان را در آتش عذاب کرده شود

۱۷

ف
این تصویر هست آنرا
که همه در استماع عطا
مساوی باشد و الله
اعلم ۱۲

۱۳

ب
یعنی صورتهای مختلف از
مانند شکل شیر و شکل بره
و شکل عقرب و الله اعلم

ذُوقُوا فِتْنَتَكُمْ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ ۝۱۸ إِنَّ الْمُتَّقِينَ

گوئیم پیشدرا این عتوبت خود را اینست آنچه آنرا شباب طلب میکردید ہر آئینہ متقیان

فِي جَنَّتٍ وَعُيُونٌ ۝۱۹ أَخَذِينَ مَا آتَاهُمْ رَبُّهُمْ إِنَّهُمْ كَانُوا

در بوستانہا و چشمہ ہا باشند بدست آورندہ آنچه داد ایشان را پروردگار ایشان ہر آئینہ ایشان بودند

قَبْلَ ذَلِكَ مُحْسِنِينَ ۝۲۰ كَانُوا قَلِيلًا مِّنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ ۝۲۱ وَ

پیش ازین نیکوکار بودند باین صفت کہ اندک از شب خواب کردند و

بِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ۝۲۲ وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ۝۲۳

بوقت سحر ایشان طلب آمرزش نمودند و در اموال ایشان حصہ مقرر بود برای سوال کنندہ و برای نیکو دست

وَفِي الْأَرْضِ آيَاتٌ لِّلْمُوقِنِينَ ۝۲۴ وَفِي أَنْفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصَرُونَ ۝۲۵

کم سوال و در زمین نشاہناست یقین کنندگان را و در ذات شما نشاہناست آیا نمی بینید

وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ ۝۲۶ فَوَرَبِّ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ

و در آسمان است رزق شما و آنچه وعده دادہ میشود شما را پس قسم بہ پروردگار آسمان و زمین ہر آئینہ یقین

لْحَقُّ مِثْلَ مَا أَنْتُمْ تَنْطِقُونَ ۝۲۷ هَلْ أَتَاكَ حَدِيثٌ ضَيِّفِ إِبْرَاهِيمَ

خبر راست است مانند آنکہ شما سخن میگوئید آیا آمدہ است پیش تو خبر ہمانان گرامی

الْمُكَرَّمِينَ ۝۲۸ إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُّنْكَرُونَ ۝۲۹

چون در آمدند نزد ابرہیم سلام گفتند جواب سلام داد بدل گفت ایشان گرفتہ ہستند ناشناختہ

فَرَاغَ إِلَىٰ أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعِجْلٍ سَمِينٍ ۝۳۰ فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا

پس متوجہ شد بسوی اہل خانہ خود پس آورد کہاب گوسالہ قربہ پس نزدیک ساخت آنرا بایشان گفت

تَأْكُلُونَ ۝۳۱ فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً ۝۳۲ قَالُوا لَا تَخَفْ ۝۳۳ وَبَشَّرُوهُ بِغُلَامٍ

آبانہ میخورید پس چون خوردند در خاطر خود یافت از ایشان ترس گفتند ترس و بشارت و اندیش

عَلَيْمٍ ۝۳۴ فَأَقْبَلَتْ امْرَأَتُهُ فِي صَرَّةٍ فَصَكَّتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ

بفرزندے دانا پس پیش آمد زن ابرہیم باواترے و طہا پنچہ زور وے خود را یعنی بہ تعجب و گفت آیا بزراید

عَقِيمٌ ۝۳۵ قَالُوا كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ۝۳۶

پیر زنی نالایندہ فرشتگان گفتند ہمچنین فرمود پروردگار تو ہر آئینہ اوست با حکمت دانا

مل
یعنی پیش از وجود خارجی
در عالم ملکوت رزق
و عتوبت و امثال آن
متصور میشود و اللہ اعلم
مل
یعنی چون آنکہ در گفتہ خود
یقین دارد کہ ما البتہ
میگوئیم ہمچنین باید
خبر یقین باید آورد
واللہ اعلم ۱۲

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿۱۷﴾ قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ

ابراہیم گفت پس چیست مقصد شماے فرستادگان گفتند ہر آئینہ ما فرستادہ شدیم بسوئے

مُجْرِمِينَ ﴿۱۸﴾ لَنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ جَارَةً مِّن طِينٍ ﴿۱۹﴾ مُسَوَّمَةٌ عِندَ

گروہے گناہگار تا بفرستیم بر سر ایشان سنگ باری از گل کہ نشانند کردہ شدہ است

رَبِّكَ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿۲۰﴾ فَأَخْرَجْنَا مَن كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿۲۱﴾

نزدیک ہر ورور دگار تو برائے آنانکہ از حد بیرون شدہ اند پس بر آوردیم ہر کہ بود دران دیہ از مومنان

فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِّنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿۲۲﴾ وَتَرَكْنَا فِيهَا آيَةً

پس نیافتیم در آنجا غیر یک خانہ از مسلمانان و گذاشتیم دران دیہ نشانہ

لِلَّذِينَ يَخَافُونَ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿۲۳﴾ وَفِي مُوسَىٰ إِذْ أَرْسَلْنَاهُ إِلَىٰ

برائے آنانکہ می ترسند از عذاب درد دہندہ و در قصہ موسیٰ نشانہ است چون فرستادیمش

فِرْعَوْنَ بِسُلْطَنٍ مُّبِينٍ ﴿۲۴﴾ فَتَوَلَّىٰ بِرُكْنِهِ وَقَالَ سِحْرٌ أَوْ أَجْنُونٌ ﴿۲۵﴾

بسوئے فرعون بہ دلیل واضح پس روگردان شد ہمراہ قوت خود و گفت جادوگرے یا دیوانہ است

فَاخَذْنَاهُ وَجُودَهُ فَنَبَذْنَاهُ فِي الْيَمِّ وَهُوَ مُلِيمٌ ﴿۲۶﴾ وَفِي عَادٍ إِذْ

پس گرفتیم اورا و لشکر اورا پس افکندیم ایشان را در دریا و او کندہ بود کایے را کہ موجب است باختر در قصہ عاد

أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الرِّيحَ الْعَقِيمَ ﴿۲۷﴾ مَا تَذَرُ مِن شَيْءٍ أَتَتْ عَلَيْهِ

نشانہ است چون فرستادیم بر ایشان بادے بے منفعت نہ گذارد هیچ چیزے را کہ برسد بسوئے

إِلَّا جَعَلَتْهُ كَالرَّمِيمِ ﴿۲۸﴾ وَفِي ثَمُودَ إِذْ قِيلَ لَهُم تَمَتَّعُوا حَتَّىٰ حِينٍ ﴿۲۹﴾

نکر ساز و آن را مانند استخوان بوسیدہ و در قصہ ثمود نشانہ است چون گفتند شد ایشانرا بہرہ مند باشید نامدے

فَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ فَاخَذَتْهُمْ الصَّيْقَةُ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ﴿۳۰﴾ فَمَا

پس سرکشیدند از فرمان ہر دور دگار خویش پس در گرفت ایشان را نعرہ تند و ایشان مہیدند پس

اسْتَطَاعُوا مِن قِيَامِهِمْ وَمَا كَانُوا مُتَصِرِينَ ﴿۳۱﴾ وَقَوْمِ نُوحٍ مِّن

نتوانستند برخاستن و نہ بودند انتقام کشندہ و ہلاک ساختیم قوم نوح را

قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿۳۲﴾ وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَا بِأَيْدٍ وَإِنَّا

پیش ازین ہر آئینہ ایشان بودند گروہے بدکار و آسمان را بنا کردیم بہ قوت و ہر آئینہ

مل
یعنی خانہ حضرت لوط
واللہ اعلم
مل
یعنی آثار آن سنگباران
موجود است و اللہ اعلم
مل
یعنی لشکر خود

لَمُوسِعُونَ^(٤٦) وَالْأَرْضُ فَرَشْتُمْ فَأَنِعُوا لِمَا هَدُونَا^(٤٧) وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ

توانا نیم وزین را گسترانیدیم پس نیکو گستراننده ایم و از هر چیز

خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ^(٤٨) فَفِرُّوْا إِلَى اللَّهِ إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ

آفریدیم دو قسم تا شما پند پذیر شوید و پیغام بر گوید پس بگریزید بسوی خدا هر آئینه من برای شما

مُبِينٌ^(٤٩) وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُبِينٌ^(٥٠)

از جانب او ترساننده آشکارم و مقررکننده با خدا معبودی دیگر را هر آئینه من برای شما از جانب او ترساننده آشکارم

كَذَلِكَ مَا آتَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا قَالُوا سَاحِرٌ أَوْ

همچنین نیامده است نزد یک آنما که پیش از ایشان بودند هیچ پیغامبری مگر گفتند جادوگر نیست یا

مَجْنُونٌ^(٥١) اتوا صَوَابَهُ بَلْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ^(٥٢) فَتَوَلَّ عَنْهُمْ فَمَا أَنتَ

دیوانه است آیا بایکدیگر وصیت کرده آمده اند یا کار بلکه ایشان کرده سرکش اند پس رفته بازکش از ایشان پس

بِمَلُومٍ^(٥٣) وَذَكَرْ فَإِنَّ الذِّكْرَى تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِينَ^(٥٤) وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ

مسمیتی تو ملاست کرده شده و پندیده هر آئینه پند دادن سود میدهد مومنان را و بنیافریده ام جن

وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونَا^(٥٥) مَا أُرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ وَمَا أُرِيدُ أَنْ

و انس را مگر برای آنکه پرستند مرا نمی خواهم از ایشان رزق را و نمی خواهم که

يُطْعَمُوا^(٥٦) إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ^(٥٧) فَإِنَّ لِلَّذِينَ

مرا طعام دهند هر آئینه خدا همونست رزق دهنده خداوند توانائی زور آور و پس هر آئینه آنان را که

ظَلَمُوا ذُنُوبًا مِثْلَ ذُنُوبِ أَصْحَابِهِمْ فَلَا يَسْتَعْجِلُونَ^(٥٨) فَوَيْلٌ

ستم کرده اند نصیب است یعنی از عقوبت مانند نصیب یاران گذشته ایشان پس باید که شتاب طلب نکنند ازین

لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ يَوْمِهِمُ الَّذِي يُوعَدُونَ^(٥٩)

پس وای کافران را از آن روز ایشان که وعده داده میشوند

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ^(٦٠) اَلرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ اَلرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ اَلرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

سوره طور در که نازل شد و آن بسم بنام خدا می بخشایند مهربان و نہایت و دور کرم است

وَالطُّورِ^(٦١) وَكِتَابٍ مَسْطُورٍ^(٦٢) فِي رَقٍّ مَنشُورٍ^(٦٣) وَالْبَيْتِ الْمَعْمُورِ^(٦٤)

قسم بکوه طور و قسم به کتاب نوشته شده در کاغذ کشاده و قسم بخانه معمور و

ف

یعنی اعلی وادنی ۱۲

ف

یعنی آدمیان بنده می گیرند

تا در ماکل و مشرب

معاونت کنند بخلاف

خدا و انرا علم ۱۲

ف

یعنی تورات یا قرآن ۱۲

ف

یعنی آنکه در آسمان

است ۱۲

وَالسَّقْفَ الْمَرْفُوعَ ۝ وَالْبَحْرَ الْمُسْجُورَ ۝ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ ۝

و قسم به سقف برافراشته شده و قسم به دریا پر کرده شده هر آینه عذاب پروردگار تو بود نیست

مَالَهُ مِنْ دَافِعٍ ۝ يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ مَوْرًا ۝ وَتَسِيرُ الْجِبَالُ سَيْرًا ۝

نیست او را هیچ دفع کننده روزی که جنبش کند آسمان جنبش کردنی و روان شود کوه باروان شدنی

قَوْلٍ يَوْمَئِذٍ لِلْبُكَدِيِّينَ ۝ الَّذِينَ هُمْ فِي خَوْضٍ يَلْعَبُونَ ۝

پس دانی آنروز دروغ شمارندگان را آنانکه ایشان به بیهوده گوئی بازی می کنند

يَوْمَ يُدْعَوْنَ إِلَىٰ نَارِ جَهَنَّمَ دَعًّا ۝ هَذِهِ النَّارُ الَّتِي كُنْتُمْ بِهَا

روزی که پخته می روان کرده شوند بسوی آتش دوزخ روان کردنی اینست آتشی که شما آن را دروغ

تَكْدِبُونَ ۝ أَفَسِحْرُ هَذَا أَمْ أَنْتُمْ لَا تُبْصِرُونَ ۝ اِصْلَوْهَا فَاصْبِرُوا ۝

می شمردید آیا سحرست این یا شما دروغ نمی گردید در آئید باین آتش پس صبر

أَوْ لَا تَصْبِرُوا سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ إِنَّمَا تُحْزَنُونَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

کنید یا نه کنید برابرست بر شما جز این نیست که جزا داده خواهید شد بحسب آنچه می کردید

إِنَّ الْبَاقِينَ فِي جَهَنَّمَ وَنَعِيمٌ ۝ فَالْهَيْئَ بِمَا آتَاهُمْ رَبُّهُمْ وَ

هر آینه متقیان در پوستاهنای نعمت با باشند خوشحال شده بسبب آنکه نعمت داد ایشان را پروردگار

وَقَهُمْ رَبُّهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ۝ كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا كُنْتُمْ

ایشان و بسبب آنکه نگذاشت ایشان را از عذاب دوزخ بخورید و بنوشید گوارا بسبب آنچه

تَعْمَلُونَ ۝ مُتَكِينِينَ عَلَىٰ سُرُرٍ مَّصْفُوفَةٍ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِينٍ ۝

میکردید تکبیر زده بر تخت برابر یکدیگر گسترده و گذاردیم ایشان را بخوران کشاده چشم

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمَانٍ أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ

و آنانکه ایمان آوردند و بر پی ایشان رفت اولاد ایشان در ایمان برسانیم بدیشان اولاد ایشان را

وَمَا أَكْتَنَهُمْ مِنْ عَمَلِهِمْ مِنْ شَيْءٍ ۝ كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَهِينٌ ۝

و نقصان ندهیم ایشان را از جزئی عمل ایشان چیزی هر مردی آنچه عمل کرد در گرو باشد

وَأَمْدَدْنَاهُمْ بِفَاكِهَةٍ وَلَحْمٍ مِّمَّا يَشْتَهُونَ ۝ يُتَنَازَعُونَ فِيهَا كَأْسًا

و پی در پی عطا کنیم ایشان را میوه و گوشت از چنانی که طلب کنند از دست یکدیگر می گیرند آنجا بسیار شراب

وقف

ول یعنی آسمان ۱۲

لَا تَعُوْفِيْهَا وَلَا تَأْتِيْكُمْ ۚ وَيُطُوْفُ عَلَيْهِمْ غُلَامَانِ لَهُمَا كَهَنُتُهُمَا وَلَوْ

نه پیوده کوئی باشد در آن و نه بره کاری و آمد و شد کنند برایشان نوجوانان که از آن ایشان گویند آن نوجوانان

مَكْنُونٌ ۚ وَاقْبَلْ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ۚ قَالُوا إِنَّا كُنَّا

مروارید در برده پنهان اند و رو آورد بعضی ایشان بر بعضی از یک دیگر سوال کنان گفتند هر آئینه ما

قَبْلُ فِيْ أَهْلِنا مُشْفِقِينَ ۚ فَمِنْ أَلَدِهِ عَلَيْنَا وَقِنَا عَذَابَ السَّمُومِ ۚ

پیش ازین در میان اهل خانه خود ترسان بودیم پس نعمت فراوان داد ما را خدا و نگا داشت ما را از عذاب باد گرم

إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلُ نَدْعُوهُ إِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ ۚ فَذَكَّرْنَا أَنْتَ بِنِعْمَتِ

هر آئینه ما پیش ازین عبادت میکردیم او را هر آئینه او سست احسان کند ما را چون محمد پس پینده پس نیستی تو بفضل

رَبِّكَ بِكَاهِنٍ وَلَا مَجْنُونٍ ۚ أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَّتَرَبَّصُ بِهِ رَبِّ

پروردگار خود کاهن و نه دیوانه بلکه آیا میگویند شاعر است انتظار می کشیم در حق او

الْمُنُونِ ۚ قُلْ تَرَبَّصُوا فَإِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَرِبِينَ ۚ أَمْ تَأْمُرُهُمْ

حوادث زمانه را بگو انتظار کشید هر آئینه من باشما از انتظار کشندگانم آیا میفرمایند باین

أَحْلَامُهُمْ بِهَذَا أَمْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ ۚ أَمْ يَقُولُونَ تَقَوَّلَهُ بَلْ

عقیده عقل با آن ایشان یا ایشان گفته سرکش اند آیا میگویند بربط است قرآن را بآن بلکه

لَا يُؤْمِنُونَ ۚ فَلْيَا تُوَا حْدِيثٍ مِّثْلَهُ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ ۚ أَمْ

ایمان نمی آرند پس باید که بیازند سخن مانند این اگر راست گو هستند آیا

خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ ۚ أَمْ خَلَقُوا السَّمَوَاتِ

ایشان آفریدی شدند بغیر آفریننده یا ایشان خود آفریدگار اند آیا آفریده اند آسمان ها

وَالْأَرْضِ ۚ بَلْ لَا يُوقِنُونَ ۚ أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَبِّكَ أَمْ هُمُ

وزمین را بلکه ایشان باور نمی کنند آیا نزد یک ایشان خزاینهاست پروردگار است یا

الْمُضْطَرُّونَ ۚ أَمْ لَهُمْ سُلَّمٌ يَسْتَمِعُونَ فِيهِ فَلْيَا تَمْسَعَهُمْ

ایشانند چهره دست آیا ایشان را نردبان هست که بر آن صعود کرده می شنوند پس باید که بیازند شنوند

بِسُلْطٰنٍ مُّبِيْنٍ ۚ أَمْ لَهُ الْبَنَاتُ وَلَكُمُ الْبَنُونَ ۚ أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا

ایشان دلیل ظاهرا آیا خدا را دختران میداد می شوند و همرازا پسرا آیا سوال میکنی از ایشان

فَهُمْ مِّنْ مَّغْرَمٍ مُّثْقَلُونَ ۖ أَمْرٌ عِنْدَ هُمُ الْغَيْبِ فَهُمْ يَكْتُبُونَ ۖ

مژدے پر رسالت پس ایشان از غرامت گرانبار شده اند آیا نزدیک ایشان علم غیب است پس ایشان مینویسند

أَمْ يُرِيدُونَ كَيْدًا ۖ فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمُ الْهَكِيدُونَ ۖ أَمْ لَهُمْ

آیا می خواهند بداندیشی پس کافران ایشانند در ضرر بداندیشی گرفتار شده آیا ایشان را

إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ ۖ سُبْحَنَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ۖ وَإِنْ يَرَوْا كِسْفًا مِّنَ

معبودے هست بخیر خدا پاک خدا راست از آنکه شرک مقرر میکنند و اگر ببینند یک باره را از

السَّمَاءِ سَاقِطًا يَقُولُوا سَحَابٌ مَّرْكُومٌ ۖ فَذَرْهُمْ حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ

آسمان افتاده گویند این ابر است برهم نشسته پس بگذار ایشان را تا آنکه ملاقات کنند

الَّذِي فِيهِ يُصْعَقُونَ ۖ يَوْمَ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا وَلَا هُمْ

بآن روز خود که در آن بهیوش کرده شوند روزی که دفع نکنند از ایشان مکر ایشان چیزے را و نه ایشان

يُنصَرُونَ ۖ وَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا عَذَابًا دُونَ ذَلِكَ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ

نصرت داده شوند و هر آینه ستمگران را عذاب است غیر این و لیکن اکثر ایشان

لَا يَعْلَمُونَ ۖ وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ

نمیدانند و صبر کن بانتظار حکم پروردگار خود هر آینه تو حضور چشم ما می یابی یا کن با ستایش

حِينَ تَقُومُ ۖ وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ ۖ وَإِدْبَارَ النُّجُومِ ۖ

پروردگار خود و تنه بصبح بر خیزی و بعض اوقات شب بپای یا کن خدا را و عقب غائب شدن ستاره ها نیز

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ۖ وَسُبْحَانَكَ إِلَهُكَ عَزَّ وَجَلَّ

سوره نجم در مکنازل شد و آن به نام خداست بخشاینده مهربان شصت و دو آیت و در رکوع است

وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ ۖ مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ ۖ وَمَا يَنْطِقُ عَنِ

قسم ستاره چون فرو افتد گمراه نشد این یار شما را و غلط نکرده است راه را و سخن نمی گوید از

الْهَوَىٰ ۚ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ ۖ عَلَيْهِ شَدِيدُ الْقُوَىٰ ۖ ذُو مِرَّةٍ

خواهش نفس نیست قرآن مگر وحی که بسوخته او فرستاده میشود آموخته است او را فرشته بسیار با قوت صاحب حسن

فَاسْتَوَىٰ ۖ وَهُوَ بِالْأُفُقِ الْأَعْلَىٰ ۖ ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّىٰ ۖ فَكَانَ قَابَ

پس راست استاد آن فرشته را و بکناره بلند آسمان بود باز نزدیک شد و فرود آمد پس رسید بمسافت و مکان

ل
یعنی محمد صلی الله علیه وسلم

سورة نجم

قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى ۖ فَأَوْحَى إِلَى عَبْدِهِ مَا أَوْحَى ۚ مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ

یا نزدیک ترازاں پس پیغام رسانید بسوئے بنده خدا آنچه رسانید در مرغ داخل نکرد دل پیغامبر

مَا رَأَى ۚ أَفْتُمِرُونَ ۚ عَلَى مَا يَرَى ۚ وَلَقَدْ رَأَاهُ نَزْلَةً أُخْرَى ۚ

در آنچه معائنہ کرد آباشما گفتگو میکنید با پیغامبر در آنچه میبیند و هر آئینه دیدہ بود این فرشته را یک بار دیگر

عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى ۚ عِنْدَ هَاجِئَةِ الْبَاوَى ۚ إِذْ يَغْشَى

نزدیک سدرۃ المنتہی نزدیک آن سدرہ است بہشت آلاکاء فرشتہ را دید و وقتی کہ

السِّدْرَةِ مَا يَغْشَى ۚ مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَى ۚ لَقَدْ رَأَى مِنْ

می پوشید سدرہ را آنچه سحر و شید و کج روی نکرد چشم پیغامبر و از مقصد تجاوز نہ نمود ہر آئینہ معائنہ کرد بعض

آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَى ۚ أَفَرَأَيْتُمُ اللَّاتَ وَالْعُزَّىٰ ۚ وَمَنْوَةَ الثَّالِثَةَ

نشانہائے پروردگار خود آیا دیدید لات و عزری و منات سومی

الْأُخْرَى ۚ أَكُمُ الذَّكَرُ وَلَهُ الْأُنْثَى ۚ تِلْكَ إِذْ أَوَّاهُ ضَيْزَى ۚ

بے قدر را آباشما را فرزند مذکر باشد و خدا را دختر این قسمت آنکاء قسمت بے انصاف باشد

إِنْ هِيَ إِلَّا أَسْبَاقُ سَمِيَّتُمُوهَا أَنْتُمْ وَأَبَاؤُكُمْ قَا أَنْزَلَ اللَّهُ

نیست این مگر ناہمائی چند کہ مقرر کردہ اید آنرا شما و پدران شما فرود نیارودہ است

بِهَآ مِنْ سُلْطٰنٍ ۚ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَمَا تَهْوَى الْأَنْفُسُ

خدا بر شہوت آن پیچ و لیلے پیروی نمی کنند مگر وہم فاسد را و چیزی را کہ خواہش می کند نفس

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنْ رَبِّهِمُ الْهُدَىٰ ۚ أَمْ لِلْإِنْسَانِ مَا تَمَنَّى ۚ

و ہر آئینہ آمدہ است ایشان را از پروردگار ایشان ہدایت آیا میسرست آدمی را آنچه کہ آرزو میکنند

فَلِلَّهِ الْآخِرَةُ وَالْأُولَىٰ ۚ وَكَمْ مِنْ مَّلَكٍ فِي السَّمٰوٰتِ لَا تُغْنِي

پس خدا تراست آنچہاں و این جہاں و بسیار فرشتہ اند و آسمان ہا کہ نفع نمی کند

شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا إِلَّا مِنْ بَعْدِ أَنْ يَأْذَنَ اللَّهُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَرْضَىٰ ۚ

شفاعت ایشان چیزی را مگر بعد از آنکہ دستور می دهد خدا و رضامند شود بر آنکہ ہر کہ خواہد

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ لَيُسَمُّونَ الْمَلَائِكَةَ تَسْمِيَةَ الْإِنْسِي

ہر آئینہ آنانکہ باور نمی دارند آخرت را مسلمی میکنند فرشتگان را بنام و متران

ط

یعنی و توفیقہ انوار الہی از
ہر جانب سدرہ را احاطہ
کرد و این در شب معراج
بود و انشاء علم ۱۲

وَمَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ الظَّنُّ لَا يُغْنِي

و نیست ایشانرا بشبوت این مقدم هیچ دانش پیروی نمی کنند مگر وهم را و هر آئینه و هم نفع نمیدهد باز شناخت

مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا ۱۸ فَأَعْرَضُ عَنْ مَن تَوَلَّى ه عَنْ ذِكْرِنَا وَلَمْ يُرِدْ إِلَّا

حقیقت چیزی را پس اعراض کن از کسیکه روگردان شد از یاد کردن ما و طلب نه کرد مگر

الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ۱۹ ذَلِكَ مَبْلَغُهُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَن

زندگانی این جهانی را اینست بنهایت ایشان از روی دانش و هر آئینه پروردگار تو دانا است ب هر که

ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَن اهْتَدَى ۲۰ وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ

غلط کرد و او خدا و او است دانا ب هر که راه یافت و خدا تراست آنچه در آسمان ها

وَمَا فِي الْأَرْضِ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ أَسَاءُوا بِمَا عَمِلُوا وَيَجْزِيَ الَّذِينَ

و آنچه در زمین است عاقبت کار جزا بد آنرا که بدکاری کردند بحسب آنچه عمل نمودند و جزا بد آنرا که

أَحْسَنُوا بِالْحُسْنَى ۲۱ الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبِيرَ الْأَثْمِ وَالْفَوَاحِشِ إِلَّا

نیکی کاری کردند ب خصلت نیک آنانکه پرهیزگاری می کنند از کبایر گناهان و بے حیائی ها و سوائے

اللَّهِ إِنْ رَبُّكَ وَاسِعُ الْبَغْفَةِ ۲۲ هُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ إِذْ أَنْشَأَكُمْ مِّنَ

گناهان صغیره هر آئینه پروردگار تو بسیار آفرینش است او است دانا باحوال شما و قتی که پدید آرد شما را از

الْأَرْضِ وَإِذْ أَنْتُمْ أَجْنَةٌ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ فَلَا تُزَكُّوْا أَنْفُسَكُمْ

زمین و وقتی که شما بچه بودید در شکم مادران خویش پس ستایش نکنید و بپوشتن را

هُوَ أَعْلَمُ بِمَن اتَّقَى ۲۳ أَفَرَأَيْتَ الَّذِي تَوَلَّى ۲۴ وَأَعْطَى قَلِيلًا وَ

خدا دانا ترست ب کسیکه پرهیزگاری کرد آیا دیدی کسی را که روگردان شد و داد اندک از مال و

أَكْدَى ۲۵ أَعِنْدَهُ عِلْمُ الْغَيْبِ فَهَؤُلَاءِ أَمْ لَكُمْ يُنْبِئُ بِمَا فِي

سخت دل شد آیا نزد یک او است علم غیب پس گویا او بهتر را بچشم می بیند آیا خبر داده نشد ب آنچه در

صُحُفٍ مُّوسَى ۲۶ وَإِبْرَاهِيمَ الَّذِي وَفَّى ۲۷ أَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ

صحیفه های موسی و ابراهیم که وفادار بود و مضمونش آنکه بر نخواهد داشت هیچ برادرانده بار گناه

أُخْرَى ۲۸ وَأَنْ لَّيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى ۲۹ وَأَنَّ سَعْيَهُ سَوْفَ

دیگر را و آنکه نرسد آدمی را مگر آنچه عمل کرده است و آنکه سعی آدمی دیده

۲۰

ط

یعنی این است نهایت
علم ایشان ۱۲

۲۱

يُرَى ۴۵ ثُمَّ يُجْزَاهُ الْجَزَاءَ الْأَوَّلَى ۴۶ وَأَنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الْمُنْتَهَى ۴۷

خواهد شد باز داده خواهد شد بحسب آن سعی جزای تمام و آنکه بسوخته پروردگار نیست باز گشت

أَنَّهُ هُوَ أَضْحَكَ وَأَبْكَى ۴۸ وَأَنَّهُ هُوَ أَمَاتَ وَأَحْيَا ۴۹ وَأَنَّهُ خَلَقَ

آنگاه خندانید و گریانید و آنکه او میرانید و از زنده کرد و آنکه خدا آفرید

الرُّوحَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى ۵۰ مِنْ نُطْفَةٍ إِذَا تُمْنَى ۵۱ وَأَنَّ عَلَيْهِ

دو نسیم نر و ماده را از نطفه چون ریخته شود در رحم و آنکه بر خدا

النَّشْأَةَ الْآخِرَى ۵۲ وَأَنَّهُ هُوَ أَغْنَىٰ وَأَقْنَى ۵۳ وَأَنَّهُ هُوَ رَبُّ

لازم است آن پیدا کردن دیگر و آنکه او تو نگه ساخت و سرمایه داد و آنکه هو نیست پروردگار

الشَّعْرَى ۵۴ وَأَنَّهُ أَهْلَكَ عَادًا الْأُولَى ۵۵ وَثَمُودَ أَفْجَا أَبْقَى ۵۶ وَقَوْمَ

سنتاره شعری و آنکه او هلاک ساخت عادی نخستین را و هلاک کرد ثمود را پس هیچ کس باقی نگذاشت مگر آل نوح

نُوحٍ مِّن قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا هُمْ أَظْلَمَ وَأَطَىٰ ۵۷ وَالْمُؤْتَفِكَةَ

قوم نوح را پیش ازین هر آینه ایشان بودند سنگار تر و از حد گذشته تر و شهر موفکه را

أَهْوَىٰ ۵۸ فَغَشَّاهَا مَا غَشَّىٰ ۵۹ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكَ تَتَمَارَىٰ ۶۰ هَذَا

بر زمین آلوده پس پوشانید بر آلودگی پوشانیده ملک پس در کدام یک از نعمت های پروردگار خود را

نَذِيرٌ مِّنَ النَّذِيرِ الْأُولَىٰ ۶۱ أَزِفَتِ الْأَافَاقُ ۶۲ لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ

آدمی شبیهی این پیغامبر ترساننده است از جنس ترسانندگان پیشین نزدیک آمد قیامت نیست او را

اللَّهِ كَاشِفَةٌ ۶۳ أَفَمِنْ هَذَا الْحَدِيثِ تَعْجَبُونَ ۶۴ وَتَضْحَكُونَ وَ

سوائے خدا هیچ ظاهر کننده آما ازین سخن تعجب نمی کنید و خنده می نمائید

لَا تَبْكُونَ ۶۵ وَأَنْتُمْ سَامِدُونَ ۶۶ فَاسْجُدُوا لِلَّهِ وَاعْبُدُوا ۶۷

نه می گریید و شما بازی کننده هستید پس سجده کنید خدا را و پرستش نمائید

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۶۸ وَتَجْزِيٰنِ الْإِنشَاءِ ۶۹ وَتَجْزِيٰنِ الْإِنشَاءِ ۷۰

سوره قمر که نازل شود و آن بنام خداست بخشاینده مهربان و تجزیه و تجزیه آیت و در کجاست

إِقْرَبَتِ السَّاعَةُ ۷۱ وَانْشَقَّ الْقَمَرُ ۷۲ وَإِنْ يَرَوْا آيَةً يُعْرَضُوا وَيَقُولُوا

نزدیک آمد قیامت و بشکافت ماه فل و اگر کافران ببینند نشانه اعراض کنند و گویند

فل
یعنی سنگباران کرد ۱۲
فل
اشاره است بآن قصه که
کافران از حضرت پیغمبر
صلی الله علیه وسلم
معجزه طلب کردند و هیچ
ماه را دو قطعه ساخت
یکه بر کوه اقصی و دیگر
بر کوه قیصاع و آنست
اعظم ۱۲

سوره قمر

سِحْرٌ مُّسْتَمِرٌّ ۚ وَكَذَّبُوا وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ وَكُلُّ أَمْرٍ مُّسْتَقَرٌّ ۝

سحر بیست قوی و دروغ شمر دند و پیروی خواہش خود کردند و ہر چیزے در وقت خود قرار فرماید است

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ الْأَنْبَاءِ مَا فِيهِ مُزْدَجَرٌ ۚ حِكْمَةٌ بَالِغَةٌ فَمَا

و ہر آئینہ آمدہ است بدیشان از خبرها آنچه در راں بندست و آمدہ است و انیش تمام پس

تَغْنِ الْتَذَرُ ۚ فَتَوَلَّ عَنْهُمْ يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ إِلَى شَيْءٍ شَكِرٌ ۝

فائدہ نمیدہد ترسانید نہا پس اعراض کن از ایشان آنروز کہ بخواند خوانندہ بسوئے چیزے ناخوش نیایش

خُشَعًا أَبْصَارُهُمْ يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ كَأَنَّهُمْ جَرَادٌ

ظاہر شدہ باشد بر چشم ایشان بر آیند آن روز گویا ایشان بلخ پر آئندہ اند

مُنْتَشِرٌ ۚ مَّهْطِعِينَ إِلَى الدَّاعِ يَقُولُ الْكَافِرُونَ هَذَا يَوْمٌ عَسِرٌ ۝

شتاب کنان بسوئے آن خوانندہ گویند کافران این روزے سخت مشوار

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا وَقَالُوا مَجْنُونٌ وَازْدُجِرَ ۝

دروغ شمر دند پیش از ایشان قوم نوح پس دروغ داشتند بندہ ما را و گفتند دیوانہ است با او سخن و پشت گرفتہ شد

فَدَعَا رَبَّهُ أَنِّي مَغْلُوبٌ فَانْتَصِرَ ۚ فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ

پس دعا کرد بجناب پروردگار خود کہ من مغلوب شدہ ام پس انتقام بخش پس کشادیم در ہائے آسمان را بآب

مِنْهُمْ مَّهِرًا ۚ وَفَجَرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَى أَمْرٍ قَدْ

بسیار ریزندہ و روان کردیم از زمین چشمہ با پس جمع شد آب از ہر جانب بنا بر کاریکہ مقدر

قُدْرٍ ۚ وَحَمَلْنَاهُ عَلَى ذَاتِ الْأَوَاحِ وَدُسِّرَ ۚ تَجَرَّى بِأَعْيُنِنَا جَزَاءُ

شدہ بود و سوار کردیم نوح را بر کشتی خداوند تخت با و میخبا میرفت بحضور چشم ما بجهت انتقام

لِمَنْ كَانَ كُفْرًا ۚ وَلَقَدْ تَرَكْنَاهَا آيَةً فَهَلْ مِنْ مُّذَكِّرٍ ۝

برائے کسیکہ باور نہ داشتہ بودند و اراول و ہر آئینہ گذاشتیم این عقوبت انشان پس هیچ پند گیرندہ است پس چگونه

كَانَ عَذَابِي وَنُذُرٍ ۚ وَلَقَدْ يَسْرُنَا الْقُرْآنَ لِلَّذِ كُرْ فَهَلْ مِنْ

بود عقوبت من و ترسانیدن ہائے من و ہر آئینہ آسان کردیم قرآن را تا پند گیرند پس آیا هیچ

مُذَكِّرٍ ۚ كَذَّبَتْ عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرٍ ۚ إِنَّا أَرْسَلْنَا

پند گیرندہ ہست دروغ شمر دند قوم عاد پس چگونه بود عذاب من و ترسانیدن ہائے من ہر آئینہ ما فرستادیم

وقف انهم

و

یعنی ہلاک قوم ۱۲

و

یعنی ہائے انتقام خصم

کتاب ۱۲

عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي يَوْمٍ نَحْسٍ مُسْتَمِرٍّ ۝ تَنْزِعُ النَّاسَ ۝

برایشان باد تند را در روز شوم بغایت سخت بر میکنند مردمان را

كَانَهُمْ أَجْمَازُ نَخْلٍ مُنْقَعِرٍ ۝ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ ۝

گویند ایشان تنهائے درختان خرما از بیخ برکنده اند پس چگونه بود عقوبت من و ترسانیدن های من و

لَقَدْ يَسْرُنَا الْقُرْآنُ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدْكِرٍ ۝ كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِالنُّذُرِ ۝

هر آئینه آسان کرده ایم قرآن را تا بندگان بیدار پس آید هیچ پند گیرنده است دروغ صمد و ثمود ترسانند گان را

فَقَالُوا ابْشِرْنَا وَاحِدًا اتَّبِعْهُ إِنَّا إِذَا لَفِيَ ضَلَالٍ وَسُورٍ ۝ أَلْقَى

پس گفتند آیا یک آدمی را از قوم خویش پیروی کنیم هر آئینه ما آنگاه در گمراهی و دیوانگی باشیم آیا

الذِّكْرُ عَلَيْهِ مِنْ بَيْنِنَا بَلْ هُوَ كَذَّابٌ أَشِرٌ ۝ سَيَعْلَمُونَ غَدًا مَنِ

نازل کرده شد بر من و من از میان ما نه بلکه او دروغگوئی خود پسند است خواهند دانست فردا

الْكَذَّابُ الْأَشِرُّ ۝ إِنَّا مُرْسِلُوا النَّاقَةِ فِتْنَةً لَّهُمْ فَارْتَقِبْهُمْ

کیست دروغگوئی خود پسند هر آئینه ما خواهیم فرستاد ماده شتر را بجهت آزمائش ایشان را پس ای

وَاصْطَبِرْ ۝ وَنَبَّهْنَاهُمْ أَنْ الْبَاءَ قِسْمَةٌ بَيْنَهُمْ كُلٌّ شَرْبٌ مَحْضَرٌ ۝

صالح منتظر ایشان باش و صبر پیش گیر و خبردار کن ایشان را که آب مقسوم است در میان ایشان هر یک حصه از آب حاضر شود

فَنَادُوا صَاحِبَهُمْ فَتَعَاطَى فَعَقَرَ ۝ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ ۝

پس آواز دادند یا خود را پس دست درازی کرد و مخرج ساخت پس چگونه بود عقوبت من و ترسانیدن های من

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيْحَةً وَاحِدَةً فَكَانُوا كَهَشِيمِ الْمُحْتَظِرِ ۝

هر آئینه ما فرستادیم برایشان یک نعره پس شدند مانند خیره در بیم شکسته که خیره سازند آزارنا کرده باشند

وَلَقَدْ يَسْرُنَا الْقُرْآنُ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدْكِرٍ ۝ كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ

و هر آئینه آسان ساختیم قرآن را برای آنکه پند گیرند پس آید هیچ پند گیرنده است دروغ و ثمود و قوم لوط

بِالنُّذُرِ ۝ إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبًا إِلَّا آلَ لُوطٍ نَجَّيْنَاهُمْ بِسَحَرٍ ۝

ترسانند گان را هر آئینه ما فرستادیم برایشان باد سنگباران مگر اهل خانه لوط که خلاص ساختیم ایشان را

نِعْمَةٌ مِّنْ عِندِنَا كَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ شَكَرَ ۝ وَلَقَدْ أَنْذَرَهُمْ

وقت نعمت ما را از نزد یک خویش چنین جزا میدهم هر که را شکر گذاری کرد و هر آئینه لوط ترسانیده بود ایشان را

عج

مترجم گوید خطیر و حادثه است که از شاخه های خشک خار برائی گو سفند بسا کنند و آن بر ویر زمان پائمال موالش می گردد خدا تعالی بآن پائمال شده تشبیه داد ۱۲

بَطَشْنَا فَنَزَلْنَا بِالنُّذُرِ ٣٦ وَلَقَدْ رَاوَدُوهُ عَنْ ضَيْفِهِ فَطَمَسْنَا

از عقوبت ما پس بکاره کردند در آن ترسانیدنها و هر آینه سخن گفتند تا غفلت دهند و طار از حفظ همانان او پس

أَعْيُنُهُمْ فَنُزِّلُوا عَذَابَ ابْنِ وَنُذِرُ ٣٧ وَلَقَدْ صَبَّحَهُم بُكْرَةً عَذَابٌ

محو کردیم چشم ایشان را پس غفیم بچشید عذاب مرا و ترسانیدنها را و هر آینه غارت کرد ایشان را یک بگاه عقوبت

مُسْتَقَرٌّ ٣٨ فَنُزِّلُوا عَذَابَ ابْنِ وَنُذِرُ ٣٩ وَلَقَدْ يَسْرُنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ

جائے گیرنده پس غفیم بچشید عذاب مرا و ترسانیدنها را و هر آینه آسان ساختیم قرآن را برای تذکر

فَهَلْ مِنْ مُدْكِرٍ ٤٠ وَلَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النُّذُرُ ٤١ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كُلِّهَا

گیرند پس آیا هیچ پند گیرنده هست و هر آینه آمدند خویشاوندان فرعون را ترسانندگان دروغی شمرند نشانهائی

فَاخَذْنَاهُمْ أَخَذَ عَزِيزٌ مُقْتَدِرٌ ٤٢ أَكْفَأُكُمْ خَيْرٌ مِنْ أُولَئِكَ أَمْ لَكُمْ

مارا همه آنرا پس گرفتیم ایشانرا مانند در گرفتن غالب قوی آیا کافران شما را قریش بهتر اند از این جماعت یا آیا

بِرَاءَةٌ فِي الزُّبُرِ ٤٣ أَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُنتَصِرُونَ ٤٤ سَيُهْزَمُ

شمارا حکم خلاصی است در کتابها تمی پیشین آیا می گویند ما جماعتی انتقام کننده ایم شکست داده خواهد شد

الْجَمْعُ وَيُولُونَ الدُّبُرَ ٤٥ بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ أَدْهَى

اجتماع را و برگردانند ایشان پشت بلکه قیامت وعده گاه ایشان است و قیامت سخت تر

وَأَمْرٌ ٤٦ إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ ٤٧ يَوْمَ يُسْعَبُونَ فِي

و تنگ ترست هر آینه گنه گاران در گمراهی و جهالت اند یا دکن روزی که کشیده شود ایشان را در

النَّارِ عَلَى وُجُوهِهِمْ ذُقُوا مَسَّ سَقَرٍ ٤٨ إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ

دو رخ بر روی ایشان گوئیم بچشید دست رسانیدن دو رخ را هر آینه ما هر چیزی را پیدا کردیم

بِقَدْرِ ٤٩ وَمَا أَمْرُنَا إِلَّا وَاحِدَةٌ كَلَمْحٍ بِالْبَصَرِ ٥٠ وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا

باندازه مقرر و نیست حکم ما مگر یک کلمه مانند گردانیدن چشم و هر آینه هلاک ساختیم

أَشْيَاءَكُمْ فَهَلْ مِنْ مُدْكِرٍ ٥١ وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ فِي الزُّبُرِ ٥٢ وَ

امثال شما را پس آیا هیچ پند گیرنده است و هر چیزی که کرده اند مکتوب است در نامه اعمال

كُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُسْتَطَرٌّ ٥٣ إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَهَرٍ ٥٤

هر خورد و بزرگ نوشته شده است و هر آینه هر بزرگاران در بوستانها و چشمه ها باشند

٢٤٩

و
یعنی در سرعت وجود و
آسان بودن است
و
یعنی در لوح محفوظ ١٢

وَقَدْ

فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِيكٍ مُّقْتَدِرٍ

هر آینه متقیان در مجلس راستی باشند نزدیک بادشاه توانا

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سوره رحمن در مدینه نازل شد و آن بنام خداست بخشاینده هر بان بهفتاد و هشت آیت مرکه است

الرَّحْمَنُ ۱ عَلَّمَ الْقُرْآنَ ۲ خَلَقَ الْإِنْسَانَ ۳ عَلَيْهِ الْبَيَانُ ۴

خدا آموخت قرآن را آفرید آدمی را آموختش سخن گفتن

الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ ۵ وَ النَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ ۶ وَالسَّمَاءُ

آفتاب و ماه بحساب مقرر میروند و گیاه و درخت سجد میکنند و آسمان را

رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ ۷ أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ ۸ وَأَقِيمُوا

برافراشت و فرو داد و توازن را مقصد آنکه از حد تجاوز نکنید در ترازو و راست سنجید

الْوِزْنَ بِالْقِسْطِ وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ ۹ وَالْأَرْضُ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ ۱۰

بافزاد و نقصان نکنید در ترازو و زمین را گسترده برای آدمیان در این زمین

فِيهَا فَاكِهَةٌ ۱۱ وَالتَّخْلُ ذَاتُ الْأَكْبَامِ ۱۲ وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ

در این زمین میوه است و درختان خرم است خداوند غلات را و در این زمین دانه خداوند بزرگ است

وَالزَّيْتَانِ ۱۳ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۱۴ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ

و گل خوشبو نیست و پس کدام یک را از نعمتهای پروردگار خویش دروغ می شمردید و آفرید آدمی را از

صَلْصَلٍ كَالْفَخَّارِ ۱۵ وَخَلَقَ الْجَانَّ مِنْ مَّارٍ مِنْ نَارٍ ۱۶ فَبِأَيِّ

گل خشک مانند سفال شده و آفرید جن را از شعله آتش پس کدام یک را

الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۱۷ رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ ۱۸ فَبِأَيِّ

از نعمتهای پروردگار خویش دروغ می شمردید پروردگار مشرق است و پروردگار مغرب است پس کدام یک را

الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۱۹ مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ ۲۰ بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ

از نعمتهای پروردگار خویش دروغ می شمردید گذشت دو دریا را تا بهم جمع شوند میان این بر دو حجاب است که

لَا يَبْغِيَانِ ۲۱ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۲۲ يُخْرِجُ مِنْهُمَا الْمَوْءُودُ

یکه بر دیگری تعدی نمیکند پس کدام یک را از نعمتهای پروردگار خویش دروغ می شمردید بر آید ازین

ف
ترجم گوید اوست
که برگ جنوب غازی
علف دو آب ایشان
میشود پس این علامت
نعمت است ۱۲
ف جن و انس ۱۳
یعنی در زمستان
آفتاب مشرق و مغرب
و گرد آید و در تابستان
مشرق و مغرب دیگر است

وَالْمَرْجَانُ ۝ فَيَأْتِي الْآءَ رَبِّكُمْ أَتُكْذِبُنِ ۝ وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنشَآتُ

در دریا مروارید و مرجان پس کدام یک را از نعمتهای پروردگار خویش دروغ می گوید و خدا راست گشتی باروان

فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ۝ فَيَأْتِي الْآءَ رَبِّكُمْ أَتُكْذِبُنِ ۝ كُلُّ مَنْ

فرومند بر فراشته و دریا مانند کوه پس کدام یک را از نعمتهای پروردگار خویش دروغ می گوید هر که هست

عَلَيْهَا فَإِنَّ ۝ وَيَبْقَىٰ وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَلِ وَالْإِكْرَامِ ۝ فَيَأْتِي

بر زمین باقی شود و باقی ماند روی پروردگار تو خداوند بزرگی و انعام پس کدام

الْآءَ رَبِّكُمْ أَتُكْذِبُنِ ۝ يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ

یک را از نعمتهای پروردگار خویش دروغ می گوید سوال میکند از خدا هر که در آسمانهاست و زمین است هر

هُوَ فِي شَأْنٍ ۝ فَيَأْتِي الْآءَ رَبِّكُمْ أَتُكْذِبُنِ ۝ سَنَفَرُّ لَكُمْ آيَةً

روزی خدا در حالتی است و پس کدام یک را از نعمتهای پروردگار خویش دروغ می گوید از هر فالخ شده شما

الثَّقَلَيْنِ ۝ فَيَأْتِي الْآءَ رَبِّكُمْ أَتُكْذِبُنِ ۝ يَمْعُشَرُ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ

متوجع شدیم ای جن و انس پس کدام یک را از نعمتهای پروردگار خویش دروغ می گوید ای قوم جن و انس

إِنْ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ تَنْفُذُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ فَانْفُذُوا

اگر می توانید که بیرون بروید از کنارهای آسمان و زمین پس بیرون بروید

لَا تَنْفُذُونَ إِلَّا بِسُلْطَانٍ ۝ فَيَأْتِي الْآءَ رَبِّكُمْ أَتُكْذِبُنِ ۝ يُرْسَلُ

بیرون نخواهید رفتن مگر بقوتی و پس کدام یک را از نعمتهای پروردگار خویش دروغ می گوید فرستاده

عَلَيْكُمْ أَشْوَاطٌ مِنَ النَّارِ وَنُحَاسٌ فَلَا تَنْتَصِرُونَ ۝ فَيَأْتِي الْآءَ

خواهد شد بر شما شعله از آتش و دود نیز پس مقابله نتوانید کردن پس کدام یک را

رَبِّكُمْ أَتُكْذِبُنِ ۝ فَإِذَا انْشَقَّتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ وَرْدَةً كَالدِّهَانِ ۝

از نعمتهای پروردگار خویش دروغ می گوید پس چون بشکافت آسمان پس شود مثل گل سرخ مانند ادیم سرخ

فَيَأْتِي الْآءَ رَبِّكُمْ أَتُكْذِبُنِ ۝ فَيَوْمَئِذٍ لَا يُسْأَلُ عَنْ ذَنْبِهِ إِنْسٌ

پس کدام یک را از نعمتهای پروردگار خویش دروغ می گوید پس آن روز سوال کرده نشود از گناه خویش آدمی

وَلَا جَانٌ ۝ فَيَأْتِي الْآءَ رَبِّكُمْ أَتُكْذِبُنِ ۝ يُعْرَفُ الْمُجْرِمُونَ

و نه جنی پس کدام یک را از نعمتهای پروردگار خویش دروغ می گوید شناخته شوند مجرمان

و

و
بے تنگیم یا تنگیم پس
با حقیا احیا یا امانت
و اندام
و
پسند آن کس که
است

بِسْمِهِمْ فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَالْأَقْدَامِ ۖ فَيَأْتِي الْآءَ رَبِّكُمْ

پس گرفتار شود بوسیله پیشانی و پاهای ایشان پس کلام یک از نعمتهای

تَكْذِبُ ۚ هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي يُكَذِّبُ بِهَا الْمُجْرِمُونَ ۖ يَطُوفُونَ

بر دور و کار خویش دروغ می گویند این است آن دروغ شمرده بودند آن را که نگارایان آمد و شد کنند میان

بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَمِيمٍ ۚ فَيَأْتِي الْآءَ رَبِّكُمْ تَكْذِبُ ۚ وَلَمَّا خَالَ

آن آتش و میان آب گرم جوشیده پس کلام یک از نعمت های بر دور و کار خویش دروغ می گویند و کسی که

مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّتٍ ۖ فَيَأْتِي الْآءَ رَبِّكُمْ تَكْذِبُ ۚ ذَوَاتَا أَفْنَانٍ ۖ

ترسیده است از ایشان بر دور و کار خویش دروغ می گویند پس کلام یک از نعمتهای بر دور و کار خویش دروغ می گویند در بوستان

فَيَأْتِي الْآءَ رَبِّكُمْ تَكْذِبُ ۚ فِيهِمَا عَيْنٌ تَجْرِي ۖ فَيَأْتِي الْآءَ

پس کلام یک از نعمت های بر دور و کار خویش دروغ می گویند در بوستان دو چشم می روند پس کلام یک از

رَبِّكُمْ تَكْذِبُ ۚ فِيهِمَا مِنْ كُلِّ فَاكِهَةٍ زَوْجَانِ ۖ فَيَأْتِي الْآءَ

از نعمتهای بر دور و کار خویش دروغ می گویند در آن دو بوستان از هر میوه دو قسم باشد پس کلام یک از

رَبِّكُمْ تَكْذِبُ ۚ مُتَكِينٍ عَلَىٰ فُرُشٍ بَطَائِنُهَا مِنْ إِسْتَبْرَقٍ ۖ

از نعمتهای بر دور و کار خویش دروغ می گویند تکبیر بر فرش های کاسه آن از حریر یک باشد

وَجَنَّاتُ الْجَنَّتَيْنِ دَانٍ ۖ فَيَأْتِي الْآءَ رَبِّكُمْ تَكْذِبُ ۚ فِيْهِمَا

و میوه آن دو بوستان نزدیک بود پس کلام یک از نعمتهای بر دور و کار خویش دروغ می گویند در آن

قَصْرٌ الطَّرَفِ لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌ ۖ فَيَأْتِي

کو حکما حوران باشند و از لذت چشم جمیع کرده است آنها هیچ آدمی پیش از ایشان و نه هیچ جنی پس کلام یک از

الْآءَ رَبِّكُمْ تَكْذِبُ ۚ كَانْتَهُنَّ الْيَاقُوتُ وَالْمَرْجَانُ ۖ فَيَأْتِي

از نعمتهای بر دور و کار خویش دروغ می گویند گویا آن حوران یاقوت و مرجان اند پس کلام یک از

الْآءَ رَبِّكُمْ تَكْذِبُ ۚ هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ ۖ فَيَأْتِي

از نعمتهای بر دور و کار خویش دروغ می گویند نیست جزای نیکوکاری مگر انعام بسیار پس کلام یک از

الْآءَ رَبِّكُمْ تَكْذِبُ ۚ وَمِنْ دُونِهَا جَنَّاتٌ ۖ فَيَأْتِي الْآءَ رَبِّكُمْ

از نعمتهای بر دور و کار خویش دروغ می گویند و جز این دو بوستان دیگر باشند پس کلام یک از نعمتهای

تَكْذِبُ

فَيَأْتِي الْآءَ رَبِّكُمْ تَكْذِبُ

ف

پس کلام یک از نعمتهای بر دور و کار خویش دروغ می گویند

تَكْذِبُنْ مُدْهَامَتُنْ ۖ فَيَأْتِي الْآءَ رَيْكُمَا تُكْذِبُنْ ۖ فِيهِمَا

پروردگار خویش دروغ می شمرد و دوستان سبزه را از غایت سبزی بسیار می میزند پس کدام یک را از نعمتهای پروردگار خویش دروغ

عَيْنِنْ نَصَاخَتِنْ ۖ فَيَأْتِي الْآءَ رَيْكُمَا تُكْذِبُنْ ۖ فِيهِمَا فَاِكْهَةٌ

می شمرد دران بوستان و چشمه جوشنده باشند پس کدام یک را از نعمتهای پروردگار خویش می شمرد دران دو بوستان میوه

وَنَخْلٌ وَرُمَّانٌ ۖ فَيَأْتِي الْآءَ رَيْكُمَا تُكْذِبُنْ ۖ فِيهِنَّ خَيْرٌ

و درختان خرما و انار باشند پس کدام یک را از نعمتهای پروردگار خویش دروغ می شمرد دران کوشکها زان

حَسَانٌ ۖ فَيَأْتِي الْآءَ رَيْكُمَا تُكْذِبُنْ ۖ حُورٌ مَّقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ ۖ

برگزیده با جمال باشند پس کدام یک را از نعمتهای پروردگار خویش دروغ می شمرد حورا نگه داشته شده در خیمها

فَيَأْتِي الْآءَ رَيْكُمَا تُكْذِبُنْ ۖ لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَ

پس کدام یک را از نعمتهای پروردگار خویش دروغ می شمرد جماع کرده است آنها هیچ آدمی پیش از ایشان و

لَا جَانٌ ۖ فَيَأْتِي الْآءَ رَيْكُمَا تُكْذِبُنْ ۖ مُتَكِينِينَ عَلَى رُفْرِ

نریج چنه پس کدام یک را از نعمتهای پروردگار خویش دروغ می شمرد تکیه زده باشند بر بالشها

خُضِرٍ وَعَبْقَرِيٍّ حَسَانٍ ۖ فَيَأْتِي الْآءَ رَيْكُمَا تُكْذِبُنْ ۖ

سبز و بساط هائے نیک پس کدام یک را از نعمتهای پروردگار خویش دروغ می شمرد

تَبْرَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ۖ

- بابرکت است نام پروردگار تو - خداوند بزرگی و انعام

سُورَةُ الْوَاقِعَةِ ۚ هِيَ سِتُّونَ آيَةً ۚ تَنَزَّلُ عَلَى نَبِيِّكَ ۚ

سوره واقعه در مکه نازل شده و آن نود و شش آیت و سه رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بناام خدای بخشنانده مهربان

إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ۚ لَيْسَ لَوْقَعَتِهَا كَاذِبَةٌ ۖ خَافِضَةٌ رَّافِعَةٌ ۚ

یا وکن آنگاه که متحقق شود قیامت نیست وقت بودن آن هیچ نفس دروغ گوینده و پس کننده است جماعت را بلند

إِذَا رُجَّتِ الْأَرْضُ رَجًا ۚ وَبُسَّتِ الْجِبَالُ بَسًا ۖ فَكَانَتْ هَبًا ۚ

کننده است طافرا آنگاه که جنبایند شود زمین را جنبایند سخت و ریزه ریزه کرده شود کوه ها را ریزه ریزه گردان بسیار پس شود

و
یعنی هر مسلمان شود کفر
و آخر آنجا باشد ۱۲

سورة الواقعة

وقف لازم

مُنَبِّئًا ۖ وَكُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً ۖ فَأَصْحَبُ الْيَمِينَةِ ۗ مَا أَصْحَبُ

مانند غبار برآورنده و شوید شما تنگم پس اهل سعادت چه حال دارند اهل

الْيَمِينَةِ ۚ وَأَصْحَبُ الْمُشْئِمَةِ ۗ مَا أَصْحَبُ الْبَشَّةِ ۚ وَالسَّبِقُونَ

سعادت و اهل شقاوت چه حال دارند اهل شقاوت و پیش روندگان خود

السَّبِقُونَ ۚ أُولَٰئِكَ الْمُقَرَّبُونَ ۚ فِي جَنَّتِ النَّعِيمِ ۚ ثَلَاثَةٌ ۚ مِّنَ

ایشانند پیش روندگان آن پیش روندگان ایشانند نزدیک کردگان در بوستانهای نعمت باشند سابقان جمعی

الْأَوَّلِينَ ۚ وَقَلِيلٌ مِّنَ الْآخِرِينَ ۚ عَلَىٰ سُرٍّ مَّوْضُونَةٍ ۚ مُّتَكِينِينَ

بسیار اند پیشینیان و اندک اند از پسینیان و بر تخت های زر بافته نشسته باشند تکیه زده

عَلَيْهَا مُتَقِيلِينَ ۚ يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّخَلَّدُونَ ۚ بِأَكْوَابٍ

بر آن روبرو میگردند برگزیده آمد و شد میکنند بر ایشان نوجوانان جاودیدان بآب خوره ها

وَأَبَارِيقَ ۚ وَكَأْسٍ مِّنْ مَّعِينٍ ۚ لَا يَصَدَّعُونَ عَنْهَا وَلَا يُزْفُونَ ۚ

و ابرق ها و پیاله ها از شراب جاری نه در در سوراخه شود ایشانرا از آن شراب و نه بیرون شوند

وَفَاكِهَةٍ مِّمَّا يَتَخَيَّرُونَ ۚ وَلَحْمِ طَيْرٍ مِّمَّا يَشْتَهُونَ ۚ وَ

و آمد و رفت کنند بامیوه از هر جنس که اختیار کنند و گوشت مرغان از هر جنس که بپسند کنند و

حُورٌ عِينٌ ۚ كَأَمْثَالِ اللُّؤْلُؤِ الْمَكْنُونِ ۚ جَزَاءُ بِمَا كَانُوا

ایشانرا است حوران کشاده چشم مانند مروارید پوشیده کرده شده پاداش و بهیم بحسب آنچه

يَعْمَلُونَ ۚ لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا الْغَوَا ۚ وَلَا تَأْثِيمًا ۚ إِلَّا قِيلًا سَلَامًا

میکردند نه شنوند در بهشت سخن بیهوده و نه حرفی که گناه باشد لیکن بشنوند این سخن که

سَلَامًا ۚ وَأَصْحَبُ الْيَمِينِ ۗ مَا أَصْحَبُ الْيَمِينِ ۚ فِي سِدْرٍ

هر یک سلام میگویند و اهل سعادت چه حال دارند اهل سعادت در درختان

مُخْضُودٍ ۚ وَطَلْحٍ مَّنْضُودٍ ۚ وَظِلٍّ مَّمْدُودٍ ۚ وَنَآءٍ مَّسْكُوبٍ ۚ

کنار بخار و در درختان موز تو بر تو مژه آن و در سایه دلاز و در آب ریخته شده

وَفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ ۚ لَا مَقْطُوعَةٍ وَلَا مَمْنُوعَةٍ ۚ وَفُرُشٍ مَّرْفُوعَةٍ ۚ

و در میوه بسیار نه پایان رسد و نه از آن منع کرده شود و فرش های فراخته شده

ف
یعنی از ارم سابقه ۱۲
ط
یعنی از است محمدیه

إِنَّا أَنشَأْنَهُنَّ إِنْشَاءً ۖ فَجَعَلْنَهُنَّ أَبْكَارًا ۖ عُرُبًا أَتْرَابًا ۖ

هر آئینه ما آفریدیم حوران را یک نوع آفریدن پس ساختیم ایشان را از دوشیزه محبوب شونده نزدیک شوهران

لَا صُحْبَ الْيَمِينِ ۖ ثَلَاثَةٌ مِّنَ الْأَوَّلِينَ ۖ وَثَلَاثَةٌ مِّنَ الْآخِرِينَ ۖ

و نه هم عمر با یکدیگر بر سه اصحاب یمن جماعتی بسیارند از پیشینان و جماعتی بسیارند از پسینان

وَأَصْحَابُ الشِّمَالِ ۖ مَا أَصْحَابُ الشِّمَالِ ۖ فِي سَمُومٍ وَحَمِيمٍ ۖ

و اهل شقاوت چه حال دارند و اهل شقاوت در باد گرم و آب گرم باشند

و ظِلٍّ مِّنْ يَّخْمُومٍ ۖ لَا بَارِدٍ وَلَا كَرِيمٍ ۖ إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ

در سایه دو سیاه که نه خنک باشد و نه با عزت بود هر آئینه ایشان بودند پیش

ذَلِكَ مُتَرْفِعِينَ ۖ وَكَانُوا يَصْرُوفُونَ عَلَى الْحَدِثِ الْعَظِيمِ ۖ

ازین بناز پرورده و مداومت میکردند بر گناه بزرگ یعنی شرک

وَكَانُوا يَقُولُونَ ۖ إِذَا امْتَنَّا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا ۖ إِنَّا

و می گفتند آيا چون بمیریم و خاک شویم و استخوانی چند باشیم آیا ما

لَمَبْعُوثُونَ ۖ أَوْ آبَاءُنَا الْأَوَّلُونَ ۖ قُلْ إِنِ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ

بر آفرینشته شویم آیا پدران نخستین ما را آفرینشته شوند بگو هر آئینه پیشینان و پسینان

لَمَجْمُوعُونَ ۖ إِلَىٰ مِيقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ ۖ ثُمَّ إِنَّكُمْ أَيْهَا

جمع کرده شوند در میعاد روز مقرر باز هر آئینه شما را

الضَّالُّونَ الْمَكْذِبُونَ ۖ لَا يَكُونُ مِنْ شَجَرٍ مِّنْ زَقُّومٍ ۖ فَمَالُؤُنَ

گمراهان دروغ شمارندگان نخواهید خورد از درختان زقوم پس پرخواهید کرد

مِنْهَا الْبُطُونَ ۖ فَشَارِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْحَمِيمِ ۖ فَشَارِبُونَ

ازان شکم هارا پس خواهید آشامید بران طعام از آب گرم پس خواهید آشامید

شُرْبَ الْهَيْمِ ۖ هَذَا نَزْلُهُمْ يَوْمَ الدِّينِ ۖ نَحْنُ خَلَقْنَكُمْ

مانند آشامیدن شتران مستسقی اینست همانی ایشان روز جزاء ما آفریدیم شما را پس چرا

فَلَوْلَا تَصَدَّقُونَ ۖ أَفَرَأَيْتُمْ مَا تُمْنُونَ ۖ ءَأَنْتُمْ تَخْلُقُونَهُ

با و بر نمی کنید یعنی احاده ما آیا می بینید آنچه میریزید در رحم زنان ما آیا شما می آفرینید آن را

ع
١٤

و
یعنی بفرج و دلالت
ت
یعنی منی را ١٢

أَمْ نَحْنُ الْخَالِقُونَ ۖ نَحْنُ قَدْ زَانَبَيْنَاكَ الْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ

یا ما آفریننده ایم ول ما معین کردیم در میان شما مرگ را و نیستیم ما

بِمَسْبُوقِينَ ۖ عَلَىٰ أَنْ تُبَدِّلَ أَمْثَالَكُمْ وَنُنْشِئَكُمْ فِي مَا

عاجز کرده شده از آنکه عوض شما آریم قومی مانند شما و بیا فرماییم شما را در عالمی که

لَا تَعْلَمُونَ ۖ وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْأَةَ الْأُولَىٰ فَلَوْلَا تَذَكُّرُونَ ۖ

نمیدانید و هر آینه دانسته اید آفرینش نخستین را پس چرا پند نمی گیرید

أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَحْرُثُونَ ۖ ءَأَنْتُمْ تَزْرَعُونَهَا أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ ۖ

آیا دیدید آنچه می کارید آیا شما می روید آن را یا ما روید آنرا

لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ حُطَامًا فَظَلْتُمْ تَفَكَّهُونَ ۖ إِنَّا الْبَغْرُمُونَ ۖ

اگر خواهم بگردانیم آن زراعت را گویا به در هم شکسته به تعبیر نماید گوئید هر آینه ما غرامت کشند گانیم

بَلْ نَحْنُ مُحْرَمُونَ ۖ أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ ۖ ءَأَنْتُمْ

بلکه ما محروم ماندگانیم آیا دیدید آن آب را کرمی آشامید آیا شما

أَنْزَلْنَاهُ مِنَ الْمُنْزِلِ ۖ أَمْ نَحْنُ الْمُنْزِلُونَ ۖ لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ

فرو داد آورده اید آن را از ابر یا ما فرود آورده گانیم اگر خواهم شور بگردانیم

أَجَاغًا فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ ۖ أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ ۖ ءَأَنْتُمْ

آزرا پس چرا شکر نمی گوئید آیا دیدید آن آتش را که از میان شاخ درخت برمی آید آیا شما

أَنْشَأْتُمْ شَجَرَتَهَا أَمْ نَحْنُ الْمُنْشِئُونَ ۖ نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذْكِرَةً وَ

آفریده اید درخت آن را یا ما آفریننده ایم ما ساختیم آن درخت را برای پند

مَتَاعًا لِلْمُقْوِينَ ۖ فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ۖ فَلَا أُقْسِمُ بِمَوْقِعِ

و منفعت برای مسافران پس به پاکی یاد کن پروردگار بزرگ خود را پس سوگند میخورم باینجا

النُّجُومِ ۖ وَإِنَّهُ لَقَسَمٌ لِّوَعْلَمُونَ عَظِيمٌ ۖ إِنَّهُ لَقُرْآنٌ كَرِيمٌ ۖ

ستاره ها ول و این قسمتیست بزرگ اگر بدانید هر آینه این کتاب آسمانی است گر اینقدر

فِي كِتَابٍ مُّكْنُونٍ ۖ لَا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ ۖ تَنْزِيلٌ مِّنْ رَبِّ

نوشته شده است در کتاب پوشیده که دست نمی رسانند بآن مگر پاک کردگان ول فرستاده شده است از

ول
یعنی تقایب میکنیم منی
را از حلالی به حلالی
آدمی پیدا می شود
والله اعلم
فل
یعنی شهب و الله اعلم
فل
یعنی در لوح محفوظ ۱۳

۱۵
۱۴
۱۳
۱۲
۱۱
۱۰
۹
۸
۷
۶
۵
۴
۳
۲
۱

الْعَالَمِينَ ٨٧ أَفِيْهِذَا الْحَدِيثِ أَنْتُمْ مُّدْهِنُونَ ٨٨ وَتَجْعَلُونَ

عالمہا آیا بایں سخن شما انکار کنند داید دے سناید

رُسْرُقَكُمْ أَنْتُمْ تَكْذِبُونَ ٨٩ فُلُوكُمْ لَا إِذَا بَلَغَتِ الْخُلُقُومَ ٩٠ وَأَنْتُمْ

نہیبہ خود و آنکہ شما یہ دروغ نسبت می کنید پس انگاہ کہ رسید روح شخصے بنائے مگو دشمن

حِينَئِذٍ تَنْظُرُونَ ٩١ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلَكِنْ لَا تُبْصِرُونَ ٩٢

انگاہ دے تبیدر و ما نزدیک تریم باو بہ نسبت شما و تبیین نے ٹرید

فُلُوكُمْ لَا إِنْ كُنْتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ ٩٣ تَرْجِعُونَهَا إِنْ كُنْتُمْ

پس اگر تبیدر غیر مقہور حکم الہی چرا باز تروانید روح را اگر

صَادِقِينَ ٩٤ فَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ ٩٥ فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ

راست گوئید و پس اما اگر باشد مردہ از نزدیکان بارگاہ الہی پس اور است راحت و

وَجَنَّتُ نَعِيمٍ ٩٦ وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ٩٧ فَسَلَامٌ

کمال خوشبو و بہشت ان نعمت و اما اگر باشد از اہل سعادت پس سلامت است

لَكَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ٩٨ وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُكْذِبِينَ ٩٩

اے مخاطب خاطر ترا اہل سعادت و اما اگر باشد از دروغ شمارندگان

الضَّالِّينَ ١٠٠ فَتَنْزِيلٌ مِّنْ حَمِيمٍ ١٠١ وَتَصْلِيَةٌ جَمِيمٍ ١٠٢ إِنَّ هَذَا هُوَ

گمراہان پس اور است ہمانی از آب گرم و اور است در آوردن بہ دوزخ ہر آئینہ این خبر دہشت

حَقُّ الْيَقِينِ ١٠٣ فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ١٠٤

بے شبہ است پس بیانی یاد کن پروردگار بزرگ خود را

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١٠٥ وَعِشْرَ آيَاتٍ مِّنْهُنَّ ١٠٦

سورہ حدید در مدینہ نازل شد و آل بنام خداے بخشایندہ و ہر بیان بیست و نہایت چہار کوع است

سَبِّحْ لِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ١٠٧ لَهُ مُلْكُ

بہ پائی یاد کرد خدا را ہر چہ در آسمان با و زمین است و اوست غالب و انا اور است بادشاہی

السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ١٠٨ هُوَ

آسمانہا و زمین زندہ میکند و می میراند و او ہر چیز توانا است اوست

ف
یعنی در روح محفوظ
و
ترجم گوید لفظ لول
داخل است
ترجیونہا و عادہ آن
برائے تاکید است

سورہ

الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ هُوَ

مخفیستین همه و اوست آنچیزین همه و اوست آشکار و اوست پنهان و او هر چیز

در دست اوست

الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى

آنکه آفرید آسمان با زمین را در شش روز

پا بر است قرار شد

الْعَرْشِ يَعْلَمُ مَا يَلْجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ

بر عرش می داند آنچه در می آید بر زمین و آنچه بر می آید از آن و آنچه می نهد

و آنچه می نهد

مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَرْجُ فِيهَا وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ وَاللَّهُ بِمَا

از آسمان و آنچه در می رود اندک و او با شما است و جایی که باشید و خدا آید

و آنچه می نهد

تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ لَهُ تِلْكَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضُ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ

میکنید بیناست او را است باز شاهی آسمان با زمین و بسوی خدا بازگردانید

و بسوی خدا بازگردانید

الْأُمُورُ يُوَلِّجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُوَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَهُوَ

بیشود کار با در می آورد شب را در روز و روز را در شب و او

در شب و او

عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ أَلَمْ يَأْتِ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَأَنْفَقُوا مِمَّا جَعَلَكُمْ

دانا است بکنون سینها ایمان آید بخدا و رسول او و نخرج کنید از بیتان دانا

و نخرج کنید از بیتان دانا

مُسْتَخْلَفِينَ فِيهِ فَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَنْفَقُوا لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ

ساخته است شمارا جا نشین دیران در حق پس آنکه ایمان آوردند و خرج کردند از شمارا شمارا است و بزرگ

و بزرگ

وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالرَّسُولِ يَدْعُوكُمْ لِمَأْتُوا بِرَبِّكُمْ وَ

و چیست شمارا که ایمان نیاورید بخدا و رسول او دعوت می کند شمارا را ایمان آید هر روز و کار خود بش

دعوت می کند شمارا را ایمان آید

قَدْ أَخَذَ بِيثَاقِكُمْ أَنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ عَلَى

و بر آید عهد گرفته است از شما که آنکه استید باور دارند و اوست آنکه فرود می فرستد بر

و اوست آنکه فرود می فرستد بر

عَبْدِهِ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَإِنَّ اللَّهَ

بنده خود آیات واضح تا بیرون آورد شمارا از تاریکی به روشنایی و الله

تا بیرون آورد شمارا از تاریکی به روشنایی

بِكُمْ لَرَوْفٌ رَحِيمٌ وَمَا لَكُمْ لَا تُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلِلَّهِ

بر شما بخشاینده مهربان است و چیست شمارا که خرج نکنید در راه خدا

در راه خدا

و
اینکه روز است و غیره

مِثْرَاتُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَنْ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ

خدا تراست واپس گذاشته آسمان ها و زمین و کس برابر نیست از شما آنکه خرج کرد پیش از

الْفَتْحِ وَقَاتَلَ أُولَئِكَ أَعْظَمُ دَرَجَةٍ مِنَ الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدِ

فتح که و قتال کرد با آنکه این چنین عمل بعد ازین فتح که کرده باشد آنجا که در مرتبه بزرگ تر اند از آنکه خرج کردند بعد از فتح

وَقَاتِلُوا كُلَّ يَوْمٍ لِلَّهِ الْغَنِيَّةِ وَاللَّهُ يُبَاهِتُ الْعَمَلُونَ خَيْرٌ ١٠

و قتال کردند و هر یک را و عدله داده است خدا حالیت نیک و خدا با آنچه میکنید خبردار است

مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضْعِفُهُ لَهُ ۖ وَلَئِنْ

کسیست آنکه قرض دهد خدا را قرض دادن نیک پس دو چند او کند آن قرض را برائے او

أَجْرُكُمْ ١١ يَوْمَ تُرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتُ يَسْعَى نُورُهُمْ بَيْنَ

او راست روز بزرگ یاد کن روزیکه ببینی مردان مسلمانان را و زنان مسلمانان را باین صفت که میشتابند نور ایشان

أَيْدِيهِمْ وَيَأْمُرُهُمْ بِشْرِكِهِمُ الْيَوْمَ جَنَّتْ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا

پیش دست ایشان و بجانب راست ایشان گفته شود شوره باد شمالا امروز شما را است بوستان ها میروند زیر آن

الْأَنْهَارُ خُلِدِينَ فِيهَا ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ١٢ يَوْمَ يَقُولُ

جوتنها جاوید باشید آنجا اینست مطلب باین بزرگ روزیکه گویند

الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ لِلَّذِينَ آمَنُوا انْظُرُونَا نَقْتَبِسْ مِنْ نُورِكُمْ

مردان منافق و زنان منافق با مسلمانان بنظر شفقت نگرید بسوی ما تا روشنی گیریم از نور شما

قِيلَ ارْجِعُوا وَرَاءَكُمْ فَالْتَمِسُوا نُورًا ۖ فَضُرِبَ بَيْنَهُم بِسُورٍ لَهُ

گفته شود باز گردید پس پشت خویش پس بچوید روشنی را و پس بنا کرده شود در میان ایشان دیواری

بَابٌ بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ وَظَاهِرُهُ مِنْ قِبَلِهِ الْعَذَابُ ١٣

که او را دروازه باشد اندرون آن دیوار در آنجا رحمت است و بیرون آن دیوار بجانب پیش او عذاب است

يُنَادُوهُمْ أَمْ يَكُنْ مَعَكُمْ قَالُوا بَلَىٰ وَلَكِنَّكُمْ فَتَنْتُمْ أَنْفُسَكُمْ

آواز دهند منافقان مسلمانان را آیا ما بودیم همراه شما گفتند آری ولیکن شما در بلا افتادید و خود را فتنه نمودید

وَتَرَبَّصْتُمْ وَارْتَبْتُمْ وَغَرَّبَكُمْ الْأَمْثَلُ حَتَّىٰ جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ ۚ وَ

و انتظار کردید و شک آوردید و فریفته گردید شما را آرزو ها تا آنکه برسد فرمان خدا و

ع ١٧

ف

یعنی هر کسی که بگوید آنچه بگذارد و ملک خدا باشد پس بآن بخل کردن نهایت شهنش است

ف

مترجم گوید یعنی در دنیا رویده و تحصیل نور کنید که این تحصیل نور نیست و الله اعلم

ف

یعنی هر یک مسلمانان را

ف

یعنی اجل ١٢

غَرَّكُمْ بِاللَّهِ الْغُرُورُ ⑬ فَالْيَوْمَ لَا يُؤْخَذُ مِنْكُمْ فِدْيَةٌ وَلَا مِنَ

فریب و دشمنی را در فرمانبرداری خدا شیطان فریبده پس امروز فرار گرفته شود از شما فدیة و نه از کافران

الَّذِينَ كَفَرُوا ۚ مَا أُولَٰئِكَ النَّارُ هِيَ مَوْلَاكُمْ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ⑭

گرفته شود جایی شما آتش است همان آتش لایق شماست و بد بازگشت است و نه

أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ وَمَا نَزَلَ

آیا وقت نرسیده است مسلمانان را که نیایش کنند دل ایشان وقت یاد کردن خدا و وقت یاد آوردن

مِنَ الْحَقِّ وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ

انچه آمده است از وحی الهی و نباشند مانند آنکه داده شده است ایشان را کتاب پیش ازین پس دراز

عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَسِقُونَ ⑮ اَعْلَمُوا أَنَّ

گشت بر ایشان مدت پس سخت شد دل بپای ایشان و بسیار از ایشان بدکاران اند بدانید که خدا

اللَّهُ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ

زنده میکند زمین را بعد از مرده بودن آن هر آینه بیان کردیم برائے شما نشانهها بود که شما

تَعْقِلُونَ ⑯ إِنَّ الْمُسْذِقِينَ وَالْمُصَدِّقَاتِ وَأَقْرَضُوا اللَّهَ قَرْضًا

دریابید هر آینه مردان خیرات دهنده و زنان خیرات دهنده و آنانکه قرض داده اند خدا را قرض

حَسَنًا يُضَعَّفُ لَهُمْ وَلَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ ⑰ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَ

نیک و دو چند داده شود ایشان را و ایشانراست نزد گرامی قدر و آنانکه ایمان آوردند بخدا و

رُسُلِهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الصِّدِّيقُونَ ⑱ وَالشُّهَدَاءُ عِنْدَ رَبِّهِمْ لَهُمْ

پیغمبران او آنجمان ایشانند صدیقان و شهبانان نزدیک پروردگار خویش ایشانراست

أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ

مزد ایشان و نور ایشان و آنانکه کافر شدند و دروغ شمردند آیات ما را آنجمان اهل

الْبَحِيمِ ⑲ اَعْلَمُوا أَنَّهَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهُمْ زِينَةٌ وَ

دو رخ اند بدانید که زندگانی دنیا بازیست و بیهودگی است و آرائش است و

تَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ كَمِثْلِ غَيْثٍ

خود بستائی است در میان خویش و از یکدیگر زیاده طلبی است در مال با و فرزندان مانند بارانی که به شگفت

أَعَجَبَ الْكُفَّارَ نَبَاتُهُ ثُمَّ يَهِيمُ فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا

آورد زراعت کنندگان را راستی او باز خشک شود پس زرد پنبی آن را باز در هم شکسته گردد

وَفِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيدٌ ۚ وَمَغْفِرَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ ۚ وَ

و در آخرت عذاب سخت است و نیز آمرزش است از جانب خدا و خوشنودیست

مَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ ۚ سَابِقُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن

نیست زندگانی دنیا مگر بهره که باعث فریب باشد سبقت کنید بسوی آمرزش از

رَبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أُعِدَّتْ

جانب خدا و بسوی بهشتی که پهنائی او مانند پهنائی آسمان و زمین باشد آماده کرده شد

لِلَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ۚ ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ

برائے آنانکه ایمان می آرند بخدا و پیغامبران او اینست فضل خدا میدهد به هر که خواهد

وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ۚ مَا أَصَابَ مِنْ مُّصِيبَةٍ فِي

و خدا خداوند فضل بزرگ است در رسید هیچ مصیبتی در

الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ إِلَّا فِي كِتَابٍ مِّن قَبْلُ أَنْ تُبْرَاهَا

زمین و نه در جان شما مگر نوشته شده است در کتابی پیش از آنکه بپراوریم آن مصیبت را

إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ۚ لَّكَيْلًا تَأْسُوا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا

بهر آئینه این کار بر خدا آسان است خبر داده ایم تا اندوه نخورید بر آنچه رفت از دست شما و تماشادمان

بِمَا أَتَيْتُمْ ۚ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ۚ وَالَّذِينَ يَبْخُلُونَ

نه شویید با آنچه عطا کرد شما را و خدا تعالی دوست نمیدارد هر کس کند خود ستاننده را دوست نگیرد و آنرا که بخل

وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ ۚ وَمَن يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ

میکند و مردمان را به بخل می فرماید و هر که روگردان شود بهر آئینه خدا همونست بے نیاز

الْحَمِيدُ ۚ لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ

ستوده بهر آئینه فرستادیم پیغامبران خود را به نشانهای واضح و فرود آوردیم همراه ایشان کتاب

وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ ۚ وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ

و ترازو تا عمل کنند مردمان با انصاف و فرود آوردیم آهن را بسبب آن جنگ

شديد ومنافع للناس وليعلم الله من ينصره ورسله بالغيب

سخت است و منفعت با سئ دیگر برائے مردمان و تا بداند خدا کسے را نصرت دہد خدا را غایب نہ پیغمبران اورا

ان الله قوي عزيز ولقد ارسلنا نوحا وابراهيم وجعلنا في

ہر آئینہ خدا توانائے غالب است و ہر آئینہ فرستادیم نوح را و ابراہیم را و ہمہادیم در

ذريتهما النبوة والكتب فيهم فهدى وكثير منهم فاسقون

اولاد ایشان پیغامبری و کتاب پس بعض ایشان را ہدایت کردہ است و بسیارے از ایشان بدکارانند

ثم قفينا على اثارهم برسولنا و قفينا بعيسى ابن مريم واتينا

باز فرستادیم از پستہ ایشان پیغامبران خود را و از پستہ آوردیم عیسیٰ پسر مریم را و دادیم

الانجيل وجعلنا في قلوب الذين اتبعوه رافة ورحمة

انجیل و ہمہادیم در دل تابعان او ہرمانی و بخشایش

ورهبانية ابتدعوها ما كتبناها عليهم الا ابتغاء رضوان

و گوشہ نشینی کہ خود پیدا کردہ بودند آن را مافرض نہ ساختہ بودیم بر ایشان لیکن اختراع کردند بطلب خوشنودی

الله فيما رعوها حق رعايتها فاتينا الذين امنوا منهم اجرهم

خدا پس نگاہ داشت آن کردند حق نگہداشتن آن پس عطا کردیم آنان را کہ ایمان آوردند از ایشان و

وكثير منهم فاسقون يا ايها الذين امنوا اتقوا الله وامنوا

مزد ایشان و بسیارے از ایشان بدکارانند ای آنکہ ایمان آورده اید پیغمبران سابق بترسید از خدا و ایمان

برسوله يؤتكم كفلين من رحمته ويجعل لكم نورا تمشون

آرید بہ پیغامبران و کتاب ہدایت شمارا و دھستہ از رحمت خود و ہدایت شمارا نورے کہ راہ روید ہاں

به ويعفركم والله غفور رحيم لئلا يعلم اهل الكتب

و تا بیا مرزد شمارا و خدا آمرزگار ہرمان است خدا باین مقدمہ خبر داد تا بداند اہل کتاب

الا يقدرون على شيء من فضل الله وان الفضل بيد

کہ ایشان قادر نیستند بر چیزی از فضل خدا و بدانند کہ فضل بدست

الله يؤتيه من يشاء والله ذو الفضل العظيم

خدا است میدہد آن را بہر کہ خواہد و خدا صاحب فضل بزرگ است

ط
یعنی محمد صلی اللہ علیہ
وسلم
ط
یعنی محمد صلی اللہ علیہ
وسلم

لِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝ إِنَّ الَّذِينَ يُحَادُّونَ اللَّهَ وَ

کافران را عذاب درد دهنده باشد هر آینه آنانکه مخالفت میکنند با خدا و

رَسُولَهُ كُتِبُوا كَمَا كُتِبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَقَدْ أَنْزَلْنَا

رسول او خوار کرده شد ایشانرا چنانکه خوار کرده شد آنان را که پیش از ایشان بودند و هر آینه فرود آورديم

آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ ۖ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُهِينٌ ۝ يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ

آیات واضح و کافران را عذاب خوار کننده است روزیکه برانگیزد ایشانرا

اللَّهُ جَمِيعًا فَيَنْبِئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا أَحْصَاهُ اللَّهُ وَنَسُوهُ ۖ

خدا همه یک جا پس خبر دهد ایشانرا آنچه کرده بودند یادداشت آنرا خدا و ایشانرا از فراموشی گرداند

وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ۝ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا

و خدا بر همه چیز مطلع است آیا ندیدی که خدا میداند آنچه

فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَا يَكُونُ مِنْ نَجْوَى ثَلَاثَةٍ

در آسمان است و آنچه در زمین است نمی باشد با یکدیگر را از گفتن سه شخص مگر

إِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ وَلَا خَمْسَةَ إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَلَا آدْنَى

خدا چهارم ایشان است و نمی باشد از گفتن پنج شخص الا خدا ششم ایشان است و نزدیکتر

مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْثَرَ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ أَيْنَ مَا كَانُوا ثُمَّ

ازین مگر خدا با ایشان است و نه زیاده ازین مگر خدا با ایشان است هر کجا باشند باز خبر دهد

يُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيَمَةِ ۚ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ

ایشان را روز قیامت آنچه کرده اند هر آینه خدا بهر چیز

عَلِيمٌ ۖ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نَهَوُا عَنِ النَّجْوَى ثُمَّ يَعُودُونَ

داناست آیا ندیدی بسوئی آنانکه منع کرده شد ایشانرا از با یکدیگر را از گفتن و باز عود میکنند

لِمَا نُهُوا عَنْهُ وَيَتَنَجَّوْنَ بِالْآثِمِ وَالْعَدُوِّ وَانْصَبَتِ

در آنچه ازان منع کرده شد ایشانرا و با یکدیگر را از میگویند در باب گناه و تعدی و نافرمان بر داری

الرُّسُولُ وَإِذَا جَاءُوكَ حَيَّوْكَ بِمَا لَمْ يُحْيِكَ بِهِ اللَّهُ ۖ

پیغامبر و چون بیایند پیش تو دعا کنند ترا بآن کلمه که دعا نکرده است ترا خدا آن فلان و

یعنی سه و دو که از ایشان
در ایامی مسلمین بود
والله اعلم
یعنی بجای السلام علیک
السلام علیک گویند
یعنی مگر بر تو باد ۱۲

يَقُولُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ لَوْلَا يُعَذِّبُنَا اللَّهُ بِمَا نَقُولُ حَسْبُكُمْ

میگویند در دل خویش چرا نه عذاب میکند ما را خدا بسبب آنچه میگوییم و بس است

جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا فَبِئْسَ الْمَصِيرُ ۱۰ يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

ایشان را درونخ در آیند آن جا پس بد جایست و دروغ لے مسلمانان

إِذَا تَنَاجَيْتُمْ فَلَا تَتَنَاجَوْا بِالْآثِمِ وَالْعُدُوِّ إِنَّ وَمَعْصِيَتِ

چون بایکدیگر رازگوئید پس باید که رازگوئید در باب گناه و تعدی و نافرمانی

الرَّسُولِ وَتَنَاجَوْا بِالْبِرِّ وَالتَّقْوَى ۱۱ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ

پیغامبر و رازگوئید در باب نیکوکاری و پرهیزکاری و بترسید از خدائی که بسوئے او حشر کرده

تُحْشَرُونَ ۱۲ إِنَّمَا النَّجْوَى مِنَ الشَّيْطَانِ لِيَحْزَنَ الَّذِينَ

خواهید شد جز این نیست که راز گفتن بد از کار شیطان است تا اندوهگین کند مسلمانان را

آمَنُوا وَلَيْسَ بِضَرِّهِمْ شَيْءٌ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَعَلَى اللَّهِ

و نیست هیچ زیان رساننده بایشان مگر با اذن خدا و بر خدا

فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ۱۳ يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قِيلَ لَكُمْ

باید که توکل کنید مسلمانان لے مسلمانان چون گفته شود شما را

تَفْسَحُوا فِي الْمَجْلِسِ فَأَسْحُوا يَفْسَحِ اللَّهُ لَكُمْ وَإِذَا قِيلَ

که کشاده بنشینید در مجلس یا پس کشاده کنید جائے را تا کشاده کند خدا برائے شما هر شکلی را چون

أَنْشُرُوا فَأَنْشُرُوا يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ

گفته شود برخیزید پس برخیزید تا بلند کند خدا مرتبه برائے آنان که ایمان آورده اند از شما و آنانکه

أَوْتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ ۱۴ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۱۵ يَأَيُّهَا

عطا کرده شده است ایشانرا علم و خدا آنچه میکنید خبردار است لے

الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَنَاجَيْتُمُ الرَّسُولَ فَقَدِ مُوَابِقِينَ يَدَى

مسلمانان چون خواهید که رازگوئید با پیغامبر پس نخست بدید پیش از راز

نَجْوَاكُمْ صَدَقَ ۱۶ ذَلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَأَطْهَرُ ۱۷ فَإِنْ لَمْ

گفتن خود خیرات را این کار بهتر است شما را و پاکیزه تر پس اگر

ول
یعنی اگر پیغامبر است
است یا یقیناً که ما را
عذاب رسیده
و الله اعلم

تَجِدُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۱۲ ۱۳ أَشَفَقْتُمْ أَنْ تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيِ

نیابید هر آینه خدا آمرزگار مهربانست و آیت رسیدید از آنکه نخست دهید پیش از

نَجْوَاكُمْ صَدَقْتُ فَإِذَا لَمْ تَفْعَلُوا وَتَابَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ

لاز گفتن خود غیرت را پس چون نکردید و در گزرا نید خدا از شما

فَأَقِمْوَا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۱۴

پس بارسه برپا دارید نماز را و دهید زکوة را و فرمانبرداری کنید خدا را و رسول او را

وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ۱۵ ۱۶ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ تَوَلَّوْا قَوْمًا

و خدا خبردارست آنچه میکنید آینه دیدی بسوی آنانکه دوستی کردند با قومی که

غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مَا هُمْ مِنْكُمْ وَلَا مِنْهُمْ وَيَحْلِفُونَ

غضب کرده است خدا بر ایشان و نیستند این منافقان از شما و نه از یهود و سوگند میخورند

عَلَى الْكَذِبِ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ۱۷ ۱۸ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا

در فرغ و ایشان میدانند آماده ساخته است خدا برای ایشان عذاب سخت

إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۱۹ ۲۰ اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً

هر آینه بد است آنچه میکردند سپر گرفته اند سوگند این خود را

فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ فَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ ۲۱ ۲۲ لَنْ

پس باز داشتند مردم را از راه خدا پس برای ایشانست عذاب خوار کننده دفع

تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا أُولَٰئِكَ

شخا بد کرد از ایشان اموال ایشان و اولاد ایشان از عذاب خدا چیزی را اینجمان

أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۲۳ ۲۴ يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا

اهل دوزخ اند ایشان آخجا جا میدان باشند روزیکه برانگیزد ایشانرا خدا همه یکجا

فَيَحْلِفُونَ لَهُ كَمَا يَحْلِفُونَ لَكُمْ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ عَلَى

پس سوگند خورند بحضور او چنانکه سوگند میخورند بحضور شما و می پندارند که ایشان بر چیزه

شَيْءٍ إِلَّا أَنَّهُمْ هُمُ الْكَذِبُونَ ۲۵ ۲۶ اسْتَوْذَعْتُمْ الشَّيْطَانَ

هستند آگاه شو هر آینه ایشانند دروغگو غالب آمده است بر ایشان شیطان

و مترجم گوید این حکم
منسوخ است
باینکه می آید
والله اعلم ۱۲
و یعنی منافقان یهود
و سوگند میخورند و الله اعلم ۱۳

فَأَنسَاهُمْ ذِكْرَ اللَّهِ أُولَٰئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ ۚ أَلَا إِنَّ حِزْبَ

پس فراموش ساخت از خاطر ایشان یاد کردن خدا را اینجمله لشکر شیطان است آگاه شو هر آئینه لشکر

الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَاسِرُونَ ۚ إِنَّ الَّذِينَ يُحَادُّونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ

شیطان ایشانند ز میان کاران هر آئینه آنانکه خلاف میکنند با خدا و رسول او

أُولَٰئِكَ فِي الْأَذَلِّينَ ۚ كَتَبَ اللَّهُ لَأَعْلَبَنَّ أَنَا وَرُسُلِي ۚ

این جماعه در جهل خوارترین مردم اند حکم کرد خدا البته غالب شوم من و غالب شوم پیغامبران من

إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ۚ لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ

هر آئینه خطا توانا غالب است نخواهی یافت قومی را که ایمان دارند بخدا و روز

الْآخِرِ يُؤَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ

آخر باین صفت که دوستی کنند با کسیکه خلاف کرده است با خدا و رسول او اگر چه آباء باشند

أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ ۚ أُولَٰئِكَ كَتَبَ فِي

پدران ایشان و پسران ایشان برادران ایشان یا خویشان بدان ایشان آن مومنان که با کافران دوستی ندارند نوشته

قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِّنْهُ ۖ وَيَدْخُلُهُمْ جَنَّاتٌ

است خدا در دل ایشان ایمان را و قوت داده است ایشان را بفيض غیبی از جانب خود و در آرد ایشان را

تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ

بر بوستان با میرو و زیر آن جویها جاویدان آنجا خوشنود شد خدا از ایشان

وَرَضُوا عَنْهُ ۚ أُولَٰئِكَ حِزْبُ اللَّهِ ۚ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ

خوشنود شدند ایشان از خدا ایشانند لشکر خدا آگاه شو هر آئینه لشکر خدا ایشانند

الْمُفْلِحُونَ ۚ

رستگاران

سُورَةُ الْحَشْرِ مَدَنِيَّةٌ قَدْ هِيَ أَرْبَعٌ وَعِشْرُونَ آيَةً وَثَلَاثُونَ كُتِبَ عَلَيْهَا

سوره حشر در مدینه نازل شده و آن بیست و چهار آیت و سه رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بناام خداوند بخشنده مهربان

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ①

فل به یابی یا و کرد خدای را آنچه در آسمان باست و آنچه در زمین است و دوست غالب با حکمت

هُوَ الَّذِي أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ

دوست آنکه برادر از اهل کتاب از

دِيَارِهِمْ لِأَوَّلِ الْحَشْرِ مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ يَخْرُجُوا وَظَنُّوا أَنَّهُمْ

خانهای ایشان در اول جمع کردن لشکر گمان نه داشتید شما که برآیند و گمان میکردند آن کافران

مَنْعَتْهُمْ حُصُونُهُمْ مِنَ اللَّهِ فَأَتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ

که نگذارند ایشان باشند قلعه بامنی ایشان از عقوبت خدا پس بیامد ایشان عقوبت خدا از آن جا که

يَحْتَسِبُوا وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ يُخْرِبُونَ بُيُوتَهُمْ

نمی دانستند و افکند در دل ایشان ترس را خراب میکردند خانههای خود را

بِأَيْدِيهِمْ وَأَيْدِي الْمُؤْمِنِينَ فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِيَ الْأَبْصَارِ ②

بدرست خویش و بدست مسلمانان نیز خراب شد پس عبرت گیرید ای خداوندان دید با

وَلَوْلَا أَنْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الْجَلَاءَ لَعَذَّبُكُمْ فِي الدُّنْيَا

و اگر نه آن بود که نوشت خدا بر ایشان جلا وطنی برآیند عقوبت میکرد ایشان را در دنیا

وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابُ النَّارِ ③ ذَلِكَ يَأْتِيهِمْ شَاقُّوا اللَّهَ

و ایشان را است در آخرت عذاب آتش این عذاب بسبب آنست که ایشان

وَرَسُولُهُ ④ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ⑤

منی گفت کردند با خدا و رسول او و هر که نمی گفت کند با خدا پس بر آید خدا سخت کند بر عقوبت است

مَا قَطَعْتُمْ مِنْ لَيْنَةٍ أَوْ تَرَكْتُمُوهَا قَائِمَةً عَلَى أُصُولِهَا

اینچو بریدید از درخت خراب یا از آتشید آن را ایستاده برینج خودش

فَيَاذِنِ اللَّهُ وَلِيُخْرِجَ الْفَاسِقِينَ ⑥ وَمَا آفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ

پس بفرمان خدا بود و تا بخوار کند بدکاران را فل و آنچه عائد گردانید خدا بر پیغمبر خود از

مِنْهُمْ فَمَا أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ وَلَكِنْ

اموال بنی نضیر پس نتاخته بودید برال اسبان را و نه شتران را ولیکن

فل

مزموم گوید که آن حضرت
صلی الله علیه وسلم چون

بمدینه آمدند
بنی نضیر را

کردند ایشان
بسبب شقاق

ازلی سعی غداست
آنحضرت پیش گرفتند

آنحضرت اراده فرمود که
آنجماع را بجلا وطن فرماید

منافقان آن ملاعین را
پیغام فرستادند که

شما قتال کنید و
جنگ استواری درین

که مار فتنه شما ایم خدا
تعالی بر خلاف اراده

منافقان در اول جمع
کردن لشکر بر یهود اتفاقا

فرمود تا عا جزا دهند
و جلا وطنی اختیار کردند

سخن اهل نفاق را نشنیدند
و قتال و کراه جمع جان

اتفاق یافتند اموال ایشان
فی شد فی کفر او و کفر غیر

قتال بدست مسلمانان
افتد خدا تعالی منت بر

مسلمانان نهاد حکم فی
بیان فرمود و از اراده

منافقان خبر داد و الله
اعلم

بنوعی دیگر و الله اعلم
فل

بینه قطع درخت بر موط
وقت جهاد جاز است
در کتب آن نیز جایز است
اعلم

اللَّهُ يُسَلِّطُ رُسُلَهُ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝

خدا غالب میگرداند پیغامبران خود را بر هر که خواهد و خدا بر هر چیزی توانا است

مَا آفَاءَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ فَلِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ

آنچه عائد گردانید خدا بر پیغامبر خود از اموال ساکنان دیه با پس خدای راست و پیغامبر را

وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ ۚ

و بخویشاوندان را و یتیمان را و فقیران را و راه گزرها را

كَيْ لَا يَكُونَ دُولَةً بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنْكُمْ وَمَا آتَاكُمُ

بیان فرمودیم تا نباشد آن دستگردان میان تو نگران از شما و هر چه بدید شما را

الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ

پیغامبر بگیرید آن را و هر چه منع کند شما را از آن باز ایستید و ترسید از خدا

إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۖ ۝ لِّلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ

هر آینه خدا سخت کننده عقوبت است آن فی فقیران هجرت کننده راست آنانکه

أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالُهُمْ يُبْتَغُونَ فَضْلًا مِّنْ

بیرون کرده شد ایشان را از خانه های ایشان و اموال ایشان می طلبند نعمت را از پروردگار

اللَّهِ وَرِضْوَانًا وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَٰئِكَ هُمُ

خویش و خوشنود می را و نصرت میدهند خدا را و پیغامبر را این جماعه ایشانند

الصَّادِقُونَ ۚ وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِن قَبْلِهِمْ

راست و عده و نیز آنان را است که جائے گرفتند بدین اسلام و جائے پیدا کردند در ایمان پیش از

يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ

همایران دوست میدارند هر که هجرت میکند بسوی ایشان و نه می یابند در خاطر خود و غرض

حَاجَةً مِّمَّا أُوتُوا وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ

از طرف آنچه داده شد همایران را و دیگران را اختیار میکنند بر خویششان و اگر چه باشد ایشانرا

خَصَاصَةً ۚ وَمَنْ يُوقِ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۝

احتیاج و هر که نگاه داشته شد از حرص نفس خودش پس آنجماعه ایشانند رستگاران

و

و
یعنی خویشاوندان
پیغامبر را
و
یعنی به مدینه

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا

و نیز آنان را است که آمدند بعد ما بجزان و انصاری گویند ای پروردگار ما بیا مرز ما را و

غِلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ ۱۰ أَلَمْ تَرَ إِلَى

برادران ما که سبقت کردند بر ما به ایمان آوردن و پیدامن در دین ما

عج

الَّذِينَ نَافَقُوا يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ

پیچ کینه به نسبت آنکه ایمان آوردند پس پروردگار ما هر آینه تو بخشاشده مهربانی و ایمان بدی بسوئے

الْكِتَابِ لَئِنْ أَخْرِجْتُمْ لَنَخْرُجَنَّ مَعَكُمْ وَلَا نُطِيعُ فِيكُمْ

آنکه منافق شدند میگویند آن برادران خود را که کافرند از اهل

أَحَدًا أَبَدًا وَإِنْ قُوتِلْتُمْ لَنَنْصُرَنَّكُمْ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ

کتاب بخدا اگر جزا وطن کرده شود شمارا البته بیرون شویم نیز همراه شما و فرمان قبول نکنیم در مقدم شما

كَذِبُونَ ۱۱ لَئِنْ أَخْرِجُوا لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ وَلَئِنْ قُوتِلُوا

بیچکس را بگز و اگر قتال کرده شود با شما البته نصرت دهیم شمارا و خدا کو اسی میدهد که ایشانند

لَا يَنْصُرُونَهُمْ وَلَئِنْ نَصَرُوهُمْ لَيُولَيَنَّ الْأَذْوَارُ ثُمَّ لَا يَنْصُرُونَ

در دشمنان بخدا اگر جزا وطن کرده شود اهل کتاب را جزا وطن نشوند همراه ایشان و اگر جنگ کرده شود

لَا أَنْتُمْ أَشَدُّ رَهْبَةً فِي صُدُورِهِمْ مِنَ اللَّهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ

با اهل کتاب نصرت ندهند ایشان را و اگر نصرت دهند کتاب را البته بازگردانند پشت خود را بعد از آن مدو کرده شود ایشان را

قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ۱۲ لَا يُفَاتِلُونَكُمْ جَمِيعًا إِلَّا فِي قُرَى مُحَصَّنَةٍ

هم آئینه شما را به مسلمانان بارعب ترید در خاطر ایشان از خدا این بسبب آنست که

أَوْ مِنْ وَرَاءِ جُدٍ بَأْسُهُمْ بَيْنَهُمْ شَدِيدٌ تَحْسِبُهُمْ

ایشان قوی هستند که نمی فهمند جنگ نکنند با شما یکجا شده مگر در دیر یا در بطلان حصار

جَمِيعًا وَقُلُوبُهُمْ شَتَّىٰ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ۱۳

ساختم باشند با هم پس دیوار با جنگ ایشان در میان خویش سخت ترست به پنداری ایشان را

همه یکجا مجتمع شده و دلها را ایشان بداند است این بسبب آنست که ایشان قوی هستند که درستی یا بطلان

ل
مترجم گوید از این کتب معلوم
شد که در حق هر مسلمان را
حق است پس جمع
ملاحظه را باید داشت که اهل
حق کفایت کنند و الله اعلم
ل
یعنی از غلبه خدا که محال
ست بر او ندارند و الله
اعلم ۱۲
ل
یعنی با یکدیگر خانه جنگی
دارند و محصلت ایشان
یکی نیست و الله اعلم ۱۳

كَمَثَلِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِيبًا ذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝ كَمَثَلِ الشَّيْطَانِ إِذْ قَالَ لِلْإِنْسَانِ

داستان ایشان مانند داستان آنانست که پیش از ایشان بودند و نزدیکی چشیدند و بال گناه خود را و

اِشَارًا زُاسْت عَذَابٍ دَر دَنَآکَ و داستان منافقان با اهل کتاب مانند داستان شیطان است چون گفت

اَكْفُرْ فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِّنْكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ

آدمی را کافر شو پس چون کافر شد گفت بر آئینه من بے تعلقم از تو هر آئینه من میترسم از خدا بے پروا گردا

الْعَالَمِينَ ۝ فَكَانَ عَاقِبَتُهُمَا أَنَّهُمَا فِي النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا

عالمها پس شد عاقبت کار ایشان شیطان و این آدمی آنکه ایشان در آتش باشند جاویدان آن جا

وَذَلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ ۝ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ

و این است جزائے ستمکاران ای مسلمانان بترسید از خدا

وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ لِغَدٍ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ

و باید که تامل کند هر شخص که چه چیز پیش فرستاده است برائے فردا و بترسید از خدا هر آئینه خدا خبردار است

بِمَا تَعْمَلُونَ ۝ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنسَاهُمْ

بآنچه می کنید و مباشید مانند آنانکه فراموش کردند خدا را پس خدا فراموش گردانید

أَنفُسَهُمْ أُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ۝ لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ

از خاطر ایشان تدبیر حال ایشان از این جماعه ایشانند بدکاران برابر نیستند اهل دوزخ

وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَائِزُونَ ۝ لَوْ أَنزَلْنَا

و اهل بهشت ایشانند بمطلب رستندگان اگر فرود می آوردیم

هَذَا الْقُرْآنَ عَلَىٰ جَبَلٍ لَّرَأَيْتَهُ خَاشِعًا مُّتَصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ

این قرآن را بر کوهی بر آئینه میدیدی آنرا نیایش کرده پاره پاره شده از خوف

اللَّهِ وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ۝

خدا و این داستانها بیان می کنیم برائے مردمان تا ایشان تامل کنند

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ هُوَ

اوست آن خدا که نیست هیچ معبود مگر او داننده نهال و آشکارا اوست

۲۷

ث

یعنی چنانکه اهل بدعت و منجم شدن ایشان میگویند و الله اعلم
ث
جی برائے روز قیامت

الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ۱۷ هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ

بخشاینده مهربان اوست آن خدا که نیست هیچ معبود مگر او بادشاه

الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ ۱۸

پناهیت پاک سلامت از همه عیب امن دهنده ناکامیهان غالب خود اختیار بزرگوار

سُبْحَنَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ۱۹ هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ

پاک خدای است از شرک مقرر کردن ایشان اوست خدا آفریدگار نوپدید آرنده نگارنده اوراست

الْحُسْنَى يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۲۰

ناهمای نیک به یاقی یاد میکند او را هر چه در آسمان با زمین است وادست غالب با حکمت

وَرَكْعَةُ الْمُنْتَخَنَةِ كَيِّدٌ وَهِيَ ثَلَاثُ عَشْرَةَ آيَةً وَفِيهَا رَكْعَتَانِ

و دو رکعت در رکعت نازل شده و آن سیزده آیت و دو رکعت است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۲۱

به نام خدا بخشاینده مهربان

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ

ای کسانی که ایمان آورده اید! دوست نگیرید دشمنان مرا و دشمنان خود را می افکنید

تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِالْبُودَةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ

پس پرت می کنید به سوی ایشان پیغام دوستی و بر آئینه ایشان که فرستاده اند آنچه آمده است شما از وی راست

يُخْرِجُونَ الرُّسُولَ وَإِيَّاكُمْ أَنْ تُوْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ إِنَّ

خارج می کنند پیغمبر و شما را نیز بر آنکه ایمان آورید بخدا که بر ردگار خویش دوست نگیرد اگر بر آمده ای

كُنْتُمْ خَرَجْتُمْ جِهَادًا فِي سَبِيلِي وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي

از اوطان خود برای جهاد در راه من و بطلب رضا مندی من

تُسَرُّونَ إِلَيْهِم بِالْبُودَةِ ۲۲ وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا

پنهان می فرستید بسوی ایشان پیغام دوستی و من میدانم آنچه پنهان میکنید و آنچه

أَعْلَنْتُمْ وَمَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ۲۳

آشکارا می نماید و هر که از شما بکند این کار بر آئینه غلط کرد راه هموار را

ف
مترجم گوید: بخداست
اللهم صل على محمد و
بفتح م که توحید شوند
شریعت آن بود که
اولی که را بجهاد بخشد
مطلع کن تا گمان بر
سردشان رسد یکی اند
صاحب طرف ایشان تمام
نوشت و بفتح ن فرست
مطلع ساختند بدانی
تعالی آن خدمت مسلم الله
علیه و سلم را الهی داد
تا آن نامه را از راه باز
آوردند و خداست تعالی
در باب منع از دوستی
کفار نازل ساخت

إِنْ يَتَّقُواكُمْ يَكُونُوا لَكُمْ أَعْدَاءً وَيَسْطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ

اگر کافران بپایند شما را دشمن باشند در حق شما و بکشایند بسوی شما دستهای خود را

وَالسِّنَتُهُمْ بِالسُّوءِ وَوَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ ۖ لَنْ تَنْفَعَكُمْ أَرْحَامُهُمْ

و زبان های خود را بایزد دوست دارند که کافر شوید سود نخواهند داد شما را خویشاوندان

وَلَا أَوْلَادُكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۚ يَفْصِلُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا

شما و فرزندان شما روز قیامت فیصل خواهد کرد خدا در میان شما و خدا با آنچه

تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۚ قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ

میکنید بیناست هر آئینه هست شما را پیروی نیک با ابراهیم

وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا الْقَوْمُ مِنْهُمْ إِنَّا بُرَاءُ مِنْكُمْ وَمِمَّا

و آنانکه همراه او بودند چون گفتند قوم خود را هر آئینه ما بے تعلیقیم از شما و از آن چه

تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ

می پرستید بخدا نامعتقد شدیم بشما و پدید آمد میان ما و میان شما

الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّى تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحْدَهُ إِلَّا

دشمنی و ناخوشی همیشه تا وقتی که ایمان آرید بخداست تنها شما را پیروی نیک است

قَوْلَ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ لَا اسْتَغْفِرُ لَكَ وَمَا أَمْلِكُ لَكَ

با ابراهیم مگر در قول ابراهیم پدر خود را که آمرزش طلب خواهم کرد برائے تو و نمی توانم برائے تو

مِنْ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ۖ رَبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا وَإِلَيْكَ أَنْبَأْنَا

از خدا چیز بے و گفت ابراهیم ای پروردگار ما بر تو توکل کردیم و بسوی تو رجوع نمودیم و بسوی

الْبَصِيرُ ۚ رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَاعْفُ رَنَا

تست بازگشت ای پروردگار ما کن ما را زیر دست کافران و بیامرز برائے ما

رَبَّنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۚ لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ

ای پروردگار ما هر آئینه تویی غالب با حکمت هر آئینه هست شما را بجماعت مذکوره

أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَمَنْ

اقتدار نیک کسی را از شما که امید دارد و ملاقات خدا را و روز آخرت را و هر که

عَدَدُ الْمُنَافِقِينَ ۱۲

ف

یعنی درین قول اقتداء
با ابراهیم نه شاید کردن
و استغفار برائے کافر
درست نیست و لشد
اعلم ۱۲

يَتَوَكَّلْ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ۝ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَجْعَلَ

روگردان شود پس هر آینه خدا بے نیاز ستوده کارست نزدیک است خدا از آنکه پدید آید

بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ عَادَيْتُمْ مِنْهُمْ مَوْدَّةً وَاللَّهُ قَدِيرٌ ۝

در میان شما و در میان آنانکه دشمنی داشته اید با آنها دوستی را و خدا توانا است

وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝ لَا يَنْهَكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ

و خدا آمرزگار مهربانست منع نمی کند خدا شما را از مواصلت آنانکه جنگ

يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ أَنْ

نکرده اند با شما در مقدمه دین و بیرون کرده اند شما را از خانه های شما منع نمیکند

تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ۝ إِنَّمَا

از آنکه احسان کنید با ایشان و انصاف کنید در حق ایشان هر آینه خدا دوست میدارد انصاف کنندگان را

يَنْهَكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَأَخْرَجُوكُمْ

جز این نیست که منع میکند شما را از مواصلت آنانکه جنگ کرده اند با شما در مقدمه دین و بیرون کرده اند شما را

مِنْ دِيَارِكُمْ وَظَاهَرُوا عَلَىٰ إِخْرَاجِكُمْ أَنْ تَوَلَّوْهُمْ وَمَنْ

از خانه های شما و معاودت دیگران کردند در بر آوردن شما منع میکند از آنکه دوستی دارید با ایشان و هر که

يَتَوَلَّوْهُمْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ۝ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا

دوستی دارد با ایشان پس آنجمعه ایشانند ستمکاران و ای مسلمانان چون

جَاءَكُمْ الْمُؤْمِنَاتُ مُهْجِرَاتٍ فَاِمْتَحِنُوهُنَّ ۝ اللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِهِنَّ

بیایند پیش شما زنان مسلمانان بگریخته کرده پس امتحان کنید ایشان را و خدا داناترست بایمان ایشان

فَإِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ مُؤْمِنَاتٍ فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى الْكُفَّارِ

پس اگر مسلمان دانید ایشان را باز نه فرستید ایشان را بسوی کافران

لَا هُنَّ حِلٌّ لَّهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ وَآتُوهُنَّ مَا أَنْفَقُوا

زاین زنان حلال اند کافران را و نه آن کافران حلال اند این زنان را و بدید بشوهران آنچه خرچ کردند و

وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أَجُورَهُنَّ

و نیست گناه بر شما که نکاح کنید ایشان را چون بدید ایشان را مهربانان

و
یعنی ایشان را توفیق
اسلام دادر ۱۲

و
مترجم گوید در صلح حدیبیه
بعضی نساء کفار بگریخته
کرده بمدرینه می آمدند بعضی
نساء مسلمین مترجم گشته
بکفار ملحق میشدند خدا را
تکلم این جماعه بیان فرمود
والله اعلم ۱۲

و
یعنی قسم دهید ایشان را
که به سبب ناخوشی
شوهران خود یا بسبب
عشق مردان دیگر نیامده
اند والله اعلم ۱۲

و
یعنی هر کسی که شوهران
کفار داده بودند بازگردانید
والله اعلم

وَلَا تُنْسِكُوا بِعَصَمِ الْكُوفِ وَاسْأَلُوا مَا أَنْفَقْتُمْ وَلْيَسْأَلُوا

ونگاہ نہ دارید دست آوریز زمان ممدان راف و طلب لبید آنچه شما خرچ کردید باید کہ شرکان طلب

مَا أَنْفَقُوا ذَلِكُمْ حُكْمُ اللَّهِ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ

کنند آنچه خرچ کرده اند و اینست حکم خدا فیصل میداند میان شما و خدا داناست

حَكِيمٌ ۱۰ وَإِنْ فَاتَكُمْ شَيْءٌ مِنْ أَرْوَاحِكُمْ إِلَى الْكُفَّارِ فَعاقِبْتُمْ

با حکمت است و اگر از دست شما بزد کسی از زبانتان شما بسوی کافران پس عقوبت

فَاتُوا الَّذِينَ ذَهَبَتْ أَرْوَاحُهُمْ مِثْلَ مَا أَنْفَقُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ

رسانید کافران راف پس بدید زبانتان را رفت باشند زبانتان ایشان مانند آنچه خرچ کرده باشند و بتقید از خدا نمی

الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ ۱۱ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ

که شما اورا باور دارنده اید و ای پیغمبر چون بیایند نزدیک تو زنان مسلمان که

يُبَايِعُنَكَ عَلَى أَنْ لَا يَشْرِكْنَ بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِينَ

بیعت کنند با تو باین شرط که شرکاء شرکاء مقرر نکنند و دزدی نکنند و زنا نکنند

وَلَا يَقْتُلْنَ أَوْلَادَهُنَّ وَلَا يَأْتِينَ بِبُهْتَانٍ يَفْتَرِينَهُ بَيْنَ

و نه کشند اولاد خود را و بیعت نیارند سخنی دروغ که بیعت باشند آن را در میان

أَيْدِيهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ وَلَا يَعْصِيَنَّكَ فِي مَعْرُوفٍ فَبَايِعْهُنَّ

و دستهای و پایش و در میان پایهاست خویش و دستها را می نمایند نزدیک پس بیعت قبول کن از ایشان

وَاسْتَغْفِرْ لَهُنَّ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۱۲ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ

و طلب آمرزش کن برائے ایشان از خدا مهربانند خدا آمرزگار مهربانست ای مسلمانان

أَمَنُوا لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ قَدْ يَكْسُوا مِنْ

دوستی نه دارید با گروهی که خشم گرفته است خدا بر آن با آنجماعه نا امید شده اند از

الْآخِرَةِ كَمَا يَبِيسُ الْكُفَّارُ مِنَ أَصْحَابِ الْقُبُورِ ۱۳

ثواب آخرت چنانکه نا امید شده اند کافران که از اهل گورند و

سُورَةُ الصَّفِّ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ أَرْبَعُ عَشْرَةِ آيَاتٍ وَفِيهَا رُكُوعَانِ

سوره صفت در مدینه نازل شد و آن چهارده آیت و دو رکوع است

ط

یعنی بر نکاح کافره اقامت نباید کرد و الله اعلم ۲

ط

یعنی اگر زن مرتد شده باشد شرکان محقق سوره مهر او باید طلبید و اگر زن مسلمان شده هجرت کند مهر او باید داد و الله اعلم ۳

ط

یعنی غنیمت ستانید از ایشان ۲

ط

مترجم گوید که اگر کفار و عاص باشند و زن مرتد باشد با حق گرد از ایشان مهر باید طلبید چنانچه در آیت سابقه معلوم شده اگر

کفار حریان باشند از غنای اموال ایشان شوهران مرتد را مهر باید داد بعد فتح مکه این حکم را مرتفع شد در نزدیک این فقیر نسخ این احکام منقذ نشده است پس اگر مثل حالتیکه در صلح حدیبیه بود با روده تحقیق که بر این احکام عمل کرده شود و الله اعلم ۲ و یعنی فرزند کسی را به

ط

بگری منسوب نکنند و الله اعلم ۲ و یعنی خدای

ط

تعالی حکم بذاب ایشان کرده است پس هرگز ایمان نیارند و ثواب نیابند چنانچه کافران بعد مردن بر کفر توفیق ثواب ندارند و الله اعلم ۳

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بہ نام خدا کے بخشاینده مہربان

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ

بہ پاکی یاد کرد خدا آنچه در آسمان باست و آنچه در زمین است وادست غالب

الْحَكِيمُ ① يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ ②

با حکمت اے مسلمانان چرا کہ گویید آنچه نمی کنید

كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ ③ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ

بسیار ناپسندیدہ شد نزدیک خدا آنکہ بگوئید چیزی کہ نہ کنید و ہر آئینہ خدا دوست میدارد

الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا ④ كَانَهُمْ بَنِيَانٌ قُرْصُوصٌ ⑤

آنان را کہ جنگ میکنند در راہ خدا صف زدہ گویا ایشان عمارتے ہستند محکمہ با یکدیگر چسبیدہ

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يُقَوْمِ لِمَ تَقُولُونَ وَقَدْ تَعْلَمُونَ

و یاد کن چون گفت موسی قوم خود را اے قوم من چرا میری بجا میدار و ہر آئینہ می دانید

أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ فَلَمَّا زَاغُوا أَزَاغَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ وَاللَّهُ

کہ من فرستادہ خدا بہ سوی شما پس وقتی کہ گمرونی کردند کج ساحت خدا دل ہائے ایشان را و حلا

لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ⑥ وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ

راہ نمی نماید قوم بدکاران را و یاد کن چون گفت عیسی پسر مریم

يَبْنِي إِسْرَءِيلَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ

لے بنی اسرائیل ہر آئینہ من پیغامبر قدیم بسوئے شما یاد داندہ آنچه پیش دست

يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ

نیست از توریت و بشارت دہندہ بہ پیغامبر نام او

أَحْمَدُ فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُبِينٌ ⑦

احمد باشد پس چون آمد احمد صلی اللہ علیہ وسلم پیش ایشان با معجزہ ہا گفتند این سحر می ظاہرست

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ الْكُذْبَ وَهُوَ يُدْعَى

و کمبست شتمکار تر از کسی کہ برست بر خدا دروغ می داند و او خواندہ می شود

فل
یعنی با خدا عهد کنیید
ہر فائز سانید ۱۲

إِلَى الْإِسْلَامِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ۝ يَرْيَدُونَ

بسوئے اسلام و خدا راه نمی نماید گروه ستمکاران را میخواهند

لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ

این کافران که فرو نشانند نور خدا را به دهن های خویش و خدا تمام کننده نور خود است اگر چه ناخوش دارند

الْكَافِرُونَ ۝ هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ

کافران اوست آنکه فرستاد پیغامبر خود را به هدایت و دین راست

لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ۝ يَأَيُّهَا

تا غالب کندش بر ادیان همه آن اگر چه ناخوش دارند مشرکان و اے

الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَى تِجَارَةٍ تُنْجِيكُمْ مِنْ عَذَابِ

مسلمانان آیا دلالت کنم شمارا بآن سوداگری که برهانده شمارا از عذاب

الْأَلِيمِ ۝ تُوْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ

درود دهنده ایمان آرید بخدا و رسول او و جهاد کنید در راه

اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝

خدا با اموال خود و به جان خود این بهتر است برائے شما اگر میدانید اگر این چنین کنید

يَغْفِرُ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلُكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا

بیامزد و برائے شما گنایان شمارا و درآورد شمارا به بوستانها میرود زیر آن

الْأَنْهَارُ وَمَسْكِنٌ طَيِّبٌ فِي جَنَّاتٍ عَدْنٍ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۝

جویها و محل های پاکیزه در بهشت های همیشه ماندن اینست فیروزی بزرگ

وَأُخْرَى تُحِبُّونَهَا نَصْرٌ مِنَ اللَّهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ ۝ وَبَشِيرِ

و بدید نعمتی دیگر که دوست میدارید آن نعمت نصرت از جانب خداست و فتح قریب الحصول است و مزدوده

الْمُؤْمِنِينَ ۝ يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا أَنْصَارَ اللَّهِ كَمَا قَالَ

مسلمانان اے مسلمانان باشید نصرت دهنده خدا چنانکه گفت

عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيِّينَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ قَالَ

عیسی پسر مریم بایاران خاص خود کیستند نصرت دهنده گان من بسوئے خدا متوجه شده

ع

و
پس در ترجمه چون عیسی
سعی کردند ۱۲

الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ فَأَمَنْتُ طَائِفَةٌ مِّنْ بَنِي

گفتند آن یاران خاص ما ایم نصرت دهنده گان خدا را و پس ایمان آوردند بنی

إِسْرَائِيلَ وَكَفَرَتْ طَائِفَةٌ فَأَيَّدْنَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَى

اسرائیل و کافر مانند بنی اسرائیل پس قوت دادیم مومنان را

عَدُوِّهِمْ فَأَصْبَحُوا ظَاهِرِينَ ۱۵

و دشمنان ایشان پس شدند غالب

سُورَةُ الْجُمُعَةِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ أَحَدُ عَشْرَةِ آيَاتٍ وَفِيهَا كُتِبَ عَلَيْهَا

سوره جمعه در مدینه نازل شد و آن یازده آیت و در کون است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بسم خداوند بخشنده مهربان

يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ

بهاکی یاد کند خدا را هر آنچه در آسمان باست و آنچه در زمین است خداوند باده شاه نهایت پاک

الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ۱ هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِّنْهُمْ

غالب با حکمت اوست آنکه برانگیخت در ناخواندگان فل پیغمبر از قوم ایشان

يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَ

مخواند بر ایشان آیات او را و پاک می کند ایشان را و می آموزد ایشان را کتاب و دانش و

إِنْ كَانُوا مِن قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۲ وَآخِرِينَ مِنْهُمْ لَمَّا

بر آئینه ایشان بودند پیش ازین و در گمراهی ظاهر و نیز مبعوث کرد آن پیغمبر را در قومی

يَلْحَقُوا بِهِمْ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۳ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ

دیگر از بنی آدم که هنوز پیوسته اند با مسلمانان فل و اوست غالب با حکمت اینست فضل خدا میدهدش

مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ۴ مَثَلُ الَّذِينَ حُمِلُوا

هر که خواهد و خدا خداوند فضل بزرگ است داستان آنانکه نهاده شد

التَّوْرَةِ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ الْجِبَارِ يَحْمِلُ أَسْفَارًا بِئْسَ

بر ایشان تورات باز برداشتن آن را مانند داستان خرس که بردارد کتاب را بدست

فل
یعنی عرب ۱۲
فل
فارس یعنی سائر عجم ۱۳
فل
یعنی به دقیق آن عمل
نکردند ۱۴

مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ

داستان قومی که دروغ می شمردند آیات خدا را و خدا راه نمی نماید گروه

الظَّالِمِينَ ۵ قُلْ يَٰ أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا إِن زَعَمْتُمْ أَنكُمُ أَوْلِيَاؤُ

ستمکاران را بگو اے یهود اگر گمان دارید که شما دوستان خدا هستید

اللَّهِ مِنْ دُونِ النَّاسِ فَتَمَتُّوا الْمَوْتَ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۶

بجز سائر مردمان پس آرزو کنید مرگ را اگر راست گویان

وَلَا يَتَمَتُّونَ أَبَدًا بِمَا قَدَّمْت أَيْدِيهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ

و آرزو نخواهند کرد آنرا هرگز بسبب آنچه پیش فرستاده است دست ایشان و خدا داناست

بِالظَّالِمِينَ ۷ قُلْ إِن الْمَوْتَ الَّذِي تَفِرُّونَ مِنْهُ فَإِنَّهُ مُلْقِيكُمْ

به ستمکاران بگو هر آینه مرگ که می گریزید از آن البته می رسند است بشما

ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَىٰ عِلْمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ

باز رجوع کرده خواهید شد بسوی داننده نهان و آشکارا پس خبر دهد بشما آنچه

تَعْمَلُونَ ۸ يَٰ أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمٍ

می کردید اے مسلمانان چون اذان داده شود برای نماز در روزی

الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ۚ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ

جمعه پس سعی کنید بسوی یاد کردن خدا و بگذارید خرید و فروخت را این بهتر است شما

إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۹ فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي

اگر می دانید پس چون تمام کرده شود نماز متفرق شوید در

الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا

زمین و طلب کنید از فضل خدا و یاد کنید خدا بسیار

لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۱۰ وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انْفَضُّوا إِلَيْهَا

تا شما رستگار شوید و آن مسلمانان چون ببینند کاروانی یا بازی را متفرق شده متوجه میشوند

وَتَرْكُوكَ قَالِمًا قُلْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِّنَ اللَّهْوِ وَمَن

بسوی آن و بگذارند ترا ایستاده و بگو آنچه نزدیک خداست بهتر است از بازی و از

و
یعنی در خطبه ۱۲

۱۱

التَّجَارَةُ وَاللَّهُ خَيْرُ الرِّزْقَيْنِ ۝

سوداگری و خدا بهترین روزی دهنده گانست

سُورَةُ الْمُنْفِقُونَ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ أَحَدُ عَشْرَةِ آيَاتٍ وَفِيهَا رُكُوعٌ ثَلَاثَةٌ

سوره منافقون در مدینه نازل شد و آن یازده آیت و دو رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بسم خداوند بخشنده مهربان

إِذَا جَاءَكَ الْمُنْفِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ وَاللَّهُ

فل چون بیایند پیش تو منافقان گویند گواهی میدهم که تو پیغمبر خدائی و خدا

يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنْفِقِينَ لَكَاذِبُونَ ۝

میداند که تو پیغمبر اوئی و خدا گواهی میدهد که منافقان دروغ گویند

اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّهُمْ سَاءَ

سپهر گرفته اند قسم های خود را پس باز ماندند از راه خدا هر آئینه ایشان

مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا فَطُبِعَ عَلَى

بدرست آنچه می کنند این بسبب آنست که ایشان ایمان آوردند باز کافر شدند پس مهر کرده شد

قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ۝ وَإِذَا رَأَيْتَهُمْ تُعْجِبُكَ أَجْسَامُهُمْ

بر دل ایشان پس ایشان نمی فهمند و چون ببینی ایشان را متعجب کنی ترا ابدان ایشان

وَأِنْ يَقُولُوا تَسْمِعُ لِقَوْلِهِمْ كَأَنَّهُمْ خُشُبٌ مُّسَدَّدَةٌ ۝

و اگر بگویند گوش نمی دهی بر سخن ایشان گویا ایشان چوبها اند به دیوار باز نهاده

يَحْسَبُونَ كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ هُمُ الْعَدُوُّ فَاحْذَرُهُمْ قَاتِلْهُمْ

می پندارند هر آواز شنیده میشوند و چون گفته شود منافقان را بیایید تا طلب آمرزش کند برای شما پیغمبر ایشانند دشمنان پس ترس از ایشان لعنت کرد

اللَّهُ أَنْ يَوْفِقُونَ ۝ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ

اللَّهُ أَنْ يَوْفِقُونَ ۝ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ

اللَّهُ أَنْ يَوْفِقُونَ ۝ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ

اللَّهُ أَنْ يَوْفِقُونَ ۝ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ

اللَّهُ أَنْ يَوْفِقُونَ ۝ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ

اللَّهُ أَنْ يَوْفِقُونَ ۝ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ

اللَّهُ أَنْ يَوْفِقُونَ ۝ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ

اللَّهُ أَنْ يَوْفِقُونَ ۝ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ

اللَّهُ أَنْ يَوْفِقُونَ ۝ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ

فل مترجم گوید این آیت خطاب است بر اصحاب و اشارت است بآن قصه که کاروانی از شام آمد در اثناء خطبه ایشان را دیده متفرق شدند و در وقت آنحضرت صلی الله علیه و سلم نمائند مگر دوازده شخص که حضرت ابو بکر و عمر از آن جمله بودند و الله اعلم ۱۲

فل مترجم گوید رئیس منافقان در بعضی اسفار به کلمات نفاق مشتمل بر آنرا شخصی از انصار به عرض آنحضرت صلی الله علیه و سلم رسانید منافقان مجلس شریف آمده قسم خوردند که مرکب آن کلمات نشده اند این سوره در حکایت آن اقوال و تهدید و تکذیب ایشان نازل شد ۱۲

سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ

یکسا نیست در حق آنجماع که آمرزش طلب کنی برائے ایشان یا آمرزش نہ طلبے برائے ایشان نخواہد آمرزید

اللَّهُ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ① هُمُ الَّذِينَ

خدا ایشان را ہر آئینہ خدا راہ نئے نماید گروہ فاسقان را ایشانند آنان کہ

يَقُولُونَ لَا تَنْفِقُوا عَلَى مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ حَتَّى يَنْفَضُوا ②

میگویند یا راں خود را خرچ مکنید بر جماعہ کہ نزد رسول خدا اند فل تا ہر آگندہ شوند

وَلِلَّهِ خَزَائِنُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ

و خدا ئے راست خزانہائے آسمانہا و زمین ولیکن منافقان

لَا يَفْقَهُونَ ③ يَقُولُونَ لَئِنْ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ

نہی دانند میگویند اگر باز رسم بہ مدینہ البتہ برآرد

وَالْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلُّ ④ وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَ

بزرگ تر خوار تر از مدینہ و خدا ئے راست بزرگی و پیغامبر اور و مسلمانان را و

لَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ ⑤ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُلْهِكُمْ

لیکن منافقان نمیدانند اے مسلمانان مشغول نگردانید شما را

أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ

اموال شما و فرزندان شما از یاد کردن خدا و ہر کہ کند این کار

فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ⑥ وَأَنْفِقُوا مِنْ ثَمَرِ ثَمَرِكُمْ مِنْ قَبْلِ

پس آنجماع ایشانند زیان کاران و خرچ مکنید از آنچه عطا کردہ ایم شما را پیش از آن کہ

أَنْ يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي إِلَىٰ أَجَلٍ

بیاید بہ یکے از شما مرگ پس بگوید سہ پروردگار من کاش موقوف میکرداشتی مرا تا مدتے

قَرِيبٍ فَأَصْدَقَ وَأَكُنْ مِنَ الصَّالِحِينَ ⑦ وَلَنْ يُؤَخِّرَ اللَّهُ

اندک تا صدقہ دادے و شدے از صالحان و ہرگز ہلست نہ بد خدا

نَفْسًا إِذَا جَاءَ أَجَلُهَا ⑧ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ⑨

ہیچکس را چون بیاید اجل او و خدا خبردار است آنچه میکنید

و
یعنی بر فقرائے ہاجرین

و
یعنی تو نگران اہل نفاق
فقرائے مسلمین را

۱۳

۱۴

سُورَةُ التَّغَابُنِ مَكِّيَّةٌ مِنْ ثَمَانِي عَشْرَةِ آيَاتٍ وَفِيهَا كُتِبَ

سوره تغابن در مدینه نازل شد و آن بیست و سه آیه است و در کوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بناام خداوند بخشنایند مهربان

يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لَهُ الْمُلْكُ وَ

به پاکی یاد میکند خدا را آنچه در آسمان است و آنچه در زمین است و او است پادشاهی

لَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝ هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ

او است ستایش و او بر همه چیز توانا است او است آنکه آفرید شما را

فَمِنْكُمْ كَافِرٌ وَمِنْكُمْ مُؤْمِنٌ ۝ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝

پس بعضی از شما کافر است و بعضی از شما مؤمن و خدا با آنچه می کنید بیناست

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُورَكُمْ ۝

آفرید آسمان را و زمین به تدبیر درست و صورت بست شما را پس نیک ساخت صورتهای شما را

وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ۝ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ

و بسوئے او است بازگشت میدانند آنچه در آسمان و زمین است و میدانند

مَا تَسْرُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ۝ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ۝

آنچه پنهان میدارید و آنچه آشکارا می کنید و خدا داناست بکنون سینهها

أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبُوءُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ فَذَاقُوا وَبَالَ

آیا نیامده است بشما خبر آنکه کافری بودند پیش ازین پس چشیدند و بال کاه

أَمْرِهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝ ذَلِكَ بِأَنَّهُ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ

خود را و ایشانرا است عذاب درد دهنده این عذاب بسبب آنست که می آمدند پیش

رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَقَالُوا أَبَشْرُ يَلْهِنُونَ فَكَفَرُوا وَتَوَلَّوْا

ایشان پیغامبران ایشان باعجاز پالپس گفتند آیا آدمیان راه نمایند را پس کافر شدند و روگردانیدند

وَاسْتَعْنَى اللَّهُ وَاللَّهُ غَنِيٌّ حَمِيدٌ ۝ زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَن

و بے نیاز است خدا و خدا تو نگر ستوده است پنداشتند کافران که برانگیخته

لَنْ يُبْعَثُوا قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّيُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ

نخواهند شد بگو آری قسم پروردگار من البته برانگیخته شوید باز خبر داده شود شمارا با آنچه می کردید

وَذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ۝۷ فَاٰمِنُوْا بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهِ وَالنُّوْرَ الَّذِيْ

ولین بر خدا آسان است پس ایمان آرید بخدا و رسول او و نور سے کہ فرو

اَنْزَلْنَا وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرٌ ۝۸ يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَمْعِ

فرستاده ایم و خدا با آنچه می کنید خبردار است خبر داده شود شمارا و قتی که بهم برآرد شمارا در روز

ذٰلِكَ يَوْمُ التَّغَابُنِ ۝۹ وَمَنْ يُّؤْمِنْ بِاللّٰهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُكَفِّرْ

قیامت آن روز روز پوشیدن بعضی نسبت بعضی باشد و هر که ایمان آورد بخدا و بکند کار شایسته دور کند از او

عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ وَيَدْخُلْهُ جَنَّتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ

جرمهای او را و درآوردش به بوستان ها و رود زیر آن جویها

خٰلِدِيْنَ فِيْهَا اَبَدًا ۝۱۰ ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ ۝۱۱ وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا

جاویدان آنجا همیشه اینست فیروزی بزرگ و آنانکه کافر شدند

وَكَذَّبُوْا بِآيٰتِنَا اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ النَّارِ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا وَاُولٰٓئِكَ

و به دروغ نسبت کردند آیات ما را آن جماعه اهل دوزخ اند جاویدان آنجا و بدجانیست

الْمَصِيْرُ ۝۱۲ مَا اَصَابَ مِنْ مُّصِيْبَةٍ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ وَمَنْ

دو رخ نمی رسد هیچ مصیبت مگر به حکم خدا و هر که

يُّؤْمِنْ بِاللّٰهِ يَهْدِ قَلْبَهُ ۝۱۳ وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمٌ ۝۱۴ وَاَطِيعُوا

رجوع کند بخدا راه نماید دل او را و خدا بهر چیز داناست و فرمانبردار می

اللّٰهَ وَاَطِيعُوا الرَّسُوْلَ ۝۱۵ اِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاِنَّمَا عَلٰی رَسُوْلِنَا الْبَلٰغُ

کنید خدا را و فرمانبردار می کنید رسول را پس اگر روگردان شوید پس جز این نیست که بر پیغامبر ما پیغام

الْمُبِيْنُ ۝۱۶ اَللّٰهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۝۱۷ وَعَلٰی اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُوْنَ ۝۱۸

رسانیدن آشکاراست خدا هیچ معبود نیست مگر او و بر خدا باید که توکل کنند مومنان

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اِنَّ مِنْ اَزْوَاجِكُمْ وَاَوْلَادِكُمْ عَدُوًّا لَّكُمْ

ای مسلمانان برآیند بعضی از وراج شما و بعضی اولاد شما دشمنان اند و در حق شما

مل
یعنی قرآن ۱۲

تغابن
۱۵

فَاَحْذَرُوهُمْ وَاِنْ تَعَفَّوْا وَتَصْفَحُوا وَتَغْفِرُوا فَاِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ

پس ترسید از ایشان و اگر در گذر کنید و بپوشید و ببخشید پس هر آینه خدا آمرزگار

رَحِيمٌ ۱۵ اِنَّمَا اَمْوَالُكُمْ وَاَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ وَاللَّهُ عِنْدَهُ اَجْرٌ

بهر بخت جز این نیست که اموال شما و اولاد شما امتحان است و خدا نزدیک دوست مژد

عَظِيمٌ ۱۶ فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَاَسْمَعُوا وَاَطِيعُوا وَاَنْفِقُوا

بزرگ پس ترسید از خدا آن قدر که توانید و سخن شنوید و فرمانبرداری کنید و خرج

خَيْرًا اِلَّا نَفْسِكُمْ وَمَنْ يُوقِ شُحَّ نَفْسِهِ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۱۷

کنید بهتر باشد برای جان شما و هر که نگاه داشته از بخل نفس خود پس آنجمه ایشانند رستگاران

اِنْ تَقْرَضُوا مِنَ اللَّهِ قَرْضًا حَسَنًا يُّضِعْفُ لَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ

اگر قرض دهید خدا را قرض نیکو و چند دهش شما و بپامزد شما را و خدا

شَاكُورٌ حَلِيمٌ ۱۸ عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۱۹

قدر شناس بردبار است داننده پنهان و آشکارا غالب با حکمت

سُوْرَةُ الطَّلَاقِ نِسْتَبْشِي بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ اِثْنَا عَشَرَ اٰیَةً

سوره طلاق در مدینه نازل شد و آن بنام خداست بخشاینده مهربان دوازده آیت و دو رکوع است

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ اِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَطَلِّقُوهُنَّ لِعَدَّتِهِنَّ وَأَحْصُوا

ای پیغمبر گویا است خود را چون ازاده کنید طلاق دادن زنان پس طلاق دهید ایشان را و عدت ایشان و

الْعِدَّةَ وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ لَا تَخْرُجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ وَلَا

شما را کنید عدت را و ترسید از خدا را هر روز در کار خویش بیرون نکنید ایشان را از خانه های ایشان و باید

يَخْرُجْنَ اِلَّا اَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَاحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ وَتِلْكَ حُدُودُ

که ایشان بیرون نروند مگر آنکه بعمل آورند کار بے حیائی آشکارا و این حد ها مقرر کرده

اللَّهِ وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ لَا تَدْرِي

خدا است و هر که تجاوز کند از حد های خدا پس ستم کرد بر جان خویش هیچکس نمیداند

لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثُ بَعْدَ ذَلِكَ اَمْرًا ۲۰ فَاِذَا بَلَغْنَ اَجَلَهُنَّ

شاید که خدا بپدید کند بعد از طلاق کاری را پس چون نزدیک رسد مطلقات بمیعاد خود

مل
یعنی آنکه بخل محل کند ۱۲
مل
یعنی در طهر است ۱۳
ع
۱۶
مل
یعنی موافقت پیدا کرد
مراجعت کند و الله اعلم

فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَأَشْهِدُوا ذَوَىٰ

پس نگاہدارید ایشان را بوجہ پسندیدہ یا جدا شوید از ایشان بوجہ پسندیدہ و گواہ گیرید دو کس صاحب

عَدْلٍ مِّنْكُمْ وَأَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلَّهِ ذَٰلِكُمْ يُوعَظُ بِهِ مَن كَانَ

تقویٰ را از قوم خود و راست ادا کنید شہادت را برائے خدا این حکم پسند دادہ می شود بآن ہر کہ

يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۖ وَمَن يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ

مومن باشد بخدا و بروز آخر و ہر کہ ترسد از خدا پدید آرد برائے او

فَخَرَجًا ۖ وَيَرْزُقْهُ مِّنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ ۚ وَمَن يَتَوَكَّلْ

مخلصی و رزق و بدش از آنجا کہ گمان ندارد و ہر کہ توکل کند

عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ ۖ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ

بر خدا پس خدا بسست اورا ہر آئینہ خدا رسندہ است بمراد خود ہر آئینہ ساختہ است خدا

شَيْءٍ قَدْرًا ۝ وَاللَّيْلِ يَسِّنَ مِنَ الْحَيْضِ مَن نِّسَائِكُمُ إِن

ہر چیز را اندازہ و آنانکہ نو مید شدند از حیض از جملہ زنان شماست اگر

ارْتَبْتُمْ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ ۖ وَاللَّيْلِ لَمْ يَحْضُنَّ وَأُولَاتُ

بہ شبہ افتادہ اید پس عدت ایشان سہ ماہ است و آنانکہ بسن حیض نرسیدہ اند نیز عدت ایشان سہ ماہ است

الْأَحْصَالِ أَجَلُهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ ۚ وَمَن يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ

خداوندان حمل عدت ایشان آن است کہ بہند حمل خود را و ہر کہ ترسد از خدا پدید آرد

لَهُ مِنْ أَمْرِهُ يُسْرًا ۚ ذَٰلِكَ أَمْرُ اللَّهِ أَنْزَلَهُ إِلَيْكُمْ ۚ وَمَن يَتَّقِ

برائے او در کار او آسانی را این حکم خداست کہ فرود آورد آن را بسوئے شما و ہر کہ ترسد

اللَّهِ يَكْفِرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ وَيُعْظِمْ لَهُ أَجْرًا ۝ اسْكُنُوهُنَّ مِنْ

از خدا و در کند از مے جرمہائے او و زیادہ دہد اور از مے ساکن کنید زنان

حَيْثُ سَكَنْتُمْ مِنْ وَجْدِكُمْ وَلَا تُضَارُّوهُنَّ لِتُضَيِّقُوا

مطلقہ را جائے کہ شما می بایند قدر طاقت خود و ایذا مرسانید ایشان را تا تنگ گیرید

عَلَيْهِنَّ ۚ وَإِنْ كُنَّ أُولَاتٍ حَمِلٌ فَلَا تُنْفِقُوا عَلَيْهِنَّ حَتَّىٰ

بر ایشان و اگر باشند خداوندان حمل پس خرچ کنید بر ایشان تا آنکہ

و

یعنی از مطلقات ۱۲

يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ فَإِنْ أَرْضَعْنَ لَكُمْ فَاتُّوهُنَّ أَجُورَهُنَّ وَأَتِيُوا

بنہند عمل خود یا پس اگر شیر دہند بفرمان شما پس بدہید ایشان را مزد ایشان و یا یکدیگر

بَيْنَكُمْ بِمَعْرُوفٍ وَإِنْ تَعَاَسَرْتُمْ فُسْرُضِعْ لَكَ الْآخَرَىٰ ۖ

کار فرمائی کنید در میان خویش بوجہ پسندیدہ پس اگر مضائقہ کردید شیر خواہد داد بفرمودہ او زنی دیگر

لِيُنْفِقَ ذُو سَعَةٍ مِّنْ سَعَتِهِ ۖ وَمَنْ قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ

باید کہ خرج کند صاحب وسعت از وسعت خود و آنکہ تنگ کردہ شد برقت رزق او را

فَلْيُنْفِقْ مِمَّا آتَاهُ اللَّهُ ۖ لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا مَا آتَاهَا ۚ

پس باید کہ خرج کند از آنچه عطا کردہ است اورا خدا تکلیف نمی کند خدا هیچ کس را مگر بحسب آنچه دادہ است اورا

سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا ۖ وَكَأَيُّنَ مِّنْ قَرْيَةٍ عَتَتْ

پدید خواهد آورد خدا بعد از تنگ دستی آسائش را و بسادہ کہ تجاوز کرد از فرمان

عَنْ أَمْرِ رَبِّهَا وَرُسُلِهِ فَحَاسِبُنَهَا حَسَابًا شَدِيدًا ۖ وَعَذَّبْنَاهَا

پروردگار خویش و از فرمان پیغامبران او پس حساب کردیم او حسابہ سخت و عقوبت کردیم اورا

عَذَابًا شَكْرًا ۚ فَذَاقَتْ وَبَالَ أَمْرِهَا وَكَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهَا

عقوبتہ دشوار پس چشید نزلے عمل خود و شد مرا انجام کار او

خُسْرًا ۚ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا ۖ فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِي

زیان کاری ہمہا کردہ است خدائے تعالیٰ برائے ایشان عذاب سخت پس بترسید از خدا

الْأَلْبَابِ ۗ الَّذِينَ آمَنُوا ۖ قَدْ أَنزَلَ اللَّهُ إِلَيْكُمْ ذِكْرًا ۖ رَّسُولًا

خداوندان خرد لے مسلمانان ہر آئینہ فرود آوردہ است خدائے شما کتاب فرستادہ است پیغامبر

يَتْلُوا عَلَيْكُمْ آيَاتِ اللَّهِ مُبَيِّنَاتٍ لِّخُرْجِ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا

کہ میخوانند بر شما آیات خدا واضح آمدہ تا برآورد آنان را کہ ایمان آوردند و کار ہائے

الصَّالِحَاتِ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ ۖ وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ

شائستہ کردند از تاریکی ہا بسوئے روشنی و ہر کہ ایمان آورد بخدا و بکند

صَالِحًا يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا

کار شائستہ در آردش بہ بوستان ہا می رود زیر آن جویہا جاویدان آنجا ہمیشہ

أَبَدًا قَدْ أَحْسَنَ اللَّهُ لَكُمْ رِزْقًا ۝ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۖ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا ۝

همیشه هر آینه بوجه نیک ساخته است خدا برای اورزق را خدا آنست که آفرید هفت آسمان و
من الارض مثلهن يتنزل الامر بينهن لتعلموا ان الله على
آفرید از زمین مانند آن فرود می آید تدبیر کار در میان آسمان ها و زمین تا بدانید که خدا بر
کُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۖ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا ۝

همه چیز توانا است و نیز بدانید که خدا بگمراه آمده است هر چیزی را باعتبار علم
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سوره تحریم در مینازل شد و آن بنام خداست بخشاینده مهربان دوازده آیت و دو رکوع است
يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ تَبْتَغِي مَرْضَاتَ أَزْوَاجِكَ

و الله غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝ قَدْ فَرَضَ اللَّهُ لَكُمْ تَحِلَّةَ أَيْمَانِكُمْ

و الله مَوْلَاكُمْ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ۝ وَإِذَا سَأَلَ النَّبِيُّ إِلَىٰ

بَعْضِ أَزْوَاجِهِ حَدِيثًا فَلْيَتَأَنَّبَكُ بِهِ وَأَخْبِرْهُ اللَّهُ عَلَيْهِ

عَرَفَ بَعْضَهُ وَأَعْرَضَ عَنْ بَعْضٍ فَلْيَتَأَنَّبَهَا بِهِ ۖ قَالَتْ

مَنْ أَنْبَاكَ هَذَا قَالَ نَبَاكَ الْعَلِيمُ الْخَبِيرُ ۝ إِنْ تَتُوبَا إِلَىٰ

اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا وَإِنْ تَظَاهَرَا عَلَيْهِ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ

مَوْلَاهُ وَجِبْرِيلُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمَلَائِكَةُ بَعْدَ ذَلِكَ

خدا کار ساز اوست و جبرئیل و مردمان شاکسته از مسلمانان و نیز فرشتگان بعد ازین

و
مترجم گوید که آنحضرت
صلی الله علیه و سلم
ماریه قبطیه اسیر خود
ساخته و ازواج
آنحضرت غیرت کردند
آنحضرت صلی الله علیه و سلم
برای خاطر داشت ایشان
ماریه را بر خود حرام گردانید
و آنحضرت مرتبه از اسرار
خود با بعضی ازواج اطهار
فرموده و در کتمان آن مباهله
کرد آن زوج بدگره اطهار
نمود آنحضرت صلعم بطریق
بر افشائے آن مریض شد
و نبوی از رزق آن قصه دیدن
نهادند و عتاب فرمودند
خدا آیت علی در باب پند
ازواج طاهرات و تهنید
ایشان نازل ساخت
و الله اعلم ۱۲
یعنی بادل کفار
و
یعنی حفصه و عائشه
و الله اعلم ۱۳

ظَهَرَ ۱ عَسَى رَبُّهُ إِنْ طَلَّقَكَ أَنْ يُبدِلَهُ أَنْرًا وَاجًا خَيْرًا

مردگار آمد اگر طلاق دهد پیغامبر شما را نزدیک است که پروردگار او عوض دهد برائے او زنان دیگر بهتر از شما

مَنْ كُنْ مُسْلِمًا مُؤْمِنًا قِنْتَ تَبْتَ عِدَّتِ سَبَحَتِ

گردن نهاده و گمان باور دارندگان دعا کنندگان توبه نمایندگان عبادت بجا آرندگان روزه دارندگان

تَبْتَ وَابْكَارًا ۲ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ

شوهر دیدگان و شوهر نادیدگان ای مسلمانان نگاهدارید خوشتین را و اهل خانه خود را

نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ

آتش آتش آگیزان مردمان باشند و سنگها نیز بر آن آتش مومل اند فرشتگان درشت خو

لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ۳ يَا أَيُّهَا

سخت رو نافرمانی نمی کنند خدا را در آنچه فرموده است ایشان را نمی کنند هر چه حکم میشود ایشان را آن روز گوئیم ای

الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَعْتَذِرُوا الْيَوْمَ إِنَّا تَجْزُونَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۴

کافران غرض پیش میارید امروز جز این نیست که جزا داده میشود شما را بحسب آنچه میکردید

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَصُوحًا عَسَى رَبُّكُمْ

ای مسلمانان رجوع کنید بسوئے خدا رجوع خالص امید هست از پروردگار شما

أَنْ يُكَفِّرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا

که زایل کند از شما جرمهای شما را و در آورده شما را به بوستانها میرود زیر آن

الْأَنْهَارِ يَوْمَ لَا يُخْزِي اللَّهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ نُورُهُمْ

جویها روزیکه رسوا نه کند خدا پیغامبر را و نه آنان که ایمان آورده اند همراه او نور ایشان

يَسْعَى بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَيَأْمُرُهُمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا

میرود میان دودست ایشان و بجانب است ایشان میگویند پروردگار ما تمام ده برائے ما نور ما را

وَاعْفِرْ لَنَا إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۵ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ

و پیامبر ما را هر آینه تو بر هر چیز توانائی ای پیغامبر جهااد کن

الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ وَأَوْهَمُوا جَهَنَّمَ وَبَسْ

با کافران و با منافقان نیز درشت شو بر ایشان و بجائے ایشان دوزخ است و وے

الْبَصِيرُ ⑨ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَأَتَ نُوحٍ وَ

بدجائے ست پدید آورد خدا داستانے را برائے آنانکہ کافر شدند زن نوح را و

امْرَأَتَ لُوطٍ ۖ كَانَتَا تَحْتَ عَبْدَيْنِ مِنْ عِبَادِنَا صَالِحَيْنِ

زن لوط را بودند زیر نیکاح دو بندہ شائستہ از بندگان ما

فَخَانَتَهُمَا فَلَمْ يُغْنِيا عَنْهُمَا مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَقِيلَ ادْخُلَا النَّارَ

پس خیانت کردند بان دو بندہ پس دفع نکردن ایشان از ان دوزن چیزے را از عذاب خدا

مَعَ الدَّٰخِلِينَ ⑩ وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا امْرَأَتَ

با در آئندگان و پدید آورد خدا داستانے را برائے آنانکہ ایمان آوردند زن

فِرْعَوْنَ ۖ إِذْ قَالَتْ رَبِّ ابْنِ لِي عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَنَجِّنِي

فرعون را چون گفت اے پروردگار من بنا کن برائے من نزدیک خود خانه در بہشت و خلاص کن مرا

مِنْ فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهِ وَنَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ⑪ وَمَرْيَمَ

از فرعون و کار او و خلاصی ده مرا از قوم ستمکاران و مریم

ابْنَتَ عِمْرَانَ الَّتِي أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهِ مِنْ رُوحِنَا

دختر عمران را کہ نگاہ داشت فرج خود را پس دیدیم در فرج او روح خود را

وَصَدَقَتْ بِكَلِمَتِ رَبِّهَا وَكُتِبَ عَلَيْهَا مِنَ الْقَنَاتِ ⑫

و با در داشت سخنان پروردگار خود را و کتاب ہائے او را و بود از فرمان بردارندگان و

سُورَةُ الْمُلِكِ ۖ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ ثَلَاثُونَ آيَةً وَفِيهَا رُكُوعٌ ٤

سورہ ملک در مکہ نازل شدہ و آن سی آیت و دو رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بنا م خداے بخشنا بندہ مہربان

تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ①

بسیار بابرکت است آنخدا کہ بدست اوست بادشاہی و او بر ہمہ چیز توانا است

الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيٰوةَ لِيَبْلُوَكُمْ اَيْسَرُكُمْ اَحْسَنُ عَمَلًا

آنخدا کہ آفرید موت و حیات را تا ببیند زاید شمارا کہ کدام یک از شما نیکوتر است عمل

وقف الهم

و

یعنی روح حضرت عیسیٰ
در رحم مریم در آمد و فیج
کنایت است از رحم

۲۵۲

الجزء التاسع والعشرون ۲۹

وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ ۲) الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا ۳

و اوست غالب آمرزگار آسندگرا آفرید هفت آسمان را تو بر تو

مَا تَرَىٰ فِي خَلْقِ الرَّحْمَنِ مِن تَفَوُّتٍ ۴ فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ

نه بینی اے بیننده در آفرینش خدا هیچ بے ضابطگی پس بازگردان چشم را آیا

تَرَىٰ مِنْ فُطُورٍ ۵ ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنقَلِبْ إِلَيْكَ

سے بینی هیچ شکستگی پس بازگردان چشم را دوباره تا باز آید بجانب تو

الْبَصَرَ خَاسِئًا وَهُوَ حَسِيرٌ ۶ وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ

چشم خوار شده مانده گشته و هر آینه زینت دادیم آسمان نزدیک را به چراغ با

وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ ۷

و ساختیم آن چراغ ها را آلات رحم شیاطین و آماده کرده ایم برای شیاطین عذاب دوزخ

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ ۸ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ۹

و برای آنانکه کافر شدند به پروردگار خود عذاب دوزخ است و آن بد جایست

إِذَا الْقُؤُوفُ هُمْ سَمِعُوا لَهَا شَهِيقًا وَهِيَ تَفُورُ ۱۰ تَكَادُ تَمَيِّزُ

وقتیکه افکنده شود ایشان را بدوزخ بشنوند آن را آواز می ماند اواز خرد آن دوزخ جوش میزند نزدیک است

مِنَ الْغَيْظِ ۱۱ كُلُّهَا الْقَىٰ فِيهَا فُجْرٌ ۱۲ سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ

پاره پاره شود از خشم هر گاه افکنده شود به دوزخ گریه را سوال کنند از آن گروه نگاه بانان دوزخ آیا نیامده بود

نَذِيرٌ ۱۳ قَالُوا بَلَىٰ قَدْ جَاءَنَا نَذِيرُهُ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ

پیغامبر ترساننده گویند آری آمده بود بهما ترساننده پس دوزخ داشتیم و گفتیم نفوذ آورده

اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ ۱۴ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ ۱۵ وَقَالُوا لَوْ كُنَّا

است خدا هیچ چیز را نیستید شما مگر در گمراهی بزرگ و گویند اگر ما

نَسَمِعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ ۱۶ فَاعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ ۱۷

می شنیدیم یا مای فهمیدیم نمی شدیم داخل در زمرة اهل دوزخ پس اقرار کردند بگناه خویش

فَسُحِقًا ۱۸ أَصْحَابِ السَّعِيرِ ۱۹ إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ

پس لعنت باد اهل دوزخ را هر آینه آنانکه می ترسند از پروردگار خویش غائبانه

لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ۝ وَأَسِرُوا قَوْلَكُمْ وَأَجْهَرُوا بِهِ إِنَّهُ

ایشانراست آمرزش و مزد بزرگ و پنهان کنید سخن خود را یا آشکارا گوید آن را هر آئینه

عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ۝ أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ

خدا داناست آنچه در سینها باشد آیا نداند کسی که آفرید و اوست باریک بین

الْخَبِيرُ ۝ هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ ذُلُولًا فَامْشُوا فِي مَنَاكِبِهَا

خبردار اوست آنکه رام ساخت برای شما زمین را تا راه روید در نواحی آن

وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهِ ۝ وَإِلَيْهِ النُّشُورُ ۝ أَمِنتُمْ مَن فِي السَّمَاءِ أَنْ

و بخورید از رزق خدا و سوئے اوست برانگیختن آیا ایمن شده اید از کسی که در آسمان است

يَخْفِيَ بِكُمْ الْأَرْضَ فَإِذَا هِيَ تَمُورُ ۝ أَمِنتُمْ مَن فِي السَّمَاءِ

از آنکه فرو برد شما را پس ناگهان زمین جنبش کند آیا ایمن شده اید از کسی که در آسمان است

أَنْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ۝ فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرٌ ۝ وَلَقَدْ

از آنکه بفرستد بر شما باد سنگبار پس خواهید دانست چگونه است ترسانیدن من و هر آئینه

كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرٌ ۝ أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ

دروغ داشتند آنانکه پیش از ایشان بودند پس چگونه شد عقوبت من آیا ندیده اند بسوئے مرغان بالائی

فَوْقَهُمْ صَفًى وَيَقْبِضْنَ ۝ أَلَيْسَ لَهُنَّ إِلَّا الرَّحْمَنُ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ

خودکشاینده بازو و گاه گاه فراهم می آرند نگاه نمیدارد ایشان را مگر خدا هر آئینه او هر چیز

بَصِيرٌ ۝ أَمَّنْ هَذَا الَّذِي هُوَ جُنْدٌ لَّكُمْ يَنْصُرُكُمْ مِّنْ دُونِ

بیناست آیا کیست آنکه لشکرست برای شما نصرت میدهد شما را

الرَّحْمَنِ إِنِ الْكَافِرُونَ إِلَّا فِي غُرُورٍ ۝ أَمَّنْ هَذَا الَّذِي يَرْزُقُكُمْ

خدا نیستند کافران مگر در فریب آیا کیست آنکه روزی دهد شما را

إِنْ أَمْسَكَ رِزْقَكَ بَلْ لَّجَّوْا فِي عُتُوٍّ وَنُفُورٍ ۝ أَفَمَنْ يَمْشِي مُكِبًّا

اگر باز گیرد خدا رزق خود را بلکه محکم پیوسته اند در سرکشی و در میدگی آیا کسیکه برود گونسا را افتاده

عَلَىٰ وَجْهِهِ أَهْدَىٰ أَمَّنْ يَمْشِي سَوِيًّا عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ۝

بر روی خود راه یافته ترست یا کسی که میرود راست ایستاده بر راه راست

۱
ع

۲
ف
مترجم گوید این بخش است
کافرون را و الله اعلم

۳
و
و

قُلْ هُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ ۖ

بگو اوست آنکه بیافرید شما را و دید آورد بر آئین شما شنوائی و چشمها و دلهای

قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ۝ قُلْ هُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَ

اندکے شکر می کنید بگو اوست که پراکنده ساخت شما را در زمین و

إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ۝ وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝

لبسته او را بگنجینه خواهد شد و میگویند کافران که باشد این وعده اگر راست گویند

قُلْ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ ۝ فَلَمَّا رَأَوْهُ

بگو جز این نیست که علم نزدیک خداست و جز این نیست که من بیم کننده آشکارم و آنگاه که ببینند

زُفَّةً سَيِّئًا وَجُوهَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَقِيلَ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ

آن وعده را نزدیک شده ناخوش کرده شود و آنگاه که کافر شدند و گفته شود این است آنچه او را

يَهْتَدُونَ ۝ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَهْلَكَنِيَ اللَّهُ وَمَنْ مَعِيَ أَوْ

می طلبید بگو آیا دیدید اگر بیاک کند مرا خدا و آنان را که همراه من اند

رَحِمْنَا فَمَنْ يُجِيرُ الْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابِ إِلِيمٍ ۝ قُلْ هُوَ

یا رحمت کند بر ما هر حال که خلاصی دهد کافران را از عذاب درد دهنده بگو اوست

الرَّحْمَنُ أَمْثَلُهُ وَاعْلَمَهُ تَوَكَّلْنَا فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ فِي

بخشاینده با دایمان آوردیم و بر وی توکل نمودیم پس خواهید دانست که کیست در

ضَلَلٍ مُبِينٍ ۝ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ

گمراهی ظاهر بگو آیا دیدید اگر شود آب شما فرو رفته پس که

يَأْتِيَكُم بِمَاءٍ مَعِينٍ ۝

بیارد به شما آب روان را

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝ وَخَسِرَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَخَسِرَ الَّذِينَ كَفَرُوا

سوره قلم در مکه نازل شد و آن بنجاه بنام خداست بخشاینده مهربان و دو آیت و دو رکوع است

ن وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ ۝ مَا أَنْتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ ۝

قسم بقلم اعلی و آنچه می نویسد فرشتگان نیستی تو به فضل پروردگار تو دیوانه

مل
یعنی سپاه کرده شود

وَاِنَّ لَكَ لَاجْرًا غَيْرَ مُمْنُونٍ ۝۳ وَاِنَّكَ لَعَلٰی خُلِقْتَ عَظِيْمًا ۝۴

وہر آئینہ تراست مزد بے ہنایت و ہر آئینہ تو بر خوی بزرگی

فَسَتُبْصِرُ وَيُبْصِرُونَ ۝۵ بِاَيِّكُمْ الْمَفْتُونُ ۝۶ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ اَعْلَمُ

پس خواہی دید و ایشان نیز خواهند دید کہ کدام یک از شما دیوانگی ست ہر آئینہ پروردگار تو داناترست

بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ ۝۷ وَهُوَ اَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ۝۸ فَلَا تُطِعِ

بہ کسیکہ غلط کرد راہ اودا و او نیز داناترست بہ راہ یافتگان پس فرمان مبر

الْمُكَذِّبِينَ ۝۹ وَذُو الْوُدْدِ هِنُ فَيُدْهِنُونَ ۝۱۰ وَلَا تُطِعْ كُلَّ

دروغ دارندگان را آرزو کردند کہ ملامت کنی تا ایشان نیز ملامت کنند و فرمان قبول کن ہر

حَلَّافٍ مَّهِينٍ ۝۱۱ هَمَّا زَمْشَاءٍ بِمَمِيْمٍ ۝۱۲ مَتَاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ

بسیار سوگند خورندہ محقر را ہر غیب کنندہ را ہر دندہ سخن چینی را ہر بخل کنندہ بہ مال از حد گذشتہ

اَشِيْمٍ ۝۱۳ عَتَلٍۢ بَعْدَ ذَلِكَ زَنِيْمٍ ۝۱۴ اَنْ كَانَ ذَا مَالٍ وَبَنِيْنٍ ۝۱۵

گناہگار ہر سخت روی را بعد ازین ہمہ ملحق را نہ از اصل ایشان را ول سبب آگاہ ست صاحب مال فرزندان تکوین کرد

اِذَا تَنَلَّى عَلَيْهِ اِيْتْنَا قَالَ اَسَاطِيرُ الْاَوَّلِيْنَ ۝۱۶ سَنَسِبُهُ عَلٰی

چون خوانندہ شود بر آیت سوا گوید افسانہ پیشینیان ست داغ خواہیم بہناد

الْخُرُطُوْمِ ۝۱۷ اِنَّا بَلَوْنَهُمْ كَمَا بَلَوْنَا اَصْحَبَ الْجَنَّةِ اِذَا قَسَمُوا

اود را بر بینی فل ہر آئینہ ما آزمودیم ایشان را چنانکہ آزمودہ بودیم خداوندان بوستان را چون قسم خوردند کہ اللہ

لَيَصْرُمْنَهَا مُمْصِحِيْنَ ۝۱۸ وَلَا يَسْتَشْنُونَ ۝۱۹ فَطَافَ عَلَيْهَا طَائِفٌ

درو کنند بوستان را صبح کنان و انشاء اللہ نے گفتند پس برگرد آمد ہراں بوستان بلائی

مِّنْ رَبِّكَ وَهُمْ نَائِمُونَ ۝۲۰ فَاصْبَحْتَ كَالْصَّرِيْمِ ۝۲۱ فَتَنَادُوا

از پروردگار تو فل و ایشان خفتہ بودند پس شد مانند زراعت بریدہ شدہ پس با یکدیگر

مُمْصِحِيْنَ ۝۲۲ اِنْ اَعْدُوا عَلٰی حَرْثِكُمْ اِنْ كُنْتُمْ صَارِمِيْنَ ۝۲۳

آواز دادند صبح کنان کہ پگاہ رشید بکشت خود آرزو کنندہ اید

فَاَنْطَلَقُوا وَهُمْ يَتَخَفَتُونَ ۝۲۴ اَنْ لَا يَدْخُلَهَا الْيَوْمَ عَلَيْكُمْ

پس رفتند با یکدیگر سخن پنهان گویان باید کہ داخل نہ شوند در بوستان امروز ہر شما

فل

یعنی سنتہ اللہ است کہ مردم بد اصل غایب متصف با این صفات رزیدہ باشند ۱۲

فل

کنایت ست از رسوا کردن ۱۲

فل

یعنی آتش در گرفت ۱۲

مُسْكِينٌ ۲۴ وَغَدُوْا عَلٰی حَرْدٍ قٰدِرِيْنَ ۲۵ فَلَمَّا رَاُوْهَا قَالُوْا اِنَّا

بہج فقیرے وپگاہ رسیدند بر نیت بخل توانا بزم خود پس آنگاہ کہ دیدند آن بوستان را گفتند ہر آئینہ ما

لِخٰلَوْنٍ ۲۶ بَلْ نَحْنُ مُحْرَمُوْنَ ۲۷ قَالَ اَوْسَطُهُمْ اَلَمْ اَقُلْ

غلط کنندہ را ہم ول نہ بلکہ محروم کردگانیم گفت بہترین ایشان آیاتہ گفتہ بودم

لَكُمْ لَوْ لَا تَسْبَحُوْنَ ۲۸ قَالُوا سُبْحٰنَ رَبِّنَا اِنَّا كُنَّا ظٰلِمِيْنَ ۲۹

شمارا کہ چرا تسبیح نمی گوید و گفتند بہ پاکی یاد می کنیم پروردگار خود را ہر آئینہ ما ستمکار بودیم

فَاَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلٰی بَعْضٍ يَّتَلَاوُمُوْنَ ۳۰ قَالُوا يٰوَيْلَنَا اِنَّا

پس رو آوردند بعض ایشان بر بعض با یکدیگر ملامت کنان گفتند ای وای ما ہر آئینہ ما

كُنَّا ظٰغِيْنَ ۳۱ عَسٰی رَبِّنَا اَنْ يُبَدِّلَنَا خَيْرًا مِنْهَا اِنَّا اِلٰی رَبِّنَا

بودیم از حد گذشتہ امیدست بروردگار ما کہ عوض دہد ما را بوستانے بہتر ازین ہر آئینہ ما بسوئی پروردگار خود

رَاغِبُوْنَ ۳۲ كَذٰلِكَ الْعَذَابُ ۳۳ وَلَعَذَابُ الْاٰخِرَةِ اَكْبَرُ لَوْ كَانُوْا

توقع دارندگانیم بہچین ست عذاب و ہر آئینہ عذاب آخرت بزرگ ترست کاش

يَعْلَمُوْنَ ۳۴ اِنَّ لِلْمُتَّقِيْنَ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّتِ النَّعِيْمِ ۳۵

می دانستند ہر آئینہ متقیان را نزد یک پروردگار ایشان بوستان ہنایے نعمت باشند

اَفْجَعَلَ الْمُسْلِمِيْنَ كَالْمُجْرِمِيْنَ ۳۶ اَلَمْ تَرَ كَيْفَ تَحْكُمُوْنَ ۳۷

آیا گردانیم مسلمانان را مانند گنہ گاران چیست شمارا چگونہ مقرر می کنید

اَمْ لَكُمْ كِتٰبٌ فِيْهِ تَدْرُسُوْنَ ۳۸ اِنْ لَكُمْ فِيْهِ لَبٰتٌ خَيْرُوْنَ ۳۹ اَمْ

آیا نزد یک شما کتابے هست کہ دروے تلاوت میکنید این مضمون کہ ہر آئینہ شمارا باشد در مواضع اختیار میکنید

لَكُمْ اَيْمَانٌ عَلَيْنَا بِالْعَقَّةِ اِلٰی يَوْمِ الْقِيٰمَةِ ۴۰ اِنْ لَكُمْ لَبٰتٌ

آیا شمارا اہمہد ہائے محکمہ ست بر ذمہ ما کہ حکم آن تا بہ قیامت باقی باشد باین مضمون کہ ہر آئینہ شمارا

تَحْكُمُوْنَ ۴۱ سَلٰهُمْ اَيُّهُمْ بِذٰلِكَ زَعِيْمٌ ۴۲ اَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ ۴۳

است آنچه کہ مقرر کنید ہر س از شرکان کلام یک از ایشان باین مقدمہ متعہدست آیا این مشرکان شرکان

فَلْيَا تُوَا شُرَكَاءِہُمْ اِنْ كَانُوْا صٰدِقِيْنَ ۴۴ يَوْمَ يَكْشَفُ عَنْ

ہستند پس باید کہ بیارند شرکان خود را اگر راست گویند روزیکہ جامہ برداشتنہ شود

ول
یعنی این بوستان
دیگر است بوستان ما
نیست ۱۲
ول
یعنی رجوع بخدا کنید

عَنْ الْمُتَّقِيْنَ ۴۵

سَاقٍ وَيُدْعُونَ إِلَى السُّجُودِ فَلَا يَسْتَبِيعُونَ ﴿٤٧﴾ خَاشِعَةً

از ساق و خوانده شود ایشان را بسوی سجده پس نه توانند دل نیایش ظاهر باشد

أَبْصَارُهُمْ تَرَاهُمْ ذَلَّةٌ ۖ وَقَدْ كَانُوا يَدْعُونَ إِلَى السُّجُودِ

بر چشمهای ایشان فرو گیرد ایشان را خواری و هر آئینه خوانده می ایشان را بسوی سجده

وَهُمْ سَالِمُونَ ﴿٤٨﴾ فَذَرْنِي وَمَنْ يُكْذِبْ بِهَذَا الْحَدِيثِ ۖ

حالا که ایشان به علت بودند پس بگذار مرا کسیکه دروغ می شمرد این سخن را

سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٩﴾ وَأُمْلِي لَهُمْ ۖ إِنَّ

پایه پایه خواهیم کشید این جماعه را از آن راه که نمیدانند و مهلت خواهیم داد ایشان را هر آئینه

كَيْدِي مَتِينٌ ﴿٥٠﴾ أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ ﴿٥١﴾

جبهه من محکم است آیای طلبی از این جماعه مزد پس ایشان از تاوان گرانبارند

أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُمُونَ ﴿٥٢﴾ فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ ۖ

آیا نزد یک این جماعه علم غیب است پس ایشان مینویسند پس صبر کن بانتظار حکم پروردگار خود و

لَا تَكُنْ كصَاحِبِ الْحُوتِ إِذْ نَادَىٰ وَهُوَ مَكْظُومٌ ﴿٥٣﴾ لَوْ لَا أَن

مباش مانند صاحب ماهی و چون دعا کرد و او پراز غم شده بود اگر نه آنست

تَذَرَكَهُ يَغِيثُ مَنْ رَبِّهِ لَنُبَذَ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ مَذْمُومٌ ﴿٥٤﴾

که در یافت او را رحمت از جانب پروردگار او البته بر تافته میشد بر زمین بی گیاه و او بد حال بود و

فَاجْتَبَاهُ رَبُّهُ فَجَعَلَهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٥٥﴾ وَإِنْ يَكَادُ الَّذِينَ

پس برگزیدش پروردگار او پس ساخت او را از جمله صالحان و هر آئینه نزدیک اند

كفَرُوا لَئِنْ لَقَوْنَاكَ يَا أَبْصَارُهُمْ لِيَسْمَعُوا الذِّكْرَ وَيَقُولُونَ

کافران که بلغزانند ترا چشمهای تیر خود چون شنیدند قرآن را و می گویند

إِنَّهُ لَمَجْنُونٌ ﴿٥٦﴾ وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٥٧﴾

هر آئینه این پیغامبر دیوانه است و بحقیقت نیست این قرآن مگر پند برای عالمها را

سُوْرَةُ الْقَمٰنِ مَكِّيَّةٌ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ وَخَمْسُوْنٌ اٰیَةً فِیْهَا ثَلَاثُوْنَ

سوره قاف در مکه نازل شد و آن به نام خدای بخشاینده مهربان پنجاه و دو آیت و دو رکعت است

و

این کلمه کنایه است از شدت حال انعام

و

یعنی یونس علیه السلام

و

لیکن رحمتی رسیده و بد حال نشدند

و

و این کنایه است از شدت غلظت ایشان

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

الْحَاقَّةُ ۱ مَا الْحَاقَّةُ ۲ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحَاقَّةُ ۳ كَذَبَتْ ثَمُودُ

قیامت چیست آن قیامت و چه چیز خبردار کرد ترا که چیست آن قیامت و دروغ شمرده و تمیید نمود

وَعَادُ بِالْقَارِعَةِ ۴ فَاَمَّا ثَمُودُ فَاهْلِكُوا بِالطَّاغِيَةِ ۵ وَاَمَّا عَادُ

و عاد قیامت را اما ثمود پس هلاک کرده شد ایشان را بفرقه تنند و اما عاد

فَاهْلِكُوا بِرِيحٍ صَرْصَرٍ عَاتِيَةٍ ۶ سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ

پس هلاک کرده شد ایشان را به باد سخت از حدود گذشته خدا بر گماشت آن باد را بر عاد هفت شب

و ثَمِينَةٍ ۷ أَيَّامٍ حُسُومًا فَتَرَى الْقَوْمَ فِيهَا صَرْعَى ۸ كَانَتْهُمْ

و هشت روز نهایت خمس پس میدیدی آن قوم عاد بر زمین افتاده گویا ایشان

أَعْجَازُ نَخْلٍ خَاوِيَةٍ ۹ فَهَلْ تَرَى لَهُمْ مِنْ بَاقِيَةٍ ۱۰ وَجَاءَ

تنه های درختان خرا از کهنگی برهم شده اند پس آیا می بینی ایشان را هیچ بقیه و عمل آورد

فِرْعَوْنُ وَمَنْ قَبْلَهُ وَالْمُؤْتَفِكَاتُ ۱۱ بِالْخَاطِئَةِ ۱۲ فَعَصَوْا رَسُولَ

فرعون و آنکه پیش از او بودند و اهل موفکات نیز گناه را پس نافرمانی کردند

رَبِّهِمْ فَآخَذَهُمْ أَخْذَةً رَابِيَةً ۱۳ إِنَّا لَبَاطِفَا الْمَاءِ حَمَلُنُكُمْ

فرستاده پروردگار خود را پس در گرفت خدا آنجماء را در گرفتن عظیم هر آنکه و قتی که از حد گذشت آب سوار کردیم شما را

فِي الْبَارِيَةِ ۱۴ لِنَجْعَلَهَا لَكُمْ تَذْكِرَةً ۱۵ وَتَعِيَهَا أَذُنٌ وَّاعِيَةٌ ۱۶

بر کشتی روان تا بکنیم این مقدمه را برای شما پند و یاد و آرد آن را گوش یاد دارنده

فَإِذَا نَفَخَ فِي الصُّورِ نَفْخَةٌ وَاحِدَةٌ ۱۷ وَحِيلَتِ الْأَرْضُ وَ

پس چون دمیده شود در صور یک بار و میدان و بر داشته شود زمین و

الْجِبَالُ فَدُكَّتْ دَكَّةً وَاحِدَةً ۱۸ فَيَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ۱۹

کوه ها را پس کوفته شود ایشان را یکبار گرفتن پس آنروز متحقق شود قیامت

وَانْشَقَّتِ السَّمَاءُ فَهِيَ يَوْمَئِذٍ وَاهِيَةٌ ۲۰ وَالْمَلَكُ عَلَى

و بشکافت آسمان پس آنروز سست شده باشد و فرشتگان بر کنار هائے

أَرْجَائِهَا وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ ثَمِينَةٌ ۲۱

آسمان باشند و بر دارند تخت پروردگار ترا بالای خویش آنروز هشت کس

و

مترجم گوید هرگز نزدیک
بنده آنست که معنی
آیت این است عقوبت
ثابت چیست آن
عقوبت ثابت و هر
چیز مطلع ساخت ترا که
چیز آن عقوبت
ثابت بعد از آن چینه
عقوبت گذشته را بیان
فرمود ۱۲

يَوْمَئِذٍ تُعْرَضُونَ لَا تَخْفَى مِنْكُمْ خَافِيَةٌ ۝١٨ فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابًا

آزروز پیش آورده شود شما را پنهان ننماید از حال شما هیچ پنهانی

بِيَمِينِهِ فَيَقُولُ هَؤُلَاءِ مَاقَرَأُوا كِتَابِيَهٗ ۝١٩ إِنِّي ظَنَنْتُ أَنِّي

به دست راست او گوید بگیرد بخوانید نامه اعمال مرا هر آئینه من معتقد بودم که من بهم

مُلِقٍ حِسَابِيَهٗ ۝٢٠ فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ۝٢١ فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ۝٢٢

خواهم رسید بحساب خود پس آن شخص در زندگانی پسندیده باشد در بهشت بلند

قُطُوفُهَا دَانِيَةٌ ۝٢٣ كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا أَسْلَفْتُمْ فِي

کرمه آن قریب الحصول است گفته شود بخورید و بیاشامید خوردن و آشامیدن گوارا بسبب آنچه پیش فرستاده بودید

الْأَيَّامِ الْخَالِيَةِ ۝٢٤ وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابًا بِشِمَالِهِ فَيَقُولُ

در روزهای گذشته و اما آنکه داده شدش نامه اعمال او بدست چپ او گوید

يَلَيْتَنِي لَمْ أُوتَ كِتَابِيَهٗ ۝٢٥ وَلَمْ آدِرْ مَا حِسَابِيَهٗ ۝٢٦ يَلَيْتَهَا

ای کاش داده نمی شد مرا نامه اعمال من ای کاش نمیدانستم چیست حساب من ای کاش

كَانَتِ الْقَاضِيَةَ ۝٢٧ مَا أَغْنَىٰ عَنِّي مَالِيَهٗ ۝٢٨ هَلْكَ عَنِّي

مرگ آخرکننده کار بودی هیچ نفع نکرد از من مال من زائل شد از من بادشاهی من گفته شود ای

سُلْطَانِيَهٗ ۝٢٩ خُذُوهُ فَغُلُّوهُ ۝٣٠ ثُمَّ الْجَحِيمَ صَلُّوهُ ۝٣١ ثُمَّ فِي

فرشتگان بگیردش پس طوق بگردن کندش باز در دوزخ داخل کندش باز در

سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَاسْلُكُوهُ ۝٣٢ إِنَّكَ كَانَ لَا يُؤْمِنُ

زنجیر که مساحت آن هفتادگز باشد در آیدش هر آئینه این شخص ایمان

بِاللَّهِ الْعَظِيمِ ۝٣٣ وَلَا يَحْضُ عَلَىٰ طَعَامِ الْمُسْكِينِ ۝٣٤ فَلَيسَ

نمیداشت بخوراند بزرگ و رغبت نمیداد مردمان را بر طعام دادن فقیر پس نیست

لَهُ الْيَوْمَ هَهُنًا حَمِيمٌ ۝٣٥ وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غِسْلِينٍ ۝٣٦

این شخص را امروز اینجا خولیشا دند و نیست این شخص را هیچ طعامی مگر از زرد آب

لَا يَأْكُلُهُ إِلَّا الْخَاطِئُونَ ۝٣٧ فَلَا أُقْسِمُ بِمَا تُبْصَرُونَ ۝٣٨ وَمَا

که بخورند آنرا مگر گناهکاران پس قسم میخورم آنچه می بینید و آنچه

لَا تُبْصِرُونَ ۝ إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ۝ ٧٠ ۝ وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ

نہے بینید ہر آئینہ قرآن گفتار فرشتہ بزرگ و راست و نیست آن گفتار شاعر

قَلِيلًا مَّا تُؤْمِنُونَ ۝ وَلَا يَقُولُ كَاهِنٌ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ۝ ٧١ ۝

انہ کے ایمان سے آئید و نیست گفتار کاهن انہ کے پند سے پندیرید

تَنْزِيلٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ۝ وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضُ

فروہ آورده شدہ است از جانب پروردگار عالمہا و اگرے بستی پیغامبر ہما بعض

الْأَقَاوِيلِ ۝ لَأَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ ۝ ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ ۝ ٧٢ ۝

سخن ہارا ہر آئینہ می گرفتیم از دست راست او را باز می بریدیم رگ دل او را و

فَمَا مِنْكُمْ مِّنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ ۝ وَإِنَّهُ لَتَذَكَّرٌ

پس نیست از شما هیچکس ازو باز دارنده و ہر آئینہ قرآن پند سے بستی

لِّلْمُتَّقِينَ ۝ وَإِنَّا لَنَعْلَمُ أَنَّ مِنْكُمْ مُّكَذِّبِينَ ۝ وَإِنَّهُ لَحَسْرَةٌ

پر پندگاران را و ہر آئینہ ما میدانیم کہ بعض شما دروغ دارندہ اید و ہر آئینہ قرآن حسرت بستی

عَلَى الْكَافِرِينَ ۝ وَإِنَّ لِحَقِّ الْيَقِينِ ۝ فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ۝ ٧٣ ۝

بر کافران و ہر آئینہ قرآن راست و درست بستی پس بہ پاکی یاد کن پروردگار بزرگوار خود را

سُورَةُ الْمَعَارِجِ مَكِّيَّةٌ اَرْبَعٌ وَاَرْبَعُونَ اَيَّتُهَا النَّاسُ ارْجِعُوا لِرَبِّكُمْ

سورہ معارج مدینہ نازل شدہ و اس چهل و چہار آیت و دور کوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بہ نام خدا بخشا پندہ ہر ہان

سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ ۝ لِّلْكَافِرِينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ ۝ ٧٤ ۝

طلب کرد طلب کنندہ عقوبتہ بر کافران فرو دآیندہ نیست او را هیچ باز دارندہ و خدا

مِّنَ اللَّهِ ذِي الْمَعَارِجِ ۝ تَعْرِجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ فِي

آئندہ از جانب خدا خداوند مرتبہ ہا کہ بران صعود کردہ شود بالاسے روتہ فرشتگان و روح نیز فک بسوئے خدا

يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ ۝ فَاصْبِرْ صَبْرًا

عقوبت فرو دآیندہ بر کافران در روزے کہ هست مقدار آن پنجاہ ہزار سال پس صبر کن صبر

ف
متبرجم گوید عادت سبت
آنست کہ دست را
اسیر اید دست چپ
خود بگرد و شمشیر گردان
ادوا کنند ہندو باہین
اسلوب گفتہ شد ۱۲

ف
یعنی عقوبت ہارا ۱۳

ف
یعنی گفتہ شدی ہذا الیحد
ان کہتم صادقین ۱۴

ف
یعنی صبر کن صبر ۱۵

جَمِيلًا ۵ اِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيدًا ۶ وَنَرَاهُ قَرِيْبًا ۷ يَوْمَ تَكُوْنُ

نیک ہر آئینہ کا فران دور سے بیند آن روز را و مانند یک سے بینش روزے کہ شود

السَّمَاءُ كَالْمُهْلِ ۸ وَتَكُوْنُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ ۹ وَلَا يَسْئَلُ

آسمان مانند مس گداختہ و شود کوه ہا مانند ششم رنگین و نہر سدھج خولشاوند

حَمِيْمٌ حَمِيْمًا ۱۰ يُبْصِرُوْنَهُمْ يَوْمَ يُؤَدُّ الْجُحْرُ لَهُ يَفْتَدِيْ مِنْ

خولشاوند دیگر را و نموده شود ایشان را قرا بیتان ایشان آرزو کند گنہگار کہ عوض دہد از

عَذَابٍ يَوْمَ يَمِيْذُ بِبَنِيهِ ۱۱ وَصَاحِبَتِهٖ وَآخِيْهِ ۱۲ وَفَصِيْلَتِهٖ

عذاب آن روز فرزند ان خود را و نیز زن خود را و برادر خود را و نیز قبیله کہ

الَّتِي تُتَوِيْهِ ۱۳ وَمَنْ فِي الْاَرْضِ جَمِيْعًا ثُمَّ يُنْجِيْهِ ۱۴ كَلَّا اِنَّهَا

جائے میدہد او را و نیز ہر کہ در زمین ست ہمیک جا پس بر ہا ند این عوض دادن خودش را

لَظِي ۱۵ نَزَّاعَةً لِّلشَّوْىِ ۱۶ تَدْعُوْا مَنْ اَدْبَرَ وَتَوَلَّى ۱۷ وَجَمَعَ

نے نے ہر آئینہ و نزع آتش ست شعلہ ز نذر ہست سر را بر کشند و میخوانند اعراض کرد و روگردان شد و جمع

فَاَوْعَى ۱۸ اِنَّ الْاِنْسَانَ خُلِقَ هَلُوْعًا ۱۹ اِذَا مَسَّهٗ الشَّرُّ

مال نمود پس در آوردند نگاہ داشت ہر آئینہ آدمی آفریدہ شدہ است ناشکیبہ و چوں برسدش مصیبت

جَزُوْعًا ۲۰ وَاِذَا مَسَّهٗ الْخَيْرُ مَنُوْعًا ۲۱ اِلَّا الْمُصَلِّينَ ۲۲ الَّذِيْنَ

اضطراب کنندہ و چوں برسدش رفا ہست بخل نمایندہ مگر نماز گزاران آنانکہ

هُمْ عَلٰی صَلَاتِهِمْ دَائِمُوْنَ ۲۳ وَالَّذِيْنَ فِيْ اَمْوَالِهِمْ حَقٌّ

ایشان بر نماز خویش ہمیشہ باشند گانند و آنانکہ در اموال ایشان حصہ ہست

مَعْلُوْمٌ ۲۴ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُوْمِ ۲۵ وَالَّذِيْنَ يُصَدِّقُوْنَ بِیَوْمِ

مقرر برائے سائل و بے مایہ کم سوال و آنانکہ باور میدارند روز

الَّذِيْنَ ۲۶ وَالَّذِيْنَ هُمْ مِنْ عَذَابِ رَبِّهِمْ مُّشْفِقُوْنَ ۲۷

جزا را و آنانکہ ایشان از عذاب پروردگار خود ترسند گانند

اِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ غَيْرُ مَأْمُوْنٍ ۲۸ وَالَّذِيْنَ هُمْ لِفُرُوْجِهِمْ

ہر آئینہ عذاب پروردگار ایشان چنان ست کہ از ان ایمن نتوان شد و آنانکہ ایشان اتمام نہائی خود را

حِفْظُونَ^{٢٩} إِلَّا عَلَىٰ أَرْوَاحِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ

نگاه دارند گانند مگر بر زمان خود یا کینز گانند که مالک آنها شده است و ستمانی ایشان پس

غَيْرُ مُلْكُومِينَ^{٣٠} فَمَنْ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ

هر آینه این فوایق ملامت کرده شده نیستند پس هر که طلب کند سوائے این پس آنجماع ایشانند از

الْعُدُونَ^{٣١} وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمْنَتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ^{٣٢}

حد رشتگان و آنانکه ایشان امانت بآن خود را و عهد بآن خود را رعایت کنند گانند

وَالَّذِينَ هُمْ بِشَهَادَتِهِمْ قَائِمُونَ^{٣٣} وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ

و آنانکه ایشان بر گواهی بآن خود متعهد شوند گانند و آنانکه ایشان بر نماز خود

يُحَافِظُونَ^{٣٤} أُولَٰئِكَ فِي جَنَّةٍ مُّكْرَمُونَ^{٣٥} فَمَالِ الَّذِينَ

محافظت کنند گانند آنجماع در بوستان بآن باشند گرامی کرد گانند پس چیست

كَفَرُوا قَبْلَكَ مُهْطِعِينَ^{٣٦} عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ عِزِينَ^{٣٧}

کافران را بسوی تو شتابان اند از جانب راست و از جانب چپ کرده کرده شده

أَيُّطْعُهُ كُلُّ أَمْرٍ مِنْهُمْ أَنْ يَدْخُلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ^{٣٨} كَلَّا

آیا طمع میکند هر شخص از ایشان که در آورده شود به بوستان نعمت لے لے

إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِمَّا يَعْلَمُونَ^{٣٩} فَلَا أُقْسِمُ بِرَبِّ الْمَشَارِقِ وَالْمَغْرِبِ

هر آینه ما آفریده ایم ایشان را از آنچه میدانند پس قسم بخورم به پروردگار مشرق و مغرب با

إِنَّا الْقُدْرُونَ^{٤٠} عَلَىٰ أَنْ نُبَدِّلَ خَيْرًا مِنْهُمْ^{٤١} وَمَا نَحْنُ

که هر آینه ما توانائیم بر آنکه عوض آردیم بهتر از ایشان و نیستیم ما

بِمَسْبُوقِينَ^{٤٢} فَذَرَهُمْ يَخُوضُونَ وَيَلْعَبُونَ حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ

عاجز پس بگذار ما محمد ایشان را به بیهودگی در آیند و بازی کنند تا آنکه برخوردند با روز خود

الَّذِي يُوعَدُونَ^{٤٣} يَوْمَ يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ سِرَاعًا

که وعده داده میشود ایشان را روزیکه بر آیند از قبور شتابان

كَأَنَّهُمْ إِلَىٰ نُصِيبٍ يُوفِضُونَ^{٤٤} خَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ تَرْهُقُهُمْ

گو یا ایشان بسوی نشاء میدهند نیایش ظاهر شده باشد بر دید بآنی ایشان در گیرد

ع

مل

پنه از منی ١٢

ذَلِكَ الْيَوْمِ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ ٤

ایشان را خوار می آید آن روز که وعده داده میشد ایشان را

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ٥

سوره نوح در مکه نازل شد و آن بنام خداست بخشایند هجران بیست و هشت آیت و دو رکوع است

إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ أَنْ أَنْذِرْ قَوْمَكَ مِنْ قَبْلِ

هر آئینه ما فرستادیم نوح را بسوی قوم او که بترسان قوم خود را پیش از آنکه

أَنْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ٦ قَالَ يَقَوْمِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ٧

بیاید بدیشان عقوبتی درود دهنده گفت ای قوم من هر آئینه من برای شما ترساننده ظاهر ام

إِنْ أَعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ وَأَطِيعُوا ٨ يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ

باین مضمون که عبادت کنید خدا را و ترسید از فرمان من برید تا بیا مرزد بر آن شما گناهان شما را

وَيُؤَخِّرْكُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ٩ إِنْ أَجَلَ اللَّهِ إِذَا جَاءَ لَا يُؤَخَّرُ

و موقوف دارد شما را تا وقتی مقرر هر آئینه وقت مقرر کرده خدا چون بیاید هرگز موقوف

لَوْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ١٠ قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا ١١

داشتند شود آنرا اگر میدانید گفت ای پروردگار من هر آئینه من خواهم قوم خود را شب و روز

فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَائِي إِلَّا فِرَارًا ١٢ وَإِنِّي كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ

پس زیاده نکرد در حق ایشان خواندن من مگر گریختن را و هر آئینه من هر گاه که دعوت کردم ایشان را تا بیا مرزی

جَعَلُوا أَصَابِعَهُمْ فِي آذَانِهِمْ وَاسْتَعْشَوْا ثِيَابَهُمْ وَأَصْرُوا

بر آن ایشان در آوردند انگشتان خود را در گوش های خویش و بخود در پیچیدند جامه های خویش و ملاوت

وَاسْتَكْبَرُوا وَاسْتَكْبَارًا ١٣ ثُمَّ إِنِّي دَعَوْتُهُمْ جَهَارًا ١٤ ثُمَّ إِنِّي

کردند بر کفر و سرکشی نمودند سرکشی تمام باز هر آئینه من دعوت کردم با آواز بلند باز هر آئینه من

أَعْلَنْتُ لَهُمْ وَأَسْرَرْتُ لَهُمْ إِسْرَارًا ١٥ فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ

آشکارا گفتم بایشان و پنهان گفتم ایشان را نیز پنهان گفتم پس گفتم طلب آمرزش کنید از پروردگار

إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا ١٦ يُرْسِلُ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا ١٧ وَيُمْدِدْكُمْ

خود هر آئینه او هست آمرزنده تا بفرستد بر شما باران را ریزنده و چه وسیله

يَا مَوَالٍ وَبَنِينَ وَيَجْعَلْ لَكُمْ جَنَّتٍ وَيَجْعَلْ لَكُمْ أَنْهَارًا ۝۱۲

دهد شمالا اموال و فرزندان و دهد شمالا بوستان ها و دهد آرد برائے شما جوینها

مَا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلّٰهِ وَقَارًا ۝۱۳ وَقَدْ خَلَقَكُمْ أَطْوَارًا ۝۱۴

چیسست شما اگر اعتقاد نمی کنید برائے خدا بزرگی را حال آنکه آفریده است شما بطورهای مختلف آیا

تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللّٰهُ سَبْعَ سَمَوٰتٍ طِبَاقًا ۝۱۵ وَجَعَلَ الْقَمَرَ

نمی بینید چگونه آفرید خدا هفت آسمان را تو بر تو و ساخت ماه را

فِيْهِنَّ نُوْرًا وَجَعَلَ الشَّمْسُ سِرَاجًا ۝۱۶ وَاللّٰهُ اَنْذَرَكُمْ مِّنْ

در میان اینها فروزنده و ساخت آفتاب را چراغ و زخنده و خدا رو یانید شما را از

الْاَرْضِ نَبَاتًا ۝۱۷ ثُمَّ يُعِيْدُكُمْ فِيْهَا وَيُخْرِجُكُمْ اِخْرَاجًا ۝۱۸ وَاللّٰهُ

زمین نو می آرد رو یانیدن پس باز در آرد شما را بر زمین و بیرون آرد نیز از طوعی بیرون آرد و از

جَعَلَ لَكُمْ الْاَرْضَ سَاطَا ۝۱۹ لِّتَسْلُكُوْا مِنْهَا سُبُلًا فِجَاجًا ۝۲۰

خدا ساخت برائے شما زمین را فرشته تا بروید در آن زمین بر راه های کشاده

قَالَ نُوْحٌ رَبِّ اِنَّهُمْ عَصَوْنِيْ وَاتَّبَعُوْا مَن لَّمْ يَزِدْهُ مَالًا وَ

گفت نوح ای پروردگار من هر آئینه این جماعه نافرمانی من کردند و پیروی نمودند به کسیکه زیاده نکرده است و

وَلَدًا ۝۲۱ اِلَّا خَسَارًا ۝۲۲ وَمَكْرُوْا مَكْرًا كُبٰرًا ۝۲۳ وَقَالُوْا لَا تَذَرُنَّ

حق و مال من و فرزندان من مگر زیان را و بدسگالی کردند در نیسان بدسگالی عظیم و گفتند هرگز ترک نکنید

الِهَتَكُمْ وَلَا تَذَرُنَّ وُدَّآ وَّلَا سُوَاعًا ۝۲۴ وَلَا يَغُوْثَ وَيَعُوْقَ وَ

معبودان خود را و هرگز ترک نکنید وود سواع و یغوث و یعوق و

نَسْرًا ۝۲۵ وَقَدْ اَضَلُّوْا كَثِيْرًا ۝۲۶ وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِيْنَ اِلَّا ضَلٰلًا ۝۲۷

نسر را و هر آئینه گمراه کردند بسیار را و زیاده مده خدا را ستمکاران را مگر گمراهی

مِمَّا خَطِيْئَتُهُمْ اُغْرِقُوْا فَاَدْخَلُوْا نَارًا ۝۲۸ فَلَمْ يَجِدُوْا اِلٰهًا

بسبب گناهان خود غرق کرده شد ایشان را پس آفریده شد ایشان را آتش یک نیافتند برائے خویش

مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ اَنْصَارًا ۝۲۹ وَقَالَ نُوْحٌ رَبِّ لَا تَذَرْنِيْ اَرْضَ

بجز خدا هیچ نصرت دهنده و گفت نوح ای پروردگار من مزار بر زمین

ط
یعنی پروردگار کفایت
ط
و این پنج بت بودند

مِنَ الْكَافِرِينَ دَيَّارًا ۝ إِنَّكَ إِن تَذَرَهُمْ يُضِلُّوا عِبَادَكَ وَلَا

از کافران ایچ ساکن شوند هر آینه تو اگر نگذاری ایشان را گمراه سازند بندگان تو را و

لَا يَلِدُوا إِلَّا فَاَجْرًا كَفَّارًا ۝ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلَا

نه زایند مگر بدکار ناسپاس دارا ای پروردگار من بیامرز مرا و پدر و مادر مرا و

لِمَن دَخَلَ بَيْتِي مُؤْمِنًا وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ۖ وَلَا

بر کس که در آید بخانه من ایمان آورده و جمیع مؤمنین و مؤمنات را و

تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا تَبَارًا ۝

زیاده بده ستمکاران را مگر تبارکی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝ وَعِشْرِينَ مِنْ قَبْلِهَا ۖ وَتِلْكَ آيَاتُ الْقُرْآنِ

سوره جن در مکه نازل شد و آن به نام خداست بخشایند هر یان بیست و بیست آیت و در کتب است

قُلْ أُوحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ فَقَالُوا إِنَّا سَمِعْنَا

و گفتند که ما شنیدیم پس گفتند هر آینه ما شنیدیم

قُرْآنًا عَجَبًا ۖ يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَامْتَا بِهِ ۖ وَلَكِنْ شَرِكٌ بَرِيءٌ

قرآنی عجیب که دلالت میکند بسوئی راه راست پس ایمان آوردم بآن و شریک مقرر نخواهم کرد

أَحَدًا ۖ وَإِنَّهُ تَعَالَىٰ جَدُّ رَبِّنَا مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا ۖ

با پروردگار خویش هیچ یک را و پیران گرداند آن جناب که بلند است بزرگی پروردگار ما و اگر گفته است زنی و فرزند

وَإِنَّكَ كَانْتَ يَقُولُ سَفِيهُنَا عَلَى اللَّهِ شَطَطًا ۖ وَأَنَا ظَنُّنَا أَنَّ لَكَنَّ

و آنکه انترا می کرد جاهل ما بر خدا دروغ و آنکه ما پنداشتیم که هرگز

تَقُولُ الْإِنسُ وَالْجِنُّ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ۖ وَإِنَّكَ كَانَتْ رِجَالٌ مِّنَ

نگویند بے آدم و جنیان بر خدا سخن دروغ را و آنکه مردان منی

الْإِنسُ يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ مِّنَ الْجِنِّ فَزَادُوهُمْ رَهَقًا ۖ وَإِنَّهُمْ

آدم پناه می گرفتند بر مردان جن پس زیاده کردند در حق آن جنیان هر کشتی را و

ظَنُّوْا كَمَا ظَنَنْتُمْ أَنَّ لَكُنْ يَبْعَثُ اللَّهُ أَحَدًا ۖ وَأَنَا لَمُسَنَا السَّمَاءُ

آنکه آدمیان گمان کردند چنانکه شما گمان کرده بودید که هرگز نفرستد خدا هیچکس را و آنکه ما دست در سانییم

تبارک الذی

ت

مترجم گوید در مکه نازل شد
صلی الله علیه وسلم فرمود
بیرون مکه خواهند شد
از جن آنرا استماع کردند
و ایمان آوردند و باری تعالی
از ایمان ایشان گفتگو
ایشان با قوم خود درین
سوره خبر داد تا قوله و
ان لواستقاموا و الله اعلم

ت

اشارت است بآنکه
جاهلیت چون بجای
فرود می آمدند میگفتند
او ذلیل است و اولاد من
سفیهان قوم ۱۲

ت

یعنی پیغامبر نفرستد ۱۳

فَوَجَدْنَاهَا مُلِئَتْ حَرَسًا شَدِيدًا وَشُهَبًا ۝ وَأَنَا كُنَّا نَقْعُدُ

آسمان پس یافتیم کہ آسمان پر کردہ شدہ ست ہر پاسہا نان حکم و بتاڑ ہائے فرو آورندہ و آنکہ ملے نشستیم

مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ ۖ فَمَنْ يَسْمَعُ الْآنَ يَجِدْ لَهُ شُهَابًا رَّصَدًا ۝

پیش ازین بجا ہائے شنیدن مل پس ہر کہ گوش بند الحال ہوا بد برائے خود ستارہ ہمہ ساختہ

وَأَنَا لَا نَدْرِي أَشَرٌّ أُرِيدُ بِمَنْ فِي الْأَرْضِ أَمْ أَرَادَ بِهِمْ

وآنکہ ماننے دانیم آیا ملائے ارادہ کردہ شد در حق آنا کہ در زمین اند یا ارادہ کردہ است در حق ایشان

رُكْبَهُمْ رَشْدًا ۝ وَأَنَا مِنَّا الظَّالِمُونَ وَمِنَادُونَ ذَلِكَ كُنَّا

پروردگار ایشان خیرا و آنکہ از ما جمعی شائستہ کاران اند و جمعی از ما سولے اینند

طَرِيقٍ قَدَدًا ۝ وَأَنَا ظَنَنَّا أَنْ لَنْ نَجْزِيَ اللَّهَ فِي الْأَرْضِ وَلَكِنْ

ہستیم فرق ہائے مختلف و آنکہ ما را نستیم کہ ہرگز عاجز نہ توانیم کرد خدا را در زمین و عاجز

نَجْزِيهِ هَرَبًا ۝ وَأَنَا لَبَّا سَمِعْنَا الْهُدَىٰ أَمْكَابَهُ ۖ فَمَنْ يُؤْمِنُ

نہ توانیم کرد او را از جہت گریختن و آنکہ ما چون شنیدیم ہدایت را ایمان آوردیم حال کہ پس ہر کہ ایمان آورد

بِرَبِّهِ فَلَا يَخَافُ بَخْسًا وَلَا رَهَقًا ۝ وَأَنَا مِنَّا الْمُسْلِمُونَ وَمِنَّا

ہروردگار خویش پس او نہ ترس از بیز نقصان و نہ از بیز ستی و آنکہ جمعی از ما مسلمانند و جمعی از ما

الْقَاسِطُونَ ۖ فَمَنْ أَسْلَمَ فَأُولَٰئِكَ تَحَرَّوْا رَشَدًا ۝ وَأَمَّا الْقَاسِطُونَ

گنہ گارانند پس ہر کہ مسلمان شدہ پس آنجماع قصد کردند راہ راست را و اما آنکہ گاران پس باشند

فَكَانُوا لِيَجْهَنَّمَ حَطَبًا ۝ وَأَنْ لَّوِ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقَيْنَهُمْ

ہیزم برائے دوزخ و نیز بگویم محمد کہ وحی فرستادہ شدہ است بسوئے من کہ بنی آدم اگر راست می استاوند

مَاءً غَدَقًا ۝ لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ ۚ وَمَنْ يُعْرِضْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِ يَسْلُكْهُ

بر راہ راست البتہ مینوشانیدیم آب بسیار تا امتحان کنیم ایشان را بآن مل و ہر کہ اعراض کنند از یاد کردن

عَذَابًا صَعَدًا ۝ وَأَنَّ الْمَسْجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا ۝

پروردگار خود در آردش بعذاب سخت و آنکہ مسجد مخصوص برائے خداست پس عبادت مکنید با خلیع یکسا

وَأَنَّكَ لَبَّاقِمٌ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ كَادُوا يَكُونُونَ عَلَيْهِ لِبَدًا ۝

و آنکہ چون ایستاد بندہ خدا مل کہ عبادت کند خدا را نزدیک بودند جنیال کہ ہراں بندہ یکے بر دیگرے چسبیدہ شو بیک

مل
یعنی برائے شنیدن کلام
مل آنکہ ۱۲
مل
یعنی از زلی فی شد قضا
مل
یعنی محمد صلی اللہ علیہ وسلم
مل
یعنی از زمین بر استماع
قرآن ۱۲

قُلْ إِنَّمَا أَدْعُوا رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا ۝ قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ

بگو جز این نیست که عبادت میکنم پروردگار خود را و شریک مقرر نمیکنم باو هیچ یک را بگو هر آئینه من نمی توانم

لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا ۝ قُلْ إِنِّي لَنْ يُجِيرَنِي مِنَ اللَّهِ أَحَدٌ ۝

در حق شما ضرر رسانیدن و نه لازم کردن طریق راستی بگو هر آئینه پناه نه دهم مرا از عقوبت خدا هیچ یک

وَلَنْ أَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا ۝ إِلَّا بَلَاغًا مِنَ اللَّهِ وَرِسَالَاتِهِ ۝

و هرگز نیابم بجز و پناهی لیکن بجا آریم خبر رسانیدن از جانب خدا و تبلیغ پیغامهای او

وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا ۝

و هر که نافرمانی کند خدا را و پیغامبر او را پس هر آئینه او راست آتش دوزخ جاویدان در آنجا

أَبَدًا ۝ حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ فَيَسْئَلُونَ مَنْ أضعف

همیشه در غفلت خود باشند تا وقتی که ببینند آنچه وعده داده میشود ایشانرا پس خواهند دانست کیست

نَاصِرًا ۝ أَقَلُّ عَدَدًا ۝ قُلْ إِنْ أَدْرِي أَقْرَبُ مَا تُوعَدُونَ أَمْ

ناتوان تر باعتبار الضرت و هنده و کمتر از روی شمار بگو نمی دانم آیا نزدیک است آنچه وعده داده میشود شما را

يَجْعَلُ لَهُ رَبِّي أَمَدًا ۝ عِلْمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَىٰ غَيْبِهِ

یا مقرر کند برای او پروردگار من میعاد و داننده پنهان است پس مطلع نمی سازد بر علم غیب خود

أَحَدًا ۝ إِلَّا مَنْ ارْتَضَىٰ مِنْ رَسُولٍ فَإِنَّهُ يَسْلُكُ مِنْ بَيْنِ

هیچ یک را مگر کسی که پسند کرد او را مراد از پیغامبر است پس هر آئینه خدا روان میکند پیش دست

يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ رَصَدًا ۝ لِيَعْلَمَ أَنْ قَدْ أَبْلَغُوا رِسَالَاتِ رَبِّهِمْ

و سے و پس پشت و فرشتگان نگاهبان را تا بدانند خدا که تحقیق رسانیده اند پیغامهای پروردگار خود را

وَاحْاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ وَأَحْطَىٰ كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا ۝

و خدا از هر جهت بگرد آمده است بر آنچه نزدیک ایشانست و فرا گرفته است هر چیزی را از روی شمار

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبِّيَ ۝ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝ عِشْرِينَ آيَةً فِي الْمَزْمَلِ ۝

سوره مزمل در مکه نازل شد و بنام خداست بخشاینده مهربان بیست آیت و دو رکوع است

يَا أَيُّهَا الْمَزْمِلُ ۝ قُمْ إِلَيْكَ إِلَّا قَلِيلًا ۝ نَصْفَهُ أَوْ انْقُصْ

و ای مزد جامه بر خود بپوشید و قیام لیل کن مگر اندک و نصف او یا انقص

و

یعنی تا تبلیغ در خارج
متحقق گردد زیرا که آن
علم است و الله اعلم ۱۲

و

مترجم گوید در ابتدای
اسلام خدای تعالی
قیام لیل بر آن حضرت
صلی الله علیه و سلم و بر
مسلمانان مقرر گردانید
و چون این معنی بر ایشان
نمایست و شواهد بعد

یک سال فرصت نازل

فرمود آن ربک بعلیم الی

آخر السورة تا هر که خواهد

قیام کند و هر که نخواهد کند

و هر قدر که خواهد بخواند

و الله اعلم ۱۲

و

یعنی بسبب هیبت

و حی ۱۲

و

یعنی اگر شبها کمتری گناه

نه باشد و الله اعلم ۱۲

و

و

و

و

مِنْهُ قَلِيلًا ۱۳ اَوْزِدْ عَلَيْهِ وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا ۱۴ اِنَّا سَنُلْقِيْ

از نیم شب کم نما یا اندکے بر نیم شب بیفزاد ترتیل کن قرآن را بواضح خواندن ہر آیتینہ ماخوہیم

عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا ۱۵ اِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ هِيَ اَشَدُّ وَطْأً وَّاقْوَمُ

نازل کرد بر تو فرمانے دشوار دل ہر آیتینہ قیام شب زیادہ ترست در موافقت زبان بادل و درست ترست

قِيلًا ۱۶ اِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْعًا طَوِيلًا ۱۷ وَاذْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ وَ

در تلفظ الفاظ ہر آیتینہ ترا در روز شغلے ست بسیار و یاد کن نام پروردگار خود را و از ہم

تَبْتَكُلْ اِلَيْهِ تَبْتِيلًا ۱۸ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَا اِلَهَ اِلَّا هُوَ

جہت گستہ شو متوجہ شدہ بسوئے لونوعے گستہ شدن پروردگار مشرق و مغرب ست نیست ہیچ

فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا ۱۹ وَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَاهْجُرْهُمْ هَجْرًا

معبود مگر او پس کار ساز گیر اورا و صبر کن بر آنچه می گویند و ترک کن ایشان را ترک

جَمِيلًا ۲۰ وَذُرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ اُولِيَ النَّعْمَةِ وَمَهِّلْهُمْ قَلِيلًا ۲۱

کردن نیکو و بگذار مرا بادر و غ شمارندگان خداوندان رفاهیت و مهلت ده ایشانرا اندکے

اِنَّ لَدَيْنَا اَنْكَالًا وَجَحِيمًا ۲۲ وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ ۲۳ وَعَذَابًا اَلِيمًا ۲۴

ہر آیتینہ ہست نزدیک ما قید ہائے گران و آتش افروخته و طعام گلوگیر و عذاب درد دہنده

يَوْمَ تَرْجُفُ الْاَرْضُ وَالْجِبَالُ وَكَانَتِ الْجِبَالُ كَثِيبًا مَّهِيلًا ۲۵

روز یکہ بجنبند زمین و کوه ہا و شود کوه ہا مانند تل ریگ از ہم پاشیدہ شدہ

اِنَّا اَرْسَلْنَا اِلَيْكُمْ رَسُوْلًا ۲۶ شَاهِدًا عَلَيْنَكُمْ كَمَا اَرْسَلْنَا اِلٰى

ہر آیتینہ ما فرستادیم بسوئے شما پیغامبرے گواہی دہندہ بر شما چنانکہ فرستادہ بودیم بسوئے

فِرْعَوْنَ رَسُوْلًا ۲۷ فَعَصٰى فِرْعَوْنُ الرَّسُوْلَ فَاَخَذْنٰهُ اَخْذًا

فرعون پیغامبرے را پس نافرمانی کرد فرعون آن پیغامبر را پس در گرفتیم او را در

وَبَيْلًا ۲۸ فَكَيْفَ تَتَّقُوْنَ اِنْ كَفَرْتُمْ يَوْمًا يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ

گرفتہ سخت پس اگر کافر مانید چگونہ در پناہ شوید از روزے کہ اطفال را

شَيْبًا ۲۹ السَّمَاءُ مُنْفَطِرٌ بِهِ ۳۰ كَانَ وَعْدُهُ مَفْعُوْلًا ۳۱ اِنَّ هٰذِهِ

پیر گرداند آسمان شکافته باشد در آن روز ہست وعدہ خدا البتہ کردنی ہر آیتینہ این

یعنی دعوت کفارہ اسلام ۱۲

تَذْكِرَةٌ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ۚ إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ

پند است پس هر که خواهد راه بگیرد بسوی پروردگار خویش هر آینه پروردگار تو میداند

أَنَّكَ تَقُومُ أَذْنَىٰ مِنْ ثُلَاثِي اللَّيْلِ وَنِصْفَهُ وَثُلَاثَ وَطَائِفَةٍ

که تو بر یغیزی نزدیک به دو ثلث شب و نیم شب و ثلث شب و نیز یغیزی جماعت از

مَنْ الَّذِينَ مَعَكَ ۖ وَاللَّهُ يُقَدِّرُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ ۚ عَلِمَ أَنْ لَنْ

آنانکه همراه تواند و خدا اندازه میکند شب و روز را دانست خدا که شما

تُحْصَوهُ ۚ فَتَابَ عَلَيْكُمْ ۖ فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ ۚ عَلِمَ

احاطه نمی تواند کرد قیام لیل را پس بر حمت باز گشت بر شما پس بخوانید آنچه آسان باشد از قرآن

أَنْ سَيَكُونُ مِنْكُمْ مَرْضَىٰ ۚ وَآخَرُونَ يَضْرِبُونَ فِي الْأَرْضِ

دانست خدا که خواهند بود بعضی از شما بیماران و دیگران که سفر می کنند در زمین

يَبْتَغُونَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ ۚ وَآخَرُونَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ

طلب روزی می نمایند از فضل خدا و دیگران که کارزار میکنند در راه

اللَّهِ ۚ فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ ۚ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ

خدا پس بخوانید آنچه آسان باشد از قرآن و بر پا دارید نماز را و دهید زکوة را

وَأَقْرَضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا ۚ وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنْفُسِكُمْ مِنْ

وام دهید خدا را وام دادن نیک و آنچه پیش میفرستید برای خوشتن از عمل نیک

خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ وَأَعْظَمُ أَجْرًا ۚ وَاسْتَغْفِرُوا

آزایبتر خواهید یافت نزدیک خدا و بزرگتر باعتبار مزد و طلب آمرزش کنید

اللَّهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝

از خدا هر آینه خدا آمرزگار مهربانست

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هُوَ اللَّهُ

سوره مدثر که نازل شد و آن بنام خداست بخشاشنده مهربان پنجاه و شش آیت دور کجاست

يَا أَيُّهَا الْمَدَّثَرُ ۚ قُمْ فَأَنْذِرْ ۚ وَرَبِّكَ فَكَبِيرٌ ۚ وَثِيَابُكَ فَطَهِّرْ ۚ

ای مرد جامه بر خود بپوش و ای پندش بر ترسان و پروردگار خود را پس بزرگی یا و کن و جامه های خود را پاک ساز

۱۳

فل
یعنی بر او اظہت نمیتوانید کرد

فل
یعنی حرف مال کنی در

فل
جهاد متوقع ثواب آخرت

فل
والله اعلم ۱۲

فل
مترجم گوید این آیت بعد

فل
یک سال نازل شد و

فل
آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

فل
در همین سوره لاحق کرد

فل
بجست مناسبست و

فل
لہذا با سائر سوره است

فل
نمی ماند والله اعلم ۱۲

فل
یعنی از بیست و چہ ۱۳

۱۴

وَالرُّجُزَ فَاهْجُرْ ۝ وَلَا تَمْنُنْ تَسْتَكْثِرُ ۝ وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ ۝

دیکھو یہی راہ دور کن و نہایت کہ چہ چہ ہدی زیادہ طلب کنان فل و ہلے علم پر درکار خوش پس شکیبائی ورنہ

فَإِذَا نَقَرُ فِي النَّاقُورِ ۝ فَذَلِكَ يَوْمَئِذٍ يَوْمٌ عَسِيرٌ ۝ عَلَى

پس وقتیکہ دیکھو در صورت شور شود حال پس آنوقت و آنروز وقت دشوار باشد

الْكَافِرِينَ غَيْرُ لَيْسِيٍّ ۝ ذَرْنِي وَمَنْ خَلَقْتُ وَحِيدًا ۝ وَجَعَلْتُ

کافران نہ وقت آسان بگذار مرا با سیکہ آفریدم تنها و دادم اورا

لَهُ مَا لَا مَمْدُودًا ۝ وَبَيْنَ شُهُودًا ۝ وَوَعَدْتُ لَهُ تَمَهِيدًا ۝

مال فراوان و فرزندان حاضر شوند بکمال و وسعت دادم اورا و وسعت دادم

ثُمَّ يُطْمَعُ أَنْ أَزِيدَ ۝ كَلَّا إِنَّهُ كَانَ لِآيَاتِنَا عِنْدًا ۝ سَاهِقَةٌ

باز جمع مے کند کہ زیادہ ہم نے ہر آئینہ ادہست آیات ماستیزندہ تکلیف خواہم داد اورا

صَعُودًا ۝ إِنَّهُ فَكَّرَ وَقَدَّرَ ۝ فَقُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَ ۝ ثُمَّ قُتِلَ

بہشت ہر آئینہ تامل کرد و اندازہ مقرر نمود پس لعنت ہا اورا چگونہ اندازہ کرد باز در لعنت باد برو

كَيْفَ قَدَّرَ ۝ ثُمَّ نَظَرَ ۝ ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَ ۝ ثُمَّ أَدْبَرَ وَاسْتَكْبَرَ ۝

چگونہ اندازہ کرد باز در نگر نیست باز رو ترش کرد و پیشانی در ہم کشید باز پشت گردانید و تکبر کرد و فل

فَقَالَ إِنَّ هَذَا إِلَٰهٌ سَحَرْتُوْهُ ۝ إِنَّ هَذَا إِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ ۝ سَاصِلِيَّةٌ

پس گفت نیست قرآن مگر جادوئے کہ از ساحران نقل کرده میشود نیست این قرآن مگر کلام آدمی خواہم در آورو

سَقَرٌ ۝ وَمَا آذُرْكَ مَا سَقَرٌ ۝ لَا تُبْقِي وَلَا تَذَرُ ۝ لَوَاحِشٌ لِلْبَشَرِ ۝

اورا بہ دوزخ و ہمچیز مطلع ساخت ترا کہ چیست دوزخ باقی نمی گذارد و ترک نمی کند سوزنده است آدمیان را

عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ ۝ وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا مَلَائِكَةً ۝

بر دوزخ مومنان اند نوزده کس فل و نہ ساختیم مومنان دوزخ مگر فرشتگان را

وَمَا جَعَلْنَا عَدَّتَهُمُ إِلَّا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا ۝ لِيَسْتَيَقِنَ الَّذِينَ

و نہ ساختہ ایم شمار ایشان را مگر بلا در حق کافران تا یقین کنند اہل

أُوْتُوا الْكِتَابَ وَيَزْدَادَ الَّذِينَ آمَنُوا إِيمَانًا ۝ وَلَا يَرْتَابَ الَّذِينَ

کتاب و تا زیادہ شوند مسلمانان در ایمان خود و تا شک نہ کنند

فل

یعنی ہدیہ ہون بہ نیکے

تا آنکہ زیادہ از قیمت ہدیہ

رعایت کن از اخلاق

در قبیلہ است ۱۲

فل

مترجم گوید این تصویر ہست

حال کافر کہ خدا را بتعالی

اورا لغت دادہ باشد

و او صراحت کرد کہ غیر عیبی

و کسر ثعم اورا و است تصویر

حال تامل و تردد ہست

واللہ اعلم ۱۳

فل

مترجم گوید این آیت اشارت

ست بر شبہ کفار و عدو

تسعة عشر حضرت علی

الشد علیہ سلم از او ہمین

سورہ لاحق منبر ہوئے

بجہت مناسبت و

لہذا با سار سونہی مانہ

در اسلوب واللہ اعلم ۱۴

أَوْتُوا الْكِتَابَ وَالْمُؤْمِنُونَ ۖ وَلَيَقُولَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَقْرَضٌ

اهل كتاب و مسلمانان و تا بگویند آنانکه در دل ایشان بهیاسیت

وَ الْكَافِرُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا مَثَلًا ۖ كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ

و کافران چه چیز الوده کرده است خدا باین داستان همچنین گمراه می کند خدا

مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ ۚ وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ

هر که خواهد و راه می نماید هر که خواهد و نمی داند لشکر پروردگار ترا مگر او تعالی

وَمَا هِيَ إِلَّا ذِكْرَى لِلْبَشَرِ ۚ كَلَّا وَالْقَمَرُ ۚ وَاللَّيْلُ إِذَا دُبِرَ ۚ

و نیست این مگر پند برای بنی آدم نه قسم به ماه و قسم به شب چون پشت برگرداند

وَالصُّبْحُ إِذَا أَصْفَرَ ۚ إِنَّهَا لَاحِدَى الْكَبِيرِ ۚ نَذِيرٌ لِلْبَشَرِ ۚ لِمَنْ

قسم به صبح چون روشن شود هر آینه در رخ یک از چیزهای بزرگ است ترساننده بنی آدم را ترساننده

شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَتَقَدَّمَ أَوْ يَتَأَخَّرَ ۚ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِينٌ ۚ

است بر آن هر که خواهد از شما پیشتر آید یا باز پس ماند هر شخص بآنچه کرد در گرد دست

إِلَّا أَصْحَابَ الْيَمِينِ ۚ فِي جَنَّتٍ يُتَسَاءَلُونَ ۚ عَنْ الْمُجْرِمِينَ

مگر اهل سعادت در بوستانها باشند سوال کنند از گنهگاران

مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرٍ ۚ قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمَصْلِينَ ۚ وَلَمْ نَكُ

چه چیز در آورد شما را در دوزخ گویند نه بودیم از نماز گذاران و نه دادیم

نُطْعَمُ الْمُسْكِينَ ۚ وَكُنَّا نَخُوضُ مَعَ الْخَائِضِينَ ۚ وَكُنَّا نَكْذِبُ

طعام فقیرا و بانکار در می آمدیم با در آیدگان و دروغ می شمردیم

يَوْمَ الدِّينِ ۚ حَتَّىٰ اتَّسَبَّ الْيَقِينُ ۚ فَبِأَتْنَعَهُمْ شَفَاعَةُ

روز جزا را تا وقتی که آمد بموت پس سوخته و به ایشان شفاعت

الشَّافِعِينَ ۚ فَبِأَلْهِمَّ عَنِ التَّذْكَرَةِ مُعْرِضِينَ ۚ كَانَتْهُمْ

شفاعت کنندگان پس چیست ایشان را از پند زوگردان شده گویا ایشان

حُمُرٌ مُّسْتَنْفِرَةٌ ۚ فَرَّتْ مِنْ قَسْوَرَةٍ ۚ بَلْ يُرِيدُ كُلُّ امْرِئٍ

خران رم کرده اند که گریخته باشند از شیر بگمراه خواهد هر شخص

مِنْهُمْ أَنْ يُؤْتِي صُحُفًا مُنَشَّرَةً ۝ كَلَّا بَلْ لَا يَخَافُونَ الْآخِرَةَ ۝

از ایشان که داده شود نامہ ہائے کشادہ دل نے نے بلکہ نمی ترسند از آخرت

كَلَّا إِنَّهُ تَذَكُّرٌ ۝ فَمَنْ شَاءَ ذَكَرْهُ ۝ وَمَا يَنْدُرُونَ إِلَّا أَنْ

نے نے ہر آئینہ قرآن پس ہر کہ خواہد بخواند آن را و یاد بخند کند بندگان مکر و تفتہ کہ

يَشَاءُ اللَّهُ ۝ هُوَ أَهْلُ التَّقْوَىٰ وَأَهْلُ الْمَغْفِرَةِ ۝

خواہد باشد خدا اوست منزه از آنکہ از وی ترسند و اوست منزه از آن کہ بیامزد

سُبْحَانَ الْقُرْآنِ ۝ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝ اَرْجُو اَنْ يَكُونَ

سورہ قیامہ در کتب نازل شود و آن بہ نام خدا بخشایند ہر بیان چہل آیت و در کتب است

لَا أُقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيَمَةِ ۝ وَلَا أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ ۝ اَيَحْسَبُ

قسم میخورم بر روز قیامت و قسم میخورم بہ نفس لامت کنندہ دل آیا ہے پندارد

الْإِنْسَانُ اَلَنْ يَجْمَعَ عِظَامُهُ ۝ بَلَىٰ قَادِرِينَ عَلَىٰ اَنْ نُّسَوِّيَ

آدمی کہ جمع نہ کنیم استخوان ہائے او را آری می کنیم توانا شدہ بر آنکہ ہموار کنیم سرانگشت ہائی

بَنَانَهُ ۝ بَلْ يُرِيدُ الْإِنْسَانُ لِيَفْجُرَ أَمَامَهُ ۝ يَسْأَلُ اَيَّانَ يَوْمٍ

او را بلکہ میخواہد آدمی کہ معصیت کند در زمانیکہ پیش روی نیست دل سے پرسد کہ خواہد بود

الْقِيَمَةِ ۝ فَاِذَا بَرِقَ الْبَصَرُ ۝ وَخَسَفَ الْقَمَرُ ۝ وَجُمِعَ الشَّمْسُ

روز قیامت پس وقتی کہ خیرہ شود چشم و تیرہ گردد ماہ و یکجا جمع کردہ شود

وَالْقَمَرُ ۝ يَقُولُ الْإِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ اَيْنَ الْمَفَرُ ۝ كَلَّا لَا وَزَرَ ۝

آفتاب و ماہ بگویند آدمی آنروز کہ کجاست گریز گاہ نے نے نیست بچ پناہ

اِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقَرُّ ۝ يَنْبِئُوا الْإِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ

بسویے پروردگار تسست امروز قرار گاہ خبر دادہ شود آدمی را آن روز حقیقت حال آنچه

وَاٰخِرُ ۝ بَلِ الْإِنْسَانُ عَلَىٰ نَفْسِهِ بِصِيرَةٍ ۝ وَلَوْ اَلْقَىٰ

پیش فرستادہ بود پس گزاشتنہ دل بلکہ تسست آدمی بر لے الزام خود بخندے اگر چه در میان آورد

مَعَاذِيرَهُ ۝ لَا تَحْرِكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَجْعَلَ بِهِ ۝ اِنْ عَلَيْنَا جَمْعُهُ

غدر ہائے خود را و کج زبان یا محمد بہ تکرار قرآن زبان خود را تا زود بدست آری یا کرد دین آنرا ہر آئینہ وعدہ است

۱۶

فل

یعنی می گویند باید کہ کتاب
بر ہر یک نازل شود ۱۲

فل

کہ آدمی البتہ مبعوث
خواہد شد ۱۳

فل

یعنی آمدن ست ۱۴

فل

مثل صدقہ جاریہ و علم
باقی ۱۵

وہ

مترجم گوید چون جبرئیل
پیش آنحضرت صلعم وحی

آوردے آنحضرت صلعم
بجفظ آن را اہتمام نام

فرمودے وہم بحضور جبرئیل
قبل انقضای وحی تکرار

نمودے تا از خاطر مبارک
نزد خدائے تعالیٰ بایں

معنی اشارت فرمود ۱۶

وَقُرْآنَهُ ١٧ فَادْفَعْنَاهُ فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ ١٨ ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيِّنَاتَهُ ١٩

برآمد سینه تو جمع کردن قرآن آسان کردن خواندن او پس چون بخواند فرشته دل خود را چه بخواهند او کن باز هم آئینه و عده برآست واضح کردن

كَلَّا بَلْ تُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ ٢٠ وَتَذَرُونَ الْآخِرَةَ ٢١ وَجُوهٌ يُّومِذِنُ ٢٢

آن دل نه زبکله ای کافران دوست میدارید دنیا را و ترک می کنید آخرت را یک پاره رویهها آن روز

تَاخِرَةً ٢٣ إِلَىٰ رَبِّهَا نَاطِرَةٌ ٢٤ وَجُوهٌ يُّومِذِنُ بِأَسْرَةٍ ٢٥ تَظُنُّ ٢٦

تازه باشند بسوخته پروردگار خود را نظار کنند باشند و یک پاره رویهها آن روز پیشانی در هم کشیده باشند توقع کنند

أَنْ يَفْعَلَ بِهَا فَاقِرَةٌ ٢٧ كَلَّا إِذَا بَلَغَتِ التَّرَاقِيَ ٢٨ وَقِيلَ مَنْ سَكَّتِ

که در میان آورده باشد بایشان مصیبتی نه وقتیکه برسد روح به چنبر گردن و گفته شود کیست

رَاقٍ ٢٩ وَظَنَّ أَنَّهُ الْفِرَاقُ ٣٠ وَالتَّتَعَّتِ السَّاقُ بِالسَّاقِ ٣١ إِلَىٰ

افسوس کننده و یقین دانست محقر که این وقت جدا شدن روح است و به پیچیدگی ساق خنجره متضرع ساق دیگر و

رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمَسَاقُ ٣٢ فَلَا صَدَقَ وَلَا صَلَّى ٣٣ وَلَكِنْ

بسوخته پروردگار تست آن روز روان کردن پس نه باور داشت آدمی و نه نماز گذارد و لیکن

كَذَّبَ وَتَوَلَّى ٣٤ ثُمَّ ذَهَبَ إِلَىٰ أَهْلِهِ يَمْكُنُ ٣٥ أَوَّلَىٰ لَكَ فَأَوَّلَىٰ ٣٦

دروغ شمرد و روگردان گشت باز برفت بسوخته اهل خانه خود خرامان شده و آتیه بر تو پس و آتیه بر تو

ثُمَّ أَوَّلَىٰ لَكَ فَأَوَّلَىٰ ٣٧ أَيْحَسِبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُتْرَكَ سُدًى ٣٨

باز دیگر میگوئیم و آتیه بر تو پس و آتیه بر تو آیا می پندارد آدمی که جهل گذاشته شود

أَلَمْ يَكُ نَاطِقًا مِّنْ مَّيْمَنِي يَمُنُّ ٣٩ ثُمَّ كَانَ عِلْقَةً فَخَلَقَ

آیا نه بود نطق از منی که ریخته میشد در رحم باز بود خون بسته پس بیافرید خدا

فَسَوَّىٰ ٤٠ فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ ٤١ أَلَيْسَ

پس درست اندام کرد پس ساخت از آن منی دو قسم را مرد را و زن را آیا نیست

ذَٰلِكَ بِقُدْرِ عَلَىٰ أَنْ يُحْيِيَ الْبُوتَىٰ ٤٢

این خدا توانا بر آنکه زنده کند مردگان را

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ٤٣ وَاللَّهُ يَتَذَكَّرُ أَلَّا يَكُونَ

سوره دهر در مکه نازل شد و آن بنام خدای بخشنانده مهربان سی و یک آیت و دو کسره است

ط

متزجم گویند ظاهر نزدیک

بنده آنست که معنی آیت

چنین باشد هر آینه

و عده لازم است برآ

جمع کردن قرآن و

مصحف و حفظ

قرآت آن عصر بعد ١٧

عصر و ایضاً تفسیر

معانی آن خدای تعالی

بر دست شیخین رضی الله

عنهما جمع آن کرده در هر

زمانی قاریان توفیق داد

که حافظ شوند به تجوید بخوانند

و در هر زمان مفسران را

توفیق داد که در تفسیر آن سعی

نمایند الله اعلم ١٢

ط

یعنی در پائین حرکت نماید

ط

ط

ط

ط

ط

ط

ط

ط

ط

ط

ط

هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُنْ شَيْئًا مَّا كُورًا ①

ہر آئینہ آمدہ است بر آدمی دستے از زمان کہ نبود چیزی ذکر کردہ شدہ

إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ نُّطْفَةٍ أَمْشَاجٍ نَّبْتَلِيهِ فَجَعَلَهُ سَمِيعًا

ہر آئینہ ما فریدیم آدمی را از نیکپارہ منی در ہم آمیختہ از چند چیز و پس ساختیش شنوا

بَصِيرًا ② إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا ③ إِنَّا أَعْتَدْنَا

بینا ہر آئینہ ما دلالت کردیم آدمی را بر راہ خواہ شکر گویندہ و یا ناسپاسدارندہ ہر آئینہ ما آمادہ

لِلْكَافِرِينَ سُلُسِلًا وَأَغْلًا وَسَعِيرًا ④ إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ

ساختہ ایم برائے کافران زنجیر یا طوقها و آتش افزونہ ہر آئینہ نیکوکاران می نوشند از

كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا ⑤ عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا

پیا لہ شراب کہ آمیزش ہے آب چشمہ کافور باشد و چشمہ کہ می آشامند از آن بندگان مقرب خدا روان

تَفْجِيرًا ⑥ يُوفُونَ بِالْغَدْرِ وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا ⑦

کنند آن را روان کردنی و وفا میکنند بہ نذر و ترسند از روزیکہ مشقت آن فاش باشد و میدانند

وَيُطْعَمُونَ الطَّعَامَ عَلَى حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا ⑧ إِنَّمَا

طعام با وجود احتیاج بآن فقیر را و یتیم را و زرنملانی را میگویند

نُطْعِمُكُمْ لَوْ جَاءَ اللَّهُ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكْرًا ⑨ إِنَّا نَخَافُ

جز این نیست کہ طعام میدہیم شما را برائے ذات خدا نمی طلبیم از شما مژغے و نہ شکری ہر آئینہ ما برہیم

مِنْ رَبَّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَمْطَرِيرًا ⑩ فَوْقَهُمْ اللَّهُ شَرُّ ذَلِكَ الْيَوْمِ

از پروردگار خود روز ترش رو بہنایت سخت پس نگہداشت ایشان را خدا از سختی آن روز

لَقَدْ هُمُ نَصْرَةٌ وَسُرُورًا ⑪ وَجَزَاهُمْ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةٌ وَحَرِيرًا ⑫

و در سائید ایشان را تازگی و خوشحالی و جزا داد ایشان را بمقابلہ صبر ایشان بوستان و جامہ ابریشمی

مُمْكِنِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ لَا يَرُونَ فِيهَا شُمْسًا وَلَا زَهَرًا ⑬

تکلیہ زدہ باشند آنجا بر تختها نہ بینند آنجا گرمی آفتاب و نہ سرمایے تند را

وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلُّهَا وَذُلَّتْ قُطُوفُهَا تَذْلِيلًا ⑭ وَيُطَافُ

و نزدیک شدہ باشد بر ایشان سایہاے آن بوستان و سہل بالحصول کردہ شود میوہاے آن بہل کردنی و آمد

ط

یعنی منی مرد و منی زن
و خون حیض از حلقے
بر حلقے میگردانند و پیش

ط

مراد میدارم از کافور چشمہ ۱۲

ط

یعنی جدلے از آن ہر جا
کہ خواہند ہر ند و اللہ اعلم ۱۳

قرآن مجید میں تبارک الذی
فوقہما ووقت علی اللہ ہائے
وہی اللہ تعالیٰ ہندو لالہ

عَلَيْهِمْ بَإْنِيَّةٍ مِّنْ فِضَّةٍ وَأَكْوَابٍ كَانَتْ قَوَارِيرًا ۖ قَوَارِيرًا

و شدہ کردہ شود برایشان باوند با از نقرہ و با جامہ ہائے کہ باشند آگینہا مراد میدانم آگینہا

مِّنْ فِضَّةٍ قَدَرُوهَا تَقْدِيرًا ۖ وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَ مِزَاجُهَا

از نقرہ اندازہ کردہ باشد ساقیان آنرا اندازہ کردنی و نوشانند شود ایشانرا آنجا جام شرابی کہ ہست آیش

زَنْجَبِيلًا ۖ عَيْنَا فِيهَا تُسَمَّى سَلْسَبِيلًا ۖ وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ

آن آب چشمہ زنجبیل کہ چشمہ لیست در بہشت کہ نام آن بہادہ میشود سلسبیل و آمد و شد کنند برایشان نو جوانان

مُخَلَّدُونَ ۖ إِذَا رَأَيْتَهُمْ حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَّنْثُورًا ۖ وَإِذَا رَأَيْتَ ثَمَرًا

جاویدان چون بینی ایشان را بنداری کہ ایشان مرواریدند از رشتہ افشانہ شدہ و چون نگاہ کنی آنجا

رَأَيْتَ نَعِيمًا وَمُلْكًا كَبِيرًا ۖ عَلَيْهِمْ ثِيَابٌ سُنْدُسٌ خُضْرٌ وَ

ہر بینی نعمت فراوان و بادشاہی بزرگ بالائے ایشان باشد جامہ ہائے سبز از دیہائے نازک و

أَسْتَبْرَقٌ وَحُلُّوْا أَسَاوِرَ مِّنْ فِضَّةٍ وَسَقَاهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا

نیز بالائے ایشان باشد دیہائے نازک و زور و پادشاہی شود ایشانرا دستوار ہما از نقرہ و ہوشاہ ایشانرا

طَهُورًا ۖ إِنَّ هَذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاءً وَكَانَ سَعْيُكُمْ مَّشْكُورًا ۖ

پروہ و کار ایشان ثمر بہایت پاک ہر آئینہ این نعمت ہست شمار از جزائے اعمال و ہست سعی شما قبول کردہ شدہ

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ تَنْزِيلًا ۖ فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَ

ہر آئینہ ما فرود آوردیم بر تو قرآن را فرود آوردن پس شکیبائی کن بر حکم پروردگار خود

لَا تَطِعْ مِنْهُمْ إِنَّمَا أَوْكْفُورًا ۖ وَاذْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ۖ

و فرمان مہر از زمرہ نبی آدم گناہگار ہایا ناسپاسداریا و یاد کن نام پروردگار خود صبح و شام

وَمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ وَسَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا ۖ إِنَّ هَؤُلَاءِ يُحِبُّونَ

و بعضی ساعات شب نماز گزار برائے او و بپاکی یاد کن او را وقت دراز از شب ہر آئینہ این کافران رغبت

الْعَاجِلَةَ وَيَذَرُونَ وَرَاءَهُمْ يَوْمًا ثَقِيلًا ۖ نَحْنُ خَلَقْنَاهُمْ وَ

میکند بہ دنیا و ترک میکنند پس پشت خود روز گران را ما آفریدیم ایشان را و

شَدَدْنَا أَسْرَهُمْ ۖ وَإِذَا شِئْنَا بَدَّلْنَا أَمْثَلَهُمْ تَبْدِيلًا ۖ إِنَّ هَؤُلَاءِ

محکم کردیم رگ ایشان را و چون خواہیم عوض آریم قویہ مانند ایشان بہ طریق بدل کردن ہر آئینہ این

تَذْكِرَةً ۖ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذْ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ۚ وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا

پہندست پس ہر کہ خواہد بگردد بسوئے پروردگار خود راہ را

أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ۚ يُدْخِلُ مَنْ يَشَاءُ

ووقتیکہ خواہد خدا را کیمنہ خدا هست دانائے با حکمت داخل میکند ہر کہ خواہد

فِي رَحْمَتِهِ ۖ وَالظَّالِمِينَ أَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ۚ

در رحمت خود و برائے ستمکاران آماہہ کردہ است عذابتے درد دہندہ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۚ خُذْ زَيْنَ الْأُحْشَىٰ ۚ وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ ۚ

سورہ رسالت در مکہ نازل شد و اس بہ نام خدا ہے بخشاینده ہر بان بہ نجات آیت و در رکوع است

وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا ۚ فَالْعَصْفِ عَصْفًا ۚ وَالنَّشْرِ نَشْرًا ۚ

قسم بہاد ہائے فرستادہ شدہ بوجہ نیک پس قسم بہ باد ہائے تند و زندہ بطریق شرت قسم بہاد ہائی نشر کنندہ

فَالْفُرْقِ فُرْقًا ۚ فَالْمُلْقِ ذِكْرًا ۚ عَذْرًا أَوْ ذَرًّا ۚ إِنَّمَا

بہر آئندہ کردن پس قسم بہاد ہائی از ہم جدا کنندہ ابر پیار ہارہ نمودن پس قسم بجماعت فرشتگان فرود آئندہ ہائی دفع عذر

تُوعَدُونَ لَوَاقِعَ ۚ فَإِذَا النَّجْمُ حُمِسَتْ ۚ وَإِذَا السَّمَاءُ فُرِجَتْ ۚ

یاد آید ترسانیدن ہر آئینہ آئینہ وعدہ دادہ میشود شمالا البتہ بودنی نیست پس وقتیکہ ستارہ بے نور کردہ شوند و وقتیکہ آسمان شکافتہ

وَإِذَا الْجِبَالُ نُسِفَتْ ۚ وَإِذَا الرُّسُلُ اقْتَتَتْ ۚ لَا يَوْمَ أُجَلَكَ ۚ

شود و وقتیکہ کوه ہا پارہ پارہ نمودہ آید و وقتیکہ پیغامبران را بہ میعاد معین جمع کردہ شود و ہر برای کلام روز پیغامبران

لِيَوْمِ الْفَصْلِ ۚ وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الْفَصْلِ ۚ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ

موقوف داشتہ شدہ برای روز فیصل کردن و ہر چیز خبر داد ترا کہ چلیست روز فیصل کردن و لے آن روز

لِلْمُكَذِّبِينَ ۚ أَلَمْ نُهْلِكِ الْأَوَّلِينَ ۚ ثُمَّ نُنْعِمُهُمْ

دروغ شمارندگان را آیا ہلاک نہ کردہ ایم نخستینان را بعد از ان در پے ایشان آریم

الْآخِرِينَ ۚ كَذَلِكَ نَفْعِلُ بِالْجُرِمِينَ ۚ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ

پسینان را ہمچنین میکنم بالہنگاران و لے آنروز

لِلْمُكَذِّبِينَ ۚ أَلَمْ نَخْلُقْكُمْ مِنْ مَّاءٍ مَّهِينٍ ۚ فَجَعَلْنَاهُ فِي

دروغ شمارندگان را آیا نیافریدہ ایم شما را از آب مقرر پس ہنہا ہم آن آب را

مل
محقق گردا پھر تحقیق
گرد ۱۲

قَرَارِ مَكِينٍ ۱۷ إِلَى قَدَرٍ مَعْلُومٍ ۱۸ فَقَدَرْنَا فَنِعْمَ الْقُدْرُونَ ۱۹

در جائے مضبوط تا اندازہ معین پس اندازہ کردیم پس نیکو اندازہ کنندگانیم ما

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۲۰ أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ كِفَاتًا ۲۱

ولئے آن روز دروغ شمارندگان را آما ساختہ ایم زمین را جمع کنندہ آدمیان

أَحْيَاءَ وَأَمْوَاتًا ۲۲ وَجَعَلْنَا فِيهَا رِوَاسِيَ شِجَاتٍ وَأَسْقَيْنَكُمُ

جمع کنند زندگان را و مردگان را و آفریدیم در زمین کوه با بلند و نوشانیدیم شما را

مَاءً فُرَاتًا ۲۳ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۲۴ انْطَلِقُوا إِلَىٰ

آب شیرین ولئے آن روز دروغ شمارندگان را گفته شود بروید بسوئی

مَا كُنْتُمْ بِهِ تَكْذِبُونَ ۲۵ انْطَلِقُوا إِلَىٰ ظِلٍّ ذِي شَتٍّ

چیزه که آن را دروغ می شمردید گفته شود بروید بسوئی سایه صاحب سه

شُعَبٍ ۲۶ لَا ظَلِيلٍ وَلَا يُغْنِي مِنَ الْهَبِّ ۲۷ إِنَّهَا تَرْمِي بِشَرَرٍ

شعبه نه سایه سرد باشد و نه کفایت کند اگر می آتش هر آینه آن آتش می افکند

كَالْقَصْرِ ۲۸ كَأَنَّهُ جِمَلَتٌ صُفْرٌ ۲۹ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۳۰

شر را مانند کوشک گویا آن شر را بشاران زرد است ولئے آن روز دروغ شمارندگان را

هَذَا يَوْمٌ لَا يَنْطِقُونَ ۳۱ وَلَا يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْتَذِرُونَ ۳۲

این روز روز بیست که سخن نه گویند و نه دستوری داده شود ایشان را تا عذر تقرب نمایند

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۳۳ هَذَا يَوْمُ الْفَصْلِ جَمْعُكُمْ

ولئے آن روز دروغ شمارندگان را این روز روز فصل کردن است جمع کردیم شما را

وَالْأَوَّلِينَ ۳۴ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ فَكِيدُونْ ۳۵ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ

پا پیشینان پس اگر شما اخیله هست بد سگالی کنید در حق من ولئے آن روز

لِلْمُكَذِّبِينَ ۳۶ إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي ظِلٍّ وَعُيُونٍ ۳۷ وَفَوَاكِهَ

دروغ شمارندگان را هر آینه متقیان در سایه با باشند و در چشمه ها و در میوه ها

مِمَّا يَشْتَهُونَ ۳۸ كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۳۹ إِنَّا

از چمنی که در غبت کنند بگوئیم بخورید و بنوشید خوردن و نوشیدن گوارا بسبب آنچه میکردید هر آینه ما

كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۝ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝ كَلُوا

پہنچیں جزا میدہیم نیکو کارانہ ولے آن روز دروغ شمارندگان را

وَتَمْتَعُوا قَلِيلًا إِنَّكُمْ فَجْرُمُونَ ۝ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝

دروغ شمارندگان بخورید و بہرہ مند باشیادند کہ ہر آئینہ شمارندگان را ولے آن روز دروغ شمارندگان را

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ ارْكَعُوا لَا يَرْكَعُونَ ۝ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ

وہ چون گفتہ شود ایستائے نماز گزارید نماز نہ کرتے گذارند ولے آن روز

لِلْمُكَذِّبِينَ ۝ فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ۝

دروغ شمارندگان را پس کدام سخن بعد از قرآن ایمان خواہند آورد

سَيُفَىٰ السَّيِّئَاتِ أَوْ هِيَ أَرْبَعُونَ آيَةً وَفِيهَا ذِكْرٌ لِّلرَّ

سورہ نبا در مکہ نازل شد و آل پہل آیت و دو رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

بنام خدائے بخشاوندہ مہربان

عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ ۝ ۱ عَنِ النَّبَاِ الْعَظِيمِ ۝ ۲ الَّذِي هُمْ فِيهِ

از چہ چیز کا فران ہائیکہ گیر سوال میکنند آری سوال میکنند از خبر بزرگ کہ ایشان دران

مُخْتَلِفُونَ ۝ ۳ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ۝ ۴ ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ۝ ۵ اَلَمْ نَجْعَلِ

خلاف دارند و نہ خواہند دانست باز میگوئیم نے نے خواہند دانست آیا نساختہ ایم

الْأَرْضَ مَهْدًا ۝ ۶ وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا ۝ ۷ وَخَلَقْنَاكُمْ أَزْوَاجًا ۝ ۸ وَجَعَلْنَا

زمین را فرشی و نساختہ ایم کوہ ہا را میخہا و آفریدیم شما را زوجہ و نساختیم

نَوْمَكُمْ سُبَاتًا ۝ ۹ وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ لِبَاسًا ۝ ۱۰ وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا ۝ ۱۱

خواب شما را راحتی و نساختیم شب را پردہ و نساختیم روز را وقت طلب معیشت

وَبَنَيْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا ۝ ۱۲ وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَّاجًا ۝ ۱۳ وَأَنْزَلْنَا

وہ بنا کردیم بالائے شما ہفت آسمان محکم و آفریدیم چراغے درخشندہ و فرود آوردیم

مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً ثَجَّاجًا ۝ ۱۴ لِّنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا ۝ ۱۵ وَجَعَلْنَا

از ابرہا آب ریزان تا بر آیدیم بسبب آن آب دانه و گیاه را و بوستان ہائے

و
مراد بحث و
قیامت است ۱۲
و
یعنی آفتاب ۱۳

۴۲

۴۳

الْفَافَا ۱۶ إِنَّ يَوْمَ الْفُصْلِ كَانَ مِيقَاتًا ۱۷ يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ

در همه جمعیده را هر آئینه روزی فصل کردن هست وقت معین روزی که دمیده شود در صور

فَتَاتُونَ أَفْوَاجًا ۱۸ وَفُتِحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ أَبْوَابًا ۱۹ وَسُيِّرَتِ

پس بیاید گروه کرده شده شود و شکافته شود آسمان پس باشد دروازه دروازه دروان کرده آمد

الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا ۲۰ إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا ۲۱ لِلطَّغِينِ

کوه بار پس باشند مانند سراب هر آئینه دوزخ است انتظار کننده سرکش از است

مَا بَأْسَ ۲۲ لِبِئْسَ لِمَنِ فِيهَا أَحْقَابًا ۲۳ لَا يَذُوقُونَ فِيهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًا ۲۴

مرج ایشان را در آید به دوزخ اقامت کنندگان در آنجا مدت هاست دراز نه چشند آنجا خنکی را و نیز هیچ آشامیدنی را

الْأَحْيِيمَا وَغَسَاقًا ۲۵ جَزَاءَ ۲۶ وَفَا ۲۷ إِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ

مگر آب گرم و زرداب را جزا داده شد جزاء موافق را هر آئینه ایشان توقع نمیداشتند

حِسَابًا ۲۸ وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كِذَابًا ۲۹ وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا ۳۰

حساب را و تکذیب می کردند آیات را به دروغ و دشمنی و هر چیزی را ضبط کردیم بطریق نوشتن

فَذُوقُوا فَلَنْ نَزِيدَكُمْ إِلَّا عَذَابًا ۳۱ إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا ۳۲

پس بچشید پس زیاده نخواهیم داد شما را مگر عقوبت هر آئینه متقیان را مطلب یابی باشد

حَدَائِقَ وَأَعْنَابًا ۳۳ وَكَوَاعِبَ أَتْرَابًا ۳۴ وَكَأْسًا دِهَاقًا ۳۵

بوستانها باشد و درختان انگور باشد و زنان و شیشه به معصر یا یکدیگر باشند و بیاله شراب پر کرده شده

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا كِذْبًا ۳۶ جَزَاءَ ۳۷ مَن رَّبِّكَ عَطَاءٌ حِسَابًا ۳۸

نشنوند آنجا سخن بیهوده را و نه دروغ شنودن را جزا داده شد عطا نموده شد حساب کرده شد از جانب پروردگار تو

رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمَنُ لَا يَمْلِكُونَ مِنْهُ

پروردگار آسمان ها و زمین و آنچه مابین اینهاست خدای بخشاینده نه تواندار از بیست و سه

خَطَابًا ۳۹ يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا ۴۰ لَا يَتَكَلَّمُونَ إِلَّا

سخن گفتن روزیکه بایستد فرشته روح نام و سایر فرشتگان نیز صف زده سخن نه گویند حاضران مگر

مَنْ أِذْنًا لَهُ الرَّحْمَنُ وَقَالَ صَوَابًا ۴۱ ذَلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّ ۴۲ فَمَنْ

کسیکه دستور می داده باشد او را خدا و گفته باشد سخن درست و این روز متحقق است پس هر که

فل

یعنی کلمه اسلام ۱۲

۱۳

شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ مَا بَاءً ۖ إِنَّا آنُذَرُكُمْ عَذَابًا قَرِيبًا هَٰذَا يَوْمُ

خواهد بگردد بسوئے پروردگار خود مرجع هر آئینه مآثر ساینده شما را از عقوبت نزدیک آئنده روزی که

يَنْظُرُ الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدُهُ وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَلَيْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا ۚ

۴

بینید آدمی آنچه پیش فرستاده بود و دوست وے و بگوید کافر ای کاش من خاک بودم

سُورَةُ الزُّرْعَاتِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ ثَلَاثٌ وَاربعون آيَةً وَفِيهَا ثَمَانُونَ

سوره زراعات مدینه نازل شده و آن چهل و شش آیت و دویست و هشت است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بسم خداوند بخشنده مهربان

وَالزُّرْعَاتِ غَرْقًا ۚ وَالنُّشُطِ نَشْطًا ۚ وَالسُّبْحِ سُبْحًا ۚ

قسم جماعات فرشتگان که نزع میکنند بوجه سختی و قسم جماعات فرشتگان که بیرون می آورند برون و قسم بفرشتگان که شنا می کنند

وَالسُّبْحِ سُبْحًا ۚ فَالْمُدَبِّرَاتِ أَمْرًا ۚ يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ ۚ

شنا کردنی و پس قسم بفرشتگان که سبقت میکنند سبقت کمزور و پس قسم بجماعات فرشتگان که تدبیر میکنند به کار و این گفته میشود در مورد

تَتَّبِعُهَا الرَّاغِبَةُ ۚ قُلُوبٌ يُومِئِدُ وَاجِفَةٌ ۚ أَبْصَارُهَا خَاشِعَةٌ ۚ

روئے که بجنبند جنبه الیس و در آید از پس فرستاده و یک جمع دلها آرزو ترسان باشند بر روی بانی انجامه نوری بهیودا شده باشد

يَقُولُونَ إِنَّا لَمَرْدُودُونَ فِي الْحَافِرَةِ ۚ إِذَا كُنَّا عِظَامًا

میگویند کافران آری ما بازگردانیده شویم بحالت نخستین آیا چون شویم استخوانهای پوسیده

مُنْحَرَةً ۚ قَالُوا تِلْكَ إِذْ أَكَرَّةٌ خَاسِرَةٌ ۚ فَاثْبَاهِي زَجْرَةً وَاحِدَةً ۚ

باز زنده شویم گفتند آن رجوع ما آنگاه رجوع زیان دهنده باشد پس جزاین نیست که آن واقع یک آواز تند است

فَإِذَا هُمْ بِالسَّاهِرَةِ ۚ هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَىٰ ۚ إِذْ نَادَاهُ

پس ناگهان ایشان بر روی زمین آمده باشند آیا آمده است پیش تو خبر موسی چون آواز دادش

رَبُّهُ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى ۚ إِذْ هَبَّ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ ۚ

پروردگار را بواودی پاک طوی نام که بر بسوئی فرعون هر آئینه از حد گذشته است

فَقُلْ هَلْ لَّكَ إِلَىٰ أَنْ تَزْكَىٰ ۚ وَأَهْدِيكَ إِلَىٰ رَبِّكَ فَتَخْشَىٰ ۚ

پس بگو هیچ میل است ترا بآنکه پاکیزه شوی و راه نمایم ترا بسوئے پروردگار تو پس بترسی

ف یعنی یک باره ارواح را
پسختی ۱۲

ط یعنی یک باره دیگر
را بطریق سهولت ۱۳

ط یعنی هر دو شنا کردنی ۱۲

ط یعنی باز یکدیگر سبقت
کردنی ۱۳

ط یعنی نفخه املی و نفوذ یافته
بوجود آید ۱۴

تثانی

فَأَرَاهُ الْآيَةَ الْكُبْرَىٰ ۖ فَكَذَّبَ وَعَصَىٰ ۖ ثُمَّ أَدْبَرَ يَسْعَىٰ ۖ

پس نمود بفرعون آن معجزه بزرگ را اول پس دروغ داشت و نافرمانی کرد پس اڑان مجلس بازگشت تدبیر کنان

فَحْشَرَ فَنَادَىٰ ۖ فَقَالَ أَنَارِبُكُمْ الْأَعْلَىٰ ۖ فَأَخَذَهُ اللَّهُ نَكَالَ

پس جمع کرد قوم خود را پس آواز داد پس گفت من پروردگار بزرگوار شما ام پس گرفتار کرد او را خدا بعباد

الْآخِرَةِ وَالْأُولَىٰ ۖ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِّمَنِ يَخْشَىٰ ۖ

آخرت و دنیا هر آئینه درین خبر پندے هست برائے هر که ترسد آگاه

أَشَدُّ خَلْقًا أَمِ السَّمَاءِ ۖ بَنَاهَا ۖ رَفَعَ سَمُكَهَا فَسُوبَهَا ۖ

محکم تر بود در آفرینش یا آسمان خدا بنا کرد آن آسمان را بلند ساخت ارتفاع او را پس درست ساخت ساحت را

أَغْطَشَ لَيْلَهَا وَأَخْرَجَ ضُحَاهَا ۖ وَالْأَرْضَ بَعْدَ ذَلِكَ دَحَاهَا ۖ

و تاریک کرد شب او را و بظهور آورد روشنی روز او را و زمین را بعد از آفریدن آسمان هموار کرد

أَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا وَمَرْعَاهَا ۖ وَالْجِبَالَ أَرْسَاهَا ۖ مَتَاعًا لَّكُمْ

بیرون آورد از زمین آب او را و چراگاه او را و کوه ها را استوار نمود برائے منفعت شما

وَلَا نَعْمَا لَكُمْ ۖ فَإِذَا جَاءَتِ الطَّامَّةُ الْكُبْرَىٰ ۖ يَوْمَ يَتَذَكَّرُو

و چهار بار بیان شما پس وقتی که بیاید قیامت روزیکه یاد کنند

الْإِنْسَانُ مَا سَعَىٰ ۖ وَبُرْزَتِ الْجَحِيمُ لِمَن يَرَىٰ ۖ فَأَمَّا مَنْ طَغَىٰ ۖ

آدمی آنچه عمل کرده بود و ظاهر گردید در دوزخ بر آنی هر که دیدنش خواهد ثواب یا عقاب متحقق گردی اما کسیکه از حد گذشته باشد

وَأَثَرُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۖ فَإِنَّ الْجَحِيمَ هِيَ الْبَاوَىٰ ۖ وَأَمَّا مَنْ

و برگزیده باشد زندگانی این جهان را پس هر آئینه دوزخ همانست جائے او و اما کسیکه ترسیده باشد

خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَىٰ ۖ فَإِنَّ الْجَنَّةَ

از ایستادن بحضور پروردگار خویش و باز داشته باشد نفس را از شهوات پس هر آئینه بهشت

هِيَ الْبَاوَىٰ ۖ يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا ۖ فِيمَ أَنْتَ

همانست جائے او می پرسند ترا از قیامت کے باشد متحقق آن در چه منزلی تو

مِّنْ ذِكْرِهَا ۖ إِلَىٰ رَبِّكَ مُنْتَهَاهَا ۖ إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ مِّنْ يَّخْشَاهَا ۖ

از علم آن بپرسوے پروردگار تست منتهاے علم آن جز این نیست که تو ترسانند کسی را که ترسد از او

عَمَّ ۳۰

یعنی عباد و بیضا ۱۲
منزله گو یعنی هموار کردن
همین است که میفرماید

۴

كَانَهُمْ يَوْمَ يَرُونَهَا لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا عَشِيَّةً أَوْ ضُحَاهَا ۝٤

روزیکہ بہ بیند آن را چنانستی کہ ایشان در رنگ نکرده بودند بدو دنیا گم یک وقت شام یا یک وقت صبح کہ پیش از آن بود

سُورَةُ عَبَسَ بِكَتَابِهَا تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ وَالْأَوَّلُ فِي الْكِتَابِ وَالْآخِرُ كَذَابٌ

سورہ عبس در مکر نازل شد و آن چهل و دو آیت و یک رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بناام خدائے بخشاینده مهربان

عَبَسَ وَتَوَلَّى ۝١ أَنْ جَاءَهُ الْأَعْمَى ۝٢ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّكَ يُبْزَى ۝٣

روزش کرد و اعراض نمود بسبب آنکہ بیامد پیش او نابینا و چه چیز خبردار کرد ترا شاید دے پاک نمی شد

أَوَيْدَكَ لَوْ فَتَنَّاكَ الْذِّكْرَى ۝٤ أَمَّا مَنْ اسْتَغْنَى ۝٥ فَانْتَ لَهُ

یا پندے شنید پس نفع میدادش آن پند شنیدن اما کسی کہ تو نگرست پس تہ لبسوئے او

تَصَدَّى ۝٦ وَمَا عَلَيْكَ إِلَّا يَزْكَى ۝٧ وَأَمَّا مَنْ جَاءَكَ يَسْعَى ۝٨

اقبال می کنی و زریان نیست بر تو در آن کہ پاک نہ شود و اما کسی کہ بیامد پیش تو شتابان

وَهُوَ يَخْشَى ۝٩ فَانْتَ عَنْهُ تَلْهَى ۝١٠ كَلَّا إِنَّهَا تَذْكِرَةٌ ۝١١ فَمَنْ

و از خدائے خود ترسان پس تو از دے غفلت میکنی نے ہر آئینہ این آیات قرآن پندست پس ہر کہ خواہد یاد

شَاءَ ذِكْرًا ۝١٢ فِي صُحُفٍ مُّكْرَمَةٍ ۝١٣ مَرْفُوعَةٍ مُّطَهَّرَةٍ ۝١٤ بِأَيْدِي

کنند قرآن را ہر آئینہ آیات قرآن ثبتست در نامہ ہائے گرامی بلند قدر پاک کردہ شدہ بہ دست ہائے

سَفَرَةٍ ۝١٥ كِرَامٍ بَرَرَةٍ ۝١٦ قِيلَ الْإِنْسَانُ مَا أَكْفَرًا ۝١٧ مِنْ أَيِّ

نویندگان بزرگ نشن نیکو کردار و لعنت کردہ شد آدمی را چه ناپسند است خدا از چه چیز

شَيْءٍ خَلَقَهُ ۝١٨ مِنْ نُّطْفَةٍ ۝١٩ خَلَقَهُ فَقَدَّرَهُ ۝٢٠ ثُمَّ السَّبِيلَ

آفریدش از نطفہ منی آفریدش پس اندازہ معین کردش باز راہ برآمد

يَسْرَةً ۝٢١ ثُمَّ آمَنَهُ ۝٢٢ فَاقْبَرَهُ ۝٢٣ ثُمَّ إِذَا شَاءَ أَنْشَرَهُ ۝٢٤ كَلَّا لَئِنْ

آسان نمودش باز بمیراندش پس در گور کردش باز و قتی کہ خواست زندہ ساختش نے ز جہل نیاد

يَقْضِ مَا أَمَرَهُ ۝٢٥ فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَى طَعَامِهِ ۝٢٦ إِنَّا صَبَبْنَا

آپنج فرمودش پس باید کہ در گور آدمی لبسوئے طعام خود لبسوئے آنکہ ما ریختیم

ف

نابیناے از فقر و صفا
بجس آنحضرت صلی
اللہ علیہ وسلم در آمد
و لبسو الہامی کرد نشویش
و او آنحضرت صلی اللہ
علیہ وسلم در آن حالت
بہ دعوت اشراف عرب
مشغول بودند پس آنرا
مکرده داشتند و اعراض

نمودند و خدا تعالی
بخلق عظیم دالت
فرمود ۱۳

ف

یعنی فرشتگان از لوح
نقل می کنند ۱۳

الْمَاءِ صَبًّا ۚ ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شَقًّا ۚ فَأَنْبَتْنَا فِيهَا حَبًّا ۚ

آب را ریختنی باز شکافتیم زمین را شکافتنی پس رویها نهادیم در آن زمین دانه را

وَعِنَبًا وَقَضْبًا ۚ وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا ۚ وَحَدَّ آيِقَ غُلْبًا ۚ وَفَاكَةً

وانگور و سبزی بار و زیتون را و درختان خرم را و باغها را که درختان بسیار دارد و میوه را و

وَأَبًّا ۚ مَتَاعًا لَّكُمْ وَلِأَنْعَامِكُمْ ۚ فَإِذَا جَاءَتِ الصَّاحَّةُ ۚ

غلف دواب را برای منفعت شما و چهارپایان شما پس وقتی که بیاید آواز سخت

يَوْمَ يَفِرُّ الْبَرُّ مِنْ أَخِيهِ ۚ وَأُمُّهُ وَأَبِيهِ ۚ وَصَاحِبَتُهُ وَ

روزیکه بگریزد مرد از برادر خود و از مادر خود و از پدر خود و از زن خود و

بَنِيهِ ۚ لِكُلِّ امْرِيٍّ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ ۚ وَوُجُوهُ

فرزندان خود هر مردی را از ایشان آن روز شغلیست که کفایت میکندش بیکپاره رویها

يَوْمَئِذٍ مُّسْفِرَةٌ ۚ ضَاحِكَةٌ مُّسْتَبْشِرَةٌ ۚ وَوُجُوهُ

آن روز روشن باشد خندان و شادان باشد و یکپاره رویها

يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ ۚ تَرْهَقُهَا قَتَرَةٌ ۚ أُولَٰئِكَ هُمُ

آنروز بر آن غبار باشد غالب آید بر فتنه تاریکی این جماعه ایشانند

الْكَافِرَةُ الْفَجَرَةُ ۚ

کافران بدکاران

سُبْحَ التَّكْوِينِ ۚ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۚ هِجْدُ عَشْرِينَ ۚ

سوره تکوین که نازل شده بنام خداوند بخشنده مهربان و آن بیست و نه آیت است

إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ۚ وَإِذَا النُّجُومُ انْكَدَرَتْ ۚ وَإِذَا الْجِبَالُ

وقتی که آفتاب پیچیده شود و وقتی که ستارها تیره شوند و وقتی که کوه ها

سُيِّرَتْ ۚ وَإِذَا الْعِشَارُ عُطِّلَتْ ۚ وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ ۚ وَ

رواں کرده شوند و وقتی که ماده شتران باردار را معطل گذاشته شود و وقتی که جانوران وحشی را جمع کرده شود و

إِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ ۚ وَإِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ ۚ وَإِذَا الْبُيُوتُ

وقتی که دریاها را مثل آتش افروخته شود و وقتی که ارواح را با جساد جمع کرده شود و وقتی که دختر را که زنده در گور

سُئِلَتْ^۸ بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ^۹ وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرتُ^{۱۰} وَإِذَا

کرده بودند که بر سینه بشود کدام گناه کشته شد و وقتی که نامه های اعمال را کشاده شود و وقتی که

السَّمَاءُ كُشِطَتْ^{۱۱} وَإِذَا الْجَحِيمُ سُعِّرَتْ^{۱۲} وَإِذَا الْجَنَّةُ أُزْلِفَتْ^{۱۳}

آسمان را پوست برکنده شود و وقتی که دوزخ را فروخته شود و وقتی که بهشت را نزدیک ساخته شود

عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا أَحْضَرَتْ^{۱۴} فَلَا أُقْسِمُ بِالْخُشْيِ^{۱۵} الْجَوَارِ

بداند هر شخص آنچه حاضر ساخته است پس قسم میخورم بستاره های بازگردنده سیر نماینده

الْكُنَّسِ^{۱۶} وَالْيَلَّ إِذَا عَسَّعَسَ^{۱۷} وَالصُّبَّ إِذَا تَنَفَّسَ^{۱۸} إِنَّهُ

غائب شوند و قسم به شب چون باز گردد و قسم به صبح چون بداند هر آینه این

لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ^{۱۹} ذِي قُوَّةٍ عِنْدَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ^{۲۰}

قرآن گفتار فرشته است گرامی قدر صاحب توانائی باوقار نزدیک خداوند عرش

مُطَاعٍ ثَمَّ أَمِينٍ^{۲۱} وَمَا صَاحِبُكُمْ بِمَجْنُونٍ^{۲۲} وَلَقَدْ رَآهُ

فرمانرواری کرده شده در ملکوت آسمان متصف با مانت و نیست این یار شما دیوانه و هر آینه یار شما دیده بود

بِالْأُفُقِ الْمُبِينِ^{۲۳} وَمَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِضَنِينٍ^{۲۴} وَمَا هُوَ

آن فرشته را بگمانه ظاهر آسمان و نیست یار شما بر علم پنهان بخل کننده و نیست قرآن

بِقَوْلِ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ^{۲۵} فَأَيْنَ تَذْهَبُونَ^{۲۶} إِنَّ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ

گفتار شیطان رانده شده پس کجا میرود نیست قرآن مگر پند

لِلْعَالَمِينَ^{۲۷} لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَسْتَقِيمَ^{۲۸} وَمَا تَشَاءُونَ

عالمها را برای هر که از زمره شما بخواد که راست کردار شود و نمی خواهید

إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ^{۲۹}

مگر وقتی که بخواد خدا پروردگار عالم را

سُوْرَةُ الْاِنْفِطَارِ بِبِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ هُوَ تِسْعَ عَشْرَةَ آيَةً

سوره انفطار در مکه نازل شد به نام خداوند بخشنده مهربان و آن نوزده آیت است

إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ^۱ وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انْتَثَرَتْ^۲ وَإِذَا الْبُحَارُ

و وقتی که آسمان شکافته شود و وقتی که ستارگان از هم بریزد و وقتی که دریاها

فل
یعنی سرخ شود و مانند
تیرگی که پوست او سرخ
کرده باشند ۱۲

فل
مترجم گوید زحل مشتری
و سرخ و زبر و عطارد
نخ ستاره تجمیع و چون
سیکریه بمقاصد رسند
انسان بازمی گردند و
بمقاصد که گشته بوده
اقبال نمایند چون وقت
قرآن آید غائب شوند
و الله اعلم ۱۳

۱۴

فُجِّرَتْ ۵ وَإِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ ۶ عَلِمْتَ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ وَ

روان کرده شود بنهایت شدت و وقتی که گور بارها شکافته شود بداند هر نفس آنچه پیش فرستاده بود و

اُخْرِتْ ۷ يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ ۸ الَّذِي

آهنج باز پس گذاشته بود لے آدمی چه چیز فریفت ترا به پروردگار بزرگوار تو آنچه گمراهی که

خَلَقَكَ فَسَوَّاكَ فَعَدَلَكَ ۹ فِي أَيِّ صُورَةٍ مَّا شَاءَ رَكَّبَكَ ۱۰ ط

بیافرید ترا پس درست اندام کرد ترا پس معتدل قامت کرد ترا در هر صورتی که خواست ترکیب داد ترا

كَلَّا بَلْ تُكَذِّبُونَ بِالذِّينِ ۱۱ وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ ۱۲ كِرَامًا

نه نه بکه دروغ می شمرید جزائے اعمال را و هر آئینه بر شما گماشته شده اند نگهبانان را گرامی قدر

كَاتِبِينَ ۱۳ يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ ۱۴ إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ۱۵ وَ

نویسنده گان میدانند آنچه می کنید و هر آئینه نیکوکاران در نعمت باشند و

إِنَّ الْفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ ۱۶ يَصْلَوْنَهَا يَوْمَ الدِّينِ ۱۷ وَمَا هُمْ عَنْهَا

و هر آئینه گناهکاران در دوزخ باشند و در آیند به دوزخ روز جزائے اعمال و نباشند از آنجا

بِغَائِبِينَ ۱۸ وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ ۱۹ ثُمَّ مَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ

غائب شده و چه چیز مطلع ساخت ترا لے آدمی که چیست روز جزا باز میگویم چه چیز مطلع ساخت ترا که

الدِّينِ ۲۰ يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِّنَفْسٍ شَيْئًا ۲۱ وَالْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ ۲۲ ع

چیز است روز جزا روزیست که نتواند هیچکس بر لے هیچکس هیچ فائده رسانیدن و فرمان آن روز خدا را باشد

سُبْحَانَ الْمُطَفِّفِينَ ۲۳ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۲۴ وَتِلْكَ آيَةُ

سوره مطففين در که نازل شد بنام خدا لے بخشاینده مهربان و آن سوره شش آیت است

وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ ۲۵ الَّذِينَ إِذَا اكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ ۲۶

وای حقوq مردم کاهنده گان را آنانکه چون بر لے خود پیمایند از مردمان بسختی تمام بگیرند

وَإِذَا كَالُوهُمْ أَوْ وَزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ ۲۷ أَلَا يَظُنُّ أُولَٰئِكَ أَنَّهُمْ

و چون خواهند که پیموده بدهند ایشانرا یا بسنجید بدهند ایشانرا ازانسانند آیانمیدانند این جماعه که ایشانرا بگنجینه

مَبْعُوثُونَ ۲۸ لَّيَوْمٍ عَظِيمٍ ۲۹ يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ۳۰ ط

خواهند شد در روز بزرگ روزیکه ایستاده شوند مردمان پیش پروردگار عالم را

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفُجَارِ لَفِي سَجِّينٍ ۝ وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَجِّينٌ ۝ ط

حقا هر آینه نامه اعمال گنه گاران داخل شود در سجین و چه چیز مطلع ساخت ترا که چیست سجین

كِتَابٌ مَّرْقُومٌ ۝ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝ الَّذِينَ يُكَذِّبُونَ

کتابا بلیست نوشته شده و لای آن روز دروغ شمارندگان را آنانکه بدروغ نسبت میکنند

بِیَوْمِ الدِّينِ ۝ وَمَا يَكْذِبُ بِهِ إِلَّا كُلُّ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ ۝ إِذَا

روز جزا را و دروغ نکرده آن را گمراهیست کار گنه کار چون

تُتْلَىٰ عَلَيْهِ آيَاتُ قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ۝ كَلَّا بَلْ تُسَمَّوْنَ

خوانده شود بر دایات ما گوید افسانه های پیشینیان ست نه بل که زبک بسته است

عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ۝ كَلَّا إِنَّهُمْ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ

بر دل های ایشان آنچه می کردند نه هر آینه ایشان از دیدار پروردگار خویش آنروز

لَمَّحْجُوبُونَ ۝ ثُمَّ إِنَّهُمْ لَصَالُوا الْجَحِيمِ ۝ ثُمَّ يُقَالُ هَذَا الَّذِي

محبوب باشند باز هر آینه ایشان در آید گاران دروغ باشند باز گفته شود ایشان را نیست

كُنْتُمْ بِهِ مُكْذِبُونَ ۝ كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْأَبْرَارِ لَفِي عِلِّيِّينَ ۝ وَ

آنچه شما آنرا دروغ می شمردید حقاً هر آینه نامه اعمال نیکوکاران داخل شود در علیین و

مَا أَدْرَاكَ مَا عِلِّيُّونَ ۝ كِتَابٌ مَّرْقُومٌ ۝ يُشْهَدُهُ الْمُقَرَّبُونَ ۝ ط

چه چیز مطلع ساخت ترا که چیست علیون کتابیست نوشته شده که حاضر شوند نزدیک آن نزدیک کردگان خدا

إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ۝ عَلَى الْأَرْبَابِ يَنْظُرُونَ ۝ تَعْرِفُ فِي

هر آینه نیکوکاران در نعمت باشند بر تخت ها نشسته نظر میکنند بهر جانب بشناسی

وَجُوهُهُمْ نُضْرَةٌ نَّاعِيمٌ ۝ يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيقٍ مَخْمُومٍ ۝ خِتَمُهُ

در روی ایشان تازی نعمت نوشانیده شود ایشان را از شراب خالص گمراهیست بجای موم

مِسْكٌ ۝ وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ ۝ وَمِزَاجُهُمْ مِنْ

مهر و مشک باشند و همین شراب پاک باید که رغبت کنند رغبت کنندگان و آمیختنی آن از

تَسْنِيمٍ ۝ عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ ۝ إِنَّ الَّذِينَ أَجْرَمُوا

آب تسنیم باشد مراد می دهم چشمه که نوشند از آن نزدیک کردگان خدا هر آینه گنه گاران

كَانُوا مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا يَضْحَكُونَ ۝ وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامِرُونَ ۝

با مسلمانان می خندیدند و چون میگذشتند بمسلمانان با یکدیگر چشم میزدند حقارت کرده

وَإِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ انْقَلَبُوا فَكِهِينَ ۝ وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوا

و چون باز می گشتند بآهل خانه خود باز می گشتند شادمان شده و چون میدیدند مسلمانان می گفتند

إِنَّ هَؤُلَاءِ لَضَالُّونَ ۝ وَمَا أُرْسِلُوا عَلَيْهِمْ حَفِظِينَ ۝ فَالْيَوْمَ

هر آئینه ایشان گمراہانند و نگاہبانان فرستاده نه شده بودند بر سر مسلمانان پس امروز

الَّذِينَ آمَنُوا مِنَ الْكُفَّارِ يَضْحَكُونَ ۝ عَلَىٰ الْأَرَائِكِ يَنْظُرُونَ ۝

مسلمانان با کافران می خندند بر تخت های نشسته نظر میکنند بر جانب

هَلْ تُؤْتِيهِمُ الْكُفَّارُ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ۝

آیا جزا داده شد کافران را بحسب آنچه میکردند

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ هِيَ ثَمَرٌ مِّنْ ثَمَرَاتِ

سوره انشقاق در مکه نازل شد و نام خداست بخشاینده بمرہبان بیت و پنج آیت است

إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ ۝ وَأَذْنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ۝ وَإِذَا الْأَرْضُ

و قتیکہ آسمان بشکافت و گوش کند فرمان پروردگار خود را و آسمان سزاوار گوش کردن است و قتیکہ

مُدَّتْ ۝ وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ ۝ وَأَذْنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ۝

زمین را کشید شود بر تابد بفرمان باشد و خالی شود و گوش کند فرمان پروردگار خود را و زمین سزاوار گوش کردن است یعنی حساب

يَاكُفُّهَا الْإِنْسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدًّا حَافِلِقِيهِ ۝ فَمَا مَن

روز آخرت بودنی مست لے آدمی هر آئینه تو کارکننده تا ملاقات پروردگار خود بکوشش تمام پس ملاتمت خواهی کرد پروردگار خود را

أَوْتَىٰ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ ۝ فَسَوْفَ يُحَاسِبُ حِسَابًا يَّسِيرًا ۝ وَيَنْقَلِبُ

هر که داده شد او را نامه اعمال او بدست راستش پس باو حساب کرده شود حساب آسان و باز گردد

إِلَىٰ أَهْلِهِ مَسْرُورًا ۝ وَأَمَّا مَن أَوْتَىٰ كِتَابَهُ وَرَاءَ ظَهْرِهِ ۝ فَسَوْفَ

بسوخته اهل خانه خود شادمان شده و ما هر که داده شد او را نامه اعمال او از پس پشتش پس

يَدْعُو نُبُورًا ۝ وَيَصْلَىٰ سَعِيرًا ۝ إِنَّهُ كَانَ فِي أَهْلِهِ مَسْرُورًا ۝

باید خواند کرد و دلاک ۱ و خواهد در آمد به دوزخ هر آئینه او بود به دنیا در اهل خانه خود شادمان

۱

و

یعنی اموات را بر تابد
و الله اعلم ۱۲

إِنَّ الَّذِينَ فَتَنُوا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَتُوبُوا فَلَهُمْ

هر آئینه آنانکه عقوبت کردند مردان مسلمانان را و زنان مسلمانان را باز توبه ن نمودند پس

عَذَابُ جَهَنَّمَ وَلَهُمْ عَذَابُ الْحَرِيقِ ۱۰ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا

ایشان راست عذاب دوزخ و ایشان راست عذاب سوختن هر آئینه آنانکه ایمان آوردند و

عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ذَلِكَ

کردارهای شایسته کردند ایشان راست بوستانها می رود زیر آن جویها اینست

الْفَوْزُ الْكَبِيرُ ۱۱ إِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌ ۱۲ إِنَّهُ هُوَ يُدْخِلُ

فیروزی بزرگ هر آئینه دست درازی پروردگار تو سخت است هر آئینه او آفرینش نو میکند و

يُعِيدُ ۱۳ وَهُوَ الْغَفُورُ الْودُودُ ۱۴ ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ ۱۵ فَعَالٌ

آفرینش دوباره میکند و دوست آمرزگار و دستدار او خداوند عرش گرامیقدر است بسیار کننده است

لِّمَا يُرِيدُ ۱۶ هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْجُنُودِ ۱۷ فِرْعَوْنُ وَثَمُودُ ۱۸

هر چیزی را که خواهد آیا آمده است به تو خبر لشکرها که فرعون و ثمود باشند

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي تَكْذِيبٍ ۱۹ وَاللَّهُ مِنْ وَرَائِهِمْ مُحِيطٌ ۲۰

بلکه کافران در دروغ شمردن اند و خدا از گرد ایشان گیرنده است

بَلْ هُوَ قُرْآنٌ مَجِيدٌ ۲۱ فِي لَوْحٍ مَحْفُوظٍ ۲۲

بلکه این قرآن گرامیقدر است نوشته شده در لوح محفوظ

سُورَةُ الطَّارِقِ مَكِّيَّةٌ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۱ هِيَ سَبْعٌ عَشْرَةَ آيَةً

سوره طارق در مکه نازل شد بنام خدا بخشاینده مهربان و آن هفده آیت است

وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ ۲ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ ۳ النُّجُومُ الثَّاقِبُ ۴

قسم آسمان و قسم بچیز که وقت شب پدید می آید و چه چیز طلع ساخت ترا که چه چیز وقت شب پدید آید است آن ستاره

إِنْ كُلُّ نَفْسٍ لَمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ ۵ فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ ۶ مِمَّ خُلِقَ ۷

و در خشنه است نیست هیچ شخص مگر بر فرشته نگهبانی کننده است پس باید که ببیند آدمی از چه چیز آفریده شده

خُلِقَ مِنْ مَّاءٍ دَافِقٍ ۸ يُخْرِجُ مِنْ بَيْنِ أُصْبُعَيْهِ نَسِيمًا ۹ وَالتَّرَائِبِ ۱۰

آفریده شده است از آب جبهنده که بر می آید از میان اینشت مرد و استخوان سینه زن

إِنَّهُ عَلَى رَجْعِهِ لَقَادِرٌ ۖ يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ ۚ فَبَالَهٗ مِنْ قُوَّةٍ ۚ

هر آئینه خدا بر دیگر بار آفریدن آدمی تواناست روزیکه امتحان کرده شود ضمیرهای مردمان را پس نباشد آدمی را طاقت

لَا نَاصِرَ ۚ وَالسَّمَاءُ ذَاتَ الرَّجْعِ ۚ وَالْأَرْضُ ذَاتِ الصَّدْعِ ۚ

و نباشد نصرت دهنده قسم با آسمان خداوند باران و قسم بر زمین صاحب شکافتن و

إِنَّهُ لَقَوْلٌ فَصْلٌ ۚ وَمَا هُوَ بِالْهَزْلِ ۚ إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا ۚ

هر آئینه قرآن سخن واضح است و نیست قرآن سخن بهیوده هر آئینه کافران بدانند شی می کنند بطور بدانند شی کردن

وَأَكِيدُ كَيْدًا ۚ فَمِثْلُ الْكَافِرِينَ أَهْمُ لَهُمْ رُؤُودًا ۚ

و من نیز بدانند شی می کنم بطور بدانند شی کردن می پس نهست ده کافران را فرو گذار ایشان را اندک

سُبْحًا ۚ عَلَى كَيْدٍ ۚ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۚ هِيَ تَسْعُ عَشْرًا ۚ

سوره اعلی در مکه نازل شده بنام خداوند بخشنده مهربان و آن نوزده آیت است

سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى ۚ الَّذِي خَلَقَ فَسَوَّى ۚ وَالَّذِي

بهاکی یاد کن پروردگار بزرگ و ار خود را آنکه می آفرید پس درست اندام کرد و آنکه

قَدَّرَ فَهَدَى ۚ وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَى ۚ فَجَعَلَهُ غُثَاءً أَحْوَى ۚ

اندازه کرد پس راه نمود و آنکه بر آورد گیاه تازه را باز ساخت آنرا خشک شده سیاه گشته

سَنُقَرِّبُكَ فَلَا تَنْسَى ۚ إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ ۚ إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا

قرآن تعلیم خواهیم کرد ترا پس فراموش نخواهی کرد مگر آنچه خدا خواسته است هر آئینه خدا میدانند آشکارا

يَخْفَى ۚ وَنُيْسِرُكَ لِلْيُسْرَى ۚ فَذِكْرٌ إِنْ تَفَعَّلْتَ الْذِكْرَى ۚ

و نهان را و تو یقین خواهیم داد ترا معرفت شریعت آسان پس پند ده اگر سود کن در پند دادن

سَيَذَكِّرُكَ مَنْ يُخَشَى ۚ وَيَتَجَبَّبُهَا الْأَشْقَى ۚ الَّذِي يَصْلَى

پند خواهد گرفت هر که می ترسد و یکسو خواهد شد از آن پند بد بخت ترین مردمان آنکه خواهد در آید

النَّارَ الْكُذْبَى ۚ ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَى ۚ قَدْ أَفْلَحَ

آتش بزرگ باز میرد آنجا و نماند باشد هر آئینه رستگار شد

مَنْ تَزَكَّى ۚ وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى ۚ بَلْ تُؤَثِّرُونَ الْحَيَاةَ

هر که پاک شد و یاد کرد نام پروردگار خود را پس نماز گذارد بلکه اختیار میکنید زندگانی

ع ۱۱

معنی تاوانه بیرون آید ۱۲
و این دهه روز بدست
شمار ۱۲
معنی جمع مخلوقات را
اندازه کرد و بحسب آن
اندازه در مخلوقات تصرف
فرمود تا سما صورت بر
روى کار آمد پس این
تصرف را بهدایت غیر
فرمود و الله اعلم ۱۳
معنی گوید فراموش
گردانیدن این آیت از
خاطر مبارک آن حضرت
صلی الله علیه و سلم نوعی
از نسخ است و الله اعلم ۱۴

الدُّنْيَا^{۱۶} وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ وَأَبْقَى^{۱۷} إِنَّ هَذَا لَفِي الصُّحُفِ

این جهان را و آخرت بهتر است و پاینده تر است هر آینه این مقدمه مذکور بود در صحیفه های

الأُولَى^{۱۸} صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى^{۱۹}

سختین صحیفه های ابراهیم و موسی

سُوْرَةُ الْغَاشِيَةِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ هُوَ عَشْرُونَ آيَةً

سوره غاشیه در مکه نازل شد بنام خداوند بخشاینده مهربان و آن بیست و شش آیت است

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ^۱ وَجْهٌ يُومِضُ خَاشِعَةً^۲ عَامِلَةٌ

آیا آمد است به تو خبر قیامت یک پاره رویها آرزو خوار باشند کارکننده

تَّاصِبَةً^۳ تَصْلَى نَارًا حَامِيَةً^۴ تُسْقَى مِنْ عَيْنٍ أَنِيَّةٍ^۵ لَيْسَ

مخت کشنده باشند در آئیند آتش فروخته شده آب نوشانیده شوند از چشم نهایت گرم نه باشد

لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِنْ خَرِيْعٍ^۶ لَا يُسْمِنُ وَلَا يُغْنِي مِنْ جُوعٍ^۷

ایشان از این طعام مگر از خرید که فریاد نکند و دفع گرسنگی نه نماید و

وَجْهٌ يُومِضُ تَّاصِبَةً^۸ لَسَعِيهَا رَاضِيَةٌ^۹ فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ^{۱۰}

یکپاره رویها آرزو تازه باشند به سعی خود رضامند شده باشند در بهشت عالی

لَا تَسْمَعُ فِيهَا لَاغِيَةً^{۱۱} فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ^{۱۲} فِيهَا سُرُرٌ

نه شنوی آنجا هیچ سخن بیوده در آن جا چشم روان باشد در آن جا تخت های

مَرْفُوعَةٌ^{۱۳} وَأَكْوَابٌ مَوْضُوعَةٌ^{۱۴} وَمَنَارِقُ مَصْفُوفَةٌ^{۱۵} وَزَارِبُ

بلند باشد و کوزه های نهاده شده و وسادها برابر یکدیگر گذاشته و بساط های

مَبْثُوثَةٌ^{۱۶} أَفْلا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ^{۱۷} وَإِلَى السَّمَاءِ

نفس پرانده کرده آید نه مگر نه بسوخته شتران چگونه آفریده شدند و بسوخته آسمان

كَيْفَ رُفِعَتْ^{۱۸} وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ^{۱۹} وَإِلَى الْأَرْضِ

چگونه بر داشته شد و بسوخته کوه ها چگونه بر افراشته شد و بسوخته زمین

كَيْفَ سُطِحَتْ^{۲۰} فَذَكِّرْ^{۲۱} إِنَّمَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ^{۲۲} لَسْتَ عَلَيْهِمْ

چگونه پهن کرده شد پس بپندره جز این نیست که تو پند دهنده نیستی بر ایشان

بِمُصِطَرٍّ ۱۷ إِلَّا مَنْ تَوَلَّى وَكَفَرَ ۱۸ فَيُعَذِّبُهُ اللَّهُ الْعَذَابَ

گماشته شده لیکن هر که رو برگرداند و کافر شود پس عذاب کندش خدا به عقوبت

الْأَكْبَرُ ۱۹ إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ ۲۰ ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُمْ ۲۱

بزرگ هر آینه بسوی ماست رجوع ایشان باز هر آینه بر ماست حساب ایشان

سُورَةُ الْفَجْرِ مَكِّيَّةٌ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَهُوَ ثَلَاثُونَ آيَةً

سوره فجر مدینه نازل شده بنام خداوند بخشنده مهربان و آن سی آیت است

وَالْفَجْرِ ۱ وَلَيَالٍ عَشْرٍ ۲ وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ ۳ وَالْيَلِ إِذَا يسر ۴

قسم بصبح و شب هائے ده گانه و قسم بجمعت و طاق و قسم به شب چون روان شود

هَلْ فِي ذَلِكَ قَسَمٌ لِذِي حِجْرٍ ۵ أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ ۶

آبادین مقدمه سوگند می معتبر هست صاحب خرد را که آیا ندیدی که چگونه معامله کرد پروردگار تو با قوم عاد

إِرمَ ذَاتِ الْعِمَادِ ۷ الَّتِي لَمْ يُخْلَقْ مِثْلُهَا فِي الْبِلَادِ ۸ وَثَمُودَ

که عاد را هم باشد خرد و نه قدر است بلند که آفریده نشده است مانند آن در شهرها و چگونه معامله کرد

الَّذِينَ جَاءُوا الصَّخْرَ بِالْوَادِ ۹ وَفِرْعَوْنَ ذِي الْأَوْتَادِ ۱۰ الَّذِينَ

با قوم ثمود که تراشیده بودند سنگهای بزرگ را در وادی قری و چگونه معامله کرد با فرعون صاحب مینها و هم

طَغَوْا فِي الْبِلَادِ ۱۱ فَكَثُرُوا فِيهَا الْفُسَادُ ۱۲ فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ

این جماعتها آمانه گشتی کردند در شهرهای بسیار بعمل آوردند در آنجا فساد را پس بر سخت بر سر ایشان پروردگار

سَوِّطَ عَذَابٍ ۱۳ إِنَّ رَبَّكَ لَبِالْبُرْصَادِ ۱۴ فَأَمَّا الْإِنْسَانُ إِذَا مَا

تو یک دفعه عذاب هر آینه پروردگار تو به کمین گاه است پس اما آدمی چون امتحان کندش

ابْتَلَاهُ رَبُّهُ فَأَكْرَمَهُ وَنَعَّمَهُ ۱۵ فَيَقُولُ رَبِّي أَكْرَمَنِ ۱۶ وَأَمَّا

پروردگار او پس گرامی کندش و نعمت دهدش پس گوید پروردگار من گرامی ساخت مرا و اما

إِذَا مَا ابْتَلَاهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ ۱۷ فَيَقُولُ رَبِّي أَهَانَنِ ۱۸ كَلَّا

چون امتحان کندش پس تنگ سازد بر قی رزق قی را گوید پروردگار من حقارت کرد مرا نه نه

بَلْ لَا شَكْرَ لِمَنْ يَتِيمٌ ۱۹ وَلَا تَحْضُونَ عَلَى طَعَامِ الْمُسْكِينِ ۲۰

بلکه گرامی نمیدارید یتیم را و یکدیگر را رغبت نمیدارید بر طعام دادن فقیر

ع ۱۳
ع ۱۴
ع ۱۵

ع ۱۶
یعنی مشرود و المجر ۱۲
ع ۱۷
یعنی بعض نماز جمعت
ست و بعض طاق ۱۳
ع ۱۸
که خدا جزا دهنده است
است بر اعمال ایشان
ع ۱۹
یعنی به چهار پنج بسته
عقوبت میگرد ۱۲

وَتَأْكُلُونَ الثَّرَاثَ أَكْلًا لَّيًّا^{۱۹} وَتُحِبُّونَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا^{۲۰} كَلَّا

وینخورید مال میراث را خوردن بسیار و دوست میدارید مال را دوست داشتن بسیار و

إِذَا دُكَّتِ الْأَرْضُ دَكًّا دَكًّا^{۲۱} وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا^{۲۲}

نہ نے چون پست کردہ شود بلندی زمین را پست کردن بعد پست کردن و بیاید پروردگار تو و بیایند فرشتگان

وَجَاءَ يَوْمَئِذٍ بِجَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ يَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ وَأَنَّى لَهُ

صف صاف شدہ و آورده شود آرزو و دنیا را یاد کند آدمی و کجا باشد او را نفع آن

الذِّكْرَى^{۲۳} يَقُولُ يَلَيَّتَنِی قَدِّمْتُ لِحَيَاتِي^{۲۴} فَيَوْمَئِذٍ لَا يُعَذِّبُ

یاد کردن گوید ای کاش من فرستادمے عمل نیک برای این زندگانی جاودانی خویش پس آرزو عقوبت

عَذَابَهُ أَحَدٌ^{۲۵} وَلَا يُوثِقُ وَثَاقَهُ أَحَدٌ^{۲۶} يَا أَيُّهَا النَّفْسُ

نکند مانند عقوبت خود هیچکس و برنجیر بندد مانند بستن او هیچکس و گفته شود روح من را وقت مرگ

الْمُطْمَئِنَّةُ^{۲۷} ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً^{۲۸} فَادْخُلِي

ای نفس آرام گیرنده باز گرد بسوی پروردگار خویش تو خوشنود شده و از تو نیز خوشنود گشت پس در آن

فِي عِبْدِي^{۲۹} وَأَدْخُلِي جَنَّتِي^{۳۰}

بر مرده بندگان خاص من و در آبه بهشت من

سُورَةُ الْبَلَدِ مَكِّيَّةٌ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ^{۳۱} وَهُوَ عَشْرُونَ آيَةً

سوره بلد مدینه نازل شد بنام خدا بخشاینده مهربان و آن بیست آیت است

لَا أُقْسِمُ بِهَذَا الْبَلَدِ^۱ وَأَنْتَ حِلٌّ بِهَذَا الْبَلَدِ^۲ وَوَالِدٍ

قسم منورم باین شهر یعنی مکه مبارک و تو حلال خواهی شد باین شهر و قسم منورم

وَمَا وَلَدٍ^۳ لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي كَبَدٍ^۴ أَيْحَسِبُ أَنْ

براینده و بهر چه زاده است و بر آئینه آفریدیم آدمی را در مشقت و آیا گمان می کند آدمی

لَنْ يَقْدِرَ عَلَيْهِ أَحَدٌ^۵ يَقُولُ أَهْلَكَ مَالًا لَّيًّا^۶

که قادر نہ شود بر کسی هیچکس میگوید خرج کردم بر تو مال تو

أَيْحَسِبُ أَنْ لَّمْ يَرَهُ أَحَدٌ^۷ أَلَمْ نَجْعَلْ لَهُ عَيْنَيْنِ^۸ وَلِسَانًا

آیا می پندارد که ندیده است او را هیچکس آیا نیا فریده ایم برای او دو چشم را و زبان را

و

یعنی تان تمیز اتراتی ایشان
نمیدرید و حق ایشان را
بال خود جمع می کنید ۱۲

و

یعنی اسباب اگر امیر الهی
اگر امیر تقیم و اطعام مسکین
حسب آنرا می باید کرد و شما
باین صفت هستید
که تمیز اتراتی ایشان
نمی دهید و حق ایشان را
بال خود جمع میکنید ۱۳

و

یعنی جبال و اتلال
را با سائر ارض برابر
کرده شود ۱۴

و

بوجه واقع شود که هیچ
کس غیر او بر آن قادر
نیست و الله اعلم ۱۵

و

یعنی تراقتال در مکه حلال
خواهد شد ۱۶
یعنی آدم و جمع ذریه او ۱۷

و

یعنی عادت آدمی
ست که بقوت خود
نفر کند و بهینکه
چه قدر ناتوانی با
میکشد و نیز بیدل

و

مال نفر کند و نمی داند که خدا
او را می بیند که بغایت
حقیر و خجیل است ۱۸

و

وَشَفَتَيْنِ ۙ وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ ۚ فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ ۚ وَمَا

و دلب را و دلالت کردیم اورا بر دو راه و پس در نیامد گزرگاه سخت و چه چیز

أَدْرَاكَ مَا الْعَقَبَةُ ۚ فَكُ رَقَبَةً ۚ أَوْ اطَّعِمُ فِي يَوْمٍ ذِي

مطلع ساخت ترا که چیسیت گزرگاه سخت و خلاص کردن برده یا طعام دادن بروز

مَسْغَبَةٍ ۚ يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ ۚ أَوْ مَسْكِينًا ذَا مَتْرَبَةٍ ۚ ثُمَّ

گرستی یتیم صاحب قرابت را یا فقیر صاحب خاکساری را بعد از آن

كَانَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ وَتَوَاصَوْا

باشد از آنانکه ایمان آوردند و با یکدیگر وصیت کردند بشکیبائی و با یکدیگر وصیت کردند بشیفت

بِالْمَرْحَمَةِ ۚ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْيَمِينَةِ ۚ وَالَّذِينَ كَفَرُوا

بر خلق الله این جماعه ایشانند اهل نیک بختی و آنانکه کافر شدند

يَايْتِنَاهُمْ أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ ۚ عَلَيْهِمْ نَارٌ مُّؤَصَّدَةٌ ۚ

آیات ما ایشانند اهل بد بختی بر ایشان آتش گماشته شود از هر جهت گرد آورده شده

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۚ فِي خَمْسِ عَشْرَةِ آيَةٍ

سوره شمس در کنادل شد بنام خدا بنشانیده هر بان و آن پانزده آیت است

وَالشَّمْسُ وَضُحَاهَا ۚ وَالْقَمَرُ إِذَا تَلَّهَا ۚ وَالنَّهَارُ إِذَا جَدَّهَا ۚ

قسم بآفتاب و روشنی او و قسم بماه چون از پیش آفتاب در آید و قسم بر روز چون نمایان کند آفتاب را

وَاللَّيْلُ إِذَا يَغْشَاهَا ۚ وَالسَّمَاءُ وَمَا بَنَاهَا ۚ وَالْأَرْضُ وَمَا طَرَاهَا ۚ

و قسم بر شب چون بپوشاند آفتاب را و قسم بآسمان و بنا کردن خدا اورا و قسم بر زمین هموار ساختن خدا اورا

وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا ۚ فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا ۚ قَدْ

و قسم بر نفس آدمی و درست اندام نمودن خدا اورا پس قسم بانداختن خدا در دلش شناخت گناه اورا و تقوی او را

أَفَلَا مَن رَّكَهَا ۚ وَقَدْ خَابَ مَن دَسَّهَا ۚ كَذَّبَتْ ثَمُودُ

هر آنینه رستگار شد هر که پاک ساخت نفس را و هر آنینه زیانکار آن شد هر که با سفل اسافلین برد ازاد روی

بِطُغْيَاهَا ۚ إِذِ اتَّبَعَتْ أَشْقَاهَا ۚ فَقَالَ لَهُمُ رَسُولُ اللَّهِ

شمرند قوم ثمود بسبب سرکشی خود و قتیکه برخاست بد بخت ترین آن قوم پس گفت ایشانرا پیغمبر خدا

ف

یعنی خیر و شر ۱۲

ف

یعنی بحقیقت قوت
آست که این احوال

بجا آورد ۱۲

ف

یعنی شب چهاردهم ۱۲

نَاقَةَ اللَّهِ وَسُقْيَاهَا ۖ فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهَا ۖ فَدَمْدَمَ عَلَيْهِمْ رَبُّهُمْ بِذُنُوبِهِمْ فَسَوَّاهَا ۚ وَلَا يَخَافُ عُقْبَاهَا ۚ

بگذارید ماده شتر را که خدا آفریده است متعرض نشوید آب خورد و او را پس دروغ شمرند پیغمبر را پس بچشند ناقه را پس

عقوبت فرود آورد بر ایشان پروردگار ایشان بسبب معصیت ایشان پس هموار کرد عقوبت را بر ایشان و خدا نبرد

سُورَةُ الْكَافِرَاتِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ أَحَدٌ وَعَشْرٌ آيَةً

سوره بیل در مکه نازل شد و آن بنام خداست بخشاینده مهربان بیست و یک آیت است

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى ۚ وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى ۚ وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ

قسم به شب چون بپوشاند و قسم به روز چون ظاهر شود و قسم بذاتی که آفرید

وَالْأُنثَى ۚ إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَّى ۚ فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى ۚ

و ماده را که هر آئینه سعی شما مختلف است پس اما هر که عطا کرد و پرهیزگاری نمود

وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى ۚ فَسَنِيَرُهُ لِلْيُسْرَى ۚ وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ

و باور داشت صفت نیک را پس توفیق و بهیم او را بر آن رسیدن به سرانجامش و اما هر که بخل کرد و خود را

وَاسْتَغْنَى ۚ وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَى ۚ فَسَنِيَرُهُ لِلْعُسْرَى ۚ

بے نیاز شمرد و بدروغ نسبت کرد صفت نیک را پس توفیق و بهیم او را بر آن رسیدن به سرانجام دشواری

وَمَا يُغْنِي عَنْهُ مَالُهُ إِذَا تَرَدَّى ۚ إِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدَى ۚ

و هیچ دفع نکر از فتنه مال او و قتی که بگونسار افتد هر آئینه بر ما لازم است راه نمودن او

وَإِنَّا لَنَالُ الْآخِرَةَ وَالْأُولَىٰ ۚ فَأَنْذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّى ۚ

و هر آئینه بر آن ما هست آن جهان و این جهان پس ترسانیدم شما را از آتشی که شعله میزند

لَا يَصْلَاهَا إِلَّا الْأَشْقَى ۚ الَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّى ۚ وَسَيُجَنَّبُهَا

در نیاید با آن آتش مگر بد بخت ترین آدم آنکه دروغ شمرد و روگردان شد و کیسوداشته خواهد شد از آن

الْآتِقَى ۚ الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ يَتَزَكَّى ۚ وَمَا لِأَحَدٍ عِنْدَهُ

آتش پرهیزگار ترین مردم آنکه میدهد مال خود را تا پاک نفس گردد و نیست هیچ کس را نزد او

مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزَىٰ ۚ إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَىٰ ۚ

نیستی که بجز داده شود لیکن میدهد به طلب رضای پروردگار خود

۱۰۵/۱

ف
یعنی به همه رسانید

وَلَسَوْفَ يَرْضَىٰ ٤

وہر آئینہ خوشنود خواهد شد

سُورَةُ الضَّحَىٰ مَكِّيَّةٌ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ هِيَ اَحَدُ عَشْرَةِ آيَةٍ

سورہ ضحیٰ در مکہ نازل شد بنام خداے بخشاینده ہر بان و آن یازده آیت است

وَالضَّحَىٰ ١ وَاللَّيْلُ إِذَا سَجَىٰ ٢ مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَىٰ ٣

و قسم بوقت چاشت و قسم بہ شب چون بہوش شد فرونگذاشت ترا پروردگار تو دشمن نہ داشت و

لِلْآخِرَةِ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْأُولَىٰ ٤ وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَىٰ ٥

ہر آئینہ آخرت بہتر خواہد بود ترا از دنیا و البتہ نعمت خواہد داد ترا پروردگار تو پس خوشنود خواہی شد

أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَىٰ ٦ وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدَىٰ ٧

آیا یتیم نیافت ترا پس جائے داد و یافت ترا راہ گم کردہ فل پس راہ نمود و

وَجَدَكَ عَائِلًا فَأَغْنَىٰ ٨ فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ ٩ وَأَمَّا

یافت ترا تنگ دست پس تو نگر ساخت اما یتیم را پس ستم مکن و اما

السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ ١٠ وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ ١١

سائل را پس بانگ مزن و اما بہ نعمت پروردگار خود پس خبر ده

سُورَةُ الْاَشْرَافِ مَكِّيَّةٌ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَهِيَ ثَلَاثِي اَيَاتٍ

سورہ اشراح در مکہ نازل شد بنام خداے بخشاینده ہر بان و آن نہت آیت است

أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ ١ وَوَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ ٢

آیا کشادہ نکردہ ایم برائے تو سینہ ترا و دور کردیم از تو بار ترا آن بار کہ

أَنْقَضَ ظَهْرَكَ ٣ وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ٤ فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ

گراں کردہ بود پشت ترا و بلند ساختیم برائے تو ثنائے ترا پس زیرا کہ ہر آئینہ متصل دشواری

يُسْرًا ٥ إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ٦ فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ ٧

آسانی ست البتہ متصل دشواری آسانی ست پس وقتی کہ از کار و بار فارغ شوی در عبادت خدا محنت کش

إِلَىٰ رَبِّكَ فَارْغَبْ ٨

و بسوی منی پروردگار خود تفرغ نما

ف
مترجم گوید کہ چند روزی
نیامده بود کفار گفتند
و دود پر بد قلاہ خدا تعالیٰ
برائے تسلی این سورہ
ع
فرو داد و در ۱۲
ف
یعنی شریعت نمیدانست
تو و انشا علم ۱۲

سُوْرَةُ التِّينِ بِكَیْتُهُ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ وَهُوَ ثَمَانِیْ اٰیٰتٍ

سورہ تین درمکہ نازل شد بنام خداے بخشاينده مهربان و اس شہت آیت است

وَالتِّينِ وَالزَّيْتُونِ ۝۱ وَطُورِ سِیْنِیْنِ ۝۲ وَهَذَا الْبَلَدِ الْاَمِیْنِ ۝۳

قسم بانجیر و زیتون و قسم بطور سینا و قسم باین شہر امن یعنی مکہ

لَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ فِیْ اَحْسَنِ تَقْوِیْمٍ ۝۴ ثُمَّ رَدَدْنَاهُ اَسْفَلَ

ہر آئینہ آفریدیم آدمی را در نیکوترین صورت پس گردانیدیم آن را فرو

سَافِلِیْنِ ۝۵ اِلَّا الَّذِیْنَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ فَلَهُمْ اَجْرٌ

از ہمہ فرو ماندگان مگر آنانکہ ایمان آوردند و کارهای شائستہ کردند پس ایشانراست

غَیْرُ مَمْنُونٍ ۝۶ فَمَا یُكَذِّبُكَ بَعْدُ بِالذِّیْنِ ۝۷ اَلِیْسَ اللّٰهُ

اجر غیر نہایت پس ای آدمی چه چیز حمل میکند ترا بعد این ہمہ بند بردار و شماردن در باب جزائے اعمال

بِاَحْكَمِ الْحَكَمِیْنِ ۝۸

آیا نیست خدا حکم کننده ترین حاکمان

سُوْرَةُ الْعَلَقِ بِكَیْتُهُ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ هِیَ تِسْعَ عِشْرَةِ اٰیٰتٍ

سورہ علق درمکہ نازل شد بنام خداے بخشاينده مهربان و اس نوزده آیت است

اِقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِیْ خَلَقَ ۝۱ خَلَقَ الْاِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ۝۲

بخوان بہ برکت نام پروردگار خود کہ آفرید کارست آفرید آدمی را از خون بارہ ہابستہ

اِقْرَأْ وَرَبُّكَ الْاَكْرَمُ ۝۳ الَّذِیْ عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ۝۴ عَلَّمَ الْاِنْسَانَ

بخوان و پروردگار تو بزرگو ارترست آنکہ علم آموخت بدستیاری قلم آموخت آدمی را

مَا لَمْ یَعْلَمْ ۝۵ کَلَّا اِنَّ الْاِنْسَانَ لَیْطَغٰی ۝۶ اَنْ رَّاهُ اسْتَغْنٰی ۝۷

آہنہ نمیدانست و حق ہر آئینہ آدمی از حد میگذرد و قتیکہ بے بیند خود را تو نگر شدہ

اِنَّ اِلٰی رَبِّكَ الرَّجْعٰی ۝۸ اَرَعِیْتَ الَّذِیْ یَنْهٰی ۝۹ عِبْدًا اِذَا

ہر آئینہ بسوئے پروردگار است رجوع آیا دیدی شخصے کہ منع میکند بنہ را چون

صَلٰی ۝۱۰ اَرَعِیْتَ اِنْ كَانَ عَلٰی الْهُدٰی ۝۱۱ اَوْ اَمَرَ بِالْتَّقْوٰی ۝۱۲

نمازے گذارد آیا دیدی کہ چه میشد اگر براہ راست بودے یا بہ پرہیزکاری فرمودے

و یعنی وقتیکہ کافر شد و قتیکہ راضا تع ساخت

و شائد کہ معنی آیت چنین باشد پس چه چیز باعث تکذیب تو میشود یا محمد در تقدیر جزائے اعمال بعد این ہمہ بند ۱۲

و مترجم گوید اِقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ تا عالم تعلیم اول چیز است کہ بر آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم نازل شد و بخنی اقرار تمہیاست برائی و حق قرآن و تلاوت آن ۱۲

أَرَيْتَ إِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّى ۖ أَلَمْ يَعْلَمْ بِأَنَّ اللَّهَ يَرَى ۖ

آیا دیدی که چه میشد اگر دروغ شمرد و گردان گشت آیا ندانست این روگرداننده که خدا می بیند

كَلَّا لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ لَنَسْفَعًا بِالنَّاصِيَةِ ۖ

نه نه اگر باز نخواهد ایستاد خواهیم کشید

خَاطِئَةٍ ۖ فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ ۖ سَنَدْعُ الزَّبَانِيَةَ ۖ

خطا کار پس باید که فریاد کند اهل مجلس خود را ما نیز خواهیم طلبید پیاده بار اول

لَا تَطْعُهُ ۖ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ ۖ

فرمان او قبول کن و نماز گذار و قرب خدا طلب نما

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ هِيَ خَمْسٌ أَيْ

بسم الله الرحمن الرحيم به نام خداوند بخشنده مهربان و آن پنج آیت است

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ ۖ وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ ۖ لَيْلَةُ

ما آنکه ما فرود آوردیم قرآن را در شب قدر و چه چیز مطلع ساخت ترا که چیست شب قدر شب

الْقَدْرِ ۖ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ ۖ تَنْزِيلُ الْمَلَكَةِ وَالرُّوحِ فِيهَا

قدر بهتر است از هزار ماه فرود آمدن فرشتگان و روح در آن شب

بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ ۖ سَلَامٌ هِيَ حَتَّى مَطْلَعِ الْفَجْرِ ۖ

بفرمان پروردگار خویش بر آن سرانجام کردن هر کار که آن شب تا وقت طلوع فجر محض سلامتی است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَهُوَ مَكْنَى أَيْ

بسم الله الرحمن الرحيم به نام خداوند بخشنده مهربان و آن هشت آیت است

لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ

نه بودند کافران و مشرکان و اهل کتاب

مُنْفَكِينَ حَتَّى تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ ۖ رَسُولٌ مِّنَ اللَّهِ يَتْلُوا

شونده یعنی از آئین خود تا وقتی که بیاید بایشان حجت ظاهر که پیغمبر است از جانب خدا میخواند صحیفهای

صُحُفًا مُّطَهَّرَةً ۖ فِيهَا كُتِبَ قِيمَةٌ ۖ وَمَا تَفَرَّقَ الَّذِينَ أُوتُوا

پاک یعنی سوره قرآن در آن صحیفها احکامیست راست درست و متفرق نشدند

ف
یعنی باید دانست که
عاقبت است
و هدایت بهشت
ست عاقبت
ضلال اضلال
دو رخ است پس این
مدعا را بنوعی از بلاغت
اداکرده شده ۱۲
ف
یعنی فرشتگان سخت
عقوبت کننده را ۱۲
ف
یعنی یک دفعه از
لوح محفوظ
آسمان دنیا ۱۲
ف
یعنی حال
ایشان مقتضی
ارسال رسول
و انزال کتاب
بود این جهت
رسول فرستادیم و
قرآن فرود آوردیم ۱۲
ف
یعنی ایشانرا تکلیف
نکردیم بفرک ادیان خویش
مگر بعد از امت حجت
ظاہر ۱۲

الْكِتَابِ إِلَّا مَنْ بَعْدَ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَةُ ۖ وَمَا أُمِرُوا إِلَّا

اہل کتاب و مگر بعد از آنکہ آمد بایشان حجت ظاہر و فرمودہ نشد ایشان را مگر

لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ۚ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ

آنکہ عبادت کنند خدائے را خالص ساختہ برائے او پرستش را متدین بدین ابراہیم شدہ و بہادارند نماز را

وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقِيَمَةِ ۖ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ

و بدہند زکوٰۃ را و این سست احکام ملت درست ہر آئینہ آنانکہ کافر شدند از

أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ أُولَٰئِكَ

اہل کتاب و مشرکان در آتش دوزخ باشند جاویدان آنجا آنجماع

هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ ۖ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

ایشانند بدترین خلق ہر آئینہ آنانکہ ایمان آوردند و کار ہائے شائستہ کردند

أُولَٰئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ ۖ جَزَاءُ لَهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتُ

آنجماع ایشانند بہترین خلق جزائے ایشان نزدیک پروردگار ایشان بوستانہائی

عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۖ رَضِيَ

ہمیشہ باشند است می رود زیر آن جوئیہا جاویدان آنجا ہمیشہ - خوشنود شد

اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ۚ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ ۚ

خدا از ایشان و خوشنود شد ایشان از خدا این وعدہ کہ کسی را امت کہ تیرسد از پروردگار خود

سُورَةُ الزَّلْزَلَةِ ۝ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝ وَهُوَ الَّذِي أَنزَلَ

سورہ زلزال در مدینہ نازل شد بنام خدائے بخشایندہ مہربان و آن بہت آیت است

إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا ۚ وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا ۚ

و قتیکہ جنبانیدہ شود زمین را بآن جنبش خودش و بیرون آورد زمین بار ہائے خودش و

وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا ۚ يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا ۚ بِأَنَّ

و گوید انسان چہ حالتست زمین را آنروز تقریر کند زمین قصہ ہائے خود را بسبب آنکہ

رَبِّكَ أَوْحَىٰ لَهَا ۚ يَوْمَئِذٍ يُصْدَرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا ۚ لِيُرَوْا

پروردگار تو حکم فرستادہ است بسوئے زمین آنروز کہ باز گردند مردمان بر احوال مختلف و تا نمودہ شود

فل
یعنی بعض مقبول شدہ

و بعض مردود ۱۲

فل

یعنی گنہگار ۱۲

فل

یعنی از جائے حساب ۱۲

۱۲۳

اعمالهم^ط فمن يعمل مثقال ذرة خيرا يره^ط ومن

بایشان جزئی اعمال ایشان پس هر که کرده باشد هم سنگ یک ذره عمل نیک به بیند آن را و هر که

يعمل مثقال ذرة شرا يره^ع

کرده باشد هم سنگ یک ذره عمل بد به بیند آن را

بسم الله الرحمن الرحيم^ط وهى احد عشر آية

سوره عادی مد که نازل شد بنام خدای بخشاینده مهربان و آن یازده آیت است

والعنیدت ضبعا^۱ فالموریت قد حا^۲ فالمغیرت ضبعا^۳

قسم به اسپان نیز دند بود که از دم پرشوند پس قسم به اسپان آتش بر آید از آنکه بتعل و سنگ بر آید پس قسم به اسپان غارت کند

فأثرن به نقعا^۴ فوسطن به جمعا^۵ إن الإنسان لربه

چون در وقت صبح در آینه پس بر آید نزد آنوقت غبار را و پس در آید آنوقت در میان جماعتی فل هر آینه آدمی بر نسبت

لكنود^۶ وإنه على ذلك شهيد^۷ وإنه لحب الخير لشديد^۸

پرو در کار خود نا هتک گذارست و هر آینه آدمی بر ناسپاسی خود مطلع است و هر آینه آدمی در دوست داشتن مال مبالغه

أفلا يعلم إذا بعثر ما فى القبور^۹ وحصل ما فى الصدور^{۱۰}

کننده است آیا پس نمیداند که چون بر آید آنچه شود هر آنچه در گورها باشد و ظاهر بر ساخته شود هر آنچه در سینها باشد

إن ربهم بهم يومئذ لخبير^{۱۱}

هر آینه پروردگار ایشان باحوال ایشان آن روز خبردار است

بسم الله الرحمن الرحيم^ط وهى احد عشر آية

سوره قارعه مد که نازل شد بنام خدای بخشاینده مهربان و آن یازده آیت است

القارعة^۱ ما القارعة^۲ وما أدرىك ما القارعة^۳ يوم

قیامت - قیامت آن قیامت و هر چیز مطلع ساخت ترا که چیست آن قیامت قیامت تحقق شود

يكون الناس كالفرأش المبثوث^۴ وتكون الجبال كالعهن

روزى که باشند مردمان مانند پروانه هاى پراکنده ساخته و باشند کوه ها مانند

النفوش^۵ فاما من ثقلت موازينه^۶ فهو فى عيشة

پشیم رقیین مخلوج نموده پس اما هر که گراں شد پند هاست حسنت او پس آن شخص در گزینان

ط
یعنی بسبب دویدن
ط
یعنی از اعداد مترجم گوید
این قسم اشارت است
با آنکه جهاد شروع خواهد
شد و رضای الهی
با سپایان غازیان متعلق
خواهد شد و انشا الله ۱۲

۱۰۸

۱۰۹

رَاضِيَةً ۝۷۵ وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ ۝۷۶ فَأُمُّهُ هَاوِيَةٌ ۝۷۷ ط

پسندیده باشد و اما هر که شُبک شد پندہ ہائے او پس جائے ماندن آن شخص ہاویہ باشد

وَمَا أَدْرَاكَ مَا هِيَةٌ ۝۷۸ نَارُ حَامِيَةٍ ۝۷۹ ع

و چه چیز مطلع ساخت ترا کہ چیست ہاویہ آتشے ست جو شندہ

سُورَةُ التَّكْوِيْنِ ۝۷۹ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ۝۸۰ وَهُوَ ثَلَاثُ اَيَّاتٍ ۝۸۱

سورہ تکوین در مکہ نازل شد بنام خداے بخشاینده مہربان و آن ہفت آیت است

الْهٰكُمُ التَّكَاثُرُ ۝۸۲ حَتّٰی زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ۝۸۳ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُوْنَ ۝۸۴

غافل گرد شمارا از یکدیگر بسیار طلبی مال تا وقتیکہ رسیدید بگورستانہا فل نے نے خواہید دانست

ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُوْنَ ۝۸۵ كَلَّا لَوْ تَعْلَمُوْنَ عِلْمَ الْيَقِيْنِ ۝۸۶ ط

باز میگوئیم نے نے خواہید دانست نے نے اگر بدانید حقیقت کار را بعلم یقین غافل نمی شدید

لَتَرُوْنَ الْجَحِيْمَ ۝۸۷ ثُمَّ لَتَرُوْنَهَا عَيْنَ الْيَقِيْنِ ۝۸۸ ثُمَّ لَتَسْأَلُنَ

البتہ خواہید دید و درخ را باز البتہ خواہید دید و درخ را دیدن ظاہر بے شبہ باز البتہ سوال کردہ خواہید شد

يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيْمِ ۝۸۹ ع

آنروز از نعمت

سُورَةُ الْعَصْرِ ۝۹۰ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ۝۹۱ وَهُوَ ثَلَاثُ اَيَّاتٍ ۝۹۲

سورہ عصر در مکہ نازل شد بنام خداے بخشاینده مہربان و آن سه آیت است

وَالْعَصْرِ ۝۹۳ اِنَّ الْاِنْسَانَ لَفِيْ خُسْرٍ ۝۹۴ اِلَّا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا

و قسم بزمان کہ ہر آئینہ آدمی در زیان است مگر آنانکہ ایمان آوردند و عملہائے

الصَّٰلِحٰتِ وَتَوَّصَّوْا بِالْحَقِّ ۝۹۵ وَتَوَّصَّوْا بِالصَّبْرِ ۝۹۶ ع

شائستہ کردند و یکدیگر را وصیت کردند بہ دین درست و یکدیگر را وصیت کردند بہ شکیبائی

سُورَةُ الْهُزْلِ ۝۹۷ وَهُوَ ثَلَاثُ اَيَّاتٍ ۝۹۸

سورہ ہمزہ در مکہ نازل شد و آن نہ آیت است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خداے بخشاینده مہربان

وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ ۝^۱ الَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ ۝^۲

ولئے ہر عیب کننده غیبت گویندہ را آنکہ فراہم آورد مال را و نگاہداشت آن را

يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ ۝^۳ كَلَّا لَيُنْبَذَنَّ فِي الْحُطَمَةِ ۝^۴

نی پندارد کہ مال او زندگی جاوید دہدش نے نے البتہ انداختہ خواہد شد بہ حطمہ

مَا أَدْرَاكَ مَا الْحُطَمَةُ ۝^۵ نَارُ اللَّهِ الْمَوْقِدَةُ ۝^۶ الَّتِي تَطْلِعُ عَلَى

چہ چیز مطلع ساخت ترا کہ چیست حطمہ آتش خدا فروختہ شدہ کہ غالب شود بر

الْأَفْدَةِ ۝^۷ إِنَّهَا عَلَيْهِمْ مُّوَصَّدَةٌ ۝^۸ فِي عَمَدٍ مُّمَدَّدَةٍ ۝^۹

دلہا ہر آئینہ آن آتش برایشان گماشتہ شدہ است رستون ٹئے دراز در آورده شدہ است

سُورَةُ الْفِيلِ مَكِّيَّةٌ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝ وَهُوَ خَمْسُ آيَاتٍ

سورہ فیل در مکہ نازل شدہ بہ نام خدا ئے بخشایندہ مہربان و اس پنج آیت است

الْمُتْرَكِيفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ ۝^۱ أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ

فل آیانہ دیدی چگونہ معاملہ کردہ پروردگار تو با اہل فیل آیانہ ساخت بداندیشی ایشان را

فِي تَضَلُّيلٍ ۝^۲ وَارْسَلَكْ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ ۝^۳ تَرْمِيهِمْ

در بے فاندگی و فرستاد برایشان جانوران فوج فوج می انداختند بسوئے ایشان

بِمَجَارِقٍ ۝^۴ مِّنْ سِجِّيلٍ ۝^۵ فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَّاكُولٍ ۝^۶

سنگ ریزہا از سنگ گل پس ساخت ایشانرا مانند آغزو باقیماندہ بعد از خوردن دواب

سُورَةُ قُرَيْشٍ مَكِّيَّةٌ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝ وَهُوَ أَرْبَعُ آيَاتٍ

سورہ قریش در مکہ نازل شدہ بہ نام خدا ئے بخشایندہ مہربان و اس چہار آیت است

لَا يَلْفُ قُرَيْشٌ ۝^۱ إِلَيْهِمْ رِحْلَةُ الْشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ ۝^۲

برائے شکر الفت دادن قریش یعنی الفت دادن ایشان بہ سفر زمستان و تابستان

فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ ۝^۳ الَّذِي أَطْعَمَهُم مِّنْ جُوعٍ

پس باید کہ عبادت کنند پروردگار این خانہ را آنکہ طعام داد ایشانرا از بہر آنکہ گرسنہ بودند

وَأَمَّنَّهُم مِّنْ خَوْفٍ ۝^۴

و امن داد ایشان را از بہر آنکہ ترساں بودند

سَمِيعُ الْمَلَأُوتِ بِكَيِّدٍ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ وَهُوَ سَبْعُ اَيَّامٍ

سورہ ماعون در کما نازل شدہ بنام خدا کے بخشش ایندہ مہربان و آن بہت آیت است

ارْعَيْتَ الَّذِي يَكْذِبُ بِالْءَدِّينِ ۖ فَءَذٰلِكَ الَّذِي يَدْعُ الْيَتِيْمَ ۖ

آیا دیدی آن شخص را کہ دروغے شمر د جائے اعمال را

وَلَا يَحْضُ عَلَى طَعَامِ الْمُسْكِينِ ۖ فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ ۝

در غیبت نمیدهد بر طعام دادن فقیر پس و آن نماز گزاران را

الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ۝ الَّذِينَ هُمْ يُرَءَوْنَ ۖ

کہ ایشان از نماز خود غفلت می ورزند آنانکہ ایشان رہا می کنند

وَيَمْنَعُونَ الْبَاِعُونَ ٤٧

وعاریت نمیدهند ماعون راول

سُبْحَانَكَ يَا كَوْنُكَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَهِيَ ثَلَاثُ آيَاتٍ

سورہ کوثر درمکہ نازل شد   بہ نام خدا نے   بخشا این مہربان   و آں سہ آیت است

إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ ۖ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ ۚ إِنَّ

یا محمد ہر آئینہ ما عطا کردیم ترا کوثر   و   پس نماز گزار برائے پروردگار خود و شتر را بخرن ہر آئینہ

شَانِكَ هُوَ الْاَبْتَرُ ٤
(٣)

دشمن تو همانست دُم بریده

سُورَةُ الْكَافِرُونَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَهِيَ سِتَّةٌ

سورہ کافرون درمکہ نازل شدہ بنام خداے بخشاینده مہربان . فاشش آیت است

قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ ۝^١ لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ۝^٢ وَلَا أَنْتُمْ

گہو اے کافراں پرستش نے کتم آپہ شما ہرستید ونہ شما

عِبْدُؤَنْ مَا أَعْبُدُ^٣ وَلَا أَنَا عَابِدُ مَا عِبْدُتُمْ^٤ وَلَا أَنْتُمْ

پرستش میکنید آنچه من می پرستم و نه من پرستش خواهم کرد آنچه شما پرستیدید و نه شما

عِبَادُؤُنَ مَا أَعْبُدُ ۖ لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ ۝٦

پرستش خواہید کرد آنچه من سے پرستم شمارا دین شماست و مرا دین من است

١٤٧٢

ط
خسوزن دو گیت پیا
بوو مانند آن مترجم گوید
مف این سور تصویر
ل کا فرست نصف
مویر حال منافق
شد اعظم ۱۲

۱۳۳۳

ما بعد ۱۲

一

سُورَةُ النَّصْرِ بِذَلِكَ وَهِيَ ثَلَاثُ آيَاتٍ

سوره نصر در مدینه نازل شده و آن سه آیت است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بناام خداے بخشاینده مهربان

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ ۚ وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ

ووقتیکه بیاید نصرت خدا و بظهور آید فتح و ببینی مردمان را داخل میشوند در دین

اللَّهِ أَفْوَاجًا ۚ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا ۝

خدا فوج فوج پس بپای یار کن براه ستایش و در گداز خود را و آمرزش طلب کن از او هر آینه خدا هست برحمت جوینده

سُورَةُ الْاٰلِهٰی بِذَلِكَ وَهِيَ خَمْسُ آيَاتٍ

سوره الهب در مکه نازل شده و آن پنج آیت است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بناام خداے بخشاینده مهربان

تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ ۚ مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ ۚ

هلاک باد دو دست و ابی لهب و هلاک باد الوهب و هیچ دفع نکرد از سر الوهب مال او و آنچه پدید آورده بود

سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ ۚ وَامْرَأَتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ ۚ

آتش صاحب شعله وزن او نیز در آید مراد میبارم بردارنده هیزم را و

فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ ۝

در گردن او رسته است از لیف خرما و

سُورَةُ الْاٰخِیَارِ بِذَلِكَ وَهِيَ اَرْبَعُ آيَاتٍ

سوره اخلاص در مکه نازل شده بناام خداے بخشاینده مهربان و آن چهار آیت است

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ۚ اللَّهُ الصَّمَدُ ۚ لَمْ يَلِدْهُ وَلَمْ يُولَدْ ۚ

بگو خدا یگانه است خدا بے نیاز است نرزا و نه زاده شده

وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ۝

و نیست هیچکس او را همسر

ع ۳۰
ن ۱۱۲
و

یعنی این همه علامت
قرب اجل تسبیح
پس در استعداد آخرت
مقید شود و

آنحضرت اقارب خود را
از آتش دوزخ تخویف
فرمود ابی لهب سنگ
بطرف آنحضرت انداخت

که آیا برائین کارها جمع
کرده بودی این سوره نازل
شد و دو دست

کنایه از ذات او است
و یعنی سخن
چینی کننده ۱۲
و

یعنی خفا کردن تعویب
کرده شود ۱۲
و

ع ۳۰
ن ۱۱۲
و

سُوْرَةُ الْفَلَقِ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ خَمْسُونَ آيَةً

سوره فلق در مدینه نازل شده و آن پنجاه آیت است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ خدائے بخشاینده مهربان

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ۝۱ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ۝۲ وَمِنْ شَرِّ

بگویناه می گیرم بهروردگار صبح از شر هر چه آفریدست و از شر

غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ۝۳ وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ۝۴ وَ

شب تاریک چون تاریکی او منتشر شود و از شر زنان سحر کننده در گره بادام زنند

مِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ۝۵

از شر حاسد چون حسد کند

سُوْرَةُ النَّاسِ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ سِتَّةٌ آيَاتٌ

سوره ناس در مدینه نازل شده و آن شش آیت است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ خدائے بخشاینده مهربان

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ۝۱ مَلِكِ النَّاسِ ۝۲ إِلَهِ النَّاسِ ۝۳

بگویناه می گیرم بهروردگار مردمان بادشاه مردمان معبود مردمان

مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ۝۴ الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي

از شر وسوسه اندازنده چون ذکر گفته شد باز پس رونده آنکه وسوسه می افکند در

صُدُورِ النَّاسِ ۝۵ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ۝۶

سینه های مردمان از جنس جن باشد یا از جنس مردمان

اللَّهُمَّ إِنِّي فِي قَبْرِكَ خَشِيْتُ فِي قَبْرِكَ الْخَوْفَ الْعَظِيمَ اجْعَلْ لِي إِمَامًا وَنَوًّا

وَهْدِيَّ بِرَبِّكَ اللَّهُمَّ كَرِّمْنِي مِنْ كَانِسِيَّتِكَ عَلَيَّ مِنْهَا جَهْلًا وَبِقِيَّتِكَ

إِنَاءً الْيَقْلَ إِنَاءً التَّهَارَاجَ اجْعَلْ لِي حُجَّتًا يَارَ الْعَالَمِينَ

رِجَاءُ خَيْرِ الْقُرْآنِ

صَدَقَ اللَّهُ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ○ وَصَدَقَ رَسُولُهُ النَّبِيُّ الْكَرِيمُ ○ وَنَحْنُ عَلَى ذَلِكَ مِنَ الشَّاهِدِينَ ○
 رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ○ اللَّهُمَّ ارْزُقْنَا بِكُلِّ حَرْفٍ مِنَ الْقُرْآنِ حِلَاوَةً وَ
 بِكُلِّ جُزْءٍ مِنَ الْقُرْآنِ جِزَاءً ○ اللَّهُمَّ ارْزُقْنَا بِالْكَافِ الْفَتْةَ وَبِالْبَاءِ بَرَكَهَةً وَبِالتَّاءِ تَوْبَةً وَبِالشَّاءِ ثَوَابًا
 وَبِالْجِيمِ جَمَالًا وَبِالْحَاءِ حِكْمَةً وَبِالْخَاءِ خَيْرًا ○ وَالذَّالِ دَلِيلًا وَالذَّالِ ذِكَاً ○ وَالزَّاءِ رَحْمَةً ○ وَالزَّاءِ
 زَكَاةً ○ وَالسَّيْنِ سَعَادَةً ○ وَالشَّيْنِ شِفَاءً ○ وَالضَّادِ صِدْقًا ○ وَالضَّادِ ضِيَاءً ○ وَالطَّاءِ طَرَاوَةً
 ○ وَالطَّاءِ ظَفَرًا ○ وَالْعَيْنِ عِلْمًا ○ وَالْغَيْنِ غِنًى ○ وَالْفَاءِ فَلَاحًا ○ وَالْقَافِ قُرْبَةً ○ وَالْكَافِ
 كَرَامَةً ○ وَاللَّامِ لُطْفًا ○ وَالْيِيمِ مَوْعِظَةً ○ وَالنُّونِ نُورًا ○ وَالْوَاوِ وَصْلَةً ○ وَبِالْهَاءِ هِدَايَةً
 ○ وَبِالْيَاءِ يَقِينًا ○ اللَّهُمَّ انْفَعْنَا بِالْقُرْآنِ الْعَظِيمِ ○ وَارْقِنَا بِالْآيَةِ وَالذِّكْرِ الْحَكِيمِ ○ وَتَقَبَّلْ
 مِنَّا قِرَاءَتَنَا وَتَجَاوِزَعْنَا مَا كَانَ فِي تِلَاوَةِ الْقُرْآنِ مِنْ خَطَاٍ أَوْ نِسْيَانٍ أَوْ تَحْرِيفٍ كَلِمَةٍ
 عَنْ مَوَاضِعِهَا أَوْ تَقْدِيرٍ أَوْ تَأْخِيرٍ أَوْ زِيَادَةٍ أَوْ نَقْصَانٍ أَوْ تَأْوِيلٍ عَلَى غَيْرِ مَا أَنْزَلْتَهُ
 عَلَيْهِ أَوْ رَيْبٍ أَوْ شَكٍّ أَوْ سَهْوٍ أَوْ سُوءِ الْحِجَانِ أَوْ تَعْجِيلٍ عِنْدَ تِلَاوَةِ الْقُرْآنِ أَوْ كَسَلٍ أَوْ
 سُرْعَةٍ أَوْ زَيْغٍ لِسَانٍ أَوْ وَقْفٍ بَغَيْرِ وَقُوفٍ أَوْ إِدْغَامٍ بَغَيْرِ مُدْغَمٍ أَوْ إِظْهَارٍ بَغَيْرِ بَيَانٍ أَوْ
 مَدٍّ أَوْ تَشْدِيدٍ أَوْ هَمْزَةٍ أَوْ جُزْمٍ أَوْ غَرَابٍ بَغَيْرِ مَا كَتَبَهُ أَوْ قِلَّةٍ رَغْبَةٍ وَرَهْبَةٍ عِنْدَ
 آيَاتِ الرَّحْمَةِ وَآيَاتِ الْعَذَابِ فَاعْفُ لَنَا رَبَّنَا وَانْتَبِهَا مَعَ الشَّاهِدِينَ ○ اللَّهُمَّ نَوِّرْ قُلُوبَنَا
 بِالْقُرْآنِ وَزَيِّنْ أَخْلَاقَنَا بِالْقُرْآنِ وَنَجِّنَا مِنَ النَّارِ بِالْقُرْآنِ وَأَدْخِلْنَا فِي الْجَنَّةِ بِالْقُرْآنِ
 اللَّهُمَّ اجْعَلِ الْقُرْآنَ لَنَا فِي الدُّنْيَا قُرِينًا وَفِي الْقَبْرِ مَوْئِسًا وَعَلَى الصِّرَاطِ نُورًا وَفِي الْجَنَّةِ
 رَفِيقًا ○ وَمِنَ النَّارِ سِتْرًا ○ وَجَنَابًا ○ وَالْإِلَى الْخَيْرَاتِ كُلِّهَا دَلِيلًا ○ فَكُتِبْنَا عَلَى السَّمَاءِ وَارْزُقْنَا
 أَدَاءً بِالْقَلْبِ وَاللِّسَانِ وَحُبًّا بِالْخَيْرِ وَالسَّعَادَةِ وَالْبَشَارَةِ مِنَ الْإِيمَانِ ○ وَصَلَّى اللَّهُ
 تَعَالَى عَلَى خَيْرِ خَلْقِهِ مُحَمَّدٍ مُطَهَّرٍ لُطْفِهِ وَنُورِ عَرْشِهِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَأَصْحَابِهِ
 أَجْمَعِينَ وَسَلَّمَ تَسْلِيمًا كَثِيرًا كَثِيرًا

تاج پیمانی لیٹڈ کے مطبوعہ قرآن مجید

نوشہ کتابت، دیدہ زیب طباعت، عمدہ کاغذ اور مضبوط جلد بندی کے سبب دنیا بھر میں بے مثل و بے نظیر ہے۔

اپنے شریک تاجران کو تیب سے طلب کریں۔۔۔ مکمل فہرست تاج پیمانی لیٹڈ، ڈاک خانہ تاج پیمانی، لاہور سے مفت طلب فرمائیے۔

رموز اوقاف

م	علامه وقف لازم است از ترک کردن آن در معنی خلل واقع میشود؛ لهذا وقف نهایت ضروری است.
ط	علامه وقف مطلق است ازین جا نباید گذشت بل احسن همین است که در اینجا وقف کرده از مابعد ابتدا کرده شود.
ج	علامه وقف جائز است در این جا وقف و وصل هر دو جائز است اما توقف نمودن بهتر و وقف نکردن هم روا است.
ز	علامه وقف مجوز است در این جا هم سبب وقف موجود است و هم از وصل ولی علت وصل قوی تر و واضح تر است؛ بنابراین گذشتن بهتر است.
ص	علامه وقف مخصص است؛ مراد از آن اینست که در اینجا تعلق با همی و دیگری است لیکن از حیث معنی هر خبر حیثیت مستقل را هم داشته می باشد؛ قاعده باید وصل خوانده شود؛ لیکن اگر قاری در قرائت مانده گردد برائش وقف رخصت است.
ق	علامه (تذلیل) و یا (قیل علیه الوقف) می باشد نزد بعضی علماء در این جا وقف کردن جائز است اما این علامه (ق) بطرف ضعف وقف اشاره می کند و وقف نکردن بهتر است.
لا	علامه لا وقف علیه در اینجا وقف نیست می باشد و اشاره باین است که قاری در این جا هرگز وقف نکند. بعضی علماء می گویند که اگر وقف واقع شود اعاده قرائت واجب می باشد اگر در سر آیه نباشد.
قف	(۱) علامه یوقف علیه (درین مقام ایستادن است) - (۲) جایگاه احتمال وصل نمودن از طرف قاری باشد. علامه (قف) (یعنی ایستاده شو) نوشته می شود.
سکته	بدون تنفس کمی ایستاده شدن است قاری در این جا کمی مکث کند و نفس خود را قطع نکند.
وقفه	علامه سکته دراز است یعنی قاری نسبت به مدت تنفس کمتر وقف کند در اصطلاح علم قرائت (سکته وقفه) قریب المعنی است؛ اما سکته به وصل و وقفه به وقف قریب تر است.
وصل	علامه (الوصل اولی) است یعنی وصل خواندن بهتر است.
○	علامه آیه مطلق است؛ جایگاه صرف همین علامه باشد و وقف کرده شود و اگر بالای آن (لا) باشد ترک وقف اولی است اگر احتیاج وقف پیدا شود؛ بنابراین مضائقه نیست در بین قاریها همین مشهور است که وقف نشود اگر بدون لا کدام امر دیگر باشد؛ همان علامه معتبر شمرده شود.

قرآن مجید کی سورتوں کی فہرست

شمار سورت	نام سورت	بہر صفحہ	شمار پارہ	شمار سورت	نام سورت	بہر صفحہ	شمار پارہ
۱	سورۃ فاتحہ	۳	۱	۲۹	سورۃ عبکوت	۴۶۷	۲۰ - ۲۱
۲	سورۃ بقرہ	۲	۱ - ۲ - ۳	۳۰	سورۃ روم	۴۸۷	۲۱
۳	سورۃ آل عمران	۶۱	۲ - ۳	۳۱	سورۃ لقمان	۴۹۵	۲۱
۴	سورۃ نسا	۹۲	۲ - ۵ - ۶	۳۲	سورۃ سجدہ	۴۹۹	۲۱
۵	سورۃ مائدہ	۱۲۹	۶ - ۷	۳۳	سورۃ احزاب	۵۰۳	۲۱ - ۲۲
۶	سورۃ انفار	۱۵۵	۸ - ۷	۳۴	سورۃ سبا	۵۱۵	۲۲
۷	سورۃ اعراف	۱۸۲	۸ - ۹	۳۵	سورۃ فاطر	۵۲۳	۲۲
۸	سورۃ انفال	۲۱۲	۹ - ۱۰	۳۶	سورۃ یس	۵۳۰	۲۲ - ۲۳
۹	سورۃ توبہ	۲۲۶	۱۰ - ۱۱	۳۷	سورۃ صافات	۵۳۷	۲۳
۱۰	سورۃ یونس	۲۵۰	۱۱	۳۸	سورۃ ص	۵۴۵	۲۳
۱۱	سورۃ ہود	۲۶۷	۱۱ - ۱۲	۳۹	سورۃ زمر	۵۵۱	۲۳ - ۲۴
۱۲	سورۃ یوسف	۲۸۲	۱۲ - ۱۳	۴۰	سورۃ مؤمن	۵۶۲	۲۴
۱۳	سورۃ رعد	۳۰۰	۱۳	۴۱	سورۃ نجم السجدۃ	۵۷۳	۲۴ - ۲۵
۱۴	سورۃ ابرہیم	۳۰۸	۱۳	۴۲	سورۃ تنوین	۵۸۱	۲۵
۱۵	سورۃ حجر	۳۱۵	۱۳ - ۱۴	۴۳	سورۃ رحر	۵۸۹	۲۵
۱۶	سورۃ نحل	۳۲۲	۱۴	۴۴	سورۃ دخان	۵۹۶	۲۵
۱۷	سورۃ بنی اسرائیل	۳۳۰	۱۵	۴۵	سورۃ جاثیہ	۵۹۹	۲۵
۱۸	سورۃ کہف	۳۵۲	۱۵ - ۱۶	۴۶	سورۃ احقاف	۶۰۲	۲۶
۱۹	سورۃ مریم	۳۶۸	۱۶	۴۷	سورۃ متجد	۶۰۹	۲۶
۲۰	سورۃ طہ	۳۷۶	۱۶	۴۸	سورۃ فتح	۶۱۳	۲۶
۲۱	سورۃ انبیاء	۳۸۸	۱۷	۴۹	سورۃ حجرات	۶۱۹	۲۶
۲۲	سورۃ حج	۳۰۰	۱۷	۵۰	سورۃ قی	۶۲۳	۲۶
۲۳	سورۃ مؤمنون	۴۱۲	۱۸	۵۱	سورۃ ذاریات	۶۲۶	۲۶ - ۲۷
۲۴	سورۃ نور	۴۲۱	۱۸	۵۲	سورۃ طور	۶۲۹	۲۷
۲۵	سورۃ فرقان	۴۲۳	۱۸ - ۱۹	۵۳	سورۃ النجم	۶۳۲	۲۷
۲۶	سورۃ شعراء	۴۲۱	۱۹	۵۴	سورۃ قمر	۶۳۵	۲۷
۲۷	سورۃ نمل	۴۵۳	۱۹ - ۲۰	۵۵	سورۃ رحمن	۶۳۹	۲۷
۲۸	سورۃ قصص	۴۶۲	۲۰	۵۶	سورۃ واقعہ	۶۴۲	۲۷

شمار پاره	نمبر صفحہ	نام سورت	شمار سورت	شمار پاره	نمبر صفحہ	نام سورت	شمار سورت
۳۰	۷۱۷	سورہ اعلیٰ	۸۷	۲۷	۶۲۶	سورہ حدید	۵۷
۳۰	۷۱۸	سورہ غاشیہ	۸۸	۲۸	۶۵۲	سورہ مجادلہ	۵۸
۳۰	۷۱۹	سورہ فجر	۸۹	۲۸	۶۵۷	سورہ حشر	۵۹
۳۰	۷۲۰	سورہ بلد	۹۰	۲۸	۶۶۱	سورہ مستحکمہ	۶۰
۳۰	۷۲۱	سورہ شمس	۹۱	۲۸	۶۶۵	سورہ صف	۶۱
۳۰	۷۲۲	سورہ لیل	۹۲	۲۸	۶۶۷	سورہ جمعہ	۶۲
۳۰	۷۲۳	سورہ ضحیٰ	۹۳	۲۸	۶۶۹	سورہ منافقون	۶۳
۳۰	"	سورہ انشراح	۹۴	۲۸	۶۷۱	سورہ تغابن	۶۴
۳۰	۷۲۴	سورہ تین	۹۵	۲۸	۶۷۳	سورہ طلاق	۶۵
۳۰	"	سورہ علق	۹۶	۲۸	۶۷۶	سورہ حکیم	۶۶
۳۰	۷۲۵	سورہ قدر	۹۷	۲۹	۶۷۸	سورہ ملک	۶۷
۳۰	"	سورہ بقیۃ	۹۸	۲۹	۶۸۱	سورہ قلم	۶۸
۳۰	۷۲۶	سورہ زلزال	۹۹	۲۹	۶۸۵	سورہ حاقہ	۶۹
۳۰	۷۲۷	سورہ عادیات	۱۰۰	۲۹	۶۸۷	سورہ معارج	۷۰
۳۰	"	سورہ قارعہ	۱۰۱	۲۹	۶۹۰	سورہ نوح	۷۱
۳۰	۷۲۸	سورہ نکاث	۱۰۲	۲۹	۶۹۲	سورہ جن	۷۲
۳۰	"	سورہ عصر	۱۰۳	۲۹	۶۹۴	سورہ مرقل	۷۳
۳۰	۷۲۹	سورہ عصرۃ	۱۰۴	۲۹	۶۹۶	سورہ مدثر	۷۴
۳۰	"	سورہ فیل	۱۰۵	۲۹	۶۹۹	سورہ قیامہ	۷۵
۳۰	"	سورہ قریش	۱۰۶	۲۹	۷۰۱	سورہ دھر	۷۶
۳۰	۷۳۰	سورہ ماعون	۱۰۷	۲۹	۷۰۳	سورہ مرسلات	۷۷
۳۰	"	سورہ کوثر	۱۰۸	۳۰	۷۰۵	سورہ نبا	۷۸
۳۰	"	سورہ کافرون	۱۰۹	۳۰	۷۰۷	سورہ نازعات	۷۹
۳۰	۷۳۱	سورہ نصر	۱۱۰	۳۰	۷۰۹	سورہ عبس	۸۰
۳۰	"	سورہ لہب	۱۱۱	۳۰	۷۱۰	سورہ کون یا تکوین	۸۱
۳۰	"	سورہ اخلاص	۱۱۲	۳۰	۷۱۱	سورہ انفطار	۸۲
۳۰	۷۳۲	سورہ فلق	۱۱۳	۳۰	۷۱۲	سورہ مطففین	۸۳
۳۰	"	سورہ ناس	۱۱۴	۳۰	۷۱۳	سورہ انشعاق	۸۴
تاج کینی میڈ - لاہور، کراچی، ڈھاکہ				۳۰	۷۱۵	سورہ بروج	۸۵
				۳۰	۷۱۶	سورہ طلاق	۸۶

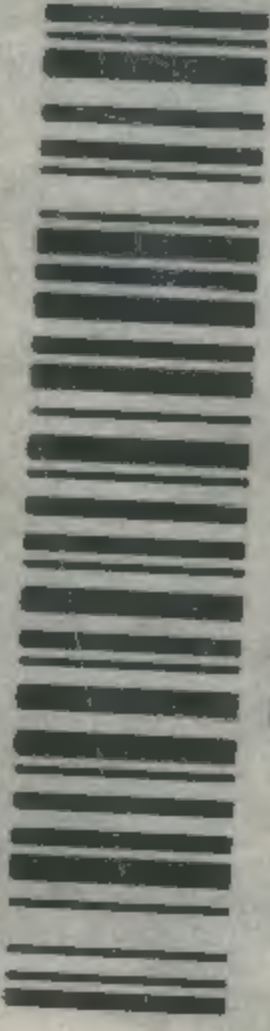

Bibliotheca Alexandrina

0399307